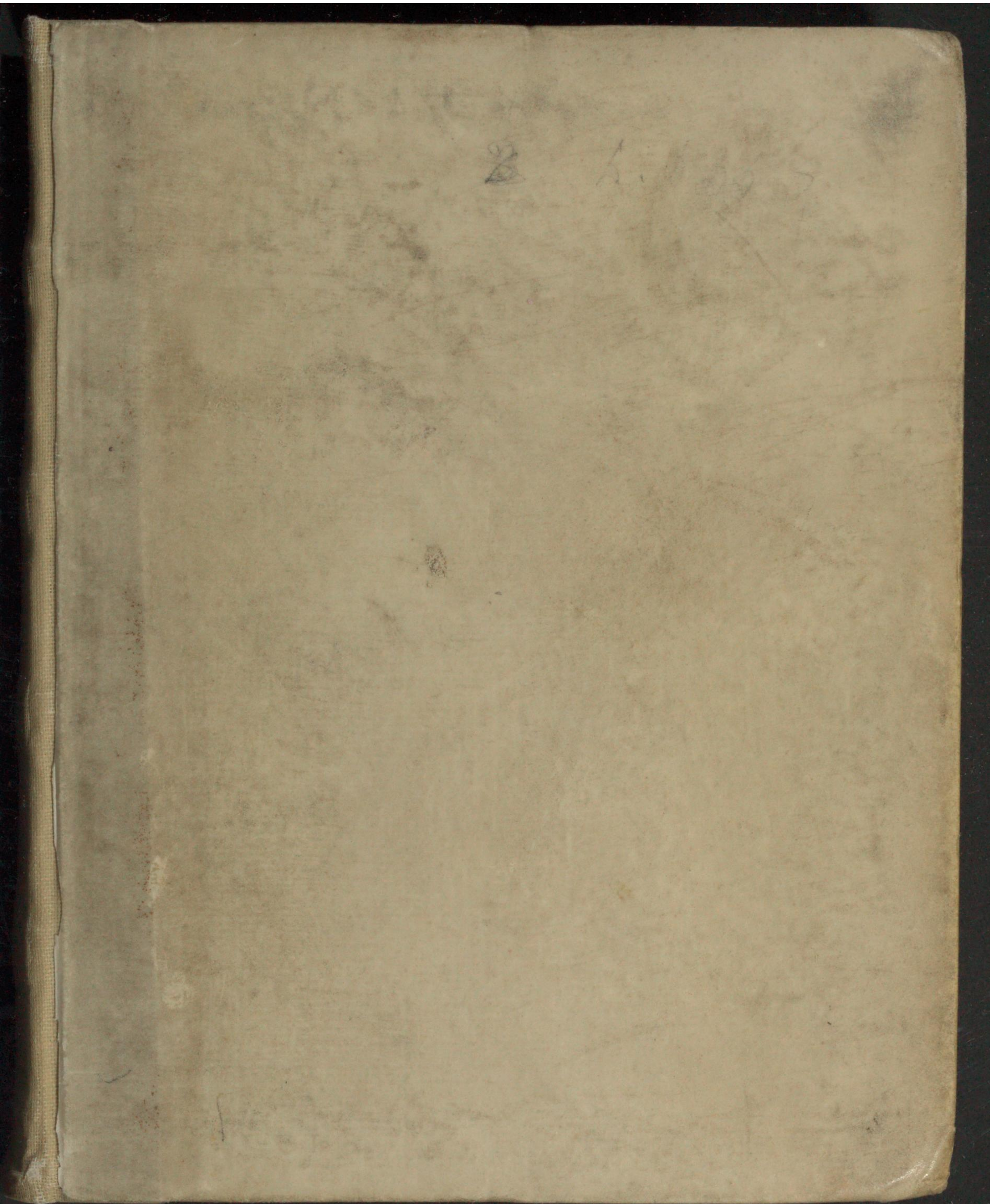

3116
E
47

Een seer schoone ende ghenoechelicke Historie / vanden alder-vroomsten ende vermaertsten Ridder / Palmerijn van Olijve / Sone van den Coninck van Macedonien / ende van de schoone Griane / Dochter van Remicius Keyser van Constantinopelen / de welcke vele wonderlicke avontueren in haren leven ghehadt hebben / seer ghenoechelick ende playsant om lesen.

Eerst overgheset uyt het Castiliaens in François, ende nu ghetranslateert uyt het François in onse ghemeyne Nederlantsche sprake

Van nieuws oversien / ende met schoone figueren verciert.

TOT ARNHEM

By Ian Ianszen, Boeckvercooper.

ANNO M. DC. XIII.

VVie den Keyſer vvas, onder den vvelcken Palmerin geboren vvert, ende vande ſecrete liefde, die den Prince Taraſis tot des Keyſers Dochter genoemt Griane droech.

Het eerſte Capittel,

MEn vindt inde oude Hiſtorien der Keyſeren/ van de hooghe vermaerde ſtadt van Conſtantinopolē dat nae Conſtantin/ Rempcius de achtſte was / die na hem volchde/ de welcke ſijn Onderſaeten ſoo wijſſelick ende deuchdelick regheerden/ dat hy niet alleen van haer en worde bemint/ maer hem oock dede vreeſen ende ontſien vanden Volcke der omligghende Landen/ alſoo dat hy ſyn Keyſerdom grootelijck vermeerderden. Deſen Rempcius was ſoo milt / dat gheen Ridder twaer wie t ware / noyt in ſyn Hoff en quam / oft hy en worde aldaer wel onthaelt/ hem doende alſulcke preſenten ende geſchencken/ dat den ſchencker daer door in weerden ghehouden worde van ſyn eygen vyanden. Het gebeurden dat hy ten houwelicke nam / de dochter vanden Coninck van Hongarien/ alſoo ſchoone eñ wijſe Princeſſe als eenighe andere in heuren tydt / die hy beminde met een ſoo vyrige liefde/ dat hy daer door vergat de oeffeninghe der wapenen / nochtans niet dat zijn Hof verminderde van vrome Ridders maer vermeerderde van dage te daghe/ nemēde een beſondere ghenoechte / daer in te doen op voeden de jonge Princen ende Edellupden/ die hem gepreſenteert worden/ ſonderlinghe nae dat die Keyſerinne hem gebaert hadde eenen Soon/ die genoemt wort Caniā/ om welckers gebeurte groote vreuchde eñ blijtſchap door t'gheel Keyſerrijc bedreven wort/ het tweede jaer daer nae bevontſe haer bevrucht van een Dochter / diese dede noemen Griane / de welcke ghecomen zijnde tot den ouderdom van veerthien Jaren/ was ſoo ſchoon/ eñ van ſulcker excellenter manieren/ dat alle die ghene dieſe ſaghen / haer achten te ſyn een ſingulier werck der natueren / t'welcke d'oorſaecke was dat Tariſius/ neve vā den Coninck van Hongarien: (opghevoet zijnde metten jonghen Prince Caniam) op haer verlieft worde / in ſulcker manieren dat hy voor hem nam/ haer alſo gedienſtich te ſyn/ dat ſy lichtelick ſoude ghewaer worden/ den goeden wille die hy tot haer draghende was/ t'voornemen wert wel volbracht nae ſyn vermogen/ maer ſy en maecten der gheen werck van/ waerom hy leet een ſeer groote quellinghe / nochtan niettemin begeerende te gheraecken te ſyn meeninghe/ badt Caniam / dat hy wilde doen vercondighen een Tornoyſpeel / tot het welcke ghenoodt ſouden worden alle Ridderen/ ſo wel vremdt[?] aer als Griecken / hopende daer in goede[?] betoonen ſyn vromicheyt/ dat Caen[?] oorſake ſoude hebben hem te beminnen[?] eñ dat hyſe daer na ſoude moghen als verſoecken ten houwelic/ deur het kindel vande Keyſerinne zijn moye / hem dende nochtans ſecreet voor ſynen Neve Caniam t'ghene dat hy dochte / Caniam accordeerden hem ſeer gheerne/ den Keyſer ſyn Vader daer van te ſpre-

ken / ende terſtont vont hy hem wel te paſſe / hem gheheelick verclarende de raetſluytinghe/die hy eñ ſyn Neve Tariſius gedaen hadden / indient hem beliefde haer alle beyde Ridders te ſlaen / den dach vanden halven Ooſt toecomende / het welck den Keyſer ſeer goet achten: hem niet weygerende eenighen puncte van ſyn begheerte / om welcke oorſaecken hy terſtondt afveerdichden Herouten / te Reyſen deur de Landen / om te vercondigen deſe vergaderinghe/ hierentuſſchen en was Tariſius niet ſlapende/maer arbeyden nacht eñ dach ende ſtelde hem in groote moeyten / om te doen t'gene des Keyſers Dochter ſoude mogen behaghen/de welcke hy noch niet mondelic verclaert en hadde t'ghene ſy ghenoechſaem aen hem mercken mochte/ deur wtwendige betoonınghen maer op een tijt met haer coutende / in een bequame plaetſe / comende onder andere in propooſte vande liefde / nam de ſtoutichheyt / haer met eenen woorde (noch kranck fondament hebbende) ſeyde: Me vrouwe / u en is niet onbekent de vergaderinghe die ten naeſten Feeſte geſchien ſal/waer in ick verhoope de ordeninghe des Ridders t'ontfanen/eñ indient u beliefde / die weldaet doen/van my te vergunnen een gifte/ u weynich coſten ſoude/ ſoo meucht u wel verſeeckeren/ dat ick my ſouhten/ den aldergeluckichſten Ridnde gheheele Weerelt / want dat 'ſoude moghen ſyn/de oorſaecke/ doen hebben de eere eñ den prijs Steeckſpel/Griane voorſeecker we dat Tariſius haer een goede afdroech(ghelijck ic gheſeyt hebbe) woorden hem/ op goeden gheloove ...yn Neue / ick ſoude ſeer blijde ende welte vreden zijn / indien ick ware het middel oft eenige oorſake van tgheluck ſoo ghy u voorlaet ſtaen / nochtans u te conſenteren eenige gifte/ſonder te weten wat/daer inne ſoude ic my ſelfs ongelijck doen/ſo my dunckt.

Als Tariſius verſtonde deſe excuſatie/was ſyn meeninge/van haer te ghenieten tgene hy tot noch toe miſhoopt hadde/ waerom / hebbende de tranen bykans in d'ooghen/ſeyde hy tot haer: Me vrouwe/ick bidde u met geheelder herten/int goede te nemen/t'gheene ghy tegenwoordelick verſtaen ſult/ want al hadde ict vaſt voor my genomen / voor u te verſwijgen/ſo druckt my nochtans d'affectie alſoo / datſe my bedwinght voort te varen/ende u te ſegghen t'ghene ick ſelver niet dencken en derve / vreeſende u te miſhaghen / wetende anders gheen middel dat my voor den doot bewaren mach/ende my te gheneſen vande quellinghe/ te ſeer ſtraf eñ wreet / ſoo groot is de liefde die ick tot u draghe/de welcke ick wel meynden te ouerwinnē eñ my ſeluen oock/maer hoe ickſe meer ſchouwen wil/hoeſe meer vermeerdert ja ſoo wonderbaerlick/dat als ick u in mijn preſentie ſie/mijnen geeſt my bykans gheheel verlaet/om in u alleene te leven/om deſe oorſaecken hebbe ic beſloten (indien ghy het goet vint) u te doen verſoecken tot een Huyſvrouwe/aenden Keyſer u Vader/ende indien hy my ſoo groote eere doet/mach hem t'Coninckrijck van Hongarien wel beroemen (eñ ick oock) gecomen te zijn tot den hooghſten graet des Wereltlicken ghelucks/ hebbende tot een Vrouwe/de gheene die ſelue d'onwtſprekelicke deuchde is / eñ daerentuſſchen/ indien u beliefden my te ſchencken eenigh Juweel ofte bagghe / ende my te ghebieden het te dragen als uwen Ridder/ ghy ſult lichtelic moghen bekennen/hoe veel de liefde in my vermach / door die ſterckte die ick ſoude vercrijgen inde deucht/vande ſoo hoochgeachte gave. Griane die weynich

nich achten op zijn lijdẽ/hoe wel dat zy qualic te vreden was/van zijne gehouden propoosten/antwoorden hem ghestadichlicken / soo ghy tot mywaerts droecht alsulckẽ respect ofte eer als het vereyscht/so en soudy niet gebruycken de maniere van spreken/my so qualijck voeghende t'aenhooren/want indien u begeerte is gelijc ghyse my te verstaen geeft/so behoort ghy u te voeghen aen mijn Heere ofte me Vrouwe/die meerder machts over my hebben als ic selve / daerom bidde ick dat u sulcx niet meer en gebeure/oft gelooft sekerlijck/dat ghy my daer met onvrientschap doen sult/ende voor dese reyse ontschuldige ic ghenoechsaem uwe onvoorsichtichheyt/gemerct dat (na mijn meeninge)ic alleen de schult hebbe/om de grote gemeynsaemheyt die ic u toegelaten hebbe/t'welck my beroudt van goeder herten/dit geseyt hebbende/liet sy hem alleen staen/ betoonende aen haer wesen/dẽ cleynẽ danc die sy hy hẽ wiste vã dese aensoeckingen/aengesien sy liever soude hebben willen sterven/ als hem te nemen tot een man / ende noch veel weyniger tot een vrient. Of Tarisius als doe wel verbaest was / daer van en derf men sich niet verwonderen/want also verbaest zijnde/eñ sonder daer op te dencken/ginck hy inde Camer vande Keyserinne / alwaer Caniam met haer was sprekende/eñ sonder te groeten d'een noch d'ander/ginck hy sitten in eenen stoel /beginnende alsoo seere te suchten/ dat zijt hoorden/waer deur de Keyserinne beweecht zijnde / dochte datmen hem eenich groot ongheluck aenghedaen hadde / ofte dat hy niet en conde vercrijgen tghene hy van noode hadde tot het Tornoy speel / waerom sy/verlatende haren soon/riep Tarisius alleen/eñ seyde tot hem : Mijn Neve/ic sie u so melãcolijch vz het schijnt dat ghy eenich dinc gebreck hebt/hebdy niet tgene u vã is noode is tot de vergaderinge die mijn sone heeft doen vercondigen?eñ als sy dese woordẽ sprack aensachse Tarsius noch vlijtiger/dan sy te voren gedaen hadde/eñ bemerckten dat de tranen van zijn oogẽ liepen/ t'welck haer vermeerderde de begeerte om te wetẽ d'oorsake van syn verdriet maer t'herte was hem also toegesloten dat hy niet een woort en conde gesproken/niettemin/die Keyserinne/die hem so seer beminden als haer eygen kint/ cost hem so schoon praten / dat hy ten lesten haer vertelden de groote Liefde/ die hy tot Griane droech/met het antwoort dat sy hem gegevẽ hadde/ twelc my doet gelooué(seyde hy)dat de doodt alleene sal doen eyndigẽ/ mijn quellingen ende verdriet/eñ anders geen. De Keyserrinne (die vã haer selfst somtijes in meeninge was geweest/ dit houwelick te maken) bemerckende dat de gelegheitheyt haer presenteerden so wel ten propooste/nam voor haer / daer in besich te zijn/ tot de volbrenginge toe/ eñ om haren Neve te vreden te stellen/ verontschuldigende de Princesse haer dochter/antwoorden hem: Neemt ghy qualick het antwoort van myn Dochter? Voorwaer sy heeft haer behoorte daer inne gedaen/ want ten stont haer niet toe/die jonc eñ sot is/maer my/aen wien ghy behoorden t'versoec te doen/ ende nademael ick weet / dat ghy haer draecht so goeden affectie/Ick beloove u/dat ick het sal te kennen gheven aenden Keyser/ende beneerstigen/dat ghy hebben sult/tgene ghy begheert/eñ als sy noch waren in dese t'samensprekingen/quam men haerluyden aenseggen dat Florendos:Sone vanden Coninck van Macedonien aenghecomen was! met eenen goeden hoop Ridders:die ghecomen was totten Keyser / niet als sy-

nen Vassael ofte Ondersaet / hebbende t'Landtschap van Macedonien niet te doen met het Keyserdom / maer om te sien de schoone Griane / vande welcke de Faem van haer deuchden / gratien/ ende goede maenieren tot synen Ooren gecomen was/ soo dat hyse sonder haer gesien te hebben beminden ende eerden/ in sulcker manieren/dat hy om dese eenighe oorsaecke/de Reys na Constantinopelen aenghenomen hadde / alwaer hy seer heerlick onthaelt worde/so vanden Keyser als Caniam zijn sone/desgelijcx vande Keyserinne eñ haer Dochter die hem dickwils hadde hooren achten te zijne een vande beste ende bequaemste Ridders / diemen als doen ter tijdt vont.

Hoe de Keyserinne den Keyser te kennen gaf , vant Houvvelick van Tarasius, Neve van den Coninck van Hongaryen , ende van Griane haer Dochter , twelck hy voor goet achten , ende tghene datter navolchde.

Het tweede Capittel.

DE Keyserinne en vergat niet de belofte die sy Tarisius ghedaen hadde / verbeydende van dach te dach/de bequaem heyt om den Keyser daer van te mogen spreken/eñ om dat zijt ondernomẽ hadde / soo wildese dattet volbracht soude worden / ghelijck dan sulcke plaghe de vrouwen gemeyn is / waerom dat het niet te verwonderen en staet/dat sy alsulcke neerstichheydt dede/sy dan wesende alleen metten Keyser (stellende van verre den strick / waerin sy hem vanghen wilde) badt hem/ dat hy haer soude consenteren een versoeck / twelck sy aen hem doen wilde/eñ soo hy niet veel meer ghehoort en hadde op alsulcken Luyte spelen/ accoordeerden haer terstont/alle tgene sy soude mogen begeeren/daerom sy(haer verseeckert siende/) seyde tot hem: Mijn Heere / ick hebbe in dese voorlede daghen in mijnen sin gedacht/dat u Dochter Griane ten bequamen ouderdom is / om versien te syn/twelck ick oock begheere met alle mijn herte / eñ om dat ghy opghevoet hebt Tarisius/eñ dat albereets (na dat ick bemercken can) sy eenighe vrientschap te samen hebben / ick sonde wel van meeninghe syn / dat wy tusschen haer een houwelick maeckten / want qualick soudy mogen vinden (so ic ghe-loof) grooter Heer als hy sal syn / als beervende alsulcken Coninckrijck / te weten van Hongaryen / ende dat meer is/d'opvoedinghe/die sy by malcanderen ghehadt hebben in haer jonckheydt sal tusschen haer onderhouden meerder liefde eñ vrientschap/als offe malcanderen noyt ghesien en hadden. Me Vrouwe antwoorde den Keyser /tis v Dochter/ick achte dat u niet en belieft als hare welvaert / daerom volcht uwe opinie/oock beminne ick Tarasius seer/ja als mijn eyghen kint / nademael wy daer soo verre in ghecomen zijn/soo sal ick morghen ghesanten afveerdigen tot den Coninck zijn Grootvader / om hem sulcx te kennen te gheven. De Keyserinne bedanckte hem seer ootmoedelickẽ/blijde zijnde/dat sy haer begheerte vercreghen hadde/twelck sy Tarisius dede

nus dede wets/maer Grianus meeninge streckten heel elders / want sy droegh een seecker affectie tot Florendos / al eerse hem gesien hadde / om de deucht ende vromicheyt diemen seyde in hem te wesen/also dat sy haer te samen siende eñ heur oogen wesende ghetuyghen van veel grooter achtinghe / d'een den anderen/dan haer daer van geseyt geweest hadde:de begoste liefde regierde ende geboot over haer also seer/ dat sy vastelick beslote nemmermeer een ander te trouwen als hem / indien hy te vredē ware/hy desghelycx en peynsden niet weyniger/nochtans een yghelijck vā haer beydē dede neersticheyt (voor eenigen tijt) secreet te houden/tgene sy aldermeest wunschten den anderen bekent te zijn/niettemin t'verborgē vuyr duerende lange/openbaert hem geerne somtijts/gelijck het Griana oock ghebeurden/wesende int geselschap vande Jonckvrouwen/sprekende vande Ridders/die hen behoorden present te vinden inden Tornoy / quamen sy onder anderē te spreken vanden Prince Florendos/ende sy loofden hem so voorderlick die van hem spraken/ dat Griane haer niet en conde onthouden / te veranderen van verwen/soo menichmael/ datmen lichtelick conde ghekennen de veranderinge die sy gevoelden in harē geest/hoewel dat voor alsdoen geen vā haerluyden daer acht op en sloeghe/eñ also onthielt sy haer/totter tijt toe dat het Tornoyspel soude beghinnen / in welcken dach de Keyser de Ridders orden gaf/aen Caniam syn Sone / ende Tarisius/Neve vande Keyserinne/om welcker eere hy veel grooter eñ heerlicker hoff hielde/als hy opt gedaen hadde /want hy wilde hebbē/dat de Jofvrouwen aten met de Ridders/ twelck nochtans weynich ghewoon was te geschien in dien tijden/alwaer Florendos die weldaet gebeurden/ dat hy gesedt worde omt'oenemael te eten / het aldernaeste byde Princesse Griane/ende duerende t'selve / hadden sy alle beyde genoech te doen/om te gheveynsen heure affectien/maer na dat de Tafelen op genomen waren/een weynich te vooren eer het Steeckspel begonste/ dede Florendos so vele dat hy middelen creegh/ om zijne nieuwe Vriendinne alleene te mogen spreecken/eñ seyde tot haer/Me Vrouwe / onsen Heere doet veele voor my/ van my te verleenen also bequame plaetse/om u te verclaren eer ick Rijde inde ordeninghe ofte Loopplaetsen des Tornoyspeels/d'oorsaecke die my heeft doen scheyden van Macedonien/ende te comen inden Lande vanden Keyser/eñ ick sweere u op mijn gheloove/ dat ick alleen/ om uwent wille / dese reyse volbracht hebbe/eñ salt voorts volherden alle mijn levē lanc/van my te gebruycken int gene dat ic kennen sal u aenghenaem te wesen/achtende voor my te syn een seer groot geluck/indient u believden my te gebieden / dat ick my desen dagh wapenden / als uwen Ridder / anders heb ick voor my ghenomen my stille te houden / wesende versekert dat sonder uwe gunste/buyten mijn macht is / eenich dinck te doen / dat tot mijn glorie eñ eere soude strecken / eñ hoewel ick u genen dienst gedaen en hebbe/die weerdich is alsulcken grooten weldaet / soo hebbe ick nochtans alsulcken betrouwen in u eerbaerheydt/dat ghy my niet en sult weygeren/dese mijne biddinghe/ om dat het de eerste is/die ic u opt ghedaen hebbe. Griane die beminden hem wel/als hier te voren verclaert is/noch tans wijs ende wel bedocht / willende ondersoecken/of hy niet en sprack door gheveynstheyt / antwoorden hem bykans door een geconterfeyte quaetheyt ick en hadde noyt ghedocht Heer Flo-

rendos/dat ghy u selven so verre sout
vergeten hebben/van te gebruycken al-
sulcke propoostẽ/so weynich bequaem
om te houden met een Keysers Doch-
ter als ick ben/niettemin/ bekennende
dat ghy een Vreemdelinck zijt / eñ mo-
gelick niet en weet de tuchticheyt ende
eerbaerheyt diemen in desen lande ghe-
bruyckt int couten mette Jonck-vrou-
wen/daerom en sal ick t'uwaerts niet
gebruyckẽ de strafheyt also ick behoor-
den/maer sal u antwoorden / hoewel
dat ick achte my daerin grootelickx te
misdoen/ghy bidt my/dat ghelijck als
mijnen Ridder/ghy meucht comen in-
den Tornoy/so veel als dat aenlangt/
dat consenteer ick u / op dat ick metter
daet bekennẽ mach de vromicheyt / die
men seyt in u te syn/aengaende de reste
ick ben van meeninghe dat ghy u daer
van ontslaet/Me vrouwe seyde hy/ in-
dien ic lichtverdich geeweest ben u aẽ
te spreken/in eenigen woorde twelck u
heeft mishaecht/voorwaer (my excuse-
rende) beschuldicht/de cleyne vryicheyt
die my gebleven is/om my gheheelick
t'onderwerpen ᵗuwẽ dienste/ hoe? ant-
woorden sy/acht ghy dat ick yemants
anders wil beminnen/als den gheenen
die my ghegheven sal worden tot eenen
man? Hy antwoorden Florendos / dat
is tgene dat ick wunsche met alle mijn
herte/eñ en hebbe noyt gedocht u in eẽ
ander maniere te beminnẽ/als u te ma
ken vrouwe ende meesterse van my/eñ
van alle tgene in mijn machte is/in ge
tuygenisse vã sulcx sal ic my nu voort-
aen gebruycken in dienste vanden Key-
ser/in sulcker manierẽ / dat hy daer in
wel sal consentieren/ indiẽ ghy het goet
vint/Oriane antwoordẽ hem/het staet
voorseker den Keyser toe ende niet my/
waeraen sulcke propoosten behooren
gedresseert te wordẽ/ gemerct dat hem
toecoemt het ghebieden eñ my t'onder-
danich zijn/eñ alsse dese woorden vol-
eynt hadde/worde sy vande Keyserin-
ne geroepen/eñ Florendos haer de re-
verentie gedaen hebbende/vertroc hen
in zijn logement/om hem te wapenen/
wãt albereyts vele Ridders inde Tor-
noy-plaetse ghecomen waren/daer hy
ooc terstont daer na quam/ doende al-
sulcke feyten van wapenen/dat hy niet
alleen eere en behaelden in desen dach/
maer oock inde andere viere daer nae
volgẽde/so lange als dẽ Tornoy duer-
den/ende verreech het Juweel / t'welc
Caniam toeghesepdt hadde / den best
vechtende/ waer door hy grootelic ge-
presen worde vanden Keyser/ende alle
de andere/principalick vande schoone
Oriane / welckers herte de liefde al-
lenskens vermorwden/ ten genoeghen
van Florendos / in sulcker manieren/
dat Tarisius sulckx ghewaer worde/
waer deur hy seer qualijck te vreden
was/maer duerende dese Feesten ende
Tornoyspelen / de Fortuyne vyande
van alle geneuchte eñ blijdtschap wilde
den Keyser nieuwe oorsaken bereyden/
om een ander wech zijn tijtcortinghe te
passeeren/want aleer soo veel Ridders
in zijn Hoff vergadert/ wederom keer-
dẽ na heure landẽ / Gamezio sone van
dẽ Soudaẽ van Babylonien/de welcke
op zee was/met een seer groote macht
om te gaen vercrijghen Alexandrien:
worde door storm eñ onweder / twelck
hen overquam/gedreven / seer na by de
enghte der zee van Constantinopolen/
het welcke de Schippers ende Stuer-
luyden vande Schepen ghewaer wor-
den/eñ gavent hẽ te kennen: ende daer
en was niemãt onder den gehelẽ hoop
die sulcke nieuwe tijdinghe niet en ver-
haechde. Gamezio achtẽde datse God
aldaer ghestuert hadde/om te doen co-
men in zijne handẽ alsulcke Edele ende
bloeyende stadt: om t'welcke (wesende
de

de Zee gestilt eñ versoet) hy dede vergaderen de Hoofden eñ principael Capiteynen van syn geheele Heyr/ eñ seyde heur/ mijn Vrienden/ ick gheloove sekerlijck / dat Godt Almachtich niet toe gelaten en heeft/ dat wy ghecomen zijn in Alexandrien / dan om dat wy souden bestrijden die teghen onse Wet zijn/ maer dz sijn gelieft geweest heeft ons te voegen in desen Lande vã Christenrijck/ om het gheheele te bederven/ ende te brengen tot onse onderdanichz/ waerom dat ic besloten hebbe voor dese reyse wt te stellen/ de wrake over de misdaet/ die den Coninc Calameno dẽ Soudaẽ gedaen heeft/ eñ geheelic mijn cracht te gebruycken in dese contreye/ om dese oorsake bidde ic u/ dat eẽ yeder van u luyden int besonder alle synẽ volcke vermane/ eñ verseeckere (indien wy dese stadt mogen ghewinnen) datse alle rijck eñ geluckich sullen syn/ het welck seer wel achtervolchden/ alle de gheene die hy t'selve bevolen hadde/ doen soudy hebben gesien ter Wapenen loopen/ Schepen toe te rusten/ eñ Crijchsvolck te bereyden/ daer na de seylen optreckẽde/ genaectẽ aen d'een zijde/ wtwerpẽde menichte van Schuyten eñ schepẽ/ om ten Lande te comen / makende een alsulck wonderbaerlijck gecrijt/ geclãc van Trompetten ende gheruchte van Trommen/ datmen inde locht / aen allen zijden den weerclanc hoorden/ nochtans worden sy veel straffer onthaelt/ als sy hoopten/ gelijc ghy (voorlesende dese Histori) sult mogen verstaen.

Van den strijt, de vvelcken geschieden voor de stadt van Constantinopolen, tusschen den volcke van den Keyser, eñ van Gamezio.

Het iij. Capittel.

Desen Heyrleger wert terstont vernomen vande wacht vande Stadt/ waeromme den alarme soo groot worde/ datter veele liepen om te beschermen de have die de Moren meynden te overweldighen/ daerentusschen Caniam/ Tarsinus/ ende de andere principale Ridders/ heur bereyden/ ende deden alle neerstic heydt om te vergaderen Crijchsvolck ende Soldaten/ ende in een cleyne tijdt vondense haer in alsulcken merckelicken getal/ datse in slachoordeninghe wt de stadt toghen/ ende te hulpe quamen d'eerste / die vande Mooren al verre verdreven waren vande Water-kant/ eñ als Florendos (die achter gebleven was) deur de stadt reet / om d'anderen t'achterhalen / worde hy Griane ghewaer / liggende in een Vensteren vant Palleys / siende seer droeffelick nade have/ waer deur hem t'herte verheven worde/ seggende in hem selfst: Ic sweer by Godt / dat ick huyden sal sterven/ oft ick sal u doen vergeten een deel der oorsaken van u deyrnisse/ dit seggende gaf zijn Peert de sporen/ eñ sonder langhe te rijden (wesende inden Velde) viel met ten geweldige crachte op de vyanden/ die groote macht aenwenden/ om te comen wt heure Schepen / maer de verwerringe geschieden in sulcker manieren/ datter menige / so van d'een als d'andere sijde / hare daghen een eynde namen/ principalick vande Christenẽ/ want den Prince Gamezio (gheacht

zijnde een vande beste Ridders van A-sien) dede sulcke feyten van Wapenen/ dat het wonder was / ende niet teghen staende de defensie van die van Constantinopelen/hy quam opt Landt met een groot ghetal van synen volcke/doen begonsten de Christenen achterwaerts te wijcken/eñ bykans den rugh te keeren / waerom dat de reste vande Mooren middel hadden te ghenaken/ eñ alle sonder tegenstoot te Lande te komen / twelck den Keyser siende/die ghebleven was om de Stadt te bewaren/ worde seer droevich/vreesende de misordeninghe van synen volcke/maer Florendos eñ Cantam hielden haer alsoo/dat deur haren middel/wederom alle heur volke versaemden / eñ de vyanden verboden voort te varen / aldaer toonden hem Tarisius stout eñ vroom/ beproevende deur alle middelen hem ghelijck te makẽ de vromicheyt van Florendos die welcke desen dagh wonder bedreven hadde/ende also dese drie te samen doordringende van rye tot rye / slaende ter aerden alle de gene die haer ontmoeten. Gamezio tselve vernemende/ meynden van gramschap te rasen/end om hem te wreecken/voechden hem by Tarisius/ die welcke hy gaff een alsulcken slagh met zijn sweert opt hooft / hem ter neder werpende/alsoo verbaest/dat hy hẽ lichtelick doot gheslagen soude hebben/ ten ware gheweest Florendos die hem overquam / die welcke siende den More verheffen in syn Steghelreepen / om also meerder crachte te nemen/om hem te quetsen / stack hem zijn Sweert van achteren int Fondement / tot aent ghevest toe/also dat hy doot ter aerdẽ viel. Doen vergaderdẽ sy d'een teghen d'ander in sulcken grooten ghetal/ dat vanden geheelen dach den strijdt/noch so geweldich niet geweest en was/ maer het volck van Gamezio/siende heur Hooft verloren te hebben / verlooren oock den moet ende couragie / vluchtende met vollen loope in hare Schepen / ende ten ware geweest den Duysteren nacht/diese te gheringhe overviel/ daer en souder niet een afghecomen hebben / oft sy en souden dootgeslagen oft ghevangen genomen hebben geworden / hoewel datter een groot deel van haerluyden passeerden de scherpte des Sweerts/d'anderen metter haest begroeven haer in die golven der zee/ende de reste salveerden haer des nachts al vluchtende. Eñ alsoo keerden weder het Volck vanden Keyser / hopende des anderen daeghs noch beter te doen / maer de Mooren wisten haer daer voor wel te wachten/ want soo haest als haer Vyanden heur gelaten hadden/gingen sy met soo grooten haest t'Schepe/als sy ymmermeer conden/eñ wat redenen oft vermaningen eenighe van haerluyden int particulier deden/datmen veel eer behoorden te sterven/als de stadt onghewonnen te laten/ende haren Coninck te wreecken/ niettemin / de Schipluyden togen de Seylen op/ende richten haren wech na den Soudaen/den welcken / nae datse aenghecomen waren / te kennen gaven heure quade fortuyne / eñ hoe het alles vergaen was/ oock den doot van synen Sone Gamezio / waeromme het weynich scheelden dat hy hem selven niet en misdede / maer hy was soo oudt ende afgaende/dattet hem onmoghelic soude syn gheweest/ selver in persoone hem te gaen wreecken/waeromme dat hy dede gelofte/ende swoer/dat hy zijn anderde sone/so gheringhe als hy gecomen was ten bequame Ouderdom om Wapenen te voeren / soude seynden / met sulcken Heyrcracht/dat hy den Keyser ende syn Keyserrijck soude te niete doen ende onder brengen/ende daerentusschen sondt hy het rantsoen/van die gebangen ghe-

nomen

nomen waren. Maer om wederom te keeren tot Caniam ē de anderen diese verslagen hadden/alsoo haest sy wederom inde stadt gecomen waren/den Keyser die albereets verstaen hadde den dienst die hem diē dach van Florendos geschiet was) gebootschapt wordende dat hy ghewondt was op verscheyden plaetsen en woude niet consenteren dat hy elders soude assittē als in zijn Palleys / op dat syn Barbiers ende Meysters hem soo veel te beter visiteerden ende genasen/also dat hy ghelept worde in eene vande schoonste Camers / alwaer de Keyserinne ende Griane hem oock terstonts quamen visiteren / daer haer vertelt worde door Caniam / dat sonder de hulpe van Florendos / Gamezio Tarisius doot gheslaghen soude hebben/maer seyde hy/den Heyden isser aende pan blijven hangē/ē ic heb hem gesien in mijn presentie den lesten sucht geven/alsoo dat ons de victorie is ghebleven / de welcke te voren twijffelachtich was. Terwijle dat Caniam was in dese coutinge/sloech Griane altijdts haer oogen op Florendos/ende sy twee tesamen contenteerden deur t'ghesichte heur gequelde herten/soo manierlicken nochtans/dattet niemant en merckten/ ē om dat den Chirurgijnen goet dochte datmen hem liet rusten/ een yegelijck seyde hem goeden nacht/ ē vertoogen haer tot des anderen daechs smorgens dat Caniam gebode dat een yegelic sich ghereet maeckte/om te gaen sien / wat hare vyanden souden mogen bedrijven maer de gene die des nachts de Wacht ghehouden hadden/quamen hem bootschappen/dat (nae haer vermoeden) sy t'zeyl gegaen waren/ ende de Have verlaten hadden/ende also wast ghescheit/ om welcke oorsaken/ den Keyser Godt grootelick lovende / reysden wt Constantinopelen/om te gaen sien t'ghetal der dooden/waer onder men oock vonde Gamezio/diemen lichtelic kende/om die rijcke wapenē wilde die hy aen hadde/die Caniam gheboodt Florendos te brenghen/als hebbende oorsaecke gheweest/van so heerlicke victorie/ desghelijcx ooc dē Keyser selfs om hem dancbaer te syn/presenteerdense hem so gheringhe als hy weder inde stadt gecomē was/seggende/mijn Neve/ick heb vernomen dat door v vromicheyt ē cloecmoedicheydt / mijn vyanden t'quaetste deel ghehadt hebben / waeromme dat niet voorby gaen sal eenen dach mijns levens/oft ghy sult my altoos bevindē u te syn een goede Mage/ende altijt geduerende vrient/ē dat in sulcker voeghen/dat ghy my niet en soudt moghen eysschen/t'welck ick u niet en soude vergunnen / indient in mijn macht waer/ Florendos bedanckten hem seer ootmoedelicken van alsoo groote eere / als hy hem bewees/hopende / nade luydinghe van syn woorden / lichtelick te vercrijgen daer hy na haecten/ twelck was de schoone Griane / die hem alle daghe quam visiteren/mette Keyserinne / ende door dien middel haerder beyder liefde haer voedende ē vermeerderende van dage te dage/twelc ooc mede een groot middel was/dat Florendos in weynich daghen wederom vercreech / de volcomen genesinge van zyne wonden / ende metten Keyser hielde de Propoosten/also ghy hier na verstaen sult.

Hoe Florendos aenden Keyser, syn Dochter Me Vrouwe Griane ten houwelick versoeckt, ende t'antwoort dat hy hem gaf.

Het iiij. Capittel.

NA dat Florendos ghenesen was vande quetsueré die hy ontfangen hadde vande Moren/vindende den Keyser op een tijt wel ten propooste/eñ alleene in syn Camer/ begonste hem te segghen/ mijn Heere/ghy hebt my albereets soo veel t'uwaerts verbondé/door de weldaden ende gunsten die ick ontfanghen hebbe/na dat ic in u Hof ghecomen zy/ so dat mijn vader ende ick daer voor u altijdt verbonden behooren te blijven/ ende op dat (Heere) dese verbindinghe hem mach vermeerderé/ic bidde u my niet te weygeren/een dinck dat ick langhen tijt in de wil ghehadt heb aen u te versoecken/tgene is me Vrouwe Griane u dochter/den naem eñ faem vande welcke my heeft doen schepden principalick wt Macedonien/om te comen ende die aen u te begeeren tot een Huysvrouwe/indien u beliest my so groote weldaet ende eere aen te doen/het welc ick niet en soude ondernomen hebben/ sonder verlof vanden Coninck mijnen Vader/die sulcx gheheelicken aen my ghestelt heeft/u versekerende(indiense mijne woort) dat ghy gheen kindt noch dienaer en sult hebben also bereyt om u onderdanich te syn ende te dienen als ick sal zijn/in alle tgene u ghelieven sal my te gebieden. Den Keyser (de welcke Florendos also seer beminden als syné eygen soon Cantam (so om syn vromicheyden als om andere deuchdé die hem gemeyn waren) soude hem geerne gheconsenteert hebben tgene hy begeerden so die beloftenisse die hy Taristum gedaen hadde daer niet tegen en streden/ om die oorsaecke dan antwoorden hy hem: Op mijn geloove mijn Neve/ick ben seer qualick te vreden dat ick niet voldoen en can daer ghy my om bidt/ want Tarisius(Neve vande Keyserinne) is u te voren geweest/eñ oot so hebickse hem belooft/ende gelooft vrijelic dat het also is/want ic verwachte vā dagh te dagh de Ambassadeurs van Hongaryen/ om met haer alles te besluyten/ende om eene vande alderbeste steden mijns Keyserrijcx/so en wilde ic mijn woort niet faelgeren/dan van een dinck wil ick u versekeren / dat ick u liever voor mijn behoude sone ghehadt soude hebben als hem/maer daer en is gheen remedie toe/ende ick bidde u dat ghy my voor verontschuldicht houden wilt. Wel verwondert ende verbaest was Florendos/siende in een oogenblijck verdwijnen eñ te niete gaen alle de hope waerom hy syn uterste beste gedaen hadde/die te doen floreren ende vermeerderen geduerende zijn langhe vertoeninghe in Constantinopelen/eñ was also ontsteit/dat hy dē keyser niet en conde antwoordē so geringe als hy wel hadde willen: doch ten lesten sprac hy also. Dat en beliebe God nemmermeer (Heere) dat een also deuchdelické Prince als ghy zijdt/niet en soude achtervolgé zijne beloften om mijnēt wille/ick en sal daeromme niet achterwegen laten u dienst te doé/in wat plaetsē ick oock sal moghen zijn / noch ick antwoorden den keyser van u te beminné/ so veel ende meer als ick plach te doen. Ende sprekende dese woorden / over quamé haer sommige Ridders / waeromme sy alle beyde haer propoost veranderden / eñ Florendos keerden weder na zyn logijs/also droevich eñ mistroostich dat hy de doot aenriep / tot zijn leste toevlucht. Ende hy nam dit verdriet also ter herté/dat het weynich scheelden/oft hy soude hem selven gheoffert hebben een al te wreeden werck/ want so geringe hy in syn Camer ghecomen was/syn ooghen overloopende van vuyrige tranen/begonste hy hem te beclagen/seggende/ seer erbarmelicken/

ken/Eylaci ick arm ongeluckige als ic ben/moet het alſo geſchieden dat de gene die welcke ick t'leven geſalveert hebbe/huyden veroorſake t'eynde van mijn dagen? Voorwaer Tariſius/ indien ick te voren dit ongheluck bedocht hadde/ ick en ſoude mijn perſoon niet ghestelt hebben in alſulcken perijckel teghen de Heydenen/om u te verloſſen wt haren handen/maer ick hebbende u t'Sweert vande keele genomen/ende ghy berooft my voor een vergeldinge alle mijne wel ſtant/ende mijn eenighe toevlucht/ om u te verlengen uwe iaren/ ghy vercort ſoo veel ghy cont de mijne door eenen al derwreetſten Doodt die opt den eenen vyandt den anderen ſoude connen toewunſchen/ick ſweere by mijn ziele/ ghy en ſult ſo groote blijtſchap niet hebben in haer te beſitten/die mijne is/ als het leven my nu voortaen verdrietigh ſal vallen/verlieſende me Vrouwe Griane die ghy my ontneempt ſonder die verdient te hebben/ want u en kanſe niet ſyn/indien de ſterckte der liefde behoort voor te ſtellen den meeſten minnenden/ want te ſterven om harent wille ſoude ick my ſeer geluckich achten/indien dat ſy my eenichſins beclaechden/ ende ſal mijnen gheeſt ſoo veel te grooter ruſte ghenieten/ indien hy weet mijnen doot haer yet/ſo weynich alſt is/ moeyelijck ghevallen zy. Och Griane/ oft Godt beliefde dat ick u noyt geſien en hadde/ nademael mijn Fortuyne my ſoo contrarie valt/datſe my ontſeyt tghene ick aldermeeſt begheere/ hoewel dat het mijne is/ alſdoen begonſten hem zijne woorde te failleren/niet meer connende volbrengen t'gene hy wt ſpreken wilde/ maer viel neder ter aerden/ heel wt ſyn ſelven/gevende inden val alſulcken ſtort dat eenen Schiltknecht (zijnde in d'een van d'onderſte zalen)het geruchte hoorden/ die terſtont liep beſien wat het ſoude moghen weſen. Ende hy bevindende ſyn meeſter doot te weſen (alſoo hy meynden) liep wel haeſtelijck ende verbaeſtelick roepen Frene/ Neve van Florendos/ die gheheelicken wiſte alle ſyn ſinguliere ſecreten/ nochtans was hem alſdoen noch onbewoſt d'oorſaecke van dit ongheluck/waerom hy hem in ſynen arm nam/eñ door de cracht van cout water eñ wijneeck/dede hy ſo veele dat het leven wederom in hem verweckt worde/ ſo dat hy begonſte de ooghen te openen/ende ſiende ſyn Neve ſoo nae by hem/ liet hy eenen ſeer ſwaren ſucht ſegghende: Ay mijnen grooten vrient het is met my gedaen/ en wilt doch niet beletten den wtganck van mijn Leven want verlieſende de hope van te vercrijgen mijn alderliefſte als ic gedocht hadde/ ick ſoude my onghelijck doen/ langher te laten leven. Als Frene hem hoorde ſpreecken in ſulcker manieren/ vreeſden hy wel dat hy eenich onghenoechelick antwoordt vanden Keyſer ontfanghen hadde/aengaende t'houwelick tuſſchen hem/ende die ghene om de liefde vande welcke hy verlaten hadde ſynen Lande van Macedonien/ ende daeromme peynſende wat Medecijne hem t'bequaemſte was/ antwoorden hem ſeer ſtraffelick ende wel/moet ghy daerom den moet verloren gheven? Eylacy(ſeyde Florendos) wat wildy dat ick doe? Den Keyſer heeftſe voor langen tijt belooft aen Tariſius/gelijck hy my verſekert heeft. Voorwaer antwoorden Frene/ghy hebt ſeeckers groote reden/ weet ghy wel dat zijder oock in conſenteren moet? aengaende my/mijn dunckt dat ſy hem niet en bemint/ maer datſe u veel meer goede willens toedraecht als hem oft eenich andere/ ende van morgen voortaen ſal ick de Kadt de Bel aenbinden in ſulcker voegen/ dat ick ſal breecken/ indien ick can het voornemen vanden

vanden Keyser/eñ van Tarisius / leert u alleen geveynsen / sonder u te toonen qualick te vreden te syn om eenich dinck datmen u geseyt mach hebben. Dit eñ diergheliјcke wijsmaeckingen stelde hē Frene alsо wel te voren/so dat hyt ghe- loofden/wederom keerende int Palleys gelijc hy gewoone was/maer den Key- ser peysden eenen langhen tijdt opt pro- poost dat Florendos met hem ghehou- den hadde/aengaende t'houwelick tus- schen hem eñ syn Dochter/alsoo dat hy des nachts daer nae volghende / daer van sprack met de Keyserinne/haer wel te verstaen ghevende dat hy hem liever soude beminnen te hebben voor een be- houden sone als Tarisius/maer sy ghe- heelicken favoriserende haren Neve / dede hem diversche vermaeninghen / doende so vele soo door quellinghe van biddinghen/tranen als ander subtijlic- heyden die de vrouwen ghewoon zijn te versieren ende te gebruycken om te ghe- raecken totte volbrenghinghe van haer voornemen/dat sy den Keyser daer van so veel ontriet/ dz hy haer op eē nieuws beloofden haer anders gheen te geven/ als daer hyse eerst aen gheaccordeert hadde / waer van sy hem seer eerlicken bedanckende/ende alsoo den nacht over brengende/ eñ die Keyserinne besloten hebbende om te beletten deur alle mid- delen / dat van doen voortaen Floren- dos haer Dochter niet meer en soude comen te spreken / waerom dat sy haer begonste corter te houden / ende meer achts op haer te hebben/ alsse opt ghe- daen hadde / t'welck Florendos lijden also vermeerderden / dat hy in een seer groote kranckte gheraeckten/in sulcker voeghen/dat de Medicijnmeesters niet en consten comen tot kennisse van d'oor sake zijnder sieckte/twelck sy heel peri- culeus achten / waeromme den Keyser seer qualick te vreden was / ende noch veel meer Caniam / nochtans en visi- teerden hem de Keyserinne noyt/om hē te benemen de ghelegenheyt van te aen- schouwen haer Dochtere/ ghedachtich wesende tgene den Keyser haer vertelt hadde / ende hoewel dat Griane daer geen werck van en maeckten int open- baer / soo droech sy nochtans een seer groot leetwesen daeromme in haer her- te ende in eenen dach onder anderen Ca- niam haren broeder tot haer comende om haer te kennen te geven den uytter- licken noodt daer hy zijn Medtghesel inne ghelaten hadde/ haer clagende het verdriet ende leetwesen dat hy hebben soude indien hy storve. Hoe dat mijn Heer / seyde sy / is hy in alsulcken staet? Ja voorwaer antwoorden hy/ende ge- looft vryelick (indien hem Godt gheen gratie en doet) dat hy desen dagh niet overbrenghen en sal. Doen begonsten Griane de tranen inde oogen te spruy- ten/doch ghevepnsdense heur lijden soo vele sy mochte/niettemin / sy en conste haer soo wel niet onthouden oft sy en seyde ten lesten/ick verwondere my seer vande Keyserinne / die soo weynigh werckx van hem maeckt / dat van alle die tijt die hy cranck geweest is/sy hem niet eens ghevisiteert en heeft/ick ghe- loove dat haer al vergeten is het groo- te feyt so hy voor ons alle gedaen heeft/ ten dage als hy Gamezio doot sloegh / ick sweere dat my zijn ongheluck wee doet/want indien hy sterft / soo mach den Keyser wel seggen dat hy meer aen hem verloren heeft/als hy opt gedocht hadde/aengesien het middel dat hy had de om hem dienst eñ vrientschap te be- wijsen / wesende den Sone van een soo grooten Coninck als hy is/ dit seggen- de begonst haer t'herte te swellē/in sulc- ker voegen/dat sy genootdruckt worde (veynsende byde Keyserinne te gaen) ha ren broeder alleene te laten/om de straf

ende hardicheydt van haer lijden met tranen te mogen versachten.

Hoe Griane Florendos eenen Rinck seynden deur Cardin, hem doende bidden, dat hy alle neersticheyt wilde aenvvenden, om hem te genesen, deur de liefde die hy tot haer droech, ende van t'antwoort dat hy hem gaf.

Het iij. Capittel.

ALsoo haest als Griane haren broeder gelaten hadde/sy vertrocken wesende in haer Camer / begonste meer als te voren te fantiseren op den periculeusen staet van Florendos / alsoo datse dese navolghende coutinghe hielde met haer selven/Voorwaer ick en weet gheen levendich creatuyr alsulcken swarẽ straffe verdient hebbende als ick doe / als zijnde oorsaecke vanden doot / vanden vroomsten Ridder der gheheele Werelt/ aengesien dat alleene die liefde die hy tot my draecht ende geen ander dingh hem ghebrocht heeft inden noot daer hy tegenwoordich in is/maer indiẽ hy sterft ick versekere my/daer van te nemen alsulcke wrake ouer myselfst/dat ick niet en sal leven een ure alleen na hem/ en ist dan niet beter dat ic ende hy t'samen in vreuchden eñ wel te vreden leven? Jaet voorwaer/eñ sal alsoo veel doen / aleer my de droefheydt des duysteren nachts sal overvallen/oft mijn ruste nemen sal/ dat ick sal weten voor de waerheyt/ oft het in mijne macht is / hem remedie te geven oft niet. Eñ in dese verstoortheyt dede sy roepen eenen Jongelinck Sone van hare Voetstere ghenoempt Cardin/ inde welcke sy haer grootelick betrouwende/ ende seyde tot hem: Cardin / u is wel bekent de vrientschap die ick tot u moeder drage als oock tot u/ om harent wille / ende ick heb u van langhen tijt gheproeft my te syn een goeden ende ghetrouwen Dienaer/nu vertoont sich dan/de beste ghelegentheyt om u te bewijsen/also metter daet te zijn / verswijgende tgene ick u verclaren sal/ende bewarende mijn secreten / die welcke een Keysers dochters ben. Cardijn wijs eñ voorsichtich zijnde / hoorende Griane hem doen dese voorhoudinghen/ dochte wel/dat sy hem wilde ontdecken eenige saecke van haren alderserreetsten handel/waeromme dat hy antwoorden/ick soude veel liever lijden datmen my ontleede van Lidt tot Lidt/dan dat de geringste sake die u gheliefden my te ghebieden / deur my (sonder u bevel) gheopenbaert soude worden / eñ sult my bevinden so lange als ick leven sal/u ghetrouwe ende onderdanige Dienaer. Dat is tgene dat ic altoos van u gheoordeelt hebbe antwoorde de Princesse / nu wel-aen dan/verstaet t'gene ick u ghebieden sal. Ick hebbe voor die waerheydt verstaen/ende wete dat de groote siecte van Florendos gecomen is van weghen een wtermaten groote liefde die hy tot my heeft/ende om dattet soude syn een al te grooten schade door mijne schult te verliesen een alsulcken Prince/soo bidde ick u dat ghy hem van mijnent wegen wilt aenseggen/dat hy doch alle neersticheyt gebruycke om zijne gesontheydt wederomme te verkrijghen/ende sonder yet in mijn machte is dat daer toe soude moghen dienen/dat hy sulcx sal mogen eysschen als vande ghene die hem meer bemint:

mint als haer eyghen selfs / ende in een teycken van dien ick hem seynde desen Rinck/die welcke hem sal ghelieven te bewaren/om mijnent wille / my doende van nu voortaen eenen yeghelijcken dach verstaen van synen staet. Me vrouwe antwoorden Cardin / God wil my gratie geven/dat ick u alle beyde mach helpē wt het verdriet/want soo als my dunckt/soo en weet ick gheenen Ridder/ die u beter verdient heeft als hy. Gaet dan seyde Griane/ende dat uwe weder comste cort sy/daeromme Cardin stracx ginck recht na syn Logijs / ende incomende vont hy Caniam / die van hem quam/hem ghelaten hebbende in alsoo quaden state alst mogelick was / merckende dat syn cranckheydt van ure tot ure ergerde/ nochtans Cardin als wel bedacht zijnde / en wilde sich aen hem niet vertoonen/maer ginck voort sonder verbeyden inde Camer van Florendos / ende als hy de deure open dede/ hoorden hy hem clagen/seggende: Och God/moet ic sterven sonder hoope van eenige remedie. Ende als hy dese woorden voleynden/so ginc Cardin tot hem hem goeden avont wunschende/eñ heel sachtelic seggende/ hoe dat de Princesse Griane hem tot hem ghesonden hadde/ om te weten hoet met hem stonde / ende gelooft vrypelic (mijn Heer) seyde hy/dat ick noyt en sach Princesse alsoo moeyelick zijnde / als sy is om uwe qualickvaert/ende sy gebiet haer seer ernstelicken in u gratie/ende seynt u desen rinck/ tot een versekinghe van liefde / die sy tot u draecht/u biddende alle middelen te gebruycken/die u moghelick syn /om haeste te ghenesen/op dat sy u sien ende spreken mach van saecken/die haer niet min als u aen en gaen. Van dese woorden worde Florendos alsoo verandert/ so dat hy lange twijfelden oft het eenen droom ofte waerheyt was dat hy hoorden seggen / want al kende hy den bootschapper soo wel/als eenighen anderen int Hof/soo en coste hy nochtans in synen sin niet begrijpen dat een alsulcke weldaet hem soo gheringhe overcomen was/ ten lesten verseeckerde hy hem in sulcker manieren dat hy den Rinck aen nam/ende die meer als duysent reysen kusten/daer na omhelsende Cardin/ soo vrientelick als hy coste / antwoorden hem. Eylaci mijn vrient/is het moghelick dat me Vrouwe alsulcke ghedachtenisse van my heeft / die haer noyt eenigē dienst en dede? Jaet seyde Cardin ende sy doet u ooc weten/dat indien ghy haer bemint/sy verbeydende is/dat ghy haer daer van getuygenisse eñ verseeckeringhe doet/ door de verkrijginghe van uwe gesontheyt in een corte ghenesinge/ mijnen grooten vrient antwoorden hy ick sal haer onderdanich zijn alle mijn leven/in alle t'ghene dat haer ghelieven sal my te gebieden/ende ic verseeckere u dat ick my albereets also verlicht vinde door dese blijde nieuwe tijdinghe/dat ick my binnen drie dagen tot haer voeghen sal/om haer seer ootmoedelijcken te bedancken / ende ick bidde u daerentusschen haer de reverentie te doen van mijnent weghen/die welcke doot was/ sonder de hulpe die sy my verleent heeft Alsdoen nam Cardin van hem oorloff/ ende keerden wederom tot Griane / die welcke hem verwachten met grooten yver/om te weten hoe hy hem droechde gene daer sy hem toe gesonden hadde.

Hoe Cardin Griane vertelden al tgene dat hem Florendos geseyt hadde, eñ van t'advijs dat sy hem gaf om haer te mogen connen spreken in den Boomgaert na dat hy genesen soude syn.

Dat

Het vj. Capittel.

CArdin van Florendos gescheyden zijnde/keerden haestelijck wederom totte Princesse/ die hem met groot verlangen verbeyden in haer Camere/eñ so haest alsse hen gewaer worde/quamse hem te ghemoete/vraghende of het den Prince int goede genomen/tgene sy hem ontboden hadde/hoe?me Vrouwe/seyde hy twijvelt ghy daer aen/ic geloove al en dede ghy opt anders geen deuchde/als de gene die ghy hem bewesen hebt/datse ghenoech ware om u gelucksalich te makē/ want daer aen hebt ghy eē recht mirakel gedaen/hebbende een doot Man wederom het leven gegeven/ doen vertelde hy haer alle de coutingen die sy tsamen gehadt hadden/ oock hoe dat hy hem overcomen was in syn karmen ende clagen/ende ten lesten tgene hy hem bevolē hadde/haer aen te seggen. Cardin dese bootschappe also doende/de liefde overwon ende nam allenskens in te besitten haer herte/deur t'subtijl middel twelcse gewoonlick is te gebruycken/also dat sy te rugge stelde/tghene sy alle haer leven lanck meest in eeren gehouden hadde (twelc was haer eere/ende vreese van schaemte t'ontfanghen) segghende tot Cardin/Eplaci mijn vrient / wanneer sal ick hem mogen sien ende kussen tot mijn ghenoeginghe/wanneer?me Vrouwe(antwoorde hy) seer gheringhe/ indient Godt belieft / Jae wel/ seyde de Princesse/indien wy waren in eē bequame plaetse om sulcx te doen / maer ghy weet dat ick gantsch geen middel daer toe en hebbe sonder grootelicx in perijckel te stellen mijn eere ende mijn leven/ Niet/niet/ten is gheen noot/antwoordē hy/myn Suster sal u daerin beter radē als eenighe andere die ick kenne / ende deur haren middel suldy mogen te vredē stellen den besten Ridder des gheheelen Aertbodems/eñ boven dien so weet ick dat hy so geheel uwe is/so dat hy liever soude willen sterven/ dan dat u eenich ongheluck soude overcomen/ oocsoo en streckt zijn meeninge tot ghenen anderen eynde/dan u te meghen hebben tot zyn bruyt eñ vrouwe/het welcke u de grootste eere sal zijn/die u soude moghen ghebeuren. Wel keert dan wederomme tot hem seyde Griane/eñ versekert hem/ dz so geringe als hy genesen sal syn/ic hem sien eñ spreken sal in eē plaetse waer wy vrylick ende sonder perijckel malcanderen sullen mogen te kennen geven/tgene wy tot noch toe (ten weynichsten ic)het aldersecreetste ghehouden hebben / ende dat ick hem bidde/dattet gheschiede soo geringe alst mogelick is. Sonder vertrec ginck Cardin dese bootschap doen aen Florendos / waerover hy hem soo wel begonste te dragen/dat in weyniger als ses dagen hy hem soo wel te passe gevoeldē als hy opt geweest hadde/maer also grooten blijtschap als den Keyser eñ syn sone Caniam daeromme ontfiengen/also grooten leetwesē hadde Tarisius daer van/hebbende te voren tegēs hem ontfangen een secreete jalousie om der liefden wille die Griane tot hem droech/die welcke Florendos deur Cardin ontboode / dat hy den toecomenden nacht niet en faelgeerden te comen indē Boomgaert daer het wtsichte vā haer Camere op respondeerden / het welcke de plaetse was alwaer sy haer alleene het meeste plach te vermaken/ eñ dat sy haer aldaer oock vinden soude sonder eenige twijffel. Florendos siende dat syne saken voort gingē hoe langer hoe beter/ nam wel vastelic voor hem daer in niet versuymich te wesen/hem dien dach hōdert dagen lanc vallende/so lange docht hem den avont te verbeyden/eñ gecomē zijnde de ghesette ure nae syn meeninghe om te volbrengen syn voornemen/hy alleene met syn Neve Frene(die over lan-

ghe gheweten hadde zijn aldergrootste secreeten) vertoogen haer wt hare woō-plaetsen/eñ genakende den Hoff/bemerc ten dat de muere seer hooghe was/ende swaerlick om over te comen/ nochtans om dat den Lieff hebbers bykans niet onmogelick en is/ principalick in deser gelijcke saken. Den Prince quam met weynich hulps/daer boven op/eñ dalē-de neder/geraeckten tot de plaetse/daer Oriane hem verbeyden die doen ter tijt anders geen geselschap by heur en had-de als Lerine/Suster van Cardin/ die welcke sy alles ontdect hadde/eñ hy also comende in heur presentie/ wierp hem selven neder voor de voeten vande Prin cesse/maer sy hief hem seer lieff lick we-derom op / hem omhelsende in sulcker voegen/ dat de gene die met heur was/ haer vertrock onder de Boomen/ heur-luyden alleen latende/niet soo seere deur vreese van heur te misdoē/ als om t'leet-wesen dat sy hadde van geen tegenpar-tije te vindē met de welcke sy haer moch te deelachtich maken der vreuchde ende geneuchte van haer Meesterse/ voor de welcke sittende den Griecksche Prin-ce op syn knyen/segghende me Vrouwe door u gebodt ben ick tot u ghecomen/ bereydt om u onderdanich te syn/ als de geene die ghy vander doot verlost hebt/ ende naedemael ghy albereets soo veele voor my gedaē hebt/so bid ic u om mijn leven voorts te bewaren / dat ghy my vergunt dat ick altijts uwe blyde / u sweerēde byde gelofte die ic u schuldich syn te houden/dat ick niet en begeere te leven in dese Weerelt / als alleene om u dienst te doen/want sonder uwe gunste ende goede gratie/de doot soude my veel aengenamer syn dan tleven ? hoe mijn vrient antwoorde Oriane/wanneer eñ waer heeft dese liefde haren oorspronck genomen: me Vrouwe seyde hy/ick heb u meermalen versekert/dat ic noch we-sende in Macedonien hoorden also ver-noemen ende prijsen uwe uytnemende schoonheyt/dat daer na van stonden aē ick my u geheelicken toeeygenden/ ende volherdende in desen begin eñ ghelofte-nisse/sy is also in my vermeerdert/dat ick geen deel in my levendich en hebbe/

anders als tgene my gebleven is / om u mede te dienen/indient u gelieft. Jaet sprac de Princesse/ick wil dat ghy mijn zijt ende daer voor houde ic u. Eñ na dz sy neder geseté waré/seyde hy/Me vrou we ic bidde u dā/dat om de versekeringe van so veel gratien als ghy my belooft/ ghy my toelaet u eens te cussen/eñ hoe wel dat sy int beginne eenighe swarichz maeckten / nochtans een stadt die haer overgegeven heeft/en is niet van noode sterck te bestormen/alsoo dat hy nae dit

kusken tselve dicwils verdubbeleerdẽ/
ende Florendos allenskens ghenakende
hem ten lesten vont in alsulcke termijnẽ
als hy t'meest van haer soude hebben
mogen wunschen/niet dat sy geen groo-
te wederstant en dede/maer om dat den
Macedonischen Prince niet en woude
stil staen/in een so genoechelicken wech
maer veel eer daer in gaen spatsieren /
waeromme dat sy haer tooenden eẽ wey
nich qualic te vreden te syn / nochtans
aleer sy van daer scheyden / wert heur
accoort so wel getroffen/so dat Floren-
dos (metten vierden storm) innam de
gheheele possessie vant Casteel/ van hem
so courragieuselick bevochten.

Doen vertelden hy haer t'propoost/
twelc hy metten Keyser gehoudẽ hadde
aengaende t'Houwelijc tusschen hem ẽn
haer/de welcke hen gheexcuseert hadde/
op de belofte aen Tarisius gedaẽ/deur
de bevorderinge vande Keyserrinne/niet
tegenstaende seyde hy / nademael ghy
daer inne niet geconsenteert en hebt/sul-
len sy heur vinden (gelijck ic hope) ver-
re van heur voornemen. Nu en hadse
noch noyt verstaen de practijckẽ die Ta-
risius aengewẽt hadde/om haer te heb-
ben tot een Vrouwe/oock beminden sy
hem so weynich/datse om sterven/sulcx
niet soude hebben willen accorderen/
twelc sy daer na wel dede blijcken / wãt
na dat Florendos haer int lange vertelt
hadde al tgene hy der af wiste / so ant-
woordense hem/mijn Heer heeft reeden
ghehadt van me Vrouwe te ghelieven/
maer sy heeft groot ongelijck my eenen
Man te vervoorderen die my soo wey-
nich aenstaet/so dat ick daer noyt in ge
consenteert sou hebbẽ/ẽn daerom bid ic
u mijn man/zijt gedachtich ẽn wilt mid
delen bedencken in eenige maniere/ om
my te verlossen van dese quellinge. Mee
Vrouwe antwoorden Florendos t'ge-
bijs is albereets genomen indient u ge-
liest/ick sal secretelick met u wech reysẽ
ende aleer den Keyser oft andere ons son
den connen achterhalen / sullen wy in
Macedonien syn/ alwaer u de mijne sul
len ontfangen in alle eere ẽn reverentie/
ẽn gelijck heur Vrouwe ende Princesse.
Voorwaer seyde sy/ic sorge dat het ons
qualick vergaen sal/ẽn nochtans nade-
mael ic my albereets gheheel uwe ghe-
maeckt hebbe/sy vindent goet oft quaet
den Keyser ẽn mijn Moeder/so beminne
ick veel liever my alsoo te hasardieren/
als gedongen te worden tot eenen Man
te nemen/den ghenen die syn leven lanck
geen deel in my hebben en sal/indien ict
weeren can/ daerom dan/van nu voor-
taen versiet u van tgene ons van noodẽ
wesen wil/want ic sal vertrecken t'allẽ
stonden/alst u believen sal. Me vrouwe
antwoorden den Prince/laet de sorge op
my comen/aleer drie dagen ghepasseert
sullen zijn/suldy daer van yet ontwaer
worden/daerentusschen sal ick mijn af-
scheydt nemen vanden Keyser/hem te ve-
staen gevende/ dat den Coninc mijn Va
der my ontboden heeft thuys te comen/
ẽn sal mijn Hofghesin voorhin senden/
sonder meer te behouden/om ons te ge-
geselschappen/als tien van mijn Riddrs
Doet seyde sy/also u tbest sal danckẽ te
wesen/ẽn sonder meer wederom te keerẽ
in dese plaetse/sent my somtijts tijdinge
van u / deur uwen Neve ofte Cardin/
maer siet den dageraet begint te genakẽ
daerom bid ic u mijn alderliefste / wilt
u van hier vertrecken/op dat wy niet in
eenich schandael en geraecken. Als Flo-
rendos sach dattet een doen was twelc
geschien moeste/soo woude hy eerst ver-
soecken of den arbeyt vanden voorigẽ
wech die hy nu so wel ghebaent hadde/
hem niet gemackelicker ẽn haer aẽgena
mer en soude syn te bewanderen/ als sy
met haer wesen getoont hadde/de twee-
de derde ẽn vierde eerste reysen/ẽn dade-
lic/nadien ick heb connen verstaen / be-
vont haer d'Infante/ofte des Keysers

Dochter daer deur so wel/dat daer niet eenen dach van haer leven en passeerdē/ oft sy en prees twerck/ en den arbeyder mede. Daerna Florendos haer Godt bevelende/keerden den wech dien hy gecomen was/ eñ door hulpe vande Jonckvrouwe/sustere van Cardin/ quam hy wederom over de muere/eñ ginc na zijn logijs/hem leggende tusschen twee Lakenen/om hem te rusten/want hy tselve wel van doene hadde/nochtans stōt hy cortelick daer na wederom op/eñ roepē de Frene/verclaerden hem volcomelicken tgene hy voor sich genomen hadde mette Princesse/hem biddende dat hy wilde ordeninge stellen om te doen vertrecken synen volcke/alleene behoudēde tien vā syn beste Ridders/om hem by te staen/so heurluyden door Fortuyne eenich letsel mochte overcome/eñ dat de reste altijts voor souden reysen/sonder te verbeyden/ tot dat sy waren in een plaetse die hy hē noemde/zijnde drie dachreysen van Constantinopolen/eñ des morgens vroech ginc hy tot den Keyser/de welcke hy te verstaen gaf dat hy brieven ontfangen hadde vanden Coninc synen Vader/met de welcke hy hem wel expresselic ontbode wederom t'huys te comen/ eñ daeromme mijn Heer seyde hy/bid ic u/ dat ghy my oorlof gevē wilt/want ic hope morgen te vertreckē/begeerende niet te doen tegen tgebot mijns Vaders / u versekerende/dat in wat plaetse ic oock zy/ ghy aen my vinden sult een ootmoedich Bontgenoot / eñ onderdanige Dienaer. Mijn Neve antwoorden den Keyser / ic dancke u seer van goeder hertē/ gy hebt my gedaen eere/te comē besoecken mijn Landt/ende indien ghy my van doene hebt/so sal ick u toonen hoe veel ic u achte eñ beminne. Mijn Heere seyde Florēdos / God wil my de gratie verleenen/ dat ick mach gedachtich syn / tgoede tractement twelc ick van u ontfanghen hebbe/eñ nemende van hem oorlof/ omhelsden hem den Keyser/ende wt de Camer gaende/ontmoeten hem Caniam/ tot de welcke hy ooc desgelijcx seyde/ die hem so lange bat dat hy hem noch vier oft vijf dagen dede vertoeven/in welcke tijt int Hof quamen de Gesanten/die dē Coninc van Hongaryen aenden Keyser seyndende was/van wegen thouwelick tusschen Tarisius eñ Oriane/waer van thooft was den Hartogh van Oramay vergelschapt zijnde met veel Ridders eñ Edelluyden van qualiteydt/de welcke seer wel onthaelt worden vande Keyserinne/die dit spel gherockent hadde/eñ als sy in haer Kamer quamen/Caniam ende Tarisius diese verbeyden/ worden ontwaer / hoe dat Oriane haer alleene aen eē zijde geset hadde/so melācolyich als mogelic/waeromme dat dē Prince Caniam/by haer gaende (verwondert zijnde van een so verstoorden gelaet als sy hem toonden) begonste haer te seggē. Suster / in dese tijt als gy behoorden te toonen een blijde aengesicht/my dunckt u veel droeviger te syn/dan ghy in langē tijt geweest zijt. Tis verre vā u/dat gy u bedroeven sout/siende dat den Keyser u bevordert heeft ten houwelick een alsulcken man als mijn neve Tarisius die u meer bemint/als syn eygen selfst. Eylaci mijn Heere/antwoorden sy / ick en weet nz wat hē daer toe beweecht heeft want noyt en heb ic ghedocht hen alsoo seer te beminnen/eñ veel eer soude ick in mijnen doot consenteren/ als dat hy vā my meer genieten soude dā tot noch toe geschiet is. Dese woorden verstande Tarisius wel/ nochtans veynsdē hijs hem hoe wel dat hyse grootelicx overdochte maer vochden hem byde Keyserrinne biddende/dat haer believē wilde mettē Keyser te besluyten(gemerct dat d'Ambassadeurs vanden Coninc synen groot Vader nu gecomen waren/dat tgene/dz tusschen hen eñ Oriane begonnē was tē eersten dage doenlick volbracht werde/

twel-

twelc sy hem beloofden/ende na datse al
le wech gegaen waren/ riepse d'Infāte
hare Dochter alleene/eñ gaf haer sorte-
lick te kennen/hoe dat sy om hare wel-
daet wille/den Keyser hadde doen goet
vinden tusschen haer eñ Tarisius haer
Neue een houwelick te besluytē/ haer te
voren stellende tgroote voordeel dz haer
daer deur geschiedē soude. Daeromme
mijn Dochter seyde sy/ wilt gheelickē
voor u nemen/onderdanich te syn/tgene
wy tusschen ons besloten hebben/ noch-
tans wat schoone woorden datse ghe-
bruyckten / en conste van haer niet een
woort gecrijgē dz haer behaechde/ haer
excuserende/deur tverdriet eñ leetwesen
datse soude hebben om also verre vandē
Keyser eñ haer te moeten trecken / ende
datse veel liever te vreden was Geeste-
lick te worden: ende seggende dese woor
den/begonstse alsoo seer te schreyen dat
de Keyserinne bedwonghen worde haer
alleene te laten / om tmedelijden datse
met haer hadde / hopende op een ander
mael haer lichtelicker te ouerwinnen.
Griane dan bemerckende datse den le-
sten soude bedwongen worden te moetē
doen/ tgene daermen haer moyelic met
viel/indien haren alderliefsten daer niet
veerdichlic in en versaech/ met syn voor
nemē: ontbode terstont Cardin tot haer
te comen/die welcke sy last gaf Floren-
dos te gaen vinden / ende hem wel ex-
pressselick aen te seggen/dat hy den toe-
comenden nacht niet en faelgeerden te
comen inden Boomgaert/alwaerse hem
wachten soude/om te volbrengen tgene
hy wel wiste / oft dat hy sulcx anders
noyt meer en soude hopen.

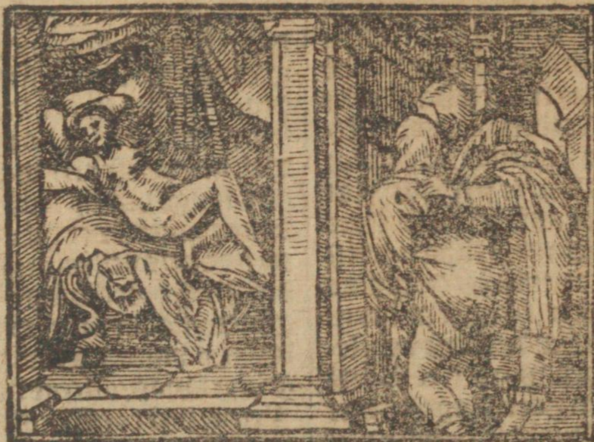
Hoe Florendos des nachts indē Boomgaert quam, meynēde te volbrengen dat hy ende Griane tsamē besloten hadden, ende tghene dat haerluyden daeromme overquam.

Het vij. Capittel.

FLorendos verstaen hebbende de
wille vande Princesse Griane, de-
de groote neersticheyt/om te vol-
brengen t'gene sy te samen beraet
slaecht hadden/waeromme dat hy ter-
stont wt de stadt vertroc ghe veynsende
niet wederom te comē/dan recht toe te
reysen na Griecken lant. Maer Tarisi-
us (t'quaet vermoeden vanden welcken
hem van dach te dach versterckten) dede
alle nacht bespieden/ wie dz in ofte uyt
der Princessen wooninge ginge/meynē-
de aldaer te betrappē dē Prince Florē-
dos/eñ gelijc tsomtijts gebeurt / datmē
groten vlijt eñ neersticheyt doet tot het
gene dat niet en can dienen / als tot syn
selfs achterdeel. Also oock Tarisius de
welcken den synen wachtē eñ bespieden
also lange dat hy ten lesten gewaer wor
de den genen daer hy quaet vertrouwen
op hadde/opclimmende de muere van-
den Hoff van Griane/die synen volcke
gelaten hadde ontrent een Boochschoot
weechs vander Stadt/ eñ wederomme
gekeert was/alleene vergeselschapt met
Frene/wel toegherust ende ghewapent
synde/hopende des midder nachts weg
te leyden die gene om liefde vande welc-
ke hy hem stelden in alsulcken hasard/
hebbende hy ende syn metghesellle te vo-
rens haer Peerden ghelaten buyten de
stadt/ inde bewaernisse van een pasie/
dewijle datse gingen ende quamen/ ende
genakende den Hof/ende ghefavoriseert
(also hen dochte) vanden duysterē nacht
stonde Frene hem bock/op dat hy sou-
de mogen om hooge climmen. Den Vn-
ger ofte Tarisius metten synen (die al-
daer tot syn ongeulck verborgen lagen)
overvielen haer alle ghelijck/ roepende:
Moort/moort/de Schelmen willē des
Keysers Palleys onteeren. Florendos
ende Frene hoorende dese woorden / eñ

haer

haer ontdeckt siende/sloegen de handen aent gheweer / ende met een seer groote stoutmoedicheyt van herten/vermeng-dense haer onder malcanderen/also dat Florendos Tarisius so seer quetsté/opt hoochste van synen hoofde/dat hy by-kans doot ter aerden viel/eñ noch twee ofte drie vande zijne/by zijne voeté/ het welck syn ander geselschap siende/namé haestelick het hooge/loopende eñ vluch-tende/deur de stadt so gheringe alsse co-sten/roepende/datmen Tarisius te hul-pe quame/want Florendos (willende berooven des Keysers Palleys) hadde hem wreedelic doot geslagen. Dit ghe-ruchte hoorden oock wel Oriane/Leri-ne ende Cardin haren broeder/die welc-ke inden Boomgaert waren/verwach-tende Florendos/maer so geringe alsse desen oploop hoorende worden/was dé aldervroomsten vã haer dryen also ont-stelt/dat hy niet en wiste wat ghelate te houden/sonderlinghe de Princesse / de welcke deur groote vreese ter aerdé heel wt haer selven zijnde/nederseech. Maer Cardin eñ syn suster droegense haestelic in haer Camer ende leydense te bedde/eñ alsse haer sprake wederom verreghen

hadde so begonse seer weemoedichlické te schreyen/segghende: Eylaes ick arm Catijf als ick ben /moet het also geschie den/dat de Fortuyne alle haer crachté gebruyct om my te ruyneren/soo sal ick doen tgene ick can/nochtans ben ick se-ker/dat eer yet lange verlopé is/de doot de overhandt over my hebben sal / ende dat door myn eyghen middel. Cardin siende dat sy sonder ophouden haer hã-den wronge/eñ bykans viel in mistroo-stinge/dede haer alsulcke vermaninge/ me vrouwe / het is voorwaer nu van nooden alsulcken leven te leyden/dat gy van nu voortaẽ leert veynsen u lijdé/op dat den Keyser u in gene manieren en cã beschuldigen/wesende ṽsekert dat wy niet geopenbaert syn geweest/ eñ indien ghy u kunt onthouden alle dit gheruchte sal gelijck eenen roock verdwijnen. Ic bid u antwoorden sy laet my alleen/ eñ gaet besien oft ghy cont vernemen hoet met Florendos sy/oft hy doot oft gevangen is/ waeromme Cardin wtginghe/ende vermengden hem onder de anderen/ ge-veynsende niet te weten wat dese alar-men beduyden mochten. Frene siende/ dat het geruchte hoe langer hoe meer ṽ-meerderden/dede so vele dat hy Floren-dos uyt het gedrang creghe/waer inne hy gecomen was/vervolgende de Vage-ren/eñ deur de duysterheyt vandé nacht

(de

(de welcke groot was) vondē ſy middel om te comen buyten de ſtadt/ eñ volgēs by heure Peerden/ die bewaert worden vanden paſie/ haer verbeydende. Eñ gelooft vryelick dat Florendos ſoude veel liever menichwerve wederom hebben willen keerē tot den ſtrijt ende tgevecht/ alſo ſwaer viel hem te verlaten die gene die hy meer beminden als ſyn eygen ſiele/ ende verlieſende de hope van die ſelve nemmermeer wederom te mogen ſien/ het leven te verlieſen/ was hem min als niete/ daeromme dat hy ſynen baert eñ hayr wt trocke/ gelijc oft hy hadde willen raſen/ ſo dat Frene hem toeſprac in deſer manieren: Hoe dus mijn Neve/ wil dy den Paline voor de knyen breken/ eñ de ſteele nade bijle werpen / ghy wilt u ſelven verlieſen/ ende me Vrouwe Griane oock. Ick ſweere u op myn geloove/ dat ghy ongelijck hebt/ in deſen teghenwoordighen tijt alſulcke contenantie te houden/ bykans gebruyckēde de manieren van een gemeyne vrouwe. Neen/ neē ten gheeft nu gheen pas / te toonen deſe deyrlicke gelaten / laet ons vertrecken tot by onſen Volcke / daerna indient u goet dunckt ſullen wy eenen wederom inde ſtadt ſenden/ om hem aldaer te informeren/ ende vernemen hoet hier nae alles afloopen ſal/ ende u ſulcx te comen bootſchappen in Macedonien. Florendos antwoorden hem: Och mijn Neve/ ghy ſpreeckt als die gene die niet en gevoelt het welc mijn tormēt veroorſaect/ gelooft ghy/ dat ick voortaen ſal connē leven/ verlatende in allen perijckel ende noot/ die gene die om mijnent wille van nu voortaen ſal lijden ontallicke tribulatien ende verdrietichheyden/ ick ſweere op mijn geloove dat ic liever ſtervē wille als hier namaels te moeten gehengen de paſſien ende totter doot toe quellende begeerten die my overcomen ſullē/ haer niet ſiende in mijn preſentie / ofte in een plaetſe daer ſy ſoude mogen middel hebben om my te gebieden. Dat is grootelicx gefantaſeert ſeyde Frene/ gaen wy/ gaē wy aleer gy noch meer bekēt wort anders in plaetſe van haer te ſalveren ſuldy weſen oorſake van haer quaet. Daer aen Florendos wel kenden dz zijn Neve hem ſeer wijſſelic riet / waerom dat hy achtervolgende ſyn goetdunckē/ en hielden niet op van rijden tot datſe quamen by haren volcke/ die haer luyde verbeyden / vande welcke Florendos terſtont afveerdichden eenen Schildtknecht om inde ſtadt te reyſen/ hem wel ernſtelick bevelende hem van dach te dach in des Coninckx zijns Vaders Hof te verſtendigen/ alle de nieuwe tijdingen die hy aldaer ſoude mogen hooren.

Maer om te vervolgen ons eerſte propooſte/ Cardin en was bycans niet gecomen uyt de Camer van Griane / oft hy en bevonde den Keyſer opgheſtaen te ſyn/ die ſyn Guarde dede wapenen / om d'andere te hulpe te comen/ want albereets hadden hem de vluchtēde Ridders vā Tariſius te kennē gegevē/ hoe dat zy den Macedoniſchen Prince overcomen waren/ beclimmende den Hof van d'Infante zijn dochter/ om haer te onteeren/ waerover den Keyſer alſoo beweecht worde/ dat hy liep met een groote Furie inde Camer van Griane/ de welcke hy vonde in haer bedde/ meer doot als levendich/ maer de noot (vande welcke men dickwils een deuchde maeckt) leerden haer haeſtelic te houden een ander contenantie/ in manieren dat ſy hē ſiende binnen comen/ nam haren nachtmātel/ ende ginc hem te ghemoete / ende de Keyſer by haer comende/ beghonſte tot haer te ſeggen / bykans in een raſende gramſchappe: Ghy vileynighe deerne/ hebt ghy dorven dencken my alſulcke oneere aen te willen doen/ ick ſweere by God dat het weynich ſcheelt (om u te doen dienen ten exempelen van anderē)

dat ick t'hooft niet en slae van u lichaē.
d'Infante hoorende hem alsoo spreken/
antwoorden hem seer soetelicken / mijn
Heere/ic bidde u niet te willen vergram-
men/ghy beschuldicht my/eñ ic en weet
niet waerom. Indien ic u misdaen heb-
be/t'staet aen u / my daer voor alsulcke
straffe te doen alst u believen sal/ maer
indien ic ontschuldich bē/so en wilt my
niet t'onrechte veroordeelen. Ach onsa-
lige seyde hy/ alsulcke ontschuldinge en
sal u niet mogen helpen. Doen nam hy-
se seer straffelick/eñ slootse selve in eenē
stercken Toorn/daer van hy den sleutel
opsloote/en daer na ginc hy aent logijs
van Tarisius/om te besien hoet met hē
ware/want men hadde hem geseyt dat
hy in perijckel des doots was / alwaer
hy vont de Keyserinne grootelicx wee-
nende/maer hy sontse wederom slapen/
en ghebode syn meysters alle neersticheẏ
aen te wenden / om synen Neve wel te
tracteren geen costen sparende. Eñ om
dat de gene die Florendos sochten hem
niet en conden vindē/begonste t'rumoer
ende tgerucht e te cesseren / en de Keyser
vertroc hem in syn Camer/tot des an-
deren daechs smorgens/eñ de Keyserin-
ne wetende dat haer Dochter inde ghe-
vanckenisse was/ ontfienge daeromme
een alsulcken verdriet/datse haer quam
werpen voor de Voeten vanden Keyser
hem biddende met gevouwen hadden/te
consenteren dat syse uyt de gevanckenis
se mochte laten/maer hy was also ver-
stoort dat haer woorden niet veel hel-
pen mochten/voor die reyse/dan alleen
haer toelatende dat syse soude mogē gaē
aenspreken/twelc sy oor so geringe vol-
brochte als hy haer den sleutel gegeven
hadde/eñ comende inden Toorn vontse
sitten tegen d'eerde/also seere bescreydt
ende droevich synde/dat het scheen dat-
se op de selfste ure vā dese werelt hadde
willen scheyden/niettemen (so geringhe
sy haer Moeder gewaer worde) stontse
op/eñ haer groote eere bewijsende / be-
gonst sy noch swaerlicker te suchten eñ
te weenen dan te voren. De Keyserinne
haer beminnende uyt geheelder herten/
eñ haer siende in een so deyrlicken staet/
hadde grootelicx te doen om te geveyn-
sen tgene sij der van dochte / niettemin/
na eenige cleyne propoosten diesy tsamē
gehouden hadden/seyde de Keyserinne
tot haer/ick verwondere my Dochter/
wat dat u beweecht heeft/dat ghy u fā-
tasie also seer gestelt hebt op eenē vreem-
den/so dat ghy u selven so verre vergee-
ten hebt dat ghy niet en wilt ghelooven
den Raet des Keysers noch oor de mij-
ne/ic die seer wel wete die groote liefde
die Tarisius tot u draecht/en het voor-
deel dat het u geweest hadde hem nemē-
de tot eenen Man/ niettemin/ gebruyc-
kende een lichtveerdicheyt seer qualijck
staende u ende uwes gelijcken/hebt Flo
rendos d'incompste vergost door uwen
Hof/ende op alsulcken suspecte eñ onbe-
quame ure/so dat al u leven lanc uwen
naem eñ faem daer door ghecrenckt sal
wesen/want twee vande Ridders van
Tarisius die den schelm meyndē te grij
pen sonder doot gebleven/eñ mijn Neve
selfs swaerlic gewont. Oriane hoorende
schelm noemen/die sy beminden met een
geheel herte/eñ dat sy beschuldicht wor
de vande gene die haer behoorden te v-
schoonen/antwoorden haer: Me Vrou-
we/my is tot noch toe onbekēt geweest
de oorsake waeromme dē Keyser alsulc-
ken gramschap tegens my gebruycten/
eñ so ick bemerck met seer grooten onge
lijck/want my is onbewost oft Floren
dos oft een ander hem ondernomē heeft
te comen in mijnen Hof/oft in eenighe
plaetse daer ick geweest ben / eñ die my
na hē gevraecht hadde/ic soude veel eer
geseyt hebben/dat hy opten wech ware
gheweest om weder te keeren in Mace-
donien (volgens den oorlof die hy hier
int Hof genomen heeft) als in dese stadt
wat

wat can ickt dan ghebeteren/ indien hy wederom gecomen is/Och oft Godt geliefde/ dat den verrader die oorsake geweest is van dit Rumoer/thien spietsen diep in d'aerde geweest ware/ aengesien dat (gelijckt wel mogelick is) hy desen Jongen Prince de misdaet oplept/daeraen hy niet schuldich en is / hebbende hem genomen voor eenen anderen/ende indien hijt geweest is/so en heeft hy nz gefaelgeert als in een saecke/dat is dat hy hem niet dootgeslagen en heeft/gelijc hy wel verdient hadde/also dat genen dach mijns levens passeren en sal/ofte ick sal hem dragen een hate groot boven matē waerover ghy u oock niet en dorft verwonderen/wāt hy my verbordert heeft de oneere/waeraen ick ontschuldich bē/ maer t'geschiede soot wil/want de doot de welcke ick seer na by gevoele/sal my op een corte verlossen uyt de droefheydt daer ic in leve/ia veel eer als ic wel wilde/daerom Me vrouwe bid ick u / dat ghy noch mijn Heere geen moeyten doē en willet om voor my eenen man te vinden/ende aengaende vande ghevanckenisse daer hy my inne gesloten heeft/wāneer dat hem gelieven soude mogen my daer uyt te nemen/so sweer ic nochtans op mijn geloove/dat ic seer wel te vredē sy alhier de reste van mijn dagen te passeren/beminnende liever dese eenicheyt ende bedwanc/als de vryicheyt/ met so grooten ongelijc gesuspecteert ēn benijt. Mijn vriendinne seyde de Keyserrinne/ ick bid u/dat ghy u also niet mistroostē en wilt/den Keyser heeft eenige redenen gehadt om die liefde die hy tot u draeght ende den oploop die overquam te doē dz hy gedaen heeft/maer ick hope dat het int eynde alles ten besten comen sal/ ēn dat ghy wel te vreden syn sult. Ēn noch veel meer andere propoosten gebeurden tusschen haer beyden/so dat de Keyserinne haer ten lesten Gode beval /want de tijt dochte haer lange te wesen eer sy by den Keyser quam/om hem te vertreckē alle dat Griane tot haer ghesept hadde/ twelc sy hem ooc terstont alles verclaerden/sonder yet te vergeten/maer hy en nam daer geen acht op/haer van daghe te dage bewijsende eenige nieuwe wreetheyt ende seyndēde na de Ambassadeurs van Hongarien om haer te spreecken/de welcke gecomen zijnde/begōste hy haer te seggen:

Mijn Heeren ick ben van meeninghe dat ghy voor dese reyse wederom keert tot den Coninck mijnen broeder/ want aengesien de moeyten die my overcomē/

zijn/ gelijc ghylupden oock wel hebt mogen verstaen/ ick voor my genomen hebbe/ voor alsnu inde saecke van uwe Ambassade niet te besluyten / dan sulcx sal moghen geschieden op een ander mael/ als de saken sullen syn in beter dispotie. De meyninghe vanden Keyser verstaen zijnde vande gesanten van Hongarien/ namen den selfsten dach van hem oorlof keerende weder tot haren Heere/ aendē welcken sy verantwoordē al tgene datse gehoort haddē/ waerover hy seer qualick te vreden was/ so dat hy terstōt Tarisius (die welcke noch qualick te passe was) ontbode by hem te comen/ dan hy beminde Griane so seer/ dat hy hē voor die reyse niet en conde onderdanich syn/ maer so geringe hy syn gesontheyt weder om vercregen hebbende/ ghinck den Keyser biddē om vergiffenisse voor syn Dochter/ toeschrijvende geheelicken het ongelijc synen volcke/ die onvoordachtelick alsulcken gheruchte ende ghetier hadden ghemaeckt / van Florendos ende haer/ so dat dit de oorsake was dat de Keyserinne met haer Vrouwen de vryicheyt vercregē om de Princesse des daechs te mogen gaen vergeselschappen maer des nachts dede den Keyser haer besluyten/ gelijc te voren/ sonder yemāt by haer te laten als een oude Jofvrouwe Tolomestre genaemt/ die welcke hyse te verwaren gaf / haer bevelende op haer leven/ dat sy haer in genen tijdt alleene en soude laten.

Hoe Florendos aenquam op de Frontieren van Macedonien, alwaer hy seer grooten wonderbaerlicken rouwe bedreef, om dat hy Griane niet en hadde moghen met nemen, gelijck als syn voornemen geweest was.

Het viij. Capittel.

FLorendos ende Frene ghecomen synde/ daer henluydē haer ander volck verbeydende was/ reysden voorts in alle diligence (vreesende gevolcht te worden) so dat sy in weynich dagen quamen op de Frontierē vā Macedonien/ eñ om dat dē Prince doch te niet te connen leven sonder dicwils te hooren nieuwe tijdinghe van syn alderliefste/ nam voor hem te blijven in d'alder eerste stadt van synen lande/ ende aldaer te verbeyden synen Schiltknecht/ die hy na Constantinopolen ghesonden hadde/ gelijc ghy gehoort hebt/ die veel eer wederom tot synen Meester keerdē/ dan hy gehoopt hadde/ om het weynich verbeyden dat hy in des Keysers Hoff gedaen hadde/ want so geringe hy daer quam/ verstonde hy hoe dat Griane gevangen ende Tarisius noch inden levē was/ het welcke Florendos verstaende/ meynden te sterven van ongeneuchte/ soo om het quade tracten ēt van syn vriendinne/ als oock om gefailgeert te hebben te dooden den gheenen door den doot vanden welckē hy wederom hoopten te gewinnen syn verlies/ ende van alle den dach en woude hy noch etē oft drincken/ maer sloot hem alleene in syn Camer/ ende om so veel te bequamer te mogen doen syn beclachte leyde hy hen opt bedde/ maer Frene die hem niet veel uyt het gesicht verloore (vreesende dat hy door mismoede hem selven tleven benemen sonde) dede so vele dat hy middelen vonde/ om inde Camer te comen/ de wijle hy syn clachte doende was/ seggende: Eylaci me vrouwe/ moet ick so ongheluckich syn/ dat ghy om mijnent wille lijdt gevanckenisse ende torment/ sonder het verdient te hebben/ wat voldoeninge sal u oyt mogen doen uwen Florendos/ om te mogen beteren dit ongelijc/ deur het welcke ghy hem so stere aen u verbindt/ wāneer hebt ghy aen hem verdient/ alsoo ghetracteert te worden/ om

zijn oorsake? Voorwaer / indien u verdriet hem conde voeghen met het mijne tot uwer ontlastinge / ic soude my achtẽ te zijne den aldergeluckichsten verdriet lijdende mẽsch / die opt geweest is / maer t'gaet al tegens mijnen wille / t'gaet my al contrarie / de Doot selve vlucht van my / maer ic sweer by God seyde hy / wtten bedde springende datse ickse teghen haren danck sal vast houden ende Frene siende dat hy in onsinnichheyt begõste te geraken / ginck tot hem / hem byde hant nemende / eñ vragende wat dat hy hadde. Ic heb seyde hy / so groot lijden / dat het my verdriet te leven / ghy hebt voorwaer reden seyde Frene met hem spottende / indient is om de gevãckenisse vã Griane / en ist niet beter datse aldaer is / dan inde macht van Tarisius? gemerct / dat hare ghevanckenisse niet langhe en mach dueren / maer indien sy ghehoudt ware / daer van en ware gheen eynde te verwachten / daerom hebt goede hope / ende doet desen dach afveerdigen eenen anderen Schiltknecht / die welcke in alle neerstichheyt reyse na Thracien / om u nieuwe tijdinge te brengen wat daer na geschiet sal mogẽ zijn / en dat hy middel vinde / indient mogelijck is / om Griane deur Cardin te doen verstaen / dat hy om die oorsake daer is. Desen raet vont Florendos goet / soo dat hy op de selfste ure den last gaf een van zijne Edelluyden / die welcke in grooter diligentie vol brocht het Ghebodt van synen meyster / want door een goede Fortuyne quam hy aldaer op de selfste tijdt dat Griane voor haer genomen hadde des volghenden daechs hare Vrouwen te spreecken van tgene haer geliefde / ende hy en hiel niet op van soecken / tot der tijt toe dat hy Cardin gevonden hadde / die hy vertelde alle t'ghene hem Florendos belast hadde / oock mede zijn groote verdriet / twelck hem dagheliex quellende was / hem seer affectieuselicken biddende / dat hem so veel geliefden te doen / dat Griane daer van de waerheyt quame te weten / ooc mede dat hy daer was / om dies wils na hare saken te vernemen / eñ die synen meyster te laten weten. Cardin wesende versekert vande blijdtschap die de Princesse ontfanghen soude door de nieuwe tijdinghe van Florendos ginck syn Suster vinden / die hy verclaerden alle dz hy gehoort hadde / eñ sy sulex wel verstaen hebbende / ginck het terstont Griane vertrecken / so dat de oude vrouwe diese in bewaernisse hadde daer over quaet vermoeden creech / ende om dat sy Florendos van te voren beminde / het vuyr albereets ontfengt was / maer alsnu ontstack / in sulcker cracht / so dat sy wel vastelick in haer selvẽ besloot / haer liever in stucken te laten houwen / als opt yemant anders voor haren Heer eñ man te nemen als hem / eñ dochte hem te schrijven eenen brief / so om hem te vertroosten / als oock te geven goede hope / maer en wiste niet hoe sy sulex wel soude te wege brengen / ghemerckt sy gheen Inct noch Pappier en hadde / ende dat het verboden was / haer tselve te geuen / ymmers sy praeten so schoon met Colomestre / hare Wacht-vrouwe (veynsẽde te willen schrijven een cleyn brief ken aen haren Vader) so datse vercreech tgene sy begeerden / eñ haer op een plaetse alleen vertreckende / schreef eerst den Brief aen den Keyser / ende daer nae aen Florendos byde welcke sy hem biddende was / hem so seer niet te willen quellen / door dien dat de saken hem niet geheelicken en voerchden nae syn fantasie / want met de hulpe van Godt / het eynde haer soude syn also genoechelick als haer het beginsel moeyelick eñ teghenspoedich viel / eñ dz sy haren doot wtgestelt hadde / t'selve was alleene geschiet / om hem syn leven te bewaren. Dese twe brieven geschreven eñ toegesloten zijnde reyse de oude Vrouwe tot haer / eñ gaf

haer den brief die aenden Keyſer hielde haer biddende datſe dien hem geliefden te brengen/ſo dz ſy daer door middel vertreech om te mogen ſpreken na hare gelieftemet Lerine/ſuſter vā Cardin haer bevelende te gaē vindē dē Schiltknecht van Florendos / op dat hy wederom keerden na ſyn meyſter/met hem nemēde haren brief/ t'welc hy alſo dede/comēde in weynich dagen daer na ter plaetſe daer hy den Prince vōt/die welcke ontfangende den brief van Griane/was ſo blijde alſt mogelick is/hem niet latende genoegen die hondert mael te leſen ende te cuſſen in eenen dach/ſegghende: Och wel geluckigen brief/die geſchreven is met die hant vande excellenſte Princeſſe die huydenſdaechs op geheel aertrijc is voorwaer ter liefde van haer ſal ic u bewaren/eñ in ſulcker eeren houdē/als het welcke daer van my meerder blijtſchap aen gecomen is/ als ic opt gehat hebbe.

Hoe den Keyſer Tariſius belooft hem zyne dochter ten houwelick te geven,alwaert ooc dattet tegēs haren wille waer,ende hoeſe inde Craem quam van eenenSone, ſonder dat het yemant gewaer worde als alleene de oude Vrouwe dieſe in haer bewaerniſſe hadde.

Het ix. Capittel.

ALs den Keyſer ontfangē hadde den brief van zijn dochter/ die hem Tolomeſtre preſentierdē/eñ hoe wel datſe niet en hielde eenige ſake die hē tot gramſchappe ſoude hebben behooren te verwecken wantſe hem daer met ootmoedelic badt dat hem geliefde barmhertichheydt met haer te hebben/als onnooſel zijnde van tgene datmen haer opgeleyt hadde / ſoo toonden hy hem nochtans toorniger te ſyn als hy plachte/gebēde de oude vrouwe tot een antwoort/ſegt Griane/dz ic haer ontbiede/nademael ſy de ſtoutichz gebruyckt heeft/van my niet onderdanich te ſyn/dat ickſe ſal doen kennē wat macht dat ick ouer haer hebbe/eñ datſe haer vry verſekere datſe haer leefdaghe niet meer onder mijn ooghen comen en ſal/indienſe aen Tariſius niet hijlicken en wil/dien ickſe gegeven hebbe/twelck haer de oude vrouwe vertelde / maer ſy ſoude haer ſelven veel liever den doot aē gedaen hebben/waerom dat hoewel de verdrieticheyden haer van tē vorens al verere nde waren/ſo queldenſe haer noch tans alſdoē veel meer/niettemin dat en was niet te gelycken byde droefheyt/ eñ bykans wanhope/die haer overquam/ overmits datſe haer bevrucht voelde/ geen middel wetende om haer te verloſſen datſe daer door niet onteert en worde/indien men ſulcx gewaer worde/ dan eenen eenigē hoop hadde ſy tot haer toevlucht/te weten datſe met een ſo ſware krancte bevangen worde/ſo dat de Medecijnmeeſters haer voor verloren achtē meynende dat haer leven niet langhe en ſoude dueren/twelck ſy wel begeerden/ uyt gront haers herten/niettemin (nochtans tegens haren wille) verkreech wederomme gheſontheyt / eñ ten leſten bekennende dat de grootheydt van haren lichaem gaf openbaerlicke getuygeniſſe van haer ſwangbaerheyt/ſoo en dorſtſe niet opſtaen uyt den Bedde/eñ alſo bleef ſe eenen langen tijt / tot dat den termijn van haerder verloſſinge genaecten/eñ op eenē tijt quam haer de Keyſer (door het lanckwijlich quellen ende bidden vande Keyſerinne) beſoecken/met hem brengēde Tariſius/eñ alſſe inden toorn gecomē waren/bevonden ſyſe ſo mager eñ miſmaeckt/dat niet tegenſtaende/ eenige verſmadinghe eñ verontweerdinghe/die den Keyſer tot haer mochte hebben / ſoo en conſte hy hem nochtans niet onthouden

van

van weenen/daer van hy hem tbeſt mijden dat hy mochte/haer ſeggende /ghy hebt goet gevondẽ my ongehoorſaem te zijn/in tgene dat uwe eere eñ profijt is/ eñ ſonder my te vreſen(ghelijck ghy wel getoont hebt)veel te ſtoutelicken geweygert hebt/den man die ic u hebbe willen geven/maer ic ſweere by mijn Croone/ dat ic u ſal toonen eñ doen gevoelen dat ghy my miſhaecht hebt/want al wilt ghy oft niet/al eer ic van hier gae ſo ſal ic u overleveren aenden genen die ick u belooft hebbe/ende nemende haer byde hant/roeyende Tariſius/ſeyde tot hem: mijn ſone op dz mijn woort warachtelic eñ onverbrekelic gehouden worde/ſo geve ic u Griane mijn Dochter/hier teghenwoordich die ick u belooft hebbe/ tracteert haer van nu voortaẽ als uwe vrouwe eñ bruydt/daer na gaf hy hem den ſleutel vanden Toorn/ſeggẽde:hout daer ick bevele u de wachte / doet daer met ſo ghijt verſtaen ſult. De Princeſſe dan wel bemerckende dattet haer nodig was gehoorſaem te ſyn den wille vã haren Vader / waeromme ſy ghevreyſde door groote voorſichticheydt hare ghedachten/eñ bykans ſmeltende in tranen ſeyde hem ſeer erbermelickẽ: eylaci myn Heere/ic en had noyt gedacht / dat ghy alſulcke wreetheyt tegens my gebruycken ſout/my bedwingende te nemẽ eenẽ Man/geheelicken tegens mijnen wille/ niet dat Tariſius mijnder niet weerdig en was/dan wel veel meer/ maer om dz ic achten dat het geſlachte van de maegſchap tuſſchen ons genoechſaem is/ om te onderhouden de vrientſchap die ghy hebt metten Coninck ſynen Vader/ſonder met hem behoeven te maken eenige nieuwe verbinteniſſe/eñ dat meer is/de opvoedinge die wy eñ mijnen Broeder Caniam tſamen gehat hebben van onſe jonckheyt af/heeft my ſo gemeynſaem eñ Familiaer met hem gemaeckt/ dat het my onmoghelick dunct te zijn/hem opt alſo te connen reſpecteren als een deuchdelicker vrouwe ſchuldich is harẽ man te doen/daeromme mijn Heere dunckt my (onder uwe correctie) dat ghy my eẽ weynich daer in behoort te verdraghen/ hoe wel dat (gemerckt den ſtaet daer in ick ben) den dach der bruyloften ſo gheringe niet ghehouden en ſal worden/als geſchieden ſal mijn wtvaert eñ begraffeniſſe/eñ doen begonſe ſeer te ſchreyẽ/ dat dẽ Keyſer haer niet en wiſte te antwoorden/maer met barmherticheyt beweegt zijnde ginck van daer/latende Tariſius by haer blijven/ die haer meynden te overwinnen met ſchoone woorden/ſeggẽde: mme vrouwe ic bidde u dat ghy u niet en quelt met het ghene dat u den Keyſer geſeyt heeft/om mijnent wil/want ick niet en begeere als tgene dat v ghelieft/ begeerende veel liever alle mijn leven verdriet te lijden/als eẽ oorſake te ſyn van eenich quaet/dat u ſoude mogen overcomen/hoopende dat ghy eens alſulcke bermherticheyt met my hebben ſult (bekennende de liefde die ic tot u draghe/eñ het devoir daer ic my aen verbinde om u dienſt te doen)dat ghy my vrywillichlicken conſenteren ſult het welcke den Keyſer beproeft u te doen doen met ghewelt/weſende veel meer verſtoort door de ſtrafheydt die hy tot noch toe met u gebruyct heeft/als door eenich dinc dat my opt overcomen is/eñ op dat ghy geẽ fãtaſie en hebt dat ſulcx geſchiet ſy door mijn toeſtookinge/my zijnde in handen geſtelt den ſleutel van uwe gevanckeniſſe/ende de Wacht van uwe perſone / ſoo ſtelle ick d'een eñ d'ander in uwe goede gelieſte/eñ dit ſeggende/ſoo gaf hy haer den ſleutel vanden toorn/eñ ſonder haer antwoort te verbeydẽ/bewees hy haer groote eere eñ reverentie/haer latẽde int geſelſchappe van Tolomeſtre/alſoo bemoeyt eñ haren geeſt getravailleert zijnde/datſe daer over in ſlape viel / docn dochte haer in eenen droom/datſe ſagh

eenen Leeu/comende tot haer ghelopen metten open keele om haer te verſlindẽ/ maer terſtont woꝛde ſy ghewaer eenen Ridder/hebbende een bloot ſweert inde hant/tot de welcke ſy hare toevlucht nã hem biddẽde dat hy haer wilde beſchermen van dit wꝛeede beeſte/nochtãs antwooꝛden haer den Ridder geheel ſtrafſelicken / ick en ſal u niet beſchermen/ maer met dit ſweert ſal ick u t'hooft af ſlaen/ghy hebt alſo miſdaen Godt uwẽ Schepper/om dat ghy onghehooꝛſaem geweeſt zijt uwen Vader / dat ick veel meerder ooꝛſake hebbe u den hals af te ſlaen/dan u t'leven te bergen/meynt gy tegens den wille van God te connẽ doẽ/ laet u genoech ſyn de faute die ghy met Floꝛendos bedꝛeven hebt (waer van dat nochtans comen ſal een ſeer uytnemende excellente vꝛucht) ende betert u van nu vooꝛtaen/oft verſekert u / dat ghy ſterven ſult den eewigen doot / ſonder dat uwen oncuyſſchẽ minnaer middel ſal hebben u daer vooꝛ te beſchermẽ.

Van dit grouwelick drypgemente hadde Griane ſulcke verſchꝛickinghe datſe hem beloofden vooꝛtaen te doen tghene dat den Keyſer haer bevelen ſoude/ ſonder daer inne te ſaelgeren. Ẽñ terſtondt verdween den Ridder metten Leeu als haer dochte/haer latende by een ſchoone Fonteyne/rontſom met boomen beplant/ende met ſoo veele ende diverſche bloemen/daer van den ſoeten ende welruyckenden reuck haer alſo verblijden ende verheuchden/gelijck oft ſy noyt eenich lijden oft verdꝛiet gheleden en hadde/waeromme ſy ontwaeckte ghedachtich weſende deſen dꝛoom/ẽñ verſchꝛict zijnde/beval ſy haer devotelijken onſẽ Heere/hem biddende ootmoedelickẽ om vergiffeniſſe / pꝛoteſterende van doen vooꝛtaen te ſullen doen den wille vãden Keyſer/hoe wel dat ſy qualick vergeten conde haren Floꝛendos/ſo dat Tariſius (die haer twee oft drie dagen daer na quam viſiteren) een beter gelaet toondẽ ẽñ meer reverentie bewees als ſy vooꝛ-

maels plach te doen/ẽñ alſſe tſamẽ routende waren van verſcheydẽ pꝛopooſtẽ ſo ſeyde ſy tot hẽ/vooꝛwaer mijn Heere Tariſius/ghy hebt gebꝛuyckt eẽ ſo eerlicke ẽñ beleefde ſake tot my waert /alſo dat ick beſloten hebbe geheel uwe te blijven/indien ghy vergetende de ongehooꝛſaemheyt die ick u ende mijnen Vader betoont hebbe/my ſulcx ghenen ondanc wetẽ en wilt in toecomende tijdẽ.

Of Tarisius alsdoen blijde was daer
van en dersmen niet twijvelen/eñ albe-
reets dochte hem de tijt lange te vallen/
om byden Keyser te comen/om hē sulcx
te kennen te geven/ in sulcker voegen;dz
(om het u int cort te vertrecken)na vele
belostenissen ende sweeringen die hy de
Princesse dede/haer niet alleene te trac-
teren als syn Huysvrouwe eñ Bruydt
maer als syn vriendinne/Vrouwe ende
Meysterse / hy hem voechden byden
Keyser/de welcke verstaen hebbende de
veranderinge van syn dochter/seer wel
daer met te vreden was/ haer beginnē-
de wederom te toonen een goet eñ beter
gelact/dan hy opt gedaen hadde/ noch-
tans Tolomestre en liet haer niet comē
wt haer gesichte/eñ Griane wetende dē
tijt te genaecken/ dat sy soude moetē int
licht brengen de vrucht die in haer ver-
borgen was/eñ dattet onmogelijc was
langer haer ongeluck voor haer te con-
nen verbergen/nadien dan vele swaric-
heden/twijvelingen eñ vreesen overleyt
eñ bedocht hebbende / verclaerden haer
ten lesten hoe alle hare saecken stonden.
Ende en waert niet geweest dat Tolo-
mestre gevreest hadde haer te doen mis-
hopen/ sy soude haer veel scherper ghe-
straft hebben alsse dede/ eñ oordeelende
in haer selfst veel beter te syn/so groote
faute te bedecken/als openbaer te maec
ken tot het leetwesen van so vele/ eñ tot
niemants profijt/vertroosten ende ver-
stercten haer in alle manieren datse con
de/haer verleenende alsulcken bystant/
datse door de gratie vā onsen Heere Je-
su Christo verlost worde van eenē schoo
nen Jongen Sone ghelijck ghy hooren
sult:

Inde negenste maent na dat Floren-
dos wederom gekeert was in Macedo
nien/op eenen manendach ontrent te 10
uren des avonts/begonste de Princesse
te gevoelen de benautheden der baren-
der vrouwen/eñ Tolomestre hadde soo
wel in hare saken voorsiē/dat meer als
ses weken van te voren/niemant als sy
inde Camer vā Griane geslapen en had-
de/die haer daeromme sonder vreese aē-
riep eñ dede opstaen/doen begonste haer
de pijne so seer te dringen/ende quam dē
arbeyt haer so subytelicken aen / dat sy
terstont daer na baerden eenen schoonē
Jonghen sone/die Tolomestre in haren
schoot ontfienge/eñ alsse hem in haren
armen hiel / docht hy haer seer schoone
eñ wel gefatzoeneert te syn/soo datse in
haer herte eē wonderlic groot leetwesen
ontfinge / overdenckende het perijckel
daer hy in gestelt soude moeten worden
ia bykans aleer hy noch te dege geborē
was/gemerckt dat de eere van syn moe
der niet en conde bewaert worden/ als
om den prijs van syn leven / daeromme
na datse hem in eenige doecxkens (van
haer te voren daer toe bereyt) gewondē
hadde/sy hem brocht tot syn Moeder /
seggende/op mijn geloove me Vrouwe/
my deyrt seer/datmen also moet verlie-
sen dese schoone cleyne creatuere/die ick
geluckich soude achten/ende de moeder
oock/indien onsen Heere niet mis daē en
ware geweest doen hy gegenereert wor-
de/ maer hy moet de penitentie dragen
vande sonde die hy niet gedaen en heeft/
twelck een seer groot jammer eñ schade
is. Eplaci antwoorden sy/ wat wildy
dat ic doe? Och oft God geliefden dz ick
doot ware eñ hy wt het perijckel / hem
kussende eñ bykans vergaende in haer
tranen/ seggēde: Eplaci mijn kint/ mijn
cleyn soete Manneken/moet ic tegen de
natuere vande gherechte Moeders/ soo
wreet ende onbarmhertich zijn/ dat ick
toelaten sal u te stellen inde wille ende
ghelieste van een vreemde vrouwe / die
(gelijckt wel moghelic is) niet wetende
den Edelen staet ende conditie van u Va
der eñ Moeder/soo weynich achte op u
nemen oft sorge voor u draghen sal/ dat
ghy t'allen stonden sult syn in perijckel
des

des doots/doch indien ghy sterft/so sal
u moeder wel haest volgen/eñ alsse dese
claginge aldus doende was/so bemerc-
ten sy in zijn rechte zijde vant aengesicht
een cleyn swert teycken/in forme van eẽ
cruysken/twelc haer terstont dede ghe-
dencken aenden droom die haer gebeurt
was / als haer den Ridder vertoonde/
die seyde dat haer vruchte soude comen
tot groote perfectie/waerom sy van hẽ
een beteren hoop bestonde te crijgen/als
se te voren hadde/ende sy hinck hem aẽ-
den hals een cleyn goudt cruysken met
costelicke Gesteenten verciert/ende van
grooter deuchden/ende den meesten tijt
des nachts gepasseert zijnde/Tolomee-
stre vreesende datmen haer soude mogẽ
overcomen/seyde tot haer / Me vrouwe
tis tijt om te volbrengen het welcke wy
begonnen hebben/ende ick bid u en wilt
niet meer besich zijn met desen kinde /
maer wiltet my gheven/op dat ick het
Cardin brengen mach ghelijck wy be-
docht hebben. Eñ de bedruckte eñ droe-
vige Moeder overdenckende dattet al-
so geschieden moeste so kustẽ sy noch eẽs
het arme kindeken/voorden lestẽ adieu/
ende met overvloedich suchten eñ ker-
men/leverden sy hem in handen vã To
lomestre/die daer met terstont ginc vin
den Cardin/ den welcken sy hen gaf / eñ
hy sonder vertoeven ginck te peerde eñ
sonder te weten waer ofte wat wech hy
nam/reet tot inden dageraet over berch
eñ dal/also de fortuyne hem geleyde/eñ
gelooft vryelick dat hy hem seer besich
vonde met synen last/want hy vreesden
dat te gheven aen eenige Dorpvrouwe
waer door de sake vande Princesse ont-
dect soude hebben mogen worden/ wãt
het geruchte was genoechsaem gemeyn
door tgeheel Keyserrijck/hoe dat sy om
de liefde van Florendos gevangen had
de geweest/ten lesten die claerheydt int
Oosten beginnende sich te vertonen/ eñ
hy hem vindende/op een hoogen berch
die bedeckt was so met Palm als Olijf-
boomen/tradt vanden peerde eñ maec-
ten een cleyn Beddeken van Gras / op
het welck hy het kint leyde/hopende dz
aldaer haest yemant voorby soude pas-
seren/dieder bermhertichept met hebbẽ
soude/ eñ hy het bevelende inde bewaer
nisse van onsen Heere/nam synen wegh
wederom na de Stadt/daer hy ontrent
middach quam.

Hoe Gerrat voorby passeerdẽ ter plaetse daer Cardin het kint gelatẽ hadde, het welcke hy vont, eñ met hem voerden om te doẽ opvoeden.

Het x. Capittel.

DEn Berch daer Cardin den
jongen sone van Orlane gela-
tẽ hadde was ontrent eẽ dach
reysens van Constantinopelẽ
ende men noemden die gemeynlick den
Olijvenberch/alwaer hem onderhielde
eenen arbeyder/rijc eñ machtich/soo in
Beesten als Palmen/Olyven/Dattelen
ende ander vruchtdragende Bomen/de
welcke al hoe wel hy een Lantman was
nochtans seer neerstich eñ voorsichtich
in zijn saken/eñ synen naem was Ger-
rat/wiens Vrouwe op den selfsten dach
verlost was van eenen Jonghen Sone/
maer was doot op de Werelt gecomen/
waeromme desen goeden man seer ver-
drietich zijnde ghinck spatseren langhs
desen berch/geheel droevich eñ melanco-
lyich om dat hy niet meer en hadde als
een eenige Dochter/vanden ouderdom
van drie Jaren/eñ als hy quam ontrẽt
den boom/waer by dat Cardin geleydt
hadde den Jonge Prince/so hoorden hy
hem schreyen / waerover hy hem ver-
wonderde wat dat mochte syn/ginc al-
lenskens naerder/so dat hy ten lesten ee-
nen vont die hem een gelaet toonden als
dle

die gene die noch geen vorsten na zijn ge
voorte gesoken en hadde / ende hy nam
hem soetelicken in synen armen / ende
siende dat hy soo schoon was ende wel
geformiert/achten dat hem onser God
desen ghesonden hadde / in recompensie
van synen anderen dootbaren sone/ende
comende by syn Vrouwe Marcelli ghe-
noemt/seyde tot haer / myn vriendinne
siet/wat wy wederomme verkregen heb
ben/ghy hebt huyden eenen doodẽ soon
gebaert/eñ Godt heeft ons eenen ande-
ren levendigen gegevẽ/die ick u brenge
eñ hy vertelde haer hoe hy hem hadde
vinden leggen onder eenen Palmboom/
eñ daerom bid ic u seyde hy/dz gy hem
op wilt voeden/want het is de schoon-
ste Creatuere diemen opt met oogẽ aen-
sach. De goede vrouwe nam het kint/
eñ hem ontwindende / sach de costelicke
doecken daert inne gewonden was/ ooc
het cruysken dat hy aenden hals hadde
hangen/ doen dochtse wel dat hy vã goe
den huyse was/waeromme datse alsulc
ke deyrnisse met hem hadde/so datse be-
gonste te seggen/ick geloove mijn sone/
dat de moeder die u gedragen heeft/een
groot leetwesen hadde alsse u also heeft
moeten laten/maer nademael dat Godt
u in mijnen handen gestuert heeft/so sal
ick u opvoeden als mijn eygen kint/ het
welck sy ooc also dede/eñ dat niet sulc-
ken liefde eñ affectie/dz vele voor waer-
achtich hielden dat het Gerarts eygen
kint was/die alle syn Gebueren noodẽ
te comen op den Doope vanden selven
Kinde/t'welc door advijs van haerluy-
den allen genoemt wort Palmerijn/om
dat het onder eenen Palmboom gevon-
den was/eñ het kint wies op in sulcker
maniere/datment geoordeelt soude heb-
ben ses jaren out te syn doent noch maer
den tijt van drie Jaren hadde/op welc-
ken tijt Marcelle bevrucht worde met
noch eenen anderen sone / dien sy dede
noemen Colmelie / die van Palmerijn
daer na bemint worde als syn eygẽ broe
der eñ metgesel/gelijc u hierna somtijts
verclaert sal worden/maer nu sullẽ wy
hier af een wijl tijts swijgen om te ver-
volgẽ onse Historie/op dat ghy moucht
verstaen hoe haer Griane gouvernier-
dẽ na datse uit den kinderbedde opghe-
staen was/soo is te weten dat Griane
Cardius wedercompste vernemen heb-
bende/hem dede ontbieden om te vragẽ
hoe hyt met het kint ghemaeckt hadde/
t'welck hy haer niet en wilde verswijgẽ
maer seyde haer de waerheyt/ waerom
de ellendighe Princesse sulcken verdriet
aenquam/dat het weynich scheelde/ oft
sy soude daer over doot gebleven hebbẽ
niettemin / ten lesten bedenckende die
gratie die haer onsen Heere verleent hed-
de/als haer bewaert hebbende voor schã-
dalisatie eñ oneere/leerdense daer na be-
ter dissimuleren ende geveynsen haer ve-
driet dan te voren/eñ begonste haer blij-
der te gelaten/ eñ gesont ende wel te pas
te worden/waerinne de Keyserinne seer
groote genoechte nam/ hopende te vol-
brengen tgene haer voorgenomen was/tẽ
dienst van haren neve Tarisius. Eñ om
dese oorsake sy met hare voorsz dochter
wesende op een tijt alleen/seyde tot haer
Mijn vriendinne en wildy niet volbrẽ-
gen daer den Keyser eñ ick u so dicwils
om gequelt hebben ? ick bid u dat ghy
sulcx niet meer en wilt weygheren / oft
anders suldy syne Majest. also doẽ ver-
grammẽ tegen u/dat het namaels u be-
rouwen sal. Als Griane dese woorden
van haer Moeder verstonde / ende wel
wetende datse moeste/sy wonde oft niet
so antwoordense haer me Vrouwe/ghy
vint goet eñ wilt hebben tegens mijnen
danck / dat ick Tarisius tot eenen mã
neme. Ick salt dat doen/nadien dat het
anders niet syn en mach/ maer ick ver-
sekere u/dat van nu voortaen genẽ dag
mijns levẽs passerẽ en sal of het sal my
leet syn/eñ indien my daer over eenigh

ongeluck gebeurt/ eñ u eenige quellinge eñ verdriet/so en wilt u daerom aen niemant beclagen als aen u selfst/die daer van d'oorsaecke zijt/nochtans wat claginghen ende vermaninghen dat haer Griane dede/ so conde sy haer niet veranderen van opinie/ende sonder te bedencken het ongelijck daermede sy haer Dochter tempteerden/ ginck den selvē dach den Keyser bidden/ (nademael syne Dochter haer nu wederom vonde in goede dispotie) dat hy woude volbrengen tgene men aengeheven hadde tussen haer eñ zijn Neve/ waer inne hy alsoo geringe eñ promptelicken accordierde/ in sulcker manieren dat ten eynde vande weke sy ende Tarisius aen malcanderen gehylickt waren / tot groot leetwesen vande Princesse/so dat de coleur van haer bleecke visagie genoechsaem betuychden/want als een yegelijck op de Bruyloft besich was om vreucht te hanteren ende goede chier te maecken/ so met malcanderen lustich te eten ende

te drincken/als oock met danssen/ singen ende springhen/begonste die droevighe Griane te dencken op haren Florendos haer achtende de alderonsalichste ende ongeluckichste vanden gheheelen Aertbodem/seggende in haer selfst: Eylaci mijn vrient wat sult ghy peynsen als ghy verstaen sult dese nieumaren/ eñ ic sulcken ongetrouwichept bedrijvende/ wat sal my tegens u mogen excuseren? Voorwaer ic heb wel redē om my voortaen te mogen vinden eñ te voegen inde presentie vāde gene die haer minnaers getrou zijn/oft die eenige professie maken van volstandige vrientschap/ wāt noyt vrouwe en bedreef sulcke verraderie ende ongetrouwichept. Och wat is tgene dat ic doen/eñ nochtans teghens mijnen danck eñ wille/gelijck sekerlijck betuygen sal myn droevighe hert dat u is eñ toebehoort so lange alst macht sal hebben te leven in dit erbarmelic lichaē het welc Tarisius gestolen heeft om u daer van te Frusteren. Maer hoewel datse alle den dach ghequelt was met sulcke gedachten/soo en had nochtans sulcx niet te beduyden met die ghene die haer aenstonden den toecomendē nacht als Tarisius wesende met haer alleene vertrocken woude beginnen te nemen de possessie so lange van hem nagejaecht/ waer tegens sy dede alsulcke aspre ende resistentie dat hy gantsch niet ontwaer en worde van eenige voorgaende belegeringe ofte geschotē bressen/maer meynden (gelijck huydens daechs meer als te

veel ghefchiet) dat hy de eerste was die t'Casteel bevochten hadde / in sulcker vorghen dat hy des anderen daechs smorgens also blijde ende wel te vreden opstonde/als hy syne Bruydt droevich eñ gequelt in haer bedde liet. Wesende van den Triumph eñ Feest vāde bruyloste volbracht/begeerden Griane met geheelder herten te vertrecken uyt het Hof des Keysers haren Vaders/ so om te schouwen de occasien van meer te horen de doleancien ende clachten vā Florendos/als oock om de rigeur eñ strafheyt die haer aldaer bewesen hadde geweest / warromme datse Tarisius soo neerstelicken badt te verreysen/dat hyse in weynich dagen daer na met nam in Hongarien/maer voor haer vertrec ten tijde alsse soo van d'een als d'ander oorlof nam begonste de Keyserinne deyrlicken te schreyen / twelck Griane siende seyde tot haer: Mijn moeder hoe toont ghy nu sulcke droefheydt om de verreysinge van uwe dochter/die ghy so wreet toe geweest zijt/datse alleen door uwen middel gebannen wort uyt u presentie/ eñ uyt u Lant? waerom schreyt gy dan? nadien dat het u belieft heeft haer ongeluckich te maken / ende onweerdich te syn den naem der deuchdelicheyt/so lange alsse sal leven? Ic bidde Godt dat hy u sulcx wil vergheven / eñ dat die eerste nieumaren die u van my geboodtschapt werden u versekeren sullen van mijnen doot/dit geseyt hebbende gincse te peerde/sonder te toonen eenich gelaet dē Keyser van ongeerne van daer te scheydē/ eñ wel geaccompaigneert zijnde reysdense so langhe tot datse quam in Hongarien met Tarisius/die liefde van den welckē hen van doen voortaē van dach te dag vermeerderden in sulcker manieren/dat hy hem achten te syn dē aldergeluckichsten Prince van geheel Europa / want de Princesse wiste hem seer wel te behagen eñ te obedieerē in alle tgene daer hy playsier in nam/ eñ weynich tijdts daer na storf den ouden Coninck/so dat Tarisius in de Possessie des Coninckrijcx van Hongarien gestelt worde. Eñ Griane hylickten Lerine ende Cardin haren Broeder/die sy (als ooc alle de gene die met haer van Constantinopolen gecomen waren) met groote goederen eñ rijcdommen begaefden/eñ sonderlinghe Colomestre/aen de welcke sy dickwils te kennen gaf die alderbinnenste eñ secreetste gedachten haers herten/leydende alsulcken volstandigen eñ Godvruchtigen leven/dat een yegelick hem daer af verwonderde/waer toe haer verwecten de knaginge haerder conscientien / over tverlies van haren Sone/ twelck hem ordinaerlick vertoonden voor die oogē haerder gedachten/also datse God diende nacht eñ dach/om te vercrijgen remissie ende vergevinge van hare misdaet.

Hoe Florendos vernam vanden Ridder die wederom tot hem keerden van Constentinopolen , hoe dat Griane eñ Tarisius tsamen gehylickt waren , waerom hy meynden te steruen van droeffenisse eñ verdriet.

Het xj. Capittel.

FLorendos verbeyden so lange op de Limiten van Constantinopelen ende Macedonien / tot dat hy nieumarē vercreech door eene vā syn Edellupden/hoe dat Griane wt de gevanckenisse was / waer over hy hem grootelicx verblijden / hopende te verduysteren de faute by hem ghedaen / in haer niet met genomen te hebben/so dat hy terstont afveerdichen Lyomenus om tot haer te reysen met eenen seer geaffectioneerden brief / door den welcken hy haer ootmoedelicken badt/hem te willen laten weten ofter eenige ordeninghe was haer te moghen comen visiteren/

sulcx wetende soude hy hem terstont op
wech voegen/so secreetelicken ende met
soo goede ordeninge/dat aleerse dē Key-
ser conde achterhalen (indiense ontdect
worden) sy ghearriveert souden syn int
Lant van Macedonien/maer dese blij-
schap duerden niet langhe / want Ly-
menus en was so haest niet gecomen te
Constantinopelen/oft hy verstonde ter-
stont hoe dat Oriane gehijlict was/ooc
hoe dat het houwelick tusschen Tarisi-
us eñ haer alrede volbrocht ware/waer
door hy seer qualic te vreden synde/keer
den stracx wederom sonder te brieven te
verhantreycken/ofte aen yemāt te spre-
ken/ende comende ter plaetse daer hem
den Prince met groote devotie verbey-
den/eñ veradverteert wesende van syne
wedercompste/dede hem bevelen dat hy
hem alleene soude comen spreken in syn
Camer/ende als hy inquam merckten
Florendos aen syn contenātie wel / dat
syn gesichte betoonden eenige droefheyt
des herten / waer over hy ten eersten
mael vraechden oft Oriane sieck was/
ende hoet met haer stonde? Mijn Heere
antwoorden hy oft Godt woude dat sy
voor thien Jaren gestorven waer/ wāt
ick vreese dat sy u van nu voortaen cau-
sieren sal eenige wanhope / die welcke
schade soude doen uwe persone / indien
ghy u niet en wapent met eene singulie-
re volstandichz. Hoe dat? seyde Floren-
dos/wat is haer dan ghebeurt? Voor-
waer mijn Heere antwoordē hy t'aldē
quaetste datmen voor u soude hebben
mogen bedencken/Tarisius heeft haer
getrout/ende den Keyser heeft haer tegē
haren danck doen volbrengen het hou-
welick. Lymenus en hadde nauwelicx
dese woorden uytgesproken/oft Floren-
dos seech neder ter aerden / eñ vallende
riep hy met luyder stemmē seer deyrlic:
Eylaci mijn Godt hebt ten minsten
barmhertichheyt met mijn siele/ naedien
dat het lichaem alle syn leven lanck soo
ongeluckich geweest is/ende dit geseyt
hebbende verlieten hem alle de crachten
zijns levens / ende alle syn natuerlicke
macht maeckten plaetse dit accidēt des
tegenspoets/so dat hy niet meer een aes-
semden noch sprac noch hem beweechdē
maer veel meerder apparētie des doots
als des levens was vertoonende/so dat
den Ridder vermeynden synē doot daer
present te zijn/eñ liep seer haestelick roe-
pen Frene/den welcken dit ongeluc ver-
staen hebbende / dede syn beste om door
eenige middelen daer inne te mogen re-
medieren / maer wat hy seyde oft dede/
so en conde hy nochtās in hem de spra-
ke niet weer verwecken/ geduerende dē
tijt van vierentwintich uren/niet tegē-
staende dat hy hem gaf alle de vertroostin-
gē die hy bedencken conde/so dat hy de-
de halen eenen ouden Heremijdt/die een
seer grooten vrient was van Florendos
den welcken gecomen zijnde/eñ siende de
extremiteyt eñ den noot vanden armen
quelende minnaer/badt God devotelic-
ken dat hy woude deyrnisse met hem
hebben/ende daer na gebiedende datmē
hem applicierden eenige cruyden waer
van hy de crachten kennende was/door
de welcke in den Prince eē weynich tijts
daer na wederom verweckt worden al-
le zijne levendighe geesten/soo dat hy be-
gonde de oogen open te doen / eñ siende
den Heremijt voor zijn Bedde/seyde tot
hem met een seer swacke stemme geheel
sachtelicken: Mijn Vader bit onsē Hee-
re voor my/ want ick voele mijn eynde
te genaken/want ic ben so miserabel dat
de eenige wanhope alleene voedende is
mijn ziele/die niet en wil lijden dat mijn
sterffelick lichaem eenich ander voetsel
gebruyckt/om dat ick absent ben vande
gene wiens presentie my alleene voedē-
dende was. Och indien men eenige ho-
pe heeft van ten lesten volcomē besitter
te worden vande beminde saecke so ver-
sacht de gedachtenisse van dese hope ons
weede

wreede pijne/ maer nadien datmen hem
verbreemt siet eñ geabsenteert vã alle ho-
pe onser sielen/ so en heeftmen anders niet
te verwachten als droefheyt/ miserie eñ
desperatie. O Godtlicken Orpheus het
is u wel bekent/ ghy die niet afghekeert
en conde worde door den wreeden grou-
wel der Hellen / noch door de furieuse
blaffingen vanden wreeden Hont Cer-
berus/ noch door het wreet aenghesicht
vanden Helschen God Pluto/ van inde
Helle te dalen / om aldaer wederom te
mogen sien uwe beminde Bruyt / alsoo
seer was hare absentie uwe siele bedroe-
vende eñ quellende/ Eylaci om misera-
bel te syn ick geboren ben/ eñ mijn eyn-
de gelijck wesende mijn leven/ en sal ooc
in geen ander maniere mogen geschien/
want hy en can niet geluckelicken ster-
ven die door droefheyt vergaet / over-
mits dit accident alle dinck miserabel
maeckt. Coemt daerom o Doot eñ snijt
af met mijn erbarmelic levẽ de doodtlic-
ke pijne die mijn siele tormenteert. Doẽ
worde hy getransporteert door furie ge-
lijc in voortijden Corebe d'onsinnige ge-
wont worde door de stralen der eerlick-
ke oogen van Cassandre/ oft als Orestes
was/ hebbende vermoort zijn Moeder/
hoe wel datse hadde doen sterven Aga-
memnon synen Vader/ ende Florendos
was also verdwaelt inden Doolhof vã
zijne droefheyden dat hy geheel furieus
eñ desperaet roepende: O Oriane ic gae
op-offeren mijn bloet in presẽtie van u-
we ombre/ ende woude alsoo hemselven
doorsteken/ eñ uyttrecken syn eygẽ bloet
met syn selfs sweert / om dat hy gheen
ruste van syne tribulatie en verbeyden
als int graff/ twelck hy oock also gedaẽ
soude hebben/ en hadde sulcx den ouden
man eñ Frene niet belet/ de welcke hem
bedwongen van te versachten syne rase-
rye / maer niet zijne droevicheydt ende
quelinge/ want die geen eynde en conde
nemen/ als int eynde van syn leven / den
ouden Heremijt tot hem segghende/ hoe
mijn Heere? soudy wel soo licht veerdich
van gheeste syn eñ u selfst doen verliesen
siel eñ lichaem om een soo geringe sake?
hebdy so lange geleeft sonder te bekennẽ
de onstantasticheyt der vrouwen/ die ghy
nu meucht ondervinden in Oriane / en
weet ghy niet dat sy veel onderdaniger
syn alle hare passie eñ begheerlicheyden
als de vlagge van een Schip alle win-
den? En verstaet ghy niet wel dat tgene
sy u voorstellen onwederroepelic te vol-
brengen/ in een oogenblic daer nae heur
daer van ontraden? Mijn sone ghelooft
mijnen raet/ eñ om Godt te behagen/ of
wilt so groote genoechte ontfangẽ in te
vergeten dese ydelheyt eñ sotternye/ als
ghy moeyten gehadt hebt om u die inde
gedachten te prenten. Ay mijn Vader
antwoorden Florendos en wilt num-
mermeer also spreken/ want ick ben ge-
sekert dat indien ghy te rechte wiste al-
le tverloop vande sake ghy niet spreken
en soudt tot soo grooten achterdeel van
Me Vrouwe Oriane/ aenghesien datse
mijn is/ eñ niet Tarisius/ aenden welc-
kense den Keyser ghehijlickt heeft met
ghewelt/ oock en sal my noyt verweeten
worden dat ick haer ghebroocken hebbe
mijne belofte/ want so lange als ic sal le-
ven so en sal niemant anders haer mo-
gen segghen te syn vrouwe van Floren-
dos/ sone van den Coninck van Mace-
donien/ want ten waer my gheen pijne/
en hadde ick van haer geen gratie geno-
ten/ ofte en wiste ick haren goeden wil-
le niet / maer tis de ghewoonte die my
noch boven al is quellende. Den goeden
man gewaer wordende dat Florendos
in gramschap begonste te ontsteken / eñ
overmits men nemmermeer eenen Prin-
ce tot toornicheyt en behoort te verwec-
ken/ en woude hy tegen hem niet langer
contesteren/ maer vreesende hem te seere
te bewegen/ antwoorden hem seer soete-
lick/ ick ben wel van u meyninghe mijn

Heere/eñ mogelick dat den goeden God daer inne oock ſal conſenteren/maer alſo te miſ hoopen/eñ den doot voor ſynẽ leſten toevlucht te nemen dat en is niet wel ghedaen/daerom beſluyt vaſtelick van u voortaen volſtandiger te vertoonen/eñ Godt den Heer van alles te lovẽ deſe ende veel andere vermaningen wiſte hem den ouden man te doen dat hoewel Florendos ghereſolveert was om vorder niet meer te eten of te drincken/ maer te ſterven/hy hem nochtans in de vijfthien dagen die hy by hem bleef dede veranderen van opinie niet dat hy hem vermaecten oft eenige ghẽneuchte nam alſo hy gewoon was maer leyden eẽ alſulck leven dat hy de doot ſchande aen dede in wreetheyt/eñ paſſeerden bycans alle zijn leven in droefheyt eñ melancolye / importunerende de Hemelen met ſyn erbarmelick lamenteringe/ volherdende daer in alſo dat het niet en ſtonde inde machte vanden Coninck ſynẽ Vader /hem te moghen doen hijlicken aen yemant als aende gene die hy van dagh te dagh ende hoe langher hoe meer beweende ende beclaechden.

Hoe Palmerijn een vreemt Viſioen in ſynen ſlaep voorquam, twelcke in hem verweckten de begheerte om te mogen weten ſyne afcomſte eñ vande propooſten tuſſchen hem eñ Dioſene Dochter van Gerardt ghehouden.

Het x. Kapittel.

ALs Palmerijn vijftien Jaren out was/opgevoet zijnde int geberchte van Gerart/zijn gemeynde vader/ende Marcelle ſyn Huyſvrouwe/alſo grootelicx bemint als haren eygen ſone/worde hy uyt der natueren ſo wel gemaniert datmen lichtelic vermoeden conde hy geſproten te zijn van eeni-gen anderen ſtamme/want hoe wel dat hy ſomtijts volchden die Boerſche manieren vande andere kinderen van Gerart/ſoo begaf hy hem nochtans meer tot de Jachte van Beyren ende Wilde Verckens/als oock tot het Booghſchieten/worſtelen/honden ende voghelen op te voeden/eñ diergelijcke ſaken/ ſoo dat hy op eenen tijt (laet incomende terſtont na ſyn ruſt-plaetſe ginck/maer dẽ ſlaep hadde ſo haeſt geen heerſchappye over hem genomen oft hem openbaerde een viſioen twelc hem grootelicx quelde/hẽ dochte (dat hy vervolghende een groot Hert door de Wilderniſſe) ontmoeten eẽ Joffvrouwe / d'alderſchoonſte die hy opt geſien hadde/ſittende op het eynde van een clare fonteyne/tot hem roepende Palmerijn en verwondert u niet/dat ick getrocken ben uyt verre Landen om u te vinden/want ick ben verſekert / dat ghy noch gherenommeert ſult worden een vande cloeckſte eñ vroomſte Ridders der geheele Werelt/daerom wilt achterwegen laten dit Boerſche leven/eñ vervolgen u gedeſtineerde fortuyne/ eñ geloovende my voor geen andere te verlaten/als ſynde de gene die u meer bemint als haer eygen ſelfſt/weſende voor mijne ontfanckeniſſe u toegeeygent/ gelijck de nature ſulcx betuycht ons geteyckent hebbende met gelijcke Caracteren/ende wiſteeckende den arm / ſeyde ſy / ſiet in deſe hant een gelijckformich teycken/als ghy ghedragen hebt int aenſicht van uwe gheboorte af/dit geſeyt hebbende / V-dweenſe ſeer haeſtelick/ waerover Palmerijn ontwaeckte/eñ opſtaende begõſt hy heel op ſyn Viſioen te fantiſeren/wãt de ſchoonheydt vande Jonckvrouwe bleef alſo gedruckt in ſyn gedachteniſſe/ datſe hem dochte haer ordinaerlicken voor ſyn oogen te preſenterẽ/ niettemin achtende dat ſulcke viſioenẽ voortguamen

men vande peysinghen der sielen oft be-
weginghe der herssenen/door eenige dō-
picheyden ghecomen vande quade ver-
teyringe der Mage/so dede hy syn beste
om syn sinnen van sulcke quellende ghe-
dachten te vryen/maer den volghenden
nacht openbaerden hem t'voorseyde vi-
sioen wederom/hebbende in hare handē
eē goude croone/tot hem seggende/mijn
beminde vrient/ick verlange seer vciert
te worden met dit Juweel/ t'welck my
gegeven sal worden om uwent wille/eñ
continueerden hem alle nacht dese fan-
tasien / geduerende den tijt van veerthiē
dagen vervolghens/sonder dat Palme-
rijn hem daer over beweechden/ soo dat
de Jofvrouwe haer ten lesten seer ver-
stoort vertoonden/seggende : Ick ver-
wondere my Palmerijn/hoe ghy so lan-
ge meucht wtstellen vande fortuyne te
vervolgen/meynt ghy dat de beloftenis-
sen die ick u gedaen hebbe leugenen zijn?
neent voorwaer/want dē tijt sal u noch
doen bekennen dat ghy zijt een sone van
eenen Coninc eñ niet van eenen Landt-
man/die u op voet / oock en hoopt niet
my na desen dach meer te sien in dit ghe-
berchte/maer indien ghy u aenstaende
geluck wilt genieten / soo doet alle neer-
stichept om my te soecken/hiernae ver-
dween de Jonckvrouwe/latende een on-
ghewoonlicke quellinghe inde siele van
Palmerijn/die tot diē tijt weynich acht
geslagen hadde op eenige andere saken/
als die ghene die betreffende waren het
pastorale leven dat hy leydende was/
seggende voorwaer ic soude wel sot syn/
indien ic d'avontuere niet en proefden/
ende daerom compter af wat het wil/so
en sal ic niet ophouden van te gaen ende
reysen in alle de plaetsen der Werelt/tot
dat ick dese Jonckvrouwe gevondē heb
maer hoe cant wesen dat ic van so gro-
ten Huyse soude syn/gemerckt mijn Va-
der maer een simpelen Lantman en is/
het staet te geloven dat mijn moedr haer
met eenigen grooten Heere te buyten ge-
gaen heeft/daerom sal ict van haer we-
ten indien't mogelic is/ voor mijn ver-
treck/in sulcker voegen eñ meer anderē
phantaseerde Palmerijn opt visioen/so
dat hy van doen voortaen seer besich
was hoe hy van syn Moeder Marcelle
vercrijgen soude tgene hy so seer begeer-
den te weten. Om dan te vervolgen de
Historie soo sal u indachtich syn dat wy
een weynich hier te voren verhaelt heb-
ben hoe dat Gerrart als hy Palmerijn
vont/een Dochter hadde van drie jaren
out/Diosene genoemt/de welcke geco-
men wesende tot behoorlicken ouderdō
worde so amoreus op haren vermeyndē
broeder/dat haer seer moeyelic viel haer
liefde langher te gheveynsen/nochtans
sloot schaemte haer den mont toe/Soo
gheheurdent op eenen avondt datse hem
bevonde veel peysachtiger als gewoon-
lick/waer deur sy presumierden hy ge-
raeckt te syn met gelijcke sieckte/t'welc-
ke haer geen geringe blijtschap en ver-
oorsaeckten/ooc wilde haer de fortuyne
so wel/dat dē volghenden nacht sy opt
bedde liggende/haren Vader tot Mar-
celle hoorden seggen/en sijdy nu ontwaer
geworden/ hoe Palmerijn eē wijltijdts
heeft gaen fantiseren ? Seer wel/ ant-
woorden sy ic geloove datmen hem ge-
seyt heeft/dat hy ons sone niet en is/eñ
comende van het een propoost tot t'an-
der/begonstense te verhalen in wat ma-
niere hy ghevonden hadde geweest/ het
welcke Diosene alles aenhoorden/waer
om sy des smorgens seer vroech op stōt/
ende seyde tot Palmerijn als volcht:
Mijn Broeder indien ghy wiste dat ick
u soude connen seggen/ghy sout by avō-
tueren daerover wel verwondert zijn/
Ick bid u/antwoorden hy / verhaelt
my water van is/Ic hebbe seyde sy / al
mijn leven gemeynt dat ghy mijnen na-
tuerlicken Broeder waert/maer volgēs
het propoost dat mijn Vader desē voor-

gaenden nacht met mijn moeder gehou-
den heeft/so en ben ick u niet als eē wa-
rachtige vriendinne/het welcke ic altijt
gevreest hebbe u te kennen te gheven/ o-
vermits onse maechschap/dan Godt sy
ghelooft/tselve en sal niet beletten ons
houwelick / indien ghy my versoecken
wilt aen mijnen Vader/hier na vertel-
dense hem van woort tot woort al wat-
se gehoort hadde / waerom Palmerijn
seer blijde wordende / haer antwoorden
mijn suster het can wesen dat ghijt qua-
lick verstaen hebt/daerō sal ic de waer-
heyt ondersoeckē van mijn Moeder/en
indiē sy my sulcx versekert/so sal ic met
haer wijders spreken van ons houwelic
ghy en sout niet beters mogen antwoor-
den seyde Diosene / maer wilt u wel
wachten van haer te seggen wiet u ghe-
openbaert heeft/ doen verliet haer Pal-
merijn/eñ ginck by Marcelle/ tot haer
seggende/moeder ic bidde u dat ghy my
een gratie wilt doē? Indient in mijnder
macht is antwoorden Marcelle. Ick
heb (seyde Palmerijn) so dickwils ghe-
droomt dat ick u sone niet en sy/so dz ic
niet en weet/waer hen dat my soo veele
fantasien mogen aen comē/ daerom bid
ick u dat ghy my hier van de waerheyt
te verstaen wilt geven/ als Marcelle hē
also hoorden spreken / wordse seer ver-
baest / niettemin Palmerijn importu-
nierden haer soo lange/ datse hem verse-
kerden alle tgene dat hem Diosene ghe-
openbaert hadde/ eñ bovē dien leydense
hē in haer Camer /ende toonden hem de
doecken waer hy in ghewonden hadde
geweest/ oock het Cruysken dat hy aē-
den hals gehadt hadde/ dat hy vā heur
in gifte versochte / op dat ick seyde hy
alle mijn leven lanck gedachtenisse van-
de weldaet ende groote obligatie die my
euwen dienste bedwinghende is/ hebben
mach/ t'welc hem Marcelle niet en re-
fusierden/ maer hinget hem selfs it aendē
hals/ende van doen voortaen en hadde

Palmerijn geen becommernisse in synē
geest/als hoe hy mochte middel vinden
om te gaen soecken de Fortuyne hem
belooft zijnde vande gene die hem so dic-
wils geopenbaert hadde inden droom/
gaende dan op eenen tijt alleene spatsie-
ren int geberchte/so hoorden hy eē stem
me deyrlicken roepen om hulpe/eñ daer
toe loopende sach hy een Leewinne op-
breetende een Peert/ ende dicht daer by
liggen den Meyster van dien/ swaerlick
gequetst zijnde in syn Dyen/ waerom hy
(anders niet by hem hebbende als eenē
grooten houten kolve) stoutmoedelijck
het wreede beeste een sulcken dapperen
slach tusschen de oorē gaf/ datse doot ter
aerden neder viel/daer na voechden hy
hem byden ghenen die beclagende was
syn ongeluck/ de welcke tot hem seyde/
Eylaci mijn vrient/sonder uwe toecoō-
ste stoude ick in eenen quaden state/ wāt
ic passerēde mijnen wech is dese Leeu-
winne achter op mijn peert comē sprin-
gen/my ter aerden werpende eñ swaer-
lick wondende in mijn Dyen / t'welck
mijn metgesellen siēde zijn gevlucht/my
verlatende / Indien u beliest niet my te
gaen (seyde Palmerijn) hier na by ter
plaetsen daer ic opgevoet sy/so salmen u
aldaer so goedē diēst doē alst mogelic is.
Mijn sone antwoordē hy/ghy hebt my
so grooten dienste gedaen/dat indien gy
my volghen wilt / ick v leyden sal in de
stadt van Herenides int lant van Ma-
cedonien alwaer ick genoechsame goe-
deren heb om u rijck te maken / wt de
welcke ick ghescheyden ben ontrent een
maent geleden met de Coopmanschap
die ick gelaten heb in Constantinopolē/
eñ int wederom keeren is my ontmoet
dese quade fortuyne/eñ int segghen van
dese woorden worde hy ghewaer eenen
van syne Dienaren die hem quam soec-
ken/de welcke hem bootschapten dz hy
d'andere daer gelatē hadde nz verre van
keert dan wederom seyde den Coopmā

eñ doetse hier comẽ/op dz ick door hare hulpe gebrocht mach worden inde naeste stadt/doen liep den Dienaer te dier plaetsen ende brochtse met hem/daerentusschen was Palmerijn in grooté twijvele oft hy Gerrart soude laten oft niet eñ vreesende indien hy wederom tot hẽ keerden dat hy aldaer ghehouden soude worden/besloot ten lesten het ander geselschap te volgen / waerom hem mede een Hy-peert gedaen worde / eñ nemẽde den wech na Macedonien quamense des avonts in een seer goede herberghe / alwaerse so lange bleven tot dat dẽ Coopman ghenesen was/ eñ Gerart en wiste van alle dese ghesciedenisse niet / maer verbeyden Palmerijn tot den duysteren avont dat hy met alle syn huysgesin hẽ begonste te soecken int gheberchte niet ophoudende tot int puncte des dageraet alsdoen peysden den goeden ouden man wel dat hy vertrocken was / waerom hy tot syn geselschap seyde / voorwaer indien ick wiste wie hier van d'oorsake ware/ick soude hem qualic daer voor beloonen/waerom Marcelle haren Man niet en dorste openbaren t'propoost datse met Palmerijn gehouden hadde eñ al hadden sy beyde om zijn vertreck seer groot verdriet/soo en was tselve niet te gelijcken byde droefheydt van Diosene als verloren hebbende haren alderliefsten/ende Colmelie als missende de ghenoechelick compagnie die sy tsamen gebruyckende waren geweest / waer over hem syn absentie soo swaer viel dat hy delibereerden hem met alle neerstichept te gaen soecken.

Hoe Palmerijn met den Coopman reysden inde stadt van Hermides, de welcke hem daer na gaf wapenen ende peert om Ridder gemaect te mogen worden.

Het xiij Cap.

ALsoo haest als Estebon den Coopman die Palmerijn met hem nam hem beghonste wel te ghevoelen / stelden hy hem met syn geselschap weder op den wech doende so vele deur syn continuelic reysen / datse ten lesten arriveerden inde stadt van Hermides/alwaer hy seer wel onthaelt worde van syn Huysvrouwe noch Jonck ende seer schoon zijnde / de

 welcke

welcke hy vertelde syn groote perijckel/ hoe de Leeuwinne sonder de bystant vã Palmerijn hem verscheurt soude hebbẽ daerom bid ick u mijn alderliefste seyde hy/dat ghy hem thoonen wilt so goeden tractement als u eenichsins moghelijck sal syn / syn Huysvrouwe dit hoorende ginc Palmerijn omhelsen/hen met duysent gratieuse woorden bedanckende/ maer als hy hen sach gefavoriseert van so schoone vercierde Jonckvrouwe (also t'cieraet de schoõheyt luyster geeft) noyt gesien hebbende anders als schaepherderinnekens ende Lantmans Dochterkens / begonste hy root te worden van schaemte/nochtans was hem de nature incirerende tot alsulcke beleeftheyt dz hy haer antwoorden / me Jofvrouwe/ God wil my de gratie verleenen indien ic uwen man eenigen dienste hebbe begost te doen/dat ick hoe lãger hoe meer daerin mach voort gaen/so wel tuwen als tsynen respecte eñ van doen voortaẽ begonste hy te volghen den handel van Coopmanschap/eñ also wel te verstaen de traffijcke dat Estebon op hem liet rusten alle syne saken / nochtans soude hy veel liever bemint hebben te volgen den Crijch/eñ Ridders oorden / nemẽde een sonderlinge genoechte inde peerden te pickeren te schermen / te sien vechten lijf om lijf/met Ridders te hanteren/ te spreken van alarmen stormen eñ assaltẽ twelc Estebon seer vreemt dochte / eenmael tot hem seggẽde/my verwondert seer/hoe ghy die een Sone eens Landtmans zijt/versmaect den state van Coopmanschap/altijts frequenterẽde mette Ridders ende soldaten/mijn Heere antwoorden hy ick ghevoele mijn hert soo stoutmoedich dat het niet en haeckt als na edele dingen/wel te vreden was desẽ Coopman dat hy Palmerijn hoorde gebruycken dese termijnẽ/want deur d'ocasie van eenich faveur twelck hy bewerckende was/dat syn Huysvron hem bethoonden/hadde hy ontfanghen een groote jalousie/waerom hy tot hem seyde/nadien u fantasie niet en belieft Palmerijn mijn vrient te volgen mijn manieren van leven/so ben ic van advijs dz ghy aengrijpt de costuymen des Ridderschaps/gemerct u alsulcke begheerte coemt uyt der natuere/twelck mogelick beteyckenen sal u eere eñ opcoemste/eñ dat door my u sulcke weldaet niet belet en worde/so sal ick u gelt Peerden ende Wapenen geven/op dat gy meucht gaẽ in Macedonien tot den Coninck wesende versekert dat indien ghy aldaer eenighe Ridderlicke feyten doet den Prince Florendos u de Ridders ordeninghe niet weygeren en sal/wel ootmoedelick bedanckten Palmerijn synen Meyster/ ende op staende voet ontfangende tgene dat hen van nooden was/nam oorloff vanden Coopman ende syn Huysvrouwe.

Hoe Palmerijn arriveerden in Macedonien, verhopende de Ridders ordeninge t'ontfanghen deur de hant van den Prince Florendos sone vãden Coninck Primaleon, overmits t'Faveur vande Infante Arismene.

Het xiiij. Capittel.

Palmerijn den Coopman verlatẽ hebbende reysden so langhe tot dat hy aenden vierdendag daer na vont een dwerch optẽ Oever van een Riviere/grootelicx weenende/ den welcken hy vraechden wat hem ont brack? Eylaci antwoorden hy mijn Heere/ic reysende deur tgebodt van mijnen

meyster

meyster tot eē Iofvrouwe (de welcke hy uyter maten seer bemint) heeft my eenen Ridder op desen wech mijn Peert afgenomen/ eñ vileynigen overlast aengedaē maer t'meest dat my deyrt/ is dz ic genē middel weet om dit water ouer te passeren wesende te voet/ ende van so cleyne statuere/ climpt achter op mijn Peert/ seyde Palmerijn/ eñ aent eerste Losemēt dat wy comen/ sal ic u een een ander copen/ doen monteerden hem dē dwerch ende passeerden also alle beyde de Riviere / ende daer nae ondersocht hy van Palmerijn waer hy henen wilde/ want seyde hy/ ic en sach noyt Heere die ick so groote begheerte hadde te dienen als u/ Dwerch antwoorde Palmerijn ic trec recht na Macedonien tot den Coninck/ alwaer ic verhope te vinden den Prince Florendos om Ridder geslagen te worden? hoe antwoorden den dwerch soudy wel so sot syn de Ridders oorden te willen ontfangen om de selve te vercrijgen? ghy u eerst moet onderwinden d'avontuere waerover so vele tleven gelatē hebben / wat avontuere seyde Palmerijn? Te reysē indē berch Artifarie antwoorden hy/ om te doodē het eysselicke serpēt dat alreede heeft doen sterven soo veele vrome Ridders / wat heeft se beweecht tselve te bevechten ? seyde Palmerijn. Den Coninc Primaleon Vader vandē Prince Florendos seyde hy is drie jarē geleden gevallen in so vreemden sieckte datmen daer geen remedie toe heeft connen vinden/ wat deligentie men daer toe gebruyct heeft/ waeromme me Vrouwe Arismene des Conincx Dochter/ eē van de alderdeuchdelicste eñ schoonste Princessen/ daer ick oyt van hebbe hoorē spreken / siende haren Vader so seer gequelt worden dicwils heeft doen vergaderen alle de Medecijnmeesters die mogelick syn geweest te vinden/ maer tis al te vergeefs geschiet/ waeromme sy (proevende alle remedien) gesonden heeft na een ouden Ridder/ seer ghelcert inde Nigromantie/ die welcke haer tot antwoorde ontbode/ dat haer Vader nemmermeer genesen en sal/ ten sy dat hy gewasschen worde met het Water van een Fonteyne/ staende opt hoochste van desen berch Arteferie/ daer drymael des Iaers haer comen baden drie gesusteren wt het Eylant Carderie d'aldergrootste Toovenaerssen diemen vinden mach / vergaderende sommige crachtige Cruyden/ om te hanteren hare Nigromantie/ aldaer residecrt dit grouwelick Monster / het welck die selve plaetse soo wel bewaert/ datter niemant ghenaken en mach: soo haest de Princesse Arismene sulcx verstaē hadde/ hooptense deur crachte vā volcke t'overwinnen tvoorseyde wreede beeste/ ende also te vercrijgen van desē Watere/ waerom sy dede vergaderen eē groten hoop Crijchslieden/ eñ die reysdē tot den voorsz berch/ maer sy en waren soo haest niet daer ontrent gecomen/ tvoorseyde Serpent quam uyt syn hol alsoo blasende eñ knerssende mit de tanden eñ slaende met zijn vleugelen/ dat dē stoutsten van allen niet en dorste onderstaen voort te passeren/ maer namen tsamen de vluchte/ niettemin en condense haer met loopen so seer niet veneersligen / oft daer lietender een groot deel van haer t'leven ouermits de voorseyde plaetse gefrequentiert wort in abondantie van Leeuwen/ Beyren/ Tygeren/ Weyrwolven / Lossen ende andere grouwelicke wreede beesten/ die haer verslonden/ des niet tegenstaende zijn daer na oock vele stoutmoedighe Ridders te dier plaetsen gereyst/ meynende deur hare vromichz wt te richten tgene gefailgeert mochte syn de vreese vande menichte/ maer tot haren grooten ongeluck/ want daer en ister niet een van allen ontcomen waerom en reyster Florendos selve niet seyde Palmerijn? nadien hy geacht wort den aldercoragiensten van geheel Griecken-lant?

lant? Och antwoorden den Dwerch hy heeft een so grooten melancolie/ dat ick dencke dat hem zijn leven mishaghende/ Terwijlen dat sy waren in die discours so soliciteerden de begeerte van te vercrijgen eere eñ fame den geest vã Palmerijn met sulcken yver dat hy peysende Arismene te zijn de gene die hem heur so dicwils inden slaep vertoont hadde/ in hẽ selven seyde/ nadie datse my toe gedestineert is/ so en behoor ic nz te vreesen tserpent/ noch eenige andere beeste daer met my desen dwerch meyndt te verschrickẽ/ en heb ic niet gedoot de Leeuwinne met eẽ stuck houts alleen? coragie/ coragie/ hoe de sake periculoser is hoe t'seyt meerder eere aenbrengen sal/ Daer nae seyde hy tot den dwerch maer segt my/ den genen die t'voorseyde water is brengende tot den Coninck wat recompensie sal hem daer voor geschieden? Mijn Heere het is gepubliceert geworden tot verscheyden reysen/ datmen hem een present sal doen/ van d'alderbeste stadt van dit Coninckrijck so veel te beter seyde Palmerijn want sonder dat soude ick ghelijckewel d'avontuere getemptiert hebbẽ/ en wilt ghy my niet volghen? seer gheerne antwoordẽ den dwerch/ indiẽ u belieft my voor uwen dienaer t'ontfangen/ so en sal ic u nz verlaten/ so lange als eenich levẽ in my sal zijn/ aldus reydense voort tot datse quamen inde groote Stadt van Macedonien/ alwaerse Florendos vonden int wtgaen vande kercke/ verghesselschapt wordende deur syn ordinarise droefhz/ want Phedre en was nz droeviger dan hy alsse verstonde den doot vã haren beminden Hyppolitus/ noch Hero dolenter wetende dat inde weerde golvẽ begraven lach syn amoreuse Leandre/ so dat hy beter eenen dooden als eenen levendigẽ geleec/ inde compagnie van vele Ridders/ met d'Infante Arismene zijn Suster/ tot de welcke Palmerijn hẽ addresseerden/ eñ gelijck oft hy alle syn leven een cortisaen geweest ware/ ghinc hy haer te gemoete/ boghende zijn rechter knye op d'aerde/ eñ seyde/ me vrouwe/ ic bidde u ootmoedelic dat u believe my te consenteren een gratie/ als zijnde den genen die groote begeerte heeft om hem te mogen employeren inden dienste vã me Vrouwe? Mijn vrient antwoorden sy/ ghy en sult in behoorlicke saecken niet gerefuseert worden/ wat is u begheert? Dat t'uwen versoecke/ me Vrouwe (seyde Palmerijn) den Prince Florendos u Broeder/ my de Ridders orden verleene/ Arismene hem siende van soo schoone gestelteniss eende beleefde manieren/ antwoorden / ten sal aen my niet feylen/ want ic geloove dat sulcke eere aẽ u wel geemployeert sal worden / doen namse hem byde hant eñ presentierden hem haren Broeder/ seggende/ ic bid u mijn Heere/ vergunt desen Jongman syne begeerte/ waerover Florendos neerstich acht op hem sloech/ twelc doende dochte hem dat hy properlick aenschouden syn beminde Griane/ hem vragende oft zijn geliefte was Ridder te wordẽ/ indien uwe Maj. belieft my so groote eere te bewijsen seyde Palmerijn/ mijn sone seyde Florendos/ ic behoorden eerst te weten / oft ghy Edel zijt? mijn Heere antwoorden hy/ ick en hebbe noyt gekent Vader ofte Moeder/ noch eenich andere van mijne Vrientschap / nochtans oordeelt my t'Herte van sulcken staet te syn / welaen seyde Florendos / om de begheerte van myn suster/ suldy desen nacht de wachte houden/ ic sal u morgen de sporẽ aendoẽ/ Palmerijn dit hoorẽde viel op syn knyẽ eñ custen des Princen handen / dewijle datse aldus tsamen spreeckende waren / nam Florendos eẽ sonderlinge genoechte van Palmerijn t'aenschouwen/ so dz hy hem niet en conde onthouden te vragen synen naem ende t'Landt daer hy in geboren was? Mijn Heere antwoorden hy / de gheene die my vonden onder de

Palmboomen int geberchte van Olijve by Constantinopolen gaven my dē naē van Palmerijn. Och antwoorde Florēdos/inde selve stadt heb ick ghehanteert mijn alder grootste blijtschap/de welcke daer na verandert is in sulcken droefhz dat ick hondert mael op eenen dach groter pijne in mijn herte gevoele als t'effecte des doots/eñ hoewel dat hy in syn presentie sach den welcké hy gegenereert hadde met Griane/soo wast hem nochtans niet mogelic dien te kennen/als nz wetende datse opt bevrucht hadde gheweest/niettemin dede de natuere sulcken affectie tot hem crijgen/dat hy noyt vā de dagen zijns levens yemandt ghesien hadde die hem so wel behaechden/ hierentusschen quam Ariesmene Palmerijn vragen oft hy haer ontslagen hielt vande gelofte: me vrouwe antwoorden hy/ daer en sal genen dach mijns levens passeren oft ic sal in erkentenisse van dit verept bevonden worden t'uwen dienste/ int beginsel vande welcke ic sal vertrecken soo ghering e ick de Ridders oorden ontfangen hebbe om te gaen bevechten t'Serpent/op dat ick mach vercrijgen twater dat mijn Heer den Coninc nwen Vader van nooden is. Och seyde sy/ Godt en ghehenghe niet/ dat ghy u om mijnent wille stelt in alsulcken openbaren perijckel/oock seyde Florendos tot hem/mijn sone ghy zijt seer jonc om aen te vangen alsulcken grooten feyte/daerom bid ic u dat gy tselve als noch ter tijt wilt laten: Mijn Heere antwoorden hy in alle andere dingen sal ic obedieren uwe Majesteyts believte / maer in dese bid ic dat sy my daer van niet ontraden en wil. Nadien seyde Florendos dz gijt so vastelick voor genomen hebt / soo en wilt geen moeyten doen om te vercrijgē wapenen ofte geweyr/want ic sal u van alles versien na u behagen : aldus verbeyden Palmerijn aldaer dien dach / dē welcken gedurende comende van d'een propoost in d'ander / vraechdē hem Florendos/wat Schiltknecht hy hadde om hem geselschap te doen /waerom Palmerijn hem toonden den dwerch/ diemen noemden Urbane/so ghehcubelt gebult ende mismaect/dat een yegelick daerom begonste te lacchen/ versekert u vrpelic seyde den Prince / dat ghy van alle secours soo u eenichsins mach gheheuren gantsch niet en behoeft te weygeren. Als Urbande gewaer worde datmen met hem spotte / seyde hy tot den Prince met eenen toornigē moede/mijn Heere/God heeft my geschapen nae zijn believte/ maer ick versekere uwe Majesteyt dat hy dit cleyne lichaem begaeft heeft met so grooten coragieusen herte/ dat alwaer mijn meyster sterft/ic oock mijn leven eyndigē sal/eñ daerentusschē indien ic hem niet ghenoechsaem en can helpen metter daet/so sal tselve nochtās geschieden metten wille. Dwerch mijn vrient antwoorde Florendos/ick weet u tselve grooten danc/eñ so nu de tafelē gedeckt waren/ginghense t'Avontmael mitten.

Hoe den Prince Florendos Palmerijn de Wapenen gaf van Gamezio, dē welcken hy doot gheslagen hadde voor Constantinopolen, daer nae hy hem Ridder maecten, als ooc vā een Ionckvrouwe, die hem quam presenteren een Helmet ende een seer rijcken schilt.

Het xv. Capittel.

Den tijdt gecomen zijnde/dat Palmerijn de Wachte soude doen/na d'oude gewoonte/geboot Florendos datmen hem brochte de wapenen van Gamezio die den Keyser hem gegeven hadde/nae die versla-

verstaninghe vande Armade des Sou-
daens van Babylonien/en die Palme-
rijn toonende seyde hy/Mijn vrient de-
se Wapenen hebben toegecomen den al-
derbesten Ridder van Orienten / den
welcken ic in voorleden tijden t'onder-
brocht hebbe/ende om dat ic hope datse
t'uwaerts beter bestaet sullen wesen als
aen eenighen anderen / soo bid ick u dat
ghyse van nu voortaen wilt dragen om
mijnent wil / Mijn Heere antwoorden
hy/ Godt wil my de gratie verleenen/
dat de singuliere behaechgenisse vā sulc
ke weldaet in my eens mach bekēt wor-
den door eenigen getrouwen dienste:doē
quam Frene eñ eenige andere Ridders
leydende hem inde Capelle / alwaer hy
alle den nacht niet en cessierden vā God
te aenroepen om gratie van te moghen
overwinnen het serpent/eñ als den dach
eñ de tijt genaeckten dat Florendos hē
d'ordre wilde geven/so quam in de Ca-
pelle een Jonckvrouwe met haer dragē
de eē Helm eñ een stalen Schilt/ den al-
derschoonsten diemen soude hebben mo-
gen vindē/ inde welcke gegraveert was
een arm eñ handt van een vrou persoon
met een toegesloten vuyst / eñ nakende
by Florendos seydese tot hem/ick bid u
mijn Heere/wilt een weynich vertoevē
wel verwondert worde Florendos/ovē-
mits hy de selve Joffvrouwe noyt meer
gesien en hadde/antwoorden Jofvrou-
we segt tgene dat u believē sal/ doē ginc-
se op haer knyen sitten/eñ seyde tot Pal-
merijn/mijn Heer Palmerijn eenen Rid-
der die my macht heeft te gebieden ende
die meer van uwe toecomende glorie
weet als ghy selfs/recommandiert hem
ootmoedelick in uwe goede gratie / eñ
seynt u door my desen Helm eñ Schilt
alwaer ghy in vinden sult het secreetste
van u herte:me Jofvrouwe antwoorde
Palmerijn/waer soude ic mogen vindē
den goeden mā die my so vele weldaets
doet:ghy sulket noch niet mogen weten/
seyde sy/Ick bid u dan me Jofvrouwe
antwoorde Palmerijn/ dat ghy hem vā
mijnent wegen versekert dat hy my al-
toos bereyt sal vinden/om promptelic-
ken te volbrengen tgene hem gelievē sal
my te gebieden/dese beloftenisse wilt ge-
dachtich wesen/seyde de Jonckvrouwe
eñ daer na haer addresserende tot Florē
dos/ seydese : Mijn Heere den selfsten
Ridder doet uwe Majest. seggen/dz ghy
niet alleen niet en behoeft te vreesen / in
hem Ridder te maken/want hy vā Va-
der eñ Moeder Edel ghebooren is/maer
hem oock affectieuselicken bemint/ wāt
deur hem suldy vercrijghen het welcke
ghy t'meest begeerende zijt / Eylaci mee
Jofvrouwe mijn vriendinne antwoor-
den Florendos/ Godt wil hem daer toe
gratie verleenen:dit geschiet zijnde/ginc
de Joncvrouwe uyt de Capelle/latende
Palmerijn op syn knyen sitten voor
Florendos/dē welckē nemende tsweert
van Gamezio/gaf hem daer mede den
slach/eñ seyde mijn vrient/ Godt wil u
so vromen man maken als ick hope/ eñ
dede hem de sporen aen/hier na broch-
ten hem syn geselschap int Palleys / al-
waer de schoone Arisinene hem ontwa-
penden eñ bedeckten met eenen costelic-
ken Mantel van wit Sattijn/ gheheel
geborduert met Goude bloemen eñ daer
en was niemāt inde geheele compagnie
die hem geen groote eere en betoonden/
overmits de nieumaren vande onbekē-
de Jofvrouwe/eñ hoewel dat de Prin-
cesse haer uytterste vlijt dede om hem te
bewegen van niet te willen aenvangen
de bevechtingen vā t'serpent/ouermits
sy bemerckten dat Florendos door syne
presentie yet begonste te vergeten van
syne melancolie/so en constse nochtans
tselve van hem niet verwerven / maer
soude den selven dach vertrocken heb-
ben/en hadde hem den Prince ende syn
Suster niet versocht/ hare compagnie
noch acht daghen te wille hantieren/

waerinne hy heur obedieerden/ẽn so ge-
ringe als hy hen alleene võt gedachtich
wordende de beloftenisse vãde Jofvrou
we dat hy inden schilt bemercken soude
t'secreetste van syn herte/begonst hy diẽ
so vlijtelicken te speculieren/dat hy kẽ-
nende worde de handt daer inne gegra-
veert zijnde een gelijckformith teyckẽ te
hebben/als t'Visioen hem so dicwils ge
openbaert inden slape/ waerom hy be-
stonde te peysen/ voorwaer de ghene die
my dit present gesonden heeft/is groo-
telicx bekennende mijn toecomende For
tuyne/ want ick ben versekert dat de
Jonckvrouwe die my in mijne droomẽ
toegesproken heeft/my toont haer hant
door dit teycken/waerom ick alsnu va-
ste geloftenisse doe/ niet op te houden vã
reysen/tot dat ick haer gevonden sal heb
ben/ter selver instantie bevondt hy hem
oock also bevanghen met hare liefde dz
hy claghende in hem selven seyde: Och
Palmerijn/waer hen coemt dese vuyri-
ghe liefde/tot de gheene die ghy noyt en
saecht/wat nieuwicheydt van lijden is
dese/die haer losieren wil int binnenste
van uwe herte/tselve treckende van al-
le zijne officien om alleene te practiseren
op de middelen van eene wanhopende
genesinge? van waer comt u dese nieu-
we agitatie/die sonder ruste tormẽteert
uwen geest? Eylaci indien u cortelinghe
niet en gebeurt eenige verlichtenisse/soo
en is t'eynde ws levens niet verre/ ende
in alsulcke passie levende dochte hem de
eyndinghe vande acht beloofde verbey-
dende daghen te verlenghen haren nae-
tuerlicken cours/so om te moghen be-
ginnen de soeckinge der ghene die hy soo
beminde/als om te voldoen syne gelofte
van den strijt met het wreede Serpent/
ende om dit te volbrengen en vertoefdẽ
Palmerijn niet lange/maer versach sich
van goet geweyr/ ende een yseren kolve/
die hem seer wel te pas quam.

Hoe Palmerijn ouerwon t'eyselicke Serpent vanden berch Artiferie ẽn met hem brochte eenen Beker vol van t'Water der Fonteyne, waer mede Primaleon Coninc van Macedonien genesen wort.

Het xvj. Capittel.

DIe acht dagen die Palmerijn
vertoefden int geselschap van
Florendos/hantierden hy or-
dinaris de presentie vande A-
rismene/die menichmael badt/dz hy hẽ
nz soude willen gaẽ proevẽ/met dit wre-
de verveerlicke monstrũ/ maer teghen
anderen Ridderen / dan sy en mocht in
dese sake niet profijteren want hy nam
ten eynde vande selve acht dagẽ vã haer
oorlof/doen seyde de Princesse tot hem/
ic bid u dat ghy om mijnẽt wille met u
neemt drie Schiltknechten/die ick u ge-
ven sal/ op dat indien u eenich ongemac
ouerquam/sy u daer in mogen secourirẽ
welcke drie Schiltknechten sy terstont
tot haer dede roepen/ende presentierden
hem die/met den Beker / waer inse het
Water mede brengen souden uyt de fon-
teyne/indien heur Godt de fortuyne ga-
ve/dit gedaen zijnde/ginc hy te peerde/
wordende van Florendos geconvoyeert
een halven dach reysens / die hem daer
na God beval/ẽn Palmerijn vervolch-
den voorts synen wech naden berch Ar-
tiferie/byden welcken hy genaeckten op
den lesten dach van April/gebiedẽde syn
Schiltknechten ẽn Vrbande datse hem
beneden souden verbeyden / daer nae
volchden hy eenen cleynen voetwech/
nemẽde syn ysere colve (met syn geweyr)
op syn schouderen/ẽn den beker aen syn
gordel/ ẽn de tijt van drie uren gereden
hebbẽde/so bevonde hy de plaetse so dick
van struycken ẽn Boomen bewassen/
dat hy bedwonghen worde syn Peert te
laten/

laten / soo lange voortgaende dat den nacht hem overviel / maer het was te dier tijt clare Maneschijn / so dat hy nz op en hielde van te vervolgen / ten lesten ghewaer wordende de steenrotse / daer t'Water upt spronck / met de holle van t'Serpent / t'welck alsdoen rusten int middel van een cleyne plaetse / omcingelt met groene struyckē / ende vele gebeenten / so van menschen als Beesten die het verslonden hadde / maer als dit monstrum Palmerijn gewaer worde / begost het op te kiecken / eñ te blasen eñ te crollen synen steert / in wonderlicke manieren / Palmerijn dit siende bevole hem Godt almachtich / ende aldaer nederstellende dē beker / nam zijn geweer in zijnder handen / ende tradt stoutelick voort / nochtans vondt hy hem ten lesten so beteest / dat hy wel gewilt had de nopt sulcken periculeuse eervercrijginge onderstaen aengevangen te hebben / niettemin verweckten hem zijn corasie / seggende : hoe Palmerijn? Nu ghy zijt in de presentie van desen duyvel / gevoelt ghy den slapmoedigen? en ist u niet beter alsnu te sterven met eeren dan hier namaels met schande? Al wilde ghy nu oock achterwaerts loopen so en hebt ghy de tydt niet? dit des-

sours also in hem selven overleggende ginck hy altijt rasschelicken voort na t'monstrum Serpent / eñ de Serpent na hem / eñ gelijck het Godt wilde / terwijlen dat hem dit beeste vheften opt eynde van synē steert om haer te schieten op Palmerijn / so spronck hy ter zijden wt / eñ gaf het een soo swaren slagh met syn geweer opt hooft / dz het byrās gheheel beswijmelt worde / waer over t'Monstrum sulcken eysselicken creet gaf / datment in alle de omliggēde plaetsen mochte hooren / niettemin / en conde hy hem so wel niet defenderen / oft het wreede Beeste bespronck hem vreesselic so dattet hem twee ofte drie groote wōden in syn rechter zijde gaf / waer deur Palmerijn eerst te dege ghewaer worde het perijckel / maer ontweckende syn stoutmoedichept / versterckte syn herte / eñ wierp hem met alle syn crachten op het voorseyde beeste / t'selve so swaerlijc quetsende aenden hals dat het een weynich tijts daer na hem wtstrecten / betonende de teyckenen des doots / maer aleer dit geschiede had het Palmerijn soo wreedelick ghewont inde Oyen / dat so deur het fenijn als deur de abondāte wtstortinge zijns bloets / de Serpent hem nauwelicx inden doot begeven en hadde

oft

oft hy viel oock aen d'ander zijde neder/ sonder hope van langer te leven/ nochtans stopten hy syne Wonden / t'best dat hy mochte/vallende daerna in slape/ terwijlen dat hy Godt bat barmhertichept te willen hebben met syn siele/ en in slaepe synde / dochte hem dat hy sach de drie voorseyde gesusteren/dochteren van eenen Ridder Heere vant Eylant Carderie/in synen tijt geen gelijc hebbende inde Nigromantie/waerinne hy syn dochters so wel by synen leven geleert hadde datse hem na synen doot te boven ghinghen/in sulcker manieren/datse te voren seyden sommige toecomende dingen/ en indien heur yemant eenige iniure dede/ daer van wraken se heur so dapperlijck met haer Tooverye / datse grootelicx ghevreest ende gheeert worden/dese selve Dochters quamen dickwils op desen Berch/soo om Cruyden te vergaderen/ als om te halen t'Water vande Fonteyne / tot de wachte vande welcke sy aldaer gestelt hadden desen Serpent / soo groot ende eyselic/dat tselve beter eenen Duyvel als een natuerlick Beeste geleecke/nochtans had het Palmerijn gedoot/so dat het die Jonckvrouwen vonden in alsulcken state/niettemin/gheene van haer en was daeromme qualick te vreden / maer estimeerden Palmerijn daer deur/ want half slapende hoorde hy de eene seggen/Palmerijn u beghinsel is seer edel / tsoude een groote schade syn indien ghy storft/ymmers voor Grieckenlant/waer van t Keyserrijc u toegepredestineert is/daeromme sal ic u ghenesen van uwe wonden/ic sal hem noch grooter weldaet doen seyde de andere/ic sal hem also besweeren/dat hem van nu voortaen geen conjuratie en sal moghen schaden/ic seyde de darde/sal hem so geluckich maken/dat ten eersten male hy coemt inde presentie van syn alderliefste Polinarde(waer van hem t Visieon dickwils geopenbaert heeft inden slaep) hy van haer soo vuyrichlicken bemint sal worden/datse de dach haers Levens hem niet en sal connen verlaten/de eerste nam dan een Croese en vuldense met Water uyt de voorseyde Fonteyne/en met het sop van eenige cruyden/en bestreec daer met de Wonden van Palmerijn/die daer deur in een oogenblic ghenesen worden/ twelc hy alles wel gevoelden nochtans was hy in een swijmelijnge/niet slapende noch wakende/ so dat hy niet gespreken en conde tot datse wech waren/ maer al eer se haer vertrocken/seyde de alderoutste/nadien dat desen Ridder/door sulcke stoutmoedichept gedoot heeft de wacht van onse Fonteyne/so bid ic u/laet ons hem synen Beker vol waters geven/op dat deur synen middel den Coninc van Macedonien gesont ghemaeckt worde/ maer dat van nu voortaen de Fonteyne onsichtbaer sy / waer toe sy alle accordeerden/en also geschieden/daer na vaeydense heur/en eenige Cruyden vergadert hebbende/voeghendense haer wederom na het Eylant van Carderien.

Hoe Palmerijn wederom keerden vanden berch,met synen beker vol van t'water der betooverde Fonteyne tot syne Schiltknechten, die daerom seer blyde waren.

Het xvij. Capittel.

ALs die drie Jonckvrouwen wech waren/ontwaecten Palmerijn uyt syn fantasie / seer verwondert synde van tgene dat hy by cans al droomende ghehoort hadde so hem dochte / maer noch meer als hy hem nu gevoelden inder waerheyt genesen te syn/ende synen Beker vonde vol van tselve Water / ooc van dat hy de Serpent sach doodt ter aerden neder liggen/ende nemende synen wech na het

opperste vande steenrotse / verhoopten hy te vinden de Fonteyne / maer t'was onmoghelick/waerom hy wederom nederwaerts daelden/eñ int gaen seyde hy tegen hem selfst / ick en hadde nopt ghedacht/dat my so goede avontuere overcomen soude hebben / op desen wilden Berch/want ick weet nu oock den naem vande gene die my toe ghedestineert is / arriverende daernae ter plaetse daer hy syn Peert ghelaten hadde / opt welcke voorder rijdende vont hy ten lesten Vrbande eñ syn ander dry Schiltknechten/ die welcke gehoort hebbende t'gherrijs van tmonster meyndē voorseker dat hy syn leven geeyndicht hadde daerom dēct vrpelick datse alle seer verblijdt waren/ alsse hem gesont weder sagen/principalick Vrbande die hem een groot stuck weegs te gemoete liep/vragende na synē state/ic gevoele my seer wel antwoordē Palmerijn / Godt sy danck mijn Heere seyde den dwerch/ick hadde groote vrese dat ghy ghesélschap sout ghehouden hebben soo veele anderen die desen wech voor u betreden hebben sonder wederō te comen/doen gingense alle te Peerde eñ reden voort na Macedonien.

Hoe vier Ridders Vrbande ontnemē wilden den Beker met het medicinale water aleer Palmerijn in Macedonié quam,eñ vanden stryt die Palmeryn daerom tegens haerluyden hadde.

Het xviij. Capittel.

NAden Middach / in de eerste dachreyse dat Palmerijn met syne Schiltknechten rijdende was vanden voorseyden berg gaf hy Vrbande den dwerch te bewarē tvoorsz Water/den welcken een weynig voor uyt rijdende ontmoeten vier Ridders/den eenen vande selve seyde tot hē staet stil ghy vyleyn/eñ geeft my dē beker/oft anders suldy eenen dapperē slag op u cop ontfangē/Palmerijn vā verre verstaende dese woorden/haesten hem so seere voorwaert als hy mocht / tot de Riddēs/roepende: Hoe myn Heerē meyndy mijnē dienaer gewelt te doen in mijn presentie/dat en sal met mijnen wille nz geschieden/hierentusschen velden hy syn spere/eñ reet daermede den eenē dwers door syn gewapende lichaem/waerover hy doot ter aerden viel. Als die ander dry haren Cammeraet alsulcke reverētie sagen bewijsé/vielense alle dry op Palmerijn/die de twee stoutstē de sadels dede ruymen/eñ den derden nam de vluchte gequetst zijnde op twee oft dry plaetsē dit gedaē zijnde verlietse Palmerijn alle viere/eñ reet synen wech/den welcken passerende/seyde den Dwerch tot hem/ voorwaer mijn Heere/hy moet wel Sot syn/die hem tegens uwe sterchz stelt / tē is die sterchz niet antwoordē palmerijn maer Godt is altijdts favoriserende de justitie/eñ op dat gy meucht verstaen de oorsake waeromme dese Ridders Vrbāde/t Water wouden nemen/so suldy weten/dat alle kinderen van een Heere van een Casteel/gelegen ontrent een degrepse vanden berch Artifere/die de Schaep herders veradverteert haddē tgene Palmerijn wedervaren was/eñ desen Heer haetten seer den Coninc van Macedoniē om dat den Coninc hem hadde doen restitueren een plaetse die hy eene van syn eygen Suster t'onrechte ontnomē hadde eñ om dz hy wiste de Medicinale crachte van dit Water/hadde hy gesondē die voorseyde syne vier sonen/tselve te nemē uyt de handen van Palmerijn / die den derden dach hier na arriveerden byden Coninc/voor den welcken nederknyelēde wilde hy hem de handen cussen/maer den Coninc heften hem terstonts op/ hē omhelsende/seyde hy/naest God so en bē

ick

ick van niemant ghenietende als van u/ t'verdriet dat ic ontfangẽ hebbe in voor tijden/door t'lijdẽ van mijn sone Florẽdos/hadde my gebracht in dese extremi teyt/alwaer ic eenen langen Hdrietelickẽ tijt inne overgebrocht hebbe/daerom ic alsuu ouermits u door de gratie vanden barmhertigen Godt/verlost ben/waerom ic u houde voor mijnen anderdẽ sone so dz gy meucht disponeren van alle mijne landen eñ heerlicheyden/als oft ghy daer van legitime Erfghenaem waert/ mijn Heere antwoorde Palmerijn / ick soude weerdich syn getelt te worden onder tgetal vande aldersotste indien ic refusierden d'eere die uwe Majest. gratie belieft my te bewijsen my ontfangende voor eenen als dieselve my noemt/ aengaende de reste/ic ben meer als gerecompensieert/met dat uwe Maj. liberaelijc my ontfangen heeft in zijne goede gratie: den Coninc hem hoorende so gratieus spreken/achten dat wijshept eñ sterckhz in hem by een ghevoecht waren / waer door hem de tranen ouer d'oogen liepen vã grooter blijschappẽ/Palmerijn door bidden langer by hem houdende als hy wilde/ ter tijt tot dat den Hartogh van Durace eenighe Ambassadeurs tot den Coninck sonde.

Hoe den Hartoch Astor van Duracen deur Ambassadeurs aenden Coninc van Macedonien dede versoecken den Ridder die t'Serpendt vànden Berch van Arteferie gedoot hadde, om hem te secourieren teghen den Grave Passaco van Messinen.

Het xix. Capittel.

DE Fame der victorien van Palmerijn tegen t'voorseyde Serpent/was haer also verspreyẽde/datse haer mede hadde doen hooren in d'Ooren van den Hartogh Astor van Duracen/met welcken den Grave Passaco van Messina een vupzigen Crijch voerden/ die hem so geweldichlicken bevochte/dat den Hertog byeans niet meer en conde resisterẽ des Graven machte/ waeromme hy inder yl afveerdichden eene van syne Edelluyden/de welcke so lange reysden/tot dat hy arriveerden byden Coninc vã Macedonien/die hy presentierden een Brief van creantie/seggende machtigẽ Coninc den Hartoch van Duracen recommandiert hem ootmoedelic in uwe Mayest. gratie. Den Coninc den inhout verstaen hebbende/antwoordẽ/versoect tgene dz u believen sal/Mijn Heere seyde dẽ Ambassadeur/den Grave Passaco voert teghens den Hartoch (contrarie van alle redenen) sulcken strengen Crijch dat hy byeans gedestrueert heeft alle syn lant/ oock heeft hy alreede ingenomen de stadt van Massar/onder tdeccel vã toebehoorten/maer aleer tselve gheschieden meynden mijn Heere de stadt vant beleg t'ont setten/leverende den Grave een slachtinghe/waerinne hem syne quade fortuyne alsoo heeft doen proeven des Graven macht/dat syne Sonen daer in doot gebleven syn/als ooc mede een groot deel van synen besten Edeldom / den Grave noch nz te vreden wesende heeft hem ghevolcht tot inde stadt van Duracen / alwaer hy hem hout seer vastelic belegert eñ hem is gebootschapt/dz alhier is een Ridder/ die ter doot gebrocht heeft het serpent vãden berch der Waersegghersen/om dese oorsake bidde ic uwe Maje. van mijns Heeren wegen seer ootmoedelick/hem dien te seynden in synen noot/ want hy hoopt door syn secours met de reste vã syn soldatẽ beneffens eenige syn Bontgenoten/den Grave in sulcker manieren te tracterẽ/dz hy genootdringt sal wesẽ hem met vredẽ latẽ. Ist mogelic ãtwoorden den Con: dz den Hartoch mijn Neve in sulcken noot is? Ic sal Palmerijn hẽ te hulp schickẽ (die ic anders nz vã my sou latẽ) eñ hẽ vergeselschappen met so

goeden hoop Ridders / dat den Grave gewaer ſal worden mijn leet/ te hebben in eene van mijn Maechſchap alſoo te tracteren/ Palmerijn hier tegẽwoordig zijnde/ worde ſeer verblijt / want hy en wiſte niet in wat manieren eerlic oorlof te connen verſoecken / vallende op ſyn knyen voor den Coninc/ eñ ſeyde / mijn Heere ick bid u ſeer ootmoedelic/ nadien dat den Hartogh uwe Ma. Neve mijns gebrec heeft/ toe te laten dat ic ſyn Hoog hept alleen mach gaen preſenteren mij- nen dienſte/ gemerckt hy anders niet en verſoeckt/ want ick heb groote hope/ dz

hy ten leſten door ſyn goet recht/ ſyn vyanden ſal overwinnen? ick ſweere antwoorden den Coninc mijnen getrouwẽ vrient dz ic u daer van wete grootẽ dãc: Florendos dit hoorende/ was ſeer qualic te vreden / treckende hem aen d'een zijde/ ſeyde Heer Palmerijn/ hoewel dat uwe preſentie my meerder genoechs veroorſaect heeft/ als ic opt ontfangen hebbe nade tijt vande verlieſinge der geene waerinne gelegen was alle mijn vreuchde/ ſo en wil ic nochtans om mijn playſier my niet beneerſtigen om te beletten de occaſie vã uwe eerverkrijginge/ noch mijnen Neve van Duracen ſoo goeden ſecours in ſulcken noot / dan bid u ſeer ootmoedelick dat ghy wederom wilt keeren tot den Coninck mijnen Vader/ dien bemint als u wel bekent is / mijn Heere antwoorden hy/ zijne Ma. eñ uwe Pr. hoocheydt hebben my alſulcke onverdiende liberale eere beweſen/ dz ic haer volgens t'devoyr altijdt ſal obedieren in alle tghene derſelver beliefte behaecht my te commanderen/ welcke redenen ſeer acht genomen hadde Ptolomeus / ſone van Frene/ die Florendos opghevoet hadde voor ſyn Paſie/ nu inden ouderdom zijnde van te mogẽ ontfangen de Ridders orden/ die voor den Coninck op ſyn knyen viel/ ſeggende indient uwe Ma. beliefden my Ridder te maken eer Palmerijn vertrocke/ ſo ben ick verſekert/ dat hy my niet veronweerdigen en ſoude voor ſyn Cammeraet/ ſo verre mijn Heere door gratie ſulcx van hem voor my te begheeren beliefde/ ten ſal aen my niet mangelen/ antwoorden den Coninc/ daeromme doet deſen nacht de wachte/ Ptolomeus bedanckten hem ſeer grootelijcx / gaende des avonts inde Capelle/ alwaer hy den heelen nacht vertoefden/ den dagheraet nakende quã den Coninck verghezelſchapt zijnde met Florendos ende vele andere Ridders aldaer eñ dede hem de rechtere ſpore aen/ ſeggende/ Godt maeckt u een alſulcken Ridder als ic u wunſche/ dit gedaẽ zijnde/ badt

de/badt

de / badt hy Palmerijn seer affectieuselicken den nieuwen Ridder in syn compagnie te willen ontfangen / twelc Palmerijn seer gheerne consentierden / ende van dese tijdt af wordense seer groote vrienden / nemende beyde oorlof vanden Coninck ende Florendos / ende trocken metten Ambassadeur vanden Hartogh die haer te Lande geleyden tot aenden Zeecant / by t'Schip daer met hy gecomen was in Macedonien / ende tschepe gaende / favortseerden haer een seer gheluckigen wint / so datse in ses dagen geraeckten in haer begeerde Haven / doen gingense altemael te lande / ende hoewel dz de Stadt belegert was van alle canten / niettemin so wiste den Ambassadeur so wel syn personagie te spelẽ dat hyse des snachts inde veranderinge vãde wacht dwers door t'Leger sonder perijckel inde stadt brochte / den Hartoch hare comste hoorende / ginc Palmerijn ontfangẽ doende hem alle mogelicke eere / leydende haer in een schoone Caemer alwaer hyse liet verbeyden tot sanderendaechs smorgens / dat hy wederō tot haerluydẽ quam / segghende tot Palmerijn / Heer Ridder / uwe aencomste geeft my alsulcken hope / dat my dunct dat mijnen vyant geen avantasie op my hebben en sal daerom zijt alle beyde meer als hartelic willecom / mijn Heere antwoorden Palmerijn / ic ben so seere verbonden aẽ den Coninc die my alhier heeft ghesonden / ende den Prince Florendos syn Sone / dat ick om harent wille my niet sparen en sal in u dienst te doen / soo langhe ick macht hebbe de handen aent geweer te steken / waer af hem den Hartoch eerlicken bedancten / leydende haer inde sale / daer de Hartoginne haer verbeyden / ende na dat de willecomsten geschiet waren / gingense het noenmael nutten / duerende tselve Palmerijn syn ghesichte niet en conde trecken vande Dochter des Hartochs / d'alderschoonste Jonckvrouwe die hy opt gesiẽ hadde / so dz hy geẽ acht en sloech op die dingen die hem den Hartoch vertrocke / die anders geen propoost hielde als vã d'ongelijc dz hẽ dẽ Grave dede / met die schermutseringen ende aenslagen by hem ende synen volcke gedaen zedert tbeginsel des Crijchs / als oock den staet daer hy tegenwoordich in staẽde was / waerop Palmerijn maer altemet ende qualic ten proposte antwoordẽ overmits hy al te besich was in hem te versaden met de spyse die hy niet en smaecten als deur de begeerte / de Tafel opgenomen zijnde / vraechden den Hartogh Palmerijn wie syn metgesel was / die hẽ die waerheydt daer van seyde / soo is hy mijn namage antwoorde den Hartoch / gaende hem omhelsen ende de reste vanden dach passierden sy in divisceren soo van nieumaren van Macedonien als vande saken des Crijchs / ende de ure des rustens genakende / ginghen Palmerijn ende Ptolomeus in hare Kamere / maer Palmerijn en conde van alle den nacht niet een ure gerusten / altijts denckende op de schoone Princesse / waer van hy den Name seer geerne geweten soude hebben / om versekert te wesen of het de gene was die hy hadde hooren noemen vã de drie Susters int geberchte / maer al was hy in sware pijne om haer liefde / so bevondese haer nochtans om de selfste occasie in gheene mindere / niettemin en wilde de Fortuyne alsnoch niet toelaten datse den anderen haer lijden mochten openbaren / hierentusschen den Grave mishagende de belegeringhe langher te continueren / nam voor hem de stadt te bestormen / doende vergaderen alle de principale hoofden van synen Legher / die hy synen wille te kennen gaf / waerom hen tgheheele Leger dicht onder de Stadt voerhden / met Trommen ende Trompetten den alarme vercondigẽde doen sachmen ten beyden zijden / d'eene partye om te bevechtẽ / ende d'ãdere om te

beschermen/eenen vuyrigẽ strijt geschieden / waerover datter vele de doot beproefden/ eñ Palmerijn met Ptolomeus deden sulcke coragieuse feyten/ dat hare vyanden voor haer deden / als de cleyne vogelkens/die haer aen alle canten verbergen/siende den Coninclicken Arent voorby passeren/ eñ hoewel dat het volc vanden Grave hen ten allen oogenblicken versterten/soo wordense nochtans voor die reyse wederstaẽ/daernae bedocht Palmerijn een Crijchsliste / te weten de vyanden achterwaerts ghetrocken wesende om haer te prepareren tegens den anderen storm/riep hy tot hem eẽ groot deel van des Hertochs beste Ridders / biddende datse altemael te Peerde wildẽ gaen/ eñ ordineerden de reste byde vander stadt/om de vesten te defendeeren en so haest als de vyanden t'alder neerstichst waren om de stadt den anderden storm te leveren / dede hy secretelicken open doen eenen heymelicken uytganck vander stadt/ende met het voorseyde Peertvolck viel hy van achteren met sulcken gewelt op haer/datse bedwongen worden te verlaten de Lederen eñ haer van achteren te beschermen so dz aldaer worden gebruyckt menigen dapperen steeck eñ slach met Lancien ende Sweerden/

want den Grave ende de meeste part vã syne Ridders waren oock te paerde die groote devoyr gebruycten om syn volck te beschermen/niettemin siende Palmerijns troupe veel grooter te syn als de zijne begõste met syn volc achterwaerts te wijcken blijvende nochtans met eenẽ van synen broeders in die achter troupe om te wederstaen de invallinghen die Palmerijn daer op soude moghen doen de welcke heur luyden weynich tijts h- leenden/vechtende met sulcken couragie als den machtigen Hector beroofdẽ die Grieken/want syne victorieuse hondt dede sonder ophouden syn sweert dalen op eenich ongeluckich Capiteyn vã syne vyanden de welcke met syn yser ghecloofe synde vielen doot inde plaetse die verwende met haren bloede/waer over den Grave so vergramt worde dat hy willende speelen om quijt ofte dubbelt/ hem voegende tegens Palmerijn / hem gevende

gevende eenen seer grooten slach op den
helmet, hier tegens trof Palmerijn den
Grave so dapperlick dat hy verliesende
syn stegelrepen ter aerden gheel ghbaest
neder viel/ter selver instantie Ptolome-
us hem addresserende aen den Broeder
van de Grave eñ dien door eenen slagh
den hals ontwapent hebbende stac hem
met syn rappier door den gorgel / waer
over syn ziele t'lichaem was verlatende
als doen begonsten alle t'volcke van dẽ
Grave t'herte te verliesen/eñ de Troupe
van Palmerijn haer luyden so furieuse-
lickẽ te bevechtẽ datse haer op de vlucht
brochten/haren Meyster verlatende/o-
ver den welcken so veel paerden passeer
den dat hem therte in den lijve borste/al
so bleef die victorie voor die vã de stadt
van wiens vyanden / weynich souden
ontcomen hebben/en had Palmerijn nz
gheboden heur niet meer te verbolghen
vresende oftse haer wederom versaemdẽ
want dicwils de alte subyte victorie dẽ
overwinner de overwonnen somtijts so
weynich doet achten datse daer na stelt
in groote twijfel tghene den verwinner
eerst in syn hãt hadde/so dz hy syn volc
wederom te rugge dede keerẽ in de stadt
waer den Hertoch geadverteert worde
vande victorie/ende reet Palmerijn mit
een groot deel van syne inwoonderen te
gemoete/ende als hy (passerende over
de plaetse daer den meestẽ strijt geschiet
was) den Grave sach onder de dooden
liggen/stont hy van syn peert eñ viel op
syn knyen dancten eñ loofden Godt dẽ
Heere / ghebiedende datmen hem met
d andere dooden begraven soude / ter
selver tijt quamẽ ooc aldaer Palmerijn
ende Ptolomeus/so haest den Hartogh
haer gewaer wordende ginc hyse te voe-
te te gemoete/seggende tot Palmerijn/
o vromen Ridder door u hebbe ick we-
derom gecregen alle mijn goet/ende ben
gewroken vanden doot mijnder kinderẽ
daeromme disponeert van my eñ mijne
goederen gelijc het u believẽ sal/daer op
hem Palmerijn oo/moedelic antwoor-
den/ic ben schuldich te doen alle mijn le-
ven lanck wat ic sal kunnen in u mijns
Heeren dienste/om te obedieeren dẽ Co-
ninc van Macedonien/so dat ic van de-
sen geringen dienst my genoechsaem ge-
recompenseert houde/indien ic gefavo-
riseert worde mit uwe Hooch: gebodt/
terwijlen datse aldus tsamen spraecken/
worde den Hartoch ghewaer/ dat Pal-
merijns Waepenen seer bebloet waren/
waeromme hy toe hem seyde: Laet ons
wederom inde stadt keeren/aldaer sal ic
u doen genesen van een Staet-Jofvrou
we der Hartoginne/die haer seer wel ḧ-
staet op de Chirurgie/ende afstaende int
losement vanden Hartoghe ter plaetse
daer Palmerijn ghelosiert was / lieten
haer aldaer ooc vinden die Hartoginne
met hare Dochter/die hem hielpen ont-
wapenen/ende na dz de voorseyde Jonc-
vrouwe zijne wouden gevisitiert hadde
verseker dense dat hy in een seer geringe
tijt genesen soude syn/gebiedende dat eẽ
peghelicken vertrocke om hem te laten
rustẽ/maer als de schoone Laurene upt
de Camer ginck riep sy Urbande ther-
waerts/eñ seyde / Dwerch seght uwen
Meyster dat hy gheen dingen en spaert
die hier in de stadt te becomen syn / Mee
Vrouwe antwoorden Urbande/gy hebt
groote reden hem gunste toe te dragen/
soo om syn gedaen secours/als oock om
syn vailliantheyt eñ deuchts wille/ dese
reden wort Palmerijn hoorende/ waer-
omme hy so haest t'ander geselschap wt
de Camer was/den Dwerch riep/ ende
vraechden hem wat propoost hy gehou
den hadde met de Princesse / Urbande
vertelden t hem alle / ghy hebt seer wel
geantwoort seyde Palmerijn/maer ick
bid u dat ghy eenige gelegentheyt waer
neemt om haer te openbaren mijnen be-
reyden wille van haer te obedieeren in
al tgene haer gelieven sal my te gebiedẽ

 laet

laet my begaē seyde den dwerch/ic weet wat sant datmen moet aenroepē in sulcken noot.

Hoe Palmerijn met vuyriger liefde bevangē worde op de Princesse Laurene, achtende haer te syn de geene die hem so dickwils geopenbaert was inden slape.

Het xx. Capittel.

SO geringe als den volgendē dach de schoone Laurene met haer Moeder Palmerijn quam visiteren troc se den dwerch aen d'een zijde/vragende hoe hē zijn meyster den voorgaenden nacht gehouden hadde waerōme hy nz en wilde vergeten tgebot van synen meyster / antwoordēde/me vrouwe gelijc het God eñ uwe gratie gelieft heeft/wāt in u tween staet de geheele dispositie vā syne gesōtheyt/wat maniere van spreken is dz sey de sy/me Vrouwe antwoorden Vrbāde van der eerster uren dz mijn Meyster uwe schoonhz aenmerckten heeft hy hem geheel tot uwer dienst begeven brandeñ in de kolde vrese eñ stervende vā kouwe inde brandēde minne van vrese/in sulcker manieren dat hy niet en slaept dach noch nacht maer is geduerichlicken peyseñ op uwe prefectie so dz het voorwaer een siele van yser/eē lichaem vā stael/een herte vā ys eñ een geest van steen moste syn/die hem over syne tribulatiē niet en ontfermden/waeromme ick grootelicx vrese seyde hy al schreyende/dz hy door tleven gesalveert te hebben den Hartoch uwen Vader eñ vele anderen/ontfangen sal eenen wreeden doot/ want indien hy niet gecomen en ware herwaertsover so en hadde hem het gesichte nz gecauseert syn onverdraechlicke lijden maer mee vrouwe en wilt ghy doch geen oorsake syn van so groten ongeluck/ mijn vrunt seyde sy wat wildy dz ic doe? Dat ghy hem bemint gelijc hy u doet / doe sprac de Princesse Laurene/ betrouwende op de getrouwichz die ghy u meester schuldich zijt/ worde ic bedwongen tegens u uyt mijnen monde te doen vloeyen den overvloet mijns herten/dz ic geloof onmogelic te syn dat hy my meer der affectie toedraecht als ic hem doe/eñ seggeñ dese woorden veranderdese so dicmalen van coleure dat den dwerch doort oogs gesichte bemercten syns meysters saken hoe langher hoe beter voort te ghaen / waeromme hy als eenen cloecken wint begeerende te vangen den Hase die hy is naejagende/ antwoorde ic geloove wel me vrouwe/dz ghy hem een goet herte toedraegt / maer sulcx en is niet genoeg dan ghy behoort hem wel te willen in manierē/ als hy u wil/te wetē dat u gelieve van hem te syn vrouwe eñ Meestersche gelijc hy is uwen ridder en dienaer ende om sulcx te versekeren is hy versoeckende middel om(so haest hy hem wedom wel te passe bevint) mit u alleene te spreken/op dat hy u met een eerlicke eenichheyt mach ontdecken tgene hem seer swaerlic opt hert is liggende: hoe soude ic dz mogen volbrengen seyde de Princesse sōder mijn eere te misdoē/de nachts duysterheyt is grootelicx favoriserende sulcken handel antwoordē den dwerch/ hierentusschen wilde de Hartoginne vertrecken/waeromme Laurene ghewaer wordende tot Vrbande seyde/verseckert uwen meyster dat ic meer hē sy als hy my/daerop den dwerch genē tijt en hadde te antwoordē(dan hem voor de moeder seer wel vreysende) ginc Palmerijns saecken wtrichten/den welcken hy daer na vertelden/al wat hy met de Princesse ghesproken hadde /twelcke Palmerijn hem selven geluckich dede achten /eñ so hy meende dat het de gene was die hem so dicwils in visioen geopenbaert was/ beval hy Vrbande expresselic haren naē te vernemen/ twelc hy seer neerstich nacomende rapportierden hem den selfstē avont dat sy Laurene ghenoempt was

waer door de Prince bekẽde in syn mey-
ninge bedrogen te syn/ghedachtich we-
sende dat hy de andere hadde hoorẽ noe
men Polmarde/waerõ hy resolveerden
syn fantasie te veranderen voor hem ne-
mende so gheringe te vertrecken als hy
het rijden verdraghen soude connen/soo
dat dese amoreus heydt van Palmeryn
bestonde te verminderen/maer de Prin-
cesse oordeelden veel anders/eñ gelijcmẽ
dicwils siet inde liefde dat vele haer be-
vindende weynich vervolcht / bidden
selfst om tgene datmẽ aen haer behoort
te versoecken om gelijcke sake riep Lau
rene op eenen avont seer spade dẽ dwerg
tot haer/seggende mijn vrient uwẽ mey-
ster is hem soo ghevoelende als hy opt
dede/maer ick en weet niet oft ghy hem
hebt te verstaen ghegeven mijn affectie
oft dat vreese hem ontract van te ver-
volgen/daerom bid ick u /dat ghy my
ootmoedelick wilt recommanderen in
sijn gratie/ende in dien hem beliest mor
gen ontrent middernacht te voeghen in
mijn Camere so sal ic hem daer alleene
verbeyden / den Dwerch achtende dat
syn meyster noch was in de voorgaende
termen antwoorden/op mijn ghelooue
me vrouwe/ eenige dagen herwaerts is
hy gevallen in sulcker verbaestheyt/dat
ick dickwils besorchden dat hy subijte-
licken soude hebben gestorvẽ/overmits
de wanhope/maer nadien ghy toeseght
soo geneuchelicke conversatie soo sal hy
wel haest veranderen van conditie / en
failgeert niet seyde sy / hem te doen co-
men/op dat de waerheyt haer tusschen
ons voortaen doet bekennen met alsoo
groote claerheyt als de gheveynsheydt
duysternisse met haer is brengende/Op
staende voet ginc den dwerch in de Ca-
mer van synen Meyster die hy vant sla
pende waeromme hy de bootschappe
uytstelde tot sanderen daechs smorgẽs
gaende oock rusten ende in synen eersten
slaep begonste hy so luyde te schreeuwen
dat Palmerijn uyttẽ bedde sprong/vra-
gende wat hy hadde : mijn Heere ant-
woorden hy ick en hadde noyt sulcken
angst/ick droomde dat een seer schoone
Joncvrouwe/my een sweert op de kele
hielde/seggende: ghy vileynige creatue
re/dorfdy u meyster amoreus makẽ op
Laurene/om my te latẽ/ indiẽ gy meer
eenige neerstichept gebruyct/tot mijnen
achterdeel/so sal ick u daerom alsoo straf
fen/dz die Tragedie schrijvers daer vã
genoechsame materie sullen connẽ nemẽ
om hare wercken te vermeerderen/segt
hem dat hy gheroepen is tot hooghere
plaetse / Palmerijn antwoorden al la-
chende/ic geloove dat mãgel vã drinckẽ
u heeft doen ledigen de Hersenen/slaept
in Gods naeme / nochtans en hiel de
Prince de reste vanden nacht niet op aẽ
dit visioen te dencken/ resolverende el-
ders syn avonturre te vervolgen/ nadiẽ
dat syne toegeeyghende vriendinne hem
dede alsulcke vermaninge/ waeromme
hy int crieecken vanden dach dẽ dwerch
tot hem riep /bevelende dat hy syn wa-
penen bereydẽ soude. Ptolomene des
nachts gehoort hebbende al watse sey-
den (hoe wel hijt geveynsdẽ) quam hem
eenen gheluckigen morghen wenschen/
Palmerijn hem gewaer wordende/ sey-
de/mijnen getrouwen Cammeraet/ic en
heb u niet verborgen/vanden dach af dat
gy Ridder geslagen zijt/daerõ wil ic u
ooc deelachtich makẽ mijn voornemen/
twelc is de Werelt te besoeckẽ/na dz my
de fortuyne leydẽ sal waerõ dẽ noot ons
dwingen sal dẽ anderen te verlaten/noch-
tãs bid ic dz onse absẽtie onse oude vriẽt
schap niet en vermindere/hopende dz eeni
ge goede avõtuere ons wederom tsamẽ
voegẽ sal/indiẽ ghy ter wijlẽ hãntieresi
wort de presẽtie vãdẽ Coninc met dẽ Pr.
Florẽdos/so en wilt nz vergeten mijn seer
ootmoedige recõmandatiẽ:een and' ant-
woordẽ hy sal dese recomãdatien doẽ
ick en sal u nemmermeer verlaten/ in-

dien de Doot ofte gevanckenisse ons nz en scheyden. Mijnen getrouwen vrient seyde Palmeryn/ nadien ghy alsulcken wille hebt/ so en sal ic dit goet geluc niet versmaden / laet ons dan reysen alst u belieft/ antwoorden Ptolomene/ waeromme sy haer beyde op staēde voet wapenden/gaende byden Hartoch/tot den welcken Palmeryn seyde / om dat uwe hoocheyts Lant in vrede is/ sal dieselve gelieven ons oorlof te gheven/alsoo wy nootsakelick elders te doen hebben/hoe myjn vrienden antwoorden dē Hartog/ wildy my so geringe laten / mijn Heere seyde hy/den noot dwingt ons/ nadiē dz het v ymmers also belieft repliceerden den Hartoch/so bidde ic dz ghy u alhier eerst voor sien wilt van alle tghene ghy van nooden sult hebben/daer van sy hē ootmoedelicken bedancten/eñ aleerse te Peerde gingen namense ooc oorlof aende Hartoginne met d'Infante Laurene die van droefhz meynden te sterven siēde haer frustrieren vande presentie van den genen daer van syden toecomenden nacht volcomē vertroostinge verwachtē so dz Adriana niet droevigher en was/ siende haer verlaten opten oever vande zee/deur den verrader Theseus / alleen dwalende int wilde Bosch/inde genade vande wreede Tygren eñ Beyren/ noch bedructer den Vader van Medeus/ siñ op de baren der ongenadiger zee vlieten de leden van synen verscheurden Sone/ om dat de vreuchde eñ de hope van dese bedructe Princesse passeerden gelijck een morghenstonts bloeme die sterft in hare gebeurte/waerover hare beancxste siele t'lichaem niet en conde met deylen t'effecte vā hare crachte/latende, tselve een lange tijt also onbewecchlic gelijc eē steenrotse/ cout gelijck Ys eñ veel bleecker als de droevich schijnende sonne/lijdende een seer sware Eclypse/ waerōme alle de Joncvrouwen niet wetende d'oorsake wel besich waren/ tot dz haer bloet sich wederom verspreyden door de aderē/ haer wederō verleenende eenen swacken aessem/met den welcken sy eenen swarē sucht dede/seggende in haer selfs: eylaci eylaci/Palmeryn/ghy hebt wel weten tontsteken het vyer/dz ghy met onrecht te geringe laet uytgaē/wie soude gelooft hebben/dat eenige ongetrouwichz deel soude vinden /inde plaetse waer so groote schoonheyt eñ vromicheyt is woonēde/ maer nu mach ic wel seggen dat getrouwichz eē eynde genomē heeft/voor waer ghy doet my ongelijc ende u selfs noch veel meer/wāt al ist dz ghy verre verreyst/daerom en suldy v niet mogen ontlasten vanden naem des aldergetrousten Ridders die opt sweert op syn zijde droech/ doende wreedelick sterven die u meer bemint als haer eyghen selfs. De bedructe moeder meynēde dz haer dochter eenen hertvanc overvallen hadde/vertroosten haer tbeste datse mochte. Palmerijn vergeselschapt met Ptolomeus eñ Vrbande/reet uyt Doracien sonder selfs te weten wat wech hy houden wilde/seer bedroeft over tlijden vāde Princesse/die haer leven een lāgen tijt in lamenteren passeerden/maer hoewel datmen qualic uyt de gevāckenisse der liefde can verlost worden/soo is nochtans contrarie de presentie die de liefde genereert/de absentie de liefde destruerende/ ochmits onse begeerten syn gelijc eē spiegel twelcke ontfanght alle ombrasiense Figueren/sōder daer van achter te latē eenige voetstappen nae tgesichte/daerō is hy alleen geluckich die met de redenē syn sinckliicheyden can regeeren.

Hoe Palmerijn eñ Ptolomeus eē Joncvrouwe ontmoeten, seer beclagen de tverlies van een Cofferken, haer met gewelt van twee Ridders ont nomen, met tghene dat daer ouer gebeurden.

Het xxj. Capittel.

WEesende Palmerijn buyten de stadt reet een lange wyle fantiserende opt verdriet van me vrouwe de Princesse/tegen hē selfs seggende/voorwaer Palmerijn/nu machmen u rechtveerdelick beschuldigen van onghetrouwicheydt/hebbende neerstichheyt gedaen van te vercrijgen de liefde van een soschoone Princesse/eñ na dat ghy haer bycans verwonnen hebt/ maect ghy daer soo weynich werck af/ Och ic woude wel dat de doot aleer dit geschiet ware my overcomen was/ op dat ic haer als ooc me vrouwe Polinarde door den selfsten middel hadde mogē voldoen/dit seggende liepen hem de tranen over de ooghen/twelck Ptolomeus siende (die syn lamentatie gehoort hadde) seyde tot hem/voorwaer ic en dochte noyt datmen in u soude gevonden hebben alsulcke slapmoedicheyt/hoe suldy van nu voortaen mogen weerstaen soo vele vreemde avontueren als ghy mogelick sult moeten passeeren/nu ic u bycās overwonnen sie deur de quellinge vā eene die ghy de eere aenghedaen hebt van haer te toonen een lieffelic gelaet indien ghy van haer hadt genooten dat sy begeerende/so soudy noch eenige excusatie hebben/ maer nu ghy niet en hebt vermindert hare reputatie/waerom wilse over u clagen? vergeet bid ic u dese fantasien/ende wilt alleen delibereren wat wech dat wy sullen nemen/ voorwaer dz en weet ic niet/ātwoordē hy laet ons voort rijden so de Fortuyne ons leyden sal/my dunct seyde Ptolomeus dat wy behooren te trecken na Romen/alwaer wy volcke vinden sullen van alle natiē/ die ons genoechsaem avontueren wijsē sullen om de fortuyne te tenterē/ ic bēs wel te vreden seyde Palmerijn/eñ reysdē also acht geheele dagen/eñ aenden negēden dach sagense een Jonckvrouwe van verre bitterlic schreyende/roepende: Ey laci wat sal ic nu de gene seggen die alle haer betrouwen op my ghestelt hadde? Palmerijn dese woordē verstaende reet by haer ondersoeckende de oorsake haerder claginghe/ waerop sy antwoorden Heer Ridder/ic ginc door t'gebodt van mijn Vrouwe een Cofferken dragē door de gheele Werelt/int welcke beslooten leyt het alderschoonste sweert dz opt gemaect is/twelcke (door besweernisse) over hē heeft alsulcke deucht/dz het niet en can genomen worden uyt syn plaets als door den besten Ridder die nu ter tijt leeft/maer aleer hy proeven mach dese avontuere/wort versocht dz hy my een gelofte doe/eñ niet tegenstaende dz ic albereets deurwandelt hebbe vele vreemde contreyen/met de landen van Vranckrijc/Italien eñ geheel Etiopien/soo en heb ic nochtans niemant gevondē/diet heeft mogen uyttrecken/hoe wel dz vele haer crachtē daer over te wercke gestelt hebben/eñ huyden woude ic reysen int Hof vanden Grierschen Keyser/ maer dicht hier by syn my ontmoet twee Ridders die oock onderstaen hebben te volbrengen tgene so veel anderē gefailgeert is/maer sy zijn ghevaren als hare voorgangers/waerom sy my t'Cofferen met gewelt ontnomen hebben/waerom ick om de schade die daer door gebeuren sal (wiens Dienaersse ic ben) so bedroeft bē dat ic wel woude dat de Doot geliefde my van t'leven te berooven. Jonckvrouwe antwoorde Palmerijn en mistroost u niet/ maer wijst my den wech waer sy henē geredē syn/edel Riddē seyde sy/indiē ghy my tselve wederō ten handē meugt doen comen/soo suldy daer voor gerecōpensieert worden met de Fame van gedaen te hebben d'alderbeste feyt dat opt Ridder voor Jonckvrouwen dede/de schelmen (waer van den eenen dragende is eenen rooden Fluweelen Carmosijnschen Rock/ geborduert met goude Leeuwen Hoofden) hebben desen voetpat genomē eñ en connē niet verre syn: Palmerijn dit

hoorende

hoorende/liet Ptolomeus byde Jonck-
vrouwe blijven/eñ ſloot ſynen Helm/vã
ſyn Lancie eñ Schilt/eñ gaf ſyn Peert
den vollen toom/ende ontrent een mijle
weechs geloopen hebbende / auiſeerden
hy haer beyde opte hoochte vã een cleyn
Bergſken/ſprekende met eenen anderen
Ridder dien ſy õtmoet warẽ/onder haer
dryen verſoeckende oftſe Cofferken cõ-
den open doen/ſoo haeſt Palmerijn dit
ſach/riep hy/ghy infame Rabbauwen/
geeft t'Cofferken wederom oft ghy ſult
alle ſterven/den eenen dit hoorende/keer
den hem om/eñ ſiende dat den dreygher
alleene was/beghonſt hy te lachen/ſeg-
gende al ſoetgens / God wilt heur ver-
geven die haer ſo lichtelic van u hebben
laten verſlaen/maer Palmerijn paſſeer-
de voort/voegende hem onder haerluy-
den/eñ ſy rontom hem met ſulcken furie
datſe alle vier haer Lancien braken/ eñ
Palmerijn worde een weynich gewont
op de ſchouderen/dan den eerſten die hy
ontmoeten en ſprack daer na niet meer/
daer na ſloech hy met ſyn ſweert dẽ twe
den ſo dapperlick opt hoochſte van ſyn
Helmet/dz hy hem upt den Zadel ſmeet
den derden die t'Cofferen droech/ ſiende
ſyn metgheſellen in alſulcken ſtaet/ſeyde
in hem ſelfs/voorwaer tis een goede o-
pinie/dat een goede vluchtinge beter is
als een quade verbeydinghe/ hierentuſ-
ſchen vluchten hy te velde waert in ſoo
ſeer als ſyn Peert lopen mochte / maer
Palmerijn achterhaelden hem ſo na / dz
hy hem den rechten Arm vanden ſchou-
der ſloech/waer door hy op d'eene/ ende
op d'ander zijde van t'Cofferen neder
viel/hierna ſtont Palmerijn af/ eñ nam
t'Cofferen voor hem opt Peert/eñ laten
de den dooden Ridder/reet hy ſynen ge-
comen wech/op den welcken Ptolome-
us hem te ghemoete quam/die hem ſeer
haeſten vreeſende dat hy eenich ſecours
van doen ſoude hebben gehadt:die jonc-
vrouwe ſiende Palmerijn victorieus/
ſteech van heur Hackeneye/eñ quam hẽ
met gewelt de voeten kuſſen / ſeggende/
ic bidde Godt Almachtich goeden ende
Edelen Ridder/dat hy u vergelden wil
die weldaet die ghy my bewesen hebt/
mijn Vriendinne antwoorden hy / ſiet
daer iſt Cofferken alſo ickt ghevonden
hebbe/ick bid u ſeyde Ptolomeus / laet
my ooc de Fortuyne propeeren/hoewel
dat ic alſo niet gequalificeert en ben als
de wtnemer behoort te weſen/doẽ nam
hy tCofferen / maer de Jonckvrouwe
ſeyde/ick bidde u wilt verbeyden / ghy
behoort my eerſt een gelofte te doen:ick
belooſſe u antwoorden hy/hiermede de-
de hy alle ſyn crachten om tCofferen te
openen / maer hy richten weynich upt/
Palmerijn ſiende Ptolomeus failgeren/
ſeyde tot de Joncvrouwe/begeerdy yet
op my/aleer ick mijne verlore moeyten
oock te wercke ſtelle ? Mijn Heere ant-
woorden ſy/ghy behoort my eerſt ghe-
lijcke ghelofte te doen/daer ſalt niet aen
manghelen ſeyde Palmerijn / doen nam
hy t'Cofferen eñ dede tſelve open ſonder
eenige moeyten/ende trockter tSweert
upt/ twelc hem dochte t'alderſchoonſte
te ſyn dat hy opt geſien hadde/de Jonc-
vrouwe dit ſiende/ſeyde : Och goeden
Ridder/gebenedijt ſy den dach dat ghy
geboren zijt / ghy hebt my verloſt van
eenen grooten arbeyt/het Sweert is u-
we/maer door de gelofte zijdy gheobli-
geert met my te reyſen/ ende te doen dat
u mijn Vrouwe goet vint te ghebieden?
Jonckvrouwe antwoorden Palmerijn
reyſen wy/doen gingenſe alle wederom
te Peerde / ende reden ſoo langhe tot
datſe quamen aende poorte van een ge-
weldich ſchoon Caſteel / daer de voor-
ſeyde Jonckvrouwe afſtondt / de twee
Ridders biddende datſe een weynich
tijts wilden beyden / hiernae deſe de
Poorte open/ende ingaende vondtſe al-
daer haer Meeſterſſe/met haer Suſter/
die haer ſtracx vraechden/oftſe den ge-
ſochten

ſochten Ridder gebonden hadde? Ja ick me Vrouwe antwoorden ſy/ hy is dē alderſchoonſten eñ cloecſten Ridder diemē met oogen ſoude mogen aenſien/ ic bid u ſeyde ſy/ doet hem binnen comen/ doē lietenſe de valbrugge neder/ eñ ſo haeſt als de twee Ridders ouer gepaſſeert waren ſtondenſe van haer Peerden/ alwaer de Jofvrouwen haer te ghemoete quamen eñ de reverentie geſchiet zijnde/ wordenſe geleyt in een vande beſte Camers/ alwaerſe haer ontwapenden.

Hoe de Vrouwe vant Caſteel Palmerijn vertrock dat den Reuſe Darmake haer dochter ende goederen ontnomen hadde, waerom hy hem bevochte volgende ſyne gelofte.

Het xxij. Capittel.

PAlmerijn ende Ptolomeus ontwapent weſende/ quā haer mee vrouwe preſenterē yeder eē Mātel vā Damaſt/ eñ leydenſe inde ſale om het Avōtmael te nuttē/ het welc ſeer magnifijc toeginc/ eñ na datſe gegeten haddē/ en de tafel opgenomē weſeñ/ eñ de ſuſter (vā de Vrouwe des Caſteels) ſiende dat heur de gelegentheyt preſenteerden/ om deſe Ridders heur miſval te kennen te gheven? ſeyde tot Palmerijn/ Heer Ridder/ hoewel dat ick nu arm bē ſoo ben ick nochtans hier bevorens de Huyſvrouwe geweeſt van eene der alder rijckſte Ridderen vā deſe Contreye/ met den welcken ic lange tijt leefden ſonder kinderen te crijgen/ tot dat Godt geliefden ons een ſeer ſchoone eenige dochter te verleenen/ die vijf Jaer out was als mijn man ſtorf/ de welcke ſeer ervaren was inde Nigromantie/ waer deur hy voor ſach veel toecomende dingē/ waerom hy my in ſyn leſte tot hem riep/ ſeggende mijn alderliefſte/ ic weet vele ſakē die u gebeuren ſullen/ oor datmen u met gewelt ontnemē ſal u eenige dochter met u goederen/ maer ghy ſult in mijn ſchrijf camer vinden een ſweert in een Cofferkē geſloten/ datter niemant wt en ſal mogē nemen als den cloecſten Ridder der gheheelder Werelt in ſynen tijt/ die u alleen ſal mogen helpen wederom te crijgen u verlies/

verlies/ eñ nauwelier en hadde hy dese
woorden geeyndt/ of hy gaf synen geest/
eplaci seyde sy zijn woorden warē meer
als waer/wāt voort na synen doot quā
Darmake den Reuse/volgende zijn ge-
woonlicke wreet eñ onrechtveerdicheyt
eñ ontnam my een vande principaelste
van mijnCasteelē/met mijn eenige doch
ter/seggende die te willen geven aen syn
Sone/die noch booser is als syn Vader/
ende boven maten leelick/maer om dat
mijn Dochter maer tien Iaren out is/
so en is tselve noch niet volbrocht/ende
om dat ic niet en woude consenteren int
voorseyde houwelic heeft my den boos-
wicht ooc afgenomen de weynighe goe-
deren die my noch resten/uytghenomen
u sweert/twelc ic te bevorēs gestelt had
inde bewaernisse van mijn suster vrou-
we van dit Casteel/daerom bid ic u seer
ootmoedelic deuchdelicken eñ vaillāten
Ridder / dat ghy my op den Verrader
wreecken wilt/indien bermhertichevde
eenichsins in u plaetse vinden can/waer
aen ghy volbrengen sult uwe ghelofte/
Godt een aenghenaem werck/my eere/
eñ tvoorseyde Weeskindt secours doen?
me Vrouwe antwoorden Palmerijn/al
en waer by my gene gelofte geschiet / so
en soude ick nochtans niet gheerne van
hier reysen/sonder eerst mijn beste te doē
om hem te bedwingen tegens u te beterē
alsulcke injurie waer toe ic morgen hem
tempteren sal/ waer van hem de Ioff-
vrouwe ootmoedelick bedanckten/ende
om dat het laet was/gingense alle rustē
tot sanderen daechs smorgens/ dat hem
Palmerijn wapende/ ende gaende bydé
Iofvrouwe versocht hy eenen Leytsmā
om hem byden Reuse te brengen waer-
om sy hem met gaf de Ioncvrouwe die
tCofferken gedraghen hadde/ende twee
van hare Ridderen/met welc geselschap
Palmerijn den rechtē wech na tCasteel
van Darmake reet/ alwaer sy des nae-
middaechs aenquamen ende siende eenē
sch iltknecht op de muere de wacht staē
houden/tot den welcken hy riep Cam-
meraet/ic bid u dat ghy Darmake ten
voortschijn doen comen wilt / wat be-
geerdy van hem antwoorden dē Schilt-
knecht? ic woude hem bidden antwoor-
den Palmerijn dat hy de goede vrouwe
door hem berooft zynde/wederom geve
hare goederen eñ dochter/ eñ indiē mijn
bidden niet en can profijteren / dz hy in
sulcken gevalle tegens my coemt vecht
eñ ic sal hem doen bekennen dz hy onbe-
hoorlic gedaen heeft/ ghy sult seer corte
expeditie crijgen antwoordē den schilt-
knecht/dan om u wel te raden so strect
haestelic van hier/vertreckt indien ghy
u hooft niet laten en wilt/om voor een
teycken van uwe sotheydt gheslaghen te
worden op dese poorte? mijn hooft seyde
Palmerijn sidt my noch te vast op den
romp/daerom gaet rasch/ oft ick salse
alle doot slaen die hier wtcomen/ic sal u
bootschap doen antwoorden den Schilt
knecht/Darmake en is voor alsnu hier
niet/dan Mardane syn Sone sal u wel
voldoen in dese affaire/ ten verliep niet
lange hierna Mardane vertoonden hem
boven op die muyren Palmerijn vragē-
de wat hy sochte? seyden den sone vanden
Reuse antwoorden hy/ick bent wat salt
wesen? Ic soude u versoecken antwoor-
den Palmerijn dat u geliefden uwē Va-
der te seggen dat hy wederom gheeft de
Ionckvrouwe die hy haer Moeder met
onrecht is onthoudende/ oft ic salt hem
doen doen met gewelt/sy sal u gebrocht
worden seyde Mardane/indien ghy een
weynich verbeyden wilt: in een seer ge-
ringen tijt hierna/ quam hy wt de For-
tresse/wel gewapent zijnde/hebbende in
syn vuyste een groote lancie/eñ rijdende
op een wonderbaerlic sterck Oorloghs-
peert/het welcke na advenant niet min-
der oft grooter en was als andere ordi-
narise Peerden als den Reuse/seggende
tot Palmerijn/ Vassael ghy zijdt uwen
doot

doot comen soecken/niettemin / indient ghy u terstont aengheven wilt tmijnder geliefte so suldy gequiteert worden met een eewige ghevanckenisse in een vande diepste kelderen onder dese Grachten/ sulck een logijs en behaecht my niet ant woorden hy/met dien liep hy tegen den sone vanden Reuse/ende den anderen ter contrarien / malcanderen so dapperlick treffende met de Lancien/Schilden/Lichamen eñ Hoofden/dat sy beyde wt de sadels gesmeten worden/sonder dz Palmerijn eenige quetsure ontfinc/hem beschuttende met synen schildt / maer den Reuse worde op een onbedeckte plaetse geraect/so dat hem een stuck van Palmerijns Lancie inde zijde stack / maer veerdichlic op springende troc hijt daer uyt/werpende daer met nae Palmerijn met grooten crachte/maer so hy duyctē vlooch tselve ouer hem/ hen in syn peert diet ontmoeten dwers door tlijf/hierna vochden hem Palmerijn met syn blooten sweert dicht by Mardane/die hem eē seer swaren slach op t hoochste van synē Helme gaf/waerover hy syn bloet in so grooter abondantie verloor/dat hy bestonde te verflouwen/so dat hy bemercten hem van nooden te syn de sake inder yl te eyndigen/eñ siende Mardane wederom syn sweert verheffen om hē t'andermael te treffen/sprongh hy ter sijden uyt/ende door den selfsten middel sloech hy den Reuse synen rechter arm af/ die van cracht des slachs op syn een knye viel/maer haestelick op springende/liep hy na syn Casteel/die van binnen dit siende vielen so geweldichlic uyt met halve piecken/dz Palmerijn genoech te doen hadde om hem te defenderen/maer Ptolomeus eñ d'andere twee Ridders die met hem gecomen waren/haer daer ontrent verborghen hebbende / siende den noot van Palmerijn/liepen met vollen loop van peerde op die vanden Casteele haer jagēde tot inde voorplaetse/alwaer den Reuse nederviel voor de voeten van Palmerijn/die hem thooft afsloech/doē soudy een genoechte genomen hebbē indien ghy daer present geweest waert vā te sien lopen herwaert ende derwaert alle ontcomende met rassicheyt van hare voeten/door een valsche poorte/wtgenomen eenighe sware ghewonden / die int puncte des doots waren/twelc Palmerijn siende/sont stracx na de Jofvrouwe die hem geleyt hadde/ de welcke tot hem seyde/ic bid u mijn Heere laet ons voor al soecken Esmerinde Dochter van me Vrouwe mijn Meesterse/ doen wy also seyde Palmerijn/eñ siende dē duysteren nacht haer overvallen / gheboot hy de poorten te sluyten/om aldaer tot sanderen daechs te verbeyden/ daerentusschē vont de Jonckvrouwe Esmerinde inde Camer vanden Reuse/int geselschap vā drie ander Joncvrouwen/die haer terstondt om den hals viele/ van te vorens seer verveert/maer de Jofvrouwe verseeckerden haer dattet alle gedaen was om hare verlossinge/dewijle dit geschieden quam Palmerijn oock inde Camer/ tot de cleyne Esmerinde seggende/ mijn vriendinne en wildy niet wederom met ons reysen by u moeder ? Heer Ridder antwoorden sy(hem te voete vallende)ic en hadde noyt grooter begheerte / maer ick vreese grootelicx dat Darmake ons ontmoeten sal/want hy is desen morgē ghereyst op de uytvaert van syn suster/ eñ woude morgen wederom keeren/ indien hy ons vint so syn wy verlorē/laet my daer met begaen seyde Palmerijn/ haer opheffende ende omhelsende/ hierentusschen bereyden de Jonckvrouwen het avontmael/eñ na datse versaet waren gingense slapen/ende int puncte vāden dageraet/dedense te peerde sitten alle de Vrouwpersoonen/ met nemende alle de beste goederen vant Casteel int welcke sy den brant staken/ hernemende haren wech.

Hoe

Hoe Palmeryn met syn gheselschap wederom keerden nae de moeder van Esmerinde, int welcke hy ontmoeten dē Reuse Darmake, die hy bevechtende ouerwan.

Het xxiij. Capittel.

ALso reysden Palmeryjn met syn geselschap voort/seer blijde zijnde/overmits de vercregen Fortuyne/ maer een weynich daer nae was eenen groote grouwel haer vreuchde verjagēde/ want int wtcomen van een Bosch/ worde Esmerinde ghewaer Darmake/ met hem leydende syn Huysvrouwe eñ tien Ridders/waer deur t'arme bedroef de dochterken begōste te roepen/o mijn God wy syn alle doot/om dit woort begonsten d'andere alle om te kiecken / eñ siende so grouwelicken Reuse soo nae by haer / bevonde hem den alderstoutsten qualick geresolveert/ maer Palmeryjn seyde tot Ptolomeus bevecht ghy met de andere twee Ridders de rests dewijle dz ic Darmake wederstae / eñ laet Vrband daerentusschen met de Jofvrouwen te Boschwaert inne keeren/ nauwelicx en hadde hy dese woordē volbracht/ oft den Reuse siende Esmerinde verlost/ worde byeans rasende vā gramschap dz hy seer wel dede blijcken / want sonder sweert oft schilt ouerviel hy Palmeryjn so subijtelijck/dat hy hem byden craghe greep aleer hy de handen aent ghewerp rōde slaen/hopende hem met gewelt ter aerden te werpen/maer Palmeryjn vatten hem om den hals aleer hy hem den swick conde gheven/die so sterc tot hem treckende datse beyde vāde peerden vielen/waerouer den Reuse met synen lincker voet inden stegelreep bleef hangen/ nochtans en lietense malcanderen niet los gaen/maer t'Peert van den Reuse in syn zijde gevoelende de spore vā syn meyster/begonst het alsoo te springen dat hy Palmeryjn moeste laten/die promptelic syn sweert nemende/sloech een so geweldigen slach op den Helm van Darmake datse hem vanden hoofde sprong/eñ den selven verdubbelerende sloech hy hem t'Hooft vanden Lichame seyndende syn siele voor den Duyvel/ Palmeryjn meenende alsnu geeyndicht te hebben worde hy wel ver wondert als hy bemerckten recht tegens hem te comen lopen de Reusinne met de Lācie van haren mā/meynende hem swaerlic te wonden/maer hy bedeckten hem met synen schildt / springende ter zijden uyt/eñ sonder regard te nemē op hare sexe stac hy haer syn swert soo diep inde zyde datse doot ter aerden nederviel/hierna vochden hem Palmerijn by syn ander geselschap / die seer vromelic vebechtende waren tgeselschap vā Darmake/niettemin souden sy alle genoech te doen hebbē gehadt indien heur niet overcomen en ware tnavolghende secours.

So geringe als Palmeryjn vertrockē was vande twee vrouwen ghesusteren/ dede de Moeder van Esmerinde ontbieden eenen Jongen Edelman / Crespin genoemt/die sy haer dochter ten houwelick belooft hadde/den welcken tot haer gecomen zijnde/seyde sy/gisteren is van hier vertrocken eenen Ridder om te gaē bevechten den schelm Darmake/eñ also ick niet en weet hoe t'eynde hier van geschieden sal/bid ic dat ghy u wilt wapenen/eñ met u nemende thien van uwen volcke om haer luyden te gemoet te reysen waer in haer Crespin obedieerden / door Fortuyne ontmoetende den dwerg mette Jofvrouwen vluchtende/ eñ siende gene verlost te syn die hy meer bemin den als zijn eygen selfs/worde hy ōblijt als alle verlanghende Minnaers wel dencken mogen/haer vragende waer sy de andere ghelaten hadden/ waer op sy hem antwoordē tgene hier voor ōhaelt is/waerom hy vijf van synen geselschap ghebode de Jofvrouwen te geleyden op

een huys niet verre van daer/ ende met
de reste liep hy met vollē toome na t'ge-
selschap van Darmake: Nochtans en
conde hy soe gheringhe niet daer by co-
men / oft daer wasser al sommighe van
verslaeghen deur de vromicheydt van
Palmeryn / die oock op veele plaetsen
gewont was / ende een vande Ridders
der Weduwe hadder albereets t'leven
ghelaten / maer Crespyn arriverende
stelden hem alsoe ter weer / dat de twee
eersten die hem van zÿne vyanden ont-
moetē/noyt daer na goet of quaet meer
en spraken/ eñ siende de anderen de hac-
kē toonen/ginck hy by Palmerÿn/hem
vertellende dat hy Esmerinde met heur
geselschap ontmoet was/eñ dat hy heur
hadde doē leydē int Casteel vā zÿnē Ne-
ve /alwaer wÿse indient u beliest (seyde
hy) sullen gaen besoecken/ verseeckert
zÿnde van seer goeden ciere / deur de
verbintenisse daer mede alle de ghene
van dese contreye aen u verbonden zÿn
om de verlossinghe vande Tyrannen
Darmake ende zÿnen Soone/gaen wy
antwoorden Palmerÿn / ende alsoo ar-
riveerden sy ontrent des middaechs
int logement van zÿnen Neve die heur
seer goede onthalinghe bewees/alwaer
sy dē gheelē dach oot voorts verblevē/
begravende den doot ghebleven Ridder
vande Moeder van Esmerinde die van
zÿn Cameraet aldaer op diens Peert
mede gebrocht was/maer des anderen
daechs seer vroech gingense wederom te
Peerde / ende om dat den wech eē wey-
nich lanck was weynden Crespÿn alle
neerstichcheyt aen van Palmerÿn den tÿt
te corten om hem te doen vergheten de
pÿne van zÿne wondē / mede verhalēde
zÿne groote liefde tot Esmerinde ende
hoe die hē albereets belooft was/waer-
om hy hem affectueuselicken bad hē te
willen helpen eyndigen so geluckigē be-
ginsel twelck hē Palmerÿn toeseyde/eñ

hierentusschen quamense ontrent het
Casteel daer op de Moeder van Esme-
rinde woonden / de welcke heure com-
ste verstaen hebbende / haerluyden soo
verre te ghemoete liep als zÿse af sien
konde/ ende haer Dochter omhelsende
vielse ter aerden neder geheel van haer
selven / blyvende een wÿlechts sonder
spraecke om dat haer herte met onmae-
telicke blÿdtschap bevanghen worden-
de /hare tongen niet een woort meer en
konde wtspreecken alsoo seere stoot de
vreuchde den wech van t'officie der lids
maten / niettemin dedense haer met de
hulpe van eenige specerien die heur ge-
selschap by sich hadden in cortē tÿt we-
derom tot heur selven commen / so dat-
se tot Palmerÿn seyde: och deuchdelick
Ridder hoe waert mogelick dat ick ten
vollen/ soude mogen recompenseren de
weldaet die ghy my bewesen hebt : me
vrouwe antwoorden hy/looft daer van
Godt onsen Heere voor mÿne recōpens
wilt my alleen seggē of ick voldaē hebbe
mÿn ghelofte / ghy hebt die volbracht
(seyde sy) in sulcker manieren dat het is
onmoghelick soude zÿn daer van beter
te quiteren / alleene wilt my wederom
helpen crÿghen de goederen die my den
Reuse ontnomen heeft. Ick sal al doen
dat my moghelick is antwoorden Pal-
merÿn/maer om dat hy swaerlick ghe-
quetst was/wort gheduerende zÿn ghe-
nesinghe Crespÿn ende zÿnen Oom met
alle de Soldaten diese becommen costë
ghesonden om te gaen winnen der We-
duwe voorseyde afghenomen Casteel /
voor t'welcke gecomen zÿnde/ ende soo
haest als de gemeynte verstaen hadden
den doodt vanden Reuse/keerdense son-
der eenich ghewelt wederom onder de
onderdanicheyt van hare gherechtighe
Vrouwe /die met heur Dochter / ende
haer ander gheselschap als oock met
Ptolemeus ende Palmerÿn soo haest

hy het rijden verdraghen konde aldaer reysden/ nifangende de eerbewijsingen ende eeden van haere onderdanen/met een seer grooten Triumphe duerende/ de welcke oock ghehouden worde de bruylofte van Crespijn ende de schoone Esmerinde / ende des anderen daechs hier na opten middach ter tafelen sittēde / quamder inde Zaele eenen Schilt knecht die tot Palmerijn seyde: Mijn Heer hier buyten is een Jonckvrouwe die u begheert te spreecken / doet haer binnen comen/antwoorden hy. Doen brochtse den Schilt-knecht binnen / eñ incommende vielse voor Palmerijn op haer knien/segghende: Heer Ridder-en kent ghy my niet. Neen ick voorwaer Jonckvrouwe antwoorden hy / soo is seer qualijck geimployeert (seyde sy) den dienste die u van my op een ander mael is bewesen: Op dese woordē wort Palmerijn gedachtich dat het de gene was die hem den Schilt met den Helm ghebracht hadde/als Florendos hem Ridder slaech/waeromme hy vande Tafel op stont ende ginck haer omhelsen seggende: Me Joffvrouwe ic bid u dat ghy mijn onbedachtheyt deur uwe corteesie excuserē wilt / want t'verloop des tijts in uwe absentie hadde van my wech ghenomen uwe kennisse / dan indien u yet wat belieft op my/soo beveelt/ Ick verseeckere u onderdanicheyt. Heer Ridder seyde de Jonckvrouwe doen ick u presenteerden den Helm eñ dē Schilt/ beloofden ghy u t'employeren in al t'gene daer in u den gever vandien van doē mochte hebben/nu ist dan inden saysoene / dat ghy deur de volbrenginghe meucht bevestighen t'segghen van uwe woorden/ derhalven bin ick u ootmoedelijck / dat ghy sonder wtstel met my reysen wilt indien ghy hem verlossen wilt vander doot: ick sal so geringe met u reysen seyde Palmerijn als de Tafelē ontdeckt sullen zijn/ende de maeltijt geeyndicht wesende / wapenden hy hem met zijn Cameraet Ptolemeus/waerō die gheheele Compaignie seer droevich worden/niettemin sy namen op staende voet vā haer oorlof/gingen te peerde eñ reysden met de nieuws aenghecomene Jonckvrouwe den wech die sy haerluyden leyde/geduerende den welcken Palmerijn groot verlanghen hadde nae den Ridder daer sy toe reysende waren / om van hem te mogen verstaē zijn afcomste die hy wiste te seggen/ also hy hem deur dese Jonckvrouwe mede hadde doen bootschappen / doen hy Ridder ghemaeckt worden.

Hoe Palmerijn ende Ptolemeus arriveerden int Hof van den Coninck van Roheme, alwaerse vochten teghens den Grave van Ormake ende zijn twee Neven, om datse den Prince Adriaen ende zijnen Soone Dyart met verraderye beschuldichden.

Het xxix. Capittel.

PAlmerijn en was met de Jonckvrouwe niet langhe reysende oft hy badt haer hem te willen verclaren wie den ghenen was die hem den schilt ende helm gesonden hadde: Heer Ridder antwoordē sy/hy is gesprooten van Coninclicken stamme/ eñ is Oom van den tegenwoordighen Coninck van Rohemen eñ vande Keyserinne van Duytslant den alder ervarensten inde Nigromantie diemē soude mogen vinden eñ wort genoemt den Prince Adriaen die noyt volghen en wilde t'Hof vanden overleden Coninck van Rohemen zijnen Broeder/maer hielt hē te vreden met zijne Vaderlicke erffenisse / eñ hylickten aen een seer schoone Jonckvrou we Maria ghenoemt/byde welcke hy gewan eenen eenigen Soone

dien hy Vpart dede heeten/die den ouden Coninck van Bohemen in zijn Hof wilde hebben om hem te doen opvoeden/met zijne Soone den tegenwoordigen Coninck/ waer over dese twee soo groote vrienden worden/ dat nae doode van den Ouden Coninck Vpart bykans soo veel gebode als den Coninck synen Neve selve/die tē houw[illegible]am de Dochter van den Hertoch v[illegible] Loreynen/de welcke met heur in des Conincks Hof brochte/ haer Suster Cardoyne ghenoemt/die Vpart nauwelicx en sach ofte sy worde beyde van Cupido gewont met een gelijcke pijle/nochtans bedeckten sy soo wijsselick heure affectien dat die niemant gewaer en wordt/ als den Grave van Ormeke die insghelijcx verliest was op Me-vrouwe Cardoyne/om inde gratie vande selve te cōmen/hy alle neerstichept dede/ maer sy maecktender soo weynich wercks af/ dat hy meynden te disperieren/ eñ achtende dat Heer Vpart hē sulcx veroorsaeckten docht hy hem daer vā te vreecken/ende om t'selve te doen ginck hy by zijne Mat seggende: Heer Coninck/de getrouwicheyt verbint my uwe Mat te verclaren een saecke die ick (seyde den Verrader opheffende zijn een hant naden Hemel) wel wilde niet waer te zijn/ ende dat ick dese hant daeromme verliesen soude om de vrientschap die ick de persoonen toedrage daer de questie van is / ende de maechschap diese met uwe Mat houden/maer om uwent wille had ick veel liever te sterven als te sparē eenigen Persone/alwarent oock mijn eygē kinderen / daerom ghelooft mijn Heer dat ick voor warachtelijck weet dat uwē Neve den Prince Vpart eñ de suster vande Coninginne ghesalveert zijn u te vergeven deur t'ingeven vanden ouden Rabbout Adriaen uwen Oome/die pretendeert het Coninckrijck op hem ghevaelt te zijn in rechte linie: Wel verwondert werde den Coninck/als hy den Grave aldus hoorden spreecken/ antwoordende/ dat hy sulcx niet ghelooben en konde: Maer den Verrader wiste zijn personagie soo wel te speelen / dat den Coninck in zijnen Hof wandelen gaende/ ende siende Vpart ende Cardoyne byden anderen staen kouten / soo't scheen van eenich propoosten van importantie/ lietse alle beyde ghevanghen nemen ende soudese op staende voet hebben doen sterven / en hadde de Coninginne ende eenighe vande principalen van zijnen Rade hem niet te kennen ghegheven/ dat het een onbehoorlicke saecke soude gheweest hebben indien hy haer geen gehoor ghegeven en hadde in heure verontschuldiginghe/ ende hierentusschen worden de ghevanghenen verclaert de saecke diemen haer op leyde/dewelcke den Grave openbaerlijck verseeckerden ende presenteerden die te verdedighen mette Wapenen daer hy soo cloecken Ridder in is / ende twee Neven heeft die hem in t'selve soo wel naevolghen ende moghelijck zijn partye houden souden/datter niemant gevonden en is die de Campvechtinghe teghens haerluyden heeft onderstaen dorvē/t'welck den Prince Adriaen vernemende meynden van rouwen te sterven siende dat hy selfs eñ zijnen eenigen Soone beschuldicht worden / met een misdaet die sy noyt en dochtē/ waerom hy terstonts by zijnen Neve dē Coninck reysden eñ verworve den tijdt van twee maenden om daerentusschē twee te moghen soecken die met hem t'recht van hem van zijn Soone eñ van Cardoyne souden willen verdedighen / weshalven hy my tot u ghesonden heeft/hopende/ dat ghy hem soo grooten vrient zijt als hy u is / dan den Prince Vpart mee

zijn Vader (hoe wel dat die seer out is) en souden elders gheen hulpe versocht hebben / maer hy en heeft alnoch de Ridders orden niet ontfangen so datse bedwongen zijn uwe vromicheyt t'employeren indient uwe barmherticheyts ghelieftе is: voorwaer antwoorde Palmerijn ghy vertreckt my wondere dinghen / ick sal al voor hem doen dat in mijnder machte is / oock heb ick groot verlanghen om van hem te verstaen / wat hy van mijne saecken wetende is / dat is my onbekent seyde sy / maer ick heb hem dickwils hooren segghen dat hy u wilde raden u Ridder te doen maken van d'Infante Polinarde. Als Palmerijn desen naem hoorden noemen wordt hy ghedachtich dat het de ghene was die hem so dickwils in visioẽ verschenen hadde eñ vande drie gesusteren optẽ Berch Artiferie geopenbaert was / waerom hy vraechden waer dese Infante woonden: mijn Heer antwoorden zy het is de Dochter vanden Keyser vã Duytslant eñ vande Keyserinne Nichte van mijn Heer Adriaen de schoonste Princesse diemen op gheheel Eertrijck soude moghen vinden / op goeder trouwen antwoorden Palmerijn / ick wil my seer geern tot haeren Dienaer onderwerpen ende dencke tot dien eynde tot haer te reysen soo gheringhe doenlick volherdende voort soo langhe in dese ende dierghelijcke propoosten heuren wech tot datse op eenen Morghenstont arriveerden inde Stadt van Almemedie daer den Coninck Hof hielde / ende den Prince Adriaen wetende deur zijne Nigromantie de ure dat Palmerijn comen soude / quam hem ontfanghen buyten de Stadt poorten alwaerse den anderen van blijtschappen omhelsden eñ den grijsen Adriaen de tranen in de ooghen crijghende / seyde tot Palmerijn / ghy seer deuchdelijcken Ridder / hoe sal ick moghen voldoen den arbeydt ende moeyten die ghy albereets gedaen hebt voor my ende mijnen Soone? die t'onrecht beschuldicht bennen met een verraderije die wy (sweer ick op de verdoemenisse mijnder ziele) noyt en dochten / dat is t'ghene (antwoorden Palmerijn) daer ick om bereyt ben voor u inde tãpvecht[illegible]ghe te treden. Mijnen grooten oude[illegible]m seyde Heer Adriaen soude my seer wel moghen excuseren van voortaẽ met meerder Wapenen te hantieren / maer ten moet God nimmermeer believen dat ick verdraegh sulcke schelmachticheyt / daerom sal ick vande campvechters van ons party dẽ derden wesen uwẽ Metsgesel / den anderen indient hem belieft / ende ghy dẽ eersten om dat den verrader met hem heeft twee van zijnen geslachte / ick bid u seyde Palmerijn laet ons aenstont gaen byden Coninck / want aen my ende mijn Cameraet en sal geen manghel zijn / waerom sy voorts nae de Stadt ginghen / ende int incommen vandien / quamense den Coninck int wt gaen vande Kercke te ghemoete / voorden welcke den Prince Adriaen op zijn knien viel / segghende: mijn Heer om dat den Grave van Ormeke mijnen Soone / Me-vrouwe Cardoyne ende my / t'onrecht beschuldicht heeft met de misdaet teghens uwe Majesteyt / soo ben ick alnu alleene teghens hem / oft wy onder ons drien tegens hem ende zijn twee Neven bereyt mette Wapenen staende te houden eñ te verweren / dat hy valschelick ghelogen heeft / als een schelm eñ verrader. Deur welcke woorden den Grave daer tegẽwoordich zijnde / gheheel verbaest wort ende hadde wel afstant willen doen van zijne valsche beschuldiginge maer daer en was geen ordre meer toe / deshalven hy hem stoutelijck op zijn knien presenteerden voor den Coninck / segghende:

Heer desen ouden rabbout ontsiet sich niet zijn opēbare schelmerie te loochenē inde presentie vā uwe Mat/ want het is warachtich also ick verclaert hebbe/ dat deur dē raet van hē Adriaē zijnen Sone Ypart / met Me-vrouwe Cardoyne voorgenomen hebben uwe Mat te vergevē/ om hē selvē Coninck eñ Coninginne te makē: tot de versekertheyt vā t'selve te willē proberē siet daer tgene dat ic hē presētere voor my eñ mijn twee Nevē/ welck pant dē Prince Adriaē opnam eñ antwoordē: ghy hebt geloge Grave/ eñ hier met trat Palmerijn oock voort eñ seyde tot den Coninck/ mijn Heer nadiē datter niet en resteert als int werck te stellen de volbrenginge vande woorden/ soo sal uwe Mat gelieven alhier te doen comen den Prince Ypart eñ Mevrouwe Cardoyne om met ons den eedt die tot sulcke saeckē vereyscht wordt te doen/ eñ dat daernae eenen yederen van ons hem gaet bereyden om te vechten/ t'zijn reden seyde dē Coninck gebiedēde datmense aldaer brochte/ eñ soo geringe alsse ghearriveert waren / vraechden Palmerijn nade hulpers vandē Grave/ doē presenteerdē hem terstonts zijn twe Neven/ den eenen ghenoemt Edron/ een seer hoveerdich man eñ den anderen Eduwart/ niet min gequelt met de selfste hoemoedicheyt. Dese twee swooren mette Grave dat de beschuldichden t'samen besloten haddē des Conincx doodt/ eñ den ouden Prince Adriaen met Ypart zijn Soone/ eñ de schoone Cardoyne swooren ter contrarien: dit gedaen zijnde / seyde Palmerijn tot den Coninck: mijn Heer en verstaet uwe Mat niet dat soo verre wy overwinners blijven de beschuldichden verlost/ eñ de beschuldighers ghestraft sullen worden. Wat seghdyder van Grave seyde den Coninck/ t'zijn reden mijn Heere antwoorden hy/ mitsdien dat ter contrarien nae advenant desghelijcx sal geschien/ maer wildy oock Grave seyde Palmerijn/ dat eenen yeghelycken van ons zyne metghesellen sal moghen helpen trouwen / Jae antwoorden den Grave / hierentusschen wort Edron kennende Palmerijns rappier / het welcke hy oock versocht hadde wt het Cofferken te mogen trecken als de Jofvrouwe aldaer int Hof hadde geweest/ seggende so luyde / dat het een yeghelijck mocht verstaen/ hoe Duyvel heeft desen Ridder dit sweert vercregen? maer niettemin hoet daerom/ zy ick ghelooef dat het t'alderqualickst aen hem geimployeert is/ als Palmerijn hem also hoorden injurieren antwoorden hy Edron met eenen toornighen moede/ ghy versmaet my sonder my te kennen/ dan ick sal seer gheringhe goeden middel hebben om my over uwe scheltwoorden te vreecken / om dit ghekijf des sweerts sloech een yegelijck d'ooghen op hem / soo dat den Coninck oock kennende wort zijn sweert te zijn/ t'ghene niemant vanden zijnē en hadde kunnen vercrijghen. Weshalven hy Palmerijn grootelijcx estimeerden/ bevelende Edron te swijghen/ ende alle de Campvechters heur te gaen wapenen/ want hy wilde dat haeren strijt voorts nae den Noenmael gheschieden soude.

Hoe Palmerijn met den Prince Adriaen ende Ptolomeus streden teghens den Grave van Ormeke, ende zijn twee Neven.

Het xxv. Capittel.

DEn Coninck dese Ridders geboden hebbende haer te gaen wapenē/ beval oock vier vāde alderoutste Edelluydē van zijnen Hove den camp te ordineren ende

heur Richters te zyn/de welcke daer in-
ne alsulcke neersticheyt gebruyckte /dat
te twee uren des namiddaechs alle din-
ghen veerdich waren/waerom den Co-
ninck met alle zyne Ridders/vrouwen
ende Joffrouwen hen ter selve plaet-
se voechden / oock worden aldaer ghe-
brocht Doart ende de schoone Cardoy-
ne/recht voorde welcke ontsteken wort
een groot vuyr / om te sien de begraef-
fenisse vande overwonnene/ ende corts
daer nae verthoonden heur de Camp-
vechters incommende deur twee beson-
dere Poorten teghens malkanderen o-
verstaende/ende de Richters den Camp
over reden hebbende / dedense deur
eenen Heraut roepen dat de partis heur
beste mochten doen / ende voorts daer
nae de Trompetten blasen. Hierom vel-
den Palmeryn stracx op Edron (die hy
ter doot toe hatede was om die tegens
hem ghesprokene injurien) zyn Lancie
met sulcken ghewelt / dat hy hem die
met de eerste reyse dwers deur t'lyf
reedt: daerentusschen runden den Gra-
ve ende den Prince Adriaen met soo
groote Furie op den anderen / datse
beyde uyt den sadel vielen / waer over
Adriaen soo seer ghequetst worden / dat
hy hem niet weder en konde oprichten.
Terwylen Ptolomeus ende Eduwaert
heure lancien aen splinteren inde locht
deden vlieghen/verliesende beyde Sa-
dels ende stegelreepē/ so datse een wey-
nich tyts verduysselt opde plaetse neder
bleven ligghen / niettemin spronghen
stracx daer nae wederom op heur voe-
ten/floegen de handen aen heure sweer-
den ende bevochten den anderē veel fu-
rieuser als de Leeuwen ē stieren bynde
oude Romeynen in de Campen van A-
renen ghestelt om heur ghenuchte te ne-
men / ende den Grave hem schamende
van zynen val/rechten hem met groote
couragie op/ende liep recht na Adriaen
maer als Palmeryn t'selve siende wort/
stelden hy hem tusschen beydē ende gaf
den Grave soo swaren slach op zyn
Helmet dat hem de ooghen int hooft be-
gonsten te draeyen / niettemin als een
stoutmoedich man spronck hy ter zydē
uyt / ende stack het Peert van zynen
Vyant deur de keele/ waerom Palme-
ryn uyt den Sadel spronck ende vocht te
voete om t'seerste met den Grave / den
welcken hy soo wel wist te bespringhen
dat hy dicwils op de knien moste vallē /
ende ten lesten alsoo ghewondt worden
dat hy deur t'overvloedich verlies van
zynen bloede begost te verflauwen:
Weshalven hy bykans d'espererende
zyn sweert om leeghe smeet/ende greep
Palmeryn dwers om t'lichaem/meenē-
de hem also om leeghe te werpen/maer
Palmeryn (als hebbēde meerder sterckte
ē minder wonden) smeet hem ter eer-
den / steldē hem zyn eē knie opde borste/
ruckten zynē helm om veer ende sloech
hem t'hooft af. Hierentusschen bestreet
Ptolemeus zynen vyandt oock met een
seer groote couragie / hem beweenende
(niet tegenstaende dat hy op verscheydē
plaetsen gewont was) soo wel ghemoet
int eynde als beghinsel / soo dat hy de
overhant creech/ ende Eduwaert ter
doot brocht. Daer na voerhden hy ende
Palmeryn heur byde Richters/ vragē-
de offe den Camp genoech gedaen had-
den/ ende heur gheantwoort zynde jae/
dedense heure helmen af/ende ginghen
byden Prince Adriaen/vraghende hoe
hy voere/ seer qualyck antwoorden den
Prince/maer seyde hy: ick en heb gants
gheen leet wesen van mynen doodt nu
ick met myn eyghen ooghen de wraecke
hebbe sien doen over myne Vyanden.
T'welck hy nauwelicx geseyt en hadde
oft den Coninck dede hem int palleys
draghen/al waer hy stracx ghevisiteert
wort van de Barbieren / de welcke be-
vonden

vonden dat hy een dootelicke quetsuyre hadde waeromme dat veele seer droevich waren / maer den ouden Adriaen storf blijdelijcken / doende hy hem haelen zijnen Soone / tot den welcken hy in presentie van haerluyde allen seyde: Ick bevele u mijn Soone / dat hy God bemint ende eert boven al / ende naest hem den Coninck dien bewaerende alsulcke ghetrouwicheyt als ick tot noch toe ghedaen hebbe sonder hem eenigen haet te draghen van t'ghene dat hy hier te vooren teghens u ende my gheordineert heeft / als meer gheschiet zijnde deur passie des toornicheyts / dan deur eenighen quaden wille die hy tot ons soude mogen gedragen hebben / en wilt oock bekennen soo veel moghelijck / de weldaden van dese twee goede Ridders Ptolomeus ende Palmerijn / tot den welcken hy seyde: Heer Palmerijn de doot is my soo nae dat ick geenen middel en hebbe om u te verclaeren veele dingen die u grootelicx aengaen / maer ick raede u te reysen int Hof van den Keyser van Duytslant / ende hier mede gaf hy zijnen Geest / ende ghy sult weten dat desen Adriaen tot de kennisse van Palmerijn gherommen was deur zijne ervarentheyt inde Chiromantie / nigromantie en andere dergheliche / vermits de welcke hy vernomen hadde al dat van hem ghepasseert was met een goet deel dat hem noch stonde te gebeuren / sonderlinghe dat hy noch den grootsten Heere van geheel Europa soude worden waerom hy hem begeerden te doen hylicken aen zijn Nicht Polinarde / tot welcken eynde hy hem (deur zijne kunsten) haer ghedaenten dickwils in zijne droomen vertoont hadde / ende den selven Adriaen nu van overleden wesende / dede hem den Coninck (die om zijn Ooms doodt seer droevich was) seer eerlijcken ter eerden brengen / en voor hem een graft op richten inde forme van een Pyramide d'alderhoochste van die daer bevoorens ooyt gheweest waren in gheheel Egypten / al waer recht teghens over ghehanghen worden de Lichaemen vanden Grave ende zijn twee Neven om den Prince Adriaen te dienen tot een Victorie-teycken / ende soo ghermghe als nu alle desen Troubel ghestelt was / meynden Palmerijn voort in Duytslant te reysen / maer Ptolomeus ghevoelden hem noch so qualijck aen zijne quetsueren dat hy aldaer noch een wijle tijdts moste verthoonen / geduerende t'welcke den Coninck heur seer groote eere bewees / doende alle neersticheydt om haerluyden in zijn hof te behouden. Dan t'was te vergeefs / want Palmerijn gaf hem te verstaen dat hy om een sonderlinghe saecke byden Keyser moste reysen: Ick denck wel waerom / seyde den Coninck / ghy wilt gaen bevechten / den besworen ende betooverden Ridder / maer ick verseecker u / dat ghy der t'leven verliesen sult / ghelijck veele anderen ghedaen hebben. Mijn Heer antwoorden Palmerijn / ick en heb noyt meer van dien Ridder hooren spreken: ick salt u dan breder verclaren seyde den Coninck / het en is niet lange geleden dat int Lant vanden Keyser mijnen Oom ende Stadt van Jmanes eenen seer rijcken Ridder woonden hebbende een seer schoone eenighe Dochter / die heur met eenen Edelman opten anderen verliefden / maer heur Vader hylickten haer teghens haeren danck aen eenen anderen Ridder / die heur met hem nam op zijn sterck Casteel / maer wat caresse den Bruydegom dese nieuwe Bruyt betoonden soo en konde hy van haer nochtans niet ghewinnen een lieffelijck gesichte / want sy hielde de liefde van heuren eersten Minnaer al noch in alsulcke sonderlinghe recommandatie / datse hem

middel openbaerden om ter ghesetter uren lichtelick te moghen geraecken/op heurs mans Casteel. Den welcken hy vermoorden / ende zijne huysvrouwe met hem nam:soo gheringe de Moeder vanden dooden dit te weten quam / beclaechdense haer aendẽ Keyser/dien den dootslager terstont dede ꝟ vachvaerdẽ / maer overmits vreese en verschijnichdẽ hy niet / dan hielt hem opt voorseyde Casteel daer van hy den Heere omghebrocht hadde/t'welck dẽ Keyser voorts dede beleggen/stormerhant innemen/ ende ghevanghen tot hem brenghen: de Jofvrouwe met den Ridder / de welcke de waerheyt der saecke bekent hebbende/beyde levendich ghebrant worden/waer over den Vader vanden misdadiger in sulcke melãcolie viel / dat hy voor hem nam noyt meer byden Keyser ofte in eenige conversatie van menschen te comen / maer vertrock hem buyten op zijn huys by zijn Suster een seer groote Tovenaerster die harẽ broeder in sulcke droefheyt siende hem wilde wreecken ende beswoer tot diẽ eynde/ eene van haere Soonen in sulcker manieren dat hy niet en mach overwonnen worden als deur eene groote betooveringhe/ende sy heeft hem ghegeven eenẽ booch met veele vergiftighe pijlen/ om daer mede te dooden den Keyser zijne kinderen ende voorts alle die hem goet dochte/t'welck hy ooc al volbrocht soude hebben en hadde hem mijnen Oom Adriaen daer voor niet ghewaerschout overmits sulcke waerschouwinge hem zijne Key^e Ma^t tot noch toe ghewacht heeft/niettemin maeckte hy t'Lãt heel desolaet doodẽde daghelijcx veel volcx/ ende reedt op een groot Peert betoovert ghelijck hy (het aldersnelste datmen opt sach) daer met hy tẽ allen uren is overvallende eenighe Stadt oft plaetse des Keyserdoms / doende Duysent vreetheyden sonder datmen daerteghens eenige remedie can vinden/oock heeft hyder albereets vele omgebracht die hem wilde bevechten / ende seyde dat hy de gheheele contreye destrueren sal so verre mijnen Oom zijnen eenighen Soone Trineus ende zijn eenighe Dochter de schoone Polinarde niet een steit in zijn ghelieste: mijn Heer antwoorden Palmerijn/ ick en hoorden noyt wonderlicker saecke al soude ick duysent dooden daerom sterven/so sal ic desen Duyvelschen mensch bestrijden / het soude my deeren seyde den Coninck/dat ghy uwẽ Persoone soudt stellen / in alsulcken claren perijckel / alwaer den Duyvel hem onder vermenght (deur de toelatinghe Gods) daer kan de cracht der menschen weynich proffiteren/daerom bidt ick u/dat ghy sulcke voornemen uyt u memorie wilt stellen. Komder af wat het wil antwoorden Palmerijn/so en kan doch t'leven niet beter bestaet worden als in eenen eerlijcken doot/eñ soo gheringe zijnen Cameraet hem wederom dispoost benout/namen sy twee oorlof vanden Coninck/ zijn Coninginne ende den Prince Ypart die soo gheringe van haer geselschap niet gescheyden en soude hebben / en haddemen vier daghen daer nae niet sullen houden de bruylofte van hem ende Me-vrouwe Cardoyne.

Hoe Palmerijn met zijn Cameraet binnen Gent quam, alwaer hyst reedt met den betooverden Ridder.

Het xxvj. Capittel

De

DE twee Ridders reysden seer neerstelijck sonder ophouden wech tot datse quamen inde Stadt van Gent/ alwaer den Keyser doen ter tijt zijn Hof hielde/ niet wetende hoe hy van daer soude gerakē/ om dat hem den betoverden Ridder/ ten allen uren soo neerstelick wachten/ dat hy niet eens wt zijn Casteel en dorste kijcken. Sy luyden van te Gent binnen comende/ en waren nauwelicx voor de Herberghe vande Peerden ghesceten/ oft daer quam eenē grooten oploop inde Stadt/ ende het volck vluchten aen allen oordē/ heuren weert selve quā oock gheheel verbaest by Palmerijn loopen/ seggeñ eylaci Heer Ridder/ wy zijn alle verloren/ den betooverden Ridder is de wachte vande Stadt onversiens overvallen. T'is een erbermelijcke saecke/ t'groote quaet dat hy aenrichten sal/ indiē men hē niet en levert des Keysers kinderen. Godt wilse daer voor bewaren antwoorden Palmerijn/ ende dit seggende nam hy haestelijck zijnē helm eñ lancie ende runden met vollen loope ter plaetse daer hy t'meeste gherucht hoorden/ t'welcke hem soo wel leyden/ dat hy den betooverden Ridder vondt opde voorplaetse vant Casteel schietende met zijne giftige pylen in alle de vensteren die hy open sach t'welck Palmerijn seer wel behaechde als hem vinden de ter plaetse daer zijn beminde Polinarde soude kunnen oordeelen van zijne feyten/ roepende tot zijnen Vyandt die vanden hoofde tot de voeten gewapent was/ als die zijnen booch ghespannen hielde met een pijle daerop veerdich/ eñ noch veel meer anderē in zijnē koocker: Ghy onsaligen Ridder die deur de hulpe des Duyvels soo veel wreetheyts doet/ het is nu tijt dat den duyvel verrijcht dē roof van uwe ziele die hy doch verbeydeñ is/ eñ dit seggeñ bedectē hy hē met zijnē schilt ende liep so strengelick met vollen roome dat hy zijn lancie brack/ opt rorcelet vanden besworen Ridder/ die hierentusschen eē pijle op hem schoot deur sijnen schilt eñ pantsier/ wech tot op sijn bloote lichaem/ eñ hier na nam Palmerijn veerdichlick een yseren kolve die hy met hem brocht/ eñ sloech met dien een seer crachtighen slach naden besworen Ridder die t'selve meynden af te schutten met zijnen booch/ maer dien brack in stucken/ ende den slach daelden voorts soo fel opt hooft van zijn peert/ dat het doot ter eerden neder viel. Van den Ridder spronck terstonts op zijne voetē ende nemende een gelijcke kolve/ die aen zijnen sadelboom hinge/ quam daer met Palmerijn te gemoete den welcken uyt den sadel spronck/ om dat hy vreesden oft zijn Peert ghequetst hadde gheworden eñ hy daer onder gevallen/ soo datse nu beyde te voete streden met kolve tegens kolve/ mette welcke sy deden menighen Manlicken ende dapperen slach/ deurhouwende ende breeckende heure helmen ende wapenstucken/ ende quetsten heur vleyssche op verscheyden plaetschen/ het welck den Keyser met zijn Hof ghesin aensiende was/ deur eenighe vensteren des Palleys/ die hy hadde doen openstoten/ soo haest als hy hoorden het clincken der Wapenen/ ende de briesschinghe der Peerden. Hierentusschen vreesden Palmerijn/ dat den strijdt mette kolven voor hem te langhe soude duyren/ waerom hy ter zijden wtspronck/ ende worp inden selven spronck de zijne soo strenghe voor de scheenen vanden betoverden Reuse/ dat dien begonste te struyckelen. Ter wijlen sloech Palmerijn zijn handen aen zijn scherp-snijdende Sweerdt/ ende hieuw hem daer mede deur t'hoochste van zijnen helm/ eenen grooten diepen hou int Hooft/

Waer over hy in eē rasende gramschap ontstack ende hief zijn knodse met beyde de handē snellicken om hooge / doende die met sulcke strengicheyt wederom nederdalen tusschen die schouderen van Palmerijn / dat die meynden zijne ermē vanden lijve te vallen / maer hy en verbeyde niet langhe van te recompenseren alsulcke cortesie / want opheffende zijnen Rechten arm / swenckten zijn sweert met sulcke swackicheyt teghens den schilt van zijnen Vyant dat hy dien cloofden tot aende ghespe / ende soudese voorts midsen van een gehouwen hebben indien hy de cracht vande reste des slachs niet en hadde verandert in eenen steeck die hy dē Ridder voorts een groot stuck weechs int lijf dronghe / waer over hy (vermeynende achter waerts te springhen om dien steeck te ontwijcken) van groote swackheyt op zijnen rugge viel / t'welck Palmerijn soo haest niet gesien en hadde of hy sprongh hem opt lijf / ende zijnen Helm afghetrocken hebbende sloech hem t'hooft af: nu is de oorsaecke soo groot ende claer / dat ghy by u selfs wel kunt bemercken / die onwtspreeckelijcke blijtschap des Keysers met alle zijn Hofgesin / als verlost zijnde van zijnen aldergrootsten Vyant / dien hy Palmerijn moghelijck qualijck over wonnen soude zijn geworden / indien de betoveringe over hem gedaen byde drie ghesusteren opten Berch Artiferte hem niet vorderlic geweest en hadde / ende so haest dit gevecht geeyndicht was / dede den Keyser de poorten van zijn Palleys openen / eñ quam Palmerijn willecom heeten. Den welckē voor zijne Mat op de knien vallende seyde : mijn Heer ick heb op veele plaetsen alsoo hooren vermeyden uwe Majesteyts groote goetheyt dat ick daerom herwaerts ghecomen sy uit seer vreemde Contreyen / deselve oetmoedelijck biddende / my vā nu voortaen te willen stellen int getal van zijne getrouwe Dienaren. Mynen grooten vrient antwoordē den Keyser t'staet my affectueuselicken te versoecken / dat ghy te mywaerts wilt volherden uwen goedē wille / daer met ghy albereets my ende alle mijn vermoghen soo seer aen u verbonden hebt dat nimmermeer ure mijns levens en sal passeren ofte ick sal t'selve ghedachtich zyn / ende hier met nam hy hem byder handt / ende leyden hem in een vande beste Cameren van't Palleys / alwaer hy stracx ontwapent ende vande Medecijn-meesters gevisiteert wort / die bevonden dat hy alleene inden vleyssche ghequetst was / ende beloofden hem in corten tijt gheenesinghe.

Hoe de Keyserinne Palmerijn quam visiteren, ende vant propoost dat hy hielde met Palmerijn.

Het xxvij. Capittel.

DEn nieu maren des doodts van den betooverden Ridder / quamen terstonts ter ooren vande Keyserinne / ende haer Dochter Polinarde die hierom sonder wtstel ginghen nae de Camer van Palmerijn om hem aldaer te visiteren / dan alleer sy daer quamen was hy al opghestaen / ende ginck deur de Camer wandelen nerghens nae verlanghende / als nae't ghesichte vande ghene / om wiens presentie te ghenieten hy deur reyst eñ ghepasseert hadden so veel Rijcken / Natiē ende perijckelen om inden goeden wille vande selve te commen / hem grootelicx favoriseerden de gracien / die hy ontfanghen hadde / vande drie Gesusteren opten Berch van Artiferte / die hy oock niet en wilde versuymen te helpen bemerstighen /

neerstigen/soo veele in hem was/ want soo haest als hy de Keyserinne met Prolinarde sach commen ginck hy heur te ghemoeten / wes tot inden inganck vande Camer/alwaer hy op zijn knien viel ende van beyde de handen kusten / maer de Keyserinne dede hem haestelijck opstaen/ segghende Heer Ridder: onsen Heer heeft ons groot faveur ghedaen/van u alhier ghevoercht te hebben in dese tijde vāde quellinge des schelms die ghy ter doodt ghebrocht hebt / den welcken de doodt gheswooren hadde/ mijnen eenighen Soone ende eenighen Dochter / die wel van heuren natuyrlijcken Vader t'leven ontfangē hebben/ maer ghy hebtse t'selve hier deur bewaert / ende overmits het bewaeren niet minder en is/ als het vercrijghen/ soo moghense u rechtveerdelijck noemen heuren anderden Vader. Welcke woorden Palmerijn wel hoorden/maer hy was soo aendachtich deur een lieffelicke gesichte opde excellente schoonheyt van zijn beminde Polinarde/ dat hy nauwelijckx en wist wat hy daer op segghen soude. Doch antwoorden ten lesten: Me-vrouwe het weynich dat ick voor u ende den uwen ghedaen heb / is min als niet te ghelijcken by mijnen wille/want alleer ick de oordinghe des Ridderschaps ontfangen hadde / hoorden ick soo grooten faem vande deucht ende liberaelheyt van mijn Heere den Keyser/dat ick hem al mijn leven lanck mijnen dienste toe swoer : Wildy mijn Heer soo groote weldaet doen seyde sy van te blijven eene van zijne Ridderen / ende den uwen oock Me-vrouwe antwoordē Palmerijn indien (deur gratie) u believen wilde my daer voor toe ontfanghen / ick bid u seyde sy/dat ghy in sulcke goede voornemen wilt volhardē/ maer aengaende de reste daer van sal ick u beter versien/ doē riepse Polinarde ende seyde. Dochter desen Ridder heeft noch weynich kennisse int Hof/ daerō bid ick u dat ghy met uwe Jonckvrouwen hem in gheneuchelicke conversatie wilt onderhouden / op dat ghy in hem mocht doen vermeerderen de begeerten van by ons te blijvē/ eñ daerentusschen sal ick hem bidden dat hy uwe Ridder wil zijn: Me-vrouwe antwoorde Palmerijn: God moet my noyt van soo goede kennisse berooven/dat ick niet en soude aennemen sulcke groote gunste eñ als hy noch wilde volharden/brack den Keyser zijn propoost om dat hy zijne Medecijn-meesters hadde hooren ghebieden datmen hem soude laten rusten/ ende seyde tot de Keyserinne/Me-vrouwe meynende desen Ridder deucht te doen soude hem schadelijck zijn/ ick bid u laet ons de Medecijns volghen / hier met ghebroodt hy dat een yegelijck hem vertrecken soude t'welck de Keyserinne obedierende wunschten hem goeden Avont / ende ginck uyt de Camer met de schoone Polinarde omtrent vijfthien Jaeren oudt zijnde die de liefde op Palmerijn albereets oock alsoo bevanghen hadde/datse niet en wiste in wat manieren secreet te sullen kunnen houden dese nieuwe passie die haer dede in sulcke melancolie vallen dat de Dochter vanden Hartoch van Sapen haere staet Joffrouwe ende alder grootste vriendinne Brionelle ghenoempt t'selve bemercken/ ende hoe wel zy der eerst d'oorsake niet van en wiste/soo namse noch tans nae so wel acht op datse de waerheyt presumeerden/ waerom sy (willende haer binnenste gronderē) secretelijck tot heur seyde: Me-vrouwe saechdy oyt schoonder Jongman als desen nieuwen Ridder / het schijnt dat de natuyre gheneuchte ghenomen heeft in hem perfeckt te maecken / hem boven zijne sonderlinge schoonheyt begifticht hebben-

de met ſo groote deucht ende ſtoutmoedicheyt/ nu ſie ic wel antwoorden Polinarde/ dat ick alleen niet en ben vã deſe opinie/ die my doet wenſchen om ſo vele machts over hem te mogen hebben als hy over my doet/ nae dat my dunckt. Me-vrouwe seyde Brionelle ſo draecht hy hem een goede affectie/ voorwaer antwoorden Polinarde/ indien ick eenigẽ middel hadde om ſijnen goedẽ wille tot my te trecken/ ick ſoude t'ſelve te werck ſtellen. Op mijn gheloove ſeyde Brionelle ghy twee te ſamen veenicht/ in eẽ gelijcke liefde ſoudemen wel mogẽ noemen/ het alderſchoonſte paer Minnaers datmen opt ſach. Met deſe ende diergelijcke redenẽ deviſierdẽ deſe twee Jonckvrouwẽ van Palmerijn/ die daer entuſſchen ſoo ſeer langh vierden om de dervinge der preſentie vã zijn beminde Polinarde/ dat den volghenden ganſchen nacht de gepeynſden ſlape vã hem jaechden/ eyſſchende des ſmorgens ſeer vroech zijne cléderen om op te ſtaen/ eñ terwijlen hy hem noch aen tooch/ liet hem den Keyſer deur eene van zijn Edellupden vragen na zijnen ſtate. Mijn Heer antwoorden hy/ u ſal gelieven zijne Keyᵉ Maᵗ van mijnent wegen ſeer te bedancken vande altegroote eere die hy my bewijſt/ ende zijne goede gratie te groeten met mijne ootmoedige recommandatien/ mede ſeggeñ/ dat ick my ſoo diſpooſt vinde als opt. Als den Keyſer dit hoorden nam hy voor hem dien ſelfſten dach de kercke te beſoecken eñ God vande grootſte weldaet te danckẽ/ bevelende de Keyſerinne heur in ſoo groote heerlicheyt (als mogelijc) oor aldaer te vinden met heure vrouwen die gheleyt worden deur t'gheſelſchappe van veele Ridderen/ onder de welcke hem mede liet vinden den Ridder Palmerijn die (alſſe wederom upt de Kerck ghecomen waren) ghedupzende het Noenmael/ recht teghens over van zijn alderlieffſte gheſet worde. Waer over hem de liefde alſoo quelden dat hy niet en wiſte wat gelaet te houden/ ſoo dickwils van coleuren dan root/ dan bleeck wordende/ veranderende dat de Princeſſe lichtelijck preſumeerden dat hy nietemin van heur als ſy van hem was denckende/ nochtans en dorſte niemant van heur beyden openbarẽ zijne gedachten/ maer vermaeckten heur met een lieffelijck geſichtel/ wes dat de tafelen opghenomen waren: Doe beſtondemen te danſen/ op inſtrumenten ſpelen/ Muſijck te ſingen/ ende menigerley andere ſoorten van recreatien te ghebrupcken/ t'welck den gheheelen dach (inden welcken den Keyſer oock voor alle de Werelt open Hof hielde) geduerdẽ wes tot Savonts dat hem een yegelijck vertrocke na zijn ruſt plaetſe/ alwaer Palmerijn ſoo gheringe niet ghecomen en was/ oft alle de crachten van zijnen Gheeſt begaven haer tot de aendachtentiſſe vande verwonderinghe die hy nam over de excellente ſchoonheyt vã zijn alder beminſte Polinarde/ ende hem opt bedde leggende/ begonſte hy ſwaerlick te ſuchten eñ tegens hem ſelven te ſegghen: Och ghy ellendige Palmerijn/ hoe zydy geraeckt in dezẽ Doolhof? wat heeft u beweecht uwe fantaſien ſoo hooghe te ſtellen nadien uwe verdienſten ſo cleyn zijn? wãt Saturnus en heeft u niet deelachtich ghemaeckt van zijn volcomen oordeel/ noch Jupiter van zijn ghewoonlijcke vreuchde/ noch Venus van hare rijcke ſchoonheyt/ noch Mars van zijn crachtige machte/ noch Mercurius van zijn Godlicke welſprekentheyt/ noch Phebus van zijn rijcke ſchattẽ/ noch Diana van hare koele continentie/ noch de liefde en heeft alſulcke macht niet datſe Me-vrouwe Polinarde my ſoude kũnẽ doẽ beminnẽ gelijc ick hoopten. Daerõ

moet

soo moet ick van pijnen sterven / ende dit segghende / gaf hy eenen soo swaren sucht dat het Orbande hoorden / die der halvē vreesden dat hem overcomen was eenighe nieuwe quade toevallinge om de slagen die hy vandē Schutter ontfangen hadde / waerom hy by hem liep vragen of hy hem qualijck gevoelden. Ick ghevoele my antwoorden hy seer qualick bouen maten. Hoe dat mijn Heere seyde Orbande / heeft u den Keyser eenich verdrietich woort toegesprooken? neen hy antwoordē Palmerijn / maer eenen machtigher Heere als hy / te wetē de liefde heeft my niet alleene bevochten maer oock alsoo gewont dat ick cortelingh moet sterven indien ghy gheenen middel en weet om my te helpen / ick sweer u op mijn Ziele mijn Heer antwoorden den D'werch. Dat ick my geensins en sal sparen / indien u believet my de saecke te ontdecken. Eylaci seyde Palmerijn mijn lijden spruyt alleen uyt een al te neerstighe aenschouwinghs opde excellente schoonheyt van Me-vrouwe Polinarde / maer indien ghy haer wist te kennen te gheven het minste punt van mijn onverdraechlijck lijden / mogelijck sy souden een weynich achts nemen op mijn swaere martelisatie. Mijn Heer seyt wel antwoorden Orbande / maer en is hem niet indachtich / hoe ick ghestraft worden doen ick my voor u in gelijcke saecke avontuyrden aende Princesse Laurene / op mijn Ziele / daer en sal geenen Dach mijns levens passeeren of ick sal t'selve wel ghedencken / ende dit seyde hy met sulcken natuyrlicken gelaet van vreese dat Palmerijn niet teghenstaende zijne groote melancolie hem niet en konde onthouden van lachē ende antwoorde / ghy sout wel verwondert zijn indien de ghene die u alsoo int droomen sloech dese Polinarde was die ick van mijns kintse Jaerē toegeeygent ben. Daerom bid ick u dat ghy heur van mijnent weghen wilt aenspreecken gelijck ghy wel weet te doen. T'is wel seyde Orbande / my dunckt niet dat sulcken slach als ick int droomen creech van soo teeren Jonckvrouwe soude kunnen gheschien / want al en maecktense geen lickstede soo had icker nochtās groote vreese voor / daerom en sal ick noyt van mijn leven meer onderstaen alsulcke sottichepe. Ghy sult u immers seyde Palmerijn oft anders suldy uyt mijn gratie wesen. Veel liever antwoorden den Dwerch soude ick noch eens ghestreelt willen worden als alsdoen / want alst dan u immers ten qualicksten wil soo bin ick doch veel liever noch tweemael inden droom gheslaghen als een waeckende / maer dat het ghesthieds seyde Palmerijn met een affectie gelijck ghy dā wel weet te ghebeypnsen. En hebt daer voor geen vreese antwoorden den Dwerch / ick moet den doodt morgen stervē indien ick overmorghen wederom levendich konde worden / soo verre ghy t'spel niet en wondt / indien ghy de partye soo wel verstondt als ick / ende in dese ghedachtenisse ontsliepense.

Hoe Polinarde Palmerijn badt om zijnen Dwerch, ende van't Propoost dat dien met haer hielde.

Het xxviij. Capittel.

Nauwelickx en was Orbande wederom op zijn bedde ghekeert / oft Palmerijn zijnde met vaerke (deur de pijne des droefheydts veroorsaeckt) bevanghen / begonste te slaepen tot dat de claerheydt des dachs ende des nachts duysterheydt verdreven hadde / als dot

stondt hy seer haestelÿcken op / ende
ghinck eenen seer voorspoedighen mor-
ghen wenschen aen zÿne Keyserlÿc-
ke Majesteyt/ die de feeste drye daghen
lanck dede duyren / het welck Palme-
rÿn goede hope gaf / dat den Dwerch
daerentusschen eenighe middelen soude
vinden om Polinarde zÿn meeninghe
te verclaeren. Maer hem ghescheden
beter als hy dochte / want Trineus
ende hy / int komen met der Jouff-
vrouwen zÿnde / overquam heur al-
daer by ghevalle den ghebulten / ende
ghehenvelden Urbande / die van de
Jonffvrouwen soo haest niet ghesien
en worde / ofte sy bestonden allegaer te
lacchen : Waerom Trineus tot Po-
linarde seyde. Me-vrouwe / saechdy
opt Pasie bequamer om de Princessen
te dienen ? Voorwaer antwoorden sy /
hy ghelÿckt zijnen Meester seer qua-
lÿck / ende heur keerende tot Palme-
rÿn / seydese : Ick bidt u Heer Pal-
merÿn / dat ghy hem eens wilt vra-
ghen / oft hy my dienen wil / indien
ghy te vreden zÿt my hem te schencken.

Me-vrouwe / antwoorden Pal-
merÿn / alsoo hy is / soo is hy uwe
ende zÿnen Meester oock. Doen de-
de hy Urbande een teycken / wes-
halven hy naeder quam eñ zÿne reve-
rentie doende / ende van zÿnen Mee-
ster ghesepdt wordt: Compt hier Ur-
bande / ick hebbe u gheschoncken Me-
vrouwe Polinarde / en wildy sulcken
Princesse niet ghedienstich zÿn ? Jae
ick voorwaer / antwoorden hy / nae u
mÿn Heere / want u en wil ick niet
verlaten: ghy hebt reden antwoorden
de Princesse: ick ben daer met te vreden
met conditie / dat ghy mÿn sult zÿn soo
langhe als de Heer Palmerÿn hier sal
blÿvẽ: seer geerne Mevrouwe antwoor
den den Dwerch. En failgeert dan niet
seyde de Princesse van my alle daghe te
comen besoecken / ende al hoewel dit
propoost passeerden voor tÿtcortinghe
soo was de Princesse daer inne noch-
tans wyders denckende / te weten om
van Urbande te vernemen of Palme-
rÿn oock gheaffectionneert was tot ee-
nighe andere Jonckvrouwe / oock hiel-
den de Hofvrouwen noch veel meer an-
dere coutinghen met Urbande die haer
soo wel wiste t'onderhouden met ghe-
nenchelÿck praten / dat hy vã doe voort
aen soo familier onder heur wordt / dat
hy soo dickwils alst hem gheliefden in
heure Cameren ginghe / altÿts verbey-
dende de ghelegentheyt om Polinarde
te moghen doen verstaen zÿns Mee-
sters begheerte : Maer sy quam hem
te vooren-waert / op eenen tÿdt al-
leen zÿnde / riepsehem ende vraechden
wiens Soone Palmerÿn was / op
mÿn ghelooue Me-vrouwe antwoor-
den hy / dat en soude hy u selve niet con-
nen segghen. Maer ick mach u wel
sweeren dat opt Ridderschap beter ghe-
imployeert en was als aen hem / want
ick heb hem selve sulcke feyten sien doe
dat dergelÿcken by menschen gedenc-
ken noyt meer ghesciet en zÿn / ende
doen vertrock hy haer alle de heer-
licke daden van Palmerÿn / daer nae
segghende: Derhalven gelooft vryelick
Me-vrouwe dat hy ghesproten moet
zÿn van eenigen hoogen stamme twelc
ick oock alsoo dickwils heb hooren ver-
seeckeren vande wÿse Nigromanten /
maer Dwerch seyde Polinarde ick bid
u deur t'ghelooue dat ghy uwen Mee-
ster schuldich seyt te houden / dat ghy
my een dinck wilt segghen / de welck
ick van u begeere te weten. Me-vrau-
we / antwoorden hy / ghy hebt my soo
hooghe vermaent / dat ick om ster-
ven niet en soude willen versÿmghen.

Doen

Doen seyde d'Infante tot hem/ ick beminne u Meester so seer deur een eerbare affectie als mijn eygen Broeder / derhalven soude ick van u wel begeeren te verstaen/ wie die gene is/ die hy ter werelt t'meeste bemint op dat ick (die kennende) die soo veel te meer eeren mach om zijnent wille / t'welck den Dwerch soo haest niet ghehoort en hadde/ of hy dochte wel datter nu den besten saysoene was om te spelē zijn personagie waerom hy de Princesse aldus antwoorden: Me-vrouwe indien ghy eē ander waert soo en soude ick u gheensins openbaren soo grooten secrete van mijnen Heere/ maer u (die mijn Vrouwe ende Meesterse zijt) ben ick schuldich niet te verswijghen / hierom verseeckert u vrylijck/ mijn Meester alsoo verlieft te zijn dat zijn ziele t'lichaem niet langher vergeselschappen en sal/ indien hem in corten tijdt geen remedie gunstich en is/ want ick heb hem dickwils sien getormenteert worden met een soo vreemde Passie dat hy properlijck beter scheen te sterven als te leven.

Wat believt u noch yet meer te hooren? Hy sucht/ geduerichlijcken vallende van ure tot ure in een wanhope/ die (soo verre t'eynde van zijn leven soo nae ware / als hy't begheerende is) zijn lichaem inder waerheyt veel gheluckigher soude doen achten / om dat t'selve daer deur soude gheraecken tot ruste die hem al nu gheheelijcken voorby gaet deur de quellinghe die des daechs haer prent in zijne ghedachten / des snachts t'lichaem rustende zijnen gheest quelt met een seer groote tormentatie/ die de Princesse niet minder was verterende met een vreese van niet te zijn de ghene daer af teghenwoordelijck was sprekende den Dwerch / Den welcken aende haestighe veranderinge van haren coleure / van roodt / van bleeck ofte andersins wordende / nae dat de diversheyt der veelderley ghedachten heuren Gheest / fantasien waeren presenteerende. Wel merckten / den tijdt goede bequaemheyt te verthoonen / om zijns Meesters saecken te vervolghen / segghende: Mevrouwe / dunckt u gratieus te zijn/ die moghelijck in sulcker manieren sal veroorsaecken den doodt van den alderbesten Ridder / om den selven int leven te moghen houden. Ick seer ootmoedelijck bidt uwe Princesselijcke ghelieste te willen zijn / by haer soo veele te weghe te brenghen / datse de cortesie diemen behoort te thoonen teghens alsulcken Ridder / als mijn Heere / van nu voortaen in der daet bethoonen. Dwerch mijn Vrient/ antwoorden de Princesse / het kan wel moghelijck zijn dat ick niet en kenne / de ghene die (volghens u seggen) soo weynich achts op u Meesters groot lijden neemt / dat sy by avontuyren geen plaetse en sal willen gheven eenich ghebedt / t'welck ick aen haer om zijnent wille soude moghen doen / voor zijne ghetrouwe diensten / daer van danckbaerheyt te verthoonen. My is verweckende mijn devoyr / daer ick niet en hope te failgieren / soo verre ghy my van haren naem doet verclaringhe.

Van het welcke (seyde den Dwerch) Me-vrouwe / my eerst wil ghelieven te belooven gheenen ondanck te weten. Grooten danck ter contrarien / antwoorden de Princesse / sal u daer voor gheschien. Om die te verdienen seyde den Dwerch / sal Me-vrouwe ghelieven te verstaen van mijns Meesters swaere lijden (waer deur hy leeft ende sterft hondertmael op eenen dach,

dach) alleene oorsaecke te zÿn haere excellente schoonheyt/die ick om Godswille bidde bermhertichept te willen hebben / ende niet te zÿn oorsaecke der ruineringhe van den ghenen / die om uwent wille Dach ende Nacht soo swaer verdriet passeert/dat medelÿden my doet spreecken dese antwoorde / die by D'infante ghehoort zÿnde van heur grootelickx verwonderdende qualÿck te vreden/geveynst worden om Palmerÿn t'ghebraet te beter te doen smaken/ segghende/ ick heb u belooft my niet te verstooren/ nochtans haddy beter behooren te respecteren mÿnen staete int te kennen geven van u Meesters groote affectie/in recompensie vande welcke ick bedwonghen worde / hem deur u te doen ontbieden den Ambassadeur/dicwils soo vele niet te vermoghen/ als de presentie vanden Gesant-schicker selve indien dien vergost worde(antwoorden den Dwerch) Me-vrouwe eens alleene te spreeckē/ hy soude haer wonder dingen kunnen verclaren / vande predestinatie tusschē u beydē / tot t'selve te doen antwoorden Polinarde/sal hy my dickwils ten propooste kunnen vinden int Hof vande Keyserinne / wt het welcke hy niet en sal moeten vertrecken / soo verre hy begeert te blÿven mÿnen Ridder/waer van ick hem tegenwoordelÿc verseeckere de aēnemminge/ vande welcke Vrbande de Princesse hoochelick bedanckt hebbende van haer oorlof nam/ om dese blÿde bootschap soo haest doelick over te brengen aen Palmerÿn/ die hem hadde sien gaen inde Camer van Polinarde twelck hem t'zÿnder comste (die hy in grooter devotie verbeydende was) Vrbande te gemoete dede loopen/ segghende/van verre sonder te hebben de pacientie van hem eerst te laeten spreecken. Och mÿn vrient/bootschapt ghy my van des doodts oft levens vercondiginghe nieuwe maren / soo goede antwoorden Vrbande dat daer deur dē alder ghelucki chsten Ridder die huydensdaechs leeft geacht mach worden/ mÿn Heer Palmerÿn van Oliven/ den welckē dit hoorende liep zÿnē Dwerch haestelÿck omhelsen/segghende : Och mÿn aldergetrouste vrient/indien Mevrouwe Polinarde erbermenisse over mÿn uytterlicke droefheyt hebben sal/ soo wilt doch sonder eenich langher uytstel/ met een weynich blÿtschaps sollacieren mÿn over groote lÿde/ om t'welc te verlichten Vrbande bykans alles wat tusschen hem ende Polinarde ghepasseert was / verhaeldē inde presentie van zÿn Heere/die t'selve verstaen hebbende/eenen swaren sucht doende/luyde riep /o almachtighe Vader dat de visioen / so my dickwils op de bergen van Olive ende Artiferie(inden slaep) gheopenbaert sÿn/ alsoo van u geordineert waeren / bekenne ick al nu opentlÿck wt de groote gratie die my tegenwoordich gelteft heeft te doē uwe Goddelicke Mat/de welcke die oock tot daer toe mocht vermeerderen/ deur alsulcke neringhe der Princesse goeden wille dat die my ghelieve bequame middelen te stellen / om haer alleene te moghen spreeecken/ waertoe sy seyt antwoorden Vrbande / mÿn Heere haer dickwils ten propooste sal moghen vinden inde Camer van heur Moeder / maer heur Vader dē Keyser weet ick gedelibereert te zÿn morghen (om de Jaffrouwen te recreeren) te willen doen saenrichten een Tornoyspel / by een Casteel niet verre van hier / alwaer mÿn Heere met de Princesse beter sullen moghen volbrenghen / dan op eenighe andere plaetsen t'ghene ick begost hebbe/om t'selve seeckerlick te moghen weten/seyde Palmerÿn/is ons van noodē aenstont te gaen visiteren zÿne Mat / die Palmerÿn so

haest

haest niet ghesien en hadde / of hy riep
hem/segghende: Ick en wil niet laeten
van u te verclaren in uwe afwesen voor
my genomen te hebbẽ alle de Jofvrou-
wen van mijn Hof (overmits sy my ge-
beden hebben om eenighe recreatie / in
vergheldinghe van den langhen tijdt
die sy ghesloten ghesetem hebben / deur
vreese van den Duyvelschen mensch die
van nu ter doodt gebracht is) twee mij-
len van hier te ghe leyden op een Ca-
steel / t'welck rontsom verciert is met
veele Bosschagien/ daer inne wy de ge-
neuchte des jachts sullen moghen heb-
ben: terwijlen ick sal doen veerdich ma-
ken de stellagien ende andere ghereet-
schappen / noodich tot des steeckspels
gheneuchte/de welcke ick gheensins en
wil in ongheneuchte te sullen moghen
veranderen/waerom my vastelijck ge-
lieft / datter in als niet meer inden af-
geteyckenden Camp en sullen moghen
comen als dertich Ridders / daer van
der eerstelijck thien teghen thien sullen
tornoyen / waer van de thien swackste
gewroocken sullen worden vande thien
dien och resteren/ de welcke gewonnen
oft verloren hebbende/sullen sy alle met
stompe sweerden moghen vechten / in
gelijcke manieren als gedaen sal wesen
mette lancien/ waer van den best vech-
tende/t'ontfangen heeft een bagge ghe-
lijck die de Keyserinne hem sal willen
presenteren/om de welcke te verdienen
ick sonderlinge van u begheer te willen
zijn een vande eerste tien tegens de par-
tye / daer onder hem sal laten vinden
mijnen Neve Gavaran / die ick achte
voor eene der beste Ridderen van mijn
gheheel Hof: deur t'welck terstont liep
van dese nieumarẽ de verbreydinge die
veel Ridders haer deden bereyden / in
hope van vercoren te worden onder't
ghetal der dertich die tornoyen souden/
om daer in te thoonen wat couragie sy
wisten te scheppen vande presentie der
ghene uyt wiens ooghen de stralen op
heur waren gheschoten by den cleynen
God Cupido / die Ptolemeus ooc alsoo
seere hadde ghewont / dat hem geen sa-
ken en gevielen/ als die behagende wa-
ren Me-vrouwe de Princesse Brionel-
le / om de selve zijne soete bittere quel-
linge te kennẽ/ hy so groote neerstichheyt
dede int soecken vande bequaemheydt
daer toe dienende / dat al eer dese twee
Minnaers des anderẽ daechs opt Ca-
steel aenveerden heure bedruckte hertẽ
(met een zijnde/gelijcke quellinghe ghe-
passioneert) den anderen belooft haddẽ
voortaen te thoonen een vrientschap/de
welcke heur beyde dede leven in een ho-
pe die van alsulcke personẽ t'herte ver-
ciert met blyschap. Contrarie van die
Palmerin alnoch in groot verdriet was
levende / om dat hy zijn alderliefste de
reverentie gedaen hebbende/meynende
haer te vergheselschappen / terstonts
daer nae geroepen wert van haer Moe-
der de Keyserinne/ wiens companie hy
door beleefthheyt niet en conde verlaten/
tot dat sy t'noenmael ghenut hadde /
met alle t'ghESelschap van den Keyser /
den welcken dit ghesciet zijnde / hem
met de Joffvrouwen ende Ridderen
ginck vermeyden in een seer ghenoe-
gelijck dal/met veele bloemen beplant/
op de kant van een soet rustent Rie-
vierken / vallende vande hooghe daer
rontsom ligghende Berchskens / daer
van oock ghelept waren veele Fontey-
nen/die door soete besprengingen/over-
mits de groote drooghte/ waren begie-
tende de Lusthoven/ die seer geneuche-
lijck stonden / om dat het was in den
tijdt als de bloeyinghen van de cruy-
den ende bloemmen / met den soeten
reuck der bloemen / d'Onderdanen van
den Soone van Venus verwercken /
om den anderen te openbaeren de am-

moreuse passien / die Palmerijn alsoo verstouten / dat hy zijn beminde Polinarde inden arm nemende/daer met soo verre van t'ander gheselschap ginck wandelen / dat heur tonghen deur vreese van eenich ghehoor niet ghebonden en worden/ segghende: Me-vrouwe/uwe gratie sal believen int goede te nemen / indien ick dwalende Ridder uwe Princesselijcke cortosie dorve openbaren / een saecke die ick om stervens wille niemant ter werelt en soude hebben willen te kennen gheven / en hadde my den noodt (vande welck wy alle slaven zijn) niet bedwonghen te practiseren alle middelen om te moghen verkrijghen eenighe verlichtinge van mijn onverdraechelijck lijden/deur de bermhertichheyt van u mijn Princesse die my alleene kunt verleenen volcommen secours/daer toe ick hier voormaels niet en hadde als een groote wanhope die de bootschap van mijnen Dwerch al nu heeft doen veranderen / in een twijfelachtige hope. Om de welcke te verseeckeren ick seer ootmoedelijck bidde / uwe goedertierentheyt te willen ghelieven op my te doen dalen t'aldergrootste gheluck dat den aldermachtichsten Prince des gheheelen aertbodems soude kunnen wenschen / t'welck my alleene kan ghebeuren soo verre ick ontfanghen worde voor haeren Ridder / oft my daer voor refusierende te verclaren een doodelijcke benautheyt voor uwen eewighen dienaer. Palmerijn /den welcken dese woorden vergheselschapten met so droevigen gelate/ ende menichte van/ tranen dat Polinarde daer over compassie crijghende/ heur binnenste vyer niet langer so wel en konde bedecken oft daer quamen wtspruyten clare vlammē / druckende met hare vingeren aen zijn rechterhant terwijlē sy tot hem seyde : Heer Palmerijn ghy schijnt te willen desespereren vā een sake daer ghy meer machts over hebt als ghy niet en denckt/mogelijck deur dié ghy my acht van so onwijsen oordele/ dat ick (bekennende uwe perfectien) my niet en soude gheluckich achten van tot eenen Ridder te hebben alsulcken persone dien ick tegenwoordelyck verseeckere vrbandes hoop geringe niet ydel te zijn/waer van den tijt volcomen getuygenisse sal kunnen doē/ deur de volbrenginge die meer vermach als alle de sweeringē/om datse is seecker ende t'ander ghelosten van menschen onderdanich de faellieringhe die ick den almachtigen God bidde niet te willen laten vallen in onse hope van de welcke t'eynde verbeydende ick van u begeere daerentusschen niet te willen scheyden wt het Hof van mijn Vader sonder mijn voorweten / maer siet de Jofvrouwen met de Ridders genaeckē soo nae by ons dat wy de reste moeten wtstellen/alleene wilt in mijne gedachtenisse draghen desen bracelet/ die Palmerijn met groote blijdtschap ontfanghen hebbende / terstont daer nae (om alle vermoeden te schouwen de Princesse verliet / gaende ter plaetse daer Ptolomeus ende Trineus waren/routende met heur Moeder ende den Keyser / den welcken siende de Sonne heur bestaen te verbergen achter de schaduwe des aertrijcx / keerden met alle zijn geselschap wederomme nae't Casteel/in hope van des anderen daechs nae noen den Tornoy te doen beginnen.

Hoe Palmerijn vijf daeghen lanck wan den prijs vanden Tornoy, ende wat inden selven meer ghebeurden.

Het xxix. Capittel.

IN dese aenstaende Tornopinge verhoopten Palmeryn alsulcke Ridderlicke daden te thoonen / datse vande achtinghe daer in hem d'Infante was houdende / souden veroorsaecken vermeerderinghe om de welcke te vervolghen hy hem met Ptolomeus ende acht andere Ridders alle ryckelyck ghewapent int beginsel vande ghesette ure vuechden inde tornoy plaetse / alwaer zyn ooghen (soeckende t'ghene t'herte begherende was) onder de Joffvrouwen terstont ghewaer worde / zyn alderliefste Polinarde / vande welcke t'meeste verlanghen oock nergens toe en streckten als nae haren Palmeryn (die) ghelyck hier vooren geseyt is/in zynen schilt voerden een toegheslotene handt/die de Princesse (deur neerstighe aenschouwinghe op heuren minnaer) ghewaer wordende een groote begheerte creech om daer van te moghen weten de beteyckeninghe / de welcke sy niettemin voor alsdoen (om de ongheleentheyt des tydes ende plaetse) noch moste dissimulieren / heur vertroostende in de meyninghe van de waerheyt daer van wel naemaels te sullen vernemen aen heuren alderliefsten Ridder / die met het ander gheselschap van zyne Compagnie veele spronghen/volten/ende lopinghen met heure paerden in presentie vande Joffvrouwen/ deden / terwylen aldaer noch arriveerden den courageusen Prince Gabaran met neghen andere Ridders / die oock bestonden te braveren / als de Trompetten ende Basuynen / met heur gheluyt te kennen gaven dat een peghelyck vā alle de Tornoyers zyn devoir mochte doen / onder de welcke hem Gabaran bereydt om t'eerste te loopen/wenckende den Prince Palmeryn / die dit siende een stercke lancie nam ende gaf zyn peert furieuselycken de sporē/waer over sy den anderen ontmoeten met sulcken ghewelt /dat Palmeryn met zyn speere Gabaran recht van vooren treffende Man ende Peert ter eerden wierp / blyvende gheheel verduyselt op de plaetse ligghen / dan veerdichlycken van zyn Cammeraten uyt de plaetse ghelevdt wesende wilde eenen Ridder van zyn partye d'injurie wreecken / loopende teghens Palmeryn met een groote crachte / die nochtans niet sterck ghenoech en was om hem te overwinnen / overmits hy den grooten Hector gheleecke om dat de stralen der oogen van zyn Meesterse hem tot stoutmoedicheyt verweckten / ghelyck de Sonne met haere raden doet opgaen ende haer stoutelyck verthoonen de soet bloeyende bloemkens met die welrieckende Roosen / waer over desen Ridder noch lichtelycker om leghe ghesmeten worde als Gabaran/ die oock also noch volchden zyn ander resterende acht cammeraten sonder dat die eenichsins uytten sadel konden beweghen den Prince Palmeryn/ den welcke hier nae uyt te plaetse rydende met zynen troppe passeerden voor by de stellagie vande Joffvrouwen die heur niet alle de andere omstaenders so Heeren als Vrouwen grootelycx verwonderden van zyne ghedaene feyten/sonderlinghe d'Infante Polinarde die in heure gedachter glorieerden van bemint te worden d een soo schoonen ende dapperen der tot Brionnelle segghende : J vriendinne en dunckt u niet behoorl te zyn datmen Palmeryn een goede affectie toedrage. O voorwaer Me-vrouwe /antwoorden de Princesse / ick en sach noyt Ridder alsulcke feyten mette Lancie doen / daer op Polinarde heur propoost voorts wilde vervolghen / maer sy sach wederom aen't een eynde inde Tornoy plaetse commen thien

Ridderẽ / daer van Ptolomeus d'eerste was / ende aen't ander Cormedes met neghen Cammeraten / die terstondt de Trompetten dede blasen / loopende teghens Ptolemeus met so groote stoutmoedichept / datse beyde heure lancien braecken / sonder nochtans yemant upt den sadel te vallen / ter tijdt toe / sy wederom nieuwe lancien ghenomen hebbende. Ptolemeus (beschaempt zijnde van ghefailleert te hebben / in zijn tegen partye om neder te werpen) met so grote furie teghens Cormedes liep / dat hy man en peert ter aerden wierp / als ooc noch drie anderen hem volgende. Waer over de Broeder van den Hartoch van Lorepnen (geestimeert zijnde voor een van de beste Ridders van zijnen tijdt) met luyder stemmen seyde: Het schijnt dat dese twee Griecksche Ridders alhier ghecommen zijn / om alle de eere alleene te verkrijghen. Witsdien velden hy zijn Lancie / thoonende Ptolemeus daer met so cortoyse eerbewijsinge / dat hy bedwonghen wert sadel ende stegelreepen te verlaten / om in vergheldinge van dien / de reverentie wederomme te hoere te doen aen den Lorepn / die in ghelijcke manieren noch groetten vier andere / nae de welcke hem ontmoeten eenen seer stoutmoedigen Ridder / vant huys vanden Keyser / Menadus ghenoemt / met so groote furie / dat hy man ...e peert over hoop wierp. Waer nae ...zijne Cameraten (tot datse den an... alle overwonnen hadden (noch ... heerlijcke feyten doende / alle ter ...n vande Jonckvrouwen / daer van sommighe een singuliere geneuchte in namen / van heure Minnaers soo Ridderlick te zien vechten in dit steeckspel / hoewel sy t'selve liever gewenscht souden hebben op een ander maniere te geschieden / inde bloote armen vande ghetornopt hebbende Ridderen / die heur hier na alle te voet begavẽ / om te vechten met stompe swaerden / daer met sy onder heurluydẽ beweechdẽ so vreemden getier / datmen hare wapenstucken aen allen canten hoorden clincken / ghelijck oft den creupelen Vulcanus zijn Aembeeldt gesmedet hadde. Ende overmits sy sonder ophoudẽ ofte verhalinge van aessem / opten anderẽ smeter. seer sware slagẽ / vande welcke Ptolemeus (noch vertoornt zijnde over zijnen val) de gheringhste niet en dede / hoewel dat zijne daden nochtans niet en waren te ghelijcken byde feyten van Palmerijn / die vã een aenlonckent lieffelijck ooghsken zijns alderliefste / alsoo geanimeert wert / dat hy herwaerts eñ derwaerts door de Tornop-plaetse springhende / niemant en raeckten / ofte hy dede hem door de crachte des slachts / met de kniẽ op d'aerde vallen. Waerover hem bycans geenen Ridder en dorste verbeydẽ uytgenomen den Lorepn / op den welcken hy bemerckende te steunen / alle de couragie van zijn tegenpartye / hem soo swaren slach met dẽ knoop des gevestꝭ van zijn Rapier / bovẽ opden Helm gaf / dat hy bedwongẽ wert plat op d'aerde neder te vallẽ / int midden van zijne negen Cameraten. Die dit / als ooc den avont seer na by te zijn / siende: Accordeerden de partye vã Palmerijn de victorie / d'welcke tgevecht voor desen dach hebbende doen eyndigen / vertrock hem een yeghelijck na zijn Logijs / alwaer Palmerijn eñ Ptolemeus ontwapent zijnde / voorts ginghen nae den Keyser / die heur in grooter eeren ontfinge / seggende: Heer Palmerijn / ick achte dẽ Prince ghelucktich / die hem mach beroemen van uwe vrientschap. Dit niet alleene mijn Heere / antwoorde Palmerijn / maer oock mijnen bereyden wille ende veerdige diensten / naer alle mijn cleyn vermogen / zullen eeuwelijck verbondẽ

blijven

blijven aen de ghelieftte van uwe Key-
serlijcke Majesteyt / den welcken hem
van dese presentatie hoogelijck bedanc-
ten / terwijlē de Keyserinne oock aldaer
inde Sale Palmerijn boven de ander
gheschencken / die hy albereets ontfan-
gen hadde voor den prijs vant Tornoy
noch quam presenteren eenen Rijcken
mantel / met peerlen ende costelijcke ge-
steenten gheborduert / segghende tot
heur Dochter Polinarde: Mijn Doch-
ter wil oock eenich present doen aen dē
victorieusen Palmerijn / in wiens pre-
sentie de Princesse over alsulcke woor-
den heur blancke coleure in Incarnaet
veranderende al half lachende / noch-
tans met een schaemte vergeselschapt /
van heuren hals bestonde te nemen een
gulde ketten / seggende: Heer Palme-
rijn / om u hier alsoo te binden / dat ghy
van nu voortaen niet en sult moghen
scheydē / uyt den dienste van mijn Heer
Vader: Ick u bidde dit ketten te wil-
len ontfanghen / in een behaechelijcke
gifte / om de cleynicheyt van dien / u sal
ghelieven ghedachtich te wesen / d'opi-
nie datmen een schenckaste niet en be-
hoort te oordeelen nade weerde / maer
nae d'affectie dien ick hoop aengename
te zullen maecken dit gheringh present
t'welcke Palmerijn in seer groote blij-
schap bedanckten / seer ootmoedelijck
ontfinghe: vanden Mantel ende Ket-
ten seer ootmoedelijck bedanckende de
Keyserinne met haer Dochter Polinar
de / die hy antwoorden. Me-vrouwe /
al is dese ghifte seer costel / soo acht ick
nochtans veel heerlijcker / de affectien
deur de welcke ick in kennisse vā desen
vry willichlijcken aenneem / alsulcke
ghedanckenisse met belofte van dien /
noyt te soecken eenighe verlossinghe /
maer altijdts onderdaen te blijven van
zijne Keyserlijcke Majesteyt / die hem
vā dese verbintenisse (overmits hy son-
derlinghe wenschten in zijn Hof te mo-
ghen houden) hoochelycken bedanckt
hebben: Voorts met hem ende t'ander
gheselschap soo lange devíseerden dat-
mē bereyt hadde het avontmael / waer
in oock ten voorschijn quamen alle de
ander Ridders / genoech te routen heb-
bende van des ghepasseerdē dachs ge-
schiede feyten / daer inne sy seyden een
onmenschelicke cracht ghetoont te zijn
by den Ridder Palmerijn / die van den
Keyser versocht worde / hem des ande-
ren daechs / niet int eerste in den Tor-
noy te willen laten vinden / om dat hy
seyde genoechsaem bekent te wesen zij-
ne vromicheyt / die alsnu oock bijde an-
deren behoorde verthoont te worden /
t'welck hy zijne Mat. belovende in den
avontmael / recht tegens over van zijn
beminde Polinarde geset worde / niet
sonder een singuliere behaginghe van
dese twee Minnaers / daer van de lief-
felijcke straelkens haerder ooghen / de
bootschappē van heure secrete gedach-
tē so lange overdroegen aen de twee ge-
passioneerde herten / dat de tafelen op-
genomē zijnde / men begonst te dansen /
in t'welck hem Palmerijn niet minder /
als hy in den tornoy met de lancie ende
sweerde te vechten ghedaen hadde / be-
hendich betoonden met cabriolen ende
spronghen / van alle soorten juyst op de
mate te doē / met een singuliere dispoost-
heyt / die de Princesse so wel aenstonde /
dat haer veel meer behaecht soude heb-
ben een secrete Brande van tween tus-
schen heur beydē / als alle t'ander dans-
sen / t'welck gheeyndicht wesende ver-
trock hem een yegelijck wes tot sander-
daechs smorgens / dat hem seer vroech
inde plaetse des steeckspels vervuech-
den alle de Ridders die fame begheer-
den t'erlanghen / uyt ghenomen Palme-
rijn / den welcken wel (volgende de be-
geerte des Keysers) eerst aldaer quam

als de anderen albereets eenen langhen tijt getornopt hadden: nochtans en liet hy daerom niet te vertrijgen de victorie van dien/ als oock den eersten/ tweeden/ ende derden dach daer na volgende / in alle de welcke hem niemant vande Ridderen te vooren en preſenteerden/ oft hy wierpſe metten eersten run ter aerden/ in preſentie vandẽ Keyſer/ die hem badt zijn tornopen al nu te willen af laten/ op dat de anderen oock eenigẽ prijs mochten vercrijghen. Waer in Palmerijn zijne Ma^t obedierende / hem niet meer en wapendẽ inde vier leſte dagen/ de welcke geduerende/ aldaer noch arriveerden veel cloecke Ridderen/ waer onder hem mede liet vinden den Hartoch van Loreynen/ zijnde noch een jonck/ robuſt coragieus Man/ broeder vanden Coninck van Bohemen/ die grootelicx begeerdẽ een houwelijck te ontfangẽ / de Princeſſe Polinarde / die hy oock verhoopten hier inne lichtelick te ſullen conſenterẽ/ overmits zijnen heerlicken ſtaete/ ende grootmoedich herte / t'welck hy aldaer ſoo bravelick bethoonden/ dat hy vande dagghen / waer van de Keyſerinne den victorieuſten van elcken dach eene dede preſenteren de ghene vercreghe die toegeeyghent waren de twee leſte daghen/ ſoo hy eerſt aldaer quam op den avont vanden dach daer te vooren inden welcken den prijs vercreghen was by Ptolomeus / die hierom van Brionelle boven preſent vã de Keyſerinne geſchoncken wort eenen koſtelicken Dyamant/ hem daer mede verſeeckerende dat heur deſe zijne eere niet minder behaechelijc en ghevièl: Als Polinarde alle de victorien van Palmerijn/ hoe wel dat hem die niet meer als vã eenẽ dach gevolcht en was / inde geheele heetſte die niet ſo haeſt niet gheeyndicht en ſach / oft den Keyſer trock wederomme nae de ſtadt was tot inde welcke hy mede verghe-ſelſchapt wort vanden voorſeyden Hertoch van Loreynen/ die hierentuſſchen groote familiariteyt maeckten met den Ridder Palmerijn/ om dat hy zijn Suſter Cardoyne vande opgeſlachte verraderie (ghelijck hier te voorens verhaelt is) verloſt hadde / ſonder nochtans yet wes te weten vande ſecrete liefde tuſſchen hem ende Polinarde / die nauwelijcx met het ander gheſelſchap binnen Gent gecomen was/ oft ſy worden terſtont vuyrichlijcken van Palmerijn gebeden/ om hem te ſtellen tijt ende plaetſe alwaer hy heur vryelijck ſoude mogẽ openbaren zijne getrouwe affectie/ om die ſelue ſonder vreeſe van andere ghehoort te worden/ volcommelijck te ſullẽ moghen wtlegghen: hem Polinarde beloofde waer te nemen die eerſte bequame gheleghentheyt.

Hoe Polinarde aen Brionelle te kennen gaf, de liefde tuſſchen heur ende Palmerijn, met den welcken ſy een ſecreet propooſte hielde.

Het xxx. Capittel.

D'Infante niet verghetende deſe beloftenisſe / dochte ſonder de hulpe van Brionelle niet lichtelijck te ſullen mogen geraecken tot de voldoeninge vandien/ waerom ſy heur tot haer riep/ ſeggende: mijn getrouwe Vriendinne ic wort bedwongen u te verclaren een ſaecke van ſulcke importantie dat ick die geenen anderen menſche om ſterven wille en ſoude willen openbaren/ u biddende uwe geliefte te zijn my alvooren te belooven de ſelve ſo ſecreet te ſullen houden/ dat ick in tijt ende wijle oorſaecke hebben mach om u daer voor met alle mijn vermoghen te recom-

recompenseren. Hondert sware dooden antwoorden Brionelle / soude ick veel liever lÿden als daer van t'minste stippeltgen t'openbarẽ sonder mÿns vrouwe wille / na dien heur singulier faveur my ghelieft te betrouwen heure secreten. Vande welck ghetrouwelÿck te bewaren / ick sweere een eeuwighe belofte die so haest niet by Polinarde ontfangẽ en was / sy leyde Brionelle claerlÿck uyt haer vurighe affectie tot den Ridder Palmerÿn: Om die selve een weynich te mogen vercoelen / ick u ootmoedelÿck bidde (seyde sy) eenich middel te practiseren / waer deur ick hem sonder perÿckel alleene mach spreeckẽ / om welcke reden Brionelle soo beteest bleef staen / dat sy op staende voet niet en wist wat te antwoorden denckende / hoe't moghelÿck was d'Infante soo onghelÿcke partye vercoren te hebben / maer hebbende inghenomen ghelÿcke fenÿn t'welck heur oogen des verstants niet min en warẽ verduysterende / namse ten lesten voor d'Infante tot de voortvaeringhe van heure ammoreuse meeninghe te raden / als hopende daer deur oock te beter heur personagie te sullen kunnen spelen met haeren Ptolomeus: antwoordende / Me-vrouwe hoe wel ghy zÿdt een soo hooghe ende excellente Princesse dat den grootsten Heer der gheheele Weerelt hem gheluckich soude moghen achten indien hy met uwe liefde ghefavoriseert worde / soo en verwondere ick my nochtans niet van uwe minne gheworpen te hebben op den Ridder Palmeryn / om dat hy is den Persone die sulcx t'beste meriteert overmidts zÿne groote deucht / oock kanmen hem wel verseeckerẽ deur dien hy boven zÿne Ridderlÿcke daden verdult is met alle perfectien / zÿn afcomste ghesproten te zÿn van Concklicken stamme / welcke saecken my te meer verwerkt hebben om te volghen mÿn bevoor van mÿn Princesse veerdighe onderdanicheydt te bewÿsen / in te bedencken de de versochte middelen: Te weten / dat daer toe seer bequaem sullen zÿn de vensteren van mÿn Camer / die heur wesicht int veldt hadde staende dicht aen de Stadt-mueren / waer op t'logÿs van Palmerÿn niet verre van daer zÿnde / oock respondeerden / in sulcke manieren datmen over die selve mueren van't eene Logement aent ander (tusschen de welcke niet dan eenen vrucht-boomgaert en was) konde gheraecken: Weshalven Polinarde dese plaetse ooc seer wel tẽ proposite dochte om heurs liefs ende haere secrete herts ghedachten deur den dienst der tongen den anderen sonder vreese aldaer te moghen openbaren: Maer t'erchste was dat in alle de vensteren ÿseren tralien waren / de welcke beletten dat hoewel Palmerÿn deur den Boomgaert ghecommen wesende / nochtans niet en konde gheraecken in den lust Hof / die de Soldaten van Cupido voor't aerdtsche Paradys achten. Des niet tegenstaende wordt den Dwerch (om dit voornemen int werck te stellen) gheroepen ende van d'Infante Polinarde ghesept: Vrbande u sal ghelieven uwen Meester secretelÿck te presenteren / myne affectueusse recommandatie beneffens myne hertelÿcke begheerte / dat hy niet en fatiliere omtrent den toecommende middernacht te verbuegen / aen een ghetralÿt vensterken / staende dicht byder aerden / aende Camer van Brionnelle die hy (om datse alle mÿne secrete saecken weet / ende is) gheensins en behoeft t'ontsien: Me-vrouwe antwoorden den Dwerch u ghebodt sal by my sonder respÿt geobedieert worden / gaende daer mede aenstondt nae zÿnen Meester / den welcken hem t'zÿnder

ghenaerkinghe van grooten blijtschap liep omhelsen / vraghende oft hy hem vreuchde of droefheyt hadde te boodtschappen: Een vreuchde soo groot/antwoorden den Dwerch (met een vrolijck aenghesicht) dat ick wel wilde den almachtighen Godt te ghelieven mijns Heeren geluck niet minder te zijn/ hem voorts verhaelende van't discours/ soo d'Infante met hem ghehouden hadde / pertinentelijck alle de woorden die veel soeter luyden in Palmerijns ghehoor / als soude hebben kunnen doen t'accoort van een wellupdende Musijcke/ t'welck de oorsaecke was / dat hy die meer als t'wijntich reysen dede verhalen: Waer deur den Dwerch soo veerdich wordt in die te vertellen / dat het ten lesten swaerlijck stonde te oordeelen / wie van beyden t'meest gheaffectioneert was / oft tot het vertellen den Dwerch / oft tot het hooren den Prince / die daer nae tot Orbande seyde: och mijn alderliefste Vrient met dese Medecijne heeft de Princesse van my verdreven des doodts temteringe/ die albereets mijnen Geest was verflauwende/ maer roept haestelijck mijnen Cammeraet Ptolomeus die t'zijnder comste / oock deur Palmerijn verclaert worden dese blijde Minnaren/ op dat hy hem niet min met zijn Brionelle/ als den anderen met zijn Polinarde soude moghen verheugen inden lanck verbeydende (so heur dochte) toecommende nacht/ waer van de ghesette ure soo gheringhe niet gheslaeghen en hadde ofte dese twee Minnaers (als nu bycans een yeghelijck in zijnen besten slaepe t'lichaem van des ghepasseerde daechs moeyten nacht ruste verleende/ heure bloote Rappiers inde handen nemende/ clommen met den Dwerch upt heur Logement deur een vensterken / t'welck op de voorseyde muyren upt quam / om voorts nae de verlanghde plaetse te gaen/ waer inne heur de Fortuyne (niet teghenstaende dat de passagie sorghelijck was) nochtans soo wel favoriseerden/ datse sonder van yemant ghehoort oft ghesien te worden / aende tralie quamen daer Polinarde het oor op de clinck hebbende/ overmidts heure comste een cleyn gherucht hoorden / segghende tot Brionnelle: mijn alderliefste Vriendinne/ ick geloove dat Palmerijn compt / ende hier met de glasen open doende / presenteerden heur voor haer ghesichte de twee persoonen / die niet min verbeydende waren alsse ghewacht worden/ t'welck heur te ombanghen met een blijtschap alleene metten herte denckelijck (voor de ghene die met dese soete bittere quellinghe ghefexeert zijn) gheloove ick / ghenoechsaem kennelijck te wesen / de wetenschap der gewonden vanden blinden Godt Cupido/ die met zijne vyerighe stralen Polinarde verwerkt hadde / heur op der Princen coemste / om hem te beter te behaghen/ t'hooft cierlijck te prijcken / met een seer delicaeten doecxken/ waer deur sy vertoonende was haer blont gecrolde hayre: Nae dat het soete nacht-windeken des Meyslonts deur de vensters was blasende / al te met vloedende op haer roode verwighe Wanghskens / ende al te met over heure twee ronds Borst-gens daer op den Prince so neerstich speculeerden dat hy bleef staen oft hy upt zijn selve waere gheweest / deur al te diepe ghedachten op de schoonheyt vande ghene / wiens sinnen deur de lieffelijcke aenschouwinghe oock soo seer beseten wordt van de overpersinghe des wel gheformeertheyts / ende gracieus wesen haer alderliefste / datse (verghetende alle de ghebruyckenisse des spreeckens) soude hebben doen vermoeden dese twee Minnaers/ t'leven op de plaetse te willen passeren/

en hadde Palmerijn (op sy selven vergramt wordende van hem te sien sonder spraecke / voor de Richtersse die hem alleen ter doodt veroordeelden / of de gracie des levens verleenen konde) niet ten lesten met een bevende stemme tot de Princesse gheseydt: Me-vrouwe mijn hope en heeft noyt kunnen begrijpen / dat de Fortuyne soude hebben moghen veroorsaecken / soo groote faveur / van my te doen ontfanghen voor den gheringsten / maer meest onderdanichsten dienaer vã uwe Princesselijcke goede gracie / beweecht zijnde over mijn onverdraeghelijcke pijne / spruytende uyt een alder ghetrouste Minne / met een barmhertichheydt / die ick alwaer mijn leven duysent Jaeren / nemmermeer ten vollen en mach bedancken van dat sy my teghenwoordich doet ghenieten / het aldergrootste behagende solaes van de beschijninghe der schaduwe uwer presentie / teghens de vuyrighe stralen vande Sonne der liefde die ick verhoope met hare claerheyt u wel ontdeckt te sullen hebben een deel van mijne groote ende volstandighe liefde. Nochtans en heeftse die niet gheheelijck mogen openbaren / overmits ick die selve wel ghevoele / maer daer van t'propre wesen niet volcommelijck en soude weten uyt te spreken / alwaer mijn tonghe oock verciert met de welspreeckentheyt van alle cloecke verstandighe Doctoren des gheelen Eerdtbodems: Dan mijn cleyne wetenschap weet seer wel de waerheydt te verclaren van dat die verdient tusschen ons beyden eenighe geneuchelijcke conversatie / waer mede uwe goedertierenheyt int leven soude houden / desen anders stervenden Ridder / die om te ghenieten de presentie van dese / geen ghelijck hebbende schoonheyt / ghepasseert is soo veele sorghelijcke perijckelen / dat de menichte vandien my onmoghelijck zijn te verhalen / by desen ellendigen gracie verwachtenden Minnaer / die alle dese voorgaende woorden / verghesellschapten met soo veele ghevuyrighen suchten ende droevighen ghelate / dat de Princesse heur daer deur verseeckert houdende / van den ongheveynstheyt zijnder liefde / hem antwoorden: Heer Palmerijn / al en verseeckerde ghy my niet soo seer uwe affectie / soo soude ick die nochtans lichtelijcken moeten ghelooven / deur t'ingheven vanden blinden Godt Cupido / die my in ghene mindere becommernisse doet zijn / om de liefde van u / als ghy om de minne van my / daer van volcomen ghetuyghenisse kan gheven / de groote ghemeynsaemheydt die ick u tegenwoordich vergunne / tegens mijn behoorte / op soo suspecten ure. Waer van sal Me-vrouwe my ghelieven t'excuseren / antwoorden Palmerijn / indien ick heur overmits bedanck vanden yver om haer te presenteren mijnen ghetrouwen dienste / met het versoeck van haer alleene te spreecken / deur vreese van yemandts quaet vermoeden (daer nochtans om onse groote secreetheydt / gheen sorghe voor en staet te draghen) eenighe misdoeninge veroorsaeckt mach hebben. Verre van misdoeninghe / seyde de Princesse / is dese saecke als gheschiedende op't versoeck van de ghene die haer voor misdaen soude moghen houden / deur wiens onbiedinghe ghy alhier gecomen zijdt / op datse van u souden moghen ontfanghen / een ghelijcke ghelofte / als daer mede ick u teghenwoordich (mijn alderliefste) op geloove van Princesse ende ghetrouwe Minnersse sweere veel eer de doodt te

sullen sterven dan te consenteren / yemandes anders Heer ende Man van my te zijn: om t'welck te verseeckeren / sy den Prince amoreuselijck de handt bode / den welcken de selve meer als hondert maelen kussende/daer in ghewaer wordt de caracteere waer van hier te voren verhaelt staet / segghende: och Me-vrouwe/ dat ick al nu den aldergheluckichsten Ridder ben die opt ghebooren worde/verclaren dese woorden ende beduyt ghenoechsaem dit teycken/van t'welck hem d'Infante versocht te willen doen een breeder uytlegginghe/ om de selve te volbrenghen hy heur verclarende alle den loop zijns levens mede verhaelden/ hoe den wijsen Adriaen hem gesonden hadde een schilt waer in ghegraveert stonde een toeghesloten hant/beteeckenende (seyde hy) de delicate handt die ick teghenwoordich inde mijne houde/ waer inne ick bevinde een selfste teycken/als ick aen mijn voorhooft (met hayr bedeckt zijn) hebbe ende my oock so dickwils geopenbaert is / in den slaepe deur t'visioen van u mijn Princesse/ die Palmerijn antwoorden: voorwaer mijn Heer ick creech vã den eersten dach des Tornoyspels groot verlanghen om te moghen weten wat uwen Schilt beduyden. Maer nu moet Godt gelooft zijn/ van dat ghy my hebt doen verstaen/so goede avontuyre vermits de welcke ick my niet meer en verwondere hoe ick soo gheringh geneycht zijn gheweest tot u soo vuyrichlicken te beminnen / nae dien de liefde tusschen ons beyden ghebonden worde deur een Godtelijcke ordonnantie / die my doet hopen eenen gheluckighen voortganck in onse saken / als hebbende de natuyre bedwonghen my te vercieren met een teycken/dat (soo ghy seght) volcommelijck is ghelijcken t'uwe / t'welck ick u mijn eenighe hertsen troost / nochtans bidde my te willen vertoonen / op dat ick t'selve met mijn ooghen oock mach aenschouwen: Waer toe heur de Goddinne Diana met heure bleecke claerheyt seer wel favoriseerden/ niet te min dede se by Brionelle eẽ licht aent vẽsterken brenghen: als Palmeryn zijn hayr opheffende haer claerlijck vertoonden zijn caractere / de welcke de Princesse siende properlijck de heure te gelycken/ werp luchter ende keers om leeghe/ nemende heurs alderliefsten hooft tusschẽ beyde haer handen / ende t'selve suetgens tot heur treckende/spaerdense soo weynich lieffelijcke kuskens / datse tot de ghenietinghe vande hoochste gracie der liefden geen gheringhe verlanghen en creech als haren Palmerijn / die de Iseren tralien voor alle Duyvelen wunsté / om dat hy bevonde sulcke saecken seer onbequaem tusschen beyden te zijn/vande ghene die malcanderen hoe naerder hoe liever begheeren te wesen/ segghende tot Polinarde: Me-vrouwe/ al worde de besegheltnghe van onse geloste al nu verhindert / soo hoop ick die nochtans cortelingh te bevestigen/ met sulcke vreuchde dat die de memorie van al ons voorgaende verdriet sal doẽ vergeten: Terwijlẽ wy sulcke geneuchelicke tijdtcortinghe verbeyden / seyde de Princesse / soo en wilt daerentusschen doch niet vergheten dickwils te frequenteren desen wech/ t'welck heur Palmerijn vastelijck beloofden / terwijlen Ptolomeus aen een ander vensterkẽ met Brionelle devyserende zijn handt op heur ronde Borstgens hadde ligghen / in een goede meyninghe zijnde van sich nederwerts te verootmoedighen / dan belet wordende deur een selfste beletsel / als Palmerijn / lede hy een soo groote tentatie als de ghene dencken moghen die t'anderen tijden t'landt van beloften gesien hebben/ sonder nochtans daer in te

moghen

mogen gheraercken / niet te min accordeerden sy twee ten lesten soo wel heure willen / datse den anderen beloofden nimmermeer te faillieren / in ghetrouwichept van vriendtschap die dese twee Minnaers soo weynich den tijdt dede verdrieten / dat in heure caressen van vereptselen (alsoo heur de principale sake beledt worden) noch eerst hoe langer hoe meer waren recreerende / als den Dwerch (die de wacht hielde) de morghensterre siende / des nachts eynde te willen vercondigen / tot zijnen Meester quam segghen. Mijn Heer / den dach draecht ons te openbaeren / indien ghy noch langer wilt volherden in dese amoreusheyt / daer in Palmerijn deur de lieffelijcke straetgens van zijns liefs ghesichte soo blijdelijck was gaudierende / dat hy weynich achts nemende op des Dwerchs vermaninghe / op my wes begoste te doen een lieffelijck devijs aen zijn beminde Polinarde / die een weynich meer bevreest wesende hem antwoorde: mijn Heere het is tijdt / van ons deur af wesen wederom te doen verlangen / naer onse presentie die Palmerijn ende Ptolomeus (dese reden hoorende) oock bemerckten voor eenen tijdt lanck te sullen moeten derven / om dat heur t'faveur van des nachts duysterheyt / deur des daechs claerheyt wilde werden benomen / waerom sy oorlof namen / ende na heur logement gingen / soo langhe rustende / dat de sonne onsen halven Circkel al een langhe wijle verlichtet hadde.

Van't heerlijck Hof t'vvelck ghehouden wordt byden Coninck van Vranckrijck, waer van den Sone Lowijs ghenoemt, verlieft wordt op de Hertoginne van Borgonien.

Het xxxj. Capittel.

TErwijlen den Keyser van Duytslandt, aldus in groote voorspoet leefden / regierden in Vranckrijck eenen seer wijsen / voorsichtighen ende couragieusen Coninck Agartel ghenoemt / die voor hem nam veel heerlicker Hof te houden als opt ghedaen mochte zijn by eenighe van zijne voorgangers / om de welcke te boven te gaen / hy deur brieven dede versoecken alle de principaele Heeren van Vranckrijck / ende deur publicatie vercondighen alle Ridderen de wapenen volgende / dat heur wilde ghelieven teghens den toecommende Paesdach te vervueghen binnen Parijs / t'welck de Conginne oock dede begheren / aen alle de Joffvrouwen die hierom met heure mannen / Vaders ende broeders / desghelicx met een pompeuse toerustinghe int Hof arriveerden / alwaer sy ten lesten maeckten een seer groote compagnie / om d'welcke mede te vergeselschappen / hem oock opden wech voerden. Den Hertoch vā Borgonien / zijnde een seer verstandich bedaecht Man / met zijn tweede vrouwe noch jonck ende schoon onder de schoone Suster van den Coninck van Enghelandt / doende als hy omtrent de Stadt quam zijn bagasie voor uyt reysen / waer deur den Coninck van Vranckrijck heure comste vernemende / zijnen middelsten Soone van dryen / Lowijs ghenaemt (die de andere twee in feyten van wapenen te boven was gaende) gheboodt haerlupden in te haelen. Waerinne Lowijs zijnen Vader veerdichlijcken obedierende / den Hertoch ontrent twee mijlen weechs vande Stadt ontmoeten / den welcken hem ziende / tradt van zijnen peerde / doende de reverentie aenden Prince / die hier teghens een seer eerlijcke

keonthalinghe bewees / soo wel aen
hem als aen de Hertoginne / die hy op-
den wech met verschepden gracieuse
propooste onderhoudende haer schoon-
hept / soo neerstich contempleerden
dat hy heur in een wanhopende hoope
ghelept hebbende / wes int palleps
t'welck inde Stadt voorden Hertoch
berepde was hem van daer vertrock
(sonder zÿnen Vader eerst aen te spreec-
ken) na zÿn Logement gaende / alwaer
de liefde van hem maeckten soo vaste
besittinghe / dat hy de ruste gehelÿcken
verloor / den gheheelen nacht niet op-
houdende te ondersoecken in alle de
plaetsen van zÿnen Geest daer eenich-
sins raedt mochte logieren / om te comē
tot de ghenietinghe van een playsier /
t'welc eyndicht alst in zÿnen besten staet
is / somtÿdts by hem selven roepende /
och mÿn ooghen ghy hebt te neerstich
acht ghestaghen op de schoonhept van-
de nature / gheschapen om my pÿne
aen te doen / die ick sorghe ghene Mede-
cÿne te sullen willen verlenen mÿn het-
sighe cranckhept die hy terstonts daer
nae wederom vercoelinghe beloofde /
segghende : En zÿnder niet de selfste
woonsteden daer de liefde haer kan lo-
gieren / soo wel als inde mÿne / inde ziele
van Me-vrouwen / vanden Hertoch die
ick geloof overmits zÿnen grooten ou-
derdom seer selden te kunnen winnen de
Casteelē die heur bykans nemmermeer
en laten innemen vande Omligghers /
daerom en behoor ick niet te wanhoo-
pen van een moghelÿck zÿnde saecke /
die den Prince nochtans also dede ver-
anderen van zÿn oude ghewoonte / dat
hy Vyandt wordt vanden vaecke al
waeckende verbeydende / tot dat hy den
Soone van Latone zÿn voorlooperse
de morghenroote siende vertoonen seer
vroech op stont / om dat hy wiste zÿn
Moeder dien morghen ghevisiteert te
sullen wordē vanden Hertoch : Die van
de groote eerbewÿsinge / daer met hem
Lowÿs soo vroech eenen gheluckighen
morghen quam wunschen / in zÿn pal-
leys seer verwondert wort / niet peysen
de opde practÿcke datmen dickwils dē
Man eert om eē schoone vrouwe / waer
by hem Lowÿs voechden soo gheringe
den Hertoch nae t'Hof van zÿn Moeder
vertrocken was / met een droevich sem-
blant tot de Hertoginne seggende : Me-
vrouwe men moste zÿn van hout ofte
steen om niet beweecht te worden deur
een wtnemelÿcke schoonhept / die niet
alleen haere macht verthoondt inde
levendighe creaturen / maer oock inde
onbeweghelÿcke figuyren / gelÿck dien
Schilder seer wel verseeckert / die soo
ammoreus wordende op zÿn eygen ge-
gheschilderde Jonckvrouwe / dat (als
de Poeten seggen) de Goddinne Venus
zÿn groote quellagie mishagende / haer
een levendich lichaem verleenden. Wie
sal dan vreempt duncken indien onsen
Gheest speculerende in een aggreabel
aenghesicht / t'welck deur hen itesselÿc-
ke ghelate / de natuyrlÿcke schoonhept
noch behaghelÿcker maeckt tot de be-
geerte vandien verweckt wordt. Voor-
waer t'zÿn saecken om onser zielen te
rooven / daer van soo veele Personagi-
en ghetuyghenisse gheven : Aensiet Or-
pheus tot inde Helle vervolghen zÿn
Eurydici / Menelaus Helena wederom
nemen / nae dat hy die thien Jaeren
verstooten hadde / Vlysses twintich ja-
ren lanck Duysent tempeesten der He-
melen lyden / ende veele perÿckelen
staen / om zÿne Beminde Penelope we-
derommete vercrÿghen. Neemt doch
daeromme oock mede acht / hoe dat
daer een groote perfectie my ellen-
dighe Minnaer veroorsaecken een on-
uytspreeckelÿcke passie / daer op de
Hertoginne noch niet gheledt hebben-
de op

de op des Prinçen ammoreuse ghesich-
ten / antwoorden : De Persoone en
doet voorwaer niet wel / die mijn Heer
alsulck lijden doet verdraghen. Uwe
schoonheydt Me-vrouwe / seyde hy /
veroorsaeckt de sieckte / daer inne uwe
barmhertichheydt alleene can remedie-
ren. Van dese woorden worde de Har-
toginne soo seer verwondert / datse een
wijle tijdts in haer selven peysende /
sonder spreecken bleeff staen : Waer-
omme de Prince zijn propoost vervol-
ghende / seyde : My dunckt / dat ghy
uwen faem der goedertierenheyt in my
niet en behoort te verduysteren / nadien
ons de nature verbint de selve te ver-
lichten aen onse Vyanden barmhertic-
heydt te doen / hoe veel te meer behoo-
ren wy dan wel te willen de ghene die
ons beminnen / t'welck u oock wel ghe-
schiedt van uwen Hartoch / maer die
is veel eer bequaem om hem te stellen
onder de macht van Atropos de doodt-
lijcke Goddinne / als Venus te obedie-
ren / om te dienen soo grooten schoon-
heydt (t'welck hy niettemin doende)
my daer deur ghemaeckt heeft den al-
der ongheluckichsten Ridder die opter
aerden leeft : Nochtans can Me-vrou-
we sulcken ongheluck in gheluck ver-
anderen / indien haer belieft my te ma-
ken haren eeuwighen minnende Die-
naer / ende my alsoo hope te gheven /
van in corten tijdt tusschen ons te vol-
brenghen een wettelijck Houwelijck /
door den doot vanden ghene / die over-
mits zijnen grooten ouderdom / niet
veel langher can leven / ende my daer
in (tot mijn groot verdriet) te vooren
ghecommen is / om dat ick voor desen
tijdt uwe kennisse niet ghehantiert en
hebbe. My soude veel meer mishagen
seyde de Princesse / t'eynde vã mijn selfs
leven / als de doodt van mijn Heere den
Hartoch / in wiens Huysvrouwe te zijn
ende blijven / ick goede redenen hebbe
seer wel te vreden te wesen. Daerom
bidde ick ootmoedelijck / dat de beleeft-
heydt van uwe Princelijcke Excellen-
tie / ghelieve aen my alsulcke onbehoor-
lijcke begheerten niet meer te versoec-
ken. Me-vrouwe / antwoorde den
Prince / u sal believen de liefde te be-
schuldighen van mijne propoosten / die
ghy (soo ick hope) door den tijdt (die alle
dinck can doen veranderen) noch in een
goediger ẽ betere meyninge zult ver-
staen door de verseeckeringe van mijn
groote devotie t'uwaerts : Ende ver-
volghende zijn propooste / leyde hy de
Princesse int Paleys vande Coningin-
ne / alwaer hy van haer ghescheyden /
fantaserende op der Hartoginnen ant-
woorde / die hem wel yetwes rigoreus
dochte / nochtans hadde hy bemerckt
deur hare uyterlicke ghelaet / dat sy yet-
wes meer van binnen ghevoelde / alsse
alnoch metten monde wilde verclaren /
t'welcke in hem soo seer dede vermeer-
deren de hope / om te gheraecken tot
zijn voornemen / dat hy drie dagen daer
na / wederomme ghelegentheydt waer
ghenomen hebbende / om met haer fa-
milierlijck te devíseren / zijnẽ aenvanck
vervolchde / segghende : Me-vrouwe /
wilt doch medicijne verleenen desen
crancken Minnaer / oft hy moet sonder
u solaes cortelinge sterven. Op welcke
biddinge de Princesse (niet so seer ache
nemende op de propoostẽ van Lowijs /
alsse ghequelt werdt door een ghelijcke
sieckte) antwoorde : Groot is de cracht
Heer Lowijs van uwe soete toeraden-
de redenẽ / maer noch veel grooter t'ge-
welt der liefde / want die veroorsaeckt /
dat ick my selven gheheelijckẽ overgeve
in uwe geliefte / ghelovende mijne con-
senteringe niet te zullen failleerẽ / als de
gelegentheyt haer presenteert : vã we-
gen sulcke gracieuse antwoorde / t'herte
van

van Lowijs deur blijtschap alsoo zijn crachten verspreyden / dat het nau welick sterck ghenoech en bleef de vertrooste ziele langher ghevanghen te houden int lichaem / daer van hy de hant in een teycken van liefde druckte aende vingerē vande Princesse / seggende: Me-vrouwe uwe gracie presenteert my hier met de genadighe offerhande vande ghenietinge des geselschap der schoonheyt die meerder is in meeniger hande perfectien / als eenen alderschoonsten lust Hof van veele bloemen / met diversche coleuren verciert staet / hoe wel dat de natuyre ende de cunste daer seer scherpsinnich inne ghewercht mochten hebben / om te thoonen heure uyterste macht die wel seer veele soude kunnen te weghe brengen / maer nochtans niet te vollen van dese gunste de recompensie die mijn leven / lichaem / ziel ende goet wel soudē willen tot een perfect eynde maecken. Dan soo sy daertoe geensins en kunnen gheraecken / sullen der halven altoos werckende moeten blijven / in al t'ghene dat mijn Princesse believen sal desen uwen bereyden Dienaer te ghebieden. Wtghenomen daermede ghebroocken soude moghen worden / de ghetrouwicheyt ende gheloove die ick aen haer onwederroepelijck belooft hebbe met een veerdige onderdanicheyt. Waer van hem de Hertoginne bedanckten deur eē soo gracieusen ghesichte / dat t'selve in heur twee van doen voortaen veroorsaeckten de verbeyding vant punte / dat alle de ghene die tot geringhen ouderdom gheraeckt zijn vermits t'subtijl ingeven der natuyre uyt haers selfs weten te verstaen.

T'ghene den Prince Lovvijs onderstonde om te famieren de schoonheyt der Hertoginne van Borgonien.

Het xxxij. Capittel.

GHeduyrende dese voorseyde feesten van Paesschen / frequenteerden int Hof van Vranckrijck als voorseydt is / veele treffelijcke soo vreemde als uyt landtsche persoonen / daer van de Ridderen ordinaris vergheselschapten den Coninck / ende de Coninginne de Hof vrouwen / die op eenen tijdt in des Coninckx camer vergadert zijnde van veele der voorseyde Ridderen onderhouden worden met gheneuchelijcke propoosten. Waer in sy ten lesten vande heerlijcke daden der Mannen ende schoonheyt der Jonckvrouwen quamen te deviseeren / welck devijs seer neerstich aenghehoort worden by den Prince Lowijs / die zijn Hartoginne met een amoreus lonckent ooghsken aensiende / dochte geene schoondere te kunnen gheformeert worden / by de natuyre daer van hem d'inclinatie dede seggen. Mijn Heeren ende Me-vrouwen / u sal believen te weten dat alle de schoonheyden / daer van een yeghelijcken van u luyden prijst die hem is behaghende / deur cleynicheyt niet te ghelijcken en zijn by de ghene waer mede verciert is de Princesse die ick houde voor de regierderse vā mijn herte t'welck ick oock sal bewijsen niet gheseyt te worden deur eenighe affectie / maer alsoo inder waerheyt te zijn / vermidts dien dat ick deur alle de Provincien van Christenrijck sal doen vercondighen my den eersten dach van Mey naestcommende met de seven daghen daernae volghende / te sullen houden buyten dese Stadt int open velt in een tente / waer op ick sal doen stellen een houte pileerne / ende op't hoochste vandien / de figuere vande Princesse / wiens Ridder ick ben / in meeninghe haere schoonheyt met te wapenen te ver-

ver-

erdedighen / teghens alle Ridderen
e daer boven achten ende vechten wil-
n voor de perfectie van hare gesvori-
erde met conditie dat hy daer vã met
em sal moeten brenghen de conterfey-
nghe (sonder nochtans den name te
oeven te openbaeren) om die aldaer te
ten byde ghene die overwonnen sullẽ
orden van my. Daerteghens ick oock
breden sal moeten zijn/den eersten die
p te boven compt te moeten ruymen
ijn tente / om by hem inde plaetse der
gure vant eenich solacs mijns herten/
er op ghestelt te worden d'effigie van
n vriendinne / met laste van't selve de
sse der acht daghen te defenderen op
lcke conditien als ic nietteminn t'mijne
pe te bewaren / tot den eynde der sel-
r acht daghen / dat den lesten Over-
inner (in wiens handen verblijven
llen alle de figuyren inde selve tijt ten
ortschijn gestelt) erlanght sal hebben
an zijns liefste schoonheyt / de Victorie
e nochtans in gheene vande daghen
emant teghens eenighen persoone en
l moghen ghenieten. Hoewel hy dien-
ette lancie al o'verwonnen hadde / ten
hy t'selve oock metten sweerde uyt
ericht heeft / doch datmen niemandt
n zijn voornemen afstant doen/wij-
ers en sal moghen beschadighen / vol-
ens den bescheyde van desen propoo-
e waer van hen de Ridders ende an-
re Omstaenders niet ghenoech en co-
n verwonderen als sy dochten op de
oghe voorneemste vanden Prince /
iens alderliefste sy luyden niet en ken-
. Hoewel sy daer present wesende seer
el merckten dat Lowijs t'haerder
ste onderstonde desen dienste die heur
r aengenaem soude hebben gevallen/
hadde sy niet grootelicx gevreest t'pe-
ickel waerinne hem oock mede wilde
llen den Hartoch van Savoyen/zijn-
noch een jonck ende seer groot Her-

toch Man. Den welcken tot Lowys
seyde / mijn Heer my tegens uwe hooc-
heyt te stellen en wil ick niet onderstaen
als genoechsaem aen uwe redenen ver-
nomen hebbende / de schoonheyt die u
gelieft te verdedighen/te boven te gaen
alle andere Jonckvrouwen daer onder
ick de ghene (met de welcke hy meynde
d'Infante Catharina suster van Lo-
wijs) die volcomẽ macht over my heeft
Nochtans / segghe alle de reste verre te
boven te passeren/ t'welck ick by mijne
Ridders orden sweere/nae dat de acht
daghen van uwe Princelijcke Ex^cie ge-
eyndicht zijn/inden selfsten camp thien
daghen lanck te sullen verdedighen op
ghelijcke conditien / uytghesondert dat
het gheweer daer met men sal vechten/
t'sy te peert oft te voet/sal staẽ tot keus
vande Rencommers ende als ick eenen
overwonnen hebbe / den anderen my
sal moeten toelaten een ure rustens/ alle
t'welck ick uwe Princelijcke Ex^cis oot-
moedelijcke versoecke mede aen eenen
weghe te willen doen vercondighen/op
dat int werck ghestelt moghen worden
beyde onse voorneemsten / om tot de
welcke consent te versoecken van den
Coninck Lowijs / last gaf den Hertoch
die zijne Ma^t alleene vont gaen wan-
delen in eenen last Hof alwaer hy hem
te voeten viel/segghende: mijn meeninghe
is ootmoedelick te bidden/dat mijn
Heer met de vergunninghe van een eer-
lick versoeck ghelieven wil te verstere-
ken d'obligatie die ick altijts ghehadt
hebbe/ende hebben sal om ghedienstich
te zijn uwe Co^e Ma^t/ die den Hartoch
goet faveur toedraghende / hem byder
handt nam. Antwoordende mijn Neve
eysch / u sal daer van volgen de consen-
teringhe / om tot de welcke te gheraec-
ken / hy den Coninck int langhe ver-
haelde alle de voorgaende saecke / die
daer af seer verwondert wort/seggẽde:

Hoe

Hae mijn Neve / wat soeticheyt is dit? Wilt ghy onder u beyden resisteren soo veele vrome Ridders / alsmen hedensdaechs in verscheyden Contreyen van Christenrijck vint/ mogheliick verliefe op diversche Joncvrouwē/ veel schoonder als eenighe in Vranckerijck/ streckende teghens uwe lichtveerdige/ ydele ende mijn groot mishagē de voorneemste. T'selve al nu achterwegen latende/ antwoorde den Hartoch/ soude ons gereeckent worden tot bloodicheydt: contrarie vande welcke/ wy hopen te hebben een couragie/ waer deur wy zullen gheraecken tot het eynde/ daer nae wy hebben een sonderlinghe verlanghen.

T'welcke den Coninck bemerckten soo groot te zijn / dat hy daer van de ontradinge te vergeefs achte/ seggende: Nae dien ghy dan geen afstant en wilt doen/ ende ick my door mijn eygen woorden verbonden vinde aen uwe begeerte/ soo belove ick daer van te laten doē de verkondinghe / met verseeckeringhe aen alle uytlandige Ridderen / dat heur ter saecken van desen egeen letsel en sal geschiē/ volgens u versoeck: om de toelatinge vant selve dē Hartoch in een teycken van dancsegginghe / des Coninckx handen kuste/ gaende daer van voorts t'rapport doen aen dē Prince Lowijs wiens Moeder de voorseyde sake verstaen hebbende/ terstont by hem quam/ seggende met een droevich aenghesicht: Ick bidt u mijn Soone/ doch te willen aenmercken / dat ghy niet aldus uwe Ridderlicke daden in groote ydelheydt te willen verquisten/ u alderliefste geen behaechte noch blyschap/ maer ter contrarien aendoē zult een groot verdriet/ dat haer sonder twijffel moet spruyten uyt het (daerin te besorgē staende) groot perijckel/ twelck nochtans te boven comende/ soo en cont ghy hier met niettewin yet wes vermeerderē hare schoonheyt/ die sonder eenige onvolmaecthz te zijn/ ende daeromme niet volmaecter te connen worden/ is my seer wel bekent.

Me-vrouwe / antwoorde den Prince / maer dat is t'ghene twelcke ick hope te verdedigen / ende my geeft eenē couragieusen alle vrees-verjaghenden moet/ waer deur ick hope te geraeckē tot een ghelucckich eynde van het voornemen / t'welck ick met eede belooft hebbe in presentie van soo vele/ dat my sulcx (soo verre ickt nu achterwegen liete) gereeckent soude wordē tot een onsterffelicke oneere die ick veel minder soude willen verliesen als duysent doodē. Immers so die geschiedē voor de ghene in wiens dienste ick altijdts verbonden sal blijven. De selve seyde de Hartoginne daer present zijnde / dorve ick (hoewel sy my onbekent is) opleggen/ grootelicx aen uwe hoocheyt gehouden te zijn deur het clare perijckel waerin ghy u gheliest te stellen voor hare schoonheydt. Om die vermaert te maecken (antwoorde den Prince) zullen heur beste doen alle mijn uyterlijcke crachten / als onderdanich zijnde de verwachtende ziele/ de welcke vergost wordeñ eē gratie die de volbrēginge van dit mijne voorneemste hoopt te verweckē/ voorde waerhz soude mogen seggen geen soo grootē perijckel te connen wederstaē/ of t'soude door cleynichz in geender manieren gelekē mogē wordē/ by de groote geneuchte die heur soude volgen deur sulcke genade: waer van de voordenckinge my doet weygeren de begeerte van mijn Moeder/ ende bycans verstooren mijnen Vader den Coninck/ die (vergeselschapt met eenen grooten hoop Ridderen.) Terwijlen dē Prince dese woorden noch sprack/ oock inde camer der Coninginne quam/ betoonende een gelaet van groote verstorenisse die den Prince dochte te versoetē/ vallende voor zijne Majesteyt op de

insen / ende seyde: Aldergoedertieren-
sten Vader tot zijnen Sone / die ick op
gheheel Aertrijck weete / indien mijne
ghedaene ghelofte uwe Majesteyt als
noch mishaghende is / soo bidde ick zij-
ne ghewoonelijcke goedertierentheydt
ende wijsheydt / te willen ghelieven
sulcke mishaghinghe in behaghinghe te
veranderen / deur de aenmerckinghe
van het ghene zijne wetenschap selfs
niet onbekent en is / dat de persoonen
in de hoochste plaetse ghestelt zijnde /
veel eer als anderen van heuren naem
vercooren te vercrijghen eeuwighe ver-
maertheydt ende onsterffelijckheyt / die
Horatius / Mutius / Scevola / Mar-
cus Curtius / Manlius ende meer an-
dere ontallijcke veele simpele Romeyn-
sche Ridderen / noch Marius / Ro-
meynsch Burgher / noch Hannibal van
Carthago / noch Agesilaus uyt Griec-
ken-landt / nieuwers deur ghevolcht en
s / als om dat sy in heerlijcke Crijchs-
daden / vertoonden courageuse her-
ten / die heur alleene kunnen openbaren
in perijckel / ghelijck in de teghenspoet
de volstandicheydt die inden voorspoet
niet meer van nooden en is / als int
schijnsel der Sonne de vlamme des
vyers / die nochtans in de duysterheyt
grootelijcx profiteert.

Daer aen segt ghy wel de waerheyt /
antwoorden den Coninck / maer al-
sulcke persoonen en hebben heur cou-
ragie niet betoont in een ghelijcke saec-
ke / als ghy voor u neemt. Voor
dese tijdt mijn Heer / antwoorde Lo-
wijs / en achte ick heur gheene betere
te presenteeren / oock vereyscht den
noodt van hem eerst in cleyndere te ver-
thoonen / omme naemaels in grootere
bequaemheyt gheacht te moghen wor-
den / daer toe ick u bidde my gheene
verhinderinghe te willen gheschieden

by uwe Majesteyt. Die hem daer op
seyde: Nae dien ick sie dat ghy van u
voornemen gheen afstandt en begheert
te doen / soo bidde ick den Almachti-
ghen Godt u te willen bewaeren voor
ongheluck / ende vergunne u hier op
mijne consenteringhe. Van den welc-
ken den Prince opstaende / zijnen Va-
der hooghelijck bedanckte / devisseren-
de daer naer soo langhe mette om-
staende Ridderen ende Jonckvrouwē /
dat van de Coninghinne oorlof gheno-
men worde by de Hertoghinne / die
Lowijs niet en wilde failliteren te ghe-
leyden tot aen heur logement / van
heur onder weghen ghesepdt worden-
de: Ick bidde u met groote begheerte
Heer Lowijs / dat ghy u niet en wilt
stellen in dit onnoodighe perijckel om
in my beter te verseeckeren uwe on-
ghebeynsde affecktie / die my albe-
reets soo wel openbaer is / dat ick
om de selve te recompenseeren / nae
mijn cleyn vermoghen / u gheensins
en sal weygheren / wat gratie het oock
ware / die by my eenichsins te we-
ghen sullen kunnen volbrocht wor-
den. Me-vrouwe / is dese saecke son-
der twijfel soo openbaer / antwoorden
den Prince / dat haer seer wel be-
kent is / de selve gheensins achter-
weghen te kunnen ghelaeten worden:
Maer met dese belofte van gratie / heeft
Me-vrouwe versterckt het flau-wor-
dende leven van uwen aldergetrou-
sten Dienaer / dien sy anders deur de
quellende vehementie der Liefde / ghe-
ringhe verloren soude hebben.

Den selven te verliesen / antwoorden
de Princesse met eenen lachenden
mondt / soude my de reste mijnes le-
vens in eensaemheydt doen lamentee-
ren / ghelijck het Tortelduyfken zijn
gade verlooren hebbende / de reste zijns

levens op een dor ſtruypercken (zijn melancolie ghelijck zijnde) in droefheden fineert. Welcke woorden ſy nauwelijcx uytgheſprooken en hadden / of ſy waeren by des Hertoghs logement/ waerom Lowijs / nae dat hy van de Hertoghinne oorlof ghenomen hadde/ wederom nae zijn Hof keerde.

Hoeder tvvee Herauten ghesonden worden , deur alle de Provincien van Christenrjck , om te vercondighen den wille van den Sone, ende van den Hertoch van Savoyen.

Het xxxiij. Capittel.

SO gheringhe als den Prince Lowijs zijns Vaders conſenteeringhe op zijne voorneemſte / vercreghen hadde / veerdichde hy des anderen daechs ſmorghens te poſt af twee Herauten/een voor hem / ende d'ander voor den Hertoch / om heur beyder wille te gaen vercondighen in alle de hoven van de Keyſeren / Coninghen/ Princen / Hertoghen ende andere treffelijcke Heeren/des meeſten deels van Europa / int welck volbrenghende ſy mede arriveerden int Hof vanden Keyſer van Duytſlandt/ als daer noch waren een groot ghetal van Heeren/ Baroenen ende Ridders / ghecomen gheweeſt zijnde op de Feeſte (ghepaſſeert op den eerſten dach vanden April) des jaerghetijdts / weſende den dach der gheboorte van zijne Majeſteyt / die in zijnen Keyſerlijcken ſtoel ghinck ſitten / ende aldaer bycans in preſentie van heurluyder alle / by hem dede comen de voorſeyde twee Herauten / die terſtondts nae datſe over ghelevert hadden heure brieven van credentie/ oorlof verſochten om te moghen vercondighen heur beveel / t'welck haer den Keyſer ſoo gheringhe niet vergeſt en hadde / oft den eenen dede t'woort / ſegghende : Onſe comſte tot uwe Keyſerlijcke Majeſteyt/ gheſchiet deur de gheboden van den Deurluchtighen Prince Lowijs/Sone des Alderchriſtelijckſten Coninck van Vranckrijck Agariel / ende van den Hertoch van Savoyen/om hier in uwe Majeſteyts hof openbaerlijck te verclaren/dat de voorſeyde onſe twee Heeren gheſworen hebben / deur crachte van wapenen te proberen hedenſdaechs geene vrou perſoone inde gheheele Werelt ſchoonder te zijn/ als de twee daer voor heur ghelieft te vechten tegens alle de Ridderen die ter contrarien verdedighen willen / waer op ſy oock voorts verhaelden de dagen daer in dat de twee Princen uptrechten wilden deſe ſaecke/met alle de voor verhaelde conditien van dien/ van de welcke hem zijne Majeſteyt grootelijcx verwonderende/antwoorde: Voorwaer my dunct dat uwe Heeren een ſeer ſelſaem ende periculeus feyt onderſtaen willen/ betrouwende heur alſo ſeere inde Fortuyne(die haſardeus is) ende de fantaſien van ſoo veele perſoonen/daer tegens ſy heur meyninghe preſenteeren ſeer divers / maer ghy ſult my den Coninck mijnen broeder ende mijn twee neven ſeer bedancken / van dat heur ghelieft heeft my mede te doen verclaren haere meyninghen. Dewelcke nae dat de Herauten oorlof ghenomen hadden/diverſche propooſten veroorſaeckte over alle de omſtaenderen / d'eene oordelende die maer een ydele lichtveerdicheydt te zijn / ende de andere ſegghende die/te ſpruyten uyt courageuſe herten/ſo dat

ſeer

ter veele in twijffelinghe waeren van derwaerts te trecken oft niet. Op welcke twee saecken Palmerijn (daer mede present wesende) in zijnen gheest te breden ghestelt hebbende den twist van jae ende neen/ besloot ten lesten het contrarie van de meyninghe der Herautschiekers/ deur feyten van wapenen te proberen / om t'welck te moghen uyterichten / by den Keyser terstont te voete viel/ segghende: Mijn Heer ick ben vastelijck ghedelibereert my te verboegen op de tornoyinghen vande Princen van Vranckerijck ende Savoyen / indien deur gratie my het derwaerts reysen toeghelaten wordt by uwe Majesteyt/ die hierom seer bedroeft wordende/ antwoorde: Voorwaer Heer Palmerijn/ al nu mishaecht my seere heure sotternye/ niet om heure lichtveerdicheyt / maer om dat ick daer deur sal moeten derven uwe presentie. Niettemin mijn alderghetrouste Vrient/ alst anders niet wesen en mach/ soo wilt doch soo haest als het moghelijck is / wederom commen/ ende daerentusschen niet vergheten uwe ghewoonelijcke affectie tot mijnen dienste. Om in den selven te volherden/ seyde Palmerijn: Ick uwe Majesteyt ootmoedelijcke bidde, my in wat plaetse ick oock zy (d'occasie haer presenteerende) te willen favoriseeren met zijn ghebodt/ in de volbrenginghe van't welcke / ick my sal te werck stellen/ naer alle mijn cleyn vermoghen ende grooten wille tot den lesten snyck mijns aessems toe / indiender eenighe plaetse in uwe magnificentie is / die heur ghelieft tot daer toe te vernederen / van my te ontfanghen / niet voor haeren Dienaer / maer voor haeren slaeve.

In plaetse van slaeve / seyde den Keyser / ontfanghe ick u voor mijnen eeuwighen familiaren Vriendt / met presentatie van u/ met alle de saecken die u opte reyse van nooden sullen moghen wesen te versieren / t'welcke Palmerijn niet en refuseerde / maer zijne Majesteyt daer voor hooghelijck bedanckende / wenschte hy hem eenen gheluckighen avondt / soo aen hem / als oock mede aen zijnen sone Trineus, die soo groote begheerte creech om Palmerijn op dese reyse te verghesellschappen / dat hy hem ter selver tijdt ghinck presenteeren voor de voeten van zijnen Vader / segghende: Indien ick Palmerijn op dese reyse gheselschap mach houden / soo sal ick te Parijs sien soo groote ende heerlijcke feyten van wapenen (die sonder twijffel aldaer in dit gheselschap gheschieden sullen) dat die mede een groote oorsaecke sullen zijn van my (nae dat ick de Ridders Orden ontfanghen sal hebben) altijdts in cloeckmoedicheydt te doen toenemen. Derhalven bidde ick seer affectueuselijck soo goede commoditeyt (die haer moghelijck niet lichtelijck wederom en sal presenteeren) my niet belet/ maer veel eer consent daer toe vergunt te willen worden by uwe Majesteyt / die dit versoeck gansch niet wel en gheviel: Maer siende / dat alle zijne ontradinghen tot zijns Soons meyninghe te veranderen / niet en conden profyteeren / dede hy Palmerijn wederomme tot hem comen / ende seyde: Heer Palmerijn / om dat mijn Soone u op dese reyse verghesellschappen wilt / sal u ghelieven hem in goede recommandatie te houden / ende soo secretelijck met u te leyden alst moghelijcken is / u beste doende om hem met u wederomme hier te brenghen / in soo goeden staete / dat ons uwe wedercompste soo aenghenaem sy / als ons u scheydinghe verdrietelijck is / t'welck hem Palmerde / soo gheringhe niet belooft en hadde / oft hy dede zijnen

Hoof-meester roepen / hem bevelende in ordeninghe te stellen / alle het ghene dese twee Heeren van noode soude wesen / t'welcke den Hoof-meester met sulcke neersticheyt beschickten/dat den derden dach daer nae / alle heur bagagien ghereedt waren / waeromme sy in meyninghe van des anderen daechs te vertrecken / oorlof namen aen alle de Ridderen ende Joffvrouwen des Hofs/ (die daeromme sonderlinghe bedroeft waren) als oock aen den Keyser met de Keyserinne/ ende heur Dochter Polinarde. De welcke bemerckende Palmerÿns vertrecken seeckerlÿck eñ soo nae te zÿn / dede voorts daer nae heur Brionnelle/den Dwergh int secrete tot heur roepen / hem bevelende zÿnen Meester te segghen / dat hy niet en liete indien't eenichsins moghelÿcken ware / hem den toecomenden nacht te vervoeghen aen de gewoonelÿcke venster: Het welcke by Palmerÿn verstaen wesende/wachten ter tÿdt toe / de Aerde met haeren duysteren Mantel / soo langhe bedeckt hadde gheweest/dat bycans een yeghelÿck in zÿnen vasten slape lach / eer hy met Ptolomeus ende Urbande (zÿne ghewoonelÿcke Cammeraten op sulcken wech) hem vervoechden/ter plaetse daer hy verwacht worde van de Princesse / die met eenen swaren sucht tot hem seyde : Och mÿn Alderliefste / hoe hebdy kunnen voor u nemen / soo gheringhe te vertrecken ? Jae niet alleene te vertrecken / maer u oock te willen stellen in groot perÿckel / om de schoonheydt van de gheene / die ghy met uwe absentie/my soo groot verdriet / ende met uwe presentie my soo groote vreuchde aendoet/dat sy haer veel meer ghecontenteert hout in de ghenietinghe van uwe teghenwoordicheydt / als oft sy Monarchinne ghecroont soude werden van een nieuwe Weereldt / die ghy in haer afwesen soude moeten winnen. Daeromme bidde ick u (O Fonteyne / uyt wien ick scheppe het water der blÿdtschap / daer met afghewasschen wort alle mÿne droefheydt) soo gheringhe niet van my te willen absenteren/noch te u selven te stellen in alsulcken perÿckel / daer inne u deur een quade Fortuyne soude moghen volghen de doodt. Welcke woorden sy uytsprack met soo droevighen ghelate ende menichte van traenen / dat Palmerÿn daer deur in zÿnen wille bestonde te twÿffelen. Maer voorts daer nae wederomme in zÿn opset versterckt wordende / antwoorde hy : Me-vrouwe uwe schoonheyt ende de faveuren die u ghelieft my te doen / met de hope van noch grootere / zÿn drie soo beweechelÿcke saecken / dat sy my affecktueuselÿcken doen bidden / uwe gratie te willen ghelieven in't goede te nemen / ende uwen eeuwighen Dienaer te consenteren dese gheringhe absentie : Waer inne hy hoopt te vercrÿghen voor hem eere / ende voor u den eeuwighen prÿs / dat alle de Jonckvrouwen niet alleenelÿck van Vranckerÿcke ende Duytschlande / maer oock van gheheel Christenrÿcke / te boven is gaende uwe schoonheydt. Niet om eenighe glorie van dien / seyde de Princesse / maer om dat de liefde my veel liever doet onderdanich zÿn uwe begheerten / als acht te nemen op mÿn eyghen geneuchte ofte droefheyt/ worde ick bedwonghen te consenteren dese uwe versochte absentie / ghedurende de welcke ick my t'beste moghelÿcke mach vertroosten / met de peynsinghe van uwe wedercoemste. Die sal seer haest gheschieden antwoorden Palmerÿn

rijn. Waerentusschen (seyde Polinarde) sal u altoos te pande blijven mijn herte. Ende u t'mijne/ antwoorde Palmerijn/ ghevende hier met zijn Alderliefste een kusghen voor den adieu / die Ptolomeus insghelijckx nam aen zijn Brionnelle / niet weynigher tranen latende om zijn scheyden/ als haer Princesse suchten/ om de toecommende verre absentie van Palmerijn. Den welcken hem omghekeert hebbende / nauwelijckx vijf ofte ses treden van Polinarde ghecomen en was / oft sy bestonde soo luyde te schreyen / dat Palmerijn t'selve hoorende / bedwonghen werdt wederomme te keeren/ om heur noch eens de ghelofte van zijne gheringhe wedercoemste te versekeren / t'welcke by hem gedaen zijnde/ ginck hy met zijnen Cammeraet ende Dienaer nae heur logement / waer sy soo langhe rusten/ tot dat Palmerijn int krieken van den daghe haestelijck opstaende / by Vrbande (om dat hem t'selve inde Tornoyinghen van nooden soude wesen) dede packen het Figuyrken van zijn Alderliefste/ t'welcke hy hadde doen snijden in fijnen goude / ende van witten Albaster het aenghesicht / waer van de trecken ende natuyrlijcke coleuren soo recht naegheecommen waeren/ dat het seer wel gheleeck het levendige lichaem van d'Infante / die hem hierentusschen seynden eenen groenen Fluweelen rock met peerlen ende sommighe goude steernen (op een yeghelijck van dien Esmerauden stondt) gheboordueert. De welcke by hem in dancke ontfanghen zijnde / ginck hy met Ptolomeus (als den Hertoch van Lorreynen / in meyninghe van hem soo gheringhe doenlijck is / nae Vranckrijck te vervoeghen. An albereets van desen morghen uyt het Hof vertrocken was) nae den Prince Trineus / die met haer beyden / als oock noch twintich andere Ridderen / ende een groot ghetal van Schiltknechten ende Dienaeren (waer over hem Vrbande niet en vergat) op de selve uyre bestonde te reysen / daer in soo langhe volherdende tot datse gheraeckten in de Stadt van Parijs / sonder opten wech te ontmoeten eenige avontuere die weerdich is om verhaelt te worden.

Hoe den Prince Lovvijs den eersten dach dede voortstellen, ende bewaerde de figuyre der Hertoginne van Borgoengien, die hem vergoste de alderhoochste ammoreuse gracie.

Het xxxiiij. Capittel.

TErwijlen de voorseyde twee Herauten van Lowijs heure commissie uytrichten / ende hy met den Hertoch de dingen tot heure saecken noodelijck / deden veerdich maecken/ creech hy alle dagen om de Hartoghinne van Borgoengien familliterlijcker te moghen spreecken / nieuwe middelen daerinne hem de Fortuyne oock soo gunstich was / dat den Coninck om hem te vermaecken / drie daghen lanck buyten Parijs / op eenen zijnen Lusthof logerende / aldaer verghezelschapt wordende vanden Hertoch / die soo gheringhe niet absent en was / oft den Prince ghinck de Hertoghinne besoecken / tot haer segghende: Me-vrouwe u is ghenoechsaem kennelijck mijne onuytspreeckelijcke martelisatie / die haer van dach te dach soo seer vermeerdert / dat desen uwen Dienaer / wiens wille veel veerdigher is om u onderdanich te zijn / als

u'we woorden hem soude moghen ghe-
bieden / daer deur seer cortelinghe de
pÿne des doots niet en sal connen ont-
gaen / soo verre u'we gratie deur dese
bequaemheydt / die ons de Fortuyne
(wiens natuere wanckelbaer is) alnu
deur t'af-wesen des Hartochs presen-
teert / hem niet en ghelieft te vergun-
nen volcommen vertroostinghe. Hoe
soude ick (die meer aen u/als ghy aen
my ghehouden zÿdt) antwoorde de
Hertoginne / die moghen refuseren?
nae dien de liefde ende devoir my ghe-
bieden u die te consenteren mÿn alder-
liefste Lowÿs / dien sy hier met allen
ooghenblicken soo gracieuselicken aen
zÿne vingheren druckten ende al te
met (doch soo secretelÿck dat het nie-
mandt en bemerckte) voor zÿnen mont
custe / dat den alderslimpelsten van die
opt ghehonghert heeft (indien hy niet
en waer van soo groven verstande/dat-
men hem bycans de spÿse in de mondt
moeste steecken / voor dat hy hem
selven goet chiere aen soude willen doen)
lichtelÿck soude bemerckt hebben / de
Princesse te zÿn van goeden apetÿte /
om daer van versaet te worden / sy de
plaetse aenstelden in heur logement /
alwaer Lowÿs den toecomenden nacht
deur eenen ganck / daer van een van
de Camerieren der Hertoghinne/die sy
alle heur secreet betrouden / den sleutel
hadde / zÿnde een oude gaelderye daer
seer selden yemandt inne passeerden /
respondeerende op eene vande hoecken
des Hofs van de Coninginne / waer
nae hem Lowÿs met eene van zÿne
dienaren alleen (die hy deur langhe ex-
perientie ghetrouwe te zÿn / bevon-
den hadde) ter ghesetter uren voech-
den/vindende aen de deure van de selve
gaelderye de voorseyde Cameniere/ die
in dese saecke by haere vrouwe ghein-
formeert zÿnde/hem (doende den knecht
alvaer verbeyden) voort leyde tot in
de camer wes aent bedde van de Herto-
ginne / alwaer Lowys sonder eenighe
langher ceremonien te maecken / son-
der stegelreeyen te peerde monteerden/
soo dapper pickerende / dat de Herto-
ginne opentlÿck bekende zÿne sporen
beter ghehardt te zyn / als de ghene
vanden Hertoch / soo verre die niet
deur oudtheydt versleten en waeren /
t'welck de Cameriere hoorende / seyde
in heur selfs: Voorwaer dese twee en
hebben tot de applicceringhe der medi-
cÿne van heure bevende cortse gheenen
derden van doen/ waerom sy heur(niet
langher connen lÿden / ick en weet niet
wat temtatie) upt de camer vertrock /
ghedeynsende yet wes te doen te heb-
ben in de cleerschapprape / terwÿlen
Lowÿs zÿn Hertoghinne soo langhe
met sommighe lieffelÿcke propoosten
onderhielde / tot dat hy wederom ghe-
qualificeert was/om heur voor de der-
de reyse de rolle te doen passeren / waer
inne sy heur soo neerstich vertoonde /
datse voorts daer nae(om gheenen tÿdt
te verliesen) bereyt was om te repasse-
ren. Maer den Prince volchde de ghe-
ne daer met een groote hevicheyt wey-
nich duert / vallende met de Hertogin-
ne int slaepe / daer inne soo langhe vol-
herdende dat de Camentere heur quam
wecken / segghende/dat den Sone van
Phœbo de voorlooperse des daechs
int Oosten vertoonden / t'welck Lo-
wÿs siende / en wilde hy den Adieu
niet min playsanter maecken / als de
willecomste gheneuchelÿck hadde ghe-
weest/segghende tot de Jonckvrouwe:
Ick bid u mÿn lief doch eens te willen
gaen besien oft het claer weder is / ter-
wÿlen dede hy zÿne leste chargieringe/
die dese twee patientien soo beharthe-
lÿck ghevtel / dat sy besloten heur den
volghenden nacht wederomme op dese

plaetse

plaetse by een te voeghen / t'welck sy oock alsoo achtervolchden deur de absentie vanden goeden ouden Hertoch / wiens ghelijcken heur selven dickwils doen croonen met de figuyre vande wassende Mane / t'welck zijn twee hoornen / heur vermetende saecken boven heure machte / om te contenteren de jonckheydt / de welcke niet connende verdraghen de straffe continentie / vanden ouderdom vereysche wordende / stellen (daer haer nochtans de deuchdelijcke voor behooren te wachten) haer eere (die niet min als t'leven eens verlooren zijnde / niet wederom gheeteghen en mach worden /) vileynichlijck inde waechschale / ghelijck dese Hertoghinne / die de selve niet en prefereerden voor een cleyne onbehoorlicke wellustichheyt / met den Prince Lowijs / die zijn Luytenantschap hier nae soo wel waer nam / dat hy niet en failleerde des Hertochs plaetse te houden / soo dick wes heur d'occasie presenteerden / wes op den lesten dach van April / inden welcken hy buyten de poorten van Parijs / dede spannen een seer costelijcke Tente / ende voor den ingangk van dien een hooghe calumme van rooden Porfyr / verciert met veele cleyne pileerntghens van witten Marmer / alle van de hoochte van ses cubiten. Ter zijden van de welcke hy noch dede oprichten (om by de Aencommers heure figuyren daer op ghestelt te worden) een andere calumme ontrent een vadem hooghe / van groene Jaspe / seer costelijck ghemarmert ende met veele lofwerck verciert / ende daer beneffens twee rijcke stoelen voor de Richters vanden Camp / daer toe vercoren werden de Hertoghen van Orleans ende van Borgoengien / die heur des anderen daechs smotgheus seer vroech derwaerts vervoechden / terwijlen dat Lowijs voor hem dede gaen zijne Herauten ende Wapendraghers / met veele Trompetters / Basoen ende Schalmey blasers / Trommelslagers ende Pijpers / soo grooten gheluyde maeckende / datmen den anderen niet hooren noch verstaen en conden / ghevolcht wordende van een Bosbare met het beeldt van de Hartoghinne / seer constelijck ghemaeckt ende rijckelijck toegherust. Achter dit beeldt reedt hy selve op eē seer snel ende sterck Spaens Oorloochs peert / ghewapent met een vergult harnas met straelen ghegraveert. Daer nae droech eene der hoochste Princen van zijns Vaders Hof / zijnen helm / ende eenen anderen zijn Lancie / achter de welcke reden ende ginghen veele jonghe Princen / Ridderen ende Edellupden / met alle de welcke Lowijs in de voorseyde ordeninghe / den Coninck zijnen Vader eenen goeden morghen ginck aenbieden / waer teghens hy de wenschinghe van een goet gheluck ontfanghen hebbende / voechde hy hem voorts in zijn Tente / doende de Trompetters blasen / ende (nae dat hy t'beeldt vande Hertoginne hadde doen stellen op de Porfyre calumme) deur eenen Heraut uytroepen / dat egeenen Ridder wapen draghende / soo stout en ware te comen in zijn Tente / oft hy soude zijn Meestersse eerst voor d'alderschoonste vande gheheele weerelt bekent moeten hebben / indien hy deur feyten van wapenen niet ter contrarien en wilde proberen / t'welck de Richters vanden Campe hoorende / ginghen terstonts in heure stoelen sitten / ende de Heeren sampt Edellupden met de Jouffvrouwen (die seer veele waren / soo van uytlandighe als inlanghe) in de tenten ende op te schavotten by heur doen oprichten / rontsom de welcken

hem t'gheheele volck noch nauwelijcx
te veghen in ordeninghe gestelt en had-
den / als den Grave Vurcel van Ar-
ragon te voete upt zijn Pauwelioen
quam / doende in een Kosbare by vier
Schiltknechten draghen/de statue van
de dochter des Coninck van Arragon/
nae welcke statue hy selfs ginck / ghe-
volcht wordende vā vier andere Schilt
knechten / daer van den eenen leyden
een groot swert blinckent Oorloochs
peert / den tweeden droech zijnen Hel-
met / den derden den schilt / ende den
vierden t'sweert van den Grave / die
hem soo gheringhe (als hy zijn beeldt
hadde doen stellen / op de daer toe ghe-
ordineerde figuyre) by de Tente van
Lowijs voerde / segghende: Prince /
Ick en weet niet oft ghy overwonnen
zijt deur ydel glorie der presomptie van
uwe sterckheyt/ofte deur vermetelijcke
hoveerdicheydt/van te willen staende
houden dese uwe meyninghe / om de
welcke leughenachtich te maecken/ ick
bereydt ben met de cracht van mijnen
arm/ te proberen mijn Alderliefste veel
schoonder te zijn als de uwe. Grave/
antwoorde Lowijs / ick sal u voor dat
den nacht ons sal overcomen / doen be-
kennē uwe ydele vermetelijcke hoveer-
dicheydt. T'welck ghesepdt hebbende/
ghinghense gewapent te peerde/loopen-
de teghens den anderen met sulcken
crachte / dat sy beyde heure lancien aen
spaenderen inde locht deden springhen/
int voort passeren den anderen / mette
lichaemen / schilden ende hoofden ont-
moeten/ met een alsulcke furieusheydt/
dat heure peerden bedwonghen wer-
den metten beenen om hooch te vallen:
maer vuyrichlijcke begheerte van te o-
verwinnen / dede heur veerdichlijcken
op de voeten springhen / alle beyde soo
couragieuselijck met den sweerde vech-
tende/dat het een goede wyle swaerlijc
stonde te oordeelen den wien de victorie
soude blijven / t'welcke den Prince ver-
drietende/greep alsulcken moet dat den
Grave van Vurcel achterwaerts mo-
ste wijcken/ om te schutten zijne sware
slaghen/ waer vander eene (die hy met
ghewelt meynde te ontspringhen) hem
ter aerden dede vallen / om datse seer
dapperlijck treften opt hoochste van zij-
nen helm / die hem den Prince voorts
daer na vant hooft ruckte/ ende stelden
hem zijn bloote sweert op de keele / seg-
ghende : Nu moet ghy u hoveerdighe
hooft verliesen indien ghy uwe eyghen
woorden niet en wilt bekennen ghelo-
ghen te zijn Grave. Den welcken hier
op deur spijt niet eē woort en antwoor-
de / waerom den Prince zijn sweert om
hooghe hefte / maer de Richters liepen
haer haestelijcken by/segghende: Mijn
Heere het behoort u ghenoech te zijn /
van uwen vyandt ghebrocht te hebben
in alsulcken state/ dat hy gheene machte
meer en heeft om hem te verweeren.
Met welcke woordē hem Lowijs con-
tenterende / dede het beelt vande Prin-
cesse van Arragon / by twee van de
Campwachters / stellen onder de voe-
ten der figuyre vande Hartoginne(ghe-
lijck oock alle andere zijne overwinnen-
de naevolgheren deden/onder de statue
van heure Alderliefsten.) Hierentusschē
wort den Graeve van zijne Dienaeren
ghedraghen in zijn Tente / alwaer hy
dede medicineren zijne wonden / daer
van de genesinghe seer langhsaem ghe-
viel / om dat die seer groot ende diep
waeren ghehouwen ende gheslaghen /
deur den furieusen arm van Lowijs /
voor den welcken hem van dien dach
noch presenteerden eenen Milaenschen
Ridder ende vijf andere Heeren upt I-
tallen/die alle by Lowijs bedwonghen
worden des Graven voet-steppen te
volghen /waer mede den gheheelen dach
ten

een eyndelsley / soo dat hem een peghelÿck vertrocke/wes tot dat den Prince des anderen daechs smorghens wederom inden Camp quam / aldaer een weynich tÿdes hier nae oock arriveerde eenen seer stoudtmoedighen Spaenschen Ridder / den welcken zÿne uytëysschinghe seer hoovëerdichlÿck ghedaen hebbende (ghelÿck het natuyreel is van sulcke natie) monteerden te peerde/om zÿnen loope te doen teghens den Prince / die hem t'zÿnder aencompste met zÿn Lancie soo dapper treften/dat hy met zÿn aenghesicht quam te legghen / daer ander luyden ghemeynelÿck mette voeten gaen. Dies niet teghenstaende/spranck hy gailliaerdelÿcken op zÿne voeten / slaende met zÿn sweert so dapperlÿcken nae zÿnen Vyandt/ datse alle in groote vreese waren/ die een goede affectie droeghen tot den Prince Lowÿs / den welcken zÿnen gheest nochtans alsoo animeerden /dat den Spaengiaert / om den doodt te schouwen / hem (ghelÿck de voorgaende Italianen) moesten contenteren met een Munte / daer met eer den Avondt quam/oock noch selven andere Ridders van Castilien ten vollen betaeldt worden / deur de liberale slaghen van Lowÿs/wiens feyten hier deur van eenen peghelÿcken ende sonderlinghe van de Hertoghinne (die daer van dien dach mede present ghewe(e)st was) soo seere ghepresen werdt/ dat het gheroep daer van ghecommen zÿnde tot de ooren van den Coninck ende de Coninghinne / sy op der selver Hertoghinne neerstich versoeck / beloofde (om heurs Soons Ridderlÿcke daden met haer eyghen ooghen te moghen aenschouwen) haer den volghenden dach oock by den Camp te sullen laten vinden.

Vant ghevecht tusschen Lowijs, ende Orenus den Hertoch van Galles.

Het xxxv. Capittel.

OPten derden dach reedt Lowÿs seer vroech wederomme nae den Camp / alwaer hem voorts daer nae volchden den Coninck met de Coninghinne/ verghesellschapt wordende van de Hertoghinne/met veele andere Princessen/Baroenen ende Ridderen/die heur nauwelÿcx op de costelÿcke stellagie (voor haer luyder bereydt) gheset en hadden / ofte daer presenteerden hem eenen Engelsman seer rÿckelÿck toegherust / den welcken Lowÿs uytgheheyst hebbende / ghescheyden tusschen heur beyden eenen langhen tÿdt een seer furieus ghevecht / tot dat den Prince Lowÿs deur eenen traversen slach zÿn sweerdt so dapper opt hoochste van zÿnen helm dede vaelen / dat die om veer vlooch/ mede nemende een quartier van zÿnen hoofde / t'welcke hem Lowÿs voorts dreychde af te slaen. Maer overmits hy soo luyde riep dat het een peghelÿck mochte hooren / bekenden des Princen Minnaresse veel schoonder (als de zÿne) te wesen / liet hy den Enghelsman toe van zÿne Dienaren gedraghen te worden ter plaetse daer men zÿne quetsuren (waer aen hy nochtans den volghenden dach sterf) verbonde. Terwÿlen Lowÿs voor zÿn Vader / Moeder ende Alderliefste met zÿn Peerde vast braveerde / om dat hy zÿn hoochmoedich herte (van den Enghels-man in haere presentie soo vailliantelÿcken overwonnen te hebben) verhoovëerdichde

hadde / als mede sijt peerck op een hooch couragieus Spaensch Oorloochs peert gaam ryden / een man groot van persoone met verguldc Wapenen / ende een brave plumagie op zijnen helm / betoonende soo heerlijcke contenantie / dat alle de Omstaenders (hoe wel niemandt (uytghenomen zijne dienaeren) en wisten dat het Orenus den Hertoch vā Galleys was) daer uyt oordeelden / dat hy eenighen grooten Heere ende couragieus Man moste wesen / waer inne sy haere meyninghe noch meer versterckten / als sy hem(nae dat hy de figuyre vande Princesse Agriole Infante van Enghelant / ghelijck by alle d'andere Rencomers / heurs liefste figuyren oock gheschieden / hadde doen stellen op de pileerne daer toe gheordineert) aen Lowijs hoorde doen een seer hoochmoedighe reden / in deser manieren: De vermetenheyt der herten niet ondersocht hebbende / de swaere saecke is dickwils een oorsaecke die menighe groote personagien (deur een al te groote meyninghe van hem selfs) veel leegher doet dalen als sy haer hooge meynen te verheffen: Heer Lowijs ghy die onderstaē hebt te overwinnen soo veele Europische Ridderen / waer onder ick alleene nochtans u hoovaerdich hert hoope te doen bekennen / dat mijn Princesse niet alleen in schoonheyt / maer oock in alle perfectheden verre te boven is gaē de uwe ghefavoriseerde. Sulcke leughenen / antwoorde Lowijs / en sullen noyt spruyten uyt den monde van des Coninckx van Vranckrijckx Soone / al souden alle zijne lidmaeten van stuck tot stuck ghesneden worden / daerom moet ghy een wonderlijck welsprekent man zijn / meynende my wijs te maecken een saecke de waerheydt soo ongheghelijck zijnde / om de welcke te bekennen / ick u sal doen ghenade roepen onder de crachte van mijnen arm. Daer voor my wel te sullen bewaren / sweer ick u by de siele vanden Coninck Arius / seyde den Hertoch / ter wijlen hy zijnen loop nam teghens den gheenen die hem in ghelijcke manieren verbeyde / waer over sy den anderen met sulcker furie ontmoeten / dat den Hertoch zijne steghelreepen verloor / bereyt om te vallen / maer hielt hem soo wel aen de mane / dat hy den sadel inne hielde ter wijlen den Prince onder zijn peert soo langhe ligghen blijvende / dat den Engelsman (meynende dat hy heel verduyselt gheweest ware) van zijnen peerde tradt om hem te overvallen / dan hy spranck hierentusschen couragieuselijck op zijne voeten / tredende met zijn blancke sweert nae den Hertoch / die tot hem seyde : Prince bekent eer ick u t'hooft afslae. Hoovaerdighe sot / versaeckt eer ick u lichaem van een houwe / antwoorde Lowijs : Welcke woorden den Hertoch alsoo vertoornden / dat hy hem stelde tegens den Prince ende den Prince teghens hem / met sulcke vehementie alsmen met opghestreckte seylen teghens den anderen siet marcheren twee vyandelijcke Schepen / die aen alle canten uyt blasen vyer ende vlamme / in sulcker manieren / dat d'alderstoutsten vande Omstaenders daer over eenen grouwel creghen / siende dat heur wapenen ende cleederen op verscheyden plaetsen gheverwet werden met heuren bloede / t'welck Lowijs ten lesten door twintich wonden soo abondantelijck uytstorte / dat hy gheheel verflaut ter aerden viel voor de voeten van zijnen vyandt / die terstont tot hem seyde : Lowijs bekent / oft ghy sult hier aen sterven / houdende hem boven t'hoofft zijn bloote sweert / t'welck hy (siende dat den Prince hem niet en antwoorde)

woorde) voorts verhefte / roepende met luyder stemme: Beveelt God u ziele / dat de Richters van den Camp soo gheringhe niet en hoorden / oft sy liepen haestelijck daer teghen: Onbekenden Ridder wy wijsen u toe de victorie / laet met vreden den Prince Lowys / die van den Hertoch verlaeten zijnde / voort voor doodt nae de stadt ghebrocht worde tot des Coninckx Coninginne / als oock alle de Heeren / Edelluyden ende Joffvrouwen van heur Hof / bedroefthept wel groot boven maten / maer nochtans veel cleynder als de bedructhept vande Hertoghinne / die (meynende den Prince doodt te zijn / t'welck sy veel liever heuren eyghen man in plaetse van hem / toeghewenscht soude hebben) terstondts nae heur logement ginghe / alwaerse heur voorts met de Camenіere / die alle heur secreten wiste / op haer eenichept vertrock in een Cabinetghen / waerse soo gheringhe niet ghecomen en was / oft sy viel gheheel van haer selven plat op de vloer neder / waerom de Cameniere stracx haer toevlucht nam tot azijn ende cout water / waer mede sy wederom verwerckte de levendighe gheesten van haer vrouwe / die bitterlijck bestonde te weenen / segghende: O Fortuyne ghy verkeerde bedriegerse van alle de voorspoedicheden / hoe ist moghelijck dat ghy zijdt soo variabel van den ghenen die terstondt noch was van uwe meeste ghefavoriseerde (by een yeghelijck glorie gheghеven wordende) in een ooghenblijck alsoo onder de voeten te werpen? Haddy ten minsten de verschrickelijcke doodt bevolen hem met hare fenijninghe onschouwelijcke pijlen niet te raecken / voor dat ick my daer van deelachtich hadde willen maecken / om my mede te verlossen van dese drofhept alle andere te boven gaende / die my och God onlijdelijck valt / clanckende daer met heure handen / ende betoonende soo droevighen ghelate / dat de Cameniere tot haer seyde: Me-vrouwe ist nu saysoene van te houden alsulcke manieren / voorwaer indien ghy die niet en wilt veranderen / soo sullen de saecken die ghy t'aldersecreetste begheert te houden / t'meest openbaer worden. Waer op de Hartoginne wilde antwoorden / als haer de Conginginne deur eene van haere pagien dede vraghen oft sy Lowijs mede wilde gaen besoecken. Waerom sy verstaende dat hy noch leefde / seer verblijdt wort / haer al te groote droefhept t'best moghelijck ghevеynsde / ende ginck met de Coninghinne tot inde Camer vanden Prince / die heur soo gheringhe niet en sach / of hy worde alsoo verandert / dat alle zijne wonden daer van t'bloeden al bereets ghestemt was / wederom op spronghen / t'welck de Medecijn-meesters siende / achten t'selve te gheschieden door de schaemte van dat hy overwonnen was / waerom sy gheboden niemandt in de Camer te laten comen / voor dat ghepasseert soude zijn het perijckel des doodts / t'welck na drie oft vier daghen gheeyndicht wesende / ginck de Hertoghinne hem dickwils besoecken / Godt neerstelijck biddende voor zijne ghesontheydt / die de Medicijns soo wel beneerstichden / dat hy de Tornoyinghen noch wederom ooghen schijnlijck aensach / voor dat de thien dagen des Princen van Savoyen gheeyndicht waren. Maer om dat onse Historie niet en tendiert om te verhaelen t'leven van hem / noch vande Hertoghinne / soo sullen wy wederom keeren tot den Hertoch van Galles / den welcken (hem ende t'effigie van Agriole / inde plaetse van Lowijs ende t'beeldt van de Hertoghinne

ghevoechd

ghevoercht hebbende) dien dach noch bevochten worden van vier andere cloecke Ridderen/ die hy nochtans alle overwan / doch niet sonder groot perijckel ende moeyten.

Van t'ghevecht tusschen Palmerijn, ende den Hertoch van Galles.

Het xxxvj. Capittel.

OP den selfden dach als Lodwijs van Orenus overwonnen was / quam des avonts oock aldaer binnen Parijs den Prince Trineus met Ptolomeus eñ Palmerijn/ den welcken des anderen daechs smorghens zijne wapenen ende wapenrock die hem Polinarde ghegheven hadde aenghedaen hebbende / met zijne twee Cammeraten in eenen geresolveerden moede reedt nae den Camp/ tot den Hertoch Orenus / segghende: Heer Ridder / al en hebt ghy my noyt misdaen daerom ick u eenighen quaden wille soude moghen toedraghen/ soo en can nochtans mijnen dienste die eeuwelijck verbonden is aen de excellente perfecktheyt vande ghene die ick weet een spieghel van alle deucht ende schoonheydt te zijn/ niet consenteren /dat ick u late in uwe quade meyninghe. Die niet quaet maer d'uwe valsch te zijn (antwoorde den Hertoch) sal ick u proberen / niet mette woorden maer mette wercken. Ende luytende hier met (soo wel hy als Palmerijn) heure helmẽ/ dedense des anderens Lancien aen stucken in de locht vlieghen / waeromme heur wederomme op haer beyder versoeck / nieuwe speren ghegheven worden / met de welcke sy den anderen soo dapperlijck groetten / dat den Hertoch ontfanghende een groote wonde/ mette beenen quam te staen daer ander luyden t'hooft pleghen te draghen / nochtans spronck hy lichtveerdelijcken op zijne voetẽ/ nemende zijn sweert in beyde de handen. Waerom Palmerijn vreesende dat hy zijn Peert soude dooden/ mede uyten sadel spronck/ vanden Hertoch niet min aenghevallen wordende/ als eenen Leeuw onder een kudde schapen/ maer hy dede hem bycans altijts voor d'ooge glinsteren de scherpte van zijn sweert / t'welck hy ghedurichlijcken om hooghe houdende/ t'selve soo dickwils ende dapper op hem dede nedervalen/ dat den Hertoch nae een lang twijffelachtich ghevecht / overmidts t'veelvoudige uytstortinge zijns bloets bedwonghen wert half doot ter aerden te storten voor de voeten vã Palmerijn/ die hem terstondts met eenen crachtighen arm den helm van t'hooft ruckten/ ende met den anderen zijn sweert opheften/ als de Richters daer by quamen/ segghende: dat hy de victorie ghenoech ghedaen hadde/ doende den Hertoch by zijne Dienaeren in zijn Tente draghen/ hoewel dat hy liever ghestorven als langher gheleeft soude hebben/ om den spijte dat hy overwonnen was van Palmerijn / die de figuyre van zijn Polinarde van d'een pileerne op d'ander ghestelt hebbende / van dien dach noch overwan vier andere Fransoysche Ridderen / alle soo cloecke mannen dat Palmerijn die niet levendich en meynde ontgaen te hebben/ hoewel dat hy noch dapperder feyten moeste doen in de vier daghen daer nae volghende / dat sich teghens hem nochtans tot herter aller grooter leetwesen/ presenteerden veele dappere ende couragieuse Engelsen/ Fransoysen/ Italianen/ Spaengiaerden / Griecken ende Romeynen/

den lesten van allen den welcken eenen seer cloeckmoedighen Ridder was Robrecht ghenaemt/ die het meer als vier jaren lanck in groote twyffelinghe teghens hem staende hielde/ maer ten lesten gheconsidereert hebbende/ dat hoe men machtigher teghenpartye heeft/ hoe men grooter moet behoort te ghebruycken wierp hem met sulckẽ cracht op zijnen vyandt/ dat hem dien de partye moeste quiteren/ daer met Palmerijn van de acht daghen by den Prince van Vranckrijcke in ghestelt/ om te vechten voor de schoonheyt vande Hertoginne van Borgonien/ door zijn Polinarde vercreech de volcomen victorie/ van de welcke hem een yeghelijck (denckende hoe het mogelijck was/ dat eenen Ridder coste resisteeren soo veele andere) seer verwonderden/ sonderlinghe den Coninck Agartel/ die hem hier deur so grootelijcx estimeerden/ dat hy hem bedwonge met alle zijn geselschap te commen logieren int Hof/ alwaer hy soo wel ghemedicineert ende ghetracteert wort/ dat hy wederom ghenoechsame sterckheydt creech om de Wapenen te voeren/ in den tijdt van ses daghen gheduyrende/ de welcke hy dickwils besocht worden van de Coninghinne ende harre Joffvrouwen/ als oock van den Prince Lowijs/ die hem een seer groote affectie toedroeghe/ ende schenckten hem twee van zijne alderbeste peerden/ omme dat hy hem ghewrootken hadde/ vechtende teghens den Hertoghe Orenus voor de schoonheyt van de ghene/ waer van Lowijs den haem soo neerstelijck versocht/ dat Palmerijn geen bequame middelen en wiste te bedenckẽ/ om hem met beleeftheyt te moghen excuseren/ maer hem die verclarende/ als oock mede wie dat Trineus was/ badt hy boven al den naem van Polinarde secreet te willen houden. T'welcke hem den Prince vastelijck beloofde/ doende daer nae so wel hy als zijnen Vader/ die hy den staete van Trineus mede verclaert hadde/ den selven soo groote eere aen doende/ als een sulcken hooghen persone weerdich was.

Van den strijt tusschen de tvvee persoonen van de Hertoghen van Savoyen ende Loreynen.

Het xxxvij. Capittel.

DE voorseyde acht daghen gheeyndicht zijnde/ dede den Hertoch van Savoyen oprichten twee Porphyren columnen/ veel costelijcker als de ghene van den Prince Lowijs ghewesst waeren/ met zijne Tenten/ ghevoepert met root ypoket carmosy fluweel/ verciert met verscheyden bordupringen ende overvloedicheyt van Refereynen in goude letteren ghesticht/ daer onder men sach veel amoreuse spreuckens vã Historischryvers ende Poeten/ so Griecken als Latijnen/ alle ghevoecht zijnde op de liefde tusschen hem ende de Suster van Lowijs (Catharina ghenoemt) de welcke hy des smorghens vroech ghegaen wesende eenen gheluckighen morgen wenschen/ ontfinck van haer tot een faveur een bracelet/ verciert met ses groote soo Diamanten als Robijnen/ waer met hy hem (vreesende dat heur de Coninginne overcomen soude) voorts van daer vertrock na den Camp tot de Richters van dien twee seer voorsichtige mannen/ als den outsten Sone van Vranckrijck met den Grave van Arminack vercooren waeren by den Hertoch/ die hem (om dat de Wapenen stonden te verkiesen

hy den Aencomer) ongheWapent aen de poorte van zijn Tente hielde / tot dat hem quam presenteeren den Hertoch van Loreynen/doende by zijne Ridderẽ voor hem draghen een ghecroonde Figuyre van een Jonckvrouwe/so constelijck het natureel nae geconterfeyt/datter niet onderscheydelijck en was als t'leven/hebbende boven op de croone in goude letteren op eenen silveren grondt Gheschreven.

Dit is Polinarde d'ydoonste,
Boven alle Ionckvrouwen de Schoonste.

Welcke figuyre hy hem doen stellen wesende op de pileerne daer toe geordineert/ginck hy by den Hertoch van Savoyen tot hem segghende: Ghy verachter van d'alder perfectste schoonheden/ siet hier voor u den genen die met crachte van zijnen arm u sal doen bekennen uwe leughenen/die so grovelijck niet en behoorde gesprooken te worden upten mont van eenen Prince van Savoyen. Waer over den Hertoch soo vergramt worden/ dat hy sonder een woordt daer op te antwoorden hem in aller neersticheyt ginck wapenen/ ende nemende een stercke lancie/liep hy daer met so crachtelick op zijnen vyant/ende die op hem/ dat tot aen haer handen toe in stucken spronghen heure lancien / daer van de punten oock deurdronghen haere schilden tot op de harnassen / die grof van yser wesende / heure lichamen seer wel beschermden/waer over sy den anderen voorby ghepasseert zijnde / keerde hem den Savoyert haestelijck om/ slaende met zijn sweert een seer swaeren slach / daer met hy meende t'hooft op te clovẽ van den Loreyn / die den selven nietteminn op zijnen schilt afschutten/bespringhende zijnen vyandt om hem daer van te revenseeren/soo valliantelijcken/ dat hy hem op verscheyden plaetsen wonde / terwijlen dat den Prince van Savoyen oock niet en sliep/maer dickwils sonder aessem te verhaelen met sulcke fellicheyt op den Loreyn smeet ẽ hielt/ dat dien meende niet met eenen mensch/ maer met eenen waerachtighen duyvel te doen te hebben/nochtans verweerde hy hem eenen langen tijt so dapperlick/ dat alle de omstaenders (eenen grouwel hebbende van t'selve te aensien) niet en wisten te oordeelen wie van de victorie triumpheren/soude tot dat den Hertoch van Savoyen in groote toornicheydt / willende spelen om guyt of dobbel/met zijn scherpsnijdent sweert meer als een quartier met sommighe gespen van des Loreyns schilt af hieuw/ deur eenen so wel ghetrocken slach / dat den selven voorts daelde tot in de helfte des hals van zijn peert/dat hierom doot ter aerden viel ende zijnen meester onder hem/ breeckende zijn een been tot groote blyschap van zijn tegenpartye/die dit siende/terstonts van zijnen peerde tradt in een furieuse meyninghe/die den Loreyn niet goets bewesen en soude hebben / so verre de Richters niet haestelijck gecomen en waren in zijne bescherminghe/ met de accordeeringhe van de victorie aen den Prince van Savoyen/ de welcken hem voorts hier nae in zijne Tente voerde / alwaer hy hem dede ontwapenen ende verbinden zijne wonden/die hy van so groote importantie gevoelde te zijn/dat hy hem gheerne voor de reste van dien dach gherust soude hebben/ en hadden de conditien daer niet teghen gestreden/vermeldende dat hy hem een ure hier nae/wederom moste veerdich houden aen den inganck van zijn Tente/daer hy niet langhe en verbeyde ofte hy worde uytgheeyscht van eenen Siciliaenschẽ Ridder die te voet wilde vechten met dẽ tasharck/ daer mede hy hem

soo

soo wel wiste te behelpen / dat de Richters bereyt waren om dē Hertoch voor overwonnen te oordeelen / als hy bycans in disperatie zijnde/zijnen houwer met sulcke cracht dede dalen op des Sicilianen rechter schouder /dat dien daer mede gheheel opghecloeft wordende/ hem bycans van t'lichaem viel / waerom hy zijn geweer vallen latende/eenen luyden creet gaf ende ter aerden neder viel van weghen groote pijne / sonder handen ofte voeten meer te verroeren/ tot groot voordeel van den Hartoch.

Den welcken overmidts groote swack ende moeheyt/onmoghelijck zijnde van dien dach meer uyt te rechten / van de Rechters (siende dat de Sonne oock al bereets de ombren spreyden / contrarie van de morghenstondts schaduwe) op zijn versoeck/ geconsenteert werde hem tot des anderen daechs smorghens te moghen vertrecken.

Van het ghevecht tusschen den Hertoch van Savoyen ende Ptolomeus.

Het xxxviij. Capittel.

PAlmerijn noch het bedde bewaerende/ overmidts de wonden die hy hem vercreghen int ghevecht vande vijf leste daghen des Princen van Vranckerijck/worde van Trineus gheseyt: Heer Palmerijn den Hertoch van Loreynen / vechtende voor de schoonheyt mijns susters/is overwonnen vanden Prince van Savoyen. Die en heeft sulcken gheluck niet vercregen mijn Heere/antwoorde hy/om de rechtveerdicheyde van zijn saecke/ maer om dat den Hertoch van Loreynen mogelick heeft willen versoecken een aliantie die hy niet weerdich en is/aengesien hy verloren heeft int strijdt voor de schoonheydt van de ghene die alle de vrouwen van desen lande/jae vande gheheele werelt te boven gaet in alle perfectien. Die by my gheprezen te worden / soude een groote sotticheyt zijn seyde den Prince/ om datmen soude oordeelē sulcx alleene te spruytē uyte gunste des maechschaps maer van een saecke en can ick my niet onthouden van te segghen / dat sy veel beter by u als by hem soude verdedicht worden. Om daer inne alnoch mijn devoir te doen antwoorde Palmerijn/verwecken my soo seere de weldaden ws Vaders (aen wien alle mijn leven ende voorspoet hangt) Heer Trineus / dat my niet mogelick en is voorby te gaen/ waer haer de gheleghentheyt oock presenteeren soude kunnen /naer mijn vermoghen te verdedighen/ niet alleene de eere van zijne Majesteyt/ maer oock van alle de ghene die hem aentreffen. Hier met voor hem nemende alsoo ghewont den Hertoch van Savoyen / den volghenden dach te gaen bevechten / maer siende dat Trineus t'selve overmidts zijne swackheydt gheensins toelaten en wilde/ dede hy Ptolomeus secretelijck by hem comen/segghende: Mijn aldergetrouste vrient/u is seer wel bekent de onbehoorlicke oneere (deur de al te grote vermetelickheyt van eenen slapmoeghen Hertoch) gheschiet / aen de ghene tot de welcke mijn ghetrouwe affectie my hierom doet lijden een seer groot verdriet/t'welcke hem nochtans boven maten vermeerdert / om dat ick deur mijne wonden belet worde / de selve te wreecken. Deshalven bidde ick deur den crachtighen bant van onse onbreeckelicke Vrientschap / dat u ghelieve te vervullen mijn onvermoghentheyt met een eenen weghe/ eere te vercrijghen teghens den glorieusen Savoyaert/ ende te vreden te stellen dese mijne onverdra-

ghelijcke

ghelijcke quellinghe. De middelen antwoorde Prolomeus / waer deur ick hope te sullen cesseeren het torment van u verdriet / hadde ick alsoo vastelijck voor my ghenomen al eer mijn Heere die aen my versochte / dat het onnoodich valt my te bidden / tot het ghene streckende is mijn selfs groote affectie. Om de welcke te vreden te stellen mijn meyninghe is / den Hertoch morghen vroech sander faute te bevechtẽ voor de schoonheyt van Brionnelle / alleene om dat ick hare perfectie alleen genoechsaem achte van over Catharina de victorie te vercrijghen. Daer in seyde Palmerijn moet het geluck u so grootelicx dienen / als mijne begheerten tot u faveur strecken Heer Prolomeus: van den welcken Palmerijn van dien avont noch te verstaen quam / hoe dat den Hertoch van Lorreynen den naem van Polinarde openbaerlijck op zijne figuyre doen stellen hadde / daer over hy vercreech een groote jalousye / die hem alle den nacht quelde met de ooghen zijner ghedachten / ghedurichlijcken te vooren te stellen de exempelen / dan van de stantastighe / ende van van de onvolstandighe vrouwen. In dese fantasyen in hem selven segghende: Och God / hoe gheringe zijn der vrouwen herten ghewonnen / maer noch veel lichtelijcker verlooren / ende terstonts daer nae berispte hy hem wederom / seggende: O vileynige boose naturre / die altijdt erch doet dencken / het is onmogelick dat int herte van een soo deuchdelijcke Princesse (meynende Polinarde) soude logeren eenighe trouloosheyt. Nochtans en kost hy met dese voorghewoorpene redene / de partye der twijffelachticheyt soo wel niet doen rusten / oft hy bleef in een ghedurige veranderinghe van meyninghe / tot dat de Sonne de menschen die teghen ons gaen / ontloopen wesende met heur blyde aenghesicht (daer met sy te niet doet den grouwel des nachts duysterheydt) mede versachten des Princen torment / als Prolomeus in volle wapeninghe (uytgenomen den Helmet / Lancie ende Schilt / die hem van drie Schiltknechten naeghedragen worden) hem te peerde voor den Hertoch presenteerde / tot hem segghende (terwijlen hy deselve Schilt-knechten van heure draginghe ontlaste) Heer Ridder / d'oorsaecken van mijn hier comste zijn u openbaer / daerom wacht u van my / daer met hy om zijnen loop te moghen nemen / een stuck weechs vanden Hertoch rede / die hem haestelijck gewapent hebbende / de spere van Prolomeus soo strenghelijck ontmoete / dat hy den sadel quiteerde / twelc zijnen vyant siende / steech terstondt om leech / ende sloech hem eenen swaeren slach opten Helm / terwijlen hy couragieuselijck op zijn beenen spronck / ende dien seer wel vergelde aen Prolomeus / die oock soo vlijtich zijn devoir dede / dat de felle slaghen dickwils bedwonghen op de knien te vallen / soo d'een als d'ander / deurhouwende ende kervende heure Helmen / Harnassen ende Schilden. In sulcker manieren / datmen tusschen de sprinckselen van de voncken vyers / op verscheyden plaetsen daer uyt sach comen teghens de Sonne glinsteren haer rootverwighe bloet / soo overvloedelijck / dat een yeghelijck oordeelden onmoghelijck te zijn / oft sy beyden moesten aldaer t'leven eyndigen / oft ten minsten eene van heur twee / sonder nochtans te kunnen vermoeden / wie / tot dat den Hertoch (nae dat sy heur over de twee uren lanck / inden voorgaenden staet soo dapperlijck teghens den anderen ghehouden hadden) met zijne eene hantgreep de lederen des Schilts van zijnen vyandt / die hy daer met soo crachtelijck herwaerts ende derwaerts

ooch / dat hy hem metten neuse smeet
als oft hy metten neck nae den Hemel
hadde willen speculeeren. Waeromme
hy seer verblijdt wordende / terstondts
met een groote furie op hem viel / af-
ruckende zijnen helm/maer wordt hem
het voor passeren belet by de Richters/
de welcke hem de victorie toegheseydt
hebbende / Ptolomeus uyt het perck
deden brenghen/ terwijlen den Hertoch
hem vertrock nae zijne Tenten / om
verbonden te worden van zijn wonden/
die wel veel maer nochtans van cleyn-
der importantie waeren / als bewaert
zijnde deur zijner wapenen dickte / het
welcke beletten dat de sweerden gheen
diepte in zijn lichaem hadden kunnen
houwen / soo dat hy daeromme niet en
liet van dien dach noch alle met beson-
dere gheweeren t'overwinnen vier an-
dere cloecke mannen / tot soo groote
blijtschap van de Princesse Catharina/
als droef heydts van Palmerijn / die
des anderen daechs hier nae / sonder
acht te nemen op zijnen swacken stae-
te / den Hertoch wilde gaen bevechten/
maer Trineus seyde tot hem: Hoe Heer
Palmerijn / al quaemdy schoon van de
victorie te triumpheeren/so stelden ghy
u nochtans hier met in alsoo grooten
perijckel/ datmen u vyandt soude moe-
ten achten van u eyghen leven.

Vyandt van dien mijn Heere (ant-
woorde hy) en ben ick niet / maer oock
en besidt ick t'selve nieuwers anders
om/als te ghebruycken in eerlicke saec-
ken / daerom bidde ick dat mijn Heer
niet en wil ghelieven deur al te groote
vriendtschap te beletten mijn devoir.

Nochtans brochte Trineus om vreese
van met d'ooghen te sien het ghene zijn
herte soude mis haecht hebben / soo veel
te weghe / dat Palmerijn zijnen wille
(hoewel tot zijn groot leetwesen) moe-
ste uytstellen. Hem niettemin soo wel
gouvernerende/dat hy tot de wapenen
te moghen voeren / wederomme ghe-
noechsaeme sterckheydt vercreech inde
drie daer nae volghende dagen/de welc-
ke gheduyrende/ den Hertoch altijts o-
verwinner blijvende/sulcke feyten dede
dat hem alle de wereldt voor den besten
Ridder des gheheelen aertrijcx achten/
van geen grooter weerde meer houden-
de de voorgaende victorie van Palme-
rijn/die op den selfsten dach als hy hem
wederom ghesont bevonde / ghinck be-
soecken den Prince Lowijs / den welc-
ken (benijdende de langhe victorie des
Hertochs van Savoyen) hem soo ghe-
ringhe niet ghesien en hadde / oft hy
seyde: Heer Palmerijn / de Fortuyne
den Hertoch veel gunstigher zijn de alsse
my contrarie was / doet mijn ongeluck
te meer verachté/ ende uwen voorgaen-
den faem alsoo verminderen/ dat ghy u
selven ongheluck doet / indien ghy met
alle neerstichheydt niet en versoeckt om
voor my te vercrijghen / de te vreden
stellinghe/ende voor u de victorie.

Die te behalen is onseecker mijn Hee-
re antwoorde hy / sonderlinghe soo die
niet vergunt en wort na de deucht noch
couragieusheydt der herten / noch sin-
gulierheydt der persoonen / oft anders
soude uwe Princelijcke Excellentie son-
der twijffel ghevolcht zijn/het ghene al
noch verhoopt te vercrijghen den Her-
toch / wiens blijdtschap ick niettemin
morghen vroech onse / ende onse droef-
heyt zijne verhoop te maecken/ deur de
beweginghe van mijn selfs groote ghe-
neychtheydt / die haer nochtans seer
versterckt met de begeerte van u / mijn
Heer Lowijs/die hier met van Pal-
merijn oorlof nemende / des an-
deren daechs smorghens
met verlanghen
verwachte.

Van t'ghevecht van Palmerijn teghens den Hertoch van Savoyen, ende den Ridder van de Sonne.

Het xxxix. Capittel.

DEn Hertoch van Savoyen aldus ses gheheele daghen lanck de victorie behouden hebbende / reedt Palmerijn opten sevensten dach smorgens vroech / vergheselschapt met den Prince Lowijs / Trineus ende veele andere jonghe Heeren (in presentie vanden Coninck / die zijn ghevecht oock sien wilde) inden Camp / becleedt met alle zijne Wapen-stucken / uytghenomen dat hem by drie Stenaren naeghedraghen worde / den Helmet / Schilt ende een yseren kolve. De welcke ghenomen hebbende / stoot hy zijnen Helm / ende seyde tot den Hertoch: Heer Ridder de Jonckvrouwe die ick beminne is niet alleen schoonder als d'uwe / maer gaet te boven alle die tegenwoordich leven / daerom moet ghy oock teghens my probeeren / t'ghene ghy alreets op so veele anderen versocht hebt. Deur sulcke probertinge sal ick u straffen van uwe groote leugenen antwoorde den Hertoch / die hier met oock een knodse nam / ende gaf ter eerster aencompste eenen dapperen slach opten Helm van Palmerijn / die hem hier van opstaende voet seer wel wreeckten / tot verweckinghe van soo groote toornichept des Hertochs dat sy soo d'een als d'ander deden bersten heure schilden ende harnassen / deur gewelt van slagen mette ysere knodsen / die seer haest een eynde namen / om dat Palmerijn den Savoyaert ontdeckt siende / hem so fellen slach gaf tusschen den Helm ende Ringkraghe / dat hy ter aerden neder vallende / zijne handen ofte voeten niet meer en verroerde / als de menschen die noch cost noch kleer meer en behoeven / waerom Palmerijn (oock van zijn peert tredende) den Hertoch den helm afruckten / ende de punte van t'sweert op de keele setten. Als doe de Richters tot hem riepen: Heer Ridder hy is ghenoech overwonnen die gheen macht en heeft van hem meer te connen verdedighen / daerom en behoort ghy den Hertoch niet meer te misdoen. Int welcke obedierende / ghinck hy nae zijn Tente om hem te rusten / dat seer weynich duyrden / om dat hy van dien dach noch worde bedwonghen acht dappere Mannen te verheffen in den selfsten graedt als daer van hy de promotie ghedaen hadde aen den Hartoch / diemen hierentusschen nae zijn logijs brochte / om ghecureert te worden van zijne wonden / daer van de ghenesinghe seer lanckſaem viel / overmidts hy hem selven grootelijckx quelde met spijt ende stoornisse / om de selve saecke die Trineus ende veele anderen hertelijcken deden verblijden / sonderlinghe by den Prince Lowijs / wiens gauderinghe (om de overwinste des Hertochs) niet min en was / als oft hy selfs hadde willen triumpheeren met de vicktorie van Palmerijn / die hy oock niet en verget des anderen daechs smorghens te helpen ghelepden wes tot inden Camp / in den welcken hy over veele Ridders de overhandt creech / soo wel in dien als in den anderden dach / voeghende hem den derden (wesende den thiensten ende lesten dach) wederomme op de selfste plaetse / alwaer hem terstondts quam presenteeren eenen Ridder van Piemont / machtich ende groot van persoone / t'welcke nochtans niet en

ecckten als tot zijn meerder schande/
er inne Palmerijn/soo wel hem als
uch vijf anderen / voor den middach
dwonghe opentlijcken te bekennen/
ere Meesterssen in perfectien min-
r te zijn als zijn Polinarde. Om voor
welcke voorts de gheheele victorie
moghen vercrijghen / hy soo langhe
rbeyden eer yemants meer ten voor-
ijn quam / tot datmen den alder-
chtichsten Prince onder het gheheele
emelsche firmament / sach vluchten
e het Westen / om te ontloopen den
oninck Vesper / soo dat hy meynden
n wyder Travaillie ontslaghen te
u / als recht tot hem quam aen rij-
n / eenen Ridder seer braef int aen-
houwen / in swarte Wapenen met
itte strepen/draeghende eenen Schilt
n de selfste verwe alsmen siet hebben
blijde Lochte / niet ghequelt wor-
nde met eenighe verdrietelijcke wolc-
n / waer inne stonde een goude Son-
met glinsterende straelen / ende sit-
nde op een bruyn Peert met witte
ecken/het welcke hem met springhen
et minder couragieus en betoonde
s zijnen Meester (t'hooft bekleet met
nen Helm/daer op veele roode / blau-
e ende groene plumagien stondē) vat-
nteliicken droech / segghende / tot
almerijn:

Heer Ridder / verstaen hebbende u
eyninghe te zijn / dat uwe Alder-
fste alle andere Jonck-vrouwen in
hoonheyden te boven gaet / ben ick
ur courtoise beweecht ghewordeu/
u van soo valsche meyninghen
verlossen / met de bedwinginghe tot
enbaere bekentenisse van soo groote
ghenen. Gheen courtosie / maer u
overdicheydt / antwoorde Palme-
n / en heeft u onverstandich oordeel
et kunnen wijs maecken / niet al-
n gheen leughenen/maer oock gheen

dinck waerachtigher te zijn / als dese
mijne meyninghe : Daerom sal de
crachte van mynen rechten arm sulcx
doen/ maer u is voor eerst van nooden
op de pileerne daer toe gheordineert te
doen stellen de figuyre van de Jonck-
vrouwe die ghy meynt te verheffen bo-
ven de ghene die geen ghelijck en heeft/
volghens de condittien ghepubliceert
deur gheheel Europa. Ick en heb van
haer gheen ander figuyre/antwoorde
den Ridder van de Sonne (alsoo ghe-
noemt om het teycken van zijnen
Schilt) als die de Liefde (soo vast dat-
ser niet en sal connen uytghewist wor-
den / dan deur de doodt) gheprent
heeft int binnenste van mijn herte / dat
ghy sult moeten openen soo verre ghy
van haer wilt sien de waerachtighe ge-
lijckenisse / daer van ick u sal doen
ghevoelen de deucht / deur de crachten
die de selve uytspreyt in alle mijn leden:
Daerom en laet ons niet langher twi-
sten mette woorden / maer commen tot
de wercken. Hoewel dat sulcx strecken
sal / antwoorde Palmerijn / teghens
de ordeninghe van den principalen Au-
theur deser Camp-stichtinghe / soo sal
ick u nochtans niet deur bedwanck /
maer deur groote affectie om te mogen
probeeren hoe ghy uwe braveeringhe
inder daet weet te achtervolghen /
hier inne voordeel vergunnen/soo ver-
re ghy my wilt verclaren haren name.
Dien verswijghende (seyde hy) sou-
de ick de natuere / die in haer te refor-
meeren / heeft willen verthoonen haer
groote macht ende wetenschap/onghe-
lijck doen. Daerom zy u ende een yege-
lijck openbaer / datse heet Polinarde /
des Keysers dochter van Duytslandt.
By den hooch-donderenden Jupiter
antwoorde Palmerijn / ghy hebt soo
wel de rechte persoone vercoren / dat
ick om haeren faem (die ick in grooter

weerden houde als ghy) te verminde-
ren / my teghens u niet stellen en wil /
maer seer wel om u te doen bekennen/
dat ghy niet weerdich en zyt haer Die-
naer te wesen. Eenen grooteren Die-
naer haer singuliere Excellentie te ver-
eysschen/seyde hy / wordt by my seer
wel bekent / maer ick sal u niet alleen
opentlijcken doen segghen / maer oock
luyde doen sweeren / dat ick veel weer-
digher ben om van haer met eenich ge-
bodt ghefavoriseert te worden als ghy.
Deur welcke woorden Palmeryn soo
seer verstoort wert / dat hy zijn Lancie
velde ende zijn paert met groote toor-
nicheydt de spooren dede ghevoelen. In
sulcker manieren / datse beyde mans
ende peerden ter aerden storten / noch-
tans spronghense rasschelijck weder-
omme op haer voeten / ende grijpende
heur sweerden / bestredense den ande-
ren so eysschelijck /dat d'alderstoutmoe-
dichste vande toesienders deur grooten
grouwel heur ooghen stopten / om die
ongheloofelijcke slagen / die haer hoof-
den deden schijnen in vuyre te staen/
overmits de menichfoudighe voncken
diemen sach springhen uyt het stael en-
de yser van heure wapenen / daer van
de stucken soo snel herwaerts ende der-
waerts deur de plaetse des Camps vlo
ghen/ dat veele vande omstaenders/in-
diense daer van niet beschadicht en wil-
den worden / met het hooft om leeghe
moesten wijcken/ waer deur sommighe
van haer ontwaer werden haere schoe-
nen ende t'onderste van haere cleederen
besprengt te zijn met bloede / het welc-
ke soo overvloedelijck uyt de wonden
van dese twee furieuse Campvechters
sprongh / dat alle die het saghen daer
deur met wee-moedicheydt beweecht
worden / sonderlinghe de twee Rich-
ters / daer van den eenen tot den Co-
ninck seyde : Mijn Heer ick gheloof dat
wy in der waerheydt een fantasie ende
niet een waerachtighe gheschiedenisse
en sien. Aengaende van my antwoorde
den Coninck / ick dorve seer wel ver-
seeckeren/ niet alleen dat ick desghelijcx
noyt meer ghesien en hebbe / maer oock
datter noyt meer so grouwelicken strijt
gheschiet en is tusschen twee particu-
liere personen. Maer sy en maecten hier
van dies niet teghenstaende niet meer
werckx/als oftse maer gheroortswijlt en
hadden/singulierlycken Palmerijn/die
zijnen vyandt vyrans gheenen tijdt en
gaf om zijnen aessem te verhalen noch-
tans defendeerde hy hem couragieusse-
lick/tot datse om de duysterheyt vanden
nacht tortsen versochten aen de Rich-
ters/die haer de selve niet vergunnen en
wilden/maer gheboden heur den strijde
op te houdē/seggende het een al te groo-
te schade te sullen wesen/ indien om een
soo lichtveerdighe saecke t'leven verlo-
ren twee sulcke brave Ridders/die hier
deur soo verstoort worden om de groo-
te affectie diese hadden van den anderen
te overwinnen / dat den Ridder van de
Sonne seyde/de Richters hem ongelijck
te doen ende Palmerijn dat zijnen geest
nimmermeer en soude gherust zijn / tot
dat hy dit gevecht voleynt hadde/maer
nauwelijckx en haddense dese woorden
uytghesproocken / ofte sy vielen beyde
voor doodt int perck neder : Waerom-
me men heur ewech dede dragen/te we-
ten Palmerijn in des Coninck Palleys/
alwaer hy deur beveel van zijne Maje-
steyt ghevisiteert wordt van de Medi-
cijnmeesters/die aen hem bevonden ve-
le dootelicke wonden/die sy nochtans so
wel cureerden/dat in weynighe daghen
het perijckel ghepasseert was / als den
Prince Lowijs (die hem om zijne Rid-
derlijcke dadē seer beminde) hem quam
visiteren(gelijc hy oor dickwils te voren
gedaē hadde)seggende: Heer Palmerijn
uwe

uwe heerlijcke feyten/doen my de Prin-
cesse die alsulcken Ridder als u in haren
ienste heeft/soo ghelucksich achten/dat
ck (soo verre dese veranderinghe van
estaltenisse niet een weynich te vreemt
n scheen) soude wenschẽ in hare plaetse
e mogen zijn/niet om van u te genieten
e saecke daer toe de Jonckvrouwen
ickwils al hongerich ghevepnsen geen
ppetijt te hebben / maer om tusschen
ons te maecken eenen bant van getrou-
we Vrientschap. Uwe Vrientschap en
ontfange ick niet alleen in een groot fa-
veur mijn Heer/antwoorde Palmerijn/
met belofte vãde selve by my als onder-
aen altoos onbreeckelijck te sullen ge-
houden worden: Maer oock bidde ick
met geheelder herten/dat God almach-
tich gelieven wil noch eens de gelegent-
hept te schicken / waer deur ick metter
daet sal mogen betonen in wat grooter
weerden ic houde de gunste die ick hope
dat uwe Princelijcke Excellẽtie my niet
en sal weygerẽ/met somtijts te gebiedẽ
wesen zijnen onderdanigẽ Dienaer/niet
alleen deur de ontfangene weldaden die
alle mijne mogelijcke verdiensten soudẽ
doen beschamen / maer oock deur de
vreuchde die ick altijts sal scheppen vã
gehouden te worden in de gedachtẽ van
een so deuchdelicken Prince/die my bo-
ven al t'zijnwaerts verobligeert/met dẽ
goeden wille daer met hy my bovẽ ma-
ken veel meer prijst als ick weerdich bẽ.
Ick en heb van u geen lof/ gesproocken
Heer Palmerijn mijn vrient/ antwoor-
de dẽ Prince Lowijs/oft de al te groote
clepnichept van dien tot de warachtige
behoorte/can een pegelijck wel bekennẽ
deur den onuytspreeckelijcken vromen
moet/ daer met ghy ghewonnen hebt so
veele figuyren/die aldaer op Lowijssen
versoeck vertoont ende bevonden wor-
dẽ te strecken over t'getal van hondert/
onder alle de welcke (uytghenomen het
figuyrken van Polinarde) geene excel-
lenter bevonden wordt als de gelijcke-
nisse vande Princesse Agriole Infante
vã Engelant/die nochtans veel schoon-
der was als hare effigie te kennen gaf/
soo eenen Edelman van Lowijs ver-
claerden / die heur perfectien oock soo
hooghe verhefte / dat den Prince Tri-
neus daer mede tegenwoordich zijnde/
zijne fantasie (sonder haer opt ghesien te
hebben) alsoo op haer stelde/ dat hy om
harent wille noch passeerde veele swa-
re perijckelen / ghelijck hier nae ver-
claert sal worden.

Wie den Ridder van de Sonne was, ende van zijne vreemde avontueren.

Het xl. Capittel.

DEn ouden Coninck van Hon-
garien hadde eenen Sone/ van
den welcken geen mentie ghe-
maect en wort/ om dat hy son-
der eenige memorabile feytẽ uyt te rich
ten/ inden fleur van zijne jeucht sterf/
hoewel dat hy achter liet twee sonẽ/ den
jongsten vande welcke ghenaemt was
Netrides/die vijfthien jaren out zijnde
als den ouden Coninck (na dat hy eenen
langen tijt in ruste ende vrede geregeert
hadde) dese werelt passeerde/hem bevo-
len inde bewaernisse van zijnen broeder
die na zijnen doodt Coninck ghecroont
worde/zijnde dẽ man van Griane moe-
der van Palmerijn/genaemt Tarisius/
ghelijck voor verclaert staet / die desen
Netrides hierom beminde / ghelijck de
broederlicke liefde vereyschte/ dede hẽ
so wel onderwijsen / dat hy met een seer
gracieuse wel ghemaniertheyt op wies
in schoonheyt vant lichaem/waer over
hy van een yegelijck soo vande Heeren/
Princen / Ridderen ende Edelluyden/

als van t'gemeyne volc vã geheel Hongerien ſoo veel/jae meer ghereſpecteert wort als Tariſius/ die hier deur eenen inwendigẽ haet op hẽ vercreegh/ nochtans en liet Netrides daerom niet zÿn leven in vreuchden over te brengen/ tot dat de Fortuyne (zÿn welvaert benydende/ oft mogelÿck niet goet achtende dat deſen jonghen Prince zÿnen tÿt in wellust ſoude paſſeeren / maer veel eer zÿne volſtandicheyt tegens eenigen tegenſpoet proberen) wilde/dat den Coninck Tariſius ginck ſpatſieren lancx eenen Lusthof terwÿlẽ Netrides bleef in de camer by de Conincginne/ alwaer hy met haer deviſerende/ſonder achterdencken ginck ſitten inden ſtoel van ſÿnen broeder/die tot zÿn ongheluck haeſtelÿck wederom commende/ ende hem aldaer noch vindende/ daer over in een groote gramſchap ontſtack / tot hem segghende: Ghy hoovaerdigen ſot/ wie heeft u dorven doen ſitten in mÿn plaetſe tot miſprÿſinge vã mÿne Majeſteyt. T'ſelve is gheſchiet Heer Coninck (ſeyde Netrides op zÿn knyẽ vallende) deur onwetentheyt / die ick uwe Majeſteyt ootmoedelick bidde/my voor deſe reyſe te willen vergheven. Waer op hy hem gheen antwoorde en gaf/maer ghelÿck de henne onder de wermte van heure vederen/ allengſkens gaet formeeren het kiecken inden dop/ alſoo beſtont hy in zÿn herte te broeden een jalouſie/ die haer (ſiende dat eenighe groote Heeren daer hy ſeer quaet vermoeden op hadde/ ſonderlinghẽ ghemeynſchap met hem hielden) alſoo vermeerden/ datſe hem vaſtelick deden voornemen zÿnen broeder te doen ombrenghen/ghevende daer van op ſtaende voet den laſt aen eenighe van zÿn Archiers. Die niettemin t'ſelve feyt ſoo gheringhe niet te weghe en brochten / oft Tariſius ontmoetende zÿnen broeder/ ende moghelÿck met bermhertichheyt ofte broederlicke affectie beweecht wordende/ſeyde hy tot hem: Netrides ick mercke claerlÿck dat ghy tracht nae myn Croone/ daerom maeckt u binnen vier ẽn twintich uren uyt mÿn lant/ ſonder yemant daer van te verra[...]erteerẽ/indien ghy niet qualÿcker en wilt getracteert zÿn. Niet deur ſchult/ maer deur obedientie broeder antwoorde Netrides/ ſal ick uwe Coninckl[i]cke Maj[e]ſteyts ghebodt na comen. Ẽn bekennende de furieuſe humeuren van Tariſius / dede hy terſtont een peert ſadelen / bevelende alle zÿne Dienaeren dat hem niemant van heurlieden en ſoude volghen/ reyſende ſoo langhe (nae dat de Fortuyne hem ghelepde) wes dat hem in Duytſlandt t'ghelt (daer van hy qualÿck voorſien was) begoſte te failleeren/ nochtans en wilde hem zÿn groot herte niet toelatẽ d'aelmiſſen te verſoecken/ noch d'ongewoonheyt/ dat hy hem in eenigen noot ende leghe conditien wiſte te behelpen/ waerom hy in groote melancolie ghevièl/ voor hem nemende de reſte zÿns levens te gaen paſſeeren in eenighe wildernisse/ tot de welcke rydende/ quam hy op eenen nacht in een groot foreeſt met hooghe boomen ende dichte ſtruyckẽ beplant/alwaer hy zÿn peert ontoomende/het liet loopen daer't wilde/ ẽn ſette hem neder int gras onder aen eenen grooten Eycken boom/ in meyninghe vanden cours van zÿn leven te vercorten. Maer de vreeſe vande verdoemnighe zÿnder zielen/waer daer teghen ſtrÿdende/in hem ſelven ſegghende: Het ſtaet aen den wille van Godt Almachtich ende den loop der natuere / maer niet aen u O Netrides? van te verkieſẽ t'leven of de doot/die ick ſal verbeyden deur den hongher oft deur eenige wreede beeſte/dat ick hope bermhertichheydt te ſullen moghen vercrÿghen met mÿn

boose Fortuyne / die my soo hooghe op haer onghestadige radt verheft hadde: Eylacy alleen om my soo veel te gewel-digher te doen vallen deur t'middel van eenen tyrannighen Coninck ende wree-den broeder / die my t'onrecht ende te-gens den wille van alle de Inwoonde-ren van Hongaryen / ghebrocht heeft in dit lyden / soo deerlick / dat ick de doot tot gheen solaes en can genieten: Ende hier met viel hy int gras neder / om een weynich van zyn travaillie van zynen swaren anxt te rusten niet anders ver-wachtende als een lanckwylich eynde. Maer ghelijckmen dickwils uyt eenen grooten noot verlost can worden deur eenich onverwacht middel / alsoo ghe-schieden desen Netrides: Want eenen ouden Ridder / rijck ende van heerlické gheslachte Lambert ghenaemt / hadde in dit Forest een gheweldich Casteel / twelck seer gheneuchelyck lach om de boomen ende Bosschagien / daer in hy desen selfsten avont / om hem (als zijnde int heetste van den Somer) inde coelte te verfrisschen / was gaen spatseeren / Waer deur hy aenghehoort hebbende alle de clachten van Netrides / daer nae tot hem ginck / ende seyde: Myn Sone staet op ende grijpt couragie / ghy zijt hier gecomen in een plaetse daer u meer weldaets sal geschieden / als ghy der on-ghelucx verwachte / eñ hier met nam hy Netrides by de hant: De welcke voor hem siende staen desen ouden statighen man met zijnen grijsen baert / die hem soo eerlicke presentatie te voren steldẽ / wert hy op eene tijt met schaemte / vree-se ende blijtschap ombangen / nochtans acht nemende op zijnen noot / nam hy in danck aen des Ridders goeden wille / eñ ginck met hem op't voorseyde Casteel / alwaer hy blijdelijcken ontfanghen wort / soo wel van des Heeren Huys-vrouwe als van zijn eenige dochter / een vande alderschoonste Jonckvrouwen vant gheheele Lant daer ontrent. Die (soo gheringhe als Netrides eenen seer cleynen tijt in alle onderdanicheyt van Lambert geleeft hebbende / zijne voor-gaende dispoosicheyt volcomelijc weder-om vercregen hadde) grootelicx op hem ende hy op haer verlieft werde / sonder nochtans den anderen heuren wille te openbaren / maer dat dickwils in d'eene sacke alle teghenspoeden voorvallen / eñ in d'andere de Fortuyne grootelicx dient / can u voor ooghen ghestelt wor-den / met het exempel van desen Netri-des / wiens wel gemaniertheydt Lam-bert soo wel gheviel / dat hy zijne Huys-vrouwe vertelt hebbende alle wat hy in zijne clachte int Bosch gehoort hadde / mede tot haer seyde: Oock acht ick hem (indien zijne deuchdelicke manieren ee-nichsins over een comen met zijn ghe-slachte) gesproten te zijn van so hoogen huyse / dat het raetsaem soude zijn hem onse dochter ten houwelijck te gheven. Daer op die goede vrouwe / die geenen wil en schepten als in de ghelieftste van haren man / antwoorde: Dat heur zijne begheerten seer wel ghevielen / t'welcke hy hem soo gheringhe niet verstaen en was / oft hy ginc terstont by Netrides. Eñ na dat hy van hem (deur neerstich versoec / met beloftenisse vã secreet hou-dinghe) zijne afcomste verstaen hadde / stelde hy hem te voren t'voorseyde hou-welijck. T'welck Netrides antwoorde te kunnen perfecht maecken sijn hooch-ste gheluck / dat hem twee daghen daer nae ghebeurde / deur de t'samen trou-winghe / tot groote verwonderinge van alle de ghebueren / meynende Netrides maer eenen simpelen Ridder ghe weest te zijn / die deur de Landen dwaelde om zijn avontueren te soecken. Maer hier-om en wort niet achterweghen ghela-ten de Feeste des Bruylofs. In de

welcke men hanteerde alle moghelÿcke gheneuchte. Waer in deſe twee nieuwe ghehouden met heur devoir oock niet en wilden failliſeren/ dan om deſelve te vermeerderen/ ſpeeldenſe den eerſten nacht de partye die wel haeſt eyndicht/ maer altÿdts wederomme een nieu beginnen is: Daer inne de Jonckvrouwe seyde ghewonnen te hebben/ hoe wel dat Netrides wilde verdedighen t'eerſt uyt gheweeſt te zÿn.

Niet te min deſe twee Minnaers en ghevielen daeromme in gheenen twiſt/ maer volherden heur leven in groote vreuchde/ wes een Jaer daer nae/ dat Netrides behoude Vader ende Moeder deſe werelt (met groote begheerten om dat ſy luyden deur heuren hooghen ouderdom/ van de ydelheydt van dien verſaedt waren) paſſeerden/ tot grooten rouwe vanden Prince ende zÿn Huyſvrouwe/ de welcken ſeer pompeuſelÿck deden int werck ſtellē heure uytvaerden/ die ſoo gheringe niet gheeyndicht en waren/ oft de jonghe Princeſſe bevont haer bevrucht/ tot groote blyſchap van heuren man/ die gheduyrende hare drachte/ op eenen nacht viel in een alſulcken droome. Hem dochte dat hy niet kunnende gheraecken uyt een ſeer duyſtere Camer/ tot hulpe riep zÿne lieve Huyſvrouwe/ die hieromme tot hem quam gheloopen/ hebbende in heure armen een kint/ uyt wiens aengeſicht ſtraelen quamen veele claerder als de radien vander Sonnen/ die alle de duyſterheyt vande ſelve Camer verdreven/ ſoo dat hy claerlÿck conde ſien datſe hem het kint preſenteerden/ ſegghende: Mÿn Heer wilt u verblÿden met dit kint het welcke u ſal doen ſtellen in den ſtoel daer ghy uyt verdreven zÿt/ ende wederomme geven de Conincklÿcke Croone die u t'ontrecht ontnomen is. Om welcke woorden hy het kint blÿdelÿcken in zÿne armen ontfinghe/ maer hy en hadde het ſoo gheringhe niet tot hem ghenomen/ oft daer quam eenen eyſſelÿcken grooten Man gheloopen/ die het kindt ſeer furieuſelÿcken uyt zÿne armen greep/ waer deur hy verſchrickt wordende/ ſoo hevich in den ſlaep opſprongh/ dat de Princeſſe wacker wordende/ hem daer van vraechde de oorſaecke/ de welcke by heur verſtaen zÿnde/ antwoordenſe met grooter blÿtſchap. Mÿn Heer/ Godt wilt alſoo laeten gheſchieden als u dit viſioen gheopenbaert heeft. Daer toe zÿne hoepe oock noch grooter worden/ als de Princeſſe ten bequamen tÿde gheraeckt zÿnde/ hem baerde eenen Jonghen Sone/ die opten Doop ghenoempt worde Friſol/ den welcken opwies in ſulcke ſchoonheydt/ dat een yeghelick gheneuchte nam in hem te aenſchouwen/ ende ſoo gheringe groothe ydt dat hy inden ouderdom van veerthien Jaren een man van vÿf ende twintich Jaren preſenteerden/ waeromme hem zÿne Vader ende Moeder (hoe wel datſe noch twee Sonen byden anderen wonnen) veel meer beminden als yemandt vande andere twee/ die hy oock in natuerlÿcke cloeckmoedicheydt te boven ginck/ groote geneuchte nemende in paerden te pickieren/ booch-ſchieten/ worſtelen/ ſchermen ende andere Crÿchſ-exercitiē/ maer ſonderlinge inde jachte int byligghende foreeſt/ int welcke hy de honden die eē Hart jaechden/ op eenen tÿt ſoo langhe naevolchde/ dat hem (weſende moede ende verhetſt) grooten dorſt bedwong te drincken uyt eenen cleynen waterſpronck at de wortelen van eenen boome tot zÿn groot ongheluck/ want ſoo gheringhe als hy hem opgherichte hadde/ begonſte hy alſoo te beven/ dat hy niet en ſoude hebben ghewe ten in wat manieren aen

huys

...uys te gheraecken / en hadde hy niet ...erghheselschapt geweest van eene van... ...e dienaren van zijnen Vader / die hem ...n groote droefheydt beval aen eenen ...erstandighen Medicijn-meester / den ...welcken tot zijne gheenesinghe soo goe... ...e neersticheyt gebruyckte / dat hy hem ...n weynich daghen wederom stelden in ...ijne voorgaende sterckheyt / maer zijn ...engesicht met alle de reste des lichaēs ...leef soo vol bladeren / dat hy eenen La...arus ghelijcke: Waerom hem niet al...een zijne Broeders / maer oock alle de ...Dienaers des huysghesins verachten ...nde begeckten / t'welck den bedruckten ...Vader dochte zijn hert te sullen doen ...ersten / terwijlen hem de tranen over ...e wanghen liepen / tot hem segghende: ...Eylacy mijn Sone / ick sie wel groote... ...ijcx bedroghen te zijn in de hope die ick ...an u ontfinghe deur mijnen droom: ...welcke woordē Frisol niet verstaende / ...adt zijnen Vader hem daer van te wil...en verclaren de volcomen beduydenis... ...: Om de welcke uyt te legghen hy ...em int lange vertrock zijne afcomste / ...ls oock hoe zijnen Broeder hem ver...necht hadde / met den droom hier voren ...erhaelt. Waer over Frisol seer ver...wondert wordende / hem antwoorden: ...Mijn Heer Vader / u is niet onkenne...lijck de onbegrijpelijcke macht vanden ...lderoppersten Heere / daer met hy my ...ock lichtelijck can afnemen de sieckte ...ie my al nu erbermelick quelt / daerom ...n wilt uwe hope niet heel quiteeren / ...an een saecke hoe wel onmoghelijck in ...ooghen der menschen / nochtans licht ...enlijck voor Godt / die wy alleene ...oeten bidden om bermherticheydt / ...ier met sy beyde soo seere beweecht ...orden / datse bedwongen werden son...er meer te kunnen spreecken / vanden ...nderen te gaen deur het bitter schreyē / ...welck den Vader dede om t'medelijdē met zijnen Sone / ende den Sone om deernisse met zijnen Vader.

Hoe Frisol zijn avontueren ginck soecken.

Het xlj. Capittel.

FRisol sijne afcomste ende t'bisloen van zijnen Vader verstaen hebbende / was dagelicx daer op seer fantaseerende / terwijlen hem zijne broeders hoe meer beghecktem ende bespotten / waer deur hy sulcken spijte ontfinck / dat hy voor hem nam zijns Vaders huys te verlaten. Om het welck int werck te stellen hy soo langhe daghelijcx deurt forceest ginck melancoliseeren / dat hy op eenē tijt sach voorby rijden eenen melaetschen Ridder / reysende deur de Dorpen om aelmissen te bidden / tot den welcken hy seyde: Mijn vrient ic bevinde my met gelijcke siecte geplacht als ghy / daerom bid ick u my te willen ontfangē in u geselschap / met beloftenisse van u onderdanich te sijn in alle t'ghene dat ghy my sult ghebieden. Welck versoeck hem den Ridder (als oock na gheselschap verlanghende) seer gheerne consenteerden / ende sette hem achter op zijn peert / waer over hy bedwongen wort vanden noot een deucht te maecken / ende teghens zijn natuere d'aelmissen te bidden soo langhe als zy t'samen reden deur menigerhande landen ende contreyen / tot datse twee jarē hier nae quamen int Coninckrijck van Hongarien / daer't Frisol verdroot / om int Lant vanden Coninck zijnen Oom te moeten gaen bidden / met zijne siecte die haer dagelicx vermeerderde / so seer quelde / dat hy langher gheene macht en hadde om d'aelmissen te connen ghaen vorderē / waerom hē den onbermhertigen melaetsē bedelaer inde wildernisse tusschē wegē van t'peert stiet / latende dē

armen Frisol in sulcke benautheyt/ dat
hem veel meerder desperaetheden voor-
quamen/ als haer helsche ombzen ver-
toonden voor den Soone van Anchise/
doen hy van zijn Sibylla ghelept wor-
den recht na de Helle. Geen andere toe-
vlucht hebbende als de lochte te vervul-
len met sijn suchten ende karmen/ opten
selven dach als een Jonckvrouwe Le-
onarde ghenaempt/ dochter van eenen
Lantman/ daer ontrent int gheberchte
woonden/ haers Vaders schaepkens
hoeds op de groene hoevelkẽs/ alwaerse
hoorde den weerclanck van eẽ jammer-
licke stemme/ die haer deur deernisse
leyde tot op de plaetse daerse met heure
barmhertige oogen aenschouden desen
armen patient/ tot den welcken zy sey-
de: Mijn vrient/ hoe zydy connen ghe-
raecken in dese woeste plaetse in sulcken
ellendigen levẽ. Eylacy Jonckvrouwe
antwoorde hy/ ten is geen leven/ maer
een ghedurich sterven/ het leven veel
wreeder te gevoelen als de doot/ die ick
niet en vreese/ maer beclaghe my alleen
van dat veel te lange valt de reste mijns
levens/ hoe wel dat mijn gepassioneer-
de ziele anders niet en soeckt en bidt als
uyte ghevanckenisse van dit ongheluc-
kige lichaem te mogen verlost worden.
Met het lichaem te castijdẽ mijn vrient
antwoorde sy/ probeert den almachti-
ghen Schepper des aertrijcx ende ghe-
heelen firmaments/ de volstandicheydt
vanden gheest: Daerom en behoort ghy
soo lichtelick niet te mistrouwen/ maer
grijpt eenen moet en comt met my int
huys van mijnen Vader/ alwaerse hem
tot verscheyden reysen dede smeerẽ met
een salve ghemaeckt van cruyden/ daer
van heur deur een constich Meester ge-
openbaert waren de singuliere crach-
ten/ die Frisol ten eynde van drie dagen
wederom deden vercrijgen zijne eerste
gesontheyt. Om welcke weldaet hy den
Vader met de broeders van Leonarde
sulcke onderdanicheyt betoonde/ als de
minste vandẽ huyse/ waer deur hem dẽ
goeden Lantman seer beminde/ tracte-
rende hem met een bly ghelaet van de
spijse die hem Godt/ niet deur den kanc-
ker der giericheyt tot groote rijckdom-
men/ noch deur de benijt wordende ho-
ghe staten inde hooveerdige Palleysen/
maer deur de gratien van t'ghewas in
zijn gherustich leven in dit wilde velt
verleenden/ terwijlen hy dickwils zijns
Lantmans schaepkens hielp hoeden/
wijngaerden omgraven/ ende andere
Lantwerck doen met de jonge dochter
Leonarde/ die zijne manieren soo wel
behaechden/ datse alleẽ deur vreese van
geweygheert te worden/ haer onthielde
van hem heure groote Liefde te open-
baren/ nochtans genoot sy vande For-
tuyne de gratie vande ghenietinghe des
dagelicx gesichte haers alderliefste/ hoe
wel sy't mogelick hielde voor een groo-
tere penitentie/ vã haer met eenẽ groo-
ten appetijt te moeten onthouden in
presentie van de spijse daer van sy nae
t'verloop van een half Jare gheheelic-
ken berooft worden/ om dat Frisol zij-
nen tijt niet langer in sulcke Lantmans
exercitie en wilde overbrengẽ/ tot haer
seggende: Jonckvrouwe/ de vergeldin-
ge die ick aen u ende dẽ uwen/ om mijne
ontfangene weldaden schuldich ben/ is
soo groot ende mijn vermogen so cleyn/
dat ick daer deur bedwongen worde de
Fortuyne te moeten gaen tenteeren/
om te sien of ic eenige middelen can er-
langhen/ waer deur ick eenisins soude
mogen gedachtich zijn de groote gratie
die uwe goedertierentheydt my gelieft
heeft te doen. Daerom bidde ick dat
ghy ontfangende mijne ghelofte van in
drie Jaren sonder faute so het mogelick
is/ wederom te sullen comen/ my so lan-
ghe oorlof verleenen wilt. T'versoeck
van

an dien/Frisol/antwoorde sy/ maeckt
ot mijn groote leetwesẽ al nu waer /de
zeese die my altijts heeft doen twijffe-
n van u vertreck / t'welck ick u noch-
ans bedwonghen ben met goeder her-
en te consenteeren/niet deur de begeer-
e van eenige vergeldenisse/maer om de
ope die ick hebbe tot uwe goede For-
uyne: Alleene bidde ick dat ghy niet en
ilt verghceten de belofte vande weder-
omste. Om die inder daet te moghen
olbrenghen sey de Frisol/ soo moet het
ertreck eerst geschieden/nemende daer
iet oorlof van den hierom bedroefden
Lantman ende sijne kinderẽ/ende reys-
e gestadelycken den rechten wech nae
Duytslant/ sonder eenige avontuere te
ntmoeten/ voor den vijfsten dach/ dat
y gaende deur een groot Bosch/ ende
em ontrẽt het noenmael/ overmits de
roote hette/ een weynich te rusten ge-
eydt hebbende onder de schaduwe van
enen dichten boom / een deel volcx soo
uyde ghetter hoorden maecken/ dat hy
er waerts liep/alwaer hy eenen ouden
idder sach omcinghelt van ses straet-
chenders / heur beste doende om vant
even te berooven desen ouden man/ die
em met zijn Rapier verweerde na alle
yn vermogen/ maer soo geringe als hy
risol sach / riep hy met luyder stem-
en:Hulp/hulp mijn vrient/en laet my
och van dese schelmen so ellendichlijck
iet vermoorden: Welcke woorden het
ouragieus herte van Frisol alsoo be-
eechden / dat hy derwaerts liep/ tot
aer seggende:Ghy schelmse verraders
at beweecht u tot so groote booshẽyt/
evende daerentusschen met zijn houtẽ
nodse sulcken streeck inde d'uneggen/
at hy ter aerden storten eene van haer-
yden die een swijn-spriet voerde/ den
elcken Frisol hem voorts upte han-
en greep / steeckende daer met eenen
nderen soo veere dwers deur het lijf/
dat den derden dicht daer by staende/
daer deur oock alsoo ghequetst werde/
dat den grouwel van dien / zijn ander
twee gesellen deden verkiesen de vlucht/
daer op heur den ouden Ridder met
sulcke neerstichẽydt vervolchde/dat hy
de twee doot gheslagen hadde/ terwijle
hem den derden so verre ontcomen was
dat hy van dien te achterhalen /, despe-
reerende wederom keerden tot Frisol/
hem vertreckende hoe dat dese ses Ra-
bauwen sommighe Boeren waeren/ de
welcke hy hadde doen wederom geven
ettelicke goederẽ/ die sy sommige wees-
kinderen t'onrechte onthieldẽ/waerom
sy hem wterch-lagende/ alnu haddẽ ver-
meyne te dooden. Maer Godt danck
seyde hy/ met de hulpe van u zijnse by-
cans tsamen ghestraft deur t'selve mid-
del daer met sy in hare boose gedachten
den onnooselen meynden te beschadigẽ/
daer van hy hem beloofde nae alle zijn
vermogen te recompenseeren. Terwij-
len zy reysden nae sijn Casteel niet verre
van daer leggende/ alwaer heur te ghe-
moet quamen veele Schiltknechtẽ ende
Dienaers/die heur grootelicx verwon-
derden van haers Meesters swaere
wondinge/ sonderlinge zijn twee Sonẽ
met zijne Huysvrouwe / tot de welcke
den Ridder seyde: Vrouwe deur nie-
mandts hulpe en resteert my het leven/
als deur t'middel van desen deuchdelic-
ken Jongman/ die my verlost heeft in
der manieren daer van hy heur voorts
verhaelde de geheele gelegentheydt/die
niet alleene in heur / maer oock in alle
dien huyse veroorsaeckten soo goeden
wille tot Frisol/ dat hem aldaer seer
blijde onthalinge ende groote eere aen-
gedaen werd eenige maenden lanck ge-
duyrende/die hy aldaer verbleef op des
Ridders begeerte/die daer na nochtans
zijn hooghertige natuere niet langer en
coste bedwingen/maer hy begeerde aen

hem

hem met grooter affectie oorlof/ benefens de versoeckinghe van peert ende wapenen/die den Ridder (groot ghevallen hebbende in zijn edel herte) hem alleene niet en weygherde/ maer versach hem daerenboven met noch eenich gelt/ t'welck hy so gheringhe met dancksegginghe niet ontfanghen en hadde / oft hy vertrock nae t'Hof van den Keyser van Duytslandt / den welcken hy des anderen daechs na zijne aencomste/ int uytgaen vant Paleys te voete viel/ seggende: Aldergrootmachtichste Keyser/ den faem van uwe Keyserlicke Majesteyts groote goedertierentheydt/ sonderlinghe tot d'avontureuse Ridders/ is soo groot / datse my heeft doen betrouwen van uwe Majesteyt niet gheweygheert te sullen worden dit mijn eerlijck versoeck / om van zijn handt Ridder gheslagen te worden. Om sulcx te doen mijn vrient antwoorden den Keyser soude ick eerst moeten weten oft ghy edel waert. Tot de verseeckeringhe van dien/ seyde Frisol / sweere ick u mijn Heere op de gheloove die ick den almoghenden God ende uwe Keyselijcke Majesteyt schuldich zy / ghesproten te zijn van Coninckljjcken stamme. Wt welcke stoutmoedighe verseeckeringhe ende brave contenantie/ den Keyser alsoo gheaffectioneert wert tot Frisol / dat hy hem sonder eenich ander bewijs te hebben van zijnen Adeldom / beval den toecomenden nacht de wachte te houden in de ghewoonelijcke Capelle/ alwaer hy wes tot des anderen daechs smorghens in groote devotie verbeyden sijne Keyserlijcke Majesteyt / die alsdoen niet en failierden volghens zijne oude ghewoonte omme Godt te bidden ende te loven / aldaer te commen / verghezelschapt met veele Heeren / sampt de Keyserinne ende veele Jofvrouwen/ als oock zijn dochter Polinarde / op wiens schoonheydt Frisol soo neerstich acht sloech / dat hy hem vergat te wapenen voor de pijlen van Cupido. Terwijlen den Keyser zijn ghebedt sprack/ t'welck hy so haest niet gheeyndicht en hadde/ oft hy seyde tot hem:

Frisol Godt wil u gheven dat ghy met soo grooten faem van Ridderlijcke daden vermaert moecht worden / als u de natuere met welgheformeertheydt van Lichaem verciert heeft. Welck segghen / ende hem de rechter spore aen te doen/ ende met zijn sweert te roeren op een selfste stondt ghescheit zijnde/ gheboot hy voort daer nae d'Infante Polinarde hem t'sweert op de zijde te gorden. Waer inne zy haer Vader op staende voet onderdanich was/ segghende tot Frisol : Godt wil u verghunnen dat d'ordere van desen staet aen u wel bestaet moet wesen. Sulcx soude moeten spruyten/ Mevrouwe antwoorden hy / wt de duecht ende vromicheydt die my van haer deur gheenen anderen middel eenich deel en kunnen met deelen / als deur de couragie die ick sal scheppen upte ghedachtenisse van de gunste die uwe gratie my teghenwoordich ghelieft te doen / in my op de zijde te binden dit Rapier / met het welcke ick verhope te doen alsulcke feyten van wapenen / dat het sal blijcken van wiens handt ick het selve ontfanghen hebbe : Welcke redenen hy voorts wilde vervolghen / maer den Keyser willende nae zijn Paleys gaen / quam van hem den adieu nemen. Weshalven hem Frisol oock vertrock nae zijn Herberghe / al waer hy soo veele hoorden spreecken van Palmerins ende Trineus vertreck / eenen dach voor zijne aencomste ghescheit / dat hy daer van neerstelijck vernam de

oorsaecke/

orsaecke de welcke verstaen hebbende/
am hy vastelijck voor hem / zijn eerste
ept vã wapenen te doẽ voor de schoon-
ept van Polinarde/ rijdende op staen-
e voet den rechten wech nae Parijs /
nder dat hem eenighe avontuere ont-
oete wes opten achten dach / als hy
uam aent eynde van een Bosschagie /
waer hy jammerlijck hoorde roepen
n soete stemme : Bewijst bermhertic-
ept Heer Ridder/helpt my om Godts
ille. Om welcke stemme opsiende /
ort hy ontwaer hoe dat van vier Rid-
eren met ghewelt ewech gevoert wor-
e een soo schoonen Jonckvrouwe/ dat
y daer deur beweecht werde om haer
helpen / vellende zijn Lancie / ende
rof eene van haerluyden onversienlijck
o gheweldich/dat hy gheheel verduy-
lt uyten sadel viel/waer deur de ander
ie furieuselijcken op hem vergramt
orden/ende liepen alle in toornicheyt
egens hem/ maer de twee failleerden/
nde den derden brack zijn Lancie op
harnas van Frisol/die hem hier tegẽs
t visiere treffende/ zijn een ooghe uyt
ack/ terwijlen heur wederom na hem
nkeerden de ander twee/die hem ende
y haer so fellicken ontmoeten/dat alle
rie heure Lancien in stucken vloghen/
aerom sy de handen aen de sweerden
oegen/waer in Frisol met een manlic-
e couragie/betoonde dat hy hem met
et gene Polinarde op zijn zijde gebon-
en hadde / seer wel wiste te behelpen /
et den eersten slach soo gracieuselijck
roetende den lest aencomendẽ / dat zij-
en rechteren arm van't lichaem voor-
n hy na/op d'aerde neder viel/een groo
en creet gevende /terwijlen Frisol den
nderen t'crijtẽ verbode/ clovende hem
hooft op tot aende herssenen toe/t'welc
e ander twee also dede vergrouwelen/
atse de vlucht namen / latende Frisol
lleene met de Jonckvrouwe / die van
groote vreese alsoo beswijmt was / dat
hy genoech te doen hadde om heur we-
derom tot haer selven te brenghen/ende
te gheleyden hy haer Moeder / van de
welcke ontfanghen hebbende alsulcke
affectueuse dancksegginghen/als ick de
ghene laet oordeelen die int midden van
een groote droefheyt die te niet doenin-
ghe van dien / deur een onverwachte
blijtschap gheschiet is/reet hy daer nae
so lange voordaẽ/ wes dat hy te Parijs
arriveerde / opten selfsten dach als hy
(gelijck hier te voren/daermen hem den
Ridder vande Sonne noempt/verhaelt
is) van Palmerijn / noch die van hem
(om t'eynde des daechs) niet overwon-
nen en conde worden/hoewel sy den an-
deren so swaerlick wonden / dat Frisol
t'eynde van zijn leven wenschte / over-
mits de cleynicheydt van zijn gheest niet
en wilde lijdẽ vã hem inde stadt te kun-
nen doen genesen / maer dochte ten lestẽ
eenen barmhertigen Lantman te vin-
den int naeste Dorp. Om int welcke te
geraken hy met eenige linnẽ doerkens
sommighe van zijne wonden die noch
bloeden stopte/ende reet alsoo voortaen
met jammerlijcke pijne in groote duy-
sterheyt/die hem nochtans tẽ lestẽ deur
de donckere wolckẽ(beroovende t'aert-
rijck van't claere aenschijn van Me-
vrouwe Diana) alsoo overviel / dat hy
langher niet en wiste werwaerts te rij-
dẽ/als de vochticheyt met de coude des
lochts zijne wonden soo swaere pijne
aendedẽ / dat hy sonder twijffel de doot
niet en soude hebben ontgaen/en hadde
den barmhertighen Godt (die inden
afgront der Zee geene middelen en ge-
breken voor de ghene die hy begheert
te bewaren) niet ghelieft / dat opten
selfsten avondt / om den Coninck van
Engelandt te gaen secoureren teghens
de Coninghen van Schodtlandt ende
Noorweghen /oock van Parijs in aller

ijl vertrocke was dē Hertoch van Galles/ die vande selve duysterheydt mede bedwonghen wort / in eenen schoonen beempt twee mijlen weechs van daer te doen spannen sijne Tenten/daer Frisol (niet doende als claghen over zijn groote pijne) oock lanckx quam gereden/ even als den Hartoch om eenige oorsaken / buyten zijn Tente was ghegaen/ waer over hy/ hoorende dese lamentabele stemme/ met barmherticheydt beweecht wert/ende gheboot eenighe van zijne dienaeren de selve na te volgen/ eñ t'gene dat het was aldaer te brenghen/ t'welck sy luydē achtervolgēde/ brochten Frisol by den Hartoch/ die van zijnen deerlijcken state (siende aen sijn harnas ende cleederen bycans geen coleure als die van bloede geverwet en was) seer verschrickt worden/ vragende wie hem sulcken overlast aengedaen hadde. Daer op Frisol hem antwoordende/ verhaelde al t'gheen datter ghepasseert was tusschen hem eñ Palmerin. Grooter vyandt als dien seyde den Hartoch/ verseeckere ic u mijn vrient niet te hebben/daerom sydy tot u groot geluck alhier gearriveert in dese plaetse/ daer u alle moghelijcke hulp ende bystandt sal werden verleent/om de vyantschap die ghy tot hem draecht. Derhalven ontwapent ende verbint hem/ seyde hy tot zijne Dienaren / doende hem daer nae legghen in een sacht bedde/ eñ verbeyde aldaer om zijnent wille de tijt van acht dagen/de welcke geeyndicht sijnde siende dat zijne quetsueren wederom waren in alsulcken state/ dat hy de moeytē vant reysen soude connen verdraghen/ gaf hy hem te kennen den noot van sijn vertreck / daer op Frisol antwoorden: Mijn Heer indien uwe gratie gheliefde my t'ontfangen in uwen dienste/so soude ick verhoopen alsoo mijn devoir te doen/dat uwe hoocheyt die niet onpro-fijtelicken sal connen achten/ t'welcke den Hartoch oock alsoo inde waerheyt vermoeden/denckende dat hy van Palmerijn (die hem soo lichtelick te boven quam) niet overwonnen hadde kunnen worden/waerom hy zijn presentatie affectueuselicken aennam/ doende hem (om zijne wonden niet te verergeren) in een kosbare dragen/ soo verre als zy te Lande trecken conden nae Engelandt. Waer nae wyse voorts sullen laten reysen/ om wederom te keeren tot onsen Palmerin.

Vant goede tractement dat de Coninck van Vranckerijcke Palmerin ende Trineus bewees, ende van heure wederkeeringe in Duytslant.

Het xlij. Capittel.

Palmerin wert soo neerstich ghemeestert van zijne wonden die hy van Frisol ontfanghen hadde/ dat hy corts daer nae wederom zijne eerste ghesontheyt erlangden/ tot groote blyschap vandē Prince Lowijs ende zijnen Vader den Coninck/ die al hem wel seer groote eere bewees/ maer noch boven al aen den Prince Trineus/om dat hy die verhoopte zijne Dochter in houwelijck te doen ontfangen/segghende tot de Coninginne: Mevrouwe ick sie dat onse Dochter Catarina tot behoorlijcken ouderdom gheraeckt is/ om haer te moghen vereenighen met een partye / daer toe wy niemant bequamer en souden kunnen vinden als den Prince Trineus/ die sonder twijffel na den doot van zijnen Vader/Keyser van Duytslant gecroont sal worden / eñ onse Dochter Keyserinne/ soo verre hy haer ten houwelijck ontfangt. Om tot het selve te beter te mogen

...hen geraecken / ick van meyninghe sy
...doen een heerlijck bancket / daer op
...y uwe dochter in goede ordinantie
...de cierlicke toerustinge oock sult doē
...men. Daer in en sal ick haer geensins
...en failleren antwoorde de Coningin-
... / ende van mijnent weghen sulcken
...voir aenwenden / als de gene behoort
...doen die geen meerder gheneuchte en
...emt als int volbrenghen des gebots
...n haren Heere den Coninck / den
...elcken het Coninckljck bancket twee
...ghen hier nae in ordeninge dede stel-
...n/seyndende zijn Soone Lowijs/ver-
...selschapt met veele Ridders ende E-
...llupden Palmerijn ende Trineus te
...emoete/om heur te geleyden tot inde
...e vant Palleys / alwaerse seer heer-
...k ontfanghen worden/ soo wel vande
...oninghinne als van den Coninck/ die
...rineus by de handt nam / ende setten
...m recht over tegens de Princesse Ca-
...arina/wiens costelijcke cleederē ende
...ragen meerder gratie gaven haer ex-
...lente natuerlijcke schoonheydt / die
...chtans den Prince niet en conden be-
...ghen om zijn herte te trecken vande
...ene die hy sonder opt ghesien te heb-
...n/hem selven gheheelijcken overgege-
...n hadde/hoewel dat hy (de tafelen op
...enomen zijnde) niet en failleerden van
...ur met eē amoreus gelaet geselschap
...ouden/t'welck de bedroghene Prin-
...se dede vermeynen/dat hare liefde in
...n hadde bestaen te anckeren / hem
...oonende alle behoorlijcke faveurē te-
...nen/so wel sylupden als de anderen/
...t devisserende als van gheneuchelijcke
...cken/streckende tot eerlijcke tijtvor-
...igen/den gheheelē avont gheduyrende/
...s dat den tijdt des rustens een yege-
...ck dede vertrecken / om te verbeyden
...n volghenden dach / inden welcken
...k op de Feeste quamen een Compa-
...van jonghe Fransoysche Edellup-

den/dansende eenen seer gheneuchelic-
ken Moris kens dans / terwijlen den
Coninck met Palmerijn propoost hou-
dende / hem versochte Trineus te hou-
welijck tusschen hem ende zijn Dochter
te willen voorhalden / t'welcke hy zijne
Majesteyt belooft hebbende / versocht
mede oorlof om t'sanderen daechs te
mogen vertrecken/daer toe hy geveynse-
de hem te bedwinghen eenighe brieven
vanden Keyser / die my doen scheyden
sullē seyde hy uyt uwe Majesteyts pre-
sentie/maer niet uyt zijnen dienste / aen
den welcken ick eeuwelick gebonden sal
blijven/niet alleen deur de weldaden die
by my onweerdichlijck ontfangen zijn/
ende uwe Majesteyts goedertierenheyt
groot ghemaeckt hebben / maer oock
deur de excellente deucht / die soo claer
schijnt in sulcken heerlicken Potentaet/
dat sy een yegelijck daer met hanteren-
de/terstont soo openbaer wordt/dat sy/
overmits dien deur den bedwanck van
heure affectie ende wille / geenen Prin-
ce noch eenighen persoon ter werelt lie-
ver onderdanich en zijn/so verre in haer
logeert eenige discreet ofte beleefthept.
Die is in u soo overvloedich Heer Pal-
merijn / antwoorden den Coninck/ dat
grootheydt van dien u my doet presen-
teren altijdts uwen dienste/ die my niet
alleene soo aenghenaem en valt / maer
oock soo weerdich is / dat ick die met
gheene middelen en weet te recompen-
seeren / als in u machte te stellen alle
mijn moghelijcke faveur / daer uyt ghy
niet en sult connen trecken alwaert ghy
oock op d'ander zijde des werelts. En-
de dit gheseyt hebbende / nam hy den a-
dieu aen Palmerijn / Trineus eñ Pto-
lomeus / die den selven oock versochten
aent gheheele gheselschap/aen vangende
wederom den volghenden dach de reyse
na Duytslant/op de welcke Palmerijn
Trineus vermeynde goet te doen vin-

den des Coninckx voornemen hem ten vien eynde voor ooghen stellende / de schoon ende excellentheyt van de Princesse Catharina / als oock den bystandt die hem soude moghen volghen / indien hy troude een dochter van Vranckrijc / daer toe ick u geensins en soude raden / mijn Heere seyde hy / indien des Coninckx begheerten niet goet ghevonden en waren by mijne goeden wille / die nimmermeer en begheert te strecken als tot u voordeel. V vanden goeden wille Heer Palmeryn antwoorde Trineus / ende des Coninckx groote faveur / sal ick altijt nae mijn vermoghen danckbaer zijn: Dan in dese saecke worde ick bedwonghen zijne Majesteyts goetduncken niet nae te comen / om het verlies van mijn herte / t'welc my ontrooft heeft de blote fame alleene van de ghene die ick voor mijn hoochste gheluck / wensche te moghen besitten tot een vrouwe ende Meesterse / hoewel dat mijn Heere den Keyser met haer Vader vyandt is / daer uyt ghy wel cont verstaen Agriole Infante van Engelandt te wesen haeren name / die ick u niet en conde verswijghen / soo deur onse ghetrouwe vriendtschap / als deur de groote hope die ick ghestelt hebbe op uwen raedt ende hulpe. Mijn hulpe mijn Heer antwoorde Palmeryn sal altijdts tot meerder te doen in uwe als mijn eyghen saecken bedwonghen worden / deur de affectie van mijnen wille / de welcke niet en can behagen als uwe ghelieste / die my oock wil verclaren oft haer niet en ghevalt dat ick eenen van mijne Dienaeren / voor uyt seynde / om onse compste te doen bootschappen aen mijn Heere den Keyser. Dien sal sulcx soo wel behaghen Heer Palmeryn / antwoorde Trineus (om t'groot verlanghen / t'welck hy sonder twijffel nae ons heeft) dat ick grootelijcx begheere / dat ghy sonder langer vertreck derwaerts afveerdicht eene van uwe Schiltknechten / die volghende zijn Meesters bevel / hem in aller yl voechde nae t'Hof / alwaer hy soo gheringe den Keyser de reverentie niet ghedaen en hadde / oft zijne Majesteyt wort hem kennende / vraghende voorts nae den staete van Palmerijn ende zijn Sone. Die hebbe ick deur de gratie van Godt gelaten in seer goede gesontheyt mijn Heere / antwoorde den Schiltknecht / voorts verhalende alle de victorien van zijnen Meester / met het goede tractement dat haer aenghedaen was in des Coninckx Hof tot groote blyschap van alle de omstaenders / sonderlinghe van den Keyser selve die den bode voorts sonde inde Camer van de Keyserinne / aen de welcke hy alle t'selve vertrock / terwijlen Polinarde daer niet tegenwoordich en was / maer heur sulcx ghebootschapt zijnde / quamse haestelijck by haer Moeder / seggende tot den Schiltknecht: Ick bidde u bode wilt my segghen of mijn Broeder ende Palmeryn noch wel te pas zijn. Sy en hanteeren niet als geneuchte Me-vrouwe antwoorde hy / ende hebbende hier bevorens deur zijn ghesichte ende ghehoor van den Sant waer toe hare grootste devotie streckten / meer bemerct als oft hy vande ooren ende oogen berooft hadde gheweest wilde hy zijns Heeren saecken soo veele in hem was / doen prospereeren / voorts seggende: Sonderlinghe mijnen meester / die van zijne vercreghene faem ende victorie (soo heerlijck zijnde / als eenighe daer van uyt vailianten Ridder triumpheerde / ghelijck de menichfuldige figuyren by hem ghewonnen betuyghen moghen) sulcke blijdtschap doen hebben / overmits die gheschiet zijn ter eeren van zijn Alderliefste / dat daer gheene andere vreuchde hy en soude staen te ghelijcken / indien hare ghedachtenisse hem niet dickwils en

t dede vallen in sulcke fantasien van
pe ende desperatie/ dat hy t'levē sou-
e moeten eyndighen oft sot blyven/ in-
en hy niet vertroost en worde vande
etrouwinghe op hare goedertieren-
ept/ om die te meerder te verwecken/
p hem stelde in een perijckel/ alwaer
p ontfinck seer sware wonden/die niet
min so geringe niet genesen en warē/
t hy wreeckte hem aen den Hartoch vā
avoyen over den Lorryn/ die uwe
guyre verloren hadde Me-vrouwe/
echtende voor uwe schoonheydt. Jck
hebbe gheene schoonheydt die sulcx
eerdich is / antwoorde de Princesse/
ochtans sult ghy hem segghen dat ick
erom niet laeten en sal in recompen-
e van dien (soo verre hem ghelieft my
t eenen middel te ghebruycken) mijn
este te doen om hem te vermeerderen
de goede gratie vande gene die it seer
alijck bedacht acht te wesen/indiense
et in dancke aen en neemt den dienst
an soo deuchdelijcken Ridder. Hier
et sult ghy mijne recommandatie pre-
nteren / soo wel aen hem als aen mij-
en Broeder / tot welcke twee den
childtknecht ijlens wederom keerden/
eur beyden vertreckende wat hy met
en Keyser uytghericht hadde / maer
et propoost tusschen hem ende Poli-
arde ghepasseert/verhaelde hy alle int
creet aen zijn Meester/ die zijns Die-
aers subtijlheydt in zijn selven groote-
icx prees/ hoe wel dat hy hem daer vā
een ghelaet en toonde / reysende soo
nghe met den Prince Trineus voort/
t datse quamen daer den Keyser doe-
naels zijn Hof hielde/ te weten in de
tadt van Ghent / ghelijck voor ghe-
ydt is. d'Jnwoonderen van de welc-
e om heure compste soo grooten ghe-
uchte maeckten/ dat t'selve quam ten
oren vanden Keyser/ die haer wes
n de Poorten vant Paleys te ghe-
moete ginck / tot Trineus segghende
Sijt willecom mijn Sone/ eñ tot Pal-
merin/ Boven dien dat my uwe goede
aventueren blijde maecken/ soo is ons
alle uwe ende ws Cammeraets weder-
comste seer aenghenaem. Heer Palme-
rin die den Keyser antwoorde : Uwe
Majesteyts teghenwoordighe welva-
rentheydt moet Godt niet alleen eenen
langhen tijt doen volharden/maer oock
van dach te dach in gheluck ende voor-
spoet vermeerderen hier met doende eē
alderootmoedichste eerbewijsinghe aen
den selven Keyser/ den welcken hier nae
int langhe ghedeviseert hebbende van
al t'ghene dat Palmerin op dese reyse
ervaren was/dede hy hem aldaer laten
brenghen alle zijne ghewonnene figuy-
ren/daer van Ptolomeus op zijne Ma-
jesteyts versoeck / verclaerde wie die
gheleecken soo veel hy daer van wiste
oft e nae raden conde/ als oock wie daer
voor ghevochten hadden/ sonder noch-
tans in eenigher manier en te openbae-
ren dē naem vande gene wiens schoon-
heyt verdedicht was by Palmerin/ diē
hy nochtans niet en vergat van t'ach-
terdeel by Polinarde vanden Hartoch
van Savoyen ontfanghen/ seer wel ge-
wroocken te hebben/mede de eere te ge-
ven int verclaeren van zijne heerlijcke
feyten/ die hy soo dickwils alst ten pro
poost quam int besien van de figuyren
soo heerlijck wist uyt te leggen/ dat den
Keyser seyde: De Jonckvrouwe voor
wiens schoonheyt dē victorieusen Pal-
merin onderstaen hadde soo periculeu-
sen ghevecht/hem met goede redenē be-
hoorden te beminnen/ niet connende
ophouden van hem voorts hooghelijck
te loven ende te prijsen/ terwijlen een
yeghelijck hierom hare ooghen sloegen
op soo veele welghemaeckte Figuyren
in groote verwonderinghe van de
brave couragie/ daer met die by hem

gewonnen waren. Niettemin behaech-
den hem veel meer de levendighe Beel-
den/sulcke geneuchte nemende int aen-
schouwen van d'Infante / (die met de
Keyserinne haer Moeder hier altijdts
present was) dat hy van de Goddinne
Juno wenschten soo veele ooghen te
moghen ontfanghen / als sy in voortij-
den met deylde haeren Schaepherder
Argus/om te beter te moghen contem-
pleeren soo selden ghesiene schoonheydt
van zijn beminde Polinarde/die hy seer
begheerlick bad hem de gratie te willen
doen/ende in kennisse van alle de groote
weldaden die hem van haren Vader ge-
schiet waren/tot een present aen nemen
alle de voorseyde figuyren / die sy onder
t'dexel van dese redenen ontfinck met
groote openbaere dancksegginghe /
maer noch met veel grootere secrete af-
fectie/slaende nochtans haer oogen(om
niemant eenich quaet vermoeden te ge-
ven) soo veel als haer de onvoorsich-
tichheyt der Liefde wilde toelaten / ne-
derwaerts / tot groote pijne van den
Prince / die des niettegenstaende zijn
ghesichte haer niet en conde ontrecken /
tot dat den Keyser hem by de handt
quam nemen / begheerende dat hy
met zijn Cammeraet wederom int Hof
souden logeeren / t'welck by hem in
dancke aenghenomen zijnde / dede zij-
ne Majesteyt deur den Hofmeester hem
een veel heerlijcker logement wijsen /
alsse te vooren bewoont hadden int sel-
Palleys / alwaerse in alle gheneuche-
lijcke conversatien / met seer heerlijcke
banckettentden ghebeelen dach voorts
passeerden/tot dat hem des avonts een
yeghelijck na zijn rustplaetse vertooch/
om te verbeyden den nieuwen dach/
die soo gheringhe deur de reten van de
vensteren niet en quam kijcken/oft Pal
merijn riep zijnen Dwerch segghende:
Vrbande mijn vrient / ick en hebbe gi-
steren gheenen middel connen practise-
ren om alleene te spreecken de Princes-
se / die ghy bidde ick u derhalven van
mijnent weghen eenen voorspoedighen
Morghen wilt gaen wenschen / niet
vergetende om u beste te doen/dat ick
eens in ruste mochte gheraecken van
dese onstuere Zee. Op de selve altijdt te
laveren mijn Heer /antwoorde Vrban-
de/sonder opt inde haven te connen ghe-
raecken / soude al te groote pijne zijn
voor den armen stierman. Daerom bid
ic u seyde Palmerijn dat ghyder de sey-
len na stellen wilt. Oft ick schoon de sey-
len stelde antwoorde den Dwerch / soo
moet ghy doch selfs den Ancker upt
werpen/gaende daer met nae de camer
van Polinarde / die hem soo haest niet
en sach in comen/oft sy ginck hem te ge-
moet / ende vraghende oft hy aen heur
eenighe bootschap hadde te doen. An-
ders gheene Me-vrouwe antwoorde
hy / dan dat hem in uwe barmhertich-
heyt recommandeert de lanckwijlighe
quellende verbeydinghe van mijnen
Meester. Om te weten waer ick hem
barmhertichheyt in soude moghen doen
(seyde de Princesse) is van nooden dat
ghy my seght hoe hy teghenwoordich
vaert. Als den genen Me-vrouwe ant-
woorde Vrbande / die niet en leeft als
inde hope van de gratie daer met ghy
hem vande twijffelachtichheyt van uwe
liefde soudt moghen gheven verseecke-
ringhe/sonder de welcke hy corteling he
deur groote melancolie zijn leven sal
moeten verliesen. Sulcx soude my gro-
telicx deeren seyde Polinarde/ sonderlin-
ghe van een soo deuchdelijcken Ridder
om mijnent wille / die niet en begheere
als alle moghelijcke vlijt aen te weyn-
den om zijne behoudinghe / waer van
ghy hem meucht seggen morgen nacht
waerachtighe kennisse te sullen ontfan-
ghen. Och Me-vrouwe antwoorde Vr-
bande

ande / daer mede soudy my eenen ghe-
uckighen Bode maecken / ende mijn
Meester/niet teghenstaende zijne sware
Melancolie/sulcke couragie geven/dat
hy om zijn neerstich devoir / u soudt
moghen noemen een ghecontenteerde
Princesse. De welcke met Brionnelle
hem te kennen gaven wat wech den
toecommenden nacht soude moeten ge-
houden worden by Ptolomeus eñ Pal-
merijn/om dat die sinder heur vertrec/
een ander logement gegeven was ghe-
lijck voorgheseyt is.

Hoe Palmerijn op eenen nacht secretelijck ginck visiteeren zijn Alderliefste.

Het xliij. Capittel.

Vrijbande de voorseyde ant-
woorde verstaen hebbende /
keerde aenstondts met groote
blijdtschap wederom tot zij-
nen Meester / die hem soo haest als hy
in de camer quam te gemoete liep / seg-
gende: Mijn Vrbande en wilt my doch
niet langher laten fantaseren opt ant-
woorde van mijn Princesse. Sy heeft
my belooft antwoorde den Dwerch / u
den volghenden nacht te vreden te stel-
len/met de beseghelinghe van uwe min-
ne. Mijn alderghetrouste vrient seyde
Palmerijn(hem van grooter blijtschap
pen omhelsende) daer deur soude ick
moghen ontfanghen mijn aldergroot-
ste gheluck. Och Mevrouwe Polinar-
de/welck vande gheesten inde Elisij vel-
den/sal moghen geraecken tot de groot-
heyt van mijne gheneuchte / indien ick
met u onder de schadouwe vande wel-
rieckende Myrthe / de Goddinne der
Liefden toegheeyghent / mach gaen
wandelen inde donckere foreesten. Jae
voorseecker doncker seyde Vrbande/
want ghy sult den nacht moeten ver-
wachten / om te passeeren den wech
die veel veerder ende moeyelicker is
als den ghenen die ghy pleecht te wan-
deren. Al waer dien met scheermessen
ghevloert/seyde Palmerijn/soo en sou-
de ick nochtans niet connen laten on-
derdanich te zijn de gheboden vanden
ghene die de hoochste macht over my
heeft van te ghebieden. Om by de welc-
ke te gheraecken/ hy met groot verlan-
ghen verwachte de aenghestemde ure /
die soo haest niet ghecomen en was/ oft
hy ende Ptolomeus worden van den
Dwerch soo langhe ghelept / deur een
dal / op d'een zijde met de schadouwe
van de Louweren / Cypressen ende
Palmboomen bedeckt / ende op d'an-
dere met veele coïeuren van bloemkens
(die de Goddinne Flore de gheneuche-
lijcke beemden met deylt) bespreyt/ tot
datse quamen in eenen Boomgaert
die met soo veele vrucht-boomen be-
plant stonden / alsse te voren menigher-
hande soorten van bloemkens ontmoet
waren / alwaer sy in eenighe strupcken
een groot rumoer hoorden maecken/
waeromme de twee Ridders heure
sweerden uyt trocken / ter wijlen den
Dwerch van vercxsten niet en wist
waer hy hem soude laeten / maer ghe-
sien hebbende dat het een Hart was
t'Hynde vervolgende / ginghense voort
ende clommen recht teghens over
van de Camer van Brionnelle / over
de muyren vande stadt ende Palleys /
in een gaerde die veel eer een Para-
dijs als eenen Lusthof ghelecke / al-
waerse int ghesclschap vande Nach-
tegalen sanck / deur de Cederen/Roo-
sen ende Vyoletten ginghen / tot dat-
se gheraeckten ter plaetsen daerse
met grootere begheerten verwachte

worden als de Joden heuren Messias verwachten/ aen een venster/ waer uyt Palmerin sach commen kijcken eenen hals veel witter als de sneeu/ ende siende dat het zijn Polinarde was/ ginck hy haer kussen aen hare lipkens die de roode Roosen in schoonheydt te boven ginghen/ ende aen hare wangskens die bloosden ghelijck een rootverwige witticheydt van eenen dagheraet des alderclaersten des gheheelen Somers/ daer nae niet verghetende in zijn lochterhandt te nemen de rechter van de Princesse/ daer by de Lelyen in witticheydt niet bestaen en mochten/ terwijlen hy zijne rechtere leyde op hare harde Borstghens/ doende de suyverheyt des melcx schande aen/ die hy soo neerstich druckte/ dat de Princesse zijn meyninghe bemerckende/ ontsteecken worde met ghelijcke begheerte als hy deur de liefde die in haer overwon de schaemte (de welcke de Jonghe Dochters tonghen dickwils bindende/ haer veel meer doet peynsen als uytspreecken) segghende: Och mijn Alderliefste Palmerin/ in welcke pijn/ noot ende menigherhande droefheden hadde my ghestelt u (van my beyde) absentie/ hoe veel tranen zijn daerentusschen over mijn wanghen gheloopen/ ghedachtich wesende die voormaels ghepasseerde gheneuchten met de doenmaels tegenwoordighe verdrietelijcheden: Wat grooter bedruckheydt aendede de twijffelachtighe hope ende vreese van uwe wedercompste. Die is al nu Godt danck gheschiet/ Mevrouwe antwoorde Palmerin/ soo ick hope tot onser beyde groote verblijdinghe/ hoe wel niet sonder veele voorgaende moeyten/ maer t'soude nu weynich dienen te verhaelen die menigherhande wreede quellinghen die my ghedurichlijck ghecruypst hebben sider dat u beliefde my oorlof te geven om in Vranckerijck te reysen/ dan ick sweere u Me-vrouwe/ dat de minste van de selve ghenoechsaem soude hebben ghewerst/ om my van dit leven hebben doen passeeren/ en hadde het betrouwen op uwe volcommen volstandicheyt (t'welck my diende teghens des doots perijckelen/ ghelijck den Eenhoorn teghens t'fenijn) niet in my doen baeren de hope van u toecomment faveur/ de ghedachtenisse van het welcke in my versoeten de strafheydt van de pijne/ daende de haeren naem veranderen in een gheneuchelijcke quellinghe die teghenwoordich in my veroorsaeckt een faxeringhe ick en weet niet hoe/ te boven gaende alle manieren van sterven/ om het al te groote verlanghen nae een weldaet die my uwe gratie alleene can met deylen. Waerom o mijn Alderliefste en laet uwe goedertierentheydt (logeerende onder een schoonheydt/ daer van ter werelt niet meer gelijckenis/ als van mijn hert in ghetrouwe affectie een tweede gebonden mach worden) my doch niet langer beproeven laten/ de Helle voor mijnen doot/ maer gracieuselijck met deylen het hoochste punt vande amoureuse vergheldinghe.

Daer van wilt veel eer spreecken/ mijn grootste gheneuchte/ seyde de Princesse Polinarde/ als soo veele te noemen de wreede doot/ sonderlinghe tot uwen respeckte/ sonder wien ick niet meer en soude kunnen leven/ als de bloemen die de beemden/ velden ende hoven vercieren/ moghen bestaen sonder de vochticheydt des waters/ om dat mijnen geest metten uwen alsoo verbonden is/ dat den uwen geen pijne en can gevoelen oft den mijnen moet daer van de helfte dragen

daerom wilt u bedencké in wat manie-
ren wy sullen moghen te hulpe comen
dese twee ammoreuse gequelde herten.

Och Me-vrouwe / antwoorde hy / u
is ghenoechsaem bekent wat die van
nooden is om ons te verlossen uyt dit
pijnlijck veechvuyr / int welck langer
blijvende/soo moet ick vergaen ghelijck
het Was teghens t'vuyr/ende den sneeu
die ghestelt is teghen de hetsighe radien
van een blinckende Sonne. Ende dese
woorden vergheselschapten hy (terwij-
len hem de tranen over de wanghen lie-
pen) met soo veele sware suchten (die
optans een hert van Marmersteen / eñ
eenen gheest sonder ghevoelen / be-
weecht souden hebben) dat de Princes-
se mede deur bermhertichheydt niet lan-
gher en coude uytstellen t'ghene sy deur
de liefde selfs seer wel begeerende was/
segghende tot Palmeryn:

Naedien ghy de saecke stelt in myne
discretie / soo ontfanghe ick u reghen-
woordelijcken voor mynen Heer ende
man / roepende in ghetuyghenisse van
dien den Almachtighen Godt. Ende
ick u(seyde hy)met een bevende stemme/
om dat hy van groote blijdtschap by-
kans niet spreecken en conde / tot een
Vrouwe ende Meesterse/met verseec-
keringhe / dat al waer al het gheluck
van alle andere welgheluckighe Men-
schen te samen ghevoecht om yemandt
gheluckich te maecken/soo en soude het
selve noch niet moghen geleecken wor-
den by de grootheydt van het gheluck
welcke ick teghenwoordich van uwe
gratie ontfanghe / met meer andere
danckseggingen die hy dede. Terwij-
len Polinarde uyte muyre van de Ca-
mer achter een Tapijt sommighe har-
de steenen nam / die Brionnelle (op
haers Princesse begheerte tot de reme-
die van heur beyder secreet ghebreck)
op sommighe daerse haer deur groote
schenckagien op betrouden(gheduyren-
de Palmeryns uytwesen in Vrancke-
ryck)soo constelijck hadde doen los ma-
ken/dat t'selve niemandt(hoewel datser
neerstich acht op hadden ghenomen)
souden hebben moghen bemercken/niet
teghenstaende datser lichtelijck uytghe-
nomen ende alsoo wederom ingheselt
costen worden / by den ghenen die den
eersten recht wist aen te grijpen/t'welck
d'Infante so wel onthoudé hadde/ dat-
se daer deur dede passeeren heuré Min-
naer Palmeryn:vergat oock die(ick en
weet niet deur wat ghedachten)alle ge-
woonelijcke reverentien / die hy aen de
Princesse pleech te doen/maer mogelijc
siende de Cameniere soo onbeleeft ghe-
weest te zijn / datse haer vrouwe noch
stoel gestelt/noch kussen gheleyt en had-
den / vroech hy heur op't beddeken daer
by staende om aldaer te rusten/ dan zijn
blijtschap was soo groot/ dat hem t'ru-
sten niet langhe en behaechde/ maer be-
gheerden veel eer te hanteeren alle ghe-
neuchte / om de welcke te vermeerden
hy met de Princesse wilde bestaen te
danssen den galiaert waer mede de jon-
ge dochters vrouwen worden/niet son-
der haere aenlockende weygheringhe/
die heur dede ontsteecken in sulcke am-
moureuse gheveynsde gramschap / dat
heur aenghesicht (daerom een blosende
couleure vercrijgende) grootelijcx ver-
meerderde hare schoonheyt/waer over
Palmeryn (siende de Princesse alsoo
vertoornt)in plaets van hem te vreden
te stellen noch meer verweckt wor-
den / willende hem met sulcke wey-
gheringhe gheensins houden voor ont-
seydt/ maer ghelijck dickwils uyt d'een
gramschap d'ander spruyt / ende daer
uyt een ghevecht volcht / alsoo be-
gost desen Ridder met ghewelt den al-
arm te maken: doen soudemen Trom-
messlaghers hebben hooren slaen / ende

Trompetters hooren blasen/ tot dat sy (bedenckende dat nae een sware crych/ dickwils een vrede volcht) heur mede in ruste stelden op de articulen die de gene die int Hof van Venus ghestileert zijn/ weten in te stellẽ/ de welcke heur so wel behaechde/ datse mispresen hare onachtsaemheyt/ van niet eer beproeft te hebben soo playsante ondervindinghe/ die heur dochte Jupiter niet soo geneuchelijck ghevallen te connen wesen/ als hy om de liefde van Alcmene/ eenen nacht dede duyren den tijdt van drie daghen lanck. Des al niet teghenstaende/ soo sach de Princesse om den eersten aenval noch wat stuyr eñ onvriendelick. Waeromme Palmerijn (wel denckende datse sulcke schermutsingen ongewoon was) heur wilde in den crijch noch beter ervaren maecken/ charsierende ten selven eynde voor de andere reyse/ waer mede sy soo goeden soldaet worden/ datse terstont daer nae bereyt was om voor den derden mael te beginnen/ maer het was Palmerijn van nooden dat hy de Princesse met eenighe coutinghe al bevorens yet wes onderhielde/ segghende: O excellente schoonheyt/ hoe waert moghelijck dat ick ten vollen soude mogen recompenseeren dese onverdiende gratie. Mijnen eenighen troost antwoorde sy/ uwe verdiensten gaen verre te boven al dat ghy van my sout moghen begeeren/ t'welcke u oock nemmermeer gheweygert en sal worden/ deur de liefde die in my alsoo groot is/ dat ickse selfs niet en can grondeeren/ daer voor ick nochtans anders gheene recompensie (indien ghy my deur den bant des vrientschaps eenighe meucht schuldich zijn) en begeere/ dan my alsoo ghetrouwe te willen zijn/ als ick u volstandich sal wesen. Mevrouwe antwoorde den Prince/ indien ghy aen my bevint eenighe onghetrouwicheydt/ soo moet den donderenden ende blixemenden Jupiter soo veel Hemelsche duyren over my spreyen/ als hy dede dalen op de Reusen/ die den Hemel meynden te beclimmen/ om de Goden te bevechten/ ende met zijne vehemente tempeesten my werpen int alderdiepste der duystere afgronden/ oft mijn lichaẽ moet ghetrocken worden in duysent stucken/ om te dienen voor voetsel vande eysselijcke Zeemonsteren/ wilde dieren ter aerden/ ende roofvogelen der hemelen/ maer mijn lichaem sal daer voor soo wel/ als ghy voor d'oorsaecke van u over my te mogen beclagen/ beschermt worden deur mijne volstandicheydt/ hoewel dat in dese werelt niet ghestadigher is/ als d'ongestadicheyt/ deur den tijdt die bycans alle aerdtsche dinghen doet hebben eer/ beghinsel/ volcomentheyt ende eynde/ maer mijn liefde is tot de twee eerste geraect/ dan tot het derde en machse niet comen. Noch veel min de mijne antwoorde de Princesse/ niet teghenstaende dat men deur de gewoonte siet een brandende liefde dickwils te niet gaen/ om de veranderinghe van de onghestadighe begheerten/ die nu verloop des tijts duysent andere affectien/ als oock mishaginghen presenteeren/ bequaem om te doen slaepen heure memorie/ t'welck nochtans met my sal connen bewesen worden/ niet in alghemeyn te gheschieden/ om dat mijn liefde niet meer en can verminderen als t'afwesen in twintich Jaeren Ulysses begheerten costen verkleynen tot zijn Vaderlandt. Met meer andere propoosten die dese twee gelievẽ te samen hielden/ daer met wy u niet langher en sullen beletten/ op dat ghy oock meucht verstaẽ t'discours van de goede tracteeringhe die Brionnelle bewees aen haren alderliefsten Ptolomeus/ den welcken so haest als hy Palmerijn ghepasseert sach te wesen/ hem terstonts wilde volghen

deur de gheluckighe bresſche / maer de Princeſſe ſeyde tot hem: Voorwaer mijn Alderliefſte de paſſagie en ſal u niet gheopent worden / al eer ghy my gelijcke geloftenisse als Palmeryn Me-vrouwe ghelooft heeft / ghedaen hebt. Waer op Ptolomeus die boven alle weldaden geene grootere en begheerde / niet ſuymich en was met het antwoorden: Mevrouwe ghy meucht met uwen Ridder dienaer ende ſlave doen / al t'gene uwen wille is. Mijnen wille antwoorde Brionnelle / begheert dat ghy niet en zijt mijnen Dienaer ofte ſlave / maer mijn Heer ende man. Noyt en ſal by my onbekent blijven antwoorde Ptolomeus / ſulcke onuytſpreeckelijcke gratie / in een beginſel van de recompenſie van dien ick u ontfange voor mijn vrouwe ende eeuwighe ghebiederſſe: Welcke woorden by hem ſoo gheringhe niet uytghesproocken en waeren / oft de Princeſſe (zijnde inde fleur van hare jeucht / ende begaeft met een uytnemelijcke ſchoonheyt) ontfinck haren Bruydegom met ſulck aentreckent weſen ende lieffelijck ghelaet / datſe beweecht ſoude hebben eenen anderen Cantbal / t'welck Ptolomeus ſoo wel gheviel / dat hy haer beloofde tuſſchen heur beyden voortaẽ te ſullen zijn eenen bant van ghetrouwicheyt / die niet ghebroken en ſoude connen worden / als deur den ghemeynen tribuyt die een yegelic de naturere ſchuldich is / t'welck hy oock voorts wilde bevestighen met zeghel ende brieven die de Weed-vrouwen dickwilder ghelesen hebben als de jonghe Dochters / maer de Princeſſe maeckte heur ſoo weyghe-rich / als d'Advocaten doen in gelt t'ontfanghen. Om welcke weygeringe Ptolomeus ſoo vertoornt worde / dat tuſſchen heur beyden verrees eenen twiſt / die oock niet ghestilt en worde ſonder gevecht / waer inne hem den Ridder (als diſpooſt ende van bequamen ouderdom tot ſulcke ſaecken) ſoo valliantelijcken droech / dat hy ſeer gheringhe d'overhandt creech / ende de Princeſſe t'onder brocht / nochtans greep ſy daer na ſulcken nieuwen moet / dat hy hem nieuwers langhers en wiſt mede te verdedighen / als te segghen / niet gheacht te connen worden voor overwonnen te zijn / den ghenen die niet deur couragie / maer deur faute van machte alleene / quiteert de victorie daer van deſe twee jonghe Princeſſen triumpheerden / ſonder acht te nemen datſe haer in ſulcken triumph croonden met eenẽ crans van de ſoet bloeyende / maer gheringhe verdwijnende Roosen / waſſende op ſoo fenijnighe doornstruycken / datmen die daer alſoo niet en can afplucken / ſonder ghestelt te wordenint perijckel / om van heure doornen (om ſoo weynich duyrende welluſtichheydt) t'ontfanghen een wonde die altijdts daer nae bloeyt deur een eeuwighe oneere / doende in twijffel ſtaen van te verlieſen t'aldercoſtelickſte Juweel datmen op deſe werelt ſoude moghen beſitten ghenaempt de eere / de vreeſe van de crenckinghe van dien / deſe vier ghelieven ſoo weynich quelde / datſe noch op gheen ſcheyden en dochten / als Orbande (die de wacht hielde) ſach dat de Sonne met haere wedercomſte wederom wilde doẽ werckẽ het geſichte vanden ſlapenden menſch / beginnẽde albereets zijn voorlooperſſe de friſſche ende rootverwighe morghenſtondt te vertoonen inde Orientaelſche venſterẽ / waerom hy aen de tralie vande Camer clopte / ende ſeyde: Mijn Heere ick ſie dẽ Hemel tuſſchen wit ende blau / met een ſeer clare locht becleyt / ons getuygende den aenſtaenden claeren dach / om welcke woorden Palmerijn wacker worden de / ſeer wel bemerckte dat het niet langher van nooden en was / te ruſten on-

der de soete ombre des aertrÿcx/ om te verbeyden den Sone van Latone/ soo die met zÿn nieuwe vlamme al bereyt was te'comen ververschen den eenen de blyschap ende vreuchde/ ende den anderen de droefheydt ende miserie waerom soo wel hy als Ptolomeus/ haestelÿck den amoureusen oorlof (die menigen verlanghenden Lief hebber veel blyder soude vallen als eenige willecomste) namen/ latende de twee Princessen (die dē avont veel aengenamer hadde gheweest als heur den morghen viel) opt selfste bedde/ daerse twee fraeye Jonge dochters op gegaen warē/ ende twee schoone vrouwen wederomme af op stondē/ als Polinarde tot Brionnelle bestonde te segghen: Och mÿn Alderliefste vriendinne/ ick ben seer qualÿck te vreden dat ghy u aen Ptolomeus ghehÿlickt hebt sonder voorgaende consenteeringhe van mÿn Heere den Keyser/ vreesende dat ick beschuldicht soude mogen werden met dubbele misdaet van selfs ghefailliert/ ende u nochtans niet ghewaerschout te hebben. Maer Brionnelle die anders gheene bedroeffenisse en ghevoelden/ als dat sy haren Alderliefsten alnoch niet in heuren armen en hadde/ antwoorde: Voorwaer Mevrouwe/ het dunckt my een groote wreetheyt van u te sÿn/ dat ghy begeert dat uwe Dienaresse in droefheyt soude blÿven/ terwÿlen ghy den tÿdt in vreuchdē passeert. Deur welcke woorden d'Infante claerlÿck bemerckten/ datse al manck gaende/ den hinckenden zÿn ghebreck verweten hadde/ deur het leet wesen t'welcke altÿdt gheschiet nae de gheschiedenisse/ dat tot gheenen anderen eynde oorbaerlÿck en can zÿn/ als tot beternisse/ die sy seer qualÿck int werck stelden/ maer vergunden met heur Staet-Joffrouwe dese twee jonghe amoureuse Heeren/ t'faveur van meer als een Maent lanck ghedurende/ alle daghe ende oock dickwils by nachte te moghen visiteeren heure Princessen/ sonder eenich quaedt vermoeden/ maer worden ghehouden in groote estimatie by den Keyser/ de Keyserinne ende het gheheele Hofghesin/ die alnu met eenen gherustighen Peys/ in alsulcke vreuchde / gheneuchte ende welvaert leefden/ dat dese wereltsche variabele Fortuyne (die ons heur faveuren niet en vergunt/ als om te beter te doen ghevoelen haere tegenspoeden/ alsulcke welvaert benÿdende/ de selve troubleerden deurt middel van den Coninck van Noorweghen. Den welcken (in twist wesende met den Coninck van Enghelandt/ om dat hy bystant hadde verleent aen den Coninck van Schotlandt zÿn Neve/ die met de Enghelschen een groot different hadden/ van weghen seeckere ontnomen Schepen) in alle neerstichheydt int Hof des Keysers seynde eenen Post/ die zÿne Brieven/ soo haest niet overghelevert en hadde/ oft hy viel den Keyser te voet/ segghende: Den Coninck van Noorweghen/ doet uwe Keyserlÿcke Majesteyt ootmoedelÿck versoecken/ hem te willen secoureeren in zÿnen grooten noot/ teghens den Coninck van Enghelandt/ den welcken met een groot ende machtich Heyr-Legher gevallen is in zÿn Landt/ alwaer hy al bereets verslagen heeft een groot ghetal van zÿne Onderdaenen. Den Keyser dit verstaende/ brack terstont de Brieven op/ ende die ghelesen hebbende/ antwoorde hy: Ick sweer u by mÿn Croone/ dat ick uwen Coninck mÿnen Neve/ nae alle mÿn vermoghen bystant sal verleenen/ ende t'selve soo haest derwaerts over Zee seynden als moghelÿck is. T'welcke by den Post verstaen wesende/ ende zÿne antwoorde

ʒieven ontfanghen hebbende/ ver-
nock haestelijck wederom upt het Hof
erwijlen Trineus die zijns Vaders
esolutie verstaen hadde/ Palmerin se-
retelijck ginck besoecken in zijn loge-
ment/ tot hem segghende: Mijn Heere
k bid u te willen believen gheensins te
olghen t'secours van mijn Heere den
Keyser/ maer veel eer met u Camme-
ret Ptolomeus my vergheselschap-
en/ op dat wy alsoo onder ons drien
noghen trecken/ niet tot bystandt van
e van Noorweghen/ maer tot hulpe
an den Coninck van Enghelandt/ om
at ick deur dien middel hope te genie-
n de presentie vande Princesse Agrio-
/ die ghy wel weet my met den bandt
er Liefde in sulcke slavernye te hou-
en/ dat indien my deur hare gratie
iet haest eenighe verlichtinge vergunt
t wort/ soo salt eynde van mijn leven
ier in moeten remedieeren: Daerom
idde ick u oock/ dat ghy my als eenen
hetrouwen vrient wilt raden/ wat
k hier inne t'beste sal voor te nemen
ebben/ sweerende dat ick in recompen-
e van dien u niet alleen en sal te willen
in met al het ghene dat ick met mijn
oet vermach/ maer oock met mijn
loet. Heer Palmerin/ die t'gelupt van
ese woorden der Nachtegalen sanck in
eticheydt/ gansch gheen ghelijck en
ochte te wesen/ vreesende dat hem die
er gheringhe souden doen scheyden
yte presentie van zijn Polinarde/ soo
at hy een wijle tijdts sonder spreecken
twijffelinghe bleef/ doch ten lesten
enckende dat hy van Trineus noch
nich groot voordeel tot het houwe-
ick tusschen hem ende zijn Princesse
ude moghen ghenieten) antwoorden
: Mijn Heer/ my dunckt raedtsaem
zijn dat ghy de Ridders oorden ont-
ngt/ ende uwen Vader daer nae te
erstaen gheeft seer groote begheerte
te hebben/ om den Coninck van Noor-
weghen uwen Neve bystandt te doen/
terwijlen sal ick mijn uyterste neerstic-
heydt aenwenden/ om zijne Majesteyt
goet te doen vinden/ dat wy voor upt
reysen/ hem te kennen gevende/ dat het
Legher niet soo gheringhe in ordenin-
ghe en can ghestelt worden/ ende alsoo
sullen wy uwen wil moghen volbren-
ghen. Welcken raet den Prince soo wel
gheviel/ dat hy voor hem nam die ghe-
heelijcken t'achtervolghen.

Hoe Trineus de Ridders Oorden ontfingh, ende hoe hy secretelijck nae Enghelant trock.

Het xliiij. Capittel.

Desen Jonghen Prince zijn voornemen volbrenghen wil-
lende/ ende siende zijnen Va-
der des anderen daechs allee-
ne op een gaelderye gaen wandelē/ viel
hem te voeten/ segghende: Ick bidde u
seer ootmoedelijck mijn Heere/ dat uwe
Majesteyt believen wil my de Ridders
Oorden te verleenen/ op dat ick daer
nae met u consent mach volbrengen de
groote begheerte die ick hebbe om te se-
coureeren den Coninck van Noorwe-
gen mijnen Neve. Dē Keyser hoorende
zijn Sone also spreecken/ wert seer ver-
wondert/ antwoordende: Voorwaer
ten is niet swaerlijck alsulcke eere te
ontfangen/ maer den staet van dien be-
hoorlijcken t'onderhouden/ valt soo
moeyelijck/ dat ick van u begeere dese
voorneemste om u groote jonckheydt
noch voor een wijle tijdts te willen upt-
stellen/ ende ick sal ghenoech andere
Ridders na Noorweghen seynden/ die
u by mijnen Neve seer wel sullen mo-
ghen excuseeren/ waer met Trineus

hem niet te vreden ghestelt en vonde / maer antwoorde : Voorwaer mÿn Heer indien ick niet wel bedacht en hadde al t'gheen dat den staet vande ordeninghe vereyscht / soo en soude ick de stoutichept niet ghebruyckt hebben / van te doen alsulcken versoeck aen uwe Majestept/die ick seer affectueuselickē bidde mp dese seer eerlÿcke begheerte / niet te willen ontsegghen. Naedien ghy dan pmmers van uwe ghelieste niet en begheert ontraden te wesen / sepde den Kepser/soo sal ick u Ridder-wordinghe seer eerlÿcken doen gheschieden/in presentie van meerder Princen ende Heerē als teghenwoordich in mÿn Hof hantieren. Ten is niet van nooden mÿn Vader antwoorde Trineus / te triumpheeren voor de victorie / maer t'sal beter zÿn dat ick vercrÿghe eere ende reputatie deur mÿne vrome fepten. Van welcke goede opinie dē Kepser seer blÿde worde/ consenteerende Trineus alle zÿne begeerte/met dē last dat hem Palmerÿn op de repse soude vergeselschappen/t'welck hp oock niet onwillichlÿck aen en nam/doende aenstondt berepden eē seer costelÿck harnas/ om daer mede voorts upt te rechten zÿn voornemen/ t'welck terstonts aende Kepserinne gebootschapt worde/als oock mede aende Princesse Polinarde / die het vertreck van haren Alderliefstē niet min swaerlÿck en dochte te sullen vallen / als heur zÿn geselschap aengenaem was : waerom sp t'selve mepnde te beletten/gaende op staende voet by den Prince Trineus tot den welcken sp sepde: Broeder / mÿn Vader heeft genoechsame andere cloecke Capitepnen/ om te secoureren mÿnē neve/sonder dat het den noot verepscht van u te stellen in alsulckē perÿckel/ om t'selve te ontvlieden / ick ootmoedelÿck bidde mÿn Heere te willen bewaren tot eenighe andere saecke daer ons meerder aen gheleghen is/ende uwe eenige Suster / om dese niet te stellen in alsulcke droefhept. Suster antwoorde Trineus ghy weet wel dat het loffelÿck is eenen vreemden te helpen teghens den ghenen die hem wil verdruckē/hoe veel te meer ist dan behoorlick/ een van zÿne vriendē nae alle zÿn vermoghen in sulcker saecken bystant verleenen. Derhalven bid ick u dat ghy mÿne wedercompste niet in melancolie / maer in vreuchde wil verbepden / ende daerentusschen niet te hylicken sonder mÿn voorweten/ maer oft u mÿn Vader daer toe wilde dwinghen / soo suldy uptvlucht moghen nemen op mÿne absentie / t'welck Polinarde(dat namaels noch tot heur groote voordeel streckte)vastelÿck beloofde aen heuren broeder/die des avonts nae de gewoonelicke Capelle ginck/alwaer hem t'gheheele lichaem / uptghenomen t'hooft ende de handen/met groene wapenen(deurtrocken met silvere strepen) becleet worde/voerende eenen Schilt/in den welcken ghefigureert stondt eenen Ridder sonder wapenen / houdende een pÿle op eenen ghespannen booch / met het scherpte nae zÿn borste/ daer op geschreven stondt : Och wanneer sal ick sterven/ oft upt dese vreese verlost worden. Met welcke wapenen den Prince int ghefelschap van vele Ridderen/sonderlinghe van Palmerÿn(die hem oock ghewapent hadde / maer met swarte wapenen/ om te betoonen de droefhept vande toecomende absentie van zÿn Alderliefste) de wachte dede wes tot smorghens dat den Kepser hem aldaer Ridder quam slaen / ende de rechter spore aen dede met het sweert op de zÿde/ seggende : God wil u vergunnen so deuchdelÿcken vailanten Ridder te worden / dat mp altoos de gedachtenisse van desen dach deur u toecomende fame/blÿtschapt veroorsaken mach / gaende daer

ns

us met zijnen nieuwen Ridder ende een groot ghetal van andere Heeren/na het Palleys / alwaer de tafelen bereyt wesende / een yeghelijck seer goede chiere maeckten/uytgenomen Polinarde ende Brionnelle/om de welcke te vertroostē Palmerijn ende Ptolomeus dē volgenden nacht heur ginghen besoecken op de ghewoonelijcke plaetse/aldaerse so ghe-ringhe niet ghecomen en waren / ofte d'Infante(gheheel beschreyt zijnde) bestonde tot Palmerijn te segghen: Mijn eenich solaes/eyloey de ghedachten van u toecoment vertrec/doen my albereets soo sware droefheydt aen / dat het my onmogelijck waer t'minste deel daer vā te connen uytspreecken/ denct dan doch eens wat swaerder pijne ick om u af wesen sal moeten lijdē. Ende dese woorden vergheselschapte sy met so ghedupighe suchten ende veele tranen / datse ghenoechsame getuyghenis gaven van haer waerachtich groot verdriet. Weshalven hy eē dubbelde passie gevoelende / haer antwoorde : Me-vrouwe en wilt u doch soo seer niet quellen om dit toecomende vertreck / dat niet en gheschiet als om te vercrijghen meerder eere die ons alleen rijck can maecken met een eeuwighe faeme veel precieuser als het leven/daeromme wilt u hier inne te vreden stellen/soo't u niet en can ghelieven om mijnent wille/ymmers t'uwen eygen respecte/ want mijnen faem uwē naem mede sal doen vermeerderen. Nae dien ghy dan / o mijn alderliefste antwoorde sy/alsoo vastelick gheresolveert zijt / soo wilt doch soo haest moghelijck wedercomen / op dat ghy my uyt dese sware pijne mocht verlossen al eer my die t'leven beneemt/ende alsoo bewaren dese bedroefde Minnaresse / die gheene blijtschap en sal connen hanteeren voor uwe wedercomste. Die sal veel gherin-gher geschieden Me-vrouwe antwoorde hy als ghy meynt. Ende hier mede ginghense in sulcke droefheydt by den anderen rusten / doende voor de toecomende absentie alle moghelicke provisie / daer inne Brionnelle ende Ptolomeus heur devoir oock niet en vergaten/wes dat Me-vrouwe Aurora (willende haer blanck aenghesicht commen spieghelen inde wateren van onsen Hemispherio) heur bedwonck den droevighen adieu te nemen / daer met gaende nae heur logement / alwaerse een weynich gherust hebbende / heur voorts voechden by den Prince Trineus / als hem de Schipluyden quamen segghen/ dat den windt hem alnu seer favorabel vertoonde. Waerom den Prince/sampt Palmerijn ende Ptolomeus (aen den Keyser ende andere groote personagien des Hofs / oorlof ghenomen hebbende) met eenighe Schiltknechten t'Schepe ginghen/ van sulcken gheluckigen wint gheleyt wordende/datse aen den derden dach daer nae arriveerden in een haven in Enghelandt / alwaer sy teghens de Schipluyden seyden te willen wesen/ om voorts te volbrenghen de Jerusalemsche pelgrimagie/ hoewel dat heure devotien streckten tot eenen anderen Sant/die wijse voor een tijdt lanck aenbidden sullen laten / om u voort te vertrecken vant secours des Coninck van Noorweghen.

Hoe het Legher van den Keyser onder t'gheleyt vanden Grave Tolan, in Enghelant verslaghen wordt.

Het xlv. Capittel.

DEn Keyser aen den Post van Noorweghen bystant belooft hebbende/ghelijck hier vooren verhaelt

verhaelt is / dede soo neerstich een Le-
gher oprichten / dat hy ten eynde van
een maent/vergadert hadde thien/duy-
sent Soldaten / daer van hy Generael
maeckte dẽ Grave van Tolan/ een seer
cloeckmoedich man/ hebbende te meer-
malen Capiteyn gheweest over ghelijc-
ke Heyr-legheren/ onder t'gelept vandẽ
welcken sy t'Schepe ginghen / ende in
weynich daghen daer na onder Enghe-
lant arriveerdẽ/alwaerse sonder eenich
letsel te Lande ginghen in de haven by
den Coninck van Noortwegen/int lant
vanden Hartoch van Galles(terwijlen
dien in Vranckerijck hadde gheweest)
inne genomen/in deser manierẽ. Sien-
de den Coninc van Engelant soo mach-
tighen Legher/ in Noorweghen geson-
den te hebbẽ/dat het heim niet raetsaem
en was die inden veldet hooft te biedẽ/
waer deur zijne Landen daghelijcx seer
verdestrueert worden. Wes halven hy
alle de sterckten van zijn Coninckrijck
t'best mogelick beset hebbende/ latende
daer van t'regiment zijnen outsten So-
ne/viel hy met de reste in een have vant
voornoemde Hartochdom van Galles/
de welcke hy hem inne genomen zijnde/
dede hy destrueeren alle t'platte Lant/
daer hy by mochte gheraecken/ doende
aldaer versterckẽ de stadt van Tomar/
meynende also de Enghelschen upt zijn
Lant te locken/oft ten minsten haer ge-
lijcke af breuck te doen met zijn Leger/
nae t'welcke den Grave van Tolan het
volck des Keysers in aller ijl dede mar-
cheeren/ so dat sy den derden dach daer
na volghende daer by quamen/ als den
Hartoch Crenus maer eenen halven
dach reysens van daer en lach met een
machtich Leger/t'welck hy (so geringe
als hy upt Vranckerijck int geselschap
van Frisol/ wederom ghecomen was)
met hulpe des Conincx van Engelant
hadde doen oprichten teghens de voor-
seyde Noorwegers/die den Grave van
Tolan zijne goede affectie bethoonen
wilde / doende des anderen daechs nae
zijne aencomste soo gheweldighe scher-
mutsinge tegens de Gallesen/ datse be-
dwonghen worden heure gantsche Le-
ger in ordeninghe te stellen/t'welck den
Hartoch siende / nam voor hem cort s
daer nae te beneerstighen een Generale
slachtinge. Ende om daer toe te gerakẽ
dede hy des anderen daechs smorgens
voor eerst duysent vã zijne Ruyters(on-
der t'belept van Frisol) haer verbergen
in een seer nae by legghent Bosch/ ende
daer nae veele lichte peerden hier ende
daer sonder ordeninge buyten t'Legher
rijden/waer deur de Duytsẽ (siende der
Engelschen in sulcke disordeninge) met
alle t'voetvolck van den Coninck van
Noorweghen upt haer Legher op troc-
ken/doende heur peertvolck haerluydẽ
nae rijden/ in meyninghe zijnde datse
vluchtẽ/ maer de Gallesẽ (geserouseert
wordende van vier duysent peerden/
ende thien duysent voet volcx / die den
Hartoch in allerijl in ordeninghe hadde
doen stellen/ terwijlen de Hoochduyt-
schen opghetoghen waren) vielen mid-
den in haren principalen troup/ so dat-
men aldaer alsdoen gesien soude mogen
hebben mennighen stouten Ridder ter
aerden werpen/ soo van d'eene zijde als
d'andere/ Maer de Enghelschen deden
seer haest hare achterwacht marchee-
ren na t'Bosch daer Frisol met de duy-
sent peerden verborghen lach. So haest
dit den Grave van Tolan sach/dede hy
terstont vergaderẽ de beste partye van
zijnẽ volcke/daer niet hy heur opt spoe-
dichste naevolchden/dan sy keerden hen
wederom ende boden hem t'voorhooft
soo gheringhe alsse ontrent Frisol qua-
men/ den welcken siende dat het nu oot
den bequaemsten tijt was om zijn scha-
douwe te verlaten/ dede zijn squadroen

een teycken/ ende riep met luyder stemme: Voort/ voort mijn vriendē op haerluyden/ zy zijn alle ons/ vallende daer met aen verscheyden troupen hier ende daer in de Duytsen/ daer onder hy tot zijnder aencomste met de hulpe van de voorseyde achterwacht / sulcken bloet storten/ dat den Grave (siende hem also bedrogen met dese Chrijchslistichept) in sulcker manieren verbaest worden/ dat hy met alle de Duytsen de hulpe aē dē vluchte versochte/ niet ophoudende van voorlopen/ tot dat alle de gene diet ontcomen conden/ quamen inde nieuwe versterckte stadt van Tomar/ alwaer hy vanden Coninck van Noorweghen/ mette ghene vande zijne die de scherpte des sweerts van heure vyanden ontlopen mochten/ oock seer haest ghevolcht worden/ latende alsoo de heerschappye des Velts aenden Hartoch Trenus/ dē welcken zijn victorie voorts willende vervolgen/ brocht des anderen daechs hier nae zijn Legher voorts voor Tomaer/ sweerende daer niet voor de winninge van dien te sullen aftreckē. Maer dese couragie en soude hem moghelijck als verliesende over de twee duysent mannen van de beste Crijchsluyden zijns volcx in eenen uytval die zijn teghenpartye op hem dede) niet lange geduyrt hebben/ en hadde Frisol de Soldaten gheenen moet ghegeven/ tot haer segghende: Hoe mijn vrienden/ wildy en soo openbaere victorie vluchten. Couragie mijn broeders/ couragie/ en laet ons onse oude reputatie niet wisselen teghens heur vreese eñ bloodichept. Ick verseecker u opt perijckel mijns levens/ dat wy heur geheelijcken overwinnen sullen soo gheringe als wy ons maer teghens heur als mannen ende vrome Soldaten vertoonen. Om welcke woorden een yegelijck wederomme moet greep/ sonderlinghe den Hartoch selve / den welcken tot zijn volck seyde: Couragie mijn vrienden/ wy hebben heurluyden ses daghen voorleden wel op de vlucht ghebrocht/ ende veele van haerluyden verslaghen / waerom souden wy dan alnu vreese hebben/ eñ andere diergelijcke woorden meer. Waer deur sy hen allen resolveerden cloeckelijck te bevechten hare vyanden/ die den volghenden morgen int blicken vanden dach/ met grooten hope uyte stadt quamen deur eenen valschē uytganc/ waer om den Hartoch alle zijn volck metter haest in squadroen stelde/ daer van Frisol met zijn duysent peerden den eersten inval op de Duytsen ende Noorwegers dede/ roepende alnu couragie Broeders laet ons dese gasten wellecom heeten met de puncten van onse Lancien/ daer met hy de zijne velde/ ende liep teghens zijne vyanden met sulcken furie (als Ajacem beweecht wort/ wanneer hem de wapenen van Achille ontwesen worden in faveur van Ulysse) treffende den eersten/ tweeden ende derden die hy eerst ontmoeten/ in sulcker manieren/ datse met de bevende teyckenen / des doots aencomste vertoonden. In welcke couragie hem alle zijnen volcke so neerstich naevolchden (datse deur t'middel vande principale ordeninghe haerer vyanden een groote Bressche maeckende) de selve met slaen/ smijten/ houwen/ kerven / steecken ende schieten alsoo tracteerden/ dat het bloet uyt heur wonden commende / ghenoechsaem soude hebben gheweest om het gheheele Legher voor veerthien daghen van den dorst te spijsen / in sulcker manieren datmen gseyt soude hebben gheene menschen/ maer veel eer een Legioen Helsche Duyvelen daer deur ghepasseert te zijn/ doende hier met het volck vanden Coninck van Noorweghen / eenen grooten Boochscheut weechs achtera-

tera-

terwaerts wycken / t'welck de Grave
van Tolan siende/ stelde heur vier duy-
sent peerden onder t'gesichte/ende rich-
te eenen vleughel op van drie duysent
Noorweechsche Boochschutters/die so
veel peerden vande Gallesen laddeeré/
datse ghenoechsaem van vleys versien
waren / al haddense twee maenden
anders niet dan pasteyen willen backé.
Ende hier en tusschen viel den Grave
met vier duysent Ruyteren in Frisols
squadroen/ t'welck hy soo couragieuse-
lijck bevocht/ datse byans bereyt wa-
ren de hacken te thoonen / als Frisol
(hebbende een nieuwe Lancie vercre-
gen) opten Grave charsierden met sulc-
ken strenghen loope/ dat hy hem de sel-
ve lancie meer als eenen vadem lanck
dwers deur t'lijf runde / daer van de
Duytsen eerst te deghen verschrickt
worden/nochtans vielender (om heurs
Capiteyns doot te wreecken) eenen
grooten hoop seer furieuselijcken op
Frisol/ die hem daer onder anders niet
en vertoonden als eenen vergramden
Leeuw / met den eenen om laeghe te
smijten/ den anderden t'hooft op te clo-
ven/ ende den derden armen ende bee-
nen af te houwen. Des niet tegenstaen-
de soude hy ten leste onder een groot ge-
dranghe betaelt moeten hebben den tri-
buyt daer van de natuere noch Keyser
noch Coninck en bevrijt / maer den
Hertoch gevolcht wordende van eenen
goeden hoop Ridders / quam hem in
sulcker manieren te hulpe / dat alsdoen
t'vehementste des gheheelen strijts ge-
sien wort/om dat de Duytsen eñ Noor-
wegers byans desperaet zijnde/alsdoē
seer cloeckelijck vochten/ dan den Har-
toch ende Frisol met heuren volcke be-
toonden heur daer teghens soo braef/
datse haer in disordeninghe bevonden
te stellen/ ende noch een weynich tijdts
weerstant ghedaen hebbende/ namense
alle met vollen loope de vlucht nae de
stadt / inde welcke Frisol (heur op de
hacken volghende) met zijnen trouppe
oock ghecomen soude hebben/ en hadde
den Coninck van Noorweghen met
sommighe van zijnen achtertoche (die
niet tijts ghenoech ghearriveert en wa-
ren gheweest / om mede inde batalie te
gheraecken) haerluyden geenen tegen-
stant ghedaen / terwylen dat de andere
heur salveerden/sluytende nae heur toe
de stadtpoorté/upte welcke voorts daer
nae by den Coninck eenen Trompetter
ghesonden worde/ begheerende bestant
om de dooden te moghen begraven/
het welcke den Hartoch gheconsenteert
hebbende/ dede den Coninck t'lichaem
vanden Grave balsemé/ om t'selve we-
derom in zijn Lant te moghen seynden.
Daer nae besluytende met de reste van
zijne Heeren ende Capiteynen den vol-
ghenden nacht soo stil als mogelick aen
d'ander zijde vande stadt / in aller dili-
gentie t'schepe te gaen/om heur by t'le-
gher vanden Coninck van Schotlandt
te voegen/ welcken raet volbrengende/
en haddense soo haest de seylen niet op
ghetrocken/oft die vande stadt quamen
int beginsel des dageraets den Hartoch
de sleutelen van de Poorten presente-
ren/de welcke by zijn Hoocheyt ontfan-
gen wesende/maeckte hy Frisol Gene-
rael vant gheheele Legher / ende dede
hem triumphante Incomste doen bin-
nen Tomar / alwaer heur de Enghel-
schen in groote blyschap ende alderley
soorten van geneuchten rusten/ contra-
rie van heure vyanden / die hierentus-
schen veele verdriets weerstonden/ om
t'eyssselicke onweder dat heur voorts na
heure afvaringhe over quam/ t'welck
t'meestendeel van heure Schepen te
gronde dede gaen/ende de reste soo wijt
verspreyden/ datse den anderen uyt het
gesichte verlozen/ nochtans behielt den
Coninck

Coninck acht schepen /soo van de zijne als vande Duytsen / met de welcke hy nae groot peryckel ende moeyten wedecom quam in zijnen Lande/alwaer den Veldt-Oversten Lieutenant des Coninckx van Enghelandt/ met het Leger daer van hier te voren verhaelt is / zijnen outsten Sone sinder zijn vertreck/ noch eenighe Casteelen afgenomen hadde / daer van wy hem de reste nae alle zijn vermoghen sullen laten bewaeren / om wederomme te keeren tot onsen Palmerijn.

Hoe Palmerijn met den Prince Trineus ende Ptolomeus in Enghelandt ghearriveert zijnde, nae des Coninghinnen Hof toghen, alwaer Trineus zijn Alderliefste d'Infante Agriole vonde.

Het xlvj. Capittel.

Trineus / Palmerijn ende Ptolomeus in de haven van Engelandt (ghelijck voor verhaelt is) ghecomen zijnde / en wilde heur de wachte (siende datse vreemdelinghen waren) niet wijders laten passeeren/sonder eerst te vraghen heure namen/waerse henen wilden / ende watse inden sinne hadden. Waer op Palmerijn antwoorde: Mijn Heeren wy zijn Grieckschen Ridderen/ reysende deur de Landen om avontueren te soecken/ ende verstaen hebbende dat mijn Heer uwen Coninck krijch voert teghens de Schotten/zijn wy alhier ghecomen om zijne Majesteyt onsen dienst te presenteeren. Waer toe compt ghy seer wel te pas antwoorden sy / want onsen Coninck met zijn Legher/t'welck hy heeft doen oprichten teghens de selve Schotsen (die albereets een groot deel van dit Coninckrijck bedorven hebben) en leyt maer vier dachreysens van hier / niemant meer verbeyde om de slachtinge te leveren als den Hertoch van Tintriel. Ende dit ghesept hebbende / reydense dese drie Ridders nae heuren Milourt / die heur in zijn eyghen huys seer goet chier aen dede twee daghen lanck gheduyrende / den lesten vande welcke Trineus van eenen Edelman verstonde/dat de Coninginne heur als doen ter tijt in een stadt verhielde/ niet meer als twintich Enghelsche mijlen van daer gheleghen: Waerom hy met zijn Cammeraten op staende voet vertrock/ende soo neerstich derwaerts reysden / datse des anderen daechs smorghens aldaer arriveerden op de selfste ure als de Coninghe met de Prinsesse Agriole heur dochter ende meer andere Jofvrouwen (volghens heur ghewoonte) ghegaen was na eenCapelleken/staende een vierendeel van een Enghelsche myle buyten de voorseyde stadt/ in welck Capelleken de Princesse haer ghebet een weynich eer gheeyndicht hebbende als haer Moeder/ginck daer nae (om de selve te verbeyden) met heure Staet-Jofvrouwen soo langhe spatseeren in een cleyn gheneuchelick Bosschasitgen/daer seer nae by ligghende/tot goet gheluck vanden Prince Trineus / die hier met zijn Cammeraten op de selve tijdt voorby quam gherijden/ ende de Princesse van verre ghewaer wordende / begonste hy te twijffelen/maer soo gheringe hy heel nae quam/ ende haer excellente schoonheyt claerlijck sach / veranderde hy zijnen voorgaenden twijffel / in sulcke vaste verseeckeringhe, dat hy niet min als Acteon (wanneer hy zijn beminde Diana sach baden onder haere Nymphen) met liefde bevanghen wort / ende deur

al te vuyrighe aendachtinghe bycans uyt sy selven quam / niet wetende oft hy droomde/ oft peynsde/ oft sliep/ oft waeckten/ soo dat hy aen de Princesse gheene reverentie en bewees / hoe wel datse dicht voorby zijn peert passeerdẽ/ t'welcke een van hare Staet-Joffrouwen die achter haer ginghe siende/ seyde tot hem: Heer Ridder waer hebt ghy gheleert dese graviteytsche courtoysen/ dat ghy voorby u laet passeeren de alderschoonste Jonckvrouwe van alle de Westsche Indien/ sonder haer eenighe eere te bewijsen/ op goeder trouwen ick ghelooven dat ghy maer voor een ydelheyt en houdt t'gene alle anderen voor grooter beleeftheydt achten. Och Mevrouwe antwoorde Trineus (op springhende als oftmen hem uyt eenen swaren slaep ontweckt hadde) ick en hebbe niet verstaen wat ghy my ghesept hebt/ noch en weet niet waer dat ick bẽ/ maer soo gheringhe als uwe woorden geeyndicht zijn/ heb ick ghevoelt/ dat haer in my verdubbeleerde een quellinghe die simpel meer als te machtich was / om my in sware verdriet te doen leven. De Joffrouwe dit hoorende en wiste niet wat hy hier mede wilde segghen/ maer begoste met hem wederom op nieus te spotten/ segghende: Maer en soudt niet beter zijn/ dat ghy mede nae t'Legher troct/ dan alhier uwe groote onbeleeftheyt te betoonen teghens so hooge personen. Tis wel waer Me-vrouwe antwoorde den Prince (alsdoẽ eerst gewaer wordende wat hy gedaẽ hadde) dat ick voor dese reyse seer qualijck mijn devoir te werck ghestelt hebbe/ nochtans so en behoort my de schult van dien niet gheheelicken opghelept te worden/ om dat ick eerst niet en wiste wie dese Princesse was / alsoo wy vreemde Ridderen zijn uyt seer verre Landen ghecomen / om welcke saecken ick u ootmoedelick bidde Me-vrouwe te willen ghelieven van mijnent weghen vergiffenisse van dese onbedachte misdaet/ te versoecken aen d'Infante/ ende heur verseeckeren dat wy om de selve te beteren/ den Conincks haren Vader sullen dienen / in sulcker manieren/ dat wy dese gratie hopen weerdich te worden deur onse toecommende feyten / die nochtans veel heerlijcker sullen zijn/ indiense moghen gheschiedẽ deur haer bevel/ twelck wy ons gheheelicken onderworpen hebben/ om daer uyt te scheppen vermeerderinghe van onse crachten/ die in sulcken gheval daer van alle de eere soude doen dalen op de ghene die ons ende heur alleene sulcke weldaet can veroorsaecken. Dese woorden/ by de Joffrouwe verstaen zijnde/ namse een groot playsier in Trineus alsulcken berou te hooren hebbẽ/ ende ginck op staendr voort dese bootschap overdraghen aen de Princesse/ de welcke heurluydẽ by de selve Joffrouwe wederom ter antwoort dede geven/ datse heurluyden aennam voor haere Ridders/ ende in sulckẽ state seer affectueuselicken bade heuren Vader met alle heur vermogen bystandt te willen doen/ ende datse tot dien eynde heur de faute van de vergetene reverentie niet vergeven en wilde voor dat heure hooge feyten sulcx verdient souden hebben. Waer op Trineus antwoorde: Mevrouwe met dese bootschap maect ghy my een vande beste ghefavoriseerde der Fortuyne / om dat ghy my daer mede middel verondicht hebt waer deur ick sal mogen obedieeren t'gebot van Mevrouwe de Princesse/ t'welcke ick oock alsoo verhope te volbrenghen / dat ick noch sal verdienen de gratie die sy my alnu (veel eer ghelijck ick vastelijck geloof om my moet te gheven / als deur quaden wille) gelieft te weygeren/ van welck u (mijn beminde vriendinne) sal

gelie-

ghelieven mijn Princesse van mijnent weghen in alder ootmoedicheydt te bedancken/ t'welck de Jonckvrouwe niet en falierde te volbrenghen/ terwijlen de Coninginne upte voorseyde Capelle quam/ eñ wederomme naer de Stadt ginck met alle heur gheselschap/ upt het welcke Agriole van Trineus soo langhe met zijn ghesichte nae ghevolcht worde/ als hyse afsien conde/ hem alsoo vermakende ende quellende met de ghedachtenisse van hare schoonheydt/ dat hy selfs niet en wiste oft hy in een verdriet oft in een playsier was/ segghende tot Palmerijn: Och mijn Heer/ hoe gheluckich soude hy zijn die de conversatie van alsulcke schoonheyt mochte ghenieten als daer met Agriole van de opperste crachten der nature begaeft is/ Ende dit segghen verghesel-schapten hy met seer veele suchten die zijn amoreus hert (ghequelt wordende met hope ende vreese) soo groote benautheydt aen dede/ dat het hem bycans bestonde te falieren/ maer hebbende t'selve wederom een weynich ververscht met de frissche lochte/ daer mede zijnen aessem verbulde de plaetse die zy met de uytblasinghe der sware melancoleuse suchten ledich ghemaeckt hadde/ reysdense soo neerstich voort/ datse des anderen daechs daer naer quamen int Leger van den Coninck/ alwaer een weynich na haerluydẽ aencomste oock arriveerden den Hartoch van Tintriel/ met hem brenghende eenen grooten hoop Ridders ende Chrijsvolck/ t'welck den Coninck ghebootschapt wesende/ dede hy alle zijnen raet vergaderen/ in den welcken vastelijck besloten worde/ datse den volghenden dach souden optrecken/ ende de Schotsen (die albereets in twee geweldighe schermutseringhen de overhandt behouden hadden) den slach presenteren. Dien volghens brack het gheheele Legher op/ ende marcheerden soo neerstich voort/ datse heur den derden dach daer nae volghende/ op een halve mijle nae leyden by t'Legher vande Schotschen die alsdoen de stadt van Corsan so vast belept hielden/ datse bycans opt uyterste was om heur over te gheven.

Vande vvreede slachtinghe tusschen de Coninghen van Schotlant ende Enghelandt.

Het xlvij. Capittel.

DEn Coninck van Schotlande van des Coninckx van Enghelandts comste veradverteert wesende/ verliet aenstondt de stadt/ treckende op d'een zijde van dien/ ende hielt raet met alle zijne Capiteynẽ ende Oversten/ de welcke t'samender-hant besloté datse haer stil souden houden sonder eenighe schermutsinghen te leveren/ ter tijt toe zy gesien souden hebben wat heure vyanden in den sin hadden/ nochtans en liet dẽ Coninck daerom niet van eenen peghelijcken zijnen last inde slachordeninghe te gheven/ als wel denckende dat tot gheenen anderen eynde aldaer gecomen en was den Enghelschen Coninck/ die den volghenden morghen int crieken vanden dach zijnen gantschen Legher in ordeninghe stelde: Vanden voortocht vant welcke hy Leptsinan maecte den Hartoch van Tintriel/ den Broeder vanden selven Hartoch van d'achtertocht/ ende hy selfs bleef indẽ principalen troup (daer onder hem oock mede vermengden/ Trineus/ Palmerijn ende Ptolomeus)

ende aldus in ordeninghe staende/ seyde hy tot zijne Capiteynen ende Oversten.

Ick ghelooue mijn getrouwe vrienden datter niemant onder u luydẽ en sal zijn die niet ghenoechsaem bekent en is deur wat groote saecke van importantie wy desen crijch aenghevangen hebben als om te verdedighen de eere ende reputatie van ons Coninckrijck / ende te beschermen u selven / als oock uwe vrouwen/ kinderẽ ende goederẽ. Daerom wilt doch stoutmoedelicken hier in employeeren alle uwe crachten ende leven/ datmen ymmers nerghens beter in en can bestaden als in alsulcke eerlicke saecken/ t'welck ic niet en segge deur eenighe twijffelinghe aen uwe cloecke couragie / maer om dat een yeghelijck weten mach het van nooden te zijn/ de selve huyden te betoonen. So geringhe als hy dit gheseydt hadde / reden zijne Capiteynen herwaerts eñ derwaerts deur de Soldaten / d'eene segghende: Broeders een yeghelick houde voor gerecommandeert zijn devoir/ ende d'andere: Couragie Cammeraten/ huyden is eer ende buyt te verwachten / ende siter met dede den Coninck t'gheheele Legher marcheeren recht nae de slachordeninghe van hare vyanden / waer van de voortocht leyden den Marquis van Monthel/ den achtertocht den Coninck vans Eylandt van Maddalena/ ende inden principalen troup der Batalie was den Coninck van Schotlant selve/ segghende tot zijnen volcke: Den tijdt is nu mijn beminde vrienden ende ghetrouwe Onderdanen/ dat de hooveerdicheyt der Enghelschen / deur de cloeckmoedicheydt ende stercke der Schotsen/ neder ghewòrpen moet worden / daerom grijpt een singuliere couragie / ende en laet u met ghewelt niet overtrecken van een vreemde natie/ want een yegelijcken van u luyden seer wel bekent is wat incommoditeyt ons sulcx soude aenbrenghen. Der halven en wilt u niet alleene cloeckmoedelijcken verweeren/ maer oock valiantelijcken uwe vyanden bevechten / het is u eyghen profijt/ Jae niet alleene t'uwe/ maer oock voor uwe kinderen eñ naevolghers / Siet de victorie is in onsen handen indien ghy maer desen dach u devoir aenwent als vrome Soldaten/ ende hout u by den anderen besloten/ een yeghelijck helpe zijnen metghesel. Soo haest als hy dit gheseydt hadde/ sach hy t'Legher vande Enghelschen seer na by comen / waerom hy nae zijn squadroen reet / segghende met luyder stemme:

Hebt goeden moet mijn vrienden/ in corten tijt sal ons de victorie zijn. Ende dit segghende/ trock hy den Coninck van Enghelant te ghemoete / den welcken tot zijnen volcke riep: Een yeghelijck bethoone nu couragie / alsoo lief als hy zijn eere / goet ende leven heeft. Welcke woorden hy nauwelijcx gheeyndicht en hadde/ oft men hoorde een groot gheluyt van Trommeslaeghers ende Trompetten/ Lancien kraecken/ Ruyters vallen / Soldaten in stucken houden/ hoofden op cloven/ armen ende beenen af houwen/ den eenen roepen den anderen sterven/ ende den derden soo jammerlijck int bloet wentelen/ dat het afgrijselijcken was om te aenschouwen/ t'welck soo langhe in alsulcken state duyrden/ dat het merstendeel van de voortocht der Schotsen doot/ ghewondt ende ghevanghen waeren/ waeromme heuren Coninck met zijnen troup van de Batalie int midden marcheerden/ dat noch veel vuyrigher dede beginnen desen furieusen strijdt/ in den welcken men mochte hooren menichte van peerden crijsschen / harnassen

sen ende sweerden clincken / ende veele dappere slaghen slaen / op een groot ghetal van vroome Ridderen ende stoute Soldaten / daer vander veele heur leven eyndichden / in sulcker manieren dat de Enghelschen een groot stuck weechs achterwaerts weecken / ende heur bycans stelden om de vluchte te nemen / als Palmerin tot den Coninck seyde: Hoe mÿn Heere / het schÿnt dat ghÿ u selven vergheet / waeromme en ghebiedt uwe Majesteyt niet / dat het squadroen vande Batalie aentrecke / ghemerckt den middelsten troup van onse vyanden al onder onse voorwachte is. Den Coninck dit hoorende / ende siende dat hy de waerheydt seyde / dede terstondts alle zÿn peerde volck ende voorts de gheheele slachordeninghe voort passeeren / soo dat beyde de partyen als doen heur uytersten crachten toonden / sulcke gheruchte maeckende als oft den God Vulcanus op nieus de wapenen des blixsems ende donderens / voor de andere Goden ghesmedet hadde. In sulcker manieren / datter veele stoutmoedighe Ridders metten neuse op d'aerde vielen / een groot ghetal der Helmen van de hoofden vlooghen / wapenen deurhouwen ende schilden deur boort worden. In welcke wercken Palmerin soo furieuselÿcken vertoonden / dat hy gheenen Schotsen en raeckte / ofte hy seynde zÿn ziele ter plaetse daerse nae dit leven hoeren. Waer inne hem Ptolomeus seer groote bystandt betoonde / doende alle de ghene die hem van zÿne vyanden ontmoeten / couragieuselÿcken beproeven het scherpte van zÿn sweert. Hier en tusschen dede den Coninck van Enghelandt zÿne vyanden oock seer wel ghevoelen de sterckte van zÿnen crachtighen arm / ende dat niet verre van den Prince Trineus / die om hem van den Coninck te doen kennen (sonder eenich perÿckel te ontsien) soo crachtelÿcken op zÿne vyanden viel / dat hy den Broeder van den Coninck vant Eylandt van Maddalena in eenen volle loope met zÿn Lancie d'wers deur t'lÿf passeerden / waer over den Coninck vant selve Eylandt / die gheacht wordt voor den alderstoutmoedichsten Ridder des gheheelen Legers (verstaende den doot van zÿnen Broeder) ghelÿck eenen schuymenden Beer int ghedranghe viel / met sulcken fellen moede doot slaende ende ter aerden werpende / dat bycans gheenen Enghelschen hem verbeyden en dorste / maer maeckten hem alle ruymstraet / tot dat hy ter plaetse quam daer de drie Griecksche Ridderen heur / niet als menschen en vertoonden / alwaer hem van eenen Soldaet ghewesen wort den ghenen die zÿnen broeder ghedoot hadde / waerom hy strackx op Trineus reet / ende verheffende zÿn sweert / meynde hy hem daer met eenen geweldighen slach van achteren opt hooft te gheven / maer Palmerÿn voechde hem haestelÿck tusschen beyden / roepende: Heer Capiteyn ick bent die ghy bestrÿden moet / waer over sy onder heur beyden den anderen soo bravelÿck bevochten / dat Palmerÿn op twee oft drie plaetsen vanden Coninck gequetst zÿnde / hem ten lesten soo manlÿcken slach opten Helm gaf / datse hem vant hooft vlooch / ende den selven slach verdubbeleerende / cloofde hy hem het hooft voorts op wes aen de hersssenen: Waer over hy doot op de plaetse neder viel / het welcke zÿn volck siende / meynden van gramschap te rasen / en deden den gheheelen achtertocht (in meyninghe van heure vyanden te overwinnen oft alle te sterven) aenvallen met een groote furie / in de welcke

de twee Coninghen van Engelant ende Schotlant seer wreedelijck opten anderen vielen / soo dat den Schotsen Coninck zijne Majesteyt van Enghelandt swaerlijcken ghewondt ter aerde dede vallen / alwaer hy sonder twijffel zijn leven oock geeyndicht soude hebben en ware aldaer deur een goede avontuere niet ghearriveert ghewest den Prince Trineus / den welcken met zijn scherpsnijdent sweert deurt Harnas van den Schotsen Coninck hieuw / maeckende hem in zijn lichaem een groote wonde daer soo veel bloets upt liep / dat hy geheel flau ter aerden neder viel onder zijnen volcke / die soo veele te doen hadden van hem met soo wel heurlupden als zijne groote perijckel upt het ghedrange te trecken / dat den Coninck van Enghelandt deur desen middel wederomme te peerde gheholpen zijnde / daer nae mette drie Greecksche Ridderen menningen ongheluckigen Schotsman deden ghevoelen datse heur wel wisten te wreecken / doende die rontsom haer neder vallen / ghelijck de willigenmooters de rijseren / waer deur alle de andere Enghelschen oock sulcken moet grepen / datse de Schotsen deden desspereeren van de victorie ende de vluchte nemen / sommighe nae een Bosschagie daer ontrent leggende / ende de reste na de Zee rant by heure Schepen / in eene vande welcke hem den Coninck (deur de hulpe van eene van zijne Edellupden die hem dede sitten op een snelloopent Spaens peert) salveerden. Terwijlen de Enghelschen zijn volck met eenen heeten moet vervolchden / al doot slaende wat heur ontmoete. In sulcker manieré / dat veele vande ellendige Schotsen liever bevinden de onstupre golven voor haere begraeffenisse te verkiesen / als te vallen in de handen van heure toornighe vyanden.

Hoe den Coninck van Enghelandt met zijn Legher wederom keerden, ende vande eere die hy bewees aen de drie vremde Ridderé.

Het xlviij. Capittel.

DEn Coninck van Enghelandt de voorseyde victorie aldus vercregen hebbende / dede alle de ghewonden cureren / ende de dooden (op datse de locht niet en souden besmetten) begraven / hem vertreckende in zijn Tente / alwaer hy gedachtich wert de goede diensten vande drie onbekende Ridders / ende geboot zijnen neve Clerides / haerlupden in alle neersticheyt te gaen soecken / de welcke haer vont in eene vande Schotse hutté heure wonden verbinden / tot haer seggende: Mijn Heeren / den Coninck mijnen Oom begheert dat ghy hem terstondts wilt comen visiteren. Welcke begeerte obedieerende / gingense voort nae zijn Tente / alwaer sy op haer knyen vielen voor den Coninc / die heur in een teycké van groote vrientschap (niet tegenstaénde dat hy ghewont was) met zijn rechterhant ophefte / seggende: Mijn groote vrienden / ick bekenne seer wel dat soo wel ic als t'Coninckrijck van Engelant / sonder uwe manlicke feyté ende wijsen raet / in groot perijckel soude hebbé gestaen. Derhalven / bid ic u in mijn Hof te willé blijvé / om aldaer van uwe wonden genesen te worden / op dat ick u luyden daer na mach recompenseren met het gene dat ghy van my sult begeeren te eysschen. Welcke faveur sylupden in dancke aennamen / eñ worden op staende voet gelept in eene van des Conincx Tenten / alwaer sommighe van zijne

Medi-

Medicÿn-meester heure wonden gua-
men verbinden/ terwÿlen zÿne Maje-
steyt zÿne quetsuere ooc dede visiteerē/
veerdighende daer nae eenen Post af/
met brievē aen de Coninginne in aller
ÿl om haer te verstendighen van zÿne
gheluckighe victorie/ t'welck geschiet
zÿnde/ ginck hy rusten wes tot sanderē
daechs smorghens dat hy met Palme-
rin/ Trineus ē voorts alle zÿn gesel-
schap nae Corsan reysden/ alwaer hy
thien dagen daer nae Generael Lieu-
tenant over geheel Engelant maeckte/
den Hartoch vā Tintriel die hem deur
zÿn bevel wederom met ses duysēt sol-
datē te velde begaf/ so neerstich aldaer
upten Lande verdrÿvende alle de reste
vande Schotsen / die noch sominghe
steden ende Casteelen van Enghelandt
inne haddē/ dat hy alle de dienders vā
den Coninck wederom in heure offitiē
steden ē plaetsen (daerse ghedurende
desen handel upt verdreven waren) stel-
den/ in minder als een maent. In welc-
ken tÿt oock byrans alle de gewonden
wederom verreghen volcomen gene-
singhe. Ende hierentusschen ginck den
Coninck seer dickwils visiteeren zÿne
drie onbekende Ridderē/ aende welcke
hy op eenē tÿt met groote begeert ver-
socht/ hem te willē verclarē wien datse
waren. Daer op Palmerin antwoor-
de: Mÿn Heer/ wy zÿn drie Greecsche
Edelluyden/ opgevoet int Hof des Co-
nincx van Macedonien/ ende om eeni-
ghe avontuere daer mede eere te beha-
len/ stonde te soecken / hebben wy deur
reyst veele Landen ende Provincien/ so
dat wy ten lesten verstaen hebbende dē
Crÿch tusschen Engelant ende Schot-
lant/ alhier gecomen zÿn om uwe Ma-
jesteyt te dienē in alle onderdanicheyt/
ghelÿck den aldersimpelsten van zÿne
soldaten. Uwen dienst hebt ghy my al-
bereets soo wel mette wercken betoent
antwoorde den Coninck / dat ick daer
deur alle mÿn leven lanck met mÿn ge-
heel vermogen aen u gehouden sal blÿ-
ven/ maer indiē u geliefde my uwe na-
men te verclaren/ so soude ick ten min-
sten mogen weten aen wien ick ē alle
mÿne Ondersaten recompensie schul-
dich zy/ ende niet alleene u/ maer oock
aen allē den uwen/ t'sy tegenwoordich
oft hier naemaels tselve so veel moghe-
lÿc doen genieten t'allen tÿdē wanneer
heur d'occasie eenichsins soude mogen
presenteerē. Mÿn Heer antwoorde Pa-
merin/ de ghelegentheyt en wil t'selve
voor al nu niet consenteeren/ om eenige
oorsaken die dit Coninckrÿck niet aen
en gaen. Daerom bidden wy seer oot-
moedelÿck dat hem uwe Ma^t voor de-
se reyse believe te vreden te stellen met
onsen bereyden dienste/ die wy tot zÿne
geboden draghen sonder voor alsnoch
wÿders te versoecken van onsen state/
daer van de wetenschap uwe Maje-
steyt weynich profÿts ofte schade can
in brenghen. Welcke woorden by Co-
ninck ghehoort zÿnde/ merckte hy wel
heure meyninge niet te wesen van haer
voor alsnoch te openbaren / waerom
om hy heur niet wÿders daer nae en
vraechden.

Hoe de Coninginne van des Conincx victorie verstendicht wordt, met meer andere propoosten.

Het xlix. Capittel.

DEn voorseyden Bode des Co-
nincx brieven ontfangen heb-
bende/ ghebruyckte alsulcke
neerstichept/ dat hy des avōts
vanden tweeden dach daer na volgen-
de/ geraeckte inde stadt/ alwaer de Co-
ninginne heur doenmaels verhielde/

verbeydende met groote vreese de uyt-
comste vande slachtinghe/ waer van sy
albereets wel eenich gerucht gehoort/
maer noch geene seeckerheyt verstaen
en hadde / tot dat den Bode heur de
voorseyde Brieven vandẽ Coninc pre-
senteerde / de welcke by heur ghelesen
zijnde / vertelde den Bode boven dien
noch mondelicken over luyde/ alle het
verloop vande gheschiedenisse der ghe-
heele slachtinge/ als ooc mede de won-
derbaerlicke feyten van wapenen/ ge-
schiet by de drie Grieksche Ridderen/
sonder de welcke seyde hy groot perijc-
kel soude gestaen hebbẽ het volck van-
den Coninck/ die (dat noch t'meeste is)
deur eene van haerluyden/ t'leven ghe-
salveert is/ oft ten minsten de ghevanc-
kenisse ontgaen/ waeromme zijne Ma-
jesteyt besloten heeft haer triumphante
incomste te willen laten doen binnẽ de
stadt van Lonnẽ/ t'welck hy my mede
bevolen heeft mondelicken te segghen/
op datmen sonder versuym in ordenin-
ge soude doen stellen al t'gene dat daer
eenichsins van noodẽ mach vallen. En
kent ghy dese drie Ridders niet seyde
de Coninginne. Neen ick Me-vrouwe
antwoorde dẽ post/ ic en hebbe die noyt
by mijn weten ghesien/ voor dat ick te
peerde ginck om herwaerts te loopen/
t'welck Agriole hoorende / dochte ter-
stonts dat het de ghene zijn souden de
welcke hare Staet-Joffrouwe int
Forrest af gesproockẽ hadde/ waerom
sy tot den Bode seyde: Bode/ wat wa-
penen voeren dese drie Ridderen. Den
eenen van haer Me-vrouwe (antwoor-
de hy) voert groene wapenen/ eñ dit is
den genen die mijn Heere den Coninck
vant perijckel des doots verlost heeft.
Den anderen voert een swart harnas/
desen spronck met de Schotsen om/ ghe-
lijck eenen verhongherden Leeuw met
eenen trop Schapen. Dẽ derden voert
eenen swarten Chrijghsrock met witte
strepen/ ende dien is so dapperen slaen-
der metten sweerde/ dat hyse alle mede
Boden maeckte die hy raeckte/ doende
heur nieuwe tijdinghe over brengen in
d'ander werelt / soo dat ghy vrpelijck
mocht gelooven Me-vrouwe/ dat sy-
luydẽ een groote oorsaecke zijn van on-
se victorie. Ick en moet geenen goeden
doot sterven / seyde de Princesse tot de
Coninginne/ indient niet en syn de gene
die deur dese stadt passeerden/ wanneer
ghy op eenen morghen u ghebet ginckt
spreecken Me-vrouwe/ int Capellicken
daer inne ghy gewoon zijt uwe devotie
te oeffenen / waer nae sy heur moeder
voorts int lãge vertooch t'gheheele pro-
poost t'welck hare Staet-Joffrouwe
mette selve Ridderen gehoudẽ hadde.
Voorwaer mijn dochter antwoorde de
Coninginne / uwe Joffrouwe eñ ghy
hadt beyde ongheliick van heur alsoo
cleyne onthalinge te betoonen/ daerom
bid ick u dat ghy sulcx t'heurder we-
dercomste beteren wilt/ daer inne heur
d'Infante gheloofde niet te sullen fail-
leren. Hier nae begiftichde de Conin-
ginne den Bode/ ende veerdichde hem
wederomme af met antwoort / waer
inne sy den Coninck mede onthode/ dat
zijnen wille sonder eenich versuym in
alles geobedieert soude wordẽ/ t'welck
by hem verstaen zijnde/ resolveerde soo
haest te vertrecken als t'reysen weder-
om verdragen wordẽ by de drie Griec-
ken / tot het beneerstighen vande ghe-
sontheydt vande welcke/ de Medicijn-
meesteren ende Barbieren soo vlijtich
waren/ datse nae acht dagen wederom
mochten wandelen deur t'Paleys/ al-
waer den Coninck op eenen naemid-
dach met haer deviseerende/ ghedach-
tich worde den bystant die den Keyser
aenden Coninck van Noorweghen ge-
sonden hadde/ seggende tot Palmerin:

Ick

Ick en kan my niet ghenoech verwonderen Heer Ridder mijn vrient/ waerom hem de Keyser soo openbare vyant van my verclaert heeft/ doẽde alle hulpe ende bystandt aen den Coninck van Noorweghen/ soo ick noyt eenige saecken teghens hem voor ghenomen hebbe die vyantschap souden moghen veroorsaecken / maer ick sweere by mijn Croone/ dat ick my daer van sal wreecken/ in sulcker manieren/ dat hy hem wel mach verseeckerẽ geene vrede met my te sullen ghenieten/ soo lange ic een voet Landts ende een dosijn Soldaten hebbe om my daer mede te mogen behelpen. Welcke woorden den Prince Trineus grootelicx mishaechdẽ/ maer Palmerin noch veel meer / dẽ welcken den Coninck antwoorde: Behoudens uwe gratie mijn Heer / het schijnt dat dẽ Keyser daer in geachtervolcht heeft t'gene waer toe hẽ t'devoir des maechschaps verbonde / soo hy nae mijn beduncken t'selve den Coninck van Noorweghen (als zijnde zijnen neve) niet wel en conde refuseeren : Dan van eẽ dinck kan ick uwe Majesteyt wel verseeckeren (als hebbende eenen langen tijdt in des Keysers Hof verkeert) dat hy is eene vande alderwijste ende sachtmoedichste Princen die ick oyt gekent hebbe/ daerom dunckt my datter veel eer nae een vrede met hem te trachtẽ staet/ als tot wijder discoort voort te varẽ/ sonderlinghe / aenghesien datter noyt eenighe vyanschap tusschen hem ende uwe Majesteyt gheweest/ noch oock al noch gheene ghewichtighe oorsaecken daer toe beweghende en zijn. Heer Ridder antwoorde den Coninck (van Palmerin aldus te hooren spreecken/ verwondert wordende) aenghesien uwe groote cloeckmoedicheydt ende courage / ende dat ghy segt eenen Grieck te zijn/ oock int Hof vanden Keyser lange verkeert te hebben/ soo en kan ick my anders niet wijs maecken/ oft ghy zijt den selfsten Grieckschen Ridder/ die so grooten faem in Vranckerijck vercregen heeft/ inde Campvechtinghen by den Prince Lowijs ende den Hartoch van Savoyen ingheſtelt gheweest sijnde. Indient alsoo is/ soo bid ick u dat ghy my niet verswijghen noch beletten en wilt de groote gheluckachtinge die ick daer deur soude ontfanghen/ van in mijn Hof te ghenieten de presentie van een alsulcken excellenten Ridder. Mijn Heer seyde Palmerin / wy hebben vastelijck voor ons genomen onse namen niet te openbarẽ/ voor dat wy meerder fame deur de feyten der wapenen sullẽ hebben vercreghen. Daerom hebben wy hier bevorens aen uwe Majesteyt seer ootmoedelicken versocht/ ende bidden die nochmaels te vreden te willen wesen/ met dat wy tegenwoordich eñ toecomende altijt zijn sullen uwe Majesteyts ootmoedighe ende ghetrouwe Dienaren/ in al t'gene dat hem ons sal gelieven te ghebieden. Nu ick sie u lyden ghelieften alsoo te zijn/ antwoorde den Coninck/ soo sweer ick dat ick u hierom in geender manieren meer molesteeren en sal. Eñ hier nae verbeyde den Coninck noch eenige dagẽ te Corsan/ te weten/ tot de wedercomste vandẽ Hartoch van Tintriel/ die uyt was om de saecken int voorgaende Capittel verhaelt zijnde. Den selvẽ gearriveert wesende/ ende alle des Coninckx volck alnu wederomme in goeder dispositie sijnde/ wilde sijne Majesteyt de Coninginne (die hem verbeyde op een Casteel vier mijlen van Lonnen gelegen) gaen besoecken. Welcke voornemen des Coninckx/ den Prince Trineus grootelijcx behaechde/ om dat hy daer door hoopte te genietẽ de wonderliefde van d'Infante Agriole/ seggende tot Palmerin:

Ghy weet wel mijnen getrouwē vrient dat de saecke de welcke my heeft doen verlaten t'huys van mijnen Vader/ eñ secreten vyant vertoonen vanden mijnen anders niet en is als om te geraecken inde gratie vande Princesse Agriole/daer van my alle de hope in u ghelegen is/om dat ick selfs hier in niet uytrichten en can/want soo gheringhe als ick haer sie / verlaten my alle mijne crachten/ ende en blijft my noch verstandt noch sinne noch middel/ om te versoecken de medicijne die my alleene can ghenesen. Derhalven bid ick u met groote affectie dat ghy (indien de Fortuyne my het gheluck ende u d'occasie verleende/ van haer te moghen verclaren een van de gheringste deelen van mijn gheduyrighe verdrietelijcke vermaeckelicheydt) in sulcken ghevalle te willen voor gherecommandeert houden mijn onverdraghelijck groot verlanghen. Mijn Heer rust u gheheelijcken op my antwoorde Palmerin/ ick hope hier inne soo wel te wercken/ dat ghy in corten tijdt solaes sult vercrijghen/ indien in de Princesse eenighe danckbaerheyt ofte compassie logeert/ maer wat dunckt u of onsen Dwerch hier van t'woort dede. Aengaende van my ick en achter niemandt bequamer toe. Ick en quelle my niet seyde den Prince/met deur wien het geschiet als ick slechs verlichtenisse mach ontfanghen. Weshalven Palmerijn zijnen Dwerch riep/ ende hem aen d'een sijde getrocken hebbende/seyde hy: Vrbande mijn vrient/u is seer wel bekent met wat grooter affectie ick Heer Trineus ghedienstich soude willen zijn/ende my ghenoechsaem openbaer uwe ghetrouwicheyt(maer in ic my verseeckere dat ghy altijdts begheert te volherden) in mijn alder secreeste saecken. Derhalven wilde ick wel dat ghy Trineus om mijnent wille eenen dienst dedet/ ende aen de Princesse Agriole van zijnent weghen verclaren/ de selfste verbeydende quellinge/ onderhoudē wordende tusschē hope ende vreese/ die ghy van mijnent weghen aen Polinarde te kennen gaeft/maer boven alsoo wacht u wel dat ghy niet en segt wie wy zijn/ nochtans suldy haer wel moghen verseeckeren dat den Prince een van de aldergrootste Heeren is van gheheel Europa. Mijn Heere antwoorde Vrbande/ick en heb teghens u noyt onwillich gheweest/alsoo en begeer ick oock niet te zijn/nu noch in toecommende tijden: Maer t'is seyde hy al lachende/om dat ick soo presentabel van persone zy/ dat ghy my de saeckē belastet van so groote importantie ende perijckelen / daer in ick niet te min vermeyne alsoo te wercken/dat ick daer mede hope te bewijsen hoe veel dat ick in sulcke conste gheleert hebbe van mijn goede oude Moeder/die my niet sonder eenige wetenschap achter laten en wilde / maer trock my op in haere professie. Men moet yet wes ter werelt hanteerē/seyde Palmerin/ al en is sulcke conste niet vande aldercierlijckste/so isse doch profijtelijck / de Meesters van dien voor hare beurse/ende die ghepassioneerden voor haer playsier: Waeromme employeert u hier inne vrylijck / want u daer inne profijt aen alle canten vallen sal. Van sulcke saecken en staet anders niet te verwachten antwoorde Vrbande/ hier met gaende by dē Prince Trineus/tot den welcken hy seyde.

Mijn Heer ick sal my soo cloeckelijcken in uwe saecken draghen / als mijn Heer Palmerin hem valiantelijcken toonde in eenen strijdt die hy wel weet/ doen ick de wacht hielde / t'welcke den Prince hoorende quam hem in eē teycken van danckbaerheydt omhelsen/ eñ seyde:

ſeyde: Mijn beminde vrient/ ick recommandeere my in uwe neerſtighe welſpreeckentheyt/ eñ maeckten met hem eenen bant van vrientſchap/ dien hy knoopten met eenighe Roſenobelen die hy Urbande by proviſie ontfanghen worden/ antwoordende: Laet my daer mede gheworden/ indien ick my niet en bedencke waer de Badt-ſtove ſtaet daer ghy u inne moet purgeeren/ om verloſt te worden van de quade humeuren van deſe hetſighe corſe. Soo moet ick nemmermeer (ſeyde hy/ verheffende zijnen hoevel/ ende ſpringende op zijn teyen) grooter van lichaem worden/ t'welcke my nochtans boven maten ſeer verdrieten ſoude.

Hoe dat den Coninck van Enghelandt nae de victorie teghens den Coninck van Schotlandt, ginck viſiteeren zijn Coninginne, ende vande eerlijcke onthalinghe die de drie Greecſche Ridderen gheſchieden.

Het L. Capittel.

NAe dat den Hartoch van Tintriel zijne ſaecken uytgericht hadde als voorſeyt is/ trock den Coninck van Engelandt met de drie uytlantſche Ridderen uyt Corſan/ om te gaen beſoeckē de Coninginne/ die zijne comſte ſo haeſt niet verſtaen en hadde/ oft ſy ſoude hem te gemoete zijnen eerſten Sone Falerike ghenoempt/ niet meer als thien Jaerē out zijnde/ den welcken (nae dat hy zijnen Vader de reverētie beweſē hadde) hem terſtonts (als van te vorens daer toe onderweſē zijnde) voechde byde drie onbekende Ridderē/ ende na dat hy die eerlick wellecom gheheeten hadde/ bedanckte hyſe hooghelijck vant ſecours t'welck ſy zijnen vader gedaen hadden/ ende couten met heur voorts ſo langhe tot datſe quamen int Caſteel/ Aen de poorten vant welcke een ontallijck getal van volcke ſtonden/ roepende met luyder ſtemmen: Geluckich moeten de Ridders ſijn die onſen Coninck vander doot/ ende Engelant van hare vyandē verloſt hebben/ ende voorts inrijdende wes op de voorplaetſe/ vondēſe aldaer de Coninginne met hare vrouwē/ ſampt de Princeſſe Agriole/ die haer uyt alle de Joffrouwen vertoonde/ gelijck de Planeet Venus onder de andere ſteerren ſoo dat den Prince van Duytſlant deur haer geſichte met ſoo groote verbaeſtheyt bevangē worde/ als dē Dief diemen op zijne miſdaet betrapt/ In ſulcker manieren/ dat hy (ſonder eenighe acht te nemen op t'ghene dat hem den jonghen Heere Falerike ſeyde) bycans vant peert meynde te vallē/ maer Palmerijn trock hem ſo ſtijf by zijnen mantel/ dat hy uyten ſlaep van deſe diepe ghedachten ontweckt worden/ ende de Coninghinne geluck wenſchte/ met ſulcker vreeſē nochtās dat hy de Moeder gegroet hebbende/ tegens de dochter niet gheſpreecken en conde/ maer moeſte heur de reverentie alleen met uyterlicke teyckenen bewijſen/ t'welck ſy niet te min in grooten dancke aen nam/ tot hem ſeggende: Mijn Heer/ en zydy niet den genen die de groene wapenen voerde/ eñ onlancx ledē aen eene van mijn Joffrouwē beloofde aen mijnen Vader byſtandt te doen. Ick bens gheweeſt Me-vrouwe antwoorde den Prince/ die alſulcke affectueuſe dienſten gheprezenteert hebbe aen u ghebodt/ het welcke my alſulcken moet ghegheven heeft/ dat ick mede naer mijn cleyn vermoghen mijn beſte ghedaen

heb

heb ẽm voor uwen Vader te helpẽ vercrÿghen de victorie / de welcke zÿne Majesteyt niet ghevolcht zÿnde/soo en soude my de doot ooc niet vergost hebben/alnu te doen dese ootmoedige versoeckinghe: Dat uwe gratie wil gelieven my te vergheven de misdaedt (die nochtans verdient de aldergrootste straffinghe / niet die een barmhertich hert/maer de ghedachten van eenen alderwreetsten Tyran souden mogen bedencken) om niet ghedaen te hebben de behoorlÿcke eerbewÿsinge aen de ghene die de meeste eere weerdich is vã alle de Princessen/die niet alleene tegenwoordich onder den omloop des Hemels leven / maer oock van allen den voorgaendẽ tÿt dit fondament des wereelts betreden hebbẽ. Mÿn Heere antwoorde de Princesse/de misdaet staet te achten by den misdanen / overmits ick van dit met goede reden geen misdaet achte/soo en cander oock gheene vergevinge vallen/waerom ick niet van weghen eenich erreur by u geschiet / maer om u begeerte te voldoen / u t'selve niet alleene en vergheve / maer om dat ghy mÿn Vader vander doot / ende Engelant vande Schotsen verlost hebt/ ken ick u oock schuldich te wesen een voor my onmogelic zÿnde recompensie, daer van ick nochtans niet en sal latẽ te volbrenghen / soo veele als mÿn machte uytrichten can in al t'gene dat ick voor u aen mÿnen Heere den Coninck te weghe soude moghen brenghen. T'minste punte van uwen goeden wille Me-vrouwe antwoorde den Prince/can my niet alleẽ meer als te veel recompenseren/maer veroorsaect ooc in my daerenboven een alsulckẽ geneychtheyt tot uwen dienste/dat indien ick coste raden uwe ghedachten/niet de volbrenginge van dien niet en soude wachten tot de uytspraecks van u ghehodt. Ende dit ghesept hebbende/ quamense inde sale/ alwaer een heerlick Conincklick banket berept was / aent welck Trineus ende de Princesse Agriole teghens den anderen overgeset werden. Waer deur daerentusschen de oogen vanden Prince ghedurichlicken de bootschap vande begheerten zÿns herten droegen aen Me-vrouwe de Princesse/de welcke dẽ God Cupido van alle teghenwille ontwapent/siende/oock also wonden/datse heur gesichte den Prince nauwelÿcx een oogenblick ontrecken en conde/tot dat hem een yegelick na zÿn rustplaetse vertrock/alwaer dẽ Prince de liefde so seer quelde/dat hy sonder de hope (die hem Palmerÿn gaf) in groot perÿckel van desperaetheyt soude ghestaen hebben. Terwÿlen de Princesse vande selfste sieckte oock alsoo getracteert wert/ datse des avonts alsse te bedde gint/ so vele gherust hadde als des smorghens datse op stonde een ure voor dat den Coninck met alle zÿn Hofghesin nae Lonnen trocken. Op welcke reyse Trineus hem soo nae by de Jofvrouwen voechde/als moghelÿck/om zÿn oogen te mogen voeden met het gesichte van de ghene die hy meynde nemmermeer genoech te connen aenschouwen. Ende aldus voort passeerende/quamense ontrent den middach deur een geneuchelÿck foreest / daer in de frissche coelte onder de schaduwe der dichte geplante boomen/om de hette vande clare Sonneschÿn (als zÿnde in den tÿdt dat den yverigen hont domineerde over de hemelen) den Coninck soo wel behaechde/ dat hy aldaer zÿne Tenten dede spannen eñ zÿn noenmael hielde/ waer van de tafelen soo gheringhe niet op ghenomen en waren/ oft hy reet den Hase jaghen/ waer in zÿne Majesteyt sulcke gheneuchte nam dat hy besloot aldaer noch eenige dagen te verblÿven/ eñ na-

men

men t'sanderen daechs smorghens de tijdtcortinghe vant Hert inde yandẽ te jaghen/ daer nae ontmoetense een wilt vercken/ gewapent met alsulcke slachtanden alsmen in langhen tijdt ghesien hadde/ t'welck geraeckt zijnde met een pijle / wort voorts overvallen van de Leyhonden ende Dogghen / waer teghens het noch wonder dede eer sy het t'onderbrochten/ eñ int wederom keeren vertoonde hem eenẽ grooteẽ Das/ waer nae met groote snellicheyt liepen de Haesewinden/ ghevolcht wordende van Braggen eñ Hoornblasers/ sulckẽ gheruchte maeckende/ dat het beeste (in voortijden van Palamedes, so seere gejaecht wordẽde) niet desgelijcx en dede/ ende den selven ghevangen sijnde/ keerde den Coninck wederomme nae zijne Tenten/ alwaer de Joffrouwen de ghevanghene beesten ghetoont worden/ eñ alle de Ridders aen des Conincx tafel t'avontmael seer heerlick aenghedient sijnde/ vertrock hem een yeghelijck nae zijn rust plaetse/ in meyninghe van des anderẽ daechs de geneuchte des jachts wederomme te genieten. Maer hierentusschen was Urbande (als den genen die in geen doof oor ontfangen en hadde t'bevel vande Rosenobelen van Trineus) alle middelen soeckende/ om des Princen begheerte int werck te mogen stellẽ/ waer inne hem de Fortuyne gunstich was/ doende de Joffrouwen een sonderlinghe gheneuchte nemen in met hem (overmits zijne wanschapenheyt) den tijt te corten/ waer deur d'Infante sulcke gemeynsaemheyt met hẽ creech datse hem des smorghens (als hy twee ofte drie reysen voorby heur Tente ghepasseert was) ten lesten dede in roepen/ ende hem alleene nemende/ seydese: Urbande mijn vriẽt/ en suldy my de waerheydt niet verswijghen/ van een saecke die ic u begeeren sal, Ghebiet vryelic Me-vrouwe antwoorde dẽ dwerch/ daer en is geen dinck in mijner machte dat ick voor u niet en soude willen volbrenghen/ voorbehalden de schade van mijnen Meester. Wie van driẽ is uwẽ Meester vraechde Agriole? T'is dẽ genen antwoorde hy die de swarte wapenen voerde inde slachtinge/ waer in hy soo veel waerachtige Ridderlicke feyten dede/ alsser opt ghelooghen zijn van Gavaran oft Amadijs. Maer segt my doch seyde de Princesse/ vã waer hy is/ wie zijn Cammeraten zijn/ ende waerom sy vreesen bekent te wordẽ. Dat is my van mijnen meester soo hooge verboden antwoorde Urbande/ dat ic t'selve om stervens wille niet en soude dorven doen/ nochtans sal ick (om dat ick seer wel op u betrouwe Me-vrouwe/ dat ghy niet en sout begeeren te wesen d'oorsaecke der qualickvaert van eẽ so ellendige creatuyre als ick) u daer van yet wes openbaren/ indien u t'selve gelieft te sweeren gheensins te sullen uytbrenghen. Sulcx beloof ick u op geloove van Princesse seyde d'Infante. U sal dan ghelieven te verstaen Me-vrouwe antwoorde hy / dat den Ridder mette groene wapenẽ van t'alderedelste huys is van geheel Europa/ beminnende tegenwoordich een jonckvrouwe so seer/ dat hy om hare liefde verlatẽ heeft zijn huys / goederen en ouderen / meer en soude ick u niet dorven te kennen gheven. Siet daer wel te propoost gheantwoort seyde de Princesse/ in plaetse vã mijne vraghe te voldoen / hebdy my in meerder begheerte ghestelt/ om te moghen weten wie dese Jonckvrouwe is/ en doet u doch niet langher bidden/ ick sweer u dat inder waerachticheyt daer van noyt woort uyt mijnen mont commen en sal. Ghy quelt my soo seer ende doet my soo groote gelofte/ antwoorde den dwerch/ dat ick bedwongen worde

hebben

boven mijne meyninghe ende verbodt/ u te openbaeren dat den Ridder met de swerte wapenen mijnen Meester Palmerin van Olieven is / die deur zijne heerlijcke feyten soo grooten fame vercreghen heeft in Vranckrijck/ vechtende voor de schoonheydt van zijn Alderliefste. Den anderen heet Ptolomeus ende is eenen Greeschen Ridder/ maer den Ridder mette groene wapenẽ daer ick vlus van ghesproocken hebbe / is den Prince Trineus/ Sone van den Keyser van Duytslandt/ den welcken alle zijne vryheyt/ in sulcker manieren slave ghemaeckt heeft van uwe excellente schoonheyt/ dat hy tegens zijn devoir ende natuyrlicke liefde/ sijnen Vader bedroghen heeft / gheveynsende te trecken tot bystandt vanden Coninck van Noorweghen/ maer in plaetse van dien heeft hy hem zijnen grootẽ vyant vertoont/ om geene andere oorsaecken als om u te doen kennen zijne groote begeerten/ van u noch te maecken Keyserinne van Duytslant. Derhalven en wilt doch gheen oorsaecke zijn van een alsulcken persoone ende edelẽ Ridders doot/ die hy sonder twijffel cortelinghe moet sterven/ indien ghy hem niet gheringe verseeckeringe en doet van uwe vergeldinge der weder liefde/ daer van hy de weygeringe so seere vreest/ dat hy dieshalven niet min en lijt als eenẽ armen gepijnicht wordende Martelaer/ uyt het welcke uwe barmhertichheydt hem alleene can verlossen. Als Agriole den Dwerch alsoo hoorde spreecken/ wertse meer verwondert als oftse eenich wonderbaerlijck visioen vanden Hemel gesien hadde/ soo datse een wijle tijts bleef staen sonder spreecken/ antwoordende nochtans ten lesten/ hoe ist mogelijc dat dit Trineus/ Sone vandẽ Keyser van Duytslant soude moghen wesen/ aengesien de groote vyantschap tusschen onse Vaderen/ voorwaer ic en cant niet geloovẽ. Ic verloochent mijn over Olde-vader seyde dẽ Dwerch indient alsoo niet en is/ maer soo veel aengenamer behoort u zijnen dienst te sijn Me-vrouwe. Indient alsoo is seyde de Princesse/ so is het buyten mijn machte hem weerdichlicken te recompenseerẽ/ nochtans en sal ick daeromme niet laten van hem met een goede affectie onderdanich te zijn in alle t'ghene dat de eere lijden mach. Maer ick bidde u dat ghy heurluydẽ dese onse t'samenspreeckinge ymmers niet openbaren en wilt. Me-vrouwe antwoorde Vrbande/ ick sal u seer gheerne obedieeren in alle andere saecken/ maer in desen dunckt my onweerdich te sullen werden den naem van getrouwen Dienaer/ indien ic desen Prince (sonderlinghe om dat zijne droefhz mijns Meesters quellinge is) niet en opẽbaerde datter so veele courtoysheyts in u bevondẽ wort/ als uwe groote schoonheyt beloovende is / om also eẽ weynich te verlichten zijn groot verdriet/ t'welck hem al levende doet sterven. Nochtans wacht u bovẽ al wel repliceerde Agriole/ van hem wijs te maecken eenich sot faveur/ streckende tegens mijn eere / want hy hem daer inne bedrogen soude vindẽ/ hoe wel dat ic hem een seer goede affectie toedrage/ maer t'selve gheschiet alleene deur de goede diensten die hy mijnen Vader bewesen heeft. Me-vrouwe antwoorde dẽ Dwerch / hy is alsulcken deuchdelijcken Ridder / dat hy selfs gheensins en soude begeeren eenige saecke die de redenen niet en vereyschte/ ende hier met aen de Princesse de reverentie ghedaen hebbende / en was hy nauwelijcx van heur gegaen/ als den Coninck (die van dien dach oock des smorghens vroech t'playsier van de Jachte ghenomen hadde) wederomme quam/ vinden-

de

ende hem onder de schaduwe der boo-
men/verbeyde de Conginginne met hare
Joffrouwen/ aen wien de Heeren ende
Ridderen de reverentie ghedaen heb-
bende/ vertrock hem een yeghelijck nae
zijn logement / waer deur Trineus
Orbande vondt inde Tenten van Pal-
merijn / den welcken hy aldaer aen een
zijde trock / hem vraghende oft hy in
zijne saecken niet uytghericht en hadde.
Daer op den Dwerch (willende aen
eyde zijn profijt soecken) antwoorde:
Indien ick daer mede wist te winnen
uwe gratie mijn Heer/ick soude u open-
baren een saecke die weerdich is om u
blijde te maecken. Mijn vrient antwoor-
de Trineus / segt het my doch sonder
langer vertoeven/ghy en sult daer voor
niet ongerecompenseert blijven. Doen
vertelde hy hem t'gheheele propooste
dat hy met de Princesse gehouden had-
de/ daer toe hy oock niet en vergat van
zijne yet wes by te doen/ hem ghehee-
lijcken verseeckerende dat sy niet min
op hem als hy op haer verliest en was:
Wildy nu vraghen oft hy der blijde om
was/ peynster eens op/ Jae hy voor-
waer/ ende in sulcker voeghen / dat hy
dochte te zijn in een vande alderschoon-
ste Paradijsen die Epicurus opt inven-
teerde. Waerom hy Orbande omhels-
de/ende seyde: Och mijn vrient/wat be-
lieft u dat ick u geve? Wat begeert ghy
van my? Eyscht vryelijck / want ghy
hebt my met dese tijdinghe mijn leven
wederom ghegheven/ maer naedemael
t'beginsel goet is/ so behoortmen t'eyn-
de voorts te vervolgen. Ghy weet wel
mijn Heere antwoorde hy / dat ick t'u-
wen dienste ghebooren ben. Neemt dan
desen Esmeraude seyde den Prince/ en-
de wilt heur (so ghiringe als ghy daer
toe de ghelegentheyt vint) bidden/datse
dien gelieve te dragen/ in gedachtenisse
vanden ghenen sy de doot en t'leven in
heure handen heeft/ tot welcken eynde
den Dwerch den rinck ontfing vanden
Prince / den welcken nae den middach
de Coninghinne in haer Camer ginck
visiteeren/ alwaer Palmerin met veele
meer andere Ridders ende Joffrouwe
albereets met haer was deviseerende/
inde teghenwoordicheydt vande Prin-
cesse Agriole/die Trineus so gheringhe
niet en hadde sien incomen/ oft sy wort
hopende dat den Dwerch hem haer goet
faveur geopenbaert soude hebben/ hem
so neerstich aenschouwende/ dat hy haer
in sulcker manieren wort behaghende/
dat sy heur veel geluckigher achte van
bemint te worden als te beminnen. Waer-
teghens den Prince groot verlanghen
hadde om heur te mogen aenspreecken/
daer van hy hem nochtans langher als
een halve ure/ick en weet niet deur wat
vreese ofte bloodicheyt onthielde / niet-
temin verstoute hem de liefde ten lesten
alsoo/dat hy hem met een gracieuselijc-
ke ghemaniertheydt by zijn Princesse
voechde / de welcke hem oock met soo
goede affectie ontfinghe/ dat Trineus
effen zijn hant op haer ronde Borstges
ghelept hadde / als t'zijnder quader a-
vontueren den Coninck in de Camer
quam segghen/ dat de Jaghers t'Hert
(t'welck den voorleden dach over de
panden ghesprongen was) achtervol-
gen t'Hynde/ wederom int besette Bos
hadden sien loopen/ so dat wy't morgen
(seyde hy) lichtelic sullen mogen betrap-
pen/ende op datse dan de Jachte des mor-
gens so veel te vroeger soude mogen be-
ginnen/ wilde hem een yegelijck na zijn
rustplaetse vertreeken/ so dat Trineus
voor dese reyse de partye moste uytstel-
len en ginck met Palmerijn en Ptolo-
meus nae heur Tenten / alwaer Pal-
merijn hem te ruste gelept hebbende/ so
geringe niet int slape gevallen en was/
oft hy worde gequelt met eenen verdrie-
telijcken

telijcken droom. Hem dochte dat hy int gheselschap van den Coninck op de Jachte was/ alwaer hy uyt eenẽ donckeren hol eenẽ grooten wreeden Leeuw sach commen/ den welcken (beginnende te briesschen ende te schudden mettẽ hoofde) op hem viel met sulcker furie/ dat hy met zijne clauwen deurrete zijne wapenen/ ende brack alle de malien van zijn pantsier/ hem soo veele te doen maeckende/ dat hy int perijckel meynde te blijven. Van welcke quellinghe zijns gheests hy soo seere verschrickt wort dattet Trineus die beneffens hem lach/ gewaer worde/ ende hem aenstiet/ vraghende wat zijn wonderbaerlijck getier inden slaep beduyde. Van welckẽ aenstoot Palmerin gantsch verbaest in den bedde opsprong/ ẽn gheheel wacker zijnde/ vertelde hy Trineus zijnen droom/ mede tot hem segghende: Mijn Heere my dunckt goet te zijn dat wy morghen als wy met het ander gheselschap uytrijden/ ons wapenen/ om dat sulcke verschrickinghen somtijts niet veel goets en beduyden/ hoe wel datse de meeste tijt maer fantasyen en zijn. Doen wy alsoot u ghelieft antwoorde Trineus/ die hierom met zijne twee Cammeraten smorghens in heure volle wapenen (uytghenomen de Helmetten met de Lancien/ die heur hare Schiltknechten naedroeghen) den Coninck eenen gheluckighen morgen ginghen wenschen/ den welcken hem van alsulcke toerustinghe seer verwonderden/ vreesende oft haer yet misdaen hadde gheweest/ ende vraechde heur wat sulcx beduyde. Uwe Majesteyt is seer wel bekent antwoorde Palmerijn/ dat eenen Ridder altijts bereyt behoort te wesen tot alle avontueren/ en soo wy dan niet en weten wat Fortuynen ons souden moghen ghebeuren tusschen al nu ende onse wedercomste/ daerommme hebben wy onse wapenen aenghedaen tot uwe Majesteyts meerder verseeckeringe. Uwe voorsichtichheyt staet grootelijcx te prijsẽ antwoorde den Coninc/ die hier na mette meestepaert van zijne Heeren ende Ridderen op de Jachte reet te veltwaert inne/ alwaerse een singuliere gheneuchte namen/ in te sien naloopen/ om laege werpen/ vangen ende doden de Harten/ Dassen/ wilde Ossen/ swijnen ende andere wilde beesten/ het welcke den Coninck so wel behaechde/ dat hy voor hem nam aldaer noch vijf ofte ses daghen te logeeren.

Hoe de Coninginne van Enghelandt met haer dochter Agriole gherooft, ende Palmerin ende Trineus wederomme verlost worden, uyte handen vanden eyselijcken Reuse Franarke.

Het lj. Capittel.

EEnen dach reysens vant Foreest/ alwaer den Coninck teghenwoordich met zijne Tenten logeerde/ woonde eenen grouwelijcken Reuse/ een van de wreetste menschen des gheelen Coninckrijcx Franarke genaemt/ op een Casteel het sterckste van alle de andere des gheheele Provincie/ t'welcke op hem ghevallen was nae den doot van zijnen vader/ die sulcx met gewelt ontnomen hadde van eenen deuchdelicken Ridder zijnen ghebuyre/ ende noch hadde den selven zijnen Vader oock gerooft veele meer andere plaetsen/ met het Eylandt van Madaleyne waer van inde Coninclicke weerdicheyt bleve Franarkes outsten broeder/ die van Palmerin inde slachtinghe ver-

erslaghen was/als voorsept is/ t'wele
en desen Reuse soo haest niet gheboot-
hapt en hadde/ oft hy besloot vastelijc
em aenden Ridder die zijnen Broeder
hedoot mocht hebben/ te wreecken.
nde hierom oock (hoe wel hy daer te
orens altijt groote vrunt vande Prin-
n van Enghelant gheweest was) alle
n overlast ende schade hem mogelijck
ijnde/ te doen aen den Coninck/ den
elcken met zijn gheselschap van de
achte wederomme comende/ ontrent
eure Tenten hoordense een groot ghe-
tijs/ ende saghen eenen Schiltknecht
t haer comen loopen soo seere als zijn
eert runnen mochte/ den welcken ghe-
rriveert zijnde/seyde haestelijc met een
mmerlijc gheclach/hoe dat den grou-
elijcken Reuse Franarke/ Heer vant
asteel Garbonnes/nae heur uytrijden
daer inde Tenten ghecomen was/ eñ
et ghewelt gherooft hadde de Conin-
inne met haer dochter/ t'welck den
oninck hoorende/ meynde van rouwe
desp ereeren/ ende seyde: Eylacy nu
eeft ons desen booswicht meer ver-
iets aengedaen/ als ons alle de voor-
aende victorie/ vreuchde veroorsaecte:
Maer Palmerin sonder eenighe andere
woorden te maecken/ vraechde alleen
at wech sy ghereden waren. Lancr
it foreest seyde dẽ Schiltknecht/ twelc
hiet opt naeste Dorp. Doen nam hy
oer zijnen Helm ende Lancie die hem
Orbande nae droech/ gaf zijn peert de
poren ende liep met vollen toome/ soo
as ghevolcht wordende van Trineus
ñ Ptolomeus als heur mogelick was/
nde runnende voorby de Tenten/ sa-
ense veele vrouwen ende Joffrouwen
ussche n ontrent veertich doode Ridde-
en (die om haer Coninghinne te be-
hermen/ t'leven gheeyndicht hadden)
aen/ d'eene crijten/d'andere weenen/de
erde de handen te samen slaen/ ende de
vierde de armen cranckten al in teycken
van droefheydt/ oock veele andere Rid-
ders heur in aller ijl wapenen om den
Reuse nae te volgen/ t'welck haerluydẽ
noch meer beweechden van met vollen
loope voort te rijden/ vraghende alle de
ghene die heur teghen quamen oft haer
niet ontmoet en was den Reuse Fra-
narke/ den welcken van verre siende
datmen hem vervolchden/ dede in aller
ijl zijn volck voor hem rijden/ende hiel-
den hem t'achterste. Waer over hem
eerst in ghesicht creech den Prince Tri-
neus/die daerom zijn peert ('twelck seer
snel loopẽ conde) in sulcker furie de spo-
ren gaf/ dat hy zijne metghesellen meer
als eenen booch-scheut weechs te voo-
ren quam/roepende tot den Reuse: Ghy
valschen Verrader ende Roover/u boo-
se meyninghe sal u faillieren/ ende hier-
entusschen velde hy sijne Lancie tegens
zijnen vyant/die desghelijcx dede/ waer
deur zy so crachtich opten anderẽ run-
den/ dat Trineus met zijn sperre des
Reusen harnas deurdronghe/ ende gaf
hem een cleyn wonde/ daer hy hem
nochtans niet meer om en beweechde/
als oft den Prince teghens eenen toorn
ghereden hadde/ den welcken hy daer-
enteghens also groete/ dat hy hem met
het hooft teghen d'aerde/ ende met de
beenen in de locht wierp ende swaerlijc
wonde/ t'welck Palmerin (die dẽ Prin-
ce op de hacken volchde)siende/meynde
dat hy doot gheweest ware/ ende viel
daeromme in sulcke toornicheyt aẽ/dat
noyt bedrãmt wilt swijn hem vehemẽ-
ter teghens zijnen Jager betoonde/als
Palmerin teghens Franarke/ seggen-
de: Jck sweer u by den Almachtighen
Godt/dat ghy alhier u boosheydt beta-
len sult. Hier mede sloot hy zijn visier/
stelde de Lancie inden arrest/ ende liep
met een groote rasernye teghens den
Reuse/ den welcken zijn Lancie (die hy
noch

noch geheel hadde) falierde/maer Palmerin trefte hem een weynich onder de lendenen met sulcken ghewelt / dat hy de platen van zÿn harnas van een dede splÿten/gevende hem deur sulcken splete een groote wonde / ende voorts volbrenghende heuren loop / ontmoetense den anderen alsoo mette lichamen ende schilden / datse beyde ter aerden neder vielen/ waer over Franarke (als grof ende swaer zÿnde) hem soo gheringhe niet wederomme en conde oprichten/ oft Palmerÿn (die prompt ende lichtveerdich op zÿne voeten ghesprongthen was) hadde hem albevorens so swaren slach op eene vande kuyten ghegheven/ dat zÿn sweert achter op t'scheenbeen af stupte/nochtans en maeckten der den verhetstẽ Reuse niet veel wercx af/maer sloech beyde de handen aen zÿn onmatelÿck groot sweert / eñ gaf daer mede eenen slach/ met den welcken hy zÿnen vyant midsen van eẽ meynde te houwẽ/ dan Palmerin dede een haestigẽ sprong ter zÿden uyt/ die hem Franarke (zÿn sweert wederom verheffende) na wilde doen/ maer zÿn half afghehouden been en wilde sulcx van zÿn groflichaem niet verdraghen/ soo dat hy op zÿn een knye viel / van pÿnen de locht met crÿsschen ende roepen alsoo vervullende/ datmen daer van den weerclanc in alle de rontsom legghende berghen mochte hooren/ niettemin volbrocht hy al rasende den opgeheven slach nae Palmerin/ die den selven wederom ontsprong/ waer deur t'punte van zÿn sweert so diep in d'aerde viel/ datmen byeans een lanck woort soude hebben gesprooecken eer hÿt daer wederom uyt conde trecken / waerentusschen Palmerin hem veerdichlÿcken soo gheweldich sloech op den lochteren schouder/ dat hem den schilt uyte handt vlooch/ t'welc hy siẽde / liep hem voorts den Helmet vant hooft rucken / ende sloech sonder eenige ghenade so langhe op des Reusen harden cop / tot dat de herssenen daer uyt vloghen.

Hier en tusschen was Trineus wederomme te peerde gecomen/ ende ontmoete eenighe Ridders van Franarke/ die de Coninghinne ende haer Dochter (nae datse die van hare peerden ghestoten hadden/ om heur te beter te mogen weeren) voor haer jaechden/ eene vande welcke die dẽ Prince t'eerste aen quam/ ontfinck van hem soo swaren slach op zÿnen ongheluckighen schouder / dat hem niet alleen t'sweert upte handen/ maer oock zÿnen arm vant lichaem vlooch/ waer van zÿne wonden de doodelÿcke pÿne ghevoelende/ ginck hy de repse doen daer van niemant wederomme en comt/ soo dat Trineus siende desen ghepasseert te zÿn / hem keerde tot eene vande andere / die hem braef voor zÿne Cammeraten wilde bethoonen/ maer om dat hy t'hooft qualyck gewapent hadde/ ontfinck hy vanden Prince alsulcken slach achter inde neck/ dat sÿn keele voor de coude des ysers gevoelde/ ende ginck sien waer den eersten gebleven was. Terwÿlen hadde Ptolomeus oock eene albereets de siele uyt het lichaem doen scheyden/ ende ghebruyckte teghens de reste een seer groote couragie / die nochtans niet te ghelÿcken en was by de manierẽ van Trineus / wiens de teghenwoordichheyt vande ghene aen de welcke hy achte alle zÿn gheluck of ongheluck te hanghen/ also zÿnen moet vermeerderde/ dat hy niemant ter wereldt sterck genoech en dochte te zÿn / om hem te moghen overwinnen maer / gelÿck de crachten (hoe groot datse oock zÿn) de hoochertichheydt niet en connen ghelÿcken/ alsoo soude hy hem oock ten lesten in zÿne meyninghe bedrogen hebben ghevonden/ om dat hem ende Ptolomeus alle de cloeckmoedige Ridders

van

an den Reuse vijfentwintich int ghe-
l zijnde / rontsom int midden van
eurluyden alsoo begonsten te beslup-
en ende benauwen/dat sy daer sonder
wijffel t'leven geeyndicht souden heb-
en/en hadden heur niet haestelijck te
ulpe gecomen eenige Edellupden van
en Coninck / die Trineus wederom
enen moet gaben/ waer deur hy zijne
panden op nieus also bevocht/ dat hy
gens heuren danck ghenaeckte by de
rincesse Agriole/de welcke haren Al-
erliefsten siende/ stercb haer oogen ten
emel/clancte heure handen eñ seyde:
ch edele Ridder/ God wil u met den
wẽ gratie verleenẽ / dat ghy de victo-
e verrijgen meucht over dese valsche
heimẽ. Van welcke woordẽ Trineus
helupt wel hoorde/dan en con (over-
its t'geruchte)niet verstaẽ watse be-
upden/nochtans denckende datse van
ijn Alderliefste quamẽ/ om hulpe roe-
ende/ voechde hy hem na den Schilt-
necht die de Princesse verwaerde/den
elcken hem meynde te ontvlachten /
aer den Prince was hem so gheringe
p de hacken/dat hy hem met den eer-
en slach midsen van een hieuw /so dat
ijn herte met het bovenste deel des lic-
aems op d'eene/ eñ de longe eñ lever
et het onderste deel op d'ander zijde
an zijn peerde viel. Agriole(die meer
oot als levendich dochte te wesen)met
ijnẽ bloede bespreuckelẽde/waer deur
vã flauwichept int gras neder viel/
aer op dẽ Prince(overmits de omcin-
elinge van zijne vyandẽ) geen acht en
onde nemen / maer zijn hert geinfla-
eert zijnde/viel so furieuselickẽ op de
rste(als eenẽ Tyger den genẽ die haer
ongẽ ontnomẽ heeft/ vervolcht) slaẽde
en alle canten recht en dwers nae zijne
yanden/die oock soo wel heur devoir
eden/datse alvereets ses bande aenge-
omen Ridders des Coninex/onder de
Politie van d'ander werelt hadden ge-
sonden te leven/ende soudẽ (niet tegen-
staende wat Trineus hadde connẽ upt-
richten)de reste lichtelick naegehestuyrt
hebben/indien haer niet te hulpe geco-
men en waren den Coninck ende Pal-
merijn(die van zijne Majestept ter wij-
len hy met den Reuse int werck hadde
geweest/achterhaelt was)met vijftich
andere Ridders/die heur voort so cloec-
kelijck vertoonden/ datter niemant vã
t'volck des Reusen en ontquam / maer
eynden aldaer alle miserabelicken heur
leven/ waer nae den Coninck van zijn
peerdt tradt/ende ginck by zijn Conin-
ginne(die met haer Dochter al beven-
de/ghelijck het lof op de boomen/ God
om hulpe waren aenroepende)tot heur
segghende: Me-vrouwe Godt heeft my
huyden grooter gratie gedaen/ als my
dunckt dat opt creatuere heeft mogen
ontfanghen / want mijn hope en was
niet u opt meer te sien. Waer op de be-
vreesde Princessen niet een woordt en
antwoorde / maer waer'en noch soo
verbaest(deur het voorgaẽde perijckel
ende het ghesichte van so veele dooden/
die in heure presentie (met de Fontey-
nen bloeyende upt haere wonden) de
groenichept des velts met roode dorh-
tichepdt waeren besprenghende/ datse
den Coninck(so geringe sy by hem con-
den gheraken) om den hals vielen/seg-
gende: Och mijn Heere/helpt ons doch
slechs upt dese grouwelicke plaetse/het
welcke zijne Majestept volbrocht/ende
bevool zijnen neve Clerides/dat hy den
Reuse met alle de doode lichaemen van
het volck van dien soude doen brandẽ /
niet in meyninghe van eer/gelijck onse
Voor-Ouderen deden/maer tot meer-
der schande van zijn gepasseerde boos-
hept. Hoe seyde de Conginne(t'selve
hoorende)is den schelm doot/wie heeft
dit heerlijck feyt volbrocht. Den selfstẽ

antwoorde den Coninck/die oorsaecke is geweest van mijne heerlicke victorie teghens het hooveerdich ende machtighe Legher der Schotsen / waer van ic hem (al en waer my dese nieuwe versterckinghe des verbintenis t'hemwaerts/niet geschiet) van alle mijn leven gheen ghenoechsame vergeldinghe en can doen. Welcke propooste geduyrende/dede Palmerijn (die niet teghenstaende zijne periculeuse feyten/ egeene quetsueren ontfanghen en hadde) Trineus van zijn peert beuren/eñ verbont zijne wondẽ t'beste dat hy mochte/terwijlen den Coninck by hem quam/vragende hoet met zijn Cammeraet was. Hy is seer gequetst mijn Heer antwoorde Palmerijn/nochtans en dunckt my niet dat hy eenich perijckel des levens sal staen. In welcke woorden d'Infante blijtschap eñ droeffenis schepte/ segghende tot heuren Vader/heur goet te duncken dat den ghewonden Ridder in een Rosbaere ghedraghen worde: Waeromme den Coninck in aller yl nae eene schickte daer inne Trineus ghelept worde. Ende nemende alsoo den rechten wech nae heure Tenten/ quamense int vervolghen van dien ter plaetse daer op d'aerde neder ghespreyt lach het grouwelijcke doode lichaem van den Reuse/ van wiens grootheydt niet alleen de Coninghinne met haere Dochter ende den gheheelen troupe alsdoen eerst te deghe verwondert worde/ maer oock den Coninck selve/den welcken gheboodt datmen hem soude ontwapenen ende de Wapenen met draghen. Oock verclaerde hy voorts alle zijne goederen (om de misdaet teghens den persoon van zijne Majesteyt) ghelept te sullen wordẽ aen Slandts Domeynen / om t'welck int werck te stellen / van nooden was de Landen van den selven Reuse wederomme in onderdanicheyt te brenghen. Daer van den Coninck (in zijne Tenten ghearriveert zijnde) den last gaf aen den Grave van Bonnorope/die wel bemercte hem seer swaerlijck te sullen vallen zijn commissie ten eynde te brenghen/indien die vã den Casteele Garbonnes hen daer teghens wilden stellen. Waeromme hy met hem nam vijf hondert lichte peerden ende den Helm ende Schilt van Franarke / doende int aencomẽ t'meestendeel van zijnen troupe verberghen ontrent het Casteel / ende met dertich van dien reet hy aen de poorte / ghebiedende datse hem souden inlaten om een sonderlinghe oorsaecke van weghen Franarke, die hy seyde int ghesélschap vanden Coninck te zijn / ende in een teycken van verseeckeringhe / dede hy heur toonen den Helm met den Schilt. Die van den Casteele denckende dat heuren Heere alnoch so grooten vrient vanden Coninck was/als hy hem hier te voren verthoont hadde (want heur van Franarke van desen zijnen handel om die te secreeter te moghen uytrechten/gantsch niet geopenbaert en was) ghelooften al wat heur den Grave seyde: sonderlinge om datse sulcke seeckere teyckenen saghen. Waeromme sy hem neder lieten de brugghen/ende open deden de Poorten des Casteels/de welcke hy met de dertich Ridderen soo langhe inne hielden / tot dat heur de andere te hulpe quamen / overvallende voorts met den gheheelen troupe t'gantsche Casteel / daer van sy alle t'volck deur de scherpte des sweerts deden passeeren / het welcke de andere steden ende sterckten van den Reuse verstaen hebbende / begaeven hen alle goetwillichlijcken onder Bonnorope als des Conincks Lieutenant / die (daer over Stadt-houderen ende Gouverneuren by provisie ghestelt hebbende)

daer

...aer na wederom trock na zijnen Hee... ...e den Coninck/ alwaer hy seer eerlijc... ...en in grooter blijdtschap ontfanghen ...worde.

Van't propooft tusschen Palmerijn ende de Princesse Agriole, nae dat hy den Reuse Franarke verslaghen hadde, ende hoe den Coninck wederomme nae Lonnen trock.

Het lij. Capittel.

DEn Coninck in zijne Tenten ghearriveert zijnde/ dede terstondt neerstelijcken visiteren de quetsueren van alle zijne ...ghewonde Ridderen/sonderlinghe van ...Trineus/die de Medicijnmeesters sey... ...en een wonde int weeck van zijnen lij... ...e te hebben seer periculeus zijnde/ soo ...at hem van nooden zijn soude / aldaer ...til op de selfste plaetse eenighe daghen ...anck te verblijven. Waerom den Co... ...inck hem de eere wille aendoen / ende ...ock aldaer vertoeven / tot dat hy we... ...eromme genoechsame sterckheyt om ...e reyse te connen verdragẽ/soude heb... ...en vercregen/ ende op dat hy niet we... ...erom onversiens overvallen en soude ...worden / dede hy eenen grooten hoop ...Ruyters ende voetvolcx comẽ / om alle ...acht de wacht te doen/ soo lange ghe... ...uyrde dese daer blijvinge/inden welc... ...e den Prince Trineus dickwils ghe... ...isiteert worde vande Coninginne/als ...ock vande Princesse Agriole/ die hem ...et hare presentie alsoo versachte een ...eel periculeuser wonde/als die hy vãt ...olck des Reusen vercreghen hadde/ ...at hy wenschte zijne buytenste quet... ...uren langhe te moghen dueren / op dat hy alsoo van zijne binnenste te beter mochte vercrijgen de genesinge. Waer toe hem Palmerijn (volghende zijne beloften) oock soo gunstich was / dat hy op eenen naemiddach (terwijlen de Coninginne Trineus met gheneuchelicke propoosten onderhielde) hem voechde by d'Infante/so verre van alle het ander gheselschap/ dat hy haer sonder eenighe vreese van ghehoort te worden / zijn meyninghe wel openbaren mochte. Maer sy (moghelijck grootere begheerten hebbende om te verstaen/als Palmerijn om te kennen te gheven) begonste t'eerst te spreecken / segghende: Heer Ridder den Coninck mijnen Vader en can u nemmermeer ghenoechsaem recompenseren vande lofweerdighe diensten die ghy hem met uwe goede companie bewesen hebt/ten zy dat u wen goeden wille uwe verdiensten ghelieft te verclepnen /ende die te stellen in een moghelijck zijnde voldoeninghe / daer toe ick van mijnent weghen sal doen al t'ghene dat u eerlijck herte aen my sal ghelieven te versoecken. Mevrouwe antwoorde Palmerijn/ indien ick mijn Heer den Coninck eenighe diensten ghedaen mach hebben / daer van ben ick meer als weerdich gherecompenseert/soo verre u die int minste punt aenghenaem zijn / om dat ghy twee Ridderen / my ende mijnen Cameraet gheheelijcken onder u ghebodt hebt / om de wille vanden derden die alhier int bedde leyt / zijnde een eenich Sone vanden Keyser van Duytslant/ ende soo grootelijcx uwen gheaffectioneerden Dienaer ende Minnaer / dat hem alle den tijdt die hy niet in uwen dienste en can te weghe brenghen / maer een verdriet dunckt te zijn / soo dat hy niet en heeft willen aen nemen het houwelijck van veele hooghe persoonen / om dat

hy vastelijck besloten heeft niemandt
voor zijne Princesse te ontfangen/ dan
u Me-vrouwe / indien uwe gratie be-
lieft desen getrouwen minnaer sulcken
faveur te doe. Welck propoost hy noch
voorts wilde vervolghen/als de Prin-
cesse tot hem seyde: Heer Palmerin u-
wen Dwerch heeft my albereets sijne
saecken soo wel te kennen ghegheven/
dat ick my onweerdich soude achten
ontfanghen te worden onder t'ghetal
van eenighe danckbaere Jonckvrou-
wen / indien ick den Prince Trineus
niet en beminde/al en waert maer om't
perijckel daer hy hem om mijnent wil-
le inne ghestelt heeft. Daeromme sal u
gelieven hem vryelijck te verseeckerẽ/
dat de liefde niet alleene in hem en
woont / maer oock alsulcke plaetse in
my genomẽ heeft, dat den tijt hem mo-
gelijc sal openbaren mijne goede affec-
tie. Me-vrouwe antwoorde Palme-
rin/daer en resteert anders niet tot des
Princen hoochste weldaet die hy ter
werelt soude connen begeeren/ dan dat
uwe gratie te werck stelt dese goede af-
fectie/de welck oock soude connen ver-
sachten de gramschap die den Keyser
over hem sal moghen nemen / van dat
hy teghens zijnen wille (om de groote
liefde die hy tot u draecht) te hulpe ge-
comen is mijn Heer den Coninck uwẽ
Vader. Ick sal al doen seyde de Prin-
cesse / dat my mijn Heer eñ Me-vrou-
we ghebieden sullen. Waer op Palme-
rin antwoorde: Ick gheloove vaste-
lijck Me-vrouwe/ uwe discretie soo
groot te wesen/ dat ghy u niet en sult
stooten aen eenighe saecken van geen-
der weerden/ maer wech werpen de
lichtveerdighe vrouwelijcke vreesen/
ende manlicken volbrenghen t'ghene u
maecken can de hoochste Princesse van
gheheel Westen. Ic bidde u Heer Pal-
merin seyde de Princesse/t'versoec hier

van te willen uytstellen tot op een an-
der mael/om het antwoorde van een so
groote saecke/ vereyscht een langer be-
peysinge / nochtans sal ick den Prince
selfs aenspreeckẽ/ om hem mijnen goe-
den wille van onderdanicheydt te too-
nen / in al t'ghene daer toe my de eere
ende deucht den toome wil volghen la-
ten / soo gheringhe als mijn Moeder
haer vertrocken sal hebben/ de welcke
voorts daer naer aen de twee Ridderẽ
oorlof nam/latende heur Dochter ver-
geselschapt met twee Joffrouwen al-
leene in de Tente / alwaerse van Pal-
merin in zijnen arm geleyt worden tot
aent bedde van den Prince Trineus,
den welcken sy de reverentie dede/ende
(ghelijck de gewoonte van sulcke per-
soonen is / inde presentie vande ghene
daer mede sy nochtans groote vrient-
schap te maecken/ eñ vreuchde te han-
teeren begheeren) grootelijcx bevreest
ende beschaemt wordende/seydense tot
hem met een neergeslagen ooge:

Heer Ridder/ hoe gaet het met uwe
ghesontheydt/ die van ons grootelijcx
in zijne volcommenheyt begeert wor
Voorwaer my mishaecht soo seer uwe
quade Fortuyne/ dat indien ick dae
van eenich deel tot uwe verlichtingh
conde draeghen de pijne van dien/ in
sulcken gheval veel blijder soude lijden
als t'verdriet t'welcke ick al nu (door
compassie tot uwaerts) ghevoelende
ben. Als Trineus de Princesse aldus
gratieus teghens hem hoorde spreec
ken/ en wiste hy nauwelijcx van groo
ter blijdtschap oft hy een waerachtig
stemme oft eenighe andere fantasy
hoorde / noch veel min / wat hy op
staende voet antwoorden soude / twel
Palmerijn ontwaer wordende/ wilde
hy voor eerst het woort doen/ ende sey
de: Hy can nu seer haest ghenesen wor
den Me-vrouwe / aenghesien da

Hy

hy by hem heeft de Medicijnmeesterse die hem in een oogenblick can stellen in volcomen ghesontheyt/ ende dit geseyt hebbende/ginck hy van daer/ghevreyn-sende elders te doē te hebben. Waerentusschen Trineus upt den slape vā zyne groote onghewoonelijcke vreuchde ontwaect was/ende seyde tot de Princesse met eenen swarē sucht: Me-vrouwe indien ghy schoon paert cont hebbē in myne quade Fortuyne/ende om my te verlichten een deel van diē afnaeme/ soo soudy in plaets van my vorderlijck te wesen/my een groote schade veroorsaecken / om dat ghy daer deur myne wonden in myn hert (t'welck geheelijc in u rust) sout overdraghen daer my die nu maer in buytenste deel van myn lichaem en raecken / alwaerse my nae de ghemeyne opinie eenighe pijne souden moghen aendoen/ maer myn oneyndelijcke ende onuytsprecckelijcke groote liefde/heeft in my alsoo verandert t'gemeyn gevoelen/ datse my in plaetse vā sulcke pijnen veroorsakten een sonderlinghe blijtschap/alleene om dat ick die ghecreghen hebbe in al te cleynen dienste vande ghene in wiens behaghelijckheyt ick myn leven employeerende/de doodt geluckich soude gheacht worden by myn verlangent hert/ t'welc sinder den eersten dach dat myn ooghen uwe clare schoonheyt saghen blincken in foreest / noyt een ooghenblick ruste/gheneuchte noch blijtschap heeft moghen hanteeren/tot nu dat uwe presentie my ghelieft heeft te confarteren/myn verdriet te doen verdwijnen / ende mynen geest te verheugen. In sulcker manierē dat ick geraeckt soude zijn tot een volcomen aldergrootste blijtschap / indien daer onder soo groote gheneuchte niet en meugden eenen twijffel of myn onweerdicheyt deur uwe bermhertichheyt ock inde gratie sal moghen geraken / daerom sal u ghelieven Me-vrouwe/so verre ghy uwē Dienaer t'leven schencken en niet veroordeelen en wilt in my sulcke quellende twijffelachticheydt te niet te doen. Eylacy myn Heere antwoorde de Princesse/ick ben albereets so verseeckert van uwe getrouwe liefde/dat ick u niet en can laten tot versekeringhe van sulcke twijffelinghe / te schencken in plaets van t'uwe myn hert / verbult zijnde met de hoope dat wy ons noch eens te samen gheluckich ende wel te vreden sullen vinden. Welc propoost sy noch langher wilden volherden/maer de Coninginne dede haer haestelijck roepen / waeromme sy den anderen moesten laeten. Niettemin creech den Dwerch dien selfsten avent noch goede gheleghentheyt om aen de Jonge Princesse den Esmeraude van weghen des Prinsen te presenteeren/ waer voor sy Orbande rijckelijc begaefde/ende den Prince in plaetse van dien eenen schoonen Diamant sont / die by hem in sulcke blijdeschap ontfanghen worde / dat hy deur de hulpe van de neerstichheyt der Barbieren / den sesten dach daer nae wederomme ghenoechsame sterckte vercrege om de moeyten des reysens te moghen verdragen /het welcke den Coninck soo gheringhe niet verstaen en hadde/ oft hy reysden voorts naer de Stadt van Lonnen/ alwaer de drie Grieckschē Ridders met een groote eere in een Triumphante Incompste ontfanghen / ende buyten de Stadtpoorten vande Heeren/ Officieren ende Burghemeesteren / met den Coninck willecom gheheeten worden/ende t'ghemeyne volck riep alle de stratē lancx met luyder stemme: Gode beware de drie Ridderen die de Coninghinne met haer Dochter verlost hebben upte handen vanden wreeden Reuse/het welcke alsoo langhe duyrde/wes

tot datse int Palleys quamen / alwaer
den Coninck heur dede logeeren in eene
vande alderheerlijckste plaetsen / hou-
dende t'heurder eeren open Hof acht
daghen lanck / inde welcke oock aldaer
quamen alle de Heeren / Princen ende
vermaerste Ridderen des gheheelen Co-
nincrijcx / uytghenomen den Hertoch
van Galles / die hem excuseerde op den
swaren Crijch / onlancx leden in zijne
landen (ghelijck voor verhaelt is) ghe-
passeert / nochtans was de schande van
dat hy in Vranckrijck (vechtende voor
de schoonheyt van Agriole) overwon-
nen hadde gheweest / de grootste oorsa-
ke dat hy t'Hof schoude / alwaer dese
drie onbekende Ridders sulcken faveur
vanden Coninck toeghelaeten worde /
datse so ghemeynsaem inde camer van
de Coninghinne / als van zijne Maje-
steyt ginghen / waer deur Trineus (on-
der t'dexel vande Coninghinne te groe-
ten) goede ghelegentheydt hadde om
dickwils aen te spreecken zijn Agriole /
tot de welcke hy op eenen morgenstont
seyde: Ick ghelaof vastelijck Me-vrou-
we dat u seer wel bekent is mijn onver-
dragelick lijden / t'welck ick u nochtās
niet laten en can te openbaren / also van
ure te ure vermeerderen / dat het uwen
getrouwen Dienaer cortelinex zijn le-
ven sal doen eyndighen / so verre u niet
en ghelieft t'selve te versoeten met een
lieffelijc faveur. Mijn Heere antwoor-
de de Princesse / uwe weerdicheyt en cā
niet alleen geechte worden te verdienen
alsulcken leeghen state van mijnen die-
naer / die de Monarchie des gheheelen
aertrijcx weerdich zijt te regeerē / maer
oock soude ick my voor seer ghelucktich
achten / indien ick u (mijn eere behou-
den) in eenighe ghelieftte conde gedien-
stich zijn / maer ick bid u dat ghy my o-
pentlick wilt verclaren / in wat manie-
ren ghy dit lieffelijck faveur verstaet.

Waer op den Prince heur soo geringe
niet en wilde antwoorden / oft Palme-
rijn quam by heurluyden ende seyde:
Wel Me-vrouwe sal ick u nu moghen
noemen Vrouwe van den Prince van
Duytslant. Maer Agriole beschaemt
zijnde / sloech haer gesichte nederwaerts
sonder hē yet wes te antwoordē. Wes-
halven hy zijne reden voorts vervolch-
de / seggende: Me-vrouwe indien ghy't
noch niet en zyt / so rade ick u als eenen
aldergetrousten vrient / dat ghy u son-
der langher uytstel tegenwoordelicken
toecomende Keyserinne van Duytslant
maeckt / ende tot dien eynde belooft met
ons derwaerts te trecken / alwaer ghy
van den Keyser met sulcken blijden ge-
late ontfanghen sult worden / dat ghy
om de helfte van u leven niet en soudt
willen desen goeden raet niet gevolcht
te hebben / ende boven dien suldy daer
mede de lofweerdige deucht doen van-
de vrede te veroorsaecken tusschen hem
ende uwen Vader. Waer op hem Agri-
ole met eenē swaren sucht antwoorde:
Mijn Heer daer en is geen Prince noch
yemandt anders ter werelt levende die
ick liever voor eenen Heere ende Man
soude ontfanghen / als mijn Heer Tri-
neus: Nochtans also te vertreckē son-
der de wetenschap vanden Coninck en-
de de Conynginne / dunckt my tot cley-
ne eere te sullen connen worden gereec-
kent / daerom bidde ick u dat ghy in de-
se sake deur uwe ghewoonelijcke voor-
sichticheyt also wilt ordineren / dat wy
de nijdige Fortuyne selfs geen oorsake
van ongheluck en geven. Waer tegens
Palmerijn haer soo vele vermaningen
ende biddinghen van Trineus weghen
voorhielde / datse ten lesten zijne toera-
dinghen plaets gaf / beloovende met
haer te reysen alwaer heur ghelieven
soude / daer van haer Trineus nae alle
zijn vermoghen bedanckte / soo blijde

zijnde

zijnde/dat hem dochte gheene grootere vreuchde op dese werelt by een mensch te connen ghenooten worden / hoewel dat Palmerijn hier in niet veel gheringhere blijtschap en ontfing/als hopende deur desen middel corts wederemme te gheraecken in de presentie van zijn Polinarde/daer van hem dochte albereets hondert Jaeren absent gheweest te zijn / soo datse noch van den selfsten dach deur eene van die aldererbarenste Piloten die aldaer inde haven te vindẽ waren/eẽ schip deden toerusten / waer inse Agriole secretelijc mede in Duytslandt meynden te nemen / tot welcken eynde sy den volgenden dach de meeste paert van heure goederen stilswijgent t'schepe deden /om den toecommenden nacht te vertrecken/maer de Fortuyne (siende datse alsoo nae heure fantasyen wilden voortvaren)hadde lust om heure nijdicheydt oock daer onder te menghen/doende int Hof gheveuren de navolghende avontuere.

Hoe dat gheduyrende dese blyde vergaderinghe , te Lonnen een Ionckvrouwe arriveerde , versoeckende aenden Coninck justitie teghens eenen Ridder van zijn Hof,ende wat daer over ghebeurde.

Dat liij.Capittel.

ALs t'voorseyde groot gheselschap van Heeren ende Princen noch op de Feeste van de voorverhaelde acht daeghen (by den Coninck ter eeren der drie onbekende Ridderen ingestelt)vergadert waren /niet denckende als aẽ playsier/ ghenuechte ende blyschap/ quam aldaer een seer schoone Ionckbrouwe/ vergeselschapt met twee oude ongewapende Ridders/ende eenen anderen gheelicken ghewapent / die ghevolcht worden van ses Schiltknechten/ met welc gheselschap sy (opten selfsten dach als de drie Ridders des snachts secretelick meynden te vertrecken) int Palleys ginck/viel voor den Coninc op de knie/ ende seyde : Heer Coninck uwe Majesteyts grooten faem heeft my voor langen tijt doen verstaẽ de goede betrachtinghe vande weerdicheyt uwer Sacre Croone/daer met ghy eenẽ yderen sonder uytneminghe der persoonen / goet recht ende Justitie zijt doende/ eẽ qualiteyt waerachtich lof weerdich in alsulcken hooghen Prince / voor wiens Majesteyt ick sal doen een clachte (so verre zijne goedertierentheyt my t'selve consenteert)tegens sulcken vileynigen ende ongetrouwen Ridder/dat het weynich scheelt dat mijn bedructe ziele moede zijnde/van verdriet deur hem te lijden/niet en verlaet dit ellendich ende ongheluckich lichaem/so dickwils als ick op hem dencke. Desniettegenstaende wordt hy gheacht voor eenen deuchdelijcken man / ende heeft oock groote autoriteyt in dit Hof. Mijn officie antwoorde den Coninck / en is niet alleen van te straffen de quaetdoenders/maer oock de handt boven t'hooft te houden de verdruckte / daerom spreeckt vryelijck uyt u clachte. Mijn Heer seyde sy/ ick beminde soo seer eenen Ridder/ dat ick dien tegens den wille van mijn ouders ende vriendẽ tot eenẽ man meynde te verkiesen/achtende dat hy my beminde met soo getrouwe ende oprechte liefde / als zijn valsch hert hem dede gheveynsen/ maer den Booswicht en hadde anders gheene meyninghe als om my te bedrieghen/want nae dat ick hem ghemaeckt hadde Heere van my/

van mijn sterc Casteel/ende voorts van alle mijne goederen heeft my dē schelm verjaecht ende van hem gestooten/noch noyt daer na eenighe van mijne goederen wederom willen gheven/ noch veel min voor zijn echte Huysvrouwe (die ick doch was) ontfangen / wat biddinghen oft smeecken ick daeromme aen hem dede/ ende desen Schelm is den openbaren Verrader ende Eetbreecker Miser / die hier diesniettegenstaende so stoutelijck dorst staen in de presentie van uwe Majesteyt/ die ghelieven wil bermhertichheyt te hebben met dese ellendighe Jonckvrouwe/ende heur Justitie te doen op heure rechtveerdighe beclaginghe. Miser seyde den Coninck wat antwoort ghy op sulcke strafweerdighe beschuldinghe. T'welcke Miser hoorende (geveynsende grootelijcx den verwonderenden) ende den Coninck de reverentie gedaen hebbende/ seyde hy: Mijn Heer ende beschermer /ick soude grootelijcx verschrickt zijn gheworden van dese hoovaerdighe ende erdachte beschuldiginghe/indien ick van langer hant niet en kende het heerlijck oordeel van uwe wijsheyt/ want sonder twijffel indien dese valsche uytspraecke ghe-schiet waer voor een so lichtveerdigen Prince / dat hy de eerste beclaginghe (sonder de beschuldichdes partye in zijn rechtveerdich-maeckinghe te hooren) gheloof gave / soo soude ick terstondts veroordeelt zijn gheworden. Maer ghelijck het dickwils ghebeurt/ dat de saecke wel ondersocht zijnde / de Claghers valsch bevonden/ ende ghestraft worden met den eysch van de clachte. Alsoo moet het alhier (sonder de ghenade van uwe Coninckliicke Majesteyt) oock seeckerlijck gheschieden/ tot welcken eynde ick mijne verontschuldinghe uwe Majesteyt ootmoedelijck voor diens / dat aengaende ten eerst wat dese valsche vrouwe my beschuldicht van haer eenighe gheloften in houwelijck gedaen te hebben/t'selve is gheheelijcken onwaerachtich/ maer sy heeft wel dickwils met erghe ende soete vrouwelicke woordē ende bedriegelijcke aentreckingen onderstaen my tot eenen man te moghen hebben / dan om dat ickse anders als een deuchdelijcke vrouwe behoort te zijn /bekende/ en heb ick daer noyt int geringste punte toe willen verstaen / het welcke de oorsake is mijn Heer dat sy haer voorgaende liefde in eenen toorn verandert heeft/ende my is comen beclagen voor uwe goedertierentheyt/die sy seer qualick kent/denckende dat mijn Heer my daer toe sal bedwinghen met zijn volcommen macht.

Ten anderden/ aengaende de ontneminghe van hare goederen / t'selve is oock valschelijck gheypractiseert / ende comt my het Casteel met goederē daer van sy wil spreecken / met goede reden toe/ als ghecommen zijnde van mijne Voor-Ouderē / daer van ick afgedaelt zy in rechte nederdalende linie / ende volghens naeste Erfgenaem van dien. Maer wat aenlanght de reste / met de veele schelt-woorden/daer acht ick onnoodich op te antwoorden/soo die gheschiet zijn alleene deur vrouwelijcke toornicheydt sonder eenighe redenen: Biddende hier met dat uwe Majesteyt ghelieve my ontschuldich te kennen/ ende dese valsche vrouwe te straffen/ ghelijck de clachte van hare valscheydt vereyscht.

Als den ghewapenden Ridder die de Jonckvrouwe mede brocht/hem alsoo hoorde spreecken / tradt hy mede voor den Coninck/seggende: Miser t'is een groote sotticheydt/ te willen loochenen de dinghen die bycans alle de Werelt openbaer zijn/ in sulcker manieren/dat

al en wordt dese saecke niet gestelt inde pzoberinghe van eerlijcke luyden / soo soude den gemeynē faem de selve nochtans genoechsaem verseeckeren/ maer d'ellendighe Jonckvrouwe begeert uwe boosheydt tot meerder openbaerheyts kennelijck te doen maecken deur de Wapenen / op dat sy t'heure weder crijghen/ende den valschen Miser van zijne quade feyten/tot een spieghel van anderen ghestraft mach worden. Om tot sulcke goede Justitie te gheraken / ick seg mijn Heere/dat Miser is eē verrader ende bedrieghe r/t'welck ick hem sal doen bekennen deur zijnen eyghen mont/ oft sal hem huyden t'hooft vanden lijve slaen / indient uwe Majesteyt alsoo goet dunckt. Miser hoorende dat hy niet alleene vande vrouwe / maer oock vanden Ridder gescholden wort/ ontstack in grooten toorne / ende antwoorde: Dat hy ende alle de ghene die enighe iniurie van hem ghesept hadden/valschelijck loghen / ende soo dickwils alsse sulcx van hem seyden / als schelmen liegen souden. Oock dat hy seer willichlijck ende bereyt was hem deur de wapenen te bedwinghen/ zijne woorden als een leughenaer te moeten wederroepen / indient den Coninck eñ zijn Hof alsoo ordineerden / hoopende seyde hy/u te betoonē uwe sotte hoochmoedicheyt ende lichtveerdicheydt / waer deur ghy soo lichtelijck gelooft dese infame Hoere. Ende den Coninc met zijnen Rade op dese sake deliberēerende / ende siende datter int punt des Houwelijcx gheen bewijs en was / maer aengaende van't Casteel veele ghetuygen ten beyden zijden ingebracht worden/ordineerdē voor recht/dat de Joncvrouwe de versochte Campvechtinghe vergost worde / om de sake met de wapenen te slissen/t'welck den Ridder van de Jonckvrouwe hoorende/ seyde tot den Coninck: Mijn Heer/ naedien uwe Majesteyt goet gedocht heeft dē Camp tusschen Miser ende my te consenteren/ soo wil u oock ghelieven(volghens de oude ghewoonte)hem te bevelen borge te stellen/op dat indien hy overwonnen wort t'Casteel gestelt mach worden in uwen handen/om daer na daer mede te doen alst na reden behooren sal/t'welcke den Coninck verstonde behoorlijc te zijn. Waerom Miser terstont tot hem riep zijnen broeder / dien hy in dese sake borge voor hē stelde / heel luyde segghende : En wilt u hier inne niet beswaert vinden broeder / want aleer de Sonne onder gaet/sal ick my verlossen vande valsche beclaginghe/ende u vande borchtael ontslaen/ gaende daer met uyt de sale om hem te wapenē / dan also't laet op den namiddach was /wert de Campvechtinghe uytghestelt wes tot des anderen daechs / dat sich den Ridder die der Jonckvrouwen rechs verdedigden wilde/hem wederom int Hof presenteerde/aldaer hem niemant en kende uytghenomen Palmerijn /die aen zijnen blauwen Schilt met de goude Sonne / bemerckte dat het Frisol was / waermede hy soo periculeusen gevecht ghehouden hadde in Vranckrijck/den welcken zijnder altijdts verbleven was by den Hartoch van Galles/wiens Suster(zijnde eē seer schoone Jonckvrouwe)hy boven maten seer beminde/waer tegēs sy niet weyniger haere liefde op hem ghestelt en hadde / om dat hem heuren Broeder in seer groote eere hielde / deur zijne hooghe ende brave Ridderlijcke feyten/ van de welcke dese Jonckvrouwe den faem vernomen hebbende / ghinck aen hem de beclachte doen van t'ongheluck dat haer Miser bewees. Waerover Frisol (compassie crijghende) om heur goet recht te helpen verdedighen /

met haer naer des Coninckx Hof was ghetrocken/ nae dat hy (voorts nae de beschickinge van dese saecke) wederom te sullen comen / belooft hadde aen den Hertoch/ die dies niet teghenstaende om zijn vertreck soo seer bedroeft was/ als Palmeryn om zijne compste blijtschap hadde / denckende hem alnu beter te wreecken/ waerom hy secretelickē upte sale ginck/ ende gheboot eene van zijne Schiltknechten dat hy hem aenstonts een peert ghereet soude houden buyten de stadt met zijne wapenē/ daer met hy vermeynde Frisol int velt te vindē ende te bevechten indien hy Miser te boven ghinck/ maer indien Miser hem overwon/ alsdan soo vele te doen dat hy hem t'leven gheensins en soude schencken/ maer hy wort seer bedroeft als hy van zijn voornemen belet worde / deur dien dat den Coninck den Camp dede besluyten / ende hem met den Hertoch van Norgales tot Richters van diē ordineerde / ende ginck daer nae met zijn Coninghinne ende haere Iofvrouwen op de stellagien / ende de Richters vergeselschapt met veele Heeren eñ Princen in heure Tenten. Terwijlen dē Heraut riep datse heur beste mochtē doen de twee strijders/ de welcke hierom soo gheringhe als de Trompetten begonsten te blasen/ hare Lancien velden/ eñ liepen met sulcke macht teghens den anderen/ dat Miser zijn spere brack op den Schilt van Frisol/ die hem daer teghens soo recht int visier nam / dat hy met zijn Lancie zijns vyandts Schilt/ Harnas en lijf dwers deurrunde/ waer over den Verrader sonder eene vā zijne handen ofte voeten meer te verroerē / doot op de plaetse neder viel / t'welcke Frisol ghewaer wordende / tradt van zijn peert/ ende ontwapende hē t'hooft/ maer siende dat hem de ziele verlaeten hadde/ liet hy hem legghen/ ende seyde tot de Richters: Mijn Heeren resteert u yet wes meer te doen voor de verkrijginghe van der Ionckvrouwen goede recht daer bē ick toe bereyt. Ghy hebt genoech gedaen Heer Ridder antwoorde Palmeryn/ in dese saecke/ bidt Godt dat ghy also gheluckich moecht zijn in uwe andere affairen/ ende bevolen hebbende datmen t'lichaem van Miser (t'welck naederhant van zijne vrienden alsoo hy van groote afcomste was/ eerlijcken begraven worde) ewech soude dragen/ ginck hy metten anderen Richter upten Camp nae t'Palleys /alwaer se soo gheringhe niet ghecomen en waren/ oft Frisol quam oock aldaer mette Iofvrouwe/ de welcke voor dē Coninc op haer knyen viel / biddende dat hem wilde ghelieven haer wederom te doen geven het Casteel met alle de goederen die heur Miser t'onrecht af onthouden hadde/ t'welck heur den Coninc beloofde/ daer van zijne Maiesteyt hoogelick bedancke worde/ soo wel vande Ioncvrouwe als van Frisol/ die daer tegens een groote eerbewijsinghe van den Coninck om zijn heerlijck feyt ontfangen hebbende/ met zijn Ionckvrouwe upte sale ginck om te reysen den wech diese ghecomen waeren / t'welck Palmeryn siende / gheboot zijnen Dwerch Frisol te volgen/ op dat hy hem daer na wiste te segghen wat wech hy gereyst ware/ dat den Dwerch also volbracht/ doende terstonts daer na daer van de wetēschap aen zijnen Meester/ den welcken (om te beter zijn gheselschap te mogen ontcomen) met Trineus ginck visiteren de Coninghinne / alwaer hem den Prince terstonts tot de gheneuchlijcke t'samencoutinghe met zijn beminde Agriole voechde / sonder yewers anders op te dencken/ als Palmeryn hem so secretelijcken upte Camer maeckte / dat noch hy noch Ptolomeus t'selve niet en saghen/

sage/gaende voorts met zijne Dwerch ter plaetse daer hem den Schiltknecht met zijn wapenē ende peert verbeyde / alwaer hy hem in aller yl wapēde/seggende tot Orbande ende den Schiltknecht/datse wederom na de stadt keeren souden/ende hem aldaer verbeydē/ hoe Trineus ende Ptolomeus aenseggen/ hem voor dese reyse te willen excuseren/van dat hy heur niet te kennen gegeven hadde zijn haestich vertreck/ ende zijne wedercomste(sonder eenighe hoepte te doen) aldaer verbeydē: heur lyden mede biddende seyde hy / datse my daerentusschen ghelieven voor gerecommandeert te houdē in onse oude vrientschap. Oock verbiede ick u dat geene van u luyden my en volcht om my nae te varen / soo verre ghy niet in mijne onghenade vallen/ende van mijne vrienden/vyandē worden wilt. Dit geseyt hebbende / nam hy de Lancie ende reet met vollen loope den wech die hem gewesen was van zijnen Dwerch/ den welcken met zyn Cammeraet in groote droefheyt wederom keerden na de stadt/alwaer sy niet en vergaten de geboden haers Meesters uyt te richten aen de twee Ridderē/ die sulcx hoorende/ zijn vertreck jammerlijcken beclaechden/sonderlinge den Prince Trineus/die hem hier deur van zijn voornemen beroofft sach / sulcken bedructen ghelaet betoonende / dat den Coninck (hoewel hy selvs seer bedroeft was) heur medelijden bedwongen wort hem te troosten/ beloovende dat hy Palmerijn met alle neerstichedt deur zijn geheel Conincrijck soude doen soecken/so verre hy in weynich dagen niet wederom en quam / t'welck wy heur eenen tijt lanck in een verlang ende vreesende bedruckthedt sullen laten verbeyden.

Hoe Palmerijn nae de doodt van Miser, Frisol vervolghende, hem oock ghedoodt soude hebben, sonder de voorbiddinghe van een Ionckvrouwe.

Het liiij. Capittel.

Eer Palmerijn Frisol conde vervolghen/ waster albereets deur de Campvechtinghe ende zijn heymelijck ewech comen / soo veel vanden dach ten eynde gheloopen/ dat hy niet langhe en hadde ghereden/ oft den nacht quam hem overvallen/ maer de wassende Goddinne Diana die albereets soo vol was datse heure silvere hoornē toegeslotē hadde/spreyde van heur soo claren licht / dat hy gelijckewel onder de beschijninghe van heur blanck aenschijn / soo lange voortrede / tot dat sy vervolghende heuren broeder Phœbum, haer mede int Westen ginck verberghen / waer deur de duysterheyt Palmerijn bedwonghe int wilde velt te verbeyden/tot de compste van Mevrouwe Aurora/die hy so haest heuren witten standaert niet en hadde sien vlieghen int Oosten / oft hy ginck wederom te peerde sitten/eñ vervolchde zijnen wech/een yegelick die hy ontmoeten vragende offe dē Ridder met de Jofvrouwe niet gesien en hadde/maer daer en was niemant die hem vā heur yet wes wiste te seggē: Waeromme hy (vreesende datse hem ontrijden souden) den geheelen dach sonder ophoudē / oft eenige spijse te nutten/voort passeerde/ tot dat hem den nacht bedwonge te logeeren inde Herberge van een deuchdelijcke Weduwe / vande welcke hy vernam dat Frisol daer voorby ghereyst was/ weshalven hy des smorgens zijn

Weerdinne God beval / eñ reet voort-
aē wes tot dat hy opte middach quam
aent eynde van een Bosch / alwaer zij-
nen wech heur naer soo veele diversche
plaetsen verspreyden / dat hy hem opde
cruys weghen met zijn peert stil moeste
houden / seer bedroeft zijnde om dat hy
niet en wiste welcken hy volgen soude /
dan ten verliep niet langhe oft daer
quam tot hem rijden een Jonckvrou-
we sittende op een Tel seer costelick be-
hanghen / tot de welcke hy seyde: Jonc-
vrouwe / en is u niet ontmoet eenen ge-
wapenden Ridder met eenē waterver-
wigen Schilt / hebbende int midden eē
vergulde Sonne / met hem leydende een
Jonckvrouwe / die vergeselschapt wort
van sommige Schiltknechten. Jae hy
voorwaer Heer Ridder antwoorde sy /
indien ghy my belooven wilt twee eer-
lijcke gelosten / soo sal ick u eer de clock
morgen ses uren gheslaghen heeft / in
zijn presentie leyden. Ick belove u sey-
de Palmerijn. Volcht my dā antwoor-
de sy / ende reden alsoo den gheheelen
dach met groote neersticheydt voort /
tsamen houdende menigherhande pro-
poosten / waer onder heur Palmerijn tē
lestē mede vraechde offse eenige kennis-
se aen desen Ridder hadde. Ick en can u
noch gans van hem niet segghen / seyde
de Jonckvrouwe / maer hy sal met de
Jofvrouwe die hem geleyt desen nacht
logeren op eē Casteel toecomende haer
Moeye. Ende aldus voort rijdende /
quamense tegens dē avont ontrent het
selve Casteel / daer Frisol albereets op
was ende de poortē (overmits de spaet-
heyt) van gesloten waren / soo datse van
heure peerden stonden in eē cleyn Bos-
ken / ende na datse die ontoomt haddē /
creech Palmerijn uyt zijn maeltgen eē
stuck van een pasteye van een Hert / het
welcke hy ter goeder aventuere vande
Herberge der Wedu-vrouwe mede ge-
nomen hadde met een flesge met wijn /
daer van sy heuren noodtdruft genomen
hebbende / steldense haer om te slapē op
t'bedde dat den ghenuechelijcken So-
mer met zijn groene deecken verleedet
hadde. Maer Palmerijn vreesde indien
hy hem in den slape vergat / dat hem
Frisol ontcomen soude / waer deur hy
niet een oogenblick en conde rusten / dā
sloech altijts zijn gesichte na t'Casteel /
wes int beginsel des dageraets / dat hy
zijne wapenen nam / de welcke hy nau-
welijcx aenghedaen en hadde / oft sy sa-
ghen Frisol met zijn gheselschap vande
brugghe des huys comen: Waeromme
Palmerijn haestelijck te peerde ghinck
sitten / ende seyde tot de Jonckvrouwe:
Indien ghy yet wes op my begeert / so
moet ghy my volgen / ende hier met gaf
hy zijn peert den vollen toome / lopende
so lange dat hy Frisol achterhaelde by
t'beginsel van een Bosch in een groot
dal / waer in hy vā verre tot hem riep:
Hout stil Heer Ridder / hout stil / meynt
ghy my alsoo te ontcomen / hebdy ver-
gheten de woorden die ghy te Parijs
spraect tegens den Ridder die de Ten-
te vandē Hertoch verwaerde. Siet / nu
is de ure gecomen dat ick u sal doen be-
kennen dat ghy niet weerdich en zijt te
te noemen eenen Dienaer van Polinar-
de. Om welcke woorden Frisol hem
omkeerende / wordt hy Palmerijn ken-
nende / ende seyde: Ongeluck moet ghy
hebben Ridder / de schoonheyt van Po-
linarde / noch de liefde die ick tot haer
draghe / en is soo cleyne niet dat ick soo
lichtelijck soude connen vergeten mijne
affectie tot haren dienste / t'welcke ick
geensins en sal mijden te bekennē / niet
alleene om de vreese van u noch van
machtighere persoonen als ghy / maer
oock van alle die opter werelt leven / so
dat ghy u meucht bereyden indien ghy
my zijt comen soecken om dese saecke /
t'welck

t'welck Palmerijn hoorde/velde terstont zijn Lancie / en gaf zijn peert de sporen / waerinne Frisol van zijnent wegen oock niet luymich en was/ maer ontmoeten den anderen met sulcken crachte/ datse heure Schilden en Harnassen deur runden/ende heure Lanciē braecken/nochtans en viel niemant ter aerden/ dan sloeghen rasselijck de handen aende sweerden/met sulcker furie/ datse den anderen in groot perijckel van heure personen stelden/ want deur heure crachtighe houwen ende slagen/ waren heure Schilden bycans geheel in stucken/ heure sweerden vol schaerden/heur Harnassen gebroocken/ heur Helmen gecrenckt/ende Frisol also gequetst/ dat het een deernisse was om te aensien / nochtans hielt hy het eenen langhen tijt daer nae noch staende met sulcken couragie/ dat het onmogelijck was met reden te oordeelen wie de overhant van beyde behoudē soude/ tot dat Palmerijn zijne slagen versterckte deur eenen nieuwen moet / waer van hem Frisol nochtans gantsch niet en verslaude/ maer vertoonde daer tegēs oogenschijnelijck dat hy geene mindere begheerten en hadde/ om vande victorie te triumpheeren/ als Palmerijn die des niet teghenstaende ten lesten na hem sloech soo crachtighen slach/ dat hien sonder twijffel zijn hooft opgheclooft soude hebben/ en hadde hy hem met het cleyne stuck dat hem noch resteerde van zijnen Schilt/niet alsoo bedeckt/dat den selven slach afschampte/ ende voorts meer als een handt-breet diep daelde in den hals van zijn peert/ waer over het beeste achterwaerts begonde te loopen/ende also te rasen/ dat het zijn Meester ter aerdē wierp/ deur een soo swaren val/ dat hy overmits groote verduyselinghe/ hem inder ijl niet wederomme op en conde richten/ t'welck Palmerijn siende/spronck haestelijck van't peert / ende gaf met zijn sweert ghenoechsaem te kennen dat hy hem t'hooft af wilde slaē/maer de joncvrouwe voor de welcke Frisol Miser bestreden hadde / begonste soo groote droefheydt te bewijsen/ dat de toornicheyt selve heur daer over ontfermt soude moeten hebben/ slaende heur handē te samē/ treckēde t'hayr uyt haer hoofd ende vervulde de locht met crijssingen ende erbermelijck gheroep/ luyde crijtende: Och God stiert hulpe/stiert hulpe/Heer Ridder doet bermhertichheyt / doet ghenaede. Waer over de Jonckvrouwe die Palmerijn aldaer gebracht hadde/ sulcke deernisse creech / datse voor hem op de knyē viel/biddende om Godswil dat hy af wilde laten / maer Palmerijn toonde hem als den ghenen die niet en hoorde / willende wederom met Frisol beginnen/den welcken hier entusschen hem wederom opgherichte hadde/ dan de Jonckvrouwe seyde tot hem : Heer Ridder ghy hebt my twee geloften gedaen / daeromme bidde ic u ootmoedelijck/ dat ghy om u vande eene te ontslaē/ dit gevecht wilt ophouden. Jonckvrouwe antwoorde Palmerijn met een straf gesichte / verhetst zijnde als eenen wreedē Leeuw op zijnen roof/ begheert van my yet anders/ dit en sal u niet geconsenteert worden. Indien ghy't niet en doet antwoorde de Jonck-vrouwe / soo sal ick u waerachtelijck aent Hof vanden Coninc vā Enghelandt voor eenen meyneedighen vermaert maecken. Ghy doet my ongelijck seyde Palmerijn/ behinderende van my te wreecken over den ghenen die ick t'meeste haet op deser Werelt. Vermaledijdt moet daeromme de ure zijn dat ick u ontmoete / ende op staende voet reedt hy eenen anderen wech/ verhooghende hem wederomme elders

t'ontmoeten. Als de Jonckvrouwe van Frisol dit sach / quamse de andere van grooter blijtschap omhelsen/ segghende datse heure onderdanichepdt nae alle haer vermoghen verbonden hielde/ soo lange alsse leefde/ voor dese groote gratie. T'geen ick gedaen hebbe antwoorde sy/ is geschiet deur bermhertichept/ Eplacy tot mijn groote schade/ om dat ick andere saecken van hem te begheeren hadde / die my veel meer aenginghen/ maer u schreyen ende bitter karmen heeft my beweecht van hem voor u t'ontslaen van d'eene belofte/ daer vā hy my d'ādere noch schuldich is / waer om ick hier niet langher en can vertucken / dan beveel u in de bewaernisse Gods. Ende gaende op heur Telle sitten/ reetse ewech in aller neersticheyt/ daer in wy heur Palmerijn sullen laten volghen/ om u daerentusschen voorts te verhaelen van Frisol / die noch heel verbaest was vanden val/ ende so seere begoste te verswackē / overmits t'over bloedige verlies van zijnen bloede/ dat de Jonckvrouwe zijne wonden stoppende t'beste datse mochte / nochtans groote erbermenisse sach/ eerse hem coste crijghen tot aende naeste Herberge/ alwaerse ter goeder avontueren eē oude vrouwe vonden die seer ervarē was in de Wond-meesterye. Wes halven sy aldaer verbeyden wilden zijne genesinghe / maer hy en hadde die alnoch niet volcomelijck wederom vercrijghen als den ghesetten dach tot de overleveringe des Casteels ghenaeckte / soo dat heur des niet tegenstaende van nooden was te vertrecken / arriveerden in drie daghen opt selve Casteel/ alwaer heur albereets verbeyden des Coninckx Ghecommitteerde een Ridder Hermes genaemt den welcken aen de Jofvrouwe dede overleveren de sleutelen van de voorseyde stercke / ende daer na ontbieden alle de onderdanen vande heerlijckheyt van dien/ om heure vrouwe te ontfanghen/ ende den eedt van getrouwicheyt te doen/ t'welc geschiet zijnde / worden daer veele Feesten ende banketten gehouden. Inde welcke de Jofvrouwen ondere andere propoosten dē Commissarius Hermes mede verhaelde wat haer ghebeurt was met Frisol ende den Ridder mette swerte Wapenen/ die Hermes soo gheringhe niet en hadde hooren noemen / oft hy dochte wel dat het den Griecksche Ridder onlancx sonder yemants weten uyt het Hof vertrocken zijn soude/ waerom hy met hem te soecken/ den Coninck eenen aenghenamen dienst verhoopte te doē/ ende volchde den wech die Palmerijn ghereden was / den welcken hem ten uytrijden vant Casteel ghewesen worde/ maer Frisol bleef aldaer tot dat hy volcomelijck ghenesen was / waer nae hy oock oorlof nam aende Jofvrouwe/ die hem badt dat hy met hare goederen wilde doen als zijn eyghen / ende hem doch in eenige manieren yet wes doen recompenseeren/ waer van heur Frisol beleefdelickē bedancte/ sonder yet wes anders van heur te nemen / als eenen nieuwt Schilt eñ een Oorlochs peert/ daer met hy wederom reet na den Hertoch van Galles / die van zijne wedercomste groote blijtschap ontfing/ maer verstaende dat hem sulcken overlast aenghedaen hadde geweest by den Ridder mette swerte wapenen/ ende dat dē selven int Hof van Engelant woonde / meynde hy van spijt te bersten/ fantaserende op alle de middelē waer mede hy hem soude moghen wreecken / doende tot dien eynde nae hem vernemen deur zijn gheheel heerschappye / soo dat hy sommighe daghen daer nae op een van zijn Casteelen ligghende/ op de frontieren van zijn Hertochdom/ ende de Landen

den

den vanden Coninck/ te kennen ghegeven wordē/ dat den Ridder mette swerte wapenen weynich daghen te bevorens daer voorby gepasseert te wesen/ ende dat hy den selfsten wech wederom moste comen om naer t'Hof te reysen. Waer inne hy dochte de ghelegentheyt van zijne wraecke ghetreft te hebben/ doende zijn Tenten spannen neffens eē brugghe/ legghende int ghesichte van zijn sterckte/ in eenen beemt/ alwaer hy ordineerde twaelf Ridders/ de aldergaiaertste ende cloeckmoedichste (uytghenomen Frisol/ die hy by hem op't Casteel wilde behouden) van zijn Hertochdom/ met sulcke instellinge ende beveel dat gheenen Ridder soo stoudt en was over dese brugghe te passeeren/ indien hy niet en dochte te bevechten de selve twaelf Ridderen d'een na d'ander. Met conditie indien hy overwonnen worde/ hem in sulcken gheval te sullen moeten begheven onder de genade vanden Hertoch/ ende t'peert te verblijven aen den verwinner/ maer indien hyse alle twaelve overwon/ soo soude hy zijnen wech moghen verbolghen/ ende met hem nemen alle heure peerden. Naer welcke wreede instellinghe aldaer gheschieden veele Tornopen ende vechtinghen/ waer inne menighen dapperen Ridder ter aerden ghewo rpen worde/ dat den Hertoch boven maten seer wel beviel.

Hoe Palmerijn met de Ionckvrouwe voort reysden, om te volbrenghen zijne andere ghelofte, ende wat daer over gheburde.

Het lv. Capittel.

PAlmerijn van de Jonckvrouwe rijdende (ghelijck ghy ghehoort hebt) in meyninghe van Frisol deur eenen anderen wech voor te comen/ met wille van hem in sulcken gheval nemmermeer voor zijnen doot te verlaten/ worde soo vlijtich vande Jonckvrouwe ghevolcht/ datse hem seer gheringhe achterhaelde/ seggende: Heer Ridder/ wilt doch niet int quade nemen het beletsel dat ick u gedaē hebbe/ want het soude eē al te groote schade gheweest zijn indien ghy sulckē braven persoone gedoot hadt/ het welcke u (sonder twijffel) naemaels berouwen soude hebben. Derhalven sal u believe daerom niet achter weghen te laten uwe anderde ghelofte te quiteren/ maer tot dien eynde met my te rijden. Voorwaer Jonckvrouwe antwoorde Palmerijn/ ghy hebt teghens my weynich beleeftheyts gebruyckt/ belettende het ghene/ om tot het welcke te geraecken/ ick u de beloften gedaen hadde/ dat ick nochtans teghens den wille van u ende alle andere moeyelijck vallende persoonen/ hope te volbrenghen. Des niettemin begheer ick mijn ghelofte te volbrenghen/ niet om uwent wille/ maer om mijn eere niet te misdoen/ daerom rijt voort ick sal u volghen/ ende alsoo ghelepde hem de Jonckvrouwe vier daghen lanck/ dan aenden vijfsten dach quamense ontrent den middach op eenen hooghen berch/ boven op den welcken een groot stilstaent water stont/ dat tot aen heuren wech streckte/ ende daer by comende/ sach hy stracx neffens hem eenen Ridder/ hebbende in zijn hant een vuyrige pijle op eenen gespannē booch/ den welcken aftreckende/ schoot zijn peert dwers deur lijf/ soo dat het doot opt gras neder viel tusschen de voeten vā Palmerijn/ die daer over in groote gramschap ontstack/ ende liep den Ridder

der

der(die nae twater vluchte)nae/so seere
als hy coste. Ende in sulcke naeloopinge
dochte hem dat hy aent middel toe int
water stont / sonder selfs te weten hoe
hy daer gecomen was/maer zynde noch
in dese peysinghe / wordt het stracx soo
duyster/dat hy niet een vingerbreet vã
hem sien en conde/niet hoorende als ẽ
erbermelijck gheerijs ende getier/daer
nae quam eenen grooten blixem diet al
verlichte/waer deur hy hem selvẽ sach
int water legghen wes tot aenden hals
toe/nerghens yet wes siende als grou-
welicke wolcken ende eysselicke golvẽ/
die Walvissen ende andere afgrijselicke
groote Zeegediertẽ/tot hem aenbroch-
ten sulcken windt / waeyende dat hem
dochte de locht aen alle canten duyr te
spouwẽ/so dat hy sekerlijck aldaer t'le-
ven meynde te eyndigẽ/roepẽ O God
zijt de ziele van mijn arme sondaer ge-
nadich/ende dit geseyt hebbende/hoor-
de hy een alsulcken donder / dat hem
dochte veele bergen te scheuren : Waer
over hy alsoo verbaest worde / dat hy
niet en wist waer of wat hy was/maer
viel van groote vreese in beswijm / in-
den welcken zijnde/dochte hem dat ee-
nen grooten Walvis hem inslocte/ende
wederom opt lant schoepde / waer nae
hy terstõts wederom tot zijn selfs quã
ende sach dat(het wederom claer dach
wesende)hy stonde op ẽ houte brugge/
onder de welcke een groote strenge Ri-
viere passeerde/waerinne vele schoone
Jonckvrouwen lagen in groot perijc-
kel van te verdrencken / erbermelijck
roepende om hulpe/ eñ aent eynde van
dese brugghe sach hy een seer sterck Ca-
steel/waer na hy rasselic ginc/eñ comẽ-
de aende valbrugge/quamder een stem
uyte spiegatẽ/roepende: Verbeyt Heer
Ridder/men sal u open doen. Als Pal-
meryn dese stemme hoorde / soo en wist
hy niet wat van hem werden / oft wat

hy yter uyt verstaen soude/ dan besloot
niettemin hem tot der doot toe te ver-
weeren/indien hem yemant quam be-
springen/t'welc hy nauwelijcx gedocht
en hadde/oft de poorten waeren open/
waerom hy zijn bloote rapier inde hãt
nam/ende trat stoutelickẽ int Casteel /
alwaer hy niemãt en vant die hem ee-
nich hinder dede/ maer een yegelijc be-
toonde hem eerbewijsinghe/ tot dat hy
gecomen was te halven weghen vande
voorplaetse/doẽ quam hem te gemoete
een Hof vrouwe van middelbaer en ou-
derdom/vergeselschapt met vele ande-
re Jonckvrouwen ende Ridderen/alle
seer blijden gelate betoonende/ende de
Hofvrouwe nam hem byder hant/ seg-
gende: Willecom Heer Ridder/ gelooft
moet Godt zijn dat ick u alhier in dese
plaetse sie/op dat ghy meucht volbren-
gen t'gene deur eenen anderen niet ge-
eyndicht en can worden. Daer nae ley-
dense hem in een schoone Camer / seer
rijckelic toegemaect eñ behangen met
goude ende zijde Tapijten/alwaer ter-
stont eenighe Schiltknechten quamen
die hem ontwapenden/t'welck geschiet
zijnde /gingense alle in een groote sale/
alwaer een heerlijck noenmael bereyt
was/ghedurende t'welck vele excel-
lente Musickers met welluyden san-
gen eñ Instrumenten speelden/haer de
spijse met groote geneuchten deden nut
ten/so dat Palmerijn dochte uyt te Hel-
sche gevanckenisse van Pluto/ gecomẽ
te zijn int Hemelsche Hof van Jupiter/
om in so gheringen tijt van so grouwe-
lijcken plaetse / geraeckt te zijn aen soo
playsant bancquet / int geselschap van
soo vele schoone Jonckvrouwen/ die hẽ
alle groote eere bewesen/sonderlinge de
vrouwe vãt Casteel/die tot hem seyde:
Mijn Heere / wy hebben lange na uwe
comste verlanght/om dat wy deur u ho-
pen te geraecken uyt te groote miserie

daer in ic met mijnen volcke lange ge-
houden zy wordē. Ick bid u Me-vrou-
we seyde Palmerin (haer verhalende al
tgene dat hem voor dit Casteel geschiet
was) dat ghy my wilt openbaeren wat
sulcke wonderen beduyden die my ge-
beurt zijn. Indien ghy my belovē wilt
antwoorde sy/ uyt te richten de saecken
daer toe nootelick (die ick dencke van u
vastelic geordineert te zijn) so sal ic uwe
vrage berichtē/ indiense redelick zijn eñ
van eenē Ridder doenlijc seyde Palme-
rin/ so zijnse u belooft. U geliefte wil dā
zijn te verstaē antwoorde de Joncvrou-
we/ dat mijn Vader (die dit Casteel toe-
behoorde) so cloeckmoedigen eñ hooch-
geachten Ridder was/ als in desen lan-
de gevonden mochte wordē/ den welc-
ken hem in sijne jonge jeucht so seer on-
der de dominatie van de Liefde begaf/
dat hy uyter matē amoureus wert op
een Jonckvrouwe van veel minderen
state als hy. Des niet tegēstaende nam
hyse ten houwelijck/ ende ghewon daer
by een dochter die Weese bleef van we-
gen haers Moeders/ alsse veertiē jaer
out was/ waerō mijn vader/ doe noch
zijnde indē fleur van sijn leven/ zijn an-
derde Bruyloft hielde/ met een seer eer
lijcke Joffrouwe van ouden geslachte/
vande welcke ick geborē worde/ waer
na mijn Vader mijn suster dicwils rijc-
kelick wilde hylickē/ dan heur geliefte
en is noyt geweest daer inne te consen-
teren/ maer met wille van hem ginckse
woonē met eene van hare Moeyen/ su-
ster van haer Moeder/ die seer ervaren
is inde Nigromantie/ deur den raet vā
de welcke mijn Suster eē Paleys dede
timmerē met eenē seer stercken toorn/
twee mijlen aen d'ander zijde van dit
Casteel/ alwaerse daer na geduyrichlic-
ken heur wooninghe hielden. Hieren-
tusschen gaf my mijn Vader die my
grootelijcx beminde/ ten houwelijc a.n
eenen rijcken ende edelen Ridder/ excel-
lēt in schoonheyt/ maer noch singulier-
der inde wapenen/ by de welcke ick een
Dochter won een Iaer nae onse trou-
winghe/ die eylacy nauwelicx geboren
en was/ of mijnen Man/ Vader ende
Moeder passeerden alle drie dit tegen-
woordich levē/ latende my een bedroef-
de Moeder/ ende mijn dochter een jon-
ghe Weese/ de welcke ghecomen zijnde
tot seer gheringhen ouderdom/ wordt
van veele groote Heeren (die een beha-
ghinghe namen in heure sonderlinghe
schoonheydt) ten houwelijck versocht/
maer vreesende datse noch te onmach-
tich was (aengesien haer ionge jaren)
om te verdraghen de volbrenginge des
houwelijcx/ ontschuldichde ic my daer
op tegens heur allē/ nochtans tot mij-
ne groote schade/ want de voorseyde
Moeye van mijn Suster/ heeft eenen
Sone/ den aderleelicksten/ onbeleefsten
ende disgracieusten Ridder diemen sou-
de moghen vinden/ den welcken t'vuyr
der liefde oock alsoo ontstack tot de be-
gheerte van mijn Dochter/ dat hy zijn
Moeder soo lange moeyelick viel/ dat-
se ten lesten/ die voor zijn vrouwe aen
my versocht. Waer op ick heur in ver-
stoornisse antwoorde/ dat ic mijn doch-
ter liever soude sien sterven/ als hem
die ten houwelijck te gheven/ om dat
hy soo groote weldaet niet en verdien-
de/ welck antwoordt sy hem daer nae
vertrock/ waer deur hy van zijn voor-
nemen niet alleen niet af en stont/ maer
noch veel meer beweecht wort van te
vervolghen zijn aenghevanghen lief-
de/ soo dat hy zijne Moeder daer naer
seer lastich viel om te consenteren dat
hy mijne Dochter met ghewelt sou-
de moghen ontnemen/ het welcke de
sotte vrouwe) mogelijcken met barm-
herticheyt tot hem beweecht worden-
de/ of overwonnen zijnde deur zijn on-

ophoudelijcke vorderinghe) accordeer-
de/waeromme den Verrader met lan-
ghe voorbedachte laghen (vergadert
hebbende sommige schelmen) secretelic
alhier quam / onder t'dexel van my te
comen besoecken om goet cier te maec-
ken/ende alsoo mijn Dochter ontroof-
den/ de welcke hy ghestelt heeft inden
toorn daer van ick vlus sprack / maer
daer met noch niet te vreden zijnde/
(vreesende dat ic sommige personē ver-
gaderen soude/ende haer die wederom-
me ontemen / om datse wel weten dat
ick seer bemint zy van alle mijne ghe-
buyren) hebben sy om t'Casteel ende dē
selven toorn ghetoovert een soo diepen
ende onstuyrē water/dat niemant daer
aen comen en mach als met heur con-
sent/ tot welckē eynde sy aldaer alleen-
lijcken gestelt hebben een cleyn schuyt-
gen/dat bewaert wort met twee wree-
de Leeuwen ende eenen grouwelijcken
Ridder/ de welcke mē seyt drie bes wo-
ren Duyvelen te zijn/die niemant over
en doen voeren/oft den Ridder heeft dē
Booswicht t'selve eerst ghevraecht/so
dat ick sinder noyt ghesien en heb mijn
ellendige dochter/die hy vercrachticht
heeft/ ende hoe langer hoe booser trac-
teert/t'welck my soo seer quelt/ dat ick
gheene vreuchde en can hanteeren/ ten
zy mijn dochter verlost eñ desen Boo-
swicht ghestraft wort/waeromme ick
so lange sonder ophouden gebeden heb-
be den Almachtighen Godt / dat zijne
barmhertichheydt met mijn schreyen eñ
suchten compassie crijgende/ voor eerst
heeft gelieft te plagē de Moeder/ haer
begavende met een fenijnige Cancker/
die heur gheduyrichlicken (sonder opt
eenige remedie daer toe te connen vin-
den/ soo langhe tormenteerde tot datse
deur eenē lanckwijligen wreeden doot
passeerde/ t'welcke heurē Sone siende/
dreychde mijn Suster oock te doē ster-
ven/ haer beschuldighende datse oor-
saecke van zijns Moeders plage was/
deur de Nigromantie diese van haer
gheleert hadde. Waerom mijn suster
(vreesende de furie van desen toornigen
Tyran) wederom tot my quam/ ver-
soeckende vergiffenisse van t'ongelijck
datse my soude hebben mogen gedaen,
om heur Moeye eñ Nebe te behagen/
met belostenisse van te vinden de mid-
delen waer deur ick mijn Dochter uyt
te handen vanden Verrader verlossen
soude/ woordē voorwaer die my groo-
telijcx behaechden / waerom ick heur
versochte my te willen seggen/ in wat
manieren sulcx soude connen gheschie-
den/ waer op sy my antwoorde: Weet
mijn suster/ dat ic alnu niet ontdoen en
mach de tooverye die mijn suster ende
ick gedaen hebbe/maer men moet ver-
beyden eenen Ridder die alle de andere
in deucht te boven gaet / die dit water
sal over passeeren/ den wreeden schelm
dooden/ ende mijn Nichte wederom in
uwen handen stellen / den welcken ghy
alleene kennen sult aen zijn stoutmoe-
dicheyt/daer met hy dē schutter met de
vierige pijle/sonder vreese na sal loopē/
dat by hem volbracht wordende / soo
sal hy sonder twijffel oock mogen upt-
richten dese saeckē/ om t'welck te doen
sy my gelaten heeft een sweert met een
seer costelijck Harnas/ eñ veele andere
presenten om u te schencken/ seggende
datse u niet levendich en soude comen
te sien/ t'welcke oock alsoo gheschiet is/
want corts daer nae storffe. Eñ om dat
dan dese saecken van u sonder twijffel
voorseyt zijn Heer Ridder/ so wilt doch
bermhertichept hebbē met mijn arme
ellendighe Moeder/ sampt t'bedruckte
Weeskint/ in dese recht veerdige saecke:
Voorwaer Me-vrouwe antwoorden
Palmerin/ ghy hebt soo goede redenen
om te begeeren de wraecke van sulcke

groote

groote injurie/ dat ick hoop ende mijn
ieste doen sal/ om hem te straffen van-
den roof aendẽ persoon van uwe doch-
ter ghedaen/ maer ick verwondere my
grootelijcx hoet gegaen is met dẽ Rid-
der die mijn peert doode/ eñ de Jonck-
vrouwe die my ghelepde. Den Ridder
uit woorde sy/ was maer een gespoock
daer beswozen/ om dat wy seeckerlijc
ouden moghen keunen den ghenen die
dese saecke te wege soude connen bren-
gẽ/ want daer albereets veele Ridders
tot aen dit water geweest zijn/ dan als
leur peerden gedoot waren/ so en had-
dense de stoutmoedicheydt niet vanden
Schutter nae te loopen/ ghelijck ghy ge-
daen hebt / maer de Joffrouwe was
ẽ geest vã mijn suster/ die mijn in haer
vẽ met eede beloofft hadde u na heurẽ
doot te sullen gaen soecken. Eñ volher-
den heur propoost voort so langhe met
Palmerin/ tot datse t'avõtmael genut
hadden/ eñ een yegelijck gewesen wort
p zijn ruste/ die Palmerin (hoewel dat
y gelept worde in een seer wel toege-
ust bedde) nochtans vanden geheelen
acht niet en conde genietẽ/ altijt denc-
ende so opt leetwesen vã dat hy Frisol
iet ter doot en hadde mogẽ brengẽ/ als
a de wonderen die hem ervaren eñ vã
e vrouwe des Casteels vertrockẽ wa-
/ waerom hy des morgẽs seer vroech
p stonde/ eñ na dat hy hem bevolẽ had-
e inde beschermingen Gods/ eñ sijne al-
machticheyt gebedẽ om de overhant te
ogen crijgen tegẽ sulcke duyvelrijen/
inck hy de vrouwe vant Casteel / die
em byder hant nam/ eñ seyde: Ic bid u
eer Ridder niet te willen weygerẽ vã
plaets uwer wapenen (aengesien die
so deur houwen ende gebroockẽ sijn)
ontfangen de gene die u voor langen
t vã mijn suster toegeeygent geweest
n/ eñ tot de uytrechtinge vã dese saec-
grootelijcx helpen mogen. Ende dit
ghesept hebbende/ dede se een cofferken
op alwaer de wapenen in lagen/ bedect
met witten taf/ waer in gewerckt ston-
de met gulde letteren.

Wapenen gheweráct van een Meesterlijcke (hant,
Voor den deuchdelijcken Ridder valiant,
Palmerin van Oliven ghenant,
Sone vanden Coninck triumphant,
Den alderghetrousten diemen oyt vant,
In gheheel Greeckenlant.

Welcke woorden Palmerin lesende/ ontfing daer inne meerder blijtschaps/ als oft hy Coninck van eenich Landtschap ghecroont waer worden/ om dat hy daer deur wiste te vermoeden den staet van zijnen Vader/ seggende tot de Joffrouwe (die hem nochtans van sijn saecken voorder niet en wist te seggen) Mijn vriendinne/ nademael Me-vrouwe u suster so veel van mijne gelegentheyt wist/ so gelooff ick vastelick alle de reste. Ende af doende het sijden bedecksel/ nam hy uytet Coffer een Harnas (veel costelijcker als t'gene Vulcanus op Thetidis begheerte / voor Achille smeede) gheheel vergult sonder eenighe andere couleuren/ met eenẽ stalẽ schilt / blinckende gelijc Cristal/ sonder eenich devijs oft schilderinge/ den welcken hy in zijn hant nemende/ dede haestelicken zijn oude Harnas af/ ende t'andere met den Helm/ sweert ende alle de reste van de Wapenstucken wederom aen/ wordende stracx daer nae (t'zijnder begeerte) van drie Schiltknechten ghelepdt deur eenen langhen voetwech / tot aen de cant van een betooverde Rivière seer diep ende afgrijselijck / alwaerse hem een schuyt toondẽ om aen d'ander zijde te varen / die ghebonden was met een groot ketten aen eenẽ dickẽ boom/ met eenen strick veel vreemder als Gordianus cnoop inden Tempel van Jupiter

 Hamon/

Hamon/ die den genen dlese ontbinden
conde/ de Monarchie des geheelen we-
relts voorseyde. Desniet tegenstaende
wilde Palmerijn t'schip los maecken/
maer terstont quam hem te gemoet ee-
nẽ grootẽ gewapenden Ridder/ met so
eyselickẽ sweert/dat hy een yeghelijck
soude hebbẽ doẽ grouwelen/daer mede
hy na Palmerin eñ die wederom na hẽ
hieuw/ maer geẽ van beyde de slagẽ en
treften/ om dat den Ridder verdween
gelijck een scheme/dan voorts daer nae
quamẽder uptet water twee machtige
Leeuwen/ die met sulcke furie op hem
vielẽ/ datse hẽ straex ter aerdẽ wierpẽ/
dan hy vlooch haestelick wederom op/
slaeñ met al zijn macht na de gruwelic-
ke beesten/ die hem schenẽ te willẽ ver-
scheuren (t'welck sy ooc sonder twijffel
in een oogenblick gedaẽ soudẽ hebben/
en haddẽ hem zijne besworen wapenen
daer voor niet bewaert) in sulcker ma-
nieren/ datter tusschen heur opstont eẽ
so vreemdẽ getier/ alsmen opt meer ge-
hoort heeft/want mẽ conde anders niet
vermoeden van dat de twee Leeuwen
twee helsche duyvelẽ warẽ/ eñ Palme-
rins gebeer van smijtẽ eñ slaen/ dochte
veel eer een gedwaes als eẽ waerachti-
ge geschiedenisse te wesẽ/maer dese twe
Riviervogels en mochten noch rapier/
noch sweert/ noch eenighe andere wa-
penẽ in geender manierẽ schadẽ/ waer
over Palmerin seer verschrict wert/ eñ
begonste om hulpe tot God almachtich
in alder ootmoedichept te doen zijn ge-
bet/het welck geeyndicht hebbẽde/ be-
vocht hy wederom met een grootmoe-
dich herte/veel stercker als van te vorẽ
dese wreede beestẽ/gevende so geweldi-
gen slach opt hooft vant eerste/ dat het
geheel verbaest al brullẽde nae t'water
toeliep/ ende en wert daer na niet meer
vernomen/so dat Palmerin (siende dat
hy nu niet meer als met een van dese
duyvelen te doen en hadde) hem so wel
behielp met twee oft drie slagẽ van zijn
sweert/dat dit t'ander naeliep ende me-
de inden grondt verdween/tot Palme-
rins groote blijschap om sulcke onver-
wachte victorie/die ghy nochtãs vrye-
lick meucht gelooven hem so geringhe
niet gevolcht te sullen hebbẽ/maer sou-
de sonder twijffel by hem aldaer zijns
leste vechtinge gehoudẽ sijn worden/en
hadde hem Godt Almachtich niet by
gestaẽ deur een sonderlinge genade/ op
de welcke voorts betrouwende/ ginck
hy aent scheepken/sijn beste doende om
den knoop los te maeckẽ/ waer toe hy
soo veel profiteerde als oft hy alle de
sandekẽs vãde Zee hadde willen tellẽ/
tot dat hy door abontuere met zijn be-
sworen harnas aent ketten roerde/doẽ
worden terstonts alle de schaeckelẽ aẽ
duysent stucken met groot getier in de
locht gerucht/ eñ t'scheepken begonst
van lant te drijven/waerom Palmerin
met eene vande stemẽ nae alle zijn ver-
mogen bestonde te roepen/ maer so ge-
ringe als hy eenẽ halven worp weechs
opt water gecomen was/sach hy veele
schoone Jonckvrouwen op de cant vant
overstaen/ met droevighe ende bleecke
aenghesichten/hebbende de tranẽ over
de wangen loopen/ daer van sommige
de handen te samẽ sloegen eñ de andere
de armen vouden/ al in een teycken vã
droefheyt/erbermelick roepende: Heer
Ridder ghy zijt bedrogen/ keert weder
tot ons oft ghy moet vergaen/ dan hy
des niet tegenẽ stade voortvarende/be-
gonste haer de locht int schoonste vãdẽ
dach alsa te verduysterẽ/ eñ te vervullẽ
met regen/hagel eñ wint/ dat de golvẽ
van d'een plaetse in d'ander vloden/ge-
lijck vliegende vogelen/ schijnende zijn
schuytgen om hooge te willen werpen
tot aen den Hemel ende dan wederom
in den afgront/ sulckẽ onweder makeñ
dat

dat de Sonnẽ alsoo heur licht verloze/ dat hy niet gesiẽ en conde waer hy was oft eenige soozte des daechs bekennen/ dan sach alleen t'aensicht vande Sonne haer wit eñ bleeck vertoonen/ ghelijc de Mane des snachts deur de alder duysterste wolcken schijnt/ daer onder lichtẽ somtijts de Hemelẽ met geweldige blixemen eñ afgrijselijcke donderen/ maeckende een verveerlijc gelupt/ende de contrarie vloeden/ baren eñ winden maeckten een ander getier/met sulcken rasernye/datse in alle de omleggeñ bergen den verveerlicken Echo dedẽ clincken/ de Walvissen worpen t'water upt deur heur gewoonlicke canalẽ/de Dolphijnen spzongen inde barẽ eñ de monsteren stakẽ hare leelicke hoofden upt/ bereyt om te verslinden/indiense eenich miserabel creatuere vondẽ/so dat Palmerin geen hope meer en hadde als aẽ den Oppersten Stierman/maer bovẽ al wozt hy beanxt / als hy noch moeste beginnẽ een ander veel periculeuser bataelie/om dat tot hẽ aenquam eẽ watermõster veel verveerlicker eñ verschzickelicker als een menschẽ hert soude cõnen bedencken/ so dat hy daer nae nopt daer van de figupze en wiste te verclarẽ God weet of Palmerin doe te doẽ hadde/want t'was hem van noode sijn rieme te verlaten(indien hy tlevẽ behoudẽ wilde)eñ sijn sweert upt te trecken/om hem te verwerẽ vã dit monster/twelck hem eẽ onmatelicke crachtige aenvallinge dede/eñ de onstupze golven eẽ andere/so dat hem t'Serpent opdẽ Berch Artiferie nopt alsulcke vzeese aengedaẽ en hadde als hy tegẽwoozdich beanxt was/maer wesende in sulcke verbaestheyt/ginck hy met geheelder hertẽ wederom aenroepen de ghenade eñ hulpe vanden genen die hem alle door eenich onbedenckelic middel conde verlossen/ onder het betrouwẽ op dien hem t'afgrijselic getier vande baren eñ golven/ met de huylinge vande monstreuse visschen/meer als duysentmael van vzeese soude hebbẽ doen sterven/ dan gelijc dẽ genen die gewoon was moet te grijpen inde alderswaerste perijckelen/nam hy volcomen hope in God/stac sijn sweerd wederõ op eñ stelde hem met beyde sijn handen so courageuselicken op nieus te roepen/dat hy tegens dẽ danck vant monster eñ de cracht des waters/ aen d'ander zijde geraeckte. Doen nam hy zijn sweert en van grooter blijtschappe dede hy eenen luchtighen spzonck vant Scheepken wes opt Lãt/alwaer hy so geringe niet op en was oft al de cracht vande beswееringẽ namen eẽ eynde/e en sachmẽ niet meer noch Ridder/no monster/ noch schip/ noch riem/ m was al t'onweder in een oogenblic v. dwenen/so dat de Son seer claer schee eñ hy stont in eẽ so geneuchelickẽ plaetse dat hẽ tut seecker dochte in eẽ aertsch Paradijs te zijn. Ic laet u hier bedencken de groote vzeuchde van Palmerin/ hẽ bevindende verlost te zijn upt sulckẽ perijckel/ waer vooz hy (op zijn knyen vallende eñ d'oogen ten Hemelwaerts slaeñ)zijnẽ verlosser met geheelder hertẽ Dancte van so goede avontuere/gaets daer met na t'Casteel/eñ rontsom siẽde of hy nergẽs plaetse en sach om in te comen/hoozde hy een dzeevige clachte vã een Joncvzouwe/seggẽde:Vermaledijt zy de ure dat ic gebozen zy / O lacy ist wel mogelic dat op de geheele werelt eẽ ongeluckiger mensch als ic soude mogẽ gevonden wozden. Aen welcke woozdẽ Palmerin wel vernã dat het de gevangene Jonc-vzouwe moeste zijn/waer õ hy (met eẽ natuyzlicke bermhertichey beweecht wozdende)lupde riep dat m hem de poozte soude openen/t'welck d Dienaren bootschapten aendẽ Ridder vã t'Casteel/Sclot genoemt/die t'hoof

 deur

deur eene vande spiegaten stack / ende seyde: Ic verwondere my seer/ hoe ghy ongheluckigen mensch so stout zijt gheweest van alhier over te comen/ en siet ghy niet dat het alnu in mijnen wille staet van u te leggen in een eeuwige gevanckenisse / oft wreedelijcken te doen sterven. Ghy zijt daer boven seer stoutmoedich antwoorde Palmerijn/ maer indien ghy so groote couragie hadt om my te comen gevangen nemē / so soude ick u metter daet betoonen/ dat de vreese van uwe stoute woorden/ my gheensins beletten en conden van uwe hooveerdichept te vernederē/ ende te castijden uwe tyrannie. Maer ghy antwoorde den anderen/ die u soo grooten straffer vermeet te zijn van ander luyden misdaden/ ick bidde u wilt my alleenlic verbeyden/ op dat ick u oock mach leeren hoemen de sotten/ die u ghelijcken/ moet wijs maecken. Ende een weynich daer naer quam hy ghewapent uyt de poorte rijden/ t'welc Palmerijn siende/ seyde: Hoe/ ghy bent te peerde ende ic te voet/ dat en is niet betoont uwe groote stoutmoedichept/ daerom bid ick u dat ghy deur courtosie af wilt staē/ oft anders sal ick u peert in sulcker manieren roskammen/ dat ghyder noyt Dienaer meer toe behoevē en sult/ maer dē Ridder vant Casteel gheveynsde hem zijne woorden niet te hooren / dan gaf zijn peert de sporē/ ende runde met gevelde Lancie na Palmerijn/ die lichtveerdelijck zijnen loop ontsprongh / ende int voorby passerē gaf hy zijn peert so geweldighen houw achter in eene vande beenen/ dat het begonste te strupckelē / ende op de zijde viel / in sulcker manieren / dat hem onder t'lijf bleef legghen eene van des Ridders beenen / t'welck hyder oock soo gheringe niet wederom uyt treckē en cōde/ oft Palmerijn sloech hem albevorens twee ofte drie so dappere slaghen op zijnen Helm/ dat hy gheheel verduyselt worde / waerom Palmerijn voorts op hem viel/ ende wilde de stricken van zijnen Helm los snijdē / maer Sclot was daerentusschē wederom tot sy selven ghecomen / ende uyt treckende een corte dagge / gaf hy daer mede een diepe wonde in eene van de achterste dyen vā Palmerijn/ die hem t'selve seer geringe betaelde/ want siēde dat hy tusschen zijnen Helm ende Hernas ontdeckt was/ gaf hem op de selve plaetse soo geweldighen slach/ dat hem t'hooft vant lichaem vlooch / ende wel acht of thienmael op de aerde rontsom tuymelde. Als dit de Schiltknechten ende volcke vanden Casteele / die met den Ridder uytgenomen waren/ sagen/ begonstense altemael te vluchten na de poorte / maer Palmerijn (niet teghenstaende dat hy ghewondt was) quam heur te voren/ slaende also onder haerluyden met het vlac van zijn sweert ter rechter eñ slincker zijde / datse alle begonsten te sien om een goet heen comē / ende de sommige inde graften te springen/ d'andere te veltwaerts inne te loopen / ende de reste viel voor hem op de knyen / biddende om ghenade. Doen seyde hy tot den ghenen die de sleutelen droech: Op ghy vileyn/ doet my terstōt de ghevanckenisse open/ oft ick sal u desen grooten Wolfs cop tegens d'aerde doen vliegen. Waerom den armen beanxsten man (van vreesen half doodt zijnde/ om eenē slach die hy noch versch op de ooren hadde ontfangen) hem niet langhe en dede bidden/ maer leyde hem terstonts indē toorn / alwaer hy de ghevanghene Jonckvrouwe sach sitten in quade ordeninghe/ heur cleederen ghescheurt/ heur hayr verwert / ende heur aensicht alsoo mismaeckt / datse beter een wilde creatuere / als een schoone Jonckvrouwe gheleeck / niet doende

als

als schreyen ende crijten/ waerom Pal-
merin tot haer seyde: Staet op Jonck-
vrouwe/ verblijt u tē is geenē tijt meer
om te schreyen/ den Booswicht die u al-
dus qualijck tractrerde/ heeft soo vol-
comen absolutie ontfangen/ dat hy der
zijn hooft tot penitentie gelaten heeft.
Och seyde de Jonckvrouwe/ ist moge-
lijck dat den onsalighen Sclot doot is.
Jae hy voorwaer antwoorde Palme-
rin / ghy en behoeft zijn tyrannye niet
meer te vreesen/ ick heb hem u uyt den
weghe gemaeckt. Daer van (seyde sy)
moet eeuwelick gelooft zijn den Almo-
genden God/ die u den aldergeluckich-
sten Ridder der gheheeler werelt maec-
ken wil/ ēn hier met stont de verblijde
Jonckvrouwe op/ ende ginck met den
Ridder nae t'Casteel vā heur Moeder/
die (om dat nu alle de toveryen geeyn-
dicht warē) haer van verre so ras alsse
mocht/ te ghemoete quam loopen met
uytghestreckte armen/ ende haer doch-
ter omhelsende/ vielense beyde (vā gro-
ter blijtschap) uyt haer selven neder ter
eerden/ maer haestelijck opgheholpen
zijnde ende haer crachten wederomme
vercreghen hebbende/ viel de Moeder
Palmerin te voete /seggende: Och edel
Ridder/ huyden heb ick deur u t'eynde
van mijn droefheydt/ ende het beginsel
van mijn blijtschap ontfanghen/ maer
willende de selve redenen voort vervol-
ghen/ sachse t'bloet overvloedelickē on-
der uyt zijn cleederen loopen/ waerom-
me heur propoost veranderde/ ēn seyde:
Ick bid u Heer Ridder dat u wil gelie-
ven my de weldaet te bewijsē van u op
mijn Casteel te commen doen genesen.
Welcke bede Palmerin (acht nemende
op den noot) plaetse gaf/ ēn volchde de
Jonckvrouwe tot in haer wooninghe/
waer hy (ontwapent zijnde) in een co-
stelijck bedde geleyt wort/ ende de jon-
ghe Dochter in een ander/ om datse
ymmers soo grootelijcx van nooden
hadde wel ghetracteert te worden/ als
Palmerins wonde neerstiger besorgin-
ghe vereyschte. Ende hierentusschen
ginghen sommighe Dienaeren van de
Jonckvrouwe (deur haer bevel) opt
Casteel van Sclot / t'welck sy gheheel
uyt roofden/ ēn t'lichaem vanden Ty-
ran verbrandē/ stellende zijn hooft aent
eynde van een Lancie op eenen hoogē
toorn om te dienē tot een memori-teec-
ken / ende keerden daer nae weder om
op heurs vrouwen huys / alwaer des
anderen daechs smorghens veele volcx
vā alle de omleggende Landē quamē/
om den Ridder te sien die dese grouwe-
lijcke duyvelerye ten eynde gebracht
hadde/ God grootelijcx lovende vande
verlossinghe van sulcke quellingen/ ēn
Palmerin verbleef noch soo langhe al-
daer/ tot dat hy hem wederō genoech-
saem dispoos vondt om t'reysen te ver-
dragen/ ende de wapenē te voeren/ ver-
soeckende daer naer vande vrouwe des
Casteels oorlof/ om te mogen vertrec-
ken/ welck vertreck de Jonckvrouwe
met haer dochter grootelicx mishaech-
den/ maer siende datse hem t'selve niet
ontraden en soude connen / seydese tot
hem: Heer Ridder ic acht het een goede
opinie te zijn/ dat wanneer yemandt in
vergeldinghe van eenighe groote ont-
fanghene weldaet / doet t'ghene hem
moghelijck is (al en is t'selve met het
ontfanghene faveur niet te ghelijcken)
alsdan nochtans voor eenen yederen vā
ondanckbaerheydt ontslaghen behoort
te worden/ om dat hy daer mede te ver-
staen gheeft zijnen inwendigen goeden
wille/ ende de reste ontbreeckt hem aen
de machte/ de cleynicheyt vande welcke
soo veel de mijne aengaet/ my mijn sel-
ven doet verdoolt vinden in de groot-
heyt vande weldaden van u Heer Rid-
der/ niet te min en twijffel ick niet aen

uwē groote courtosie of de selve sal met eñ goede affectie in kennisse van mijnen goeden wille ende onvermogentheyt/ ontfangē dese cleyne giften/doen trocse uyt harē keurs twee excellente bagge/ ende nemende den eenen seydese: Heer Ridder indien desen rinck ghedraghen wort vp de persone die ghy t'meeste bemint/ so en salse om geene saecke haere liefde van u connē stellen/maer de selve van dach te dach vermeerderen/ eñ nemende den anderen/ seydese: Dese sult ghy mogen presenteeren de Joncvrouwe die van uwen ghetrousten vrint bemint wort/ want soo lange alsse die by haer draecht/so en salse in geender manierē eenige oneerlicke affectie oft wellust tot yemants anders mogen crijgen noch geene saecken doen die heuren Alderliefsten niet en gevallē/ooc geensins geforceert connen worden deur eenige dreygementen oft crachten/welcke juweelē hier bevorens by mijn suster vercoren sijn worden/om u voor de verlossinge vā sulcke ellendige tyrannie almu te doen presenteren in een teycken van dancseggingе. Waer in dē Ridder Palmerin dese twee ringen ontfing/eñ antwoorde de Joffrouwe: Me-vrouwe ic en loochene niet de opinie by u verhaelt seer goet eñ oprecht te sijn/maer die diēt veel eer tot mijne als tot uwe excusatie want ick alleene met de presenteringe van alle mijn vermogē te verstaē mach geven mijnen goeden wille/om te bekēnen de onmogentheyt vande volcomen vergeldinge van uwe giften/tracteringen eñ beleeftheden/soo verre te boven gaeñ mijne verdiensten als ic my achte meer aen u gehoudē te zijn/ dan ghy aē my verbondē meucht wesen. Mijn Heer seyde de Joncvrouwe/ de weldadē staē te weerderen by den ontfanger vā diē/ eñ om dat ic van uwe weldaden mijne giften eñ tracteringe estimere verre te boven te gaen/so behoorē die ooc by alle de werelt also geacht te wordē. Mevrouwe antwoorde Palmerin/indiē de weldaden staen te oordeelen by dē ontfanger / so en can my de estimeringe vā uwe tracteringe eñ giftē niet weyniger toecomen/ als u de achtinge van myne diensten. Maer mijne tracteringen eñ giften repliceerde de Joncvrouwe/ geschieden deur eenē schult als te vorens vā u de weldaden ontfangen hebbende. Waer op den Ridder antwoorde: Mevrouwe/indien ghy mijne diensten u tegens my een schult te makē acht/so bekē ende betuych ic meer als genoecksaem vā u gecontenteert te wesen. Indien dā seyde de Joncvrouwe ghy als crediteur so goedertierent zijt/ van my sonder ontfanginge te quitteren/ so blijf ic nochtans ten aensien van sulcke goedertierentheyt aē u gehouden/ also mē niet met der menschen stem/maer deur de redenē geabsolveert behoort te wordē. Me-vrouwe antwoorde Palmerin om ons vrientlick geschil te eyndigē/so segge ick te achten/ dat geene schult en can veroorsaeckt worden by de weldaden die geschien deur eē oprechte vrintschap/die de ondanckbaerheyt haet/eñ nochtās niet aen en schout eenige seeckere vergeldinge/ maer de vrienden altijts voor bereyt staen/om den anderen te bewijsen eenigē dienst/ inde volbrenginge vande welcke sy alleenlijc sulcke geneuchte scheppē/datse haer daer mede genoechsaem gecontenteert houden/ gelijc my eñ u alhier geschiet/om dat de saecken tusschen ons verlopen/ vā ons beyden veroorsaect hebbē sulcke vriētschap. Derhalvē betrou ic in uwē goeden wille/ eñ indiē ghy my vā doē hebt so gebruyct al mijn vermogen. Eñ hier met nam hy oorlof vāde Dochter met haer Moeder / die alle beyde om zijn vertreck/de tranē over de wangē liepē.

Hoe Palmerin in een vvilt Foreest met eenen Ridder die aldaer in een doncker Caveerne woonde, diversche t'samenspreeckinghen hielde,

Het lvj. Capittel.

PAlmerin vande voorseyde Jofffrouwe oorlof genomen hebbende eñ gewapent synde/ reet voordaen wech tot dat hy snachts quã in een groot dick Bosch / alwaer de duysterheydt hoe langher hoe meerder worde/ so dat hy ten lestẽ af moeste staẽ/ eñ zijn peert ontoomt hebbende/ leyde hy hem (sonder den Helmet vant hooft te doen) te rusten / onder de schaduwe van eenen dichten boom / wes tot den dageraet haer op nieus begonste te openbaren/ doen sadt hy wederõ te peerde/ eñ passeerde so langhe dwers deurt bosch eñ over de bergen/ dat hy (verloren hebbeñ alle de kennisse des wreechs eñ Lants) bedwongen wort te rijdẽ na dat de Fortuyne hem geleyde/ eñ neerstich rontsom kijckende of hy niemont en conde speuren die hem wederom op den rechten wech wees/ wort hy siende de voetstappen van eenen mensch die versch gemaect warẽ/ waer over hy hẽ seer verwonderde / denckende wie aldaer zijn wooninge in sulcke woeste eñ onvruchtbare plaetse / daer nerghens huys ofte dorp ontrẽt en stonde/ mochte houden/ t'welck hy nauwelijcx overpeyst en hadde / of hy sach onversiens aen een Fonteyne staen drincken eenen man/ zijnde eenen braven eñ excellentẽ Ridder Vernã genoemt/ die despereerde om de wreetheyt van zijn Alderliefste/ den welcken dicwils alleẽ deur dese Wildernisse ginc/ om te beter zijn droevige gedachten te onderhoudẽ/ niet ophoudende nacht noch dach vã te beclagen zijn ongelut/ eñ te verbloecken sijn Fortuyne, oft mogelijck begeerich dat eenen hongerighen Beer uyt eenighen berch of hol soude comen/ om met zijn leven te doen eyndigen zijn ellendicheydẽ tot den welckẽ Palmerin van verre riep: Hola mijn vriẽt/ waer com̃ ic hier op den rechtẽ wech. Als den anderẽ dit hoorde/ spronck hy op van verschrickinge/ gelijck eenen verbaesden mensch/ eñ liep na een speloncke. Waer over Palmerin noch luyder bestonde te roepen/ eñ den anderen seerder te loopen / om niet bekent te worden. Weshalven Palmerin om de dichtheydt vande struyckken/ van sijn peert stont/ eñ volchde den Ridder / die hem verberchde in zijnen hol/ die soo secreet tusschen de streuvele stont/ dat Palmerin wel drie uren lanc moeste soecken eer hy die conde vinden/ eñ comende aenden inganck van dien/ sach hy die toeghesloten te zijn met een horde van groene tacken ghevlochten/ daer hy nauwelijcx aencloppen en dorste/ vreesende dattet eenighe Moordenaers waren die heur aldaer verhielden/ eñ dat den eenen so seer gheloopen was om zijne metgesellen vã sijne comste te verstendigen/ op dat sehẽ mochten ombrengen / doch ten lesten zijnẽ moet versterckeñ eñ sijn sweert veerdich makeñ / riep hy sachtelic wie daer binnen was/ doe quamper uyt een so mismaecten mã/ dat hen de alderwreetste menschen daer over soudẽ ontfermt hebbẽ/ zijnde den Dienaer van Vernan/ tot de welcke Palmerin seyde: Ic hope dat gy beleefder sult sijn als dẽ genẽ die ic daer boven sach/ eñ my den wech wijsen om weder uyt dese Wildernisse te geraeckẽ. Mijn Heer antwoorde hy/ ic en soude u geen reden weten te geven vanden wech/ noch veel weyniger vãde plaetse) seyde hy swaerlijc suchtende) daer ons arme menschen / ick en weet niet wat

gñade Fortuyne tegenwoordich ingebrocht heeft. Overmits welcke woorden Palmerin noch meerder begeerten creech/ om de spelonche te sië. Weshalven hy daer inne ginck eñ sach een seer bleeck mensch die d'ooghen inne gevallen waren/ t'hayr over eynde stonde/ en den baert verwert was/ leggen rusten op een beddeken van Mosch der boomen ghemaeckt/ waer op hem zÿnen Dienaer om Palmerins comste/ aenstiet: Over welcken aenstoot hy gelÿck een verbaest mensch op vlooch/ maer gheen acht nemende op Palmerin/ oft mogelÿck noch half slapende/ seyde hy met een droevige stemme: O soetë slaep t'schÿnt dat ghy weerstaë wilt de quade Fortuyne die ons overvalt in onse waeckinge/ als ghy inde droomen deur een schaduwe alleene ons gheeft t'gene dat wy ghedurende onse waeckinge/ niet en mogen besitten/ ende al hoe wel dat ghy ons bedriecht/ so zÿn wy nochtans gheluckich/ gedurende dese soete gheveynsinghe: Eylacy de Hemelen en accorderen geen ruste voor de miserabele creatuyren dan het weynich tÿdts dat haer den slaep/ overmits de moeheydt des lamenterens/ bevangt. Als zÿnen Dienaer hem noch aldus half hoorde droomë riep hy hem wederom aen/ eñ seyde: Mÿn Heer en siedy niet dat hier een vreemt man is/ t'welc hoorende/ begonste hy rontsom te sien gelÿck als eenen Schiltwacht op een periculeuse plaetse staende/ uyt eenen diepë slaep ontwaect/ daer hy onversiens in ghevallen was/ ende groete Palmerin/ die hem meynde eenen Heremÿt te sÿn/ ende uyt devotien sÿn leven in dese wildernisse alsoo te leyden/ seggende: Vader u sal ghelieven my voor geexcuseert te houden/ van dat ick hier alsoo stout inne gecomen sy/ t'welck geschiet is/ om dat ick in dese woeste plaetse geheel verdwaelt was/ ende hier na deviseerde hy noch yet wes met hem vant gheneuchelÿck eenlÿck leven te gelÿcken by de ghene die omcingelt worden mette wereltlicke sotte quellingen/ aë ghesien seyde Palmerin/ dat den gheest afghetrocken sÿnde vande wereltlÿcke verstoornissen ende begheerlÿckheden/ opghetogen wort tot de aendachtenisse vande Hemelsche dinghen/ eñ alsoo beweecht tot de reverentie van zÿnen Schepper. Ende dit segghende/ wordt hy by gheval (oft moghelÿck deur een sonderlinghe schickinghe Godts/ ghelÿck sÿne Goddelicke gracie veel grooter is als des menschë sottichept) in de spelonche ghewaer eenighe wapenen/ daer van sich noch hier ende daer sommige verguldе plaetgens deur de verroestinge vertoonden/ t'welck Palmerin bestonde te doen twÿffelen/ eñ met barmhertichept beweecht wordeñ/ soo dat hy tot Vernan seyde: Nae dat ick speuren can/ so leeft ghy hier veel eer so eenlick in dese woeste plaetse om eenige sonderlinghe teghenspoet/ als deur den yver der aendachtichept/ daerom bidde ick u wilt my seggen wat u daer toe beweecht/ want indien ick u eenichsins can ghehelpen/ so beloof ick u mÿn beste te sullen doë/ om daer toe te beproeven alle middelen. Als Vernan Palmerin aldus hoorde spreecken/ richte hy zÿn hooft op/ eñ diepelÿck suchtende/ seyde hy: Eylacy edel Ridder en wilt doch niet voorder vernemen naer mÿn ongheluck/ want daer toe de remedie onmoghelÿck te vinden is/ nochtans om niet onbeleefdelÿckë uwe goetwillighe vraghe te weygeren/ so weet dat ick ben den ongheluckighen Vernan/ die om playsier te doë de gene die mÿn presentie pÿne veroorsaeckte/ hedwongen wort te dwalen deur dese Wildernisse/ terwÿlen de reste der menschen

heuren slaep in ruste nemen/om datter
ter werelt niet voor my en is als quel-
linghe/ miserie ende droefheydt/ want
mijn gheneuchten bestaen in sware
suchten ende droevighe gedachten/ en-
de by dese woorden voechde sy so vele
tranen ende suchten/dat hem een Dia-
mantē hert daer over vermorwet sou-
de hebbē/t'welck Palmerin hem so lan-
ghe dede bidden om de volcomen open-
baringe vande oorsake sijns verdriets/
dat hy ten lesten tot hem seyde : Heer
Ridder niet om eenighen troost te ont-
fanghen/maer om dat ghy my niet bo-
ven maten hertneckich en sout achten/
soo sal u ghelieven te weten / Dat ick
hier voormaels beminde ende oock ee-
welijck met een oprecht herte bemin-
nen sal/ de Dochter van eenen Ridder
mijn ghebuere (nae mijn oordeel) alsoo
schoone ende graceuse Jonckvrouwe/
als yemant die ter werelt leeft: Valeri-
ke och Valerike seg ic genaemt/ vande
welcke ick (naer dat sy mijn liefde op-
recht ende ghetrou bevonden hadde)
met eē affectuense weder liefde geloont
worde/ daer mede sy my volcomen ho-
pe gaf/ van ons ghelijcke liefde noch
eens te sullen recompenseren met een
eerlijck houwelijck/ dan terwijlen ick
my aldus in dese hope vermaeckte/ soo
converseerde ic tot mijnen grooten on-
gheluck / op eenen tijt met een andere
Jonckvrouwe / die my in een teycken
van nabuerlijcke vrientschap / alleene
eenen valck schenck/ t'welck terstonts
vande verbloeckte nijdighe tongen aen
de eenighe oorsaeck mijns verdriets so
qualijck over ghedraghen wordt datse
my (deur een quade jalousie) daer nae
oyt voor anders als voor haren vy-
ant en wilde kennen. Des niet teghen-
staende als ick op eenen tijdt passerde
voorby het venster/alwaer ick menich-
mael met heur ghedeviseert hadde/ eñ
vele nachten in reghen/ haghel/ wint
ende sneeu gaen wachten/met meerder
vreuchde als oft ic my int aertsche Pa-
radijs vermaeckte / bad ick heur oot-
moedelijck om vergiffenisse/ ende doo-
den den Valck in haer presentie / waer
op sy my heel toornichlijc ter antwoort
gaf/dat ick van haer inder eeuwichheyt
noyt eenich faveur meer en soude ver-
wachten/om datse haer selfs so sot niet
en wilde maecken van bedroghen te
worden deur mijne ghevepnstheyt/ het
welcke ghesept hebbende / vertrockse
heur vā daer/ sonder my daer naer oyt
meer te woorde te willen staen/oft veel
weynigher een eenich ghesicht op my
slaen/ t'welck mijn ellendige Minnaer
alsoo bedroefde/dat ick niet en dede als
weenen en clagen/maer siende dat mijn
tranen/ suchten/ noch erbermelijck lij-
den niet en conde beweghen de gelief-
te vande ghene waer aen alle mijn ghe-
nade te versoecken stonde/ dan dat ick
heur met de ghedachtenisse van mijne
presentie/ pijne veroorsaeckte/ ben ick
om my de gheneuchte te doen van mijn
Alderliefste uyt sulcke pijne te verlossē/
bedwongen worden my te vertrecken
uyt alle ghesselschap (uytghenomen de-
sen mijnen Dienaer/ die my altoos ge-
trou ghe weest is) wes in dese Wilder-
nisse / alwaer ic mijn miserabel lamen-
tatien sonder eenige beletselē der men-
schen doe/ ende de doot dickwils bidde
om verlossinghe/ maer die en heeft tot
noch toe met my geene barmhertichheyt
willen ghebruycken/ daerom bid ick u
dat ghy hier met te vredē wilt zijn/ en-
de my in dese droefheyt laten volherdē
het weynich leven dat my noch mach
resteeren / sonder yemant te verclaren
dat ic noch int leven ben / oft veel wey-
niger heur te wijsen de plaetse vā mijn
wooninghe. Als Palmerin den Ridder
alsulcke Fortuyne hoorde vertrecken/
begonste

begonſte hy te peyſen op zijn Polinarda eñ denckende of hem een gelijc ongeluck overcomẽ mochte/ wort hy ſo deur de vreeſe vã een alſulcke toecommende quade avõtuere/ als oock deur ſeer grote cõpaſſie tot dẽ Ridder/ alſo beweecht dat hy geheel uyt ſy ſelvẽ op d'aerde neder viel voor de voeten vanden bedructen Vernan/ die daerom eenen ſ waren ſucht dede/ eñ ſeyde: Eylacy ick arme creatuere/ hoe cã mijn ongeluc ſo voor zijn/ dat ick altijts in een dootlijc lijden lamenteren/ nochtans aende doot niet geraké en cã/ eñ deſen die alleen de minſte deelen daer van vertrocken zijn/ is daer deur uyte ellendicheyden van deſe ſotte werelt gepaſſeert/ eñ dit ſeggende trock hy t'ſ weert van Palmerin uyt de ſcheyde/ meyneñ hẽ daer mede dwers deurt lijf te ſteken/ ſachtelick ſeggende: Eylacy/ ic moet mijn onverandelicke avontuere een eynde makẽ/ maer Palmerins hert zijn geeſten op nieus uytſpreydeñ/ ſprongh (terwijlẽ den Ridder int ſ weert wilde vallẽ) wederom op/ eñ greep hẽ met den knecht (die albereets tot zijnen Meeſter ghelopen was) om dẽ hals/ ſeggende: Hoe mijn Heer ſoudy wel ſo heel uyt uwe ſinnen zijn/ van om een tijtlick lijden u een eeuwighe plage te bereyden. Laet varẽ deſe ſotterny/ werpt wech de duyſterheyt ws verſtãts eñ comt met my/ op dat ghy deurt t'geſelſchap deſe ſotte paſſie meucht vergeten. Daer toe den knecht ſeyde: Ic bid u mijn Heere/ ick bid u wilt doch uyt uwen ſinne ſetten deſe wreede Valerike/ op dat ghy (de redenẽ gebruyckeñ) ſien meucht dat ghy veel ſimpelder zijt/ in u alſo te quellen / als ſy ſotticheyts gebruyct/ in te verachten eenẽ Ridder die de gratie weerdich is vã eene die haer in deuchden eñ ſchoonheyt verre te boven gaet. Als den Ridder ſijnẽ Dienaer aldus hoorde ſpreecken/ antwoorde hy dien: Ic ſweer u voor de waerheyt/ dat ic u ſal ſtraffen of ghy ſult uyt mijn geſelſchap moeten vliedẽ/ indien ghy my oyt meer ſulck propooſt te voren hout/ want ick in gheender manieren niet en ſoude connẽ lijden/ dat in mijne preſentie veracht worde de gene die ick alle de reſte mijns levens beminnen eñ eeren ſal/ maer ſiet ic ſal (om niet meer vande menſchen gequelt te wordẽ) mijn woõſtede veranderen in een ander Wildernisse/ die weyniger gehãteert wort als deſe/ op dat ic ſo verre vande converſatie der menſchẽ come/ datmen nemmermeer en ſal wetẽ oft vindẽ de begravenisse van mijne ghebeenten/ want wat ſoude my t'wederkeerẽ profiteren / indien ic daerom een ſwaerder lijden moſte verdragẽ/ ſo ic wel weet dat de vaſte geliefte vã mijn beminde Valerike is/ my te verſmadẽ/ daerom moet ghy ſeer ootmoedelic bedanct zijn Heer Ridder/ ſeyde hy tot Palmerin/ met biddinghe dat ghy uwen wech wilt rijden/ ſonder my meer te radẽ tot de proevinge vã eẽ tweede quellinghe/ die veel ergher als d'eerſte ſoude valiẽ. Al hebdy groote reden om u te beclagen Vernã/ antwoorde Palmerin/ ſo en behoort ghy daerã nochtãs niet te deſpereren / maer veel eer inde teghenſpoet uwe Ridderlijcke couragie te toonẽ/ oock verſeecker ic u dat Valerike noch met u cõpaſſie ſal moetẽ crijgen/ indien ſe u vã te voren oyt in eeniger manieren bemint heeft/ daerom hebt goeden moet/ ick ſ weer u op mijn geloove dat ick alle mogelicke middelẽ ſal aenwenden/ al ſou het oock mijn eygẽ leven coſten/ om peys tuſſchẽ u eñ heur te ſtellen/ eñ daerentuſſchẽ en ſal ic deſe uwe wooninge aen niemant ter werelt openbarẽ/ met meer andere redenẽ die hy hẽ ſo lange voorhielde/ dat den droevigen Vernã hẽ na alle zijn vermogẽ bedancte/ eñ beloofde zijne wedercomſte aldaer

ſte aldaer

aldaer te ſullen verbeydē/ doende daer nae hy zijnen Dienaer voortſtellē eenighe vruchten van wilde boomē met de wortelen van ſommighe cruydē/ waer vā Palmerin yet wes nam/ veel eer om Vernan geſelſchap te houden/ als t'apetijt dat hy hadde tot ſulcke ſpijſe/ eñ van heurluyden volcomelick vernomē hebbende de woonſtede van Valerike/ nam hy van haer oorlof/ ende ginck ter plaetſe alwaer hy ghelaten hadde zijn peert/ daer met hy ſoo lange voordaen reet/ tot dat hy int uytcomē vāt foreeſt van verre ſach een arm huyſken vā eenen ſchamelē Lantman/ alwaer hy diē nacht ruſte/ eñ des anderē daechs reet hy ſonder ophoudē voort nae t'Caſteel des ouders van Valerike/ die nae dat Vernan in haer ongunſte gevallē was/ haer liefde geſtelt had op eenen anderē uytlandigen Ridder/ hier voormaels haers Moeders Dienaer geweeſt ſijñ/ van veele laeghere afcomſte eñ minder deucht als Vernan/ met den welckē ſy beſlotē hadde dat hy heur haer moeder ſoude ontroven/ opten ſelven nacht als Palmerin tuſſchen thiē eñ elf uren des avonts op een halve mijle na arriveerde by t'voorſeyde Caſteel/ alwaer hy in een cleyn Boſken een weynich ter ſijdē uyt reet om hem aldaer te ruſtē/ eñ ſijn peert ontoomt eñ zijnen helm af gedaē hebbēde/ leyde hy hem int gras neder/ denckeñ/ wat hy ſanderen daechs ſoude mogen aenrichten om zijne gelofte te volbrengen/ maer hy en was niet lange in ... ſe fantaſyen/ of hy hoorde eē gerucht van peerden/ eñ om dat de Mane claer ſcheen/ ſach hy nae t'Caſteel toecomen eenen Ridder met twee ſchiltknechtē/ ... e hy (overmits zijn peert oock ſo diep ... t Boſken was/ dat het vanden wech niet ghesien en mochte worden (voor hy wilde laten paſſeeren/ eñ leyde hem tot een eynde) met ſijn blanck ſweert in de hant) achter eenē doornen ſtruye/ voor by de welcke dē Ridder mette twee dienaren rijdende/ ſeyde hy tot den eenen: Ick een weet niet of Valerike al inden hof ſal gecomen zijn/ daerom rijt voor uyt eñ ſiet of het tijt is. Als Palmerin hē aldus hoorde ſpreecken/ dochte hy wel dat het Valerikes Minnaer moſte weſen/ eñ ſeyde tegens hem ſelfs: Ick neem Godt te getuyge/ dat ghy uwen wille noch alſo niet hebbē en ſult/ maer den deuchdelickē Vernan ſal de verſoetinge van zijn groote droefheyt gevoelen/ of ick ſal in pijne ſterven. Eñ dit geſeyt hebbende/ ſette hy haeſtelick zijnē helm op/ eñ te peerde gaende/ volchde hy den Ridder met ſulcke neerſticheyt/ dat hy hem niet verre vā daer aenquā/ eñ geroepē hebbēde/ ſtaet ſtil ghy Rover die den aldergetrouſtē Ridder ontnemē wilt dat hem met recht toecomt/ velde hy zijn Lancie ende liep met ſulcken furie op hem/ dat hem noch pantſier/ noch ſchilt noch Harnas niet bewaren en conden/ van te gaen houden gheſelſchap de companie die verblint deur de liefde/ miſerabelick vergaē zijn onder t'geleyt van eē naeckt/ blint/ ongeſtadich eñ lichtveerdich kint/ dat de Schiltknechten ſo haeſt niet geſien en hadden oft ſy namen de vlucht/ maer Palmerijn latende den Ridder met de beenen te drillen het teycken des doots gevende/ achtervolchde den genen die vandē Hof quam/ eñ toonde hem zijn ſweert/ ſeggende: Leyt my ſtracx by de Joncvrouwe oft ghy ſult hier aen ſterven/ t'welck den Dienaer ſulcke vreeſe dede hebben/ dat hy hem terſtonts inden Hof brocht aē eē cleyn out poortgē/ aē t'welc hy met de vinger clopte gelijc zijnen Meeſter placht te doen. Als de Jonckvrouwe dit hoorde quamſe terſtont uyt eñ viel Palmerin om dē hals die heur in zijn arm greep/ ende wilde

haer

haer upten Hof leydē/bevelen dē schilt-
knecht hem te volgen/maer de Jonck-
vrouwe siende datse bedrogē was/wil-
de bestaen te roepē/waerom Palmerin
haestelijck zijnen poingaert upt trock/
eñ stelde t'punt van dien op haer keele/
seggende: Ic sweer u voor de waerheyt
dat ick u aenstont de doot sal opofferē/
indien ick u eens meer hoor kicken/het
welcke de Jonckvrouwe van vreesen
dede swijghen/ so dat haer Palmerin/
niet teghenstaende alle heur bidden en-
de weenen/ ter plaetse leyden daer hy
ghelaten hadde zijn peert/ op t'welck
hy haer voor hem nam/ ende reedt zijn
beste voordaen/ seggende tot de Jonc-
vrouwe: Vergheet dese manieren van
schreyen ende weenen/ende verblijdt u
met den droevigen Vernan/die ick ho-
pe dat ghy eer yet langhe sien sult/ende
den welcken deur de ghenade Godts
(vergetende t'voorgaende ongeluck)
u ten houwelijck sal nemen. Och ic mi-
serabel creatuere antwoorde de Jonc-
vrouwe/O mijn ellendighe Fortuyne/
ghy wort hoe langher hoe ergher/Ey-
laci sal ick nu noch moeten comen inde
macht van mijnen alderwreetsten vy-
ant Vernan/die ick in meerder hate eñ
grouwel hebbe als de boose geesten/ ic
hebbe liever duysentmael te sterven.
Ende aldus claghende/redense voorby
de plaetse daer den doodē Ridder lach/
die van Valerike haest gekent wordt/
waeromme sy heur handen te samen
sloech/eñ heur hayr upt trock willende
vant peert vallen/eñ seyde tot Palme-
rin: O ghy Verrader/ ghy schelmsen
moordenaer/waeromme stelt ghy uwe
wreetheyt langer over my upt/ nadien
ghy ghedoot hebt den ghenen die ghy
niet weerdich en waert te dienen/maer
Palmerin hielt haer ende reedt voort/
segghende: Swijcht Jonckvrouwe/
men doet u veel meerder weldaets eñ
eere als ghy bekennen cont/daeromme
vergeet desen/ eñ bemint den genen die
om zijne ghetrouwe liefde t'uwaerts/
een seer deerlijc leven leyt. Met welcke
woordē haer Valerike geensins te bre-
den en hielde/ maer sach so langhe ach-
terwaerts nae den doodē Ridder alsse
ymmermeer conde/roepēde: Och God
moet ick u o mijn Alderliefste/ mijn ee-
wighe vreuchde aldus aldaer laten leg-
ghen/ende tegens mijnen danc int levē
blijven/om te zijn de geneuchte van ee-
nen schelm ende roover / welcke becla-
ginghe/ dan schreyende/ dan crijtende/
dan droevige woorden roepende/ sy al-
dus voorts volherde weg int punte vā
den dach / dat Palmerins peert om
t'ghedruysich snel rijden / met den last
van twee personen/ seer moede beston-
de te worden/ waeromme hy een wey-
nich ter zijden upt reet / eñ hem aldaer
een wijl tijts rusten.

Hoe Palmerin Valericke by Vernan brocht in de speloncke, alwaerse den anderen nae veele erbermelijcke beclaginghen, ende woorden van gramschap, ten houwelijck namen.

Het lvij. Capittel.

ALs Palmerin aldus een hal-
ve ure gherusthadde / sadt hy
met zijne ghevanghene Jonc-
vrouwe (die altijts suchte en-
de kermde) wederom te peerde/eñ reet
met heur niet seer lange/oft sy sach van
veeren voorby passeeren zijnen grootē
vrient dē Ridder Hermes/die (om hem
wederom int Hof des Coninck vā En-
gelant te brengē)so groote neerstichept
dede om hem te soecken/ nae dat hy een
Jonckvrouwe deur beveel des selven
Coninck/

Confinez/ heur Casteel t'welck heur by Miser af onthouden ware geweest/ wederom overghelevert hadde/ ghelijck voorseyt is/ tot den welcken Valerike riep: Och edel Ridder verlost my doch om Godes wil uyte handen van desen Schelm. Hoe/ riep Hermes tot Palmerin (om dat hy hem van verren niet en kende) wilt ghy de Jonckvrouwē forceeren/ ic sal u haest leeren hoemen wyflijcken behoort te tracteeren/ t'welck Palmerin hoorende/ ende siende dat dē anderen aen quam/ sloot zijnen Helm/ en sette Valerike vant peert/ antwoordende: Wie zijt ghy die my ontnemen wilt/ die ick leyden sal daerse behoort/ volcht uwen wech/ oft ic sal u thoonen hoemen de menschen die u ghelijcken/ niet deur de redenen/ maer met slagē de discretie int hooft moet planten. Noch persisteert ghy seyde den anderen/ ghy sult sien watter af commen sal/ eñ om datse den anderen gheensins en conden kennen/ soo deur de toesluytinghe der Helmen/ als oock om dat Palmerin zijn swerte harnas in vergulde wapenen verandert hadde/ als boven verclaert is/ veldense beyde heure Lancien/ ende reden twee vrienden zijnde/ als vyanden opten anderen/ met sulcken crachte/ dat Hermes dochte duysent vonckē uyt zijn oogen te springhen/ ende upten del op d'aerde gheheel neder viel/ ter plaetse daer hem Palmerin geheel verduyselt liet leggen/ ende vervolchde zijne Jonckvrouwe/ die albereets was staen te vluchtē t'beste datse mochte/ maer hy dwong den Schiltknecht van Hermes/ dat hyse hem wederō op het peert moeste beuren/ ende reet daer met vordaen wes dat hy quam ontrent de caverne van Vernan/ wiens knecht ur by geval aldaer te gemoet quam/ den welcken van Palmerin terstondts wederom ghesonden worde/ om zijnen Meester hare comste te bootschappen/ ende hem te seggen dat hy heur aldaer in de spelonke verwachten soude. Als Vernan (die effen lach ende ruste) dit hoorde/ richte hy zijn hooft op eñ seyde: Gheloof sy God/ ic sal nu ten minsten noch eens sien de ghene om wiens liefde ick in aldus deerlicke lanckwijlige droefheyt levē/ ende indiense in hare geliefte/ van my te refuseeren/ volhart/ soo salse deur t'selfste middel oock veroorsaecken dat ick so veel te geneuchelijcker sal eyndigen alle mijn lijden deses tegenwoordighen levens/ om dat ick so veel te blijder inde presentie van de gene voor wien ick mijn leven alleene begeer op te offeren/ sal gaen visiteeren de geesten in d'andere werelt/ ende hierentusschē wilde Palmerin so veele hem mogelijck was/ Valerike oor vertroosten/ ende heur raden tot de minne van Vernan/ segghende: Jonckvrouwe als ghy rechtveerdelijcken weten wilt tot wat eynde mijne daden strecken/ sonder u langher te houden aen een onbehoorlijcke gramschap/ so verseeckere ic my/ dat ghy mijn vriendinne my niet meer berispen noch ondeuchdelick achten en sult/ ende om dat wy nu by de plaetse geraecktē/ alwaer ghy vertroosten condt de erbermelijcke quellingen vanden alderghetrousten Lief hebber die hedens daechs onder dē ommeloop des Hemels leeft/ ende die (siende dat ghy gequelt wordt met zijne presentie) om uwe gheneuchte niet te verhinderē/ maer veel eer u playsier te vermeerderen/ alhier gaern woonen is onder de wilde beesten/ by de hooge steenrotsen/ ende de eensame dieyhedē vande woeste dailen/ daerom siet hier tegenwoordich o Jonckvrouwe Valerike/ eñ laet uwe barmhertichheyt doch aenmercken in wat grouwelijcke plaetse eñ erbermelijcke leven uwen alderghetrousten

Dienaer

Dienaer Vernam om uwẽt wille converſeert/ eñ ontfangt uwen ſlave voor uwen eeuwighen Dienaer ende Man: Maer Valerike als noch nieuwers op denckende/ noch yet wes anders voor ooghen hebbende als den doot van haren Alderliefſten/ verſtoorde heur hierom in ſulcker manierẽ/ſonderlinge om t'ſimpel verhael vandẽ naem van Vernan (die ſy meer hate als de doot ſelve) datſe vermits onpatientie in een wijle tijts niet een woort ſpreeckẽ en conde/ maer tẽ leſtẽ beweecht wordende deur een brandende gramſchap/ wronckſe heur handen ende trock haer vlechten/ antwoordende: O ghy Verrader/ghy Moordenaer/ hoe zijt ghy ſo ſtout ende hoomoedich/ van my te derven bidden voor eenen anderen ſchelm/aengheſien ghy (als ick met mijnen eyghen oogen hebbe moeten ſien)het leven ontnomen hebt vanden genen wiens doot ick eylacy al mijn leven moet beclagen/ Wie heeft u valſchen Roover macht over mijn houwelijck ghegheven? Meyndy my met gewelt te doen beminnen deſen ongetrouwen: daer in ſal voorwaer u macht falteren/ want ic noyt anders bevonden en ſal worden als dootelicke vyandt van u Roover/ ende van uwen deſperaten ongetrouwen Vernan/ als dien te beminnen ic my veel liever wilde opofferen inde ſchaduwe van mijnẽ getrouwen vrient ende man/ maer indien ghy my met gewelt forceert/ ſo en moochdy doch de ſtraffe Godts niet ontgaen/ noch mijnen wille daer mede bedwingen. Op welcke woorden Palmerin geen acht en nam/ maer volherde in zijn eerſte propooſt/ meynende de Jonckvrouwe alnoch te brenghen tot bermherticheydt van den bedruckten Vernan/ maer hy won ſo veele als oft hy de baren van een onſtuyre Zee hadde willen effenẽ. Eñ hierentuſſchẽ quamenſe by de ſpelonckke/ alwaerſe (van den peerde ghetreden zijnde) terſtonts te ghemoete ghecomen worde van den ghetrouwen Vernan/ die hem ſtracx wierp voor de voetẽ van zijn Richterſſe/ in wiens macht hy't achte te ſtaen van hem ter doot te connen veroordeelẽ oft t'leven te ſchencken/eñ met veele tranen/ſuchten ende droevighe manierẽ/ ſeyde hy: Eylacy eenige Meeſterſſe vã mijn herte/ en dunckt u niet dat het noch tijt is om my vergiffeniſſe te doẽ/ overdenckt doch eens oft de penitentie niet lang ende ſwaer genoech en is om de ſonde die onwetelick geſchiet mach zijn/ ic bid u neemt doch alhier acht op de vreuchde ende blijeſchappen die by my in u af weſen ghehanteert zijn/ om mijne groote ghetrouwicheyt/ die noyt en ſal connen verrmindert worden tot ſo excellente Jonckvrouwe als Valerike/ alleen bidde ic dat ghy u barmhertich ooge wilt ſlaen op dit mijn erbermelic levẽ/ nochtãs en wilde Valericke haer niet alleen gheweerdigen van hem niet een woort te antwoorden/ maer en wilde hem oock niet aenſien/ dan keerde haer aenſicht omme nae d'ander zijde/ waerom dẽ armen Vernan voor haer op zijn knyen ſittende/ zijn tranen vermeerderde/ zijn ſuchten verhefte/ ende met eẽ bevende ſtemme (die met gewelt ſcheen ghetoghen te worden uyt het alderdiepſte van zijn herte) vervolchde hy zijn propooſt eñ ſeyde: Eylacy Mevrouwe daer en is nauwelijcx ſo hardẽ ſteenrotſe die ick met mijn tranen niet en ſoude vermorwet hebben/ maer och arm uwe geliefte van my te refuſeren neemt daer deur meerder waſſinge/ gelijck de planten vande vochticheyt des waters heur voetſel nemen/ ende om dat het my dan onmogelijck is ſonder uwe gratie langer te leven: So bid ick u ſeer ootmoedelick/ dat ghy my voor

alle mijne getrouwicheyt/ dese genade noch niet en wilt weygheren/ van desen ongeluckigen minnaer uyt het leven te helpen/ eñ over my selfs de Justitie te doen/ van dat ick u (doch onwetelick) so grootelijcx misdaen hebbe. Ontfanght mijn Alderliefste/ ontfanght doch dese willighe offerhande vanden genen die goetwillichlijc ende in blijschap sterft/ ende dat ghy playsier neemt inde uytstortinghe van zijnen bloede. Indien ghy't niet doen en wilt om mijne verdiensten/ soo doet het doch om de liefde Gods/ ende ick sal daer deur aen u verbonden worden/ om zijne Goddelijcke Majesteyt in d'ander werelt te bidden/ dat ghy in vreuchde ende eeuwige blijschap meucht leven/ och dat waer t'geluc waer in ick alleene mijn volcommen playsier soude connen scheppen. Ende hier met tooch hy zijn Rapier t'welc hy neffens hem hadde legghen/ uyt/ ende presenteerde Valerike daer van het gevest/ settēde de punte na zijn hert/ maer de Jonckvrouwe viel teghen d'aerde/ wrocht haer handē ende troc haer hayr/ seyde krijtende ende schreyende. Maer Vernan hief haer haestelijck wederom op/ ende hem omkeerende seyde hy met een bevende stemme tot Palmerijn: Och Heer Ridder wat uytermaten groote droefheyt is dit/ vā te sien in een alsulcken state de ghene die ick ter werelt het meeste beminne/ eñ hem wederomme keerēde tot Valerike/ seyde hy: Een eenich dinck maeckt mijnen doot soo veel te misserabeler Me-vrouwe/ te weten/ dat ic sorge oft ghy na mijn overlijden met eenige wreetheyt om mijnēt wille sout mogen beschuldicht worden. Och oft ick verseeckert waer dat t'selve niet en soude geschieden/ ende dat mijn lijdē noch eens so swaer waer om dat t'selve met de uytblasinghe van eenen soeten wint mijns lestē aessems/ altemael seer haest sal eyndigen. Daer nae keerde hy zijn oogen ten Hemelwaerts/ eñ seyde: Och Godt wil haer soo veel vreuchde verleenen/ als ick om harent wil droefheyt lijde. Ende hier met bevinck hem also de vreese van eenen tegenwoordigē doot/ dat hy geheel uyt sy selvē ter aerden neder viel sonder eenich lit meer te verroeren/ waerom Palmerijn meynde dat hy gepasseert ware geweest/ eñ keerde hem tot Valerike seggēde: Ic sweer u by God ghy valsche vrouwe/ dat ick mijnen goeden wille t'uwaerts/ verandert heb in eē furieuse gramschap daer met ic u sal betoonē u ongelijc eñ de al te groote eere die mē u aengedaē heeft. Maer siende dat Vernan wederom by quam seyde hy: Indien ghy wijs zijt/ so verandert uwe opinie/ of ic sal u lichaē in so veel stuckē houwen/ als ghy desen Ridder menich lijdē aendoet/ siet ic stel u te vorē de doot of de liefde/ kiest wat u belieft. Als Valerike dese resolutie hoorde/ fronselde se haer voorhooft/ knersētē op de tandē/ eñ houdende haer vuysten toegeslotē/ antwoorde se stoutmoedelic: Waerom verbeyt ghy so lange/ vā my te doen comen int geselschap van mijnē alderliefstē man/ doet al wat ghy wilt/ ick sal veel volstandigher zijn int lijden vande doot/ als ghy hertneckich zijt in uwe wreede boosheyt/ ende haer oogen opslaende/ seyde se: O God waerom lijt uwe rechtveerdicheyt/ dat dese Moordenaers eñ Roovers my arme Jonckvrouwe alsulck lijden aen doen. Waer over Palmerijn (siende dese uytermatē groote wreetheyt/ eñ denckeñ wederō in zijne fantasie/ of zijn Alderliefste Polinarde noch eens met gelijcke gramschap soude moghen ontsteecken) als oock deur t groote metlijden tot Vernan/ alsoo bewecht worde/ dat hy deur groote flauwicheyt hē op d'aerde neder most stellen/ ende hierentusschen vervolchde de

Jonckvrouwe heur gramschap ende clachte. Aldus meendy dat uwe tranen my also betooveren connen o Vernan/ dat ick daer deur ghelooven soude uwe ghevepnstheyt/neen/noch het fenynige honich van u noch de hoveerdige drey-ghementen van desen Roover/en sullen my daer toe niet brengē/ende hier met heur handen clanckende/begonstse we-derom aldus te clagē: Och myn mise-rie is groot/ vā dat ick gevallen ben in de handen van mynen aldergrootsten vyant Vernan/die ic meerder haet toe-drage als hy zyne liefde tegens my ge-veynsen can. Maer vliet nu van my al-le ydele gedachten/op dat ic alleene bid de om de vergiffenisse myner sonden.

Comt o doot/verbittert u teghens dese ongeluckige persone/die niet en soeckt als uwen fenynigen pyl/om te vlieden harē vyāt. Och ellendich herte bedroeft vā alle hope/hout op van meer te wen-schē na eenige werelts vreuchde/ maer stelt u begeerte tot de reyse nae d'ander werelt/om aldaer te ontfangen den ge-nen die om de getrouwicheyt van my/ zyn leden ellendichlic verloren heeft/eñ hier met wort sy sulcken droevigen ge-laet toonende eñ so seer schreyende/ dat Palmeryn eñ Vernans Dienaer deur compassie bedwongē wordē/ haer daer inne geselschap te houden/nochtans en hieldense niet op van haer te vermanen tot medelydē vā dē ellendigē Minnaer/ die soo haest als hy wederom een wey-nich tot sy selvē hadde geweest/ eñ sien-de wort de uytermaten groote droef-heyt vā zyn Alderliefste vyant/op nieu-wes wederomme(soo deur medelyden tot haer/als deur zyn eyghen verdriet) also beweecht wort/dat zyn ziele de gee sten upt alle de litmaten by een verga-derden/ende die deden trecken rontsom hare principale woonstede/zyn bedruc-te herte/waer over alle de buytēste dee-lē vā zyn lichaem so cout/ stijf eñ bleeck bleven/als den genen daer vā den geest geheelicken upte lichamelicke gevanc-kenisse verlost is / t'welck Palmeryns medelydē also grootelijcx dede verster-ken tot den Ridder/als hy zyn toornic-heyt vermeerde tot de Jonckvrouwe/ seggende: Och God/ hoe ist mogelijck dat int herte van een teere Jonckvrou-we/alsulcke wreethz can logeerē/maer opspringende/seyde hy: En denckt niet ghy wreede Wolvinne/dat myn tranē gestort zyn om eenich met lyden van u/ want ick sal u leven niet meer sparen/ als ghy ghenade wilt doen desen ellen-dighen Ridder/die daer op d'aerde leyt en sterft om uwent wille. Eñ hier met tooch hy als Ajax furieus zyn sweert upt/ende ginck nae Valerike/segghen-de: Ghy onbermhertighe Tygerinne/ beveelt God u ziele: Waer over de jonc vrouwe (siende het wreet besluyt van harē doot) so hart alsse mochte beston-de te roepen om hulpe / maer t'was te vergheefs/want dese woeste plaetse en kenden geene andere geselschap als de gene die in hare presentie warē met de wilde beesten/waeromme sy haer resol veerde te sterven/ende seyde: O mynen getrouwen man/die leeft mette geesten vande oprechte Minnaers/ ontfanckt doch blydelick in uwe presentie de gene die om hare liefde t'uwaerts/met vol-standicheydt te croonen/haer goetwil-lichlicken opoffert indē doot/ die ic on-nooselick(seyde sy haren hals voor Pal meryn/om die by hem te beter te mogē afgehouwen wordē/ lanc uytstekende) ontfang van uwen wreeden Tyrā/ghy Beul eñ Moordenaer/versaet uwe gul sige begheert met myn bloet / beneer-sticht seg ic/beneersticht over u de wra-ke vāden genē die ick myn ziele bevele. Om welcke woorden Palmeryn (siende haer hert hoe langher hoe herder ver-

herden)

erden)de patientie verloor/eñ ontstac een alsulcke gramschap / dat hy zijn ogē sloot eñ zijn sweert verhefte/mey ende haer int midsen van een te slaen/ aer den Dienaer vanden beswijmdē Minnaer/riep met luyder stemme om genade/hiel hem den arm eñ schutte dē lach/dan ten soude niet geholpē hebbē n hadde Vernans bedructe herte niet veur een sonderlinghe gratie Gods)in it selfste oogenblick zijne geestē wede- om deur alle de deelen des lichaems erspreyt/so dat hy)siende int werc stel n t'verlies vā zijn beminde Walerike) em versterckte/ende(niet tegenstaende ijne groote swacheyt) couragieus als n Leeuw op sprong/vallende Palme- ijn om den hals/ende seyde:Och Heer idder deur een al te groote vrient- hap die ghy tot my draecht/soudy my n lijden veroorsaecken/daerom mijn ele noch sou moeten droevich zijn nae ijnen doodt/ indien ghy ombrocht de ne om de welcke te salveeren/ick met eucht de duysent levēs wilde verliesen dien se in mijnder macht waren/Och waer beter dat ic niet geborē en ware/ s sulcken excellenten persone verlorē ude wordē om my ōgeluckich mēsch/ ochtans beken ick seer wel dat uwen eden wille nergēs uyt en spruyt/als yt de al te groote affectie die ghy als ijn getrouwē vrient tot my draecht / ner van ick(al leefde ick hondert jaer) minste deel niet ghenoechsaem en can ergelden/maer indiē ghy my eeuwelic wen volcomen Dienaer eñ slave ma- ē wilt/so bid ic u(seyde hy op zijn kniē allen eñ zijn handē vouwen) seer oot- oedelic/dat ghy mijn Heere/dese mijn eminde alderexcellenste Joncvrouwe eckerlic eñ sonder perijckel wederom elepden wilt ter plaetse daer ghyse he n gehaelt hebt. Eñ hem keerende tot alerike/seyde hy: Alderweerdichste

Joncvrouwe/voor dē lesten adieu bid ick God dat ghy in ruste eñ volcomē ge neuchte meucht leven/terwijlen desen uwen eewigen getrouwen Vernan In- woonder sal zijn van dese Wildernisse/ om aldaer voor t'lijden dat ick u tegen- woordich tot mijn groot leet wesen aen gedaē heb rechtveerdige verdieñ peni- tentie te doen/ tot dat ic verlost sal wor- den van alle dese wereltlijcke miserie. Welck leste gebedt meer machts hadde over Valerike/als alle zijne voorgaende diensten eñ getrouwicheyt/want hy en hadde daer van t'leste woort nauwelicx wtgesprokē/of sy dede van haer gesich te de verblindinge des grāschaps/ver- morude haer verhart hert aenmerckte de stantasticheyt van haren getrouwen Minnaer/eñ viel hem om den hals/seg geñ:Och mijn Heere/ick hope dat uwe verlossinge albereets eē beginsel sal zijn vande blijtschap van mijnen gheest/die alnu eē aldergrootste soeticheyt vint in den genen daerse stracx de aldermeeste bitterheyt in smaecte/daerom siet hier voor uwe voeten uwe slave/ u ootmoe- delic bidden om de vergiffenisse van eē onvergevelicke misdaet/daer met ic in- discretelick misbruyct heb uwe groote patientie. Als dē Ridder Valerike met sulcken blijden gelaet in zijne armē sach vallē/meynde zijn hert vā grooter bly- schap uyt zijnē lijve te springē/ eñ bleef deur groote verwonderinghe een wijl tijts sonder spraec/bycās onbewegelijc sitten/maer na dat hy zijnen geest ver- sekert hadde van dit een warachtige sa ke eñ geen visioē te zijn/verhefte hy zijn stēme eñ seyde:Vliet vā my alle ancxt/ verdriet/twijffel/sorge/droevighe ghe- dachtē/suchtē/karmē/weenē eñ alle me lancolie/gaet hē voort inde alderwilste plaetsten eñ woeste contreyen des aert rijcx u wooninge makē/ neēt de vlucht desperaetheyt/want siet blijschap ende

vreuchde/uwe vyanden hebbē d'over-hant verecregen. Och God wat grooter vreuchde en playsier is dit/ na eē wreet torment te ontfangē alsulcke vertroo-stinge/mijn oogē nu wordy te recht ge-recompenseert van al uwe uytgestorte tranen/ nu ghy noch eens in blijtschap meucht aenschouwen de schoonheyt vā uwe vriēdinne/ vrouwe eñ gebiederße. Niet u regierderße/maer uwe eeuwige Dienaresse antwoorde Valerike/ hope ick te zijn/ danck zy inder eeuwicheydt desen goedē Ridder/ die my met gewelt heeft doen bekennen uwe twee perfecte deuchdē/ d'eene vā volstandich eñ d'an-der vā sachtmoedichz/ waer mede ghy hedē uwe meeste vyandinne/ uwe groo-te vrindinne gemaect hebt. Heer Ridder seyde Vernā/ hoe sal ic u sulcx opt rechts mogē vergelden? voorwaer t'is my on-mogelijck. Niettemin presenteer ic u in een teycken van mijnen goeden wille/ mijn levē/ lichaem eñ geest/ eñ bid God dat hy met zijne barmhertichheydt ver-vullē wil mijn onvermogenthz/ eñ u so geluckich make/ als uwe deucht tegēs my verdient. Laet varen dese propostē antwoorde Palmerijn/ want ick en heb niet meer gedaē/ als ic eē yederē te doē schuldich soude kennē/ daerom laet ons niet hanterē als alle vreuchde eñ play-sier. Eñ om sulcx perfect te makē/ vol-brochtē dese twee Minnaers in groter vreuchden heur houwelijck deur tegē-woordige gelofte/ in presentie vañ twee getuygen Palmerijn eñ dē Dienaer vā Vernā/ die met zijn Alderliefste de cley ne reste des daechs in alle geneuchelic-ke t'samencoutinge overbrochte/ maer so haest als de nacht gecomen was/ be-holp hē een ygelijc t'beste dat hy mocht in de spelōcke/ alwaer dese twee geliēvē dē anderē so wel geselschap hieldē/ dat Valerike verclaerde noyt so geneuche-lickē nacht in eenich hoverdich Paleys onder vondē te hebben/ alsse opt mossen beddeken vā Vernan/ vreuchde gepas-seert hadde/ om datse harē minnaer tot verscheydē reysen dede ondervinden de delicaetheyt vā dē smaec der spijse/ niet als die de leckerheyt deur de sausē soec-ken/ maer als de gene die langen tijt vā spijse eñ dranc geweest zijnde/ grootelic hongert eñ dorst/ maer so verre sommi-ge verdrietige jaloersen twijffelden/ of Valerike harē doot gebleven minnaer/ die haer meynde te robē/ daer te voren oot geschoncken hadde de Bloeme die Vernā int seker meynde geplucr te heb bē/ sulcke sotte haer selven quelders en weet ic anders niet te antwoordē/ dan dat syder so veel in harē hof had staen/ dat Vernā veel eer t'plucken verdriete als hem de bloemē gebrakē. Eñ dē mor gē gecomen zijnde/ presenteerdense den anderē heure dienstē eñ dancseggingē/ overmits Palmerijn zijnē wech reet/ eñ Vernan met zijnē dienaer eñ Valerike reysden na de Casteelē van heure ouder-rē/ die overmits heure rōste sulcke blij-schap scheptē/ dat ghy deur de overpey singe vā diē/ so verre u eenige droefheyt quelt/ u vā de selve so ghy wilt/ meucht verlossen/ eñ indien u mage oock gesar-eert wort met eenige ledige sieckte/ die genesen met de vervullinge van de ghe-dachten der delicate spijse diemē aldaer opte Bruyloft nutte/ doch so dat nz hel pē en wil/ so voecht v mede aen een wel bereyde tafel/ indiē ghy daer vā sulcke swarticheyt niet ghesalveert en wort/ so despereert vrijelijck van alle remedien.

Hoe Palmerijn tvvee Ionckvrouwen, met een Valck jaghende, ontmoete, ende hoe hy overwon de xij. Ridders van den Hertoch van Galles, uyt wiens handen hy oock verloste den Ridder Hermes.

Het lviij. Capittel.

PAlmerijn van Vernan ghescheyden zijnde/reet (in meyninge van Frisol noch eens te vinden/ofte wederom na Londen te keeren) so langhe voort/tot dat hy aent eynde van een groot Bosch twee Joncvrouwen/ de Moeder met haer Dochter/ vergheselschapt met vier Schiltknechten/ontmoete/die met eenen Valck en een Smeerle jaechden/waer in Palmerijn sulcke gheneuchte nam/dat hy met zijn peert stille hielde/t'welck de Dochter siende wort/tot hem seggende: Aenghesien u stil houden Heer Ridder/soo dunckt my dat uwe reyse met geenen haeste gevordert en wort/indient u derhalven ghelieft met ons te rijden wes-ent staende water hier na by/so suldy aldaer eerst d'aldergeneuchelickste vo-ghelriesten mogen/so om de overvloet vande vogelen/als oock om de deucht van mijnen Valck/die nemmermeer in zijn vluchte en faliert. Welcke presentatie Palmerijn (als sonderlinghe sulcke tijtcortinge beminnende) aen nam/ende reet met de Jonckvrouwen inde Broeclanden onder heur Casteel gelegen/alwaer hy met sulcke gheneuchte so vele Reyghers om laege sach werpen/Entvoghelen grijpen/ende Telingen duyckelen/dat hy daer deur zijn voortreysen vergetende/bedwongen wert te vernachten aldaer opt Casteel/alwaerse so geringhe niet ghecomen en waren/oft de schoonheyt en t'gracieus wesen/spreyden deur Palmerijn soo sterck uyt heur ghewoonelicke trachten op des Jonckvrouwen Dochter/dat haer begheerte bedwonghen wort tot hem voor haren Minnaer te verkiesen/seggende: Heer Ridder/u sal believen ons uwen staete te verclaeren/op dat wy deur onwetenschap/uwe weerdicheyt niet minder eeren en doen als sy vereyscht. Me-vrouwe antwoorde Palmerijn/ick ben een vreemdelinck/deur Fortuyne en tempeeste der Zee/in dit Eylant gecomen/ende verwachte bequamen tijt om wederom na mijn lant te keeren/met noch meer andere geneuchelicke propoosten/die sy duerende t'avontmael/t'samen hielden/de welcke de Jonckvrouwe so wel gevielen/datse (hem daerna na zijn slaepcamer geleydende) heur selven optrans in zijne armen soude ghesmeten hebben/maer de vreesende beschaemtheydt was voor die reyse in heur noch veel stercker als de liefde/die heur nochtans den gheheelen nacht upten slaep onthielde/altijts denckende op heuren beminden Palmerijn/die des smorgens seer vroech zijn peert eysche om te vertrecken/tot alsulcke droefheydt vande Joncvrouwe/als de gene die opt heuren Alderliefsten veer uyt hare presentie sonder hope van wederom te comen/hebben sien scheyden. Nietternin siende datse geen eerlick middel en hadde om hem op te houden/wildese nochtans haer ghedachtenisse in zijne memorie stellen/ende seyde: Mijn Heer/naedien uwe reyse niet en can uytghestelt worden/soo bidde ick u dat ghy ten minsten my wilt doen dit faveur/ende van my ontfanghen den Valck daer wy ghisteren met jaechden/in kennisse van de weldaet die ghy my hebt bewesen/in u daer toe te vernederen/van op mijn Moeders huys te commen logeren.

Jonckvrouwe antwoorde Palmerijn/naedien uwe ghelieste is my dien te schencken/soo beloof ick u op Ridders gheloove/dat ick die altijt sal bewaren/in ghedachtenisse van mijne verbintenisse t'uwaerts voor dese excellente liberaelheydt/sonder hem opt yemandts over te laeten/indient niet en gheschiede deur ghewelt ofte bedroch. Hoewel dat hy hare liberaelheyt

daer nae (contrarie van dese zijne mey-
ninghe) noch meer verbloeckte als ge-
daen hadde den ghetrouwen Minnaer
Vernan/ dien sy oock eenen Valck (tot
zijn groot verdriet) geschoncken hadde/
(ghelijck voor geseyt is) om datse hem
grootelicx beminde/ ende in sulcker ma-
nieren/ datse na zijn vertreck wes inde
Wildernisse/ nerghens geneuchte in en
nam/ om heure groote melãcolie (mey-
nende dat hy sonder twijffel den alghe-
meynen pas des doots gepasseert wa-
re) te verdrijven als inde Jachte / die
Palmerijn den voorgaenden dach oock
veel geneuchelicker was gevallen/ als
den strijt die hy daer nae moste passee-
ren: Want twee daghen zijnen wech na
Lounen gevolcht hebbende / was hem
van nooden den derden voorby de Ten-
ten vãde twaelf Ridders des Hertochs
van Galles te rijden: Ende om dat hem
opten wech vande Lantluyden gheseyt
worde/ tot wat eynde de selve Ridders
aldaer logeerden/ wilde hy om zijn we-
dercompste by zijne Cammeraten niet
langher upt te stellen / eenen omwech
soecken/ maer terstont sach hy eene van
de twaelve tot hem comen loopen/ roe-
pende : Keert wederom / want ghy en
sult also niet ontcomen/ oft een sonder-
linge sterckheyt moet u daer deur hel-
pen. Voorwaer Heer Ridder antwoor-
de Palmerijn/ ghy gebruyckt seer wey-
nich beleeftheydts/ van upt te eyssche
den genẽ die u niet te cort en doet/ maer
ick vreese van uwent weghen/ dat ghy
met u exempel t'gemeyn spreeckwoort
mede versterckẽ sult / dat als t'feyt ge-
schiet is/ comt eerst het berouwẽ. Ghy
wilt noch inde Comedie den sot marc-
ken antwoorde den anderẽ / voorwaer
ick sal u haest een graviteytsche perso-
nagie doen spelen/ ghy hebt te langhe te
peerde ghereden/ ick sal u brengen daer
ghy in een gheheel Jaer noch Leersen
noch sporen van doen en sult hebben/
weet ghy waer/ in een coel plaetse daer
noyt Son noch Maen en schijnt. My
luste wel te wetẽ seyde Palmerijn/ wie
u sulcke gemarckelicke pant offelẽ/ daer
de Ridders soo langhe op begheeren te
gaen wandelen/ heeft leeren maecken/
ende hier met ginck den Ridder naer de
Tenten/ ende Palmeryn voechde hem
so na/ dat hy den Ridder Hermes (wiens
pagie hy zijnen Valck te bewaren gaf)
onder heurluyden sach gaen te voet en-
de bloots hoofts/ ende siende datse yet
wes vertoefden/ seyde hy: Hola/ haest u
wat/ ick heb noch op ander plaetsen te
doen / waerom den Ridder bestonde te
lachen/ ende antwoorde: Ick bidde u en
wilt my doch met sulcke groote onbe-
leeftheyt niet doen befamen/ vã u te la-
ten passeren sonder u eerst eenich goet
chier aen te doen / want al liet ick sulcx
toe/ soo zijnder noch elf van mijn Cam-
meraten/ daer van is de minste so cour-
toys/ dat hy u geensins en soude willen
voorby laten rijden / sonder u eerst een
weynich vant peert te doen staen/ om u
yet wes van uwe moede reyse opt punt
van zijne Lancie te doen rusten. Ende
hier met liepense op den anderen met
sulcken ghewelt / dat den Ridder zijn
Lancie brac/ maer Palmerijn trof hem
soo net dat hy hem achterwaerts over
upten sadel smeet/ ende boven den har-
den spronck / tradt hem zijn peert een
schouder in stuckẽ/ waerom Palmerij
terstont zijn peert by den toom greep/
ende gaft den Schiltknecht van Her-
mes/ segghende : Dese denck ick en sal
van daech niet meer begeren te rijden/
maer terstonts quamper eenen anderẽ
Ridder so furieuselickẽ tegens hem lo-
pen/ dat zijn spere at drie stuckẽ sprong
waer teghens hem Palmerijn in so die-
pe devotie dede vallen / dat hy in drie
uren daer na noch handen noch voeten

en

n verroerde/eñ met de selfste zÿne eer-
e Lancie wierp hyder noch vier om
ege/maer opt Harnas vandẽ vÿssten
pronckse in stucken/waerom hem ter-
tonts een andere ghegeven wert/met
e welcke hy de resterẽde vÿf bedwong
e eerste geselschap te houden/waer na
p hem terstonts by Hermes voechde/
egghende: Heer Ridder waerom stelt
hy langher uyt vant beste Oorlooghs
eert vã heur allen te nemen? om welc-
e woorde Hermes hem wort kennen-
e/ende liep hem terstondts omhelsen/
ntwoordende: Heer Ridder en wilt
och sulcke groetenisse tegens my niet
eer gebruyckẽ/als ghy my eenige da-
en voorleden/doen ghy de Ioncvrou-
e voerde/ beweest/want ic om u daer
eghens de reverentie te doen/meer als
wee uren lanck met mÿn beenen int
ras moeste leggen drillen: Niettemin
'ghene ick doe teghens u gedaen heb/
s deur onkennisse geschiet/daeromme
d ick u daer van ootmoedelic vergif-
enisse/ende Godt Almachtich moet in
er eeuwicheyt gelooft zÿn/dat ghy al-
ier so wel te pas gecomen zÿt om my
e verlossen/maer sonderlinghe dat ick
gevonden heb/ waer in ick om de be-
e stadt van Enghelandt niet en soude
illen gefalteert te hebben/so om uwe
rientschap als om den danck die my
en Coninck daerom weten sal. Waer
p hem Palmerÿn vertelde de geheele
heschiedenisse tusschen Vernan ende
Dalerike/doende hem daer met nemen
en van de beste peerden / ende zÿnen
chiltknecht eẽ ander al vande twaelf
idderen / die noch alle om leeghe int
ras neder laghen/d'eene opt hooft eñ
ander opten ellenbooch rustende / de
erde opte knye haspelende / ende de
ierde noch in beswÿm zÿnde / soo dat
Palmerÿn tot Hermes seyde: My
unct dat dese Ridderen den voorgaen-
den nacht langhe op schiltwacht moe-
ten ghestaen hebben/ om datse so slape-
rich zÿn/ende latende de reste der peer-
den loopen/reet hy hier met int ghesel-
schap van Hermes voordaen/tot datse
quamen by een claere Fonteyne inde
Wildernisse/vande boomen (by ghevak
aldaer ghewassen zÿnde) beter bescha-
dout wordende/ als oftse een sterffelic-
ke hant by ordeninghe geplant hadde/
waerom hem Palmerÿn (als noch seer
moede zÿnde vande tornoyinghe mette
twaelf Ridderen gehouden) aldaer yet
wes wilde rusten.

Hoe Frisol noch eens viel in de handen van Palmerijn, ende daer wederomme uyt verlost worde deurt middel van Colmelie zijnen Schiltknecht.

Het lix. Capittel.

DEn selfstẽ dach als Palmerÿn
dese twaelf Ridders overwon/
was den Hertoch van Galles
op de Iacht ghereden / met
hem ghenomen hebbende het beste deel
van zÿne Ridderen/soo datter niemant
sonderlings op't Casteel ghebleven en
was als Frisol / den welcken siende
datter soo veele ter aerden ghesmeten
worden van eenen Ridder / dochte wel
dat het Palmerÿn (hoewel zÿne wape-
nen sinder dat hy hem t'lest gesien had-
de/verandert waeren) sonder t'wyffel
moeste zÿn. Eñ niettemin dat hy zÿne
cloeckmoedicheyt t'anderen tÿden seer
wel ondervonden hadde/soo dochte hy
nochtans hem tot een groote oneere te
sullen strecken/ indiẽ hy hem aldus liet
voorby passeren. In welcke denckinge
hy noch nauwelÿcx en hadde bestaen te
fantaseren / of hy sach tot hem comen

zijn Alderliefste de Suster vanden Her-
toch/seggende: Heer Frisol/indien ghy
eenighe behaginge cont grijpen in een
Jonckvrouwe eenen seer aengenamen
dienst te doen/soo bid ick u/dat ghy de-
sen hoveerdighen Ridder / die t'volck
van mijn Heer aldus getracteert heeft/
betoonen wilt dat het een sotheyt is al-
sulcke luyden te misdoen/daer aen ghy
mijn broeder ende my een danckbaer
weerdich playsier sult doen. Me-vrou-
we antwoorde Frisol/dit had ick albe-
reets vastelijck besloten/ dan nu u ghe-
lieft my met u ghebodt te favoriseren/
so sweer ick noch veel vastelicker desen
Ridder te overwinnen / ofte deur zijne
hant mijn Fortuyne mijn leven te doen
eyndighen/ t'welck ic nochtans niet en
vreese/om dat my u gebot alsulcke cou-
ragie gegeven heeft/dat ic sonder twij-
fel hoop te volbrengen onser beyder be-
geerte/ende hier met reet hy sonder op-
houden in volle wapenen den wech die
hy Palmerijn hadde sien houden. Ende
als hy ontrent de Fonteyne quam/wert
hem Palmerijn vā verre siende/seggen
de tot Hermes: Mijnen grootē vrient /
den Ridder die gins come rijden/is den
grootstē vyant die ic ter werelt hebbe/
daerom bidde ick u op alle vrientschap
dat ghy ons gevecht niet en wilt belet-
ten/tot dat eene van ons beyden t'levē
geeyndicht heeft. Ick accordeer t'selve
seer gheerne antwoorde Hermes / als
ick dencke dat ick daer mede voldoe u-
we geliefte/maer seer noode als ic denc
ke dat ghy u sout moghen stellen in ee-
nich perijckel/niettemin betrouwende
op uwe cloecmoedichz/ vecht in Gods
name. Hier met ginc Palmerijn te peer
de/ sloot zijnen helm/ende reet Frisol in
een groot dal te gemoete/den welckē al
lachende eñ nochtans met rē beswaert
hert tot hē seyde: Heer Ridder ghy moet
eenē halven Propheet zijn/ nadien ghy
so wel cont raden/dat ick u alleene com
soecken. Tot u ongheluck antwoorde
Palmerijn/waer met sy beyde hare lā-
cien velden/ende Frisol brack zijn spere
in drie stucken opt harnas van Palme-
rijn/die met sulckē furie liep/dat hy fa-
lieerde/waerō hy in groote toornicheyt
zijn Lancie so geweldich tegen d'aerde
stiet/datse aen spaenderē sprong: Ende
hebbende zijn peert wederom na Frisol
ghekeert/troch hy zijn sweert uyt ende
gaf die daer mede twee so dappere sla-
gen op zijnen helm/dat hyse den gehee-
len dach ghevoelde. Niettemin en ver-
schricte Frisol daerō niet /maer sloech
seer furieuselickē na zijnē vyant bycās
blindeling/om dat hem Palmerin deur
de menichte der slagē /nauwelicx eens-
ghen tijt en gaf om zijn gesicht deur vi-
sier te nemen/niettemin hielden sy haer
eenen langen tijt in eenen ghelijcken fu-
rieusen staet/ tot dat Palmerijn Frisol
by zijnen Schilt greep/eñ die so lange
herwaerts ende derwaerts trock/ dat
Frisol ter zijden vā zijnen peerdt viel/
met so swarē val dz hy geheel verbaest
op d'aerde bleef legghen/overmits den
geweldigen ruc vā Palmerijn/die hier-
om upten sale spronc/ende riep met luy
der stemme: Ic en moet noyt meer Pal
merijn van Olijven heeten/ indien ghy
alnu u hooft niet en verliest/ t'welc den
Schiltknecht van Frisol soo haest niet
ghehoort en hadde / oft hy stondt mede
rasschelick van zijn peert/ende liep Pal
merijn te voet vallen/segghende: Edel
Ridder ic bidde u deur de eere des Rid-
derschaps dit ghevecht een weynich te
willen ophouden/want indiē ghy Pal-
merijn van Olijven heet/so hendy mijn
broeder/om den welcken te soecken ick
soo veele moeyten ghedaen hebbe. Om
welcke woorden Palmerijn dē Schilt-
knecht so neerstich aenschoude/ dat hy
terstonts kennen wert dat et Colmelle
was

was/den Sone van Gerard / die hem opghevoet hadde int geberchte/ waerom hy zijn sweert om verre smeet / eñ liep hem omhelsen/seggende: Hondertfout willecom moet ghy zijn mijn broeder. Gheloofft moet God zijn mijn Heer antwoorde Colmelie/van dat ick u gevonden heb/maer een gratie (die ick vā u ootmoedelijck bidde) resteerter noch om onse blijtschap perfect te maecken/ te weten / dat u believen wil voor dese reyse te laten passe ren mijnen Meester Frisol. Colmelie ātwoorde Palmerijn/ ghy begheert van my een groote sake/ maer onse vrientschap is noch veel groter/daerom isse u voor dese reyse gecōsenteert/ende laet ons t'samē voordaen reysen. Als Frisol die noch half ōvaest was vanden val/ ende gewont op verscheydē plaetsen/ dit sach/seyde hy: Hoe mijnen ghetrouwen vrient Colmelie/ wildy my verlaten om te volgen mijnē vyandt. Jae hy seyde Palmerijn / ghy meucht na eenen anderē Dienaer sien/ ende wederō keeren alst u belieft/want voor dese reyse heeft hy u t'levē behouden. Maer Colmelie antwoorde hem: Mijn Heer Frisol/daer van sal u gelieven my te ontschuldigen / want om desen Ridder te soecken / heb ick verlaten t'huys van mijnen Vader / ende veele nachten ende dagen met groote moeyten deurreyst menigerhāde periculeuse contreyē. Nadiē het anders niet zijn en mach soo seg ic u adieu seyde Frisol/eñ vā Colmelie te peerde gebeurt zijnde/reet hy zijnen wech/vervloeckēde zijn quade Fortuyne. Eñ als hy een wijle tijts met groote pijne van zijne wonden/ aldus hadde gereden/sach hy met vollen loope tot hem aencomē eenige gewapeñ Ridders/zijnde dē Hertoch met zijn geselschap/den welcken van de Jacht gecommen wesende / ende denckende dat Frisol om de oorsaecke voor verhaelt/ vervolcht was vādē genē die hy t'meeste ter werelt hate / ghelijck hy deur de ghedaente van dien (die hem van zijne overwonnene Ridderen verclaerden) vermoeden / hadde haestelijck eenighe Ridders doen Wapenen / ende wilde Frisol daer met te hulpe comen / maer siende dat die van zijnen vyant so qualijck ghetracteert was/ vervloeckte hy alle de Jachte/ Jaghers ende honden/ eñ wilde niet gewelt voort rijdē / maer Frisol ontriet hem daer van/ seggende dat het onmoghelijck was dien te achterhalen/om dat hy albereets eē langs wijle van hem hadde ghescheyden gheweest/ende den nacht seer na by naecte. Weshalven sy alle wederom keerende/ ontrent te tien uren des avonts int Casteel quamen/alwaer Frisol deur bevel des Hertochs / in een vande beste Cameren ghelept worde/ende vande Medicijnmeesters eñ Barbierē seer neerstich gevisiteert zijne wonden/ die seer periculeus waren/t'welc de suster des Hartochs soo geringe niet ghehoort en hadde/oft sy quam hem besoecken/ eñ hē cussende/seyde se: Mijn Alderliefste ick bid u seer ootmoedelic/ dat ghy my de gratie doen wilt ende my vergeven mijn sotte onvoorsichticheyt/ daer met ick u tot dit ongeluc geraden heb. Mevrouwe ātwoorde Frisol/die niet misdaen en heeft die en is geē vergiffenisse van noodē/ daerom en dorft ghy die aē my ooc niet versoeckē/wāt ghy my niet geradē en hebt als om te vermeerderē mijn eere/maer t'is de quade Fortuyne die my so cōtrarie is/ nietternin verblijde ick my van een saecke/te weten/ dat ick overwonnen ben vā den alderbestē Ridder der gheheelder Werelt / wiens deucht ick alrū soo groot achte/dat ick hē dienst sal doen waer ic can of mach. Hoe seyde de Princesse/ sydy soo sot/dat nae soo qualick ghetracteert te zijn van

eenen Ridder / dien noch eenen goeden wille toedraecht/jae dat meer is / hem dienst begheert te doen. Loopt nu ghy sot/loopt nu een ander soecken die u bemint/want ick sweer u by den levendighen God/dat ick u alnu meer hate als ick u opt bemint hebbe/om dat ghy bemint den genen die ghy t'meeste behoort te haten / soo en cont ghy oock anders niet als haten die u bemint. Excuseert my Mevrouwe antwoorde Frisol/men can zijn goet ende quaetdoenders wel beminnen/maer wat sout my baten/in dien ick impacientelick op hem vloecte ende qualijck sprake. Daer op de Princesse geen antwoort en gaf/maer ginck haestelijck in groote verstoornisse upte Camer / latende Frisol alleene in een groote melancolie / segghende: O ghy vyant Fortuyne/ghy hebt recht getroffen om tusschen u ende my u vyantschap te versterckten/ maeckende mijn alder meeste vrienden mijne grootste vyanden. Versterckt/versterct u booshept/want u weldaden doen my meerder pijne als u tegenspoeden/ maer u vyantschap en sal niet connen laten van my noch eens met uwen quaden wille te vergunnen de groote weldaet/van my te doen passeren dit miserabel leven / daer mede onse ellendicheden alleen connen geeyndicht worden/t'welck my bycans doet sot vreesende achten / alle de menschen die gelooven datmen na dit leven comt in een beter/ende nochtans vreesen upt het quaet int goet te vallen/ende soude noch langher zijn claginge volhart hebben/maer den Hertoch quam hem visiteren/den welcken des anderen daechs daer na oock dede af stellen de tyrannige costume van het bevechten der twaelf Ridderen/ voor alle de gene die over de brugge by zijn Casteel passeren wilden/ ende nam voor hem int Hof des Coninckx te reysen/so haest Frisol genesen soude zijn.

Hoe Palmerijn, Hermes ende Colmelie wederomme binnen Lonnen quamen, ende vande affectueuse onthalinghe die heur den Coninck betoonde.

Het lx. Capittel.

Als Palmerijn van Frisol gescheyden was / vervolchde hy voorts zijnen wech nae Lonnen met Colmelie ende Hermes/den welcken (om dat hy hem van Colmelie Palmerijn hadde hooren noemen) tot hem seyde: Mijn Heer nu en meucht ghy niet meer secreet houden den naem / nae de wetenschap vande welcke ick soo langhe verlangt hebbe. Het is wel also antwoorde Palmerijn/ nochtans had ick voor my ghenomen die so geringe niet te openbaren/ maer men mach wel segghen / seecker is de voorneemyste/ maer onseecker de volbrenginghe. Ende hier met keerde hy hem tot Colmelie/hem vragende na de nieumaren van Grieckenlandt. Daer op hem Colmelie bestonde te verhalen de verscheyden plaetsen daer hy hem met so grooten yver inne gesocht hadde/ seggende bycans deur reyst te hebben geheel Grieckenlant/eer hy eenige nieumaren van hem verstonde in Macedonien/van de doodinge des eyselicken Serpents / ende om hem wijders te soecken/voorts ghereyst te wesen naer Duytslant/alwaer hem oock niet vindende/ was hy ten lesten ghecomen aldaer in Enghelant/ende deur den noot bedwonghen worde / hem te begheven inden dienste van Frisol/inden welcken hy altijt met d'aldergrootste begeerten zijns herten/maer bycans deur een wanhopende hope hadde verbeypt dese geluckighe

..kige ontmoetinge. Daer op hem Pal-
merijn antwoorde/dat hy in corten tijt
hoopte te vergheldēn een deel van zijne
moeyten/ende reysden dese twee vrien-
den wijders soo lange metten anderen
voort / tot datse binnen Lonnen qua-
men/alwaer Hermes voor uyt reet nae
t'Palleys/om te bootschappen de com-
ste van Palmerijn aen den Coninc / die
daerom alsulcke blijtschap ontfing/dat
hy deur de grootheyt vā dien / Hermes
tot verscheyden reysen omhelsde / ende
hooghelijck bedanckte/van dat hy we-
derom aldaer ghebrocht hadde den ge-
nen wiens presentie zijn vreuchde ver-
meerderde. Nochtans en was zijn re-
creatie niet te ghelijcken by de onuyt-
spreeckelicke blijtschap vā Ptolomeus
ende Trineus / want heur groote be-
geerte nae zijne comste/dede haer in al-
sulcke melancolie leven/ dat den genen
die acht ghenomen hadde op haer ghe-
laet/claerlic soude hebben connē merc-
ken/dat heure oogen die van te vorens
tot schreyen gestelt waren/in eē oogen-
blick (soo gheringhe sy dese bootschap
verstonden) verandert worden in een
lachelijck gesichte/ om met het selve te
moghen aenschouwen heuren Palme-
rijn/sy stracx te peerde gingē ende hem
te gemoete reden/malcanderen omhel-
sende met sulcks affectie / als twee op-
rechte vrienden doen / die den anderen
vā een verre reyse comende/ontmoetē.
Ende als de uyterlicke teyckenen vande
wellecomsten/om te betoonen den goe-
den wille diese dē anderen int binnenste
van hare herten toedroeghen/ geschiet
waren/seyde Trineus tot hem : Mijn
aldergetrouste vrient/hoe ist mogelick
dat ghy soo langhe hebt mogen dueren
uyt mijn presentie? Mijn Heer antwoor-
de Palmerijn/ wilt daer met d'onseec-
kerheydt vanden handel deser Werelt
ontschuldighen om my daer vā te ont-
lasten /want ten tijde als ick vertrock/
was mijn meyninge des anderē daechs
wederom te comen / maer de ghescheidenisse vande saecke/is so verscheyden gheweest van mijn voorbedachtheydt/ dat de verlenginghe van mijne wedercomste tot hier toe bedwongen is worden. Ende hier met quamense by t'Paleys / alwaer heur den Coninck aen de poorte verwachte / voor den welcken Palmerijn op zijn een knye viel / ende wilde hem de handen cussen / maer den Coninck en was zijn geliefte niet sulcx te ghehenghen/dan hem by de hant nemende/ginck met na de sale/alwaer hy hem mede dede sitten in eenen costelicken stoel / ende seyde : Mijnen grooten ende getrouwen vrient/ wat Fortuyne heeft u doch mogen veroorsaecken een soo langhe absentie / maer voor al wilt my doch segghen / waer ghy in plaetse vā uwe swerte / dese costelicke wapenē vercreghen hebt. Waer op hy den Coninc verhaelde al wat hem opt Casteel by t'betooverde water ervaren was/eñ hoe hy zijne wapenen aldaer verandert hadde/maer op de reste van zijne feyten en wilde hy niet voort passeren / dan Hermes en conde die niet verswijgen/ maer seyde die opentlic in presentie vā t'geheel geselschap/waer deur den Coninck op stont eñ ginck hem omhelsen/ seggende: Uwe verwonderens weerdige vrome feyten Heer Ridder/doen my u soo seer beminnen/ datter geenen anderen persone in mijn gheheel Coninckrijc en is/diens presentie my alsoo seere verheucht als d'uwe/ maer ten cā niet zijn dat u nae soo groote moeyten geen behoef des rustens en is gevolcht/daerom bid ic u dat ghy sonder langer uytstel/u gemack wilt gaen nemen/t'welc Palmerijn achtervolchde/en dede hem (nae dat hy de willecomste oock vande Coninghinne met haer Dochter/ende

voorts

voorts alle d'andere Jofvrouwen ont-
fangen hadde) in zÿn Camer ontwape-
nen/ alwaer hem terstont quam verge-
selschappen den Prince Trineus/ dien
Palmerÿn vraechde hoe hy inde saecke
van zÿn Liefde stonde. Eylacy mÿn
Heer antwoorde den Prince/ ic stae te-
ghenwoordich midden int punct des
circkels van al mÿn ongheluckken / om
dat als ick in eene van de voorgaende
dagen seer lieflÿck coute met Mevrou-
we de eenige medicÿne van mÿn lÿdẽ /
de Dochter vanden Hertoch van Gal-
les daer op so wel acht nam/ datse mo-
ghelÿck eenich amoureus woort ver-
stonde/ waer deurse strac vermoede dat
ic een groot deel had inde bermhertige
gratie vande Princesse. Weshalven sy
haer beste heeft ghedaen om my salcke
alderhoochste weldaet / die ick op dese
werelt soude moghen ontfanghen / te
ontnemen/ segghende tot de Princesse/
dat het een so hooghe persone als haer/
niet en betaemde/ maer veel eer seer on
behoorlÿc was de vreemdelingen sulc-
ke vrÿschept te betoonen. Welcke nÿdi-
ghe reden sy voorts so wel wiste te stof-
feren / dat ick alnu in plaetse vant be-
ginsel der cleyne Liefde/ die ick hier be-
vorens in vergeldinge van mÿn groo-
te ende volstandighe affectie albereets
meynde verworven te hebbẽ/ alnu niet
en geniete als ongunste/ om datse haer
bycans niet en gheweerdicht my meer
aen te sien / t'welck my mentchmael
dede besluyten om in desperatie met
Ptolomeus van hier te scheyden/ ende
u te gaen soecken / dan den Coninck en
heeft sulcx geensins willen lÿden/ maer
seynde tot dien eynde uyt veele andere
Ridderen. Dese quade Fortuyne Heer
Trineus ãtwoorde Palmerÿn/ berout
my wonderlicke seer/ sonderlinghe om
dat ick vreese dat wy daer deur noch
lange alhier sullen moeten blÿven / en-
de Hermes weet mÿnen naem/ t'welck
my doet sorghen van bekent te worden.
Oock soude den Keyser onse lange uyt-
blÿvinghe moghen verdrieten/ daerom
dunct my goet te zÿn dat wy hem eenẽ
Schiltknecht beneffens Urbande mÿ-
nen Dwerch seynden / om zÿne Maje-
steyt van onse gheringhe wedercomste
te verstendighen/ ende te verstaen doen
gheven dat wy deur ghewelt van tem-
peeste soo veer gedreven waren / dattet
voor ons onmoghelÿck was zÿn volck
ofte den Coninck van Noorweghen te
hulpe te comen/ ende hierentusschen sal
ick mÿn beste doen om d'opinie van A-
griole te veranderen/ t'welck hem Tri-
neus met grooten yver bad also te wil-
len volbrengen/ ende tot dien eynde den
volghenden dach de Schiltknechten af
te veerdighen/ waer in Palmerÿn oock
niet suymich en viel / om eenen droom
die hẽ den voorgaenden nacht gebeurt
was/ inde welcke hem dochte gesien te
hebben zÿn Alderliefste Polinarde/ met
een droevich ghelaet tot hem segghen:
Och mÿn Alderliefste vrient/ haest uwe
wedercomste/ want men wil my van u
scheyden ende aen eenen anderen hylic-
ken. Welc visioen hem soo seer quelde /
dat hy vanden gheheelen volghenden
nacht niet gherusten en conde/ ende int
punt vandẽ dageraet op stonde / schrÿ-
vende eenen Brief aẽ zÿn beminde Po-
linarde / waerinne hy heur ontbode de
quellinge die hy lede overmits dese fã-
tasie/ eñ dat hy heur cortelinge met zÿn
presentie verhoopte te comen troosten.
Oock stack hy daer secretelic den eenen
rinc die hy vande vrouwe vant beloo-
verde Casteel/ om zÿn Alderliefste te ge
ven/ ontfangen hadde. Ende den Brief
toegheslaten hebbende/ gaf hy dien met
twee ander Brieven / den eenen van
Trineus aẽ diens Vader/ ende den an-
dere vã Ptolomeus aen Brionnelle in
handen

anden van Orbande/hem met dẽ anderen Schiltknecht seer ernstelijck bevelende/datse tegens niemant yet wes anders seggen en souden/dan dat t'onweder heur uyt heuren wech in vreemde Landen gedreven hadde/ende datse van heur gescheyden waren in eẽ stadt in Vranckrijck/ten eynde so veel te neerstiger voor uyt te reysen/om zijne Majesteyt van heure comste te verstendigẽ. Oock datse heur aldaer int Hof souden verbeyden/waer met dese twee Dienaren sich aenstont op de reyse begaven.

Hoe den Prince Trineus deur t'middel van Palmerijn, de Princesse Agriole uyt Enghelant vervoerde.

Dat lxj. Capittel.

DEn Coninck wiste nu oock albereets deur t'seggẽ van Hermes/dat den wedergheromen Ridder Palmerijn ghenoemt/ende den ghenen was/die so groote eer in Vranckrijck vercregen hadde/waeraen hy alle zijne Baroenen ende Ridderen dede weten / dat hy des anderen daechs een groote Feeste ende opẽ hof hilde houden/ter eeren van Palmerijn ende zijne Cammeraten / t'welck oock alsoo ghescheide / met een groote heerlickheyt van danssingen/mommeryen/ Instrument-speelen/ Musijck singhen ende andere gheneuchelijcke recreatien/ die Palmerijn een bequame gelegentheyt gaven om zijne meyninge te openbaren aende Princesse Agriole/die alsdoen ter goeder avontueren alleen aen een venster stonde / alwaer hy heur secretelick presenteerde de andere bagge hem geschoncken by de voorseyde Joffrouwe vant betoouverde Casteel/ ende verclaerde heur alle de virtuyten van dien/biddende datse die om geenderley saecken uyt van haren vinger en wilde doen/t'welck hem Agriole met dancksegginghe beloofde / waer nae hy zijn propoost vervolchde/ende seyde: Seer Deurluchtige Princesse/ ick en can my niet ghenoech verwonderen / hoe ghy/ die een Jonck-vrouwe zijt van sulcke discrete oordeelẽ/dat ghy niet min deur uwe wijsheyt als deur uwe schoonheyt gheacht en wordt voor een van d'alderexcellenste personen der gheheelder werelt / u laet gouverneren deur den raet van een nijdighe tonghe/voorwaer ick en soude t'selve noyt hebben connen gelooven / en hadde my Trineus niet te kennen ghegheven / dat nae mijn vertreck / in plaetse van hem te tracteren als een alsulcken Heere ende ghetrouw Liefhebber verdient/uwe Princesselicke ghelieste geweest heeft/hem anders geen faveur te toonen als een verdrietich aenghesicht / t'welck zijnen gheest veel swaerder is ghevallen/als gedaen soude hebben de pijne van duysent dooden/al had hy schoon d'een nae d'ander moghen lijden / t'welck my voorwaer dunckt te wesen een quade recompensie/voor dat den aldergrootsten / stoutmoedichsten/deuchdelijcksten/ schoonsten ende gracieusten Ridder van gheheel Europa/zijn Vaderlant eñ vrienden verlaeten heeft / deur diversche vreemde Contreyen ende periculeuse Zeen ghereyst is / ende grouwelijcke onwederen met veele tormenten van tempeesten / bereyt om schipbreeckinghe te lijden/gheleden heeft alleene om u te maecken soo hooghen Princesse / als hy nae den doode van zijnen Vader die Godt langhe int leven wil sparen) Prince verhoopt te zijn / daertoe alleenlijck beweecht zijnde deur den faem van uwe deucht / schoonheyt ende

ende goede gratie/welcke excellente cie raten hy (in u presentie comēde) bevonden heeft uwen faem so verre te boven te gaen/ dat hy deur de neerstighe aenschouwinge van sulcke singulterheden hem so weynich wachten /dat Cupido hem overviel/ende een wonde maeckte waer deur zÿn ziele (indien uwe gratie die niet en ghelieft op te houden) cortelinge sal den pas nemen/om te vluchtē upte verdrietige gevanckenisse van zÿn lamenteerende lichaem/ t'welck niet en sal connen strecken / als tot over u een ghemeyn blameeringe van wreetheyt/ ē tot schade van geheel Christenrÿck/ daer van t'verloop des tÿts noch sonder twÿffel de faute sal doen bekennen. Oock sie ic wel dat wy voor de vergeldinghe van onse getrouwe diensten die wy uwen Vader bewesen hebben/vā u anders niet ghenieten / dan dat u onse presentie verdrietich valt/daerom sullē wy u van sulck verdriet verlossen veel eer als ghy meynt/ om dat ic wel weet uwen wille te wesen vā te houwen aen den Hertoch van Galles/ē u in plaetse vā een seer heerlicke Keyserinne/een gheringhe Hertoghinne te maken. Ende hier met keerde hem Palmerÿn om/ ende wischte d'oogen als of hy geweent hadde/t'welc de Princesse so haest niet en sach/of den rinc (die heur Palmerÿn gheschoncken/ ende vande vrouwe des betoverden Casteels vercregen hadde) begonste in haer also zÿn cracht te doē wercke/dat sy hem wederom om tooch ē seyde met een bevende stemme: Eylacy mÿn vrient/in wat groter benautheyt ende vreese heeft my u propoost ge stelt/t'is wel waer ic hebbe gefalieert/ maer ick soec daer van ootmoedelÿcke vergiffenisse/ende stel my van nu voortaen geheelicken onder de machte vandē Prince/bereyt om hem onderdanich te zÿn in al t'ghene dat hy my sal gelieven te ghebieden/u nochtans biddende dat mÿn eere in alles mach gherespecteert worde. Als Palmerÿn heur aldus hoorde spreken/nam hy heur hant / ē die cussende/seyde hy: Me-vrouwe alnu cus ic de hant vande Keyserinne vā geheel Duytslant/oock hope ick cortelingh de ghelegentheyt te vinden/om u met grooter eeren te doen ontfangē int lant van uwen man/maer wilt so lang (boven al) dese sake secreet houdē. God wilt alsoo laten geschien antwoorde de Princesse tot den Ridder/ die hier met om niemant eenich quaet vermoedē te geven/ van heur scheyde /ende de feeste des avonts geeyndicht zÿnde/ vertroc hy hem met zÿn twee Cammeraten in zÿn Camer / alwaer hy Trineus verhaelde t'geheele propoost tusschen hem ende Agriole ghepasseert/waer vanden Prince alsoo verblÿdt werde/dat hy in plaetse vā te voren een droevich aengesicht te toonen/alnu begonste te singen.

Heer Palmerÿn mÿnen aldergrootsten
vrient/ (dient/
De vergelding die ghy hier deur ver-
Cā by my so weynich worden bedocht/
Als by my neerstich sal wordē gesocht/
De gratie van de Princesse schoon/
Die mÿn liefde alnu verhoopt tot zÿ-
nen loon.

Deur welcke vrolickheyt des Princē Palmerin mede sulcke blyschap ōtfinc dat hy hem ooc al singende antwoorde

Heer Trineus Prince seer excellent/
D'affectie tot u / staet also in mÿn hert
gheprent/ (compensie/
Dat mÿnē dienst met haer voort de re-
Die niet en can hebben eenighe andere
presentie/ (tement/
Dā dat ghy alleē wilt scheppē conten-
In mÿn cleyn machte / die u altÿdts
doet van haer selven present.

Jck bid u van mijnen ghetrouwen
tient ſeyde Trineus/dat wy(nadiẽ de
fortuyne ons heur alnu ſoo gunſtich
ertoont) doch in alle neerſticheyt de ſa
e voorts ten eynde te brenghen/ waer
e hem Palmerijn beloofde zijn beſt te
llen doen/t'welc hy oock vlijtich ach-
rvolchde/ want ſiende des anderen
echs de Zee ſtil ende lieffelijc zijn/ac-
rdeerden met eenen Patroon van eẽ
hip/om dẽ volghenden nacht te ver-
ecken. Ende voechde hem daer na by
Princeſſe/ om van haer te verſtaen
wat manierẽ datſe haer ſouden mo-
hen met nemen/die ſy hem ſeyde/ende
dus int werck ſtelden. T'avontmael
ten hebbende/toondenſe ſo crancken
laet/dat hare Jonckvrouwen t'ſelve
twaer worden /ende vraechden wat
ur Princeſſe deerde. Och antwoorde
/ick ghevoel my ſeer qualick / bereyt
y ſeer haeſtelijc mijn bedde. De Jof-
ouwen dit hoorende/werden ſeer be-
oeft/ende volbrochten ſeer neerſtich
hebodt van d'Infante/ die ſoo haeſt
et opt bedde gebrocht en was/ oft ſy
val datſe alle upte Camer ſouden gaẽ
de heur laten ruſten/ſtaende een vie-
ndeel uyrs daer na ſo ſtil op als mo-
lijck / ende nemende hare coſtelickſte
weelen/ginckſe deur een achterdeur
een ſecrete plaetſe / datſe verbeyt
ort vã Palmerijn/ die heur terſtonts
zijnen armẽ greep / ende brocht haer
de Camer van Trineus/die hem met
tolomeus vaſt wapende om te ver-
ecken/waer toe ſy dẽ wint ſo bequaẽ
ghen/ datſe op ſtaende voet deur een
t gat vã een muyr des Palleys/ heel
hterlic ſtaende/cropen/ende vã daer
orts nae de haven ginghen/alwaerſe
Schiplupden ghereet vonden / de
elcke ſoo haeſt alſſe heurluyden ont-
nghen hadden / de ſeylen op toghen/
de vanden wint ſo vlijtich gedreven
worden/datſe voor dẽn morghen t'ghe-
ſichte van Londẽ al verloren hadden.

Hoe den Coninck met de Coninginne van Enghelandt, ontwaer worden de ontroovinge vã hare Dochter.

Dat lxij. Capittel.

De Dochter vanden Hartoch van Galles / die ghewoone was altijts by de Princeſſe te ſlapen/bleef eenen langen tijdt upte Camer ſonder te bedde te dorven gaẽ/vreeſende offe de crancke Infante daer deur upt eenige ruſte hadde mogẽ wecken. Deſniettemin ginckſe ten leſtẽ duyſterling daer binnen/eñ leyde heur ſtillekẽs op heure gewoonlicke plaetſe voor opt bedde/ſlapende tot ſmorgens een goede wijle inden dach / eñ alſdoen wederom wacker wordende/meynde ſe Agriole in heur preſẽtie te hebbẽ/maer niemant vindende/ſtietſe haeſtelick een venſter open/ſoeckende in alle de hoec-ken/ ende alnoch niemant ſiende/ niet tegenſtaende dat alle de Camerdeuren van binnen noch geſloten waren/gafſe eenen luyden creet/ſo hart roepẽde Je-ſus Maria/dat alle de ander Jofvrou-wen inde Cameren daer beneven zijnde t'ſelve hoorende/ende liepen haeſtelijck by de Dochter des Hertochs/alwaerſe t'verlies van Agriole ſoo geringhe niet verſtaen en hadden/oft ſy liepẽ voorts allegader tot de Camer vande Conin-ginne al huylende ende crijtende gelijck de bedroefde Weduwen/ die eenen ſeer lieven man begraven/luyde roepende: eyalcy Me-vrouwe/eylacy Me-vrou-we Agriole/och Agriole. Om welc ge-roep de Coninginne ſonder vertrec op-liep wes inde Camer van haer Doch-

ter/

ter/ alwaer heur opstaende voet metghedeelt wort de openbaringe van dese droevige saecke/die haer incrÿten eñ weenen d'andere dede te boven gaen/ veel erbermelicker schreÿēde als Hecuba dede/wanneer die haer Dochter Polixenam sach offeren op't graf van Achille/maecken alsulcken ghetier / dat alle t'Hofghesin na heur ghewser liep/ meynēde het eenige verraderye te zÿn/ maer den Coninck liep zÿn Coninginne te gemoete by de welcke hy nauwelÿcx ghecomen en was/of vele Heeren ende Edelluyden quamen hem bootschappē datmen de drie Griecksche Ridders niet en vont/t'welck terstonts dede vermoeden datse de Princesse ewech ghevoert hadden/dat alsulcken roep maecte dat de gheheele stadt in oproer quam/ soeckende ende reysende in aller yl deur alle de omlegghende Landen/te peert/ te voet ende te water/ maer na eenighe daghen alle wederom comende/sonder yet wes uyt te rechtē/ begaf sich wederom eē nieuwe droefheyt deur t'geheel Hof/sonderlinghe vande Coninginne/ die sulcken droevighen geveer maecte/ dat den Coninc zÿn alderbeste dede om haer te vertroosten/tot heur seggende: Swÿcht Me-vrouwe eñ wilt veel eer blÿtschap bedrÿven / om verlost te zÿn van een alsulcke plage/van een ontrou ende ongehoorsaem kint/en laet ons so sot niet wesen van ons selven met quelkinghe te straffen over haere boosheyt/ dan laet haer als misdoēderse alleene de plaghen over hare lichtveerdicheyt lÿden/maer al reeckent ons een onwetende Ghemeynte t'selve tot oneere/so weten doch de ghene die de saken met verstant insien/wel te oordelen dat den eenen tot geen faut en can ghereeckent worden dat den anderen misdoet. Eñ vernemende dat eenige Heeren hem int secreet blameerden/segghende datmen de vreemdelinghen soo lichtelick sulcke groote faveur niet en behoort toe te laten / seyde hy tot heur allen : Wie can hem wachten voor alsulcke lanckwÿlighe patiente gheveynstheyt/als dese dry Ridderen /om my te bedrieghen / ghebruyckt hebben/doch ick soude daer in ghefalteert moghen zÿn / van qualÿck geachtervolcht te hebben de sententie/ datmen zÿnen vyant niet en behoort te ghelooven/indien ick van eerst aen geweten hadde/dat den eenen Palmerÿn van Olÿven (die so grooten vrient des Keysers is)geweest was. Ende na seer weynich daghen quam aldaer oock int Hof/den Hertoch van Galles / die om de saecke/als beminnende de Princesse Agriole meer als sy selfs /vā droefheyt meynde te sterven/ende vā gramschap te rasen / ende gaf zÿne Majesteyt te kennen / dat den eenen Ridder van de drie Trineus des Keysers Sone was/ meynende daer deur den Coninck tot meerder toornicheyt ende tot krÿch teghens den Keyser te verwecken/maer hy wort daerom veel eer tot sachtmoedicheyt beweecht /betrouwende dat so edelen Prince als den Sone eens Keysers/niet en soude mogen hebben een so vileynen hert/dat soude denckē oft begheeren te onteeren eens Conincx dochter. Niettemin dede hy op des Hertochs neerstighe toeradinge/zÿne Heeren vergaderen/om te besluyten wat in de sake te doen soude staen. In welcke vergaderinghe (d'een sus ende d'ander so zÿn meyninghe te verstaen ghegheven hebbende)den Hertoch ten lestē tot zÿne Majesteyt seyde : My en dunckt gheensins behoorlÿck dat eenen grootmoedighen Coninck behoort te lÿden sulcke injurie. Noch veel min behoorlic is/antwoorde zÿne Majesteyt/dat eenē discreten Coninck/om de lichtveerdicheyt van eene/soude doen sterven en in

miserie

ſerſe doen leven een groot getal van
ne Onderdanen. Daerom ſal ick ſoo
nghe als de tÿdt mÿn opinie niet en
randert/ deſe injurie verdragen met
ciencie/ daer in wy hem een wÿle
dts ſullen laten leven.

Hoe Vrbande ende den Schiltknecht van Trineus, als oock eenighe Ambaſſadeurs van Vranckrijck, int Hof des Keyſers arriveerden.

Het lxiij. Capittel.

DEn Coninck van Vrancke-
rÿck verwachte ſeer neerſtich
een langhe wÿle naer Palme-
rins vertreck/ nieumaren van
m/ op de voorgevinghe des houwe-
cx tuſſchen Trineus eñ de Princeſ-
Catharina zÿn Dochter. Maer ſien-
datter geē antwoort en quam/ com-
itteerde hy eenighe Ambaſſadeurs/
e hy volcommen macht gaf/ om met
n Keyſer te beſluyten de houwelickē
ſſchen Trineus ende Catharina/ en-
tuſſchen zÿnen outſten Soone ende
Infante Polinarde. Welcke Legatē
aer van den principaelſten was den
rave van Arminack) met alſulcke
mmiſſie ſoo neerſtich reyſden/ datſe
et langhe daer nae op eenen naemid-
ch in een ſtedeken/ een halve mÿle
echs van Gent geleghen/ arriveer-
n. Waer upt ſy den Keyſer terſtont
de verſtendighen van haere comſte/
ur eenen Brief/ die dē Bode int upt-
en vande Kercke leverde in handen
n zÿne Majeſteyt/ den welcken van
en niet veel wercx en maecte/ als niet
ynſende dan op de droefheyt die hem
upzichlÿcken quelde/ overmits de
rſlaginge van ſÿn volck in Engelant/
ende noch boven al om de lange uptblÿ-
vinge van zÿnen Sone met Palmerin/
die hy meynde verloren te hebbē/ maer
ſiet als hy noch was int leſen van den
Brief/ ſo ſach hy van verre comen Vr-
bande met den Schiltknecht van den
Prince/ die hy/ ſonder acht te nemen op
zÿn Keyſerlicke qualiteyt/ een groot
ſtuck weechs te gemoete liep/ eñ heur
omhelſende/ ſeyde hy: Mÿn vrienden/
ſegt my doch haeſtelÿck oft mÿn Sone
ende Palmerin noch in leven ſÿn. Daer
op ſy (de reverentie doende) hem ant-
woorden de ſelve noch in goede geſont-
heyt te weſen/ ende preſenteerden hem
den Brief van Trineus/ diē hy voorts
opbrach/ ende heure gheringhe weder-
comſte daer upt verſtaen hebbēde/ ant-
woorde hy den bode vande Geſanten:
Mÿn vrient ghy zÿt ghecommen op de
ſelfſte tÿt dat ick ſeer verblÿt zy wordē
deur de verſeeckeringe vande welvaert
mÿns Soons/ daerom meucht ghy u-
we Heeren ſeggē datſe comen alſt heur
belieft/ ſy ſullen van my ontfanghen
worden als de Legaten van ſo grooten
Potentaet toe ſtaet. Hier met nam hy
Vrbande by de handt/ ende vraech den
hem hoe zÿnen Meeſter voer/ waer hy
ghewee ſt/ ende oft zÿn Soone noch by
hem was/ ende waerſe alnu waren.

Daer op dē Keyſer van hem anders
niet verſtaen en conde/ dan datſe deur
onweder verre upt heurē wech ver..e-
ven hadden gheweeſt/ ende datſe ..
heur gheſcheyden waren in een ſta..
Vranckerÿck/ maer datſe oock a..
wederomme commen waren/ t'w..
oock terſtondts geboodſchapt wor..
aende Princeſſe Polinarde/ die hierom
Brionnelle ſeer neerſtelÿck badt/ ..ſe
den Dwerch alleene in heur Camer
wilde doen commen. Waeromme ſy
(die geene mindere begheerte en hadde
om te verſtaē dē ſtaet van Ptolom..s/

als Polinarde de welvaert van heuren Palmerin) in dese sake so vlijtich was/ datse den Dwerch in minder als een halve ure met haer brocht/ den welckē van Polinarde soo geringhe niet inde Camer en was sien comen/oft sy (hebbende de tranen van weghen groote blijtschap in haer oochskens) liep hem te ghemoete omhelsen/ende seyde: Ick bidde u mijn vrient / segt my de rechte waerheyt/hoe vaert mijn Broeder met u Meester ? Me-vrouwe antwoorde Urbande/ sy varen seer wel/ eñ presenteerde hier met de twee Brieven / den eenen van Ptolomeus aen Brionnelle/ ende den anderen van Palmerin/ daer in den rinck (als voorē verhaelt) besloten was/aen Polinarde/ die den selven rinck meer als twintich reysen custe/ ende hem daer naer aen heuren vinger stack/segghende: Aldaer suldy neerstich bewaert worden/ tot de wedercompste vanden excellentē Ridder/die mijn hert voor zijn Alderliefste die ter werelt leven/uytvercoren heeft : Ende voechde heur daer nae voorts tot de lesinge des Briefs/ niet sonder uytstortinghe van vele tranen / om de ootmoedighe biddingen/ oprechte excusatien vande langhe uytblijvinghe/ ende groote pijnen die haren Alderliefsten geduyrichlickē lede om heure absentie/ dē welckē heur in zijnen Brief mede verhaelde/de sake tusschen Trineus eñ Agriole/ t'welck de Princesse soo gheringhe niet gelesen en hadde/ of sy dede eenē swaren sucht/ seggende: Ick bid God Almachtich dat hy heure avontuere/volgens heure begheerte/wil doen voort gaē. Ende nae dat sy Urbande noch een langhe wijle van veele saecken ghevraecht hadde/ keerde hy wederomme nae dē Keyser/ die eenighe van de grootste Heeren van zijn Hof beval / datse den volghenden dach te ghemoet souden rijden de Ambassadeurs van Vranckrijck / voor dē welcke hy ooc int Paleys dede veerdich maecken een seer heerlick logys/ waer van de Cameren met seer rijcke tapisseryen/ ende de salen met gefriseert gout purperen laecken (het aldercostelijckste datmen nae Salomons tyden ghesien hadde) behangen worde. In welck excellent logement gheartiveert zijnde/ gavense den volghenden dach de oorsake van heure legatie aen den Keyser te kennen/die daer op seyde/ dat hy t'antwoordt in zijnen Raede soude veerdich maecken. Ende op staende voet dede hy vergaderen sommige Keur-vorstē met vele andere Princen ende Heeren / die alle t'samenderhant goet dochte de alliancie met Vranckerijck aen te nemen. Waeromme den Keyser voorts by de Keyserinne ginck/ ende gheboodt heur datse hier op den wille van hare Dochter grondeeren soude/ t'welck de Keyserinne obedieerde/ haer terstont voechde in de Camer vande Princesse/ die sy dese saecke int lanck ende breet voorhielde/ haer nae alle heur vermoghen radende de selve aen te nemen.

Maer Polinarde wort hier van veel meerder verschrickt / als oft heur yemandt de doot ghebootschapt hadde/ antwoordende haer Moeder met een seer droevich aenghesicht. Me-vrouwe ick weet seer wel dat mijn Broeder d'Infante Catharina noyt trouwē en sal/ om dat hy een ander getrouwelijcken bemint. Oock weet ghy seer wel dat ick hem hier bevorens den selfsten dach als hy vertrock/in presentie van vele Ridderen /vastelijck belooft hebbe my geensins te hylijcken voor sijne wedercomste. Derhalven bidde ick seer ootmoedelijck/dat dese saecke doch tot daer toe uytghestelt mach worden.

Om welcke woorden de Keyserinne verstoort worde/ eñ seyde: Al bemint u

broeder een ander / ende al hebt ghy
em belooft wat ghy wilt/soo en sulcy
och hy nochtans anders niet vermo-
en als t'gebodt vanden Keyser. Waer
ver Polinarde (siende haer moeder al-
volherden in heure opinie) so swaer-
cken bestonde te suchten/ ende so bit-
rlick te weenẽ/dat de Keyserinne met
rmhertichheydt beweecht worde/ eñ
inck op staende voet haer Dochters
cusen te kennen gheven aen haeren
ader / die de selve soo gheringhe niet
estaen en hadde/ ofte hy liep (sonder
Keyserinne een woordt te antwoor-
en) met eenen toornighen moede by
olinarde/tot haer segghende: Wat is
t mijn Dochter? wildy mijn ghebodt
rsmaden? wildy mijnen wille teghen
ẽ? Voorwaer uwe ydele excusen zijn
vergeefs/ want al wilt ghy oft niet/
sal nochtans mijn geliefste volbracht
orden. Mijn Heer t'staet u toe uwe
eliefste te volbrenghen antwoorde de
rincesse/maer aengaende vã my (sey-
sy al schreyende) ick wil veel liever
ndertmael de doot lijden/als de ghe-
fte soo vastelick aen mijnen Broeder
edaen/ te breecken/ met te consente-
n in eenich houwelijck voor zijne we-
rcomste. Ghy sult nochtans stẽ seyde
/dat ghy den wille van eenen Keyser
et en sult moghen behinderen/ ende
lde daer mede in toornicheyt uyt de
mer gaen / t'welck Polinardes be-
ude hert in sulcke bangicheydt dede
llen / dat het deur alle haer lichaem
n crachten niet langer en conde uyt-
eyden/ maer liet heur voor doot ter
rden neder vallen/ waeromme de
eyserinne heuren man om den hals
el ende hem te rugghe troc/ vallen-
daer nae voor hem op de knyen / eñ
dt soo langhe alsoo vuyrichlijcken/
t het water van heure overvloedige
nen/zijn verharde gramschap in een

sachtmoedich medelijden veranderde/
soo dat hy zijn Dochter ophefte / de
welcke soo haest alsse wederomme tot
haer selven ghecommen was/ op haer
bedde begheerde ghebracht te zijn / al-
waerse t'hooft int oorcussen leyde/haer
oogen luyckte / ende de handen clanck-
ten / segghende tot haer selven. Och
wiens verdriet can het mijne alnu ge-
lijcken: Och mijn Alderliefste/laet uwe
wedercomste my doch seer gheringhe
verblijden/ op dat u dese swacke armẽ
met sterckheydt moghen omhelsen/ eñ
dese droevighe ooghen met blydischap
aenschouwen / want niemandt dan de
doot en sal ons vanden anderen connen
scheyden. In somma / sy swoer dat se
haer veel liever een gheprofesside Non-
ne wilde maecken/sonderlinghe indien
Palmerin het Paterschap in heur cloo-
ster hadde mogen bedienen/ als aen te
nemen t'houwelijck haer gepresenteert
deur de voorseyde Ambassadeurs van
Vranckerijck/ die hierentusschen van-
den Keyser ter antwoordt verstonden/
dat heure aengheghevene hylicken niet
en conden besloten worden voor de
compste van zijnen Soone Trineus/
maer dat dien soo gheringhe niet we-
der gecomen en soude zijn/oft hy soude
den Coninck daer van veradverteren
om dese saeckẽ voorts (sonder twijffel)
nae zijne begheerten te eyndigen. Met
welck antwoort sy (vele gheschencken
van den Keyser ontfangen hebbende)
wederkeerden tot heuren Coninck/die
daer deur ontfinge een seer blijde hope/
daer in sijnen Sone (om dat hy hier be-
voorens seer wel verstaẽ hadde de grote
schoonheyt van Polinarde) hem noch-
tans te boven ginck/ soo dat wy in een
groot verlangen sullen laten verbeydẽ
de wedercomste van Trineus/ soo wel
hem als Polinarde/maer elc om eẽ be-
sondere oorsaecke/om u daer en tusschẽ

te verhalen de ongheluckighe Schipvaert vande drie Griecsche Ridderen/ met de Dochter van Enghelant.

Hoe Palmerin den Prince Trineus de Infante Agriole op Zee dede trouwen.

Het lxiiij. Capittel.

ALs Trineus met zijn gheselschap/ de Princesse Agriole des snachts uyt haer vaders huis ontnomen hadden/ ende met eenen gheluckighen wint van Lonnen vluchtē/ gelijck voor geseyt is/ nam hy heur int Schip lieffelijck by de hant/ eñ seyde: O ghy Tropaen Paris/ hadt ghy in uwen tijt moghen aenschouwen dese Goddinne/ voorwaer ghy sout sonder twijffel uwe Griecxsche Helene/ ia Venus selve gequiteert/ eñ den prijs met den appel gepresenteert hebben aē dese Diana/ die boven hare onghelijck hebbende schoonheyt/ verciert is met geen minder gratie vā alle andere excellentheden/ oock so weynich gelijcx hebbende/ als yemant anders meer soude connen achterhalen mijn gheluck/ oft hem beroemen meerder bermhertichheyt vā de eenige Meesterse zijns hertē/ gehouden te zijn/ dan ick/ o mijn Alderliefste (seyde hy haer cussende) doe aē uwe onvergeldelicke weldaden/ daer van ick waerachtelic tminste deel niet en mach recompenseerē/ al employeerde ic hondert levens in uwen dienst/ alleen bidde ick u wech te willen werpen de reste van u droevich ghesicht/ om alsoo mijn blijdtschap tot volcommen perfectie te brenghen/ want ick gheen volcommen blijtschap en can hebben/ soo lange ic u eenighe droefheydt sie quellen/ om dat u lijden maer alleen in u een wortel is/ die in my haere principaele vruchten voortsbrengt/ so dat ick in u niet en can sien de alderminste droefheydt/ ofte ick gevoele daer deur een dootelicke quellinghe/ noch aen u bemerckeñ de minste blijtschap/ ofte sy veroorsaeckt my een Hemelsche vreuchde/ die ick/ o mijn Alderliefste Princesse/ in u lachent aenghesicht alleene can scheppen: Slaet daeromme mijn eenighe gheneuchte/ slaet u ammoreus claer ghesichte op de reste van de duystere droefheydt die my noch mach omcinghelen. Ende hier met begonde hy haer soo neerstich te omhelsen/ dat Palmerin vreesde dat den Prince/ om tusschen hem ende de Princesse t'accort te bevestighen/ gheaccordeert soude hebben de twee partyen die de natuere discoort ghemaeckt heeft.

Weshalven hy (om alle ergherniss te schouwen) heur in presentie van alle de Schiplupden/ ghetrouwichept des houwelijcx dede sweeren/ ende verboot hy Trineus des niet te min de ghentetinge vande vruchte/ die de gene mogē weten te raden/ die in sulcke saecken de onderbindinghe gepleecht hebben/ om dat hy seyde de schoone Agriole t'selve voor heur vertreck belooft te hebben/ t'welck hem Trineus accordeerde/ segghende niet te begeeren te dencken/ hy liet staen te doen/ yet wes dat de Princesse niet aenghenaem en soude wesen/ dan oft den Prince/ om de temtatie vā den grooten hongher by soo delicaete spijse) dese ghelofte oock volcommelijc onderhielde/ sulcx doet my zijn in een twijffelinge/ daer op het schijnt dat hy de conclusie nam. Niettemin hoe dattet was ofte niet/ als ic my wel bedencke/ soo en brack hy zijne gheloften in geender manieren/ om datter niet geschiedē en conde sonder aenghenaemheyt van de Princesse/ die by dē Prince Trineus

van doe voortaen met so geneuchelicke
pzopoosten onderhouden worde / datse
n alsulcke vreuchde / als twee nieuwe
en anderen lief hebbende ghehouden/
eefden. Maer de quade Fortuyne/vy-
nt van alle welvaert/met haren eeni-
hen Soon teghenspoet / ende haer
Dochter ongheluck / verkeerden seer
aesteligck hare vreuchde in claginghe/
eur vermaeckelijckheyt in weeninge/
nde heur behaginge in groote quellin-
hen/ om dat de Zee heur seer onstuyr
pt den gront bestonde te verheffen/de
inden met groot gewelt in de locht te
lasen/ende den Hemel sich also te trou-
leeren/ datter in langhe Jaeren noyt
ngheestuymer ende grouwelijcker on-
eder en hadde gesien geweest. Welck
rment het eysselijcke getier vant al-
ervariabelste Element hoe langer hoe
eerder alsoo versterckte/dat de schip-
uyden / Patroonen ende Stiermans
aerlijck sagen geene ordeninghe meer
e wesen/ om in eenighe Haven te ghe-
aecken / maer moesten haer twintich
aghen lanck begheven in de ghenaede
anden ongestadigen windt / die heur
an Noordwest/ dan Suydoost / ende
an wederomme West/ ende daer naer
oord dede looyen. In sulcker manie-
en / datse de wreede golven van de al
nslockende/ende nemmermeer versade
Zee/niet en meynden te ontgaen/maer
ereyden heur om te ontfangen de on-
eweghelijcke executeerdersse vanden
lmachtighen Godt/ende moeder der
roefheydt genaemt de doot.

Nochtans vertrooste Trineus zijn
griole t'beste dat hy mochte/ seggen-
e dat de Zee altijts gewoon was van
sulcke tempeesten gequelt te worden/
an naer de voorseyde twintich dagen
egonde haer de Zee een weynich te
llen / ende ontdeckten sy luyden alss-
en een Eylandt/ aen t'welcke sy met
groote blijdtschap ancker gingen wer-
pen onder een groote steen-rotse / in
meyninge van aldaer te verblijven/tot
dat haer de Zee t'eenemael gestilt soude
hebben / ende Palmerin clom voorts
nae heure aencompste/ in eene van de
haochste masten / alwaer hy een groot
stuck weerchs sien conde wes int Ey-
lant/t'welck hem soo gheneuchelijcken
dochte te wesẽ/ dat hy hem alleene (om
dat hy wilde dat de andere t'scheep sou-
den blijven/om ofter eenich avontuere
hadde mogen comen) te lande dede set-
ten met zijn Rapier ende Valck / daer
met hem de Jachte so geneuchelick ge-
viel/ dat hy't wederkeerẽ naer t'Schip
vergat wes tot savonts heel laet.

Hoe Trineus, Agriole ende voort de gheheele reste van heur gheselschap, uytghenomen Palmerin, vande Turcken ghevangen worden.

Het lxv. Capittel.

TErwijlen Palmerin aldus met
zijnen Valck jaechde/ quamen
oock aldaer om mede de on-
stuymheyt vande Zee te vliedẽ
ancker nemen vier Turcksche Fustẽ of
Oorloochs schepẽ/ de welcke tschip vã
Trineus aldus op de ree leggen siende/
sonder yemant op dẽ overlooy van diẽ
te wesẽ/ singeldẽse terstont rontsom/eñ
heur geclampt hebbeñ/sprong den Ca-
piteyn/Olimael genaemt/op Trineus
schip/alwaer hem voorts volchden alle
de Soldaten/die het meestendeel vande
Schiplupden ende Bootsgesellen (niet
teghenstaende wat weere datse deden)
doot sloegẽ/eñ de reste met Trineus eñ
Ptolomeus/ wordẽ aẽ kettenẽ gesiotẽ/
waer na den Zeeover Olimael voorts

socht deur alle cameren/ waer over hy
gheraeckte inde presentie van Agrio-
le/van wiens excelente schoonheyt hy
hem verwonderde/ ende gheboot dat-
mense aenstondt in zijnen Hulck soude
brengen/ waerover de Princesse(merc-
kende datse also soude moeten scheyden
uyte presentie van haren Alderliefsten)
met sulcke verschricktheydt bevangen
wordt/datse gheheel beswijmt voor de
voeten vande ghene die heur gheleydē/
neder viel/niet te min dede haer dē Ca-
piteyn soo gheringe alsse wederom tot
haer selven ghecomen was/voortbren-
gē wes in zijn Camer/ alwaer hy heur
t'beste tracteerde dat hy mochte/ maer
vreesende van eenighe Christenen ghe-
volcht te worden/ geboot hy zijn volck
haestelijck t'schip uyt te plonderē/daer
nae te doen sincken/ende dan wederom
heur anckers te lichtē/ twelck by heur
geachtervolcht wordende/ en haddense
nauwelijcx t'gesichte vant Eylant ver-
lorē/ of Olimael ginck Agriole weder-
om visiteren/ alle moghelijcke caressen
eñ vlijt aenwendende om heur uyt de
droefheyt te treckē/ maer so haest alsse
haer van den Moor sach omhelssen/
creechse alsulcke rasende sterckheyt/ o-
vermits den moet diese greep deur de
toornicheyt/ datse beter eē vergramde
Leeuwinne als een Jonckvrouwe ge-
leeck/ eñ greep hem in sulcker manie-
ren by t'hayr ende den hals/ datse hem
sonder twijffel geworcht soude hebben
indien hy haer met ghewelt niet ont-
sprongen en hadde/t'welck hy so gerin-
ge niet en conde te wege brengen/ oft sy
hadde hem albereets met het crabben
van hare naghelen/ so veele schrabben
ende cratsen over sijn handē/aengesicht
eñ keele gegeven/ dat hy niet en scheen
mette kattē gespeelt/maer veel eer met
boose apen geworstelt te hebbē/twelck
hem de liefde(vyant vande gramschap
nochtans al in patientie dede verdragē
in hope vande Princesse deur ghesuyc-
kerde caressen metter tijdt soet te doen
smaecken t'ghene sy alnoch bitter be-
vonde/ende ginck daer mede wes bovē
opt schip/om te wasschen zijn bebloede
aengesicht (t'welck claerlijck betoonde
datter groot onderscheydt is tusschē de
Jonckvrouwen ongeveynsdelick toor-
nich/ ende de gene diemen gelijck som-
mighe hondekens al terghende moet
doen eten) waer nae hy terstont by den
anderē riep zijn gheheele companie/ om
heur den buyt uyt te deelen/ houdende
alleen voor zijn deel de Princesse/maer
Trineus gaf hy eenē zijnen neve/ Pto-
lomeus eenen Ridder des Soudaens
van Babilonien/ eñ aen d'ander Sol-
daten d'ander ghevanghenen/ met de
reste des gheheelen roofs/ waer over
Trineus (siende dat hy also vā zijn Al-
derliefste soude moetē scheyden) sulcke
droefheydt schepte/dat soo verre eenen
excellentē schrijver die natuerlijck wi-
ste te representerē/zijn penne nochtans
soude moeten ophouden/indien hy toe-
droege eenige gunste uwe oogen/ want
die hier deur al te seer ghequelt souden
worden met de tranen/die heur v mede
lijdent hert soudē doen uytstorten over
dese alder ongheluckichste Fortuyne
van den armen Prince/ die int scheydē
van zijn alderbeminste Agriole sulcken
erbermelicken ghelaet bethoonde/ dat
Ptolomeus/ niet tegenstaende hy selfs
in groot lijden was/ nochtans deur
bermherticheyt bedwongen wort hem
te vertroosten/seggende: Hoe Trineus
hebdy u oude couragie vergeten/ daer
mede ghy de quaede Fortuyne pleecht
weer te staen/en wilt niet langer despe-
reren/ maer doet open t'cabinet van u-
we memorie/ende aenschout daer in de
schilderie die hier voormaels vastelijck
gheprent stont in uwe volstandicheyt/
dat-

datmē hem niet en behoort te verheffen met den ongestadighen wint des voorspoedicheyts/noch te vallē onder ydels verganckelijcke tegenspoeden/ die ons van nooden zijn/ om verciert te wordē met een eeuwighe croone der constantie/want wie can volstandich genoemt worden/die altijts in rijckdommen gefloreert heeft/ oft wie canmen seggen in lamentable cranckheden gestadich geweest te zijn/dis t'verloop van zijn levē noch altijt in blijde gesontheyt ghepasseert is/wilt daeromme o Prince/ ghy die zijt vant alderheerlickste geslachte van gheheel Christenrijck/ ende geestimeert wort voor eens vande beste Ridderen van gheheel Europa/ dese weemoedighe ghelaten/overgheven aen de kleynhertige personen/ende de swackheyt uws lichaems/deur de sterckheydt vanden gheest met patientie wapenen/ noch en laet de claerheyt uws verstants niet verduysteren deur de canckheydt des vleeschs/ denckt dat den selven die dit toeghelaten heeft/ ons oock wederom can verlossen/ofte soo sijne Goddelicke Majesteyt ons ghelieft hier deur dyte miserien vā dese bedroef de werelt te trecken/ so zijt vryelijck verseeckert/ indien wy zijne groote bermherticheyt ootmoedelijck bidden om vergiffenisse van onse menichvuldighe sonden/ende den strijt des tegenspoets met de Goddelicke redenen (soo langhe als de ziele met dit verganckelijc lichaem gequelt wort) in volstandicheyt weerstaen/ dat wy in sulcken geval nae dit leven/deur zijne Goddelicke gratie/ genieten sullē de recompensie die tot de victorie van alsulcke Campvechtinghe staende is.

Op welcke reden hem Trineus so geringe niet en conde bestaen te antwoorden / oft den furieusen Olimael quam heur toonen een wreet ghesichte / ende sac heur proposst/gebiedeñ negē ofte thien van zijne Olienaren / datse Trineus eñ Ptolomeus elcx souden brengen in de schepen van hare Meesters/ overmits datse haere Fusten van den anderē wilden scheyden om te sien ofse wederom souden mogen vinden de reste van heure Galeyen / die overmits den tempeest/hier ende daer verspreyt waren / t'welck oock alsoo op staende voet volbracht worde. Eñ aldus niet langhe verscheydē gevaren hebbende/ quamē die vant schip daer Trineus in was/te sien eenen Christen Coopvaerder/waeromse terstont de slaven geboden de riemen neerstich te treckē/maer de Christen haer aen siende comen/ eñ merckende dattet Mooren waren/ontwonden terstonts alle heure seylen/ eñ bestonden alsoo te vluchtē datse ontcomen souden hebben / en haddense niet onderscheyt gheworden van eenige andere Turcksche schepen/ comende uyt Notalien/ deurt middel vande welcke sy also omcingelt eñ van allen hoecken aengevallen worden / dat de Turcken heur gevanghen creghen/ die den buyt deylden ende terstonts daer nae heure seylen wederom op trocken/meynende na heure ghewoonlicke haven te seylē/ dan den windt begonst sich op staende voet also te veranderen/datse bedwonghen werden ancker uyt te werpen onder een Eylant vande heerlijckheyt vā Persen/t'welck dese Zeeroovers so geneuchelijck scheen te wesen / datse om heur te ververschen/bycans t'samen te Landen gingen/ alwaerse nauwelijcx den voet opt Lant geset hadden/ oft sy waren te samen also betoovert/dat niet een van allen den anderē meer en kenden/ deur de werckinge vande vrouwe van dit Eylandt/ die t'selve nae heuren naem Malfade hadde doen noemen/ de aldersubtijlste Toovenaresse van hare tijde/in sulcker manieren/ datmen van

heur inder waerheydt mochte seggen/ t'gene de Poeten van Circe gevepnsen. Ende hoewel datse gesproten was van geloovige ouders/soo wasse nochtans/ overmits de conversatie vãde Duyvelen/so groote vyant vande Christenen/ datse alle neerstichepdt aenwenden om heur te beschadigen ende verdervẽ/ tot welcken eynde sy dickwils op alle heur Berghen ende steenrotzen / legghende aent oever vande Zee/des snachts grote vieren dede bueten / sonderlinghe in onweder om alsoo d'ongheluckige schepen onder heur Eylant te trecken/ gelijck Nauplius om te wreecken dẽ doot van zijn Soone Palamedes t'meestendeel vande Griecksche Armaet wederomme commende van Troyen / deur de bedriegingbe des vuyrs / in plaets van de meyninghe van heur te salveeren/ dede beproeven de onbreeckelijcke herdicheyt vande hooge steenrotse Caphareus/ maer het erchste was dat alle de gene die inde Haven van dese Duyvelinne geraeckten/daer nemmermeer wederomme uyt en condẽ verlost worden/ noch veel min vant Eylandt alle de persoonen dieder opt te Lande ginghen/ uyt de welcke dese Toovenaresse quam kiesen alle de ghene die heur behaechden / ende veranderde de reste daer naer in Leeuwen/ Beeren/ Wolven/Honden/Harten/Vercken/Kattẽ/ Apen ende andere dierghelijcke Dieren / inde ghestaltenisse van de welcke sy oock dede verkeeren heure uytvercorenen/ nae dat die heuren oncuyysschẽ wellust versaedt hadden / tot welcken eynde sy dese nieuwe aenghecommen Schepen oock quam visiteeren/ die sy alle inden grout dede sincken/ nae datser de beste Rijckdommen hadde doen uytnemen / maer en vercoos niemant van alle de personen/ dan dede die t'samen nae heur ghelieste een ander form aennemen/waer onder Trineus in eenen schoonen Winthondt verandert wort/niet dat hy also was/ want sulcke veranderingẽ oft saecken boven natueren/ alleen by God ende niet by den Duyvel soude connẽ te wege gebracht worden/ alleene bedrooch dese Toovenaresse also met hare conste t'gesichte/ dat de betooveerdẽ selfs dochten Beesten te wesen/ nochtans bleef heur alle redelijcke verstandt ende menschelijcke machten / uytghenomen datse niet en conden spreecken/ ende bycans de memorie vergatẽ van alle heur voorgaende leven/ alleene denckẽde op dese hastighe veranderinge/ waer van sy niet min verwondert en worden/ als Vulcanus om den val op aerdẽ/ als hy uyt den Hemel ghestoten wort om de toornicheyt Jovis / dat Trineus seer wel te pas quam / overmits hy een wijl tijts vergadt zijn ongeluck ẽ verdriet deur dese fantasyen. Daerinne wy hem oock eenigen tijt met de anderen deurt velt sullen laten loopen / om u voorts te verhaelen voor eerst wat de Princesse Agriole ghebeurde nae het droevich scheyden van haren Alderliefsten Trineus/ende daer nae van de wonderlijcke avontueren van Palmerijn.

Hoe Olimael de Princesse Agriole schonck aen den grooten Turck.

Dat lxvj. Capittel.

VSal noch seer wel indachtich zijn/ hoe dat den Zee-roover Olimael voor zijn deel behouden hadde de Dochter vanden Coninck van Enghelandt / in meyninge van met haer zijn wellust te hanteren. Maer siende/ dat hy met

neckē oft lieffelijcke caressen niet en onde profiteren / nam voor hem zijn racht te baet te nemen/dan hy en hade de Princesse soo gheringhe met ghe elt niet aenghevangen/oft hy begone alsoo te schudden ende te beven/ dat y vier oft vijfmael meynde te vallen/ et welck hem soo bevreest maeckten/ at hy wes op een ander plaetse moeste aen/ tot groote verblijdinghe van Ariole/ die wel dochte heur sulcken geuck niet veroorsaeckt te worden / dan eur de bagghe die haer Palmerijn gehoncken hadde: Waeromme sy op aer knyen viel ende danckte grooteijck de onbegrijpelijcke wijsheydt van en Almachtighen Schepper/ om dat ijne Goddelijcke gheliefte gheweest adde / tot de beschermínghe van de eucht/ te schapen soo grooten trachte soo cleyne saecke.

Ende soo haest alsse dit ghebedt ghe-ondicht hadde / namse een cleyn ketntgen / t'welck haer ghedient hadde t een bracelet/ waer aense hechte dese stelijcke bagge/ eñ hinckse tot meerer verseeckeringhe om haren hals/ in lcker voeghen/dat den steen daer van et quam tusschen haere ronde soete orstgens/ die t'ghesichte vande menhen/ die van de natuyre uytwendich meeste verciert zijn/ niet min tot haer n tooch / als den Magneet het yser/ o datse Olimael oock in een ghedupghe speculatie (sonder yet wes meer t de principale saecke te connen te eghe brenghen) dede leven den tijdt an acht daghen lanck/inde welcke hy hedurichlicken seylde sonder eenige eu-maren te connen vernemen van ine verlozen Schepen/ waer deur hy chde grootelijcx in de ongunste van inen Heere te vallen/maer denckende at den grooten Turck seer curieus as int hanteren vande schoone vrouwen/bevool hy den Stierman/niet teghenstaende alle zijn verlies/ aenstont nae de Haven van Otobant te varen/ alwaer gearriveert wesende/ en wilde hy nochtans de gunste van sijnen Meester deur al te grootachtinghe niet misbruycken/maer sondt een van zijn Ridderen voor uyt/om hem te verontschuldighen / ende te kennen te gheven dat hy deur seer groote tempeest het meestendeel van zijn volck verloren hadde/ dan dat hy hem des niet teghenstaende brochte een van de alder schoonste Christen Jonck-vrouwe/ diemen met ooghen soude moghen aensien/ biddende dat zijn gheliefte wilde zijn daer deur zijn ongheluck te vergheten.

Daer op den Turckschen Keyser dē Edelman antwoorde / dat hem Olimael gheenen grooteren dienst en soude connen doen/als te schencken alsulcken present/ende dat hy daer deur veel eerlijcker soude ontfanghen worden/ dan oyt gheschiet was. Welck antwoort Olimael soo gheringhe niet verstaen en hadde / oft hy dede Agriole t'beste vercieren dat hy mochte / eñ dede haer voorts daer nae te Lande brengen/ alwaer de Princesse den voet so gheringe niet op ghestelt en hadde / oft sy keeck neerstelijc rontsom/om te sien offe niemandt en soude mogen ontwaer worden diese kende/ waer over sy dicht by haer sach staen den droevighen Ptolomeus/met alsulcke benautheyt bevanghen / als de ghene die uyt een vrijeheydt in alsulcke slavernye ghevallen zijn / het best weten te bedencken / tot den welcken sy seyde: Eylacy Ptolomeus mijn vrient / nu wordt ick te deghe ghestraft van t'verdriet ende oncere dis ick mijnen Vader eñ mijn Moeder aenghedaen hebbe. Och Trineus waer zijt ghy al nu/O Palmerin waer zijn de groote heerlijckheden/vreuchde

ende eeren die ghy my beloofde/ voorwaer in plaetse van dien en sal ick niet ontfangen als armoet/ droefheyt ende schande. O doot eenighe verlosserse van alle miserien/ waerom en compt eylacy/ waerom en compt ghy my niet verlossen uyt dese groote droefheydt/ die veel swaerder zijn als wesen mogen eenighe van uwe onschuwelijcke tormenten. Ten is nu geen tijt Me-vrouwe/ antwoorde Ptolomeus/ om ons ongheluck te beclaghen/ maer veel eer om ons met volstandicheydt te wapenen/ op dat wy de teghenspoeden soo goetwillichlijc verdragen/ als wy hier voormaels de voorspoeden met blijtschappen aennamen/ eñ als hy sijn propoost noch wilde vervolghen/ quam Olimael die de Princesse terstondt nae t'Palleys dede brenghen/ alwaer hy den grooten Turck de voeten custe/ eñ hem daer nae presenteerde zijne gevanghene Jonckvrouwe/ wiens groote schoonheyt den Keyser in een ooghenblick soo aenghenaem viel/ dat hy tot Olimael seyde: Mijn vrient/ ic acht dese gifte soo weerdich/ dat ick daer deur niet alleen en vergeve uwe faute/ indiē ghy my eenichsins misdaē meucht hebben/ maer oock maeck ic u tegenwoordich Admirael vande gheheele Middelantsche Zee/ om dat my dese alderschoonste Jonckvrouwe van die ic oyt ghesien hebbe/ so aenghenaem valt/ dat ick albereets geresolveert ben noyt geē andere meer te trouwen/ maer op dat ons houwelijc soo veel te heerlicker geschiede/ soo sal ick daer mede wachten tot dat alle mijn Princen/ Baroenē eñ Heeren vergadert sullen zijn/ op den Jaerdach van mijn crooninge. Eñ om dat hy de Princesse seer bedruckt sach zijn/ ontboot hy eene van zijn slavinne/ Hyppolite genoemt/ die beter ervaren was in verscheyden spraecken/ als eenich ander mensche van zijn Hofgesin/ haer gebiedende de gevangene Jonckvrouwe met sulcke sorchvuldicheypt te tracteren/ eñ zyn eygen persone ware/ ende sonderlinge heur beste te doen om haer uyt de groote melancolie (daer se scheen met ghequelt te worden) te trecken/ ende haer tot dien eynde te kennen te geven de groote eere die hy heur aen vermeynt was te doen/ in haer Keyserinne te maken/ achtervolgende welck gebot Hyppolite de Princesse dan inde een eñ dan in d'ander spraeck soo lange aensprac/ datse heur tē lesten verclaerde uyt Engelandt te zijn/ sonder nochtans in eeniger manieren te willen bekennen heuren state/ dan seyde maer eē simpele vrouwe te wesen/ daer op heur de slavinne antwoordende/ geveynsde (om heur te beter toeganck te gevē van met haer gemeynsamelick te spreeckē) oock Christen te zijn/ maer datse deur bedwanck moste volgen de Mahometische Wet/ dan wat prijsinghen of toeradingen sy haer voorwierp/ so en costse heur nochtans in geender manieren bewegen tot het goetwillich aennemen vanden staet van Keyserinne.

Hoe den grooten Turck zijne ghevangene Agriole tot een Keyserinne ontfinck.

Het lxvij. Capittel.

Hyppolite aldus/ met veele playsante routingē heur beste doeñ om Agriole de droefheyt uyt het hooft te brengē/ en faillierde den Turck niet van haer des avonts te comē visiterē/ doende hem eenen stoel setten recht tegens de schoone Agriole over/ op dat also sijn oogē deur lieffe-

effelijcke aenschouwinge een weynich
lochte versadē zijn verlangent herte/
vermits hy voor die tijt anders niet
n conde crijgen/ om dat hem de groote
efde niet en wilde toelatē/ haer eenige
orte aen te doen / maer in plaets van
em deur sulck gesicht yet wes te ver-
den/gelijck hy meynde/ wort zijn ap-
etijt alsoo versterckt/ dat hy van den
ghebeelen nacht niet gherusten en con-
e/ende dede des smorgens seer vroech
y hem ontbieden vier Secretarissen/
e welcke hy beval aenstont aen alle de
eeren van Arabien te schrijven/ datse
p pene van ongehoorsaem verclaert
e worden/ niet en souden falieren met
eure vrouwen ende volwasse kinderē/
comen op de naest aenstaende Feeste
an zijn crooninge. Ende hierentusschē
ede hy bereydē alle de heerlicke costel-
eden/ die hy op de selve Feeste meyn-
e te gebruycken. Oock niet vergeten-
e Agriole dicwils te visiteren/ van de
elcke hy / niet teghenstaende wat ca-
essen/dreygementen ende presenten hy
eur betoonde/ oft lieffelicke woorden
eur zijn slave dede segghen/ nochtans
iet een bly ghesichte trecken en conde/
ee yet wes anders ter antwoort crij-
hen/dan dat hy hem te vergeefs quel-
e / aengesien sy hem gheene liefde toe
n conde dragen/ om datse al voor lan-
he eenen man ghetrout hadde/ diense
eer beminde als heur eyghen selfs.
Daer op dē Turck nochtans niet veel
chts en sloech/ maer hadde soo groot
etrouwen op d'ongetrouwicheyt van
e vrouwen/ dat hy voorseecker meyn-
e de tijt (die alle dingen can verande-
en) haer meyninge oock te sullen doen
erkeeren/ende dat hare eygen begeer-
n heur noch grootelijcx souden doen
enschen naer t'gene men haer als nu
resente erde. Weshalven hy dochte de
acientie te nemen/tot dat zijne Princē
op den dach des Jaer ghetijdts zijnder
crooninghe/ int Hof ghearriveert sou-
den wesen/ die oock aldaer so haest niet
gecomen en waren/ oft hy ginck sitten
in zijnen Keyserlicken stoel/ ende hielt
heur al te samen voor / dat hy in mey-
ninge was tot een Keyserinne te trou-
wen/ een vande alderschoonste Jonck-
vrouwen des gheheelen aertrijcx/ daer
op sy t'samenderhandt met een accoort
antwoorden/ datse die om de wille van
heuren Heere/ seer geerne tot een Key-
serinne ontfangen wilden/ waeromme
hy Agriole aenstondt in presentie van
heurluyder allen/ voor hem dede bren-
ghen/ ende deur Hyppolite aenseggen/
dat hy haer den volgenden dach tot een
Keyserinne wilde trouwē/ ēn datse heur
derhalvē daerentegē bereydē soude om
t'gebot des groten Sultans te obedie-
ren. Van welck ghebodt de ellendige
Princesse alsoo verschrickt wort/ datse
van grooter benautheydt/ in presentie
van heurluyder allē/ voor doot ter aer-
den neder viel / maer sy wert van de
Jonckvrouwen terstonts wederom op
ghenomen/ ende in heur Camer gedra-
gen / alwaerse soo deerlick bestonde te
claghen ende te weenen/ dat Hyppolite
beweecht worde met heur so overvloe-
dige tranen te storten/ dat mē seer qua-
lijck soude hebben connen onderschey-
den/ wie van heur tween t'meeste be-
druckt ware ghewerst/ nochtans ver-
trooste heur de slave t'beste datse mocht-
te/ heur met alle vlijt radende/ datse dē
heerlicken state van vrouwe des grotē
Turcks soude aennemen/ waer nae de
Princesse gheensins en wilde hooren/
maer besloot vastelick haren Trineus
totter doot toe getrouwe te blijven/ ēn
sonder vanden gheheelen nacht eenige
ruste te nemen / volherdense in heurs
droevige lamenteringe wes tot smor-
ghens/ dat haer eenige vande hoochste
Princessen

Princessen quamen cleeden / met d'aldercostelickste cleederẽ van diemen opt meer ghesien heeft nae de heerlicke inconiste van Helene binnen Troyen / eñ terstont daer na wordense vã vier Coninghen ghelept in de groote sale vant Paleys / ende van daer wes in heur Mos kijte ofte Turcksche Kercke / alwaerse den Mosti te hoop gaf / maer van u alhier te verhalen de ordre vant vervolch vant Keyserlick Paleys wes tot inden Tempel / de solemniteyten ende ceremonien vant houwelijck / de excellentheden van Comedien / Tragedien / Theatren / Moriskens eñ mommerpen / soude een Histrie alleene int besonder vereysschen. Daerom sal u ghelieven int cort te verstaen / datse op den noen ende avontmael seer heerlijck getracteert wesende / daer na so Turcken / Moren / Arabiters als Meden / om het seerste de bravade maecken / eñ met vele verschepden lichtveerdige eñ dispooste sprongen alsulcke geestichept in presentie van hare Alderliefste ghebruyckten / datse schenen te wesen sommige Satyren ende Bosch Goden / doẽde eẽ nieuwe aenvallinge op de Watergoddinnen van Diana. Nochtans en conden alle dese Feesten eñ blijtschappen niet veranderen het droevich ghelaet vande bedructe Agriole / die des avonts van sommighe Princessen ghelept worde int Bruylofts bedde / die heur aldaer oock tegens haeren danck tot opt hemt toe ontcleeden / t'welck so haest niet gheschiet en was / of heur quam op de hatken volgen den Turckschen Keyser / die albereets zijn Lancie veerdich hadde / soo datter om te Cornopen niet en resteerde als die alleen te stellen inden arrest / waerom hy alle de vrouwen haestelijck upte Camer dede gaen / ende viel de Princesse terstonts daer nae met een groote furie om den hals / meynende alsoo voorts de Wet der natueren (diemen inde Bruylofs nachten ghemeynlijck onderhout) onderdanich te zijn / maer soo haest als hy neerstich bestonde te soecken de saecke die deur een goede avontuere dickwils in den duysteren gevonden wort / begost hy te schudden eñ te beven veel erger als oft hem eẽ vierdendaechsche cortse opt lijf ghevallen hadde / so dat den Turck bedwonghen wort de plaetse te quiteeren / om dat hem alle zijne vuyrige crachten voor eẽ geringhe tijt begaven / maer terstonts daer nae wederom ghewapent zijnde om eenen nieuwen aenval te doen / seyde hy: Och Agriole / och eenige vrouwe eñ Meesterse van mijn herte / ick dencke dat ghy een Goddinne zijt / och de groote vuyrichepdt tot uwe liefde / sal my haest van dorsten doen sterven / soo verre ick niet en drincke upt de Fonteyne van uwe gratien: Wilt daeromme o mijn Alderliefste te mywaerts tẽ minsten een eenige weldaedt verthoonen / op dat ick (indient u belieft / my daer naer upt dit leven te doen scheyden) in d'andere Werelt uwe perfectien verclaerende / niet bedwonghen en worde daer onder te verswijghen uwe goedertierenheydt.

Daer op hem Agriole / die albereets een weynich Turcks hadde leerẽ verstaen ende spreecken / antwoorden: Mijn Heere om dat ghy noyt eenich puncte van wreetheydt te my-waerts ghebruyckt en hebt / ben ick te vreden u in recompensie van sulcke weldaedt / toe te laeten dat ghy my omhelst / ende in uwen armen houden sult moghen ghelijck uwen vrient ende Broeder / maer by soo verre ghy alsulcke limiten het schaf van eenen naghel passeert / soo sal terstondts den naem van vriendt tusschen u ende my / in vyandt

andt verkeeren/ want ick veel eer gheresolveert ben oneyndelicke tormenten te lijden/ als eenich punt te valschen de ghetrouwe gheloove die ick ghelooft hebbe aen mijnen echten man.

Me-vrouwe/ seyde den Turck/ ick hebbe andere Princessen ghenoech om naecommelingen daer van te trecken/ doch bedwingt my groote liefde tegens u de minste saecke van trachten niet te connen int werck stellen. Daerom zy dan o mijn vriendinne ende Suster/ uwen wille gheheelicken volbrocht. Ende hier met omhelsden hy wederomme de Jonghe Princesse/ wiens ghetrouwichheydt ende volstandicheydt (gheholpen wordende deur de crachte vā heure bagghe) den ghenen die in eenen grooten storm sweven/ mede genoechsaem te verstaē geeft wat grooter temtatie desen armen Schipper weerstonde/ als varende al om ende omme deur de temteerende golven voorby de Haven/ sonder daer in te moghen geraeckē. Des niet tegenstaende hieldē hy de Princesse Agriole in grooter eere/ doēde om haerene wille vijfthien daghen lanck duerē de begoste Feeste/ de welcke gheeyndicht wesende/ namen alle de Coninghen ende andere Heeren (die op de selve Bruyloft gecomen waren) oorlof vanden Turckschen Keyser/ ende reysden wederomme nae heure Landen/ waer onder sich oock bevonde den Moor die van Olimael voor zijn deel vanden buyt toegelecht was den Ridder Ptolomeus/ met den Schiltknecht Colmelie/ de welcke hy met hem nam in Ethiopien/ hoewel dat Agriole heur gheern verlost hadde ghesien/ maer sy en dorst gheensins voor haerluyden bidden/ vreesende dat den Turck alsdan vermoeyt soude hebben/ eene van de twee heuren Man te wesen/ ende heur beyde in sulcken gheval sonder twijffel soude hebben doen dooden/ om met heuren doot te niet te doen de oorsaecke die alsoo volstandich dede zijn Me-vrouwe de Princesse/ die my hier met een wijle tijdts in alsulcke ghestadicheyt inde macht des Turcks/ ende de ander twee gevanghenen in Ethiopien sullen leven laten: om wederom te keeren tot onsen Palmerijn.

Hoe Palmerijn vvederomme quam van der Iachte, bevindende zijn gheselschap verloren te hebben.

Het lxviij. Capittel.

Hier boven is verhaelt/ hoe dat Palmerijn alleene int Eylandt ginck jaeghen met zijnen Valck/ ende aldaer om de gheneuchte van dien (overmits de mennichte van de vogelen) verbleef wes tot dat den avondt ghenaeckten/ teghens den welcken hy wederomme keerde naer de Haven/ Maer aldaer niet vindende noch Schip noch eenighen mensche die hy conde vraghen/ bestonde seer neerstich herwaerts ende derwaerts te loopen/ crijtende ende roepende deur de wouden/ dan niemandt vindende/ dochte hy dat hem Trineus verraden hadde/ deur dien dat hy yet wes van de liefde tusschen hem ende Polinade ontwaer soude moghen zijn gheworden/ dan voorts daer naer wederomme acht nemende op de vreemde Contreyē/ vermoede hy datse van d'Inwoonders van dien ofte eenighe Zee-roovers gherooft oft ghevanghen souden zijn ghenomen/ vervloeckende soo wel de Jachte als oock de Jonckvrouwe die hem gheschoncken had de zijnen welgeleerden Valck/

die

die hy van grooter quaetheydt by de voeten nam/ ende teghens eenen boom meer als aen thien stucken sloech/ daer nae jammerlijck beclaghende/ dan hem selfs/ dã Ptolomeus/ dan Agriole/ dan Polinarde/ ende dan d'anderen/ so langhe dat hy daer van moede wordt/ eñ om hem te rusten/ teghens eenen boom ginck sitten/ alwaer hy den nacht dan slapende/ dan waeckende/ eñ dan met veroeerlijcke droomẽ gequelt wordende/ overbrocht/ eñ des smorgens noch geenen mensch/ noch eenich schip vernemende/ besloot hy in hem selfs/ so langhe deurt Eylant te soecken/ tot dat hy yemant vonde/ ende dien volgens wanderde hy (met gheene andere wapenen als zijn Rapier) soo lange tot dat hy eenen Moor ontmoete/ jagende met vier honden/ dien hy ootmoedelick groete/ ende vraechde hem dẽ naem vande contreye/ aen welcke woorden den Moor wel hoorde dat hy een Christẽ was/ eñ trock terstont sijnen zabel uyt. Weshalven Palmerijn de handen oock inder yl aen zijn sweert sloech/ ende ontspringẽde eenen houw vanden Turck/ gaf hy dien daerenteghens alsulcken slach opt hooft/ dat hy doot ter aerdẽ neder viel/ waerom Palmerijn van vreesen strax eenen anderẽ wech liep/ dan hy en was nauwelijcx eenẽ worp weechs gecommen/ of hy keerde haestelijc wederom. Ende aendoende t'cleet vanden doodẽ/ smeet hy t'zijne om veer/ om hemnemẽde/ om dat hy d'Arabische spraecke niet en conde/ voortaen den stommen te ghebeynsen. Ende liep (om de contreye van den dooden te vlieden) daer met voort sonder ophoudẽ wes tot savonts toe/ dat hy arriveerden aen een cleyn Berchsken/ waer op hy hem leyde te rusten/ tot int punt des dageraets/ dat hy om hem yet wes te versterckẽn ende sijnen grooten hongher een weynich te versaden/ een stuckkẽ broot adt t'welck hy inde male vanden Arabiter gevonden hadde/ ende eenẽ teuch dronck uyt de clare Fonteyne/ meynende daer nae voort te passeren/ maer siet de melancolie bestondẽ hierentusschen also over hem te domineren/ dat hy wederom int slaep viel.

Hoe Palmerijn den stommen contrefeyte in't Eylandt van Calfa.

Het lxix. Capittel.

OM te beter te mogen verstaen t'discours van dese Historie/ so sal u gelieven te weten/ dat Gamezio die ghedoot wert voor Constantinopolen vanden Prince Florendos (als int ij. Capittel van dese Historie verhaelt is) een broeder was van Maulicus/ die noch seer jonc Princе was als sijnẽ broeder Gamezio doot bleef/ tot groot verdriet vã heurer beyder Vader den Soudaen van Babylonien/ Misos genoemt/ want hy nae de ontfanginge der tijdinge dat sijnen Sone Gamezio (de eenige hope van zijnen grijsen baert) deur de noodinge van Atropos de dootelicke Goddinne/ gereyst was opt bancket vande Goden/ noyt een ure gesontheyt des lichaems/ noch gerustheyt vanden gheest en hadde/ soo dat hy binnens Jaers ooc aenden Helschen Richter Rhadamonte ginck vraghen/ wat offitie zijn Sone int rijck vã Pluto bediende/ maer al eer hy sulcke reyse aennam/ dede hy zijnẽ sone Maulicus sweeren den doot van sijnen broeder te wreecken/ hem wijs maeckende dat hy daer mede/ soo langhe als t'selve niet volbracht en waer/ noch in d'ander werelt gequelt soude worden. Niet te-

aſti en worde by dē Prince Maulicus ſulcke wraecke niet onderſtaē als over de twintich jaren na den doot zÿns vaders / gelÿck hier na verhaelt ſal worden / overmits de groote moeyten int vercrÿgen der poſſeſſie van zÿne Landen ende Coninckrÿcken/ dan hy ſlickte hierentuſſchen aen de Dochter vanden Coninck van Armenien / by de welcke hy gewon de Princeſſe Archidiane een vande ſchoonſte Jonckvrouwen van heurs Vaders geheele Rÿck / alſo ſeer bemint wordende van heuren Vader met een Vaderlÿcke liefde/ datſe om in zÿne preſentie te blÿvē/ tot noch toe gerefuſeert hadde alle de gene die heur tē houwelÿck verſochten. Dan ghecomē weſende tot heure bloeyenÿ jeucht/ willende ſe in heur geſelſchap hebbē de ſchoōne Jonckvrouwē van geheel Aſiē / tot welcken eynde ſy den Prince Guilhaan/ Sone van Polidia/ Suſter vande vrouwe vā Maulicus ontbode/ dat hy haer zÿn Suſter Ardemire (eene vā de alderſchoonſte Jonckvrouwen van de geheele Babyloniſche Monarchie ſoude brenghen/ die hy deſenthalvē voorts ſandes tot inde ſtadt van Calfa (daer vā het Eylandt den naem ghenomē hadde) geleyde by heur nichte Archidiane/ die alle middelē aenwende om heur wel te tracteren / waerom ſy heur des anderē daechs met nam op de Jachte / vergeſelſchapt wordende van vele Ridderen die int velt ghecommē weſende / om de Jonckvrouwē met ſoo veel geneuchelicker tÿtcortinge te vermaken / beſloten t'ſamen eenen loop te doen/ tot aen de Fonteyne daer Palmerÿn lach en ſliep/ ſo vaſt dat hem t'gerucht van den loop der peerden niet wacker en conde maeckē / waer over eene van heurluyden van zÿn peert tradt / eñ ſeyde : By Jupiter ick ſal deſen dronckaert wacker maecken / op dat hy van den prÿs van onſen loop voordeele / ende gaf hem hier mede ſoo grooten kinnebackſlach/ dat hy hem t'hooft op d'ander zÿde dede keerē. Waer over Palmerÿn haeſtelÿc op ſpronck / ende uyttreckende zÿn ſweert/ ſloech hy daer mede ſoo ſwaren ſlach op de inledinge van den ſchouder vanden genen die hem den kinnsbackſlach gegevē hadde / dat die zÿnen erm vant lÿf viel/ ende daer over geheel uyt ſy ſelven ter aerde ſtorte/ ende een weynich daer na zÿn ziele opofferde/ t'welc zÿn Cammeraten ſoo haeſt niet geſien en hadden / ofte ſy deden heur beſte om hen te wreecken/ maer Palmerÿn beſchermde hem met zÿnen mantel / in plaetſe van zÿnē Schilt / t'beſte dat hy mochte/ ende wiſte hem ſo wel te defenderē met zÿn ſweert/ dat hem niemant van haerluyden en ghenaeckte/ die der geen hant/ voet oft arm te pande en liete/ ende ſommighe t'leven : Waer over ſulcken ghetier onder heurluyden opſtonde/ dat Archidiane ſulcx van verre gewaer worde/ ende niet wetende wat t'ſelve beduyde/ rundeſe met vollen loope tot aenden troupe/ daer van ſommige Ridderē heur vrouwe plaetſe maecten/ ſo datſe Palmerÿn ſach vechten int midden van vele / onder de welcke hy ten leſten ſonder twÿffel t'leven ſoude hebben moeten laten/ maer de Princeſſe acht nemende op zÿn hooge couragie / ende aenmerckende zÿn groote ſchoonheydt/ wordt met bermhertichheydt beweecht/ eñ geboot haer volc t'ghevecht op te houden tot dat ſy de waerheyt vā de ſaecke verſtaen ſoude hebben. Weſhalvē Palmerÿn by haer gratie hoopte te vinden/ ende ginck heur terſtondt te voete vallē / preſenterende haer t'gevefte van zÿn Rapier. Daer op hem de Princeſſe ſeyde : Mÿn vrient ic en weet niet wie ghy zÿt / nochtans neem ick u in mÿn beſcherminge/ om dat ghy u ſo goet-

goetwillichlick in mijnen handen over ghegheven hebt / maer segt my alleene wie den ghenen is / die u buyten mijn voorweten t'eerste also bevochtē heeft. Waer op Palmerijn soo natuerlick den stommen conterfeyte/dat hy scheen zijn leven lanck niet gesproken te hebben / maer een oudē Ridder verclaerde heur de saecke vant ghevecht / waer op sy antwoorde: Voorwaer my dunckt een vreemde saecke te zijn / dat de Goden desen mensch de sprake onthouden hebben/nadien sy hem begaeft hadden met soo vele andere perfectien: maer seyde sy/hy en heeft in dese saecken niet gedaē als zijn devoir: Daerom verbiede ick u luyden alle/dat ghy hem niet meer en roert om te misdoen/indiē ghy teffens mijn gratie ende u hooft niet verliesen en wilt. Eñ hier niet vraechde sy Palmerijn oft hy Ridder was/ daer op hy heur met teyckenen bewees Ridder te wesen/om t'welc Archidiane seer blijde worde/ende gaf hē zijn sweert weder/ segghende datse hem voor haren Dienaer wilde behouden. Voor de dancksegginge van t'welcke hy de Princesse/ in teycken van onderdanicheyt/de voeten wilde cussen/ t'welck sy niet en wilde lijden/maer hief hem wederom op / ende hielt hem daer na altijdts ontrent haer/volherdende voorts de geneuchte vande Jachte wes tot dat den avont ghenaeckte / die heur bedwonghe wederom nae de Stadt te keeren / op den wech anders niet doende/ als met haer Nichte de schoone Ardemire/te couten vande excellentheyt des stommen Ridders / van den welcken aldus deviserende/quamense inden duysterē nacht aende poorten van Calfa / alwaerse albereets veerdich vonden staen seer vele Ridders met fackelen ende toortsen/die heur voorts gheleyden tot int Palleys by den Soudaen/die zijn Dochter verbeyde inde Conincklicke sale/waer op sy den stommen Ridder met heur nam/ eñ incomende sachse haren Vader sitten in zijnen heerlijcken stoel/met gout laecken bedeckt / ende t'overhemelsel daer van ghestoffeert met vele steernen als oock de Son ende Maen /alle ghewerckt met Robijnen/Dyamanten eñ andere costelijcke ghesteenten/ die van de tortsen ende andere lichten den stoel in vyer schenen te doen staen. Maer soo haest als den Soudaen zijn Dochter siende wort/stont hy op/ende ginc heur te gemoete/vragende offe eenich Wiltbraet ghevanghen hadde. Waer op sy antwoorde: Voorwaer mijn Heer den vanck is seer excellent / alleene bid ick dat uwe Majesteyt wil ghelieven my die te schencken/t'welck hy heur accordeerde / niet denckende datse begheert soude hebben den stommen Ridder/ diē sy terstont dede vertoonen/ ende heurē Vader hoogelijck bedanckt hebbende/ seydese: Mijn Heer hier met hebt ghy/ my gheschoncken desen stommen Ridder / die om zijn lijf te verweeren bedwonghen is worden te dooden vijf oft ses van uwe Ridderen/t'welck ick uwe Majesteyt bidde hem te willen vergheven om zijne sonderlinghe cloeckmoedicheyt van herten. Maer antwoorde den Soudaen / hoe sal ick my moghen excuseren teghens de vrienden van den dooden/de welcke ic albereets belooft hebbe tot straffinghe van sulcx/ hem de Leeuwen over te leverē. T'selve dunckt my antwoorde de Princesse/ te zijn een al te wreeden sententie by uwe Majesteyt uyt ghesproken/sonder de partye gehoort te hebbē/maer indien hy sterft soo is de faute (overmits ick hem verseeckert hebbe in mijne beschermìnghe te nemen(te mijnē respecte so groot/dat mijn eere daer met altijdt besmet soude moeten blijven. Niemants eere seyde

den

en Soudaen/en can besmet worde met enige falieringe van gelofte die in zijn machte niet en staet te volbrenge/ daer- om considereert wiens woort t'meeste behoort gehouden te worde / t'mijne of uwe. Maer atwoorde de Princesse/ ic heb so wel als sy t'woort van uwe Ma- jesteyt / dat ghy my hem gheschoncken hebt. Eer ic hem u schonck antwoorde den Soudaen/ had ick hem oock albe- reets ghestelt uyt mijn machte /int ge- bodt van een Princesse / Justitia ghe- naemt /die meerder autoriteyts behoort te hebben/als alle de Potentate die on- der t'firmament des Hemels domine- ren/die hem oock (om ghestraft te wor- den over de misdaet aen mijn volck ge- daen) onwederroepelick sal doen le- ven inde ghenade vande wreetheyt der Leeuwen. Va welcke woorden Archi- diane alsoo bedroeft wort/ datse des a- vonts noch eten noch drincke en conde/ maer dede haer de nieuwe ontfangene liefde den geheele nacht / sonder eenige ruste te nemen/ lamenteren/ altijt denc- kende op het groote perijckel daer heu- ren beminden stomme Ridder den vol- genden dach inghestelt soude werden.

Hoe Palmerijn onder de Leeu- wen gheworpen wert.

Het lxx. Capittel.

Des anderen daechs smorgens seer vroech werdt Palmerijn onder de Leeuwen ghestelt/ en maeckende van zijnen mantel ene schilt/ en nemede zijn bloot sweert in de hant (t'welc hem deur lange voor- spoeden va Archidiane vergost was met te nemen) tradt hy stoutelicken na dese wreede beeste/ denckende indien hy im- mer sterve moste / ten minsten zijn leve couragieuselic te eyndige/ maer so haest als de Leeuwen hem ontrent zijn lijf quamen riecken/ werdense zijn Coninc- licke afcomste kenne/ en haer daerom voor he verootmoedicht hebben/ keer- dense wederom na heure plaetsen/ dan daer ware onder haer drie Luypaerde die hem alle furieuselicken quamen aen valle/ nochtas stack Palmerijn den eer- sten zijn sweert so diep inden buyck dat dien doot ter aerde neder viel/ maer de ander twee verscheurde hierentusschen zijnen mantel met een deel va zijne clee- deren/ en benauden hem so seer / dat hy hem in eene hoec begeve moste/ alwaer hy den eenen so wel temde/ dat hy hem geen letsel meer en dede/ en den andere so wel versade/ dat hy daer na geen ap- tijt meer en hadde om mensche vleesch t'ete/ t'welc volbracht hebben / drooch- de hy zijn sweert t'bloet af op heur vel/ ende riep datmen hem uyt soude laten/ waer over alle de gene diet saghen also verwondert worden/ datse hem achten een gespoock en geen warachtich men- sche te wesen. Niettemin dedese de kou- we voort op/ en brochten he voor Mau- licus/ die hem hier deur in groote esti- matie hielde/ achtende dat hy gesprote moste zijn van eenich heerlic geslachte/ naedien de Leeuwen hem niet en mis- deden/ beveleh zijn Dochter hem voor- taen so wel te tracteren als een van de hoochste Princen van zijn Hof. Welck ghebodt de Princesse niet alleen licht en was om te obediere / maer ooc seer be- hagelick viel/ waerom sy Palmerijn ter stont versach va alle nootelicke saecke/ hem doende geve Pagien/ Schiltknech- ten en Lackeyen/ en aldus in ordenin- ghe zijnde/ dede sy hem op eenen tijt in eenen stoel beneffens haer sitten / recht tegens over vande schoone Ardemire / op de welcke hy zijn gesichte (om datse zijn beminde Polinarde seer wel geleec)

soo neerstich sloech/dat Ardemire (als
hier van d'oorsake niet wetende/meyn-
de sulcke lieffelicke lonckinghe van zyn
oochsgens/ sprupten upt eē amoureus-
heyt/daer met dese twee jonghe Prin-
tessen Archidiane ende Ardemire/beyde
om de liefde tot Palmerijn also gequelt
waren/dat de gene die selfs ondervon-
den hebben wat moeyten de lange ver-
beydinge vande genietinge van sulcke
hope is veroorsaeckende/alleene connē
oordelen vande pijne van haer verlan-
gen/ nochtans hieldense heure begeer-
ten voor den anderen seer bedeckt/ver-
beydende de gratie des tijts vande pre-
sentatie der ghelegentheyt. Warentus-
schen Palmerijn/so dicwils alsser eeni-
ge steecspelen oft tornopen gebeurden/
altijdts mede t'eerste int velt was/ende
boven al den prijs daer van eweck
broech/waer deur Maulicus hem veel
meerder achte eñ grooter eere betoon-
de / als eenighen anderen Prince van
zijn Hof.

Hoe eenen Ambassadeur vanden Prince Mavorix, int Hof van den Soudaen een wonderlicke Toverye quam te kennen gheven.

Het lxxj. Capittel.

TErwijlen Palmerijn aldus int
Hof vanden grooten Monarch
van Assyrien in weerden ghe-
houden wert/ arriveerden al-
daer op eenen Sondach eenen Ridder
alleē/vergeselschapt met twee Schil-
knechten / den welcken den Soudaen
Maulicus vā verre de reverentie gedaē
hebbēde/quam voorts voor hem op de
knyen vallen/eñ seyde: Alderhoochste/
grootmachtichste eñ vermaertste Mo-
narch/den Coninc vā Pamersen/groot
domineerder over de Mooren/eñ vader
van mijnen Heere Mavorix(die my te-
genwoordich van zijnent wegē de han-
den doet cussen van uwe heerlickheyt)
geraect zijnde tot zijn xcij. jaer/en con-
de hy/overmits alsulcken grooten ou-
derdom/den last vant Coninclicke offi-
tie niet langer dragen/maer beval daer
vande bedieninge aē zijnen outsten sone
mijnen voorseydē Heere/alsdoen een vā
de alderbraefste Ridderen van Oosten-
rijc/eñ also vermaert deur zijn deucht/
datter geene Coningen en waren van
Indien/Egypten/Ethiopien eñ diens-
omleggeñ landē/ of sy souden alle geer-
ne eē verbont met hem opgericht heb-
ben / tot welcken eynde oock veele van
heurluydē hare Ambassadeurs sonden/
om hem te presenteren hare Dochters
met de beerffenissen van heure Coninc-
rijcken na harē doot / welcke presenta-
tien by zijnen Vader/ acht nemende op
zijne groote jonckheyt/voor alsdoē noch
niet aengenomē / maer upt gestelt wor-
den/waerom de jonge weduwe Conin-
ginne van Tharsen/excellent onder alle
de schoone Orientaelsche Jonckvrouwē
eñ rijck als een yegelijck mach bekennē
by den naem van haer Conincrijck/be-
dochte een ander middel te gebruycken/
hem sendeñ vele costele gesteentē eñ an-
dere onweerdeerlicke rijcdommē/doeñ
hem daer mede bidden te willē geliefē
haer eens te comen besoecken /t'welck
mijnen Heere deur beleeftheydt niet en
weygerde/maer reysde in corten tijt na
t'Hof by de Coninginne/die hy so beha-
gelijck ghevfel/dat de vurighe liefde/
haer in plaets van te weygeren(gelijck
de vrou personen ghewoonheyt is)be-
dwonge te versoecken/ welck versoeck
deur de schoonheydt van de Princesse/
sulcken crachte hadde op de passie der
naturē van mijnen Heere/dat hy haer
seer

eer geerne consenteerde te rustē onder
ijn schadouwe/om verkoelt te worden
an sulcke hetsighe begheerten/ sonder
achtans verhael te maecken van ee-
lick houwelijck / om dat de Princesse
ocht/dat hy deur ghelijcken bant van
efde als sy/gebonden was/maer t'ge-
eurde tien dagen hier na dat hy oorlof
en haer versocht/seggende om een sa-
e van importantie/ by zijnen Vader
utboden te zijn/dan beloofde seer ghe-
nughe wederom te keeren / ende haer
et zijns Vaders wille ten houwelijck
 ontfangen. Welcke woordē de Prin-
sse vastelick geloofde. Desniettegen-
aende en was hy nauwelicx eē maent
ederom in zijn Hof ghe weest/ oft hy
am deur de verradinge van zijnen Va-
er/ten houwelijck de jonghe Princesse
ochter van den Coninck Oliomed/
welck de Coninginne van Tharsen so
est niet verstaen en hadde/ of sy dede
 heur comē eenē Ridder vā heur hof/
n aldergrootsten swerte-constenaer
emen soude mogē vinden/den welckē
 beloofde eenē seer hoogen staet te ge-
en/indien hy heur van dese sake wiste
wreecken: Tot het selve int werck te
ellen/dē Toovenaer van haer begeer-
 de Croone van heurē Vader/ zijnde
n van de aldercostelijckste juweelē des
heelē aertbodems/over de welcke hy
 vele besweeringhen /tooverijen ende
rijselicke woorden ghebruyckte/dat
n duyvel selfs daer vā verschricte/eñ
yse daer na de Coninginne wederom/
gen datse die Mavorix mijnen Heere
ude schenckē/ende van hem begeeren
t hyse om harent wille dē eerstē dach
n zijnē Feest op zijn hooft soude stel-
n / t'welck hy haer oock niet en soude
eygerē/maer terstont daer deur in al
ācken torment geraecken/dat de pijne
s doots daer niet by te ghelijcken en
nt / vā t'welck hy ooc niet verlost en
soude connen worden/ tot dat dē alder-
getrousten onder alle de Minnaers hem
die vant hooft nam. Volgens t'welc de
Coninginne op staende voet de Croone
aenden Prince Mavorix sant (die de sel-
ve met goeder herten ontfinge / eñ ter-
stonts op zijn hooft sette/waer uyt hem
in een oogenblick daer na een gedurie-
ghe vlamme vyers op ginck /so dat hy
luyde bestonde te roepen/cryteende ende
claghende seer deerlijcken/maer t'was
te vergheefs/want niemant vā den zij-
nē en conden hem helpen/dā bleef daer
nae altijts in dese wreede martelisatie/
ghedurichlicken brandende sonder te
vergaen/ghelijck den Salamander inde
brandende vlamme / waerom zijnen
volcke twee vande principaelste Heerē
des Lants tot de Coninghinne sonden/
heur ootmoedelick biddende bermher-
ticheyt te willen hebbē met harē Prin-
ce/met presentatie dat hy heur voor de
beteringhe van zijne faute/haer tot een
Coninginne soude trouwē. Daer op sy
antwoorde/dat so wanneer sy gedach-
tich worde zijne ongetrouwicheyt / eñ
hy de tormenten by heur veroorsaeckt/
sonder twijffel tusschen heur niet als al
le boosheyt soude connen spruytē. Ooc
dat sy hem alnu hadde in sulcken hate/
dat heur here hem in geender manierē
en conde beminnē/ende dat daeromme
anders gheen remedie tot zijne verlos-
singe en stonde/ als deur geheel Asiam/
Aphricam ende Europam/ te soecken
den Alderghetrousten Minnaer / die
hem de Croone vant hooft soude connē
nemen/ende hier met seyde sy: Maeckt
u terstonts uyt mijn Lāt/ want de on-
weerdicheyt ende boosheyt van uwen
Heere is soo groot / dat daer deur alle
zijne Dienaers te haten staen. Weshal-
ven mijnen Heere (seyde den Ambassa-
deur) nootshalven voorts uyt zijn Hof
vertooch des anderē daechs nae dat hy

dit antwoort ontfangē hadde / eñ heeft albereets omreyst t'meeste van Ethiopien/ Indien ende Tartarien/ met een groot deel vā uwe Majesteyts Coninckrijckē/maer noch niemant gevondē die zijne pijne eenichsins verlichten conde/ dan soo dickwils eenen onghetrouwen Minnaer aen zijn croone roerde / wert zijn torment grootelijcx vermeerdert. Om welcke oorsaec Aldergrootmachtichste Heere/den Prince Mavorix door my aen uwe Majesteyt vry geley ende versekeringhe doet versoecken/om in u Hof(t'welc vermaert is ghehanteert te worden van vele valiante Ridders) zijne Fortuyne oot te mogen comen temterē. Welck versoec hem den Soudaen Maulicus(om dat hy eē groote begeerte hadde om dese wondere sake te sien) seer gheerne consenteerden / waer met den Moorschen Ridder wederom keerde nae zijnen Heere Mavorix/die daer na voort na de stadt Calsa reysde.

Hoe Palmerijn den Prince Mavorix vande brandende Croone verloste.

Dat lxxij. Capittel.

DEs anderen daechs nae dat Mavorix binnen Calsa gearriveert was / ginck den Soudaen met zijn vrouwe Lethea/ haer Dochter Archidiane / ende haer Nichte Ardemire / met noch veel meer andere Princen/Princessen ende Joncvrouwen inde sale vāt Palleys alwaer heur Mavorix/vergeselschapt met hōdert van zijn Ridderen/quam vertonen zijn brandent hooft/daer vā sy alle seer verwondert worden/sonderlinghe den Soudaen/die alle zijne Heeren eñ Ridderen beval te proberen of sy Mavorix uyt zijn lijden souden connen verlossen. Om welc bevel den Broeder van Ardemire hem int eerste by den betooverden Prince voechde/ende zijn ghesichte op Archidiane(om de liefde vāde welcke hy int Hof ghecomen was) slaende/ seyde hy: Mijn Heer nae dat ick de professie inde liefde begost hebbe / eñ is de eenighe Meesterse mijns herten / by mijn weten /van my geen ongelijck geschiet. Ende hier met bestonde hy zijn Croone na alle vermoghen te trecken/ maer so dicwils als hy tooch/vermeerderde oock de opslaende vlamme uyt Mavorix hooft/gelijck ofmen telckens een hant vol buspolvers int vyer gheworpen hadde/waeromme den Prince seer luyde bestonde te roepen : O Heer Ridder laet af/laet af indien ic deur onghetrouwichept conde ghenesen/so gelooff ick dat ghy mijn vertroostinghe sout zijn/oft deur ghewelt en mooch dy de crachte niet crijghen / om mijn torment te eyndighen/ maer veel eer deur ghetrouwichept / gedienstichept/neerstighe vervolginghe / soete woorden/ waerneminghe des tijdts ende andere diergelijcke saken inde liefde vereyscht wordende. Van welcke woorden desen Minnaer meer beschaemt wordt / als een Jonghe Dochter diemen tot veranderinghe van een Vrouwe versoect/ hem settende onder de andere Heeren ende Ridderen/die al te samen (om cort te spreecken)niet beter en ghebeurden/ tot groote vermeerderinge vande pijne vanden droevighen Mavorix/die hieromme soo deerlick bestonde te clagen / dat Palmerijn met bermhertichept beweecht worde / ende denckende op zijn Polinarde/aenschoude hy soo neerstelick haer wel ghelijckende Ardemire / dat deselve Princesse (de stralen van zijne lonckende ooghskens met haer ghesichte ontmoetende) dochte van hem

in soo uytzichlijcken bemint te wor-
en / als sy hem een goede affectie toe-
wege/waeromse uytzichlic bestonde
nuchten / willende haer Nichte aen-
sieken / mogelijck om hem te prijsen/
mer nauwelijcx en haddese twee oft
ee reysen heuren aessem verhaelt/oft
en Ridder Palmerijn trad by Mavo-
ix/en nam hem deCroone so lichtelick
int hooft/als oftse daer maer simpe-
ick op geset eñ niet betovert en hadde
eweest/t'welck terstonts alle de pij-
nte niete dede vanden jongen Prince/
hierom voor Palmerijn te voete
l/ende seyde: Och alder edelste Rid-
er/ghebenedijt sy de ure dat ghy ghe-
men zijt. O mijn Heere verseeckert u
welijc dat ghy van alle mijne Onder-
ernen / rijckdommen ende goederen/
acht hebt te ordineeren oft ghy daer
n natuerlicken Heere waert/t'welck
noch niet al uyt ghesept en hadde/
Palmerijn(siende dat een soo groo-
eere sich voor hem also verootmoe-
chde) hief hem courtoyselijck op/ende
ede hem wederomme in zijnen stoel/
e presenteerde de Croone daer naer
den Soudaen Maulicus / die tot
n seyde: Heer Ridder wy bedancken
ere vande gifte die ghy ons doet/ u
owende op geloove van Prince/dat
se in onse Schadtcamer sullen doen
waren/tot een eeuwich teycken van
ns Hof geconverseert te hebben dē
er ghetrousten Ridder des gheheelen
rtbodems/ ende in recompensie van
n/schencken wy u dese stadt met alle
e toebehooren/daer van wy u mor-
n in de possessie sullen doen stellen/
wende den Almachtigen Godt ende
en Propheet Mahumet / te willen
leven u de spraecke wederomme te
eenen/want ick sweer heuren Hoo-
n/ende onsterffelijcken naem / dat
een vande hoochste Heeren sullen
maecken van alle onse Coninckrijcken.
Waer van Palmerijn den Soudaen be-
dancken / ende deur een goede gratie
met het hooft betoonde/ dat hy gheen
Stadt noch Casteel vā hem en begeer-
de noch weerdich en was/ maer dat hy
voor ghenoechsaem faveur hielde/van
hy hem onder tghetal van zijne Diena-
ren ontfanghen te wesen. Nochtans
moste hy deur langhe quellinghe veele
rijcke presenten vā den Prince Mavo-
rix ontfanghen.

Hoe de seer schoone Ardemire van groote Liefde ende spijte storf.

Het lxxiij. Capittel.

DE twee Princessen Archidiane ende Ardemire waeren boven maten seer blijde/om dat Pal-merijn de eere van de avontu-reuse Croone vercreghen hadde / deur dien dat een yeghelijck van haer achten hem sulcken geluck (om zijne ghetrou-we liefde tot heurluyden) ghevolcht te zijn. Waer over sy den stommē Ridder vā dier tijt af also bestonden te bemin-nen/datse geene geneuchte meer en nā-men/als int hanteren van zijne presen-tie / of int overpeysen van zijne deucht eñ schoonheyt/die Archidiane altijts so seer inden geest lach/dat sy in haer selfs seyde: Och Heer Ridder indien in my alsoo groote schoonheydt waer als ick in u bevinde / soo souden wy twee d'al-derperfecte Minnaers zijn/ die de He-melsche schickinge/ regeerende over de menschelijcke geneychelijckheyden/ tot noch toe deur een lieffelijcke verbinte-nisse te samen ghevoecht heeft. Ende gelijck dickwils gebeurt tusschen twee persoonen een dinck naer-jaeghende /

creech Archidiane so grote jalourfie op haer Nichte Ardemire/datse heur de ghewoonelicke teyckenen des goetwillichheyts niet meer en bewees/maer meyn de heur soo moeyelick te vallen/ datse wederom tot heuren Vader soude keeren. Maer sy en nã daer niet vele achts op / om datse nieuwers op en practiseerde/als hoese soude moghen vinden de gelegentheyt/om Palmeryn de weldaden(streckende tot heure eyghen begheerten)te moghen bewijsen/waer na heur de langhe verbeydinge so verdrietelic viel/datse op eenen tijt(als Archidiane met twee van hare Jonckvrouwen op een galerye quamẽ en stonden) alleene inde Camer ginck / ende wierp haer aldaer van grooten rouwe op het bedde / diepelijck denckende hoese een gracieus antwoort soude moghen trecken van eenen stommen Ridder / den welcken terwijlẽ sy noch in dese fantasien was(als ghewoone zijnde ontrent sulcke tijt de Princesse Archidiane te comen visiteren)oock inde Camer quam/ dat heur haestelijck dede opstaen / ende de reverentie gedaen hebbende/namse hem by de hant / ende doende hem neffens haer sitten / schootse op hem haer brandent lieffelick gesichte/so vyerichlick/dat de minste voncke daer van genoechsaem was om de claerheydt der onthoudinghe van d'aldercuyste persoonen/meer te doen verdonckeren/als de rechte tegenschouwinghe van de Sonne/zijnde int teycken vande Leeuwe/eẽ onsterck ooghe soude connen verduysteren/t'welck sy niet lange en volherde/oft sy trock oock eenen schoonẽ Dyamant van haeren vinger/ende stackse aen zijn hant/tot hem segghende: Och eenich onderhoutsel vã mijn leven ende solaes van mijnen geest/nadien de Goden de plaetse/den tijt ende de gelegentheyt my toelaten/ende de liefde my bedwingt u te kennen te gheven t'gene ick anders niet en soude dencken/ soo doet my doch bermhertichheyt mijn eenighe vreuchde seydese(hem een lieffelick cusken ghevende) consenteerende dat ick mach ghenieten de behaghelicke weldaet/sonder de welcke mijn ziele in een geduyrich torment staet. Eñ hier met viel se hem om den hals / sulcke manieren toonende/dat eenẽ plompen Lantman wel soude hebben connẽ mercken watse met sulcke weldaet wilde seggẽ: Maer den gheest van een yder / heeft zyn sonderlinghe saecken / waer op hy zijne verkiesinge ende minne stelt/ ende daer van inde presentie dicwils so vast de figure inde memorie prent/dat d'absentie zijne liefde niet can doen vergaen ofte verminderen/t'welc Palmerijn betoonde in hem warachtich te zijn / wãt de liefde tot zijn beminde Polinarde/ was in hem so groot/dat hy Ardemire haer begheerte gheensins en conde consenteren / maer volchde t'exempel van den cuysschen Joseph/ refuserende den luxurieusen wille van Zephira/eñ uyt haren armen springhende / ghinck hy haestelijck uyt de camer / segghende in hem selfs: Och Polinarde/ mijne ghetrouwicheyt is also groot/ dat dẽ aertbodem hem veel eer soude connen verheffen int hoochste der Hemelen/als ick mijn gelofte t'uwaerts soude mogẽ breken/eñ meyñ daer met voortaẽ te gaẽ/ maer de Princesse Archidiane (die Ardemire voor/ende hem nae inde Camer hadde sien gaen)was heur(moghelijck eenich quaet vermoeden crijgende) gevolcht/soo datse deur een cleyne rete al ghesien ende ghehoort hadde wat tusschen hem ende de Princesse gepasseert was / eñ achter de deure staende / riepse Palmerijn wederom/die(van sulckẽ roep seer verschrickt zijnde) van heur wederomme inde Camer ghelept worden/

l/ alwaerſe in de preſentie van de be-
ſchaemde Ardemire tot hē ſeyde : Niet
ader groote oorſaecke edel Ridder
bdy de brandende croone van Ma-
rijs hooft moghen nemen/want uwe
trouwicheyt(die ſy meynde tot haer
chidiane te ſtrecken) is veel grooter
s d'onbeſchaemtheyt van d'ontuyſſe
rdemire/maer ic ſal maeckē dat haer
aſſe nu weyniger en ſal zijn/als hare
iſdaet verdient. Om welcke gramme
oorden Palmerijn heur te voetē viel/
nde heur teyckenē aen heur verſochte
tſe de Princeſſe deſe ſaecke ſoude wil-
n vergeven/eñ ſecreet houden/ t'welc
hem(als den genen dieſe alleē t'mee-
begheerde te behagen) niet en conde
eygheren/maer dede hem vande con-
teringhe van dien vaſte ghelofte/ de
elcke hy ſo gheringhe niet ontfangen
hadde/of hy vertroc hem van daer/
ende heur alleene in de preſentie vā
bedructe Ardemire/tot de welcke ſy
de : Ick en hadde noyt ghelooft dat
o lichtveerdighe ſtoutichheydt/vande
ans aen te ſoeckē/ ſoude hebben con-
n logeeren int herte van ſoo teeren
oncvrouwe/ voorwaer t'is ſeer qua-
ck ghereſpecteert uwe hooge afcom-
/die ghy hier deur niet min onweer-
ch en zijt/als voortaē de converſatie
n uwe vriendē / daeromme verſiet u
eſtelijck upt mijn preſentie/want ick
mijn gheſelſchap ſoo onbeſchaemde
rſonen niet en dencke te lijden. Op
elcke injuriē de beſchaemde Ardemi-
deur grooten ſpijt/van haer alſo be-
ogen ende gerefuſeert te vinden/ niet
n woort en conde antwoorden/maer
ur ten leſtē verſterckende / ſtontſe op
e ginck ſonder ſpreecken wech inden
uſthof van Archidiane/niet veer van
Camer gheleghen / om aldaer in'ee-
mheyt te paſſeren heure droevige me-
ncolie / die heur albereets ſoo veele

ſwack ende benautheyts dede ghevoe-
lē/datſe verſcheyde wel rieckeñ bloem-
kens pluckte/om heuren gheeſt met den
reuck van dien yet wes te conforteren/
ende daer mede gaende ſuchtende ende
clagende / quam oock aldaer inden hof
om de fantaſtieuſe ghedachten van zijn
liefde / deur d'aenſchouwinghe vande
menigherhande excellente vruchten /
te doen vlieden / eenen Prince van des
Soudaens Hof / die Ardemire boven
matē ſeer beminde/ maer van heur al-
tijts ghereſuſeert was wordē / in hem
ſelven ſeggende : Eylacy de Hemelſche
lichamē hebben een yegelijck haer ſon-
derlinge crachten : alſo ſiet mē de men-
ſchen oock begaeft wordē met verſchey-
den complexien ende begheerten / ende
in ghelijcker voeghen moetenſe oock
onderdanich zijn verſcheyden ſtaeten /
want den eenen wort geboren om ver-
heft ende in weerdicheyt/rijcdom ende
gheluck gheſtelt te weſen/ende den an-
deren om te zijn miſerabel /ende te levē
in droefheydt/ die mijnen ordinaraiſen
ſtaet is/maer t'beſt is te vredē te weſen
met t'ghene daer niet teghens ghedaen
en can worden/ende de gheliefte vande
Goden willichlijcken te verdraghen /
daerom wil ic in mijn lijdē volſtandich
zijn/tot dat den hoogen Godt Jupiter
mijn pacientie verdriet / ende Cupido
beveelt te verſachten den hertneckigen
wille van mijn wreede Alderliefſte. Eñ
hier met keerde hy hē achter om eē ro-
ſen hegge/alwaer hy ſach ſtaē de ſchone
eñ bedroefde Ardemire/ die heur alſſe
hem ſach incomen / aldaer verborghen
hadde/waerom hy zijnē hals upt ſtack
ghelijck den verwonderden Haen/ſien-
de int ſchijnſel vande clare Sonne over
d'aerde paſſeren de ſchaduwe van ee-
nen grootē vogel die over hem vlieght/
eñ ginck allengſkens met den hoet in-
de handt / eñ de handen met de beenen

veerdich om de reverentie te doen / tot de Princesse aen / ende siende datse in haer witte handekens hadde so schoonen busselken vā bloemen/vraechde hy met een bevende stemme ende een seer courtoyse maniere d'oorsake van haer droevige facie/ende watse in haer delicate handekens droech. De figuyre vā myn droefhedē antwoorde de Princesse/want also dese sachte zyde/ seer hart te samen hout gebonden alle dese sooten van bloemen/alsoo houdt den bant vande gheneuchelicke liefde in my gebonden alle soorten van pynen. Maer dese bloemen seyde den Prince/verdorrē seer haest/eñ de pyne vā de oprechte liefde duert altoos. Ick beken seer wel antwoorde de Princesse / dat dese bloemen wel haest verdorren/maer d'aerde die haer moeder is/brenght alle dagen voc wederō nieuwe voort in hare plaetse/also geschiet oock inde minne/ want als een pyne ons verlaet/ so toont haer de liefde seer vruchtbaer/ om in plaetse vā dien twee anderē te barē. Maer sulcke nieuwe voortbrenginge vā bloemen en zyn niet in uwē bāt Me-vrouwe seyde dē Prince. Gelyc dese zyde antwoorde de Princesse/die dit busgen bloemen by een hout/can dienen tot de bindinge vā menigerhande busselkens d'een nae d'ander/also dient dē bant der liefde altyts om te bindē alle de nieuwe droefhedē die deur haer geborē worden. Och edel Princesse repliceerde dē Prince/dese bloemen zyn vā seer soeten eñ behagelicken reucke/maer d'amoureuse pynen zyn van wreeden gevoelē/hoe mogen dā dese soete bloemkens geleecken worden by so droevige quellingen. Alle saken goet of quaet seyde de Princesse/ behagelick ofte verdrietelyc/voortcommende vande beminde persone / wordt altyt int goede genomen vanden Minnaer / die nemmermeer voor pyne en reeckent de pyne die hy lydt om zyn Alderliefste/waer van hem de gedachten duncken veel soeter te zyn als de soeticheydt van dese bloemkens. Ende hier met quamen heur Jonckvrouwē heur soecken/vande welcke sy in heur bedde begheerde gebrocht te wesen/seggende datse heur qualic gevoelde/t'welc heur Staet-Jofvrouwē obedieerden/ die sy daer naer upte Camer dede gaen/onder t'dexel vā pet wes te willē rusten/maer t'was om heur selven so veel te meer te quellen/singende dit navolgende droevelyck Liedt.

OCh Venus vander minne Goddin-
In desperate sinne/ (ne
Hout ghy my sonder eenighe ghenade/
Noch uwen Sone die op my heeft doen
Zyn blinde stralen/ (dalen
En tracteert my oot met gek weldade.
Daerom sal ic als in Meander de witte
Geest te verstane (te swane/
Met een deerlick gesanck haren doot/
V met droefheyt brenghen aen dach/
Deur myn gheclach/
Myns liefste wreethz bovē matē groot
T'lyden t'welck my sonder cesseren
Gaet tormenteren/
Comt deur een schoonheyt fier/
Maer dat myn hert sucht en treurt/
T'welck altyts duert/
Vaelt vā myn volstandichz singulier.
De begheerte die in my domineert
En niet en cesseert/
My veel meer als Biblis maect miserabel/
En t'lyden t'welck my is aenstaende/
Js te boven gaende
T'verdriet van Cauno lamentabel.
Biblis dickwils de viseerde/
En hanteerde/
Met haren Minnaer nae behaghen/
Maer desen en wil niet alleen/
Eylacy neen/

Myn

Mijn lijden een ooghenblick verjagen.
Waer deur ic erbermelicke creatuyre
Nootelick beſuyre/
T'ſware lijden t'welck ick niet en can
ghenesen/ (niet/
Soo dat my langher en ſtaet te hoopen
Maer eyndigen ſiet/ (weſen.
T'levẽ moet mijns torments remedie
Want deſe paſſie preſente/
Seer vehemente/
Is ſo vol van erbermelick diſcoort/
Dat ick wel mach lamenteren/
Sonder ſimuleren/
Van te zijn ghebracht ter werelt voort.
Och mijn lijden / indien ghy hebt de
Met de crachte/ (machte
Vanden pijl des doots te doen preſent?
So wilt my eylacy doch latẽ verwervẽ
Het behaechlick ſterven/ (ent.
Om de quelling mijns levẽs te makẽ eẽ
Om dat my t'levẽ niet en is als eẽ miſ-
Met een beclaging/ (haging
Die my van alle geneuchte doet makẽ
verdriet/
So dat ick ellendighe Princeſſe/
Tot mijn ſelfs intreſſe/
Om getrouwe liefde moet ſterven ſiet.
O Venus mijn ziele en can noch deur
t'groot torment/
Vã u vlam vehement (ſcheydẽ
Wt t'aertſch gevãckenis niet wordẽ ge
Daerom moet ick vander naturẽ tri-
buyt vorderer ghemeyn
Roovende groot en cleyn/
Van ſwerelts miſerie teynde verbeydẽ
Comt daerom o ghy dienaer van den
Ontfanct tgebot/ (hoogẽ God
En wilt uwẽ pijl te mywerts ŏwreckẽ/
Och ghy drie Joncvrouwen bleeck en
Geſuſteren Fatael/ (vael
Comt my doch uyt deſe miſerabelhedẽ
trecken.
Comt o doot ſonder langer verbeyden
Om te ſcheyden/ (ger uytſtel/
T'lichaem vã de ziel en neemt niet lan-
Comt bid ick u te deſer uren/
Laet my beſueren/
Niet u torment lanckſaem maer ſnel.
Hier met adieu wilt u alle wachtẽ ſiet
Voor ghelijck verdriet/
Vãde ellẽdige Ardemire ſeer dolorẽus/
Siet hier hoet tormẽt des doots te ver
Is een behagen/ (dragen/
By te zijn alleen oprecht amoreus.

Hier met wilde ſe beſtaen te ſchreyen/ om haer benaude hert yet wes te verlichtẽ/ maer de vyerige droefhz beſloot den pas/ ende en wilde niet lijdẽ dat de tranen opſtegen tot in hare oogẽ/ maer met eẽ bevende ſtemme ſeydeſe; O doot doet my bermhertichheydt/ eñ eyndicht mijn deerlicke miſerie met het eynde vã mijn leven/ eñ gaf daer met ſoo ſwaren ſucht/ dat den Prince die heur uytẽ Hof gevolcht was/ eñ voor de Camer ginck wanderen/ t'ſelve hoorde. Weſhalvẽ hy haeſtelic tot haer liep wes inde Camer/ alwaer hy ſeer verſchrict worde/ ſiende t'aenſicht van zijn Alderliefſte eertijts ſchoon eñ gracieus/ alſdoen gelijckẽ de verveerlicke figuyre vañ deſperatie/ niewers op fantaſereñ als hoeſe haer ſelvẽ vã t'levẽ ſoude mogẽ beroven/ want grijpeñ een mes/ meynde ſe eẽ moort te volbrẽgẽ over heur eygẽ perſone/ maer ſiet terwijle ſy dẽ erm ophefte om ſulcken wreeden feyt te eyndigen/ ende den Prince tot haer liep om t'ſelve te beletten/ wert ſe ſo ſeer gedruckt met de ſpijt over trefuys vã Palmerijn/ eñ de begãgene ſchaemte/ met het torment van die noch brandende paſſie der liefde / dat heur de hert-ader borſte/ waer over hy t'mes ſonder heur te quetſẽ uyt de hant liet vallen / om dat t'bloet deur de berſtinge vande ſelve adere/ alſo vloeyden deur alle de conduyten vã haer lichaẽ/ dattet alle de levendich oudende geeſten verſtickte / t'welck heur ziele dede verlaten haer aertſche logement/ om te

gaen saecke eñ ander woninge int donc-
ker foreest der desperaten / dat hy den
Prince so haest niet gesiẽ en wort oft hy
worp zÿnen hoet tegen d'aerde/ eñ trac
t'hayr upt zÿn hooft/seggende: Ha ghy
wreede Hemelẽ/die influeert de begeer-
ten der menschen/ ende haer met incli-
natie bedwingt te volgẽ de liefde/waer
om en bedwongt ghy ooc niet de For-
tuyne / op datse haer veranderde in ee-
nige compassie tegens my. Ende siende
dat zÿn Alderliefste bleeck eñ styf wor-
de/en d'oogẽ toesloot/seyde hy: O licht
vã myne oogẽ d'absentie vã uwẽ deur-
luchtigen geest/doet de myne eclipserẽ/
eñ in zÿn rechterhant genomẽ hebben-
de t'mes daer met de Princesse haer
selfs meynde te doodẽ/ sloot hy ooc zÿn
oogen/eñ vervolchde zÿn propoost al-
dus: O ellendige oogen/salich zÿnse die
sonder licht dwalẽ in dese droevige we-
relt/ om niet te sien alsulcke tegenspoe-
den / als van myn Fortuyne de wreet-
heyt die alle andere wreetheyt wreede-
lÿcken soude pÿnigen/eñ my doet wen-
schẽ na de soete doot/ Have der ellendi-
ger/eñ Helle vãde geluckigẽ/want daer
geen ander remedie en is / als dat de
leste ure mÿns levẽs/ d'eerste moet zÿn
vande eyndiage mÿnder martelisatie.
Eñ hier mede opende hy met het voor-
seyde mes/zÿn desperaet herte/ soo dat
zÿn bloet noch heet upt zÿn lichaẽ liep/
op de vloer daer hy lach voor't bedde
vande doode Princesse/als een vã hare
Jofvrouwẽ by geval inde camer quã/
eñ siende dit droevich specktakel/liepse
wederom upt/gevende so luyden creet/
dat Archidiane met haere Jonckvrou-
wen/daer over grootelÿck verschrickt
wordende/al te samẽ liepẽ tot de stich-
ters van dese droevige Tragedie/waer
over t'rumoer so groot wort deur t'ge-
heel Palleys/ datter niet en bleef/noch
vrouwe/noch Joncvrouwe/noch Ald-
der, noch Prince/noch Dienaer/ oft sy
liepen alle aenschouwen t'ongeluck vã
Ardemire ende den Prince/t'welck soo
grooten getier maeckte deur t'schrepen
ende crÿten vande vrouwen / ende cla-
gen vande mannẽ/dat het scheen t'Hof
van binnen ghebrandt te hebben/ende
om te weten de oorsaecke des doodts
vande Princesse/dedemen heur by eeni-
ge vrouwen besien / de welcke aen heur
van buytẽ geen letsel bevindende / ende
voelẽde datse noch warm was/ meyn-
den datse maer upt haer selven hadde
geweest/ waeromme sy haer haestelick
edick wilden doen riecken / ende cout
water int aensicht werpen / dan siende
dat het selve niet en profiteerde/hieldẽ-
se heur een claer spiegel voor de mont/
om te sien of noch eenighen aessem upt
haer mochte comen / maer t'was al te
vergeefs / want haer ziele was op een
ander plaetse besich/ mogelÿck om t'o-
vervaersghelt te betalen aen Charon/
Veerman vande Helsche vloedẽ/waer-
om den Soudaen voorts dede volbren-
gen de pompe van hare begraeffenisse/
waer toe hy dede oprechtẽ eẽ seer heer-
lÿc graft in een ronde forme/ waer van
mẽ t'overwulfsel geheel vergulde/ende
setten op twaelf columnẽ vã Albaster /
d'alderhoochste diemen ghesien hadde
nae den tÿt van den eersten Coninc van
Griecken/maer hy en conde in geender
manieren bedencken d'oorsaecke van
haren doodt/dan hielt voorseecker dat
den dooden Prince haer soude hebben
willen vercrachtighen/ende datse heur
daer teghen alsoo te weer gestelt hadde/
dat deur fortse heure hert-adere (daer
van hy de breeckinghe deur de visitatie
vande Medicÿnmeesters naederhandt
vernomen hadde) geborsten was/ende
dat hy hem daer na deur desperaethept
selfs omgebracht mochte hebbẽ/waer
over hy in sulcke toornichepdt viel/dat
hy

hy t'doode lichaem vanden selvē Prin-
ce/condemneerde opentlick t'hooft af-
gheslaghen te worden/tot grooten rou
ende schande van alle zijne vrienden/
doende hem alsoo nae zijnen doot straf-
fen/om de misdaet die hy begaen soude
hebben aen de gene om wiens getrou-
we liefde hy hem selvē t'leven benomē
hadde/hoewel dat Palmerijn ende Ar-
chidiane wel vermoedē / maer in geen-
der manieren en dorsten openbaeren/
d'oorsaecke vanden haestigen doot der
Princesse/wiens Broeder Guilharan
(daer van sy aldaer int Hof ghebrocht
was) wederom met alle heur ende zijn
Hofghesin/nae heur beyder Vader den
Coninck van Armenien keerden / nae
datse heur eenen langen tijdt beschreyt
hadden.

Hoc Archidiane haere Liefde openbaerden aen den Ridder Palmerijn.

Het lxxiiij. Capittel.

ARchidiane beweende oock wel
yet wes den doodt van haer
Nichte Ardemire/maer stelde
heur seer gheringhe te vreden/
om datse dochte vā haer verlost zijnde/
de beter te sullen mogen genietē de con-
versatie vā Palmerijn/wiens luchter-
hant sy (den eersten dach dat hy weder-
om in haer Camer quam / ende op een
van zijn knyen voor haer sadt / om de
reverentie te doen) in heur rechterhant
nam / ende heuren luchteren arm hem
om den hals leyde/segghende: Mijnen
ghetrouwen vrient/ wat dunckt u van
de grote verraderye/die Ardemire wil-
de gebruycken tegens my hare getrou-
we Nichte/die u also seer bemint/datse
de Goden dagelijcx vuyrichlicken bidt
om de ontbindinghe van uwe tonghe.
Eylacy mijn cleyn soet herteken/waer-
om en is u doch de stēme niet vergost /
op dat ic u verclarende mijn lieffelicke
affectie / van u mochte ontfanghen een
gracieus antwoort/ in recompensie vā
soo veele weldaden/daer van icker een
inde liefde / d'aldergrootste achte / de
welcke ick niet en twijffel oft uwe hoo-
ghe couragie sal die (alnu haer de gele-
gentheyt presenteert) aen my dorvē on-
derstaen te versoecken. Tot wat eynde
sulcke woorden strectē/ Palmerijn wel
haest mercte/waerom hy in zijnē geest
badt: O Heer wilt my doch helpen uyt
dese sware temtatie / eñ nemende twee
van zijne vingeren/wees hy met d'eene
nae de Princesse / ende op den tweeden
(die hy vā de Princesse hielde) wees hy
met eenen anderen vinger dien hy eerst
ghesteecken hadde nae zijn herte / daer
van een ander Meesterse te zijn/hy mes
alsulcke teyckenen wilde bewijsen / eñ
hielt daer naer beyde zijne voeten te sa-
men/waer met zijne meyninge was te
seggen tot de selve zijne Meesterse ge-
trouwicheyt altijt so stantafticht te zijn
als den eenen voet struyckelende / den
anderen veerdich is om die zijnē val te
beschutten. Maer Archidiane mogelijc
sulcke beduydinge niet wel verstaende/
wilde hem een lieffelijck kusgen geven/
dan Palmerijn toonde haer op staende
voet een slappe hant/ willende segghen
dat hy in quade dispositie was. Maer
aen de Princesse wel bemercke dat hy
haer refuseerde/om t'welc sy hem ver-
liet/ende seyde: Ick mach wel sweeren
by den hooghen Propheet Mahumet /
dat desen stommē Duyvel een lichaens
aenghenomen heeft/om my te tormen-
teren/naedien hy versmaet t'ghene soo
veel Arabische Princē bycans despera-
telijck vervolgen. Ende hier met ginc-
se van grootē spijte op een coetse legge/

Meer

meer als hondertmael t'hooft ſchuddende eñ heur ſelven by t'hayr treckende/waerõ Palmeryn niet langer aldaer en dorſte verblijvẽ/vreeſende deur zijne preſentie haer tot meerder gramſchap te verwecken/maer ginck uyte Camer/denckẽde hoet mogelijc was/dat(aengeſien de natuyrlicke beſchaemtheyt van eẽ jonge Dochter)ſo groote onbeſchaemde ſtouticheyt conde weſen in ſo teeren Princeſſe / die hierentuſſchen haer beſtonde te beclagen/ ende de aldergrootſte vervloeckingen over hem dede dieſe bedencken conde/mede ſeggende: Och Almachtighe Goden/hoe condy toelaten de groote ondanckbaerheyt vã deſen vileynen ſtommen / die ick van der doot verloſt / inde gratie van mijn Vader geſtelt/ ende meer eeren aengedaen heb als mijnen eyghen Broeder. Maer o ghy vileyne creatuere / ick beloove u noch berou te ſullen doen hebben vã uwe ondanckbaerheydt. Ende hier met namſe vaſtelijck voor/heur aen hem te wreecken/ dan d'eerſte reyſe datſe hem wederom ontmoete/ dochte hy heur te weſẽ ſo geneuchelic/ſchoon eñ gracieus dat ſy hem om ſtervẽs wille t'geringſte leet niet en ſoude hebben toe wenſchen connen / maer beminde hem veel meer als van te voren / hoewel datſe hem vã die tijdt af veel ſtraffer geſichte toonde alſſe plachte/denckeñ dat hy deur vreſe ſoude volbrengen daer toe de liefde(die nochtans veel meer vermach)hem niet en hadde connen bedwinghen. Maer al geveynſdeſe haer t'beſte datſe mochte/ ſo en condeſe heur lonckende oochſkẽs nochtans niet onthouden/van Palmeryn wel te doẽ merckẽ/dat ſulcke doorne ſtruycken van ſoo ſtraffen geſichte/ niet en conden waſſen ſonder voort te brenghen eenighe welrieckende Rooſkens van ammoureuſe ſtraeltgens.

Hoe Amaran Prince van Nigreen, hem aen den Soudaen quam beclaghen.

Het lxxv. Capittel.

TErwijlen Archidiane aldus ſimuleerde Palmeryn niet meer te beminnen / quam aldaer int Hof(nae dat hy vry gheleyt van den Soudaen vercregen hadde(Amarã Prince vã Nigreen/ eerſten ſone vandẽ Coninc van Phrygien/dẽ alder gevreeſten eñ geeertſtẽ Ridder die onder zijne Orden begrepen worde/ſoo deur zijne deucht/als oock overmits de feytẽ der wapenen die hy albereets in Aſien volbracht hadde /vergeſelſchapt met vier van zijne Broeders/mannen vã grootmoedige couragie/eñ vier hondert uyt vercoren Ridders/al t'ſamen in rouwe gecleet/om te betoonẽ de droefheyt haers Heerẽ/die met zijne Broeders ſelfs ooc in eẽ teeckẽ vã zijn verdriet/ met ſwerte cleederen bedect was/eñ doeñ aende poorte vant Paleys alle zijne Ridderen verbeyden/ginc hy met zijne broederen voort tot inde ſale/ alwaer hy dẽ Soudaẽ met eẽ grote graviteyt de reverẽtie dede/eñ op zijn een knye viel/ ſeggende: Aldergrootmachtichſte Here vã geheel Aſia/weſende verſeeckert van u rechtveerdige juſtitie/ſo en twijffel ic niet of ghy ſult oock ſonder reſpect van perſonen/ ſtraffen alle de gene die uwẽ heerlijcken naem vileynichlijcken moghen onteert hebben. Welck betrouwẽ opde alderedelſte deucht / my verſtout heeft in u preſentie te dorvẽ comẽ beſchuldigen u Dochter Archidiane/ van dat ſy deur nijdicheyt wreedelickẽ heeft doeñ ſtervẽ haer nichte de Princeſſe Ardemire dochter vã den Coninc van Armenien/

dis

e in schoonheyt alle de Princessen vã
Hoostenrijck te boven ginghe / t'welck
yp(als ick onlancx leden in heurs Va-
ders Hof verkeerde) beweechde mijne
liefde alsoo op heur te stellẽ/ dat ic hoop-
e mijne ende heure ghebeenten in een
gelijcke begraeffenisse vergaen te sullẽ
hebben/tot welckẽ eynde ic mijne Am-
bassadeurs gesonden hadde aen heuren
Vader/by wien albereets t'houwelijck
tusschen ons gheaccordeert was/so dat
it opt punt stonde van heur te doẽ ha-
n als ic de droevige tijdinge crege vã
heuren erbermelicken doot. Aen sulckẽ
hot antwoorde Maulicus mijn doch-
ter schuldich te zijn/sweer ic u by al de
Goden Prince Amaran/niet te connen
gelooven. Ende ick sweer u by dẽ hoo-
ghen Propheet Mahumet Aldermach-
tichste Soudaen/seyde Amaran/dat sy
daer niet alleẽ aẽ schuldich/ maer daer
van de eenige oorsake eñ stichtersse is:
Maer om dat de sake/overmits de gro
te secreetheyt/niet lichtelic bewesen en
an worden/so bẽ ick bereyt die te pro-
beren mette wapenen int open velt/te-
ghens den ghenen die voor haer ter con-
trarien sal willen verdedighen. Haelt
mijn Dochter hier seyde den Soudaẽ.
Volgens welck gebot de Princesse van
twee Coningẽ aldaer gebrocht/ende in
een stoel geset worde neffens den Sou-
daen/den welcken tot Amaran seyde:
Beclaecht heur alnu in haer tegẽwoor
dicheyt. Weshalven hy hem voorts tot
de Princesse voechde/seggẽde: Vrouwe
Archidiane/alle de andere die u kennẽ/
ende nemẽde op uwe voorgaeñ deucht/
en connen nauwelijcx geloven dat ghy
uwe ghen Nichte van't leven hebt doen
brengen/maer ick ben bereyt t'selve in
kampvechtinghe te verdedighen/ met
en bescheyt/dat de beschuldichde par-
tye ghestraft sal worden/ ende als hy
sijn woorden noch wilde vervolgen/ so

stont den Soudaen op/ende ginck voor
de Princesse staen/segghende: Dochter
ghy hebt verstaen de beclachte van de-
sen Prince / daer op ghy u meucht be-
dencken te antwoorden/ want ic sweer
u by alle de Goden/ dat den ghenen die
men van u tween schuldich bevint/ge-
straft sal worden nae den eysch vande
saecke. Als Archidiane aldus teghens
haer hoorde spreecken/ onstackse in een
groote toornicheyt/ende antwoorde:
Voorwaer Amaran/ ick verwondere
my seer hoe een mensch can zijn van soo
groote boosheyt/tot voor hem te nemẽ
te willen verdedighen sulcke erdachte
leughenen van soo sware misdaet/ als
ghy(inde presentie van mijnen Vader/
ende alle zijne Heeren) valschelick ver-
siert teghens my/ die u noch den uwen
nopt eenich leet bewesẽ heeft/maer alle
eer ende deucht gedaen/ sonderlinge aẽ
de ghene voor de welcke ghy vermeynt
zijt te vechten/dan ick worde daer deur
openbaer / een ander leughen te weten
van uwen faem/die maer een ydele op-
gheblasentheyt en is/want indien daer
van maer de helft inder waerheydt be-
stonde/soo soudy uwe stoutmoedicheyt
met vermaertheyt begheeren te verclea-
ren tegens eenen Ridder ws gelijcken/
ende niet teghens my die een Vrou-
persoone ben/maer nochtans van soo
grooten ende edelen couragie / dat ick
u (soo verre het onse soorte eenich-
sins toeghelaten ware) desen sotten
cop van dit grove lichaem soude slaen/
in ghetuyghenisse van uwe lichtveer-
dicheydt/ dan niettemin ick ben die ick
ben/indien mijn Heer ende Vader ge-
lieft / soo sa. ick u met eenen kluppel
al eer ghy uyt dese sale comt / doen be-
kennen dat uwe woorden die ghy segh
teghens u eyghen conscientie / maer
leughenen en zijn. Op welcke woor-
den Amaran niet en antwoorde/ maer

keerde

keerde hem tot den Soudaen/ende seyde: Mijn Heer/ten is noch Prince noch Ridder van hooghen state niet behoorlick/hem te becommeren met het antwoorden op de vele vuele woorden van een toornighe vrou-persoone/die meer deur gramschap als met crachte van rechte/meynt te weerstaen de warachtige beclaginghe tegens heur geschiet. Waerom sal uwe Majesteyt believen eenen Ridder te doen commen/die uwe Dochters recht begeert te verdedigen/dē welcken ick met de crachte van mijnen rechteren erm sal bewijsen mijne woorden mette waerheyt over eē te comen: Met den bescheyde / dat hy ende Archidiane/ so verre hy verliest/ beyde ghebrant sullen worden/ maer indien my de Fortuyne ongunstich is / soo sal ick oock goetwillichlick verwachtē de Justitie die uwe Majesteyt my sal gelieven te ordineren. Waer op Maulicus/siende dat hy (vermits t'gebruyck van dien tijde onder alsulcke onchristen Potentaten) den Prince zijn versoeck (sonder zijn Dochter een quade suspicie achter te laten) niet wel en conde weygheren/ordineerde dat de Princesse van dien dach eenen Ridder soude moeten presenteren / om haer recht te verdedighen/volghens de voor verhaelde conditien.

Hoe Palmerijn de Campvechtinghe aen nam tegens den Prince Amaran.

Het lxxvj. Capittel.

DEse sententie by den Soudaen uytghesproken zijnde/en werter van alle zijne Riddere niemandt bevanden die hem dorste presenteren in faveur van de Princesse/deur de vrese die heur veroorsaect worde vanden faem vā Amarans dapperē feytē: Waer over Archidiane met alsulcken verdriet bevangē wort/datse tot twee oft drie mael toe (indiense van sommighe Jonckvrouwen ende Heeren niet gehouden en hadde geworden) geheel uyt haer selven voor de voeten vā heuren Vader neder ghevallen soude hebben. Waer over Palmerijn (als wel wetende dat sy aen heurs Nichten doot ontschuldich was) met alsulcke bermhertichheyt tot heur beweecht worde/ dat hy te rugge stelde alle voorgaende geveynsinge vandē stommen te makē/ ende riep met luyder stemme inde Arabische spraecke (daer van hy albereets t'meestendeel gheleert hadde) Hoe mijn Heeren? Voorwaer my dunckt dat ghy onweerdich zijt van den naem des Ridders te voeren ? Hoe can u herte lijden dat desen Prince aldus hoveerdichlick met so groote leughenen comt beschuldighen uwe Princesse/sonder u yet wes te bewegen om haer te verdedigen. Eñ hem voorts keerende tot den Prince vā Nigreen/seyde hy: Heer Amaran ick en weet niet deur wat nijdicheydt ghy alhier dus valschelick comt verachten so deuchdelicken Princesse/ dan ick bē bereyt om u mette wapenen te bedwingē tot de bekentenisse van uwe leugenen/ daer van siet alhier mijn pant /t'welck hy nauwelijcx uytgesprocken en hadde/of den Soudaen vergat deur een onsprekelicke vreuchde/de graviteyt van zijnē persoon/ende liep Palmerijn omhelsen/ segghende: Hoe mijn alderghetrouste vrient/is dit een fantasye oft eē warachtighe saecke / dat u de spraecke wederom ghegeven is ? O Goden wat wonder is dit : O Mahomet ghelooft moet ghy zijn van dese groote gratie: Maer ick bidde u Heer Ridder wilt my doch seggen deur wat goede abontuere

ghy

ghy de ſpraecke ſoo haeſtich wederom
rclangt hebt? Om welcke woordē Pal-
merijn berou creech / ſiende dat hy ſoo
ſichtveerdich inde wint geſlagen hadde
ſijn voorgenomen geveynſtheyt / waer
mede hy verhoopte wederom in Chri-
ſtenrijck te gheraecken / maer dencken-
de dat den geworpen ſteen niet meer en
mach opgehouden worden / antwoorde
hy: Mijn Heer de verſeeckeringhe der
ontſchuldichheyt vā uwe Dochter Me-
vrouwe Archidiane / met den ſpijt vāde
grote hooveerdicheyt vanden Prince
Amarā / dede my in ſulcke toornicheyt
vallen / dat de catarrē (die my overmits
een lange ſieckte / t'ſpreecken belettende
was) daer deur ontbonden is worden /
ende mijn tonge wederom in vryicheyt
geſtelt heeft / waer van ick den hoogē
Godt dancke uyt al mijn herte / ſonder-
linge om dat ic daer deur mach te ken-
nen gheven mijnen goeden wille tot de
danckbaerheydt / voor de onverdiende
weldaden die my vā uwe Majeſteyt eñ
Me-vrouwe Archidiane geſchiet / ende
ſo groot zijn / dat de veynſinge van dien
een ydele ſaecke is. Sulcke vergeldinge
mijn vrient (antwoorde den Soudaen)
is ons niet alleē meer als volcomelick
geſchiet / deur deſe gewillighe preſenta-
tie vā mijn Dochters eere te bewaren /
maer worden daer deur grootelick aen
verbonden / t'welcke wy u noch hopē
te betoonen na deſe vechtinghe. Om de
welcke int werck te ſtellen / ick u bevele
Prince Amaran / des Ridders pant op
te nemen. Daer op Amaran (mogelijck
denckende dat zijnē grooten Propheet
en Tovenaer Mahomet / om de hae-
ſtige ſpreeckinge van Palmerijn aldaer
een mirakel ghedaen hadde / ende daer
over ick en weet niet met wat vreſe be-
vangē worde) antwoorde: Al eer ick de
Campvechtinge tegens hem aenneem /
ſo moet ick eerſt weten wie deſen ſtom-
men Ridder) die de Godē ſo glorieuſen
ſtemme verleent hebben) is / want indis
ick hem niet en bevinde geſprotē te zijn
van Coninclijckē ſtamme / ſo en ſal ick
hem niet ontfanghen voor mijn tegen-
partye / ſonderlinge om dat deſe ſaecke
aengaet twee ſo hooge Princeſſen. A-
maran antwoorde den Soudaen / ghy
hebt den strijdt maer verſocht teghens
eenen ſimpelē Ridder: Waerom en be-
hoordy hem in geender manieren te re-
fuſeren / noch en ſal u oock anders niet
vergoſt worden. Wat redē ſoudent zijn
antwoorde Amaran / dat een Graef of
Hartoch / ick laet ſtaen een Prince / ge-
houden ſoude weſen ten ſtrijde te comē
indien hy van eenē ſimpelen Edelman
daer toe verſocht wort: Derhalvē ver-
ſeeckert u vrijelick dat ick my niet tegē
hem ſtellen en ſal. Ghy hadt reden ant-
woorde den Soudaē / indient waer ge-
ſchiet op des Ridders verſoeck / maer
nadien hy hem gepreſenteert heeft op
uwe begheerten / ſo zijt ghy daertoe ge-
houden / daeromme en ſullē u uwe uyt-
weghen geenſins moghen helpen / in-
dien ghy uwe clachte niet wederroepē
en wilt. Welcke woorden den Soudaē
ſoo haeſt niet geeyndicht en hadde / oft
men ſach inde ſale comen eenen Jonge-
linck / draghende in zijne handen eenen
ſchoonderē Helm / alſmen doemaels in
geheel Ooſtenrijck ſoude hebbē mogen
vinden. Ende aen den Soudaen oorlof
verſocht hebbēde / om zijne Ambaſſade
te moghen doen aen Amaran ende den
ſtommen Ridder / vorchde hy hem eerſt
by den Prince vā Nigreen ende ſeyde:
Prince Amaran / Me-vrouwe de Co-
ninginne van Tharſen / int ſeecker we-
tende dat ghy hedē op deſe plaetſe ſout
zijn / heeft my alhier ghesondē / om u te
kennen te ghevē dat den ſtommē Rid-
der vā veel edeler geſlachte is als ghy /
ende den couraſieuſten dieman hedens-
daechs

daechs ter werelt ſoude mogen vinden/
u radende vande verſochte Campvech-
tinge afſtant te doen indien ghy niet en
wilt overwonnen zÿn. Schiltknecht
mÿn vrient antwoorde den Prince/ghy
ſult u vrouwe ſegghen dat ick my niet
en ſtoore aen hare woorden/om dat ick
niet ghewoon en zy eenighe geloove te
ſtellen op heure toverpen/maer hoe de-
ſen Ridder braver is / hoe ick meerder
eeren teghens hem hoop te behalen in-
den Camp/daer in wy alnu te deſer urē
ſullen treden indient den Soudaen alſo
gheliefſt te ordineren. Maer Maulicus
ſiēde dat het albereets laet was/ſtelde
t'ſelve upt wes tot ſanderē daechs. Eñ
hier na voechde hem den Tharſchen E-
delman voorts by Palmerÿn / tot hem
ſegghende : Heer Ridder de Coninginne
doet u preſent van deſen helm / in ken-
niſſe vā hare goede affectie t'uwaerts/
u biddende dat u ghelieve den ſelven te
ghebrupcken tegens den Prince Ama-
ran/den welcken verwonnē hebbende
en ſult ghy heur daer na niet weygeren
een verſoeck/dat ſy noch eens in toeco-
mende tÿden aen u verhoopt te doen/
ghelÿck ſy op uwe groote danckbaer-
hept betrouwende is. Waer op Palme-
rÿn (den helm in danck aenghenomen
hebbende antwoorde: Jongelinck mÿn
vrient/ghy ſult hare Majeſtept vā mÿ-
nent wegen gelieven aen te dienē/datſe
aen my altÿdts ſal bevinden eenen be-
repden Ridder tot haren dienſte. My is
leet ſeyde Amaran dat ic heur van ſulc-
ken ghetrouwen Dienaer ſal moeten
beroven. Endē hier met vertrock hem
een pegelick na zÿn logement/ende den
Schiltknecht keerde in groote neerſtic-
hept wederomme na zÿn Coninginne.

Hoe Palmerijn den Prince A-
maran overwon.

Het lxxvij. Capittel.

De Princeſſe Archidiane werd
boven maten ſeer verblÿt/ als
ſy den Gheſante van de Co-
ninginne van Tharſen hadde
hooren ſeggen Palmerÿn van ſo edelen
gheſlachte geboren te zÿn/als niet ach-
tende oft zÿne ghewillighe preſenterin-
ghe tot de verdediginge van hare eere/
moeſte ſprupten upt eenige liefde/hoe-
wel dat hy haer betoont hadde een re-
fups/t'welck ſy alnu dochte alleen ver-
oorſaect te worden/deur vreeſe dat ha-
re preſentatie gheſchiet ſoude zÿn niet
deur een oprechte liefde / maer tot een
proberinghe van zÿn ghetrouwichept.
Weſhalven ſy hem (om haren goeden
ongeveynſden wille te beter te ontdec-
ken) des avondts een vergult Harnas
ſonde ſeer excellent gewerckt. Eñ hier-
entuſſchen hadde den Soudaen by een
van zÿne Maerſchalcken/in ordeninge
doen ſtellen de plaetſe van de Camp-
vechtinghe/die hy des anderen daechs
ſmorgens dede beſetten met twee duy-
ſent ghewapende Soldaten. Ende ver-
coren hebbende twee Coninghen ende
twee Broeders van Amaran tot Rich-
ters / ginck hy ende zÿne Heeren op de
ſtellagiē/met hem nemende de Princeſ-
ſe Archidiane/die niet min onder d'an-
dere Jonckvrouwen en lichte/ als d'a-
vontſteerne onder de reſte vāde Hemel-
ſche nachtlichten. Ende corts daer naer
preſenteerden hen oock de twee Camp-
vechters ſeer braef toegeruſt/ſonderlin-
ge dē Ridder Palmerÿn/wiens Helmet
eenen Coninck/ ende den grooten Ad-
mirael zÿn ſweert droech / t'welck hy
van heur met reverentie ontfinge/ ter-
wÿlen de trompetten beſtonden te bla-
ſen/de welcke opghehouden hebbende/
riep eenen Heraut dat het volck die ſoo
grooten

ooten gerucht maecktẽ/ datmẽ noch
ien noch gehooren en conde/ silentie
aden gebruycken. Waer nae seyde hy
et luyder stemmen/ dat heur beste
ochten doen een yegelick vande twee
n anderen gedefideert hebbende Rid-
ren/ die noch elc aen ẽ besonder eyn-
vande loop plaetse met heure coura-
euse peerden voor de Princessen met
chelen eñ springen braveerdẽ/ maer
oreñ dat de trompette de batalie be-
nden te blasen/ bestondẽ de cleyne op
teen te staen/ eñ de groote neerstich
hals upt te steeckẽ/ om te siẽ wie met
victorie soude triumpheerẽ van dese
ee grootmoedighe Campvechters/
heur helmen kotẽ/ eñ met sulckẽ co-
leusen moet tegẽs den anderen run-
n/ datse beyde bedwongen werden de
gelreyẽ te quitteeren/ sulckẽ spronck
ende dat heuren hals daer over ghe-
oken te zijn/ vastelijck gelooft worde
al de omstaẽders. Niet te min spron-
n sy lichtveerdelicken op heur beenẽ/
Palmerijn wederom grijpende sijnẽ
ilt/ die hẽ upte handen gesprongen
s/ viel Amaran aẽ met sulckẽ furie/
hy hem meer als 10000. Voncken
zijn harnas dede springẽ. Waer te-
s hem den cloeckmoedigẽ Amaran
fing niet met eenige mindere coura-
/ maer betoonde hem ooc ervaren te
in sulcke affairen/ t'welck d'Assy-
s dede seggẽ/ dat sy van heur leven
t meer gehoort en haddẽ van gelijc
echt alsser alsdoen passeerde tusschẽ
e twee brave Ridderen/ die alsulc-
geclinck met heure sweerdẽ op ha-
chaems beschermende wapenstuc-
maecken/ dat dẽ genen diet gehoort
et gesiẽ en hadde/ vastelick verseec-
t soude hebbẽ/ datter meer als twin
Ridders te samen strijdeñ geweest
ren/ hoewel dat alle dẽ handel maer
chen dese twee en ghescheden/ die

langhen tijdt in een alsulcken gelijcken
state blevẽ/ datmen niet en wiste te ver-
moeden wien de victorie wilde favori-
seeren/ deur dien dat Amaran eene vã-
de alderervarenste was in de scherm-
conste/ dan Palmerijn chargeerde hem
so dapper ende dickwils/ dat hy ten le-
sten alle zijne practijcken op de rechte/
averechtsche) cromme eñ dwerssche sla-
ghen te rug moste stellen ende dickwils
van zijn sweert sijnen Schilt maeckte/
t'welck hem so rasent dede worden/ dat
hy zijn sweert in beyde de handẽ greep/
eñ sloech daer mede soo dapperen slach
opt hoochste punte van zijns vyandts
helm/ dat dien bedwonghen worde op
sijn een knye te vallen. Waer over Pal-
merijn denckende worde/ dat (so verre
hem meer sulcke groetenisse gebeurdẽ)
hy bedwongen soude worden in een te-
gen eer bewijsinghe/ niet alleen met de
ander knye oock de reverentie te doen/
maer wel tot zijnẽ neus toe op d'aerde
te moeten vallen. Wes halven hy wilde
speelen om quijt ofte dubbelt/ eñ dede
Amarans Schilt int midsen van een
springen deur eenen slach/ dien voorts
nederdalende mede nam zijn hant ende
de helfte van zijnen erm. Waer over dẽ
Nigreaenschen Prince anders niet en
bestonde te doen als af te schutten/ ende
hem te verweeren met zijnen lochteren
erm/ vluchtende voor t'sweert vã zijnẽ
vyant/ dan achterwaerts loopende/ eñ
dan ter sijden upt springeñ/ dan hier eñ
dan daer/ meyneñ plaetse te vindẽ om
de reste te mogen ontgaẽ/ dã al dit ver-
treck en was hem maer een soo veel te
langer quelling/ wãt als Palmerijn ins
leste eenen swarẽ slach nae hem sloech/
wilde hy (om die tontwijcken) achter-
waerts springen/ maer viel overmits
sulckẽ sprong (als deur veel verlies vã
zijnẽ bloede seer swack worden) op zijnẽ
rugghe/ het welck Palmerijn so haest

niet ghesien en hadde / ofte hy liep hem
zijn een knye op den buyc stellen/dat hy
nochtans so geringhe niet te weghe en
conde brenghen/ofte Amaran gaf hem
daerentusschen met eē corte dagge eenē
steeck in zijn zijde tusschē zijn borsthar-
nas ende de aenhangende ogpestuckē/
t'welck Palmerijn also vergramde/dat
hy Amaran terstont den helm afructe/
ende hem voorts afsloech zijn hoveer-
ghe hooft/t'welck hy by t'hayr nam/eñ
ginckt dragen voor de Princesse Archi-
diane / tot haer seggende: Me-vrouwe
siet hier het teycken vā de voldoeninge
van mijne ghelofte. In sulcks heerlicke
voldoeninge vā dien Heer Ridder ant-
woorde de Princesse/ hebdy ons alsulc-
ke weldaet bewesen/dat ick/mijn Va-
der nach alle den mijnen daer vā t'min-
ste punt ons leven lanck niet volcome-
lijck en sullen connen recompenseren.
Waer op Palmerijn seyde daer tegens
geen schult van vergheldinghe te con-
nen vallen / om dat hy hem meer als
dat aen heur ghehouden hielde / waer
mede hy Amarans hooft ginck smijten
voor de voeten vande Richters/ tot al-
sulcke bedroefthz van zijne twee Broe-
ders/als een yeghelijck mach dencken.
Ende doende brenghen zijn peert / reet
hy voorts nae t'Palleys / alwaer hem
den Soudaen/om zijn eere te vergroo-
ten/aen de poorte verbeyde / leydende
hem in eene vāde beste Camers/daerse
heur presentatien/den Soudaen/om te
recompenseren / ende Palmerijn om
meerder diensten te bewijsen / eler om
t'eerste verheften/die ic om cortheyts
wille passere/maer segge alleen dat hy
deur beveel des Soudaens van d'al-
dererpertste Medicijn-meesters seer
neerstelick gevisiteert worde/terwijlen
de Princesse Archidiane niet minder
besich en was om heur te vercierē / als
de Goddinne Juno dede/doen die haer
soude vertoonen voor t'kint Paris/om
Richter te wesen vā heure schoonheyt/
in sulcker manieren / dat de Princesse
niet en dede als hare Jonckvrouwē te
vraghen/ dan oft heur pereyrksel perti-
nent stonde/dan of t'hayr genoech ghe-
friseert was / eñ dan oft den Tabbert
wel hinge. Ende om te sien offe nu t'ee-
nemael braef was hieltse t'spiegel dan
achter/dan voor dan ter zijdē. In con-
clusie de arme van vreese ghequelde eñ
haer met hoope vermaeckende Jonck-
vrouwe en wiste niet wat manieren te
houden / ofte wat gratie sy soude ghe-
bruycken / om te winnen de liefde van
heuren beminden stommen Ridder/die
sy in dese toerustinghe ginck visiteeren
wes in zijn Camer/alwaerse albereets
by hem vonde haer Moeder/die sy al-
doen liever op een ander plaetse soude
ghewenscht hebben/ op datse Palme-
rijn int secreet te kennen hadde mogen
geven heuren goeden wille / van hem
te nooden tot eenen anderē strijdt/ veel
playsanter als den genen die hy tegens
Amaran ghehouden hadde/maer deur
al te grooten gheselschap moeste sy de
openbaringhe van heure begheerten
voor dese reyse noch int secreet houden/
ende een gracieus oorlof nemē wes tot
bequameren tijde.

Hoe den Soudaen de Sonen van-
den Coninck van Phrygien be-
dwong t'doode lichaem vā heu-
ren Broedere Amaran uyt zijn
Lant brenghen.

Het lxxviij. Capittel.

SO gheringhe als Amaran van
Palmerijn ter doot ghebrocht
was / namen zijn Broeders zijn
lichaem / ende droeghen t'selve

het groote weeninge ende clagingе tot
ent graf van Ademire in meyninghe
ñ t'selve lichaem daer inne by zijn Al-
erliefste mede te doen rusten/ volgens
jne uyterige begeerte by hem aẽ heur-
yden in zijnen leven versocht, dan den
oudaẽ dede heur aenstondt (opt ver-
eck van Archidiane) aenseggẽ/ dat sy
eur op pene des doots binnen vier en-
e twintich uren uyt sijne Lande soude
aecken/ eñ met heur nemen het doo-
e lichaem/ ofte hy soude t'selve doen
anden als eenen Verrader ende val-
chen beschuldiger. Om welcke woor-
en seer vertoornt worden de voorsey-
e gebroeders/ daer van den outsten dẽ
eraut antwoorde: Segt uwen Heere
at hem mogelijck noch sal berouwen
sulcke onbehoorlicke wreetheydt ge-
uyct te hebben tegens eẽ doot lichaẽ:
ñ nemense heuren Broeder/ deden sy
em leggen in een Cypressen kiste/ om
em so veel te langer voor verderringe
e mogen bewaren/ eñ brochtẽ hem al-
 met in Phrygien/ alwaer hy van eẽ
egelijck beclaecht worde/ sonderlinge
an den ouden Coninck zijnen Vader/
e welcke (nae vele tranẽ die hy in pre-
ntie vant doode lichaem sijns Soons
ytgestort hadde) met eenen droevigen
eest tegens hem selvẽ seyde: Och For-
uyne hoe veel wreeder betoondy uwe
ỹdicheyt tegens de groote als tegens
e cleyne. Och ick erm olde man/ onge-
uckiger onder alle ongheluckige men-
chen. Eylacy/ ten tijde als ick verhey-
ende was playsier eñ solaes te ontfan-
en van mijne kinderen/ so veroorsaec-
ense my niet dan alle moeyten eñ ver-
riet. Siet ick ben een Coninck van
hrygien/ maer daerom en can ic dese
erelts ellendige miserien niet ontloo-
en/ eñ dit geseyt hebbẽde/ begonde hy
 bitterlijck te weenen/ dat den outsten
roeder vanden overleden Amaran/

Granciel gesteeken/ daer over meest oor-
sich eñ bermhertichheyt beweecht wor-
de/ sweerende inde presentie vã alle zij-
ne Broederẽ/ noyt op te houden so lan-
ge als hy leefde/ tot dat hy den doot vã
zijnen Broeder te vuyr ende te sweerde
gewroocken soude hebben. In welckẽ
reot des wraecks hem zijne vyf andere
Broeders oock alle naevolchden/ doen-
de t'lichaem van Amaran begraven op
een plaetse alwaer sy deden oprichten
een heerlijck graft van Marmer ende
Porphyr/ daer in sy tot een eewighe
memorie sommighe Carmina deden
stellen/ verclarende de oorsaecken zijns
doots/ om den welcken te wreecken
Granciel aenstondt volck vergaderden
van alle canten/ soo in zijne als in zijne
heerlijckheydts omleggende Landen/
sonderlinghe onder de Coninghen ende
Princen van Surien/ die alsdoen vyant
vanden Soudaen waren/ soo dat hy in
min als drie maenden/ over de vijftich
duysent Soldaten soo te peert als te
voet vergaderde. Vande welcke hy ooc
van sijnen Vaders (met consent van sij-
ne andere Broeders) Generael ghe-
maeckt worde/ waeromme wy hem
met zijnen troup voor een cleyne tijt te
Veltwaerts sullen laten trecken/ alles
verderbende daerse comen.

Hoe Archidiane haer selven aen-
Palmerijn tot een vrouwe presen-
teerde.

Het lxxix. Capittel.

DEs anderen daechs naer dat Palmerijn den strijt teghens Amaran volbracht hadde/ quam hem de Princesse Archidiane in zijn Camer daer hy ghewont lach/ wederomme visiteeren/ eñ siende dat de andere soo veer van heur

stondē/ datse sonder vrese mochte spre-ken/ wenschtese hem een goede gesont-heyt toe/ mede seggende: Heer Ridder nademael de Coninginne van Tharsen alhier ontboden heeft dat ghy gesprotē zijt van so edelen gheslacht/ soo bid ick u dat ghy my de gratie wilt doen van te verclarē uwe afcomste/ met beloftenisse dat ghy in recompensie van sulcke gratie/ t'zy hoet sy/ ontfangen sult mijn hert/ t'welck geē begeerlicker eñ grooter wensch en soude connen hebben/ als vā eenmael voor een cleyne tijt uyt sijn gewoonlicke woonstede te mogen ghe-raecken/ eñ int licht commen/ om hem voor u open te doen/ ende te vertoonen de alderbinnenste affectien / daer met het sooseere geneycht is om u te maecken Heer van my ende van alle mijne goederen/ en wilt daeromme niet versmaden de ghene die u meer bemint als haer eygen leven / maer heur ontfanghen voor een ghetrouwe Minnaresse ende vrouwe. Als Palmerijn hem sach aenvallen van alsulcken vyant/ die veel eer als Iole eenen Herculem t'onder gebracht soude hebben/ en wiste hy niet wat te resolveren/ maer denckende ten lesten aen de ghetrouwicheydt van sijn bemiinde Polinarde / dochte hy t'beste te zijn omwegen te soecken / ende seyde: Seer deurluchtighe Princesse/ het is een yeghelijck openbaer/ datter soo grooten Monarch niet en is in gheheel Asien/ ofte hy soude hem boven maten gheluckich achten/ indien hy u mochte genieten tot sijn Meestersse/ waer deur my dochte onmogelick te zijn/ dat noch de Godē/ noch de nature/ noch de Fortuyne my (die maer eenen simpelē doolenden onbekendē Ridder ben/ Palmerijn van Olieven genoempt/ wien ghy t'leven gesalveert hebt) in sulcken graet der geluckicheyt soude hebben moghen stellen.Weshalven ick u eerste woordē Me-vrouwe / niet en achtervolchde/ vreesende die alleen te spruytē uyt uwe geliefte/ in tijt cortinghe te nemen met der spotten over mijn laege Fortuyne/ maer nu ick sie dat u sonder gheveynstheyt believet my te gebieden te beminnē so excellenten Princesse als ghy/ die ick niet weerdich en ben te dienen: So verseecker ick u vastelic Me-vrouwe/ dat ick met alle de schoone woorden die by my soude connen bedacht worden/ niet en soude dorven bestaen uyt te leggen/ d'affectie die ick tot u drage/ om dat die met mijne cleyne welsprekentheydt grootelicx te cort soude worden gedaē. Weshalven ick bidde uwe cloecke wetenschap (daer mede ghy aent wesē der personen weet te bemercken t'binnenste van heure herten) met de gheneypsen te willen voorcomen mijn onvermogentheyt van spreecken/ ende acht te nemen op mijnen grooten wille/ ende niet op t clein vermogen/ t'welck ick nochtans geheelijcken verhoop te gebruycken in ws Vaders mijns Heeren dienst/ op de reyse die hy vermeynt is zijn Legher cortelinc te laten doen nae Constantinoplen/ om aldaer te wreeckē dē doot van hoochloflijcker memorie u Oom Gamezio/ wes tot op de wedercomste vanden selve/ my goet dunct te zijn dat wy de vorder volbrenginge in onse sake uytstellē/ niet dat my sulcke uytstellinge niet seer moeyelijck en valt/ maer om dat my sulcke moeyelick ballinghe nochtās veel aengenamer is als t'minste punt dat u soude mogen overcomen van eenich verdriet/ t'welck int seecker voor u te besorgen stont/ indiē wy alnu onse begeertē volbrochtē/ eñ dat ick op dese reyse mijn corasie alsoo hope te betoonen/ dat dē Soudan met al zijn Onderdanen oorsake sullen hebben om te consenteren t'gene mē alnu niet en soude/ dorven dencken aen hem te versoeckē.

Welcken

Welcken raet de Princesse so aengenaē
eviel/datse te vreden was de saecken
t daer toe uytgestelt te worden/noch-
ans niet vergetende van hem daeren-
sschen dickwils te comen visiteren/
ntyts verwachtēde om belet te wordē
in vorder te hopē/deur t'beletsel daer
et mē de doot belet datse de werelt nz
heelicken van menschen en berooft.

Hoe den Soudaen een Legher oprichte om nae Constantinopolen te reysen, eñ hoe den Prince Olerike sone van t'gheluckighe Arabie, hem te hulpe quam met vijfhondert Ridders.

Het lxxx. Capittel.

DEn Soudaen gheduyrichlicken
in zijne gedachtē hebbende de
beloftenisse aen zijnen Vader
Misos gedaen/betreffende de
wrake over den doot vā zijnen broeder
amerzio/eñ hem alnu in peys steñ/re-
olveerde tot diē eynde een Leger op te
echtē/waer ō hy aenstont dede toerus-
n veele Oorlochs schepen/Hulcken/
alioenen eñ Galeassen/eñ sant aē alle
Coningen/Princen/Calissen eñ Ta-
rlanen vā zijne heerlicheyt Ambassa-
turen/om heur te doen verstaen zijne
eyninge/ten eynde sy hem doen soudē
e mogelicke bystāt/in sulcker manie-
dat hy in weyninch tijts op de schepē
wan zijn als zijne Bontgenoten ver-
derde over de hōdert eñ vijftich dui-
nt mannen/vande welcke hy Palme-
n Generael wilde maecken/maer hy
ruseerde hem/seggende dat zijn volc
el beter souden obedieeren eene van
ur eyghen natie/als eenen vreemde-
ck t'welck hy seyde om namaels ge-
n Verrader te connen worden ghe-
scholden/also zijn meyninge was hem
geensins tegens de Christenen te stellē/
eñ niet om dat hy de Turcken (vyanden
der Christenen) eenich profijt sochte te
doen/hoewel den Soudaen in excuys
daer voor achte/hem antwoordende:
Siet daer een persone die warachtelic
weerdich is om inde regeringe gestelt
te worden/als veel meer t'gemeyn dan
zijn eyghen profijt beminnende/waer-
om ick niet en can voorby gaen van u
te maecken Lieutenant van den Co-
ninck Balisarke. Onder t'ghelept van-
den welcken als Generael het gantsche
Leger veerdich was om te vertrecken/
als de nieumaren int Hof quamen/dat
Orantel ende zijne Broeders albereets
inde Landen van Assyrien ghevallen
waren/met een groote macht van
Chrijsvolc/alles uyt roovende eñ bran-
dende/waerom de reyse nae Constanti-
nopolen deur dē noot uytgestelt moste
worden/om t'Legher teghens Orantel
te trecken/daer toe hem een yegelijc te-
ghens den derden naevolghenden dach
gereet moste maken/volgens des Sou-
daens beveel/tot groot leetwesen van
Palmerijn/die deur de Constātinopol-
sche reyse/der Turckē handē verhoop-
te te ontgaen/ende des anderen daechs
hier na/quam oock aldaer int Hof den
Prince Olerike/outsten Sone vanden
Coninck van t'gheluckige Arabie/met
vijfhondert uytvercorene ghewapende
Ridders/onder t'dexel vandē Soudaen
te hulpe te comē/hoewel t'selve alleene
ghescheide om te beter te mogen raec-
ken inde gratie van Archidiane/op wie
hy zijne liefde boven maten duyrichlijc
gestelt hadde/om dat hē heure schoon-
heyt so hoogelic aēgeblasen was wor-
dē/deur de trompet vā de Godinne der
Fama/blasende deur eene vande selve
Godinne delicaetste mondekens dat hy
geresolveert was noyt geē ander tot eē

vrouwe te trouwen/ soo verre hy sulcx
soude connen verwerven aenden Sou-
daen/ de welcke hy de handẽ ginck cus-
sen/ tot hem seggẽde/ Alder grootmach-
tichste Domineerder in Assyrien ende
Palestynen/ wy hebben langhe geweté
den goeden wille die ghy draecht tot de
vermeerderinge van onse Wet/ sonder-
linge deur uwe leste resolutie/ daer me-
de ghy besloten hebt te wreecken den
doot vanden Hoochgeweesten Prince
Gamezio (wien de Godẽ alnu met He-
melsche vreuchde moeten tracteeren)
waerom ick met vijf hondert Ridderen
alhier gecomen ben om uwe Majesteyt
te dienen/ in wat saecken ende plaetsen
de selve ons sal gelieven t'employeren.
Waer op hem den Soudaen (die voor
langhe hadde hooren spreecken van sy-
ne cloeckmoedicheyt) antwoorde (naer
dat hy hem een geaffectioneerde wille-
comste betoont hadde) seer wel te weté
dat zijn Vader een van zijne grootste
vrienden ende Bont-ghenooten was/
dan dat hy hem des niet teghenstaende
niet en wilde tracteeren als een Bont-
ghenoot/ maer als een Vader zijn kint.
Van welck faveur Olerike den Sou-
daen seer hooghelijck bedanckte/ in de
presentie van Palmerin/ die de manie-
ren ende geesten van desen jongẽ Prin-
ce so wel acumerckte/ dat hy hem strarx
oordeelde van een beter naturere te we-
sen als d'Assyriers. Weshalven hy ge-
inciteert worde tot hem te beminnẽ/ eñ
geleyde hẽ (na dat hy oorlof aendẽ Sou-
daen genomen hadde (wes in syn logũs
tusschen weghen soo verre spreeckende
opt propoost van dese nieuwe krijgen/
datse den anderẽ beloofden so lange als
de selve duerden/ altijts twee Camme-
raten te sullen blijven/ ende seyden daer
met den anderen adieu wes tot sanderẽ
daechs smorghens/ dat den Soudaen
in batalie wilde sien staen zijn gheheele
Leger/ waer van hy selfs desquadroe-
nen ordineerde. Om t'welck te sien de
Princesse Archidiane mede ter selver
plaetse quam rijden in een koetse/ vã de
welcke afstaende/ wilde heur den Prin-
ce Olerike de handen comen cussen/ dat
sy niet en wilde consenteren/ maer naer
een eerlicke excusatie/ betoondense hem
daer tegens een heussche groetinge/ eñ
seyde: Edel Prince ghy moet hoogelick
gedanct zijn vant heerlick secours dat
ghy mijnen Vader soo goetwillichlijck
comt preseteren/ in kennisse vã t'welc-
ke ick niet en sal ontseggen al t'gene dat
d'eere my soude consenteren voor u te
weghe te connen brenghen. Alderdeur-
luchtichste Princesse antwoorde Oleri-
ke/ al hadde ick voor den Aldergroot-
machtichsten Soudaen u Vader ghe-
daen/ alle de diensten die eenen getrou-
wen Ridder voor zijnen natuyrlijcken
Heere soude moghen uytrichten/ soo en
conden die nochtans in gheender ma-
nieren genoechsaem zijn om te recom-
penseren int minste deel dit tegenwoor-
dighe groote faveur/ deurt segghen dat
u mijne diensten aenghenaem vailen/
daer met uwe gratie my beliest te ma-
ken een persone den alderblijtsten vãde
gheheele werelt/ die niet en soude laten
van om uwent wille twee levens t'em-
ployeren/ indien der in dese werelt ee-
nichsins noch eene te becomẽ ware/ eñ
soo verre hy wiste daer mede te connen
winnen t'minste punte van uwen goe-
den wille. Mijnen goeden wille ant-
woorde de Princesse/ en sout ghy daer
mede niet winnen/ om dat de selve veel
eer wenscht dat ghy noch hondert Ja-
ren int leven meucht blijven/ ende hebt
dien met gedane diensten albereets ge-
heelicken t'uwaerts bedwongen. Gro-
ter begheerte antwoorde den Prince/
(heur wederom op nieus een ootmoe-
dighe reverentie doende) als tot sulcke
vry-

...willighe bedwinghinghe / en heeft
...ch en sal noyt int binnenste van mijn
...rte gelogeert connen worden/ t'welc
...so haest niet ghesept en hadde/oft by
...Princesse arriveerdẽ twaelf Pagien/
...er van de thien tien Oorlochs peer-
...leyden/ende d'ander twee droegen
...eenen een costele Lancie / ende den
...eren eenen vergulden Schilt / ghe-
...duert met peerlen Robynen/Esme-
...den ende andere costele steenen van
...chattelijcke prijsen / hebbende int
...sen geconterfeyt staen het hooft vã
...arã/ gegrepen wordende by t'hayr
...een gewapende hant/beteyckenen
...e victorieuse hant van den Ridder/
...merijn/die sy tot heur riep / eñ sey-
...Ic bid u mijn getrouwe vrient/dat
...in desen krijch mijnen Ridder wilt
.../eñ om u daer toe te beweghen ont-
...ghen dese presenten/de welcke Pal-
...ijn in danc aennemende/ mede ant-
...orde: Verseeckert u vryelijck Me-
...uwe/dat desen Schilt ter plaetse sal
...den ghestelt/alwaerse de Broeders
...uwen valschen lasteraer tot heure
...te schande sullen mogen aenschou-
...n. Ende hier met/als oock zijn Cam-
...aet Olerike vã heur oorlof nemen-
...worden sy vã haer bevolen inde be-
...rnisse vande Goden / de welcke sy
...overloopende oochskens seyde ghe-
...ichlick te sullen bidden / om heure
...tinghe wedercompste int Hof van
...en Vader den Soudaen : Aen den
...ken sy oock den adieu namen ende
...de daer naer te peerde sittẽ/volch-
...e t'ander gheselschap/alsoo het ge-
...e Legher albereets aent marche-
...was.

...ndersoeckinghe vanden Prince Olerike aen Palmerijn, of hy de Princesse Archidiane beminde.

Dat lxxxj. Capittel.

OM dat het den eersten dach al
over den middach was eer
t'voorseyde Legher bestonde
te trecken / en volbrochtense
voor den avont niet meer als twee mij-
len / ende Campeerden ten ondergaen
vande Sonne in een seer geneuchelijck
velt/alwaer de twee Jonghe Princen
Palmerijn ende Olerike resolveerden
altijdts by den anderen te logeren in
Palmerijns Tente / om dat hem den
Soudaen van alles niet min versien en
hadde/als of hy zijn eyghen Sone ghe-
weest ware/ ende na datse t'avontmael
genut hadden /leydense heur om te rus-
ten/dan Olerike meerder gedachtenis
als rustens int hooft hebbẽde/seyde tot
zijnen Cammeraet : Och aldergheluc-
kichste Palmerijn / veel eer soude ick
wenschen in u plaetse te mogen wesen/
dan te vercrijghen den staet van den al-
dergrootsten Heere der gheheelder we-
relt/om dat ick u sie bemint worden vã
de ghene die in schoonheyt/gratie ende
lieffelijck wesen geen ghelijck en heeft/
tot de welcke ick mijne affectie ooc ge-
heelicken ghestelt hadde/ maer u excel-
lent eñ edel hert heeft alsulc deel in my
verworven/dat ick alle playsieren van
de werelt min als niet ghelijcke by uwe
vrientschap daerom bid ick u mijn Ca-
meraet my vryelijck te willen seghen
oft ghy ghemeynt zijt de Princesse Ar-
chidiane tot een vrouwe te verwerven/
u beloovende op gheloove van Prince/
dat ick t'selve niet alleen secret en sal
houden/maer u oock in sulcken gheval
alle behulp eñ diensten daer inne bewij-
sen ende my van mijne begheerten ont-
houden/al soude ic vã pijne daeromme
moetẽ sterven. Als Palmerijn Olerike
hoorde spreecken met alsulcke affectie/

 schéen

scheen hy met lachen eenē anderen De-
mocritus te wesen/ ende antwoorde:
Heer deurluchtige Prince/ick sweer u
op mijn eere ende gheloove/dat ick aen
de liefde vande Princesse noyt gedocht
en hebbe/daerom cont ghy wel denckē
hoe veel te weynigher dat ick dan ver-
volcht hebbe t'houwelijck/dat ick niet
alleen onweerdich en ben / maer oock in
gheender manieren toe gheraecken en
soude connen / dan dat ick haer dienst
bewesen hebbe/ende bereyt ben alnoch
nae alle mijn machte te bewijsen/ ghe-
schiet alleene so om heure groote gratie
daer met sy my tot duysentmael meer
verbonden heeft / als oock om dat vele
hooghere saecken gemeriteert worden
by hare schoonheyt eñ excellente deuch-
den/die so groot zijn dat ick u rade als
mijnē getrouwē vrient/alle mogelijcke
middelen aen te wenden om heur tē hu-
welijck te mogen verwerven/waer toe
ick u belove ende sweere alle behulp eñ
bystant na mijn cleyn vermoghen ende
grooten wille/te sullen met deylen. Als
dē Prince Palmerijn aldus hoorde spre
kē/viel hy hem van grooter blijtschap-
pen om den hals/ende seyde: Mijnē al-
dergetrousten vrient/ ic ben grootelicx
ghehouden aen mijnen Vader / die my
t'wesen veroorsaeckt heeft/ maer noch
veel meer aen u/want dit leven veroor-
deelt was/ende soude oock geexecuteert
zijn wordē/indient niet geappelleert en
hadde aē dese uwe vertroostinge/waer
met ghy my een andere u selfs gemaect
hebt/daerom bid ic u seer ootmoedelic
mijn alderliefste Heere/dat ghy my int
Register van uwe vaste memorie wilt
doen op teyckenen onder uwe alderge-
trouste Dienaren / onder t'getal vande
welcke ick my selven altijts reeckenen
sal/ende om u daer van eenige versec-
keringe te mogen doen/ick de Fortuy-
ne seer affectueuselickē bidde den cours
van ons leven alsoo te willen schicken/
dat ic noch eens mach int licht brengē
eenige steentgens vant groote eñ vaste
gebou van myne obligatie t'uwaerts/
niet dat ic wensche dat ghy my eenich-
sins van doen sout hebben/ maer om te
versterckē t'getal vande gene die in u-
wen dienste geemployeert worden/tot
vermeerderinge van uwe heerlicheyt.
Van welcke vriendelijcke presentatie
hem Palmerijn hoogelijck bedanckte/
eñ noch eenige andere t'samensprekin-
gen ghehouden hebbende/rustense wes
tot sanderen daechs smorghens.

Van t'ghevecht tusschen Palmerijn ende de twee Broeders vā Amaran.

Het lxxxij. Capittel.

Den Coninck van Balisarke
dede t'Legher van den Sou-
daen so neerstich marcheren/
datse in vijftien dagen daer na
een stadt beleyden/waer inne heure vy-
anden groot garnisoen haddē. Desniet-
tegenstaende namē syse na eenige dagē
stormēderhāt in/doot slaeñ al de Phry-
gianē die niet over de graft springen of
inde locht vliegen en conden/de welcke
(so ick geloove)seer weynich int ghetal
waren / dat d'andere steden eñ plaetsen
(vanden vyant ingenomē).so haest niet
gehoort en hadden/oft sy bestondē alle
t'machtige Legher vanden Soudaen te
vreesen/eñ gaven heur t'meestendeel in
weyniger als ses dagē wederom over/
waerō Graniel al de macht die hy ver-
samen conde/haestelic te velde dede co-
men/ende marcheerdē daer met tot op
eenen halven dach reysens na by t'leger
van die vā Assyrien/dan den Coninc vā
Balisarke en hadde t'selve so haest niet
verstaen

verstaen/oft hy brac oock op met al zijn volck/eñ tooch wech onder aen een hooghē berch op eē halve myle na by heurs vyants Leger/so datse den anderē lichtelick sien conden/eñ te beduchtē stonde vā dese twe partyen seer haest gelevert te sullen wordē een generale slachtinge/ voor de welcke den Coninck van Balisarke zijne vyandē eerst wilde latē vermanen van heur voornemen afstant te doen. Waerō hy daer toe committeerde zijnen Sone met Palmerijn eñ Olerike/ tz heur volgēs diē des anderē daechs smorgens by Graniel voechde/hem vā wegen des Soudaens be veleñ met alle zijn volc binnen xxiiij. uren upte Landē desselvē Soudaens te trecken / oft datmense by gebreke van dien alle deur de scherpte des sweerts soude doen passeren. Daer op de Princen van Phrygien antwoordē/ dat sy heur gebot t'welc sy maer voor een biddinge achtē/geensins en wilden consenteren / maer dochten hun te wreecken de wreethz by dē Soudaen bewesen/over t'doode lichaem vā heuren Broeder Amaran/zijn volck te doen vluchten wes inde poortē vā zijn Paleys. Met welc antwoort de Gesanten wederom gingen upte Tenten van Graniel/die heur volchde met een van zijne Broederen Orinel ghenoemt/den welckē met Amarā in Assyrien geweest wesen/eñ sieñ dat Palmerijn dē Schilt voerde daer in Amarans hooft geronterfeyt stont (als voren verhaelt is) bestonde hy zijn hayr vā toornicheyt upt het hooft te trecken/eñ seyde: Indien ic niet meer en ontsach den last van uwe Ambassade/als uwe lichtveerdige hoveerdicheyt/so soude ic u op staeñ voet betoonen de weerdige recompensie van dien. Indiē ghy daer toe lust hebt eñ so corageus zijt als ghy den bravē maect antwoorde Palmerijn/so wapēt u met eene van uwe Broederen / ende compt haestelic tusschen beyde de Leygerē/alwaer ick alleen u beyde sal betoonē dat ick desen Schilt met goede redenen tot myne eere/in weerdichz vande justitie/ mach voeren/ als gestraft hebbeñ eenē valschen beschuldiger. Ic en soude aen u geen grooter courtosie connē versoeckē seyde Orinel/maer en denct niet eēs dat de grootheyt van mijn couragie eenichsins soude connen toelaten/dat wy twee tegēs u alleene teffens soudē strijden/maer sullen u d'een nae d'ander bevechten/indien den eersten overwonnē wort/mitsdien dat ghy my verseeckert van al t'volck des Soudaens/uytgenomen u persoon. Also moet het geschien antwoorde Palmerin/met conditie dat ghy my vā u volc desgelijcx doet/t'welc hē Orinel op staeñ voet swoer/waer mz Palmerin eñ zijne twe Gesantē wederom na t'Leger vā dē Soudaen keerden/ terwijl hem Olerike met zijnē Broeder veerdichlic wapenden/ comende stracx daer na int velt met zijnen Broeder/den Generael Graniel/eñ eenē grotē hoop vā zijne Heeren eñ Ridderen/met eē ontallick getal vā volc/doch onghewapēt / waer tegens hem niet lange daer na dē Ridder Palmerijn/vergeselschapt met zijnē Oversten Balisarke eñ geen weyniger ongewapenden troup vā volc als d'ander zijde presenteerden / t'welck so wel Orinel als Palmerijn terstont ins midsen dede rijden/ eñ optē anderen lopen met sulcken furie/dat Orinels Lācie aē spaēderē vlooch/maer Palmerijn liep hē mz de zijne so verre dwers deur t'lijf/ dz hy op d'aerde neder om sonder meer te verroeren eenich lidt/waerom sich stracx daer na teghens hem quam presenteren den anderen Broeder/die zijnen loop so fellick eñ toornichlick op hem trefte / datmen Palmerijns l[illegible] eynde/voorwaer soude gesien hebb[illegible] / sonder de deucht van zijn schilt / die de

spere dede afschampen. Desniettegenstaende, falieerde Palmerijn zijne Lancie/om dat den Heydē met geenen rechten loop aen en quam/ t'welck hem soo seer speet/dat hy die uyt de hādē wierp/ dan grijpende zijn sweert/keerde hy hē inder ijl wederomme / ende sloech daer mede soo crachtelic op zijnen vyant dat hy hem t'hooft op cloofde wes aen de ooren. Van welcke dappere treffinghe sulcken geerijs ende getier aen beyde de zijden (wel verstaende aen d'eene deur blijtschap/eñ d'andere overmits droefheyt) quā/dat de Griecken niet so grooten gherucht en maeckten / als sy deur Quintum Flaminium vryicheyt ontfingen: Hoewel Valerius seyt haer geerijs so geweldich gheweest te zijn /dat t'selve de locht breeckende/de voghelen over heure hoofden passereñ /. ter aerden dede neder vallē. Met welcke luyde gerucht Palmerijn vā den Coninck Balisarke eñ zijne Heeren triumphantelicken in zijne Tenten ghelept worde met eē groote vreuchde/maer Graniel ter contrarien dede met groote droefheyt de lichamen vā zijne twee doode Broeders balsemen / om die te bewaren tot de uitvaerden vā dien. Ende hebbende de tranen in d'oogen/animeerde hy zijn volc om te wreecken den doot vā heure drie overleden Princē/doende op staende voet roepen twee hondert van de coragieuste Ridders van zijn Heyr / de welcke hy alle dede sweeren/datse hem den volgenden dach t'lichaem van Palmerijn doot of levendich in zijne handē souden leveren/also hy vastelick gheresolveert was / met den opganck vande Sonne de slachtinge te leveren aen zijnen vyant den Coninck van Balisarke die(deur den raet vā Palmerijn)ontrēt den middernacht alle zijne Kamelen eñ anders lastdraghende beesten / met de bagagie dede laden/ende (om zijne vyanden uyt te locken) brack hy int crieecken van den dach in groote stillicheydt op/geveynsende te vertrecken/ t'welck Graniel deur de spien ende verloozen Schiltwachten soo haest niet ghebootschapt en was/oft hy meynde vastelijc dat sy deur vreese also stil swijgent/sonder eenich gerucht te maken / vertrocken waren/waerom hy haestelijck den alarme dede slaen deur zijn gheheele legher/ roepende datmen de vluchtende vyandē sonder eenich uitstel soude vervolghen. T'welcke die t'beste te peerde waren/heur terstondt op de bane dede maecken/ende de Asspriers met vollen toome na rijden/roepende ende crijtende het gespuys is alle ons/slae doot/sla doot/later niemant vā leven noch ontcomen. Maer den Coninck van Balisarke/met Gheresin zijn Sone eñ Palmerijn/ dese confusie siende / keerden heur met heur gheheele Leger(t'welc al in batalie stont wederom/ eñ bestreden haer met duysent van heure beste Ruyteren/in sulcker manieren / datter niemandt van heurluyden wederom naer Graniel en keerde / die hieromme van toornicheyt meynde te rasen/eñ gelijck eenen grammen Leeuw / marcheerde hy met zijn gheheele Legher voort/voeghende hem int voorste van zijne batalie met thien duysent Ruyteren / daer met hy des Soudaens volck met ghewelt meynde te overvallen / tot welcken eynde heur neerstich aenvoerende/ hy selver soo diep onder zijne vyanden quam/dat hy den Prince Olerike ontmoete /gevende die so swaren slach opt hoochste van zijn Helmet dat hy bedwonghen wort zijn hooft wes tot aen den sadelboom te buyghen / maer den Prince sulcke reverentie niet behagende/richte hē inder ijl animoselicken wederom op/eñ gaf Graniel daer tegēs so dapperen houw opt hooft/dat noch le-

deren noch gespen zÿnen Helm op heur plaetse niet en conde houdẽ/ waer over hy onder de voeten van zÿn peert viele/ ter wÿlen Olerike den slach vã d'ander zÿde verniende / eñ zÿn hooft eñ lichaẽ dede bevroeven hoet smaeckte van den anderen te zÿn / t'welcke een van zÿne jongste Broeders siende wort/die derhalven zÿnen loop furieuselicken dresseerde/om zÿn Lancie te doẽ treffen inde zÿde vã Olerike/dan Palmerÿn het selve bemerckende/gaf hem int voorbÿ passeren met zÿn sweert soo courasieusen slach op den arm / dat dien met de Lancie ter aerden viel/daer hyse oock haestelic met zÿn geheel lichaem volchde / voorts versticht wordende vande peerden der twee hondert Ridderen/die Palmerÿn daechs te voren dẽ doot gesworen haddẽ/de welcke vernemende heuren Heere doot te wesen/op hem eñ Olerike quamen vallen / ghelÿck een sterck loopent water/meynende een pegelick een stuck van heurluyden ewech te draghen. Maer sy bevonden de twee Heeren van Olieven ende t'gheluckige Arabie van een andere couragie alsse vermeynt hadden/want sy en sloeghen nau eenen slach of die nam een arm/bee ofte hooft met. Niettemin soudẽ sy sonder t'wÿffel/overmits de furieuse resolutie van dese Ridderen/hebben moeten gaen sien watmen na dit leven maect/ en hadde Geresin heur niet te hulpe gecomẽ met hondert vã zÿn braefste Ridders / die heur beste deden om de twee Princen te verlossen / eñ de andere om heurluyden doot te slaẽ/t'welcke d'oorsaec was dat aldaer t'meeste van beyde de partyen tegens den anderẽ quamen ende t'furieuste vanden strÿt bestonde/ sonderlinghe by de Phrygianen/wiens schutters heur te samen voechden/ende schoten soo veele pÿlen op heure vyanden/dat die eenen hagel vanden Hemel vallende/schenen te wesen / maer des Soudaens volc stelden heur stoutmoedelicken daer teghen/grootelÿcx gheanimeert wordende/overmidts de dappere feyten van Palmerÿn/die gheens mindere couragie en hadde / dan Leonidas als die by t'geberchte Thermopylas eenen vanden zÿnen (die tot hem seyde/dat sy overmits de menichte der pÿlẽ heurer vyandẽ t'licht vande Sonne niet sien en soude connen) antwoorden : Datse daerom te beter onder de schaduwe souden mogen vechten. Desniettegenstaende en conden dese twee legers den anderen van dien dach niet overwinnen/hoewel sy niet op en hielden van doot slaen wes int beginsel van den nacht/die heur nootsaeckelÿck van den anderẽ deden scheyden/Camperende de Phrygianẽ wederom op heur oude plaetse/maer d'Assyriers op de plaetse daerse waren aldaer den strÿdt gheschiet was.

Hoe de tvvee Broeders van Graniel met de reste van heur volck vluchten, ende van Palmerijn vervolcht worden.

Het lxxxiij. Capittel.

De twee Phrygische Princen in heur Legher vertrocken wesende/ende siende datse vier vã heure Broeders/so inde generale als particuliere slachtinge/ met een groot deel van heure Ridderen ende beste Soldaten verloren hadden / vertrocken des smorghens seer vroech in aller ÿl nae heuren Maghe Madoriy/ int Coninckrÿck van Pamerien / alwaerse heur meynden te versterckẽ/ soo wel van volck als victualie. Eñ op den selven morghen dede den Coninck van

Ballisarke dat seer vroech vergaderen
M. peerden / om de vyanden deur een
nieuwe schermutsinge tot de volcyndin
ge vanden voorgaenden daechs aenge-
heven slachtinge te brengē / maer sy en
waren nauwelicx te peerde geseten/ oft
een spie quam den Coninc verstendigē
van hare vluchtinge. Waerom Palme-
rijn op de begeerte des Coninckx/terstōt
dede Wapenen 6000. Mannen/ met de
welcke hy op de trencheen van des vy-
ants Leger viel/maer en vont daer nie
mant in/als eenē grootē hoop gewon-
den/waer vāde sommige albereets ge-
reyst waren na Mahumets Paradijs/
eñ de ādere heur daer toe vast veerdich
makende vā grooter pijnē jammerlick
crijteñ eñ kermeñ. Waerom Palmerijn
haestelic wederō keerde/ eñ rapporteer-
de t'selve aenden Coninc/die hem com-
missie gaf om met 12000. van de beste
Ruyteren heurluyden te vervolgē/ter-
wijlen hy met de reste vant Legher we
derom onder t'gebot vanden Soudaen
soude brengen de restereñ afghenomen
plaetsen. Volgēs welc bevel Palmerijn
eñ Olerike den selfdē dach mette voor-
seyde Ruyterē optrocken. Nietemin en
costense haer so seer niet beneerstigē oft
heure vyanden waren al voor haer ge-
arriveert int Coninckrijc vā Pamerien/
alwaerse heur legerdē/verbeydende de
hulpe van haren neve Mavorix/ die in
meyninghe was heurluyden secours te
verlenen/ maer soo haest als hy hoorde
dat heuren vervolger den stommē Rid-
der was die hē vande brandeñ Croone
verlost hadde/en ontseyde hy heur niet
alleē zijne hulpe/maer ōtboot heur oock
datse haer aenstont uyt zijn Lant soudē
maken/ want hy in meyninge was by-
stant te doen niet aē heur/maer aē Pal-
merijn/ die hy met eē grootē hoop volcx
te gemoete troc / hem presentereñ hem
selfs/zijn volc eñ alle zijne goederē in zij
nen dienste/waer af hē Palmerijn ho-
gelijc bedancte/sonder yet wes daer vā
te ontfangē/als eē deel peert volcx/ om
dat t'meestēdeel vañ zijne seer afgereedē
waren. Als dit de twee resterēde Broe-
ders van Amaran hoorden /dochtense
bycans te desspereren/nochtans vande
noot eē deucht makeñ/ vertrockense al
lengskēs so secreet als mogelic/meyneñ
also in heur Lant te geraken/dan Gra-
niel int wt treckē gepasseert weseñ deur
t'Lant vandē Admirael van Tharsen/
eñ zijn Soldaten d'Onderdanē daer vā
grootelicx latē bedervē hebbeñ / sonder
eenige straffinge: eñ den selvē Admirael
Alfarā genoemt/veradverteert zijnde/
datse alnu bycans verslagē weseñ son-
der ordeninge vluchten/nam voor hem
zijns Onderdanen overlast aen heur te
wreecken/eñ vergaderde tot dien eynde
eenē goedē hoop so curassiers als licht
gewapent peert volc/met de welcke hy
ginc leggen op eenē pas int geberchte/
die so enge was/datter nz meer als dry
Ruyters neffens dē anderen deur rijdē
en mochten/daer nochtans al t'volc vā
Graniel/deur passeren mosten/ymmer
die geen Geyten voeten en hadden om
over tgeberchte eñ steēclippē te claverē
so dat heur den voorseydē Admirael op
den selven pas wel drie dagen lanck te
rugge gekeert hadde/als heur Palme-
rin aldaer op de hacken quam naken/
waer van syluyden seer verschrict wor-
den/wetende heur nergens te salveren
als int hangen vā eenen hoogen berch/
alwaerse alle op claverden / moetende
alle heure peerden mette bagasie(diese
niet mede om hooch slepen en conden)
beneden laten/waerom Palmerijn wel
dochte dat heur de proviande seer haest
ontbreecken soude moeten. Weshalven
hy zijn Legher neder sloech/sonder yet
wes wijders aen te richten/ dan beset-
te alleē de passen daerse deur soude heb-
ben

en moghen ontcomen. Ende ghelijck
p voordeelde also ghebeurdent/ want
s sluyden aldaer acht dagen gelegen
adden/ ende een groot deel van heur.
uyden in vier of vijf daghen niet geten
och gedroncke hebben/ bestonder veel
an boven neer te loopē/meynen gena-
e te vinden/maer sy werdē van wacht
de trencheen/ die op de passen gelept
aren voor hare aencomste al met pij-
n gelardeert/ t'welck by de reste gesiē
ordende/bestondense den anderen om
geringhe quantiteyt van spijse/doot
slaen/ als oock heur eygē Oversten te
rooben en te vermoordē/ andere mē-
hen vleesch te etē/de derde bladerē vā
boomen/ en de vierde t'mosch vande
rgen/en om de hetsige tegenschijnin-
der Sonne op desē Berch/dieder be-
dede versmachten / en wordense niet
leē bedwongen te drincken heur eygē
ater / maer oock d'een des anderens
et. Welcke erbermelickheyt de twee
oeders van Amaran niet langer mo-
lijc en was te lijden/waerom so som-
ige Collonellen en andere principale
versten deden vergaderen/ vaer van
sommige van opinie waren datmen
n eenen oort deur dē vyant soude slaē
die ontcomē conde hem salveerē/dan
meestendeel wel siende datter nimant
ur sulckē middel het perijckel en sou-
mogen ontgaē/en wilden t'selve niet
oordeeren/ maer seyden beter te zijn/
ur in hare genade te presenterē/waer
n de twee broeders vā Amaran selfs
mbassade wilde doen/en sonden ter-
int aen des vyants leger eenen trom-
t/om voor heur te verwerven verse-
ringe/die haer vergost wert. Waerō
heur terstont bloots hoofts en ont-
ypent quamē presenteeren voor Pal-
rijn tot dē welcken den outstē seyde:
ergeluckichste Ridder/wy twe broe-
s vandē hier voormaels wijtberoē-
den Prince Amaran/dē welckē ghy ge-
doot hebt met noch drie ander van sijne
broederen/ alle sonen vanden mogendē
Coninc van Phrygien/ in verlopen ja-
ren ooc machtighe Princen/maer alnu
heeft ons de boose Fortuyne bewongē
om ons te stellē inde genade van uwen
wille /om dat wy met den faē van uwe
grootemoedicheyt oock verstaen hebbē
den naem van u goedertierent herte/
t'welck wy bidden voor oogē te willen
stellē/dat te overwinnen de hooveerdi-
gen een vromicheyt is/ maer te tormē-
teren de overwonnen een wreetheydt.
Denct o Palmerijn dat de Fortuyne u
alnu niet meer verseeckert en is/ alsse
ons in voorgaende tijt gheweest heeft/
ymmers so u niet en gelieft ons gratie
te doen/ so laet doch ten minsten t'leven
behouden dese onse ellendige Onderda-
nen die niet deur haren eygē wil/ maer
deur gebot desen crijch hebben moeten
aenvangē. Welcke woorden Palmerijn
niet min tot metlijdē en beweechde als
Sesostris Coninck van Egypten h-
selvē tot deernisse inclineerde over [illegible]
van zijne gevangen Coningen (ten tij-
de hem die als slaven in eenen gulden
triumph wagen voort trocken) om dat
dē eenen vande selve Coningen zijn ge-
sicht so neerstich sloech op eē vande ra-
deren des wagens/ dat Sesostris hem
daer vā voorsake vraechde. Daer op hy
antwoorde: Aenschouwende het om-
gaen van dit radt mijn Heer, waer van
t'onderste dicwils boven gekeert wort
so gedenckt my van onsen voorgaendē
staet. Welck antwoort in hem niet min
machts had/ als de droevige te kennen
gevinge der twee broederen van Ama-
ran/in Palmerijn veemocht: Want Se-
sostris de selve vier Coninghen hierom
vryicheydt liet/ en Palmerijn de voor-
seyde twee broederen met een schreyent
ooghe over heur deerlicke Fortuyne

ans-

antwoorde: Mÿn Heere naedemael uwe geliefste is u in mÿnen handen over te geven/ soo ontfang ick u in mijne bescherminge/ eñ beloove u den peys met den Soudaen te middelen/ mitsdie dat ghy hem eere eñ dē eet van getrouwicheyt doet/ ghevende heur daer mede te bewaren aen eene van zÿne Ridderen. Eñ een ure daer na quam hem visiterē den Admirael Alfaran/ die van Palmerÿn seer eerlicken ontfangen/ eñ in recompensie van zÿne ghelevene schade/ gegeven wert alle der Phrygianen bagagie/ met het rantsoen van alle heure gevangene Ridderen/ daer van hem dē Admirael bedanckt hebbēde/ mede bad zÿn playsier te willen zÿn/ hem te commen ververschen in eene van zÿne stedē ses mÿlen van daer gheleghen/ t'welck hem Palmerÿn/ als seer vermoeyt sÿnde/ niet en weygerde/ maer nam tot logÿs voor hem eñ sÿn Cammeraet Olerike/ des Admiraels Palleys/ op diens groote ende neerstige begeerten.

Hoe de Coninginne van Tharsen, deur middel van eenē dranck, met Palmerijn abuseerden.

Het lxxxiiij. Capittel.

De Coninginne van Tharsen vernomen hebbende dat Palmerÿn int Coninckrÿck van Pamerÿn ghecommen was/ steldense heur manifÿckelÿck in ordeninghe/ met eenen grooten hoop van Edellupden ende Jonckvrouwen/ soo neerstich reysende/ datse al in Pamerik arriveerden/ als Palmerÿn noch maer drie daghen gerust en hadde int paleys vanden Admirael Alfaran/ de welcke vernomen hebbende de comste van zÿn Coninginne/ reedt heur met Palmerin ende Olerike (die hem wilden vergeselschappen) te gemoete. Ende hy den anderen ghecomen wesende/ ende de reverentien ende willecomsten ten beyden zÿden geschiet zÿnde/ hieldense te samē seer courtoyse propoosten wes int Paleys van Alfaran/ alwaerse de reste vā dē dach passeerdē met groote geneuchte ende brenchde wes tot savonts/ dat heur de Coninginne vertreckēde/ Palmerÿn eñ Olerike te noenmael bad in heur logÿs/ alwaer sy des anderen daechs oock niet en failleerde te comen/ vindende de Coninginne in een groote sale/ gheheelÿck met goude/ silvere ende zÿden tapitserien behangen/ ter noenmael van d'aldercostelste eñ seltsaemste spÿsen/ soo overvloedich aengedient wordende/ als oft vande aldergemeynste geweest waren/ met croesen/ schotelen/ beckers ende ander gereetschap om het eten ende drincken in te doen/ daer van de costele ghesteenten t'goudt seer weynich dede achten/ eñ na dat de tafelen ontdeckt warē/ nam de Coninginne de twee Princen by de handt/ settende haer int midsen van heurluydē/ seggende: Indien ghy my verclaerde wie vā u tween inde liefde t'vuyrichste vervolcht/ soo soudy my aengenaem playsier daer mede doen/ hoewel dat ic de waerheyt daer seer wel van wete. Nadien Me-vrouwe antwoorde Palmerÿn/ van onse saecken de waerheydt weet/ so zÿn wy vant verclaren van diē ontslagen. T'is wel alsoo Heer Ridder seyde de Coninginne/ maer ick soude eē sonderlinge geneuchte nemen in u luyden te hooren verhalē de excellente volstandighe ghetrouwicheyt/ die ghy tot uwe Alderliefsten draecht. Naedemael antwoorde den Prince Olerike/ Mevrouwe van my heeft so goedē opinie/ so bid ick dat sy my deur heur ghebodt niet bedwinghen en wil die te niet te moeten doen deur de onvolcomenheyt van mÿne wetenschap/ daer mede ick

lcke saecken (hoewel t'herte die wel
encken can)nochtans niet perfectelick
net woorden en soude connẽ verclarẽ/
nderlinghe met so groote weispreec-
entheyt/als de presentie vã alsulcken
oninginne vereyscht. Aengaende van
y seyde Palmerijn / ick worde noch
neer als mijn Heer den Prince Olerike
edwonghen gelijcke versoeck aen uwe
Majesteyt te doen / de selve mede bid-
ende te willen gelieven my deur gra-
e te verclaeren den naem van mijne
ouders/nademael dat my den Ridder
e my den Helm presenteerde van we-
hen uwe Majesteyt (die ick daer voor
neyndelijcken danck wete) mede ver-
aerde/dat zijn Princesse mijne afcom-
e wiste/uwe Majesteyt versekerende
at ghy alhier voor u siet eenẽ Ridder/
e tc recompensie van dien also ghere-
lveert sal zijn om u te obedieeren/dat
y niet en sal vreesen om u ghebodt int
erck te stellẽ/al waert datter t'perije-
el des doots voorseecker inne gelegen
are. Heer Palmerijn antwoorde de
oninghinne/den selfsten Ridder die u
en Helmet presenteerde/is de alderer-
arensten in de Nigromantie van ghe-
eel Turckyen / den welcken my ver-
aerde dat ghy den Sone waert vandẽ
dergetrousten ende edelsten Prince
er gheheelder werelt/ die ghy uyt het
ertijckel des doodts verlossen sult/ eer
y hem kennende wort/ ende dat ghy
n Jonckvrouwe bemindt die in alle
erfectiẽ t'sy in schoonheyt ofte deucht
iemant plaetse en maeckt/met een ge-
ouwicheyt vande volstandicheyt/ vã
e welcke de verlossinghe van de brau-
nde Croone van Mabozix/soo edelen
etuyghe is/ maer wijders en heb ick
gheender manieren connen verstaen
anden selven Ridder / die alnu weder-
m nae zijn Lant vertrocken is. Voor-
waer Me-vrouwe seyde Palmerijn/ic
soude seer blijde zijn indien ick mijn va-
der alsulcken dienst conde doen. Waer-
om bidde ick Godt/dat indien hem vã
nooden is alsulcke verlossinge /de selve
door mijnen middel veroorsaeckt moet
worden. Ende hier met quam Alfarã/
die heur allegader leyden in eenen seer
gheneuchelicken Lusthof/alwaerse on-
trent een ure ginghen wanderen / ende
vele amoureuse discoursen deden op de
schoonheyt vande bloemẽ ende andere
singuliere vruchten/ende keerden daer
nae wederomme int paleys / alwaerse
veele soet ende welluydende Musijck-
stucken hoorden/ oock veele droevighe
Tragedien/ ende vermaeckelicke Co-
medien spelen saghen/ maer geen dinck
en conde de Coninginne so wel verma-
ken / als de presentie van Palmerijn/
want Dido en was noyt soo begeerlic-
ke toehoorderse van Enea int vertellen
vande ruineringhe van Troyen/als de
Coninginne affectueus int aẽschouwẽ
van Palmerijn/t'welck sy so lange met
een lieffelijck lachent ghesichte volher-
de / tot dat den Admirael heur quam
bootschappen dat so verre sy de frische
vande delicate spijse des avontmaels
wilden ghenieten/ heur aenstondt van
nooden was aende tafelen te gaẽ sittẽ/
alwaer heur twee Jonckvrouwen tot
Schenckersen dienden/ die vande Co-
ninginne bevolen was Palmerijn ende
Olerike te dienen vã eenen wijn seer de-
licaet ende smaeckelijck/vermengt met
een polver(t'welc sy vanden voorseydẽ
Ridder/die Palmerijn den schilt broch
in Assyrien/vercregen hadde) int welck
niet alleẽ de cracht en was van de men-
schen daer vã in nemende, ettelicke urẽ
lanck sonder wacker te connen worden
te doen slapen/maer daerentusschẽ oock
seer bequaem maecte om valiantelijck
te moghen contenteren t'hoochste gune
vande amoureuse begeerten. In welck

Ghedac

gebodt dese twee Schenckerssen so wel heur devoir ghebruyckten/dat de twee Princen/het bancket op de tafel ghecomen zijnde / heur van slapen niet onthouden en conden. Waerom de Coninginne de tafelen voorts dede ontdeckē/ ende wenschte Alfaran eenen gheluckighen avont/die hem terstont na zijn logijs vertrock. Eñ de Coninginne dede de twee slapēde Ridders opt bedde draghen/ende beval een yeghelijck nae zijn rustplaetse te voeghen/gaende daer na met de twee Schenckerssen / die sy alle haer secreet toe betroude/ wederō heymelijck inde Camer/ende leyde heur by Palmerijn opt bedde / houdēde met hē dien nacht alsulcke geneuchelicke propoosten/als de gene dencken mogen die den text van heure discoursen meer gelesen hebben. Ende hierentusschen en wilden de twee Jonckvrouwen die desen soet slaep maeckenden wijn aenghedient hadden / de costen van alsulcken dranck niet verlorē laten gaen / terwijlen heur Meesterse t'profijt daer van treckende was/maer droegen Olerike op een ander bedde/ alwaerse hem beyde / op dat hy niet verveert en soude worden/den geheelen nacht geselschap hielden / hoewel datter eene ghenoech ware geweest om hem den grouwel te keeren. Eñ int punt vanden dach leyden sy heur met de Coninginne wederom op heure gewoonelicke plaetse/nae datse Olerike wederom gebracht hadden by Palmerijn/die een weynich hier nae (als d'operatien van heure ingenomen fenijnen begonsten te eyndigen) in een alsulcken droom viel: Hem dachte dat Polinarde by hem quam/ende met eenen toornigen moede tot hem seyde: Ghy verradelickē Palmerijn/ hoe seer zijnse bedroghen die u ghetrou achten/ en considereert ghy niet de vileynighe sonde die ghy bedreven hebt tegens uwen God/met dese oncuysse Coninginne / ick sweer u vastelick dat ick u uwe faute nemmermeer en sal vergevē/indien ghy u niet terstont uyt haer geselschap en maect. Ende hier met dochte Palmerijn datse in een seer droevich en toornich ghelaet van hem scheyde. Waer over hy also verschrickt wort/dat hy int bedde opspronc/ eñ een seer luyde creet gaf/op de selve tijdt als Olerike dochte dat hy eene schoone Joncvrouwe in zijne armen hadde/die vā hē wilde vluchten: Waeromme hy oock op vloech eñ meynde heur te houden/maer greep in hare plaetse den verbaesden Palmerijn inden erm. Waer over de twee Princen eerst gheheelicken wacker worden/ niet wetende wat het beduyde dat sy dē anderen aldus omvat hadden. Ende na datse een wijle tijts daer over verwondert warē/seyde Palmerijn tot zijn Cameraet: Heer Olerike / my dunckt het een saecke tegens de natuere te zijn dat men van rusten moede wort/nochtans bevinde ick alnu seer claerlick / dat de droomen oock vermoeyen connē/want ick my so moede vinde of ick den geheelen nacht inde wapenen gestaen hadde. Mijn Heer antwoorde Olerike/ ick en weet van uwe saecken niet te segghen/ maer ick heb ghedroomt van dinghen ick en weet niet hoe / want ick bevinde my daer over in sulcke dispositie / als oft die inder waerheyt gebeurt waren. Ende dit ghesept hebbende / stondense op om heur te cleeden / niet denckende als op heur droomen/sonderlinge Palmerijn/die overmits den zijnē in sulcke fantasyen viel/dat hy aldaer niet eenen dach langher en wilde verblijven/ wat bidden oft smeecken hem Alfaran met de Coninginne daeromme deden/maer gheboot op staende voet dat heur al zijn volck veerdich maecken soude / ende so gheringhe als die in ordeninge waren/

ginck hy oorlof nemen aen den Admi-
rael met de Coninginne/ de welcke int
scheyden tot hem seyde: Palmerin
mijn beminde vriendt/ mijn hert wort
ghequelt met een melancolie/ die uwe
presentie alleen conde remedieren/
waerom ick die veel langer had ver-
hoopt te hanteren/ maer nae dien u
vertreck niet uytghestelt en kan wor-
den/ soo bid ick u dat ghy in mijne ge-
dachtenisse wilt verwaren desen rinc/
tot dat u mijnen Bode eenen desghe-
lijcken sal brengen. Me-vrouwe ant-
woorde Palmerin/ ick accepteert seer
geerne desen Robijn om daer deur al-
tijdts ghedachtich te wesen / mijne
verbindtenisse aen die by my van uwe
Majesteyt ontfangene weldaden/ die
ick nemmermeer ten vollen en mach
recompenseren. Geluckich moet ghy
reysen seyde sy/ want ghy hebt my al-
sulcke recompensie ghedaen door u
gratieus by wesen/ dat ick die moge-
lijck al mijn leven lanck wel sal ghe-
dachtich zijn. Welcke ghemasquereer-
de woorde Palmerin niet en verstont/
maer stack den rinck aen zijn handt/
ende keerde met Olerike en zijn volck
wederom nae Balisarke/ ende de Co-
ninginne keerde oock wederom nae
heur Landt/ nae datse den Admirael
rijckelijc begaeft hadde/ leydende van
dien tijdt af een seer cuysch levē/ deurt
berou datse creech over heure sonden/
overmits de knaginghe der conscien-
tie/ die altoos de misdaden volcht/ ge-
lijck de schaduwe haer principael. Eñ
nae weynich daghen bevondtse haer
bevrucht/ barende ten eynde van negē
maendē eenen schoonen jongen soon/
die sy dede noemen Palmendos/ om
de memorie van sijnen Vader Palme-
rin/ als oock om datse na Palmerins
vertreck hoorde dat Florendos heur
kindts Bestevader was/ die also ghe-
noemt worde om datse hem de fleur
achte van alle Griecksche Ridderen.
Waer inne dit kint tot sijne jaren ge-
comen zijnde/ zijn Grootvader/ als
oock zijn Vader seer wel gheleeck/ ge-
lijck men leest in ander Historien.

Hoe den Coninck van Balisarke ende Palmerin, met al heur volck wederom nae den Soudaen keerden.

Het lxxxv. Capittel.

PAlmerin met zijn gheselschap
wederom by den Coninck van
Balisarke gecomen zijnde/ be-
sloot met hem voorts te reysen
nae den Soudaen/ den welcken sy tot
dien eynde van alle heur verkreghen
victorien/ ende vanden dach haerder
comste deden verstaen. Waerom hy
haer te gemoete met blijtschap quam
ontfanghen buyten de stadt van Cal-
fa/ op eene van zijn Lusthuysen. On-
trent het welcke den Coninck van
Balisarke zijn gheheele Leger (t'alder-
hooveerdichste datmen opt in Assyriē
gesien heeft) in ordeninge stelde/ doen-
de daer voor marcheren alle de ghe-
vanghenen met heure wapenen/ die
(volgēde zijn bevel) passerende voor-
by de Majesteyt des Sultans/ tegens
d'aerde worpen (na datse die driemael
ghecust hadden) ende vielen voor hem
op de knien. Nae welcke ceremonien
hem de handen quamen kussen/ den
Coninck Palmerin/ den Prince Ole-
rike/ ende voorts alle de principaelste
Hoofden van Legher. Die den Sou-
daen alle seer eerweerdelicken ont-
finck/ heur voorts leydende nae het
Paleys. Aen de poorten vant heur de
groote Sultane Lethea / met heur
Dochter Archidiane verbeyden / die
de reverentien eñ willecompsten we-
derom op nieus dede beginnen/ gaen-
de daer naer in de groote Sale/ al-

alwaer Archidiane Palmerin by der
hant nam eñ ſeyde tot hẽ/ in preſentie
vã haer alle: Heer Ridder uwe groote
feytẽ en hebbẽ mijn prijſinge niet van
doen/om dat die alreets byčans door
uwe groote faem / niet min openbaer
en zijn/als mijns Vaders/ende alle de
ſijne verbindteniſſe tot uwer recom-
penſie/ een yeghelic (door uwe groot-
weerdige verdienſtẽ)kennelic is. Me-
vrouwe antwoorde Palmerin/ al hoe
wel ick deur goedt faveur vande For-
tuyne/mijn Heer uwen Vader eenige
dienſten gedaen hebbe/ ſo zijn de ſelve
nochtans veel te geringh geweeſt/in-
dien men die ſoude willẽ gelijcken te-
gens mijnẽ grooten ſchuldigen dienſt
ende begeerte. Derhalven ick beloove
hier namaels noch beter te ſullẽ doẽ/
ſo dicwils als dẽ goeden wil van zijne
Aldergrootmachtichſte Mt. eñ van u
Me-vrouwe ghelieven ſal/ alle mijne
crachten te bevelen haer te vermaken
inde geneuchelicke volbrenginge van
uwe gebodẽ. Eñ volherdẽ voorts met
haer in eenighe andere playſante pro-
pooſten/tot datmen t'avondtmael be-
gonſte/t'welc gheeyndicht zijnde/ver-
troc hẽ een yegelic om te ruſtẽ. Eñ des
anderẽ daechs ſmorgẽs ginc Palme-
rin dẽ Soudaẽ(in preſentie vã Archi-
diane) eenẽ geluckigen morgen wen-
ſchen/hẽ neerſtelic radende(om dat hy
daer door wederom in Chriſtẽrijc ver-
hoopte te geraktẽ)zijn Leger te ſenden
op Conſtantinoplẽ/beloovende tſelve
mede derwaerts te vergeſelſchappen.
Daer op hẽ dẽ Soudaen antwoorde/
zijn meyninge vaſtelick te weſen alle
zijn volc by dẽ anderẽ te houdẽ / eñ die
tot diẽ eynde met dẽ eerſtẽ goedẽ wint
te doẽ af varẽ/ hẽ bedanckende vã zij-
nẽ goeden raet ende preſentatie zijns
dienſts. Maer als Archidiane hoorde
dat zijn vertrec wederom geringe ge-
ſchien ſoude/creech ſy daer in ſo groot

verdriet/datſe die niet langer opt hert
dragen en conde / dan dede Palmerin
ontbieden in haer camer. Inde welc
hy heur volgens dien voort quam be-
ſoecken/eñ de reverentie doende / ſey-
de hy: Den Alderhoochſtẽ God wil de
dochter van dẽ machtigẽ Soudaẽ vã
Aſſyrien/ altijts blijtſchap verleenen.
Ick ben ſo melancoleus ende bedroeft
antwoorde ſy / dat gheen blijdtſchap
plaetſe in my en can nemen. Hoe Me-
vrouwe ſeyde Palmerin. Eylacy in
ſulckẽ geval en can ic ooc anders niet
als bedroeft zijn/ want gelijc de Son-
ne met hare verwermende ſtralen het
Aertrijc des ſomers ſtelt in eenẽ blij-
dẽ ſtate/ maer des Winters ſeer droe-
vich eñ berooft van alle haer vruchtẽ
laet/alſo doẽ my de ſtralẽ van u blijde
preſentie in vreuchde leven / als uwe
gratie die my gelieft te doẽ aenſchijnẽ
door den clarẽ hemel van u vrolic aen-
geſicht: Maer als ic die ter contrariẽ
moet aenſchouwẽ door eenige duyſtre
wolckẽ der droefheyt/ſo is de binnẽſte
werelt van mijn hert vol onſtuyr we-
ders. Verjaecht daerom o Archidiane
deſe donckere betogen lucht van uwe
bedructheyt/op dat die door hare tem-
peſten in my niet en doet vergaen alle
de vruchtẽ des blijtſchaps / eñ dat ick
door t'gebrec vã diẽ / door dẽ grooten
honger der rouwe niet en ſterve. Och
mijn Alderliefſte antwoorde de Prin-
ceſſe/ hoe ſoude ic blijde connẽ zijn / die
d'aldermiſerabelſte creatuere vande
werelt bẽ/om dat ic ſta onder de gra-
tie vandẽ Richter die my met ſchoone
woordẽ vertrooſt / alleene om my int
eynde de ſententie vande doot ſo veel
te pijnlicker te doen bevinden. Eylaci
ſeer wel ſeght ghy de waerheydt/ dat
mijn hert door een bly gheſichte zijn
ſtralen op u ſchiet/denckende in u/ als
op een vaſtẽ ſteenẽ gront te vinden de
geneuchlijcke weerſchijn vã een vol-
ſtandige

andige wederliefde. Maer ochherm
en vint in u maer een lichtveerdighe
eurschijninge der versmadinge / ge-
oc de Sonne deur het licht brekende
las / want ick weet wel dat ic aen u
eel eer mijnen vyant als vriendt be-
inne / dan ic en can dẽ wille der Go-
ẽ niet verstaen / maer bidde haer dat
(naedemael sy my gelieven alsoo te
erootmoedigen / van mijnen vyant te
eminnen) ten lestẽ tusschen ons bey-
ẽ willẽ aenmerckẽ de ootmoedichheyt
an d'eene / om inden anderẽ te bekee-
ẽ de hooveerdich eñ ondancbaerheyt
aer met ghy voor u genomẽ hebt so
eringe nae Constantinopolẽ weder-
m uyt mijn presentie te trecken / om
at ghy in mijne teghenwoordicheyt
iet als verdriet scheppen en cont. Eñ
ier met begonstse soo bitterlijck te
hreyẽ eñ swaerlic te suchtẽ / dat Pal-
erin bycans niet hadde bestaen te
eenẽ / tot haer seggende: T'is recht
ntrarie Me-vrouwe / want indiẽ de
ermakelicke vertroostinghe die ick
hep in uwe presentie / in my niet en
atichde mijn groote droefhz / so most
op dese plaetse van rouwe sterven /
ermits de gene (om in wiens gra-
e te comẽ / ic naeht en dach in moeytẽ
ẽ) my so lichtveerdich eñ sot acht / dat
soude versmaden t'aldergrootste ge-
c / t'welc niet alleẽ my / maer ooc den
rootstẽ Potentaet des geheelẽ aert-
dems gebeurẽ soude connẽ / daerom
d ic u Me-vrouwe dat ghy niet en
ilt latẽ streckẽ tot mijn geheele rui-
eringhe / t'gene ick om uwen Vader
enst te doẽ / eñ mijn eere te vermeer-
rẽ / voor genomẽ heb / u sweerẽde dat
alle statẽ eñ wapenẽ quiterẽ soude /
leene om u alhier te dienẽ voor een
n uwe geringste Dienarẽ / so verre
niet en vreesde daer mede mijn eere
groot perijckel / eñ dẽ Soudaẽ in eẽ
aet vermoedẽ te stellẽ / overmits ick
in sulckẽ geval sou moetẽ contrarierẽ
mijn eygẽ geloftẽ / van zijn Mt. Leger
tot na Constantinopolen te vergesel-
schappẽ / maer verhoope t'mijnder we-
dercomste mijn faute also te beteren /
dat uwẽ wille eñ dẽ mijnẽ maer eenẽ
wille zijn sullẽ eñ onse beyder begeer-
tẽ gecontenteert worden. Met dese eñ
diergelijcke propoostẽ wist Palmerin
so wel zijn personagie te spelen / dat de
princesse zijn vertrec goetwillich con-
senteerde / mits dat hy beloofde t'we-
dercomẽ niet te vergetẽ. Eñ van haer
oorlof nemẽde / keerde hy wederom by
dẽ Soudaẽ / voor den welcken hy dede
brẽgẽ al de Princẽ / Heerẽ eñ Ridde-
ren indẽ voorgaendẽ Crijch gevangẽ
genomẽ die Maulicus op zijn versoec
alle vryheyt gaf / met dẽ last datse hem
op dese reyse soudẽ dienen / gebiedende
datmẽ haer tot dien eynde wapenen /
peerdẽ / eñ andre nootsakelicke dinge
soudẽ bestellẽ / eñ veneerstichde seer al-
le de sakẽ tot de afvaringe vã zijn Le-
ger noodich / om die soo gheringe (als
mogelic) na Thracien te doen seylen.

Hoe Palmerin door gheluck van eenen tempeest, van des Sultans Leger geraeckte, ende met den Prince Olerike in Duytslant quam.

Het lxxxvj. Capittel.

ALs Palmerin sach dat t'Leger gereet was om t'scheep te gaen / ginc hy met Olerike aẽ de havẽ / eñ koos voor hẽ uyt een nieuwe toegeruste kraecke / daer op sommige gevangenẽ warẽ / gecregẽ vande Sultã / eñ andre Moorẽ. Aẽ welcke Palmerin vraechden wat de ghevangenen voor volck waren. Daer op de Moorẽ antwoorden / seyden eenige Christenẽ te wesen / die men Ridders wilde maken van eenige Galeyen / met de ceremonien vande ketenẽ. Waerom Palmerin voorts dẽ naẽ heurs Vaderlants

vraechde: T'welc Duytslant te zijn eē
van haerluyden antwoorde in Ara-
bische spraecke. Om welcke woorden
Palmerin seer verblijt worde/ seggen-
de dat Lant verre van daer te moeten
wesen/ overmits hy geveynsde t'selve
noyt meer te hebben hooren noemen/
eñ doende daer uyt gaen alle t'volck/
uytgenomen de schiplieden ende twee
Ridderen/ die hy de ghevangenen (de
welcke hy seyde tot zijnen dienste te
willen behouden) beval/ dede hy daer
wederom in brengen alle de bagagie
van hem eñ Olerike/ so van eetwaer/
peerden/ tenten/ wapenen/ als andere
noodtlijcke saken/ eñ den derden dach
hier na warē alle de Soldatē scheep/
opte selve tijdt als den Coninck van
Balisarke met meer andere Tabor-
lanen tot op de haven toegeleyt wor-
den vanden Soudan eñ zijn vrouwe/
maer haer dochter geveynsde dē siec-
ken/ overmits sy om de groote droef-
heyt overt vertreck van haren Alder-
liefsten so verre niet met comē en con-
de/ so datse tot in heur Camer toe van
haer oorlof gingen nemen sommighe
van des Soudaens Heeren/ daer on-
der hem niet en vergat den Ridder
Palmerin/ tot den welcken sy int se-
creet met weenende oogen seyde: Ten
is geen oorlof dat ghy van my neemt
mijn Alderliefste/ maer o eenigē troost
mijns herten/ segt vryelick den lesten
adieu/ want mijn bedroefdē geest voor-
seydt my/ dat mijn weenende oogen u
noyt meer sien en sullen/ deur diē dat
de groote droefheyt die ick schep in u
absentie/ my niet en sal laten leven tot
uwe wedercomste. Mijn hope is con-
trarie antwoorde Palmerin/ te wetē/
dat Godt sulcx nemmermeer en sal
consenteren/ maer veel eer believē dat
ic u haest in gesontheyt vinde. Eñ dit
ghesept hebbennde/ nam hy van haer
oorlof met den Prince Olerike/ die
oock alsoo bedroeft was van te sullen
verliesen t'ghesichte van Archidiane/
dat hy niet een woordt ghesprekenen
conde van heur afscheyden tot inde
have/ alwaer heur den Soudaen tot
eē adieu omhelsde/ seggende tot Pal-
merin: Mijn Sone ic recommandeer
u mijne saken/ eñ hier met ginghense
te scheep/ een weynich te voren eer de
Schipluyden de seylen ontwonden/ eñ
voeren in vol zee/ na datse een so groo-
ten gerucht met trompetten/ Schal-
meyen/ Sincken/ Cornettē/ Basoenē/
Trommen/ Ketel-trommen/ Fluyten
eñ andere Instrumenten ghemaeckt
hadden/ datmen dē anderen niet hoo-
ren noch verstaen en conde. Met welc
gerucht sy bestonden te varen in eenen
wagē sonder raderē/ op de ongestadi-
ge possessie Neptuni/ tot groote blijt-
schap vanden Ridder Palmerin/ die
anders gene gedachten en hadde/ als
hoe hy uyt de handen van de Turckē
soude mogē verlost worden. Waerom
hy den volgenden nacht) als al t'volc
des schips/ uytgenomē de wacht/ va-
stelic sliepē) opstont/ eñ wecten heyme-
lic tweē vande Christen gevangenen/
tot heur seggende: Mijn vriendē hebt
goedē moet/ ic ben so wel Christen als
ghylieden/ eñ hope u eñ my gheringe
uyte handen van dit gespuys te ver-
lossen/ daerom en wilt niet vreesen als
ic u sal doen los binden/ maer siet als
dan hastelic na den wijser/ oft ghy den
cours sult mogen nemen na Duyts-
lant. Van welcke woordē de Christe-
nen veel blijder worden/ als de duyve-
len verveert werden doe Christus ter
Hellen daelde/ hem antwoordende/
datse zijn gebodt met een groote blijt-
schap souden volbrengen. Eñ twee urē
hier na ontrent de middernacht/ moe-
ste heur de Armade/ tegens danc van
al de Stuerliedē/ meer als in hondert
deelen verspreyden/ deur de groote
tem-

empeest die seer haestich op stonde/ die
oc hoe langer hoe meerder worde/ tot
roote verschrickinge van heur allen/
aer Palmerin docht die tot zijn pro-
it te gebruyckẽ/ gebiedende de Chri-
enen los te maken/ seggende tegens
lerike/ datse ghemeynlick ervaren
hiplieden waren/ eñ datse heur der-
alven in dit perijckel groot bystandt
udẽ connẽ doen. Ooc dede hy (om zijn
edroch te beter te bedecken/ den eedt
an ghetrouwicheydt doen by alle de
oorsz Christenen/ die het roer soo wel
istẽ te goubernerẽ/ datse in seer wey-
ich tijts meer als vijftich mijlen van
andere schepen waren/ so geringe na
atse haddẽ sien bestaen te domineren
en Zuytoosten wint/ die ooc thien da-
en lanc gestadich duerde. Waer over
geraecten by de engte van Gibal-
r/ daer de Turcksche Schipluyden
enssins en wildẽ consenterẽ in te va-
n/ seggende/ dat de Christenen op de
eevaert gantsch niet wel ervaren en
nden wesen/ wantse meer als 1800.
ijlen van harẽ wech warẽ. Daer op
eur Palmerin in toornicheydt ant-
oorde/ datse haer seer wel daer op
rstonden/ maer dat sy selfs onervarẽ
arẽ/ want hy wel wiste dat niet ver-
van daer een Lant lach t'welc Ma-
umets Wet onderworpen was/ ende
ede correspondentie mette Turcken
elde/ alwaer zijn meyninge waer te
rverschen. Tegen welcke toornighe
den de Turckẽ niet een woort meer
n dorsten spreecken/ maer passeerden
e Christenen deur eenen geluckighen
int de voorseyde engte met gheheel
panien/ dalende voorts daer nae in
uytslant/ in een haven doen ter tijdt
oleda genoemt/ die de Christenen tot
almerin seyde de stede van haer ge-
orte te zijn/ waerom hy teghens de
urcken ghebeynsde/ dat hy heur (als
e selve contreye bekent zijnde) om

versch water wildẽ seynden/ eñ hẽ sel-
ven opt Lant ooc wat te gaen verver-
verschen/ waer in hem Olerike gesel-
schap wilde houdẽ. Deshalven hy dien
met hem/ ooc hare twee peerdẽ eñ wa-
penen/ als ooc alle de voorsz Christenẽ
terstont dede brengen aent Lant/ daer
op sy so geringe niet gecomẽ en warẽ/
oft Palmerin viel op zijn knien/ ende
dancte dẽ Heere Christo van zijne ver-
lossinge. Eñ de Cooplieden eñ Schip-
pers vande stadt meynende dat dese
voorsz Christenen al lange op zee ver-
gaen eñ verloren waren geweest/ qua-
mẽ haer met sulcke verwonderinge eñ
blijde gelaet wellekom heetẽ/ dat Ole-
rike Palmerin seer neerstich vraechdẽ
wat dit bediede: daer op hẽ Palmerin
antwoorde: Mijn Heer ten is geenen
tijt meer te geveynsen/ weet dat ic een
Christen Edelman ben/ vant Hof des
Keysers van Duytslant/ t'welc my be-
dwingt wederom tot hem te moeten
keeren/ eñ u geselschap te verlaten/ tot
mijn groot leet wesen/ u beloovẽde dat
ghy my nochtans in alle plaetsen als
eenẽ dienaer (deur dẽ bant des vrient-
schaps aen u gebondẽ) bereyt sult vin-
den tot de effectueringe van u gebodt.
Ooc bid ick u dat ghy alle mijne Edel-
luydẽ eñ dienaren in u bescherminghe
wilt nemẽ/ eñ met haer wederom na dẽ
Soudaen te keeren/ haer uytdeylende
alle mijne rijcdommen int schip zijnde/
want voor my en begeer ic anders niet
als dese wapenen met dit peert/ eñ een
weynich gelt dat ic by my hebbe. Van
welcke woorden Olerike verschrickt
wert/ alsmen dencken mach dat dẽ ge-
nẽ wesen soude die in Christẽryc meyn-
de te zijn/ eñ hem in Turckyẽ bevonde.
Nochtans beminde hy Palmerin in
sulcker voegen/ dat hy in geender ma-
nieren van hem en conde scheydẽ/ ant-
woordende: Heer Palmerin/ al ist dat
wy van diversche religien zijn/ so sal ic

u nochtans so lange gheselschap hou-
den/tot dat de doot oft gevanckenisse
my t'selve belet/ eñ sal hoewel ick een
een Turc ben/ nochtans als Christen
met u leven onder de Christenen/ ge-
lijc ghy die eenen Christen zijt/ cē lan-
gē tijt als Turc geleeft hebt onder de
Turcken. Aengaende van u volck die
moghen niet het mijne wederom kee-
ren/ want ic geen grooter rijcdommē
met my en begeer als ghy/ maer hou-
de my oock voor ghenoechsaem ghe-
stoffeert met mijn harnas ende peert.
Als Palmerin (die des Princen gesel-
schap ooc in groote weerde hadde) hē
aldus hoorde spreecken/ liep hy hem
van grooter blijtschap omhelsen ende
seyde: Alderedelste Prince versekert u
vrijelick/ dat ghy altijdts aen my sult
hebben eenen getrouwē Broeder/ die
u niet en sal verlatē so lange dit sterf-
felic lichaen met d'edel ziele int leven
onderhouden sal worden. Ende om
haer volck oorlof te geven/ ontboden
sy eenige van de principale van dien
opt landt/ ende gaven heur te kennen
alle de gelegentheyt vā de sake/ haer
mede gebiedende wederom te keeren
na Arabien/ maer aldaer niet uyt te
vertrecken/ tot dat sy wederom tijdin-
ge van haer twee gehadt souden heb-
ben. Om welcke woorden de Orena-
ren seer bedroeft worden/ maer siende
datter anders ghene middel en was/
als hare Meesters te verlaten/ rich-
tense de seylen/ ende bestondē terstont
wederom nae haer Lant te varen/ om
uyt Christenrijck te gheraecken/ ende
Palmerin met Olerike logeerdē dien
avont inde stadt/ maer reden des an-
deren daechs altijts geduyrlic voort/
ontmoetende op den derdē dach daer
na eenen Ridder/ den welckē haerlie-
den op de Turcksche maniere gekleet
siende/ dede haer reverentie/ eñ seyde:
Mijn Heerē om dat ic u luyden vrem-

delinghen sie te wesen/ en can ick niet
laten te vragen oft ghy noyt eenighe
nieumaren verstaen en hebt van twee
Ridders/ den eenē genaemt Trineus/
sone vanden Keyser/ eñ den anderen
Palmerin vā Oliven/ die voor twee
jaren uyt het Landt vertrocken zijn/
sonder datmen daer nae oyt anders
heeft connen hooren waerse gebleven
zijn/ dan dat sommighe segghen datse
in Enghelant gheweest zijn/ ende des
Coninck dochter aldaer geroofT sou-
den hebben. Ist voorseker antwoorde
Palmerin/ dat den Prince Trineus
noch niet wederom ghecomen en is.
Godt wilde dat het also niet en waer
seyde den Ridder/ eñ reet zijnē wech/
om dat hy wel sach dat hy van haer
niet wijders vernemen en conde/ la-
tende in een groote droefheyt den be-
druckten Palmerin/ die teghens hem
selfs seyde: Eylacy met wat excuys
soude ick my nu worden presenteren
voor Mevrouwe Polinarde: Siet nu
ick ellendighe creatuere t'naeste by
haer ben/ hebbe ick de minste midde-
len om in haer presentie te moghen
geraecken. Eñ dit segghende toonde
hy sulcken droevigen gelaet/ dat Ole-
rike (die de Duytsche spraecke niet en
verstonde) tot hem seyde: Ick bid u
mijn Heer/ dat ghy ter liefde van onse
vriendtschap/ doch de quellinghe van
mijn ziele remedieren wilt/ met het te
kennen gheven van uwe droefheydt/
want mijnen geest niet en can rusten/
voor dat hy de selve oorsaecke comt
te weten/ u verseeckerende so verre u
desen voorby ghepasseerden Ridder
misdaen heeft/ dat hy in dien gheval
van sulcke misdaet gheen lange kna-
ginge der conscientie draghen en sal/
om dat ick hem wel haest tot de peni-
tentie soude preken. Als Palmerin dē
Prince hoorde spreken met sulcke af-
fectie/ eñ considererende de getrouwe
vrient-

rientschap tusschen haer beyden/ver=
aerde hy den Prince van punct tot
unct/wat hem met Trineus eñ d'In=
ante Polinarde in eenige Jaren ghe=
eurt was. Daer op Olerike hem rie=
e eenich middel te practiseren / waer
oor hy zijn Alderliefste int heymelick
onde moghen spreken/om van haer te
erneme wat hem best te doen stonde/
ñ wenden daerentusschẽ alle neerstic=
eyt aen om hem te vertroosten.

Hoe Palmerijn secretelijc by zijn Alderliefste gheraeckten, haer betalende een deel vanden achterstel ghevallen in zijn absentie.

Het lxxxvij. Capittel.

DEse twee Princen reden aldus so langhe voort / tot dat sy op eenen Manendach naemidaechs arri=
eerdẽ by eẽ Lusthuys ontrẽt vier mij=
n van Gent gelegen/alwaer dẽ Key=
r met de Keyserinne eñ haer doch=
er vergeselschapt met vele Heeren eñ
Jonckvrouwen / op de Jacht was ghe=
eden/ so om te passeren de melancolie
ant verlies van zijnen Sone / als om
e vermaecken d'Infante Polinarde/
ie onder d'ombre vā de droefheyt om
aren Broeder geduerlicken beschreyē
e het langh afwesen van harẽ bemin=
en Palmerin / den welcken met zijn
ameraet van dien nacht moste logerẽ
n een arm cleyn huysken / om dat het
Hofgesin een mijle int ront al de plaet=
e in ghenomen hadden. Ende verno=
nen hebbende dat den Keyser des an=
eren daechs wederom na Gent wilde
eeren/ginc hy seer vroech te peerde/eñ
inc hem met den Prince Olerike ver=
ergen in een cleyn dicht Bosken / vol
an streubelen/streckende tot dicht aen
en wech die den Keyser passeren moe=
e/ alwaer sy stracx een groot gerucht
an peerden hoorden/ende de Archiers
voor aen sagen comen. Waerom Pal=
merin t'hert int lijf bestont te springen
van blijtschap(denckende te sien de ge=
ne die zijnen gheest alleene in vreuchde
conde onderhouden) ende te beven van
vreese/ om dat hy hem sonder dẽ Prin=
ce Trineus niet en dorst presenteren
voor sijne Keyserlijcke Majesteyt / die
hy voorts daer nae voorby sach rijden/
met eẽ groote magnificentie,die Pal=
merin soo neerstich dede peysen op de
eeren eñ estimatien daer inne hy voor=
maels in sijne Majesteyts Hof hadde
ghehouden gheweest, dat hy hem niet
en conde onthouden van weenen/ welc
hy noch veel vermeerderde/als hy van
verre achter den Keyser sach rijden de
Keyserrinne met haer dochter Poli=
narde/ die gheheel int swert ghekleet
was/tot een uytwendich teeckẽ vande
droefheyt die sy int binnenste van haer
herte droech. Daer op Palmerin soo
neerstich speculeerde/dat hy(niet tegẽ=
staende zijn meyninge was verholẽ te
blijven)hẽ so wel niet bedwingen con=
de/oft sijn alderliefste(slaende haer ge=
sichte na de geneuchelicke groenicheyt
vant bosch) wert haer beyde siende/ eñ
acht nemende op hare rijcke wapenen/
riepse Palmerins Dwerch (die sedert
sijne wedercomste uyt Engelant/ altijt
in haren dienste ghebleven was) tot
haer/eñ seyde: Urbande en hebdy dese
twee Ridders niet gesien aen de cant
van dit Bosch. Neen ick Me-vrouwe
antwoorde hy. My dunct seyde sy/dat
het vreemdelinghen zijn. Derhalven
bidde ic u / dat ghy haer van mijnent
wegen secretelicken wilt vraghen/ oft
sy geen nieumaren van mijnen Broe=
der/oft u Meester en weten. Waerom
Urbande stracx geveynsde zijn peert te
willen stallen/eñ liet also alle den trou
voorby passeren / rijdende daer na met
vollen toome naer sijnen onbekenden
Meester Palmerin / die hem van verre

Verwaer wordende/ tot Olerike seyde:
Jc bid u laet ons desen draven Cava-
lier te gemoete rijden/ t'welc sy voorts
achtervolchden/ eñ quamen alſo in een
oogenblic by den Dwerch die tot haer
seyde: Heer Ridders/ Me-vrouwe de
Infante begheert te weten oft ghy
vreemdelingen zijt/ om een sonderlinge
sake vã importãtie. Hoe Urbande ant-
woorde Palmerin / opẽ doende t'visier
van sijnen helm/ hebdy de kennisse van
uwen Meester vergeten. O Godt Al-
machtich riep den Dwerch (van zijn
peert springende/ ende hem te voet val-
lende) ist mogelick dat ghy mijn Mee-
ster zijt/ can ons in eẽ oogenblic so goe-
de eñ groote onverwachte avontuere
over comen. Och wat grooter blijdt-
schap sal de arme verlangẽde Princes-
se hier van ontfangẽ. Maer mijn Hee-
re wilt my doch seggen oft desen Rid-
der den Prince Trineus is. Eylacen
neen hy seyde Palmerin / t'is langher
als een Jaer gheleden dat ick deur een
groot ongeluck van hem ghescheyden
ben/ eñ sedert dien tijdt noyt meer van
hem en heb connen vernemen / daerom
moet ghy mijne comste Urbande mijn
vrient aen niemant openbaren/ als al-
leen aen Me-vrouwe Polinarde/ waer
van ic u bid te willen vernemẽ de mid-
delen waer deur ic heur secretelick sal
mogen besoecken. Tot welcken eynde
den Dwerch voorts oorlof nam / ende
wech reet/ maer zijn peert en had nau-
welicx twee oft drie passen gedaen / oft
hy keerde wederom / eñ seyde tot Pal-
merin: Mijn Heer is desen ander Rid-
der Ptolomeus/ my dunct indien hy't
waer/ datmen t'selve voor de bedruckte
Brionelle niet en behoorde te swijgen.
Hy en ist niet antwoorde Palmerin / ic
verloorse alle metten anderen. So wil-
se ons God alle gelijc wederom geven
seyde den Dwerch. Eñ hier met gaf hy
zijn peert de sporẽ/ eñ achterhaelde syn
Princesse in eenen geringen tijdt/ maer
siende dat haer eenen Edelman verge-
selschapte met den welcken sy neerstich
devis eerde / stelde hy zijn boodtschap
uyt tot datse int Hof quamen / alwaer
hẽ Polinarde voort in haer Camer de-
de ontbieden / vraghende met grooten
yver/ wat nieumaren hy brocht vande
twee Ridders. Jc breng u de nieumarẽ
Me-vrouwe antwoorde den Dwerch/
dat ghy wederom ontfangen sult uwẽ
verloren sleutel vant Paradijs der ge-
neuchten. Om welcke woordẽ de Prin-
cesse bestonde te twijffelẽ/ eñ nam hẽ by
de hant/ seggende: Jc bid u mijn bemin-
de vrient/ en wilt my niet langher quel-
len / segt my doch haستelic wie datter zijn.
Me-vrouwe antwoorde dẽ dwerch den
eenen van heurluyden is mijn Meester
Palmerin / die hem alsoo secreet moet
houden om dat hy uwen Broeder Tri-
neus niet mede en brengt biddende dat
u believen wil hem de middelen te doen
weten waer door hy u nu heymelick sal
moghen visiteren. Als Polinarde den
Dwerch aldus hoorde spreken/ en wistse
van blijtschap niet wat manierẽ te hou-
den/ eñ seyde: O Godt ist moghelick dat
Palmerin noch int leven is / eñ so na by
my/ eñ liep daer met voort aẽ haer groo-
te vriendinne Brionelle bootschappẽ de-
se blijde nieumaren/ die de selfde oock be-
droefden/ als een yeghelick wel dencken
mach/ om datse meynde dat den anderẽ
Ptolomeus was / waerom sy met Po-
linarde besloot Palmerin den volgendẽ
nacht in den Hof te doen comen/ daer hy
haer t'aldereerste aenghesproken hadde/
waer van sy terstont de boodtschap dede
doen aen de twee Ridderen die buyten de
stadt verbeyden tot savonts / eñ alsdoen
(om door de groote donckerheyt te wey-
niger bekent te worden) eerst inde stadt
reden in een Herberghe daer Palmerin
Olerike badt hem eenige daghen te wil-
len verbeydẽ/ latende so lange in zijn ge-
selschap

lschap dẽ dwerch Urbande/die hy be-
al den Prince daerentusschen so wel te
acterẽ als oft zijn eygẽ persone waer/
i nemende zijnẽ mantel eñ rapier/ginc
y na t'Paleys daer de twee Princessen
iet grooter devotiẽ de gratie verbey-
en/een yegelijc van den genen wiens
bsentie haer seer lanc viel/eñ comende
ẽ de muyre te plaetse die hem Urban-
e gesept hadde/ vont hy aldaer eẽ syde
oorde neder gelatẽ/ waer met hy daer
chtelijck boven op geraecten by Brio-
elle die de wacht hielt: Met de welcke
y doort geven van een kusgen/de cere-
ionien van de wellekomstẽ onderhiel-
e/seggẽde: Voorwaer Mevrouwe my
ishaecht seer dat ic uwẽ Ptolomeus
iet en heb mogen mede brenghen/dan
iettemin ic hoop hem met de hulpe vã
Godt wel haest in uwe armẽ te leveren.
Ic had gemeynt mijn Heer antwoorde
 dat den anderen Ridder Ptolomeus
eweest waer/maer na dien het soo niet
n is eñ dat de Fortuyne u ons by pro-
isie gegeven heeft/ soo sal ic de patien-
ie verduldich nemẽ/ende de uytstellin-
e door my lichtveerdich achten / dan
ft heur die des niet tegenstaende yet
waer ende verdrietelijck gebiel / sulcr
hebe ick de Jonchvrouwen te bedenc-
en/ die t'anderen tijden bedrogen zijn
n gelijcke verbeydinge/daer in Palme-
in zijn Polmarde niet an wilde laten
alieren/maer ginc van stondẽ aen nae
aer camer/alwaer hy haer sõder eeni-
e voorgaende reverẽtie wilde omhel-
en/dan sy mogelijc vreesende oftse door
e duysterheyt indẽ persoon bedrogen
adde mogen wordẽ / nam al bevorens
en silverẽ kandelaer met een keers/eñ
uchte hem daer met so neerstich onder
e oogen/ dat sy hem seer geringe per-
ectelickẽ kennende wert / eñ smijtende
aerom keersen luchter om verre / be-
onstse sonder eenich langer vertreck
eyrt kussen ende omhelsen/ int were te

stellen de voorboden Veneris/segghende
tot haren Alderliefsten: Och mijne eeni-
gen troost wat geneuchelick aertrijck oft
quade Fortuyne heeft u so lange van my
connen onthouden. O wat vreemde fan-
tasien hebben my gequelt in uwe absen-
tie / d'een tijdt om my gheheelicken tot
desperatie te geven/ende d'ander tijt om
in mans kleederen den staet van eenen
doolenden Ridder aen te nemen / om te
beginnen een soeckinghe die niet geeyn-
dicht en soude hebbẽ/ als in uwe vindin-
ge / oft mijnen doodt. Och Me-vrouwe
seyde Palmerin / en wilt my doch van
geenen doot spreken / want als nu ben ic
in mijn aldergheneuchelickste Paradijs
van uwe presentie. Niettemin verhaelde
hy haer op hare begeerte/ alle de fortuy-
nen / periculen ende staten die hy gepas-
seert had/sedert zijn afwesen. Int hoor-
vande welcke de Princesse in een teycken
van groote verwonderinghe haer selven
dickwils cruyste ende segende/seggende:
Also moet my God helpen mijn getrou-
we vriendt/ als ick hope dat ghy mijnen
broeder door uwe neersticheyt noch eens
wederom vinden sult. Mijn beminde Al-
derliefste antwoorde Palmerin/ ic sweer
u midts desen vastelick om mijn uyterste
beste te sullen doen sonder eenige faute/
maer ick bid u seer ootmoedelic/ dat uwe
gratie al eer ick de reyse daer toe aen-
neem/my niet weygeren en wilt de ghe-
neuchelicke converseringhe die onse be-
geerten t'anderen tijden soo wel ghecon-
tenteert heeft. Ende hier met greep hy
de Princesse in sijnen arm/dan sy en wil-
de t'selve niet dan al weygerende consen-
teren/segghende tot hem: Hoe mijn Al-
derliefste hebdy geen schaemte/en denckt
ghy niet dat u Brionelle hoort? Och
Me-vrouwe antwoorde Palmerin/ en
acht ghy niet dat Ptolomeus Brionel-
le hier te voren oock doen verstaen heeft
de ceremonien diemen behoordt te ghe-
bruycken in de hoochste gratie van de

liefde / by welcke woorden hy sulcke forze voechden / dat de Princesse goetwillichlick bedwongen wert hem pax te maecken / om te loopen den wegh daermen geenen anderen leydtsman toe en behoeft / als de natuerlicke inclinatie. Maer oft sy aẽ hem so goeden corrier niet en bevondt alsse plach / oft dat der Princesse affectie des Princen macht te hooghe estimeerde / oft dat de reyse hem verswackt hadde / oft hoe dattet was / ymmers sy seyde tot hem: Mijn aldergeneuchelickste gheneuchte / ick en can anders niet ghelooven als dat ghy my eenighe boeverye ghespeelt hebt in vreemde Landen / sonderlinghe om eenen droom die my ontrent drie maenden verleden / tot verscheyden reysen ghebeurde. Inden welcken my dochte dat ick u int gheselschap van een Coninginne sach bedrijven / t'ghene de jonge Dochters wel dencken / maer niet en behooren te segghen. Over welcke woorden Palmerin ghedachtich werdt t'goede tractement dat hem vande Coninginne van Charsen geschiet was ende vermoede vastelick datse hem een andere parte als een deuchdelicke vrouwe behoordt te consenteren / in zijnen slaep ghespeelt moeste hebben. Waerom hy Polinarde tot zijn excuys daer van verhaelde de gheheele Historie. Indient alsoo is mijn Alderliefste antwoorde de Princesse / so is die gheschiet buyten uwen wille. Derhalven salt u mijn soet hertekẽn voor dese reyse vergeven zijn. Siet daer dese Princesse goedertierenheydt vele vrouwen te boven te gaen / die ick gheloof hare mans sulcke fauten soo lichtelick niet te sullen vergeven / als achtende die te strecken tot haer groote interesse / maer de Princesse en liet daeromme niet dien geheelen nacht / als oock noch veerthien andere daer nae volghende / met haeren Palmerin te passeren in groote blijtschap / hoewel sy't aensicht des daechs met droefheyt masl kereerde. Eñ om dese sake noch beter bedeckt te houden / ginc sy haer (volgens haere gewoonte) met een swerte couleure cleeden / die sy niet te min des snachts in incarnaet veranderde / daer inne wy haer een wijltijts sullen laten besich zijn om weder om te keeren tot de Armade vande Assyriers / dwalende op de onstuyre Zee.

Hoe den Coninck van Balisarke, sijnen Sone Geresin, ende vele andere treffelicke Turcksche Heeren, met hare gheheele Armade voor Constantinopolen verslaghen werden.

Het lxxxviij. Capittel.

Het onweder t'welck Palmerin door Herculis Columnen hadde doen passeren / duerde continuelick dertich daghen lanck / ten eynde vande welcke haer de windẽ so sachtelic bestonden te stillen / dat den Coninck in weynich tijdts het meeste deel van zijne Schepen vergaderde aen de caert van Natolien / alwaer hy om Palmerin te verwachten / veerthien daghen op ancker lach / dan daerentusschen niet van hem vernemende / en werdt hy niet min bedroeft / als oft hy de gheheele Armade verloren hadde / denckende dat hy seeckerlick vergaen soude wesen / ende dat daeromme geen voordere verwachtinghe nae hem te doen en stonde / maer dede zyne seylen richten om te varen nae Constantinopolen / alwaer doen ter tijt noch Keyser was den ouden Remiclus / Vader van Griane / den welcken om zijne vele jarẽ den last vant regiment overghegeven hadde in handen van zijnen Sone Caniam / die soo haest niet veradverteert

en

en was vande comste der Assyriers/ Grecken ende Mooren / ofte hy sondt om hulpe aen alle de Christen Princen. Het secours van de welcke t'meesten-deel al aldaer gearriveert was/ als de armaet des Soudaens op eenen morghen gesien werdt vande Schiltwachten vande Haven der stadt/ die daer-om sulcken alarm maeckten / dat hen terstont alle des Keysers Chrijschvolc (eene om de muyren te defenderen/ ende d'andere om int veldt te trecken) bereyden/ daer onder hem oock liet vinden den jonghen Prince Cariteos/ Sone van den Keyser Caianam / die (om te vermijden dat de vyanden niet te Lande en quamen) met thien duysent Ruyteren/ ende twintich duysent voetvolck uyt de stadt viel / tot aen de kant vander Zee/ daer de vyanden met gewelt wilden op comen. Waer over soo veel bloedts ghestort werdt / datmen ghesepdt soude hebben de roode Zee aldaer ghevloeyt te zijn/ maer den Coninck van Balisarke / siende dat hy de volbrenginghe van zijne meyninghe in deser maniere niet en mochte ghenieten / stelde al noch te werck een hoop Archiers / die soo veel pijlen op de Christenen schoten / als ofter een haghel uyt den Hemel op haer ghevallen hadde. Ende hierentusschen dede hy op een ander plaetse te Lande setten dertich duysent van zijne Soldaten / die het volck des Keysers also overvielen / datse Cariotes met eenen grooten hoop van zijn volc dooden/ ende de reste bedwonghen tot nae de poorten te wijcken. Maer Cajam verstaende den doodt van zijnen Sone / nam haer in een groote furie te huys/ met noch acht duysent peerden/ ende vier duysent Archiers / die als hongerighe Tygren in sulcker maniere op de Turcken vielen/ datter van de selve in min als een ure: meer als thien duysent op het velt bleef legghen/ ende de reste naer hare Schepen ghedreven werden / waer van daer vele om haer leven te salveren/ haer begroeven in de onbermhertighe golven / het welc den Coninck van Balisarcke alsoo vertoornde/ dat hy van stonden aen (door de neerstichcyt van zijne Schiplieden) te Lande dede brenghen alle de reste van zijn Legher / die haer soo dapperlick weerden ende cloeckelijc vochten/ dat de twee partijen met een ghedurighe grouwelicke moordinghe in eenen gelijcken state bleven (sonder datmen wist te presumeren wie van de victorie soude triumpheren) den tijdt van drie uren lanck / inde welcke courageuselicken haer leven eyndichden den Coninck van Balisarke / met zijnen Sone Geresin/ ende een groot getal van Califfen ende Cabordanen / eñ onder de Christenen veel Princen ende Heeren / met den Keyser Caniam/ wiens doodt gheheel Griecckenlandt wel mochte beschreyen. Nochtans en wilden de twee machtighe Legheren/ om de verslaginghe van soo vele treffelicke persoonen / haer ghevecht niet doen cesseren / maer werden daer door alsoo op den anderen verhist / dat den nacht de eenighe oorsaecke moeste zijn van haere scheydinghe / die de Christenen inde Stadt deden wijcke/ brengende den ouden Remicius de droevighe tijdinghe van den doodt van zijn sone Caniam/ eñ van zijnen Nebe Cariteos. Om t'verlies van welcke twee personē hy van rouwe meynde te sterveñ/ maer siende dat den tijt andere saken vereyschte / als het onprofytelijck lamenteren / veerdichde des snachts veel Posten af/ om de comste vande reste des secours/ dat hy noch uyt Christenrijck was verwachtende / tot gheringe voort trecken te voorderē. Waer in de posten oock soo wel haer devoir

deden / dat het voorſeyde ſecours in weynich dagẽ arriveerden een deel te water ende de andere te Lande / die ſonder eenich letſel inde ſtadt geraeckten / om dat de Turcken (wetende dat de byſtant die de Chriſtenen over Zee comen ſoude / niet verre van daer en waren) haer het meeſtendeel op heure ſchepen / ende aende cant vande Zee hielden / om t'ſelve ſecours des waters te beletten datter niet te Lant en ſoude moghen gheraecken. Waer in den Keyſer Remiclus hare meyninge wel haeſt verſtonde / ende ſont daerom terſtont een Fregaetſchip aen de Schepẽ van zijn ſecours / doende haer verſekeren vande ſlachtinghe die hy te Lande meynden aen te vanghen / ende datſe derhalven niet en ſouden laten aen te comen ſoo haeſt alſſe de vuyrteyckenen ſaghen / t'welck gheenen langhen tijdt en verliep / want den Keyſer (des anderen daeghs ſmorghens den windt tot heur aencomen bequaem ſiende) liet twintich duyſent mannen uyt de ſtadt trecken met eẽ groot gedruys: Waeromme de Aſſyriers meynden datſe in veel meerder ghetal gheweeſt waren / ende lietenſe verhalven ſo nae by het Lant comen alſſe mochten / alle heure ſchepen / die byeans ledich blevẽ / overmits de groote menichte die te Lande ginck / om met een couragie te ontfanghen de Chriſtenen / die in twee viercantighe ſlachordinghen met ſulcken ghedruys ende gheweldt op haer aen quamen / datter in min als een half ure ettelicke duyſenden ten beyden zijden nae d'ander werelt reyſden / maer ſoo haeſt deſe batalie begoſte / ſachmen terſtonts eenen grooten ſmoock op de hoochſte toornen van Conſtantinopolen / waer deur het ſecours vande Zee terſtont in vollen ſeyle aen quam / ende met ſulcken ghewelt op de Turckſche ſchepen vielen / datſe die alle (teghens den danck vande Schipluyden van dien / ende eenighe weynich Soldaten die daer noch op moehtẽ zijn) te gront dede gaen ende verbranden. Waer over de Aſſyriers (ſiende datſe bedroghen waren) in ſulcker manieren de couragie verloren / datſe achterwaerts beſtonden te wijcken / t'welck den Keyſer Remiclus (die hem met noch vijfthien duyſent ghewapende Soldaten inde ſtadt veerdich hielde) ſo haeſt niet gheboodtſchapt en was / oft hy quam met zijnen troup uyt / ende overviel de reſte met ſulcken ghewelt / dat het gheheele Legher des Soudaens ſoo te water als te Lande (uytgenomen twee Galeaſſen / die deur cracht van roeyẽ ontquamen) verſlaghen worden / tot groote blijtſchap vande Chriſtenẽ / die vande Aſſyriers ende Turcken een ſeer groote buyt vercregen / treckende daer nae een yeghelijck weverom in zijn Landt / alwaer ſy onſen Heere Jeſu Chriſto grootelicx dancten ende looſden van ſo ſchoonen victorie / maer des Keyſers droefheyt was ſoo groot om t'verlies van zijnen Sone ende Neve / dat hy om de overwinninge van zijne vyanden / gheene vreuchde en conde ſcheppen. Ende om dat hy overmidts zijnen grooten ouderdom / de laſtẽ des Keyſerdoms niet wel en conde draghen / ſondt hy (met conſent van zijne Onderdanen) den Hertoch van Pere een Prince van ouden afcomſte uyt Greckenlandt) in Ambaſſade in Ongerien aen ſijnen behouden ſoone Tariſius / om die te doen verſtaen dat hy hem t'regiment des Keyſerrijcx wilde overgeven / het welc Tariſius ſo haeſt niet geopenbaert en was / oft hy reſolveerde des Keyſers wille te obedieren / ende ontboot twee van zijne nevẽ / beyde Sonen vande Hertoginne van Orimedes ſijn Suſter / den eenẽ Oudin / eñ den anderẽ Promptaleon genaemt / de

elcke hy zijne Lieutenants maecte/
n in ſijne abſentie t'Coninckrijc van
ngerien gettouwelic te bedienen/eñ
ade voorts daer na met zijn Conin-
nne Griane na Conſtãtinopolẽ ver-
ocken hebbẽ/en hadde hem niet ge-
urt het naevolghende accident.

oe Florendos Prince van Mace-
donien Pelgrims cleederen aen dede,
ende den Coninck Tariſius ombrocht.

Het lxxxix, Capittel.

V Sal ſeer wel indachtich zijn/dat
Florendos Prince van Mace-
donien (om dat hem ſijn Alder-
ſte Griane/de moeder van Palme-
n by Tariſius dẽ Coninc van Hon-
rien ontnomen was) geduerichlic-
n leefden in een groot melancolie/
e hy over twintich Jaren met een
oevige patientie verdragen hadde/
n nu alſoo vermeerderden dat hem
e hoe langer hoe onlijdelicker doch-
te worden/ overmits hem de Heerẽ
Princen van Macedoniẽ dagelicx
elden/ ende met een grooten yver
orderden/ om hem in den echtẽ ſtaet
begeven/op datſe een wettelick erf-
naem in heur Coninckrijck mochten
en ſucederen/twelck ſy ſo lange eñ
et ſo grootẽ yver aẽ hem verſochtẽ/
t hy ten leſten bedwonghen wert te
corderen heur verſoec te ſullen vol-
engen binnẽ een jaer. Int welcke hy
de eenige devote reyſe te willẽ aen-
men. Maer zijn meyninge en ſtrecte
t geen Pelgrimagie/dan verhoopte
erentuſſchen te gaen viſenterẽ zijn
minde Griane/ſonder t'voorweten
conſent vande welcke hy geenſins
ſoude hebben willẽ hylickẽ. Waer-
n hy zijn Princen ende Heeren eenen
t lanck inde bewaernisse Gods be-
l/eñ reyſde int geſelſchap van Fre-
ne/den vader van Ptolomeus/ſonder
yemants meer (in Pelgrims cleede-
ren/ op twee peertkens van cleynder
weerden/eñ ſonder eenich ander ghe-
weer als twee corte daggẽ) ſeer neer-
ſtich voort/ tot datſe binnen Bude
quamen/alwaer de Coninginne van
Vngarien doenmaels heur Hof hielt.
Eñ gaende des anderẽ daechs smor-
gens na henre aencomſte inde groote
kerc/vondenſe aldaer de Coninginne
Griane/ die den volghende dach met
heuren Coninck Tariſius nae Con-
ſtantinopolen meynde te vertrecken.
Waeromme ſy als nu eerſt devotich
Mis wilde hooren/ waer toe Floren-
dos heuren Capellaen ſach veerdich
zijn om te beſtaen te ſingen. Deſ halvẽ
hy eẽ H. devotie geveynſde/ eñ voech-
de hem dicht by't Altaer/ alwaer hy
de excellente ſchoonheydt van zijn be-
minde Griane (die hy in meer als xx.
jaren niet gheſien en hadde) ſoo neer-
ſtich contempleerde/ dat hy ghedach-
tich worde de gratien die hy wel eer
vã heur genootẽ hadde/ maer ſwaer-
lic ſuchtende/ ſeyde hy in hem ſelfs:
Eylacy daer is al nu een ander van
gauderende/ die my alle de middelen
benomen heeft/om van heur te mogẽ
verſoecken eenich amoreus faveur/
t'welcke eenen vloet van droefheden
dede vallen op zijn bedructe hert/dat
daerom alſo gequelt worde/ dattet de
andre deelẽ des lichaems zijne crach-
ten niet langer en conde mede deelen/
maer liet den armen Florendos ge-
heel uyt zijn ſelvẽ ter aerdẽ neder val-
len/ niet verre vande Coninginne/die
haer Cameniére Ptolomeſtre (welcke
haer inden toorn binnẽ Conſtantino-
polen bewaert hadde) beval den Pel-
grim op te helpen beuren/ maer al eer
ſy daer by quam/hadde hẽ Frene al-
wederom op geholpen/des niettemin
braechde ſy heur waer van dat ſulcke
haeſtighe

haestighe fieckte procedeerde. Mevrouwe antwoorde Frene/ in dese frischeyt vande kercke heeft hẽ t'herte begheven/om dat wy van Jerusalem comen/ende niet ghewoon en zijn ghelijcke coelte te verdraghen/ maer op den wech altijdts een groote hette gheleden hebben. Mijn vrienden seyde Ptolomestre gaet nae t'Hof vande Coninginne/ eñ vraecht na t'courael/ alwaer sy elcken dach hare aelmissen doen uyt deelen/daer suldy mogẽ versien worden met eenige specerien om hem te conforteren/ indien hem wederom ghelijcke slauwicheydt overquame. Van welcke goede radinghe sy Ptolomestre Godts gratie tot haren loone wenschten/ende gingen nae de eyndinge van haer ghebedt tot int courael/alwaer seer geringe daer nae oock in quam de Coninginne/eñ sach door een tralie de aelmissen uyt deylẽ aen alle de arme passanten: Int midden van de welcke recht onder de tralie ghesceten was den bedruckten Florendos/ die zijn woorden tot Griane voechde/ende seyde: Och Alderexcellentste Coninginne/ wilt doch onder soo vele charitaten een cleyne bermherticheyt bewijsen aen den aldermiserabelsten Pelgrim der gheheelder werelt. Aen welcke woorden Griane hem kennende werdt/ ende haer daer over alsoo verschrickte/datse haer uyt het venster moeste voegen/ende op een stoel gaen sitten by Ptolomestre/ die haer de oorsaecke vraechde van haere haeste veranderinge. Och mijn vriendinne antwoorde sy/ den Pelgrim die die inde kerck beswijmde/is den Prince Florendos/ indien hem mijn Heere den Coninck kennende wert/ so en sal hem niemant vander doot mogẽ verlossen. Daerom bid ic u hem te willen gaen seggen/dat hy terstont van hier vertrecke/ daer hy doch gheen profijt doen en can/want mijn devoir/ eere eñ conscientie my verbieden hem als nu eenich faveur van liefde te betoonen/ het welck Ptolomestre terstont ginc over dragẽ aen dẽ swaerlic suchtende Florendos/ dẽ welckẽ haer al weenẽde antwoorde: Och edel Ptolomestre/ doet my doch door bermherticheyt de gratie/ van Me-vrouwe Griane van mijnent weghen te bidden/ om voort eynde van mijn leven/ in recompensie van soo vele pijnen ende moeyten/ als ick soo langhen tijdt om harent wille gheleden hebbe/ te moghen ghenieten de genade van haer twee ofte drie woorden te spreecken. Ende hielt hier met soo droevighen ghelaet/dat Ptolomestre met bermherticheydt beweecht wordẽde/ de Coninginne ginc raden den Prince dese courtosie niet te weygheren/segghende hem te connen hoorẽ onder t'dexel van yet te verstaẽ vande wonderlickheden van Palestijnen/ende vande Reliquien der heylige stadt. Daer op de Coninginne antwoorde grootelicx te vreesen / dat het yemant int quade soude moghen nemen/doch datse niettemin zijn versoec consenteerde. Waerom Ptolomestre de twee Pelgrims voorts op de camer dede comen/ alwaer Florendos stracx voor de Coninginne op de knië viel/seggẽde: Och Alderliefste Griane/siet hier uwen Florendos / die tot noch toe ghetrouwelijcken bewaert heeft/de gelofte die ick u binnen Constantinopolen dede/die ick ooc in eenigher manieren niet en sal valschen/ soo verre u niet en ghelieft my te consenteren (door d'importuniteyt van mijne Princen/ ende tot de gheringhe eyndinghe van mijn leven)een andere vrouwe te trouwẽ. Ende als hy noch voorts wilde vervolgen/ so quam den Coninck met een Pagie alleene door ongeluc inde camer/eñ siende de twee

Pel-

Pelgrims/creech hy eē quade suspitie
ñ seyde: Wat bedupt dit Mevrouwe/
at ghy te deser uren in soo weynich
eselschaps tot u hebt doen comē dese
wee vreemdelingē. Eñ hier met Flo=
endos by den arm nemende/sach hy
em so neerstich onder oogen/dat hy
ien kennende wert: Waeromme hy
aestelick sonder eenich woort te spre=
en/zijnen poingaert uyt tooch/mey=
ende hē daer mede doort hert te ste=
en/ maer Florendos quam hem te
orē/eñ gaf hem met zijn corte dagge/
e hy secretelic onder zijne cleederen
oech/ so diepē steec inde lochter vor=
/dat hy doodt ter aerden voor zijne
eten neder viel/seggende: Tarisius
taelt nu t'gene ghy my over twin=
ch jaren schuldich waert. Welc deer=
spectakel de Coninginne soo haest
et gesien en hadde/oft sy viel aen de
eten van harē man/ in presentie vā
ren Minnaer/ so stijf beswijmt als
steenrotze/eñ de Pagie liep zijn beste
trappen af/ roepende met luyder
mme: Moort/moort/ alarme Heer
idders/alarme Heer Ridders/ eenē
rradelicken Pelgrim vermoort den
oninck in der Coninghinne camer.
elcke woorden Cardin(die het kint
almerin in den berch gedragē had=
)t'aldereerst hoorde/eñ liep haeste=
k met zijn blanc Rappier na de ca=
er van de Coninginne/ alwaer hy
lorendos inde deure vondt staen/ in
eyninge van hem met zijn dagghe
oor zijnē doot (die hy doch op staen=
voet verwachte) so wel weerdē/dat
en hē met gene cleynmoedicheyt en
de connen beschuldigē/ maer sien=
Cardin wert hy hem terstont ken=
nde/eñ seyde: Mijn vrient Cardin.
esus mijn Heer Florēdos antwoor=
Cardin/wat is dit? Eñ gevende hē
n geweer/seyde hy: Neemt dit Ra=
ir/ eñ defendeert u so lange als ghy
meucht/terwijle ic haestelic nae uwen
grooten vrient den Prince van Pere
loop. Eñ hier met liep hy terstont na
t'logijs vande Prince/ t'welck mede
int hof was/niet verre vā daer/noch=
tans quam hy hē (obermits hy t'ghe=
rucht mede ghehoort hadde) tusschen
weghen al ghewapent tegen met een
groot deel van zijne Dienaren ende
Ridderen. Ende van Frene verstaen
hebbende / datmen zijnen grooten
vriendt Florendos aldaer wilde doot
slaen/liep so veel te neerstiger/tot dat
hy quam op de trappen/ alwaer al=
reets ses van Tarisius ridderē doot=
lijck gewont voor Florendos voeten
lagen. Maer dē Prince stelde t'zijnder
aencomste de Ongeren in stillicheyt/
haer voor houdende datmen niet also
en behoorde voort te varen/maer veel
eer deur middelen van justitie de mis=
daet te strassē. Eñ doende zijn redē tot
den Prince vā Macedoniē/seyde hy:
Heer Florendos/ick sweer u op mijn
geloove/dat ic trecht van u eñ de Co=
ninginne na alle reden bewaren sal/
daerom geeft u in mijnen handen ge=
vanghen. In uwen handen(seer edel
Prince van Pere)geef ic my over ant=
woorde Florendos/om dat ick uwe
deucht alsoo groot achte/dat die niet
en connen toelaten/yemant hem selvē
in uwe bescherminghe overghegeven
hebbende/eenich ongeluck aengedaen
te worden. Maer nauwelicx en hadde
hy dese woorden ghesproken/oft daer
quamen ooc in eē groote furie geloo=
pen de twee neven vanden Coninc/die
met eenen toornigē moet tot dē Her=
toch van Pere seyden/dat de Conin=
ginne met de twee pelgrims op staen=
de voet behoorden gedoot te werden.
Hoe seyde den Hertoch expedeert ghy
delupden so corten recht: Ic sweer u
dat dese saecke aldus niet en sal toe=
gaen/ obermits de Coninginne geen
per=

persoon en is om also te tractere / van om dat de andere gelijcke wel wilden voort varen / sloeghen veele Griecken ende Ongaren de handen aent ghe- weer / brengende vele so van d'eene als d'ander om den hals / en souden dē an- deren oock geheel vernielt hebben / en hadden haer niet overcomen eenighe Edelluyden / die de Coninginne goedt faveur toe droegē / de welcke den twist stilden / ende deden teghens den danck van des Coninex Neven besluytē / dat de Coninginne met de twee Pel- grims souden bevolen worden in de bewaernisse vanden Hertoch om heur te brenghen by den Keyser Remiclus / op dat syne Majesteyt daer over al- sulcke justitie dede / als hy nae reden bevinden soude behoorlick te wesen. Waerom den Hertoch de doode licha- men wech deden dragen / vreesende of- ter eenigen oploop hadde moghen co- men onvert volck / die met duysenden int Hof quamen loopen / om de selve doode lichamen te sien / en brochten de twee Pelgrims in eenen stercken toorn gevangen / niet sonder groot perijckel / overmidts heur tusschen weghen vele Ongaren aen quamen / die heur (om heuren Heer te wreken) sonder twijf- fel / sonder zijne bescherminghe doodt gheslaghen souden hebben.

Hoe den Hertoch van Pere den Prince Florendos ende Frene, met de Coninginne Griane, binnen Constanti- nopolen brochte.

Het xc. Capittel.

DE Coninginne siende haer on- geluck van ure te ure aldus ver- meerderen / werdt soo desperaet datse heur selven sonder twijfel mis- daen soude hebbē / en hadde heur Car- din met sommige andere Ridderē (die haer bewaerden en beschermden / dat haer niemant van des Coninex wegē en misdede) t'selve niet belet. Waer- omme den Hertoch (so haest als hy vā den toorn der gevangenen wederom quam) heur oock meynde te troosten. Maer so haest alsse hem sach comen / vielse voor hem te voete / en seyde: Och edel Hertoch van Pere / indien eenighe bermherticheyt in u herte plaets can grijpen / so wilt my doch niet langher laten getormenteert worden in dit le- ven / t'welc my hoe langer hoe droevi- ger valt / maer executeert over my de sware straffe die een ander verdiend heeft / deur het beschreyelicke feyt van den doodt mijns mans / daer aen ick nochtans ontschuldich ben / gelijc den Almachtigen God / eenige ondersoec- ker van het binnenste der herten / ghe- noechsaem openbaer is. Ende dese reden verghezelschapte sy met soo vele deerlicke clagingen en sware suchten / dat den Hertoch hem niet onthouden en conde van met haer te weenen / ant- woorden: Ghy en sult met u schreyen en kermen niet beters connē uytrich- ten / als een swackheyt des lichaems / ende een quellinghe des geests. Siet / men moet hem te vreden stellen in de saken die anders niet zijn en mogen: Den Coninc is doot / hy moet begra- ven zijn / Florendos heeft misdaen hy sal gestraft wordē / en vele van u Rid- ders zijn gewont / het beste is datmen- se genese. Daerom en employeert uwē tijt niet langher in dese onprofijtelic- ke lamentatien / maer stelt ordeninge om uwe onschuldt te doen voor uwen Vader den Keyser. Met welcke woor- den hy haer eenichsints meynden te vreden te stellen / maer sy werdt daer- omme noch meer bedroeft / en en wil- de geensins consenteren datmen haer tot den Keyser soude brengen / seggen- de duysentmael liever te sterbē / om de

grote beschaemtheyt diese vreesde te
sien hebben/van haer te presenteren
haers Vaders ende Moeders pre=
sentie/besorgende dat alle voorgaende
geschiedenissen tusschen haer ende
Florendos verloopen/int licht souden
comen. Desniettegheſtaende wordtse
(nae dat de heerlicke uytvaert van dē
Coninc geschiet was) met ghewelt in
een Ros bare ghedraghen / int ghesel=
schap van d'Infante Hermide haer
dochterken / vanden ouderdom van
twaelf Jaren / t'welc sy by haer sette
om haer te beter te moghen vertroo=
sten. Nochtans en lietense haer nau=
welijcx een spelde daerse haer selven
niet soude hebben moghen misdoen.
Ende aldus werdtse met de twee Pel=
grims vanden Hertoch ende zijn ge=
selschap ghebrocht nae Constantino=
polen/ daer al voor hare comste gear=
riveert waren de voorseyde twee Ne=
ven van den dooden Coninck/ die den
grooten Keyser Remicius op staende
voet te kennen gaven/ende affirmeer=
den dat haren Oom den Coninc Ca=
ritius / van den Prince Florendos
gedoodt was/om dat hy hem op het
overspel met zijn Coninginne Griane
betrapt hadde. Welcke tijdinghe den
Keyser soo seer verdroot/dat hy zijn
hayr ende baert uyt trock / ghelijck
een ontsinnighen mensch/ roepende
met luyder stemme: Och ick arme el=
lendighe oude man/waerom heeft my
de al vernielende doodt in eenen ver=
drietighen ouderdom tot hier toe ge=
spaert? dat ick nae het beschreyelick
overlijden van mijnen Sone Caniam/
ende Neve Cariteos/tot de vervullin=
ghe van mijn ongheluckige Fortuyn=
en mijn eenighe Dochter een verra=
derlijcke Overspeelster ende Moorder=
nersse moet hooren noemen. Eylacy/
wat ontfingh noch eenighen troost om
my te confoorteren teghens de groote
droefheydt van den doodt van mijne
Sonen / om datse vechtende voor het
Christenrijck/ haer leven in eeren be=
staet haddē. Maer och dese injurie is
so groot/eñ valt my soo swaer / datse
my niet een eenich punct van vertroo=
stinghe en laet. Welcke claginghe hy
noch langher wilde volherden / maer
hem quamen vertroosten het best dat=
se mochten / de Keyserrinne met som=
mighe van zijne Heeren / eene vande
welcke/ na het wech gaen van de twee
Neven des Coninckx / tot hem seyde:
Alderdeurluchtichsten Keyser / uwe
Majesteyt moet bedencken / dat des
Coninckx Neven moghelijck achten/
dat de Coninginne Griane verstoten/
ende sy als Momboiren vande jonge
Princesse Hermide / by provisie int
Coninckrijck gestelt souden worden/
ende het selve alsoo metter tijdt tot
haer eyghen te trecken / indien haer
beclaginghe ten effectie gheraeckte/
t'welck haer principalijck tot dese be=
schuldinghe beweecht mach hebben/
ende niet den doodt van haren Oom
Caritius/ daer aen sy ontschuldich
can zijn. Derhalven dunckt my dat
uwe Majesteyt hem in dese sake niet
soo hebich en behoordt te verstoren/
maer veel eer met rijpen rade behoort
te procederen. Welcke woorden den
Keyser een weynich te vreden stelden/
nochtans swoer hy / dat hy om zijne
groote droefheyt / de couragie vande
justitie in eeren te houden/ niet verlie=
sen en soude / maer zijn Dochter met
den Prince van Macedonien alsoo te
doen straffen/dat d'alderleste mensche
van dese werelt / daer van noch me=
morie souden hebbē indiense int min=
ste deel vā de clachte schuldich bevon=
den worden / want hy gheresolveert
was haer in sulcken geval met groo=
te tormenten levendich te doen bran=
den.

Hoe Florendos ende Griane door de sententie van den Raedt des Keysers ontfanghen worde, om hare clachten door Camp-vechtinge te mogen doen purgeren.

Het xcj. Capittel.

DEs anderen daechs hier nae arriveerde den Hertoch met zijne ghevangenen oock binnen Constantinopolen/ alwaer hy voorts nae t'Paleys dede brengen de Coninginne Griane/ die terstont op de knen viel voor haren Vader den Keyser/ eñ haer Moeder de Keyserinne/ de welcke tot haer seyde: Ick en weet niet hoe ghy (die ghesproten zijt van soo deuchdelicke ouderen) sulcke boosheydt hebt connen ghebruycken/ van te doen vermoorden uwen echtē man/ ja dat meer is (seyde den Keyser in eenen toornigē moet opstaende) overmidts sulcke vileyne oorsake des overspels/ dat mijn grauwe eñ kale hooft (t'welck ick tot noch toe niet eeren ghedraghen hebbe) daer over onteert sal worden/ om de sotte opinie der menschē die tot schande vanden geheelen boom reeckenen/ indien eenigen tack vande groenheyt der deucht verdorret/ maer ick hoop alsulcken tack vanden mijnen soo wel te snoeyen/ dat die verbrandt wesende/ den boom wederom in zijnen eersten fleur sal staen/ hoewel ghy met uwe boosheyt u beste ghedaen hebt tot dese boose Fortuyne te helpen/ om hare crachten meer over de grooten als de cleyne te vertoonen. Eylacy mijn Heer ende Vader antwoorde Griane al schreyende/ dat de Fortuyne een wreede vyant is vande hooghe persoonen/ en behoeftmē niet geene andere Historien te proberen/ als met uwen laetstē Crych teghens de Turcken/ ende de groote leughenen die mijne vyanden teghens my bedacht hebben. Om de welcke te wederleggen ick bedwonghen worde de waerheyt van dese gheschiedenisse te verclaren/ niet om mijn leven te salveren/ om dat ick weet de doot een haven van de miserable creatueren mijns gelijckende te wesen/ dan om mijn eere te verdedigen/ die mijne valsche aenclaghers segghen vercort te zijn by den Prince Florendos/ den welcken ick vrywillichlick beken met een eerlicke ende oprechte liefde (in meyninghe van hem tot eenen man te nemen) alsoo bemindt te hebben/ doen ick noch alhier binnen Constantinopolē woonde (sonder dat hy nochtans oyt yet als behoorlijck van my genoten heeft) dat ick Carisius veel eer voor mijnen vyandt als Alderliefste/ door u bedwanck moeste trouwen/ het welck my met een groote droefheydt uyt u presentie dede scheyden mijn vader/ maer eylacy in hōdertmael grooter miserie ben ick daer al nu wederom in ghecomen/ om dat de nijdighe menschen my opleggen van te hebben doen dooden mijnen echtē man/ t'welc sy valschelick liegen: Want in Ongerien gecomen zijnde/ ercech ic terstont berou vanden wille mijns Vaders teghenstaen te hebben/ ende veranderde mijne affectie op mijnen overleden lieven man/ dien ick noyt int gheringste punt/ niet alleene van wercken/ maer oock van de woorden ende gedachten niet misdaen en hebbe/ dan quam Florendos (die ic in twintich Jaren niet gesien/ oft yet van ghehoort en hadde/ my van zijne Pelgrimagie (eñ noch in syne Pelgrims cleederen) besochtē/ alleen door een oude vriendtschap ende sincere liefde/ gelijck Suster eñ Broeder tot den anderen behooren te draghen/ om my yet te vertrechen vande wonderlickheden van Palestijnen/ eñ vande Reliquien van den heyligen

Lande/

ande / maer en hadde noch nauwe-
r twee ofte drie woorden ergheus
y ghesproken / als den Coninck ons
er quam/den welcken mogelick be-
echt wordende door een sotte jalou-
oft ouden haet/meynde Florendos
dooden/van den Prince sich verwe-
nde/heeft hem eerst het leven beno-
en. Waer over ick tot mijn seer
oot berouw / bekende mijne vyan-
n/sonder de vaet oorsaeck ghegeven
hebben/om my te moghen lasteren/
u groot verdriet mijn Vader. Der-
lven ick onweerdich ben den naem
n uwe Dochter te ghenieten / wilt
rhalven vergeten alle Vaderlicke
fde/ende ghebruyckt over my d'al-
rwreetste straffe diemen sonde mo-
en bedencken / de welcke ick bereyt
n te lijdē met een groote blijtschap/
ic schep upte hope van dat ic daer
oor verlost sal worden van dit mise-
bel leven/ende nae mijnen doodt een
wighe glorie vercrijghen / om pa-
ntlick verdragen te hebben de straf-
van een misdaet daer ick ontschul-
h aen ben. Ende als sy noch meer
lde spreecken/ quam de ionge Prin-
se haer dochterken Hermide / den
ypser oock te voete vallen/seggende:
er doorluchtighe Keyser / mijn be-
erte is altijdt geweest om uwe Ma-
teyt eens te mogen sien / maer ey-
i mijn quade avontuere is so groot/
t in plaetse van gheneuchte ende
euchde / t'selve ghesehiet in kermen
e weenē: In welcke droefheyt (sey-
sy haer tranen vande wangen wis-
de) ick uwe Majesteyt voort eerste
soeck dat ick u opt dede/ootmoede-
t bidde seeckerlijck te willen geloo-
n/dat Me-vrouwe mijn moeder in-
n doodt van mijn vader t'geringste
nte niet schuldich en is/want ick eñ
aer Jonckvrouwen daer van ge-
chsame ghetuygenis weten te ge-
ven. Welcke bedructe woordē eñ droe-
vige gelaet van dit jonge dochterken/
den Keyser in sulcker manieren be-
weechde/ dat hy haer opheffende/oock
bitterlijck begonst te weenen/met vele
vande omstaende Heeren / de welcke
tegen hē seyde dat de sake door camp-
vechtinge behoorde geeynt te werden.
Daer op hy antwoorde/dat zijn doch-
ter noch de twee Neven vanden Co-
ninc geene justitie ghewevghert soude
worden. Eñ hierentusschen quam den
Hertoch van Pere/die door bevel des
Keysers de Coninginne in haer Ca-
mer dede brengen/eñ aldaer bewaren/
nae dat hy Florendos eñ Frene in een
vaste gevanckenisse doen sluyten had-
de/waer met dese saken berusten tot
des anderen daeghs smorghens / dat
haer Promptaleon ende Oudin seer
vroech stoutmoedich quamen pre-
senteren voor den Keyser / segghende/
datse haer grootelijcx verwonderden
van dat het vyer noch niet ontsteecken
en was om de drie misdadighers te
branden. Daer op den Keyser ant-
woorden/dat hy niet gesint en was in
de sake so haest te procederen / om dat
hy de misdaet van zijne dochter soo
openbaer niet en bevont / als hare be-
schuldinghe met brocht/ door dien dat
sy aen den doodt van haren man wel
conde ontschuldich zijn / niet tegēstaē-
de dat hē Florendos in pelgrims clee-
derē aengesprokē eñ omgebracht had-
de/ooc dat dē Prince sonder in zijn ont-
schuldinge gehoort te worden / niet te
veroordelē en stonde. Waerom hy den
Prince van Pere geboot hem terstont
present te doen comen. Na welc bevel
den Hertoch Florendos aldaer brach-
te/den welcken soo mager ende swack
was/dat hy hem nauwelicx over eynt
en conde houdē/ veel meer om de quel-
linge vant medelijdē vā de Coningin
zijn Alderliefste/als om zijn eygē ver-

driet / nochtans voor den Keyser te voete vallende / versterckte hy syn stemme / ende seyde: Alderdeurluchtichste Keyser / de meeste droevicheydt die my quelt / wort veroorsaect deur dien dat ic in uwe presentie / in plaetse van mijnen dienst te presenteren / u moet comē aen doen een groot verdriet / om een saecke daer aen ic sweer Me-vrouwe de Coninginne u dochter in gheender manierē schuldich te wesen noch wetenschap van ghehadt te hebbē / want ic haer alleene door de obligatie van oude kennisse quam groeten / sonder mijn meyninge in eeniger manierē te wesen / de eere van haer oft des Coninckx int gheringste punt te mis doen / als hy my so secretelic quam overvallen / dat ick om mijn leven te salveren / t'zijne benemē moeste. T'zijn maer fabelen zeyde Promptaleon / want de verraderije van eñ de Coninginne is een yeghelijck bekent. Ghy versekert u sonder ghetuygen antwoorde Florendos / maer soudy t'selve mette wapenen wel dorven versekerē. Seer wel seyde Promptaleon / tegens alle de gene die ter contrarien soudē willē sustineren. Daer op Florendos repliceerde: Och indient zijne Majesteyt geliefden den dach vande Campvechtinghe uyt te stellen / tot dat ick een deel van mijne gesontheyt weder vercregen mochte hebben / so soude ick alleene u ende u Broeder metter daedt bewijsen / dat de Coninginne ende ick eerlicke luyden zijn / maer ghylieden Verraders / die ons valschelick compt beschuldighen. Om welcken twist te stillen / dē Keyser synen Raet dede vergaderen / ende wees daer op niet dien voor recht / dat overmidts de sake met gene ghetuyghen bewesen en conden worden / Promptaleon ende Oudin haer segghen souden moeten verdedigen int open velt / tegens twee alsulcke Ridderen / als de Coninginne ende Florendos soude moeten presenteren binnen den tijt van thien dagen / daer van den Prince selfs eene soude mogē wesen / indient hem gheliefde / ende dat de overwonnē partije als Verraders gestraft souden worden. Welcke conditien de twee Broeders accepteerdē / als oock dede den Ridder Florendos / die in so deerlicke gestaltenisse wederomme nae den toorn van zijne gevanckenisse ghebracht werde / dat alle de ghene die in zijn gesichte quamen / hem achten niet te sullen connen leven tot den tijt vande vechtinge. Om de welcke te verbeyden / oock seer nauwe bewaert worde de bedroefde Coninginne / die grootelicx vreesde / datse om dē grooten faem van de crachs eñ stoutmoedicheyt harer vyanden / ghenen Ridder en soude connen vinden / om hare saken te defenderen. In welcke benautheyt wy dese twee bedruckte Minnaers voor eenen gheringen tijt sullen laten / om daerentusschē wederom te keeren tot onsen Palmerin / hē vermakende met zijn Polinarde.

Hoe Palmerin wederom oorlof nam van Polinarde, om haren Broeder Trineus te gaen soecken.

Het xcij. Capittel.

Polinarde haren Minnaer in hare machte hebbende als voorgheseyt is / en wilde nochtans de fortuyne niet te veel toe betrouwen maer verborchden hem des daechs seer neerstelijck in heur Cabinetgen / daerse hare juwelen ende properheyden inne hadden / ende alleene den Sleutel van droech / staende seer dicht aen haere Camer / daer in sy hem nochtans des avonts

conts niet en vergat te doen comen/
n zijn eensaemheyt vandē dach door
er gheselschap vanden nacht te re-
mpenseren/niet teghenstaende de te-
enwoordicheyt van Brionelle/die
ewoon was by de Princesse te sla-
n/maer sy behielp haer(om Palme-
n plaets te maecken) ter liefde van
er vrouwe/dickwils op een banck/
eveynsde een derdendaechsche ve-
nde cortse te hebben/om de Jonck-
ouwen die inde Camer daer benevē
eyē/geē quade suspitie te geven opt
erammel dat de nachtgeesten inde
re bedreven/ de welcke Polinarde
o langhe met een blijde bevreestheyt
amen quellen/tot dat den Dwerch
rbande op eenē morgen seer vroech/
s den claren Phebus eerst zijn soete
oorlooperste Auroram vertoonde/zij-
n Meester/door de hulpe van Bri-
nelle/secretelick quam visiteren/tot
m seggende dat Olerike by alle zij-
Goden swoer nemmermeer uyt de
dt te sullen trecken/voor dat hy de
incesse Polinarde gesaluteert sou-
hebben. Ooc badt hem dē Dwerch
et te willen verreysen/sonder hem
ede te nemen. Tot welcke twee sa-
n Palmerin soo gheringhe gheene
iddelen en wiste te bedencken/maer
eef heel peynsachtich staen/tot dat
rionelle tot hem seyde: Mijn Heer/
et hier twee Comedien/die d'eene dē
nder sullen moghen doen spelen/ Or-
ande moet segghen dat den Prince
nen Neve is/ ende zijne reyse her-
aerts over ghenomen heeft om u te
ecken/ verseeckerende dat hy hier
oormaels oock by u ghewoont heeft/
aer dat sy (om dat hy u alhier niet
hevonden en hadde) vermeyndt zijn
door alle Landen te gaen soecken.
oorwaer mijn beminde Vriendinne
ntwoorde Palmerin/ick en soude in
ndert Jaren alsulcke maechschap
niet ghevonden hebben/die ons so wel
te pas ghecomen hadde. Daeromme
bidde ick seer ootmoedelick/dat ghy
dese practijcke int werck doet stellen/
u daer voor beloovende int saeckē van
Ptolomeus alsulcke neersticheydt aen
te wenden/dat ghy seer cortelinge ge-
nieten sult de recompensie van zijne
langhe absentie. Indien ick den Key-
ser dese maechschap niet en doe geloo-
ven seyde de Princesse/soo houdt voor
seecker dat de Jonckvrouwen in den
noot oock niet en weten te stofferen.
Ende hier met dede se Orbande so dic-
wils de rolle passeren/dat hy een wijle
daer nae (den Prince met hem bren-
ghende) den Keyser dese saecke so wel
wist uyt te legghen/ dat zijne Maje-
steyt die gheloofde. Nochtans ant-
woorde hy/als ick u wel besie/so ge-
lijckt ghylupden den anderen so qua-
lijck/dat ghy van Vaders wegen den
anderen niet en cont bestaen/maer in-
dien ghy van des Moeders weghen
maechschap zijt/ soo moet d'eene in
Barbariē/ende d'ander in Schotlant
ghehylickt gheweest zijn. O eeuwige
Godt seyde den Dwerch/ verheffende
zijnen heuvel/ende springhende op zijn
teenen: veel eer moet ick in mijn leste
eynde eenen onbehaghelijcken doodt
sterven/ als dat ick lieghen soude in de
presentie van uwe Keyserlicke Maje-
steyt/ende wiste voorts so wel te blas-
phemeren/dat d'aldersuperstitieusten
hem gheloooft soude hebben/ ick laet
staen den Keyser/ die haerlieden een
gheluckighe reyse wenschte/ ende be-
val datse zijn Dochter voor haer ver-
treck souden aenspreecken/ om oftse
oock aen haren Broeder wilde schrij-
ven/oft haerluyden ende zijn Fortuy-
ne moghelijck soo gheluckich waer/
datse dien op eenighe plaetse vonden.
In welck gebodt sy niet lancsuymich
en waren/ maer ginghen aenstonts

nae de Camer/alwaer den Prince nae zijn ghelieden conde aenschouwen de Infante Polinarde/die hy overmidts hare groote schoonheydt anders niet en conde achten van eenighen hemelschen gheest/die een lichaem aenghenomen hadde/ om Palmerins Fortuyne soo veel te grooter maecken.

Waerom hy haer geern al zijne moghelijcken dienst ghepresenteert hadde/dan moeste (overmits hy de Duytsche sprake niet en verstonde (haer (tot zijn groote leetwesen) de reverentie alleene met teyckenen bewijsen/ gaende daer na met Orbande wederom nae zijn herberghe/ om aldaer te verbeyden de compste van Palmerin den welcken (in resolutie van te soecken tot dat hy Trineus doodt ofte levendich ghevonden soude hebben) den volgendē nacht van zijn beminde Polinarde (niet sonder vele claghen ende tranē) oorlof nam/ende van Brenelle gheholpen wordende/ den wech die hy ghecomen was/ ginck hy nae de Herberghe/ alwaer Orbande ende Olerike hare dinghen al veerdich ghemaeckt hadden om te reysen. Deshalven sy onder haer drien des smorgens seer vroech besloten te rijden uyt de stadt van Gent/ inde welcke Palmerin soo langhe zijn Casket toegheslooten hielde/ tot datse uyte poorte waren/om niet bekent te worden.

Hoe Palmerijn eñ Olerike vochten teghens thien Ridderen.

Het xciij. Capittel.

DEse drie Cameraten reysden soo neerstich voorts/datse in weynich daghen quamen int Coninckrijc van Vngarijen/int welck sy int eynde van een Bosch/ontmoeten thien Ridderen/ waer van den eersten met hem voerde een Jonckvrouwe/die seer jammerlick tot haer riep: Och edel Ridders helpt my doch uyte handen van dese schelmen/ die om my te rooven/ mijnen echten man ende twee Broeders verradelicken ghedoot hebben. Welcke woorden Palmerin soo haest niet ghehoordt en hadde/ oft hy sloot zijn Casket/ende groete den ghenen die de Jofvrouwe met hē voerde/ met zijn knodse die hy aen sijnē sadelboom voerde/ soo soetelick opt hooft/ dat die om dancbaer te zijn van sulcke courtosie hem tot op d'aerde toe vernederde sonder opt wederom op te staen/ maer viel de Jonckvrouwe door grooter verschrickheyt boven op hem/ terwylen soo dat Olerike eenen anderen dwers door lijf runde/niet tegēstaende dat die zijne Lancie brack op het harnas van den selven Prince/ t'welc Palmerin seer wel aensiont/roepende edel Prince aen d'andere/ dese twee en sullen ons gheen letsel meer doen/ het welcke hy nauwelijcx uyt ghesproken en hadde/ oft sy vielen beyde met sulcken couragie op de reste/ datse daer van in min als een half ure ses op het groene gras neder leyden/ om dat Palmerin met sijnen knodse niet eenē slach en sloech/ oft hy brack niet dien eenen arm/oft rugbeen/ oft schouder/ ofte eenich ander lidtmaet van zijne vyanden. Waer van de twee resterende de professie van haere Cameraten niet en wilden naevolghen/ om dat haer dese oorden gheheelicken niet aen en stonden/maer vluchten om het seerste. Waerom Palmerin met Olerike de Jofvrouwe nae haer Casteel brochten/niet verre van daer ghelegē/ tusschen weghen van haer geseyt worden/ hoe dat den Ridder die haer opt peert voerde/hier te voren op haer verlieft gheweest ware/ maer dat sy des

...t teghenstaende aen eenen anderen
...chylickt was ghewoorden/door den
...l van haren Vader/voor wiens ca-
...l hy den voorgaenden ghcheelen
...cht laghen ghelepdt hadde/ tot
...t sy des smorgens met haeren man
...twee vā hare Broeders uyt quam/
... de geneuchten te nemē vandē Ent-
...gel te jagē lancr eē Rivierkē/ maer
...waren nauwelicr een Boochscheut
...echs vant Casteel ghecomen/ oft
...eren voorseyden Man ende twee
...oeders worden vermoort/ ende sy
...t ghenomen van den voorgenoem
...n Rober/ die haer alrcets gedreycht
...de zijn jonghers ende stalknechten
...r te leveren om geviolecrt te wor-
... ende daer na wreedelic te dooden.
... de dese propoosten geeyndicht heb-
...de/ quamense aent Casteel/ alwaer
...r van grooter blijtschap te gemoet
...am de Moeder vande Dochter/ de
...lcke haer de reste van dien dach eñ
... volgenden nacht met vele danck-
...ghinghe het beste tracteerde datse
...chte/ maer des smorghens vroech
...den de twee Ridders vertrecken/
...redē sonder ophouden so lange tot
... sy quamen aen een clare fonteyne/
...eckt met een seer coele schaduwe/
...r onder sy afstonden om haer te
...ten/ eñ hebbende een weynich van-
...spijse genomen die Orbande in zijn
...eltgen na voerde steldē haer Pal-
...rin eñ Orbande/ om de groote hitte
...nden middach te passeren/ onder de
...lte/ om een weynich te slapen/ maer
...erike ginc hierentusschen een wey-
...h ter zijden af sparseren/ geneuchte
...mende int aens houwen der groene
...schen ende dallen/ Fonteynen ende
...rghen/ met de hooveerdighe Ca-
...elen/ daer op gebouwet staende/ dan
...en was nauwelicr een vierendeel
...s van daer gheweest/ oft de twee
...dders die daer vande thien ontco-
men waren/ den voorgaenden nacht
int huys vanden vader des genen die
de Jofvrouwe meyndete rooven/ ghe-
weest zijnde/ hadden noch drie ande-
ren tot haer gecregen/ eñ quamen alle
vijf ghewapent Palmerin ende Oleri-
ke verbolghen/ ende alsse ontrent op
twintich passen na by den slapenden
Palmerin waren/ wert hem den eenen
(die den voorgaenden dach mede ont-
vlucht was) kennende. Waerom hy
van zijn peert stondt/ eñ uyt treckende
zijn sweert/ ginc hy sachtelic ter plaet-
se daer Palmerin lach en sliep/ mey-
nende hem alsoo t'hooft af te slaen/
maer als hy t'sweert bycans verhefte
om den slach te doen/ so riep eenē Rid-
der (die ter goeder avontueren aldaer
ontrent was comen jaghen) Hoe ghy
Verraderken vermoort hem niet sla-
pende/ soo luyde/ dat Palmerin daer
over wacker worde/ siende het blancke
sweert boven zijn hooft veerdich om
hem den doodelicken slach te gheven.
Deshalven hy seer verschrickt wor-
dende/ zijn beste dede om dien slach te
ontspringhen. Desniettegenstaende
creech hy een wonde boven opt hooft/
t'welck den Ridder die den roep gedaē
hadde met sulckē toornicheyt beweech-
de/ dat hy haestelic tot den genen reet
die Palmerin de wonde gegeven had-
de/ eñ hem met syn sweert t'hooft met
den eersten slach van den romp dede
vliegē/ voegende hem daer na in sulc-
ker manierē by d'andere (die haer alle
vier met eenē fellē moet op Palmerin
geworpen haddē) datter twee van diē
bedwonghen worden haer aengesicht
tegens hem te keeren. Eñ hierentus-
schen hiel Palmerin in eē vande peer-
dē der twee (tegens de welcke hy noch
te doen hadde) een vande voorste voetē
af. Waer over t'peert soo swaer op de
rechter zijde van zijnen Meester viel/
dattet zijn eē been brac. Eñ inden sel-

ven tijdt dat Palmerin dit beſchickte/ greep dē Ridder die hem uyt dē ſlaep ghewect hadde/ een vande Lancien van zijn twee Campvechters/ eñ ſtack den anderen daer mede ſo crachtelick int viſier/ dat hy hem de hernpan van een dede berſten. Oock quam ghedurende deſe termen/ nae haer toegeloopen den Prince Olerike/ met zijn bloote ſweert inde handt/ om dat hy ghehoordt hadde den eyſſelicken creet die Orbande dede/ als hy meynde dat zijnen Meeſter het hooft af gheſlaghen ſoude zijn geworden/ t'eerſte ontmoetende den genen die zijn een been ghebroken hadde/ hinckende opt ander/ als oft daer een Exter hadde aen comen huppelen/ nae eene vande peerdē/ met het welcke hy meynde te ontcomen/ maer Olerike ſloech hem in den nec/ dat ſijn hooft op de neuſe int gras neder viel/ ſeggende: Sydy ſo broot-dronckcn dat ghy over wech al ſpringende moet comen: Voorwaer ick ſal u ſtilder leeren gaen/ ende liep voorts nae de ander twee die noch reſteerdē/ de welcke ſiende haren derden vyandt aencomen/ dochten wel datſe verkieſen moeſten een eerlick ſterven/ oft een ſchandelijck gaen loopen. Waerom ſy het beſte volchden/ eñ ſalveerden haer met het haeſtelick meten vande lengte des wechs/ die ſy noch niet lange geloopen en waren/ als Palmerin by dē Ridder ginc die hem uyt den ſlaep gewect hadde/ eñ kennende wert dat het zijnen grootē vyant Friſol was/ daer hy ſo dicwils tegens gevochten hadde in Engelant eñ Vrancrijc/ als hier voren op verſcheydē plaetſen verhaelt is/ maer ver anderde zijne groote oude vyantſchap/ eñ greep Friſol in zijnen erm/ ſegghende: Siet hier alderdeuchdelicſte Ridder/ in uwe macht den genen die u voormaels ſo grooten overlaſt aengedaen heeft/ maer al nu niet meer uwen vyant/ dan alſo aen u verbonden/ datter geenē perſoon ter werelt leeft/ om de welcke hy uwe vrientſchap eñ dienſt ſoude willen verlaten. Om welcke woorden Friſol zijnen ouden vyant eñ tegenwoordighen vrient ooc kennende wert/ eñ antwoordē met een groote verwonderinghe: O Godt wat grooter gratie hebt ghy my hedē gedaen/ van dat ic door mijnē middel uyt t'perijckel des doots verloſt hebbe/ den ghenen die de fleur is van alle Ridderē/ eñ de vyantſchap die ic t'onrecht tegens hē ontfangen hadde/ door een grooter als broederlicke liefde te vreden gheſtelt. Ende hier met redenſe door de begheerte van Friſol/ nae een Caſteel twee mijlen van daer gelegen. Waer op (gelijc Friſol Palmerin tuſſchen wegen vertelde) een Jonckvrouwe woonde Leonora genoemt/ welcke hy alſo beminde/ dat hy altijts haren Ridder ſoude blijvē/ om datſe hem geneſen hadde van een ſware ſiecte/ ende daer nae den laſt opgeleyt van mans wercken te doen/ niet tegenſtaende dat ſy zijn vrouwe niet en was. Oock dat hy in Engelant wel ghehoordt hadde/ hoe dat des Coninex dochter Agriole/ by hem eñ Trineus niet genomē ware. Waer teghens hem Palmerin int cort verhaelden al t'gene dat hē ſedert gebeurt was/ ſonderlinge dat hy Trineus eñ Agriole op Zee uyt zijn geſelſchap verlorē hade/ eñ dat hy daerom vaſtelick ghereſolveert was ſoo lange te ſoecken/ tot dat hy die doodt ofte levendich wederomme ghevonden ſoude hebben. Daer op hem Friſol antwoorde/ dat hy (aengeſiē de Fortuyne door ſo avontureuſe middelen van ſoo groote vrientſchap/ ſo groote vrientſchap in eē oogenblic tuſſchē haer gemaect hadde) zijn geſelſchap niet ſoude verlatē/ maer ſwoer op alle plaetſē met hem te reyſen/ tot dat ſy de voorſz

personen

ersonen gebonden soude hebben / in-
ient hem gheliefden / my en gheliefft
ulcx alleene niet antwoorde Palme-
in / maer oock en soude ick ter werelt
heen behaechelicker geselschap mo-
hen vercryghen / ende hier met qua-
iense opt Casteel / alwaer haer Leo-
ora ter liefden van Frisol seer wel
racteerden twaelf daghen lanck ge-
uyrende / tē eynde vande welcke Pal-
erin hem van zijne wonde ghenesen
evonde / waerom Frisol Me-vrouwe
eonora te kennen gaf nootsaeckelijc
moeten vertrecken met dese Ridde-
en dan beloofden seer gheringe we-
erom te comen / om haer also eē wey-
ich te breden te stellen / vande droef-
eyt diese soude scheppen in zijne ab-
entie / des niettegheustaende wert hy
an haer al weenende adieu geseyt / eñ
eysden met Palmerin ende Olerike
oort.

Hoe Palmerin met zijne Cameraten den Prince Florendos vondē binnen Constantinopolen.

Het xciiij. Capittel.

Frisol / Palmerin ende Olerike upt het gheselschap van Leonora ghescheyden zijnde / reysden soo neer-
ich datse in ses daghen daer nae bin-
en Bude quamen / alwaer sy voorts
erwitticht werdē vanden doot van-
en Coninck / ende vande ghevancke-
isse der Coninginne met den Prince
Florendos / waerom Palmerin seyde /
at hy niet en soude rustē voor dat hy
hecomen waer in Florendos presen-
e / om te sien / oft hy hem soude kon-
en verlossen / overmidts hy van dien
e Ridderschap ontfanghen hadde / eñ
em daeromme alle dienst begeerdē te
ewijsen / derhalven zijne Cameraten
er neerstich met hem reysdē / tot voor
de stadt van Constantinopolē / alwaer
sy eenen Riddrr vonden jaghen / aen-
gen / aenden welckē Palmerin vraech-
den / oft hy hem niet en wiste te ver-
trecken vande ghelegentheyt der sake
vanden Prince Florendos / daer op
hem den Ridder antwoorden / dē Key-
ser twee daghen daer te vorens gheor-
dineert te hebben / dat de Coninginne
met den Prince ontfangen soude wor-
den / om haer te rechtveerdighen met
Campvechtinghe / door twee alsulcke
Ridderen als sy binnen thien daghen
daer toe soude moetē fornierē / tegens
de twee Neven des Conincx / vā welc-
ke reden Palmerin met zijne Came-
raten seer verblijdt worden / eñ voech-
den haer inde Stadt ende Palleys / al-
waer Palmerin inde groote Sale (die
sy gheheelijck met swert becleedt sa-
ghen / in een teecken van droefheydt)
aenden Keyser versocht / dat hy den
Prince van Macedonien inde gevan-
ghenis sonde moghen visiteren / alsoo
hy hem voor zijnen Heere kende / ende
daerom bereyt was zijn recht te ver-
dedighen: daer op hem zijn Mt. ant-
woorden / dat hem sulc behoorlijc ver-
soeck niet gheweyghert en soude wor-
den / maer geboodt terstont eenē deur-
wachter dat hy hem inde toorn soude
brenghen daer den Prince Florendos
inne gevangen lach / den welcken hem
so haest niet gesiē en hadde / of hy wert
seer verwondert / om dat hem bycans
niemandt en quam visiteren / eñ noch
vovē al / als hy Palmerin voorts voor
hem te voet sach vallē / seggende eyla-
cy mijn Heer Florendos / het leetwesen
t'welc ick heb over uwe quade fortuy-
ne / is so groot / dat ick het geensins en
can uytspreken / maer ic bid u dat ghy
u te vredē wilt stellen / want siet hier u-
wē Palmerin / die hem veel eer in hon-
dert stucken sal laten houwen / als u in
de miserie te latē. Florēdos die d'ogē

geſwollē eñ verduyſtert hadde/ over-
mits het gheduyrich weenen over zijn
Alderliefſte Griane/ en hadde te vorē
niet geſiē dattet Palmerin was/ maer
als nu door ſulcke reden ſoo neerſtich
acht op hem ſlaende/ dat hy hem ken-
nende wert/ en dochtē hem zijne han-
dē niet genoechſaem om de wellecom-
ſten te bewijſen/ noch de ermen om te
omhelſen/ noch de beenen om de reve-
rentie te doen ſeggende: Och Palme-
rin mijn eenighe hope/ wat Fortuyne
heeft u doch ſo lange uyt mijn preſen-
tie ghehouden/ ick bidd u wilt my die
doch vertrecken/ om daer mede te re-
compenſeren de groote quellinghe die
ick geleden hebbe/ om van u dus lan-
ge abſent te weſen. Mijn beminde
Heer antwoorde Palmerin/ op eē an-
dermael ſal ick u daer van het geheele
diſcours doē/ want dē tijt en vereyſcht
nu alſulcke ſaecken niet/ maer conſen-
teert ghy my alleene dat ick den ſtrijt
in uwen naem ſtaende houde/ teghens
eene vande twee Neven des Coniner/
t'welck hem Florendos niet alleen en
conſenteerde/ maer ooc vele hoogelic-
ke dancſeggingen daer van voorhiel-
de/ hem mede verclarende zijn ſaecken
rechtveerdich te weſen/ als vande Co-
ninginne na de trouwinge van Tari-
ſius/ noyt eenich ander faveur gheno-
ten te hebben/ als een eerlicke vrouwe
eenen anderen als haeren Man met
eeren ſoude mogen conſenteren/ maer
dat hy hem ghedoodt hadde/ ware ge-
ſchiet om ſijn lijf te verweeren/ boven
diē dat hy miſ bruycte zijn echte vrou-
we die hy voor hem wettelick getrout
hadde. Waer nae Palmerin wederom
tot dē Keyſer keerde/ hē voorhouden-
de dat hem Florendos alle zijne ſaken
in handen geſtelt hadde/ eñ indiender
noch geenen Ridder voor de Conin-
ginne en was/ dat ſijnen vriendt ende
Cameraet (wijſende op Friſol) met eē
groote affectie bereydt waer om haer
recht te verdedighen/ hem mede ſeg-
ghende/ die van alſulcke couragie te
zijn/ datmen tot de ſaecken die door de
wapenen gheeyndet moeſten werden/
geenen bequamer en ſoude moghen
vinden. Daer op dē Keyſer antwoor-
de/ dat voor ſijn Dochter de ſake noch
niemandt aenghenomen en hadde/ eñ
dat ſy derhalben gheprefereert ſoude
worden voor alle andere. Maer Fri-
ſol ſeyde dat zijne affectie tot der Co-
ninginne dienſt wel noch veel grooter
was/ als zijnen Cameraet verclaert
hadde/ dat hy voor de Campvechtin-
ghe daer op eerſt begeerden te hooren
haer conſent. Om welcke oorſaecke
hem dē Keyſer met zijne twee Came-
raten dede leyden in zijns Dochters
camer/ alwaer Friſol Griane voorts
te voete viel/ ſeggende: Alderexcellent-
ſte Coninginne/ den faem van uwe
deucht eñ ontſchuldicheyt vande ſake
die uwe vyanden u opghelevt hebben/
is ſo groot/ datſe my veroorſaect heeft
my ſelven te comen preſenteren tot de
verweeringe van uwe Majeſteyt/ in-
dien u ghelieft my door gratie voor
uwen Ridder te ontfangen. Och edel
Ridder antwoorde de Coninginne/
niet de faem vā mijne deucht/ die mijn
ongeluc veel te contrarie is/ maer veel
eer mijn wreede Fortuyne/ die mijn le-
ven miſerabel maeckt heeft u tot deſe
goedertierne bermhertichheydt ghe-
brocht/ om de welcke ick u ootmoede-
lick verſoecke/ te willen voortvaren
ter liefde van de juſtitie/ ende den Al-
machtighen recompenſeerder vande
helpingen/ diemen de verdructe eñ be-
naude betoont/ den welcken ic met alle
de crachten van't binnenſte mijnder
herten vyerichlijcken bidde u daer in-
ne ſo goeden voorſpoet te willen ver-
leenen/ als myn ſake rechtveerdich/ eñ
mijn conſcientie vry is. Waer in haer
Friſol

Frisol beloofde niet te sullen faliere.
Ende hier met oorlof nemende van de Coninginne ende haer dochter Hermide / ginck hy met zijne Cameraten na haer logijs / tot des anderē daechs toe / dat den Keyser haer wederomme dede ontbieden int Paleys / als ooc de twee Neven vanden Coninc Promptaleon ende Oudin / tot de welcke sijne Majesteyt in presentie van haerluydē allen seyde: Siet hier twee Ridders die ter contrarien van uwe beschuldinghe over den Prince Florendos eñ zijn Dochter / mette wapenen verdedigen willen. Daer op Promptaleon antwoorde / datmense niet en behoorde te ontfanghen / als met wille ende inde presentie vande beschuldichden. Daerom den Keyser op staende voet ooc aldaer dede comen de twee ghevanghenen / Griane met Florendos / tot den welckē Palmerin seyde: Edel Prince Florendos / en begheerdy niet dat ic mette wapenen u ontschult verdedighe teghens een van dese twee valsche beschuldigers? Waer op Florendos antwoorde / dat hy hem met grooter affectie tot sulcx versochte. Ende Frisol aē de Coninginne t'selfde vragende / creech een ghelijcke antwoorde. Wel aen seyde Palmerin tot de twee ghebroeders / soo zijn wy nu al bereyt u mette crachte van onse rechter armen te betoonen dat ghyluyden de Coninginne met den Prince valschelick als Verraders beschuldicht hebt / daer van wy zijne Majesteyt de pant presenteren / t'welck Promptaleon ende Oudin insghelijcx deden / seggende te sullen verdedighen dat haere beclachte waerachtich waer / maer dat syluydē inde tegenseggīge van dien valschelick gelogen hadden. Ende hier met nam dē Keyser de panden op / bevelende de vier Ridders daer terstōt te gaē wapenē / om dat hy wilde datse de Campvechtinghe voor den middach souden eyndighen. Ende ordineerde tot hare Rechters den Hartoch van Meuse ende den Grave van Sedon / beyde twee Griecksche Princē / die om den Camp te besluyten / deden wapenen twee hondert Ridders.

Hoe Palmerin ende Frisol de twee Neven vanden Coninck van Vngarien overwon binnen Constantinopolen, tot verlossinghe van Florendos eñ Griane.

Het xcv. Capittel.

Alle dinghen in ordeninghe zijnde / quamen de vier brave Campvechters ter plaetsen daerse stryden souden / alwaer sy t'haerder aencomste eenen Heraut hoorden roepen / datse haer beste mochten doen / ende voorts daer naer eenen Trompetter een alarm blasen / waerom sy hare Lancien teghens den anderen soo fel presseerden / dat Palmerin Oudin den sadel dede ruymen / eñ hem een groote wonde gaf in zijn syde. Waer en tusschē Frisol Promptaleon in sulcker manieren ghetroffen hadde / dat hy dien uyten sadel ghelicht hebbende / achter van zijn peert deden glijden / sonder dat Palmerin ofte Frisol elck nochtans meer als eenen stegelreep verloren / maer worden heure peerden van haere twee vyanden (die vyans furieus gheworden waren om de gramschap van haeren val) soo dapper aenghevochten / datse haer oock te voet moesten begeven / ende met hare sweerden seer vaillanteliken streden / eñ niet min couragieuseliken van haere vyanden bevochten worden / alle seer neerstich na de victorie haeckende / d'eē om hare klachte te bewijsen / eñ d'ander

om hare vrienden te verlossen / maer beyde boven al om haer eyghen leven te salveren / inde welcke sy den anderē soo swaerlijck wonden / datter niet een van alle vier van yemandt der Omstaenders aengheschout en werdt / dien hem niet en verwonderde / hoe hy langer int leven mochte blijven / overmidts t'abondant verlies van zijnen bloede / t'welck haer voorwaer oock seer gheringhe op d'eerde van slauwicheyt soude hebben doen nedervallen / maer Promptaleon bycans niet een stuck van zijn harnasch meer heel hebbende / noch om groote vermoeytheydt langher genen aessem verhalen kunnende / versocht aen Frisol tijt om hem te rusten / den welcken daer op antwoorden alsulcken verrader / niet een oogenblick tijdts te willen verleenen / tot dat hy zijn ziele geseynt soude hebben / inden schoot van Lucifaer / eñ daer met het sweert verheffende / dede hy zijn hooft eñ lichaem op twee verscheyden plaetsen vallen / waer over Oudin siende sijnē broeder gepasseert te wesen / meynden van toornicheyt te rasen / eñ inloopende vattē hy Palmerin omt lijf / meynende die also om lege te werpē / maer hem geschiedē contrarie zijn opinie / eñ was selfs dē genē diet eerste zijn Moeder de aerde ginck kussen / siende met het blancke sweert bovē hem staē zijnen vyant / om diens Furie te ontcomen / hy seer luyde riep / dan ten mocht hem niet helpen / want Palmerin sloech hem met drie slagen / het crijtende hooft vanden romp / soo dat sijne stemme eñ leven gelijc eē eynde namen. Waer na de twee overwinners voorts byde Richters ginghen / vragende ofter noch meer resteerdē te doen voor de verlossinge der gevangenen. Daer op haer neen gheantwoort zijnde / wildense voorts met Olerike (die haer peerden veerdich hielde) nae hare herberghe rijden / maer en waren noch nauwelijcx eenen worp weechs uyt de plaetse der camp-vechtinge gecomen / oft haer quam haestelijck nae rijden eenen Ridder vanden Keyser / segghende / keert wederom Heer Ridders / want den Keyser en sal geensins consenteren dat ghy ergheus anders logeert als in zijn Palleys / waerom sy haestelijc derwaerts keerdē / alwaer sy geleyt worden in twee vande alderbeste camers / eñ vande alderopperste Medicijns gevisiteert / ende ghecorrigeert / alle door bevel des Keysers / den welcken de lichamen vande dooden wech dede nemen / ende gheboot op lijf straf / dat niemant vande Ridders van Ongariē sonder zijn consent uyt Constantinopolen soude trecken / om dat hy in hare presentie een Gouverneur van haer Coninckrijc (als toecomende zijn dochters kint) stellē woude / doende voorts daer na met geclanc vā vele Trompettē / voor geabsolveert eñ onschuldich uytroepen de twee ghevanghenen / zijn Dochter met den Prince Florendos / tot den welcken hy (so geringhe als dien met de Coninginne uyt de bewaernisse verlost zijnde / hem te voet quam vallē) seyde: Heer Florēdos / indiē ic met strafheyt van justitie voorts had willē varē / opt ongelijc dat ghy mijn dochter dedet / ombrengende haren man in haer presentie ende laet haer dient halven den eewigē faem vā oneerlicheyt / voorwaer soo soude ick u den eerstē dach doē ghy hier gebrocht wert / in stuckē hebbē doē houdē / maer stellende goedertieren genade voor regoreuse justitie / heb ic u willē betoonē dat my meer behaecht / bemint als gevreest te wesen / om dat ick in geender manierē mijn oude dagē eñ grysen ouderdom / met mijn eygen bloet / oft met t'gene van eenē Coninclijcken Prince heb willen besmetten / maer mijne na-

vol-

olgerẽ veel eer eẽ exempel van sacht-
oedichept/als van eẽ wreede tyran-
chept oft toornighe executie geven:
een teycken van welcke gratie Flo-
ndos de handen van zijne Keyser-
cke Majesteyt kusten/ eñ seyde altijt
nen onderdanighen volbrenger van
n ghebodt te sullen bevonden wor-
n/gaende daer met bisiterẽ de twee
yt wonde Ridderen zijnen onbeken-
sone Palmerin eñ Frisol/ de welcke
so veel caressen/ootmoedige presen-
tiẽ eñ dãcseggingе dede/ dat die be-
te lange souden vallen te beschrijvẽ/
aer seg alleene dat de selve gheeyn-
ht wesende hy haer eenen geluckr-
en avont wenschten/ ende vanden
rtoch van Pere / (veur beveel des
ysers) ghelcydt worden in een be-
aem logemẽt/ om al daer te verbey-
n zijn hofghesin uyt Macedonien/
en Palmerin gheheel peysachtich
dat hem de Coninginne vã Char-
ghesepdt hadde hoe hy zijn Vader
st vander doodt soude moeten ver-
en eer hy die te kennen quam als
r verhaelt is/ denckende dat hy
ghelukkich soude wesen indient
er den edelen Florendos / die niet
n fantaserende en was op de mid-
en waermede hy als nu noch eens/
zijn Meesterse soude moghen ver-
ven zijn alderliefste Griane/ de
cke soo verblijdt was om dese on-
wachte verlossinghe datse niet en
hte als hoese ghenoechsaem groo-
lijdtschap soude mogen hanteeren
presentie van haren Vader den
ser/ die seer besich was opt practi-
n vande fabsuren/ waer mede hy
noechsaem recompenseren soude
ghen de twee Ridderen Palmerin
Frisol/ dẽ welckẽ in groote twij-
ige stonde oft hy hem aendẽ Key-
nde de Keyserinne bekendt wilde
en/ om zijnen Vader Netrides int

Gouvernement van Ungarien te doẽ
stellen/ so dat dese vijf personẽ bykans
den gheheelen nacht waren droomen-
de op hare fantasien / die haer noch te
samen nae haer begeerten eyndichdẽ.

Hoe de Coninginne Griane haren onbekenden soone Palmerin kennende wert, ende hoe sy wederom hylickten aenden Prince Florendos.

Het xcvj. Capittel.

TWee daghen nae dat dese Camp-
vechtinge geschiet was / ginck de
Coninginne Griane met haer
Dochterken Hermide/ eñ vele vã haer
Joffvrouwen alle int swert ghecleet/
noch om den doot van haren overledẽ
man/ de twee Ridders die haer eñ den
Prince Florendos verlost hadde/ visi-
terẽ/ eñ comende eerst inde camer van
Frisol/ bedancten sy dien seer affectue-
selijcken voor de moeyten die hy voor
haer aẽgewẽt hadde/ eñ ginc daer met
na Palmerin/ latende so lange in zijn
ghesel schap de Princesse haer dochter/
de welcke beneffens zijn bedde ginck
sitten/ seggende: Ic en weet niet Heer
Ridder in wat manieren Me-vrouwe
mijn Moeder sal mogen recompense-
ren de groote diensten die ghy haer
bewesen hebt/ aengaende van my / ick
houde my dienthalven soo seer aen u
verbonden/ dat ick achte niet in mijn
macht te wesen u ghenoechsaem fa-
veur eñ onderdanicheyt te connen be-
wijsen / eñ sloech daer met op hem soo
droevighen affectueusen ghesicht/ dat
Frisol aende sware suchten die sy on-
der t voorgaende propoost ghemengt
hadde claerlick merckten/ dat de lief-
de het teer harteken van dese jonghe
Princesse met zijne gulde pijlen gege-
ven hadde soo diepen wonde / dat het
delicate bloet daer uyt vloedende door
de aentreckende Canalen van haer
gra-

siens wesē eñ naturele schoonheyt/ hē
dede ghevoelen de selfste quetsuren/
waeromme hy niet en faelieerde ghe-
lijcke amoureuse teghen manieren te
houden/ antwoorden: Me-vrouwe na-
demael my de Fortuyne so favorabel
gheweest is/ datse de saecke die ick voor
Me-vrouwe de Coninginne u Moe=
der om uwent wille aengenomē had=
de/ tot een geluckich eynde ghebracht
heeft/ so en can ick u niet verswijgen/
maer moet met groote blijtschap opē=
baren/ dat ick my daer van hondert=
mael meer als mijn verdiensten ver=
eysschen/ gherecompenseert houden/
door dien dat ick sien mach u die aen-
ghenaem te wesen. Int minste punte
van welcke aengenaemheyt/ ic sulcke
vreuchde scheppe/ dat ick die voort al-
grootste geluck van den alderghelue=
kichstē persone ter werelt niet en sou-
de willen buyten/ om dat ic vande mi=
nute af den faem van uwe hooghe
wijsheydt/ soete gratie/ ende excellente
schoonheyt my openbaerde de heerlic-
ke giften daer met u de natuere boven
alle andere hare wercken ghelieft te
vercieren/ alsoo met den bant der lief=
de in slavernije t'uwaerts ghecketent
worde/ dat het my onmoghelijcker is
als een onmoghelijcke saecke/ opt vry=
heyt te verwachten/ yndiē my de uwe
goedertierenheyt (te bovē gaende alle
soeticheden) niet en belieft te vergun=
nen uyt puyre gratie/ met diergelijcke
amoureuse propoosten/ die sy te samen
hielden/ terwijlē de Coninginne Pal-
merin in d'ander Camer visiteerende/
tot hem seyde: Heer Ridder/ den dienst
die uwe groote couragie ende natuer=
licke goedertierenheydt/ den Prince
Florendos ende my bewesen heeft/ en
staet niet alleene te achten/ maer is in
der waerheyt ooc alsulcke recompen=
sie vereysschende/ dat de grootheyt vā
dien/ ons daer toe de macht benomen

heeft. Ende dit seggende/ werttse ant=
waer het teyckē dat hy aen zijn voor=
hooft hadde/ waer van hier te vooren
mentie gemaeckt is/ t'welck haer ter=
stont dede ghedachtich worden haren
Sone dien sy door Cardin indē berch
hadde doen draghen/ een gelijck teyc=
ken ghehadt te hebben/ ende bovē dien
acht nemende dat hy Florendos soo
geleeck/ bestontse te vermoeden oft hy
wel den selfsten soude moghen wesen/
t'welc haer alreets met sulcke verho=
pende blijtschap omvinge/ datse eenen
langen tijdt was sonder yet te connen
antwoorden/ niet teghenstaende wat
haer Palmerin seyde oft vraechden.
Dan ten lesten dese diepe ghedachten
haren gheest een weynich verlatē heb=
bende/ dedese alle haere Joffrouwen
uyt Palmerins camer gaen/ tot in de
andere/ by haer dochterken Hermide/
ende seyde daer nae tot haeren onbe=
kenden Sone: Ick bidde u Palmerin
mijn vriendt om een sonderlinge oor=
saecke/ dat ghy my wilt segghen den
naem van uwe Ouderen/ ende vande
plaetse daer ghy ghebooren zijt. Daer
op Palmerin (verwondert zijnde van
sulcke haestighe vraghe) antwoorde:
Me-vrouwe daer en is niemandt ter
werelt die ick liever als u soude obe=
dieren/ maer de Fortuyne is my in
mijn joncheyt so contrarie gheweest/
dat ick niet en ken/ noch Vader/ noch
Moeder/ noch yet anders vāde plaet=
se mijnder baringhe/ als dat ick opge=
voet ben iuden berch van Olieuē/ niet
verre van dese stadt/ door eenen Lant-
man/ die my vindēde/ bermhertichept
creech met mijn quade Fortuyne: O
Godt begonst de Coninginne alsdoen
te roepen/ met recht mach ick uwe on=
eyndelijcke bermhertichept loven/ om
dat ghy tot hier toe bewaert hebt de=
se mijnē beminden Sone/ die ick door
mijn miserable Fortuyne/ tot mȳ
ghe=

..er groote hertseer/ veel vilennigher
..laten moeste als een onredelick ge-
..rte. Och mijn beminde kindt (seyde
..grijpende Palmerin in haren arm)
..t hier u moeder/ die hier voormaels
..oden heeft/ datmen u inden Berch
..de dragen/ ende Florendos die ghy
..der doodt verlost hebt/ is u vader.
..er met de Moeder met den Sone
..iep inde gedachtenisse besich wa-
../ dat hare gheesten op staende voet
.. hare sterffelicke lichamen meynde
..chenden/ om eeuwelick te moghen
..herden in dese onuytspreeckelicke
..uchde/ die by haerluyde vergost was
..r so aengename onverwachte we-
..rrijginge van den Moeder haren
..oren Soon/ ende den Soon zijn on-
..ende Moeder. In sulcker maniere
..se d'een den anderen saghen/ aen-
..den ende hoorde/ sonder nochtans
..ch ghevoelen van hare sinnen te
..sen/ maer meynden t'ghene dat
..rachtich was/ maer een visioen en
..asie gheweest te zijn/ blijvende bey
..dus een wijle tijts sonder spreke/
..dat de passie van soo groote ver-
..deringhe/ een weynich gepasseert
../ ende Palmerin tot zijn Moeder
..e: Me-vrouwe op dat wy te beter
..onse saecken moghen versekert
.. so siet hier een gout cruysken (het
..ali hy met een zyden doecrken uyt
..wambas troc) dat den deuchdelic-
..e Lantman die my opgevoet heeft/
..e mijnen hals vonde. Dat is waer-
..ich t'ghene antwoorde de Conin-
..e/ dat icker selfs omhinge in d'al-
..rooitste bedructheyt die oyt droe-
..e Moeder gehadt mach hebben.
..ghelijck mijn ongeluck aldos te
..n ginck alle ongeluckighe perso-
..l so passeert mijne blijtschap alnu
..alle blyde menschen/ soo dat my
.. leven om uwent wille als nu soo
..henaem is/ als my de doodt hier

voormaels om mijn droevige Fortuy-
ne behagelijck soude hebben gevalle.
Maer mijn beminde vriendt/ en wilt
dese saecke niemandt openbaren/ tot
dat ick ghelegentheyt ghevonden sal
hebben om zijne Majesteyt te kenne te
gheven/ de gratie die mijn minnende
hert den verliefden Florendos moeste
vergunnen/ niet door eenige vleesche-
licke wellust/ maer om hem te medici-
neren de wonde van de subtijle pijlen
die den Godt Cupido op so periculeu-
se plaetse in hem hadde geschoten/ dat
hy seeckerlick eenen langduyrighen
doot soude hebben moeten sterve/ son-
der mijne remedie/ de welcke ick hem
nochtans niet en wilde vergunnen/ al
eer wy den anderen door geloften va-
stelick in houwelijck te ontfangen/ be-
looft hadden/ soo dat ghy mijn Sone
wettelick ende gheenen Bastaert van
ons gegenereert zijt geworde/ hoewel
dat mijn Vader/ door zijn volcomen
macht/ my naemaels dwonc den Co-
ninc Tarisius ten houwelic te nemen.
Me-vrouwe antwoorde Palmerin/
indien ghy om sulcken edelen Prince
t'leven te beware/ u met he gerecreert
hebt in ee eerlicke liefde/ t'selve staet u
veel eer tot een natuerlicke bermher-
tichheyt/ als tot eenighe onbehoorlicke
wellust te rekene/ daerom zijt daer in
getroost/ ick hoop seer corts volcomen
peys tusschen den Keyser en u te ma-
ken. En op staende voet zijn cleederen
eysschende/ ginc hy den Keyser besoec-
ken/ die seer verblijdt was van dat hy
hem wederom in so disposte staet sach/
om de groote affectie die zijne Mt. he
toedroege/ overmits alle de heerlicke
feyten die hy van zijn leven bedreven
hadde/ de welcke hem meestendeel van
Frisol ende eenighe andere Ridderen/
in de voorgaende daghen albereets
al vertrocken waren. Deshalven hy
hem blijdelick ontfinck/ vragende nae
zijn

zijn begheerte / alderdeurluchstichste
Keyser seyde Palmerin / ick heb alle
mijn leven verkeert int Hof van Co-
ningen ende groote Heeren / soo wel in
Oosten als int westē / maer noch noyt
met sulcke vyrige affectie / aen eenige
Prince yet begeert / als ic tegenwoor-
dich aende goedertierenheyt van uwe
Mt. versoecke / de gratie vā Me-vrou-
we Griane / ende den Prince Floren-
dos te willen vergeven / indiense hier
voormaels in dit Palleys eenige sake
tegens uwen wille bedreven moghen
hebben : t'is haer gheaccordeert om
uwent wille antwoorde den Keyser.
Uwe Majesteyt seyde Palmerin sal ic
eewelick danc weten van sulcke wel-
daet / daer met ghy vergeven hebt de-
se sake / ten tijde als Florendos noch
in uwe Majesteyts dienste was / ghe-
duerende den crijch teghens Gamesio
refuseerden ghy hem Me-vrouwe
Griane (ghelijck uwe Majesteyt zijn
selfs memorie noch wel sal weten te
openbaren) t'welck den Prince in sulc-
kē bedructheyt dede levē / dat hy door
een groote langduyrende melancolie
meynden te sterven / waer over Me-
vrouwe de Princesse (die hem ooc geen
quade affectie toe en droech) met sulc-
ke barmhertichheyt beweecht worden /
datse hem meynden te vertroostē / met
eenighe soete ende schoone woorden /
daer in sy soo verre verliepen al eerse
vanden anderen oorlof namen / datter
ghelofte van houwelick tusschen haer
ghebeurden / om de welcke te bevesti-
gen / ic op de selve tijdt van haer tween
gegenereert sy ghewoorden / eñ hoe wel
dat uwe Majesteyt (als mogelijc van
dese sake niet wetende) daer na believ-
den haer te bedwingen aendē Coninc
Tarisius te hylicken / soo heeft haer
Florendos nochtans zijn ghelofte (in
een gheduyrighe groote droefheyt om
haer verlies) soo getrouwelic gehou-
den / dat hy noyt gheene andere vrou-
we (tot groote leetwesen van alle zijne
onderdanen) en heeft willen trouwen /
om welcke singuliere ghetrouwicheyt
te recompenseren / als oock my voor
bastaertschap / ende Me-vrouwe mijn
Moeder voor oneere te bewaren / ick
uwe Majesteyt ootmoedelick bidde te
willen toelaten / datse den anderen in
houwelick ghegheven worden. Ende
op dat uwe Majesteyt vastelick wete
dat dit gheene versierde saecke en is /
soo sal u ghelieven te verstaen / dat ick
ghebooren ben inden toren daer Me-
vrouwe mijn Moeder inne ghevan-
ghen sadt / door u ghebodt niemant in
haer gheselschap hebbende / als haer
bewaerdersse de Josvrouwe Ptolo-
mestre / de welcke om haer Princes-
sen eere te bewaren my secretelijc dede
dragen op eenen berch / niet verre van
hier gheleghen / Olive ghenoemt : daer
van ic mijnen toenaem voere / alwaer
my eenen barmhertighen Lantman
vont onder eenen Palmboom / t'welck
hem my Palmerin dede noemen / son-
der dat die bedr[illegible]ckte moeder meyn-
den my [illegible]ende kindt opt we-
derom te sien : niettemin namse soo
neerstich acht op alle de teyckenen van
mijn lichaem / datse huyden kennende
is ghewoorden dit teecken seyde hy /
wijsende boven aent hayr aende zijde
van zijn hooft) ende een gout cruysken
met vele gesteenten verciert datse my
alsdoen aendē hals hinge. Den Key-
ser over dese woorden in eenen groo-
tē twijffel zijnde / oft hy meer verwon-
dert oft meer verblijdt was / bleef soo
langhe sonder spreecken / datmen niet
en wiste ofte hem zijnen geest verlaten
wilde / oft dat hem haestelijck al waec-
kende eenighe droom bevangen had-
de / maer ten lesten / dese haestighe be-
weginge een weynich gematicht heb-
bende / sloech hy zijn gesichte tē Hemel
ende

i voude zijne handē ſeggende: O Al-
nachtige eñ oneyndelicke bermherti-
e Heere eeuwige dancſegginge moet
we gratie zijn/ om dat ghy acht hebt
henomen op de vele miſerien vant
Grieckſche Keyſerdom/eñ vā deſen ter
oot toe bedroeft gheweeſt hebben de
rijſen bediender van dien. O mijn
rient Palmerin/niet ſimpelick/maer
net een groote affectie conſenteer ick
l t'gene dat ghy begeert. Eñ dit ſeyde
y met ſo groote weeninge van blijt-
chap/eñ omhelſde Palmerin met ſulc-
e vaderlicke liefde/ dat een yegelijck
et geſien hadde/ daer over vreuchde
nde medelijden ſoude hebben moeten
ntfangen/doende terſtont by een roe-
en alle zijne Baroenē/ de welcke ſeer
erwondert wordē van alſulcke nieu-
e careſſen/maer noch veel meer als
en ouden Remicius tot haer ſeyde:
omt hier mijn beminde vrienden/
mt alle kennen deſe uwen natuerlic-
en Heere / Sone van Griane mijn
ochter/eñ vanden Prince Florendos/
ier voorts int cort verhalende alle
ghelegentheyt van de ſaecke: waer
oor alle de Ridders eñ Heerē alſo be-
eecht worden / datſe in een groot ge-
ange om haren nieuwen Prince lie-
n/d'eene zijn handen eñ d'ander zijne
eten cuſſende / eñ de derde zijn beſte
ende om hem alleene mette hant te
ogen aenraecken / in ſulcker manie-
/datter geē memorie en is van eeni-
Coninc oft Heere opt grooter ende
ijder wellecomſte geſchiet te zijn/als
ſe daer van t'geroep ſo groot wordt
oor t'gheheele Paleys / dat het oock
am ter ooren vande Keyſerinne/ dië
ck terſtonts met eē groote verwon-
rende vreuchde wellecom liep heetē
ren nieuwen o nckendē Neve / met
er brengende haer dochter zijn moe-
e/ tot de welcke den Keyſer ſeyde:
et wech mijn vriendinne/ doet wech
alle deſe ſwerte couleuren/teyckenē vā
quellinge eñ droefheydt/eñ cleet u ter-
ſtont met Coninclicke cleederen/want
ick u heden ſal doen trouwen van den
Prince Florendos / in preſentie van al
de Grieckſche Heeren. Waer met den
Keyſer eñ d'ander Princen de Conin-
ginne met hare Jofvrouwen(die haer
hare roucleederen beſtonden te ſpolie-
ren)verlieten / ende geboot dat alle de
ſwerte lakenē van zijn paleys terſtont
afghenomen/ ende in plaets van dien
goude eñ ſilvere tapitſerien gehangen
ſoudē wordē eñ dat de Keyſerinne met
alle hare Princeſſen ende Jofvrouwen
haer op ſtaende voet ſo coſtelic ſouden
toe maken/als oftſe den grootſtē Hee-
re vande geheele werelt te ontfangen
haddē/ ſeyndende daer na zijn nieuwē
neve Palmerin int geſelſchap van alle
zijne Ridderē/ eñ twee Gravē/ dē eenē
leydende een Spaens peert ſeer coſte-
lic toe gemaeckt / eñ den anderen eenen
Tel/waer op mans cleederē lagē van
gout laken/met vele coſtele peerlen eñ
geſteenten geborduert / tot aent logi-
ment vanden Prince Florendos / al-
waer ſy niet en ſouden hebben mogen
gerakē / ſonder de hulpe vande wacht
des Keyſers/die haer met gewelt eenē
wech moeſten maken/ doort groot ge-
drang vande menichte der Inwoon-
deren van Conſtantinoplē/die (ſo wel
Edelluyden als Coopluyden eñ Am-
bachtſluyden)alle groote vyerē buetē/
eñ andere teyckenen van blijtſchap eñ
triumphe deden / makende dië dach ſo
feeſtelick/ als oft eenen Paeſſchen ge-
weeſt ware. Maer op alle de plaetſen
daer Palmerin voorby paſſeerde/ginc
noch alle ſaken te bovē / van de ontal-
lijcke menichte het luyde geroep: Wil-
lecom moet in deſe edele Stadt zijn
onſen nieuwen Heere / het welcke ſoo
langhe duerde / tot dat ſy aent loge-
ment van Florendos ghecomen wa-

ven alwaer Palmerin met hem op de sale dede gaen de twee voorsz Graven met hare peerden / als den ouden Hertoch van Pere / ende viel zijnẽ vader te voete/seggende: Edel Prince Florendos/ick en com u nu niet meer de handen kussen / alleenlijck als mijnen beminden vriendt/maer als mijnen Heer ende Vader. Ende hem voorts vertelt hebbende alle de gelegentheyt vande saecke/seyde hy voorder: Soo dat ick ben de sone van u ende de Coninginne Griane / de welcke den Keyser tegenwoordich wil doen trouwen. Van welcke alderblijdtste nieumaren den Prince Florendos (die noch niet en wiste van den wille van dit groot faveur des Keysers / noch veel min dat hy soo excellenten beminden Sone by zijn Alderliefste Griane ghewonnen hadde) alsoo verblijdt werdt/dat hem dochte (gelijc Abacuc in der Leeuwen cuyle van Daniel / door eenen Enghel ghevoert worden) van eenighen Hemelschen gheest op genomen / ende int aertsche Paradijs ghestelt te wesen/ so dat zijn ziele alleene besich was int contempleren van de gheneuchelicheden van dien / sonder zijne Omstaenders een woordt te connen antwoorden. Maer wederom ontwaer ghe-worden zijnde/ dat hy noch binnen de stadt van Constantinopolen stonde/so sloech hy zijn ooghen ten Hemel/ ende seyde: O Jesu Christe/gheloofe moet uwe eenige oneyndelicke bermherticheyt zijn / van dat ghy my heden den alderemiserabelsten persoone / den alderghelucklichsten ghemaeckt hebt. Ende nae vele andere propoosten ende willekomsten diese metten anderen hielden/worden met de costele cleederẽ die den eenen Grave van weghen des Keysers met hem brocht/ de twee verloste gevangenen gecleet/ Frene eñ dẽ Prince Florẽdos/ die terstont daer na te peerde ginck op't gene dat den anderen Grave leyde/ eñ int midden van den Hertoch van Pere/ eñ zijnen soone Palmerin / met een groote menichte van Princen/Baroenen Ridders ende Edellieden reet/tot aent Paleys vanden Keyser / den welcken hem aldaer aende poorte verwachte/ tot hem seggende: Prince Florendos/ heden sal ic u mijn Sone maken. Alderdeurluchtichste Heer antwoorde Florendos/ Godt wil u in gratie van dien/ een geluckich leven/ ende nae uwen doot een blijde salicheyt verleenen. Want in mijn macht en is voor u anders niet/ als een eeuwighe onderdaenicheydt/ maer int minste punt geen recompensie van sulcke uytsprekelicke groote gratie/ die ick gheensins en meriteer. Ghy meriteert die seer wel mijn vriẽt/ antwoorde den Keyser / al en waert maer om dat ghy ghegenereert hebt so edelen sone als den Prince Palmerin. Ende dit segghende ginghense na de groot sale/ alwaer oock terstondts door de bestellinghe des Keysers / by de Hertoghen van Mycene ende Pere/ int gheselschap vande Keyserinne ende een groot ghetal van Princessen ende Jofvrouwen/ gebracht werdt de Coninginne Griane / de welcke men met den Prince van Macedonien / in presentie van haer allen te hoope gaf. Daer van de ceremonien so geringhe niet geeyndicht en waren/ of mẽ hoorde doort gheheele Hof so vele Trompetten ende Instrumenten speelen / eñ door al de stadt so veel clocken luyden/ ende ander gherucht van blijdtschap maken/ datmen bycans nieuwers een ure lanck geduerende/ een woort vanden anderen verstaen en mocht. Ende worden dien gheheelen dach voorts ghepasseert in alderhande vreuchde/ uytstellende nochtans den dach des Bruylofts/tot dat de Heerẽ van Maceda-

monien aldaer ghecomen souden zijn.

Hoe Frisol aen de Keyserrinne te kennen gaf, dat hy den Soone van Netrides was.

Het xcvij. Capittel.

Frisol de goede fortuyne van zijn
Cameraet Palmerin verstaende/
tfinc daeromme alsulcke blijtschap/
at hy zijnen gheest langher met gene
oefheydt en wilde laten ghequelt
orden / maer cleede hem haestelijck/
et teghenstaende dat zijne wonden
ch niet genesen en waren/ ende ginc
ede inde groote sale (daer de cere-
monien van't houwelijc tusschen Flo-
endos ende Griane vast volbracht
erden) de Keyserinne te voete vallen/
gende: Alderdoorluchtichste Key-
inne/ u sal gelieven my te vergeven
uytstortinghe des bloedts/ by my
or den doodt van eene van uwe
echschap ghedaen / om dat ick daer
e gherespecteert hebbe uwe naeste
endtschap / als strijdende voor u
ndt/ teghens eene van uwe Neven.
er toe ick grootelicx verwect wor-
door dien dat ick achte uwe Doch-
r ontschuldich te zijn/ gelijck my ge-
chde mijne conscientie / ofte moge-
k de nature des Maechschaps/ als
de Sone van uwē neve Netrides/
voor langen tijt door zijnen Broe-
Tarisius verdreven is geworden/
e woont nu buyten Lants op een
teel / dat hem de goede Fortuyne
erom toeghesonden heeft door de
tie van eenen Edelman / die hem
Dochter mijn Moeder ten hou-
ijck ghaf. De Keyserrinne dese
orden hoorende en werdt niet min
wondert als oftse yemandt vander
hadde sien verrijsen / segghende.
s/ ist moghelijck dat mijn Neve
rides noch int leven is. Ende hier
met liep de Keyserinne met den Key-
ser/ Palmerin/ Florendos ende voorts
vele andere Princen ende Heerē / Fri-
sol van grooter blijdtschappen omhel-
sen/ besluytende zijnen Vader Netri-
des te doen ontbieden/ om hem te ma-
ken by provisie Gouverneur van het
Coninckrijck van Ungarien. Daer
van dē Keyser op staende voet de com-
missie ghaf aen eenen ouden Ridder
Apollon genoemt / den welcken seyde
Netrides seer wel te kennen/ om dat
hy voormaels by zijnen Vader den
ouden Coninck voor Pagie ghedient
hadde / ende vertrock des anderen
daechs smorghens om zijn commissie
te volbrengē / mede nemende Brieven
vandē Ridder Frisol / die daer in ver-
haelde alle zijne voorgaende verloo-
pene Fortuynen. Hierentusschen wil-
de den Prince Florendos dese groote
blijtschap/ ooc so vele moghelijck was
vermeerderen. Waerom hy Cardin/
Schiltknecht vande Coninginne / ge-
selschap dede gheven / om te reysen int
huys van Gerard / den vermeynden
Vader van Palmerin / om die met
Marcelle zijn Vrouwe ende Diofene
haer Dochter / aldaer int Hof te bren-
gen by haren verloren Sone Palme-
rin/ den welcken siende zijne saken hoe
langer hoe geluckiger voortgāc crijgē/
en wilde zijn goede fortuyne/ so vele in
hem was/ ooc niet beletten/ maer ginc
dē Keyser op staende voet te kennē ge-
vē al wat tusschē hē eñ Polinarde ver-
loopē was/ te wetē: Hoe dat hē de vi-
sioenen geinciteert hadden tot haer te
soecken/ ende hoe datse den anderen in
houwelijc belooft hadden/ verswijgen-
de nochtans dat hy met haer oock al
op de jacht gheweest was int boschagie
daer so veel Herten gevangen wordē/
dat daer van menich man onwetent
de hoornē opt hooft draecht. Oock dat
hy zijn Alderliefste vast belooft ha-

de wedersoeckinghe van haren Broeder/nochtans mijn Heer seyde hy / indient uwe Majesteyts geliefte waer/ so soude ick seer geerne voor mijn vertrech den Keyser van Duytslant/ende Me-vrouwe Polinarde zijn dochter/ eerst laten weten dese mijne goede Fortuyne / ende met eenen wege doen confirmeeren de geloften die sy eñ ick den anderen gedaen hebbẽ/ op dat my niet te voren en comt den Prince van Vrancrijc / die alreets in voorledẽ dagẽ zijne Ambassadeurs in Duytslant heeft gehadt/ om haer in houwelijc te versoeckẽ. Eñ overmits hy ontwaer geworden was dese twee affectien/ streckende tot een selfste begeerte van Hermide ende zijn Cameraet Frisol/ vervolchde hy zijn propoost / eñ seyde: Oic soude mijn advijs seer raedtsaem ende profijtelick voort Conincrijc van Hongarien wesen/ datmen Frisol aen de Princesse Hermide hylickten. Mijn seer beminde Neve Palmerin / antwoorde den Keyser/t'zijn groote redenen datmẽ gene van dese uwe versochte saken en weyghert / door dien datse alle schijnen te spruyten uyt den wille Gods / den welcken by den menschen wederstaen te willẽ worden een groote sotheydt soude wesen. Waerom ick mijne Ambassadeurs tot den Keyser van Duytslant sal seynden/so om met hem vastelijck te besluyten dit houwelijck/als oock om sijne droefheydt yet te recreeren met de openbaringe van onse blijdtschap.. Ende dat ick u niet beletten en sal de wedersoeckinge van zijnen Sone/ nochtans is mijne groote begeerte / dat ghy de reyse daer toe niet aen en neemt / voor dat ick u van alle de Princen eñ Heeren van Griecken sal hebben doen ontfangen de eerẽ ende eeden als haeren natuerlicken eñ wettighen Heer. Oic ben ick seer wel te vreden/dat het houwelijck by u versocht tusschen Frisol ende de Princesse Hermide / eenen voortganck neme/ doch eerst terstont nae dat sijnen Vader Netrides alhier ghearriveert sal zijn. Ende hier met dede den Keyser op staende voet ontbieden dẽ Hertoch van Mycene/ met dẽ Grave van Reyfort/ de welcke hy committeerde tot de Ambassadeurs aen den Keyser van Duytslandt / aengaende het houwelijck tusschen de Princesse Polinarde/ ende zijnen Neve Palmerin. Oic dede hy op de selve tijdt by hem comen eenẽ Secretarius/ om af te veerdighen alle de brieven tot de voornoemde Ambassadie / ende sijne voorseyde gheloften noodich/ het welck de oorsaecke was dat haer Florendos ende Palmerin uyte Camer vertrocken tot by de Coninginne Griane / die haer beyde van grooter blijdtschappe omhelsde / segghende: Ick bid u wilt my segghen wie van ons drien t'gheluckichste is/ den Vader? de Moeder? oft den Sone? Voorwaer mijn oordeel soude wesen de Moeder / om dat ick al nu met een groote vreuchde verlost zy geworden vande swaerder als doodelicke quellinghe die ick gheleden hebbe om het verlies van mijnen Soone hier teghenwoordich / ende om de ongetrouwicheyt die ick u bewijsen moeste door fortse tegens mijnen wille. Want het letwesen daer van my alsulcke pijnen veroorsaeckten/ dat de grootheyt van dien wel mach gheleken worden by de grootheyt van mijne misdaet. Niet te min indien ghy mijn beminde Man (seyde sy tot Florendos) u daer met niet voor voldaen en houdt / sal uwe goedertierenheyt gelieven te volbrenghen / t'ghene de natuyre niet en heeft moghen voldoen. Ic bid u Me-vrouwe antwoorde Florendos/en verhaelt doch niet t'gepasseerde verdriet in den tijt des blijtschaps. Ende hier met gaf hy

[..]t haer so affectueusen kusken/ oft het [..]n oock wel zijn / dat hy volgende ick [..]t weet niet wat natuerlicke inclina[..]e/ begeerte creech om zijn handt op [..]re delicate Borstgens te leggen/ of[..] ymmers hoet was/ altijdt vertrock [..]m Palmerin upt hare presentie/ om [..]er niet te beletten alsulcke familia[..]r conversatie/ alsse (om te recompen[..]eren hare langhe quellingen den an[..]eren souden willen bewijsen / verbey[..]nde tot in een ander Camer / daer [..]m zijnen Vader Florendos voorts [..]ani vindē/ om dat die de Coningin[..]t voor dese reyse verlatē moeste/ over[..]eydts de gheleghentheyt vande tijdt [..]de plaetse/ sonder wederomme pos[..]ssie te nemen vanden geneuchelicken [..]usthof/ daer hem Carisius over de [..]intich Jaren upt verstoten hadde. [..]nde veerdichde van dien dach noch [..]eenen corrier aen zijnen Vader den [..]den Coninck van Macedonien / die [..]n aldaer te Constantinopolen te [..]nden de aldertreffelicste Heerē van [..]n Coninckrijc/ opten dach als zijnen [..]one Palemerin Prince van Griec[..]nlandt gheswozen soude worden.

[..]oe der Coninginne Schilt-knecht Cardin, Gerard met zijn Huysvrouwe ende haere dochter int Hoff brochte.

Het xcviij. Capittel.

CArdin dede met zijn gheselschap sulcke neerstichеyt / datse seer geringhe naer het gebodt van Flo[..]ndos/ quamen int Gheberchte / ten [..]yse vanden goeden ouden Landt[..]man Gerard / die niet ghewoon en [..]as te sien vele goude borduyrselen/ [..]magien/ zijden ende fluweelē/ maer [..]el eer stropen hoedekens / houte [..]lupkens/ ende linnen keelen. Der-halven hy ten eerstenmael uytermatē seer verschrickt werdt/ als dē gene die hem van zijne vyanden siet overvallen/ denckende dat het eenige Soldaten waren/ alsoo die meer ghewoon zijn met sulcke saecken te braveren/ als die gherust-levende simpele Lantluyden / tusschen de wejcke/ ende de Chrijchsluyden niet min natuerlicke vyandtschap schijnt te wesen / als tusschen Rat ende Muys. Maer ten lesten siende datse hem gheen overlast en toonden/ veranderde hy zijn opinie/ ende hiete haer alle wellecom zijn/ sonderlinghe Cardin / die hem docht een vande meeste te wesen / dē welckē hem zijne hant vast hielde/ ende seyde: Mijn vriendt zijt ghy den genen diemen Gerard noempt. Jae ick mijn Joncker antwoorde den grijsen Landtman. Segt my dan seyde Cardin / waer ghy ghelaten hebt t'kindt dat ghy ontrent twintich Jaren verleden onder eenen Palmen-boom vondt. Och God mijn Joncker antwoorde den ouden man/ met dese woorden hebt ghy mijn hert seer met droefheyt ghewondt/ om dat ghy my daer door inde memorie brēgt het verlies vanden ghenen die mijn Koeykens ende Schaepkens soo wel wist te hoeden/ dat hem een yeghelijck daer over verwonderde/ maer eylaey/ zijn verlies en docht mijn quade Fortuyne noch niet ghenoech te zijn/ want mijnen outsten Sone/ die hem beminde met een broederlicke liefde/ volchde hem seer gheringhe nae/ ende en hebbe van haer tween sederts dien tijdt/ tot mijn groot verdriet / noyt eenige tijdinghe connen ghehooren. Maer wat soudy willen gheven seyde Cardin/ den genen die hem u wederom brochte. Welcke woorden Gerard nauwelijcx ghehoordt en hadde/ oft hy wilde Cardin te voete vallen / ende seyde al schreyende vā blijtschap. Och mijn

aldergrootste Heer eñ Joncker / wijst hem my ter liefde Godes / ende ick sweer u by Sante Brigide / Bewaerdersse van alle onse Beestgens met wolle / dat ic u de helfte sal geven van het groote ghetal Schaepkens / die ghy int herwaerts comen soo smaeckelijck hebt moghen sien weyden / door de liberaelheyt van haren Schepper / int ontallick jonck uytspruytende graskens. Mijn beminde vrient seyde Cardin / ick en mach uwe oude dagen niet langer met twijffelinge laten ghequelt worden. Daeromme verblijdt u / want den ghenen die ghy opghevoet hebt sonder zijne Ouders te kennen / is Sone van Me-vrouwe Griane / dochter des Keysers / ende is teghenwoordich binnen Constantinopolen / doende u door my bevelen / dat ghy terstont met u Huysvrouwe ende u Dochter / hem sult comen besoecken / op dat hy u mach contenteren vanden arbeyt ende costen die ghy in zijn opvoedinge aenghewent mocht hebben. Welcke reden den ouden man blijde maeckten boven maten / soo dat hy sonder acht te nemen op de verachteringe van zijn arbeyt / zijne Huysvrouwe ende dochter terstont beval hare netste cleederkens aen te doen / om Palmerin int Hof des Keysers te gaen besoecken. Waer in sy hem moesten obedieren / niet teghenslaende datse seer bedeest waren / niet wetende wat ghelaet te sullen houden inde presentie van soo hooghe personen / maer de oude kennisse van Palmerin / verstouten haer in sulcker manieren / datse de costele doecken namen daer hem Gerard inne gevonden hadde / ende reysden alle met Cardin nae Constantinopolen / alwaerse soo gheringhe op de sale des Paleys niet ghecomen en waren / oft Palmerin quam Gerard omhelsen / seggende: Vader Gerard mijn vrient / gheloooft sy God Almachtich van dat ick u noch ghesondt bevinde / ende ghy my in alsulcken staet siet. Waer op den ouden Lantman wilde antwoorden / dan en coste van blijdtschap niet een woordt ghespreecken. Derhalven Palmerin voorts met vreuchde ontfinck Marcelle ende Dyonese haer dochter / ende leyde haer alle in presentie van zijn Groot-vader den Keyser / ende zijn moeder Griane / segghende: Mijn Heer ende Me-vrouwe / siet hier de ghene die my opgheboedt hebben. Ende dede by Gerards Huysvrouwe Marcelle vertoonen de doecken daer hy inne ghewonden hadde gheweest / die de Coninginne Griane seer haest kennende werdt / ende was de selve noch al met grooter blijdtschap oversiende / als met een groot ghedranghe / door de tijdinghe vande compste van Gerard / aldaer inde sale quamen het meestendeel van des Keysers Hofghesin / in een groote begheerte van desen ouden man te sien. Den welcken in presentie van haer allen verhaelde in wat manieren hy Palmerin hadde ghevonden / ende het gheheele leven / so hy hem in zijn huys ghepasseert was. Waerentusschen de Coninginne betoonde een lachen / met tranen vermengt naer advenant / dat sy Gerard hoorde verhalen de pericülen ende geneuchten by haren Sone ghepasseert.

Ende om de groote liefde die sy tot Marcelle droech / overmidts de weldaet die sy aen haren Sone bewesen hadden / maecktense haer eene van haer Camenieren / ende haer Dochter Diosene eē van hare Staet-Jofvrouwen / de welcke sy daer nae oock noch rijckelick hylickten / ende Geraert werdt by den Keyser edel ghemaeckt / ende sijnen sonen Ridderen. T'welck ghedaen zijnde / nam den Keyser Florendos ende Palmerin by de handen /

ende

..leyde haer in de Schat-camer/ seg-
..ende: Mijn Soonen neempt wat u
..elieft/ dit is altemael u. Doet u te-
..gens den Feestdach van mijns doch-
..ers bruyloft alle saken bereyden nae
..begheerten/ ende deylt daer van de
..hoeftighe Ridderen / op datse haer
..er teghens mede statelijck in orde-
..nghe mogen stellen. Maer Floren-
..s antwoorde/ dat hem geensins toe
.. stonde by zijne Majesteyts levē hem
..et alsulcke goederen te beheypē. Niet
..min sondt den Keyser voorts eenen
..rooten hoop gouts ende silvers/ met
..mmighe costele cleynodien aen den
..rince Olerike ende Frisol / om haer
..er mede te beter te mogen doen toe-
..sten/ teghens den staetdach vanden
..rince van Macedonien/ die hier van
..et geenen faem van ondanckbaer-
..eyt naghesproken en wilden wesen/
..aer besloten daerentegens te houdē
..n seer heerlicke tornoyinge/ die thien
..ghenlanck dueren soude. Ende om
.. selve met den prijs van elcken dach
..nen yderen te doen verstaen/ sy door
..le omlegghende Landen sonden di-
..ersche Herauten / de welcke soo wel
..er devoir wisten te doē / datter niet
.. was/ Coninc/ Hertoch/ Graef/ noch
..ntighe Ridders in geheel Griecken-
..ndt/ oft sy wilden sich alle op dē sel-
..en tornoy vervoeghen / soo dat de
..mbachts ende andere wercklupden
..n Constantinopolē/ met hare hant-
..erckinghen seer weynich conden ver-
..enen oft uytrechten / door dien dat
..(volghende de menschelijcke natue-
..)/ die tot nieuwicheyt altijts ghene-
..hen is) haer daghelicx op de straet
..oesten begheven / om te sien de In-
..mpsten der Heeren ende Princen/ die
..n allen uren aldaer gheschieden in so
..roote menichte ende heerlijcke pom-
..e/ dat hem een yeghelijck daer over
..erwonderde.

Hoe den Ridder die van Florendos in Macedonien ghesonden was, zijn bevel openbaerde aenden Coninck Primaleon, ende hoe Palmerin zijns Vaders Princen ende Ridders ontfinge.

Het xcix. Capittel.

DEn Ridder die van Florendos nae Macedonien gesonden worde/ reys den seer neerstich/ tot dat hy quam op een kleyn Casteel/ daer hem den Coninck met zijnen Dochter Arismene / als doen was gaen vermaecken / om eenichsints te moghen passeren hare melancolie/ overmits sy meynden ende door seecker hielden/ den Prince Florendos verloren te wesen. Maer zijn verdriet veranderde veel eerder in blijtschap als hy meynde. Want den Ridder (de welcke Florendos uytghesonden hadde) by hem comende/ viel hem stracx te voete/ ende seyde: Aldermachtichste Coninc / mijn Heer den Prince Florendos uwen sone/ presenteert u met sijn Suster Mevrouwe Arismene / zijne ootmoedighe recommandatiē / met de mede deylinghe van zijne over groote blijdtschap/ van dat den Ridder Palmerin (den welcken uwe Majesteyt verloste vande swaere cranckheydt / Soone is van hem ende van des Keysers Dochter Me-vrouwe Griane / die hy met consent van alle de treffelijckste Princen des Keyserrijcx tot een Coninginne ghetrout heeft: Soo dat hy (ofte zijn Sone) sonder twijfel/ naer den doodt van zijnen behouden Vader/ Keyser in Griecken ghecroont sal worden. Dese vrolickmaeckende blijde tijdinge/ den ouden grijsen Coninck Primaleon/ so gheringhe niet verstaen en hadde / oft hy en wert so seer met verwonderin-

ghe bevanghen/dat hy meynde gheen
waerachtich mensch / maer een ghe-
dwaes ghesien ende ghehoort te heb-
ben/ ende de weynich swacke crachten
die hem noch resteerdē van zijnē hoo-
gen ouderdom vertrocken haer ghe-
heelicken nae t'herte / om het selve te
helpen onderhouden dese nieuwe on-
matelicke eñ onverwachte verblijdin-
ghe/ in sulcker manieren/ dat de buy-
tenste deelen van zijn lichaem alsoo
verswackt worde/dat hy beswijmde in
zijnen stoel / t'welck Arisme(hier over
verschrickt wordende)terstont secours
dede nemen aen Wijn-edick ende cout
water / waer met sy sijnen swacken
geest terstont wederom door hare or-
dinarise conduyten dede versprey den/
soo dat hy van grooter vreuchde ginck
omhelsen den nieuwen aenghecomen
Ridder / die hem voorts daer naer den
Brief van zijnen sone Florendos pre-
senteerde. T'inhout vanden welckē hy
so gheringe niet verstaen en hadde/ost
hy dede terstont Boden afveerdighen
aen alle de Heeren van zijn Coninck-
rijc. Die om de saken alsoo blijde wa-
ren/ dat een yegelijc in hare steden tri-
umph vyeren dede vueren/ ende opene
bancketten houden/ haer alle vlytigh
verceerstigende/om te reysen nae Con-
stantinopolen / teghens den dach die
haer toegheschreven was by haren
Coninck/ die den gesondē Ridder van
Florendos alsoo begiftichde/dat hy
daer nae alle zijn vrienden moch-
te secours doen/eñ gaf hem mede ant-
woort aen zijnen Sone / als ooc een
Brief aen zijnen Neve Palmerin. Aen
den welcken hy seer hertelic begeerde
dat hy hem soude comen besoecken..
Waer niet den Ridder wederomme
doorreysde / ende de selve bestelde ter
wissen alle de principaelste Heerē van
Macedonien om na Constantinopolē
te reysen/ oorlof namē aenden Coninc
Primaleon/ den welcken in den lesten
adieu tot haer seyde: Och mijn vrien-
den/ Godt is mijn ghetuyge met wat
geaffectioneerde herte ick geerne met
u lieden soude reysen/ indient mijnen
hooghen ouderdom wilde toelaten:
Maer als nu het niet zijn en mach/soo
bidde ick u dat ghy den Prince Pal-
merin niet minder eeren bewijsen en
wilt/ als oft mijn eygen persone ware.
Ende gemaeckt hebbende zijnē Lieu-
tenant vande gheheele Compagnie/
den Hertoch van Pont/ een jonc maer
nochtans seer edel ende Deurluchtich
Prince/gavense haer op de reyse / ende
sonden eenen Ridder eenen dach rey-
sens voor uyt/om van hare compste te
doen veradverteren den Ridder Pal-
merin/ dien haer int gheselschap van-
den jonghen Coninck van Sparten/
ende eenen anderen grooten hoop
Princen ende Ridderen/ tot buyten de
poorten der stadt / te ghemoete reedt:
Ende nae dat de willecomsten ten bey-
den zijden gheschiet waren / redense
alle binnen Constantinopolen/die soo
vol vreemde Heeren / Ridderen/ Edel-
luyden ende ander volck quam / dat
den Prince Olerike ende Frisol van
den Keyser gheordineert worden/ alle
de ghene dieder meer quamen te loge-
ren nae haren state/ ende tentē buyten
int velt te doen spannen / om de peer-
den te moghen onderbrenghen. Niet-
teghenstaende desen last/en liet Frisol
nochtans niet van diē dach hem noch
t' addresseren aen de Santinne daer
zijne meeste devotien toe streckten/ tot
haer seggende: Mijn eenige Meester-
se van mijn herte/ indiē uwe gratie myn
wilde consenterē eē eerlijcke begeerte/
so en soude uwe verdiensten mijne on-
derdanicheyt geen so swaren sake con-
nen bevelen/ daer ic mijn uyterste beste
met een groote begeerte niet en soudē
toe doen/om die te volbrenghen.

heer Frisol antwoorden de Princesse
vermide/begheert/t'zijn reden dat ick
in een eerlijcke saecke obediere: Me-
rouwe seyde Frisol / mijn begeerte is
at ghy my wilt maecken den alder-
heluckichsten Ridder der gheheelder
erelt/ met het aennemen inden toe-
mnenden Tornoy voor uwen Ridder/
sen uwen bereydē dienaer / die uwe
hocheyt overmidts zijne cleyne ver-
ensten niet en dorst versoecken / om
m nae die eyndinghe desselben Tor-
oys te willen ontfangen/voor uwen
tijts onderdanighen Man / noch-
ns en kan ick u mijn groote liefde
et verswijgen dat ick sonder de sel-
gratie/mijnen bedructen geest haest
l moeten gaen soecken / de zielen die
vermidts desperaetheydt om hare
sgratie/ inde minne uyt haer onge-
ckighe lichamen ghescheyden zijn/
elcke woorden de jonghe Princesse
n coleure dede veranderen volgende
natuere van alle eerlijcke jonghe
ochteren / die ghemeynlijcken be-
haemt worden / alsmen haer sulcke
gheneuchelicke saecken voorhoudt/
e sy met groote biddinghe/ende niet
et haren wille/ al weygerende moe-
n volbrenghen / het welck dese jonge
rincessen t'haeren respecte oock seer
el betoonde / want geveynsende ha-
blijdtschap / bestondtse den Ridder
et een wreet ghesichte / ende een la-
ent herte te antwoorden / voorwaer
ijn Heere: ick en hadde noyt gelooft
t uwe gheschicktheyt al sulcke sake
voren gheleydt soude hebben / my
ghenegcht ben seer cortelinghe my
ven een gheprofessijde Nonne te
aecken/ maer wat aenlanght van u
ontfanghen / voor mijnen Ridder
elve ben ick seer wel te vreden/ mits-
ē dat ghy my vande reste noyt meer
spreeckt/ eplaci seyde Frisol / ver-
weckt sy den dach dat ghy alsulcke

meyninghe treecht / van in een Cloo-
ster te besluytē uwe Engelsche schoon-
heydt/die ick seer cortelingh in mijne
ermen verhoopten te ontfangen. T'is
in mijn uyterste resolutie mijn Heer
Frisol antwoorden de Princesse / dat
ick voortaen met die susterkens daer
in mijn leven passeren wil. Jesus hoe
soude mijn teer herteken ende mijne
jonghe jaren connen verdraghen de
bijslapinge van eenen man / my dunct
ick soude veel liever sterven. Och seyde
Frisol nu is de hope die ick ongheluc-
kighe creatuere ontfanghen hadde/op
de gheloften van uwen Broeder Pal-
merin t'samen te vergheefs: heeft u
mijnen Broeder my ten houwelijc be-
looft antwoorden de Princesse. Niet
alleen uwen Broeder / Me-vrouwe
seyde Frisol/maer de Keyser ooc. In-
dient alsoo is antwoorde sy/soo worde
ick bedwonghen te doen teghens mij-
nen eyghen wille/ ende op dat ick mij-
nen Heer den Keyser / ende mijnen
Broeder gheen onghehoorsaemheydt
en toone/soo is mijn begeerte dat onse
aliancie begost wordt door dese bag-
ghe/ die u voortaen tot mijnder liefde
sal ghelieven te draghen/ende dit seg-
ghende / trockse eenen rinck met een
kostelijcke bagghe van haer handt/eñ
stack dien aenden vingher van Frisol/
denckende ick en weet niet op wat ge-
lijckenisse / ende hier met quam oock
aldaer inde camer de Keyserrinne met
eenighe andere Jofvrouwen/die haer
propoost deden eyndigen/ende aenden
anderen oorlof nemen.

Hoe den Herroch van Mycene eñ den Grave van Reyfort by den Keyser van Duytslandt arriveerden, ende hoe dat den Keyser nae de eyndinghe van haer legatie haer wederom Ghesanten met gaf naer Constantinopolen.

Het C. Capittel.

DEn dach ghecomen zijnde dat de Ambassadeurs nae Duytslandt vertrecken souden/ seyde Palmerin tot den Prince van Mycene / Edel Hertoch/ u sal gelieven te presenteren mijne oodtmoedighe recommandatie inde goede gratie vā Mevrouwe Polinarde/ ende heur te presenteren desen teghenwoordigen Brief/ om my daer wederom antwoort te brengen/ twelck hem den Hertoch beloofden/ ende reysden daer met voort/ tot dat sy deur eenen geluckigen wint weder in Duytslandt quamen / alwaerse heur nae de heerlicke inhalinghe voor den Keyser presenteerdē / tegens den welcken den Hertoch het woort dede/ eñ seyde: Alder-machtichste Monarch van alle Duytsche Landē/ den heerlicken Keyser van Constantinopolen verseeckert wesende vant verlies van uwen Sone Trineus / wenscht u deurt weder vercrijghen vanden selven soo groote salicheydt ende consolatie/ als hem voor weynich dagen overcomen is/ om dat de fortuyne als nu alle syne droefheyden in blijdtschap verandert heeft / om overmidts hem bekent is ghewoorden/ te wesen eenighe Erfghenaem van't Keyserrijck den Edelen Ridder Palmerin/ die uwe Majesteyt van synent weghen oock seer oodtmoedelick doet groeten / als den genen die alsoo gheneycht is tot uwen dienste/ dat hy niet op en wil houden van te soeckē/ tot dat hy ghevonden sal hebben uwen Sone Trineus/ met de schoone Agriole van Engelant/ uyt wiens geselschap hy op Zee voor twee jaren/ deur groot ongeluck moeste scheyden / maer hebbende hem albereets ghesocht deur gheheel Oosten/ heeft hy ten lesten syne gesontheyt eñ welvaert tot syne groote blijtschap verstaen/ van welcke blijde Ambassaetschap/ dē Keyser also beweecht werdt / dat hy hem niet en conde onthoudē van te openbaren syne affectien deur de tranen / die hem uyt de oogen sprongen ende antwoorde: Voorwaer mijn vriendē/ ick ben seer blijde / dat so Edelen Ridder als Palmerin sulcken heerlickē staet als Keyser van Griecken-landt aenstaende is/ eñ betrouwe oock so seere op syne vroomicheyt / dat ick albereedts gheheelicken uyt mijne memorie gedaen heb de verloren-ghevinge van mijne Sone/ aengesien syne geloften van dien te soecken / niet wetende hoe ick sal mogen vergelden alsulcke weldaet/ als oock de ghene van uwen Heere den Keyser / daer mede hy my heeft doen veradvertere van synen staet eñ dispositie/ ten ware dat hy my voortaen wilde accepteren/ voor eenen Broeder eñ ghetrouwe Vrient. Mijn Heer antwoorden den Hertoch / des Keysers van Constantinopelē begeerte eñ streckt tot gheenen anderen eynde/ eñ doet u versoecken dat ghy om te beghinnen dese alliantie / synen Neve Palmerin de gratie wilt doen eñ hem u Dochter Polinarde tot een toecomende Keyserinne vergunnen/ met belofte/ nochtans dat hy haer niet trouwen en sal / voor dat hy uwen sone wederom in uwe Majesteyts presentie sal ghebrocht hebben/ eñ aengaende de reste vanden articulen des houwelijcx/ sal uwe Majesteyt mogen sien in desen tegenwoordigē brief/ die hem dē Hertoch presenteerden/ daer op den Keyser antwoordē dat hy hem die seer geerne consenteerdē/ sō vele als hem aenlangde/ maer dat hy eerst haer selfs eñ de principaelste Heeren des Rijcx de sake voordragē soude/ eñ haer daer na volcomen antwoort gevē/ waer op d'Ambassadeurs vertrockē nae haer logijs/

ende

ende den Keyser dede door eene van zijne Secretarissen/ de brieven vanden inden Remitius lesen / in presentie vā alle zijne Princen ende Baroenen / die alle van opinie waren / datmen hem t'versochte houwelick soude accorderen / ende door t'gheheele Keyserrijck triumpheren/ in een teycken van blijtschap eñ vreuchde / om de tijdinge der ghesontheydt van Trineus/ waer van t' gerucht voorts also verspreyt wert/ door t'gheheele hof / dat t selve mede quam ter ooren vande Princesse Polinarde/ die welcke hier door also verblijdt werdt / datse op staende voet by Brionnelle liep/ tot haer / segghende: mijn alderliefste Vriendinneken / en wildy u niet met verblijdē/ om de goede hope die ic al nu hebbe op onse liefde/ die wy hier te vooren so ongheluckich achten maer / eenich secreet van mijn herte(seyde sy) haer van vrolickheyt kussende / onsen Heer heeft die in gheluckicheyt verandert / maeckende mijnen Palmerin Sone vanden Keyser van Constantinopolen / de welcke alhier tegenwoordich gesonden heeft zijne Ambassadeurs/ doende mijn vader te verstaen gheven / dat Palmerin waerachtighe tijdinghe ghehadt heeft van mijnē Broeder Trineus / eñ dat dien vermeynt is hem cortelingh wederom hier te brengen/ t'welc sonder twijfel niet zijn en sal sonder uwen Ptolomeus/ daerom mijn liefste vriendinne laet ons onse quellinge ophouden/ eñ onse tranē niet meer uytstorten/ want t'zijn maer sotternien / ende laet ons beginnen eē nieuwe vrolijcke maniere van leven/ verbeydende den gheluckigen dach door de Companie des nachts. T'is wel verbeydt antwoorde Brionnelle / maer och de Fortuyne is ons veel te contrarie / doende so lange de penitentie lijden/ ons die hier voormaels een goet leven gewoon zijn/ dan ghy en hebt u noch so seere niet te beklagen als ick / om dat ghy naderhant noch vertroost zijt ghewoorden / als ick al hoorende / moest ghequelt worden met gedachten/ daer van ghy t'werck met playsier volbracht. Och mijn liefste Vriendinne seyde de Infante / hoe naeder memorie vant goet/ hoe quaeder te verdraghen het quaet/ maer en laet ons de Fortuyne noch so seer niet lasteren/ want die ons tot noch toe bewaert heeft/ door de volmakinge vant ghene daer wy soo neerstich in gheweest zijn. Al zijn onse moyten daer in te vergeefs gheweest (seyde Brionelle met eenen lachende mont)so en zijnse my nochtans niet verdroten / ende alsse noch meer wilde spreken so ontboodt den Keyser zijn Dochter / tot haer seggende : Polinarde ghy hebt hier voormaels de partye gherefuseert van seer edele huysen : Maer ick sal u als nu van eenen spreecken die ghy niet en behoordt te weygheren/ te weten die couragieusen Palmerin/ Soone vanden Keyser van Constantinopolen/ den welcken om dien aen u te hylicken/ tegenwoordigh zijne Ambassadeurs alhier aen my ghesonden heeft / daerom resolveert wat antwoort dat ick haer sal geven / ick ende alle mijne Heeren vinden dese alliantie seer goet, ooc heeft hy belooft u niet te trouwen/ voor dat hy uwē Broeder wederom alhier gebracht sal hebben. De Princesse beschaemt wordende vā dese woordē/ oft ten minsten geveynsende also te wesen antwoorden/ ick bidde u mijn Heer ende Vader/ en wilt my doch om Gods wil niet spreecken van eenen man/ want mijnen zin daer gants niet toe en streckt/ over welcke woorden den Keyser toornich werdt/ ende seyde met grammen moede/ ick sweer u indiē ghijt niet en consenteert dat ghy aen my geenen Vader meer/ maer

maer veel eer eenen vyandt bevinden
ſult/ nae dat uwe ongehoorſaemheyt
ſal meriteren/ welcke woorden deſe
arme Princeſſe alſo verſchricten/ dat-
ſe antwoorden/ naedien ic ſie/ dat mijn
Heer het ſelve uyt gantſcher herten is
begeerende/ ſoo worde ick als een obe-
diente dochter bedwonghen in hou-
welijck te conſenteren/ ſonderling he
met deſen Palmerin/ die belooft heeft
t'ſelve uyt te ſtellen/ tot de wedercom-
ſte van mijnen Broeder Trineus/ om
dat ick dien belooft hadde niet te hy-
licken ſonder zijn conſent/ met welcke
woorden hem den Keyſer te vreden
ſtelden/ tot ſanderē daechs ſmorgens/
dat hy wederom by hem dede ontbie-
den/ de Gheſanten van Conſtantino-
polen/ de welcke hy in preſentie vande
principaelſte Heeren des Keyſerdoms
t'houwelijck toeſeyde/ ende om t'ſelve
te beter te confirmeren/ beloofden hy
haer wederomme Ambaſſadeurs met
te geven/ tot aendē Keyſer Remitius/
daer toe hy committeerden den Her-
toch van Lorreynen/ ende den Mar-
quis van Licene/ waer van hem den
Hertoch van Mycene inden naem
van ſijnen Heere hoochelijck bedanck-
ten/ nae welcke reſolutie/ dē Keyſer de
Ambaſſadeurs des middaechs hielde/
op een ſeer heerlick bancket/ waer op
oock met haer moeder quam/ de nieu-
we Bruyt/ toegemaeckt als een God-
dinne/ het welcke haere natuerlijcke
ſchoonheyt alſulcken glans gaf/ datſe
d'aenſchouwers ſcheen te weſen/ niet
een menſch/ maer veel eer eenē Engel/
ſonderlinge inde oogen vanden Prin-
ce van Mycene/ die op deſe maeltijdt
met den Keyſer een ſeer vrolijck chier
maecten/ eñ menigerhande playſante
als oock ſtatighe propooſten hielde/
voegende hem nae der tafelen ontdec-
kinghe by de nieuwe Bruydt/ met de
welcke hy hielde vele cortoyſe, t'ſamē-
ſprekingen/ eñ gaf haer daerentuſſchē
int ſecrete den brief van Palmerin/ eē
wijle nae t'welck hy oorlof nam/ ende
vertroc hem met den Grave van Rey-
fort na zijn logiment/ tot groote blijt-
ſchap van Polinarde/ om datſe groote
begeerte hadde om voort te varen tot
de leſinge vanden briefs haers alder-
liefſte/ door t'welc hare blijtſchap we-
derom op nieus verdubbelden/ over-
midts de verhalinghe die Palmerin
daer inne dede van zijnder goede for-
tuyne/ eñ op dat haer niet ontgaen en
ſoude de groote eñ haeſtige invallin-
ge der blijtſchap/ die ſy daer ſchepten/
ſo brochtſe de ſelve op ſtaende voet in
geſchrifte in t'antwoordt/ datſe hem
dochte te ſeynden/ waerinſe hem mede
ſeer yverich badt zijne wedercompſte/
doch ſo gheringhe te beneerſtigen/ alſt
moghelijck ſoude zijn/ om een eynde te
makē/ haer moyelijc vallende verlan-
gen/ t'welc haer in zijne abſentie altijt
by woonden/ eñ hebbende dē brief toe-
geſloten/ ſondtſe die met vele geſchenc-
ken door eene van haer alderſecreetſte
Camenieren/ aenden Hertoch van
Mycene/ die met de Grave van Rey-
fort/ elc een gouden keten/ ſeer coſtelijc
gewrocht/ vanden Keyſer ontfinghen/
ende reyſden daer na met den Hertoch
van Lorreynen/ ende den Marquis van
Licene/ ſoo langhe tot datſe binnen
Conſtantinopolen quamen/ alwaerſe
in hooghe eere ende groote blijtſchap
ontfangen werden vanden Keyſer/
met alle de Princen eñ Heeren: die in
ſo grooten getal waren/ dat het ſcheē
alle de Adeldom van Chriſtenrijc al-
daer vergadert te weſē maer ſonder-
linge was overmits hare comſte ver-
blijt den Prince Palmerin/ dien den
brief die hem dē Hertoch van Mycene
van zijn alderliefſte preſenteerden/ veel
aenghenamer viel als ghedaen ſoude
hebbē de grootſte ſchatten der werelt.

Hoe

hoe dat Florendos ende Griane aenden anderen hylickten, ende hoe Palmerin ghesworen worde voor een gherechtich erfgenaem van Griecken-landt ende Macedonien, door de Heeren vant Keyserdom ende Coninckrijck.

Het Cj. Capittel.

ALs d'Ambassadeurs uyt Duyts-landt binnen Constantinopolen quamen/ hadden de Princen van Thracien/ ende Macedonien haer al-haer alreets over de ses daghen ver-beydt/ waerom den Keyser van advijs was/ datmen zijn Dochter des ande-ren daechs te hoop gheven soude/ het welck den volghende morghen oock alsoo inde groote kerck met den heer-lijcken solemniteyt door dē Patriarch volbracht werdt/ waer nae sy alle we-derom keerden nae het Palleys/ voor welck een heerlijcke stellagie bereydt was/ te samē met goude Tapijten be-hanghen/ ende stonden daer op gestelt vele magnifijcke stoelē/ waer van Pal-merin de middelsten ende meest uyt-ponende besat/ hebbende aen de een zijde den Keyser ende Florendos/ ende inde aen d'ander de Keyserinne Gria-ne/ ende in sulcken state werdt hy ont-fanghen/ ende ghesworen Prince van Grieckenlant door alle de Heeren des Keyserrijcx/ die terstont met ghelijcke ceremonien ghevolcht worden van Macedonien/ waer nae de tafelen ge-deckt/ ende de Princen daer aen geset worden/ een yeghelijck nae zijn weer-dichept met sulcken triumph/ vande bedeling des diensts die aldaer geob-serveert worden/ als ooc van de mom-merien/ Musijck-spelen/ ende andere manieren van blijtschappen/ dat ick de selve alhier niet int lange en kan ver-halen/ om te ontlasten u van al te lan-ghe te lesen/ ende my van te groote moeyten des schrijvens/ maer can die u uwen gheest door u selfs ghedachte-nisse voor ooghen stellen/ ende daerom voort passerende/ segh ick dat soo ghe-ringhe als de tafelen opgenomen wa-ren/ eenighe om het meesterlicxste be-gonsten te dansen/ ende de ander diet hert niet inde beenen en hadden/ gin-ghen haer wapenen om inden Camp oft velt te treden/ het welc den Keyser om den Tornoy hadde doen besluytē/ ende rontsom het selve oprichten vele stellagien/ voor de Keyserinne/ Heeren ende Jofvrouwen: die alreets met haer ghesichte veerdich waren/ om te aenschouwen als de Ridders inde Tornoy plaetsen quamen/ daer van Frisol ende Olerike de eerste waren/ ende voorts nae haer presenteerden haer oock den Coninck van Sparten/ ende den Hertoch van Pont/ de welcke in d'eerste ontmoetinge hare Lancien braken/ sonder dat nochtans yemant den sadel quiteerden/ welcke goede be-ginsel Frisol alsulcken moet gaf/ dat hy zijnen loop soo couragieuselijcken recht teghens den Hertoch van Ber-ryen nam/ dat hy man ende peert ter aerde dede vallen/ ende met dese zijne eerste Lancie wierp hy noch acht Rid-deren om leghe/ in welcke Ridderlijc-ke wercken hem den Prince Olerike altijdts bravelijc naevolchden/ want hy dede van dien dach twaelf Ridde-ren den sadel ruymen/ aleer hy om le-ghe viel int Tournoyen/ met den Co-ninck van Sparten/ den welcken noch gedachtich wesende een dappere tref-finghe die hy van hem hadde ontfan-ghen/ inde eerste ontmoetinghe/ liep teghens hem met sulcken cracht/ dat hy de steghelreepen moeste verlaten/ waer naer noch veel meer andere Ridderen haer seer bravelijck doen

betoon-

bethoonden / niet te min bleef Friſol
met den Coninck van Sparten de ee-
re met de pꝛijſen van dien dach / over-
midts ſy haer victorieus hielden tot
der Sonnen onderganck toe/ datſe al-
le wederom naet Palleys keerden/ al-
waer een goedt deel des nachts ghe-
paſſeert wert in danſingen eñ andere
geneuchelijcke tijtcoꝛtinghen tot dat-
mẽ de Bruyt te bedde bꝛochte/ al waer
haer Floꝛendos voorts quam viſite-
ren/ om te onderhouden de ghewoon-
ten diemen deur de ghelheele wereldt in
ſulcke ſaecke ſiet obſerveren/ waer in-
ne hem de nieuwe Bruyt ſo onderda-
nich was/ eñ mede ſulckẽ neerſtichept
tee ghebꝛuycten/ datſe Palmerin van
dien nacht een jonge Suſter wõmen/
die in heuren tijdt in ſchoonheyt ghe-
pꝛeſen werdt boven alle anderen/ ende
des moꝛghens bꝛoech begonſtmen op
nieus den toꝛnoy / waer in Palmerin
ſyne couragie oock wilde vertoonẽ/ eñ
pꝛeſenteerdẽ hem daeromme terſtont
met coſtelicke wapenẽ becleet tegens
ſynen Neve Friſol/ die int loopen te-
gens hem ſyn lancie om hooch heften/
twelck Palmerin ſo haeſt niet en ſach/
oft hy dede ooc desgelijcx/ ſo datſe vooꝛ
by dẽ anderen paſſeerden/ ſonder tref-
fen/ eñ alſo deden oock de Pꝛince Ole-
rike met alle de andere Ridderẽ/ waer
over Palmerin claerlick ſach / dat hy
ſyn grootmoedich hert niet en conde
bethoonen/ twelck hem in ſulcke ver-
ſtooꝛniſſe dede vallen / dat hy het yſer
van ſyne Lancie tegens d'eerde ſtack/
ende die aen ſtucken dede ſpꝛingen / eñ
dede hem wederom ontwapenẽ/ gaen-
de daer na op de ſtellagie by den Key-
ſer/ die aen ſyn aenſicht ſyne verſtooꝛ-
niſſe wel conde mercken / waeromme
hy al lachende tot hem ſeyde/ mijn be-
minde Neve ick acht dat deſe Ridderẽ
groote redenẽ gehadt hebben int reſ-
pecteren van heurẽ Heere/ maer indien
ghy uwe couragie tegens haer betoo-
nen wilt/ ſo moet ghy u in ſulcker ma-
nierẽ toe makẽ/ datmẽ u niet en kent/
welcke wooꝛdẽ Palmerin ſeer wel no-
teerdẽ/ blijvende vooꝛts aldaer by den
Keyſer eñ Joſvꝛouwẽ/ om te ſien wien
dat ſoude triumpherẽ van diẽ daechs
victoꝛie/ de welcke nae veele heerlicke
rencontrieringen genoten werden by
den Hertoch van Pont eñ Friſol/ die
oock gaudeerden vande eere des der-
den daechs / maer den vierden dach
woꝛden Olerike eñ den Coninck van
Sparten vooꝛ de beſte Ridderen ghe-
eſtimeert/ overmidts hem Friſol van
dien dach niet inde Toꝛnoy plaetſe en
liet vinden / om dat hy dẽ vooꝛgaendẽ
dach met eenen ſpꝛonck hem een wey-
nich zeer gedaen hadde/ ende hier nae
volchden dẽ vijfſten dach/ die dẽ leſten
was / om datmen de andere vijf vol-
gende dagen den toꝛnoy ſoude moeten
eyndigen met de Lancie eñ ſweert: In
den welckẽ hem Palmerin wilde ver-
thoonen in ſulckẽ toeruſtinge datmen
hem niet en ſoude kennen / twelck hy
alleene gheopenbaert hadde aen ſyne
Keyſerlijcke Majeſteyt/ die hem hier-
om ſeer bꝛoech op ſyne ſtellagie maec-
ten/ met veele Pꝛinceſſen eñ Joſvꝛou-
wen/ tot groote blijdtſchap van deſen
Pꝛince Palmerin/ die den Keyſer niet
lange in verlangen en dede wachten/
maer cleedẽ hem vooꝛts met blancke
wapenen/ ghelijck de nieuwe Ridders
plegen te dꝛagen/ ende reet alſo op een
bꝛaef ooꝛlochs peert / tot indẽ Camp/
deur de pooꝛte vande bevechters/ ende
dꝛeſſeerden ſyne Lancie vooꝛts tegens
den Pꝛince Olerike/ die van dien dach
noch gheenen loop ghedaen en hadde/
nochtans wert hy van den onbekendẽ
Palmerin ſo dapperlick getreft op ſy-
nẽ ſchilt/ dat hy ter aerdẽ viel/ in ſulc-
ker manierẽ/ dat hẽ alle de ander met
goede redenen vooꝛ genoechſaem ge-
excuſeert

...custeert hielden/om vanden gheheelen ... niet meer te tornoyen/waer nae ...lmerin oock de sadel dede ruymen/ ...n couragieusen Hertoch van Pont/ ...t noch vijf andere vande beste Rid... ...s der geheele Companie op't har... ...s vanden leste van dien hy zijne lan... ...brack/ waerom hem den Keyser ...nts een ander dede langen/ hieren... ...schen hadde Frisol vier andre bra... ...Ridders om leghe ghewozpen/ met ...en groote furie/ overmidts de ver... ...ythept die hy schepte over den val ...n Olerike/maer siende dat hem den ...dder met de blancke wapenen we... ...omme in ozdeninge stelden/ wilde ...zijn peert tegens hem de spozen ge... ...Maer den Coninc van Spartea/ ...ee vande dapperste Tornoper was ...de geheele Compagnie/ quam hē ...ozen ende ontmoeten Palmerin ...suicken crachte/ dat hy hem zijne ...lt doorrundē/ eñ zijn Lancie meer ...in twaelf stucken dede springhen/ ...r van hem den Prince seer wel wist ...chen/ want den Coninck werdt ...hem soo crachtelicken ter aerden ...wozpen/ dat hy meer als een halve ...bleef sonder handen oft voeten te ...roeren/ in sulcker manieren dat hē ...volck nae zijn Logement moesten ...gen/ vreesende dat hy de doot in dit ...ckel niet ontgaen en soude hebbē/ ...r op Palmerin gheen acht en nam/ ...r vervolchden zijn punte/ smijten... ...vele Ridders ende peerden omle... ...ñ doende so groote wonder mette ...enē/ dat alle de Omstaenders rie... ...den nieuwen Ridder/ den besten ...t geheele Eertrijc te wesen/ welcke ...pende gherucht Frisol so gerin... ...iet gehoozt en hadde/ oft hy merc... ...vel dat sijnen faem daer door ver... ...dert werde/ waerom hy byeans in ...esperatie van quaethept zijn lan... ...n sulcker maniere/ op den onbe-

kenden blancken Ridder t'esten/ dat beyde haer Lancien aen spaenderen inde locht vlogen/ ende Palmerin zijn stegelrepen verloor/ soo dat hy sonder twijffel eenen gheweldighen val soude ghedaen hebben/ indien hy hem niet gehouden en hadde aenden hals van zijn peert/ waer teghens Frisel eenen val uyt het lidt viel onder zijn peert/ t'welck in sulcker maniere omtuymelde/ met de beenen inde locht/ dat men meynden dat het met zijnen Meester beyde den hals ghebroken hadde/ soo dat Frisol t'spel quiteren moeste/ tot soo groot verdriet van hem/ als behaghinghe van Palmerin/ die hem soo dapper betoonden/ datter niemandt vande verweerders en was/ die niet ter aerden ghewozpen oft ghequest en werde/ waer door hy hem selve bevont Triumpheerder vande gheheele Toznopinge/ deshalven hy hem so secretelijck als hy mochte nae zijn logement vertrock/ t'welc oock dede den Keyser eñ Florendos/ met de gheheele reste/ ende voorts alle de Jofvrouwen/ onder de welcke d'Infante Hermide alsoo bedroeft was/ over de quade fortuyne vā haren alderliefsten/ datmen lichtelick aent straf ghesichte van haer aenghesicht conde mercken/ datse eenich verdriet opt herte hadde. Maer als Palmerin alle de Ridders die hy ter eerden hadde gewozpen dede ontbieden/ dat hijt was die den prijs vandē lesten dach gewonnen hadde/ so veranderde de droefhept vande Princesse in groote blijdtschap/ om datse haer tot een eere achtē de groote couragie van haren Broeder/ als ooc deden alle de andere Ridders/ om datse den sadel niet en hadden gheruymt/ als voor so couragieusen Prince/ ende sonderlinghe Frisol ende Olerike/ die hieromme also verblijt werdē/ datse Palmerin uyt grooter vreuchden quamen omhelsen/ ver-

verbeydende daer nae te samen den volgenden dach / dat den Tornoy wederom op nieus soude beginnen / ende continueren noch vijf gheheele dagen lanck / vande welcke alle de eere bleef aen Frisol / uytghenomen den laetsten dach / dat hem inde steec-plaetse quam presenteren / eenen uytlandigē Ridder die met hem brachte eenen grouwelicken Reuse / den welckē met eenē Turcschē booch / vele venijnige pijlē schoot / daer met vele bedorven wordē eñ verloren ghinghen. So dat Palmerin sien de de groote vernielinge van zijn volc / beweecht wert de wapenē aen te doē / daer met hy den Reuse versloech / ende den Ridder die hem gheleyden overwon.

Hoe den ouden Ridder Apollon Netrides, den Vader van Frisol binnen Constantinopolen brochte, alwaer hy Gouverneur generael ghemaeckt wert van Vngarien, ende hoe Frisol de Princesse Hermide trouden.

Het Cij. Capittel.

Apollon afgheveerdicht zijnde / ghelijck hier voren verclaert is / om Netrides te soecken / dwaelden so lange met groote neersticheyt / door Berghen ende Bosschen / tot dat hy ten lesten quam aen des selven Netrides Casteel / alwaer hy hem vondt aende poorte van dien wederom comende vande jacht / uyt het forceest drie boochscheut weechs ontrent van zijnē huyse gheleghen. Ende om dat Apollon hem stracx kennende werdt / gheveynsden hy met zijne metghesellen eenighe doolende Ridders te wesen / ende groeten hem / begeerende dat hy haer dien nacht soude willen logeren / naedien de Fortuyne haer aldaer in alsulcke wildernisse geleyt hadde / om welcke begheerte haer Netrides seer blijdelijcke ontfinghe / volghende de oude manieren van zijn edel ende liberael herte / eñ dede haer seer wel tracteren op den avontmael. Int welcke Apollon mede aent leeghste eynde van de tafelen sach sittē twee jonge Edelluyden. Waerom hy Netrides braechden oft dat sijn Sonen waren: daer op den Ridder antwoorden het selve zijne kinderen te wesen. En hebdyder geen ouder als dese seyde Apollon: om welcke woorden Netrides ghedachtich worden zijnē verloren Sone / Frisol / die hy meynden seeckerlick dit leven ghepasseert te zijn / overmits zijne langhe absentie / ende daeromme eenē swaren sucht doende / antwoorden hy: Heer Ridder my is inder waerheydt onbewist / oft ick noch eenen ouderen hebbe oft niet / want het is eenē langē tijdt gheleden dat ick dien door een groote misavontuere verlore / als hy ghequelt worde met een sware plage / ende en hebbe sedert noyt yet meer vā hem ghehoort / soo en weet ick niet oft hy levendich ofte doot is. Om welcke woorden Apollon vastelijck gheloovende werdt / dat hy sonder twijfel den Vader van Frisol was / niet dat hem al noch t'visioen van zijn aensicht niet voor en stonde / maer om dat hy bestonde te twijfelen / overmidts zijne veranderinghe / also hy hem niet ghesien en hadde / in een groote lanckheyt des tijdts / die in eenen anderen state stelt alle dinghen dese wereltsche natuere onderdanich zijnde / maer als nu verseeckert wesende / en wilde hy hem niet langher in dese droefheyt laten / dan seyde: ick verseecker u mijn Heere dat hy noch int leven / ende in goede gesontheyt is. Och Godt antwoorden Netrides / indien dat alsoo mochte zijn / soo soude ick den ghelucкichsten Ridder vande werelt wesen. So

oo ben op oock seyde Apollon / want
is levendich ghenesen van zijne pla=
/ ende teghenwoordich den groot=
n gheachten Ridder die men soude
oghen vinden / in sulcker manieren
t hy onlancks leden de Coninginne
riane uyt te ghevanckenisse verlost
eft / door zijne vrome feyten die hy
e met den Ridder Palmerin / te=
ens de twee Neven van Tarisius/
e heeft hem daer nae gheopenbaert
n den Keyser / ende aende Keyserin=
zijne Moeye / het welck uwe saecken
n sulcke geluc heeft voort doen gaen/
t ick teghenwoordich expresselijck ge=
den ben / om u mede te brenghen in
nstantinopolen / overmidts ghy al=
er ghemaeckt sult worden Generael
overneur van Ungarien. Gheloofst
et eeuwelick mijnen schepper zijn
twoorden Netrides / van dat hy
nen Oom den Keyser heeft doen
nbaer worden/het ongelijck dat mij=
n Broeder den Coninck my aenghe=
en heeft / maer op dat ick verseeckert
rde van een twijffelinghe / soo wilt
doch seggen oft ghy hier voormaels
t in zijn Hof gheconverseert en hebt.
e ick antwoorden Apollon / ende
s zijnen Pagie terwijlen ghy noch
aer int Hof waert/ eñ my also groote
eldaden beweest / dat ick eeuwelijck
uwen dienste verbonden sal blijven/
biddende dat ghy ons vertreck doch
seer veneerstighen wilt als moghe=
ck is. Want ick heb groote vreese
t wy uwen Soone anders int Hof
nden Keyser niet vinden en zullen/
n dat hy belooft heeft mede aen te ne=
en / de soeckinghe vanden verloo=
n Trineus / Soone vanden Keyser
n Duytslant. Voorwaer Heer Rid=
r antwoorden Netrides/ niet soo seer
behaghen my de goederen eñ staten/
e de wedervereyginge van mijnen
Soone / want wesende woonachtich
in dese eensame Wildernisse / int ghe=
ruste ongeturbeerde leven op mijn cleyn
Casteelken / achten ick seer weynich
de verdrietighe ende moeyelijcke wee=
relt. Niet te min nadien den Heere acht/
dat ick in mijne oude daghen zijn volck
profijtelijck can wesen / so en sal ick de
conditie niet refuseren/ende laten de den
last aen een van zijne Neven / reysden
hy met zijn Vrouwe ende twee Soonen
int ghelept van Apollon / soo langhe
tot datse twee daghen nae de eyndinge
des voorseyden Tornoys de Stadt van
Constantinopolen naeckten / het welck
Frisol ghebootschapt wesende / reedt
haer te ghemoet buyten de poorte / al=
waer de geluckwunschingen ende wil=
lecomsten van den Soone tot den Va=
der ende Moeder / ende wederom van
de Ouders tot haeren Soone / als oock
tusschen de ghebroeders / met sulcken
blijtschap ende affectie geschieden/ dat=
ter niet en is so herden hert/ oft het sou=
de de ooghen door beweginghe van me=
delijden eñ vreuchde hebben doen over=
lopen. Indient daer present ghewest
ware / ende van daer ginghense tot int
Palleys by den Keyser / ende de andere
Princen. Alwaer oock wederom een
nieuwe vreuchde bestonde / sonderlinge
tusschen de Keyserinne ende den ouden
Netrides/ om de comste vande welc=
ken aldaer dien avont seer heerlijcke eñ
blijde bancketten ghehouden worden/
ende des smorghens worden door den
wil van den Keyser / Frisol ende de
Princesse Hermyde aen den anderen ge=
hylickt/ tot een groote verheuginge van
eenen yeder / maer sonderlinghe vande
nieuwe ghehouden / waer van de feeste
soo gheringe niet ghepasseert en was/
oft Netrides worden Governeur van
Ungarien gestelt / waer van hem Fri=
sol als Man vande Princesse Hermide

brieven van commissie verleenden / daer hy voorts vertrock int selve Coninckrijck der Vngaren / die hem met sulcken triumph ende blijtschap ontfingen/ als oft haeren natuyrlicken Heere gheweest ware.

Hoe Palmerin oorlof vanden Keyser ende zijne ouderen nam, om Trineus te gaen soecken, ende vanden ouden Coninck Primaleon.

Het Ciij. Capittel.

DE Feeste des houwelijcx van Frisol eñ de Infante vã Hongaryẽ gepasseert zijnde/ eñ Netrides verreyst wesẽde om het Gouvernement van Vngaryen aen te vanghen / begosten oock alle de Princen die aldaer ghecomen waren wederom naer haere Landen te trecken / het welck Palmmerin oock dede gedachtich worden de beloften die hy aen zijn Alderliefste gedaen hadde. Waerom hy den Keyser in zijn Camer inde presentie van zijnen Vader Florendos ginc vinden/ tot haer segghende: Mijn Heeren/ t'zijn meer als dry Maenden dat ick alhier steets verbleven sy door u ghebodt/ ende tegens de ghelofte die ick ghedaen hebbe aen Me-vrouwe Polinarde: Waerom ick voor my ghenomen hebbe (met uwen oorlof) binnen dry daghen te vertrecken/ om haeren Broeder Trineus te bestaen te soecken/ al eer den Hartoch van Lorynen verreyst sal wesen/ op dat hy den Keyser van Duytslant mach versceckeren van mijne neersticheyt. Mijn beminde Neve antwoorde Remicius / nae dien dat dese saecke niet verandert en mach worden / om dat ghy u met geloften daer toe verbonden hebt/ so en sal ick daer niet teghens segghen/ u nochtans biddende/ dat ghy so geringe als mogelijck wederomme comt. Eñ gelijcke woorden sprack tot hem zijnen Vader: Waerom hy (desen oorlof vercreghen hebbende) op staende voet by Frisol ginck / en riet hem met grooten ernste aldaer binnen Constantinopolen te verblijven/ om so gheringe niet te bedroeven zijne nieuwe Bruyt Hermide. Waer op Frisol antwoorden / dat de doot oft ghewelt hem alleene souden moghen scheyden uyt zijn gheselschap. Waer door Palmerin wel sach dat de grootmoedicheyt meerder crachts in hem hadde / als de wellusticheyt. Ende schreef terstonts Brieven aen den Keyser van Duytslandt / ende aen zijn Alderliefste Polinarde / de welcke hy met veele costele geschencken leverde in handen van den Hartoch van Lorynen/ eñ den Grave van Lyeene/ desselven Keysers Ambassadeurs / ende ginck daer nae op eenen maenendach (als hem alle de Heeren van Macedonien albereets te peerde verbeyden) zijn Moeder adieu segghen / de welcke hem antwoorde: Mijn Soone / ghy zijt noch so weynich tijdts by my gheweest / wilt ghy my albereets verlaten / maer naedien dat mijn Vader den Keyser ende mijnen Heere Florendos t'selve geconsenteert hebben/ so weet ick wel dat mijn swacheydt u voornemen niet wederstaen en mach / daerom moet ick u met alsoo groote droefheydt adieu segghen / als ick u met blijtschap kennende woort/ met biddinghe dat ghy met uwe presentie/ soo haest als moghelick is/ wederomme wilt vertroosten uwe bedruckte Moeder / twelck haer Palmerin beloofde. Ende gaende daer met te peerde/ woordt hy van den Keyser ende zijnen Vader Florendos/ meer als twee mijlẽ weechs buyten de stadt gheleyde ghedaen/ ten eynde vande welcke sy den anderẽ met schreyenden ooghen voor den adieu omhelsden / ende keerden den Keyser met

Forendos wederomme nae de stadt/
waer den Hartoch van Loreynen met
n Grave van Lycene van haer wy=
n oorlof namen / ende keerden op de
sste ure wederomme nae Duytslandt/
erse van den Keyser met blijtschap
ntfanghen worden / maer noch in veel
grotere vreuchde van zijn Dochter/
onderlinge als den Hartoch haer over=
leverden den Brief van haeren Alder=
liefsten/ mede verteilende de groote eere
ende triumphe diemen hem aengedaen
hadde / als hy Prince van Griecken=
landt ende Macedonien gesworen wor=
de. Twelck haer soo wel-behaechde/
dat se haer niet en conde versadighen
van aen te hooren alsulcke discours/
ende den Hartoch duysent playsante
lach-stuckxkens / soo vande ghehou=
de Tornoyspelen / als Bruyloften
binnen Constantinopolen ghescheiet.
Daer op den Hartoch so wijsselijck wist
te antwoorden / dat hy in gheene saec=
ken en falierde / om zijne Princesse te
verheughen/ verswijghende nochtans
de caressen ende lieffelijcke conversatien
die Palmerin ghehouden hadde mette
Griecksche Jofvrouwen / vreesende
dat hy de Infante daer door in eenighe
jaloursheydt soude hebben doen vallen/
daer met men seyt de verliefde Jonck=
vrouwen lichtelijck ghequelt te wor=
den.

Ende haer hier mede voor een wijle
rus latende/ sullen wy wederom keeren
tot onsen Palmerin / die soo neerstich
reysde/ dat hy in gheringen tijdt uyt de
limiten des Keyserdoms quam tot int
Coninckrijck van zijnen Vader. Vant
welck hy gheene steden door en passeer=
de/ ofst mē dede hem aldaer triumphan=
te onthalinghe/ sonderlinghe mede inde
stadt van Hermide/ inde welcke hy twee
daghen vertuckte / om dat hy wiste al=
daer te woonen Estebon den Coopman
die hy vander doot verloste/ ende als ee=
nen knecht langen tijdt gedient hadde/
als vooren verhaelt is. Ende om dat
hem geboodtschapt worde dat dien uyt
was/ om eenige saecken sijne Coopman=
schap betreffēde/ ontboot hy zijne Huys=
vrouwe ende zijne twee Soonen / die hy
alle grootelijcx beschenckten/ ende Brie=
ven van vrijcheydt dede de peerheeren
van alle lasten.

Des anderen daechs hier nae logeer=
de hy des avonts int Dorp / daer van
zijnen Dwerch Urbande gheboortich
was / die aldaer noch hadde woonen
zijnen Vader/ eenen seer ouden ende ar=
men Ridder / met een Suster van alsoo
excellenten statuere als hy / de welcke
Palmerin op des Dwerchs versoeck/
na Constantinopolen sont/ by zijn moe=
der Griane. Ende om de eere vande or=
deninghe die zijnen Vader ontfanghen
hadde / gaf hy hem de Prochie ofte
Boorcht daer hy woonde / daer van hy
hem oock in presentie van alle de Ma=
cedonische Heeren/ in possessie dede stel=
len. Ende int vertrecken van daer/ en
hielt hy niet op tot dat hy quam inde
principale Stadt vant Coninckrijck/
alwaer hem doemaels verhielde zijnen
Grootvader den ouden Coninck Pri=
maleon/ ende worden aldaer ontfangen
in seer groote eere ende triumphe van
alle de Inwoonders van dien/ ende son=
derlinghe vant Hofghesin / maer noch
boven al vande Princesse Arismene zijn
Moeye: die hem met haere Jofvrou=
wen verbeyden op de voorplaetse vant
Casteel/ alwaer Palmerin zijn een knin
voor haer op de aerde stelde / ende wil=
de haer de handen cussen / het welcke
de Princesse eerenthalven refuseerden/
ende alsse noch int affectueus wel=
lecom heeten / ende cortoyse dienste
presenteringhen metten anderen be=
sich waren / overquamen haer den

Prince Olerike met den Coninck van
Sparten/ den Hertooch van Pont/ Fri-
sol/ den Hertoch van Micene/ eñ Eusta-
ce sijnẽ Sone/ de welcke de Princesse al-
le ontfinge met een seer bly herte eñ aen-
gesicht/ ende na dat de Caressen tusschẽ
de voorseyde persoonen geeyndicht wa-
ren/ seyde Palmerijn tot sijn Moeye:
Me-vrouwe ick heb verstaen/ dat mijn
Heere den Coninck hem qualijck ghe-
voelt/ twelck my seer mishaecht. Daer
om bid ick u laet ons hem gaen besoec-
ken/ om te moghen sien oft wy hem ye-
wers souden mogen conforteren. Laet
ons gaen andtwoorden de Princesse/
want ick heb goede hoope mijn benin-
de Neve/ dat ghy met uwe presentie sij-
ne ghesondtheydt grootelicx vorderlijck
sult zijn/ nae dien ghy hem t'anderen
maele soo wel ghenesen hebt. Ick heb
groote sorghe/ neen antwoorden Pal-
merijn/ nae dien de sieckte des Ouder-
doms niet ghenesen en can worden/
als door de doodt/ in welcke Haeven
wy alleen de gherust ende onsterffelijck-
heydt moeten soecken/ ende met dese
woorden quamense inde Camer van-
den Coninck/ alwaer de Princesse eerst
aent bedde ginck/ ende seyde: mijn Hee-
re siet hier uwen Neve den deuchdelijc-
ken ende excellenten Prince Palmerin/
om welcke woorden hem den goeden
ouden Coninck al bevende op heften
ende sijnen nieuwen Neve met zijn ou-
de verblindt wordende ooghen in een
groote affectie aenschouwende/ seyde
hy met een bevende stemme: compt by
mijn Soone/. comt by my/ op dat dees
halfdoode Ermen u voor mijnen doodt
moghen omhelsen/ ende hem omhelst
houdende sloech hy sijn ooghen ten He-
mel/ ende vervolchden sijn propoost
aldus. Lof en danck zy inder eeuwic-
heyt/ den almogende Godt van alle cre-
atueren voor alle zijne groote weldaden.
O doot eynde van alle miserien/ in dese
Wereltsche bedruckt heyden/ ende wilt
my alsini niet langer sparen/ maer her-
telijcke wellecoom moet ghy alsini zijn/
nae dien mijn stervende ooghen ghesien
hebben de eere/ ende den toecomenden
beschermer van mijnen Onderdaenen/
t'welck voorwaer groote blijtschap be-
hoort te veroorsaecken in ons alle beyde:
Want ick eylacy niet en weet wie de
grootste oorsaecken heeft/ om hem te
verheughen ofte den Vader siende sy-
nen begheerden Soone ten tijde als hy
bereyt is/ om hem te laten/ oft den so-
ne noch vindende den Vader int verbey-
den van sijne coomste al eer hem de Zie-
le verlaet/ dat en believe Godt nim-
mermeer. Mijn Heere antwoorde
Palmerin/ dat ghy ons soo gheringhe
soudt laeten/ maer ick hoope dat ghy
wederom nieuwe crachten sult moghen
vercrijghen/ om noch een wijl tijdts
met ons blijdelijck te leven: Eylacy
mijn Soone seyde den ouden Coninck/
de gheringhe te niet gaende natuere en
heeft gheen macht meer/ om de Ziele
langher in desen swaeren ende groven
hoop vleysch te bedwinghen/ om dat ick
alle mijne leden getravaleert vinde/ en-
de mijn herte met bangicheyt ghedruckt
wort/ wilt my der halven doch vertel-
len/ hoet met de saecke van mijnen So-
ne Florendos gaet/ op dat ick in so veel
te weynigher verdriets mach sterven.
Waerom hem Palmerin dede t'ghehele
discours van sijn Vaders verlossinghe/
ende hoe hy ghehijlijckt was aen zijn
Moeder Griane met den ghelucklighen
staete/ daer hy hem inne ghelaten had-
de/ t'welck den stervende Primaleon
boven maten seer verblijden/ gheven-
de hem in een groote gherustheydt/ in
sulcker manieren/ dat twee daeghen
daer nae sijnen gheest gheselschap ginck
houden de Ziele van de gheene die voor
hem

hem uyt dese weerelt ghescheyden wa-ren. Waer over alle de blijtschappen gemeenschelicke tijtcortinghen ende ver-maeckinghen die door Palmerins com-ste een begin genomen hadden/haestelic verkeert worden in droefheyden / ver-driet ende clagingen.

Hoe den Coninck van Sparten de Princesse Arismene, Suster van Florendos trouden.

Het Ciiij. Capittel.

DE Princesse Arismene ver-droech dese droefheyt vanden doot haers Vaders / met sulc-ke volstandicheydt / ende stel-de soo wijsselick ordeninghe tot de heer-lijcke uytvaert van dien/dat den Coninc van Sparten daer door vuyrichlijck op haer verliefde/het welck hy openbaerde aen zijnen ghetrouwen vrient Palme-rin / hem biddende dat hy hem in dese saecke wilde gunstich zijn / op dat hy haer mocht vercrijghen tot een Conin-ghinne / het welck hem den Prince seer gheerne accordeerde / om dat hy hem achte voor een van de braefste Ridders ende principaelste Bontghenooten van gheheel Griecken landt. Weshalven hy zijn Moeye de groote liefde die haer den Coninck toedroeghe / in sulcker manie-ren wiste te vooren te houden / dat haer hert / overmidts den doot van haeren Vader / alsoo niet vercout en conde we-sen/ ofte twort wederomme verwermt door de amnoureuse vlamme des Co-ninck / die eenen jonghen ende galiaer-t Prince was.

Niet te min ereuseerdense haer op het clancks overlijden van haeren Va-der/ maer niet alsoo ofte Palmerin con-staen haer beschaemt ooghe wel merc-ken dat haer herte consenteerde het ghe-ne de gheveynsde tonghe niet en dorste uytspreecken/ waerom hyse des ande-ren daechs te samen dede trouwen. Welcke cortosie den Coninc van Spar-ten noch meer versterckte in zijne voor-neemste van hem gheselschap te houden inde wedersoeckinghe van Trineus. Weshalven hy Palmerin neerstich bad hem het selve te willen consenteeren/dat hijt hem vergoste / hoewel dat hy voor-seecker wiste dat zijn Moeye Arismene hem veel liever aldaer ghehouden soude hebben / het welck sy wel betoonde met haere groote droefheydt over zijn ver-treck. Des niet teghenstaende wilde Palmerin des anderen daechs verrey-sen/ ende besloot metten Coninck van Sparten / datse Arismene binnen Con-stantinopolen souden seynden by haeren broeder Florendos / om aldaer te ver-beyden haere wedercomste. Ende vree-sende dat die veel langher mochte val-len als hy niet en hoopte / gheboot hy zijnen dwerch Urbande oock met de Princesse te reysen / ende indient ghe-viel dat hy binnen een Jaer in Con-stantinopolen niet wederom by hem en quaem / dat hy in sulcken gheval met zijn Suster (die hy zijn Moeder de Co-ninghinne Griane ghesonden hadde) wederomme nae Duytslandt soude kee-ren / met eenen Brief die hy hem se-cretelijck in bewaer gaf aen zijn Alder-liefste Polinarde / die hy daer in van zijn langhe uytblijvinghe vertrooste. Welcke woorden den dwerch niet wel en behaechden / om dat hy veel liever zijn Meester ghevolcht soude hebben/ nochtans dorst hyder niet teghen seg-ghen / door vreese van hem te misdoen/ maer gaf hem op wech met de Princesse ende haer ghevolch / de welcke in wey-nich daghen binnen Constantinopolen quamen / alwaer sy met blijtschappen

ontfanghen wordt van haeren Broeder Florendos / met den Keyser / Keyserinne en voorts vande gheheele reste / verhoopende aldaer te verbeyden de wedercomste van haeren man ende Neve Palmerin / die voor zijn vertreck de Republijcke van Macedonien in een goede ordre wilde stellen / ende maeckten derhalven den Grave van Roldijn (die Grootmeester was van Macedonien) Lieutenant Generael van het selve Coninckrijck / biddende alle de Heeren van dien datse hem alsulcke ghehoorsamheyt souden willen toonen / alsse zijnen Vader (haeren natuerlijcken Heere) schuldich waren. Ende dit ghedaen zijnde / dede hy een Schip bereyden om nae Oosten te varen / alwaer hy nieuwmaren van Trineus hoopte te verstaen. Tot welcken eynde met hem te Schepe ginghen Frisol / den Prince Olerike / den Hartoch van Pont / den Coninck van Sparten / ende Eustace / Sone vanden Hartoch van Mycene / die zijne Compagnie niet verlaten / maer als ghetrouwe Cammeraten gheselschap houden wilde.

Hoe Palmerin ende zijn gheselschap door groot onweder aen quam int Coninckrijck van Spanien, ende van de ongheluckighe liefde ende getrouwe vrientschap van twee brave Ridderen.

Het Cv. Capittel.

Dese ses Cameraten den Ancker van haer Schip doen lichten hebbende / voeren nae haere begeerten twee daghen lanck met gheluckighen wint nae Oosterrijck / maer daer naer bestonden de winden ende Zee (die so onstanthaftige elementen zijn / dat de ongestadicheydt nerghens beter by en can ghelecken worden) haer also te verheffen / ende onweder te baren / datse door eenen langhen tempeest ghedreven worden in een Haven vant Coninckrijck van Spanien / alwaerse t'samen der haut besloten yet wes vant Lant voor haer vertreck te besien / naedien haer de Fortuyne aldaer ghevoecht hadde / beveelende de Schiplupden haer in de haven te verbeyden.

Ende hebbende haere peerden te Lande doen setten / redense ses daghen lanck nae haere fantasie / maer aen den sevensten dach vondense int middē van een groot Bosch vier valiante Ridders teghens thien Mooren strijdende / ende een schoone Jonckvrouwe met twee Camenieren deerlijck om hulpe roepen. Waeromme sy haere Lancien velden / willende mede op de Mooren treffen / dan die namen t'haerder aencomste de vlucht te Boschwaert inne. Waerom den eenen Ridder van de vier / die hem verstonden op verscheyden spraecken / hem omkeerde / ende tot haer seyde inde Griecksche tale / om dat hy aen haer habijt wel mercte datse van alsulke natie waren: Om niet onbeleeft te zijn / soo danck ick u luyden van uwe vermeynde weldaden / vermeynde seg ick soo veele my aengaet / om dat ghy luyden my vrientschap meynt bewesen te hebben / maer ick sweer u dat ghy my in plaetse van dien (doch onwetent) een groote vyantschap bewesen hebt. Maer wat is dit / antwoorde Palmerin / siet hier een mensch teghen de nature / die een weldaet voor vyantschap achtet. Want wie en soudet voor gheen vrientschap reeckenen / indien men hem uyt de handen van zijne vyandē verloste: Voorwaer soo verre dat gheen

weldaet is / door wat middelen salmense zijnen vrient alsdan moghen bewoonen / daeromme dunckt my dat ghy in der waerheyt in uwe opinie dwaelen moet.

Heer Ridders antwoorde den anderen: yemant dunckt somtijdts een saecke seer vreempt te zijn / om dat hy die niet en verstaet / maer die verstaende acht hy die ghefondeert te wesen in goede redenen / ick en ben gheen mensch contrarie de natuyre / dan contrarie de Fortuyne / ende soo ongheluckich / dat my den doot veel aenghenamer soude vallen / als langher in dit ellendich leven te lamenteeren / waeromme soude ick dan een weldaet achten / dat ghy my verlost hebt uyt de handen van de ghene tegens de welcke ick met eeren hoopte te eyndigen mijn leven / het welck ick verseeckert ben niemande van u luyden niger te sullen begeeren / indien hy in zijnen staet stonde / daerom en ben ick niet sot in mijne opinie / maer ghy luyden dwaelt met u ordeel / door de ghemeyne gewoonte.

Ende al eer ick u verhale (beminde Leser) hoe de saecke voorts tusschen haer luyden verginghe / so heeft my goet ghedocht u eerst te verclaren wie desen Ridder was. Ende sal u derhalven ghelieven te weeten / dat ten tijde als in Spanien regeerde eenen Coninck Ferdinandus ende een Coninginne Ysabella ghenoempt / aldaer gevonden worden twee brave ende valiante Ridders / bycans van gelijcken ouderdom / deucht ende couragie / den eenen ghenoempt Don Roderick / ende den anderen Don Alphontie / alle beyde seer begheerich nae eere ende glorie: Daerom sy albereets ghedaen hadden veele probeeringhen van haere grootmoedighe herten / teghens de ongheloovighe Mooren. Niet tegenstaende datse noch maer waren in haer eerste saysoene. Ende om datse nabueren waren / beminden se den anderen met een ghelijcke natuere ende een selfste ongheveynstheydt van vrientschap / als Pilades ende Orestes / in sulcker manieren / dat heur docht duysent verdrietige ende droevighe Jaeren / den dach in den welcken haer belet worde de geneuchelicke hanteeringhe van haerer beyder presentie. Waeromse seer dickwils by den anderen quamen / nemende gemeenlick haere tijtcortinghe inde oeffeninghe der wapenen / inde berijdinghe der peerden / ende inde Jacht van het wilt ghedierte / als hebbende haeren gheest noch niet onderdaenich ghemaeckt in eenighe sonderlinge quellinghe / ofte haer hert bedwonghen tot de begheeringhe van eenighe andere saecken / als diese wisten haer te sullen strecken tot blijtschap ende glorie. Maer den gheluckighen staete en wil niet altijdts dueren / om dat in der weerelt niet soo onghestadich en is als de onghestadicheyt / ghelijck seer wel betoonden dese twee Jonghe Edelluyden / de welcke eenen langhen tijdt in vreuchde ende gheneuchte geleeft hebbende / wilden om haer playsier perfect te maecken / int Hof reysen / alwaerse seer eerlijck van den Coninck ontfanghen worden / om haere heerlicke oude afcomste. Ende mette veranderinghe van woonstede veranderdense oock van exercitie / want in plaetse vande Jacht ende hanteeringhe der wapenen / bestondense de Jonckvrouwen te cortiseeren / ende hoe langher hoe meerder begheerten te crijghen om alsulcke Venus dierkens te behaghen. Waer over haer gebeurden / als de ghene die dickwils haere vyanden soecken / ende die vindende / daer van alsoo getrackteert worden / datse al te laet een groot berou crijghen van ghedaen te hebben /

soo schadelijcke soeckinghe / want dese twee Ridders de liefde naejaghende onder de Jonckvrouwen / vonden die in sulcker manieren datse daernae ghelijck het seer veele ghebeurt duysendt en duysent mael de ure vervloeckten / in de welcke sy alsulcke playsante quellinghen ghevonden hadden / overmidts die om haer te meerder overlast aen te doen / beyde dede ammoreus worden op een selfste Jonckvrouwe / eene vande schoonste ende gracieuste van haeren tijdt / Elizabet ghenoempt / twelck dede breecken haere eerste vrientschap / om dat de liefde niet min als Cesar geenen Cammeraet en willijden / hoewel dat dese twee Ridderen int eerste daer weynich quellinghe van ghevoelden / maer gelijck de beeckens haer allenskens ende metter tijdt verspreyden door de bylopende Wateren / daerse door vermeerdert worden / alsoo dede oock de liefde in haer luyden / door de daghelijckse nieuwe behaginghen diese in haere Elizabeth naemen / de welcke de affectie vanden eenen goet / ende vanden anderen quaet dochte / beminnende Roderick alsoo seere / alsse Alphonse haeten / waeromse bewees duysent teyckenen / aenden eenen van goetwillicheyt / ende aenden anderen van haete / hoe wel dat Don Alphonse met geene mindere losweerdighe qualiteyten verciert en was / als Don Roderick / maer de liefde en neempt gheen acht opde weerdicheydt ofte verdiensten vande Persoonen / maer ontsteeckt op den ghenen diet hem belieft / het welck Alphonse in een groot verdriet dede leven.

Niet te min verliepper eenen grooten tijdt / dat de liefde de crachte niet en hadde van te niet te doen de vaste vriētschap van dese twee ammoreuse Edelluyden / om dat een yeghelijck van haer luyden docht dat de Minne van zijn Cammeraet lichtelijck passeeren / eñ de vrientschap plaetse maecken soude / niet considererende dat dese rasernie furieur maeckt de alderwijste.

Des niet teghenstaende droech Roderick ghedurighlijcken soo vroolijcken aenghesichte / dat Alphonse wel achte dat hy ghefavoriseert moeste worden door zijn Alderliefste / daer van hy hem misprefen sach : tot het welcke hy zijn Cammeraet derhalven dochte een groote oorsaecke te moeten wesen / waerom hy dien meynden te ontraeden vande groote liefde die hy alleene voor hem selfs begheerden / op eenen tijdt tot hem segghende. Ick en weet niet oft ick den Hemel sal beschuldigen ofte uwe vrientschap Heer Roderick / maer seer wel ben ick altijdt verseeckert / dat de oorsaecke vande groote quellinghen die ick in mijnen gheest ghevoele / het compt van de een oft van de andere / nochtans en can ick als Autheur van die mijn verdriet / uwe vrientschap niet beschuldighen / want ick beken die veel te vast ende sterck te wesen / om te sterven door een gheringhe injurie / die ick van haer soude moghen ontfanghen / dan hoop van haer ter contrarien alle hulp ende bystandt / het welck my u opentlijck doet verclaren het secreetse van mijnen gheest / die vertroostinge verhoopt vanden uwen / inde pijne die my grootelijcks queldt door een groote liefde / die my heeft doen stellen mijn eenighe vreuchde ende contentement in dese Weerelt / inde ghenietinghe van Me-vrouwe Elizabeth / tot een eeuwighe alderliefste ende ghetrouwe Huys-vrouwe / de welcke ick oock wel weet van u yet wes bemint te worden / maer niet met alsulcken yver als ick / soo dat ghy haer oock veel lichtelijcker sult connen vergheten als ick / die haer beminde in al-

sulcke

ſcke maniere dat my hondert mael
maerhelijcker ſoude vallen de bene-
mighe des levens / als de ontroo-
mighe van haer. Des niet teghen-
ſtende wordt ghy van haer veel lich-
tijcker ende meerder ghehoort / ghe-
atiſeert ende zijdt oock veel veerder
haere goede gratie / waer door ghy
gede middelen hebt / om my in deſe
ſtcke volcommelijck te helpen / als
een ghetrouwen vrient. Het welck
m ſoude weſen een nieuwe obligatie/
waer met ick alſo aen uwe vrientſchap
ude verbonden worden / dat de doot
ch alle de helſche furien ſulcken bant
t en ſouden connen ontbinden / oft
gy zult my oock hier in als eenen al-
lergrootſte vyant wreedelijck moghen
beſchadighen (het welck ick nochtans
et en hope) ſo veere ghy belet den cours
an mijne liefde / ende ſoude ick in ſulc-
en gheval moeten ghelooven / dat ghy
mijn leven in haete hadt / ende groote-
lijks nae het eynde van dien wunſch-
te / om dat het ſelve ſonder de Jonck-
vrouwe niet langer en ſal mogen duy-
ren / daerom wiltſe courigeren ende
open uwen grooten Vrient / met de
vruchten van eene ghetrouwe vrient-
ſchap / op dat ick die tuſſchen ons bey-
den ſtelle / boven al de ghene van The-
ſeus ende Perithous. Maer Roderick
gelijckende den couragieuſen Achille
bequelt wordende met een groote on-
beleefde reden vanden grooten Aga-
memnon / ſeyde in plaetſe van een gra-
tieus antwoorde tot zijnen Camme-
raet aldus: Heer Alphonſe de vree-
ſe die ghy hebt om de groote ghebreec-
kinghe van onſe vriendtſchap / over-
mids de Jonckvrouwe daer van ghy
m ſoo diſcours houdt / is my met u
ghemeyne / naedien ick haer alſoo ſeere
ofte meer als ghy beminne / in ſulcker
manieren / dat ghy my haer niet en ſout
mogen ontnemen / ſonder my mede vant
leven te berooven. Overmits het my
onmogelijck waer ſonder haer te leven/
ſo dat ic wel zie dat ghy alſnu niet meer
als de ſchaduwe en hebt vande oude
vrientſchap / daer met ghy my pleecht
te eeren / want indien ghy die noch op-
recht inden gheeſt droecht / ſoo en ſou-
dy u beſte niet doen om te turberen ende
verſtooren mijne vervolginge inde lief-
de / die alleene mijn ziele content can
maecken. Ende indien ghy my wilt
toeſchrijven de ſelſſte faute ende van my
segghen het gene ick van u doe: ſo ant-
woorde ick dat ghy daer toe ghene rede-
nen en hebt / want een Capiteyne die
victorie te rooven daer van hy bereyt
is om te triumpheren / is hem veel meer
der injurie aenghedaene / als hem te
verſtooren in eenige voorneemſten / tot
de volbrenginge vande welcke hy noch
deſperaet is / ende alſoo gheſchiet hier
oock in onſe liefde / want ghy cont
wel mercken doort blijde geſichte dat
my de Jonckvrouwe toont / ende de
gracieuſe onthalinghen dieſe my be-
wijſt / datſe my eenighe affectie toe-
bracht / waerteghens ſy u ter contra-
rien niet en toont als een vlijdinghe
met een ſtrafgheſichte / het welck my
bycans doet ghelooven dat de eenighe
nijdicheydt tot mijn welvaert / ende de
begheerte om my te ſchaden u alleenich
doet vervolghen / een ſaecke die ghy
niet en cont vercrijghen / het welck ick
nochtans in der waerheyt niet int ſeec-
ker en can betrouwen / op uwe vrient-
ſchap om die vaſte hope die ick op haer
hebbe / datſe de reden ſal nemen voor
haeren Leytſman / ende ghedachtich
weſen haer devour. Neen Roderick
ſeyde Alphonſe / ghy en zult my niet
bedrieghen met uwe ſchoone woorden/
maer naedien ghy u ſtelt teghens den
loop van mijn goede Fortuyne / ſo acht

ick u voor eenen dootelijcken vyant/ ende van dese ure uwe vrientschap quiterende / ben ick bereyt het caf met u te breecken. Tis my wel te willen / antwoorden Roderick / ende dat den eenen dan niet meer eenighe cortosie vanden anderen en verwachte / nae dat de furieuse begeerte in u te boven gaet alle reden / ende respect des vrientschaps/ende in sulcken toornigen moede scheyde ons vanden anderen. Siet daer dan hoe de liefde twee getrouwe vriende dootelijcke vyanden maeckt / een saecke gheheel contrarie van zijne cracht ende natuyre: naedien hy is een Vader van vrientschap/accoort/ eñ goetwillicheyt: Hierẽtusschen bevont hem Roderick lieffelijck onthaelt te worden / ende willecom te zijn byde eenighe meesterse van zijn herte / die hem alle de gratien ende cortosien vergonde/die de eere toelaten wilde / in sulcker manieren dat hy hoe langer hoe meer soo seere in hope toenam/ als den ellendighen Alphonse in desperaetheyt/ om datse hem niet en thoondẽ als een straf/ ende onlieffelijck gesichte/ ende gelijc de zee op d'eene plaetse vloedende het water ter wijlen treckt van d'andere / so dat d'eene stede drooch is terwijlen d'andere overgoten wort/ alſo dede dese Jonckvrouwe haere twee Minnaers/ doende den eenen door hope met playsier zijn goede Fortuyne vervolgen / terwijlen den anderen in droefheyt / myserie ende desperaetheyt moste lamenteeren/ twelck den eenen te weten Roderick in een blijde humeur dede leven/ soo dat hy hem begaf om by een te voeghen sommighe veersen / daerinne hy verhaelden de groote affectie tot zijne alderliefste/ haer biddende om barmharticheyt / ende de gratie van een wederliefde / ende die veerdich hebbende nam hy voor hem de selve zijn alderliefste te seynden / de welcke als beminnende de lesinghe / seer ammoreus was op sulcke dichtingen / waerom hy niet en socht als eenighe middelen om haer die te mogen seynden/ maer dese voorneemste dochte hem seer swaer om te volbrenghen / soo om dat hy de Jonckvrouwe niet als int openbaer eñ in presentie van anderen en coude comen te spreecken/ als oock om dat hy onwetende was/ offe die in dancke soude willen ontfanghen / dan hebbende te bate de liefde/ die als een Broeder vanden noot mede een cloecksinnige vinder ende versierder is/ nam hy ten lesten voor hem toe te maecken een van zijne Lackeyen / diemen aldaer noch niet en kenden / om dat hy der eerst voor eenen dach ghecomen was / waerom hy hem gebode dat hy zijn packet soude gheven aende gene daer hy hem op seecker ure inde Saele tegens soude sien spreecken / ende hem houden als oft hy brieven brocht van eenighe van haere vrienden/ twelck den Lackey soo wel wiste int werck te stellen/ dat de Jonckvrouwe in plaetse van tijdinge uyt ander steden/ ontfinge de veersen van Roderick die sy bevonde in naevolgende gestaltenisse.

ALs ick in mijnen geest met groot verlanck
Aenschouwe u schoone hayr goutgeel en lanck/
U effen voorhooft u bruyne wijnbrauwen/ ende oogen met/
O roode mondeken ende uwen hals sneewit.

Alsdan te sien in eenighen tempel dunckt my/
Alle de Goden aen de eene sy/
Ende aen de ander alle de Goddinnen der hemelen schoon/
Tot het warachtige exempel van uwe schoonheyt ghedaen.

Want

Want indiender eertijts waren ſoo
ſchoone Vrouwen/
ick in alſulcke tempel aenſchouwe/
o en can ick niemant laſteren van
haer te noemen onſterflijck.
Om dat uwe ſchoonheyt alſo is ende
alſo zijn uwe oogen/
t u op deſe weerelt een yegelijc moet
ghedoogen/
oz een onſterffelijcke Goddinne ſon-
der gelijck.
Maer eylacy nae dat ick van duyſent
ongelucken ben ontcomme/
paſſeert heb vele tempeeſten onghe-
ſtomme/
can ick arme Schipper de ſchip-
breeckinge niet vermijden/
de haven die behoorden te eyndigen
mijn lijden.
Nae geleden te hebben veele verdriets
ſeer groot/
daer tegen gedaen de proberinge vā
een couragieuſe macht/
e niet en vreeſden der Fortuyne ra-
ſernie noch cracht.
moet ick in uwe preſentie beſuyren den (doot.
Gy u o mijn ſoete Vyandinne/
e ick barmhertich verhoopten / tot
mijne ghetrouwe minne/
u die ick alleene ſoeck en toehore tot
eenen eeuwigen dienaer.
Ghy die mocht verciere̅ uwe victorie/
n t'hebben overwonnen die voor-
maels had de glorie/
n overwinnaer van alle ſterffelijcke
laſten ſwaer.

Met meer andere veerſen / die ick om
ckheyt te ſchouwen achterweghen
te / de welcke de Zanck-vrouwe Eli-
et alle ſeer weſende aengenaem ghe-
en / hoewel datſe met haer aenſicht
gelaet toonden / om de ontfanginge
dien droevich ende verſtoort te we-
/ ſegghende tot den Ridder met be-
deckte woorde̅ / op dat dit het ander geſelſchap niet en ſoude̅ verſtaen: men ſeyt ghemeynlijck dat het pappier ſoo onſchuldich is van alle laſteringhe als het onweerdich is van alle lof / om dat het niet en can wercken uyt hem ſelfs / als zijnde ſonder eenich leven / nochtans acht ick dit weerdich om inden vuyre verbrant te zijn / door eenighe woorden diet heeft gheleden op hem gheſchreven te worden / de welcke mijnen gheeſt ſeer verdrietelijck vallen / maer als ick my wel bedencke / ſo heb ick ongelijck van mijne clachte̅ over t'ongevoelijcke pappier te doen / om dat die alleen behooren te vallen tegens den ghenen die hem beholpen heeft met zijne witte coleren / om daer op te ſchilderen zijne quade meyninge / waer door ick contrarie van mijne eerſte opinie ontfangh een groote verbintenisse aen dit pappier / om dat het my te verſtaen geeft / door wien ick my ſal hebben te wachten / als vyant van t'gene twelc ick op deſe werelt veel precieuſer acht als mijn eygen leven / my grootelijcx vertrooſtende in eene ſaecke / te weten: dat de vaſtgelegene Steenrotſen wel aengeſtooten worden vande baren ende golven der zee: maer daerom en wordenſe door haer furie niet om veer gheworpen / alſo en hoop ick oock niet te vallen door de booſheyt vande moeyelijck vallende menſche. Welcke ſtraffe reden den Ridder grootelijcx verſchrickten / dan ten leſten dochte hy wel dat het omſtaende geſelſchap haer door alſulcke woorden anders dede geveynſen als haer herte begheerden / oft datſe daermede een vuyr wilde bueten / om te proberen de fijnheyt van zijne volſtandighe liefde / weſhalven hy gheene couragie en verloor / maer antwoorde: Me-vrouwe nae mijn bedunckten ſo en ſullen u de alder wreetſte Dieren niet moghen miſdoen / om dat ghy beleefder

zijn

zijt als de ſelfſte cortoyſie noch teghens u vegeeren te gebruycken eenich gewelt/ om dat ghy de crachte hebt / in u ſelden geſiene perfectheyt/ van te verſoeten de alderbarbaerſte ende wreetſte herten/ welck ſouden dan ſoo wreeden menſch over hem ſelfs willen zijn/ ende hem begeeren te onteeren met een eeuwige quade faeme / van u yet te cort de doen / ick geloove niemant / maer tis de gewoonheyt vande Jonckvrouwen alles int quade te nemen / ordeelende een yeghelijck by haer ſelfs / als ſeer veerdich eñ bequaem zijnen om de arme Jongmans te miſdoen / het zijn in haer in liefden te doen branden / door haer gratieus gheſichte / oft haer miſprijſende door hoveerdighe woorden / oft haer te doen deſpererē van alle hope. Aengaende van my ick draegh alſulcken affectie / ende gunſte tot de ſchoone Jonckvrouwen/ dat ick tot in Indien ſoude gaen ſoecken / ende bevechten die ghene die haer eenich quaet oft ongheliick mochten gedaen hebben/ om dat ick de weerelt ſoude willen verloſſen / van alſulcke luyden diemen met alle redenen ſoude behooren te achtē vyandē van alle eere eñ deucht/ in welcke ick een yeghelijck gheloof met my over een te comen / nochtans Mevrouwe indien ghy teghens dit de voorder natuyre / ende alle redenen eenige miſdoeninghe ontfanghen hebt. Soo preſenteer ick my onder duyſent Ridderen / daer van ick de minſte ben/ u van alſulcke ongelijck te wreecken/ al ſoudet oock gheſchieden met groot perijckel mijns levens/ jae teghens mijn eyghen ſelfs ſoude ick vrywillich de wraecke nemen / indien ick eenichſins miſdaen mocht hebben / want ick my weerdich ſoude achten alle de tormenten des werelts/ tot de ſtraffe van ſoo leelijcke faute / daerom gebiet alleen / want de wercken in alles mijne woorden ghelijcken ſullen/ welcke reden de Jofvrouwe ſoo groote blijſchap veroorſaeckten/ datſe ſeer vreeſden die niet langer te ſullen connen gheveynſen / weſhalven ſy den Ridder van zijne beleefde preſentatie bedanckten / ende ginck op ſtaende voet tot nae haer Camer/ alwaerſe met groote vreuchde ſeer dickwils overlas de veerſen van haeren Roderick/ maer hierentuſſchen wordt haer noch eenen anderen brief verhantreyckt / van een pagie die haer ontmoeten / den welcken opdoende vont daer in geſchreven t'navolghende.

T Is tot mijn groote leetweſen Me-vrouwe / dat dit papier den naem van moeyelijc vallen by u ſal moeten vinden / eñ onverſtandelijck weſende/ nochtans dient om u te verſtaen te gheven / de groote droefheyt die dagelijcx ſonder te connen ſterven/ is doodende mijnen bedruckten gheeſt/ die veel eer de levendige ſtemme als het doode papier ſoude wenſchen/ om u te openbaeren zijn onbreeckelijcke liefde / maer de perickter eñ Schippers bedwongen wordende door de onſtuymre golven vloedende in overvloet in haere ſchepen/ verlaten die om datſe die niet langer en connen bewaren. Ende ſmijten haer inden boot inde genade vande baren / in gelijcke manieren worde ick bedwongen te verlaten / van u metten monde te verclaren de droevige melancolie van mijn ziels / om dat my ſulcken faveur niet en wil gebeuren / dan moet my begeven om u ſulcx te doen verſtaen/ door de ſtomme Letteren die nochtans niet en ſullen laten van u door haere beduydeniſſe te ſpreecken/ dat alle de manieren van ſterven ter werelt gheſchiedende / my veel behaechelijcker ſullen vallen/ als het lijden dat uwe wreetheyt my aendoet/ denckt doch dat de helſche

Goden

[..]oden / hoewel sy boven alle andere [..]eet zijn / nochtans ontfangen de of- [..]eringhen der Menschen / om daer door [..]ver sachten hare grouwelijcke wreet- [..]t / ende laet daerom uwe wreetheyt [..] bydehaere nimmers niet en behoort [..]eleeckert te worden / ten minsten mijn [..]et in offeringhe ontfanghen / sonder [..] soo langhe te laten suchten eñ wee- [..]n / in soo droevighe miserie / want [..]s den overwinner veel meerder lofs / [..]t hy haestelijck doet sterven zijn slae- [..] oft hem verlost / als dat hy hem mi- [..]rabelijck houde in een gheduyrige sla- [..]rnie. Neemt dan van my eeuwich [..]e-vrouwe dit onlijdelijck verdriet / [..]t door de doot my toe latende te ster- [..]n / oft door te vergunnen / het gheene [..]t allen soude connen onderhoudē mijn [..]ven / int leven t'welck ick alsnoch ghe- [..]ete / maer in een swaerder als de doot [..]allende droefheydt / ende pijne daer in [..]k nochtans sal blijven.

Vwen onveranderlijcken maer ongheluckigen Dienaer, ende ghetrouwe slaeve,

Alphonse.

Ghelijck den Dronckaert twa- ter alsoo onbequaem / ende on- smaeckelijck ghevalt als hem den goeden wijn soet ende ge- [..]uchelijck dunckt te wesen / in ghelijcke [..]anieren bevant Jofvrouwe Elisabet [..]esen brief also moeyelijck vallende / als [..]aer de veersen van Rodrick playsandt [..]henen te zijn / waer van sy opde selfste [..]re ghenoechsame ghetuyghenis gaf / [..]hoorende in duysent stucken het schrij- [..]en van Alphonse / t'welck sy beschul- [..]ichden met hoovaerdige ende sotte ver- [..]etentheyt / maer bestondt wederom [..]p nieus te overlesen met een groote af- [..]ectie de veersen van Don Roderic / die [..] braef / perfect ende alleen inde weerelt weerdich achten / om van haer gunst toeghedraghen te worden. In sulcker manieren dat in haren gheest logeerden de haete ende liefde / waer van de con- trarie natuyren te beter dede ghevoelen de machte vā alle beyde te meer bemin- nende door de haete vanden eenen / ende te meer hatende door de minne vanden anderen : Hierentusschen quamender nieuwmaren int Hof dat de Moren in Castilien gevallen waren / ende aldaer alles uytroofden weshalvē alle de braef- ste Soldaten derwaerts moestē. Waer in onse twee Ridders de leste niet en waeren vande handen aent ghelweer te slaen / maer betoonden een yegelijck van haer een groote couragie / om te mogen winnen de gunste van hare alderliefste / in welcken handel het ghebeurden dat Roderic gevangē creech eenē Capiteyn van zijnen vyanden / dat int gevangen nemē overquamē hem twee Spaensche Edelluyden / die hem zijnen ghevangen met ghewelt wederom ontnamē / in sulc- ker manierē / terwijlē dat den eenen met hem vochte / reet den anderē met den ge- vangē Capiteyn elwech. T'welc dē vech- teñ so haest niet gesien en hadde / oft hy volchdē ooc terstont zijnen Cameraet / tot groote spijte van Roderic / die hem so seer over dese injurie vergramdē / dat hy ni geē ruste en conde levē / so dat de Mo- rē so geringe niet verjaecht en warē / oft hy presenteerden hem voor den Coninck dien hy te kennen gaf het ongelijck dat hem geschiet was / biddende zijne Maj. te willen toelatē den strijt met zijne tegē partye / die hem niet alleene beroofden vanden prijs van zijne glorie / maer ooc van zijn eere presenterende haer alleene te bevechten haer beyde / welcke recht- veerdige begeerte den Coninck om een yegelijck justitie te doen niet en conde weygeren / eñ gebode haer Roderick sy- nen gevangen wederom te geven / oft met

met hem inden strijt te tredē/op dat God
door de victorie van de eene dede blijckē
de onrechtveerdicheydt van de andere/
daer op de Edellieden antwoorden/dat
sy veel liever wilden aenvanghen den
strijt als wederom geven den gevange-
nen/dien sy haerlieden rechtveerdelick
achten toe te comen/ als die ghenomen
hebbende mette wapenen inde hant/ int
velt vande slachtinghe/ weshalven den
Coninck de Campvechtinge ordineer-
den/ met alsulcke conditien dat Rode-
rick soude vechten teghens haer beydē/
des soude hy met hem mogen brenghen
eenen tweedē/int beginsel oft geduyren-
de den strijt oft t'selve alleene volbrengē
soo't hem goet dacht. Tgheruchte van
welck toecomende ghevecht bestonde te
loopen doort geheele Hof/ daer van een
yeghelijck sprack nae zijn goetduncken/
de eene verdeghende de saecke van Ro-
derick/ende dander spreeckende ter con-
trarien/ maer boven al wort de schoone
Elizabet daer mede gequelt nu met ho-
pe ende dan met vreese/ die in haer bovē
maten seer verdroten/ alle hoorden dat
hem haeren hoochmoedigen Roderick
niet en wilde gewaerdigen: Yemant tot
hulpe te versoecken in dese periculeuse
saecke/ maer nam voor hem tegens do-
pinie van een yegelijck die alleene uyt te
rechten/twelc sy achten een groote licht-
veerdicheyt te wesē gelijckt inder waer-
heyt was/ want Herculus niet alleene
teghens twee en wilde vechten/ maer
van hem te verweren om zijn leven te
bewaren wesende inden noot/en behoort
niemant te verachten/ welcke presumtie
van Roderick dan dese ellendighe ver-
liefde Jofvrouwe een groot hertseer
veroorsaeckten/ nochtans en liet sy
niet van te boven te gaen die ordinaris-
sche geesten der vrouwen/ inde welcke
van een periculeuse saecke gemeynlijck
een benaude vreese veel meer plaets
heeft als een couragieuse hope. Maer
sy vertroosten haer niet wes met te ho-
pe opde groote eere die hy soude vercrij-
gen/ indien hy Meester van beyde zijne
Vyanden wort/ ende couraseerden hem
soo veele moghelijck/ hem mede vyer-
lick ende vastelijck toeseggende alle de
faveuren ende gunsten die haer de eere
soude consenteren/ om dat de liefde alsnu
van haer aensicht ende stemme hadde
wech genomen alle de geveynstheyden/
in sulcker manieren datse nu gantsche-
lijck geresolveert was/ hem van buy-
ten ende binnen te beminnen/ ende niet
meer te verbergen haer vyerige affectie/
die bycans een yeghelijck bekent was/
sonderlinge mede den armen Alphonse
die daeromme van rouwen socht alle de
middelen om te moghen vinden de af
metende seysene vande onversadelijcke
doot/ ende hierentusschen worden de
gewapende Campvechters inden Camp
ghebrocht/ met alle de heerlijcke cere-
monien diemen tot alsulcke strijden van
soo hooghe Personagien ghewoonlijck
is te ordineren. De trompetten beston-
den te blasen/ het volck met een groot
ghedrangh te loopen om haer ghesicht
te voeden/ ende de Rechters worden
gheordinneert ende crijslieden ghestelt
rontsom den Camp/ om te bewaren
de victorie ende het recht vande strij-
ders/ de welcke met goede peerde ende
galiaerde wapenen versien zijnde/ be-
stonden elcke partye haer aen een ende
in ordeninghe te stellen/ in presentie
vanden Coninck ende alle het Hofghe-
sin/ als oock vande bedroefde Elizabet/
die albereets door vreese in haeren geest
bestondt te vervloecken/ de lichtveer-
dighe voorneemste van haeren alder-
liefsten/ teghens den welcken de twee
Cammeraten niet ghelijckelijck en wil-
den treffē/hoewel dat het haer geoorloft
was/ naedien hy haer alleene wilde be-
vechten/

lchten/maer liepen d'een nae de ander
tegens hem breeckende altesamen bra-
lijcke haere Lancien / sonder haer
t den Sadel te bewegghen / nochtans
lidense voorts daernae de voeten op
eerde / ten eynde haere couragien ẽ
achten te beter mochten blijcken/son-
r de hulpe van haere peerden/ẽ heb-
nde een yegelijck een snijdent sweerdt
et eenen breden Schildt inde handt/
edense tot den anderẽ/ maer int vech-
n te voet en dedẽse niet als mette Lan-
en / wantse Roderick alsnu ghelijck
tervielẽ/die hem int beginsel daer van
re verbaesdẽ / om dat hy altijt op sij-
e wapenen sach dalen menigen slach/
de soo dickwils als hy meynden te
en/ontfingh hy voor een twee in een
lijcke tijt / nochtans hielt hy hem seer
avelijck doende somtijdts eenige van
ne vyandẽ mette linien tegens de eer-
vallen/maer de veele treffinghen de-
n hem bycans verliesen den aessem
de hope van te overwinnen / want
n harnas was albereets geheel door-
uwen / ende root van bloede op vele
etsen/ ende hoewel dat zijne vyandẽ
n al sulcke saecken niet meer als hy
n en waren / soo en wist hy nochtans
t (als vechtende teghen twee) aen
en hyt soude beginnen om dat hy ge-
lesteert worde/ dan vandẽ eenen/dan
n den anderen / ẽ dan van alle bey-
te samen: hy was wel somtijts van
ninghe om deneenen met ghewelt
e springen/ maer siet als hy veerdich
s om hem te overvallen / ende den
met af te rucken ende te dooden / soo
erp hem den anderen daer voore / ẽ
neersticheden zijnen Cammeraet soo
ghe te beschermen / tot dat hy hem
derom oprichten/in sulcker manierẽ
t den benauden Roderick niet langer
wiste werwaerts henẽ te keren / vin-
de altoos voor zijne ooghen t'sweert
van zijn tegenpartye/ẽ een van zijnen
vyant veerticht metten arm/om hooghe
om op hem te doen eenige swaren slach/
soo dat een yegelijck mishope te crijgen
tot zijne victorie / twelck d'aenghesicht
vande droevighe Elizabet veel dooder
als levendich dede schijnen / om datse
van rouwen meyndẽ te sterven/ besluy-
tende vastelijck niet langer te willen le-
ven / in dien haeren alderliefsten dat zij-
ne aldaer verlore/ maer op de selfste tijt
wierp Roderick zijn gesicht op haer/ so
dat hy haer aensicht aldus bleeck van
droefheyt sach schijnen / daer van hy
oorsaeck achte te wesen / de vreese diese
soude mogen hebben om zijn verlies /
twelck hem dede versterckẽ zijne crach-
ten/resolverende te sterven oft te over-
winnen/ waerom hy zijne vyandẽ veel
furieuselijcker over viele / als hy noch
opt ghedaen hadde / maer het waeren
crachten van eenẽ arm seer swack/moe-
de ende swaerlijck bevochten / ende van
een lichaem op veele plaetsen gequetst/in
sulcker voeghen dat dese hevicheyt niet
langer en duyrde / als de furieuse blixe-
men/die also geringe sterven alsse gebo-
ren worden/ overmits zy gheen materie
en hebben om langhe te voeden haer fu-
rieuse crachten/ also ghebeurden Rode-
rick oock / want hy overmits het groot
verlies van bloede niet langer staede en
conde houden tegens twee vyanden vã
alsoo grooten moede / als hy dan was
veerdich om hem te begeven / niet door
ghebreck van couragie / maer door fau-
te van machte/ alsmen hem sach presen-
teren eenen grooten Ridder ghewapent
met verguldе wapenen/ ende een brave
plumagie op zijnen Helmet / die aende
Richters oorlof begeerden / om den by-
stant van Roderick in den strijdt te mo-
gen treden/volgens de conditien vande
Campvechtinge / twelck hem de Rech-
ters niet en coyde weyghheren / maer
stelden

stelden mede int besloten velt desen bra-
ven Ridder/ dien als doen seer veerdich
de handen aen zijn gelinsterende sweert
sloech / ende scheen eenen anderen Hec-
tor (comende tegens Aiacem) te wesen/
Int gaen nade vyanden van Roderic/
tot diens groote gheluck / want voorts
na zijne vrients comste viel hy uyt gro-
ter swackheyt voor tot inde plaetse ne-
der / maer door hulpe vanden nieuwen
Ridder sprongh hy haestelick wederom
opde beenen / tot een nieu verhopende
blijschap vande droevighe Elisabet/die
over denselven Ridder duysent gebene-
dydingen sprack met veele loevinghen
besluytende in haeren gheest dien altijts
te beminnen/ om dat hy soo bravelick
bystandt verleent hadde haeren alder-
liefsten Roderick / die sonder hem seec-
kerlijck verlooren soude hebben de vic-
torie met het leven/ maer sonderlinghe
wortse verblijt alsse sach dat de Fortuy-
ne haer aenghesicht / wille ende soerte
keerde/ ende het perijckel veranderden:
in sulcker voegen/dat het nu al gunstich
scheen te wesen naede partye van Ro-
derick/ die nieuwe couragie ende crach-
te greep om dese nieuwe bystandt /ende
en bestonde zijne vyanden niet meer te
achten/ om dat hyse sach seer verbaest
worden/eñ als vreesende haer aenstaen-
de verlies niet anders te doen als afte
schutten ende te vluchten/ de scherpsnij-
dende sweerden van hem ende zijnen
Cameraten / inder ghestalt datse haer
ten lesten deden verliesen alle hope/ ende
de toelatinge des levens versoecken/het
welck haer gheaccordeert wordt mits
datse Roderick soude overleveren den
gevangen daert ghevecht om gheschiet
was/waermede hem een yeghelijck be-
stonde te vertrecken / ende alles onder
den anderen te loopen. Oock wierp hem
den grooten Ridder die Roderick ver-
lost hadde int gedrange/ eñ ginck wech
om dat hy niet bekent en wilde wesen/
terwijlen Roderick met veele trompet-
ten triumphelijck ghelept wort int Co-
nincke Palleys / alwaer de Medecijns
seer neerstich visiteerden zijne wonden/
die zy lanck ende swaer om te genesen
vonden/ maer niet dootelick / het welck
grootelijcx vertroosten Jofvrouwe Eli-
sabet die albereets niet langher en con-
de leven sonder de presentie van haeren
Ridder/waer van zy de deucht / cracht
eñ schoonheyt verheften voor een yege-
lijck sonder eenighe vreese. Maer wy
vergeten den Ridder die oorsaecke was
van Rodericx victorie/dieme allenthal-
ven dede soecken: Des niet tegenstaen-
de so en conde hy niet gevonden worde/
maer soo haest alsmen Don Alphonse
nieuwers en sach/wort vermoet dat hijt
was/ die Roderick so bequamelijck uyt
so grooten perijckel verlost hadde/waer
in zy oock seer wel treften de waerach-
ticheydt vande saecke/want so haest als
hy Roderick gesien hadde int perijckel
vanden doot / ende schande te behaelen/
eñ Mejofvrouwe Elisabet bycans ster-
ven van de droefheyt om t'aenstaende
verlies van haren alderliefsten/ontstac
in hem de oude vrientschap/ die so groo-
te crachte hadde datse hem dede verge-
ten alle voorgaende injurien eñ de wa-
penen inde hant nemen/om te beschermẽ
zijnen ouden vrient/eñ also te verblijden
de gheene die hy alleene socht te beha-
gen/ wel wetende dat hy haer gheenen
aengenameren dienst en soude connen
doen/als te beschermen den ghenen die
sy meer beminden als haer eygen leven.
Maer ick geef u te bedencken / in wat
verbaestheyt haer onse twee Liefheb-
bers bevonden / siende aen haeren doo-
telijcken vyant/ verbonden zijn haer le-
ven/ende alle hare goederen/ ende datse
haer ghenuechte ende playsier moesten
bekennen te ghenieten vanden ghenen

diese de ruste benomen hadden/t'welck Roderick zijn eerste furie teghens sy-nen ouden vrient deden passeren/ende een wijltijts in sijn conscientie ghefantaseert hebbende / en wordt hy niet alleene bedwonghen hooghelijck te loven het feyt des vrientschap van Alphonse: maer oock hem daer over te verwonderen/ vastelijck resolverende hem desghelijcx te doen/deur wat middelen dat het souden moghen wesen/ ende sulcke onuytspreeckelijcke groote cortosie te verghelden/ alwaert dat het soude moeten costen de uytstortinghe zijns bloets/ende t'verlies sijns levés/ ende alhoewel hy haer met s'waerlijck in sijnen gheest ghequelt wordt/ soo en wasser Elisabeth nochtans niet beter aen/ Maer vervloeckten meer als duysentmael haere Fortuyne van verbonden te wesen/ aenden ghenen die sy meerder haets toedroeghe als de doot selve. Hier entusschē bestonde Alphonse te desperieren van sijne liefde/ willende veranderen vande plaetse ende hem absenteren vande ghene die hem alsulck onverdraechelijck lijden veroorsaeckten/ om dat hy dochte dat de memorie van sijne moeyten grootelijcx verminderen soude/deur de veerheyt vande ghene diese alleene veroorsaeckten/ maer albevoorens dede hy sijn wreede Meestersse ten handen stellen dese navolghende Veersen voor den adieu.

Nadien ick mijn droevighe suchten
van u blasen veere
Soo en wilt doch niet dragen nijdichheyt tot mijn pijne meere.
Om dat dit eenich goet den ellendigen
alleene resteert in sijn bedructhz groot
Dat geen nijdich hert tot de begheerte
van sijn martelisatie wort ghenoot.
Eylacy zijt toch te vreden met dat uwe
wreetheyt overvloedich
My selfs vyant heeft gemaect van mijne dagen voormaels voorspoedich/
Maer gelijck mijne ghetrouwe affectie
haer vermeerdert ten allen uren
Also moet ick hoe langer hoe meer uwe
wreede en gunste besueren.
Ghy hebt my duysentmael al clagende
mijn pijnen hooren verhalen.
En de tranē in mijn droevige oogē gesien meer als hondert duysent malē/
Eylacy wat wilt ghy dan meer sien als
mijn lichaem int graft doot.
Alleene de wreede doot can verlossē den
ellendighen van sijn onghéluc groot.
Ghy hebt gesiē van mijne groote liefde
ghetrou duysent crachten.
En tduyr van uwen oogen my dagelicx
consimuneren met ghroote machte/
Indien ghy dat dit openbaer lijdē kent
so behoort ghyt immers te ghenesen.
Oft te consenteeren datmen u wreede
noemt te wesen.
Wreet met een groote strafheyt ghy u
teghens my poocht.
Op dat ghy in mijn groote ongheluck
glorieeren meucht.
Maer weet schoone Jonckvrouwe dat
dē overwinner magher eere vercrijcht
Vā gevāgē te houdē dē genē die hē selfs
ōder zijn machte buycht (niemāt meer
En hoewel dat in uwe bruyn oochskēs
verdriets als ic cunnē scheppē soude
So en cunt ghy nochtans niet beletten
van dat ic my voor geluckich houde/
Om te zijn van so groote schoonheyt also amoureus
Dat ic in die te beminnē voor playsier
moet achten mijn lijden rigoreus.
Ick wil u dan beminnen en seer ydel
achten nu
Het groot verdriet twelck compt van
mijn liefde ghetru/
En die gheluckich estimeren gelijc den
wechganger den claren dach (van diē
Hoewel dat hy sonder de pijne sōe heitste

niet passeren en mach.
En denct dan niet schoone Jonckvrou-
we ondanckbaer wreet en straf/
Deur u straf heydt mijn liefde te doen
verminderen of nemen af/
Het gevalt my te sterven / het behaecht
my in lamentatie te zijn /
Want niet en valt my soo playsant als
t'vuyr t'welc my doet vallē in verdwijn.
Eylacy ick moet u beminnen al ist dat
ghy my schadelijck zijdt
Onweerdich van eenen liefhebber die
hē om uwent t'wille noyt en verblijt/
Maer t'vreemste datter is ten can my
geensins berouwen/
T'gheen dat de Goden bedwinght en
cunnen wy niet gheschouwen.
Ick weet dat in uwe liefde sal vergaen
de memorie mijn
En mijn droevichz coude hert noch te
gēs t'vuyr vā uwe hate gesmoltē zijn/
Maer ick bemin dese tormentē ghelijc
eenē ōgeluckigē Capiteyn gaet smakē
De moeytē die hy leyt deur de hope om
tot de victorie te geraecken.
Om u dan niet meer moeyelijc te vallē
o hemelsche Jonckvrouwe/
Soo gaen ick veer van u sterven met
herten benouwe/
Siet al stervende moet ic u noch beha-
gē int eynde vā mijn levē(ziele alleen
Overmits om u te gelievē dese droevi-
ge in dit eertsche lichaē moet sweven.
Adieu onmenschelijc hert ick sorgh dat
noch de opperste macht
Uwe strafheyt sal straffen nadien ghy
niet en neemt acht/
Opt sterven vanden ghenen die om u
van verdriet gans te maken quijt/
Hem selven vant leven te berovē swa-
richeyt en heeft ghemaecket niet.

DE Jofvrouwe dese veersen le-
sende/en gedachtich wordende
de weldaden die sy vanden Rid-
der ontfanghen hadde/ en conde haer
niet onthouden van te beclagē zijn on-
gheluck / maer sy en cost het niet reme-
dierē om dat alle hare macht bedwon-
gen worde/deur de liefde van Roderick
die sy meer beminden als alle andere
saecken ter Werelt / in sulcker manierē
datse sonder antwoorden den misera-
belen Alphonse toe liete / dat hy despe-
raet uyt hare presentie scheyden/om in
de hasarden ende perijckelen den doot
te gaen soecken/terwijlen Roderick ge-
nas vande wondē des lichaems / maer
niet vande ghenē die de liefde gemaect
hadde in sijnen gheest / daer van hy
nochtans hoopten / corte verlichtinghe
nadien hem seer gunstich was de hant
diese conde ghenesen. Dan ghelijc den
afgunstighen Themistocles over de
victorie van Miltiade en conde hy niet
gherusten/alsoo seere bedwingh hem een
crachtighe begheerte om te verghel-
den de ontfanghene weldaet van Al-
phonse / maer den Hemel die hem ver-
gost hadde het faveur van sijne alder-
liefste en wilde hem niet vergunnen
dese andere weldaet / latende die ghe-
heel ende perfect voorden couragieu-
sen Alphonse/ in plaetse vant verlies
van sijne Meesterssse hem by sijnē vriēt
Roderick onthouden wordende / den
welcken soo haest niet genesen en was/
ofte hy bestonde hoe langher hoe meer
te fantaseren / so opde verbintenisse die
hy aen Alphonse hadde als op sijn ey-
ghen liefde/ in sulcker manieren/ dat
hy viel in een dubbelde quellinghe/ die
hem soo miserabel eñ droevich maeck-
ten/dat hem verdrieten langher te le-
ven / besluytende alles te verlaten om
Alphonse te gaen soecken / ende hem
t'zijnwaerts te quiteren. Bekennende
albereets (voor een beginsel van dien)
openbaerlijck teghens alle de Werelt/
dat niet hy/ maer Alphonse de Vic-
torie vercreghen en hem t'leven be-
schermt

scheermt hadde/en datmen daeromme hem alleene alle de eere behoorde toe te schrijven/twelck hem noch niet ghenoech en was/ maer toonden hoe langher hoe droeviger ghelaet/ daer van hem zijne Elisabet wilde vertroosten nae alle heur vermoghen / maer de begheerte van ghelijck wederom te doen/ sijnen weldader dede hem vergeten alle vertroostinghe ende andere gedachten dan tgeluck wilde hem vergunnen dese navolghende weldaet. Alphonse inde crijch sijnde teghens de Mooren in meyninghe van aldaer een eerlijcken doot te vercrijghen tot de Medicijne van zijn droevighe pijne/ wordt van heur luyden ghevanghen ghenomen/ nae dat hy de plaetse rontsom hem met dooden bestroyt hadde twelck Roderic ghebootschapt wesende/dochte eenighe bequame middelen te vinden/om hem te helpen/ en dede zijnē Moorschen ghevanghen Capiteyn (daer voor hy vele rijckheyden refuseerden) presenteren voor Alphonse maer die en vont vergheens soo sware slavernie als de ghene die hy hadde moeten beproeven in Castilien. Waerom hy weygerden uytte ghevanckenisse te commen / als begheerende een eeuwighe absentie vande plaetse ende sake / die hem al levende geduyrichlijcken deden sterven/ dan den Coninck begheerden om zijn hertneckighe resolutie so braven Ridder niet te verliesen/hem ghebiedende uyt te comen op de onderdanicheydt die hy hem schuldich was/ soo dat hy bedwonghen wort de ghevanckenisse te verlaten voorden ghevanghen van Roderick/die hier met nochtans niet te weghe en bracht eenighe verlichtinge vāde verbintenisse die hy totAlphōse hadde/want sonder Alphonse en ware hem niet alleen niet ghebleven dē ghevangē die hy voor hem gaf maer soude oock levē en eere verloren hebben/so dat hy hem alnoch gelijcke seere aenden bravē Alphonse gehouden te zijn verbonde die so haest niet uyte ghevanckenisse ghecomen en was/oft hy nam meer als oyt de wapenē inde hant/soeckeñ zijn graft onder sijne vyanden/als taldereerlijcste ende proffitelijcste dat hy tot de eyndige van zijne quade Fortuyne wiste te vinden. Hierentusschen wort Elisabet oock hoe langher hoe meer ontsteecken tot de liefde van Roderick/in sulcker manieren dat sy ende Roderick voor heur namen tHouwelijck tusschen heur beyden te volbrengen/ twelck den Coninc seer goet vōnde/so datter niet en resteerden als de consēteringe vande Ouders der jonghe Dochter/ twelk d'oorsaecke was datse sy met consent des Coninckx wilde gaen besoecken. Waertoe heur Roderick wilde gheselschap houden/ soo om qualijck uyt haer presentie te cunnen leven / als oock om selfs in Persoone zijns Liefstē Ouders tot het accoort des houwelicx te beweghen/ waeromme sy beyde heure saecken tot de reyse noodich heerlijck in ordeninge dede stellen/ende vertrocken met een groote blijschap sonder te kunnen de[illegible]ken dat de Fortuyne machtich ghenoech was om haer geluc te doen verkeeren in een haestich ongheluck/maer onderhielden den anderen met duysent lieffelijcke t'samencoutinghen langs dē wech/wiens lanckheyt zy hier met geneuchlijc ende cort maecten / arriverende alsō in sekere borcht/alwaer sy opten middach beyden om heur te verversschen/ ende t'noenmael te nemen twelck geeyndicht wesende/leyde hem Roderick een weynich te rusten.

Ten eynde alsoo passereñ de grootste hetste vanden dach / om dat alsdoen in hare meeste machte was de duyrighe Hontsteerne/ de welcke met hare groote hetste dede verdroogen de bladeren opde boomen/ lecten uyt de Fonteynē/

ende dede ſplÿten de droogghe eerde/ die ſeer na water verlangden om yet wes te verlichten haeren grooten dorſt/ t'welck de ſchoone Eliſabet met heure Camenieren dede wandelen in een ge-nenchlick dal/vol boomen gheplandt ſtaende / dat de hette de cracht niet en hadde om te deurdringen de dichtheyt vande tacken vandien/ maer was daer een alſulcken coele ende ſoete ſchadu-we / dat de blommen ende tgras vant ſelve dal noch ſchoon ende in ſchone coleuren ſtonden/ſonder bedroeft oft beſmet te weſen met eenighe verſoert-heyt der hette:ſo dat de amoureuſe Eliſabet aldaer yet wes meynden te ruſten in een gheneuchlÿcke aendach-tenuiſſe/maer in plaetſe vandien ont-moetenſe heur grootſte ongheluck/ want daer waeren achter deſelve boo-men verborghen ſes moorſche Ridde-ren/om te verbeyden eenighe avontuy-re:wiſhalven ſy niet langher en ver-tuckten van ghevanghen te nemen Jonckvrouwe Eliſabet met haer Ca-menieren/vande welcke ſy verhopten een groot rantſoen te trecken/ende re-den doeromme met heur ewech met vollen toome / dat de Jonckvrouwe niet minder bedroeft en maeckten/ als den verrader Theſeus ellendich dede worden de miſerabele Adriane/ als hy haer ſonder eenighe hulpe lie-te op de cant vant over dwalen deur de wilde Boſſchen/inde genade vande wreede Tygren Beeren ende Leeuwē/ niet min erhermelÿck als deſe beclaec-helÿcke Eliſabet/wiens hoope vreuch-de ende blÿſchap ſeer haeſt verkeer-den/gelyc een Morgenſtonts Bloeme die wederom ſterft int opgaen vande Sonne verrÿgende in plaetſe vandien miſerie/deſperatie/ende droefheydt/zy ſloech haer handen ten Hemel verbul-den de locht met weemoedich ghecrÿs/ ende haere ooghſkens met heyte tra-nen/die als beeckxken ſonder ophouden over heure rootverwighe wanghen liepen/aenroepende om hulpe met alle heur hert den eeuwighen Godt / die den noot t'alderbeſt voor opperſt ende almachtich doet bekennen/ende t'gene dat heur noch aldermeeſt guelden/was de gedachteniſſe vant verdriet ende pÿ-ne daer heuren Roder ick in ſoude we-ſen om haer verlies / twelck ſy ghe-noechſaem achten te ſÿn om hem van rouwen te doen ſterven / boven dien guelden haer oock de knaginghe der conſcientie/over tgroot lÿden datſe ver-oorſaect hadde den ermen Alphonſe/ maer den goetdadighen Godt die veel neerſtigher is tot onſe hulpe als wy veerdich ſÿn om hem te miſdoen/ en wilde deſe Jonckvrouwe niet plaghen met ſo wreede manieren van heur e ere te laten rooven deur deſe Onchriſtene ende barbare Mooren/ maer dede haer ontmoeten twee Ridders/ de welcke ſoo gheringhe niet gehoort en hadden het geroep eñ clagingē vāde Jōcvrou-wen/eñ verſtaen dat het vyanden warē dieſe wilden rooven/oft ſy reſolveerden haer ſulcken coſtlen buyt wederom te ontnemen principalÿck den eenen die Eliſabet kennēde wort/ waeromme ſy beyde hare Lancien veldē tegens deſe moren/die de gebangenen aen eenē on-der haerluyden te bewaerē gaven eñ de reſterende vÿf ſtelden haer in ordenin-ghe om corageuſelÿck te ontfangen de twee ſpanſche Ridderen/die mettē eer-ſten loope twee Mooren uytten Sadel wierpen / ende daernae alle metten an-derē de handē haſtelÿc aēt geweer ſloe-gē/eñ terwÿlē de gevāgenē ootmoedige gebedē tot God ſtortē om heure verloſ-ſinge/veele dappere ſlagen ſo vā deene als dandere zÿden ghebruyckten / die wes tot opt tbloote Lichaem toe beſtō-de te treffen/oock beſtondeſe de wape-nē van haer deur te houwē/ſchÿnen op veele

eele plaetsen/ ende t'bleys daer deur
e kijcken root verwich in sijn erghen
loet/ om dat de Christenen heur bra-
eijck verthoonden/ om te verlossen
e ghevanghenen. Nochtans cre-
chense vanden Mooren voor eenen
ach twee wederom/ als mede dap-
erlijck vechtende voor haer leven en-
e voor den buyt/ soo dat den strijdt seer
anghe duyrden sonder voordeel van
'eene oft d'andere partye/ tot dat den
rootsten Ridder vande twee Christe-
en zijn ooghen sloech opde ghevan-
hene Elisabeth/ die alnoch hoe lan-
her hoe meer volherden in heure cla-
hen/ende carmen: wes halven hy soo
roote begeerte creech om haer te ver-
ssen/ dat hy hem op een vande Moo-
en wierp met gelijcke furie/ als eenen
empeest valt op eenige harde Steen-
otse/ ende cloofdē hem met eenen hou
hooft op wes aende tanden/ ende ver-
olghende daer nae eenen anderen/ de-
e hy dien ooc doot van sijn peert val-
en. Waerentusschen sijnen Camme-
aet eene vande drie anderen die noch
esteerden ghelijcke ongeluck dede be-
roeven wes halven de twee lesten met
en ghenen die de ghevanghenen be-
aerden de vluchte namen/ doen gin-
hen de twee victorieuse Ridders byde
Jonckvrouwen/ ende opendoende heu-
e helmen wordense bekent den groot-
en voor Alphonse/ ende den anderen
oor eenen sijnen Cameraet inde wa-
enē/ die de liefde gelijc hen desperaet
naecten/ eñ so haest als Elisabeth Al-
honse sach scheense meer doot als le-
endichte zijn/ niet wetende of deur de
erlossinge hare conditiē beter was als
an te vooren. Vreesen dat Alphonse hē
ver heur soude wreecken/ oft als furi-
us haer eere te cort doen/ ende al wast
hoon datse bewaert worde voor t'een
ñ t'ander van dese ongeluckē/ diese so
er vreesdē/ so sachse haer doch weder-

om also verbondē aendē armē Alphon-
se/ datse hem niet en soude cōnē ontseg-
gen eenige sake die hy op haer mochte
begeren/ als van hem ontfangē hebbeñ
de bescherminge van haer eere/ ende de
verlossinge vā haer levē/ in sulcker vue-
gen/ dat heur dochte vant quaet in een
quader ghevallen te wesen. Maer Al-
phonse trock haer seer haest uyt dese
sware vreesen/ eñ viel voor haer bloots-
hoofts op sijn knien/ beneffens de pre-
senteringe van sijn sweert gheheel root
geverwet zijnde/ int bloet van sijne vy-
anden seggende: Me-vrouwe ick en
sal u niet bidden om barmhertichept te
hebben met mijn quellinge/ eñ my daer
van te verlossen deur uwe liefde/ want
ick weet dat sulcken versoec u seer ver-
drietich soude vallē ende de doot soude
my veel behaechelicker zijn/ als te sien
hebben eenige droefheyt om mijne oor-
sake/ maer seer wel sal ick u bidden dat
nadien mijn ongeluck my berooft vant
geluck van uwe liefde/ dat ick daerom
ten minsten sonder langher alsoo mise-
rabelijck te lamenteren mach sterven/
eylacy het sal my noch een groot geluck
zijn te sterven in dese gherustheydt des
geests/ vā een weynich voor de eyndin-
ge mijns levens/ in eenighe saken ghe-
dienstich geweest te mogē zijn/ die gene
die ic meer beminne als mijn eygē zie-
le: siet het is de aldergrootste ende leste
verbullinghe van mijne begheerten/
daer ick alnu toecommende ben/ waer
toe sal ick dan langer mijn leven bewa-
ren. Och ic heb veel te lange geleeft om
altijdt int leven te sien uwe wreetheyt/
teghens my en mijn langduyrende pij-
ne op dese werelt sonder eynde.

Wat can ick dan beters oft barm-
hertigher verwachten als t'eynde van
miserabel leven/ wilt daeromme over-
dencken: o schoone Jonckvrouwe of den
ellendighen Alphonse/ u huyden eenigē
dienst mach hebben gedaen/ twelck ick

gheloove by u jae te sullen geacht wor-
den nae dien dat u eere (die ick weet
dat ghy veel meerder acht als het le-
ven) deur mijnen middel onbesmet
blijft/ende wilt dan doch voor de ver-
geldinge van sulcke weldaet dit sweert
bloedich van uwe vyanden mede ver-
wen int mijne/op dat ghy in eenẽ dach
ontslaghen wort/van alle de ghene die
u moeyelijck vallen/eñ ick verlost mach
zijn vande pijne die ick lijde om u te
beminnen/na dien dat uwe vaste voor-
nemen streckt tot mijnen onderganck.
Laet doch de neerstichheydt van desen
ghetrouwen dienste/ die ghy huyden
van my ontfanghen hebt/uwe straf heyt
in sulcker voeghen versoeten/ dat ghy
te vreden zijdt met mijnen haestighen
doot/ sonder langer toe te laten mijn
wreede martelisatie/die sonder te ster-
ven my doet stervẽ/duysentmael op ee-
nen dach. En neemt dese wraecke over
my ghy die my altijt voor eenen doote-
lijcken vijant hebt geacht/ en doet met
dit sweert eyndigẽ/ t'gene u noch deckt
te strecken/tot uwe teghenspoet in dese
werelt/op dat ghy u meucht beroemen
van in eenen dach doodt gesien te heb-
ben/alle de gene die met haere presen-
tie u ghesichte onbehaechelijc gevielen/
ofte so ghy noch eenigen dienst begheert
vanden miserablen Alphonse voor dat
hy sterft/ soo ghebiet ende t'sal hem een
genuchte ende glorie zijn van u te die-
nen/ Mitsdien dat ghy hem gheloven
sult/nae dat hy t'selve uytghericht eñ u
ghebrocht heeft op alsulcke plaetse als
u hert begeert te eyndigẽ zijn droevich
leven. Siet ick heb voor my ghenomen
twee dingen tot mijn hoochste geluc in
dese werelt/te weten/ uwe liefde oft de
doot/want sonder d'een oft d'ander ist
my onmogelijck te leven/ ic en heb dan
tot het een niet connen gheraecken/
daerom moet ick toevlucht nemen tot
het andere/op dat ick in eenigher ma-
nieren verlichtenisse maeckt voor mijn
onlijdelijck verdriet/ waerom stelt ghy
uyt van u te resolveren Me-vrouwe/
ende wat belet u te deser uren van te
consenteren den doot vanden ghenen
die ghy soo dickwils sonder leven ghe-
wenst hebt/al nu de ghelegentheyt heur
so bequame presenteert om te volbren-
ghen uwen wille/ so en wilt niet langer
wachten van die te voldoen/ maer ey-
lacy ick sie wel dat de stemme niet en
dorst openbaren tgene therte begheert/
eenighe consideratie ofte weemoedic-
heyt onthout u. Maer niettemin be-
merck ick genoechsaem uwe meynin-
ge/nadien de stilswijghinghe te verstaen
heeft/ datse overeencompt met de mij-
ne. Wel aen dan ic gaese int werck stel-
len/maer de stilswijghende verwonde-
ringe vande Jofvrouwe/ wort deur de
voordenckinghe van soo droevighe sa-
ke ontweckt/ so datse hem tsweert nam
ende soo miserablen wert beletten/ant-
woordende met de tranen in d'oogen:
o Alphonse ghy gheeft my groote oor-
saecken ghenoech om te sterven/ ende
mijn leven te haten sonder deur uwen
doot te behoeven te vermeerderen/ de
begeerte die ic hebbe om te sterven/ het
staet my miserabel Joncvrouwe na de
doot te verlanghen nadien tleven my
hondertmael doet sterven in midsen vã
mijne quellinghen/ ick en heb niet als
veel te lang geleeft/nadien tlevẽ my geẽ
middel en can geven om te schouwen
een verdriet veel erger als de doot/ ten
is gheen leven het leven te ghevoelen
als de doot/ende de doot als het leven/
eylacy tot alsulcke Fortuyne ben ic ge-
brocht/want te levẽ sonder u te vergel-
dẽ van uwe getrouwe dienstẽ/ eñ prin-
cipalijck den genen daer met ghy huy-
den mijne eere beschermt hebt is my
eene doot/ende u te vergunnen tghene
ghy voor den loon van uwe ghetrou-
wicheydt op my begheert/ is my een

on-

mmogheliјck saecke / want ick heb al-
lcke devoyr belooft aenden geenen die
ick beken tselve so wel niet meriteren/
noch my so grooте preuve van sijne per-
fecte liefde gedaen te hebben als ghy/
maer de selfste liefde die u bedwingt vā
my alsulcke effectie toe te draghen/ die
bedwinght my oock van hem volstan-
delijck te beminnen/ wat wildy dan dat
ick doen sal Alphonse/ het is mijn on-
gheluck siet daer en moghen gheen
twee een selfste saecke ghenieten/ daer-
om ist beter dat ick sterve op dat ick
noch d'een noch dander zijnde) nie-
mant van u beyden over my en heeft
te claghen. Och oft Godt beliefden
beminden Alphonse dat ick met mijn
leven mochte voldoen uwe begeerten/
voorwaer ick soude in sulcken gheval
sterven met een groote behaghinghe/
want sonder twijvel my veel min ver-
drietelijck soude vallen u in dese ma-
niere te voldoen/ als te vergunnen tge-
ne ghy begheert / overmits het een
in mijnder macht is maer tander niet/
naedien een ander besit de vruchte van
uwer begeerte liefde/ so dat my veel mo-
ghelijcker is te sterven als hem die we-
derom t'ontrecken. Dan indien ghy
deur de redenen wilt matighen uwe
quellinghe ende passien die geen meer
machts over ons en hebben / als wy
haer met onsen eyghen wil en consen-
teren/ in sulcker voeghen/ dat ghy son-
der soo veel verdriets my eerlijck wout
beminnē/ eñ niet bedroeft zijn van mijn
langher te sien dwalen/ onder desen
leechsten circkel der Mane / soo soude
ick noch mijn leven yet wes beminnen/
om te sien eenighe middelen te vercrij-
ghen van u te vergheldeu soo vele ende
getrouwe diensten/ ende soude u alsoo
beminnen met een eerlijke liefde/ dat
ghy van alle saecken my toecommen-
de soudt moghen ordineeren/ als van u
eyghen selfs wtghenomen die ick deur
ghelofte schuldich sy te bewaren voor
mynen echten man / jae vant verlies
van myn eyghen leven / soude ick wey-
nich wercks maecken/ indient in uwē
dienst mochte bestaet worden. Maer
ick weet dat ghy u niet te vreden stellen
en wilt met dese vriendelicke presen-
tatien/ dan wilt veel hoogher vlieghen
tot de begheeringhe van een saecke
die uyt myn machte is/ derhalven staet
het my bedroefde Jonckvrouwe toe
naede doot te wenschen/ die my alleene
wt het verdriet ende vande vlecke des
ondanckbaerheyts can verlossen. Om-
mers sult ghy ten minsten daer deur
bekennen dat ick in leven wesende den
wille hadde om u te voldoen/ zoo verre
het my voorden prys van mynen
bloede hadde verghoten willen worden/
maer niet connende soo en weet ick
uwen verstoorden gheest op my niet be-
ters te presenteren als tselve bloet. Ont-
fanght daerom beminden Alphonse vā
my dese deerlijcke offeringe/ ende con-
tenteert u met myn leven/ naedien my
myn quade fortuyne niet en wil ver-
gunnen/ dat ick u een pretiosere saecke
mach presenteren / ende leent my dit
sweert op dat het zijnen Meester ghe-
trou synde/ hem wreeckt vande ghene
die hy hout voor zyne meeste vyandin-
ne. Neen schoone Jonckvrouwe Eli a-
bet seyde Alphonse/ ten zyn gheen rede-
nen dat den ontschuldighen lijt voor de
schuldighen/ daerom en ist oock niet be-
hoorlick dat ghy lydt als niet misdaen
hebbende/ indienmen voor gheen mis-
daet reeckenen wil de deucht met de
bewaringe van zyn eere / waerom wilt
ghy dan u selfs oplegghen/ de misdaedt
van eenen anderen? naedien de straffe
behoort te commen over my ellendigen
Ridder/ die myn beste gedaē hebbe om
te beweghen uwe volstandighe getrou-
wicheyt/ ende te forceren uwen kuysken/
ende rechtveerdighen wille/ Neen/ neen

Elisabet/ick en heb so seer niet bemint
uwe schoonheyt als uwe deucht / nae-
dien ghy mijn niet en moecht zijn als
aen Roderick ghebonden wesende/
deur de heylighe banden des houwe-
lier so belieft my seer wel / dat ghy hem
ghetrouwe blijft / ende op dat ghehee-
lijck volbrocht mach worden uwen
wille(nade gheliefste banden welcken
ick den mijnen voeghen)soo ben ick be-
reyt ter begheerten van u te leven/en-
de mijn beste te doen om mijn ver-
driet deur de redenen te versachten:
overmits ick sie dat het uwen geest be-
haechlijck is/ ende soo verre u yet wes
meer op my belieft/ghebiet alleenlijck/
ende ghy sult sien die vierichept vãn
mijn coragie in u te dienen / waer met
hy zijn propost noch wilde vervolghen.
Maer hy sach in groote neersticheydt
recht op hem aencomen drie Ridders
met gevelde Lancien een gelaet tooně-
de om hem te willen bevechten:weshal-
ven heur Alphonse voor vyanden ach-
ten/ende verliet de Joncvrouwe / die
om een selfste opinie ende vreese van
wederom te vallen in handen vande
ongheloovighe Moren/ heur peert soo
seere jaechden alsse coste / in een bosch
daer by ligghende al waerse met vreese
bestonden te verbeyden het eynde van
dit ghevecht terwijlen hem den be-
droefden ghewonden Alphonse vereyp-
den om te ontfangen die drie Ridderē/
daer van den eenen Roderick was / die
wederom uyt slape gecomen wesende/
eñ gewetē hebben datmē zijn alderlief-
ste Elisabet geroofr hadde/ginc te peer-
de met de twee die by hem waren / eñ
liep geheel furieux met vollen tome na
in resolutie van veel eer gans Africa eñ
Barbariē te passeeren / als dat hy haer
niet weder vinden en soude / ende haer
van veeren siende met Alphonse eñ zij-
nē Cameraet/meynden hy dat het de
gene warē/die heur geroofr haddē wes-
halvē zy(sōder langer te verbeyden/om
heur beter te kēnē met groote furie viel
op dē ermen Alphonse / eñ sijnē Came-
raet die heur niettegenstaēde datse seer
mat warē/vãt voorgaēde ghevecht ver-
weerdē tbeste datse mochtē / beminnen
veel liever haer eere met het eynde van
heur levē te meer verciere/als die te be-
gravē in eē schãdelijcke vluchte / so dat
dē strijt seer heftich was/maer ooc seer
cort / wãt Alphonse seer gequetst ende
moede sijnde/overmits de neersticheyt
by hem gedaen inden voorgaende strijt:
om te verlossen die alderliefste vanden
geenen die alnu zijn beste dede om hem
te dooden/en coste niet lang weerstaen
den verschen ende dapperen erm vandē
furieusen Roderick geassisteert wordē-
de van twee anderen/also versch eñ wel
ghemoet / als in sulcker voegen dat hy
den ellendige Alphonse seer haest voor
doot ter eerden dede vallen/ende bege-
rich wesende van sijn leven trat hy ooc
voort vande peerde/eñ ruckte hem den
helm af om sijn lichaem ende hooft van
een te scheyden / oft hem tsweert inde
keele te steeckē/maer siende dat het Al-
phonse was/ dien hy soo miserabelijck
tot het sterven bereyt hadde. Niettegē-
staende dat sijn leven ende alle zijn ver-
moghen aen diens groote weldaden so
hy van hem ontfangen hadde/ verbon-
den stonde / bleef met dit ghesichte in
groote verwonderinghe ende droevic-
heyt staen/sonder eenighe beweginghe
ghelijck den neerstighen reyser hem in
groot verdriet moet ophoudē / ont-
moetende een ghebroocken brugghe/
over de welcke hy nootlijck moet pas-
seren om sijnen cours te volbrenghen/
ende in desen grooten angst was hy
meer als hondertmael in meyninghe
sijnen poniaert te doen passeren deur
zijn eygen keele/in plaetse van te deur-
steecken den ghenen die geweest hadde
sijnen vermeynten vyandt ende was

oude-

nbekenden vrient / hy beschuldichden
e Hemelen ende vervloeckten sijne
Fortuyne/van hem ghemaeckt te heb-
en Moordenaer vanden genen die hy
net soo vele arbeyts eñ moeyten socht
e te behaghen / ende te dienen om niet
ndanckbaer te wesen vande groote
noeyten/daer met dien voormaels zijn
ere ende leven beschermt hadde. Hier-
ntusschen was Alphonse door die fris-
che locht die hy gheschept hadde / we-
erom tot hem selven ghecomen / ende
ende dat sijnen vyant noch langer op-
telde van hẽ tleven te nemẽ / seyde hy:
heer Ridder waerom stelt ghy langer
yt uwe wraecke te nemen / wat ont-
elt uwen erm van dat hy niet en be-
eemt het leven my? die gheen play-
er noch eenighe blijtschap en hebbe
noghen vinden op dese werelt/ soo dat
meerder geluck hoop te vinden inden
oot: volbrenght daerom / volbrenght
och uwen wille/want ick van u handt
doodt niet ontfanghen en sal als
reedt en straf / maer als een gheneu-
elijcke ende gheluckighen saecke/na
en my niet soo behaechlijck en valt
s het sterven / niet soo verdrietelijck
s het leven twelck my desen dach de-
soecken in duysent perijckelen ende
oeyten: nu moet Godt almachtich
uwelijck ghelooft zijn / van dat dien
hecomen is/ naedien ick daer in ver-
oop te gheraecken tot de haven der
lichepydt / op welcke woorden Rode-
ck deur groote droefheydt nauwelijcx
eantwoorden en conde / doch ten le-
n zijne dwalende Gheesten deur de
ntasie des droefheyts wederom ver-
emt hebbende, wierp hy sijnen Helm
om hem te doen kennen van sij-
n alderbeminsten Vriendt / ende
de hoe wel dat u de doot ghenaeckt/
n sijde nochtans veel gheluckigher
ick.

O braven Alphonse ghy starft ghe-
luckelijck in groot eere / daer ick moet
sterven in verachtinge van alle de We-
relt/om in plaets van danckbaerheydt
wreedelijck te hebben doen sterven den
Vader van alle mijne weldaden.

O onmenschelijcke Fortuyne: o wree-
de Hemelen. O miserable distinatie:
o valsche wapenen/die vant leven hebt
gaen berooven den ghenen die u de
eere bewaert heeft/ daer met ghy voor-
maels gheeert wordt: Most ick dus
langhe int leven blyven om bewaert
te worden/tot alsulcken ongheluck van
te zijn een Moordenaer/vanden genen
deur wiens middel ick alleen int leven
ben? Eylacy Don Alphonse siet hier
den miserabelen Roderick/ die om hem
aen u verbonden te vinden met sijne
eere / ende leven alle middelen socht
om u ghetrouwelijck te dienen / in re-
compensie van uwe groote weldaden
die teghens my te boven ginghen alle
vergheldinghe / maer in plaetse van
dien heb ick u vileynichlijck doen ster-
ven / moghelijck om beschermt te heb-
ben de eere vanden ghene die ick soec-
ke / t'welck my ghenoechsaem te ken-
nen te geven dese doode lichamen der
Mooren/die ghy te mijnen dienste va-
liantelijc de doot hebt doen beproeven.
Och mijn beminde vrient/ die met soo
vele ghetrouwe ghetuyghenisse te my-
werts hebt bevesticht uwe vierige vriẽ-
schap/ most ghy den doot ontfangẽ vã mij-
ne wreede eñ ondancbare hant. Eylacy
om dat my u leven veel liever was als
alle dingen ter werelt / soo hadde ic het
behooren te beschermen teghens alle
persoonen / ende uwen doot veel eer te
gaẽ wreecken tegẽ onse tegẽwoonders
op d'ãder zijde des werelts / als dat die
ongestraft soude hebben gebleven/ met
wat grooter wreetheyt behoor ic dan te
nemen over mijn eyghen selfs: eylacy
waerom en can ic niet hondertmael dẽ
doot lijden / om mijne groote misdaet

na mijnen wille te wreecken. Maer al-
eer ick t'selve int werck stelle / soo bidde
ick u o mijn beminde vrient / dat ghy
myne groote misdaet doch niet geheel
uyt u ghedachtenisse en laet vannē mij=
ne vrientschap/maer laet de soete Me=
morie vande eere die Roderick eer tijts
ontfanghen heeft/ deur de Minne van
Alphonse/ doch vergevē de misdoenin=
ghe vanden ghenen die zijne misdaet
tegēs u hemselvē geensins en wil quyt=
schelden/ maer hemselven verliefte om
u te voldoen/ laet daeromme doch toe
dat ick u een teecken van onse oude
vrientschap kusse voorden lesten adieu/
ende reeckent het deerlijck feyt/t welck
de wreetheyt der hemelē ende niet mij=
nen eygen wille my heeft doē volbren-
ghen/ niet tot soo grooten misdaedt dat
ick daer deur verliese uwe gratie. Maer
o beminde ende victorieusē vrient ont=
fanckt van my dese bloedige wapenen/
die ghy hier voormaels uyt het graft
der oneerlijckheyt hebt getrocken/ende
oock met hayr mijnen bloede / twelck
alsoo heet is om u over hemselven te
wreeckē / dat ick het gae opofferen in u=
we schaduwe: Ontfanght daerom dese
deerlijcke sacrificie van uwē miserabe=
len vriēt/ die niet dierbaer ders en heeft
om op u graf te storten/noch niet weer=
dighers om die vlecke van zijn faute
af te wasschen / ende hier met wierp
hy zijn harnas om leghe / bestonde
zijne cleederen te scheuren / ghelijck
Aiax Furieus ghreep hy sijn sweerdt
om hem selven te dooden. Maer
Alphonse die noch een weynich levens
resteerden / beletten hem sulcken wree=
den feyte: ende seyde. O Roderick
doet wech / doet ewech uyt uwen
gheest dese quade opinie / van dat ick
van u de doodt ontfanghen hebbe / u=
wen wille en is niet geweest my tleven
te nemen/nae dien ghy my sijdt eenen
grooten vrient/so en kent ghy van oock
niet zijn een verkorter van mijn da=
ghen: maer is daer van veel eer d'oor=
saecke t'ongeluc oft de nijdicheydt des
hemels/die wilde doen eyndighen de
weynighe ruste mijns levens/ daer ick
in languerden: daeromme en wilt niet
dencken dat ick teghens u soude ont=
fanghen hebben eenigheu haete / want
ick sweer u Roderick mijn vriendt / dat
ick u noyt so seere bemint en'hebbe als
in dese teghenwoordighe ure / siet de
doot en heeft niet machts ghenoech
om te niet te doen onse onbreeckelijcke
vrientschap/ ende ghelooft vrijelijck in=
dien ick nae mijnen doot noch eens
coste sterven om te beschermen u leven/
dat ick my met groote begheerten sou=
de presenteeren tot alsulcke moeyten/
om dat mijn vrientschap tuwaerts
niet gheruyneert en can worden / als
deur de ruymeringhe van haer fonda=
ment daerse op ghebouwet staet / twelc
is uwe deucht die als vereenicht zijnde
mette Goddelijcke liefde niet on=
derdanich en is/noch de doot/noch ver
ganckelijcheyt/om u in voorgaende tijt
hier van openbare getuychenisse te ge=
ven/ ick my absenteerden uyt het Hof
om niet meer schadelijck te vallen / de
volbrenghinghe van uwe begeerten en
daerna Fortuyne loopende om dit mi=
serabel leven te wisselen/voor een eerlijc
sterven ben ick ontmoetet seeckere
Moren/die uwe alderliefste ghevangen
met haer namen/waerom ick die om u
ende harēt wille corasieuselijc bevocht/
eñ Godt(die de justitie beschermt)heeft
my daer van de Victorie verleent/ghe=
lijck ghy meucht bekennen byde licha=
men der dooden die hier op deerde uyt=
ghestreckt ligghen / soo dat ick my vast
bereyde om uwe Elisabet wederom
te brenghen/ doen ghy arriverende my
ende mijnen Cameraet naemt voorde
ghene diese gherooft hadden /waerom
ghy met ons bestondt een vyerich ghe-
vecht

recht twelck een eynde genomen heeft veur het naeckende eynde van mijn leven. Nu hoort Roderick indien ghy denckt daer met misdaen te hebben/ eñ my derhalven eenige recõpensie schuldich te wesen/ soo bid ick ende begheer van u gelofte dat ghy om die te volbrẽgen my wilt overleven: want tis my verlies ghenoech mijn leven te verliesen/ sonder dat mede te niet gaet het uwe/ twelck noch playsant ende behaechelijck sal wesen de gene die ick meer als mijn eygen selfs eerlijc bemint hebbe. Daerom bidde ick barmhertichheyt te willen hebben met my ende my niet te weygheren dat ick haer mach doen door mijnen doodt dese deuchtelijcke weldaet/ van oorsaeck te wesen dat ghy heeft twelck haer sonder twijfel een ontsprekelijcke vreucht de sal aenbrengen: Accordeert my dese gunste mijn vrient/ op dat ick al stervende mach segghen dat ick haer met een getrouwe affectie tot in mijn leste toe ghedient hebbe/ maer denckt gheensins my te voldoen met de wraecke die ghy sout mogẽ nemen om mijnen doot over u selfs levẽ. Neen/ neen/ doet wech dese sotte begeerte/ eñ leeft blijdelijck met uwe Elisabeth/ die u in haere gheneuchelijcke omhelsingen sal doen vergeten de memorie vant verlies dat ghy acht te hebben by mijnẽ doot/ hoewel dat ghy daer veur verliest uwen alder ghetrouwsten vrient die oyt ter werelt leefden. Maer Godt die u een my alsulcken vrient gegheven hadde/ can u deur syne almachtighe macht oock wederom eenen anderen desghelijcx verleenen/ oock is de doot een ghemeyne wet die een yegelijck moet onderdanich zijn deur den wille van Godt also ingestelt: siet/ men moet hem voegen nade geliefte Gods/ die niet en doet als tot ons proffijt. Neempt dan dese resolutie/ ende en quelt u niet meer om een saecke die anders niet zijn en mach/ ende zijt ghedachtich dat ghelijck ick geen dinc ter werelt te swaer gheacht en hebbe om u gedienstich te zijn/ oock also geen dinc te verdrietich te achtẽ om na my te leven: nadien ick u daeromme bidde uyt gront mijns herten/ op dat ghy over mijn lichaem oock mocht bewysen t'leste effectie datmen over yemandt mach ghebruycken in dese droeffelijcke werelt/ t'welc is de begravinge. Ende hier met adieu mijn beminde vrient Roderic/ laet my nu voortaen besich zijn met de salicheyt van mijn ziele die ick bevele inden handen vanden almachtigen Godt: O goetdadighen Godt/ wiltse salveren op datse in ruste mach leven by u/ ende tot dancksegginghe van haren schepper: Ende hier met de ooghen ten Hemel slaende/ seyde hy: ick heb gesondicht Heer/ ick heb ghesondicht/ maer en wildy niet ghenoemt worden onsen Vader/ eñ niet onsen Richter/ indien ghy dan alsoo wilt zijn/ so tracteert my als eenen barmhertigẽ vader zijn verloren ende berou hebbent Kint/ niet als eenen straffen Richter/ maer o Vader van onse Vaderẽ ontfanct mijn benaude ziele: Adieu beminde vriendt Roderick/ comt ende cust my voor den lesten adieu/ ende sluyt my mijn stervẽde ooghen/ ende hier met wort zijn ziele verlost uyt hare droevige ghevanckenisse/ latende het doode lichaem vallen inde ermen van Roderick/ die daer boven op viel gheheel uyt zijn selven van groote droefheydt/ met gheene mindere forme des doodts als sijnen overleden vrient Alphonse/ maer ten lesten sijnen swacken geest wederom verweckt wesende/ soude hy hemselven sonder twijffel misdaen hebben/ sonder de belettinghe van sijn geselschap/ die deden ophouden sijne furie/ maer niet sijne droefheydt/ want die gheen eynde en conde nemen als int eynde van sijn leven.

leven. In sulcker vueghen/dat hy sonder ophouden suchten/en̄ sijn ghesichte sloech/dan naeden Hemel/ende dan op het doode lichaem sijnen vrient/sulcken weemden ghelaet overmits de droefheyt houdende/dat hy gheheelijcken geleecke de ghene die in heure herssenen gheturbeert zijn/ ende soude in sulcke manieren noch langher volhardt hebben/sonder de comste van Elisabeth/de welcke siende dat het ghevecht gheeyndicht was/ende Roderick van verren (maer veel te laet) aen sijne Wapenen kennen wordende/ quam hem soo langhe vertroosten/ datse hem ten lesten met grooter moeyten wederomme te peerde creech: hoe wel datse om den doot van Alphonse niet min verdriets en lede/als haren Man. Maer hy en was nauwelijcx wederomme te peerde ghecomen/ oft de drie Mooren die Alphonse met sijnen Cammeraet ontcomen waren(noch acht andere Mooren tot heur vercregen hebbende)quaemen onder heur thienen wederom/soo datse ontmoeten den bedroefden Roderick met sijne Elisabeth ende haere twee Jonckvrouwen/ sampt de drie Ridderen te weten/ sijn twee Cammeraten ende den ghenen vanden dooden Alphonse/ wiens lichaem sy met haer voerden/ als de voorseyde thien Mooren haer quamen bestryden tot een nieuwe beancxstheyt vāde erme Jonckvrouwen/dan sy en waren nauwelijcx aenden anderen/oft Palmerin met sijne vijf Cammeraten quam heur te hulpe/ twelck de Mooren wederom dede vluchten en̄ hielt daer na met Roderic. Het voorseyde discours als voor int beginsel van dit Capittel verhaelt is / ende de voorgaende droeffelijcke Historie verstaen hebbende/ en conden sy haer alle ses niet onthouden van met de anderen deur barmhertichheyt te weenen. Desniettegenstaende en lietense niet den bedroefden Roderick ende de bedruckte Elisabeth het beste te troosten datse mochten / haer geselschap houdende wes opt naeste Casteel dat Elisabet toequam/ alwaer Roderick tlichaem van Alphonse dede Balsemē ende met alsulcke eere ter eerden brengē als sijne deucht meriteerden : maer aleer het graft hem noch tot proffijt vande wormen ontfinghe/ nam hijt doode Lichaem in sijne ermen/ende seyde daerover de leste claechelijcke rouwoorden.

Och edel Lichaem daer voortijts in logeerden d'alderperfecste ziele die opt vāde hemel daelden: moet ic also miserabel zijn van u sonder leven te sien om mijnent wil. Eylacy behoorden ghy also ellendich te stervē/ nadien uwe heylighe deucht niet alleene en heeft te boven gegaē de wreetheyt der hemel/maer oock u eygen begeerte. Neen ghy voorwaer/ maer veel eer behoorden ic miserabelijck te vergaen/ die niet en ben als deur u/ en̄ de weynich glorie die ic hebbe is alleene van d'uwe gevloeyt: Maer o geluckich lichaem/ghy meucht u wel geluckich seggē/nadiē ghy gaet in uwe H. rustplaetse / en̄ ic blijf miserabel en̄ in pijne. Och waerō en ist my niet gheoorloft u geselschap te houden/en waerom word ic inde doot vā u gescheydē/ nadiē ic int levē met was vereenicht deur een vriēschap. O wrede doot ghy en behoort dē eenē niet te robē / en̄ dē anderē lāger vry te latē vā uwe wreetheyt /wy behoren beyde te logeren in een graft/ daerō doet ghy my ongelijc mijn vriendi van my tstervē te belettē. Wāt ghy hout mijnē doot levēdich/ en̄ vercort het levē dat mijnē geest nade verlossinge uyt dit lichaē verwacht. Och Alphōse/sal ic moeten levē sonder u moet het also zijn? ist also besloten dat sonder Alphonse mijn anderde helfte sal levē den droevighen Roderick/ ha neent: wāt dat de scherpte des ysers niet en heeft cunnen te

weghe

ghe brenghen/dat sal noch voldaen
rden deur de droefheyt / dewelcke
oden sal dit miserabel Lichaem dat
gen crachte meer en heeft als de gene
de begeerte des stervens hē toelaet.
ch beminde vrient door vergeldinge
n uwe getrouwe vrientschap / hebdy
n doot ontfangen van mijne ondanc-
re hant. Eylacy is dat mogelijc/neen
t en can niet zijn/ick dolt / ick droom
e sou Roderick gedoot cunnē hebben
nen beminde Alphonse/dien hy meer
minden als yemant ter werelt! dat
can gheensins wesen/ wā Roderick
de veel eer duysent wreede dooden
len sterven/ als Alphonse int ghe-
gste punct te misdoen. Ten is dan
t waer: Och Godt het is/ want Ro-
rick levende deur de deucht van Al-
onse/heeft Alphonse/in plaets van-
n miserabelijc gedoot: O droefheyt/
ngheluck boven alle ongheluckken.
eerlijcke Fortuyne / o miserie son-
ghelijck/ o doodt die veel te langh-
m valt om my te verlossen : Eyla-
teghens uwen danck soo moet ick
ven/naedien doodt is om mijnent
le den ghenen voorden welcken
alleene behoorden te leven om hem
ienen ende te behaghen. Och mijn
minde vrienden sluyt my doch om
dtswil in dit graft met dit Lic-
m / op dat ick het noch doot mach
helsen ghelijck ick het anderen tij-
levendich ghedaen hebbe met een
ote affectie/als geen pretieuser noch
minder saecke ter werelt hebbende/
mach niet sijn o edel Lichaem/ sy
willens niet consenteren. Daerom
p ick u adieu / ende met een selfste
me alle des werelts ghenuchten
my sonder u niet en sullen sijn als
fheyt ende verdriet / ende soude
clachten noch langher volherdt
en sonder de vertroostinghe van
vrienden/ die hem met ghewelt
het doode lichaem uyte ermen trocken
ende dedent int graf legghen : Daerop
Roderic in steen dede houwen dese na-
volghende veersen.

DEn ghenen daer van het Eertrijck en
conde begrijpen noot
De glorie noch vrientschap in dese steenē
rust deur de doot:
Passeerders als ghy aenschout mijn rijck
en costelijcheyt,
Soo denct mede dat in my des werelts
meeste eer, en liefde besloten leyt.

De reste van Roderick leven was mi-
serabel ende vol van droefheyden over-
mits de memorie van zijnen overleden
vrients doot/daer van hem de gedach-
tenisse altijts volchden ghelijck de scha-
duwe haer principael: Niettegenstaen-
de dat hy aen Elisabet hilickte die hem
de doot een weynich tijts daer nae ont-
roofden/doende Roderick hoe langher
hoe meer beproevē dē miserabelen sta-
te deses werelts/ daer uyt hy hem ver-
trocke om te spotten met Fortuyne / eñ
passeerden de reste van zijn levē in een
Clooster/ twelck hy dede optimmeren
om aldaer zijn ongheluck ende sonden
te beschreyen ende in gherustheyt van
ziele te leven / die hy noch in weynich
daghen daer nae met een vaste volstā-
dicheydt deur een melancolieuse corte
op offerden.

Hoe Palmerijn ende zijne Cammeraten ghevanghen worden by Olimael Admirael vanden grooten Turc, ende vande roovinghen die den selven deden in Grieckenlandt, alwaer Palmerin Laurene de Princesse Duracen salveerden

Het Cvj. Capittel.

Palmerin

PAlmerin met ſijne Cammera=
ten vandē droevigen Roderick ge=
ſcheyden zijnde / ende ſiende datſe
aldaer tot de ſoeckinghe van Tri=
neus nieten konde profiteren/keerden
wederommenaer haer ſchip met het
welck ſy ſes daghen lanck ſeer voor-
ſpoedich vaeren/ maer den ſevenſten
boven opden overloop gaende om ee=
nich landt oft ſchip te ontdecken / wort
Palmerin twee oft drie mijlen weechs
van hem ghewaer eenen grooten hoop
ſchepen die met vollen ſeyle tot haer
aenquamen/daer van oberſte was den
Moore Olimael/dewelcke voor recom=
penſie van dat hy de Princeſſe Agriole
van Enghelandt ghepreſenteert had=
de aen den turckſchen Keyſer van hem
grooten Admirael gemaeckt was van
geheel Turckyen/ghelijck ghy hier te
vooren hebt moghen verſtaen/ ende al=
ſoo hy vernoemt was voor eenen cloec=
ken Ridder / hadde hem den Keyſer
om eenich feyt te doen opde Christenen
in ordeninghe doen ſtellen deſe vloote/
daer met hy hoelangher hoe nae=
der aenquamen op Palmerins ſchip/
daer aen de ſchiplieden wel haeſt
aende vlagghen kenden/dat het Turc=
ken waren/ende oock wel ſaghen datſe
die niet ontgaen en mochten/om datſe
die al bereets voor uyt gheſonden had=
den ſes ſnelle ende lichte oorlochs ſche=
pen/die twee vleugelen maeckten om
heur te beſluyten / ende de andere qua=
men heur voer hoofs aen / weſhalven
Palmerin tot ſijne Cammeraten ſey=
de: Mijn vrienden alwaer de couragie
noch macht niet en helpt / daer iſt eene
ſotticheyt die te gebruycken: Wy en zijn
niet meer als ſes ende hebben een ſeer
ſwaerlaſtich ſchip dat niet langhe en
ſolde kunnen vluchten. Derhalven is
mijn opinie goet te zijn dat wy voor deſē
mael ghedeynſtheyt ghebruycken/ende
patiētelic verbeydē tot dat de fortuyne
ons eenmael ſal leeren om wederom te
ontcomen/daerom vertrecht u allē nae
onderen/ende laet my alleene ſpreeckē
tegens de geene die ons willen commē
beſprengen: Welcke woorden hy nau=
welicx uyt hadde/oft hy hoorden eenen
Capiteyn vande lichte oorlochs ſchepē
roepen datſe heur ſolden ghevangnen
gheven/daerop Palmerin antwoorde
datſe tſelve bredich waeren / indien hy
haer altſamen tleven wolde latē/twelck
heur den Capiteyn verſeeckerden/ende
heur aenſtondt ghevanghen nemende/
dede hy haer breughen by zijnen Am=
merael Olimael / die tot heur ſeyde:
Wel aen en loochent my de waerheydt
niet/ſydy Turcken oft Chriſtenen. Ick
en ſal u niet lieghen mijn Heere an=
twoorde Palmerin / wy zijn arme
Christen Ridderen / ſoeckende ons a=
vontuere om te winnen eer ende profijt
inden dienſt van eenigen Prince/ geen
acht nemende wie dat het ſy / Christen
oft Turck: Indient u derhalven belieft
ons uyt gratie in vrijheyt te ſtellen / ſoo
belooven wy u getrouwelijck te dienē.
Olimael die van geē al te breedē natue=
re en was/deſe woorden hoorende ende
ſiende deſe Ridderen diſpooſt / jonck en
van goede ſtatuere/ dochte datſe hem
grootelicx ſoude moghen dienen / ende
antwoorde indien ghy my op u ghe=
loof wilt ſweren niet te vluchtē ſonder
mijn conſent/eñ dat ghy u oock getrou=
welick ſult gebruycken in al tghene dat
ick u luyden ſal gebieden/ſo ſal ic u uwe
wapenen wederom doen gheven ende
niet tracteeren als ſlaven / maer als
vrienden / alle twelck ſy hem ſweeren
weſhalven heur aenſtondt heur geweer
wederom gegeven worde/ ende voeren
ſoo langhe int ſchip van Olimael tot
dat hem op eenē morgen eenē ſtuermā
quam ſegghen datſe dicht by de groo=
te ſtadt van Albanie waren/weſhalven
Olimael een licht beſpieſchip voor uyt
ſonde

nde om eenighe contschap vande ge-
heentheyt van dien te nemen. Daer-
de Schipluyden alsulcke neersti-
yt aenweynden/ datse voor den mid-
ich eenighe ghevangen Schippers
ochten/ daer van hy verstonde datter
en garnisoen noch stercte inde stadt
lach. In sulcker manieren dat de
iven inghenomen de Stadt gewon-
en was/ om welcke oorsaken sy heu-
n wech namen recht nae de Haeven/
ver in sy ten eersten in vuyr stelden
de sincken deden alle de Schepē die-
aldaer vonden/ eñ daer nae dede Oli-
ael alle de Soldaten te Lande gaen/
e seer haest de Stadt met ghewelt in
emen/ plonderden ende de treffelijcx-
e Inwoonderen vingen/ waer nae sy
eur Fortuyne vervolgen wilden ende
eren wes voor de Stadt van Dura-
n/ waerin de schoone Laurene woon-
en/ daer Palmerin eertijts soo seer op
erliest was/ meynende dat het de ge-
geweest ware die hem so dicwils in-
n droom geopenbaert hadde als vo-
n gheseyt is/ waerom hem Palmerin
e de teerste te lande maeckten/ eñ sey-
tot syne Cameraten. Mijn vrienden
ste alnu dat de Fortuyne hoe langer
e quader wort om dat ick te deser tijt
dwonghen worde te bevechten dese
tadt die ick voor vier Jaren met
ijn bloet beschermden/ sonderlinghe
liefde vande Dochter des Har-
chs daer binnen zijnde/ die ick al-
ch so vele weldaets toe wunsche/ als
mant anders ter wereldt: Wes halven
u op ons groote vrientschap affec-
euselijcken bidde/ dat ghy alle u beste
lt doen om haer eere ende leven te
waren/ ende haer aenden Capiteyn
limael begheren voor sijnen buyt in-
at te pas compt/ ende terwijlen Pal-
erin dit propoost hielde/ wort Olimael
eopenbaert deur eenighe ghevan-
en/ datter weynich volcx van verwe-
ringhe inde Stadt was/ waerom hy
op staende voet sijn Crijsluyden in oor-
deninghe stelden ende den storm aen-
brochte. Desnietemin worden sy voor
dese eerste reyse soo dapper te rugh ge-
keert/ datter meer als Duysent Turc-
ken opde plaets doot bleven/ waer deur
de Soldaten de couragie bestonden te
verliesen/ twelck Olimael siende dede
terstonts uytroepen dat den genen die
t'eerst inde stadt quamen/ alsulcke gifte
vanden buyt souden moghen eyssichen
alst hem selfs ghelieffden/ twelck Pal-
merin seer verblyden/ ende siende dat
de Stadt doch niet teghen houden en
coste/ dede hy aenstondt ses dubbelde
leeren brenghen/ ende maeckten hem
met syne Cammeraten teerste op eene
vande bolwercken/ roepende de Stadt
is ghewonnen/ de Stadt is ons/ waer
deur hem de Turcksche Soldaten soo
courageuselijck volchden dat die van
binnen de vluchte bestonden te nemen
deur dandere poorte vande Stadt/ soo
dat de Turcken gheen beletsel meer en
hadden/ maer branden en wierpen af
de poorten nade zee staende/ ende liepē
tsamen in alles uytroevē terwijlen dat
Palmerin ghepeynst den de vluchtende
te vervolgen/ ende alsoo met syne Ca-
meraten aent Paleys quam alwaer sy
veele Turcken vonden/ die albereets dē
inganc van dien ghewonnen hadden.
Waeromme sy voorts nade Camer vā-
de Princesse ginghen diese geheel uyt
haer selven sagen van grooter droefhz/
om datmen haer ghebootschapt hadde
den doodt van haren Vader. Maer
men dede haere gheesten haestelijc we-
deromme verwecken deur de cracht
van cout water ende azijn/ waerna Pal-
merin den Coninck van Sparten badt
dat hy met Frisol/ Olerike ende Eu-
stace den inganck vande Camer
bewaeren wilde/ ende recomman-
deren de den Hartoch van Pont/ de
Princes-

Princeſſe:keerden hy ſeer haeſtelijc we=
derom na Olimael / voor den welcken
hy op ſijn knien viel / ende ſeyde mijn
Heere u ſal ſeer wel indachtich zijn de
toelatinghe die ghy hebt doen uytroe=
pen voorden ghenen diet eerſt inde
Stadt quaem/ende overmits dan t'ge=
luc my ende mijne Cammeraten ſulcx
heeft willen toevoeghen / ſoo ben ick
ghecomen voor mijnen loon eyſſchen
de Dochter vandē Hartoch / ende voor
mijne Cammeraten haere Jonckvrou=
wen / welcke begheerte hem Olimael
conſenteerden/ ghebiedende ſijnē volc=
ke op lijf ſtraf heur daerinne niet te be=
letten. In ſulcker manieren dat ghesal=
veert worden deſe bedruckte Princeſſe/
de welcke vanden Hartoch van Pont
verſtaen hebbende/dat den ghenen die
haer t'eerſte van haer luyden in ſijnen
erm ghenomen hadde om heur weder=
om tot haer ſelfs te doen commen den
Ridder Palmerin was)gaf eenen ſwa=
ren ſucht ende ſeyde met grootе ver=
wonderinghe. Och Godt iſt moghelijc
dat den Ridder Palmerin alnu ſyne
crachten aenweynt om te vernielen de
ghene die den Heere Christo dienen.
Spreect doch heuſſelick Me-vrouwe
antwoorden den Hartoch/want indien
ſynen name bekent worden ſo warē wy
al te ſamen verloren: t'gene hy gedaen
heeft/ is geſchiet om onſe leven te be=
ſchermen/ende t'uwe mede. Welcke
woorden inde Princeſſe wederom ver=
wecten de gedachteniſſe van haer oude
liefde/daer inſe noch alſulcke vertroo=
ſtinghe nam/datſe tegens den Hartoch
ſeyde:voorwaer mijn Heere nu het doch
immers niet anders zijn en mach / ſoo
vertrooſt ick my noch van in zijnen hā=
den gheuallen te zijn/ nadien ick hope
dat hy gheenſins creucken en ſal mijn
eere/de welcke int gheheel bewarende/
en acht ick gheen verlies ghedaen te
hebben / als t'ghene van mijnen Va=
der. Ende hier met quam Palmerin
wederom/ die haer te kennen gaf alles
wat hem Olimael gheconſenteert had=
de/heur mede biddende datſe doch ſe=
creet ſoude houden wie datſe waren/
ende dat in ſulcken gheval heur noch
heure Jonckvrouwen int minſte punte
niet gecrenct en ſouden worden/ t'welck
ſy hem beloofden/ende boven dien van
ſyne groote gratie hoochelijc bedanck=
ten. Hierentuſſchen ſtelden de Turcken
Duracen in alſulcken verdorven ſtate/
alſe de Stadt van Albanie ghelaten
hadden / eñ daer nae ſcheep gaen nae=
menſe alleene met heur ghevangen de
Princeſſe Laurene ende paſſeerden de
ſijde van Theſſalien / alwaerſe ooc alle
de Steden op de cant der zee liggende
uytroofden/eñ heuren Coninc met ve=
le andere Heeren ende Ridderen ghe=
vangen namen. In ſulcker voegen dat=
ſe de helft meerder gevangens bevon=
den te hebbē/ alſſe volcx verlooren had=
den int beſtormē vande Steden / maer
en dorſte Olimael de Fortuyne alnu
niet veerder tentieren deur vreeſen/dat
de Chriſten Princen (van ſyne roverien
veradverteert weſende)hem met groote
macht ghelijckerhandt ſouden komen
overvallen. Weſ halven hy de ſtuyrluy=
den gebode heur Schepen met groote
neerſtichеyt nade havē van Tubant te
ſtuyrē/alwaer heuren Keyſer doemaels
hof hielde/ſonderlinge om de vreeſe vā
die van Theſſalien/die heur met groo=
ten hoopen opde beenen beſtonden te
maecken/om t'verlies van heuren Hee=
re den Coninc/ die drie daghen voor ſij=
ne ghevanckeniſſe zijn bedruchte Co=
ninginne geſonden hadde op een ſterc
Caſteel/alwaer heur de tijdinghe vant
verlies van heuren Man alſulcke
droefheyt aenbrochten/ datſe haer va=
ringhe verhaeſten / ende int kin=
derbedde quam te ligghen van eene
ſchoone jonghe Dochter / dieſe opten
doop

[..]op Franceline dede noemen / ende [..]n selven tyden hielden alnoch heure [..]woninghe int Eylandt van Carde[..]e / niet verre van daer gheleghen de [..]ie ghesusteren Toovenaerssen / die [..]almerin opten Berch van Artifirie [..]eopenbaert waren / de welcke deur [..]eur verborghen conste wetende de [..]ovinghe des Coninck / en de eeuwi[..]ghe ghevanckenisse daer hy sijn leven [..]inck in soude hebben moeten blyven / [..]nder de verlossinghe van syne nieu[..]e gheboren Dochter : namen voor [..]ier alsulcke betooveringhe te doen / [..]t hy teghens danck ende macht vā[..]n Turck noch upte ghevanckenissen [..]ude gheraecken tot welcken eynde [..]e jonghste van haer dryen / wes opt [..]oorseyde Casteel ghinck besoecken de [..]droefde Coninginne / die haer seer [..]elijck ontfinghe / soo om datse geacht [..]orden als Princessen / als oock om [..]tse van heur hoopten te verstaen oft [..]euren Man noch int leven was / ende [..]t hy upte ghevanckenisse soude cun[..]en verlost worden.

[..]T'welck byde Joncvrouwe Toove[..]nersse verstaē wesende / gaf de Conin[..]ne ter antwoort / datse heuren Man [..]pte ghevanckenisse soude doen ver[..]ssen / soo veere sy heur haer Dochter [..]ranceline wilde geven / die sy in sulc[..]en gheval oock noch tot eenen Man [..]ude doen hebben / den besten Ridder [..]er gheheelder Werelt.

[..]Oft de Coninginne hier van ver[..]ondert wordt / daer en dorf niemandt [..]n t'wijfelen / wantse niet gheerne o[..]erghegheven en soude hebben haer [..]minde Kindeken / maer der Minne [..]nde Moeder tot de Dochter en con[..]e niet overwinnen de liefde vande [..]rouwe tot haren Man.

[..]In sulcker voeghen / datse in hope [..]an noch eens wederom te siē den ge[..]en daer alle heur ghenuchte ende vreuchde aenhinghe / heur Jonghe Dochterken met affectueuse recommandatie om wel te tracteren overgaf in handen vande Toovenaersse / diet selve met haer nam wes in Carderie / alwaer zijt onder heuren drien / te weten / sy met heur twee Susteren opvoeden wes tot den Ouderdom van drie Jaeren.

Ten eynde vande selve de schoonheydt ende singulieren gheest dit jonge Dochterken albereets onder de andere Kinderen deden schijnen gelijc Cinthina onder de Steerren / waerom het de drie gesusterē in eenen stercken toorn stelden / die zy sinder de vercrijginghe van Franceline inden alderschoonsten hof diemen ter Wereldt soude hebben moghen vinden hadden doen ophouwen / daer by voegede sommige Voetsters ende ses Joncvrouwen / met een alsulcke tooveringhe oft besweringhe / dat gheenen Man ter werelt het jonge Dochterken en soude moghen comen te sien / indien hy niet en waer den bestē Ridder van sijnen tijde / deur dien datter aenden selven toorn maer eenen enghen inganck en was / beslooten met een stercke yseren deure / ende twee wreede betooverde Leeuwen tot de bewaeringhe van dien ghestelt / boven dien datter boven op de selve deure stonde een groot coperen beelt / met een seer swaere stalen colve / vande drie ghesusters alsulck virtuyten inneghеplant zijnde / dat het met de selve knodse den ghenen die daer wilden ingaen / soo veele slaghen naer hooft gaf / dat hy Godt danckten van wederom te cunnen keeren indien hy niet en was den bequamen Ridder daer toe gheordineert / ende hadden noch met heure Tooverien soo veel te weghe ghebrocht / dat den selven Ridder daer inne commende de jonghe Princesse niet en soude cunnen laten te

weygheren haere eerste begheerte / de welcke strecken soude tot de verlossinghe van haeren Vader / die wy haer met groot verlanck sullen laten verbeyden om wederom te keeren tot den Ammerael Olimael / die met syne ghevanghene Christenen ende grooten roof soo langhe voore dat hy inde Haven van Tubant quam / alwaer syn volck t'heurder aencomsten soo grooten gherucht maecten met Schalmeyen / Trompetten / Sackpippen / Basoenen ende andere Instrumenten / datmen den Duyvel niet en soude hebben cunnen hooren huylen. Twelc den Keyser alsoo verwonderden dat hy om te vernemen wat dit nieugherucht beduyden / haestelick eenen Edelman uytsonde / die wederom ghecommen wesende hem te kennen gaf / dat den Ammerael Olimael wederom ghecomen was met een groote buyt ende menichte van ghevanghenen / onder de welcke hy brochte eenen Christenen Coninck ende vele andere Ridders ende Edelluyden / met een jonghe ende seer schoone Princesse: Alsulcke tydinghe maeckten den grooten Turc alsoo verblydt / dat hy op staende voedt inde Saele van syn Palleys dede bereyden twee hooghe Setelen met goudt Laecken bedeckt / in eene vande welcke hy hem selfs stelden / ende dede inde andere recht teghens hem oversetten zijn beminde Agriole / in alsulcken staete verwachtende den Ammerael Olimael / die in een goede ordeninghe in triumph voor hem dede leyden syne gheheele buyt waer achter hy reet op een braef oorloch peert seer costlijck toegerust met het bloote sweert inde handt / in teycken van victorie / maer alsse in alsulcke schickinghe inde Stadt wes tot aent Palleys ghecommen waeren / dede hyse alle stille staen / ende ghinck voor eerst synen Heere den Keyser de reverentie bewysen / doende achter hem gaen hondert vande gheringhste ghevanghenen alle met costele Juweelen ghelaaden / die te samen d'een nae d'ander des Turcx des voeten custen / ende hem van Olimaels weghen de principaelste gheroofde rijckdommen presenteerden / terwijlen hy voor synen Keyser dede een alsulcke uytspraecke: Alderhoochste Monarch / men derf niet twijfelen / dat de victorie die uwe machtige handt durch my uwen alderonderdanichsten Dienaer vergundt is over onse alghemeyne vyanden de Christenen / deur eenich ander middel heeft cunnen ghebeuren / als deur de groote gunste die de Goden draghen tot uwe excellente deucht.

Daerom zijndt oock redenen dat u alle de Heeren van dien bewesen worden / ende dit gheseyt hebbende / dede hy incomen alle de ghevanghenen die hy alle vande minste tot de meesten ghebode des Keysers voetē te cussen / waeronder mede gheleydt worde de schoone Laurene.

Nietteghenstaende datse Palmerin belooft was om de groote schoonheydt vande welcke den grooten Turck gheboot datmen heur niet misdoen en soude / dan heur bewaren ten dienste van zijn Angriole / maer als het voetcussen quam aende beurte vanden Koninck van Thessalien / de welcke de handen ghebonden ende een goude croone op syn hooft droech / op datmen hem te beter soude kennen / en wilde hy t'selve gheensins doen: Niettegenstaende dat hy hem sach bedwonghen zijn onder de macht vande Tyrannen Turck ende dat hem Olimael sulckx wederom op nieus ghebode / maer andtwoorden stoutmoedelijcken aldus. Ten believe Godt nimmermeer dat ick / die een bedienaer der justitie ben / over de ghe-

gheloovighe

tobige Christenen soude tussen de vae=
n van een onreyn creatuyre : voor=
aer tis in uwe machte my tleven te
enemen/maer niet om my te bedwin=
hen tot een saecke die ick om duysent
ooden niet en soude willen volbrengē/
ls den Ammeracl hem aldus hoorden
preecken/seyde hy:ghy vileyn voos=
icht/wat presumtie doet u soo onbe=
eest te spreken inde presentie van my
en Heere:Voorwaer in dien ick het
iet en liet om zijne Maiesteyts respect/
ck soude u aenstondt t'hooft vanden
om p slaen/ende dit segghende/gaf hy
en Coninck so swaren kinnebacslach
at hy op sijn knien viel twelck hem
och veel hertneckiger maeckten/ant=
woorden.

Ha verrader/een villeyn hert mach
wel rijc ende in eeren verheft worden/
naer de rijcdommen noch die eeren en
unnen sijn boose natuyre niet verande=
en t'welck wel blickt aen u booswicht/
ie sonder tghebodt van uwen Heere
laet eenen ghevangen Coninc sonder
wapenen. Voorwaer indien uwen Hee=
e geliefde my die wederom te doen
hheven ic soude u int open velt bepröe=
en dat ghy maer een booswicht sijt/
nde van veel vileynder ghestachte ge=
oozen/als yemandt die ter wereldt
eeft/ende hier met spronch hem het
loet van grooten spijte uyt neus ende
mont.

Weshalven den Turck ghebode dat
men hem ewech leyden soude wes opt
terckste Casteel van Natolien/ alwaer
hy ghevanghen ghesett wordt in eenen
eer stercken ende duysteren toorn/ son=
der eenich geselschap/op dat hem tver=
driet van zijne gevanckenisse so veel te
meer mocht quellen/ende so gheringhe
als den Coninck upte presentie des
Turcschen Keyser ghelept was/quamē
hem wederom in diens teghenwoor=
dicheyt presenterē Palmerin met zijne
bijf Cammeraten in volle wapenen/
wtghenomen de helmetten hantschoe=
nen ende sweerden/waer van hem den
Keyser seer verwonderdē ende vrae ch=
den Olimael waerom dat hy lede datse
de wapen vuorden.

Aldergroot machtichste Monarch
antwoorden hy/dese ses Ridders wa=
ren de eerste die by mijnn volck gevan=
ghen worden ende my haren dienste
presenterēde/heb ickse den eet van ghe=
trouwicheyt af ghenomen / waeraense
uwe Maiesteyt alsulcke dienstē bewe=
sen hebbe datse vrijheyt meriteerē/son=
derlinghe de eene seyde hy / wijsende
op Palmerin / soo dat ick heur (voor
recompensie van haer leven in uwe
eere ghehasardeert t'hebben) op uwe
Majesteyts behaechte beloofden ver=
lossinghe/ biddende seer affectieuse=
licken dat heur deselve alnu verghost
mach worden.

By Mahumet antwoorden den
Turck/sy sullense ghenieten om uwent
wille/ende indiense voortaen in mij nen
dienste willen volherden/ soo sal ickse
tot hoogen state brengen ende terwylen
den Turck dese ghelofcen dede wierp
Agriole heur ghesichte soo neerstich op
Palmerin/dat sy hem kennende wort/
twelck heur alsoo beweechden datse
haer ooghen ten Hemel sloech / eñ sey=
de:o goeden Godt ist moghelijck dat
de saecke waer is die ic voor mijnen oo=
gē sie?eñ hier met vielse geheel upt haer
zelvē op d'eerde neder niet veere vandē
grooten Turck die daeromme van be=
droefthepyt niet en wiste wat hy dede/
contrarie van Palmerin die de Prin=
cesse aen heure sprake kennende wort/
ende daeromme alsulcke blijtschap ōt=
fingh dat hy die om beste Coninckrijck
van Turckien niet en soude hebben be=
gheerende te mangelen.

Maer wort seer haest wederom be=
droeft als hy dochte datse tot een vrou=

we ghebrupckt worden vanden Turckschen Keyser die upt synen stoel opliep ende greep Agriole haestelijck in den erm segghende: Och Mevrouwe wat ongheluck is u doch overcommen isser yemant in dit gheselschap die u misdaen heeft by alle onse Goden indien ickt wiste/hy waer wie hy ware ick soude hem op staende voet in stucken houden.

Terwijlen den Turck dese woorden sprack / quam Agriole wederom tot heur selfs / ende doende eenen swaren sucht / seydese in Enghelsche spraecke op dat de anderen heur niet verstaen en souden.

Eylacy mijn Godt wat sal mijnen Man Trineus segghen / indien hy mede in dit gheselschap is / van dat ick hem alsoo onghetrouwelicken verlaten hebbe / maer van een saecke verblijde ick my/te weten / dat my den Turck noyt bleysschelijcke bekent en heeft/twelck woort Palmerin alsoo verblijden dat de vreese des doots hem niet en conde onthoudē vā spreecken.

Maer antwoorden heur in ghelijcke taele/en hebt gheen vreese Mevrouwe/ Trineus en is hier niet / maer seggēde dat ick uwen Broeder ben soo sult ghy u selfst moghen verlossen ende my oock/ ende wilde zijn propoost voorts vervolghen/maer als den Turck Palmerin met haer woorden spreecken / in een ander tale/soo meynden hy dat het haeren Man ware gheweest / daerse hem eertijdts propoost van gehouden hadde/ende dat heur om zijnen t'wille dese hastighe benauthepdt overcommen was / twelck hem in een ghroote gramschap dede ontsteecken / segghende tot Palmerin: wie heeft u soo stout ghemaeckt van u te dorven vinden voor taenghesicht van mijn liefste Vrouwe? naedien ghy weet dat uwe presentie heur verdriet aendoen soude.

Byden grooten Propheet Mahumet ghy sult daeromme den doot ontfanghen op dese ure/ende dit seggende wilde hy eenen sabel grijpen om hem van een te houden / maer Agriole viel hem om den hals/ende seyde:Och mijn Heeren wilt toch dese groote toornicheydt niet volbrenghen / want ick sweer u op mijn geloove dat desen Ridder die met mijn ghesproken heeft mijnen eenighen Broeder is/ den welcken om my te commen soecken / zijn Lant ende alles verlaten heeft om dat wy de anderē met een Broederlijcke lief de alsoo beminnen / dat het my onmoghelijck soude zijn langher te leven nae zijnen doot/ indien ghy hem dede sterven.

Om welcke woorden den Turck zijnen toorn liet varē/ ende zijne meyninghe veranderden:segghende:ic beloof u mijn soete Vriēdinne / dat hem ter liefde van u alleen gheen quaet en sal gheschieden/maer ter contrarie alle eer/ deucht/ ende weldaet bewesen worden mitsdien nochtans dat ghy vergheet dese melancolie / ende u voortaen in blijtschap verheucht.

Op mijn ghelooviqe mijn Heere antwoorden Agriole / blijde sal ick altijdts sonder twijfel sijn / indien ghy mijnen Broeder bemint/wāt groote eere/ weldaet en soude my ter werelt niet mogen gebeuren / ende sal in sulcken ghevalle voortaen onder de voeten treden alle de verdrietige gedachtē die my voormaels queldē met het verlies vā mijn Vaderlant eñ vrienden/als wederom vercregen hebbende den geenen dien ic daer van t'meeste beminde om welcke affectueuse woorden hy de Princesse beloofden heuren Broeder als sijnen grootsten Vrient te sullen tracteren / ende

ae dat de ses Cammeraten zijne han-
en ghecust hadde / om dat hy niet en
ilde datse sijne voeten cussen souden/
inc hy wederomme nae sijn Camer/
evelende mede int Palleys te logeren
Palmerien met zijne vijf Cammeratẽ/
e welcke hy nae den Noenmael sonde
es van zijne schoonste peerdẽ/ ende ses
e costelste paer cleederẽ diemen in ge-
eel Turckien soude hebben moghen
inden/ende onboode heur mede datse
ie souden aendoẽ ende op staende voet
ot hem commen/meynende deur al-
ulcke middelen vande Princesse Agri-
le te ghenieten de hoochste gratie der
iefde die zy hem tot noch toe in geẽder
manierẽ en hadde willen consenteren.
Deshalvẽ hy meede te meerder fami-
iareteyts met Palmerin wilde houdẽ/
p dat hy ooc te vrijwilligher zijn ver-
meynde Suster daer toe soude raden/
ot hem seggende.

Ick gheloof seer wel dat ghy den
Broeder van Me vrouwe Agriole zijt/
l en waert nieuwers om als dat ghy
aer in schoonheydt soo wel ghelijckt.
Deshalven ick de Goden hoochlijck
dancke / dat ghy alhier ghecomen
ijt tot haer vertroostinghe ende en sal
i niet tracteren als mijnen ghevange-
nen/maer als mijnen grooten vriendt
ae den grootsten Heere maecken van
mijn gheheel Hof / indien ghy uwen
Suster alleene daer toe brenghen cunt/
at zy mijnen wille niet meer teghen
n staet / want indien ick by haer een
tint conde ghewinnen so soude ick my
voor den gheluckichsten Heere achten
vant gheheele aertrijck. Mijn Heere
antwoorden Palmerin : ick sal mijn
yterste neerstichheyt aenwenden/ om
mijn Suster, uwe Majesteyts te doẽ o-
bedieren ende u so in die als in alle an-
dere saecken ghetrouwelijcken dienen/
als den ghenen diet het beste meriteert
onder alle de Princen/eñ mede om dat
ick my grootelijckx daer toe verbonden
houde om dat u'we Majesteyts belieft
heeft mijn Suster tot een Vrouwe te
nemen/ende my uwen ermen slave te
vergunnen geheele vrijheyt/ dewelcke
ick uwe Majesteyt ootmoedelijck bidde
mede te willen vergunnẽ aende Schip-
luyden des Schips daer ick inne ghe-
vanghen worden/ waeraen ick sal mo-
ghen bekennen uwe Majesteyts o-
vervloedighe heerlijckheydt ende libe-
raelheydt/welcke vrijheydt hem den
Turck om de wille van Agriole seer
gheerne consenteerden ende dede op
staende voet alle deselve Schipperen
vry ghelevts brieven gheven om we-
derom nae heur Landt te moghen rey-
sen. Waernae Palmerin ende sijne
Cammeraten aenden grooten Turck
oorlof namen/eñ gingen na heur loge-
ment terwijle den Turck zijn Agriole
byde hant nam ende met heur alleene
nae de Camer gint/ alwaer hy tot heur
seyde. Mevrouwe/ ick sal al nu sien wat
machte ons Broeders liefde over u is
hebbende/want hy heeft my belooft by
u soo vele te weghe te brengen / dat ghy
mijnẽ wille onderdanich suit zijn. Mijn
Heer antwoorden sy/mijn meyninghe
is seer wel ter liefde van hem voortaen
uwen wille in alles te behagen/sonder-
linghe om dat hy my verseeckert heeft
vanden doot van mijnen man/ die ick
vaste ghetrouwicheyt belooft hadde/eñ
niet te hylicken voor een iaer nae zijn
overlijden/daer van albereets over de
elf maenden ghepasseert sijn / so datter
niet meer aen en resteeet dã minder als
een maent/twelc geringe tijt ick u oot-
moedelijck bidde noch in patientie te
willen overbrenghen op dat ick daerna
in alle vreuchde ende sonder eenich ver-
driet ende cnaghinghe der conscientie
mach leven met beloeftenisse van u als-
dan in alles te behaghen.

Het ghelieft my seer wel seyde

den Turck/want u in gherusthepdt eñ
vreuchde te ſien is mp veel liever als de
Monarchie vande geheele werelt/ende
aengaende van uwen Broeder die ſal
ick noch voor teynde vande ſelve maent
den aldergrootſten Heere maecken van
mijn gheheel hof/waer met hy de Prin-
ceſſe vijf oft ſes mael kuſten/ ende ver-
trock hem daernae wes in zijn Camer
om aldaer met ruſten te beyden den
volgenden dach. Inden welcken Pal-
merin tot ſijne Cammerateu ſeyde:
mijn vrienden ghy ſiet wel hoe ons de
Fortuyne nu toe lacht / daerom zijdt
ghedachtich datſe ſeer ongheſtadich is
bethoonende ſomtijts yemants hare
gunſte om dien daernae ſo vele te meer
te doen ghevoelen hare ongunſte/ ende
laet ons ons beſte doen om hoe eer hoe
liever upte handen van deſe ongheloo-
vighe Turcken te commen. Oock heb
ick al nu goede hope dat wy ſeer wel
ſullen gheraecken tot de wederbercrij-
ghinghe vande Prince Trineus/ nae-
dien wy albereets deur ſoo vreemde
aventuyre ghevonden hebben de Prin-
ceſſe Agriole/ byde welck ick huyden
gaen ſal om van heur te vernemen en
oftſe yet wes van hem is wetēde/ ende
waer ſy alle bleven doen ickſe verloor.
Daerentuſſchen moecht ghy luydē gaē
ſpaſſeren aenden haven om te ſien oft
ghy met eenighen Schipper deur een
goede ſomme van penninghen int ſe-
creet ſout cunnen accorderen/ dat hy
hem op ons vertreck veerdich hielde/
want mijn meyninghe is binnen acht
daghen te vluchten/ende hier met ginc
hy nae de Camer van Agriole die hy
ter ghoeder avontuyre alleene vondt/
waerom ſy vrijmoedich tot hem ſeyde.
Mijn beminde vriendt / ghy moet u
voordtaen neerſtich wachten van met
my yet ſecreets te ſpreecken/ in preſent
vande oude Joffrouwe die ghy giſter
avont metten Keyſer ſacht couten/
om dat een Syciliaene is yyolite ghe-
noempt / ende verſtaedt heur vycans
op alderley ſpraecken. En hebt gheen
ſorghe Mevrouwe antwoorden Pal-
merin/nu ickt weet ſal ic my voortaen
wel wachten/maer ick ſoude ſeer geer-
ne verſtaen met wat manieren ghy
luyden ewech quaemt/doen ick int Ey-
lant op de jacht gegaen was / ende we-
dercommende noch Schip noch nie-
mant en vont. Den Admirael Olimael
antwoorden/ zy overquam ons terſtont
met zijne Schepē ende Galeyen/daer-
met hy ons haeſtelijck ewech nam / eñ
vandien tijt af zijn wy vanden anderen
gheſcheyden gheweeſt / ſonder dat ick
daer na opt yet wes gehoort hebbe van
Trineus oft van Ptolomeus. Hebt
goeden moet Mevrouwe antwoorden
Palmerin/de Heere heeft ons u by pro-
viſie deur een goede Fortuyne doē vin-
den/zijne goedertierenheyt en ſal oock
niet laten van ons Trineus wederom
toe te voegen/om dat wy alle geneycht
zijn hem ſo lange te ſoecken tot dat wy
hem gevonden ſullen hebben. Derhal-
ven bedenckt den dach dat ghy vertrec-
ken wilt/ want ick ſal een Schip veer-
dich houden om u met ons upte handē
van deſe Turcken te verloſſen. Hoe eer
hoe liever ſeyde de Princeſſe / ghy en
ſult daer in van mijnent halvē niet een
ooghenblick belet ſal moghen hebben/
ende alſſe noch voorder tſamen wilden
ſpreecken ſoo quam Ypolitie inde Ca-
mer/twelck heur van eenighe andere
ſaecken dede couten daer in wijſe een
wijlſijdts ſullen laten diſcorieert / om
daerentuſſchen wederom tot Trineus
te keeren.

Hoe

[H]oe Trineus int Eylandt van [[illegible]]Malsade inde Forme van eenen Hondt [[illegible]]betoovert wesende geschoncken wor[[illegible]]de aen een Moorsche Princesse, ende [[illegible]]wat daer over ghebeurden.

Het Cvij. Capittel

[I]Ck achte dat u noch seer wel indach[[illegible]]tich sal zijn / hoe dat den Neve van[[illegible]]den Amirael Olimael (den welc[[illegible]]en voor zijn buyt toegheleydt was den [[illegible]]rince Trineus) deur tempeest arri[[illegible]]eerden int Eylandt van Malsade/en[[illegible]]e hoe dat hy ende alle sijn volcke deur [[illegible]]etooveringhe aldaer verandert wor[[illegible]]en in diversche aerden van Beesten/ [[illegible]] weten / Trineus in eenen schoonen [[illegible]]Dint/ in welcke ghestaltenisse hem [[illegible]] gheschenck quam begheeren een [[illegible]]nghe Princesse Serphire ghenoemt [[illegible]]Dochter vanden Koninck vant selfste [[illegible]]andt / ende deur naevolghende For[[illegible]]me. Dese Princesse heur op eenen tijt [[illegible]]ermaeckende met vele jonghe Jouf[[illegible]]rouwen int Paleys van heuren Va[[illegible]]er / ginck mede haer gheneuchte ne[[illegible]]men in eenen seer gheneuchelijcken [[illegible]]of / waerin waren overvloedich van [[illegible]]lle soorten van Bloemen / ende nae [[illegible]]atse eenen langhen tijdt ghewandelt [[illegible]]adde in eenen wech met Musscha[[illegible]]en struyckens beplant ende overdeckt/ [[illegible]]achse een Musschaten blomme (daer [[illegible]]n hem theurder ongheluck een kleyn [[illegible]]eynich wormken verborghen hadde) [[illegible]]ewelcke heur soo schoone dochte dat[[illegible]]e wille creech om die af te plucken. Ende hebbende dese schoone bloeme in [[illegible]]aer hant/namse sulcke geneuchte van [[illegible]]aer aen te riecken/ dat de crachte van[[illegible]]den aessem tselve wormken mede op[[illegible]]trocke deur eene van heure neusgaten/ sonder datset in geender manieré daer wederom conde uytcrijgen/ maer daer[[illegible]]den sich vande venijnicheydt van dit wormken een verrottinge ende quade materie/ daer van andere ontallijcke cleyne wormkens quamen/ die met sulcken stancke uyt heur hooft liepen/ dat niemandt by haer ghedueren en conde/twelck heuren Vader den Koninck seer deerden / ende sont derhalven om alle de ervarenste ende kloeckste Medecijnmeesters vant gheheele Landt om te sien offe daer toe eenighe remedie/souden cunnen vinden. Maer den lesten rechten soo veel uyt als de eersten/want de Princesse sieckte/nietteghenstaende heure veele remedië altijt sonder verbeteringe bleef/waerdeur den Coninc vreesden datse haer ten lesten soude verkeeren in een onghenesélijcké Cancker/ende hoorende spreecken vande beswe[r]ingen eñ vreemde saken, Die de Toovenaersse van Malsade wiste te wege te brengen sont hy sijne Dochter Zephie na tselve Eylandt/ alwaer sy sonder perijckel arriveerden/ om dat de Inwoonders vant Conincrijck niet misdaen en wordt vyde voorseyde vrouwe oft Toovernaersse van Malsade/ die sy verclaerden die oorsake eñ maniere vã hare quellinge twelc vyde oude vrouwe verstaë wesen/ andtwoordë terstonts/ datse die niet en conde genesen/ eñ datse daer oock noyt eenige remedie toe en soude cunnen vindë/ indient niet en gheschiede deur eenen oudë Ridder Mussubelijn genaemt/die hem verhielde int Hof vanden Coninc van Romate eñ Griske/ Conincrijcken vande heerlijckheyt van Persen. Dese jonge Princesse alsulcke ongheneuchelijcke antwoort hoorende / ende beroost wordende van alle hope/wort daeromme alsoo verdrietich datse niet en mochte eten noch drincken. In sulcker voeghen datse om heure groote droefheyt yet wes te passeren op eenen

tijt aende zeecant ginck wandelen / op datse soude moghen sien de Schepen/ die aldaer deur de tooverije aengehouden worden/ende int wederom comen voortse ontwaer den veranderdē Prince Trineus / die haer so schoonen hont dochte te wesē/datse hem aēde Vrouwe vant Eylant ten gifte versochte/de welke vercreghen hebbende keerdense met hem in grooter droefheydt wederom nae heuren Vader / die alsdoen sieck lach in eene van sijne steden Nabot ghcheeten daer van den naem des gheheelen Conincrijckx Heer ghesprooten was/ ende siende dat sijn dochter sonder genesinghe wederom quam / viel daer over in een melancolie die sijne sieckte also vermeerderden/dat hy den derden dach daer nae storf/ hebben voor sijnen doot een Testament gemaect / bytwelc hy zijne Dochter voor haer erfgoet gemaect hadde de Stat Elain eene vande sterkste plaetse van sijn Conincrijck/ met de gherechticheyt daer toe gehoorende ende Maulerin de iongste van zijne Kinderen een andere groote heerlijckheyt eenen dach reysens van daer gheleghen.

Weshalven de voorseyde Princesse metten selven Maulerin heuren jonckste Broeder nae de ghedane uytvaert van heuren Vader wes in heur stadt Elain vertrocke/deur de vreese vanden Prince Tirene/die altijts nijdich/wreet ende hooverdich ghewcest hadde/ende wesende inde selve stadt/ en namse niewers so grooten plaisier in als in heurē hondt/om dat hy heur hoe langher hoe schoonder dochte te worden / als oock mede om dat hy hem seer subtijl ende verstandich thoonden in sulcker voeghen datse hem altijdts dede slapen in hare Camer/ende de Prince Tirene hierentusschen Coninck ghecroondt wordende in plaets van zijnen Vader/ creech soo grooten spijte van dat sijn Suster de alderbeste Stadt des Conincrijcx besat / dat hy alle middelen socht om haer te dooden. Ende om daer toe te lichtelijcker te moghen gheraecken / sondt hy eenen secreten Bode aenden Hofmeester vande Princesse / deur den welcken hy hem dede presenteeren vijftich duysēt Seraphs/ met het Goeverneurschap van Elain/ indien hy wilde vergheven ofte dooden zijnen broeder ende Suster. Den boosen Hofmeester begheerich ende ghierich zijnde/ende alsulcke gheloften vanden Tyran hoorende/ nam aen sijnen wille in twerck te stellen. Wes halven hy op eenen nacht in der Princesse Camer quam met het bloote rappier inde hāt/ in meyninge van heur te vermoorden/ ende heuren broeder daernae desgelijcx te doen/maer Trineus die niet van het Menschelijcke wesen verlooren hadde als de lichaemelijcke Forme / den Hofmeester siende op soo onbehoorlijcken ure stilswijghent in der Princessen Camer comen met het blancke rappier/ docht wel dat hy niet goets inden sinne en hadde/eñ veerdichlijc om springende viel hem om de keele mette twee voorste pooten/met de welcken hy hem so vast hielde ende soo dickwils inden hals ende aengesichte bete dat den verrader ten lestē met luyder stemme hulpe most roepen.

Waerom terstont ontwaeckten de Princesse met heuren Broeder die inde Camer daer beneffens sliepe/ende niet wetende wat sulcken gerucht beduydē/ nam hy haestelijck zijn rappier en liep nae zijn Suster/alwaer hy metten ghetrouwen hondt doende vondt dese verrader/die hy so lange sloech/ dat hy ten lesten bekennē most zijne groote verraderie/waer van Maulerin noch meer vergramt worde ende stack hem so lange deurt lijf tot dat hē de hont verliete/stellēde daer scherpe wachte voor de

voorte scherpe wachte/op dat gheenen vreemdelinck daer in quam voor dat-men wiste wat sijnen handel was ende danckten God grootelijcx vande bescherminghe die heur bewesen hadde een ghetrouwen hont/die vande Princesse hieromme alsoo bemint worden/datse niet en wilde ghehenghen dat hē yemant anders als sy selve eeten noch drincken gaf.

Twelck sy altijts nam van heur eyghen tafel/daer van wy hem een wijltijdts sullen laten gevoet worden/om u te verhalen de verlossinge vande Princesse Agriole.

Hoc den grooten Turck amoreus wort op de Princesse Laurene, deurt middel vande welcke hy zijn leven verloore, ende Agriole verlossinge creech.

Het Cviij. Capittel.

PAlmerin op eenen tijt in zijn camer vertrocken wesende met zijne Cameraten om te bedencken eenich middel waer deur zy de Princesse Agriole/als ooc heur selfs soude mogē verlossen/over quam heur de Princesse Laurene / dewelcke tot heur seyde: mijn Vrienden indiender yemant van u luyden die begheerte heeft om ons upte machte van desen Turck te trecken/ so heb ick al nu ghevonden het alderbequaemste middel datmen soude moghen practiseren. Weet ghy hoe desen Turck (ontuyst boven alle andere menschen) en stelt hem niet te vreden / met het getal van Concubijnen / dat hy yegelijcken dach is hebbende/maer heeft my dickwils ghebeden om de ghemietinghe van mijne liefde / twelck ick hem (om tot onse meyninghe te moghen gheraecken) ten lesten gheconsenteert hebben te sullen volbrenghen binnen drie daghen. Ghedurende dewelke ick Mevrouwe Oriane ghebeden hebbe hem t'alderstrafste ende ōliefelijcke gesichte t'hoonen datse soude moghen/op dat hy also te meer inde blindtheyt van mijne liefde ontsteecken worde/ dat sy my belooft heeft.

Doende versoecken dat eene van u luyden ter gesetter uren als ic met hem soude slapen/in mijn plaetse believe te comen/ ende hem thooft af slaen : tot wrake vā alle het verdriet dat de Christenheyt geleden heeft deur de lesterooving he vandē Ammerael Olimael/als oock vande ghene die hy noch meynde te doen.

Want mē seyt dat hy in meyninghe is het Eylant van Rhodes corteling te overvallen/ ende op dat wy also mogen vluchten ende verlost worden / van welcke subtijle inventie sy alle seer verblijdt worden/sonderlinghe den Hartoch van Pont die sijne fantasie also op de schoonheyt van Laurene ghestelde hadde/dat hy gheresolveert was heur nae hare verlossinghe ten houwelijc te versoecken.

Waerom hy genepcht was heur alle moghelijcke dienste te bewijsen/seggende te dien eynde tot Palmerin.

Mijn Heere indien u belieft my dese saecke te bevelen/soo is mijn meyninghe die selve soo wel te weghe te brengen/ter liefde vande gene diese ervonden heeft/dat niemant van u allen reden en sal hebben over mijne neerstichheyt te claghen.

Want de eerste lieffelijcke omhelsinge die ick hope dat desen eedelen Minnaer van my heeft t'ontfanghen/ sal so gratieus syn dat daermede alle syne vuyrige begeerte voldaen zullen worden.

ende sal in sulcken geval sonder t'wijfel
zijn hooft te pande brenghen aen Me=
vrouwe Laurene/ in kennisse vāde ge=
trouwe affectie die ick tot haer draghe/
oft datse my anders schelt voor den al=
derbloosten ende vileynsten Ridder die
opt wapen aendede. Daerom Me=
vrouwe Laurene / verstendicht my al=
leene vande bequame ure / ghy sult my
bereyt vinden. Van dese yverighe ant=
woorde/ bestonden alle de Princen te
lachen/ als Palmerin hem antwoordē/
op mijn ziele Edel=hartoch daer en is
niemant inde gheheele Companie die
Mevrouwe de Princesse so wel gelijct/
als ghy doet met uwe ionckheydt ende
schoonheyt/ maer ick geloof datse u ten
minsten veel gratieuser tracteren sal
als ghy den Turck meynt te doen/ in=
dien se u hadde inden state daer in heur
den Keyser begheert/ maer en laet ons
hier niet langher met lachen den tijdt
verquisten/ op dat ons niemant on=
versiens en overcomme maer keerdt
wederom Me=vrouwe / ende neemt
waer de tijdt ende middelen daer in
dat dese saecke beschickt sal moghen
worden om die daernae te openbaren
aen mijn Heere den Hartoch / en wilt
uwen vuprighen Minnaer daerentus=
schen voeden met een bedrieghende
hope / spijse vande ongheluckighen/ en
hebt daer voor geen vreese mijn vrien=
den seyden de Princesse maer bereydt
u alleene tot het volbrenghen van
t'ghene twelck in mijne voordenckin=
ghe albereets volbrocht is want indien
ick den Turck niet hoe langher hoe
meer in zijne liēfde te mywers doe
ontsteken/ deur liegende ooglonckens/
ghevevnsde weygeringhen/ ende dan
wederom in teghenstaninghe met de
woorden deur de wercken toelaten/
sommighe kuskens ende hantleggin-
ghe op de borstgens / wel verstaende
buyten opde Cleederen met meer an=
dere practijcken daer toe dienende soo
en gheeft de ionghe Doch ters noydt
meerder eere van datse haer noch beter
weten te geveynsen/ als de iongmans.
Met welcke woorden sy de ses Ridderē
in een groote lachinghe liete/ van datse
soo wel hadde weten conterfeyten het
natureel vande beschaemde ionghe
Dochterkens/ ende vertrock haer by
Agriole / die sy verhaelden alles wat
heur met Palmerin ende zijne vijf Ca=
meraten ervaren was/ daer op heur de
Princesse wilde antwoorden / als den
grooten Turc vergeselschapt met Pal=
merin/ ende den Coninck van Sparten
inde Camer quam/ alwaer hy (om te be=
ter te moghen spreecken/ met de ghene
die hem alsdoen t'liefste was) Palme=
rin dede sitten tusschen denselven Co=
ninc ende zijn Suster Agriole/ ende be=
stonde met Laurene famelierlijck te
spreecken/ waerinne de Ridders terstōt
zijne meyninge kennende wordē. Wes=
halven sy haer met Agriole in soo neer=
stigen propoost begaven / dat den Turc
met zijn Laurene sonder vreese van ge=
hoort te worden vryelijck mochte spre=
ken/ so dat hy haer aē een venster leydē/
ende seyde: vrouwe ende Meesterse vā
mijn herte de schoonste die mijn oogen
noch opt hebben moghen aenschouwē/
wildy niet consenteren tgeene ic u den
voorgaenden dach vraechden / en wilt
niet soo sottelijck doen als Mevrou=
we Agriole / die my (ick en weet niet
deur wat fantasie) weyghert tghene sy
selfs doch wel begheert. Desniettegen=
staende heb ic haer gestelt in eē groote
eere ghelijc ghy sien moecht / nochtans
sal ick u daerom ooc niet laten te trou=
wen / op dat ick van u mach trec=
ken eenighe Kinderen / van die alleene
sullen succederen in mijn Keyserick in=
dien u belieft my te behaghen.
O beloovēde mijn alderbeminste Priē=
cesse (ende hy swaerlijck suchtende)
dat

dat ic nacht ende dach treure / ende my selven quelle om te gewinnen uwe liefde. In sulcker voeghen dat ic niet langer en can leven maer vā groote droefheyt sal moeten sterven so verre u corzelicx niet en gelieft my te beminnē met uwen vryen wille / want groote liefde bedwingt my dat ickt minste puntte vā mijne macht niet over u en can bethoonē. Dat en believe Godt nemmermeer antwoorden Laurene / dat om mijnent wille het Orientaelsche Keyserrie soude crijghen soo grooten verlies/ sonderlinghe om een alsulcke saecke als mijne liefde die tuwaerts also groot is / dat my een ure duysent iaren denct te zijn/ tot dat wy den anderen met vreuchden omhelsen/ maer dat ick tot noch toe secreet heb ghehouden / is gheschiet om de vreese van Mevrouwe Agriole ende heuren Broeder/dien ick gegeven bun op uwen Admirael/ten tijde alsse mijns Vaders Stadt in namen / ende indien hy dan quam/ te weten/ dat ic met u in alsulcken state leefden /so soude hy tselve van spijte moghen schrijven wes in Christenheyt tot een groote schand van mijne vrienden/om dat aldaer een man maer een vrouwe trouwen en can. Hoe seyde den Turck/ sy sullen dan moghelijck beter acht ghenomen hebben opde gheleghentheydt vande saecke / als alhier toelatende dat een Vrou diversche mannen trouwen mach. Neen antwoorden de Princesse / noch deen/ noch dander / ende op dat niemandt onse liefde en mercke mijn beminde Heere soo sal van noode wesen dat ghy uyt uwe Camer doet slapen alle uwe Camerlinghen / ende my doet gheven den sleutel vandien met de leuse van dien nacht dat ick by u slapen soude/ op dat ick sonder yemandt hulpe deur de wacht daer vooze staende by u intomen mach. Van welcke woorden den verblinden Turck seer verblijdt worden/ende roepende eenen Pagie / dede hy hem den sleutel langhen dien hy secretelijck / ghaf ende seyde. Mijn beminde Suster siet daer den sleutel die ghy begheert/ ick sal alle mijne Camerlinghen desen nacht buyten doen slapen / ende Agriole ontbieden datse heur in haer Camer houde / om dat ick my qualijck gevoele. Daerom en wilt doch niet faillieren van my met uwe gheneuchlijcke presentie desen nacht ghefelschap connen te houden/ ende indien u yemant yet wes vraecht/ die seght alleene dat ick u ontboden hebbe / ende indien hy u daerenboven belet/soo sal ick hem byden Propheet Mahumet morghen t'hooft doen afslaen byden eersten die ick van mijne Janitsers vinde. Mijn Heere/seyde zy: ick sal commen omtrent middernacht/ als yegans een yeghelijck in sijn ruste is/eñ daermede twoort vande leus dat hy synen volcke gebōde den volgenden nacht te houden/ontfangen hebbende/ gingense wederom nae t'ander ghefelschap/ een yeghelijc vande welcke hen voorts daernae nae syn logement vertrocken. Waer deur de Princesse gelegentheyt creech om Palmerin eñ syne Cameraten te besoecken / tot heur segghende. Mijn Heere/en heb ic niet wel mijn personagie ghespeelt/ siet daer dē sleutel van syn Camer / ende heeft my belooft dat desen nacht alle syne Camerlinghen daer buyten slapen sullen/ ooc heeft hy my geseyt de leuse van desen nacht/de welcke sy heur openbaerden/mede seggende: daerom en ist geenen raet den volghende nacht te slapē/ maer mach hem den Hartoch veerdich maecken om den lust van desen Holofernis te contenterē / van welcke woorden sy alle seer verblijdt worden / danckende den almachtighen God van dat heure saecken soo goeden voortganck creghen. Ende stelden de saecke uyt

wes

wes opten avont/die de locht soo haest niet met duysterheyt becleet en hadde/ oft sy stelden deur de resolutie van heur allen de saecke aldus int werck.

De Princesse Agriole maeckten heur sieck ende sloot haer Camer nae heur toe/ghevevnsende haer te bedte willen leggen/maer voorts daerna voechdense heur wederom inde Camer van Palmerin / daer sy de ses Princen by een vergadert vonde / ende onder anderen den Hartoch van Pont met een vaste resolutie bereyt om heure meyninghe int werck te stellen / weshalven sy haer haestelijc ontcleedē ende deden wederemme Mans cleederen aen/ bereydende den Hartoch met de heure/ waermet zy hem soo wel wisten toe te maecken/dat hy properlijck een Vrouwpersoone scheen te wesen/eñ hierentusschen maeckten de Princesse Agriole de oude Ypolite daer sy by sliepe u bijs/datse nae haer oude ghewoonte by den Keyser woude gaen slapen / maer ginck mede by haer ander gheselschap alwaerse oock voort in Mans Cleederē ghecleet worden.

Waerna zy alle uytghenomen den Hartoch met heure wapenen ende costelste Cleynodien nae de haven gingen deur de wacht vande welcke sy lichtelijck passeerden om datse de leuse wisten.

In sulcker manieren datse geraeckten int schip van eenen Christē Schipper/die aldaer eenige Coopmanschap onder contributie ghebrocht hadde/ met den welcken zy den voorgaenden dach int secrete verdragen waren/ ende verbeyden alsoo den Hertoch van Pont/die alleene in plaetse ende Cleederen van Laurene int hof verblevē was/ hoewel dat hem Palmerin met zijne Cammeraten sulcx seer ongheerne toelieten.

Maer wilden hem verwachten/dan hy en woude t'selve gheensins consenteren/ende seggende. Indien ick faliere in mijne voorneminge/so soudi daer vā wel eenich rumoer in de Stadt hooren.

Daerom hout u Schip veerdich/ ende vaert in sulcken gheval stracx af/ so isser maer de minste verlooren vande gheheele Companie/ende sijn gestelde ure naeckende siende/leyde hy zijne eygen Cleederē met sijne Wapenen in sijn camer veerdich/ ende die toesluytēde/stack hy een seer scherpen poniaert op zijn hemt/ende ginck met den sleutel van des Keysers Camer wes voor zijn bedde/alwaer hy so gheringhe niet gecommen en was/oft den Keyser seyde tot hem mijn alderbeminste en soetste Laurene / willecom moet ghy zijn.

Terwijlen tradt den Hartoch opt bedde ende geveynsde zijne Cleederen uyt te trecken/creech hy zijnē poniaert viel den Turc op de keele ende gaf hē so veele steecken dat zijn ziele nae Mahumet voer/ende daernae ontrendt een ure verbeyt hebbende om datmen soude dencken dat den Keyser zijnen wille voldaen hadde / wort hy beweecht ick en weert niet deur wat sotte fantasie om des Turcx hooft mede te nemen : om dat hy t'selve de Princesse Laurene beloost hadde in een teycken van zijne oprechte liefde te schencken.

Weshalven hy een sabel nam die daer aende want hinghe ende hielt vanden romp/ ende hinget in twee sijde koffebanden beneden onder sijnen t'abbert. In sulcker voeghen wederom upte Camer scheydende / sloot hy die achter hem toe / ende ginck inde sijne/ alwaer hy de Vrouwe Cleederen haestelijck uytwierpe/ ende de sijne mette wapenen wederom aendede steken=

[...]kende het doode hooft in een male/ [...]ie hy aldaer veerdich ghelept hadde/ [...]nde zijn Logemét mede toesluytende/ [...]am hy deselve male onder zijn erm/ [...]nde ginck alsoo met ghevinge der leu[...] deur alle de wachten went aende ha[...]en/ inden boot die Palmerin aldaer [...]adde doen veerdich ligghen/ daer met [...]p gesedt wordt aent groote Schip/ [...]t welck ghecomen zijnde deden [...] de seylen optrecken ende voeren [...]et eenen gheluckighen voor[...]indt.

[...]In sulcker manieren datse voorden [...]ach meer als vijftich Mijlen van lant [...]aren / ende aldus varéde en warense [...]och niet veer ghecommen / oft den [...]ertoch trock het doode hooft uytte [...]aele/ ende volghens zijne ghelofte [...]resenteerden hyt in presentie van alle [...]e Cameraten aende PrincesseLau[...]ene/die hé daer van hoochlijc bedanc[...]en/ segghende : Waer voor heur alsoo [...]en hem verbonden te houden / datse [...]em niet en soude weygeren alle tgene [...]welck de eere haer soude willen con[...]enteren/ ende nae dat de Ridderen [...]hooft langhe ghenoech besien hadden [...]metense t inde Zee / denckende dat het [...]oude sincken/maer het dreef boven [...]nde wordt vande wijndt teghens den [...]orghenstondt wederom aent oever [...]ande haven gheslaghen/soo dat het de [...]ootsghesellen visten / dewelcke het [...]eerstich bekeecken oftse het soude mo[...]en kennen/ende siende dat het de tue[...]els so teer ende fijn hadde als de [...]Paenen van eenen ouden Muyle[...]l / ende thaer soo blondt ende [...]icht als thaer van een wilt Swijn/ [...]n wisten niet watse segghen soude/ [...]t dat het eene van heur allen soo lan[...]he keerden ende weynden dat hy ten [...]sten tot de andere seyden.

Byden hooghen Propheet Mohu-met/ ick ben wel in mijn meyninghe bedroghen indient het hooft niet en is van den grooten Keyser/ om welcke woorden alleghelijck de Omstanders besionden te lachen ende hem begosten een en grooten jou te geven over t'ghene dat hy ghesepdt hadde / daermet wy heur sullen laten spotten / om u te vertrecken wat int Hof ghebeurden / alwaer Ypolitie smorghens op staende ende niemant vindende noch Laurene noch Agriole/ wordtse seer verwondert / ende noch een wijltijdts ghewacht hebbende ginckse aent Logement vande ses Ridderé/ waeraense seer neerstelijck clopten / maer vondt daer oock niemant inne vindende/ bestontse terstontds yet wes vreemts dede te vermoeden waeromse terstondt voordt nae de Camer vanden grooten Turck liep/ende siende eenen Camerlingh aende Deur staen wachten / seydese tot hem.

De ghewoonlijcke ure van mijns Heeren opstaen is ghepasseerdt/waerom en gaedy niet binnen Mevrouwe antwoorden den Camerlingh! hy en heeft ons noch niet gheroepen/ ende ghy weet wel dat hy ghijster avont gheboden heeft dat niemandt soo stoudt en waer by hem binnen te commen/ indien hy niet en riepe/ het can wel moghelijck zijn dat hy noch rustet.

Wat rusten antwoorden sy / t'herte tuycht my dat hem yet wes anders als rusten die stem belet/ende hier met aen de Kamer cloppende/ en gaf haer niemandt andtwoordt/ waerom de Kamerlingen de deure opliepen / ende incomende saghense opt Bedde ligghen heurs Heeren doode Lichaem in zijnen bloede ghewentelt / waer over Ypolite sulcke luyde creten gaf/ dat alle de Edellupden ende Heeren vandt Hof daertoe liepen / sulcken gheruchte maec-

maeckende oft alle de werelt in onroer hadde gheweeſt / ſoo dat het gheruchte verſpreyt wordt door een gheheele Stadt/ende alſoo mede een ooren quam vanden Ammerael Olimael die oock haeſtelijck derwaerts liep tot zijn groot ongheluck / want hy en was daer ſoo gheringhe niet ghecomen oft Ypolite ſeyde tot hem / o Olimael ghy hebt hier de verraders ghebracht die mijnen Heere valſchelijc ghedoot hebben. Byden hooghen Propheet Mahomet het is waer antwoorden een vande Neven des dooden Turckx daer preſent zijnde/ maer hy ſal daer van de ſtraffe lijden/ ende dit ſeggende cloofden hy hem met eenen Turckſchen Sabel thooft op / ſoo dat hy doot op die plaetſe neder viel/waerna dē anderen ſijn propooſt aldus vervolchden. Mijnen Oom hadde u van eenen ermē Janitſer ſijnen grooten Ammerael gemaeckt/ende in vergeldinghe van dien hebt ghy hē de doodt veroorſaect/daerom ontfangtſe oock voor uwen loon vā alſulcke weldaet ende meynden daermet zijn ſweert op te ſteecken / maer t'volck van Olimael heuren Heere doot ſiende/vielen met ſulcken cracht op hē dat hyder ooc aenſtondt tleven liete/eñ met hem noch over de dertich Ridderē die zijn parthye hielden/ ende en haddet niet ghedaen eenen ouden Baſcha(die heur met twee hondert Soldaten van een ſcheyden)daer ſoude eenen grooten oploop ghecommen hebben:twelck rumoor d'oorſaecke was dat men Palmerin ende ſijn gheſelſchap niet en vervolchden / oock bracht deſen Baſcha ſo veel te weghe dat de Janitſers deur grooote gelofte n tot hem trocken/ ende mette hulpe vande ſelve dede hy dien ſelfſten dach wederom voor grooten Keyſer van Turckien uytroepen / eenen jongheren Broeder vanden overleden Sultan. Die daernae om zijnen Broeder te wreecken de Chriſtenhe yde groote ſchade deden/ daer van wy ons ſullen depoorteren om u voorts te verhalen hoet Palmerin op zee verginghe.

Hoe Palmerijn met ſijne cammeraten twee Turckſche ſchepen ontmoeten daer van ſy verloſtē den Coopman Eſtebon ende ſijnen Soonen, ende daer nae int Eylant van malſade quaemen alwaerſe Palmerin alteſame verloore.

Het Cix. Capittel.

PAlmerin met zijne Cammeraten ende de Princeſſe n Agriole / ende Laurene aldus varende om in Chriſtenrijck te gheraecken / ghelijck int voorgaende Capittel gheſeydt is/wordt Friſol het eerſte ontwaer vier Schepen die met vollen ſeyle nae heur toequamen/daer van de twee Zeeroovers waren/eñ de twee anderen Chriſtē Coopvaerders dieſe optē ſelvē dach gecregh en hadden:weſhalven de ſes Ridders heur wapenden ende deden t'roer ſtellen recht op heure vyanden / daer vā eene Schip heur voorts aenclamten ſo datter veele weg opt Schip vāde Chriſtenen ſpronghen/meynende alles gewonnen te hebben. Maer ſy worden vande ſes Ridderen eñ Chriſtent bootſgeſellen ſo dapperlijck weerſtaen / datter niemant vande ghene die over gheſpronghen waren en ontquam / maer worden alle dootgeſlagen oft inde Zee gheworpen: vande coragieuſe Chriſtenen. Die voorts daer nae int Schip vande Mooren vielen / alwaerſe ſulcke vermoordinge dedē dat het eenē grouwel was/ende Meeſter daer van weſende

nde ghebood Palmerin zijn Schip te
uerclampen/ ende aen te ballen het an-
er resterende Schip vande Turcken/
ut de twee gheroofde Coopvaerders
net hem brochte / ende hem oock albe-
eers beweechden om aen te commen
nepnẽde de schade vant eerste te breec-
en tot heuren grooten achterdeel/
antse vande Christenen alsoo bestre-
en worden datter niet eenen van en
uam om de tijdinghe in Turckien te
renghen/ende Palmerin hem van dit
hespuys ontlast siende deursocht alle
e Cameren vande ghewonnen Sche-
en/om te weten oft daerop oock eeni-
he ghevangenen waeren. Twelc doẽ-
e wort hy ontwaer Estebon dẽ Coop-
an van Hermide/die hy tanderen tij-
e ghedient hadde met deffelven twee
oonen/ eñ twee andere Christẽ Coop-
eden alle met handen ende voeten aen
etenen gesloten / waeromme Palme-
n tot hem seyde/ voorwaer mijn vriẽt
en ghenen daer van ghy alsoo ghe-
acteert zijt / die heeft weynich ken-
happẽ gehadt vã uwe groote deucht.
ende daermet allenhalven rontsom
ende/oft hy niemant en conde verne-
nen die hem de sleutelen vande kete-
en wese: wort hy ontwaer eenẽ Turc-
hen Schipman/die bycans half doot
an vreesen achter een kist ghecropen
as. Weshalvẽ hem Palmerin byden
ou greep ende trock hem der voor/
gghende: ick sweer u op mijn gheloo-
e ghy boos wicht/ dat ick u hooft meer
s in vijfentwintich stucken slaen sal/
o ghy my aenstondt niet en wijst de
eutelen vande kettens. Och Edel
idder riep den bevenden Turck hebt
ch barmherticheyt met my ic en sal u
iet alleen de sleutelen wysen maer ooc
secreetste plaetsen van dese Schepẽ/
waer ontallijcke schatten zijn die u
emant als ick en soude mogen open-
aren, ende mits dien liep hy haestelijck
de sleutelen krijghen ende ontlasten de
ghevangenen vande touwen ende ket-
tenen daerse aenghebonden ende ghe-
sloten waren / tot groote verblijdinghe
van Palmerin die sijn ooghen ten He-
mel sloech ende seyde. O eeuwige Godt
ghelooft moet ghy zijn/ om uwe groote
gratie van dat ghy my middel verleent
hebt om te verlossen den deuchdelijc-
ken Estebon/den goeden ouden Coop-
man hem aldus prijsen hoorende / wort
seer verwondert van datmen sijnen na-
me wiste/ ende seyde mijn Heer ick bid
u dat ghy u bekent wilt maken / op dat
ick weten mach wie den genen is daer
van ick soo groote weldaet ontfanghen
hebbe/als deur sijne middel verlost zijn-
de uyte handen der ongheloovighe/en-
de woude zijn reden voorts vervolgen.
Maer Palmerin en conde hem niet
langher onthouden / dan dede sijnen
helm open ende antwoorden / hoe mijn
Heer Estebon en kendy my niet / ick
ben uwen Palmerin dien ghy t'alder-
eerst ghelt gaeft om te coopen peert en-
de wapenen/die by my Godt zy lof soo
wel te wercke ghestelt zijn / dat ick daer
deur hoop middel vercreghen te heb-
ben om te moghen verghelden de wel-
dadẽ die ghy my doemaels dedet: welc-
ke woorden hy nauwelijcx en conde uyt
spreecken oft den goeden ouden man
quam hem omhelsen/ende seyde: Och
mijn Soone Palmerin het staet my te
spreecken van vergheldinghe der wel-
daden die ick van u in sulcker voeghen
ontfanghen hebbe / dat ickse in gheen-
der manieren en weet te voldoen/want
het perijckel daer ghy my tegenwoor-
dich uyt verlost hebt niet minder en is
als doen ghy my bewaerden voor de
wreede verscheuringhe der Leeuwin-
ne / soo dat ick wel mach seggen o ghe-
luckich ghelt dat ick aen u bestaet heb-
be/ ende indient u beliest met my
te reysen soo sal ick u wederom van
alles

alles verſien: twelck den Coninck van Sparten hoorende/ ſeyde tot hem Vader teghens wien meyndy te ſpreecken acht ghy dat den Soone vanden Keyſer van Conſtantinopolen mijn Heer Palmerin uwen goederen van doene heeft/ ick acht dat ghy deur uwe veele Jaren verkintſt zijdt/ van welcke woorden den ouden man niet min verwondert wort/ als ofter hoornen upt zijn hooft gewaſſen hadden/ ende hem tegens den Coninck gheexcuſeert hebbende/ keerden hy hem wederom nae Palmerin/ eñ ſeyde: Eylacy mijn Heer tis mijn ſeer groote ongeluck ghewoeſt dat ick u niet ghekent en hebbe/ doen ic van u niet meer werck en maecten als van een van mijne andere knechten. Och de miſdaedt is voorwaer groote ſtraffe weert/ van dat ic den aldergrootſten Heere van gheheel Griecken landt als eenen Dienaer ghetracteert hebbe/ maer ick bid u mijn Heere dat ghy my t'ſelve vergheven wilt ende mijn onwetenheyt voor excuſatie nemen/ ſo wel van doe als oock van dat ick alnu ſoo vrypelijck tot u geſprooocken heb als eenen Vader tot ſijnen Sone/ alſoo beliefst het my andtwoorden Palmerin/ om dat ick u voor mijnen Vader achte ende u alſulcke weldaet begheere te bewyſen/ als een kint ſijnen Vader behoort te doen/ gevende u tot een beginſel vandien alle de Rijckdommen van deſe Mooren met heure Schepen daermet ghy wederom nae huys vaeren meucht. Och mijn Heere antwoorde Eſtebon/ indien u deur gratie belieft my in u Companie te houden/ ſoo en ſal ick daer niet uytſcheyden tot dat wy in verſeeckere plaetſen ghecomen zijn/ want anders en ſoude ick de doodt niet moghen ontgaen/ om dat deſe Zee ſoo vol Roovers is datmen bykans anders niet en ſiet/ het belieft my ſeer wel ſeyde Palmerin/ maer ick ſeydet om u Coopluyden proffijt/ ende dat ghy ſoo haeſt doenlijck wedercomme by uwen vrouwen ſout gheraecken/ die uwe langhe abſentie dickwils verdrietich valt ende moghelijck tot uwe ſchade: wy bedancken u daer van ſeere mijn Heer andtwoorden den ouden Man/ aengaende van onſe vrouwẽ die moeten gheduerende onſe reyſen al de patientie hebben/ ghelijck d'uwe mijne Heeren als ghyluyden inden crijch treckt/ daerom bid ick u ſeer ootmoedelijck dat wy in uwe Companie mogen blyven/ t'welc hem Palmerin ſeer geerne conſenteerden/ ende liet hem ende zijn twee Soonen met de twee Coopluyden als oock alle de goederen eñ rijcdommen vande Mooren in zijn Schip brengen/ ende alle d'anderen in brant ſteecken/ varende daer nae met eenen ſeer geluckigen voor-wint/ wes aenden derden dach datter een ſtercke tempeeſt met eenen Noordooſten wint op ſtonde/ die gheheel contrarie was ende in weynich tijts dreef over de vijf hondert mijlen/ wes inde heerlijckheyt van Perſen bijt voorſeyde Eylant van Malfade/ alwaerſe ancker namen/ ende ſiende de plaetſe ſchoon ende geneuchelijck zijn/ wildenſe heur opt lãt gaen ververſſchen/ ſonderlinghe om dat de twee Princeſſen vanden voorgaende tempeeſt ſeer geturbeert ende vermoeyt waren: weſ halven ſy alle inden boot ginghen ende alſoo te lande geſet worden/ daerſe ſoo gheringhe niet gecomen en waren/ oft ſy bevonden haer alle betoovert te zijn/ uytghenomen Palmerin die daer voor bewaert worde/ deur de beſweeringe die de drie geſuſterẽ over hem gedaẽ hadden op den berch Artiferie/ maer alle de reſte worden in ghedierten veranderr te weten de twee Princeſſen in Hijnden/ ende de anderen in Honden/ Wolven/ ende Lupaerden/ loopende

met

ersulcke snellicheyt na de Bosschē eñ
Wildernissen / als oft den Duyvel met
peyen achter heur hadde ghewEest /
t alsulcke droevicheyt van Palmerin /
t hy meer als hondert mael wunsch-
n om mede in eenighe andere gestal-
nisse verandert te moghen worden /
edien hy alle zijne grootste ende beste
rienden verlooren hadde / segghende:
ch ghy wreede ende ontstantastighe
ortuyne / waerom en ghebruyckt ghy
we rasernie niet over de quade ende
osen / met vreden latende de deuchde-
cken ? oft waerom en tracteert ghy
y niet eens in sulcke manieren / dat
ijne ongheluckken met het eynde van
ijn leven een eynde nemen / nadien
y dunckt datmen in dese Werelts al-
dts van de een miserie in de ander
oet vallen: Voorwaer indien ick een
heringhe tijt eenich playsier met mij-
e Vrienden ghehadt hebbe / dat moet
k nu seer wel becoopen met droefheyt /
uellinghe ende verdriet / ende hier met
enen swaren sucht doende / sach hy
an veere de Vrouwe vant Eylandt
et haere Dienaers comen om de
uyt te rooven / waer deur hy groote-
icks verblijt worde / denckende van
aer eenich secours te ghenieten / ende
inck heur derhalven te ghemoete / te
oeten vallende / seggende: Och Me-
rouwe indien opt in u barmhertichept
eeft moghen plaets grijpen / soo wilt
y doch de middelen leeren / om te
ulpe te moghen comen bijf van mij-
e Cammeraten / ende twee Princes-
n / die van ghestaltenisse van Men-
chen verandert zijn worden / in on-
edelijcke Dieren. Doer op de oude
Toovenaersse (die bycans van spijte
orste / datse hem noch in zijne eyghen
orme sach) antwoordē / ongeluck moet
hy hebben Heer Ridder / eñ vervloeckt
 de gene die belet heeft dat mijne too-
erien gheen macht over u ghehadt en
hebben / maer en denckt daeromme
ghene remedie te vinden tot hare ver-
lossinghe / want de virtuyten van mijne
kunsten zijn also krachtich datse geen-
sins te niet ghedaen ofte verandert en
moghen worden / als deur den ervah-
rensten Toovenaer vande gheheele We-
relt: t'welck ghy niet en zijdt / eñ dae-
romme niet en doet als uwen tijdt ver-
liesen / in dien ghy sulcx meynt te wege
te brengen. Dan hoewel ghy deur mij-
ne consten niet en moecht bedwongen
worden / so en zuldy nochtans mijne
macht niet ontgaen. Daerom neemt
hem / seyde sy / tot heuren volcke / eñ leyt
hem inde alderduysterste plaetse van
mijne ghevanckenisse / op dat hy aldaer
miserabelijck zijn leven eyndige. Pal-
merin heur aldus spreecken hoorende
wordt also vergramt / dat hy heur een
slach met zijn scherpsnijdent sweert in-
den neck gaf soo ghewveldelijcken / dat
heur hooft vanden romp meer als eenē
vadem lanck op d'eerde rontsom tuy-
melden / segghende: miserabel zijnse die
u onderdanich moeten wesen / maer al-
dus sal ick u leeren beleefder eñ barm-
hertiger zijn / hiertusschen vielen i
dertich Officieren eñ dienaren die dese
Toovenaersse ghemeynlick met haer
nam / rontsom hem her / meynende hem
te dooden / van daer en was geene van
heur allen ghewapent / om datse ghe-
woonlick waren niet als eenige rap-
piers met te nemen / als meynende dat
niemant de conste van heure Vrouwe
weerstaen en conde / eñ dat heur dae-
rom niet vannooden was / eenich ander
geweer met te nemen / maer Palmerin
hadde ter goeder avontuyre alle zijne
wapenen mede uyt het schip gebrocht:
derhalven hy sijnē schilt nam eñ wierp
hem op de dienaren der Toovenaersse /
met alsulcke furie / als eenen hongeri-
gen Leeu / oft grijpende Wolf doet op
eenen hoop schapen / die van heuren

Verder verlaten zijn / niet doende als
doorslaẽ/houwen/steecken ende kerven:
sulcken bloet stortende / dat het een seer
eysselijcke saecke om aensien was : in
der ghestalt dat hyse alle dertich ver-
sloeghe eer hy op hielde / willende daer
van niemandt het leven laten / op datse
den ontloopenden gheen meerder volck
opde beenen en maecten / ende hy alsoo
doотgheslaghen ofte vervolght hadde
ghewořden.

Daer voor hy nochtans niet al te seer
en hadde behoeft te sorghen / om datter
bycans niemandt vander selve Toove-
naersse Onderdaenen en was die haer
beminde ofte affectie toe droeghe /over-
mits hare groote wreetheydt die sy seer
wel hadde betoont aent geselschap van
den courageusen Palmerin / den welc-
ken hem vande boose Toovenaersse eñ
haren Dienaren verlost siende/gaf hem
wederom tot een nieuwe beclaginghe
van zijne Fortuyne ende seyde : Och
Edel Princesse Agriole/ende ghy Me-
vrouwe Laurene / die de twee alder-
deuchdelijckste Jonckvrouwen zijt van
alle de ghene diet eerlijck in desen tijde
betreden/ met goede reden meucht ghy
my wel vervloecken / naedien ick u uyt
een plaetse ghetrocken heb / daer ghy
gheeert ende in weerden ghehouden
wordt / ende ghebrocht daer ghy veel
wreedelijcker ghetracteerdt wordt als
Circe opt handelden met Grillus ende
andere vrome Soldaten van den voor-
sichtighen Ulijsses.

Och indien ghy noch aenghenomen
hadt de forme van Leeuwinnen ofte
Tygerinnen/op dat ghy u vande ande-
ren hadt moghen verweeren /maer dese
boose vrouwe heeft u de gelijckenisse aẽ
doen neme van d'alderbloотste ende be-
vreesste beesten.Och getrouwe Camera-
ten die my beminden als u eygen Broe-
der/in plaetse van u te helpen heb ick u
ghebrocht uyt het Paradys van den
Turck wes inde helle van dit vervloec-
te Malfade : Och beminden broeder
ende vrient Frisol / uwe hooge Ridder-
schap can u nu weynich profiteren.
Ende ghy edel Prince Olerike die om
mijnent wille u landt/u alderliefste/uwe
ouderen eñ uwe bontghenooten verlaten
hebt/ wat soudy my alnu moghen ver-
wijten ? Eylacy wat tijdinge sal ick mijn
Moeye Arisment moghen brengen van
u edel Coninc van Spartẽ. Och deuch-
delicken Hartogh van Pont/die den al-
dercourageusten Ridder zijt daer ick
noch opt met verkeert hebbe/met goede
oorsaecken moechdy de Fortuyne ver-
vloecken/die u aen my heeft doen ken-
nisse crijgen / eñ grootmoedigen Prince
Eustace/ wat sal ic van u aenden goedẽ
ouden Hertogh van Mijcene uwen Va-
der moghen bootschappen?Och oft den
alderoppersten schepper van alle saec-
ken beliefden / dat ick onder u luyden
de vremste forme van allen aenghено-
men hadde / om alsoo uwe quade For-
tuynen oock beclachtich te zijn/ghelijck
ic uwe blijtschappẽ mede genoten heb-
be/eñ dese eñ dergelijcke claginghe vol-
harden Palmerin so lange dat hem den
nacht overviele/waerom hy hem in een
bijliggent bosch te rustẽ leyde onder ee-
nige Lauweren ende Eycken-boomen/
seer gequelt wordende met dat hy nieu-
wers hen gaen en mochte/ overmits de
groote duysterheyt was ontrent mid-
dernacht dat de Mane seer claer opgin-
ghe t'welck hem yet was verblijden/
om dat hy eenige van zijn geselschap in
Beesten verandert verhoopten te vin-
den / beginnende tot dien eynde her-
waerts ende derwaerts over Bergh eñ
over dael door het Bosch te dwalẽ/ dan
terstondts daer nae verkeerden hem de-
se hope wederom in meerdere droef-
heyts / als hy dochte dat hyse niet en
soude kennẽ of hyse schoon siende wor-
den/overmits hy albereets wel eenighe

Dieren

Heeren ontw aer gewozden was/ maer
n hadden hem anders gheen ghelaet
etoont dan 'als wilde beesten plegen
doen. Niettegenstaende wat hy ge=
eys oft gheruchts bedreef/ ende pas=
erden in dese Fantasien was in de
Dorghenstondt dat hy voor hem nam
et Casteel vande ghedoode Toove=
aersse te gaen/ om te sien oft hem al=
aer yemandt soude weten te seggen de
iddelen om te betooveringhe te niet te
oen. Volghende dan de selve meynin=
e/ voechden hy hem op wech ende ont=
oeten recht voort Casteel twee jonghe
ofvrouwen die hem seer eerlijck groe=
n ende seyden: seer willecom moet
hy zijn edel Ridder/ alhier suldy mo=
hen rusten nae uwe gelieffte. Ic sweer
op mijn gheloove antwoorde Palme=
in dat een vileyne oude ondanckbare
Toovenaersse (die Vrouwe van dit Ey=
andeken is ghelijck ick gheloove) my
lso den coop versteurt heeft/ dat my
heen rustens en lust/ dan ick heb haer
met eenē slach also verbetert datse nop=
meer quaets doen en sal/ maer indien
yemant van u luyden van haer soo vele
geleert hadde datmen hare duyvelsche
besweeringhe conde te niet doen ende
'selve te werc wilde stellen/ ofte my seg=
gen/ oft de gene die in dit Eylant betoo=
vert zijn/ door crachte van wapenē/ daer
uyt verlost mogen worden/ soo soude ic
eeuwelick eenen getrouwē Ridder van
alsulcke Persoone blijven ende haer den
grootsten maecken van alle haer ghe=
slecht. De Jofvrouwen eerst vermey=
nende dat hy quaem om te voldoen de
wellust van hare vrouwe ghelijck sy wel
ghewoon waren/ dat die dicwils van
Fantasije veranderden/ maer hem alnu
dus hoorende spreecken/ wordense seer
verwondert ē antwoorden/ ghy onsali=
gen schelm eenen quadē doot moet ghy
sterven/ nadiē ghy onse vrouwe valsche=
lijck t'leven benomen hebt/ om dat u ha=
re secrete conste niet en heeft moghen
schadigen. Verseeckert u vrielijck dat
ghy aen ons sult hebben 'alsulcke twee
dootelijcke vyandinnen/ dat al wisten
wy schoon de middelen om uwe Came=
raten wederom te stellen in hare Men=
schelijcke forme/ t'selve nochtans geen=
sins en soude willen doen om de hare
die wy tot u draghen. Vlucht dan op
staende voet van hier seyde Palmerin/
ghy niet mindere boose creatuyren als
de oncuyssche Hoere die ghy ghedient
hebt/ op dat ick uwe ziele niet en seyn=
de by de hare in den schoote van Luci=
faer/ want en waert niet dat ick achte
mijn eere te cort te doen van mijne han=
den te besmetten int bloet van alsulcke
met boosheyt bevleckte Menschē: voor=
waer ick soude uwe Lichamen aen=
stondt in duysent stucken houden.

Gheduyrende dit ghekijf/ quam Pal=
merin mede eenen Ridder ontmoeten
die den Beul was vande gedoode Too=
venaersse/ den welcken hem omhelsden
ende seyde: O Godt/ mijn Heer Pal=
merin wat Fortuyne heeft u doch mo=
ghen ghaleyden in dit vervloeckte Ey=
landt.

Over welcke woordē Palmerin hem
seer neerstich aenschouden/ maer en
conde niet ghedachtich wesen wien dat
het was/ derhalven hy eenen langhen
tijdt in hem selven bleef staen peysen
sonder te antwoorden/ t'welck den Rid=
der bemerckten/ ende seyde: Hoe mijn
Heeren kendy Tyart niet meer/ den
ghenen die ghy int Hof vanden Coninc
van Bohemen van valssche beschuldin=
ghe verlosten/ ende soo veele diensten
beweest.

Warachtich mijn vriendt antwoorden
Palmerin/ ick en conde my eerst niet
bedencken/ maer de quade Fortuyne
die my alhier ghebrocht heeft/ is soo
verdrietich dat de vertellinghe van dien
de Menschen ende Engelē verdrietich

souden vallen / daerom en is niet dan quellinge die te verhalen. Des niet tegenstaende en wilde Viart niet laten van hem de zijne te vertrecken/seggende. Hoe dat den Coninc hem met weynich volck hadde doen volghen ses Schepen van Moorsche Zeeroovers/ die zijne Majesteyts Onderdanen ontallicken overlast aenghedaen hadden/ ende heur daeromme eenen langhen tijdt voorgejaecht hebbende (seyde hy) ontmoetense daernae vijf andere van heure Schepen daer met sy alle mijnen volcke dooden ende my ghevanghen naemen / ende alsse dan met my over de vier maenden wech ende weer ghevaren hadden aende Zeecante om noch eenighe buyt te becomen? quamen wy ten lesten te Lande in dit Eylandt/ meynende ons aldaer te ververschen/ maer worden alle mijn geselschap terstont verandert in Herten/ Vercken eñ Honden / niemandt overblijvende dan ick alleen / om dat my de Vrouwe van dit Eylandt met op heur Casteel nam / alwaer sy met my nae haren wille gheabuseert heeft aldereets meer als den tijdt van een Jaer lanck : Waerentusschen ick dickwils versocht hebbe om wederom te ontcomen/ dan is voor my onmoghelijck soo langhe als hare betooveringhe over my ghescheit niet gheeyndicht en is/ de feyten van dese Duyvelinne antwoorden Palmerin / zijn seer wonderbaerlijck gheweest / maer ick heb haer alsoo ghetracteert / dat sy noch hare Dienarẽ diese by haer hadde niemant meer en sullen moghen schadighen. Want ick heb hare zielen alle nae Sathan ghesonden om van hem te ontfanghen loon nae haer verdiensten. Maer mijn beminde Heere isser yemandt die sy haere wetenschap gheleert heeft / in sulcker manieren dat die ons soude moghen helpen: Neent seyde Vyart / ende heb vreese dat ghy alhier langhe sult moeten verblijven. Ick en sal voorwaer antwoorden Palmerin : maer sal soo langhe soecken tot dat ick yemant vinde die hare tooveringe ontdoen can / tot welcken eynde de Vyart hem zijn peert gaf daer hy op ginck sitten / ende nam van hem oorlof/ begheveende hem daermede int velt sonder te weten wat wech dat hy soude houden.

Hoe Palmerin int Hof vande Princesse Zerphire quam de ghene die Trineus inde forme van eenen Hondt onderhielde, ende hoese hem dede aenhouden om haer te helpen teghens haeren outsten Broeder.

Het C.x, Capittel.

PAlmerin het peert van Vyart vercregen hebben/ reet so lange door Eylant van Malfade/ dat hy omtrent den middach quam aen een groote Riviere soo strenghelijc loopende / dat hem dochte dat ghenen mensch hy waer soo stoudt als hy woude/ hem en soude hebben dorven begeven om die over te passieren : nochtans hem recommanderende inde gratie van onsen Heere / sloegh hy de ooghen ten Hemel/ende seyde : O almachtighe Godt/ die altijdt bystandt verleent hebt ten ghenen die u dienen in gheloove ende hope / en wilt my te deser tijdt niet verlaten / ende dit gheseydt hebbende /gaf hy zijn peert(twelc seer sterck ende courageus was)de sporen / ende reet met vollen Toome inde Riviere / daer hy (sonder twijvel met een sonderlinghe hulpe van Godt in minder als een verrendeel vers over passeerden / ende wederom niet wetende wat wech ofte straet hy nemen soude/

ou de/liet hy zijn peert rijdē werwaerts
et woude.

Des niet teghenstaende quam hy es snachts te logieren in een groote Berghte / alwaer hy met zijnen Weert autende wordt in Arabischt spraecke/ ie hy gheleert hadde int Hof vanden Soudaen van Babylonien / hem vra-hende oft hy niemandt en wiste die en faem hadde van een erfaren Ni-romant te wesen. Daerop den Weert ntwoorden / niemandt met alsulcken oep befaemt te kennen / als de Vrou-we vant Eylandt van Malfade eenen ach reysens van daer gheleghen/ bijde welcke seyde hy onse Princesse onlanck eden gheweest is om by haer remedie e vinden tot een vreemde sieckte die aer sonder ophouden quelt : Waer erhout haer nu ter tijdt dese Princesse eyde Palmerin : thien mijlen van ier antwoorden hy / in een Stadt die wy Elain noemen. Ick sal mijn bestē oen / seyde Palmerin om van haer te weten offe eenighe saecke van dese Vrouwe gheleert heeft / ende daer met rusten gaende / reedt hy des smorgens met eenen vollen draf nae Elain toe/ niewers op denckende als op zijn on-ghelucK/ ende hoe hy zijne Cammera-ten wederom tot hare eerste forme sou-de moghen brenghen / in welcke fan-tasien hy ten lesten arriveerden omtrent de Stadt / alwaer hy voorts omrin-ghelt worden van twee hondert lichte Ruyteren / die den Prince Maulerijn Broeder van Zerphire aldaer doen segghen hadde / om alle dolende Rid-ders ende andere aventureerders daer voor by passeerende op te houden/ met den last nochtans datse die ghevanghe-nen aenden lijve niet misdoen en sou-den / indiense wilden sweeren haere Princesse in ghetrouwicheydt te die-nen teghens haren Broeder / twelck de oorsaecke was / dat die Mooren tot Palmerin seyden / gheeft u ghevan-ghen HeerRidder / ende sweert Me-vrouwe onse Princesse in haer goede recht te sullen helpen beschermen / ofte siet hier den doot voor uwe oghen.

De saecke valt my seer swaer ant-woorden Palmerin om datse moghe-lijck sal strecken tot verlenghinghe van het ghene ick meynden uyt te richten. Waerom dat ick ghisteravont van ee-nen Weert verstaen hebbe het groote ghelijck dat den Coninck van Nabot zijn Suster uwe Princesse aen doet/ be-lieft my seer wel haer nae alle mijn vermoghen daer in te helpen verde-dighen / mits dien nochtans dat het selve gheschiet vrywillichlijcken ende sonder bedwanck van ghevanckenis-se / welcke beleefde woorden der Mo-ren goetwillicheydt grootelijcks tot hemwaerts beweechden / ende mede bedenckende dat hy yemandts sonder-linghs moeste wesen om zijne costele wapenen ende t'schoon peert daer hy op rede / sondense hem met eenen Ridder van haer luyden wes by hae-ren Heeren Maulerijn / die alsdoen met zijn Suster van haere saecke was deviserende / soo dat den Edelman/ Palmerin in presentie van haer tween presenteerden / segghende tot den Prince : Mijn Heere / siet hier eenen Ridder die by ons seer cortelincks op-ghehouden is worden / ende soo beleeft ende eerlijck bevonden dat wy hem zijne Wapenen niet afghenomen en hebben / stellende hem tot uwer ghe-liefte. Ende ghedurende dit discours/ hadde Trineus (en eenen hondt ver-andert zijnde als voren) zijnen snuyt inden schoot vande Princesse / maer opsiende/ wordt hy Palmerin kennen-de overmidts hy door de veranderin-ghe van forme de kennisse van zijne oude vrienden niet mede verlooren en hadde / maer de selve soo wel behou-

den dat hy op Palmerin met sijne pooten om den hals quam springen ende lecten hem t'aenghesicht / kusten hem / suchten / huylen ende bedreef sulcken geveer / dat de Princesse seyde: Heer Ridder ick soude wel dorven sweeren dat u mijnen handt kent / want nae dat hem de Vrouwe van Malfade my gaf / en heb ick hem noyt anders niemandt als u alsulcke caressen sien bewijsen. Voorwaer Me-vrouwe antwoorden Palmerin / ick en can niet ghedencken dat ick hem oyt meer ghesien hebbe. Ten can in mijn ghelooff niet comen / seyde de Princesse / ende midsdien riepse hem / streelden hem / ende bewees hem alle vrientschap. Des niet teghenstaende en woude hy Palmerin niet laten / maer maeckten een seer droevich gheluydt / ende hadde altijdts den snuyt om hooghe aenschouwende zijne ouden vrient ende Cammeraet Palmerin ghelijck oft hy hadde willen segghen: helpt my doch uyt dese quellinghen van de meyninghe vanden hont en conde niet verstaen worden by niemandt / hoewel hy sulcken ghebeer maecten / dat hen een yeghelijck daerover verwonderden / sonderlinghe de Princesse die ten lesten tot Palmerin seyde: ick en can my anders niet laten voorstaen Heer Ridder / oft ghy zijt t'anderen tijdt gheweest eene vande Boelen vande Vrouwe van Malfa / daerom en wilt ons uwe ghelegentheyt niet verswijghen / wat u ghekent hebbende / ende wetende dat ghy my wilt dienen teghens mijnen Broeder / so sal ic uwe ordinarise soudie verdubbelen / oft alsulcke eere aendoen als uwe weerdicheyt verdient: Me-vrouwe antwoorden Palmerin ghy meucht hier voor uwe ooghen sien den aldermiserabelsten Ridder van alle de Christenē / die tot zijne groote ongeluck voor drij daghen int Eylandt arriveerden vande oude verbloeckte Vrouwe daer ghy afspreeckt / ende heb aldaer verlooren vijf Cammeraten die aldergetrouste vant gheheele Erdrijck / met twee Princessen / die in deucht ende eeren gheen ghelijck en hebben / maer ick heb haer verlies seer wel ghewroken over dese vileynighe oude hooren / want ick haer met mijne eyghene handen t'hooft van den lijve gheslaghen hebbe / ende om dat men my gheleyt heeft Me-vrouwe dat ghy voor weynich daghen by haer gheweest hebt om te besien ofse u soude moghen ghenesen seeckere sieckte / worde ick bedwonghen u in alderootmoedicheyt te bidden / dat ghy door gratie wilt segghen offe u eenighe saecken gheopenbaert heeft daermede ick mijn gheselschap soude moghen verlossen / u belovende in recompensie vandien alle mijn leven lanck uwen Ridder te blijven / ende my inden crijch teghens uwen Broeder alsoo te bethoonen / dat ghy sult moeten bekennen aen my alsulcke weldaet niet te vergeefs ghedaen te hebben / sonder daer nochtans eenich ander loon oft soudie voor te begheeren als t'voorseyde. Heer Ridder antwoorden de Joncvrouwe / ghy hebt seer wel ghedaen int straffen van dese wreede vrouwe / ende daer door ghewroocken soo veele deuchdelijcke Persoonen / dat ick u seer geerne soude helpen indient in mijnder machte ware: Tis wel also dat ick acht daghen by de vrouwe van Malfade bleef / maer en hoorden daer noyt eenighe saecken vertellens weerdich / als dat int hof vanden Coninck van Griske ende Romate eenen ouden Ridder woont Mussabelijn ghenoempt / den welcken sy seyde mijne sieckte alleene te souden kunnen ghenesen / soo veere die by yemant ter Weerelt gheholpen conde worden / soo dat ick alvoor een maent derwaerts vertrockende soude zijn gheweest / indien mijnen Vader

niet

iet gestorven en waer / ende dat mij-
en Broeder teghens my geenen crijch
heboert en hadde. Niet te min soo ge-
inge als denselven crijch geeyndich is /
enck ick my by denselven Mussabelijn
e voegen soo verre mogelijck. Maer ick
idt u Heer Ridder, seght my doch in
at maniere ghy dese Toovenaersse
ebt mogen dooden. Daerop haer Pal-
erin verhaelden de geheele geschiede-
isse vant fepte tot haerer allen groote
erwonderinghe / van dat hy alleene so
eele menschen hadde cunnē verslaen /
nde sonderlinge vanden Prince Mau-
erin die tot hem seyde: Voorwaer Heer
idder Mussabelin sal alnu hare Too-
erijen seer wel te niet cunnen doen om
at sy doot is. Maer by haeren leven
aest onmoghelick te volbrenghen voor
lle de Nigromanten vande gheheele
Weerelt / maer t'erchste is dat het Co-
inckrijck van Romate seer wijdt van
ier leydt / soo dat ghy groote moeyten
ult moeten hebbē om aldaer te comen.
De moeyten sullen my seer licht vallen
ntwoorden Palmerin / indien ick van
em conde verrijghen het ghene mijne
egeerten is / te weten / te verlostin-
he van mijn verlooren ghesellschap het
elck hy my ooch soo veel te lichtelijcker
oude vergunnen Me-vrouwe (seyde
y tot de Princesse) indien ick der-
waerts ghesonden worde door u ghe-
ndt met brieven van recommandatie /
n wilt u daermede niet quellen / seyde
e Princesse Zerphire. Ick heb eenen
idder nae mijnen Broeder ghesonden
en / om te sien oft hy vanden t'wist
ie tusschen ons verresen is sal cunnen
eys maecken. In dien hy densel-
en treft / soo sal ick u self in corten tijdt
ot daer toe ghesellschap houden.
Daer van moeten u duysent dancksegg-
ingen geschien Me-vrouwe antwoor-
den hy / want niet sulcks te doen / sul dy
my uwen eeuwighen onderdanighen

Ridder maecken / ende hier met seyde-
se hem in een seer schoone Camer om
hem aldaer te doen ontwapenen / altijts
ghevolcht wordende van haeren hont /
sonder dat yemandt de machte hadde
van hem te rugh te keeren / derhalven
Palmerijn tot de Princesse seyde ick
geloof voor de waerheyt Me-vrouwe
dat desen hondt yemandt moet sien die
my hier voormaels ghekent heeft ende
van dese duyvelinne van Malfade in
dit onredelijcke Beeste verandert is.
Ick en can my ooch anders niet laten
voorstaen antwoorden de Princesse die
hem eenen ricken mantel dede brengen
so geringe als hy ontwapent was / ende
leyden hem daernae inde Saele al-
waerse t'aventmael bereyt vonden.

Hoe de Princesse Zerphire van eenen schilt Knecht verstonde, hoe dat haerē Broeder de Stadt van Eylain wilde comen bevechten, ende het ghene dat daer over gebeurden.

Het Cxj. Capittel.

Als Palmerin na t'aventmael
met de Princesse Zerphire ende
haeren Broeder devi seerden /
quamder haestelick eenen Schilt-
knecht inde Camer heel nat beswect /
ende bycans uyt zijnen aessem van
moedicheyt / den welcken de reveren-
tie dede / ende seyde met eenen groo-
ten yver tot de Princesse. Me-vrou-
we seyndt doch haestelijck seer goede
wacht op alle de mueren van dese
Stadt / want uwen Broeder compt
die beleggthen met een sterck heyr Le-
gher / ende om dat mijn Meester die
ghy tot hem ghesonden hebt om peys
te maecken / hem voor ooghen stel-
den het ongheluck dat hy u hierinne
dede / is hy teghens hem in gramschap

ontsteecken/ende heeft by alle zijne Goden gheswooren / dat hy hem tot uwen spijte sal doen onthoofden / ende heb hem voor mijn vertreck al ghesien in handen des Beuls die hem nade executie leyden.

O Goden antwoorden de Princesse/ waerom moet den onnoselen soo wreeden doot voor my lijden / ende dit segghende omvingh haer soo haestelijck een seer groote droefheydt / dat haer herte van bangicheydt benaut worden / Soo datse gheheel beswijmt ter Aerden neder viele / soo langhe uyt haer selven blijvende / dat Palmerin meynden datse heel doot gheweest ware. Derhalven hy eenen swaren sucht dede / ende seyde : De doot van dese Princesse resteerdender noch aen mijn ongheluck / op dat ick alle middelen verliese om by Mussabelijn te gheraecken.

Ende hierentusschen dede haeren Broeder stercken azijn komen daermet hy haere Gheesten wederomme verweckten / ende haer daernae bestonde te vertroosten / segghende: mijn Suster wildy desperieren om de doot van eenen Mensch / neen en doet sulcx gheensins / maer grijpt couragie in dien den Coninck ons comt bevechten/ soo hebben wy goeden middelen om ons te defenderen / de Stadt is wel versien van Provande ende Soldaten / ende hem daer mede tot den Schiltknecht keerende vraeghden hy dien hoe veele Soldaten den Coninck in zijn Leger hadde. Nae dat ick heb moghen verstaen mijn Heere antwoorden den Schiltknecht / soo heeft hy voor het minste dry duysent Ruyteren ende ses duysent Voetvolcks/ alles seer wel toegherust. Ende hoe sterck is u Volck / mijn Heer / seyde Palmerin: wy hebben twaelf hondert alle uyt ghekosen Ruyteren (antwoorden hy) ende dry duysent Voetknechten / onder de welcke zijn acht hondert Archiers de aldercouragieuste diemen soude moghen vinden. Mijn Heer / indien ghy alsulcken ghetalle van Volcke hebt/ seyde Palmerin / soo rade ick u dat ghy u morghen te velde begheeft / u beloevende / dat wy in sulcken ghevalle in min als dry urey / alle haer Peertvolck opde vlocht sullen brenghen/ de welcke verslaghen wesende/ en sal sonder twijffel haer Voet-volck oock ghene langher weerstandt moghen doen / Ende en twijfelt niet voor de Victorie niet vreesen / want wy hebben Godt en de rechtveerdicheyt met ons.

Niet teghenstaende alle welcke vermaninghe den Prince Maulerijn seer bevreest was om hem met soo weynich volcks tegens so veele in hasart te stellen maer van zijne Capiteynen daer present zijnde mede daer toe gheraden wordende / greep hy moet / ende resolveerden hem des smorghens met alle zijn Volck int veldt te begheven/ waernae hem een yeghelijck nae zijn rustplaetse vertrock. Palmerin ghevolcht wordende van des Princessen Hondt/ diemen in geenderen manieren van hem houden en conde / ende als hem den Camerknecht ontcleden / quam hy hem mette pooten om eene vande beenen vallen / ende dede soo jammerlijcke creten ende huylinghen / dat Palmerin hem niet en conde onthouden van weenen / door dien dat hy/ ick en weet niet door wat inval denckende wordt op zijnen ouden vriendt Trineus/ende daerom in zijne ghedachten twijffelden / oft hy door de Toovenaersse van Malfade inde ghestaltenisse van den selven hondt verandert mochte wesen. Derhalven hy hem ginck omhelsen ghelijck oft een mensch gheweest ware / ende seyde : Eylacy mijn vriendt wat wildy dat ick toe/ wie

at ghy zijdt : ick denck wel dat ghy
u Menschlijcke creatuyre gheweest
ent /. maer soo gheringhe als desen
ijch gheepadicht is / sal ick veel eer
geheel Asia ende Africa omreysen/
s dat ick niet en soude remedie vin-
en om u met mijne Cammeraten ende
lle de ghene daer de betooveringhe
ande vervloeckte Vrouwe van Mal-
ade over gheschiet zijn te verlossen/
net welcke woorden den hondt stil-
weghe ghelijck oft hy hem te breden
ghestelt hadde / ende Palmerin te
edde wesende ginc hy op zijne voeten
gghen rusten / wes tot des anderen
daechs smorghens dat Palmerin soo
haest als hy de Dach ghesien hadde
opstondt/ hem wapenden met alle stuc-
ken / ende zijnen hondt byde Princesse
seyde / zegghende : Ick bid u Me-
vrouwe dat ghy uwen hondt doet op-
sluyten / want hy my in sulcker voe-
ghen bemint dat hy my anders niet en
sal willen verlaten / ende ick ben ver-
seeckert dat hy onder de Peerden voe-
ten doot ghetreden soude worden in-
dien hy my volchden.
Voorwaer ick sal hem veel-liever sel-
ver bewaren seyde de Princesse / want
ick veel-liever eene van mijne alderco-
stelijckste Juweelen verliesen woude
als hem om het groote secours dat hy
my noch nauwelijcks een maent ghe-
leden gedaen heeft. Waermet Palme-
rin haer den hont aenden hals-bant liet
houden / ende van haer oorlof nemen-
de ginck hy nae den Prince Maulerin
die met sommighe van zijne Capitey-
nen ginck wandelen voort Palleys/ al-
waer hy niet soo gheringhe ghecomen
en was / oft daer quam tijdinghe / dat
den Coninck met zijn Legher dien
nacht niet meer als twee Mijlen van
daer ghelegghen en hadde / het welck
Palmerin hoorende/ seyde tot de Ca-
piteynen : mijn Heeren ghy weet met
wat groote redenen datter gister avont
besloten is te Veldt te trecken / ende u
Volck is alle veerdich / daerom hebt
goeden moet / want ick beloove u dat
ghy uwe vyanden voor der Sonnen
onderganck gheslaghen sult sien indien
ghy mijnen raet wilt volgen ende haer
te ghemoet trecken / ende op dat mijne
woorden de wercken moghen ghelijc-
ken/ so sal ick indient u belieft ghesel-
schap houden / ende in alles dyslaen
den Capiteyn vande voorwacht / die
hem met vijf hondert Ruyters ende
duysent voet Volcks ghenoechsaem in
ordeninghe sal cunnen stellen. Ende
ghy mijn Heere seyde hy tot Maulerin/
sult ons voort moghen volgen met oock
soo veele Ruyteren ende Avontuyers/
ende uwe Archiers sullen ghelept mo-
ghen worden by uwen Gouverneur
Aldijn bescherint wordende van twee
hondert Peerden ende vijf hondert pic-
kiers/ die haer opde bagasie vanden vy-
ant sullen moghen werpen/ als dien in
de grootste disoordeninghe is ende de
ghene die resten sullen inde stadt mo-
ghen blijven : om die daerentusschen te
bewaren voor muterie oft andere ver-
raderije die eenighe schelmen souden
moghen te werck stellen : welcke opi-
nie haer allen soo goet dochte dat sy op
staende voet/ met het voorseyde volck en
ghelijcke ordeninghe uyt trocken / met
een groot gerucht van Trompetten en
trommen / wes by een Dorp een mijle
van daer gelegen op eenen bergh/ van-
den welcken sy den Coninc tot haer aen
sagen comen met zijnen gheheelen trou-
pe / ende was albereets maer een halve
mijle van daer / waerom Palmerin
beneffens zijnen Collonel zijn Volck
vande voorwacht den besten moet ende
courragie gaf die hy mochte / segghen-
de: mijn vrienden wy zijn op een plaetse

bequaem om te vechten eñ te verwee-
ren t'welck onse vyanden niet en doen/
oock zijdy hier om te verdeenghen uwe
natuyrlijcke Princesse in haer goede
recht / ende te bewaren uwe goederen
Vrouwen Kinderen ende vryicheyt/te-
ghens de wreetheyt van eenen Tyran:
daerom hebt goeden moet / want wy
hebben sonder twijfel de gonste vanden
almachtigen Godt met ons overmidts
de groote rechtveerdicheyt van onse
saecke. Doet verhalven den vyant huy-
den beproeven hoe veel stercker den
verweerder is die onrechtveerdelijck
bevochten wordt / als den bevechter
sonder eenighe reden gaen wy dan met
een resolutie courage / ende laet ons
altijdt dicht by den anderen ende in een
ghesloten blijven. Ende hierentusschen
hadde des Coninckx Ammerael die zij-
ne voorwacht gheleyden acht gheno-
men / dat zijne vyanden veel weyniger
in ghetalle waren als sy luyden: Wae-
rom hy meynden alles ghewonnen te
hebben/ende quam voort met een groot
ghedruys aenvallen opden troupe van
Palmerin die tot zijnen Capiteyn ende
volcke seyde : Courage Broeders/
alnu betoon een yeghelijck zijn man-
lijck herte / ghelijck ick u eenen Voor-
ganger hope te zijn / ende midtsdien
velden hy zijne Lancie met sulcken
crachte op den Ammerael dat hem/
noch Schilt/noch Harnas/noch Pant-
sier niet beschermen en mochten/maer
ginck hem de spere meer als eenen
voet lanck doort lijf / so dat den Nabo-
tier onder de voeten van zijn peert doot
op de eerde neder viele/ende Palmerin
sloech de handen voort aent gheweer/
ende bevocht daermet de ghene die den
Ammerael volchden soo valiantelijcke
dat hy met de dry eerste slaghen daer
van dry ter eerden dede vallen. In
sulcker manieren / datse noyt weder op
en stonden/ het welck alle zijnen trou-
pe oft voortochte alsulcken moet gaf/
datse haer Lancien in den arrest stel-
den / ende hem volghende wierpense
mette eerste treffinghe meer als vier-
hondert van haere vyanden ter eerden/
also braverende ende crijtende in haere
Nabotische spraecke / dat het eer duy-
velen als menschen scheenen te wesen/
dat Palmerin oock eenen nieuwen yver
aenbrochte/ want ghedachtich worden-
de de faule by hem bedreven van de
Christenen in Albanien / Duracien
ende Thessalien te hebben helpen be-
vechten / creech sulcke begeerte om die
te beteren over te Moren dat hy ghee-
nen slach en sloech / oft dien nam van
haer luyden eenighen arm ofte hooft
met t'welck de gheheele voortochte des
Coninckx alsoo verbaesden / datse haer
daer door / als mede om den doot van
haeren gheleyder ende de vrome cou-
ragie die Palmerins troupe betoonden
op de vluchte bestonden te geven. Maer
den Coninck quam haer met ghewelt
te rugh keeren ende versterken met
vijfthien hondert Ruyteren die hy ghe-
leyden/t'welck Palmerin soo haest niet
ghesien en hadde/ oft hy dede Maule-
rin ontbieden dat hy niet en soude laten
soo verre hy de victorie begheerden zijn
quadroen van plaetse te veranderen/ eñ
daermede vallen op des vyandts voet
volck / terwijle het met zijnen troupe de
furie van haer luydẽ Ruyteren van zij-
nen Broeder ghelept wordende souden
teghenstaen / ende dat Alcyn met zijne
Archiers de bagagie daerentusschẽ een
schermutsinghe soude cunnen loveren/
t'welck alles by Maulerin also goet ge-
vonden ende met sulcke neersticheyt int
werck ghestelt dede worden / dat den
Coninck (hem van allen zijden bevochtẽ
siende / ende dat de slachtinghe die hy
voorseecker dochte te winnen / bycans
verlooren was) van gramschap meyn-
den te rasen / eñ wierp hem als despe-
raet

et onder den troupe van Palmerin
et soo grooten furie dat hyer voor
ne ophoudinge ses het leven benaem/
mende daernae van achteren een
epe wonde gheven inde rechte zijde
n Palmerin / die den steeck soo haest
et ghevoelt en hadde oft hy keerden
em snelliick om / ende kennende den
oninck die hem daer te vooren by
e andere Soldaten ghewesen was/
ypde hy: ha ghy Tyran/ huyden suldy
loon ontfangen/ghevende hem daer-
nede so dapperen slach opten helmet/
at hy die in stucken op de eerde dede
lieghen/ende denselven slagh vernieu-
ende / cloofden hy hem t'hooft op tot
nde hersenen / t'welck de Ruyteren van
Nabot alsulcke vreese aenjaechden/datse
ycans alle de couragie verlooren/ doen-
e ter contrarien de ghene van Palme-
in alsulcken moet crijghen/datse haere
rachten verdubbelden/ ende soo dap-
er streden datse de eerde bycans be-
eckten met de doode lichamen van ha-
e vyanden / daervan haer de reste op
e vluchte gaven t'welc Maulerin sien-
e ende wetende dat zijnen Broeder
oot was / dede terstondts den afkeer
lasen / als niet willende dat de ghene
reedelijck ghedoot worden / Daer
an hy Heere hoopten te worden. Des
iet teghenstaende vuyrden Palmerin
ijnen troupe met alsulcken heftighen
noete aen int vervolghen / datter van
en Nabotiers stert oft steel soude heb-
en ontcomen / ende hadde hem Mau-
erin selfs niet comen bidden dat hy de
ootslaninghe wilde doen ophouden/
lsoo was Palmerin op haer luyden
verhitst. Maer Maulerin tot hem
oopende / quam hem omhelsen met
ytgherechte armen/ende seyde: Och
blomme van alle Ridderschap / wilt
doch om Godts wille ophouden op dat
e onnoselen niet ghestraft en worden/
over de Tyrannije van haeren Prince.

Voorwaer het belieft my seer wel ter
Liefden van u mijn Heer antwoorden
Palmerin/ hoe wel dat my haren prin-
ce ter doodt toe ghewondt heeft. Och
Goden seyde Maulerin/ dat en hope ic
gheensins / ende hem daermet by de
handt nemende layden hy hem nae de
tenten die opghericht waren/ om daer
in na slachtinghe de ghewonden t'ont-
fanghen/ alwaer zijne guetsuyre vande
Medecijnmeesters seer neersticch ghe-
visiteert ende verbonden worde/t'welck
ghedaen zijnde gaf Maulerin aen Al-
vijn den last om alle de dooden te begra-
ven/den buyt te vergaderen / ende den
Coninck Cirene aende Nabotiers te
seynden/om hem weerdichlijck te doen
begraven binnen Nabot / Hooft stadt
van het gheheele Coninckrijc/ als voor
ghesept is. Twelck : beschickt wesen-
de ende Palmerins wonde verbonden
zijnde/ wordt hy sachtelijc te peerde ge-
holpen / ende wilde den Prince Mau-
lerin beneffens hem rijden/doende voor
haer rijden vijftich waghens gheladen
met de Wapenen ende ghewe er van
hare verslaghene Vyanden/een yeghe-
lijck vande selve wagens vergeselschapt
wordende met thien Ridders / ende in
sulcke oordeninghe quamense met gro-
ten Triumphe inde Stadt van Elain/
alwaer sy met grooter blijdtschap ont-
fanghen worde vande Inwoonderen
die met luyder stemme riepen : wille-
com moet onsen Victorieusen Prince
Maulerin zijn / ende een eeuwich lof
den couragieusen Ridder die ons ghe-
wroocken heeft vanden Tyrannischen
Coninck / t'welcke soo langhe duyrden
tot datse int Palleys quamen / alwaer
Palmerin overmidts zijne wonde seer
sorcelijck vant peert ghehelopen ende
vanden Prince gheholpt worde tot inde
Kamer van zijn Suster Zerphire / die
hem quam omhelsen/ ende seyde. Och
mijn vrient hoe seere ben ick t'uwaerts
gehouden

ghehouden hoe ist moghelijck dat ick uwen dienste ten vollen soude konnen vergelden/'tis alles voldaen Me-vrouwe antwoorden Palmerin/ want wetende mijnen dienst u aenghenaem te zijn/is my vele grooter weldaet als oft ick ghewonnen hadde 'tgheheele Coninckrijc/ alsoo hebt ghy oock ghedaen seyde Maulerijn/ want indien ick daer van de Kroone verkrijghe/ soo geschiet het alleene deur uwen middel / ende hier na dede hy hem met alsulcke neerstichept meesteren als oft hy zijnen eyghen Vader gheweest ware/zeyndende daerentusschen oock aen allen oorden des Koninckrijcx Posten / om de Inwoonderen der Steden te kennen te gheven dat hy haer alles vergaf ende de Princen Ridderen/ Edelupden ende Soldaten te ontbiedē/ dat hyse veel beleefdelijcker soude tracteren/ als zijnen Broeder ghedaen hadde / ende datse niet en dorfden vreesen voor den krijgh teghens hem ghedaen / want hem wel bekent was datse deur bedwanck daer toe ghebrocht waren/ ende wiste alle de onderdanck voorts soo wel te bewegen/ dat hy in drie weecken daer na Coninc van Nabot ghekroont worden / by alle de Princen ende Baroenen des geheele Coninckrijcx/tot der Princesse Zerphire groote blijtschap / die in haer mede boven maten seer vermeerderden alsse hoorden dat upt het perijckel was de sorchelijcke wonde van Palmerin/alsoo datse van grooter vreughde om hem meerder playsire aen te doen/hem ginc schencken haren Hondt die altijdts gebonden hadde gheleghen / nae dat hy by Palmerin in de bewarenisse vande Princesse bevolen was / maer hem aldus in vrpichept ziende dede hy duysenterley sprongen/ende bedreef groote vreuchde / ghelijck oft hy volcomelijck gehoopt hadde de weldaet die hem aenstaende was van zijnen beminde vriendt Palmerin / die wy gheheelijck sullen laten ghenesen / om daer en tusschen te vertrecken in wat manieren den Soudaen verstonde de verslaninghe van zijn Legher voor Constantinopolen.

Hoe dat eene vande Neven vanden Coninck van Balisarke de tijdinghe aenden Soudaen van Babilonien brocht, vant verlies van zijn Legher voor Constantinopolen, ende hoe Archidiane den Slave Ptolomeus cocht.

Het C.xij. Capittel.

TErwijlen den Coninck van Balisarke met zijnen Legher voor Constantinopolen vochte / als vooren verhaelt is/ was een van zijne Neven met twee bespieders schepen uytgevaren / om te vernemen oft de Christenen noch eenich meerder secours creghen/ ende meynden wederomme nae de anderen te keeren/als hy ontwaer worden de twee Galeaten die ontvluchten / als inde voorgaende Capittelen ghesept is / ende met vollen seyle tot hem quamen / van de welcke hy verstondt haere droevighe neerlage/ wie heefter opt meerder vreese gehadt als alsdoen desen Turck creech.

In sulcker voeghen datmen niet en dorf vraghen oft hy Schipsgesellen int werck stelde/want hy dede meer wechs in acht daghen / als hy t'anderen tijdte (in geen vreese zijnde) in een maent gedaen hadde/ soo dat hy ten lesten Lant quam nemen in een Eplandt daer hy hem op verseeckert hielde/ende aldaer een goede wijle verblijvende / sonder te sien dat yemandt van zijn gheselschap hen bereyden om wederom nae zijn Landt te keeren / seyde hy in hem selfs ; By Mahon ick sal wederom

eren al souden wy den Soudan doen erven / ende t'Scheep gaende / arri= veerden hy in een weynich tijdts inde aven daer zijnen Oome so triumphe= ijk uytghescheyden was / ende van aer ginck hy naer Palleys / alwaer hy en Soudaen te voeten viel / doende ijn er:uys het beste dat hy mochte / iem mede te kennen ghevende / hoe at zijnen Oome doot ghebleven / ende lle de reste van zijnen volcke versla= ghen waeren voor Constantinopolen / nde datse Palmerin ende den Prince Olerike al door tempeest verlooren adde eerse daer arriveerden : welcke ijdinghe den Soudaen op een ghelijck ijdt in droef het ende toornicheyt dede allen / soo dat hy eenen swaren sucht ede / ende met luyder stemme riep : O Goden wat heb ick teghens u soo grof= elijck misdaen om te verdienen so swa= ren ongheluck : O Fortuyne hoe sot is hy die hem op uwe lachende aenge= sicht vetrouwet / indien ghy my den couragieusen Palmerin met den Ede= len Prince Olerike noch ghеladen hadt.

Och goeden Koninck van Arabien / wat droefheyt suldy bedrijven om het verlies van uwen beminden Soone / van een saecke vertroost my / te we= ten / dat ick hoop dat sy noch int leven sullen wesen / ende ywers met gheluck doort onweder aenghecommen zijn / maer tis hoet is / so en sullen Nochtans de Christenen daer met alsoo niet pas= seren / al seude ick mijn Coninckrijck ende alle mijne heerlickheyden dae= romme verliesen / ende hem daernae wederom totten aenghecommen Rid= der kerende seyde hy. Ende vande Christenen hoe veel bleefter : een seer groot gh•tael mijn Heere antwoorden hy / ende ben verseeckert dat inden eer= sten storm den Soone des Keysers met den jonghen Prince Cariteos haer le=ven eyndichden. Des niet teghenstaen= de / soo verlooren alle u volck nae den doot van mijnen Oome haer couragie. In sulcker voegen datmen in weynich tijdts alle onse Schepē / d'eene in brant sach staen / ende d'andere te gronde gaen / ende vertelden hem voorts de gheheele ghelegentheyt vande geschie= denisse. By den hooghen Godt seyde den Soudaen. Ick sal daer over alsulc= ke wraecke doen / dat duysent Jaren hier nae daer van noch ghesprooken sal worden / ende op staende voet dede hy roepen Maucette zijnen Ambassa= deur / tot hem segghende : Maucette mijn Vrient / ghy moet aenstont nae mijnen Broeder den Soudaen van Persen reysen / ende hem aensegghen dat hy teghens de toecommende maent van Meerte in ordeninghe stelle alle zijne macht om my bystandt te doen te= ghens den Keyser van Grieckenlandt / hem van mijnent weghen sweerende / dat hy voor hem sal behouden alle het ghene datter ghewonen wordt / want ick voor my daer van anders niet en begheere als de faem van wrake. Mau= cette desen last ontfaen hebbende / ver= trock aenstont / ende drie daghen gereyst hebbende / ontmoeten hy ses Mooren dit twee Christen slaeven (te weten Ptolomeus ende Colmelie) naer Hof vanden Soudaen te vercoopen brach= ten / aende welcke Maucette vraech= den wat het voor Volck was / die sy al= soo ghebonden ende ghekettent met haer leyden. Mijn Heer antwoorden sy / het zijn Christen slaeven die den Ammerael Olimael een wijle tijdts ge= leden op Zee verceregē heeft / ende voor buyt aen eenen zijnen Neve ghegheven hadde / den welcken voor een Maent ghestorven is ende om dat zijne Wedu= we haer niet langher in huys en bege= ert / seyntse ons om haer luyden int Hof te vercoopen.

Maucette

Maucette gehoort hebben datse veyl waren / cocht Colmelie ende liet haer Ptolomeus om dat hy sieck was / ende reysden daer met voort om zijne Ambassetschap te volbrenghen / en de Moren namen den armen Ptolomeus (die overmidts sijne kranckheyt seer mager ende bleeck was / met tot opde merct daermen de slaven vercochte / alwaer terstont by haer quam eenen Smit van de allermismaecste forme diemen soude hebben moghen vinden / wesende achter ende voor geaevelt ende gebult/ eñ hadde een scheyf been met een cromme neuse/in somma het was soo leelicken creatuyre/ datmen nieuwers beter als niet hem de Kinderen soude hebben moghen verveeren/den welcken Ptolomeus cochte ende vraechden hem uit nae huys leyden/oft hem wel ghelieven soude zijn ghewoonlijcke tijtcortinghe te maecken van des daechs derthien ofte veerthien uren te spelen met een cleyn Hamerken dat niet meer als vijfentwintich oft dertich pont woegh/ maer als Ptolomeus hoorden dat hem dit wanschapen dier in alsulcken state wilde stellen / nam hy eenen voet / ende liep den Moore dat hy vijf oft ses mael op de eerde rontsom tuymelden / alsoo hy doch overmidts zijne heuvelen bijcans van ronde forme was/t'welck terstandts eenige andere tot hem dede loopen die hem met coorden soetelick wilden strelen/maer t'zijnder geluck quam aldaer voorby passeeren de schoone Archidiane die sulcken gheneuchte ghenomen hadde / in datse Ptolomeus den gheheuvelden Moore alsoo hadde sien doen omtuymelen / datse haer niet en conde onthouden van lachen/ en siende hem van soo braven statuyre ende welghemaeckte leden zijn/wordtse gedachtich opde excellente forme van haren Palmerin/ t'welc haer tot hem alsulcke goetwillicheyt beweechdē datse by hem ginck / ende seyde: mijn vrient hoe hebt ghy soo stout dorven zijn vanden Moore te misdoen daer ghy maer eenen slave en zijdt? Me-vrouwe antwoorden Ptolomeus (op zijn knien vallende om dat hy aen haer ghevolch wel sach / dat het eenighe groote Princesse mochte zijn) om dat ick eenen Ridder ben / heb ick veel liever doot gheslaghen te worden/ als slave te zijn van sulckē snoode creatuyre. Ghy zijdt dan Ridder seyde Archidiane/ist uwen dienste Me-vrouwe antwoorde hy. Doen dede de Princesse sonder yet wijders te vragen den Moor twee hondert Seraphs gheven / ende Ptolomeus by twee Schiltknechten in palleys leyden / alwaer hy door haer ghebodt voort ontbonden wort / ende met Ridderlijcke Cleederen ghecleet/ waernae hem de Princesse voorts by haer ontbode in haer Camer/ hem vraghende wat Fortuyne hem aldaer ghebrocht hadde : waerop hy heel t'gheheele discours dede van zijne ghevanckenisse / ghelijck ghy hier boven hebt moghen hooren / als oock van alle de moeyten die hy sinder gheleden hadde/ door de ghedachtenisse vanden welcke hem de tranen overliepen / segghende: maer noch en ist my so veele verdriedts niet Me-vrouwe / van dat ick soo veele quellings gheleden hebbe / ende tegenwoordich noch uwe slave ben / als dat ick verlooren hebbe eenen Cammeraet Palmerin van Oliven ghenoempt/ den alderbesten Ridder diemen ter Weerelt soude moghen vinden. Als Archidiane hem aldus hooren spreecken/ namse hem alleen/ende seyde: ghy bent dan eenen Cameraet vanden vromen Palmerin. Jae ick voorseecker Me-vrouwe antwoorden hy / ende weet meer van zijne saecken als yemandt ter Werelt levende. Soo bid ick u dan seyde de Princesse dat ghy my opde gheloove die ghy den oppersten Schepper van

le dinghen schuldich zijdt segghen
ilt/ oft hy van onse wet is / ende eenen
nghen tijdt stom gheweest ghelijck hy
hier verhoonden. Voorwaer. Me-
rouwe antwoorden Ptolomeus / ghy
ermaent my soo hooghe dat ick veel
ever mijn leven soude willē verliesen/
ls u in eenich pont liegen. Hy en is
heensins van uwe wet/ maer is Chri-
en ghebooren uyt Grieckenlandt/ oock
n heeft noyt saplieringhe van spraecke
heleven / soo dat hy den stomme ghe-
eynst moet hebben/ om eenich perijc-
kel oft de doot ontvlieden/ alwaert ghe-
n proffijt en was om t'leven te verliesen
want tis den alderwijtsten diemen sou-
e moghen vinden om ghevepnstheyd-
en te ghebruycken inden noot. Mijn
rient seyde de Princesse/ om dat ghy so
rooten bekenten ende Cammeraet zijt
anden Ridder Palmerin / soo geef ick
volcomen vryicheyt / want ick soude
eel liever mijn eyghen leven verliesen
ls yet wes qualijck tetracterē dat hem
engingh e/ maer sal u een secreet open-
aeren mijn beminde vrient/ twelck ick
idde dat ghy boven alles soo ghetrou-
welijck secreet wilt houden/ als uwen
Cammeraets Ridderlijcke daden groot
zijn. Eylacy zijne groote schoonheyt
met sijne excellente deuchden ende al-
derbeleefste ghemaniertheyden die hy
alhier een jaer lanck int Hof van mijnen
Vader ghebruyckt heeft / hebben my al-
sulcke slave van zijne liefde ghemaeckt/
dat ick niemant anders ter Werelt be-
minnē en can/ jae mijn beminne vrient/
hebben my ghebrocht in alsulcke quel-
linge overmits zijne absentie/ dat mijnē
gheest moede zijnde van alhier in sulc-
ken verdriet te leven/ seer cortelingh uyt
dit eerste Lichaem moet scheyden / om
int ghemuerhelijcke Hemelsche Para-
dijs te gaen soecken oft hy aldaer ee-
nen gheluckigheren state soude mo-
ghen vinden / soo verre ick cortelingh
niet wederom en crijghe mijnen be-
minden Palmerin. Och stercke liefde/
hoe groot zijn uwe crachten/ mijnen al-
derliefste is een Christen contrarie van
mijne wet / ende maer een doolenden
onbekendten Ridder / ende ick een
eenighe Dochter vanden machtighen
Monarch des Soudaens van Babi-
lonien : Des niet teghenstaende hebt
my daer toe ghebracht / dat ick in
plaetse van ghebeden te worden / hem
selfs heb moeten versoecken / contra-
rie vande schaemte der jonghe Doch-
teren / die haer begheerten aen haers
ghelijcken niet en dorven openbaren/
hoe wel zijt t'selve wel dickwils inden
wil soude hebben / maer t'wordt haer
ick en weet niet door wat wreede wet
(een Tyran over ons) verboden / dan
de liefde bedwinght my dat ick eeuwe-
lijck zijne Dienaersse moet blijven/
wilt daerom o mijn beminde vrient
my noch yet wes van hem vertrecken/
want ick my niet en can versaden / in
van hem te hooren spreecken. Als
Ptolomeus hoorden de Princesse met
alsulcke sieckte beheept te zijn / dochte
hy een goede gunste vande Fortuyne
ontmoet te hebben / ende viel op zijn
knien / bedanckende haer eerst voorde
liberaelheyt van zijne vryghevinghe/
ende daernae bestonde hy haer te ver-
halen de cloecke feyten die by Palme-
rin ende Trineus in Enghelandt be-
dreven waren / ende hoe zeydes Co-
ninck Dochter met haer ghenomen
hadden / die oock noch in der Turcken
handen ghevanghen was/ verswijgen-
de nochtans dat Palmerin Polinarde
tot zijn alderliefste vercorē hadde/ over-
mits hy wel dochte datmen seer noode
hoort dat een ander de saeckē besit/ die-
mē voor hem selfs begeert/ sonderlinge
de Vrouweluyden / maer wat segh ick
sonderlinge de Vrouweluydē/ de mans
zijn noch met meer der Jalousheydts
ghequelt/

ghequelt/ hoe wel zijder weynigher reden toe hebben / om datse overvloedich ghenieten t'ghene de arme Vroukens souden moghen ghebreck lijden. Ende hieren tusschen stont der Princesse geheel peysachtich / maer voorts daernae haer stemme op nieuwes verheffende/ seydese tot Ptolomeus: Voorwaer ick en kan anders niet achten / dan dat hy van hier ghescheyden is om u luyden mette selve Princesse van Enghellandt te gaen soecken. Maer weet ghy wat ick bedocht hebbe / ick sal mijnen Vader te kennen gheven dat ghy in desen Lande woudt comen om Palmerin te soecken / als int seker verstaen hebbende / dat hy noch int leven soude zijn/ eñ dat u de Moozen door ankennisse ghevanghen hadden / want ick ben verseekert dat hy u door sulcke manieren alle nootsaeckelinghe dinghen sal doen leveren / om hem allenthalven te moghen reysen soecken/ het sy te Water oft te Lande overmidts hy hem meer bemint als eenighen Ridder ter Weerelt/ ende indien u den almachtighen Godt soo gunstich wesē wilde / dat hy u durch gratie in zijne presentie gheraecken liet/ soo en wilt doch niet laten my ten minsten eenighe nieu maren van hem te laten verstaen/ want my sulcx veel grootere vreuchde soude veroorsaecken/ als yemandt soude connen bedencken / die oock by my in gheender manieren tot uwaerts onvergouden sonde blijven. Waer in haer Ptolomeus beloofden gheensins te sullen faillieren / ende de Princesse wiste hare saecken soo wel int werck te stellen dat Ptolomeus in min als een Maent versien worde van Wapenen/ cleederen/ Dienaers/ ende veertich uytvercosen Ridders om hem te verghesellschappen. Oock worden voor hem toegherust twee oorlochs Schepen seer wel gheprovandeert voor een gheheel Jaer / op dat hy daer met allenthalven inde haven soude moghen vaeren/ om te vernemen oft Palmerin erghens aenghecomen mochte zijn/ ende den dach ghecomen zijnde dat hy wilde vertrecken / nam hy oorlof van den Babilonischen Soudaen / ende wordt vande Princesse gheleydt wes in de haven/ alwaer sy hem voor den lestē adieu een soet cussken gaf / ende seyde Ptolomeus vrient / indien ghy my wedecomme brocht den Ridder Palmerin/ ick soude u vande grootste Heeren maken van gheheel Orienten. En twijvelt niet Me-vrouwe antwoorden hy / ick sal mijn de voor doen/ ende daermet te Schepe gaende/ ghebode hy datmen de Seylen optrecken soude / ende voer in volle Zee / alwaer wy hem sullen laten seylen tot dat hy zijnen Cammeraet Palmerin ontmoet.

Hoe Palmerin ende de Princesse Zerphire uyt Elam vertrockt om te Romate by Musabelijn te reysen, ende van het ghene haer tusschen weghen ghebeurden.

Het C.xiij. Capittel.

DE wonden van Palmerin ghenesen zijnde / den Coninc Maulerin het Coninckrijck in gherusten staete ghestelt hebbende/ wilde de Princesse Zerphire met den Heer van Olieven nae Mussabelyn reysen ghelijck sy belooft hadde eñ dede in oorden stellen ses staet Jofvrouwen eñ twelf Camenieren met vierentwintich Schiltknechten ende hondert Ridderen soo wel ten dienste van Palmerin als van haer selfs / ende den dach ghecomen zijnde datse vertrecken wilde/ dedese den Hondt diese Palmerin gheschoncken hadde op slupten / maer hy maecten sulcken gherucht/ ghecrijdt eñ ghehuyl/

thuyl/datse hem bycans tegens heuren
nick moeste doen los laten. Los gheco-
ten zijnde/begost hy met sulcke snellich-
eyt te loopen/dat het scheen syne pooten
gheen aerde te roerẽ / tot dat hy by Pal-
merin quam / die alreede met den nieu-
wen Coninck Maulerijn voor uyt ghe-
reen/ ende meer als eenen worp weechs
ut het Palleys ghecomen was/ alwaer
in den Hondt achterhaelden/ eñ sulcke
resten bewees / dat hem een yeghelijck
ner van verwonderden / twelck Pal-
merin in syne oude ghedachten dede val-
n van dat hy een Mensch gheweest mo-
e zijn / ende seyde tot den Hondt / wie
at ghy zijdt betrout vryelijck op my
at ghyder u deel af hebben zult / indien
y eenighe remedie vinden / waerom
hem niet wilde nemen / doende hem
t dien eynde op een karker met wat
roys legghen / ende de Princesse met
aer gheselschap verwacht hebbende/
avense haer met op den wech / soo
nghe van Maulerijn gheselschap ghe-
ouden wordende / tot datse quamen
ent eynde van zijn Coninckrijck / al-
aer hy van haer oorlof nam / ende
wederom nae Nabot track / ende Pal-
merin reysden mette Princesse ende haer
heselschap / menighen dach passee-
ende veele rijcken ende contreyen / son-
er eenighe avontuyren te ontmoeten/
ie weerdich zijn om te vertellen / tot
atse aent eynde vande heerlicheydt van
Persen quamen op eenen hoogen Berch/
oven op den welcken de Princesse hae-
e tenten dede spannen om het avont-
mael te bereyden / het welck ghenomen
hebbende / vertrock hem een yeghelijck
p zijn rustplaetse / uyt ghenomen twin-
ich Ridders die ghestelt worden om
e waerte te doen. Dan ten was nau-
welijcks twee uren gheleden / oft sy be-
gosten alle te slapen door de moyten vant
reysen / maer Palmerin de vreemdicheyt
vande plaetse siende / en wilde den ghe-
heele nacht niet van zijne Wapenen af
doen als den helmet ende de handtschoe-
nen / ende met de reste op een deecken lig-
ghen gaende wordt hy omtrent den mid-
dernacht wacker/ende en conde niet we-
derom gheslapen om de vreemde fanta-
sieren die hem int hooft quamen van alle
zijne gepasseerde Fortuynen. Derhalven
hy opstont ende nemende zijn hantschoe-
nen / helmet ende rappier / wilde hy yet
buyten de tenten gaen spantseren / ende
de berghen ende dallen met de vreemde
gheleghentheyt vande plaetse aenschou-
wende op dat de mane seer claer eñ hel-
der scheen / ende aende deure vande ten-
te comende vont hy de eerste schiltwacht
alsoo soet slapen dat hy hem niet en wilde
wecken / maer voort passeerende tot een
stuck weechs buyten de tenten sach hy
recht op hem aencommende een eysselijck
Beste veel grooter licht / van sich ghe-
vende als oft mender hondert Tortsen
hadde comen draghen / ende was van-
de hoochte van een peert / vande lenghte
van een vadem / ende vande forme van
eenen wilden Bock / oock haddet twee
groote hoornen voor int hooft / ende int
midden vande selve een ooghe / twelck
dese groote claerheyt gaf / ende zijne
clauwen waren sterck ende scherp als
de punten van stael / ende snijdende als
scheermessen / met de welcke het den
Ridder nam die tot de buytenste wachte
ghestelt was / ende scheurden hem meer
als aen ses stucken / om dat hy mede
int slaepe ghevallen ende het Beest nae-
der was als Palmerin / die hier van
seere verschrickt wort/ende seyde. Mijn
Godt doet my bystandt teghens dit ver-
veerlijcke Beest / ende daer met zijnen
helm sluytende ginck hyt met een groo-
te couragie te ghemoete / ende het Beest
teghens hem. In sulcker manieren
dat het ten eersten maele met zijn twee

hoorne n soo verre door zijnen Schildt
liep / dat het die niet wederom uyt ge-
trecken en conde / ende terwijlen het
hier met besich was / ontfinghet van
Palmerijn soo grooten wonde inden
buyck / dat het inghewant daer uyt be-
stonde te l oopen. Des niet tegenstaen-
de soude hyder sonder eenich mercke-
lijck gheluck / t'leven hebben moeten la-
ten / en haddet niet gedaen zijnen Hont
die ter goeder abentueren wacker wor-
den / ende Palmerin inde tenten niet
vindende / liep hy buyten / alwaer hy
hem effen quam sien in dit perijckel /
Derhalven den couragieusen Hont dit
wreede beeste int midsen van zijnen stert
greep die groot was ghelijck den steert
van eenen Leeu / ende beetet ende troc-
soo langhe / dat het op de een zijde vie-
le / sulcken creet ghevende / datse alle
in de Tenten wacker worden / ende haer
bereyden om daer toe te loopen / terwij-
len Palmerijn het beest soo veele slae-
ghen gaf / dat hyt int leste t'hooft vant
lichaem dede vlieghen / overmidts het
hem selven voor mette hoornē verwert
vonde inden schilt / ende achte ghetra-
vailliert vanden Hondt. In sulcker ma-
nieren / dat Palmerin de victorie ver-
creech / tot grooter blijtschap vade Prin-
cesse / die hem (alleene met een nacht-
mantel becleet) te ghemoete liep omhel-
sen / ende vant groot perijckel wille-
com heeten / segghende: Och mijn
vrient / hoe hebdy desen duyvel dorvē
bestrijden. Uwen Hondt Me-vrouwe
antwoorden Palmerijn / heeft my hier-
inne meer hulps bewesen als ghedaen
soude moghen hebben thien gewapen-
de Ridderen. Derhalven ick hem altijt
te meer sal beminnen / Oock heeft Godt
alle oncedelijcke beesten geschapen on-
der de macht vande menschen / Dae-
rom laet ons zijnen naem ende weldae-
den dancken ende loven. Dit ghesept
hebbende dedense den dooden Ridder
begraven / waer van Palmerin in den
schildt nam in plaets vanden sijnen / om
dat die heel verdorven was bijt voorsz
eyselijcke Beest / t'welck sy aldaer opde
plaetse lieten liggen / alwaert daernae
sulcken stanck gaf / datter bycans nie-
mant by en dorste comen vande In-
woonders vant landt / diet in sijnen le-
ven in groote vreese ghehouden hadde /
wordende van haer Balisike genoemt /
ende de Princesse voorts hier na de cla-
re morgenstondt des daechs comste ver-
condighen siende / dede haer bagagie
laden ende reysden met alle haer ghe-
selschap voort / tot datse quamen int Co-
ninckrijck van Romate / alwaer haer
seer groote eere bewesen worde. Ick sal
u vertrecken waerom den Coninck van
Romate Abimar ghenoempt / en had-
de hem noyt voor onderdaen willen
houden vande heerschappie van Per-
sen / waerom den Soudaen vandien
hem onlancx leden eenen Ambassadeur
ghesonden hadde / door den welcken hy
hem ontbode dat hy hem eedt soude
comen doen als zijnen onderdanen / oft
dathy by faute vandien niet alleen de
Menschen / maer oock de Beesten van
alle zijne Landen doort scherpte des
zweerdts soude doen passeeren. Van
welcke straffe Legaetschap Abimar seer
verwondert worde eñ vraechde Mus-
sabelijn die hy als eenen Propheet hiel-
de wat dat hy beste antwoorden soude.
Daerop hem Mussabelijn antwoorden /
en laet uwe Majesteyt geen vreese heb-
ben vande hooveerdighe dreyginghe
des Soudaens / want boven dien dat
ghy twee Soonen hebt / te weten / mijn
Heeren Toman / ende Drumijn Man
van Me-vrouwe de Princesse uwe
Dochter / dat twee seer couragieuse eñ
cloecmoedighe Princen zijn / so comen-
der noch herwaerts met de Princesse
Zerphire Suster vanden Coninck van
Nabot twee anderen die u van zijn Ty-
zannije

...nghe verlossen sullen / ende vrient-
...ap stellen tusschen u ende hem/daer
... antwoordt ootmoedelijck dat ghy
...mandt onderdanich en zijt als God/
...t die justitie ende u eyghen selfs.
...elcke woorden Abimar gheloof gaf/
...de ontbode in alle de Steden van
... Coninckrijc daer de Princesse Zer-
...ire door te passeeren hadde / datmen
...er met groote feeste soude inhaelen/
...e niet min eeren aendoen / als oft
...n eyghen Persoone ware / oock gaf
... den Ambassadeur vanden Soudaen
... antwoort dat hy gheenen hooghe-
...n Heere van zijn Landt en bekenden
... hem selfs/ ende niemandt onderda-
...ch en dochte te wesen / als de gene die
...m mette Wapenen daer toe dwonge.
...iet tegenstaende dat t'selve antwoort
...eschieden gheheelick teghens den
...lle vanden Prince Toman / die ver-
...st was opde jonghste Dochters des
...oudaens / waeromme hy soo gherin-
...e als den Ambassadeur verreyst was
... Mussabelijn ginghe / ende seyde.
...ch mijn Vriendt Mussabelijn / ghy
...bt my grootelijcks te cort ghedaen
...n dat ghy mijn Vader gheraden hebt
...ijch te vueren teghens den Soudaen/
...ant ghy weet wel dat ick de jonghste
...ochter van hem in sulcker manieren
...minne / dat mijnen Gheest noyt ghe-
...st en zal zijn / indien ickse niet tot
...ijn Princesse en vercrijghe. Mijn Hee-
... antwoorden Mussabelijn / ghy en
...bt gheen reden van also te spreecken /
...an de twee Ridders die u Vader uyt
...et perijckel sullen brenghen / die sullen
...ock tot uwen wille helpen / om dat
...et de twee alderbraefste Ridders zijn
...emen soude moghen vinden / hoe wel
...at den eenen daer van alnoch niet be-
...ent en mach worden : Maer indien
...y u teghens den anderen proberen
...ilt / soo suldy mijn segghen waer-
achtich bevinden / ende sal u mede
de maniere segghen hoe ghy daer toe
sult moghen gheraecken. Doet bijde
Fonteyne van Cedre die niet meer als
een halve mijle van hier en is / twee
tenten spannen / in eene van welcke
ghy u sult moghen houden met uwen
Swagher Drumijn / ende achtien van-
de couragieuste Ridders die ghy int
Hof van uwen Vader sult cunnen uyt-
kiesen / ende de Princesse uwe Su-
ster met thien van haere staet Jof-
vrouwen int d'ander stellen / doende
eenen boochscheut weechs daerboven
oprichten / een Marmere colomme/
ende daer in houwen de naevolghen-
de Veersen.

IN de Tenten Heer Ridders is de schoo-
de Jonckvrouwe,
Die een Coninckx Soon in bewaeringhe
heeft op zijn trouwe,
Tegens den welcken ghy moet tornoyen
om voort te passeren,
Opde conditien die men u niet en sal ver-
swijghen in gheender manieren,

DE welcke aldus sullen zijn / dat
alle de Ridders die daer voor-
by passeren willen / teghens u
ende uwe negenthien Cammeraten
sullen moeten tornoyen/ ende dat den genen
die u allen uyt ten satel can werpen de
joncvrouwe sal hebben die onder de tente
is/ met den bescheyde nochtans dat hy
haer niet en sal weygeren een gift diese
op hem sal begeren/ ende indiense voor-
by rijden soo suldy haer by een vanden
Jonckvrouwen wederom mogen doen
roepen/ ende haer de conditien te kennen
geven. By Mahon seyde Drumijn man
vande Princesse daer present zijnde/ ick
en salt gheensins toelaten/ want indien
den eenen Ridder vanden twee daer ghy

afspreeckt ons alle te boven quam / soo en soude hy mijn vrouwe mogelijck niet wederom gheven willen / segghende/ datse hem toequaem. Maer ghy sult haer voorts cunnen doen eysschen antwoorden Mussabelijn / dat hy haer/ selve schenckt door de gifte die hy haer zal moeten doen / ende alwaer t'selve niet bescheyden so is dien Ridder nochtans alsoo beleeft dat hy u sulcx in geender manieren en soude weygeren. Ick gheloof uwe woorden seyde Thoman/ ende en sal daeromme in gheender manieren in dese saecke faillieren / ende overmidts hy des sanderen daechs hoorden dat de Princesse Zerphire met haer gheselschap dien avont maer eenen halven daech reysens van daer logieren soude/ ginck hyt zijnen Swagher Drumijn bootschappen/mede segghende / ick sal morghen seer vroech de tenten doen spannen ende de Ridders Wapenen. Derhalven wilt mijn Suster ende haere Jofvrouwen segghen / datse daer teghens haere costelste Cleederen aendoen / ende gheene van haere gratiose manieren in de cofferen en sluyten / wantmen de Lancien breecken ende tornoyen sal om haer te meerder eere aen te doen/ als oock om datse sullen moeten ontfanghen ende willecom heeten de Princesse met hare Ridderen ende Jofvrouwen / de welcke onder alle andere (soomen my seyde) het beleefste ghemaniert zijn. Broeder antwoorden Drumijn/ ghy en zult door my niet belet worden/ [illegible]ch oock door de Jofvrouwen / want [illegible]n ghy begheerte hebt om u te be[illegible]n teghens de uytlandighe Ridde[illegible] soo en heb ick daertoe gheene min[illegible]eren affectie / ende Jofvrouwen zijn altijdts begherich om wat nieus te sien. Derhalven zy niet het leste inde Tenten en zullen zijn soo ick gheloove/ Daerom hout uwe Wapenen veerdich / die mijn zijn albereets bereyt.

Hoe Palmerin Tornoyden teghens den Princen Toman ende Drumijn, ende haer uyt ten Sadel smeedt met alle haere Ridderen, ende vande vrientelijcke onthalinghe die den Coninc Abimar met den Nigromant Mussabelijn hem bewesen.

Het C.xiiij. Capittel.

DE Princesse Zerphire haer alnu so nae byde plaetse siende/ alwaerse verlichtenisse tot har crancte verhoopten te erlanghen / seyde teghens Palmerin datse haer noenmael noch te Romate wilde houden / waerom sy haer des smorghens seer vroech opten wech maecten / comende omtrent thien uren byde pijleerne die Thoman hadde doen oprichten / van waerse sien conden de achthien Ridderen die voor de Tenten ghewapent stonden/ ende eenen grooten hoop Lancien by haer veerdich/ het welc de Jofvrouwen also verschricten datse niet voort dorsten passeren/ tot dat Palmerin ghelesen hebbende watter opten pilaer stondt/ haer quam segghen. Laet ons vryelijck voort rijden / want alst ten quaetsten coemt/ soo cunnen wy maer onse Lancien breecken. Derhalven houde hem een yeghelijck veerdich om te Tornoyen/ ende hier met passeerden hy voorby de pileerne/ het welck Thoman soo haest niet gebootschap en was / oft hy sonde hem een vande Jonckvrouwen / doende hem verclaren de manieren aldaer opghericht / daer op haer Palmerin antwoorden: Me-juofvrouwe u sal ghelieven den Prince ende zijne Ridders te segghen dat het in onse machte niet

en staet

staet de reyse van Me-vrouwe de Princesse Zerphire op te houden/ ende dat hem daeromme believen wil ons onder Tornoyinghe te laten passeren/ nadien sy doch weynich eeren beha-len moghen int overwinnen vanden Ridders die swack van reysen zijn/ende hare peerden vermoeyet hebben.

Met welcke antwoort de Jonck-vrouwe wederom keerden ende gaf den Prince Toman te kennen / die haer vraechden wie den Ridder was die haer alsulcken bescheydt voor haer alle ghegheven hadde. Mijn Heere ant-woorden sy / het is den ghenen de be-neffens de Princesse rijdt / de alderco-stelijckste wapenen voerende van die ick opt ghesien hebbe. By den Godt Saturnus seyde hy/ so en is dat noch-tans gheen antwoort van een alsulcken persoone als ons Mussabelijn verseec-kerden daer by te zullen wesen/ dae-rom keert wederom ende seght hem dat hy oft den zijnen / sy willen oft niet/ tornoyen moeten/ in alsulcke manieren als ick haer ontboden hebbe: De Jonc-vrouwe niet suymich wesende volbrocht terstondt haeren last / ende seyde: Heer Ridder / uwe excusen en willen niet helpen / eenighe van u luyden moeten de Lancie loopen. Me-juffvrouwe ant-woorden Palmerin / naedient dan anders niet zijn en mach / soo zullen wy uwen Prince bethoonen dat wy de Tornoyinghe niet door bloothept van herten en weygherden / maer om onse reyse te beneerstighen ; Daerom kee-ret wederom ende seght hem / dat hem noch den zijnen het Steeckspeel vol-ghens haere begheerten niet langher gheweyghert en zal worden/ maer dat-se haer alleene tot het loopen bereyden/ sy zullen goede ontmoetinghe vinden. Dit antwoordt by Drumijn ghehoort zijnde / ginck voort te Peerdte ende stelden zijn Lancie in den arrest. Als den Capiteyn vande hondert Ridders van Zerphire aen Palmerin quam versoecken dat hy d'eerste wesen mocht-te tot welck hem vergost worde/waer-om hy soo dapperlijck teghens Dru-mijn liepe/dat beyde haer Lancien aen spaenderen spronghen / sonder dat yemandt uyt den Sadel weeck/ maer nieuwe speren ontfanghen hebbende/ vernieuwdense so couragieselijcke haer-en loope / dat den Capiteyn zijn Lan-cie ghebroecken hebbende / sulcken spronck uyt den Sadel dede / datmen meynden dat hem armen ende beenen in stucken waeren / ende alsoo gebuer-den oock zijnen Luytenant met noch twee andere Ridderen / waerom Pal-merin al lachende tot de Princesse sey-de : Voorwaer Me-vrouwe / ick had uwe Ridders wel neerstich vermaen/ datse haer ghemack houden souden/ maer zy hebben u veel liever met hare spronghen eenich lachen willen berey-den als in haere ruste te blijven / ende indien wy hier wouden blyben tot datse alle gheloopen hadden / t'selve soude ons te langhe vertrecken. Gaet daer-om ghy Heer Ridder mijn Vriendt antwoorden de Princesse / ende be-toont de Wachters vanden wech / dat ghy mede de Lancie weet te regieren. Doen gaf Palmerin zijn peert de spoo-ren/ende trof op Drumijn die zijn spee-re brack: Des niet teghenstaende worť hy met sulcke gratie ter eerden ghelept/ dat hy bekenden noyt van eenighe Jonckvrouwe alsoo heusselijck gegroet te zijn / daer nae stelden hem in oorde-ninghe eene bande achthien Ridders/ die oock alsulcken spronck op zijnen rechteren arm dede/ dat hy noch in een ure gheen lust en hadde om de sporen daer met te trouwen/ ende en ghebuer-den vijf van zijne Cammeraten niet be-ters op den lesten vande welck Palme-rin zijn Lancie brack / tot groote ver-

wonderinghe van haer allen over zijn heerlijcke feyten/ ende sonderlinge vanden Coninc die aldaer present was/ maer in toeghemaeckte ofte Nonnen-cleederen / tot den welcken Mussabelijn seyde : Mijn Heer wat dunct u van desen Ridder ? en soude hy hem gheen plaetse weten te maecken onder de Persen / my moeten wel Ezels-ooren aent hooft wassen / indiender yemandt van uwe Ridderen in den Sadel blijft. By Jupiter seyde den Coninck / indien hy alsoo vervolcht / soo mach hy hem wel beroemen van meer in een ure ghedaen te hebben / als by alle zijne Met-ghesellen van desen gheheelen dach uytghericht soude zijn geworden / laet ons sien hoe't mette reste vergaen sal. Hierentusschen seynden Orumijn Palmerin een vande sterckste Lancien vanden gheheelen hoop door eenen Pagie / die hem mede van zijnent weghen seyde dat hy daer met het Volck van zijnen Heere strelen soude. Palmerin nam die Lancie seer gheerne aen/ende antwoorden den Pagie / seght uwen Heere dat hy niet soo seere met my en darf spotten / want al ist datter alvereets eenighe Ridders op de eerde ghevallen zijn / so resteerter nochtans goede plaetse voor hem/ende daer met ontmoeten hy den achtsten/ in sulcker manieren dat hy van Man ende Peerdt eenen hoop maeckten/gelijck hy ooch dede vande vier anderen daernae volghende / ende opten derthiensten dede hy zijne speere wederomme in spaenderen vlieghen/ maer mette andere Lancie die hem Toman seynden leyde hy de resteerende Ridders so sachtelick ter aerden/ datse om alle de weldaet van haeren Heere niet wederom eenen nieuwen loop teghens Palmerin begosten sonden willen hebben / hoe wel hy op den lesten voorde derdemael zijne speere verloor / het welck den Prince Toman so haest niet gesiẽ en hadde/ oft hy vercoos de grofste Lancie die hy onder alle ď anderen mochte vinden/ende sont Palmerin eene desgelijcke/ waer metse in sulcke felichheyt teghens den anderen quamen/ dat Palmerin eene van zijne stegelrepẽ verloor/ maer den Prince viel so greffelijck ter eerden/ dat den Coninck meynden dat hy den hals gebroocken hadde/ dan hy stont rasselick wederom op ende ginck nae syne Tenten/ Terwijlen den den Coninck met vollen toome nae de poorte vande Stadt rede / alwaer hem zijn volck verbeyden / die hem terstont de toeghemaeckte cleederen spolieerdẽ/ eñ zijn Coninclijcke habijt wederom aẽ deden/om also te verbeyde de Princesse Zerphire met haren Ridder / die soo dappere feyten bedreven hadde / by dẽ welcken hem terstonts na de tornoyinge voechden den ouden Mussabelijn/ die hem groote eere bewijsde ende betoonden/ende seyde: Mijn Heer die onder den Adeldom t'beste meriteert den naem van Ridderte voeren: Ich bidde u dat ghy door uwe cortosie t'uwaerts excuseren wilt des Coninex Sone/ eñ behouden sone / die om uwe Ridderschap te proberen door u (door mijnen middel)hadden doen in stellen dese tornoyinge die gheeyndicht is tot eenen so groote beschaemtheyt van haerluydẽ/als eere van u mijn beminde vrient. Ich bid u mijn Heer antwoorden Palmerin / dat u believen wil u selven bekent te maken /op dat ic weten mach aẽ wien my na alle mijn vermogẽ so eerlijcke willecomste staet te vergelden. Ic ben uwẽ vrient Mussabelijn antwoorden hy / den welcken ghy met so groote neersticheyt zijt comen soecken / eñ die wetende dat ghy een Christen zijt/ u nochtans bewarẽ sal voor alle schaminghe eñ misdoeninge onder de Mahumetisten / als Palmerin hoorden dat

het

Mussabelijn was/ tradt hy terstont
zijnen peerde/ eñ quam hem om-
sen/seggende. Och edel Ridder laet
doch de handen kussen van uwen
lijcken ouderdom. Neen/ neen/ mijn
er antwoorde den seer oude gry-
man/maer dat ick uwe voeten kusse
kennisse van dat ghy dē aldercoura-
ustten Ridder zijdt die opt door dese
nden reysden/ ende door den welckē
min als ses maent noch een groot
etal van Menschen oneyndelijcken
ldaden sullen gheschien. Ende alsse
er noch aldaer d'een teghens d'ander
cuseerden met de ceremonien vande
illecomsten/ sach Palmerin tot hem
ncomen een Jofvrouwe seer costelijc
ecleedt zijnde/ende noch vele andere
ofvrouwen achter haer gaen. Der-
lven Palmerin vraechden/ wie dat
et was: T'is de Dochter vanden Co-
inck mijn Heer seyde Mussabelijn.
ls Palmerin dit hoorden/ ginck hy
aer terstondt te gemoete/ende de reve-
entie ten beyden zijde gheschiet zijnde/
eydese tot hem/ Heer Ridder siet hier
e Jonckvrouwe die betrouwende in
uwe goedertierenheyt/ haer selvē comt
presenteren in uwen handen/ als de
ghene die ghy ghewonnen hebt metten
aldergrootste Ridderschap/ daer noch
opt Jonckvrouwe met vercreghen is/
hebbende nochtans dese hope dat ghy
my de gifte niet en sult weygeren die
gheaccordeert is inde conditien vandē
Tornoy. Me-vrouwe antwoorden Pal-
merin ick can wel denckē/ dat de gifte is
van u/u selven te schencken t'welck om
mijnē wille niet en bedorsden gecondi-
tionneert werden/ want al en waer t'sel-
ve niet bescheyden Me-vrouwe/ soo en
soudet doch door gheene middelen oft
redenen hebben connen toelaeten wor-
den/ van soo excellenten en hooghen
Princesse te commen onder t'ghebodt
van eenen simpelen ende onbekenden
Ridder/ maer soude gelijcke wel seer
geerne u u selven geschonckē hebben/
eñ met noch grooter affectie my daer
toe gelijck ick ooc tegenwoordich doe/
biddende seer oomoedelijcken Me-
vrouwe/dat uwe gratie believē wil my
mede te ontfangen voor uwen eewigen
onderdanighen Dienaer/tot dancseg-
ginghe vande onverdiende eere die u
belieft my te bewijsen. Duysentfout
danc moety hebben Heer Ridder/ ant-
woorden de Princesse van uwe grooten
cortosie: nu bekenne ick seer wel waer
zijn t'ghene Mussabelijn teghens mij-
nen Vader seyde/ te weten dat dē Rid-
der die Me-vrouwe Zerphire gheley-
den/ soo wel alle de ander in vroomic-
heyt van wapenen passeerden/ gelijck-
men oock van hem geenen anderen
en vonde in liberaelheyt ende cortosie.
Me-vrouwe antwoorden Palmerin/
soo Mussablijn eenighe prijsinghe van
my in myne absentie gedaen heeft/ het
selve en compt niet van eenighe saken
die prijsens weerdich in my soude mo-
ghen ghevonden worden/ maer door
goedtwillicheyt die hy tot my draecht/
ende hier met quam de Princesse Zer-
phire/ die van des Coninckx dochter
oock seer eerlick ontfanghen worde.
Voorts daer nae quamen de Princen
Toman ende Drumyn/de welcke haer
het beste excuseerden datse moch-
ten van het ingheſtelde Tornoy/ ende
reden voorts al te samen nae de Stadt/
uytghenomen neghen ofte thien Rid-
ders diemen moeste draghen/ om de
galiaerde sprongen diese van hare
peerden ghedaen hadden, Aende
Stadt comende/ vondense aldaer den
Coninck met zijne Heeren / het welck
alle de voorgaende caressen ende prij-
singhen van Palmerin dede vernieu-
wen/ ende van daer ghinghense tot

int Palleys / alwaermen een groot genijgh ende eerbewijsinghe sach gheschien vande Coninginne met haere Jofvrouwê / om te outfangen de Princesse Zerphire met haer gheselschap / die den Coninck by zijnen Fourier bevolen te logieren om dat het alberects laet was / ghevende aen Palmerin een vande beste plaetsen eñ de Princesse de Camer benessens de gheene vande Coninginne staende.

Vant Propooſt dat de Princesse Zerphire ende Palmerin met Mussabelijn hielden, ende hoe Palmerin van Romate vertrock om opt Casteel van den twalf calommen te reysen,

Het C.xv. Capittel.

OM dat de Princesse des s'avonts gheene ghelegentheyt en hadde moghen vinden / dedese des smorghens by haer ontbieden den Ridder Palmerin met den Nigromant Mussabelijn / tot den welcken sy bestonde te segghen. Eylacy mijn Heere / indien ghy door uwe wetenschap voorghesept hebt mijne comste met de deucht van desen Ridder / so wilt doch oot om Godts wil barmhertichept met my hebben / ende my eenighe remedie tot mijne crenckte seggen. Mevrouwe antwoorde den Nigromant / en wilt alsulcke biddinghe niet ghebruycken / maer ghebiet want indien ick door mijne studeringhe ende exercitie eenighe wetenschap gheleert hebbe / die is tot uwen dienste / ende weet dat gelijck uwe crenckte ghecomen is door den reuck van een bloeme / wederom alsoo door den reuck van eẽ andere bloeme gheeyndicht moet worden / die wast op eenen boom int Casteel vande twaelf colommen / bewaert wordende door de betooveringhe van een Jofvrouwe die de alder ervaghrenste was / van die men in haeren tijdt soude hebben moghen vinden / soo wel in natuyrlicke als boven natuyrlicke consten / ende storf omtrent hondert jaren verleden / maer voor haeren doot (voorsiende de groote weldact dieder naemals van gheschieden soude) dedese aldaer maken eenen hof / een Paradijs ghelijckende / waer in sy stelden eenen wonderlijcken Voghel nae datse voor selbe Casteel doen planten hadde twaelf calommen van Marmer (waer nae het Casteel sijnen naem ghenomen heeft) een jeghelijck eenen worp weechs vanden anderen staende / ende in sulcker manieren betovert zijnde dat als jemandt daer voorby meynt te passeren / by elcker colomme eenen ghewapenden Ridder upt coemt veerdich om te vechten / ende door crachte van slaghen seer wel wederom terugh doet keeren alle de ghene die daerop meynen te gheraecken / 'twelck teffens maer by eenen gheprobeert can worden om dat het voorsepde Casteel (als het veele willen besoecken) terstondts routsom in Water staet / ofte door eenighe donckere wolcke onsichtbaer wort / so dat tot dese huydighen daghe toe noch niemandt so stout gheweest en is om t'ondernemen de saecke van te passeeren de voorsepde twaelf Pileernen / de welcke by Palmerin niet ghepasseert wordende / soo en zal desen abentuere by niemant ter Weerelt moghen volbracht worden / want door couragie ende cracht / maer niet door wetenschap wil dese betooveringhe te niet ghedaen zijn.

De Princesse hoorende dat haere remedie niet en conde erlanghet worden als door vechten ende groote periculense moeyten vanden Ridder Palmerin / meynden van rouwen te sterven / ende bestonde bitterlijck te weenen : Waeromme haer Mussabelijn wilde vertroosten /

..t en ſegghende : Me-vrouwe en wil
..iet claghen voor de gheſchiedeniſſe
..ant ongheluck / den ghenen die de
Vrouwe Malſade ghedoot heeft moet
..y alſulcke gunſte zyn vande Goden/
..at hy oock wel een betooveringhe ſal
..e niet doen / maer noch niet ophou=
..ende van ſchoppen ſeyde Palmerin tot
..aer / meyndy Me-vrouwe dat ick
..nu mindere begeerte hebbe om u dienſt
..e doen / als ick dede doen ick eerſt quam
..n u Palleys. Neen ick voorwaer.
Maer heb daer noyt noch ſoo goede af=
..ectie toe ghehadt als nu. Daerom
..aet dit kermen / het gene door een Men=
..ſche ghemaeckt is / can door een Menſch
..vermelt worden. Als Muſſabelijn hem
..alſulcke couragie hoorden hebben / wil=
..de hy hem daer noch meer in verſterc=
..ken / ende trock hem aen de een zyde
..egghende : O Edel Ridder die hem om
..vreeſe vande doot niet en verſchrickt/
..ck mach my wel gheluckich achten/
..indien ick u eenighen dienſt can doen/
..ende op dat ghy te vrymoedigher on=
..derſtaen meucht deſe ſaecke / ſoo ver=
..ſeeckert u dat ghy de thien colommen
..paſſeren / ende nade victorie int Caſteel
..gheraecken / alwaer ghy oock vinden
..zult de verloſſinghe van eenige van uwe
..Cameraten / niet al te ſamen / want de
..volbrenginghe daer van moet gheſchie=
..den inden thoorn van Malſade / die
..ghy nae uwe wedercomſte zult moghen
..opendoen / ende in groote blijtſchap we=
..derom ſien alle uwe vrienden. Oock en
..hebt gheen vreeſe dat ick van u ſal open=
..baren eenighe ſecrete ſaecken / het ſy
..van uwe liefde tot Polinarde / ofte an=
..ders u alleen biddende / dat ghy my
..wilt vergunnen een doenlijcke gheloefte/
..die niet en ſal ſtrecken als tot uwe meer=
..dere eere. Ick beloeffe u ſeer geerne ant=
..woorden Palmerin / ende vande reſte
..betrou ick my op uwe cortoſie / maer
ick ſoude gheern morghen vertrecken/
alſoo grooten luſt heb ick om deſe ſaecke
int werck te ſtellen.

- Gaen wy dan aenſtondt bijden Co=
ninck ſeyde Muſſabelijn / ick ſal mijn
beſte doen om u huyden oorlof te doen
gheven / dan bijden Coninck com=
mende / moeſte hy ghelooven aldaer
noch dry daghen te verblijven. Inde
welcke hy met heerlijcke Bancketten en
andere pompeuſe ſaecken ſeer eerlijck
ghetracteert worden / ende van een ye=
ghelijck ghecareſſeert / maer de dry da=
ghen gheeyndicht zijnde vertrock hy des
volghenden daechs ſmorghens met de
twee Princen Toman ende Daminjn/
ſampt de Princeſſe Zerphire die hem in
alle manieren wilden gheſelſchap hou=
den / zulcke neerſticheydt doende / datſe
ten eynde vanden achſten dach quamen
logieren in een Dorp op twee mijlen
weechs nae bijt voorſeyde Caſteel / ende
des anderen daechs ſmorghens ontrent
acht uren arriveerdenſe aende eerſte co=
lomme / inde welcke een Rappier ſtack
tot aent ghevest / het aldercoſtelſte ghe=
brocht / van diemen met ooghen ſoude
moghen hebben aenſchouwen.

Waerom de twee jonghe Princen met
haere Ridderen stracks vande Peerden
ſtonden ende haer beſte deden omt rap=
pier daer uyt te trecken / maer wonnen
ſo veel ofſe het Water met een viſchnet
hadden willen ſcheppen. Derhalven
den Prince Toman Palmerin bad oock
zijne crachten daerop te willen proberen/
t'welck hy eenen langhen tijdt refuſeer=
den / ſegghende : dat hy wel wiſte
het ſelve gheenſins uyt te ſullen connen
trecken / nadien het ſoo braeve Ridde=
ren als haer luyden ghefailliert was.

Des niet teghenſtaende viel hem den
Prince ſoo langhe moeyelijck / dat hy de
handen mede aent ghevest ſloech. Maer
ſoo gheringhe als hy zijn beſte beſtondt

te doen om t'ghewere uyt te trecken quaemder uyte calomme so eyssche lic-ken blamme / datse altesamen niet en wisten hoese tydts ghenoech achter-waerts soude comen / waerom hem Palmerin tot den Prince keerden seg-ghende / ick seyde wel dat het by my niet te weghe ghebrocht en cost wer-den / nochtans en sal ic om dese blam-me niet laten voort te passeren.

Hoe Palmerin de thien colommē passeerden, de thien betooverde Ridders overwon, ende int Casteel quam, alwaer by hem alle de betooveringhen teniet ghedaen worden, ende hoe Trineus wederomme in menschelijcke forme veranderden.

Het Cxvj. Capittel.

PAlmerin van t'sweert uyt te trec-ken ghefallicert hebbende / sprongh terstonts wederom op zijn peert / ende sonder langher te verbeyden / gaf hijt de sporen / roepende met luyder stem-men: O Almachtighe Godt wilt my huyden helpen teghens dese duyvelle-rije / sonder acht te nemen op mijne sonden / ende dit gheseydt hebbende / was hy omtrent tusschen de twee eer-ste pileernen gheraeckt / alwaer hy voorts tegens hem sach comen rijden eenen ghewapenden Ridder / sittende op eenē Beyaert ende roepende / keert op eenē Beyaert ende roepende / keert wederom Heer Ridder / keert weder-om. Maer Palmerin volharden des-niettemin even stoutelijc zijnen loope. In sulcker manieren datse den ande-ren doorloopen soude hebben / en had-den haer Lancien niet aenstucken ge-sprongen / nochtans was de treffin-ghe gheweldich / datse beyde den Sa-del ruymden: waer over de peerden wilden gaen loopen / dan Palmerins hont die hem altijts volchdē / viel met zijne tandē aent gene van zijnen mee-ster / ende hielt met den tome vast. Hierentusschen waren de twee Rid-ders wederom op de beenen ghespron-ghen / ende begonsten soo wreeden ge-vecht / dat Palmerin hem bestonde te verschricken / siende dat den gheenen daer hy teghens te doen hadde / niet eenen slach en sloech / oft hy dede daer mede eenighe malie ofte gespe vanden schilt vlieghen / soo dat hy sulcken ge-vecht niet lange en soude hebben con-nen volherden / waerom hy ten lesten met een groote couragie inliepe / ende grijpende den schilt van zijnen vyant / tooch die so langhe datse hem vanden hals ginck / ende viel den Ridder als doen terstont voor doodt ter eerden / t'welck Palmerin seere dede verwon-deren van soo haestighe victorie / hem verseeckerende dat de crachte vanden Ridder alleene gheleghen hadde ghe-weest in zijnen Schilt. Derhalven hy voor hem nam soo gheringhe als hy teghens d'anderen quam zijn beste te doen om hare schilden te becomen / eñ daer met wederom te peerde gaende / passeerden hy de tweede pyleerne / al-waer hem voorts te ghemoete quam eenen Ridder met swarte wapenen / ende een peert vande selfste couleure / met den welcken Palmerin insghelijcx sijne lantie brack / ende voorts daer na hare sweerden ghebruyckende / sloe-ghen in sulcker voeghen op den ande-rens wapenen / dat die hare slagen ge-hoort ende niet ghesien en hadde / ghe-seyt soude hebben / twee smedē op haer aenbeelt speelende / daer omtrent ghe-weest te zijn / derhalven dat den Rinc-kolder van Palmerin op veel plaet-sen door sijne wapenen bestonden te schijnen / soo dat hem docht grootelic van nooden te zijn zijne meyninghe vanden schilt te proberen / waerom hy byden Ridder genaeckten / ende dien grij-

grijpende trockense beyde soo langhe
herwerts ende derwaerts / datse ten
lesten opten anderen vielen. Welver-
staende Palmerin boven / die derhal-
ven den anderen zijnen voet opde kele
setten / treckende hem den schilt in ee-
nen gheringhen tijdt vanden hals /
waer door den Ridder mede doot ter
eerden neder viel / ghelijck den voor-
gaenden ghedaen hadde / ende was
hem de Fortuyne soo gunstich / dat hy
voor de ure vanden Vesper de reste-
rende acht colommen passeerden / ende
te boven quam alle de bewaerders
van dien de welcke so haest niet over-
wonnen en waren / oft sy worden alle
thien omcinghelt met soo doncheren
wolcke / datmen daer staert oft steel
meer van sien en conde / het welck de
twee Princen / met de Princesse Zer-
phire ende haerluyden Ridderen seer
verschrickt dede worden / om datse
Palmerin daer door oock uyt het ge-
sicht verloren / nochtans warense soo
blijde van zijne victorie teghens de
thien Ridderen dat de blijtschap van
diẽ t'meeste deel van hare verschrict-
heydt dede passeren / ende verbeyden
Palmerin aldaer tot dat de Sonne
bestonde onder te gaen. Doen vraech-
den Drumijn de Princesse oftse we-
derom wilde keerẽ tot int Dorp daer-
se snachts te voren gelogeert hadden
geweest. Wederom keeren antwoor-
den zy / neen ick voorwaer : Ick en sal
van hier niet scheyden tot dat ic weet
hoet met desen edelen Ridder ghheva-
ren is / ende om den selvẽ wille te vol-
brengen dedense terstonts hare Ten-
ten spannen / en de keucken int werck
stellen / om t'avontmael te bereydẽ / op
datse also soude mogen verwachtẽ dẽ
Ridder Palmerin / die hem so moede
bevont als hy den schilt vande thien-
sten Ridder gewonnen hadde / ende so
swack op de beenen door de dappere
slaghen van dese besworene duyvel-
lerijen / dat hy bedwonghen wert er-
ghens neder te gaen sitten / ende aen-
schouwende dat zijnen schilt in stuc-
ken was / zijn harnasch ende pantsier
op vele plaetsen ghebroken. In sulc-
ker voeghen datter zijn vleesch (blont
ende blau vanden quetsinghen) door-
scheen / bestont hy wederom op nieus
nae alle zijn vermoghen aen te roepen
de hulpe van Godt almachtich / ende
daer nae sloech hy zijn ghesichte op
zijnen hont / die hem altijts volchden /
ende noch eenighe stucken vant leder
van zijn peerts toom inde tandẽ had-
de / om dat hy het selve altijs vast ghe-
houden hadde / als zijn Meester Pal-
merin uyt den sadel ghheworpen wor-
de / den welchẽ tot hẽ seyde: Och hont /
geenen hont / so ick geloove / maer veel
eer eenigẽ Ridder van mijne kennisse /
in alsulcke ghestaltenisse verandert / in-
diẽ hy doch hadde gebraecht de gele-
gentheyt van uwe saken aendẽ wijsen
Nigromant Mussabelijn / maer ick
dencke dat hy selve oorsake is geweest
van mijn vergetenheydt / om dat my
mogelijck al te groote droefheyt ghe-
quelt soude hebben. Indien hy my
geseyt hadde wien dat ghy zijt / maer
ic hope t'mijnder wederkeeringe my-
ne faute te beteren / eñ uwe getrouwe
dienstẽ te recompenseren / indient my
eenichsins mogelijc is. Daerom laet
ons nade poorte gaẽ / om te siẽ of wij-
der sullen moghen incomen / eñ siende
die seer vast toegesloten / eñ de mueren
seer hooch zijn / seyde siet hier / weynich
hoops om daer in te gheraken / noch-
tans sal ic mijn beste doen met roepẽ /
ende nemende daer met den poort ha-
mer clopten hy acht oft thienmael so
gheweldelijcken dat het ghéheele ca-
steel daer af daverden / eñ daer na om
hooch siende sach hy uyt een venster
comẽ kijcken t'hooft van eenen langẽ
magheren ende bleecken Ridder met
eẽ baert / tot op zijn gordel toe wit ge-

lijc

lijck sneen / derwelcken tot hem seyde
met een heesshe ende verveerlijcke stem-
me / ghy glorieusen Ridder die so stout
zijt van hier aen dese poorte te cloppen/
comt binnen : Want tot uwen onghe-
luck bent ghy alhier gheraeckt / ende
dit segghende / vertooch hy hem uyt
het venstere / waer nae de Poorten
stracks van selfs opginghen / tot groo-
te verwonderinghe van Palmerin / die
teghens hem selven seyde : Voorwaer
ick en sach noyt eyselijcker creatuyre/
nochtans sal ick naeder gaen om hem
beter te besien / Waerom hy met zijn
Peerdt ende Hondt in ghinck / ende
in wesende / sloot de Poort wederom
strack achter hem van selfs toe : Voorts
daernae quam den grijsen ouden Rid-
der / die hem gheveynsden de reveren-
tie te willen doen / maer als hem Pal-
merin tot weder eer bewysinghe met
zijn handt aen de kin wilde tasten/
greep hem den Oudeman by den arm/
ende wierp hem so straffelijck ter neder/
dat hem t'rappier vande zijde vloech/
ende den toom van zijn Peerdt uyt te
slochter handt ginck / ende seyde : ghy
die verwonnen hebt de thien Ridders
jonck / starck ende ghewapent / siet
nu wat ghy doen zult connen / teghens
eenen ongheWapenden Oudeman. Pal-
merin seer verbaest wordende vande
stercke van desen magheren bleecken
Oudeman die hy dochte niet te souden
connen ghehadt hebben de crachte van
een kindt van thien jaeren / spranck
veerdelijck wederom opde beenen ende
meynden hem te wreecken / maer den
grijsaert greep hem inden arm / ende
druckten hem in sulcker manieren / dat-
men zijn dotten hoorden craecken/ende
viel hem om den hals ende trock de bee-
nen in ende uyt om Palmerin mette
haecken te stooten / anders niet als oft
hy eenen sinckebas achter op Palmerins
broeck hadde willen dansen. In sulcken
manieren dat hy naderhandt bekenden
hem nieuwers soo seer af te verwonderen
als vande swackheydt der voeten des
Oudemans / maer achtende sulcken
vloer veel te costel te zijn om op te dan-
sen / versterckten hy alsoo zijne crach-
ten dat hy hem mette hulpe van zijnen
Hondt die hem altijdt nae alle zijn ver-
moghen bystonde / uyt te armen van-
den ouden Man ontwonde. Doen be-
gost tusschen haer beyden een wonder-
lijck ghewostel / in der ghestalt dat-
men ghemeynt soude hebben / haer ar-
men ende beenen eenen hoop haspelen
gheweest te zijn die door den anderen
rammelden : dan Palmerin creech ten
lesten tot zijnder groote gheluck des
Oudemans baert / ende wont die twee
mael om zijnen armen / ende den Hont
creech hem by de neuse / waer met sy
hem sdo langhe trocken / dat den grij-
saert teghens de eerde viel / alwaer hy
terstondt cout ende stijf bleef ligghen/
tot groote blijtschap van Palmerin / die
zijnen Hondt omhelsden / ende seyde:
Mijn vrient sonder u had hier mijnen le-
sten dach gheweest / laet ons voort gaen
om te sien ofter noch meer resteert te doẽ/
ende hiermet wilde hy nae zijn Peert
sien / maer en sacht niewers in weegh
oft int veldt / waerom hy zijn rappier
op nam/ ende passeerden door een ander
Poort tot op de voorplaetse rontsom met
de alder cierlijckste galerien om tim-
mert / van diemen in duysent mijlen
weechs daer omtrent soude hebben mo-
ghen vinden / onderset zijnde met groo-
te porphijre ende albastere colommen/
waer van de fondamenten ende de hoof-
den van groene jaspe waren soo schoon/
dat daer gheene anderen by te ghelijc-
ken en stonden / ende int midsen vande
plaetse stont eẽ begraffenisse omslotẽ met
goude tralien / door de welcke men sach
een

Christal onderhouden wordende opte hoven van vier Satyrin in Agaet ghesneden / ende boven opde selve plaetse sach een Beelt van een Jonckvrouwe so wel gheproportionneert zijnde/ dat der niet op te berispen en viel. Palmerin dit Beelt ghewaer wordende/ het welck in de eene handt een Boeck ende in de ander nade poorte vant Palleys toestaende eene sleutel hielde/ docht terstondts wel dat het graft vande Joffrouwe Toovenaersse moeste zijn/ daer van hem Mussabelijn ghesprooken hadde / waerom hy de handt door de tralie stack en creech den sleutel die hem sonder moeyten uyt de handen des Beelts volchden / ende ginck daer met voorts open sluyten de deure vant Palleys / comende in een groote Saele met costelijcke Steenen ghevloert/ ende de Wanden met alderley Goude ende Zijden Tapijten behanghen / soo vol van seer oude Historien ghewerckt/ dat in alle de Weerelt niet te vinden en stonden Meesters die dergheliicke ghemaeckt souden moghen hebben/ ende omkijckende / sach hy sijnen Hont t'hooft inde deure hebben / ende en was niet soo geringhe inde Saele ghecomen / oft Palmerin dochte dat hy een cleyne duysterheyt voor de ooghen sach / terwijlen Trineus wederom aen nam zijn eerste forme ende in zijn selfs Cleederen / in welcke veranderinghe Trineus dochte dat hem eenen swaren last vant lijf ghenoemen worde/ so dat hy hem uytreckende so langhe als hy coste / in presentie van zijnen ouden Vrient Palmerin / die dese dinghen wel sach maer niet en gheloofden/ overmidts zijn memorie noch vol was vant voorgaende gedwaes / soo dat hy meynden dese saecke desghelijcks gheweest te zijn / dan Trineus hem dus peysachtich siende staen / quam hem omhelsen/ ende seyde : Mijn beminde Vriendt Palmerin en twijffelt niet ick ben uwen Trineus die altijdts inde forme van eenen Hondt van Eylant/ tot hier toe met u gherepst hebbe/ maer verblijt u met my om dat de hope die ick ontfingh vande ure dat ick u sach tot een ghewunscht eynde gheraeckt is. Welcke woorden Palmerin also verblijden dat hem dochte dat gheene ziele ter Weerelt so langhe alsse in haer eertsche lichaem ghesloten leydt / eenighe grootere vreuchde soude hebben mogen ghenieten/ ende en denck niet datter soo harden herte is/ twelck niet en soude vermorret zijn worden / met medelijden ende vreuchde op een selfste tijdt/ indient present gheweest waere bijde caressen ende willecomsten / die dese twee Vrienden den anderen bewesen. De welcke om cort te segghen / gingen sitten in twee stoelen die sy aldaer vonden / ende verclaerden de een de ander de principaelste van haer verloopene Fortuynen sonder haer beyder absentie / waerinne Palmerin Trineus mede verhaelden / hoe hy zijn selfs Ouderen ghevonden/ zijns Trineus Suster ghetrout / ende de Princesse Agriole wederomme vercreeghen hadde/ maer dat die mede betoovert was int Eylant van Malfade/ twelck Trineus also bedroefden dat hy eenen luyden creet gaf / segghende: Och ghetrouwe alderliefste / moet ghy dese vileyne beestelijcke veranderinghe oock lijden. Eylacy mijne hevighe blijtschap is wederom in een haestighe droeffenisse verkeert / want hoe soude ick eenighe vreuchde connen hebben so langhe als ick weet dat ghy in alsulcke ghedaente leeft. En wilt so luyde niet roepen seyde Palmerin noch so jamerlijck clagen/ want Mussabelijn den Nigromant heeft my belooft / dat wy in corte tijdt wederomme naet Eylant sullen keeren ende daer alles te niet doen ghelijck alhier

hier gheſchiet is. Och mijn vrient ant=
woorde Trineus / wanneer ſullen wy
doch derwaerts reyſen / en wilt u daer=
omme niet quellen ſeyde Palmerin/ het
ſal t'eerſte gheſchien dat ons mogelijck
is / ende aldus t'ſamen deviſeerende/
ſaghenſe voor haer comen een tafel met
alderley ſpijſe gheſtoffeert / ende een
handt die daer twee groote was-keerſen
opſetten / in twee goude luchteren ſon=
der yet was anders meer te ſien / maer
hoorden wel eenich gerucht van Men=
ſchen door de Sale gaen / ende ſpijſe
aendraghen die zy in goude ende ſilve=
ren ſchottelen opde tafel ſagen comen.
Ick gheloof ſeyde Palmerin datſe al=
hier mijnen appetijt kennen daerom
coemt by Prince/ want ick en heb in ſes
maenden ſoo goede affectie niet ghehadt
om de tanden te roeren / ende aldus
t'aventmael genuttet hebbende/ en wa=
renſe ſoo gheringe niet opgheſtaen oft
de tafelen worden oock al ſonder men=
ſchen te ſien wech ghenomen / ende
voorts daernae ginck in haer preſentie
van ſelfs op een Cleerſchapprape aent
een eynde vande Sale ſtaende / waer=
inne ſy vonden met gheſriſeert gout
laecken bedeckt / alle de Wapenſtuc=
ken voor twee Perſoonen van groene
coleure / ende de voortſelen met groote
Orientaelſche Eſmerauden beſet/ met
twee coſtele ſchilden die in de eene van=
de welcke gheſchildert ſtonden de wa=
penen van Conſtantinopolen / ende in
d'ander de wapenen van Duytſlandt/
waer van Palmerin ſeer verwondert
wordt/ ſegghende tot zijnen Cameraet.
Ick denck mijn Heere dat deſe wapen=
ſtucken voor ons ghemaeckt zijn/ daer=
omme laet ons proberen oftſe ons paſ=
ſen/ ende daermet zijn oude harnas af=
legghẽde/ dede hy met Trineus de nieu=
we wederom aẽ / die haer alſo bequaem
waren dat het onmoghelijck was dat
eenige andere haer beter ghevoecht ſou=
den hebben. Oock worden ſy inde voor=
ſeyde Kleerſchapprap ontwaer een opẽ
Silveren Cofferken / met twee goude
Croonen ſoo drongh met coſtele ghe=
ſteenten beſet / datmender nauwelijcx
een leghe plaetſe aen ſien en conde / eñ
noch ſtondt tuſſchen de ſelve twee Croo=
nen eenen gouden Cop ſeer rijckelijck
ghewrocht met eenen gulden Rinck
daerbinnen inligghende / inden welc=
ken eenen ſteen gheſet was in ſchoon=
heyt geen gelijck hebbende / eñ ſy luydẽ
deſe coſtele dinghen aenſhouwende ble=
ven heel peyſachtich ſtaen / in grooten
twijfel zijnde / oftſe die nemen ſouden
oft niet/ als haer voor haer luydẽ quam
preſenteeren een Jonckvrouwe / ſeggen=
de: ſeer hooge ende couragieuſe Prin=
cen/ die twee Croonen die ghy in dit
Coffer geſien hebt zijn uwe/ op dat ghy
die ſout brenghen de Meeſterſſen van
uwe herten / want die expreſſelick in
faveur ende de wapenen tot uwer eerẽ
doen maecken zijn / want de ghene die=
ſe daer in leyde haer gheluckich achten
van datſe noch eens ſouden comen in u
luyden handen / ende dat ghy deſe be=
tooveringhe te niet ſout doen. Maer
ghy mijn Heer / ſeyde ſy tot Trineus/
en laet niet den rinck te nemen / dan
behout dien altijts by u/ op dat ghy niet
wederomme inde hondts forme en ver=
keert/ ende ghy Heer Palmerin neempt
den Cop ende leeght daer in de Blomme
die ghy de Princeſſe Zerphire brengen
ſult/ u verſeeckerende dat niemandt ter
Weerelt daer opt eenighe meer van ſien
en ſal / als de ghene die men u ſal laeten
met nemen. Jonckvrouwe mijn ant=
woorden Palmerin / ick bid u dat ghy
ons wilt ſegghen / wat wech den Hof
ſtaet/ daer de e coſtele bloemen in waſ=
ſen/ ende den Voghel is/ daer my Muſ=
ſabelijn van gheſeyt heeft / oock oft hier
yemants meer is als ghy. Mijn Heere
antwoorden zy / de Vrouwe van dit

Caſteel

asteel liet tot haeren overlijden alle de ersoonen op desen huyse wesende int aepe vallen / met alsulcke besweeringe atse niet en souden cunnen waecker oorden tot dat ghy den Voghel daer hy nae vraeght ghevanghen hebt / die aer alle met zijn eysselijck crijten we-erom ontwecken sal / uyt genomen ny die sy wacker liet op dat ick u tuwer ninste soude moghen dienen / ende de nanieren om den voghel te vangen eñ loemen te plucken, leeren / ende al ist atse albereede over de hondert jaren oot gheweest is / soo dese nochtans nede alsulcke betooveringhe over ons/ at wy niet teghenstaen verloop van ijde niet en souden cunnen ouderen tot at ghy alhier geweest waert / ende hier net mocht ghy gaen rusté int costele bedde dat aldaer inde Camer voor u luyden bereyt is / want voor morgen vroech n sal ic u niet inden Hof leyden. Voorwaer Me-juffvrouwe seyde Palmerin/ ck ghelooff dat de anderen, vant gheselschap vande seven slapers moeten zijn/ ck en can my niet genoech verwonderen vande vreemde sacken die ghy ons verhaelt / maer om dat ick sic het meestendeele daer van alvereets waer te zijn / soo ghelooove ick die reste / dan ick soude gheerne weten waer mijn peert ghebleven is. U peert antwoorden sy/ dat sal u wederom gegeben worden / eñ daer met van haer luyden scheydende/ gingense slapen tot dat haer de Jofvrouwe des anderen daechs smorgens quam aenroepen / ende leyden haer int beginsel vanden dach inden hof so cierlick ende heerlick toeghemaect / dat de beschrijvinge daervan een boeck apaert vereysschen soude / ende nae datse haer den boom ghewesen hadde ginckse wederom wech / latende aldaer den Prince Trineus met zijnen Cammeraet Palmerin / die zijnen tijdt niet en wilde verquisten int besien vande costelijcke voete paden ende wegen / wonderlijcke Fonteynen / gheneuchelijcke Lust-huysen eñ hoovaerdighe galerien / oft int hooren des welluydende ghesancks der vogelen / die met grooten hoopen aldaer op de tacken huppeldé ende kariden kneuterden / quetterden ende zongen / maer begost met de hulpe van Trineus op den boom te claveren / ende sachtelick vanden eenen tack opden anderen te climmen / soo langhe dat hy den Vogel in zijn nest greep / den welcken hem gevoelende ghevangen te wesen / gaf dry luyde eñ eysselijcken creten / waer met alle de betooveringé vande zelve plaetse te niet waren / eñ de Persoonen vandien wederom ontweckt ende in haere vryicheyt gestelt worden : maer de voorseyde creden maechten Palmerin also verschrickt / dat hy van boven neder meynden te vallen / dan alsulcke verschricktheyt een weynich over zijnde / stack den Voghel haestelick in een net / twelck hem de Jofvrouwe ghegheven hadde / ende daerna de goude toppe vol Bloemen geplocken hebbende / clom hy voorts wederom af. In sulcker manieren dat hy eñ Trineus een ure naet opgaen des daechs wederom uyt ten hof gingé / uyt den welcké sy so geringe niet gecomen en waren oft de poorte gingh achter haer toe / eñ is daernae noyt wederom opgesien / noch en zal noyt meer opgaen somen zeyt. Dit geschiet zijnde / gingense weder inde Sale / alwaer haer te gemoete quame den Ridder eñ Jofvrouwe die doemaels Heere ende vrouwe vant Palleys waren / soo bleeck eñ mager zijnde als offe uyt het graft gecomen hadden. De welcke haer te voete vielen ende seyden : Och edel Prince Palmerin / Bloeme van alle Ridderschap / hondersont danck moety hebbé vande groote weldaet daer met ghy huyden vanden doodelijcken slaep verlost heet alle de luyden van desen huyse

uytghe-

uytgenomen de Jonckvrouwe die ghy ghesien hebt: In vergheldinghe vant welcke den almachtighen Godt vermeerderen wil uwe eere / en toelaten de volbrenginghe van uwe begeerten. In recompensie van welcke beleeftheyt Palmerin haer luyden sijnen dienste presenteerden / ende hielden met haer noch eenighe andere propoosten / ende daer nae oorlof nemende / ginck hy met Trineus aende poorte vande voorplaetse / alwaer hem terstondts eenen stalknecht zijn peert quam presenteren / het welck hy byden toome nam / ende ginck voorts uyt / ende om dat nu die donckere Wolcke (die de thien Ridderen ende t'Casteel nae dat hy daer inghegaen was) bedect hadde albereets gheheelicken met Ridderen ende al verdweenen was. In sulcker voeghen datmen haer beyden van verre conde sien comen / derhalven haer te gemoet gingen de twee Princessen / Toman eñ Drumijn met die Princesse Zerphire / die Palmerin tot zijnder becomste met uytghestreckte armen liep omhelsen / eñ seyde: Och mijn Heere seght my doch hoe ghy u ghevoelt / ick heb groote vreese dat ghy eenich letsel sult hebben / om dat ick desen morghen dry soo eysselijck creten ghehoort hebbe / dat icker noch gheheel van verschricht ben. De creten Me-vrouwe antwoorden hy / zijn ghedaen byden voghel die ick mede brenge / maer aengaende van my ic ben seer gesont eñ wel te pas / lof sy den almachtighen Godt / ende heb soo veele ghedaen / dat ick vercreghen hebbe de medecijne bequame tot de ghenesinghe van uwe aenghesicht / door de hulpe van desen goeden Ridder / eene van mijne aldergrootste vrienden / die den selfsten is die wy inde forme van eenen Hondt mede ghebrocht hebben. O Goden / seyde sy / ist mogelijck dat soo schoonen Ridder soo langhe eenen hondt heeft moghen schijnen te wesen voor de ooghen der Menschen: Voorwaer ick en heb gheene weynighere vertroostinghe van zijn goede fortuyne als vande mijn / ende hier met inde tente vande Princesse gaende verteldense alles wat haer int Palleys ervaren was / tot groote verwonderinghe van Toman / Drumijn / ende voorts van alle de gheene dieder omstonden.

Hoe de Princesse Zerphire van haere sieckte genesen wordt, ende hoe Trineus het zweert uyt de steenen colomme trock.

Het C.xvij. Cap.

SOo gheringhe en was de Princesse niet in haer tente ghecomen / oft sy ontdeckten haer gheheele aenghesicht / twelck men sinder haere crenckte (uyt ghenomen den neus ende mont) niet bloot gesien en hadde / ende dat om alnu te beter te moghen vatten de locht van Palmerins met ghebrochte blommen / de welcke sy soo gheringhe niet in haere neus ontsanghen en hadde / oft de wormen die haer quelden bestonden met heelen hoopen doot op de eerde neder te vallen / sonder dat van dier tijdt af haeren kancker eenighen quaden renck meer van sich gaf / ende niet tegenstaende dat de litteeckeneu niet gheheel net ende ghenesen en waren / soo ontfinckse nochtans so groote blijtschap van dese nieuwe verlichtinge datse geen acht en nam op de mismaecktheyt van haer aenghesicht, ende hierentusschen was den Prinse Toman met het ander gheselschap seer neerstich int aenschouwen vanden met ghebrochten Voghel / die soo vreemt gheplupmt was / dat hem een yeghelijck daer over verwonderden / sonderlinghe oock om dat hy met seer seltsame manieren wreet ende droevich

darnae heuren tijdt in geneuchelijc-
koutinghen bestonden passeren/soo
seyde Coman met eenen lachenden
nt tot Palmerin: Voorwaer uwen
Cammeraedt is wel haest van hayre
verandert/ende ghy en hebt ooch niet
vooren nae datmen aen uwe wape-
nen siet. De gene diese voor ons doen
maecten heeft antwoorden Palmerin
dochte wel dat wyse noch dickwils
ae te doen hadden eer wy tot onse
ch Iaeren gheraecten/aengesien
doleuren diese ghegheven zyn.

Maer my wordt teghenwoordich
gedachtich vant t'sweert t'welck wy
er Colomme niet trecken en condē
ende myn Heer Trineus en heeft geē/
daerom bid ic u laet ons gaen versoe-
ken oft de betooveringhe t'selve voor
hem bewaert mach hebben. Tis wel
ghesproocken antwoorden den Prince
maer ick twyvel dat ick anders niet
sal uyt rechten als met schaemte
dt wederom keeren / naedien ghy
den daer in ghefaillieert hebt/dan
n can niet als myne moeyten ver-
sen. Ende daermet voortgaende/
nam hyt gheweer by't ghevest ende
ckt soo lichtelyck mette scheyde /
nghsel ende riem upte colomme/als
hyt maer van eenighe Tafel ghe-
nemen hadde/ soo dat hyt voort upte
scheyde trocke/ ende soo excellent be-
nde/datse heur allen niet ghenoech
conden verwonderē vande schoon-
heydt ende breetheydt vandien / ende
er over eenighe t'samen coutinghe
ghehouden hebbende/seyde Palmerin
t de anderen. Myn Heeren naedien
nt Me-vrouwe genesen is ende myn
Heer Trineus de eere vant sweert ver-
egen heeft/ so dunckt my goet te zyn
at wy ons wederom opten wech van
Romate begraven. Al alsoot u belieft
antwoorden de anderen / maer Me-
vrouwe de Princesse heeft op my be-
gheert seyde Trineus / datse voor ons
vertrec het 'tCasteel mochte besien/eñ
hebbende dan derhalven de rycke be-
graeffenisse eñ andere wonderlyckhey-
den ande Princesse betoont/keerdense
voorts daerna wes wederom binnen
Romate/alwaerse met grote vreuchde
ontfangen worden / tot een hertspryn-
gende blytschap van allen sonderlinge
van Palmerin ende Trineus / om
datse oorlof vanden Coninc meynden
te nemen / ende wederom na Elam te
reysen/soo gheringhe alsse gheweeten
souden hebben in wat manieren twa-
ter van heuren met gebrachten vogel
te vercrygen stonde/om daermet te ge-
nesen de siectenē vande Princesse/maer
heur geschieden veere van heure mey-
ninge gelyck ghy hier na hooren sult/
ende dat deur de schickinge van Mus-
sabelyn/die den Voghel des anderen
daechs dede eten vande met gebroch-
te bloemen/vande welcke hy soo haest
niet enige ingeswillicht en hadde/oft
hy begost te singhen met de alderwel-
luydenste stemme diemen opt vā eeni-
ghe voghel heeft mogen hooren/ ende
terwylen hy dese Melodye maeckten/
viel hem t'water in sulcke overvloedic-
heyt uytten beck/dat den Nigromant
Mussabelyn den gouden Coppe voor
dē middach bycās vol sach zyn/waer-
omme hy Palmerin bad op eē Luyt te
spelen/die hy hē inde hant gaf/seggeñ
Ick bid u myn Heere dat ghy ons een
Musyck stuxken wilt laeten hooren/
t'welck t'aldernaest met des Voghels
sanck overeen coemt van alle die ghy
weet / ende dat aenstondt op dat hy
u geluyt hooreñ/tzyne ophoude/want
zyn principale cracht gaet hem uyten
lyve met het water dat hem ontvalt/
om welck versoeck Palmerin de Luyt
nam ende speelden met soo excellente

kunste ende sonderlinge/gratie/ende gebruycten ooc so veele dieninnuveringen eñ nieuwe passagien/dat hem een yghelijck daer over verwonderden. In zulcker manieren dat de Princesse des Coninex Dochter van Romate seyde: voorwaer wy en cunnen niet genoech excellent dunckẽ de perfectien vã Palmerin/wãt indien hy Herculus vã Libien/die monsteren eñ Reusen temden/in couragie te bovẽ gaet/also machmẽ hem ooc sonder berispinge achtẽ voor eenen anderen Amphion oft Orpheus vã Tracen die na heure instrumenten deden luysteren visschen/Beesten ende Vogelen/en siedy niet met wat neerstichheydt desen Voghel na zijn spelen hoort: hierentusschen brocht Trineus de Princesse den gouden Cop/waer wt zy t'water nam eñ wister heur aengesicht met/waer over miraculeuselijck ende in een oogenblic de plaetsen daer de wormen gecnaect hadden(die noch al douwende ende sonder vel stonden) met heure heele aengesicht in so delicatẽ vleysche eñ claren ende blancken vel verãderden/datse de helfte schoonder was alsse oyt van haer leven ghe-weest hadde/waerom zy Palmerin te voete ginck vallen/ende seyde: Voorwaer mijn Heer ick ben grootelicx gehouden aen den Prince Trineus/als den Verrader mijnen Hofmeester my wilde dooden maer aen u(die my van een torment eñ quellinge veelswaerder als de doot genesen/eñ vã mijnen Tyrantschẽ Broeder verlost hebt/bevinde ic my in sulker manieren verbondẽ te zijn dat het maer een groote sotheyt soude zijn/indien ic met alle mijn vermogen u meyndẽ te doen een volcomẽ recompentie/want al maeckten ick u Heer van alle dat ick hebbe/soo soude my mijne concientie noch vã ondanckbaerheydt beschuldighen. Niettemin meucht ghy al t'gene dat my toecome gebruycken als oft ghy daer volcommen Heer overwaert. Palmerin heur terstondt alsse hem te voeten viel met een beleefde gratie opgeheft hebbende antwoorden heur oock na datse heure reden gheeyndicht hadde aldus: Mevrouwe uwe genesinghe en hoort niet my/maer den oppersten Heere toegeacht te worden/ende heb van u oock albereets so groote weldaden ontfanghen/dat mijne gheringhe diensten t'uwaerts ghescbiet/niet alleene geene recõpensie meer en vereysschen/maer hebben my den selve weldaeden mede ghemaeckt uwen eewigen Dienaer. In sulcker voeghen/dat ghy niet en dorst versoecken/maer wilt alleene gebieden so dickwils als ghy my van doene soudt moghen hebben/ende om dat ghy alnu deur de gratie vanden almachtighen Godt uwe volcommen ghesontheydt wederomme vercregen hebt/is mijne begheerten/dat wy ons morghen op den wech voeghen)om te proberen of wy oock zullen mogen te niet doen de Magische besweringen van Malfade/maer als Mussabelijn Palmerin aldus hoorden spreken quã hy t'antwoort vande Princesse vã Romate te voorẽn/eñ seyde: Heer Ridder ick vermaen u by uwe Ridderschap/dat ghy niet en laet van te voldoen de gelofte die ghy my gedaen hebt om te achtervolghen eene myne begeerte de welke is dat ghy niet en sult scheyden uyt het geselschap vanden Coninc Abimar/tot dat den crijch die hy tegens den Soudã van Persen sal voeren geeyndict is/eñ dat ghy sulcx ooc bidden sult van uwen Cameraet. Op mijn gelove mijn Heere antwoorden Palmerin/hoe weldat ic eñ mijnen Cameraet vele te doen hebben in õsen Lãde/so en sal ic nochtans niet faillieren in tgene

ic beloeft hebbe/maer t'meeste dat
n verrout/is/ dat ic geē geselschap en
cunnē houdē Me-vrouwe de Prin-
ce Zerphire/die wederōme na Na-
rrepsē wil. Me vrouwe de Princesse
ze Mussabelijn/sal de patiētie voor
e reyse geliē vē te hebbē in u te ver-
den twelc niet streckē en sal als tot
r groot profijt/ooc ben verseeckert
u mijnē Heere den Coninc insulc-
voegen van doen heeft/dat zijn ee-
aer aengheleghen is/maer indien
hem hadde te vallen de Monarch-
ap vā geheel Asien/eñ dat sulcx een
ettinghe stonde te lijden deur u ver-
ck/ soo en soude ick u nochtans tot
hier blyven niet willen vorderen/
n dat ic niet en soude begeren te doē
ens de geliefste vā so deuchtelijcken
dder/maer om een so grooten saeke
s mijns Heeren eere sal u geliebē my
xcuseren/ende om dat hy deur zijne
rete conste wiste/ dat hē zeer moye-
k viel de lange absentie van zijn al-
rliefste Polinarde / trock hem aen
en zijde/ende seyde: Mijn Heer ghy
behoort u soo seere om uwe langhe
tblyvinghe niet te quellen/ want de
liefte van Godt almachtich is dat
sen saecken also geschieden daer te-
ens ghy niet doen en cunt/ eñ sweere
t u in recompensie vande diensten
ie ghy voor mijnē Heere den Coninc
oen sult groote eere ende heerlijcke
riumphen belooft zijn / ende aenghe-
aen sullen worden / ooch heb ick om
iet ondanckbaer te wesen alsulcke
onjuratien over den Vogel ghedaen
at hy voortaen sal leven sonder eeni-
he spijse oft dranck te nemen/soo dat
hy geē sorgemeer en dorst hebbē voor
ijn voetsel insgelicx dat hy sal hebben
e navolgeñ virtuytē. Als ghy binnen
Constantinopelen zijt/so sult ghy hem
oen stellē in een openbaer plaetse vā-
de groote Saele van u Hof/alwaer hy
u een groot vordel sal veroorsaecken
cunnen/want daer en sal noch Ridder
noch Jonckvrouwe / noch niemandt
anders ter Werelt in u Keyserlijcke
Palleys moghen gheraecken/ oft den
Voghel sal veel eysselijcker bestaen te
crijten aldoen ghy hem vingt / indien
sulcke Persoonen aldaer commen om
eenige verraderie ofte quade tydinge
te brenghen / maer indient yemant is
om u weldaet te veroorsaecken oft ge-
neuchelijck nieumarē te doen verstaē-
soo sal hy noch veel soeter bestaen te
singen als hy dede doen hem t'water
uptten beck viel/daer de Princesse met
ghenesen is/ende ten tijde dat ghy dit
sterffelijcke lichaem verlaeten sult/sal
hy sulcke vreemde ghelaeten houden/
datter niemant in uwen huyse sal zijn
die niet verschrickt en sal wordē/ ende
deur dese voorseyde middelē mijn Heer
zuldy u moghen wachten van veele
boosheyden ende uwe goede Fortuyne
volharden. In sulcker manieren dat
ghy den alder vreedsaemstē Keyser sult
zijn / die noch oyt in Griecken landt
gheweest is. Tis my onmoghelijck u
te vergeldē mijn Heer antwoordē Pal-
merin alsulcke hooge giftē/ nochtans
en sal ick niet laten van den Vogel so
neerstich te doen bewarē als mijn ey-
gen Persoone/ in ghedachtenisse van
uwe liberaelheydt/ende op dat ick ten
minsten mette werckē mach bethoo-
nen niet ondanckbaer te zijn / bid ick
u seer ootmoedelijck my yemandt van
uwe vrientschap te willen gheven/om
altijdt in mijn gheselschap te blyven/
ten eynde ic aenden selven mach blij-
ken laeten mijnen goeden wille / om u
te recompenseren na alle mijn vermo-
ghen.

Ic heb voor my genomē seyde Mus-
sabelijn u te gevē eenen mijnen Soone

die ick gewonnen hebbe by een Jonckvrouwe van uwe wet/die hem de Leeringhe Christo onderwees / ende den naem Jesus soo sterck inde memorie planten/ dat hy anders niet en roept als dien so wanneer hem yet onversiens geschiet/ twelck my niet en mishaecht/ maer ick vreese dat het den Coninck eens sal te weten comen/de hem sonder twijvel daeromme soude doen sterven/ en mijn vrient seyde Palmerin / gheeft hem my doch nu terstont / ick sweer u op my ghelove dat ick hem sal doen onderhouden als myn eyghen Broeder. Ic en cant niet doen antwoorden Mussabelijn voor dat ick coem op mijn Casteel/ alwaer ick hem doe verwaren ende u hoop te gheven / met eenige geneuchlicke tijtcortinge/ende om aldaer te eerden te moghen gheraecken / sal ick den Coninck desen avondt raden/ dat hy hem morghen op den wech geve om nae zijn groote Stadt Griske te reysen/ ende aldaer zijn leger te vergaderen. Tot sulck versoeck ick u seer affectueusselick seyde Palmerin / ende daer met vanden anderen oorlof neemende vertrockense heur wegs in heur Cameren.

Vande gheneuchlicke recreatie die den Nigromant Mussabelijn Palmerin ende alle zyn gheselschap bewees op zyn Casteel, ende van de neersticheydt die den Coninck Abimar aenweynden int verghaderen van zyn Legher teghens den Soudan van Persen.

Het C. xviij. Capittel.

NAe dat Mussabelijn den Coninck Abimar te kennen ghegeven hadde de grote macht des Soudans van Persen/ ende t' sware perikel daer hy zijn Coninckrijck in stelden / so veere hy hem niet ter ghoeder tijdt met Volck van verweeringhe en versach/ dede den selven Coninck voort af veerdighen een groodt ghetal van Posten ende Loopers om Ruyteren eñ Soldaten te doen comen van allen hoecken/ ontbiedende mede alle die Edel-luyden van Griske eñ Romate datse haer den vijfthiensten dach van de volghende maent souden laten vinden inde dallen van Griske om monsteringhe te doen/ eñ bereyt te zijn om ten oorloge te dienen / dese boden by hem afgeveerdicht zijnde/ gaf Palmerin ende Trineus in zijn hof seer heerlicke staten/ heur versien van alles/ eñ reysden met heur/ als ooc alle de Princen/ Heeren/ Ridderen/ Joffrouwen van zijn hof uyt de stadt Romate waer deur zy des anderen dages nae datse heur opte reyse gegeven hadden / quamen by een Casteel twelc toequam den Nigromandt Mussabelijn/ die aldaer ghemeynlick hielde zijne Vrouwen ende Kinderen / ende den Coninck badt dat hy dien nacht op't selve zijn huys soude willen comen logeren/ t welck hem den Coninck deur voorbiddinghe vande Joffrouwen accordeerden.

Weshalven Mussabelijn voor uytreden om de cameren/ salen eñ alles doen bereyden/ eñ op dat hy sulcken Edelen ghesels chap soo veel te eerlicker mocht ontfangen/ maecten hy deur zijne conste int midsen vande voor plaedtse een fonteyne/die van Albaster scheen te wesen/ werpende aen d' eene zijde uyt een water veel claerder alsmen deur eenige Clocke soude moghen laten distilleren: Ende om datter aen die andere

zijde

ne eenē wijn veel delicater eñ smaec-
kacker als de Heydenen den dranck
va heuren Godt Jupiter/ alles ont-
fagen wordende in seer schoone stee-
n backen van Mermer/ veel groen-
als een Smaragd Oock dede hy
inen oogenblick in zijnē hof wassen
al soorten van boomen geladen met
erhande Vruchten ende bloemen/
nt effen wander wegen / d'alderghe-
ichelijckste diemen soude moogen
schilderen/onder de overdecselen van
uscatel Wijngaerden/ eñ struycken
Lauwer/Rosemarijn/Cipres/Hulst
yrre/ende andere diergelijcke/ ende
Lusthuys niet minder playsant/
waer hy in dede commen Tafelen
et delicate spijse bereyt van alderley
eten diemē soude hebben mogen be-
ncken. Noch dede hy lanct de mue-
n comen twee hondert ghespannen
enten seer wel van alles versien om
volck vanden Coninc te logieren so
ckelijc gebrocht datter tfatsoen meer
in gecost soude hebbē alst stof/ eñ dit
amē aldus geordineert zijnde/ ginck
p den Coninck met Palmerijn ende
rineus/ als oock de Josvrouwen eñ
vorts alle heur geselschap seer eerlijc-
en ontfangen/ eñ leyden heur by zijne
uysvrouwen eñ Dochters met heure
onc vrouwē so costelic gecleet zijnde/
nde so gracieus te coutē wetende/ dat
y Goddinnen eñ de Coninginne met
eure staet Josvrouwē by heurluyden
e gelijcken/ maer Boerinnen schenen
e wesen ende de willecomsten eñ ca-
essen aldaer vernieut zijnde seyde
Mussabelijn tot de Coninginne: Mee
vrouwe ick bid u dat ghy mijn Huys-
vrouwen eñ heur gheselschap excuse-
ren wilt / van dat sy huyden booven
heuren staete ghecleedt zijn/ om dat de
ghewoonte des Landts alsulckx ver-
eyscht alsmen zijn Heer ende vrouwe
ontfangt/ eñ hier met nadē hofgaende
vondense het bancket veerdich / al-
waerse alle soo heerlijck aenghedient
worden als den aldergrootsten feest-
dach vanden machtichstē Keyser sou-
de mogen vereysschen. Ende de tafe-
len opgenomen ende het dansen ghe-
eyndicht zijnde/ warē de Josvrouwen
in sulcke blijtschap overmits de wel-
luydende Musijcker ende soete Voge-
len sanc diese al daer hoorden / datse
meyndē in eenich Paradijs gevoert te
wesen/ waerem sy heur noch een wijle
tijdts vermaeckten/ vertreckende daer
nae een yegelijck nae zijne rust plaetse.

Als den ouden Mussabelijn Palme-
rin in een alsulcke Camer leyden/ dat
heur dochde dat de costele Saele vant
Casteel derthien colommen maer een
stalle was/ daer by te gelijcken tot heur
seggende: Mijn Heeren/ ghy hebt huy-
den een recreatie ghehadt / morghen
suldy een andere hebben/ waerinne hy
oock niet en failleerden want als alle
tgeselschap des anderēdaechs tnoen-
mael ghegeten hadden quamen/ inde
deure vanden hof geloopen thien ge-
wapende Ridders met bebloede sweer
den in haer handt/ met luyder stemme
roepende: slaet Cameraten/ slaet son-
der te sparen/ noch Coninc/ noch Prin-
ce / noch Josvrouwe / ende hier met
vielense so crachtelijck op de Dienaren
des Coninckx dat het scheen datser ve-
le vanden anderen hielen / tot sulcke
verschrickinge vande arme Josvrou-
we/ dat noyt swaluwe voorden Sper-
wer soo seer verveert en was / als sy
voor dese Ridderen waren die den Co-
ninck ende zijne Heeren in geene min-
dere verbaestheyt en stelden / om datse
heure altsamē ontwapent sagen. Des-
ghelijcx en wiste Palmerijn oock niet
hoe dat hy t'selve hadde : Nochtans
seyde hy oock tot den Prince Trineus:

mijn Heer laet ons / ons beste doen om
te sien wat dit wesen wil/op dat de Jof
vrouwen niet te cort en gheschieden/eñ
dit seggende/ wondense heure mantels
om heur ermen in plaets van schilden/
ende traden met heure Rappiren nade
thien Ridders toe / als dit de Princesse
Zerphire sach/riepse met luyder stem-
men: O helpt doch om Gods-wil dese
twee Heeren niet anders metten doodt
besueren moeten / maer en hadde nau-
welicx dese woorden uytgesproken/ oft
sy sach de thien Ridders in thien wrede
Leeuwen veranderdt zijn / die dwers
deur den hof na alle de Princessen ende
Joffrouwen bestonden te lopen / heur
omveere treckende/ ende heur clederen
verscheurende. In sulcker manieren/
dat d'alderstoutste van heur allē aldaer
sonder twijfel zijn leste oogenblick des
levens meynden te doen/maer Palme-
rin dese haestige veranderinge siende/
begost te lachen/seggende: Voorwaer
Mussabelijn heeft de Joffrouwen seer
wel vergolden de recreatie die hy heur
gisteren an dede. Hierentusschen haddē
de Leeuwen eenē omloop gedaen/waer
nae zy heur alle onder een tente gingen
settē midden inden hof/ alwaer sy in eē
ogenblic wederom aen namen heur eer
ste forme/ so datse worden thien schone
Jonckvrouwen rijckelic gecleet/singen-
de met sulcke soete stemmen en spelende
op Harpen/Luyten ende andere instru
menten/ met so wel-luydende accoort/
dat de Joffrouwe begonsten te keeren
in heure eerste vreuchde eñ heur vreese
te verminderen/ doch niet alsoo oft de
vrolicste van heur allen sloeg den pols
noch drie uren na de geschiedenisse vant
feyt/heur de memorie vande verschrict
heyt/maer so geringe alst geschiet was
ginc Mussabelijn by de staet Joffrou-
wen vande Conninginne/ ghevevnsende
nywers van te weten/eñ seyde wat mā
mangel isser mijn dochters/ hebben u
dese twee vreemde Ridders eenigen o-
overlast aen willen doen? och God ant
woorden zy/ sonder heur waren wy by
kans doot. Wel/wel/ seyde hy: Ick sal
der de waerheydt van gaen vernemen/
ende daer met dede hy aenden Coninck
de reverentie/ die verghesel schappende
mette navolgende woorden: Myn He-
re ick heb dese vreese uwe Ridders wil-
len aenjagen / op dat zy te beter souden
kennen de couragie vande twee Princē
de gecomē zijn tot uwe hulpe/ en heeft
uwe Maj. niet gesiē hoe zy sonder Har-
nas ofte Schilt hebben dorven bespriu
gen die tien gewapende Ridders? Wat
soudēse dan doē indiense wel toegerust
waren / ende dese woorden geeyndicht
hebbende/quam Palmerin daer by/tot
den welcken Mussabelijn alsulcke ree-
den voechden. Heer Ridder wat dunct
u van dese tijt-cortinghe. Voorwaer
mijn Heer seyde hy/ ick geloof dat die
Persen met al heur geerijs my soo gro-
te vreese niet aengejaecht en soude heb-
ben/als ghy gedaen hebt met uwe tien
Jonckvrouwen niet om mijnent wille /
maer om die Princessen ende Joffrou-
wen. Voorwaer Heer Ridder antwoor
den Mussabelijn/ indien ick niet verse-
kert en hadde ghewe est van uwe stout-
moedicheyt/ic en soude het spel niet be-
gost hebben / wat spel seyde die Conin-
ne beyde Godinne Diana / ick meyn-
den van vreesen te sterven: Ick bid u
en wilt ons alsulcke rueren niet maec-
ken/om welcke woorden den Coninck
hem niet en conde onthouden van lac-
hen/segghende: Mussabelijn / indien
dit dickwils gebeurden/so souden voor-
waer de Conginne met alle heure jof
vrouwen een bevende cortse opt lijf ja-
gē met meer ādere propoostē diese noch
metten anderen hieldē/waer na dē Co-
ninck met zijn ghefelschap noch aldaer
bleef

bleef den volgenden dach/ende alsse des smorgens daer nae vertrecken wilden/ gaf Mussabelijn zijnen Sone Bellekijn an Palmerin/ om zijnen Schiltknecht te wesen/ aende Coninghinne eene van zijn twee Dochters out thien jaren/ eñ aende Princesse Zerphire d'ander van den ouderdom van twaelf jaren/ eñ dit ghescliet zijnde/ reysdende so neerstich voort/ datse den sesten dach daerna quamen inde Stadt van Griske/ voorby de muteren vande welcke de Revière Grian loopt/ die de Landen van een schept/ toecomende den Soudan van Persen/ ende desen Coninck die aldaer uyt zijn twee Coninckrijcken in vijfthien dagen vergaderden vijfentwintig duysent soldaten so te peerd als te voet/ de hy dede logieren in een groot dal onder de stad. Voorts daerna quam oock aldaer den Coninck van Sabat Vader van den Prince Ozumijn met vijfthien duisent peerden/ eñ den Coninck van Garare broeder van Abimar/ oock met vijftien duysent Ruyteren eñ tien duysent Voetvolck/ eñ boven dien noch eenige andere Heeren van zijne bontgenoten met so goeden troupe Soldaten/ dat hy int eynde van een maendt over de hondert duysent Mannen te velde hadde veerdich om te marchieren/ ende en waren oock so geringe niet in oordeninge/ oft den Coninc ordineerden het belept van zijn leger bevelende an Palmerin ende Trineus den last vande voortochte/ inde welck waren twintich duysent Ruyteren. Ooc maecten hy twee quadroenen van tien duysent Archiers te peert onder t'ghelept van zijnen Sone/ ende die Prince Ozumijn / zijn principale slachoordeninghe ordineerden hy van twintich duysent Voetknechten / beschermdt wordende van thien duysent Ruyteren waer van oversten waren de Coningen van Sabat ende Garare/ eñ de reste die noch over de veertich duysent strijtbare mannen waren / wilde hy selfs geleyden/ ende was zijn volck so gheringe niet in alsulcke oordeninge geordineert/ oft hy hoorende dat het legher des Soudans albereets seer neerstich voortooch/ waeromme hy resolveerden hem te ghemoete te trecken/ so gheringhe als de monsteringe geschiet soude zijn.

Vant machtighe Legher, dat den Soudan van Persen vergaerden, ende van de uyteyssinghen die ghe-schieden, soo vande zyde der Persen, als van den Coninck Abimar.

Het C. xix. Capittel.

DEn Soudan deur zijnen Ambassadeur verstaen hebbende t'antwoort vanden Coninck Abimar/ maecten terstont opde benen zijne Legionen ende onderdanighe Coningen/ swerende by den hogen Godt/ dat hy Abimar soude destrueré/ende den ernisten maecken van zijn geheel Coninckrijck/ om twelck te doen hy voorts dede vergaderen over de hondert duysent Persen / eñ trock met zijn leger wes te Haran eene vande principaelste Steden van zijne Monarchie/ ligghende maer drie dach reysens van Griske eñ aldaer verstont hy de gelegenthept van zijne vyanden/ oock dat daerby waren twee vreemde Ridderen/ dalder valianste van die opt de Zee ghepasseert hadden/ twelck hem seer verbaest maecten want zijne meyninghe was gheweest sulcke neersticheyt te doen / dat hy den Coninc onversiens soude hebben overvallen/ maer al an hoorende dat hy albereets soo machtighen Legher byden

anderen hadde en betroudẽ hy niet op zÿne crachten maer ſchreef aendẽ Ca- lif van Siconien zÿnen neve/ende den Coninc van Torquin/datſe hẽ na alle heure vmogen bystant doẽ ſouden/eñ hierẽtuſſchẽ wort hy gadverteert deur zÿn beſpieders/ dat diẽ ſelfſtẽ dach dẽ Coninc Abimar eẽ generale mõſterin ge wilde latẽ doẽ eñ vootrecke/waer- omme hy zÿnẽ Ammerael met dertich duyſent Perſen die brug liet innemen daer dẽ Coninc eñ zÿn leger over paſ- ſerẽ moſte liggen twintich mÿlen van Griſke/in ſulcker manierẽ dat dẽ Am- merael heur dẽ pas afſnede/doẽde aẽt eynde vãde ſelve brugge nade zÿde vã Perſẽ aldaer inder yl vã rÿſch hout eñ andere Materialẽ twee ſtercke Caſtelẽ opbouwẽ /in elc vãde welcke hy leyde vier duyſẽt Voetboochſchutters/ende vele Archiers(overmits mẽ doẽ ter tÿt geẽ geſchut en hadde welcke ſchutters wel belettẽ datter niemãt over de brug paſſerẽ mochte/twelc den Coninc be- dwonge zÿn volck tot groot leetweſen vã Palmerin te logerẽ opde cant vãde Riviere/terwÿlẽ by dẽ Soudan geſon- dẽ worde dẽ Sone vandẽ Calif vã Si- comẽ met dertic duyſent mã/eñ dẽ Co- ninc Targuin in perſone quã met tien duyſent peerdẽ/ſo dat hy in zÿn Leger bevondt over de hondert duyſent ghe- wapende mannẽ/ waer met hy quam legerẽ recht tegens volc des Coninck op d'ander zÿde vande Riviere/ waer- deur de Baroenen vanden Coninc vã Romate verſchrict wordẽ vã ſo grootẽ getal crÿſluydẽ/ tot hem ſeggẽ raetſaẽ te zÿn den Soudaẽ te ontbiedẽ/ dat hy acht wilde nemẽ des bloets ſo veer de twee legers aendẽ anderen quamẽ/ eñ ſo hy derhalvẽ deſe reyſe weerõ wilde keeren/dat hẽ dẽ Coninc hier na altÿt als zÿnẽ vrient ſoude helpẽ in alle zÿn ſaken/maer deſen raet en geviel gans niet dẽ ridder Palmerin die ſeide:Heere Coninc my dunckt(doch onder verbe- tering vãde Heerẽ hier tegenwoordich- dat dit advÿs niet goet en is/want in(diẽ uwe Mat volcht/ ſo ſal dẽ Soudã daer deur te meer gemoet wordẽ/ende denckẽ dat ghy hem uwe vrientſchap aenbiet deur vreeſe daerom acht ic ge- raetſamer te weſẽ/ hẽ luydẽ te ontbie- dẽ/dat hy met onrecht eñ geene redẽ u coemt moyelic vallẽ. Dã niettemin in diẽ hy ſo cloecke Ridders eñ Soldaten heeft als hy hẽ roemt/dat hy de paſſa- ſie opene/ eñ ghy ſult hẽ comẽ bevech- tẽ wegs in zÿn trencheen/ welcke voor- houdinge van Palmerin den Coninc met dẽ Prince Tomã grotelicx preſen/ doende op de ſelfſte ure af veerdigẽ ee- nen Ridder om de bootſchap te doen/ den welcken ſo haeſt niet opde brugge gecomen en was / oft na hem worden terſtont gheſchooten twee bouten van voetbogẽ/maer hebben een teyckẽ ge- daẽ dat hy eẽ geſãte was/wort gebroct inde tende vandẽ Soudan/ tot welckẽ hy aldus ſeyde:Soudan/ mÿnẽ Heere den Coninck van Griſke/eñ Romate hẽ verwonderẽde vã dat gy u zÿnẽ vy- ant verclaert/ ſonder dat hy opt miſ- daẽ heeft/ doet u deur my wetẽ dat in- diẽ ghy de couragie hebt van te openẽ de paſſagie der brugge/dat hy u ſulckẽ geval morgẽ ſal commẽ beſtrÿden met alle zÿne macht om te beproevẽ d uwe eñ die in ſulckẽ ſtate te ſtellen/ dat ghy ſult moeten bekennẽ(eenẽ Coninc als mÿnẽ Heere is) niet minder te zÿn dã een Monarch als ghy zÿt/by eenẽ ho- veerdigẽ meeſter eenẽ hoocmoedigen knecht antwoorden dẽ Soudan/Heer Ridders doet hẽ afſtãt wech upt mÿn geſichte ick ſweer u bydẽ hoogẽ Godt dat indiẽ ghy lichtveerdige ridder geẽ geſãte en waert ic ſoude u dier doẽ be- talẽ de ſothept vã uwe Heer/ dẽ welckẽ ghy

ghy seggen sult dat ic hem eer twaelf dagen te eynde zijn/sal doē verbloeckē de ure dat hē inde sin gevallen is van my alsulcke bootschap te doē brengē/ eñ hiermet quaemen byden Soudā de twee overgeblevē broeders vādē Turc Amaran/die by Palmerin/als overste des volcr vandē Babylonischē Sultā) voormaels overwonnen eñ gevangen ware/als boven geseyt is/ eñ daer na deur gratie desselvē Soudās los gelatē/heur al nu met eenē anderē jongen Prince heure Neve in hulpe van desen Soudā begevē hadde /t'welc dē outstē te voet viel/seggēde: Aldergroot machtichste Monarch ic bid u voorde slachtinge te willē toelatē een particulierē strijt van my mijnē Broeder eñ mijnen Neve tegēs drie Ridderē des Coninex/ op dat zy mogē wetē wat wy voor luyden zijn die so licht achten. Het belieft my zeer wel seyde dē Soudā/om welcke consēt hy wederō opstonde eñ seyde tot dē gesante: ghy sult uwē Heere seggē dat dē dach vāde generale slachtinge hē wil gelievē te seyndē drie Ridderē om te strijdē tegens my/mijnē broeder eñ mijnen Neve wy sullen morgen vroech omtrent acht urē opde brugge v̄beydē om te wetē vā elcker zijde eene te vechtē/ eñ dē overwinner de reste te verwachtē tot dat die van d'eene zijde heel t'ondergebracht sullen zijn oft op alsulcke conditiē als heur believē sal/ heurluydē v̄sekerē van alle de andere reste ons volcr / eñ also sullē wy mogē sien wat cauragie sy luyden hebbē / eñ hiermet reet dē gesante wederō wech om de bootschappē te doen. Maer des smorgens desē glorieusen Coninc van Phrigiē eñ broeder van Amaran niet cunnen verbeydē wes tot de gesette ure/sont aenden Coninck Abimar eene van zijne Schiltknechten/ die hem in zijn tende vondt segghende/ na dat hy t'geheele geselschap de reverentie gedaen hadde(Mijn Heeren/den Coninc van Phrygien doet te weten / dat indien der yemandt van u luydenis/ die begeerte heeft om tegens hem te vechten / die en sal hem vinden binnen een halve ure opde Brugghe/ende indien hy den eersten overwint / soo is hy veerdich den anderen te bestrijden/ eñ den anderen desgelicx gebeurende den derden te verwachtē daer op Trineus die daer presēt eñ albereets geheel gewapent was om dē strijt te beginnen/ t'woort voor heur allē dede/ende antwoordē: ghy sult uwē Heere seggē dat hy niet lange staē en sal sonder ymāt te ontmoetē met gelijcke presentatie van den tweedē eñ derdē te v̄beydē / eñ dat hy zijne wapenē wel vast make/ want wy sullē hē Dienaers seyndē diese seer wel los weten te maken/waermet den Schiltknecht vā daer scheydē/eñ Palmerin wilde Trineus vant perijckel ontradē/meynende selfs t'eerste aen te vanghen. Daer op hem Trineus antwoorden. Hoe mijn Heere/ick heb soo lange met eē vontsvel in ledicheyt bedeckt ghewe est / ende nu woudy noch beletten dat ick mijn beste begheere te doen om de eere vanden verlooren tijt wederom te crijghen:voorwaer ick en hoopet niet / en wiste voorts soo veele redenen by te brenghen/ dat hem Palmerin zijnen wille moste toelaten.

Hoe Trineus opde Brugghe van Grian teghens drie Ridderen vocht.

Het C.xx. Capittel.

DEn Coninck van Phrygien antwoordt van zijnen schiltknecht ghehoort hebbende / wapenden hem veerdichlijck ende ginc met zijne

twee Cameraten vergheselschap deur
veele Ridderen wes aende Brugghe/
terwijlen Trineus te peerde ginck
ende reedt met Palmerin/eñ Toman/
oock vergheselschapt met eenen gros=
ten hoop volcx wes aen d'ander zijde
vande Brugghe ende daer comende/
saghense opde selve den Prince van
Phrygien albereets te voet veerdich
staen/waerom Trineus tot zijne Cam=
meraten seyde. Ick sie wel dat ic huy-
den een Voetknecht moet zijn/eñ daer
met zijn voetē op d'eerste stellende troc
hy zijn sweert uyt / eñ viel couragien=
selijck aen sonder eenige meerder uyt=
eyssinge/ den stoutmoedigē eñ jongen
valianten Prince van Phrygiē/die hē
in so wreeden strijt ontfingh ende met
sulcke manieren van hem bevochten
worde datmen niet en wiste wiet beste
hadde een veerdels uers lanck / dan
daerna beslōde Trineus seer neerstich
acht te nemen opde manierē vā vechtē
des Turcx/eñ wiste hem daer deur so
veele slaghen aen te brenghen/dat het
bloet hem upt ten lijve vloeden aen alle
zijden In sulcker voegen/dat hy hem
moste rusten teghens eenen steen opt
middenst vande Brugghe staende/als
Trineus tot hem seyde: Heer Ridder
ic verwonder my over u dat ghy albe=
reets rust dat ghy noch twee andere te
bevechten hebt/grijpt couragie indien
ghy wilt ende dit seggende / cloofden
hy hem met zijn sweert t'hooft op wes
aen ooren / so dat hy doot op de plaet=
se neder viel/t'welck Palmerin siende
wordt/segghende tot zijn gheselschap
siet daer een goet beginsel / also moetē
de andere vaeren / ende nauwelicx en
hadde hy dese woorden ghesproocken/
oft den jongsten Broeder vanden doo=
den Prince quam Trineus genaeckē
seggende: ghy booswicht met groote
redenen mach ic u haten/ om dat ghy
my gedoot hebt so deuchdelijcke Broe
der / maer ick sweer u dat ick hem sal
wreeckē/ oft deur t'eynde van mijn le=
ven gaen sien waer hy gebleven is/eñ
dat seggende bedectē hy hem met zijnē
schilt/eñ gaf dē Prince van Duytslant
so heussche groetinge/dat hē den helm
aen d'een zyde vant hooft weet/eñ ter=
wijlē hy besich was om die wederom
recht te schudden/gaf hem den Turck
eenen anderen slach opden schilt. In
sulker voegē dat die midsē vandē an=
deren sprong/waer deur Trineus wel
dochte indiē hy veel sulcke Medecijnē
gebruycten datse hem voor out wordē
souden bewaren/eñ stack met alle zijn
machterpunte van zijnē sweert int vi=
ster vanden Phrygiaen inder ghestalt
dat hem t'een ooge borste/ ende voorts
daer na t'sweert verheffende sloech hy
hem noch een soo onmatelijcken slach
opten scholder/dat hem t'een scholder
stuck van zijne wapenen ontviel/ende
den selvē slach verdubbelden schepden
hem den erm voorts van zijn lichaem
uyt het welcke hier deur so veel bloets
liep/dat het zijn siele mede nā. De Per
sen/de twee Broeders dus getracteert
siende/riedē heuren nevē de saecken te
laten berusten/veel liever te stervē ant=
woorden hy / als dat my verwetē sou=
de worden/ deur vreese achter gelatē te
hebben de wraecke van mijnen Neven
eñ terwijlen hy aldus met clappen zij=
nen tijdt versuymden/ greep Trineus
veerdichlijckē den schilt vandē ande=
ren gedooden Moore/om te verbeydē
den derdē die tegens hem quam lopē/
luyde roepende/ ghy rasende hont die
alsulcke twee Edel Princen vermoort
hebt/vervloeckt zijt ghy eñ den genen
die u so wel het sweert heeft leren veu=
ren ende met dese braveringhe quam
hy den Christen Prince aenvallen/met
den welcken hy meer als een heel ure
lanck

laut een eysselijck ende wreet gevecht
hielde / tot dat Trineus ghedachtich
worden de schoonheyt van zijne alder-
liefste / ende met luyder stemme riep.
Och Me vrouwe Agriole u gedachtich
wesẽ helpt my meer als den bestẽ Rid-
der der Werelt/ eñ dit seggẽde/gaf hy
twee so swaere slagen op thooft van zij-
nen vyant/dat dien met de handen om
leegh viele/eñ liep hem Trineus voort
met eenẽ voet dat hy opde zijde tuym-
melden stelden hẽ daerna t'knie opde
keele/maeckten de stricken van zijnen
helm los/ende hiel hem thooft af/hoe
wel de Persen met ghewelt riepen dat
hy op houden soude voorwaer die als-
doen Palmerin de teeckenen des blijt
schap hadde sien doẽ/ die soude hebbẽ
moeten segghen dat hy niet minder
vreuchde en hadde om de victorie van
zijnen vrient/ als oft hem de eere selfst
toegecommen hadde/ so sere behaech-
den hẽ de welvaert vanden Prince vã
Duytslant/ die zijn excellẽt sweert dat
hy uytstenen colomme getrocken had-
de/soo gheringe niet wederom in zijn
schepde gesteken en hadde/oft Palme-
rin met Toman ende Orumijn quae-
men hem te ghemoete omhelsen / alle
met een ghelijcke meyninghe/seggen-
de / dat de vervloeckte Vrouwe van
Malfade groot quaet gedaen hadde/
van hem so lange belet te hebben zijne
cloecmoedige couragie te bethoonen/
ende wederom te peerde ghesetẽn zijn-
de/leydense hem met grooter Trium-
phe wes in heur legher.

Hoe den Prince Toman den Rid-
der overwon, die den volghenden
dach den strijdt versocht, ende
Palmerin den Coninck van Tor-
quijn.

Het C.xxj. Capittel.

DE Soldaten van Phrygien heur
Heeren in sulcker statie siende/
maeckten een groot gerucht en-
de ghetier / maer eenen Neve vanden
lesten ghedooden Prince/ stelden heur
te vreden/ doende de drie doode licha-
men in zijn tente brenghen/alwaer hy
die bevool in kisten van cederbomen-
hout te leggen/op dat sy also te langer
souden mogen bewaert worden/ ende
beloofden heuren doot den volgenden
dach te wreecken / om twelc te mogen
doen/hy eene van zijne schiltknechten
int legher vanden Coninck seynden/
om aldaer te vernemen oft eenighen/
Ridder bereydt soude wesen teghens
hem te strijden/welcken Schiltknecht
t'eerste ontmoeten den Ridder Palme-
rin/coutende met den Prince Toman/
die hy zijne boodtschap dede / daer op
hem den Toman bevool zijnen Heere
te antwoorden/ dat hy binnen een ure
gheen ghesel schap van doen en soude
hebben om hem te vermaken nae zijn
geliefte. Dit antwoordt worden op-
staende voet byden Schiltknecht over
ghebrocht aen zijnen Heere / die hem
voorts wapenden ende ginc ter plaet-
daert gevecht beschenden was/alwaer
hy dẽ Prince int gesel schap vã Palme-
rin ende Trineus albereets staen von-
de/so dat sonder eenige meer propoos-
ten Toman zijnen vyant met alsulken
slach opdẽ helmet de wellecomste quã
geven/dat dẽ Phrigier dochte dat hem
de hernpan borst. Waerom hy danck-
baer wilde wesen van alsulcke cortosiẽ
ende hem bedeckende met zijnẽ Schilt
gaf den Prince so swaren slach op de
ringh crage/dat hem t'hooft op d'een
zijde wijckten / waer nae zijt noch een
goede wijle met groote couragie tegẽs
den anderen staende hielde / tot dat de

gedachten vande heerlicke feyten van
Trineus den voorgaenden dach ghe-
schiet/den Prince zijn crachten alsoo
deden versterc ken/dat hy zijnen vyant
met drie dappere slagē verbaest maec-
ten. Insulcker voegen dat dien verge-
tende de manieren van te bevechten
niet en dede als afschutten/meynende
also te ontvlieden de sware slagen van
den Prince Toman maer hy hadde so
veel bloets verloozen dat hy deur on-
machte op zijne tanden viele/in welc-
ken noot hē Toman niet meer en wil-
de misdoē/ maer zijn sweert op steeckē
de vertroc hem wederom na zijn volc/
eñ den Prygier wort van zijn Diena-
ren gedragē in zijne tenten/alwaer hy
drie dagē daer na zijn siele opofferden
tot groot leetwesē des Soudās die son
derlinge om den doot van desē Ridder
bedroeft was/sullen deur afroepinghe
van trōmelslach doē verbiedē/dat nie-
māt vā zijnē Leger/t'ware wiet ware
eenic particulier gevecht mette vyādē
meer en soude houdē op lijfstraf/maer
dē Coninc vā Torguijn/ die eene van-
de alderbraefste soldaten was van zijn
geheel Leger: eñ so groot van ledē dat
hy beter een reuse als eenē mensche vā
gewoonlijcke natuere gheleecke / dese
voorneemste des Soudans hoorende/
seyde/voorwaer mijn Heere indiēt uwe
geliefste is so en sal dese uwe meynige
geen vervolch nemē/want het soude u
volc quader moet / ende onse vyanden
meerder couragie gevē/ denkende dat
geene vā uwe Ridderē meer/hem stout
genoech bevonde om tegēs ymant vā-
den heure de wapenē inde hant te dor-
ven nemen. Eñ op dat de hoveerdichz
vande twee Ridder die inde voorgaeñ
dagen vier van d'onse vslagen hebbē/
vnedert worde ven/ic geresolveert/my
te namiddach te gaen beproevē tegēs
de alderbraesstē soldaet die dē Coninc
Abinar in zijn geheel legher is hebbeñ
t'welc men seyt te wesen eenen vremdē
Ridder Capiteyn van zijn voortochte.
Dē Soudan alsulcke woordē hoorēn/
betroudē hem so sere inde crachtē van
desē grootē Polyphemus/dat hy hem
zijne begeerte seer geerne accordeerdē
Weshalvē den Coninc opde selfste ure
eenē trompet afveerdichdē om dē Col-
lonel vā zijns vyants voorwachte uyt
te eysschē/ waerin dē Trompette niet
suynich en was/ maer zijn beveel aen-
stont int werc stelden/ daerop hē Pal-
merin antwoordē: ghy sult dē Coninc
seggē/dat ic hem niet en soude failierē
opde gesette ure geselschap comē hou-
den alwaer hy oock de helft grooter/
want mijn couragieus hert vhoopt
mijne ermē also te verheffē/dat hē mijn
sweert noc bovē thooft sal gesiē wordē
waermet dē trompet vā hē scheydē/eñ
wordē hier van de niemaren terstonts
vbreyt deur de geheele Leger/in sulc-
ker voegē dat hē ten beydē zyde t'mee-
stendeel der Ridderē wapendē om dese
tijt cortinge te siē/ groot vlangē hebbē
nade ghesette ure des gevechts / inde
welcke dese twee couragieuse Princen
heur opde brugge voechden/eñ sonder
ādere ceremoniē te makē heure sweer-
den uyttrocken/eñ haer met hen schil-
den bedect hebbeñ/ bestondēse in sulc-
ker manierē den anderē t'roest vande
wapenē te slaen/datmēder meer vonc-
ken uyt sach springē / alst gedaē sondē
hebbē uyt een heet yser/gesmeet wordē
van een half dozijn smedē/eñ volherdē
dit ambacht sulcken tijt lanck/hoese so
lange conden leven so dat Palmerin
wel sach dat hy te doen hadde tegens
den alderbraefsten Ridder / die hem
noch ontmoet was / waerōme hy met
een niewen en wonderbaerlijcke cou-
ragie alsulcke twe slagē gaf opt hooc-
ste vandē helmet des Conincx/ dat hy
dien

dien daermede dede verliesen memorie eñ gedachtenisse/ eñ hem noch salveren de met drie andere dergelijcke reveren tien maeckten hem twee diepe wonden waer van sich den Coninc wilde wreké eñ nam zijn sweert inde handé/ meyné de Palmerin also 't hooft op te cloven/ twelc niet en gebeurden/ want Palmerin ontfing den slach op zijnen Schilt/ waeromme het an twe stucken vloech/ waer van het cleynste bleef inde handen vanden Torquinschen Reuse/ die hem hieomme seer verbaesden/ eñ wilde om quijt oft dubbelt spelen/ tot welcké eyn de hy inliep eñ hem by Palmerin quam voegen om te beproeven oft hi dié deur de crachte van zijne ermen de possessie conde doen nemen vande vloere/ maer Palmerin stiet hem met zijn hooft tegé de borste/ dat hy meer als drie passen achterwerts tredé mosten/ (eñ vervolgeñ zijn beginsel) liep hem voorts metten rechteren voet so strengelick opten buyc/ dat hy hem inde reviere seynden/ alwaer hy bycans so grooten gherucht maecten oft de helfte vande brugge gevallen hadde/ eñ ginc deur de swaerhz van zijne wapenen voordts te gronde/ tot een grote verschrickinge van zijn gehele leger/ wiens verdriet dat hy over den doot vande Prygische Princen hadde niet te gelijcken en stonde by de verbaesthz die hem quelden over den doot vanden Coninc van Torquin/ alles wt leggende tot voorteyckenen/ in sulcker voeghen dat hy sonder yet wes anders meer te doen te rugge trocké soude hebben/ en hadde hem den Soone vanden Calif niet voor ogen gehouden zijn grote macht/ eñ versceckert dat hem zijnen Vader in weynig dagen te hulpe soude comen. Maer ter contrarie van desen hadde den Coninc Abimar eñ zijn volc sulcke blyschap om de victorie van Palmerin/ datter meer als tien duysent hé te gemoet gingen om zijn eere so veel te groter te maken. Oock quam den Coninc selve hem omhelsen/ eñ seyde: Sijt willecom seer edel Ridder/ hoe geluckig soude den Prince zijn die in zijn gheselschap mochte hebben een companie soldaten van uwe soorte/ dan hoe wel men in mijn geheele leger ons gelijcken niet en vint soo contentere ic my nochtans seer wel vande goede fortuyne dat ic u tot mijnen vrient geniete/ u biddende te willen bedencken oft ghy eenige midde len cunt practiseren/ want mijn volck heeft sulcke begeerten om te bevechten datse heur onder den andere dootslaen. Waerop Palmerin antwoordden/ tot dien eynde alle zijne wetenschap seer neerstich te sullen ondersoecken/ eñ souden noch langer in heure t' samen coutinge volhart hebben/ en hadde den Coninck niet eenighe brieven ontfanghen van zijne Coninginne.

Hoe Palmerin de brugge van Grian innam, ende de twee Casteelen van hout die byden Soudan daer aen waren laten leggen dede verbranden, ende vande vvrede slachtinghe die der ghe-schieden tusschen den Soudan van Persen, ende den Coninck Abimar van Griske.

Het C. xxij. Capittel.

HEt mishaechden Palmerin langer onder de moren te blijven sonder yedt wes merckelickx uyt te rechten/ waerom hy bedencten dat sonder de winste vande brugge van Grian ende de vernielinge vande Casteelen/ daer op ligghende onmoghelick soude zijn tot de slachtinghe te gheraecken.

Weshalven hy ginc byden Prince Toman die den couragiensten was van die Moozen/ tot hem segghende: Indient u goet dunct mijn Heer/ ende den

Coninck

Coninc tſelve raetſaen vint/ſo hebben
mijn Cameratē eñ ic bedocht int werc
te ſtellen alſulcke feyten / te weten/dat
wy t'vuyr inde twee Caſtelē ſullē doen
ſtekē/die den Soudā aent eynde vande
brugge heeft doē opbouwē/eñ om ſulc
te volbrengē ſullē wy met ons nemen
twee duyſēt Pioniers waer vā de helf-
te ſullē dragē conſtelijcke vuyrwercken
met vele ſolphers/Salpeters eñ bepec-
te rijſchboſſē eñ d'ādere pāne met vuyr
eñ ſchuppē/ſpadē/ eñ houweelē om eē
Myne te makē/ alle beſchermt wordē
van twaelf hondert/vā myne Ruyterē.
Eñ ghy mijn Heer ſeyde hy tot dē Prin-
ce: zult inſgelicx gelievē daerentegē te
doē wapenē ooc alſo veel Ruyterē om
ons bijſtāt te verleenē/indiē ons t'volc
vandē Soudan te machtich quā over-
vallē/welcke ſaecke bijde Coninc goet
gevonden eñ aldus int werck gheſtelt
wordē. Des ſmorgens vroech voordē
dach/deden Palmerin eñ Trineus de
Pionniers inde voorſeyde ordeninge
marcherē/eñ voor haer rijdē de twaelf
hondert Ruyters van Palmerin/vāde
welcke eenige voor uyt reden/ met het
minſte gerucht datſe mochtē/in ſulker
manierē/datſe de verlorē ſchiltwachtē
buytē de Caſtelen zeer haeſt gevangen
namē: terwijlen Palmerin voorts met
alle zijne ruyterē wes aende Caſteelen
marchierdē waer deur die vā binnen
eenē grootē alarm maecten / ſulcx dat
het romoer terſtōt quā int Leger van-
dē Soudā die alle zijn trencheen dede
beſettē/eñ ſtracx nade brugge toeſeyn-
dē vijf duyſēt man/die Palmerin met
zijn volc te gemoete reet/ eñ daertegē ēs
ſchermuſeerdē terwijlen de Pioniers
heur beveel met ſulcke neerſticheyt int
werc ſteldē dat twee uren voordē dach
beyde de Caſtelē beſtondē te brādē. In
ſulcker voegē/datter genē vā alle de be
waerders vādiē en ōtquā/als die met-
te vonckē uytte vlāme wiſtē te vliegē/
ſōder dat zy de Pioniers yet wes mer-
kelicx coſtē beſchadigē/hoe wel datſer
eenige met pijlē lardeerden/ dan ſulcx
was maer een ſeer gering getal/ſo dat
alle de reſte wederom keerden na heur
Leger ſoo geringhe alſt heure Stadt
gegrepē hadde. Eñ hierētuſſchē worde
Palmerin met zijn peert-volck vande
voorſeyde vijf duyſent Mannen ſo hef-
tich aengevochtē/dat hy wederom na
de brugge moſte wijcken/meynē daer
over te commen wes aen d'ander zyde
daer den Prince Toman met zijn volc
veerdich ſtonden/dā t'vuyr was ſo ge-
weldich dat ſulcx geenſins geſchieden
en mochte t'welck Palmerin ende zijn
Volc in ſulcke benautheyt dede vallē/
datſe deur diſperatie met een nieuwe
couragie wederom op des Soudans
volck vielen ſo crachtelick datſe die te
rugh ſloegen wes bijde Trenchen van
heur leger maer dē Soudā tſelve ſien-
de ſont ſulcken nieuwen hoopvolcx we
dat Palmerin wederom met ghewelt
nade brugge moſte wijckē/ alwaer hy
tot zijn groot geluc dē brāt alſo bevont
vermindert te zijn/overmits de twe ge
boude Caſtelē int water gevallē warē/
dat Tomā met zijn volc daer albereets
overgepaſſeert was om hē te helpē/tot
dē welcken Palmerin ſeyt: mijn Heer
het wort ſeer claer dach/eñ tleger vāde
vyanden is geheel opde benē/daerom
laet ons te rugh keeren wes over de
brugge / eñ indien ons yemant volcht
die laet ons thoonen dat wy ons we-
ten te verweeren/t'welck zy alſo deden
eñ reden heur wes op d'ander zijne na
duyſēt van des Soudans braefſt Ruy-
terē/waertegens zy aldaer wederom-
me/keerden ende in ſulcker manieren
ſtreden/datter noyt yemant vande ſel-
ve duyſēt de brugge meer en paſſeerdē/
als eenige die met gewelt ontrunden/
waermet

waermet beyde de troupen wederõme
nae heure Legers keerden/tot sulcken
spijte des Soudaens van dat het volc
van zijne Casteelen alsoo ghetracteert
waren/dat hy op staende voet alle zijne
machte in hazardt ghestelt soude heb-
bẽ/en hadde hy niet verwacht den Ca-
lif van Siconiẽ/die aldaer dien selfstẽ
dach arriveerdẽ/tot groot proffijt van
den Coninck Abimar: Want de Per-
sen heuren tijt verslijtende int ontfan-
gen ende Caressere vande Siconiers/
en namen gene acht meer op de brug-
ge/sonderlinge om datse heur vermits
der selver Siconiers comste meer als
sterck ghenoech dochten te wesen om
haere vyanden te bevechten In sulc-
ker voegen/dat des Coninex Legher
voor den volghenden morghen altesa-
men over de brugge ghetrocken was/
ende bestonden heure Pionniers (die
int getal van vijf ende twintich duy-
sent waren) albereets de trencheen
ontsom heur te maeckẽ/als dẽ Sou-
dan met alle zijn volc tot heur aen quã
marcheren/ is ses slachoordingen/de
eerste van dertich duysent peerdẽ on-
der tgeleyt des Coninex vã Rescille/de
tweede eñ derde elcx van dertich duy-
sent voetknechtẽ daer van Capiteynẽ
waren desselven Coninex soone ende
Neve/de vierde eñ vijfste elck van vijf-
thien duysent peerdẽ/daer over hy be-
veel gegevẽ hadde dẽ Calif van Sico-
nien ende zijnẽ sone / ende de reste we-
sende omtrent dertich duysent mannẽ
(alle uyt ghelesen volck)wilde hy selfs
geleyden om welcke groote mennich-
te te weerstaen/den Coninck Abymar
oock alle zijn volc stracxin oordeninge
stelden ende tooch zijnen vyant te ge-
moete/soo datse den anderen met bey-
de de leghers quamen te ghenaken op
een groot velt/sulcken Weerclant inde
luchte met trommen / trompetten eñ
geerijs makende/als oft Godt de duy-
vels noch eens uytten Hemel gesmetẽ
hadde/waerõme Palmerin(die leyder
vãde voortocht des Coninex was/als
voorgeseyt is) wel dacht dat de caressẽ
mette sweerden/lancien eñ pijlen aen-
gaen wilden / Weshalven hy tot zijn
volc seyde: Mijn vrienden/indien ghy
eenigen wil hebt van gheene slaven te
worden/so wiltse huyden bethoonen/
want indien desen vertornden tyran
eens de overhant over u crijcht / so sal
hy u in sulcken vileynen state stellen
sien/dat ghy den dach vervloeckẽ sult
indẽ welcken ghy gebooren zijt/daerom
grijpt moet de victorie leyt alleẽ in õse
corasie/eñ dit geseyt hebbende rundẽ
hy recht op den soone vanden Coninc
van Resciile/ die hem buytẽ zijn squa-
dron gehstelt hadde ende troff hem in
sulcker manieren dat noch schilt noch
harnas hem niet en conden beletten/
dat hy hem zijn lancie dwers deurt
lijf liep so dat des Coninex soone doot
ter eerdẽ neder viel inde presentie van
zijnen Vader/in een ooghenblick nae
t'welck Palmerin aen sach commen
met vollẽ toome sijn eerste gelidt ruy-
terẽ/tot den welckẽ hy seyde: Couragie
broeders zy en sullẽ niet meer vermo-
gen als heuren Capiteyn/ende dit seg-
gẽde tooch hy zijn sweert uyt eñ sloech
soo dapperlijck op de Persen/ dat zijn
(volc die heur beste deden om zijne sla-
ghen na te volgen) saecken tẽ weghe
brachten/diemen geseyt soude hebben
bycans onmenschelijck te wesen/ende
hadde den Coninck van Rescilke seer
wel gesien zijnen soone voor hem doot
vallen / waerom hy hem inden troup
worpe/eñ met een rasende gramschap
sulke weer dede/dat zijne furie oorsaec
was vanden doodt vande twaelff der
beste Ridderẽ vandẽ troupe van Pal-
merin/ die tselve also speete dat hy niet
genne

eenen ſlach en ſloech oft hy dede daer
mede eenige van zijne vyanden ter eer=
den vallen. In ſulcker voegen dat die
voor hem aen allen oorden beſtonden
te vluchten eñ zijne ſlagen te ſchutten.
Weſhalven den Coninc zijn volc wil=
de beſchermen eñ ſtelden hem tegens
den furieuſen Palmerin/ die hẽ ſonder
eenige genade thooft tuſſchen de voe=
ten van zijn eyghen peert dede vallen/
waer over de gehele voortochte vande
Parſen den weec beſtonden te nemen
in ſulcke diſoordeninghe/ datter wey=
nich van ontquam/ eñ daer uyt ſproot
heur verlies vande geheele ſlachtinge
want de twee ſlachoordeninghen van
heur voetvolck die van ſeſtich duyſent
mannen waren worden ghebroocken
deur heur ſelfs vlucht/ ende peertvolc
vanden Coninc van Keſcille eñ voorts
verſlagen deur het ſquadron van Tri=
neus eñ de archiers vã Tomã eñ Oru
mijn die mettẽ anderẽ daer van ſo vele
doode lichamẽ opt velt dedẽ neder val=
len/ datter de peerdẽ niet over paſſeren
en conden/ ende terwylen ſy noch int
dootſlaen vãde ſelve waren / dedẽ den
Calif van Ciconien ende zijnen ſoone
Donadiel heure Ruyterie marcheren/
daer met ſy in d'eerſte ontmoetinghe
een groot moorderie onder t'volc van=
den Coninc Abimar bedreven/ in ſulc=
ker voegen dat die niet veel lãger weer
ſtãts en ſouden hebbẽ gedaen / ſouden
Corax Prince van Garare/ die haer te
hulpe quam mettien duyſent ruyteren
t'welc alſo heure couragie verwecten
eñ op nywes verſterctten/ datſe de Si=
coniers op de vluchte brachten / maer
den Soudã bykans deſperaet worden
dede heur meer deur ghewelt als deur
liefde wederom keerẽ/ ende met eenen
wege marcheren zijnen troupe oft ach
tertocht die ſoo groote inbreeckinghe
niet en deden als hy meynden/ om dat
de Coningen van Sabet ende Garare
haer voetvolc de piecken ſeer ſterc in=
den anderen hadde doen vlechten / eñ
dẽ Coninck Abimar ende zijn Tabor=
lanen quamen heur met ſulcken ghe=
druys opde zyde treffen/ dat ſyſe meer
als een groot veerdel uers in perijckel
van wijken dedẽ ſtaen/ maer den Sou=
dan die jonc ende ſeer couraſieus was
vanden Ouderdõ van vijfentwintich
Iaeren / alleen gaf zijne Capiteynen
moet ſeggeñ/ hoe mijn vrienden wildy
alnu te rugge wijcken/ en ſiede niet u=
we vianden alſo moede zijn/ datſe haer
langer inden ſadel niet holden en cun=
nen ? Daerom verſeeckert u vrijlijck
dat wy voorden avont over heure doo
de lichamẽ paſſerẽ ſullen / in dien ghy
my volgen wilt eñ dit geſeyt hebbende
liep hy met zijne lancie indẽ arreſt rect
opde Companie vanden Coninc van
Garare/ in ſulcker voegen dat hy den
ſelven Coninc dede vallẽ onder de voe=
ten vande peerden / alwaer hy voorts
alſoo vertreden wort/ dat hy noyt we=
derom op en ſtonde/ ende daer na zijn
ſweert uttrecken overviel hy den Co=
ninck van Sabet met ſulcker cracht e/
dat den ſelven Coninck zijn leven niet
veel langher en ſolde moghen hebben
genieten/ en haddent niet gedaen Pal=
merin/ ende den Prince Trineus/ die
hem met vijftich vande Ridderen der
Princeſſe Zerphire ſeconrierdẽ/ waer=
over noch talder bloedicſte ende eyſſe=
lickſte gevecht der geheele ſlachtinge
op ſtonde / want de Garareſen ende
Savetteſen ſcheenen Duyvelen te zijn
om hare Princen te vreecken/ ende de
Perſen heurẽ Heere int vorſte vanden
ſtrijt ſiende/ cregen ſulcken couragien
dat daer vã eene alnu meer cracts ge=
druyctẽ als voren vier gedaen hadde/
ende hierentuſſchen wort den grooten
Seneſchal des Soudãs ſiẽde de won=
der

verbaerlijcke slaeghe vandē Ridder Palmerin ende Trineus/ eñ vreesende dat zijnen Heere in haren handē comē soude/seyde hy tot hem: mijn Heere en hebby niet gesien de duyvelsche crachtē die dese twee ridders mette groene wapenē doen : ick bidde u dat ghy u wachten wilt van u teghens haer te stellen alsoo Lief als ghy u leven hebt. Wijstse my seyde den Soudaen / 'twelck hem den Seneschael (als kennende zijne furie) niet en dorste weygheren/ waerom den Soudaē voorts een stercke Lancie nam ende liep recht op Palmerin essen / als dien oock een spere van gheen minder sterckte vanden Capiteyn der Ridders vande Princesse Zerphire ontfanghen hadde/daer met hy den Soudaen (nae dat hy de lancie op zijnen schilt gebrokē hadde) een diepe wonde gaf inde zyde eñ wierp hem so crachtelick ter eerden dat die selve meynden den hals gebrokē te hebben/eñ soude voorts vande peerde voeten vertreden zijn geworden : maer Palmerin die hem aende gedaente van zijne wapenen Mussabelijn kendē/dede so vele dat hy hem gevanghen krege/eñ vresende datmē hem met ghewelt soude ontsettē/beval hy ses Ridders van Zerphire datse met hem souden wech rijdē so sekreet alst mogelijck was/ eñ op lijfstraf nieuwers verbeyden tot datse op d'ander zijde vande Brugge waren/ eñ hem in zijn Tente doen verbinden/ om dan by haer na Griske ghebrocht eñ de Princesse Zerphire gheprefenteert te wordē. Waer na Palmerin eñ Trineus met vier hondert ruyters die sy tot haer garde genomen hadden/ de Persen wederom voor hoofts quamē aent principaelste van haren troupe. In sulcker voegen/ dat den Soudaen uyt het leger gebrocht was eermen wiste waer hy geblevē mochte zijn/maer den Seneschael hem niet meer ziende dochte wel wat vande sake wesen soude / eñ wees haer Palmerin roepende met luyder stemme runt Heer Ridder/runt om uwen Heere te helpen die desen duyvel ghevanghen genomen oft onder de voeten gebrocht heeft/ om welcke woorden de Persen van allen hoecken quamen/maer haren Heer nievers ziende/ dan vindende alleen den genen die den Seneschael seyde oorsake te wesen van zijn verlies/ te weten / den Ridder Palmerin vielense met sulcke menichte rontsom hem / dat hy sonder de hulpe van Trineus met den sijnen by zijnen leven n opt uyt het gedrangh gheraeckt en soude hebben/ maer soo haest als hy deur haer hulpe uyten troupe verlost was/ voerden hy zyn volck wederom met een nieuwe coragie aen. In sulcker voeghen dat de Persen achterwaerts bestonden te wijcken/ende souden haer voorseker voorts tot in haer legher ghedreven hebben/ en hadde den Coninck Abimar den afkeer niet doen slaen ende blasen/ so om dat den avont bestonde te naken/ als oock om dat hy wiste den Soudaen gevanghen te wesen / in welcke saken hem den Seneschael van Persen gelijcken wilde/ende liet zijn Legher oock te rugghe trecken/ om dat hy seer wel bekenden 'tgroot verlies van zijn Volck/ eñ het ooghenschijnlijcke perijckel indien hy vervolchden het Legher vanden Soudaen/ die thien duysent Man op de buytenste syde vande brugghe liet om den pas te bewaren/eñ met de reste wederom overtrock tot op d'ander syde/ overmits noch aldaer hare principale bagasie ende tenten stonden/ eñ en was so geringhe niet ontwapent oft hy ginck voort naet logement vanden Coninc van Sabat/ alwaer hy de Princen Drumijn/ Toman eñ Cozar vonde die den selve Coninck deden verbinden een wonde die hy van Dovadiel hadde/ maer mijn Heer is daer vā seer wel gewroken seyde Cozar / want voorts

na dat hy dese wonde ontfangē hadde/hiel Crineus cameraet van Palmerin Dobadiel thooft in twee stucken. So geringe als den Coninc van dese twee Ridders hoorden spreken/ vraechde hy oftse ooc gewont waren. Ick geloove jae antwoorden Corar/ nochtans gheloof ick dat het sonder perijckel is/niettemin ginck den Coninc dese twee cameraten tot in haer tenten visiteren/so geringe als hy alsulcke reden hoorden/ eñ haer omhelsende/seyde hy: Och mijn vriendē segt my doch hoe ghy u gevoelt: seer wel Godt danck mijn Heer antwoorden Palmerin/ maer seyde den Coninck/ men seyt voorseker dat den Soudaen gevangē soude zijn/ nochtans en weet ic niet waer hy geblevē is/ na dat ick hem gevangen genomen hadde/ antwoorden Palmerin/ heb ick hem de Princesse Zerphire gesonden in goede bewaernisse/ ende daeromme soude mijn advijs zijn dat uwe Mt. raedt hielde om voor te dragē oft niet goet en is overmits uwen volcke hem seer moede bevint/datmen den Sneschael des Soudaens ontbode so stout niet te wesen van al nu de slachtinge wederom te beginnen/ oft datmen hem by gebrec vanden morgen zijns Heerē hooft vant lichaē gescheydē/ seynden sal. Als dit den Coninc hoorden/ ginc hy Palmerin van grooter blijtschap wederom op nieus omhelsē/ eñ seyde: Voorwaer Musabelijn/ uwe woordē zijn meer als waerachtich/ van dat ic door de twee vreemde Ridders ontfangen soude een groote eere/ die sonder eenige geveynstheyt als nu alsoo is/ dat mijne voorgangers noyt dergelijcke verciert gheweest en zijn/ want waer oft wanneer heeftmē ghehoort dat eenen Coninck van Griske den Soudaen van Persen onder zijnen macht hadde/gelijc ic doe/daer ghy o edel Ridder Palmerin de principale oorsake van zijt/eñ daer nae uwen cameraet Crineus/t'welck my also t'uwaerts geaffectioneert doet zijn/ dat ghy my voortaen meucht ordineren/ eñ bevelen als eene vande simpelste Soldaten vā mijnen geheelen troupe. Sulcke affectie comt door uwen goeden wille mijn Heer antwoordē Palmerin/eñ niet door onse verdiensten/ want al hebbē wy over onse vyanden de victorie verercregen/soo en behooren wy die nochtans niet te achten door onse cracht geschiet te zijn/maer door dē wille vandē genē die de hertē vande Coningen eñ Princē in zijne handt heeft/eñ de victorie geeft diet hē ghelieft/ eñ hielden daer nae noch eenige andere t'samensprekingen tot dat dē Coninc haer eenen geluckigen avont wenscheden/eñ by goedtduncken van alle zijne chrijsraet den Prince Corar aenden Seneschael van Persen seyndē/ om hē te geven t'ghene Palmerin voorgehouden hadde/ t'welc hy haer sonder eenige swaricheyt accordeerden/so datse twee dagē bestant maecten om de dooden te begraven.

Hoe den Soudaen van Persen inde stadt van Griske ghevangen gepresenteert wert aende Princesse Zerphire, ende vande vrede tusschen hem eñ den Coninck Abimar.

Het Cxxiij. Capittel.

SO geringe als de ses Ridders van de Princesse Zerphire dē Soudaē uyt het gedrang gebrocht haddē/ riepē se noch tot haer vierentwintich andere Ridders van hare Cameratē/ eñ passeerden onder haer allē t'alderbedectelijcste datse mochten/ over de brugge/tot aēt ander eynde/alwaerse den Soudaen zijne wonde deden verbinden/eñ voechden haer voorts daer na met hē op den wech na Griske/ int rijden

rijden vandē welckē dē Soudaen tot haer seyde: Mijn vriendē dat ic overwonnen sy van eenen Ridder / eñ als nu gevangē geleyt worde inde macht van mijnen vyant / kan u luyden een groot exempel zijn vande ongestadighe verkeeringhe der fortuone / die u al nu haer gunste biet / welcke waernemende / sult ghy de alder grootste Heeren wordē vande Monarchie van Persen / weet ghy hoe / ghyluyden zijt hier maer dertich simpele soldatē / eñ en hebt so ic deucke niet meer als gewoonlicke soldie / die u luyden doch niet en can rijck maken / maer alleen seer soberlijck onderhoudt / uyt welcke miserie ghy al nu kuut verlost wordē / soo veere ghy my wederom brengen wilt in mijn landt / want ick u luyden in sulcken gheval alle Satrapen oft Gouverneurs van Provincien des rijcx van Persen maken sal. Daer op den outsten van haerluyden (hoorende dese loosheyt des Soudaens) antwoordē: Maer Heere / so by avontueren uwen vyant in uwē handē gevallē waer / gelijc ghy teghenwoordich in de zijne zijt / eñ dat u dē aldergrootstē Prince vã uwe Conincrijckē gedaen hadde t'gene ghy ons radē wilt / onsē Heere te doē / en soudy hem in sulcken geval niet achtē hangens weerdich / als een verrader ende schelm / die wy niet en begeerē te wesen noch te worden / daerom bid ic u mijn Heere / dat u wil gelieven alsulcke proposte te swijgen / want ic sweer u by Hercules / in dien daer yemant van mijne cameraten waer die sulcx doen wilde / ick soude hem het hooft vande schouderen slaen / so datmē daer toe genē scherprechter oft Justitie en soude behoevē te verbeydē / dē Ridder die u gevangē genomen heeft / eñ de Princesse aende welcken hy u seynt / zijn so deuchdelijc datse niet en verdienen alsulcke valsche trecken gespeelt te wordē. Wie is dese Princesse seyde dē Soudaen / daer vã ghy so goede opinie hebt. T'is antwoorde den Ridder / Zerphire de beleefde dochter van hoochloffelijcker memorie den alder vermaersten Coninc Ovidius van Nabot: Och seydē de Soudaen sal ic so grooten wech in gevanckenisse moetē reysen: neē / mijn Heer antwoorde dē Ridder / de Princesse is te Griske by de Coninginne / ende hier met vertelde hy hem voorts d'oorsake waerom sy aldaer gecomen was / ende in wat manierē Palmerin het Casteel mette twaelf colōme ingenomene hadde. By Jupiter seyde den Soudaen in dient also is / soo sal ick meer eerē als schande hebbē vã overwonnē te zijn vyden alderbesten Ridder dieder leeft / oock en sal my de ghevanckenisse so verdrietelijck niet vallē wesende inde bewaringe vañ Princesse Zerphire / die ic so seer in schoonheyt heb hooren prijsen / ende die my sonder twijfel tracteren sal ghelijck mijnen state vereyscht / om dat haer seer wel bekent is de affectueuse gunste ende groote vrientschap die ic harē overleden Vader toegedragen hebbe / om dat ic hem altijts hielde voor den alder getrouftē Prince vã mijn geheel rijcke. En twijfelt sulx niet mijn Heer antwoorde dē Ridder / want u Majesteyt sal aldaer so wel gheeert eñ gedient zijn / als ofc hy in zijn eygē Hof waer / ende diviseerden noch van veel andere propoosten eerse de stadt van Griske genaeckten / alwaer int ghelschap vande Coninginne verbleven was den Nigromant Mussabelijn / die door zijne konste wiste datmen dē Soudaen ghevanghen brochte / waeromme hy tot de Princesse Zerphire ginck seggen: Me-vrouwe doet uwe Jofvrouwen in ordeninghe stellen / eñ bereyt u om een gast te outfangen / die

u sal comen besoecken/ u verseeckerende op Ridders gheloove/ dat noyt Heere van dese contreye alsulcken ghevangen in zijn machte hadde/ als den gheuen die u Palmerin seynt. Ey lief Heer Mussabelijn antwoorden de Princesse: seght my doch wie dat het is op dat ick hem alsulcke eere mach aendoen als zijnen State vereyscht. Tis den Soudaen van Persen seyde hi die desen dach by Palmerin ghevangen is ghenomen/ maer uwe groote schoonheyt sal hem noch veel meer inde machte van u ghebodt stellen/ als hem de kloeckmoedicheyt van Palmerin heeft mogen brenghen onder de ghebiedenisse vanden Coninck Abimar/ jae sult hem van u alsulcken slave maken/ dat hy om vryheydt te erlanghen u sal doen worden Vrouwe ende Meesteresse van hem eñ alle zijne Landen/ welcke woorden de Princesse dede verblijden in haer herte/ hoe wel dat natuerlijcke schaemte haer coleure een weynich veranderden/ antwoerdende Godt wil ghelieven dat dese ghevanckenisse een eeuwige peys veroorsaeckt tusschẽ hem ende den Coninc Abimar/ alsoo salt geschien seyde Mussabelijn/ ende als hy zyn propoost noch meynden te vervolgen/ quamder eenen Schiltknecht/ den welcken de Princesse de reverentie dede/ eñ seyde: dat haer volck eenen grooten Heere ghevangen brochten die haer Palmerin seyndende 'twelck de Princesse soo haest niet verstaen en hadde/ oft sy ginck aende Coninginne een camer versoecken voordẽ Heere diemẽ haer sonde/ waer toe haer de coninginne liet wijsẽ de alderschoonste vant gheheele palleys/ de welcke men terstonts met een seer heerlic bedde verciердẽ eñ met costele tapisserien omhinge/ dat noch nauwelicx beschict en was als de ridders haer princesse dẽ gevangen Monarch quamẽ presenteren/ seggende dat Palmerin hem seer ot moedelijck recommandeerden in haer goede gratie/ eñ haer eenen gebangen Prince sonde om hem te tracteren gelijc hy meriteerden. Is hy gewont vraeghden de Princesse/ in sulcker voegen antwoordẽ sy/ dat hy goede meysteringhe van doen heeft/ eñ hier met ginc sy den Soudaen ontfangen/ eñ hem by de hant nemende geveynsdense hen niet kennen/ seggende: Heer Ridder ter liefde vandẽ genen die u alhier ghesonden heeft/ sal ick u de beste tractementen doen my moghelijck zijnde/ want tis den genẽ die onder alle anderen 'tbeste meriteert datmen hem playsier doet/ eñ noch beter datmẽ hem obedieert alwaer hy gelieft te gebieden. De Soudaen ten deele vertoornt zijnde over sijne quade avontuere eñ ten anderen de groote schoonheyt ziende vande gene die hẽ in bewaringe hadde/ worde also bevangen dat hy niet een woort en conde antwoorden/ maer volghende de Princesse pas na pas/ vraeghden zijn hert zijne oogen: oogen ist mogelijc dat ghy een Menschelijcke creatuere cont zien so vele schoonheyt eñ goede gratie/ eñ en hadde hem de graviteyt niet belet hy soude haer geern te voet gevallen eñ medecijne begeert hebbẽ/ over de wonde der liefde die Cupido met zijne pijlẽ ongeneselick in hem geschoten hadde/ eñ hier en tusschen (de Princesse van hem oorlof genomen hebbende/ wort hy inde bedde geleyt/ eñ vande Medecijn-meesters gevisiteert die hem gesontheyt beloofde binnen een maent soo verre hy haren raet volgẽwilde. Maer hy dochte so op de nieuwe wonde die de princesse sonder bloetstortinge ghemaeckt hadde/ dat hy d'oude in vergetinge stelden niet ophoudende van den nacht te practiseren op de eerlicke middelen om zijne principale sieckte te openbaren aen de gene die zijn eenighe ghenesinghe inde handt hadde. In welcke fantasien hy volharden tot des anderen daechs s'avonts

vonts dat de Princesse hem wederom quam visiteren/te vergeten den quadē wille tegens Abimar/ende hem zijnen Vrient te maken/om also de Princesse Zerphyre tot eē Soudane te trouwē: waerom hy (nae datse den anderē eenen gheluckighen avont aengeboden hadden) haer dede alsulcke vrage: Alderschoonste Jonckvrouwe/ onder alle de Dochteren der menschen/ick bid u wilt my seggen oft ghy de Dochter vanden Coninck Abimar zijt/ oft wie anders/ op dat ick eenen tijt bekennen mach de groote diensten die uwe gratie my ghelieft te doen/ ende dit seyde hy om doort sprecken te beter te mogen verstaen/de wijsheyt ende wetenschap vande Princesse/die yet van zijne meyninge bestont te mercken/ derhalvē sy hem met een seer aentreckende gratie t'gheheele discours dede van alle haer gepasseerde Fortuynen/ ghelijck ghy hier boven gehoort hebt/ besluytende ten lesten datse bereydt was hem alle eerlicke diensten te bewijsen/ als zijne ootmoedige slave/int welck hoorende hem de Princesse hoe langer hoe aengenamer gheviel/ waeromme hy met luyder stemme seyde. O God hoe wonderlijc is de fortuyne/ten is noch geen maent gheleden dat ick den grootsten Heere meynden te zijn vande geheele werelt/ende als nu ben ic inde macht van eenen veel minderen Prince/ als ick/ende door de liefde een slave vande dochter van mijnen Vassael. O gheluckighen Ridder/ die my ghevangen heeft/eñ daer door t'hemwaerts verbonden so excellente Princesse/ maer o veel gheluckiger Jonckvrouwe van te ghebieden over een persoone/ door den welcken (seyde hy tot de Princesse) u huyden alsulcke eere toeghestuert is/ dat ghy triumpheert over den grootsten Heere vā Persen/ die uwe schoonheyt alsoo overwonnen heeft/ dat ick

voor my ghenomen hebbe u een Soudane te maecken van alle mijne rijckē/ de welcke ick u tegenwoordelijcke met mijn herte presenteer/ om daer van by u gheordineert te worden nae uwen geliefte/mede belovende so verre u gelieft my te behaghen om uwent wille ten eeuwige dage peys te maken met den Coninc Abimar mijne vyant. Vā welcke bycans onverhoopte presentatie/de Princesse in haer aengesicht bestont te blosen gelijck een roode roose/ ende om datse niet te indiscretelijck en soude antwoorden/begonstse aent leste punte vande woorden des Soudaens/ eñ seyde: Voorwaer mijn Heer/ic soude seer blijde zijn indiender eenen vrede conde ghemaeckt werden tusschen uwe Majesteyt ende den Coninc/ niet achtende dat die spruyten soude door mijnenthalven/ maer door den wille vanden grooten Godt der Hemelen/ die u mogelijc heeft doen bekemmē uwe menschelijcke onmachticheyt/ om dat hem langer niet en gelieft eenich discoort tusschen u eñ Abimar. Maer indien ghy u vernedert hebt tot my te beminnen/ die maer een simpele dochter van eenen Prince uwen onderdaē ben/so en zijnt geen reden dat ick uwe geliefte tegenstae/ dan gelijck mijnen vader uwe Majesteyt altijt eenen onderdanigen Dienaer geweest is/ also sal zijne Dochter u altijdt een bereyde slave wesen/soo dat ick veerdich ben in alles onderdanich te wesen t'ghene u mijn Heer ghelieven sal te ghebieden/ (behoudens mijn eere.) Byden Alcoran van Mahumet seyde den Soudaen/uwe goedertierē ootmoedicheyt sal meer machts over my hebben/ als een ongetoomde hooveerdicheyt/wāt ic u overmits die/ in uwe hande stelle de conditien vandē peys/ die ghy van mijnent wegen sult mogen ordineren in sulcker gestalt alst u ghelieft/ swee-

rende midts deſen dat ick int gering=
ſte punte daer niet teghen doen en ſal/
met meer andere propooſten daer me=
de ſy haer toecoment houwelick be=
ſloten. Ende hierentuſſchen den Se=
neſchael vā Perſen ſiende dat de twee
daghen des beſtandts beſtonden te
eyndigen/dede aenden Coninc Abi=
mar verſoecken hem zijnen Heere te
willen laten ſien/om dat hy niet en
conde ghelooben die noch int leven
te weſen/maer ſoo verre hy noch int
leven ware/wilde hy een vrede tracte=
ren/alles nae des Coninck ghelieſte.
Abimar dit verſoeck ghehoordt heb=
bende/committeerden met wille van
alle zijne Baroenen de prince Palme=
rin en Trineus om dē Seneſchael by
den Soudaen binnen Griſke te ghe=
leyden/ende aldaer dē vrede te beſluy=
ten indient moghelijck waer/t'welck
den Prince Thoman ſoo haeſt niet
ghehoordt en hadde/oft hy dede Pal=
merin op zijn verſoeck ghelooben me=
de int accoort te ſullen beſcheyden het
houwelijck tuſſchen hem eñ de Prin=
ceſſe Belſyne/ſuſter vanden Soudaē.
Dit gheſchiet zijnde namē Palmerin
ende Trineus duyſent lichte Ruyte=
ren tot haren Guarde/ende geleyden
den Seneſchael alleen vergeſelſchapt
met twee duyſent ſchiltknechten nae
Griſke/alwaer haerluyden t'haerder
aencomſte duyſent careſſen gheſchie=
den/ſo vande Coningin/eñ Muſſabe=
lijn met de Princeſſe Zerphire/als
vanden Soudaen ende vele anderen/
alle ſonder op houden danckende/lo=
vende ende prijſende de twee Chriſte=
ne Ridders/met de welcke den Sou=
daen (vergetende alle de ghepaſſeerde
ſaecken) een peys beſlote/daer van
den ſinne der Articulen was/dat
den Soudaen Zerphire/ende Tho=
man de Princeſſe Belſyne ſouden
trouwen/oock dat den Soudaen ſou=
de ontſegghen ende afſtant doen van
alle het recht des opperſten machts
die hy over de Coninckrijckē Roma=
te ende Griſke meynden te hebben/
ende ſweeren vande ſelve noyt meer
eenighen tribuyt te eyſſchen/noch by
zijne onderdanighe Princen eenighen
crijch teghens den Coninck Abimar
te vaeren/maer hem in zijn rechtē te=
ghens eenen yederen te helpen verde=
dighen/ende dat hy den ſelven Co=
ninck binnen een maent leveren ſoude
thien duyſent talenten onghemunt
gout/ende twee miloenen Seraphs/
om te verballen de oncoſtē des crijchs
by hem ghedaen. Dit gheſchiet zijn=
de/dede den Soudaen Palmerin ende
Trineus op zijn lanck ende affectueus
verſoeck gheloove/datſe de Princeſſe
Zerphire tot inde ſtadt van Haran
ſouden ghelepden/ende aldaer de glo=
rie van de feeſte over de bruyloften vā
hem ende den prince Thoman helpen
vermeerderen/twelck den Soudaen
aldus neerſtich aen haer verſocht/om
met haer aliantie ende verbindteniſ=
ſe te practiſeren/door de houwelicken
tuſſchen haerluyden eñ twee van zij=
ne ſusterē/als haer door alſulcke mid=
delē in zijn hof te behoudē/eñ dit over=
mits hy ſo eergierich was/dat hy om
de glorie van in zijn huys te hanteren
de alderbraefſte Ridders der geheele
werelt/de helft van zijn Coninckrijck
welgegeven ſonde hebben/ſeyndende
voorts nae dat hy deſe ſake met Pal=
merin eñ Trineus volbracht hadde/
zijnen Seneſchael tot in zijn legher/
met commiſſie van alle zijn volck te
rugge te doen keeren eñ af te danckē/
uytghenomen de ſes duyſent peerden
van zijne benden van ordinantie/welc
den Seneſchael alſo int werc ſtelden/
eñ keerden daer nae met alle de prin=
cipale Heeren van Perſen wederom
tot inde tente vandē Coninc Abimar/
die

die haerluyden / om dat den peys ghemaect was / seer eerlicken ontfinge / eñ gaf ooc alle zijn volc oorlof / uytghenomen thien duysent mannen / die hy behouden wilde / tot dat den peys bevesticht soude zijn / hem voorts daer nae mede binnen Griske voegen / met alle de principale Persische Heerē eñ Satrapen / die den volghenden dach confirmeerden eñ voor goedt achten den besloten peys / den welckē derhalven met gheluyt van Trommen ende Trompetten / so wel vande Herauten van Persen / als van Romaten uytgeroepen worden / door bevel vandē Coninck ende vanden Soudaen / die hem in weynich dagen hier na wel te pas bevonde / so dat hy tot Abimar seyde: Coninc Abimar ten is niet van nooden u te verhalen de passeerde saken / maer van een dinc sal ic u alleen versekeren / te weten / dat ghy meer profyts eñ eere ontfanghen hebt door de twee vremde Ridderen eñ de princesse Zerphire / als door alle de reste van u geheel legher / ende op datmen niet en meyne / dat t'gene ic gesworen hebbe / maer woorden sonder volbrenginghe en zijn / so sal ick de princesse morghen openbaerlijck trouwen / eñ alhier tot pants-mannen eñ borghe voor de onderhoudinge vāde geaccordeerde articulen / laten mijnen Seneschael / met ses andere Princen / ghelijck u die uyt alle mijne Baroenen sal ghelieven te verkiesen / op dat ic wederom na Haran mach reysen / eñ aldaer doen comen mijne drie susterē / ten eynde Belsine ghetrout mach worden by den Prince Toman uwen sone / belovende dat ic u voortaen sal houdē voor mijnen vader / eñ Tomā voor mijnē broeder / van welcke presentatie hem den Coninc seer bedancten / achtende het alles voor goet eñ behoorlijck / soo dat den Soudaen den volgenden dach de Princesse Zerphire in presentie van alle zijn principale Heeren trouden / eñ eñ vertrot daer na int geselschap van de twaelf Ridderen / alleen so lange te poste rijdende / tot dat hy binnen Haran quam / alwaer hy hem seer bedroefden over de doot vanden Prince Donadiel / eñ den sone vandē Coninc van Kecille / maer dese droefheyt passeerden seer hastelijc / door dien dat hy also versot was op zijn nieuwe liefde / dat hy nerghens acht op en nam / als hoe hy soude mogen haesten de feesten vande voorseyde bruyloften.

Vant propoost dat den Soudaen van Persen met zijne Susteren hielde, om Palmerin ende Trineus in zijn Hof te moghen behouden, ende vande goede onthalinghe die hy de selve twee Princen bewees, ter aencomste vande Princesse Zerphire, eñ hoe Palmerin vā dē Ambassadeur Maucette zijnē Schiltknecht Colmelie wederom creech.

Het Cxxiiij. Capittel.

DEn Soudaē en was so haest niet te Haran ghearriveert / ofte hy veerdichden ses vande Ridders af die met hem ghecomen waren / om te gaen halen zijn drie susterē / de welcke seer haest naquamen t'gebodt van haren Broeder den Soudaen / die (na dat de willecomsten geschiet waren) tot de outste Belzijne ghenoemt / seyde: Mijn suster / ick heb u ten houwelic beloofst aenden braven en couragieusen prince Thoman / en wildy hem niet trouwen opten dach dat ick tot een vrouwe sal ontfangen de schoone Zerphire? mijn Heer antwoorden de princesse / ghy hebt volcomen macht over my / ende indien ghy om sulcken deuchdelijcken sake als den peys / de princesse Zerphyre ghetrout hebt / soo

en ſoudet gheen reden zijn/dat ick om
die te bꝛeecken een alſulcken Pꝛince
als Toman van Romate weygerden.
Den Soudaen ſiende ſijn Suſter niet
al te qualick te vꝛeden te zijn met dit
houwelijck/voechden zijn pꝛopooſt tot
de anderen aldus: Mijn Suſters ghy
hebt by mijne bꝛieven ſeer wel connen
verſtaen al de handelinghe tuſſchen
my eñ den Coninc Abimar/ eñ in wat
manieren ick getrout hebbe de Pꝛin-
ceſſe/die/met haer bꝛengt twee vꝛem-
de Ridders/d'alderexellenſte in ſchoõ-
heyt/eñ dapperſte inde wapenen/ die-
men ſoude moghen vinden/ derhalven
ick u bidde dat ghy haer de alderbeſte
eñ gratieuſte onthalinge doet die ghy
condt bedencken/ ende alle teyckenen
van vꝛientſchap toont/om dat ick my
niet en vermete haer in mijn Hof te
ſullen behouden/ maer de herten van
de jonghe Ridders hebben ghemeyn-
lick ſulcken trec tot de ſchoone Jonc-
vꝛouwẽ/ dat ic in uwe ſchoonheyt be-
trouwe t'ſelve te ſullen connen te we-
ghe bꝛenghen. Derhalven doet daer
toe met uwe gratie u beſte/als om dat
ghy haer tot Bꝛuydegoms ſoude mo-
gen vercrijgen/eñ u (ſeyde hy tot Li-
ſande de outſte van beyde)recomman-
deer ick den grootſten/ die den ſelvẽ is
die my ghevangen nam/eñ u(ſeyde hy
tot Aurena de jonghſte)den anderẽ die
een vande ſchoonſte perſonen is die de
nature noch opt ghefoꝛmeert heeft/
tegens welcke verſoeck haer zijn twee
Suſters niet ſeer rebel en maecte/ſon-
derlinge Aureneide / die ſo blygeeſtich
ende vꝛolick was/als haer Suſter Li-
ſande / met fantaſien ende Melanco-
lien ghequelt woꝛden. Niettemin be-
loofdenſe alle beyde al even neerſtich
hier in haer beſt te ſullen doen/ t'welck
den Soudaen ſo haeſt niet verſtaen en
hadde/oft hy ontboot alle zijne Pꝛin-
cen/ende ſtelden zijne ſaecken in oꝛde-
ninghe tegens den toecomende feeſt/
daer van hy dien dach mede ontboodt
aen den Pꝛince Toman/die alreets al-
le zijne ſaecken tot de reyſe noodich
veerdich hadde/ ende nerghens meer
nae verlanghende als nae de pꝛeſentie
van den ghenen die hy meer als zijn
eyghen ſelfs beminden/ wilde hy dꝛie
daghen daer nae vertrecken/waer in-
ne hem den Coninck ſelfs meynden te
verſelſchappen/maer Muſſabelijn be-
let tent hem om dat hy dooꝛ zijne kon-
ſte den troubel wiſte die der na de vol-
bꝛenghinghe vande houwelicken op-
ſtaen ſoude. Deſhalven hy ooc de twee
Pꝛincen Palmerin ende Trineus riet
niet onghewapent te reyſen/ om dat
den menſch (ſeyde hy)altijdt onderda-
nich is eenighe onverwachte avontu-
ren / ende ſchonck haer daer nae twee
wapenrocken van violet Carmozijn
fluweel / gheboꝛduert met ſeer veele
coſtelijcke geſteenten/ ende alſo beſwo-
ren datſe niet en conden verſlijten / die
ſy van hem in dancke aennamen/ende
gaven haer mede op dẽ wech int groo-
te geſelſchap van de Pꝛinceſſe Zerphi-
re ende Thoman / die tot zijn gaerde
verkoos/ſo te peerde als te voet / twee
duyſent vande bꝛaefſte Soldaten/ die-
men naden tijdt vanden ouden Cirus
van Perſen geſien hadde/ eñ wert met
alle dit geſelſchap in alle de ſtedẽ vant
rijcke van Perſen/daerſe dooꝛ paſſeer-
den/ met groote vꝛeuchde ſeer trium-
phelick ingehaelt. Nochtans dedenſe
ſulcke neerſtic eyt datſe in eenen ghe-
ringen tijdt op eenen manendach vier
mijlen van Haran logierden/ alwaer
haer den Soudaen met het meeſten-
deel van alle de Heeren van ſijn Hof/
ſ'anderen daechs ſmoꝛghens quam
ontfangẽ/ ſo vele Ceremoniẽ gebꝛuyc-
kende/dat de Sonne onder was/ eerſe
met een groote menichte van toꝛtſen
inde ſtadt quamen / alwaer haer alle

gene die de Princesse Zerphyre sagen/ seer verwonderden van haere groote schoonheyt ende gratieus wesen/ maer noch veel meer vande costelheden van haer eñ haer geselschap/ want de twee Princen Palmerin eñ Trineus die aẽ beyde haer zijden ginghen/ blinckende vande doorluchtighe ghesteenten van hare wapenrocken/ ende vande twee croonen die haer den Soudaen (met vele andere presenten) gesonde hadde/ooc waren de Jofvrouwen gecleet met gelijcke cleederen in alle manierẽ als haer Princesse/ uytgenomen t'cieraet des hoofts/ eñ om int cort te seggen/ de Ridders met de Archiers vãde wacht was al niet dan vol glorie eñ heerlicheyt/ eñ in dese ordeninge arriveerdẽse tot int paleys/ alwaer de drie gesusteren vanden Persischen Monarch die gepasseerde ceremonien vande caressen eñ wellecomste wederom op nieus deden beginnen/ terwijlen de tafelen tot het avontmael in ordeninghe ghestelt worden/ alwaer mẽ niet aen ging sitten voor dat Toman de Princesse Belsyne getrout hadde/ maer en was t'selve soo haest niet gheschiet/ oft den Soudaen willende de Princesse Zerphire alle eere aen doen/ hem mogelijc zijnde/ dede haer met hare twee Ridders aen zijn eygen tafel sitten/ eñ zijn Susters/ eñ Toman aen d'ander zijde/ eyndende also met een groote vreuchde het Keyserlijcke bancket/ waer nae de Ridders/ Princen eñ Heerẽ begonsten te diviserẽ met de genẽ diese t'liefste in haer ermẽ gewunscht soude hebben/ t'welck den Soudaen goede ghelegentheyt gaf om alleen te spreecken zijne twee Susteren/ die hy dochte de twee vreemde Ridderẽ niet so seer gecaresseert te hebben als hy begeerden. Verhalven hy tot haer seyde/ mijn suster t'is wel waer dat de twee Ridders die Me-vrouwe Zerphyre met ghebrocht heeft Christenen zijn. Desniettegenstaende behoort haer meerder lofs eñ eere als yemandt anders/ als zijnde de gene die een legher meer vordeels connẽ doẽ/ als thien duysent anderẽ/ eñ aengaende hare schoonh?/ daer van condt ghy selfs oordelen/ so verre uwe oogen eenige tijdinge dies aengaende overgedragen hebben aẽ u herte/ daerom begeer ic vã u dat ghyluyden haer voortaen bemint/ eñ eert/ gelijc hare excellentheden vereysschẽ/ eñ daer met liet hyse staẽ in diepe gepeynse/ tot dat Aurencide de willichste zijnde/ in haer selven seyde/ mijn Broeder gebiet ons genoechsaẽ lichtveerdich dese twee vreemde Ridders te beminnen/ daer in ick niet en weet wat mijn Suster te doẽ denct/ wat my aengaet/ t'beghinsel van mijn liefde heeft alreets in my gemaect so periculeusen wonde/ dat ic daer aen sal moetẽ sterven/ so verre my Trineus gene Medicijne en verleent/ eñ dese fantasie gheeyndicht hebbende/ gingense mede tot bijt ander geselschap vande Princen/ Edelluyden ende Jofvrouwen/ die int dansen/ singen/ spelẽ eñ geneuchelijcke t'samencoutinghen besich waren/ om also sonder verdriet te mogẽ verbeydẽ de feeste vande Bruylofte die dẽ Soudaẽ aengestelt hadde te sullen geschieden acht dagen daer na. Inde welcke aldaer int hof noch dagelicx arriveerden vele Princen/ Heeren eñ Baroenẽ/ die ooc niet en lieten te gaen groetẽ de Princesse Zerphire/ dat sy nochtans niet doen en conden/ als door middel eñ geleydingen vande Ridderen/ Palmerin ende Trineus die vanden Soudaen dese commissie gegeven was/ om dat sy seer gratieus int tracteren waren/ eñ een yegelick wisten te onthalen eñ te eeren na dat zijnẽ staet vereyschten/ tot so groot contentement vanden Soudaen/ als leetwesen van Lisande/

ende Aurencide/om datmen haer hier
door de oorſaecke benam van dicwils
te mogen ſpreken de gene om de welc=
ke in haer gratie te trecken hare her=
ten nacht eñ dach beſich waren. Des
niet teghenſtaende/ wiſtenſe ſoo wel
waer te nemen de bequame tijdt dat=
ter niemandt inde camer en wes/ als
Zerphire ende de twee Chriſten Rid=
ders/de ſelve reverentie quamen. doē/
geveynſende alleene daer gecomen te
zijn om de Princeſſe eenen geluckigen
dach te wenſchen: Maer Palmerin
werter haeſt merckende aende veran=
deringe der coleure van Liſande/een
deel van haer ſecreet ghebreck/waer
om hy docht het perijckel vande ten=
tatie te ſchouwen/ nemende tot dien
eynde de Princeſſe Zerphire by der
hant/eñ ginck met haer diviſeren tot
aen een venſter/tot ſulcken ſpijte van
Liſande/ datſe haer wederom ſonder
meer te ſpreké/tot in haer camer ver=
trock : Maer haer ſuſter Aurencide
achten haer voor deſe reyſe ghelucki=
ger/om datſe alleen ſach ſtaen dē prin=
ce Trineus/tot dē welcke haer groo=
te liefde haer de ſchaemte dede ver=
geten/ſo datſe hem ſonder vreeſe byde
hant nam/ ende in eenē ſtoel ſette/ſeg=
gende/ ic verwonder my Heer Ridder
dat ghy anders geen werc en maeckt
vande joncvrouwen die u comen viſi=
teren/ten is de maniere vande jonghe
Edelluydē niet ſo eenſaem te zijn/ ſon=
der met yemant eenige vrientſchap te
maken/oft eenige meeſterſe te verkie=
ſen/ die ghy in dit hof wel haeſt ver=
crijgen ſout/ eñ van hoogher ſtaet als
ghy denct/ indien ghy de joncvrouwē
de minſte teyckenen van affectie/gun=
ſte eñ goeden wille betoonden. Voor=
waer Me-vrouwe antwoorden Tri-
neus/indien ick u eñ Mevrouwe uwe
Suſters/ofte eenige andere princeſſen
ofte Jonckvrouwen alſulcke careſſen
niet en toonden als mijn devoir ver-
eyſcht/t'ſelve is gheſchiet alleen door
vreeſe van haer te miſdoen/ overmits
mijnen geringen ſtate/ eñ niet dat ick
genen wil en hebbe van haer met alle
mijn herte gedienſtich te zijn/ want ic
door de nature daer toe geſchapen bē
van altijts de Jonckvrouwen onder=
danich te weſen. T ſoude mijn wel ge=
vallen ſeyde Aurencide/ dat ghy uyt
gront uws hertē deſe woordē ſpraect/
want ic verſeker u/ dat ghy in ſulcken
gevalle getrouwelic bemint ſout wor-
den van eene die ſeer wel meriteert
datmen haer eenen goeden wille toe=
draecht/ ende die wel alſulcken credijt
heeft byden Soudaen/ datſe u ſoude
connen doen makē een van zijn groot-
ſte Heeren/indien u gelief den zijn Hof
te volgen. Ten can niet geſchien ant=
woorden Trineus/overmits ick met
mijn Cameraet vertrecken moet/ſoo
haeſt als de feeſten vanden Soudaen/
eñ vanden prince van Romate geeyn-
dicht ſullen zijn/ eñ dat om een ſaecke
daer ons veel aengelegen is/eñ dit ge-
ſeyt hebbende/ quamender eenige an=
dere inde camer/t welck de Princeſſe
Aurencide dede vertreckē/ eñ ooc van
een ſcheyden Zerphire eñ Palmerin/
die altijts zijn een oore geneyght had=
de gehadt na de woorden vande prin-
ceſſe daer hy met couten/eñ t'ander na
de propooſtē van Aurencide/ waerom
hy Trineus tot hem riep/ ende ſeyde:
mijn beminde vriendt/ wacht u wel
voor deſe Jonckvrouwe/dat ſy u niet
en doet breken de ſware gheloften die
ghy aen Me-vrouwe Agriole gedaen
hebt/eñ ſondigen tegens Godt/ want
de vrouwen van dit lant/ſeytmen al=
ſo hertneckich te zijn inde ſaken dieſe
voor haer nemen/datſe die(als gheen
kenniſſe van Chriſtus hebbende) te
weghe brenghen door eenighe booſe
geeſten/ſo verre ſy door hulp der men=
ſchen/

chen daer toe niet geraken en connẽ.
Mijn Broeder antwoorde Trineus/
en hebt daer voor geẽ vreese/ want de
liefde van Me-vrouwe Agriole staet
also in mijn herte gerecommandeert/
dat ic die om sterbens wille niet mis-
doen en soude/ waer met sy vanden
anderen scheydẽ/ eñ aldus in grooter
geneuchte levende/ arriveerden ooch
aldaer int hof dẽ Ambassadeur vandẽ
Soudaen van Babilonien dẽ welckẽ
door bevel vandẽ Monarch van Per-
sen eerlic onthaelt worden/ doende hẽ
ontbieden dat hy den inhout van zijn
legatie niet hooren en wilde/ voor dat
de feest des bruylofts gepasseert sou-
de zijn/ die men den volghenden dach
aenvinghe/ met de aldergrootste cie-
ren eñ triumphen daer men oyt van
hoorden spreken/ eñ alsmen de nieuwe
gehoude na de Meskijte oft Turcsche
kercke leyden/ vielt Trineus beurt te
vergeselschappen de princesse Auren-
tide/ t'welc sy tot een groot geluc reet-
kende onder wegen/ met hem houden-
de alsulcke propoosten. Och mijn Heer
Trineus/ wanneer sal den dach comẽ
dat ic my also sal sien beyden om ghe-
trout te werden vanden ghenen die
nemmermeer upte ghedachten mijns
herten is/ eñ dit seyde sy met so groote
affectie/ dat het een woort t'ander upt
de mondt te comen beletten. Daer op
haer antwoorden Trineus. Jck ver-
wonder my Me-vrouwe van dat ghy
vreese hebt voor een sake die u niet en
can ontseyt worden/ aenghesien daer
geen so grootẽ Heere van geheel Ori-
enten en is/ die hem niet t'aldergheluc-
luckichste der werelt en soude achten/
van u tot zijn Princesse te mogen ge-
nieten/ eñ al haddy u fantasie op ye-
mant gestelt die niet en gheliefde aen
u te hylicken/ so soude hem uwẽ Broe-
der daer toe nochtans connẽ bedwin-
gen. Eylacy mijn Heer antwoordẽ sy
voor dien dat mijn Broeder sulcx niet
doen en can/ comt alle mijn verdriet/
want den genen die ic beminne en is
gheen onderdaen van hem/ maer van
contrarie wet/ eñ en wilt mijne gebe-
den niet hooren ofte verstaen. Maer
mijn Heer seyde sy waer toe meyne ic
u secreet te houdẽ t'gene ghy upt mij-
ne oogẽ claerlic lesen cont/ ghy zijt dẽ
genẽ die mijn herte uytvercoren heeft/
eñ die den Soudaen meer vermint als
zijn eygen broeders. Me-vrouwe ant-
woorden Trineus/ ten staet een do-
lende Ridder niet toe te trouwen de
suster van een alsulcken Prince/ als dẽ
Monarch van Persen/ eñ al waert dat
hare liberaelheydt my alsulcke eere
aen doen wilde/ so wert het nochtans
belet door onse contrarie wettẽ/ want
ic my veel liever in duysent stuckẽ sou-
de latẽ houdẽ als de mijne versaken.
Neen/ neen/ mijn vrient antwoordẽ de
Princesse/ ick sal van de mijne afstant
doẽ ter liefde van u/ eñ uwẽ God Je-
sus aenbidden/ ic soude dan wel straf-
fens weerdich zijn Me-vrouwe ant-
woorden Trineus/ indien ic u niet en
bemindẽ om de groote affectie die gy
tot my draecht/ eñ als hy zijn propoost
noch voorder wilde vervolgen/ quam
Colmelie dẽ slave van Maucette (te-
gens danc vande Archiers die de or-
deninghe bewaerden) door de troup
dringen/ eñ trock hem byden mantel/
seggẽde: Mijn Heer Trineus/ gelooft
sy den almoghenden Godt/ van dat ic
u eñ mijn Heer Palmerin huydẽ we-
derom geponden hebbe. Ho/ mijn be-
minde vriẽt seyde Trineus/ wellecom
moet ghy zijn/ wat Fortuyne heeft u
doch alhier geleyt/ en hebt ghy uwen
Meester noch niet gesien. Jae ic mijn
Heer antwoordẽ hy/ maer om dat hy
eñ den Calif van Siconien de Prin-
cesse geleydẽ/ en heb ic hem niet dorvẽ
beletten. Volcht my seyde Trineus/ ic

u hem doen ſpreken: Waeromme hy
by Palmerin ginck/ dewijle dat den
grooten Meſen van de Mahumeriſtē
de Ceremonien der houwelicke inden
Tempel gebruycten/ eñ toonden hem
zijn ſchiltknecht Colmelie/ daer van
Palmerin blijder worden/als oft hem
den Soudaen een vande machtichſte
Conincrijcke van Perſen geſchonckē
hadde/ſo dat hy hem vā vreuchde om-
helſden/ eñ vraechden in wat manierē
hy de handen der zeeroovers ontcomē
was. Daerop hy Palmerin vertrock
de geheele gheſchiedeniſſe/eñ ten leſten
hoe den Ambaſſadeur Maucette hem
gecoft hadde/alſmē hē met Ptolomeus
na t'Hof vanden Soudaen/den vader
van Archidiane leyden/eñ hoe iſt ver-
gaē met Ptolomeus ſeyde Palmerin:
Mijn Heer antwoorden Colmelie/mē
heeft ons gheſeyt dat hy int Hof des
Soudaens ſeer wel ontfanghen is ge-
wordē om uwēt wille. Voorwaer ſey-
de Palmerin/dat gaet ſeer wel/ghy
vertelt my wonder/ maer en ſcheyt
niet uyt mijn preſentie/ want ſoo haeſt
als het noenmael geeyndicht is/ ſal ic
by uwen meeſter Maucette gaen/ eñ
vryheyt voor u verſoecken/ die hy my
niet en ſal weygeren/ om dat het eene
van mijne grootſte vrienden was/ ten
tijde als ick de Princeſſe Archidiane
voor haren Ridder dienē/ eñ hieren-
tuſſchen de houwelickē volbracht we-
ſende/keerdenſe alle wederomme naet
palleys/alwaermen na de maeltijt be-
ſtondt te danſen/uyt het welcke hem
Palmerin ſtillekens wech maecten/eñ
roepende Colmelie/ ginc hy na t'loge-
ment van Maucette/den welcken ſeer
verwondert worde van te ſien dē gene
dienen in geheel Turckijen voor doot
hielde/eñ quam hē omhelſen/ſeggen-
de: mijn vriendt Palmerin/ſydy noch
int leven/men heeft den Soudaen ge-
ſeyt dat ghy met den Prince Olerike
op zee vergaen waert/daer van hy eñ
Me-vrouwe Archidiane zijn dochter
meerder droefheyts hadden/ als vant
verlies des geheelē legers/t'welc voor
Conſtantinopolen verſlagen is. Daer
van Palmerin geveynſdē niet te we-
ten/de verwonderinge makende met-
de beſte gratie van der werelt/eñ om
te beter zijne ſake te bedeckē/ ſeyde hy
dat hy ſo geringe alſt tempeeſt geeyn-
dicht was/ mede wederom nae Con-
ſtantinopolen meynden te varē/ maer
is voorts daer nae een ander onſtuyr
weder opgeſtaen/ t'welc haer gedrevē
hadde int eylandt van Malfade/al-
waer Olerike met alle zijn geſelſchap
betoovert warē/die hy nochtās(t'ſyn-
der vertreck uyt des Soudaens Hof)
hoopten te verloſſen: Voorwaer ſeyde
Macette (deſe vremde fortuyne hoo-
rende) t'is een groot geluck dat ic u al-
hier gevonden hebbe/ want ſo geringe
als ic de Princeſſe Archidiane hier vā
de tijdinge brenge/ſo ſal hare droefhz
in blijdtſchap verkeert werden. Maer
wat fortuyne heeft u alhier geleyt ſey-
de Palmerin. Voorwaer mijn Heer
antwoorden hy/ ghy zijt my ſo grootē
vrient/ dat ic u daer van de waerheyt
niet en ſal miſſaken/ ick ben hier geco-
men om van mijns Heerē wegē hulpe
aē deſen Soudaen te ſoeckē/om weder
om een leger op Conſtantinopolen te
ſeynden. Ic verwonder my ſeer ſeyde
Palmerin van dat hy weder om wil
beginnē de reyſe die hem ſo veel men-
ſchen eñ goet gecoſt heeft/ſonder pro-
fijt/waerom ic hem veel eer raden ſou-
de daer van afſtant te doen/eñ ſal hem
eñ Me-vrouwe Archidiane te diē eyn-
de voor u vertreck mijne meyninghe
ſchrijven: maer dat varende latē mijn
Heer Maucette/doet my de playſier/
eñ ſchenct my uwē ſlave Colmelie die
mijnē ſchiltknecht geweeſt is. Ic ſchēc
hē u met goeder hertē antwoorde den
Am-

Ambassadeur/eñ niet alleene hen/maer
ooc al 'tgene dat mijn is. In ſulcker voe
gen dat ghy daer vã vrymoedich mocht
eyſſchen t'gene u gelieft. Seer ootmoe-
delijc bedanc ic u mijn Heer antwoordẽ
Palmerin God wil my de gratie geven
dat ick eens met teyckenen van mijnen
goeden wille mach ghedachtich zijn de
recompenſie/ tot de groote gratie van
deſe gifte die ick veel meerder achte als
oft my geſchonckẽ ware de beſte Stadt
van uwen Heere den Soudaen/eñ daer
na noch eenige propooſten tſamen ghe-
houdẽ hebbende vertroc Palmerin we-
deromme naet palleys daer hy dẽ Sou-
daen vont/die hem d'oorſake vraechden
waerom hy uyte feeſt geſcheyden was.
Mijn Heere antwoorden hy/ ick hadde
eenige ſaken uyt te richtẽ met den Am-
baſſadeur Mantette die ick nootlijck af
doẽ meſte/ ooc hadde ic groote begeerte
om eenige niemarẽ te verſtaẽ van Me-
vrouwe Archidiane/inden dienſt vande
welcke ic my lãger als een jaer gebruyct
hebbe. Als den Soudaen hem aldus
hoorden ſpreken/ wort hy ſeer verwon-
dert eñ ſeyde ; ick bid u Heer ridder wilt
my de waerheyt hier van niet verſwijgẽ
en zijt ghy niet den genen die in Camp-
vechtinge ſo valiantelijcken overwonnẽ
hebt den Prince Amaran van Nigreen
eñ zijn twee Broederen/daer van de ſaẽ
ſoo grootelicx verſpreyt is/ eñ noch ver-
ſpreyt wort deur geheel Turckien. Mijn
Heer ic ben daer toe bedwongẽ worden
(antwoordẽ Palmerin)want weſende in
de dienſt van Me-vrouwe de princeſſe/
heb ic niet connen lijden / dat haer eere
onder de voet getreden worde/ maer de
verdengt gelijck mijn devoir vereyſchts
om de weldadẽ die ic van haer ont fan-
gen hadde. Byden God Jupiter ſeyde
den Soudaen nu mach ic my wel voor
eene van dalderghelucķichſte Princen
achten/ om dat ic in mijn huys ontfan-
gen hebbe den genẽ die met zijnẽ naem
alleene doet beven de aldermachtich-
ſte/ maer zijne goede affectie tot den
Prince Palmerin worde noch meer
als verdubbelt/als hy ſelfs de maech-
delijcke bloeme pluckte van zijn liefſte
Zerphire / om dat hy te voren niet en
conde ghelooven die alſoo langhe met
ſo groote gemeynſaemheyt in zijn ge-
ſelſchap geweeſt te mogẽ hebben ſon-
der te beproeven het playſier waer
door de dochters hare namen in vrou-
wẽ veranderen. Dan hẽ alnu daer aen
onſchuldich bevonden hebbende / ghe-
boodt hy datmẽ hẽ alſulcke eere ſoude
bewijſen als zijn eyghen perſone / tot
groote blijtſchap van Lizande / die hẽ
hier door haren man hoopten te ma-
ken/ oft ten minſten harẽ alderliefſtẽ/
t'welck niet en ghebeurden, maer ſtorf
miſerabelijck door hare indiſcrete lief-
de/daer met haer ſuſter Aurencide ooc
alſo gequelt worde/ datſe geen acht en
nam opt gene men van haer ſoude mo-
gen ſeggen/ haer ſo dicwils int geſel-
ſchap van Cirneus voegende / eñ met
ſulcke gemeynſaemheyt als oft ſy alle
haer leven lanck int hof vanden Key-
ſer van Duytſlandt opghevoet hadde
geweeſt daer van Palmerin zijnẽ Ca-
meraet tot drie reyſen toe ſo neerſtich
beriſpten dat Cirneus op eenen tijdt
tot haer ſeyde. Me-vrouwe/indiẽ uwe
eerbaerheyt eñ deucht niet inde hertẽ
vande Ridderen / eñ alle andere ghe-
prent en hadden / dat in u woont alle
cuyſcheyt eñ ghemanierthEyt : voor-
waer ic en wiſte niet watmen dicwils
ſoude dencken van uwe weſen eñ ghe-
late/daerom dunct my dat ghy(onder
verbeteringe van uwe gratie(voortaẽ
op haer te houden van my ſoo groote
teeckenen van vrientſchap te betoonen
want ghy meynt bycans de ſtadt ge-
wonnen te weſen daer doch noch gee
breſch gemaect en is warinne de Prin-
ceſſe wel eenichſins zijne meyninge be-
bemerc-

bemercten/ maer de liefde hadde haer alreets so onbeschaemt gemaect/ datse nieuwers op en letten/ als deur wat middelen sy hare begeerte soude mogẽ verbolghen/ wesende verseeckert door eenen van hare Camenieren datmen wel door een neerstighe verbolghinghe ten eynde coemt alle saken.

Hoe Maucette Ambassadeur van Misos Monarch van Babilonië voor dẽ Soudaen ende alle de Princen van Persen verhaelden den inhout van zijne legatie, ende vande Campvechtinge tusschen Trineus ende den Coninck Orzodijn van Galape.

Het Cxxv. Capittel.

ALs de seer heerlijcke Feesten der Bruyloften ghepasseert waren/ dede dẽ Soudaẽ by hem ontbieden den Ambassadeur Maucette/ den welcken in presentie van alle de Heeren van Persen zijne legaetschap aldus dede. Alderhoochste eñ heerlijcste Monarch van Persen/ de Soudaen van Babilonien hebbende van alle tijt verbintenisse gehadt met uwẽ rijcke/ doet u weten zijn groot verlies ende schade voor Constantinopolẽ begaẽ/ om twelc te beterẽ hy uwe Majesteyt doet bidden/ hẽ te willen bystant verleenen met alle machte/ eñ versoeckt tselve ooc aen alle vrienden eñ Bontgenoten/ doende u mede verhalen dat ghy sulcx niet en behoort te weygerẽ/ aengesien de weerdicheydt die ghy in u Turckiẽ hout/ eñ daerom alle neersticheyt staet aen te weuden tot de destructie vãt Griecsche Rijc/ om te vercieren onse wet/ sonderlinge mede om dat mijnen Heere presenteert aen uwe Majesteyt alle de winste te latẽ/ belovende voor hem niet te sullen behoudẽ als de glorie der wrake. Ambassadeur antwoorden den Soudaen/ ic sal met mijnen rade t'antwoort besluyten/ eñ tselve u daer na laten weten. Hy wetende dat het meestendeel van zijne Princen corts wederom uyt zijn Hof vertrecken wilde/ dede hy op staende voet vergaderen alle zijne Heeren/ die van dese sake diversche opinien hadden/ tot dat den Soudaen Palmerin dede ontbieden/ eñ hier op in presentie van haerluyden alle zijne meyninghe vraechdẽ: Aldergrootmachtiste Heer/ eñ ghy andere Heeren eñ Princen hier teghenwoordich zijnde/ antwoorden Palmerin ic geloof datter niemandt van uluyden en is/ die niet ghedachtich wesen en sal de wreede slachtinge die nauwelicx een maent gheleden/ by de brugge van Grjane gedaen is. In sulcker manieren dat haer noch een seer groot ghetal van uwe Soldaten gewont bevinden/ eñ de reste so swac zijn overmits de gepasseerde moeyten die zy haer niet cleyn macht ter zee begeven soude moetẽ: Ooc regeert als nu in Constantinopolen eenen Prince die in couragie/ wijsheyt ende machte niet en staet te gelijcken by den genen diet Keyserrijc besat doe den Babilonischen Monarch aldaer zijn machtige Armade verlore/ om welcke reden my raetsaem dunct te wesen/ mijn heerẽ/ dat ghylieden u teghens den Soudaen van Assirien excuseert tot op een beter gelegentheyt. Siet daer so wijsselijc geantwoort/ seyde dẽ Soudaen/ dat ick geresolveert ben anders gene opinie te volgẽ/ eñ duerende dese raethoudinge/ warẽ met malcanderẽ coutende de Princesse Zerphire ende Trineus/ met andere Edelluyden eñ Joffrouwen/ in wiens presentie een Ridder quam/ gewapent met alle stucken van wapenẽ/ met twaelf schiltknechten/ eñ ses gewapende Ridders/ ende siende den Soudaen niet in zijnẽ stoel sitten/ vraechdẽ hy de Princesse waer

dat

dat hy was. Heer Ridder antwoorde
zy/hy is inden raet met zijne Princen/
eñ ſal wel haeſt wederkeeren. Hierē-
tuſſchen meucht ghy een weynich den
tyt paſſeren int couten met eene van
deſe Jofvrouwen. Voorwaer Me-
vrouwē (ſeyde Trineus heel ſtillekēs)
ic geloof dat hy niet en ſoude wetē aē
wat eynde t'ſelvē te beginnen/en heeft
Me-vrouwe niet waer ghenomē zijn
gracieuſe reverentie/ ick denck neen/
want de is met ſulcke vlijtige manie-
ren geſchiet/datſe in deſe Sale voor-
ſeecker niemant en heeft connē ſiē/ eñ
wilde voorts zijn propooſt vervolghē:
Maer dē nieuwē Ridder was hieren-
tuſſchen in eenen ſtoel gaē ſitten/ende
zijnen Helm open doende voechden hy
zijne redenen als nu wederom tot de
Princeſſe als volcht. Mevrouwe ghy
ghy ſult my ſegghen indient u belieft
of in u hof twee vremde Ridders zijn/
die mede tegens den Soudaen uwen
man ſtreden optē dac/ als hy gevan-
gen worde/zy zijn alhier antwoorde
de Princeſſe/ geſont in goede diſpoſi-
tie/lof ſy den almachtiger Schepper:
ic en begeere niet beter ſeyde hy/ ende
hoe heet ghyſe. Den eenen (antwoordē
Zerphire wort genoemt Palmerin/eñ
dē anderē Trineus/ eñ ic ſeyde hy Or-
zodijn Coninc van Galape/die de For-
tuyne ſeer geluckich eñ veel gunſtiger
geweeſt is inde liefde als in rijckdom-
men/als my gemaect hebbende eenen
Minnaer vande ſchoone Oronie doch-
ter vanden Calif van Siconie/die geē
ghelijc van mijn advijs in ſchoonheyt
hebben en mach/ende opt verſoec van-
de welcke ick albereets omreyſt hebbe
het grootſte deel van geheel Aſien om
te vercrijghen faem ende alſulcke Lof
als my toebehoorden/ ende ten leſten
omtrent twaelf daghen verleden my
wederomme in heure preſentie ghe-
voecht hebbende/bevond ick haer in
plaets van blijde/ gheheel beſcreyt
over de doodt van haren broeder To-
vadiel/die verſlagen wert inden ſtrijt
teghens den Coninck Abimar/ om
welcke droefheyt ic van rouwe meyn-
den te ſterven/ſo dat ic om haer te ver-
trooſten/ belooft heb te wreecken den
doodt vanden Prince haren Broeder/
het welck my herwaerts heeft doen
comen/ om met de overwinninge van
den genen die hem het leven benomen
heeft/hare liefde te mywaerts te doen
verſtercken/ende mijn lof ende eere te
vermeerderen. O Godt (ſeyde Tri-
neus/ by hem gaende) wat nieuwen
Orator is dit? Indien de Poeten Cu-
pido den ſoone vande Goddinne der
liefde tot nu toe eenen bandt voor de
ooghen ghedaen hebben/ ſo machmen
hem voortaen wel gheheel blint ſchil-
deren: Indien uwe gheluckighe liefde
waer is/ want hy u in ſulcken geval
gunſte ſoude verleent hebben alder-
hoovaerdichſten ſot van alle menſchē/
die weerdich is een Lancie dweers
doort lijf ghereden te worden/om alſo
te vernederen zijne hoochmoedicheyt/
die al te onmatelick is. Maer ic ſelve
(die den Broeder van uwe Goddinne
der ſchoonheyt ghedoot hebbe) hoop
u het playſier te doen/ende u daer van
te gheneſen. O hemelſche geeſten riep
den Heydenſchen Coninck van Gala-
pe/wout ghy my ſo groote gunſte be-
toonen van deſen Ridder my te doen
verbeyden int open velt. Dis gunſte ſal
ick u betoonen antwoorden hy/ eñ in
ſulcker manierē verbeydē/ dat ic voor
ons ſcheyden u ſal maecken eene bant
getal der gene die vallen eñ niet weer
op ſtaen/t'welc Orzodijn ſoo geringhe
niet gehoort en hadde/of hy wierp eē
van zijne hantſchoenen te pande/ ende
Trineus eē bracelet/die hem de Prin-
ceſſe Aurencide geſchoncken had/bey-
de de Princeſſe Zerphire biddende de

panden te willen opnemen / twelck sy
niet en wilde doen / vreesende oft Tri=
neus over alsulcke ghevecht eenich on=
geluck hadde mogen gebeuren. Maer
ter wijlen sy aldus twistende waren/
quam den Soudaen (vergheselschapt
met Palmerin ende veele andere Hee=
ren) wederom inde saele in zijnen stoele
sitten/ alwaer hem Orsodijn voort by
maeckten/ende seyde Soudaen: Ic ben
alhier ghecomen om u te verwijten het
schandelijck feyt/dat ghy bedreven hebt
van in u hof te ontfanghen den ghenen
die ghedoodt heeft den valianten Do=
vadiel. Maer wie zijt ghy seyde den
Soudaen die soo sottelijck dorst comen
spreecken in mijn prensentie: Orsodijn
Koninck van Galape antwoorden hy/
daer ghy voor dese tijdt ghenoeghsaem
van hebt moghen hooren spreecken/eñ
heb albereets mijn pant ghepresent eert
om een andere questie teghens desen
Ridder/ maer die voleyndicht hebben=
de/en sal ick oock niet failgheren t'gene
by my teghens uwe eere gheseyt is te
verdedighen. Van welcke nieuwma=
ren den Soudaen seer verwondert wor=
de/ ende hebbende eertijdts Orsodijns
vroom eñ cloeckmoedicheyt grootelijcx
hooren prijsen / meynden hy Trineus
het perijckel af te nemen / ende vande
campvechtinghe te ontslaen/gelijck ooc
meynden te doen den Ridder Palmerin
deur dien hy den Prince van Galape so
groot eñ grof van leden eñ van sulcken
dispoosten ouderdom sach te zijn dat hy
seere bestonde te vreesen de onderlaghe
van zijnen Cammeraet / maer de twee
partien waren also opten anderen ver=
hetst / datter niet aen en hielp om ha=
ren toornighen wil te niet te doen. In
sulcker voeghen/ dat de Rechters ghe=
ordineert worden eñ den Soudaen met
zijne Heeren/ Ridderen ende Jofvrou=
wen opde stellasien voechdē inde plaet=
se vande Stadt daer ghemeynlick de
camp vechtinge geschieden/alwaer oock
voorts daer na de twee Princen quamē
ende als de Trompetten den alarme be=
stonden te blasen / haere Lancien met
sulcke krachten teghens den anderen
velden /dat de yder meer als in ses stuc=
ken spronghen/eñ haren loop voort vol=
brenghende/ ontmoeten hare peerden
den anderen mette harnasch stucken/
diemen de oorloghs peerden voor aent
hooft doet. In sulcker voeghen/ dat sy
ende hare Meesters mette beenen om
hooch vielen/maer de Ridders die veer=
dich eñ couragieus waren / spronghen
rasselijck wederom op hare voetē/ ende
gingen in sulcken vroomen eñ cloecken
moet met haer sweerden inde handt/eñ
hare schilden voor uyt teghens den an=
deren/ datmense twee andere Achilles
ofte Hectors gheweest te zijn / ghesepdt
soude hebben/ want Trineus was seer
begeerich om de hoovaerdicheyt te niet
te doen van zijnen vyant/die van zijnen
t'wegen niet weynigher en wenschten/
maer ziende dat alle zijne crachten hem
noch niet ofte seer weynich hadde con=
nen proffiteren/ woort hy veel dolder als
eenen Aep die de wiepsen ofte wespen
steecken/eñ gaf zijnen vyandt so swaren
slach op't hooghste vanden Helmet/ dat
hy diens ghesichte dede troubleren/ eñ
willende den selven voorts verdubbelen
meynden Trineus die te ontspringhen/
dan tradt hy ongeluck op een stuc van=
de Lancien/t'welck hem op zijnen rug=
ghe dede vallen / tot groote verblydin
ghe vanden Galapees / die't gheenen
tijt en dochte omsuimich te wesen/maer
sprong hem boven opt lijf/ eñ dede met
alle zijne crachte zijn beste om hem den
Helm los te maken/ tot groot verschric=
kinge van Palmerin/ die zijne ooghen
ten hemel sloech/ ende seyde : O Godt
moet het alsoo gheschien dat ick mijnen
aldergrootsten Vriendt ghelepdt hebbe
ter plaetse daer hy moet stervē int mid=
sen

n van zijne vyanden/na dat ic so vele
noepten eñ pijnen aengewepnt hebbe
m hem wederomme te crijgē/eñ sou-
e zijn clagingen noch langer volhardt
ebben en hadde hem de haestighe be-
roefthepr also niet bevangen/ dat hy
oor doot indē schoot vande Princesse
erphire neder viele waer deur Aure-
de vā bedructhept haer levē meyndē
eyndigē/seggeñ: Eylacy en wast niet
enoech dat mijnen alderliefsten stort/
noest zijn Cameraet hē oot geselschap
oudē/eñ dit seggende vielse mede wt
aer selven/ over de voeten vāden ver-
audeu Palmerijn/so dat alle de Jof-
rouwen eñ Ridderen besich warē om
eur wederom tot haer selven te doen
omen/terwijlen Trineus hem gevoe-
endeinde machte vā zijnen vyant zijn
terste beste dede om wederomme op-
e beenen te geraecken/eñ hielt Orzo-
ijn soo vast om den hals/dat dien om
jnen aessem te verhalen bedwongen
orden hem yetwes met gewelt over
nde te richten/t'welck Trineus tijdt
af om tot te treckē eenē scherpē pon-
ert/ daermet hy zijnen vyāt so stren-
elic int visier stack/dat den steec deur
jn een ooghe / ende voorts wes deur
jn gheheele hooft passeerden/soo dat
en Coninc den doot nahy bestonde te
evoelen/gevende eenen grooten creet
ñ verloor terstont alle zijne crachten.
n sulcker manieren dat hē Trineus
ontsom wierp zijnen helm afruckten
ñ hem t'hooft afsloech/segghende: al-
ontfangt u loon ghy hooveerdigen
Duyvel/die my so vele quellinge ende
erdriets aengedaen hebt/ende indien
hy wel cunt denckē dat de Dienaren
anden Coninck van Galape hierom
edroeft waeren/soo ghelooft vrylijck
nede dat den Prince Toman ende zij-
e Ridders verblijdt worden / wantse
ulcken geruchte van vreuchde maeck-
ten/dat Colmelie sittende in eē groote
bedroefthept aende voetē van Palme-
rijn (die essen wederom tot hem selven
gecomen was) hem daerover verwon-
derden/ende derhalven opsiende wort
hy ontwaer hoe dat haer den cans ge-
keert hadde/ waerom hy met een gro-
te vreuchde tot zijnen Meester seyde.
Mijn Heer laet doch al u vaeren dese
bedructheyden/eñ verblijt u haestelijck
Trineus en leyt niet meer onder/ dan
heeft den Heyden t'hooft af geslagen.
Maer Palmerijn meynden dat hy dit
alleene geseydt hadde om hem te ver-
troosten/antwoordende mijn beminde
Colmelie en belet doch mijnen gheest
niet van eeweliijc te gaen leven met de
ziele van mijnē aldergrootstē Vrient.
Hoe mijn Heer (seyde Colmelie) en ge-
looft ghy my dan niet/ Voorwaer Tri-
neus heeft de victorie gehadt/ eñ zult
daer van de waerheyt mogē sien indiē
u gelieft op te staen. Palmerijn hooren-
de zijnē Schiltknecht in zijn seggē al-
dus volstandich zijn/eñ siende de Rid-
ders vā Zerphire so grote feeste maec-
ken/richten hem selven op/waer deur
hy kennende wordt de warachtichept
vande saecke ende spronck wt grooter
blijtschappe van boven vande stellagie
wes inde vechtplaetse eñ liep Trine-
us omhelsē/hebbende alnoch de bleec-
ke coleure int aengesicht/eñ de tranen
inde oogen / overmits t'groote perijc-
kel daer hy zijnē vrient ende Camme-
raet inne gesien hadde / so dat hem de
memorie vāde groote droeffenis ende
die niet min de teghenwoordige blijt-
scap also beweechdē/ dat hy noch niet
een woort en conde gesprecken/maer
ghinck met zijnen Trineus nae heur
logiment/latende het lichaem vanden
Dooden Coninck inde handen vande
Richters des Camps / die het selve
om begravē te wordē deden geven oft

leveren in handen van zijn volc/ aende welcke dē Soudā ſo vele coſtele pꝛeſēteē ſchoncke/ eñ met ſulcker gratie het ongelijc vā heuren meeſter te vertoonen wiſte dat ſy eñ den Calif vā Ciconien alle wel te vꝛeden wederomme na heure huyſen trocken/ waerna dē Soudā dochte oec geenen redenen te zijn den Ambaſſadeur vā Aſſirien langer opte houden/ weſ halvē hy hem t'antwooꝛt gaf dat Palmerin vooꝛgeſlagē hadde/ gelijck ghy hier boven verſtaen hebt mogen/ waerdeur Maucette wel vſtaē conde dat hy met lāger daer te blijven niet meer en ſoude cunnē pꝛoffiterē ſo dat hy oorlof nam aendē Soudā/ ſeggende: mijn Heer na dien u geliefte is opt verſoec vande hulpe excuys te nemen/ ſo wilt ten minſtē ſo vele by Palmerin te wege bꝛengē/ dat hy ten uytſcheydē van u Hof mijnen Heere coemt beſoeckē. Jc ſal daer toe mijn beſte doē antwooꝛdē dē Soudā/ maer my dunct dat zijnen zin elders ſtrect/ niettemin ghy meuchtet hē ſelve aenſpꝛekēeer ghy vertrect/ om dat hy geſeyt heeft eenen bꝛief te willē ſchꝛijvē aen Me-vꝛouwe Archidiane/ eñ Maucette/ daermet dē adien nemeñ beſchicte zijne ſaeckē int logijs van Palmerin/ terwijlē dat den Soudā zijne twe Suſters Liſande eñ Aurencide ginc viſiterē/ heur vꝛagēde oftſe noch niet gepꝛactiſeert en haddē in heure ſaeckē. Mijn Heer antwooꝛdē Aurēcide ic heb mijn liefde ſo diep doē woꝛtelen inden Ridder Trineus/ datſe nopt wederū uyt hē geroyt en ſal cunnen woꝛdē nochtans en vinde ic geen middel om hē in u hof te behoudē/ noc veel min om daer toe te bꝛenghen dat hy my tot zijn vꝛouwe ontfanghe/ wat aenlangt mijn Suſter/ die en heeft met alle heure neerſtichept alnoch nauwelicr ſo veel te weghe cunnen bꝛengen/ dat haer dē ridder Palmerin te wooꝛde heeft willen ſtaen op heur begeerte alleene te hooꝛē. Jc vwonder my over ſulcx antwooꝛdē den Soudā/ dat ghy deur gelofte oft deur teyckenē vā vuyrige liefde harē goedē wille niet winnē en cunt: vooꝛwaer het moeten eenige groote Pꝛincē zijn die om de werelt te beſien aldus de Landen deurtrecken: daerom bid ich u luyden dat ghy heur vooꝛtaen meer liefdē betoont als ghy noch opt gedaē hebt/ daertoe ghy (ſeyde tot Aurēcide) al nu ſeer groote middelē hebt/ wāt indiē ghy dē Ridder Trineus die ghewont is teghenwooꝛdich wel tracteert/ ſo ſuldy in een ure meer cunnen pꝛoffiterē/ als ghy noch gedaē hebt vā al den tijt/ waerinne ſy heuren Bꝛoeder met ſulckē vlijt onderdanich was/ datſe Trineus byeans nacht eñ dach in zijne gheneſinge gheſelſchap hielde/ waer vā Palmerin zijnen Camerael groolicx beriſpten/ ſeggeñ: dat hy t'ſelve niet en behooꝛdē toe te laten maer de liefde hadde Aurencide alſoo overwonnē/ datſe heure oude manierē volchden/ Niettegenſtaende wat gelaten van miſhaginghe haer Trineus verhoonden.

Hoe Aurencide Suſter des Soudans van perſen den Prince Trineus ſo langh vervolchden, datſe ten leſten harē wil met hem dede, ende van tgene daer over gebeurde.

Het C.xxvj. Capittel.

ALs Palmerin den Pꝛince Trineus op eenen tijt wederom ſeer neerſtich vermaēdē de pꝛopoſten vande ſchoone Aurencide geen gehooꝛ te geven op dat het vleyſch (dootelijcke vyandinne vanden gheeſt) d'overhant niet en crege quam hē Liſande aldaer inde camer vinden/ eñ ghedeynſen yet wes met hem te doen te hebben trock hem

hem op d'een zijde/ende seyde met een
droevighe ende swacke stemmen. Och
mijn Heer Palmerin/ ic soude groote-
lick geluckich zijn/indië ghy u geweer-
dichden int hof vanden Soudā te blij-
ven/als wesende versekert dat ghy in
sulcken geval met hē geen maent ver-
keren en sout/ oft hy soude u een vāde
rijckste Prince maecken vant geheele
eertrijc/eñ mā vā my die zijn Susterbē
eñ een Princesse als u bewost is. Om
welcke reden Palmerin uyt te Camer
meynden te gaen/ maer Lizande troc
hē byne hant/seggeñ:och mijn bemin-
de vriēt/suldy my noyt yet wes op dese
saecke antwoorden / ick beken nu wel
dat ghy dē alderōgetrousté Ridder zijt
diemen soude mogē vinden. Me vrou-
we seyde Palmerin veel eer moet ick
duysēt dodē stervē/als dat eenige onge
trouwicheyt in my soude mogē gevō-
den wordē/maer ic en can uwe begeer
tē niet consenterē sōder mijn alderlief-
ste ontrou te zijn/eñ te misdoen tegens
mijnen Godt/t welc ic hope nimmer-
meer te sullē geschien/eñ daermet ginc
hy sonder yet wes ander te seggē weg
inde camer vandē Prince Tomā lateñ
de Princesse in eē groote beschaēthz vā
haer aldus geweygert te siē weshalvē
zy so sere bedroeft wort datse heur alle
ne in haer Cabinet vertrocken eñ aldaer
heure clachte aldus begoste. Och liefde
ghy zijt wel de aldervreetste quellinghe
die int herte vā eē vrou persone mach
gerakē/seer vremt zijn uwe crachtē eñ
onrechtveerdich uwe gunstē/wāt dee-
ne laty beminnē sonder te versoecken/
eñ dander bedwingt ghy te biddē son-
der bemint te worden. Eylacy ick ben
vande lesten / had ic my doch noch de
schande niet aēgedaē eñ hē mijne affec
tie geopēbaert. Maer och mijn Suster
heeft hier van de schult / die my seyde
datmē deur al te lange stil swijgē/ die-
wils verliest die gene diemē bemint/en
soude heure clachte noch langher vol-
hart hebbē/en hadde haer Suster Au-
rencide niet by geval omtrēt heur Ca-
binet geweest/eñ heure woordē gehoort
eñ haer derhalven comen vertroosten
t'beste datse mochte/seggeñ:datse goe-
de moet soude hebbē/overmits hz niet
zijn en conde/dat heur de twee Ridders
tē lestē niet en soudē latē bewegē indiē-
se heur luydē yet wes lāger met eenige
gratieuse manieren versochten/nade-
mael seydese dat de sakē van onse be-
begeertē eē gemeyne natuere is so wel
inde jongmās als jonge Dochters ge-
schapē aengaē vā my ic heb albereets
de middelen gevondē/die ic wel soude
dorven sweerē/ by Trineus niet weer-
staen te sullen connen wordē/met meer
andere reden diese heur Suster voor
hielde. Maer siēde datse niet en proffi
teerdē/lietse haer in heure fantasie en
de ginck by eene van heure staet Jof-
vrouwē diese heur aldersecreetste saec-
ken toe betrouden/vāde welcke zy ver-
stonde hoe dat Trineus diē avent in-
den Camer vandē Soudan soude gaē
etē/eñ Palmerin op een ander plaetse/
waerō zy haestelijc haer bedde dede toe
rustē inde Batstovē vande joncvrouwe
gemaect inde forme van galerien het
alderheerlijcste gebout van diemē oyt
meer gesiē heeft/eñ met alsulke cunste
datmēder de badē had na zijn geliefte
cout lau oft werm/eñ als heur de Prin-
cesse alleene met de voorseyde Jofvrou
we geselschap op dese plaetse heur na
hare begeerte in ordeninge gestelt had
de/dedese deur eē Pagie (Broeder vāde
selve Jofvrouwe die heur ghesel schap
hielde) spelē de navolgende practijcke.
Trineus inde camer des Soudās t'a-
ventmael genotē hebbeñ/ ginc alleene
eñ sōder eenige wapenē als zijn rapier
na zijn logijs/int welc doē quam hem

tusschẽ weghẽ den voorsz pagie te voet vallen/ seggẽ. Mijn Heer ic bid u seer oetmoedelijc dat ghy my doch bescher men wilt voor eenen oncuysschen Kabaut die my op mijnẽ wech waer neẽt ẽ my een seer leelijcke part spelẽ wil. Trineus die desẽ pagie wel meer inde Camer van Aurencide gesien hadde/ heften hem op ende seyde: Pagie mijn vrient coemt met my / ẽ en hebt geen vreese. Ic sal u beschermen. Den Pagie dit hoorende en was niet suymich maer leyden hem aenstondt nade galerie/ en hebbeñ open gedaen de deure vandien/ seyde hy tot den Prince: mijn Heer/ hy is hier binnẽ tegẽs den welcken ghy mu zout moeten beschermen/ behoef ic oac eenich ander geweer als mijn rappier seyde Trineus. Neẽ, mijn Heer seyde de Pagie/ hy is oock ongewapẽt/ waeromme Trineus zijn rappier wt troc ẽ voor in ginc/ maer den Pagie bleef daer buyten ende troch de deure voorts na hem toe/ twelck Trineus seer vreemt beviel/ maer vovẽ alwordt hy verwondert als hy niemant inde camer en vonde vã de Joffrouwe ẽ de Princesse die effẽ wt het bat quã ẽ op een costel bedde lach/ In sulcker state dat Jupiter met zijnen blixem/ Neptunus met zijnẽ dryetandigẽ schepter/ ẽ Pluto met zijnen dryhoefdigen hõt aldaer versot ẽ overwonnẽ soude zijn geworden. Heur hooft was so cierlijc toegemaect als mogelijc/ haer blõt hayr seer delicaet gefriseert/ ẽ wes acn dẽ navel toe alleene bedect met eẽ seer subtijl hooft doecxkẽ/ daer sy somtijts aen af droochdẽ heur roode wangskẽs ẽ sneeu wit aẽgesicht/ twelc onder dit subtijl doecxkẽ scheẽ te wesen een sonne bedect met eenige witachtige wolcke ẽ tusschẽ hare twe ronde tepeltgens hing eẽ Robijn so vierich schijnẽde dat hy bediendẽ t'offitie vãde tortse vã Venus. Desalniettegẽstaẽde meyndẽ Trineus zijn alderliefste Agriole getron te blijvẽ nochtans en cõde hy zijn gesicht niet keeren vande Princesse/ dwelc tot hem seyde: gy die niet gevreest en hebt den aldercourasieusten Ridder vãde Persen gewapent met alle stucken vã wapenen: suldy te rugh wijcken voor een naecte Joncvrouwe voorwaer ic dencket na dien dat ghy niet nader cõmen en dorst. Voorseker mijn Heer (seyde de suster vãden pagie) ghy zijt wel geluckich dat ghy versocht wort vã eẽ Princesse/ om de welcke te biddẽ haer veele in grote moeytẽ gestelt hebbẽ/ die nochtãs noyt vã haer en hebbẽ connẽ genieten eenige vãde minste gunstẽ die sy albereets verhoont heeft/ ẽ hiermet nãse hem byde hãt ẽ dede hem sittẽ benessẽs het bedde vã haer Matresse Aurencide/ welcke sy eẽ herp inde hãt gaf ẽ liet haer daernae alleene int geselschap vã Trineus/ die alsdoẽ met luyder stẽme seyde. Och pagie/ pagie/ ghy hebt my bedrogẽ: hoe mijn Heer Trineus seyde de Princesse/ hoe veel zijnder die wel seer geerne also bedrogẽ soudẽ willẽ wordẽ en zuldy noyt u oude manierẽ vergeten/ en wildy alnu met my geene bermhertichèyt hebben/ so doet my ten minstẽ dese weldaet/ ẽ achoort doch eẽ liet twelc ic ter liefde vã u gemaect hebbe/ waermet sy de herpe nã ẽ begoste aldus te singen ẽ te spelen.

Als den vreeden Mars rebel en rigoreus Van Venus hoorden de schoonheyt verbreyt Soo en nam hy geen acht op zijn ongheetrouwicheyt/ Maer wordt terstondt op haer seer Amoreus.

Schoonheyt dan met macht gaet wercken
Haer liefst en rigoreur heet in sotheyt groot
Maer eylacy ten is noyt meer ghehoort/
Dat een als de myne de wreetheyt can versterckẽ.

Eylacy wat bewreechden my u te beminnen
Nadien ghy altijt u excuys gaet beginnen
Als ick u segh dat ghy sout vertoosten my
O stercke liefde hoe vreemt is uwe nature/
Ghy bedwingt my te beminnen een creatuere (hy,
Die my niet en bemint waerom my t'sterven is na

O Goden wat heb ick geseyt/ die ic moet na jagen
Niet vanden mensch en gevoelt/ maer geheel divijn
is/
Maer deur hy kent en weet voor ghewis/
Tghene my van nooden / maer onvannooden is te
saghen
(ben dien
Langher te willen weerstaen / is een abuys en bo-
hebben my de pijlen vanden cleynen godt ghedoot
En zijns moeders brandende vlammen gebracht in
binautheyt groot
Indien uwe cortosie my geen gratie en laet geschien

Aenschout daerom O Mijn liefste / en neemt acht
Hoe ick in liefde languire en bycans zy versmacht
Om groote vreese van te crijghen refuys/ (segghen
Daerom comt by / en neemt tgheene men niet dorf
En versnet u hart om niet te ontseggthen
De ghene die al te seer soude blijven confuys

ALs de Princesse dit Liedt seer wel luydent gespeelt/ eñ noch soeter gesongen hadde/ alles met een excellente gratie eñ sonderlinge affecte / voechdē sy daerby so beweechlicke manierē vā erbarmelic clagē/ droevich suchtē soete ooch-wenckxken/ en lieffelic gelaten datse dē Prince tot bermherticheyt broch-te/ en deur taētreckeñ gesichte vā haer schoone lichaē in liefde dede bernē. In sulcker voegē dat hy al bevende gelijc het lof op de boomeñ / hē selvē op bedbeneffens haer neder liet vallen / weshalven zy haer harpe in coocker leyde eñ quam hem omhelsē seggende: Eyla cy mijn aldersoetste Vriendekē/ zuldy altijt dese grote strafheyt/ wreetheyt eñ versteēde onmenschelicheyt gebruyckē en sal u hert veel harder als Mermer/ nemmermeer vermorruwē om hertelicke begeertē eñ ootmoedige biddingē/ so doet my doch tē minstē eē cleyne gelofte/ oft ick sweer u by de sonne die die de werelt verlicht/ dat ic my āders selve sal dodē in uwe presentie. De gelofte vercregē hebbēde/ eyschtende dat hy by haer soude commen liggē rustē. Nu sie ick wel seyde Trineus/ dat ick zijnn ongelucniet langer en can ontlopen/ dē diender heeft my bedrogen/ eñ zijn Princesse doet my tusschen twee quellingē sterbē. Och Me-vrouwe hoe ist my mogelick te volbrengē t'gene ic u gelooft hebbe aengesien de misdaet die ic soude moetē doen tegens mijnen Godt/ eñ tegens de gene die my so getrouwelic bemint/ ghy moet nochtans u beloftē quiterē antwoordē zy/ of anders suldi zijn eene vāde alderondancbaerste eñ sotste Ridders des geheelen aertrijcx: Acht ghy my van so cleynder weerden/ dat ick niet en merneer u in myne bloote armē te holdē. Och mijn cleyn herteken (seydese hem cussende/ wildy my laten branden in so vierige vlāme die ghy seer lichtelijc cunt blusschen/ soudy wel so wreeden herte hebbē van toe te latē dat in uwe presentie storve de gene die u so groote weldaet wil/ eñ die ghy alleene genesē cont met eē genadige wederliefde. Cōt mijn beminde vrient eñ geniet t'aldergrootste playsier dat de liefde eñ zijn moeder u soude mogē vgunnē Besiet isser enich mangel aē mijn lichaē/ dat een eenige vonweerdinge zoude meriteren: mijn hair is hart not swert: mijn coleur noc dōcker noch root. Ooc geloof ic dat de tepeltgens u niet te sacht/ noch deen te dicht by d'āder staēve en sullē dunckē eñ aengaēde al de reste/ daer en is niet oft tzoude dē Godē contenterē/ eñ ghy die eē mensch zijt eñ mijn eenige alder liefste/ wat geneuchte behoordy hier in t'ontfangen. In besluytinge sy was so goede meysteresse vā hare subtilicheyt/ eñ wiste den Prince so wel aen te lockē deur oncuyssche woordē/ cussingen eñ omhelsingē/ datse hē dede vergeten de gebodē Gods/ zijne wet eñ de getrouwicheyt tot zijn alderliefste in sulcker voegē dat hy de begeertē vant vleysch de redē vādē geest onderdanic maectē/ zijn cleederē spolierdē / eñ hē mede ondē

de veekē voechden omhelſeñ de Prin-
ceſſe ſo gracieuſelic/ datſe vā eē ſchoo-
ne Dochter de fraeyſte vrouwe vā Per-
ſen wordē/ ende op dat de ceremonien
daermet hyſe in ſulckē ſtate profeſſydē
jmmers te dege mochtē geſchien/ her-
haeldē zyſe voorde tweede derde ende
vierde reyſe/ eñ ſoude de geprofeſſeer-
de den vijfſtē mael noch wel willē heb-
ben volhardē om dat de ſaken mochtē
geſchien met meerder feſten/ maer den
Profeſſeur ſeyde dat het beſtaē moch-
te/ Alſt jmmers dan voor deſe reyſe ſo
gheringhe geſcheyden moet zijn/ mijn
herts alderliefſte Vriendeken ſeyde de
Princeſſe/ ſo en iſt noch niet al/ maer
ghy moet my beloven op deſe plaetſe
alle avont wederom te ſullē comen/ eñ
ooc alle neerſticheyt te doen om uwen
Cameraet te radē dat hy mijn Suſter
bemint in ſulcker voegen als ghy my
doet/ t'welck haer Trineus beloofden
maer veel eer ſoude hy hem ſelfs eenē
wreedē doot aen hebbē willē doen/ als
hem t'minſte punte verclarē vande ſa-
ken by hem bedrevē mette ſchone Au-
rencide/ die eenige dagen hierna haer
Suſter niet ſecreet en hielde vā heure
heymelijcke genietinge der liefde/ om
heur alſo te beter tot de vervolginge vā
Palmerin te raden maer twas te ver-
geefs/ wāt Palmerin en wilde noyt in
heur verſoeck conſenteren/ t'welck Li-
ſande tot ſulc nijdichz vande welvaert
haers Suſters beweechden/ datſe deur
groote ſpijte eñ toornicheyt om de ob-
ſtinate weygeringe vanden Heere van
Olievē by haren Broeder dē Soudan
ginc/ eñ met ſchreyden oogen tot hem
ſeide hoe veel beter haddet ons geweeſt
dat wy noyt deſe Chriſtene Ridders ge
kent en haddē/ om dat den jonghſten
van mijn Suſter ſo vuyrichlijc eñ deſ-
peratelijc bemint is worden/ datſe ver-
getende haer eere met vreeſeeñ onder-
danicheyt dieſe u ſchuldich is/ haer
met hem geabuſeert eñ u huys onteert
heeft/ daerop den Soudā ſeer verwon-
dert wordē van deſe vremde nieumarē
haer aldus antwoordē/ ic en had mijn
Suſter niet bevolē met hē in dier ma-
nieren te handelen ſonder voorgaende
beloften van houwelick/ maer byde
ziele van mijnē Vader deſē booſwicht
ſalt noch ſeer wel berouwē van my in
mijn eygē hof alſulcke oneere te hebbē
dorven aendoen. Want indien ick my
niet en wreke tſy deur de bedwinginge
tot den houwelic oft deur ſtraffe/ ſo en
moet ic noyt enige geluckige ure meer
leven alleene/ hout de ſaecke ſecreet: eñ
hiermet bevool hy den Capiteyn van
zijn garde/ dat hy ſo heymelic als mo-
gelic met hem ſonde nemē vijftich ge-
wapende Soldatē/ ende op de ure des
avontmaels gevangē gaen nemen ee-
nen Ridder die hy met zijn Suſter Au-
rencide inde badē vāde Joncvrouwen
ſoude vinden ende om dat de ſaecke te
beter voort ganc hebben mochte/ hiel-
de hy Palmerin met hem te avontmael
eñ hadde met hem ſeer ghemeynſame
tſamenſpreeckingen/ hopende alſo zijn
herte te winnen/ ende terwijlen dit ge-
ſchieden hielt hem den voorſeydē Cap
piteyn met eenige Soldaten ſecretelijc
rontſom de badtſtoven/ tot dat Auren-
cide de deure opē dede/ en hebbeñ heu
ren alderliefſtē byde hant/ meyndenſe
daermet elc na heure Camere te gaen/
maer wordē ſo haeſt gegrepē dat Tri-
neus geē tijt en hadde om zijn rappier
uyt te trecken/ dan worden op ſtaende
voet gevangē geleyt in een vāde ſterc-
ſte toornen vant Palleys/ ende Auren-
cide in eē andere die om deſe gevācke-
niſſe gene bedroefthept en hadde maer
heur veel eer verblijden denckende dat
den Soudan deur deſe middelen harē
alderliefſten ſoude bedwingē tot heur

ten

ten houwelick te moeten nemen/maer
ter contrarie van deſen was Trineus
hem bycans tot deſperatie toe bedroe-
vende/ overmits den grooté berou die
hy hadde om zijne ſchandelijcke ſonde
eñ ongetrouwichept/ ſo dat hy niet en
dede als zijn ongeluck jamerlic becla-
gen/terwijlen den Capiteyn den Sou-
dan(noch aen tafel zijnde)quam groe-
ten ſeggende: Mijn Heer belieft u ons
yet meer te gebiedé/den Ridder Trine-
us is in eenen toorn/ende uwe Maje-
ſteydts Suſter in een andere:hoe ant-
woordē den Soudan vondyſe beyde te
ſamen/ja wy mijn Heer ſeyde den Ca-
piteyn/de Princeſſe Aurencide leyden
hem byde hant int uytgaen vande bat
ſtovē. Byden groten Propheet Mahu-
met antwoorden hy/ ic en hadde noyt
gheloofſt datmen my ſulcken leelijcken
trec ſoude hebbē dorvē ſpelen in mijn
eygen palleys. Maer byden hooghen
Godt ick ſalder ſucke ſtraffinghe over
doē/ dat daer van ſal zijn een eeuwige
memorie/ Als Palmerin dit hoorden
wort hy zeer verſchrickt / eñ meynden
van gramſchap uyt zijn ſinnē te com-
men/nochtans ghevepnſden hy zijnen
quaden wille t'beſte dat hy mochte/eñ
ſeyde tot den Soudan:mijn Heer ic en
can niet geloven dat Trineus dit feyt
gedaen heeft ſonder daer toe gebrocht
te zijn wordē/deur de neerſtige verſoe-
kinghen ende aenlockingen van uwe
Suſter / die (met reverentie van uwe
Mat geſprooken)d'alderoneerlijckſte
vrouwe iſt die ick oyt kenden/want ic
hebbe haer mijnē Cammeraet dicwil-
der ſien vervolgē met minder ſchaem-
te als oft de ſnootſte hoere geweeſt wa-
re. T'ſy hoet ſy antwoorden den Sou-
dā ſo ſal hy nochtans om dit feyt ge-
ſtraft worden/waermet Palmerin vā-
de tafel in grote toornichept opſtonde
ende ſeyde/Soudan/ſiet wel wat ghy
doet/want indien ghy hem doet ſter-
ven/ſoo ſweer ick u op mijn gheloove
dat het veel eer my/ eñ hondert duyſēt
Ridders tot my t'levē ſal coſtē als dat
zijnen doot ongebroocken ſoude blijvē/
eñ dit ſeggende ontſtac hy alſo in zijn
aenſicht/dat het ſcheen t'vuyr uyt zijn
oogen te willen ſpringhen / om t'welc
hem de Princē Tomā/ Ormijn/Co-
rar ende veele andere Ridderen vande
Coninc Abimar ſo lange praten/datſe
hem yet wes te vreden ſtelden/waerna
Toman tot den Soudan aldus ſprac:
mijn Heer onder mijn geleyt ende uwe
verſeeckeringe/zijn deſe twee Ridders
in u hof commen/ ende albereets hebt
ghy den eenen ghevangen geſtelt dien
u ten minſtē corte juſtitie ſal gelieven
te doen / want indienmē hem ongelijc
dede t'ſelve ſoude tegēs alle rechte zijn
eñ u een eewich teycken van ſchande/
ovmits de brekinge van uwe gelofte/
ooc ſoude ic zijne ongeluc anders niet
connē achten als oft gedaē ware tegē
mijn eygen perſone. Den Soudā ſeer
verwondert wordēde van deſe Princē
aldus over deſe ſaken beweecht te zijn
antwoordē heur ſachtmoedelijc. Niet-
tegenſtaēde dat hy vijftich gewapende
Soldaten om hem hadde/ ende ſeyde:
mijn Vriendē trecht van Trineus ſal
ſeer wel bewaert worden/ende indien
ic vind mijn Suſter ſchuldich te weſē/
ſo ſal ic heur doen ſtraffen als een vrē-
de/ic ken begeere niet beters antwoor-
nen Palmerin/daermet uyte ſale gaē-
de ende in zijn Camer comende / ont-
moeten hy Bellekijn eñ Colmelie/de-
welcke hy vraechdē ofte niet vnomē
en hadden vande liefde van Trineus
eñ Aurencide. Jae wy mijn Heer ant-
woorden ſy wy hebbē hem tot acht oft
negen mael zienop ſtaen/ende in haer
Camer gaen. Ghy rabauwen ſeyde
hy/waerom enhebt ghy my't niet ge-

opẽbaert. Voorwaer ghy waert weert dat ic u daer over ſtraften/ eñ hem op ſtaẽde voet wapeneñ / ontboot hy met Bellekijn den Prince Toman/tot den welcken hy ſeyde: mijn Heer mijn opi-nie is het beſte te weſẽ/ dat ghy hier v̄ blijft met uwe gewoonlijcke garde om waer te nemen hoe den Soudan/Tri-neus ſal willẽ tracteren/terwijlẽ bẽ ic van meyninge/(indien uwen Broeder Orumijn ẽñ dẽ Prince Cozar my willẽ geloven/met uwe Rupteren het velt ſo wel te bewarẽ/dat niemant inde ſtadt en ſal comen ſonder conſent/eñ hieren tuſſchen ſuldy eenẽ Poſt mogẽ afveer-digen aen uwẽ Vader den Coninc A-bimar / op dat hy ons alle t'ſecours ſeynde zijne Mat mogelijc zijnde. Heer Palmerin ãtwoordẽ Tomã/ niet alleẽ myne rupterẽ en ſullẽ hem voor u inde wapenẽ ſtellẽ/maer ic ſelve ooc indient u gelieſt my te gebiedẽ tot de verloſſin ge van Trineus/ſiet ick gaen opſtaeñ voet eenẽ corrier na Griſke ſeyndẽ/ eñ mijnẽ broeder Orumin/eñ mijnẽ Neve Cozar biddẽ/datſe aẽſtont doẽ wapenẽ allẽ de Rupteren eñ die van Sabat eñ Garare gecomẽ zijn. Ic acht datſe niet veel min als duyſent weſen ſullẽ/doet daerentuſſchẽ de ſakẽ tot u v̄trec noo-dich veerdich makẽ. Die alſ doẽ geſiẽ hadde de Ridders wapenẽ / de peerdẽ uytte ſtallẽ leyden / eñ de bagagie op-ſcickẽ die zoude met goede redenẽ wil hebben mogẽ ſeggẽ/dat Palmerin ſoo ſeer gevreeſt/bemint eñ geert worde in vrẽde cõtreyẽ als in zijn eygẽ lãt/want de neerſtichz vande Soldatẽ eñ Edel-luydẽ van Griſke / Sabat eñ Garare was tzijnen dienſte ſo groot/datſe alle binnẽ een ure voort palleys warẽ/ver-beydẽ den Edelen Palmerin/die zijne ſchiltknechtẽ met dede nemẽ Trineus orlochs peert eñ coſtele wapenẽ/ maer alle de ãdere rijcdõmẽ die yẽ vãdẽ Sou dã eñ de Princeſſe Zerphire geſchõkẽ warẽ/liet hy aldaer in des Princẽ ca-mer v̄blyvẽ/eñ ginc dẽ Prince Cozar omhelſen/ſeggeñ/mijn Heer laet ons/ ons makẽ uyt het geſelſchap van deſe ondancbare verraders / die nimmer-meer en wetẽ te bekennẽ oft immers niet en wetẽ de weldaden diemẽ heur doet. Voorwaer dẽ Soudã macht wel voor groot geluc achtẽ dat hy ſo deuch delijckẽ Princeſſe als Zerphire tot eẽ Vrouwe vercregẽ heeft/want en had-de ickt om heurent wille niet gelaten/ ic ſoude hem voorſeker thooft vanden lijve geſlagen hebben/eñ hiermet opde peerden ſpringeñ/dedenſe de vendelen vliegen/ eñ redẽ naer velt met ſulcken geclanc van Trompetten eñ claroenẽ-dat het de ghezeele ſtadt over gehoort worden/t'welck een groot romoer on-der tvolck maecten/ eñ ſouden bycans eenen oploop veroorſaect hebbẽ onder de Baroenẽ ende Ridderẽ van Perſen die den Soudan te kennẽ gavẽ dat hy ſeer indiſcretelijc zijn Suſter ende den uytlandigẽ Ridder inde gevãckeniſſe haddẽ latẽ werpẽ/aengeſiẽ mijn Heere ſeyden ſy datmen tegens den vremden altijt zijn gelove behoort te onderhou-dẽ/aen welcke redenen den Soudã zij-ne quade beradinge wel bekẽde. Maer gelijc dẽ genẽ die hẽ in zijn abuys be-hagẽ niet en wil afſtãt doẽ van zijn o-pinie/ en maectẽ hy geẽ werc vã heure re woorden/ maer gebode haer haeſte-lijck te wapenen alle de gene die hy tot zijn garde behoudẽ hadde/ eñ belaſten de wachters vãde gevanckeniſſe dat-ſe Trineus ſonder zijn conſent niemãt en ſouden laeten aenſpreecken op lijf-ſtraf/ſeggende : den hoovaerdigen ſot die ewich gereden is/ heeft ſo ſtout ge-weeſt dat hy my heeft dorven ſchãde-lijcke woorden toeſpreecken ende bra-verẽ in mijn palleys/ maer ic ſweer by

mijn Croone dat ic aen zijnen Came-raet sal bethoonen/hoe veel dat hy my met zijn homoedichept vertoont heeft tegen den danck van alle de ghene die daer tegens soude willē doen oft spre-ken/ende hiermet vertrock hy hem in groote toornichept nae zijn Camer.

Hoe dat den Soudan Trineus ter ter doot veroordeelden, siende dat hy hem niet en conde beweghen tot zijn Suster in houwelijc te ont-fangen. ende van t'gheene dat daer over ghebeurden.

Het C.xxvij. Capittel.

TOman deur t'advijs van Palme-rin met twee hondert van zijne Ruyteren tot zijn garde inde stadt ghebleven wesende sochte alle moge-lijcke middelē om Trineus te verlossē waeromme hy ten lestē byde Princesse Zerphire ginck ende tot haer seyde/ Me-vrouwe naedien de Heeren ende Ridderen byden Soudan niet en cun-nen verwerven/so moetē wy toevlucht nemen tot de smekende eñ soete woor-den vande Princessē eñ Jofvrouwen/ sonderlinge van eene die(na mijn oor-deel) niet van hem en sal gaen sonder de toelatinge van heur versoeck. V sal dan sonder twijvel deurt groote ro-moer/seer wel bewost zijn Me-vrouwe dat den Soudan albereets in verghe-tinge gestelt heeft de diensten hem ge-daen byden Ridder Palmerin als oock zijne gegevene gelofte eñ verseeckerde vrichept/eñ inde twe groote toorens gevangen heeft doen settē den Ridder Trineus/ eñ Me Vrouwe Aurencide opde blote aenbrenginge van Lizande gelijck ghy breder deurt romoer heb-ben mogen verstaen. Daerom bid ic u zeer ootmoedelijc dat ghy gedachtich wilt wesē Me-vrouwe den genē die bereyt is met so goedē affectie zijn bloet voor u uyt te storten als ghy voor hem soudt mogen doen de woorden als ghy met dē Soudan in eenichept in u Camer op uwe rustplaetse sult zijn/ t'welck de plaetse is daer de Vrouwē byna al-le begeertē geaccordeert worden. Och beminde Prince Toman autwoorden Zerphyre ic heb groote vreese dat my mijn Heere den Soudan soo wel als hy alle d'anderen ghedaen heeft wey-gheren sal / want nae dat dese groote Heeren eens in gramschap ontsteeckē zijn / soo en nemense gheen acht op vrientschap reden/recht ghelosten oft eenighe anderen saecken.

Nochtans sal ick mijn devoor doen ende daerom den Prince eenen geluc-kighen avont wunschende/ginckse al schreyende na de Camer vandē Sou-dan/den welcken heur te ghemoeten quam vraghende wie haer moyelijck viel. Ghy mijn Heer antwoorden/sy ende in sulcker voegen dat indiē ghy daer gheen oordeninghe in stellen en wilt / ick niet en weet wat van my sal werden / om dat ghy inde ghe-vanckenisse hebt doen werpen (soo-men my ghesepdt heeft / Den Ridder Trineus / vanden welcken ick voor-maels soo veele weldaden ontfangen hebbe / ende vander doodt verlost sy worden / ende dat meer is hem t leeven te doen benemen ghesworen hebt / maer indien ghy zulcx ach-tervolcht / soo verseeckert u vrpelijck dat mijne daeghen niet langhe nade zijne en zullen duyren. Mijn bemin-de alderliefste antwoordē dē Soudan/ t'gene ick gedaen hebbe en is niewers om geschiet als om in mijn Hof te mo-gen behoudē hem met zijne Cameraet

 die

die ſoo ſeere vermaert is deur geheel
Turkyen/ eñ met deſe bedriegerie ſtel-
den hy de Princeſſe te vreden/ eñ ginc
met haer op zijne ruſtplaetſe den ghe-
helen nacht/ niet doende als fantaſerē
opde manierē daermet hy zijne begeer
ten int werck ſoude mogen ſtellen/ tot
des ſanderen daechs Smorgens dat
hy dē Prince Toman ende vele ande-
re Heeren by hem dede ontbieden/ met
de welcke hy inden toorn by zijn Suſ-
ter Aurencide ginc eñ in preſēcie van
heur allē tot haer ſeyde. Mijn Suſter
ic achtē u hier bevorens voorde waer-
heyt ſo deuchdelijck te weſen / ende de
eere met den ſtaet van uwe heerlijcke
afcomſte ſoo wel in u hert gheprent te
ſtaē/ dat ghy niet alleene en ſout hebbē
dorven dencken tgene by u alnu voor-
ſeecker int werck gheſtelt is worden/
maer ick ſweer u by mijn Croone dat
my de leelicheydt des feyts van uwe
maechdelijcke bloeme in oncuyſheydt
verloozen te hebben aen eenen vreem-
den Ridder / alſoo miſhaecht dat ghy
mette doot geſtraft ſult wordē/ indien
hy u niet ten houwelic en wil ontfan-
gen. Soudan (antwoordē de Princeſſe
met eē onverſaecht gemoet) t'is te ver-
geefs geroepē om t'verlies van een ſa-
ke die niet weder vercregen en mach
worden/ maer acht ghy de miſdaet ſo
leelick/ dat ick deur uwe neerſtige toe-
radinghe ende beveel beminde eenen
ſchoonē welſpreeckende couragieuſen/
gratieuſen wijſē ende vroomē Ridder/
is dat eē ſonde des doots weerdic/ ſon-
derlinge voor een Princeſſe daer vā de
jonckheydt ende bloeyende jeucht ſeer
haeſt ſal vergaen. Voorwaer indien
daer eenighe ſonde inne ghelegen is/
daer zijt ghy meer aenſchuldich als ic
want ghy zijt den ghenen die my daet
riet/ ende gheboot hem nae alle mijne
vermoghen te beminnen/ eñ alle mid-
delen aen te wēyndē/ waer deur hy op
my ſoude mogen verlieven/ wat conde
ic hem dan beter bethoonen als de ſa-
ke waer deur alleene alle Jonckvrou-
wen lief gehadt worden (dan ſoo ghe-
my jmmers wilt laten dooden/ ſo weet
dat my t'ſtervē licht ſal vallen/ om dat
ic met den alderperfectſtē vā alle men-
ſchen volbracht hebbe mijne grootſte
begeerten/ mitſdien nochtans dat ghy
hem veronſchuldicht / want het voor-
ſeecker is dat ick hem met lange bid-
dingen ende lieffelijcke aenlockingen
in ſomme meer deur ghewelt als deur
liefde ghebrocht hebbe tot het gheene
daer van de Jonghmans tverſoecken
toe ſtaet/ ende de jonghe Dochters de
ſtilſwijgende begeertē moeten dragen:
tis waer (antwoordē den Soudā hoo-
rēde de leelicke onbeſchaemtheyt vā zijn
Suſter) dat ic u gebode hem te bemin-
nē/ maer niet inde manierē daer vā ic
anders geen proberinge en begeer/ als
uwe eygen hoveerdige ende ſchande-
lijcke woorden / die ick noch voorden
toecommenden nacht ſeer wel ſal oot-
moedich doen worden/ ende deſe reden
geeyndicht hebbende/ ginc hy met zijn
geſelſchap by Trineus: ſeggēde. Voor
waer Ridder ic en hadde noyt gelooft
dat een voorſichtich eñ grootmoedich
man gelijc ic u achten/ ende die geſien
eñ gehanteert heeft ſo vele Hoven van
Princen/ gedaen ſoude hebben een ſoo
leelijcken feyt / van te ſcheynden mijn
Suſter in mijn eygē Palleys/ voor alle
de weldaden eñ deuchden die ic u be-
weſē heb/ daerom moet ghy deur eene
vā deſe twe ſaecken uwe faute beteren
te weten / mijn Suſter te trouwen / u
gheloof verſaeckende / oft mette doot
getraft worden. Soudan antwoorden
Trineus ghy abuſeert u grootelicx vā
my met deſe ſaeken te willen bedwin-
gen/ want ick niet en hope dat my den
al-

Almachtigen Godt opt in sulcken erreur sal laten vallen/van om rijcdommen ofte eeren/ die maer eene cleynen tijt dueren/te loochenen mijnen salichmaecker/ waer deur ick eewighe welvaert en salicheyt hope te vercrijgen/ van wat aenlanght mijn misdaet/ die behoort gheexcuseert te worden / hoe wel dat ghyse seer groot maect/ want ick en heb my niet te buyten ghegaen deur roovinghe ofte ghewelt/dan heb gedwaelt deur de begeerte der nature/ met de gene die my selfs daertoe vsocrte/eñ my met haer selfs ombrenginge in mijn presentie dreychden/ so vere ic haren wille niet en consenteerden immers indiẽ ghy my eenichsins wilt la ten doodẽ/ so en cã my daermet ãders geen leet geschiẽ/als dat ic betaele een schult die een yegelijc de natuere schuldich is:daerom gelooft vãstelijck ende voorseker dat ghy my met schoon couten noch dreygementen niet tot uwen wille trecken en sult cunnẽ / noch veel min totte begeerte bande gene die my tot eenẽ val gebrocht heeft. Bydẽ hoogen Godt seyde den Soudã/ ic en can my niet genoech verwonderen vande groote hoveerdicheyt vã dese twee Riddérẽ/den eenẽ heeft my met homoedige woordẽ gebraveert/eñ mijne Majestept geinjurieert in mijn eygẽ Palleys eñ in presentie van alle mijne Heerẽ eñ Baroenen/eñ den anderẽ eist wil om al tgene dat ic hem doen can zijne opinie niet veranderen/ twelc hem nochtans sal berouwen/ eñ hiermet dede hy den toorn wederom toesluitẽ/ eñ ginc met zijne Princen eñ Baroenẽ opde groote Sale vãt Palleys/ alwaer hy tot heur allẽ seyde:ghy hebt gehoort de bekẽtenisse eñ de obstinaetheyt van heur alle beyde om de welcke ic heur verordeel met een onwederroepelijcke sententie/ datse huyden beyde levendich gebrant sullẽ wordẽ opde gewoonlijcke plaetse/eñ gebiede oock dat my niemandts meer voor heur en comt spreecken wãt hier inne geene veranderinge geschiẽ en sal in eeniger manierẽ. By Jupiter seyde Coman/so en is mijn meyninge niet langer met u te converseren/maer quiteer u vã dese nve mijne aliantie eñ verclaer u mijnen dootelijcken Vyant. Eylacy seyde Belsijne wildy my alsoo verlatẽ. Volcht my dan terstonts antwoorden den Prince Coman / want langer en suldy my niet siẽ in dit tyrannische hof/eñ opdẽ selfste ure ginck hy met de Princesse eñ zijn volc te peerde eñ reet mette bagasie diese inder haest mede costen nemen wes int schanssken dat den Ridder Palmerin in Velt doẽ maken hadde/ den welcken hem selfs zijn eygen rappier van desperaetheyt deurt lijf gesteken soude hebbẽ / als hy de sententie van Trineus hoorden/ en hadde hy hem niet yet wes vertroost met de hope van hem noch te verlossẽ deur de hulpe van zijn geselschap / tot de welcke hy seyde: Mijn alderbeminste Vrienden/en suldy my huyden met helpen upter noot brengen den alderbraefstẽ Ridder die opt wapenẽ droech laet ons bryvmoedich tredẽ mijn vrienden tegẽ dit gespuys dat wy lichtelijcker overwinnẽ sullen als hem heuren Heere onsẽ vyant vertoont heeft/eñ also alle een goede buyt vercrijgen/ ende sullen hem zijne crijsluydẽ voorts latẽ couragie geven om u vertrecken/ wat vorder int hof gebeurdẽ. Als de Princesse Zerphyre hoordẽ dat den Prince Comam met Belzijne verttockẽ was/ ende dat den Soudan/ Trineus ende Aurencide den doot te sterben veroordeelt hadde/vielse uyt haren stael opde vloer neder geheel uyt haer selven In sulcker voeghen dat de Jofvrouwen meynden haer leven geeyndicht te wesen/

sen/ maer als zy deur cracht van cout
water ende andere daer toe gewoon-
lijcke remediē de sprake wederom er-
lāgt hadde/ riepse met luyder stemme.
Och ick elendighe creatuere/ moet het
alsoo geschien dat desen Edelen Rid-
der deur my sterve/ deur my voorwaer
want ic alleene oorsaecke zy van zijne
hiercōste. O fortuyne ghy hebt my ho-
ger doē climmē om my wederō so veel
te leger indē afgront der droefheydē te
doen dalē. Och oft den opperstē Godt
belieft hadde my te maeckē een vande
ermste personē van geheel Oriencē/ eñ
niet eē princesse vāde gene die weynt-
ger werck maect van mijne bindinge
als oft ic eē simpele schaepherderinne
ware eñ hielt voorts so droevigē gelate
datse nz allene de Jofvrouwē tot me-
delydēen beweecdē/ maer ooc met haer
dede schreyē al de Ridders die om tge-
crijt ū vrouwē als de Pricesse beswijn-
dē daer toe gelopē warē/ twelc dē Sou-
dā te kennē gegevē wort die daer voor
in plaets vā zijn toornichz te versoetē/
tselve als een ontsinnich mensch ver-
meerderdē/ gebiedēde datmē aenstont
upte gevāckenisse soude halē/ eñ gebō-
den om gebrant te wordē naet buyr te
leyden / den Ridder Trineus met zijn
suster Aurēcide/ dewelcke bitterlic be-
stonde te wenē / alsse sach datmē haer
tot sulcken eynde upte stadt brochte/ eñ
seyde tot de Soldatē des Soudās (die
meer als tien duysent so te peerd als te
voet in heure wapenrn rontsom haer
warē) Heer Ridders eñ soldatē wat be-
weecht u langer te blyven indē dienst
vā desē vreedē eñ gierigē verrader wat
recompensie cunt ghy vandē genen vā
wachten die alle zijn Rijckdummen
selfs niet en mogen versadigen? maer
om daer toe noch mijn patrimonie te
moghen hebben/ my valschelijck doet
stervē eñ vervolcht den voorts heure er-
bermelicke clachtē. In sulker manie-
ren/ dat zijse alle tot schreyen eñ berm-
herticheyt brochte. Maer Trineus en
verāderdē noyt zijn coleure eñ bleef in
eē groote volstādicheyt/ sonder acht te
nemē op het droevich suchtē eñ kermē
vañ Princesse tot dat heur de soldaten
in slachoordeninge steldē/ om vrese vā
Palmerin eñ den zijnē eñ hem aen een
Companie van vijftich man gavē om
int vuyr geworpen te worden/ t'welck
omtrent een veerdel mijl weechs van-
de Stadt gebiet was/ alsdoen begost
hem de vreese des doots voor d'oogen
te commen/ eñ siende datsich niemant
en presenteerdē om hē te helpē/ sloech
hy zijn oogē ten Hemel eñ seyde adieu
Mee-vrouwe Agriole / nu is al mijn
hopē gedaen/ nu en sal ick u nummer-
meer weersien. Och getrouwen vrient
Palmerin waer zijdy nu/ suldy nu my
aldus na de pyninge des doots laeten
leyden ende hier met sweech/ hy ghe-
vende allle zijne hope verloren / die hy
noch dus langhe op Palmerin gestelt
hadde/ den welcken seer wel in oorde-
ninge hadde sien stellē de squadroenē
vande Persen / waerom hy (vresende
datmē den doot van zijnē cammeraet
vhaestē solde) hē upt zijnē heymelijcke
lage maectē zijn peert de sporē stas / eñ
tot zijnen volcke seyde / couragie mijn
vrienden couragie/ dat my een yegelijc
volge/ maer int selve ooghenblick dat
Palmerin met den zijnen den loop be-
stonden te vervolghen/ begost de lucht
alsoo duyster te worden / datmen den
anderē nauwelicx meer sien en conde/
eñ so eyssselijc te regenē/ hagelen/ wey-
en / donderen ende blicxsemen / dat de
slachoordeningen vanden Soudan in
vuyre schenē te staē/ in sulcker manierē
dat de verschricte Persen meynden de
jonxste dach voorhandē geweest te zijn
eñ bestondē met gewelt te vluchtē na-

de ſtadt / daer zy niettemin ſo geringe
niet geraken en conden alſſe meyndē/
wāt daer bleefter meer als de helft op
velt ſo deur de verſlaninge vāde Don-
der ende Blixem/als deur den drang
vande vulchtende Perſen/die t'meeſte
voetvolc eñ de gene die vā heurluydē
t'quaeſt te perde warē ōder de voet lie-
pen/ſonder nochtans dat dit getover-
de onweer Palmerin oft den zijnē ee-
nige ſchade dede / maer Trineus en had
de voor t'natuyrlijc vuyr daer mē hem
in ghebrant ſoude hebben ſoo groote
vreeſe niet ghehadt / als hy dede voor
deſe eyſſelijcke Blixemē/in ſulcker voe-
gē dat hy vā grooter verſchricheyt by-
kans opt punte was om zijnē geeſt te
geven/als hy tot ſach commē eenē ge-
wapendē Ridder met een blanc ſweert
inde hāt/eñ ſittēde op eē oorlochspeert
groot boven maten/ den welcken hem
byde hant quam grijpen / ende ſeyde:
Heer Trineus hebt goeden moet/wāt
tegens den danck vanden geenen die
u in alſulckē ſtaet heeft doē ſtellē ſuldy
verloſt wordē eñ ter wijlē hy hem noch
ontbōde/arriveerdē oocaldaer dē Rid-
der Palmerin die zijnē Cameraet met
eenē haeſtigē moet liep omhelſē/ſeggē-
de:mijn Broeder eñ aldergrootſte vriēt
mijnē ſchiltknecht Bellekijn brengt u
uwe wapenen eñ oorloechs peert/ſtelt
u daerōme haeſtelijc in ordeninge / op
dat uwe ſchāde gewroockē mach wor-
den/eñ hiermet wilde hy de Perſen na
rijdē als den Ridder die Trineus/los
gebonden hadde tot hem ſeyde : Mijn
Heer tē is geenē raet dat wy lāger al-
hier verblijven/ dan doet u volc wede-
rom keeren / op dat wy den wech nae
Griſke volgen/ ende alſoo ontmoeten
t'ſecours dat ons vanden Coninc/A-
bimar teghen commen ſal/ op welcke
redenē Trineus niet een woort en con
de antwoorden / alſoo ſeer hadde hem
noch bevangen de vreeſe van t'vuyr eñ
onweder met de verwonderinge over
zijne haeſte eñ vrēde verloſſinge maer
als Palmerin den Ridder die by hem
was(den welckē hy meyndē eene van
zijn volc geweeſt te zijn)aldus hoorden
ſprekē/ſach hy hē ſo neerſtich aen dat
hi kēneñ wort dattet Muſſablijn was
waeromme hy zijn viſiere opſchoot eñ
ginc hem wilecom heten/ſeggende:lof
eñ dancſeggingē moetē ſonder ophou-
den geſchien dē opperſtē ſchepper vā
dat ic kenniſſe met u gecregen hebbe
mijn Heer: voorwaer ic ſoude al te on-
dancbaer zijn/indien ic noch nieteens
met teeckenē vā recompenſie gedach-
tic en waer dgoede byſtāt die ghi mijn
Heer Trineus verleent hebt/die ic on-
gelijckelic veel grooter achte als oftſe
my ſelfs geſchiet ware: maer mijn be-
minde vriēt/indiē ghy deſe quade for-
tuyne te vorē geweten hebt/ waerō en
gaef dyſe ōs niet te kennē mē en mach
oft en cā niet tegen de ordeninge van
Godt doē antwoordē Muſſabelijn/laet
het genoech zijn dat wy dit groot pe-
rijckel vloſt is wordē onſen beminden
vriēt Trineus dē welckē Bellekijn zijn
peert eñ wapenē brochte/eñ reden alſo
te ſamē/eñ met alle heur volc ſo lange
tot dat ſy ettelickē mijlē vā daer rij M
Rupterē ontmoetē/die Muſſablijn met
hē gebrocht hadde/eñ vā Palmerin ſo
haeſt niet geſien en warē/oft hy wilde
wederom nae Haren keeren/ſeggende
tot den Nigromant. Mijn Heer indiē
ghy my u volck wilt laeten ghelevden
Ic ſal heur voor den onderganck der
ſōne de heerlicſte buyt doē hebbē dieſe
eyt ſagē. Neen mijn Heer antwoordē
Muſſablijn ten ſal alſo niet geſchiē in
diēt u belieft/wāt ghy veel meerder vā
doē zijt op eē āder plaetſē. Met welcke
woordē Palmerin hē te vredē ſteldē/ſo
datſe al in ordeninge voort marceerdē
tot

tot datse quamē int Lant van Griske/
alwaer wyse een geringe tijt sullē latē
verblijdē om u daerentusschen te ver=
halen hoet den Soudan met dē zijnen
voorts verginck so sult ghy weten dat
hoe wel het onweder seer groot was
als Palmerin met Mussabelijn ende
Trineus vā daer rede/ so wordet noch
tans veel machtiger nae heur vertrec.
In sulcker voegē/ dat alle dē inwoon=
ders van Haran meyndē te vergaē: dē
Soudan was selve also v̄vaest dat hy
meyndē t'eynde van zijne dagē aldaer
presēt geweest te zijn/ eñ en hadder niet
eenē noordē wint opgestaē/ die de beto=
verde wolcke vande stadt jaechdē/ hy
soude geheel desperaet geworden zijn/
want hy was albereets in sulckē ver=
driet/ datter weynich aen falieerden
seggēde: nu siē ic wel dat dē Godt daer
vovē v̄toornt is tegēs my aengesiē de
schrickelijcke teykenē die heur desē dac
v̄toont hebben. Nauwelicx en had hy
dese woordē geeyndicht oft eene vā zij
ne Princē quā hē seggē. Mijn dē blixē
is op uwe voorplaets gevallē/ eñ heeft
gedoot alle u pagiē. Eē āder mijn Heer
daer zijn meer als drie delē doot vāde
Soldatē die ghy mettē Ridder eñ Au=
rēcide gesondē hadt/ eenē anderē mijn
Heer dē donder heeft uwe Lust-huysē
omgeworpē/ eñ aldus dē anderē noch
uytte wege drongē om sulcke vremde
avēturē te v̄treckē/ quā Aurēcide mede
inde camer seggeñ: Soudā bekent uwe
sonde/ en siedy niet dat de Hemelsche
Geesten gebroocken hebben deur vele
vāden doot vā uwen volcke/ denct nu
rēs oft ghy my selfs niet bevolē en hat
hē te beminnē. Voorwaer ghy wout de
rat de hees bevelē/ eñ namaels daerō=
me straffē dat ser vā getē hadde/ maer
dat ic dē doot ontgaē bē/ daer vā weet
ic danc dē almachtigē God/ eñ niet u
die my met gewelt naet vuir deet sley=
pē/ dā thad my beter geweest te sterven
want leven uyt het geselschap vanden
genen die ic deur u verloren hebbe/ en
sal my t'levē niet zijn als een gedurich
tormēt/ eñ en waert niet dat de verho=
pinge op zijn levē my eenige v̄troostin
ge gave/ mijnē geest vovē matē met la=
mentable droefhz gedruct en soude op
dese ure niet zijn in dit miserabel lic=
haē dese woordē by haer uytgesproken
weseñ quā Zerphire aen d'ander zijde
haer voor hē te voetē werpē/ seggeñ oc
mijn Heer het v̄driet dat ic huyden vā
u ontfang/ is voor my alleē begrijpelijc
eylacy resteert my so weynic gunste vā
u dat ic met mijne gebeden niet eenen
Ridderē heb cunnē verlossē die ic deur
uwe ondancbaerheyt alnu voor altijt
v̄loren heb. O almachtige Godt en sal
ic niet meer siē dese twe Ridderē/ van=
de welcke ic soo groote eere ende veele
weldaden ontfangē hebbe. Voorwaer
mijn Heer/ indiē ghy te recht bekēt uwe
imperfectie/ so suldy mijn tranē bevin
den met goede redenē gestort te wordē.
Me vrouwe antwoorden den Soudā/
eñ ghy mijn Suster excuseert my voor
dese reyse ick bid u neemt in patientie
de saecke albereets gheschiet/ u beloo=
vende op gelove van Prince die voor=
taen te beteren/ in wat manieren ghy
t'selve sout mogen bedencken ofte be=
geeren / ende als hy hiermet yet wes
meynden in vreden ende gerustheyt te
comen/ overmits het grouwelijc onwe
der bestōde op te houdē/ so arriveerdē
Lizāde/ de welcke(als een dolle vrou=
we ende uyt alle hope van oyt weder=
om te sien den genē die sy so grootē af=
fectie toedroege/ hē tsweert uyte schey=
de troc terwijlen datse seyde / siet ghy
Trampsalighe creatuyre/ aenschoudt
t'ghene dat gebeurt om u sot ghebodt/
eene van uwe Suster sal daer deur ee=
welijck gheinfameert zijn/ eñ d'ander
eenen

eenen wreeden doot sterven/ ende met de eyndinge vã dese woordẽ eyndich-dense ooc miserabelic heur leven/ deur dien datse dweers deur t'sweert viele/ waer deurmẽ inde camer een wonderbaerlijck groot ghecrijt ende gekerm hoorden van een yegelijc daer present zijnde/ dat noch langer geduyrt soude hebben en hadde Zerphyre niet wech doen nemen het doude lichaem/ t'welc den Soudã daer na dede oprechten eẽ hoge begraeffenisse vã Mermer/ waer in gegraveert worde de geheele Histo- van heuren doot/ ende daerna sont hy deur den raet vande Heeren vã Persen aend en Prince Coman eñ aende twee cloecsten Ridderẽ/ alle heure bagasten ghenomen die sy te Haran ghelaeten hadden: Maer de Princesse Aurenzide bleef in een gedurige droefheyt wes totten eynde van twee maenden datse haer bevrucht gevoeldẽ alsdoẽ begost heur verdriet eẽ weynich te verminderẽ/ eñ de wortel vã blijtschap wederom in haer herte uyt te spreyden eenighe spruyten/ hopẽde andien de Fortuyne heur niet en hadde willen toelaten int geselschap van heurẽ alderliefstẽ te levẽ/ ten minsten van hẽ te sien eẽ levendich beelt eñ gelijckenisse/ t'welck heur daerna ten bequamẽ tijde gebeurden/ om dat sy daer den alderschoonsten Soon diemẽ wiste oyt in Persen gesiẽ te zijn by heur Arfaran genoemt worden de. Den welckẽ niet min en volchden de couragie ende stoutmoedichheyt van zijnen Vader/ als hy gijcleeckte de schoonheyt van zijn Moeder.

Hoe Palmerin ende Trineus eenigen tijt te Griske met den Coninc Abimar geweest zijnde vã daer vertrockẽ om te reysen int Eylant vã Malfade al waert deurt middel van Palmerin ende Dulake te niet gedaen worden alle de betoveringhen

Het C.xxviij. Capittel.

Als heur de Princen Coman ende Palmerin int Landt van Grisike saeghen / wordense zeer verblijdt van dat uyt soo periculeuse aventuyre ontcommen was den Prince Trineus/ den welcken noch geheel beschaemt was van zijn gevanghene feyte eñ derhalven seer weynich sprac. Waeromme Palmerin tot hem seyde: hoe mijn Heer / de ghevanckenisse die ghy hebt moetẽ lijden om de liefde vã de schone Aurẽcide/ heeft u die geheel stom gemaeckt. Ick bid u laet dese bevreesde beschaemtheyt voor de jonghe Dochters/ en grijpt uwe gewoonlijcke couragie/ denct ghy in volstandicheyt te boven te gaen den stercke Herculus den wijsen Achillis/ ende den grooten Philosooph Marck Antonius. Och mijn beminde Broeder antwoorden Trineus den Heer heeft u een groote gratie byrans boven alle andere gegeven / doende u Triumpheren over de wellustige begeertẽ op goeder trouwẽ Mijn Vrient ick heb so groot verdriet van dese besmettinge in mijn eere/ dat ic my onweerdich bevinde van voortaen meer onder degelijcke luydẽ te hãteren. Och Godt wat sal Me-vrouwe Agriole seggen/ als sy dese mijne faute te wetẽ comt. Voorwaer ic en dorf my nauwelicx presenterẽ in heur presẽtie. Och oft Godt beliefde seyde Palmerin dat hy albereets inde moeyten waren van heur die te vertrecken/ maer hebt goeden moet/ men doet geen biecht tegen de vrouwen/ eñ volharden voorts heure t'samencoutingẽ eñ reysẽ so lange: wes datse binnen Griske quamen/ alwaer sy int Palleys vanden Coninc van hẽ te gemoete gecomẽ/ eñ seer eerlijc willecom geheeten wordẽ/ tot heur seggende: Voorwaer mijn vrienden ic en verwonder my niet van dat u den

Soudan

Soudan eenen quaden treck gespeelt heeft om dat hy magelijck gedachtich is geworden de Caressen die ghiluydē hem deet om mijnent wille indē dach vanden slachtinghe. Op mijn geloove mijn Heer antwoordē Palmerin/ uwe Mats goedertierenheyt meriteert ghetrouwē dienste/ ende zijn vreetheyt alle vyantschap/ maer mijn heer seyde hy/ t'is te lange verbeyt/ in ons te ontfangen/ siet hier uwe nieuwe dochter Belsyne die heur daer over soude mogē beclagen / t'welck de oorsaecke was dat haer den Coninck seer aenmerckelijc aenschouwen/ waer deur hy hem verwonderden van heure groote schoonheyt ende ginc heur omhelsen: seggende: Mijn Dochter veel hertelijcker wilcom moet ghy zijn / als mijn Soone geweest is int huys van uwen Broeder Duysent affectueuse dancksegginghen moeten u daer voor geschien/ mijn Heer antwoorden de Princesse/ ende ic acht voorseecker seyde sy dat mijnen broeder wel haest berou sal hebbē vant quade tractement dat hy ons aenghedaen heeft / hopende dat wy seer haest daer van eenige nieumarē sullen verstaen/ twelck drie dagen daer na oock ghebeurden/ om dat alsdoen den Ambassadeur van Persen arriveerden/ eñ den Soudan aenden Coninc Abimar theste dat hy mochte excuseerden vande gevanckenisse eñ sententie vā Trineus/ die hy als ooc zijnen cammeraet Palmerin wederō soude alle heur bagasie/ met de presenten die hy heur op zijn feest geschoncken hadde/ de Princesse Belzijne haere Joncvrouwen eñ Juwelen ende aenden Prince Tomanses Camelē met Gout geladen tot zijn behouwelijck goet/ eenige dagen naet welcke Trineus eñ Palmerin de langhe uytblijvinghe eere bestonde te verdrieten weshalven sy oorlof versochtē aenden Coninc Abimar/ dien heur de selve vergoste/ als gedachtich wordē / de den langē tijc diē zy in zijn hof geconverseert hadden/ ende gaf heur ooc mede alle de nootelijcke saeckē die hy conde bedenckē als peerden/ wapenē/ cledeeren eñ andere gereetschap/ waer voor sy hem seer ootmoedelijc bedanctē/ niet dat zijt mede namē/ maer gavē sulcx met alle t'gene dat heur dē Soudan geschoncken hadde aendē Nigromant Mussabelijn/ den welcken t'selve in danc ontfinge/ tot heur seggēde: voorwaer mijn Heerē ghy doet my seer wel bekennē/ dat alle den dienst diemē eenen liberalen Prince doen can/ niet verlooren en mach gaen/ eñ al hadde ic eñ den mijnen al onse gepasserde daghen gheemployeert in uwen dienste/ ende dat wy de gheheele reste van ons leven in gelijcke exercitie versleten/ so en souden wy noch niet mogē voldoē/ de minste van uwe weldaden / eñ om dat den wech veel te lanc ende periculeus is mijn Heeren/ deur den welcken u de Princesse Zerphire leyden soude/ soo heb ick een schip toe doen rusten/ t welck u in eenen geringhen tijt ende sonder eenige schade wes te Malfade brengen sal onder t'ghelept van eenen Jongen Ridder mijnen broeder Dulacke genoemt/ die u aldaer alle de middelen sal seggē om te niet te doē de betoveringe/ u mede biddende mijnen Heeren met den Coninc Maulerin voor u vertreck so veere te handelen/ dat Dulake Gouverneur vant t'selve Eylant blijven mach / ende recommandeer u mijnen sone Bellekijn seyde hy tot Palmerin/ die hem antwoordē: op goeder trouwen mijn vrient ic sal deur hulpe vande Princesse Zerphire met heuren Broeder Mauserin so veere handelen dat Dulaecke niet alleene t'Gouverneurschap vāt Eylant en sal vercrijgē/

maer

maer boven dien noch met eenighe andere saecke ver,ien worden/ ende uwen Zoone tracteren als mijn eygen broeder/ ende daer nae oorlof van alle de Heeren ende Jonc-vrouwen des Hofs nemende ghinghense indt Schip van Mussabelijn soo vreemt toegherust dat hem een yeghelijck daer over verwonderden/alwaerse soo gheringhe niet inghecomen waren/ ofte het bestondt van selfs te seylē/met sulcke snellicheyt datse in min als twaelf daghen aen Malfade quamen. Al-daer ghearriveert wesende/vraeghden Dulake Trineus oft den Rinck die hy inden Gouden kop op't Casteel vande twaelf Calommen ghebonden hadde noch in zijn bewaringhe was. Jase mijn vrient antwoorden hy/ gaen wy dan onder ons dryen te lande seyde Dulake/ ende ghy schiltknechten seyde hy tot den Dienaren / blijft ghy soo langhe alhier tot dat ghy hoorē sult de blasinghe van een hoorne/ alsdan soo comt oock vrlijc te lande/ eñ terwijlen sy dese t'samen sprekinghe hielden/hadde Ypart die opt Casteel was 'tschip inde haven sien comen/ waerom hy hem in eenen venster van eenen Tooren leyde/ grootelijcx verwondert wordende van dat die drie Ridders haer eygen forme behielden als Palmerin tot hem seyde. Heer Ypart en wildy ons niet willecom heeten/ om welcke woordē Ypart hem kennende wort in twijfelinge zijnde vā hem selven uyt groote blijtschappē van boven neder te werpen/ ende liep seer haestelijck de Valbrugghe nederlaten/ ende Palmerin met een groote affectie ontfanghen segghende: Mijn Heer zijt meer als hertelijck wellecom/ en hebdy niet geleert oft met u gebrocht eenighe remedie om uwe vrienden te trecken uyt dese Helle/ o wat geluckiger comste indien ghy eenighe weet/ maer ... zijn doch dese twee ridders die ghy met u bringht/ 'teen is den Prince Trineus antwoorden Palmerin/ die ick soo langhen tijt ghesocht hebbe/ ende den anderen den gheenen die u verhoopt te verlossen/ ey-laet ickse doch van vrientschappen omhelsen seyde hy/ ende hier met bewees hy heur seer fameliere caressen/ ende leyden heur dus inde Kameren vant Palleys/alwaer Palmerin hem vraeghden werwaerts de twee Joncvrouwē die hy aldaer voormaels ontmoet hadde ghebleven waren. Mijn Heer antwoorden den Edelen Ridder Ypart/ sy zijn noch niet wegh/ sy zijn noch in dit Palleys/ dat ickse zie seyde Palmerin/ om welcke ghebodt Ypart hem inde kamer by heur leydē/alwaer Palmerin tot heur seyde/ wie vā u beyden: heeft den sleutel vanden betoverden Toorn ? maer sy verherdt in heure boosheyt zijnde/ en antwoorden hem niet een woort/ waerom Palmerin zijn sweert uyttrock eñ dreychden haer vanden anderen te slaen/met sulcken fellen gelaet datse vreesde voor de doot bestonden te krijghen / ende tot hem seyden. Och Edel Ridder salveert ons 'tleven/ ende wy sullen hen u wijsen. Ick en versoeck van u anders niet/ doen trock d'ouste den sleutel uyt een kleyn silveren koffferken/ 'twelck sy in haeren acssack droegh/ ende gaffe hem/ segghende: gaet binnen Heer Ridders / gaet binnen/ uwe Sotte stoutmoedicheyt sal u wel haest berouwen. Godt wil ons daer voor behoeden antwoorden Palmerin/ende ghinck met zijne Kammeraten / inden Toorn / alwaerse aen d'ander zijt saghen staen een groot Koperen Beelt/ hebbende aen d'eene zijde een Boeck / ende aen d'ander eenen Ivoren Hoorn / ende inde handen eenen ghespannen Boogh/ veerdich om te schieten. Welcken Hoorn ende Boec Dulake seyde datse hebben moesten / inde indien ghy huyden vailliéert die te verkrijghen. Mijn Heer (seyde hy

tot Palmerin so en sal niemant ter we=
relt dese betooveringhe te niet moghen
doen/t'welck Palmerin so geringe niet
ghehoordt en hadde / oft hy nam sijn
bloote rappier inde handt ende bedec=
ten hem met zijnen schilt/seggende heel
luyde: Godt almachtich wil my bystant
doen/ ende hier met tradt hy naer beelt
toe daer hy by gheraeckten teghens den
wille ende danck der Duyvelen / die
van allen hoecken naer lijf sloegen soot
scheen / ende niet teghenstaende dat
sonder de deucht van sijne schilt dwers
doort lijf ghevloeghen soude hebben de
pijlen vanden boogh/ die hy met sulc=
ken ghewelt trock / dat hyse het beelt
uyt de handen ruckten / ende als doen
wordt sulcken eyselijcken ghecrijt ende
ghetier inden Toorne ghehoort / dat
Trineus/Dyart ende Dulake van ver=
schrietheyt ter eerden neder vielen:
Maer Palmerin hadde alsulcke coura=
gie door de begeerten om zijne vrienden
te verlossen / dat hy al even wel stout=
moedich op de beenen bleef / ende ne=
mende het boeck ende den hoorn / ginc
hy wederomme by zijne dry Camme=
raten die vast gheheel verbaest opston=
den/ende vande welcke Dulake tot hem
seyde / mijn Heer laet ons van hier
gaen/ ghy zult wonder sien / soo haest
als ic lesen sal t'eerste blat van dit boec/
soo en failleert niet inden hoorne te bla=
sen soo luyde als ghy cunt / twelck hy
achtervolchde ende door de cracht van=
de besweringhe die Dulake dede/ver=
hesten hem t'gheluydt vanden hoorne
in sulcker manieren / dat alle betoover=
de vant Eylant daer na liepen/ghelijck
de honden naer gheclanck van des Ja=
gers hoorne/in soo grooten ghetael/dat
Palmerijn hem daer niet genoech over
en conde verwonderen/ en so haest als
de singhe gheeyndicht was/ namense
allegader wederom aen haere eerste
menschelijcke forme/ een groot geruchte
maeckende over haere onmaetelijcke
blijtschap daer van mede van d'eerste
waeren den couragieusen Frisol / den
Coninck van Sperten/ den Prince van
Myrene ende Olerike/met de Princesse
Laurene/ ende d'Infante Agriole/ de=
welcke Trineus met grooté yver quam
omhelsen / maer hy was alsoo om=
fanghen met blijtschap om hare ver=
lossinghe en niet beschaemheydt om de
memorie van zijne ongetrouwicheyt
dat hy niet een eenighe letter en conde
uytspreecken / also en conde oock de
Princesse om deselfste twee quellingen/
de eene door dien datse haren Alder=
liefsten present sach zijn/ ende de ander
om dat haer noch voor ooghen stonden
de Caressen diese den grooten Turck
ghedaen hadde.

In sulcker voeghen/ datse den ande=
ren met stommicheyt willecom hieten/
tot dat de groote begheerte die Frineus
hadde om sijn alderliefste te spreecken/
zijne schaemte so verre te boven gingh/
dat hy tot haer seyde met een bevende
ende swacke stemme. Och Me-vrou=
we/hoe ghelucklich mach ick al nu mijn
leven achten/voorwaer alle die moeyté
ende ongheluckken die ick hier te voo=
rens gheleden hebbe / en meriteren niet
t'gheringhste punte van dit eenich plai=
sier/t'welck ick albereets al nu tot deser
tijt ontfanghen hebbe in uwe presentie
daer van ick eeuwelijck berooft soude
zijn ghebleven / sonder de goede for=
tuyne vanden seer doorluchdigen Pal=
merin / eenighe oorsaecke van alle on=
se welvaert. Als de Princesse door dese
woorden hoorden haren beminden en=
de ghetrousten Ridder Trineus noch
aldus tot haer gheaffectioneert te zijn/
vermeerderden hare vreuchde / in der
ghestalt dat het benaude herteken ghe=
heel uyt haer selven nederdaelden inde
armen van haren Minnaer / die haer
opt huys droech / om aldaer van reme=
dien

sen tot hare slauwichept versiẽ te wor-
zen/eñ in dien de blijschap van de twee
ghelieven groot was / soo en hadden de
vijf verloste Cammeraten met de Prin-
cesse Laurene doe geene mindere on-
begrypelicke vreuchde / ende bewesen
aenden Ridder Pakne rin alsulcke Ca-
ressen dat alle de anderen wel merckten
datse door hem uyte quellinge gheraeckt
waren. Derhalvẽ sy hem gelijcker hant
te voet vielen/met lu der stemmen roe-
pende. Godt bewaer den Edelen Rid-
der die ons verlost heeft / t'welck Pal-
merin tot alsulcke bermhertichept be-
weechde / dat hyse op staende voet alle
vryichept gaf/so wel Turcken als Chri-
stenen / bevelende den Ridder Dulake
dat hyse een yegelijck hare schepen we-
derom doen gheven soude / die tot dese
tijdt toe al oos ghescheuen hadden als
oftse te grond e geweest waren/ende al-
nu soo dick opt water laghen datse de
have bedeckten / oock gaf hy Estebon
ende zijne soonen soo veele goederen eñ
costelicke juwelen van de Vrouwe van
Malfade / datse alle haer leven seer
rijck waren / ende soo veele provande/
datse wederomme in hare Landen to-
sten keeren aen alle dandere / de welc-
ke (als verstaen hebbende den naem
vanden ghenen die haer verlost had-
de)tot haerder scheepganinghe soo luy-
de riepen : Gheluckich moet den Ede-
len Ridder Palmerin zijn / dat het ge-
weldich gheclanck van dien de luchte
brack / soo dat eenighe voghelen over
haere hoofden vlieghende inde Zee
moesten vallen / eñ hoewel dat Palme-
rin voorts nae dat de betooveringhe te
niet gedaen was met zijne Cammera-
ten eñ Laurene opt Casteel ginck/so en
wilde hy nochtans van de geheele reste
des daechs niet inde Camer gaen/daer
Trineus ende Agriole waren / maer
als de sonne haer achter t'gheberchte
bestonde te verbergen/ soo ginc hy eerst
met zijn ghesélschap de Princesse van
Enghelandt eenen voorspoedighen eñ
gheluckighen avont wunschen dewel-
ke met een tranen in de ooghen ende
een groote blijschap int herte tot hem
seyde. Och mijn beminde vriendt Pal-
merin wat ongheluck heeft u soo lange
onthouden dat ghy ons niet eer en zijdt
comen aen spreecken. Gheen andere
Me-vrouwe antwoorden hy als de
vreese van u moyelick te vallen / weet
voorseecker dat ghy groote gheneuchte
neemt int bywesen vanden genen daer
ghy so langhe tot u groot verdriet van
absent hebt moeten zijn. Voorwaer
Me-vrouwe / seyde Frisol met eenen
lachenden mondt(mijn Heer Palmerijn
is seekers veel beleefder dan dat hy by
twee ghelieven gheneuchelick t'samen
coutende eenen derden soude voegen:
ghy oordeelt nae u selfs meyninge sey-
de de Princesse / maer ick weet voor-
seker dat mijn Heer Trineus veel meer
t'ghesélschap als de eenichept bemint.
Jae voorwaer Me-vrouwe antwoor-
den Frisol t'ghesélschap van u Me-
vrouwe ghelooff ick wel / dat hem nim-
mermeer verdrieten en soude. Ick bidt
u Heer Ridder seyde Agriole / laet ons
doch dese boerten staen laeten / eñ mijn
Heer Palmerin vragen wat hem so lan-
ge onthoudẽ heeft van ons eerst te ver-
lossen / welcke begheerte der Princesse
Palmerin so haest niet gehoort en had-
de/oft hy vertrock haer alle zijne avon-
turẽ vandẽ tijt af dat hy eerst uyt Mal-
fade ghescheyden was / als oock te vir-
tuyten die hem Mussabelijc geseyt had-
de van zijnen wonderbaerlicken vogel/
oock alle de fortuynen van Trineus en-
de zijne vroome feyten / ende hoe dat
hy overwonnen hadde de dry Prigi-
sche Princen met Orsodyn van Gala-
pe / verswijgende nochtans den Tor-
noey die hy gehouden hadde inde badt-
stooven om der Princessen wille / als

als wel wetende dat de Vrouwen ghe-
meynlijck gierich sijnde/sulcke liberacl-
heyt van heure Mans niet gheerne en
hooren/ende als 'tander geselschap dese
Ridderlijcke feyten van Trineus ver-
stonden/dedense hem veel grooter eeren
aen als van te vooren/maer noch boven
al/alsse te weten quamen dat hy den
zoone vanden Keyser van Duytslandt
was daer vanse genoegh onder heur te
kouten hadden / terwylen Trineus tot
Palmerin seyde / mijn beminde Broe-
der/wie is dese jonghe Jonckvrouwe die
soo groote kennisse aen Me-vrouwe
Agriole heeft. Tis Me-vrouwe Lau-
rene antwoorden Palmerin Princesse
van Duracen/ daer ghy t'anderen tijde
sonder twijfel wel meer van hebt hooren
spreken/die inde leste uytrovinghe van
Duracen mede ghevanghen genomen
wordt / was int Hof vanden grooten
Turck / alwaer Me-vrouwe Agriole
was/en daer hebbense so familiere ken-
nisse ghekreghen en hielden voorts soo
veele koutinghen onder den anderen/
dat het laet worden / waeromme Pal-
merin tot Trineus seyde: Mijn Heer ic
denck dat Me-vrouwe de Princessen in
langhen tijt op gheen bedde gheslapen
en hebben. Ic bid u laet ons haer eens
wederom doen beproeven oft het ghe-
noechlicker in een toegeruste Kamer te
rusten is/als opt gras oft inde spelonc-
ken/twelck Trineus gans niet en wey
gerden/meynende zijn buert ghevallen
te souden hebben Agriole te verghesel-
schappen / maer hy most de patientie
nemen om dat de twee Princessen te
samen wilden slapen/overmits Larene
den Jonghen Hartoch van Pont wel
tot heure alderliefsten verkooren had-
de / maer voor als noch niet en wilde
toelaten / dat hy tot de leste conclusie
procedeerden/ ende des smorghens op-
ghestaen zijnde / vielense wederom int
propoost van haer ghepasseerde fortuy-
neu/als Palmerin tot haer luyden alte-
samen vermaenden/indien de fortuyne
my alsoo contrarie waere gheweest dat
ick niet en hadde ghevonden den Prin-
ce Trineus ende remedie om u luyden
te verlossen uyt dit vervloeckte Maisa-
de / voorwaer in sulcken gheval soude
ick voor altoos adieu gheseyt hebben/
mijn Vaderlant met alle eeren/ rijck-
dommen/Staten en de reste van vrien-
den / ende my ghegeven hebben op een
plaetse daer noyt menschen en conver-
seeren / want met wat vreuchde soude
ick noyt weer in mijn lant hebben mo-
ghen verschijnighen / maer ghy alder-
edelste Prince Olerike / en hebt ghy
gheen rechtveerdighe oorsaecken ghe-
noech om u te beklagen over my die u
soo veele quellinge ende verdriets heb-
be doen lijden : voorwaer jae ghy ende
meer als rechtveerdich/ dan tot een te-
ken van recompensie van een partie vā
dien/sal ic nae alle mijn vermogen myn
beste doen/om u tot uwe princesse te doē
ghenieten de schoone Jonckvrouwe die
u op dese werelt 'talderliefste is/ende en
sal soo gheringhe binnen Constantino-
pelen niet ghekomen zijn / oft ick sal
mijne Ambassadeurs tot dien eynde aen
den Soudaen van Babilonien seyndē.
Mijn Heer antwoorden Olerike / ghy
hebt mi deur gratie in u geselschap ont-
fanghen/ende indien ick eenighen tijdt
mede ongeluckich gheweest ben/ 'tselve
neem ick seer geerne in patientie u ver-
sekerende op ghelooue van Prince/ dat
hy niet en weet hoe't soete smaeckt die't
suyr niet beproeft en heeft/ ende in dese
ende diergelijcke andere manieren ver-
haelden sy d'een den anderē haer verlo-
pen tijt/haer van de verlossinge van alle
de gepasseerde perijckelen/verblydende
als een yghelijck dencken mach/ ende
gheen meerder begheerten hebbende/
als eens wederomme in heure Landen
te moghen gheraken / sonderlinghe

Palmerin

Palmerin die op de selfste ure den schiltknecht van Dulacke te post na den Coninck Maulerijn seyndē met zijne brieven / inde welcke hy verhaelden alle tghene hem ervaren was / zinder hy absent van hem gheweest hadde / waer van den Soudaen van Persen ende dē Coninck Abimar hem oock eens-deels geadverteert hadden / der halven hy seer verblijt worden als hy hoorden dat hem soo nae was den ghenen die hem soo veele diensten ghedaen hadde / segghende tot den Schiltknecht van Dulake (nae dat hy de Brieven ghelesen hadde.) Voorwaer 'tsoude my tot al te groote ondanckbaerheyt verweten moghen worden / indien ick den alder-edelsten Ridder Palmerin niet te ghemoete en trock besoecken. Daer om sult ghy wederom tot hem keeren / ende hem versekeren dat ic den sesten dach naestcomende aldaer te Malfade sal zijn het welck hy oock also volbrochte / derhalvē Palmerin met alle zijn geselschap hem een groote mijle weghs van t'Castеel te gemoet reet tot by een brugge daer een rivier onder deur passeert die 't Coninckrijck van Nabot ende 't Eylandt van Malfade vanden anderen schеyt / ende so verre als Palmerin ende den Coninc den anderen afzien conden / tradense van hare peerden ende ginghen malcanderen te voet omhelsen als den Coninck seyde: Och alder vailliantste Ridder Palmerin / hoe sal ick oyt moghen voldoē de groote ende onwtsprekelijcke weldaden die mijn suster ende ick deur uwe eenige middel ontfangen hebben. Mijn Heer antwoordē Palmerin / uwe Mt. mach segghen t'ghene hem believt so ist nochtans voorseecker dat my deur tmiddel van uwe suster eenonvergeldelijcke goede fortuyne gebeurt is / te wetē de wederverkrijghinghe van alle mijne grootste vrienden hier teghenwoordich. God wilse voortaen bewaren voor alle ongheluck seyde den Coninck ende wederomme te peerde gaende / redense gelijckerhant na tCasteel / alwaer den Coninck Palmerin vraechden nae den genen die bi zijn suster met genomen was inde forme van een hont. Hier ben ick mijn Heer (antwoorden Trineus / hem de hant cussende) bereyt om mi t'inployeren in alle de diensten die uwe Mt. gelieven sal my te ghebieden / tot kennisse vande weldaden die ick in sulcken state vande Princesse Zerphire ontfanghen hebbe / de welcke also groot eñ veel zijn / dat ick met alle redenen my al mijn leven lanck haren Dienaer ende Ridder moet noemen. Ghy cont hare weldaden soo hooch achten alst u ghelieft antwoordē den Coninc / maer tis een seker saecke dat sy ende ick sonder uwe hulpe beyde ons leven souden verlooren hebben / als den Verrader haren Hofmeester ons des snachts meynden te overvallen / ende om dat de tafelen nu albereets gedeckt waren / braeckense haer propooste / ontrent tavontmael eñ verbeyden daer nae al rustende den volghenden dach inden welcken den Coninck deur een van zijn volck ghesеyt wort / dat de twee Heeren die hy achten maer simpele Ridders te zijn / Princen waren vande Keyserdommē van Grecia ende Duytslant / ende de ander ses te weten / den Coninck van Sparten / den Hartoch van Pont / Eustace / Frisol / Olerike ende Dyart / alle Koningen eñ groote Heeren eñ de twee Joncvrouwen Princessen / waeromme hy by haer ginck eñ seyde. Mijn Heeren ende Mevrouwen / u sal door gratie eñ grote goedertierenheyt gelievē te excuseren mijne onwetenschap in tgene dat ick u niet getracteerr en hebbe als uwen hoogen state vereyscht / nochtans denck ic sulcx te beteren met de eere die ick u luyden hope te bewijsen inde acht daghen die u sal ghelieven noch alhier te blijven / om

te verwachten mijne Ridderen die seer corts arriveren ſullen/ de welcke (ſeyde hy tot Palmerin/ van gheene mindere couragie en zyn/ als die mijn ſuſter nae Griſke gheleyden/ ende heb die herwaerts doen comen/ op dat zy u gheleyden tot in u Landt om de vreeſe vande menichte der Zee-roovers die op deſe Middelantſche zee zijn. Zy en zyn niet te refuſeren antwoorde Palmerin/ maer neem die in danc aen van uwe liberale Mt./ de welcke ick mede bidde my deſe gratie te willen doen ende Dulake beleenen met dit Eylant/ dat ick hem (betrouwende op uwe Mt. cortoſie) gegevē hebbe. Ja/ mijn Heer Palmerin ſeyde den Koninck/ niet alleene en beleen ick hem daer mede/ maer maeck hem daer tegenwoordich af een vry Heer ende op dat hy't meerder mach doen bewoondt maecken/ ende met volc vermenichfuldighen/ ſoo ſal ick deur alle mijne landē doen wtroepen/ dat alle de gene die hier indt Eylandt van Malfade woonachtich willen begheven/ wt mijn ſubjectie ſullen zyn/ ende vryicheyt van gheholdene dienſten genieten/ ende boven dien ſal ick hem ten houwelijck gheven eene van mijne Nichtē/ vrouwe van een lant dicht aent mijne gelegen/ twelck ic hem alſoo belove te houden by mijn Coninclijcke Croone. Heer Coninc ſeyde Palmerin nae dien uwe Mt. liberaelheyt haer tot daer toe gheliefst wt te ſpreyden vant Eylant van Malfade ten profijte van Dulake vry te verklaren/ ſo betrou ick oock alſo op de ſelve/ dat ick uwe Mt. mede dorve verſoecken den naem van de vervloeckte Malfade geheel te willē doen wtroeden/ ende ghebieden dat dit Eylandt (indient uwe Majeſt. alſoo believt) voortaen genoemt worde het Eylant vande twee gelieven/ om dat alhier de twee aldergetrouſte Dienaers die de liefde opt ghehadt heeft eerſt pijne ende moeyten gheleden hebbe/ ende daer nae in groote vreuchde verheucht zijn. Dit is meer als wel geſeyt antwoorden den Coninc/ ende diet van nu voortaen anders heet/ die ſal een Blaſphemeerder gheacht worden/ met meer andere propooſten die hy met Palmerin hielde/ dē welcken noch eenighe daghen met zijn geſelſchap int Eylant verbeyden in alle gheneuchelicke exercitien van iaghen/ ſchermen/ peerden pickeren/ eū andere eerlijcke tijtcortinghen/ om alſoo te verbeyden de Ridders vanden Koninc vijfhondert int ghetal zijnde/ de welcke ſoo haeſt niet ghekomen en waren/ oft hy namder hondert tot zijn gheleydinghe uyt/ ende ghinck van Maulerin oorlof nemen/ die hem met zijn geſelſchap tot aende haven wilde gheleyden/ alwaer Palmerin tot hem ſeyde/ mijn Heer: God wil my de gratie doen dat ick my noch eens ter plaetſe mach vinden daer ic verdiene de groote eere ende vele weldaden die uwe cortoſie my heeft geliefſt te bewijſen. Daer op den Coninck van grooten rou niet en conde antwoorden/ dat hy veel meer bedroeft was over Palmerins ſcheydinghe als oft hy de helft van zijn Coninckrijc verloren hadde/ maer den anderen voor den leſten adieu de handen gekuſt hebbende/ ende den oorlof tuſſchen haer allen genomen zijnde/ ginc den Heere van Olieve met zijne ſes Kameraten twee ſchiltknechtē ende twee Princeſſen met al haer bagagie int ſchip van Muſſabelijn/ eū de hondert Ridders in een andere/ twelck Palmerin tot dien eynde hadde doen toeruſten/ van ſulcken geluckigen voorwint gedrevē wordende/ dat den Coninc eū Dulake (die opt lant geblevē waren) haer terſtont wt het ghesicht verloren.

Hoe Palmerin ende zijne cameraten Ptolomeus op Zee ontmoeten, ende vande blyde willecomſte die ſy binnen Conſtantinopelen ontfingen.

Wy

Cap. C xxix.

Drye daghen lanck voeren onse voorſeyde Ridderen ſonder eenige avontuere te ontmoetē/ maer aenden vierdē dach als den blonden Phebus zijnen doorluchtigen waghen dede loopen over de heerlijchedē zijns Ooms Neptuny / ligghende onder het Orientaelſche Rijcke / ſadt Palmerin by gheval boven opt achterſchip/ ende wort ontwaer een groote Carrake met vollen zeyle / ſoo nae tot hem aencomen dat hy aende vlagghen kenden dat het Turcken waren / waerom hy met luyder ſtemme riep : Inde wapenen mijn vrienden / inde wapenen/ 'twelck ſoo wel zijne Cammeraten als de hondert Ridders van Maulerpn (die het Schip ooc ontwaer geworden waren) terſtont opden overloop dede commen/ bereyt om de handen te roeren/ eñ clampten met hare twee Schepen de Turckſche Carrake aen beyde de ſijdē/ Daer van haer de Turcken (die veertich int ghetal waren/ behalven haeren Capitein Ptolomeus) niet en verſchricten/ maer ontfinghen met ſulcken couragie de andere Moorſche Ridderen/ datſe ter eerſte aencoemſte vijf van de ſelve nae den grondt ſeynden/ terwijlen Palmerin (ghevolcht wordende van Trineus ende Friſol) in zijns vyanden Schip ſprongh/ roepende: Ick ſweer u dat ick den doodt van deſe edele Soldaten ſal wreecken/ ende maeckten onder haer dryen alſulcke ruymſtract / datſer vele mette neus om leeghe dede vallen/ daer van haer de Turcken vreechten met een wonderbaerlick grootmoedich herte/ want als den Coninc van Sparten/ met den Hertoch vā Pont/ Euſtace/ Olerike ende Ypart hare drie ander Cammeraten te hulpe quamen / worden 'tvolck van Ptolomeus alſoo vernielt/ dat hy bedwongen wort hem met thien Ridders die hem noch reeſteerden te ſalverē int Caſteel vant voorſchip alwaerſe terſtont aengheſproken worden vanden Coninck van Sparten/ op wiens helmet Ptolomeus (als half deſperaet zijnde van dat hy hem in ſulcken perijckel ſach) ſoo ſwaren ſlach dede/ dat den Coninc voor zijne voeten neder viele/ ende int ſelfde ooghenblick ontfingh Ypart een groote wonde van eenen moorſchen Ridder/ twelck Palmerin van gramſchap bycans zijn ſinnen dede verlieſen/ ſonderlinghe om dat hy meynden den Coninck doodt gheweeſt te zijn/ ſegghende : Ha Edel Coninck van Sparten ic ſal u wreecken/ ende bedeckten hem met zynen ſchildt/ trachterende den ghenen die Ypart ghewont hadde in eenen ſeer gheringhen tijt. In ſulcker manieren dat hy noyt wapenen meer van doen en hadde/ ende grooten Ptolomeus daer nae met twee ſlaghen ſoo heuſſelic/ dat hy op zijn knien moſte vallen waer deur Palmerin zijnē ſchilt quam te grijpen ende trock dien met ſulcken ghewelt / dat hy hem rontſom wierp/ eñ hem de ſtricken in zijnē helm los ruckten/ meynende hem te dooden/ maer Ptolomeus riep : Heer Ridder/ ic bid u doet my gratie/ ic geef my gevangen/ aen welcke woorden Palmerin hē kennende wort/ eñ ſeide met eē verbaeſde ſtemme tot zyn cameratē die tegens de neghen Turcken die noch reſteerden vochten : holt op mijn vriendē/ holt op/ vervloect ſy de valſche fortuyne die my wederom gebrocht heeft tot dit ongeluc och Ptolomeus mijn alderliefſte vrient (ſeyde hy hem omhelſende) hoe onverſichtelijck heb ick u bevochten: Iſt mogelick datter onder de menſchē yemant can zyn die my in quade fortuyne ghelijckt/ Ick en ben ſoo gheringhe niet wt deene/ oft ick ellendighe creatuere valle wederom in dandere. Voorwaer mijn vrient/ indien ic u gedoot hadde/ ſo ſoude ick u ſelfs over mijn eyghen lichaem ghe-

ghebroocken hebben/ wilt daerom dese faute vergheven mijn beminde Ptolomeus / uwen vriendt Palmerin die ghy hier voor u ziet/veel meer ghequelt worden deur 'tghene hy u mis daen heeft/ als oft hy de beste Provincie van Grieken-lant verlooren hadde. Aen welcke woorden Ptolomeus ooc verstonde dat het Palmerin was/die hem onder zijne macht hadde/ waer deur hy met sulcke blijtschap ombanghen worden / dat hy soo om de haestighe beweginghe vandien/als deur de swackheyt veroorsaect van 'tverlies zijns bloets geheel wt zijn selven neder seegh/ inde armen van zijnen vrient Palmerin/ dē welckē meynden dat Ptolomeus den geest ghegeven hadde/ waeromme hem de tranen wt de ooghen borsten/ ende bestonde jammerlijck te klaghen / segghende. Och mijn Godt/ most den geenen aen mijn hant sterven die ick beminden met een so perfecte vrientschap. O Heer God almachtich en waren alle de voorgaende quellingen ende verdrietē niet genoech om te versadigen mijn ongeluckicheyt/ moest ick daer toe noch in een eeuwige knaginghe der conscientie vallen van mijnen vrient mis daen te hebben / ten tijde als ick 'tmeestē in gerusticheyt des geests meynden te geraecken/ ende ter wijlen hy dese droevige clachte noch dede/ quam daer ooc by den Ridder Trineus die de selve hielp vermeerderē:seggende:O eewige God/en laet doch niet toe dat desen Ridder (die hem noch sal moghen imployeren inde versterckinge van u lof) aldus miserabelijck sterve. Hierentusschē spreydē Ptolomeus zijne geesten wederom wt door alle die leden eñ seyde (na dat hy eenen swaren sucht ghedaen hadde). O salichmaecker der werelt/hoe groot is uwe gratie van dat ghy my huyden wederom doen verkrijgen hebt mijne twe aldergrootste vrienden. Maer ist oock maer eenen droom/ comt by my mijn vrienden/eñ doet uwe helmen af/ op dat ic de waerheyt mach bekennen / volgens welcke begeerte de twee princen aenstont de casketten quiteerden/ ende ghinghen heuren vriendt Ptolomeus met sulcken affectie willecom heeten/dat noyt Vader oft moeder haer verlooren Kint met meerder teyckenen van vrientschap condē caressierē/ als dese drie Cameraeten den anderen deden. Palmerin viel voor hem op de knien en custen hem zijne handen/ seggende: Ptolomeus mijn beminde vrient ick en sal niet van hier opstaen / tot dat ghy mijne misdaden t'uwaerts geschiet vergheven sult hebbē/ ende Ptolomeus zijnen aldergrootsten Cammeraet in alsulcken ootmoedigē staete ziende/kreech de tranen van medelijden in d'ooghen/ ende dede zijn beste om hem op te helpen. Niet teghenstaende/ dat hy ghewont was/segghende : Och Palmerin mijn vrient/en wilt doch om geene vergiffenisse bidden / want ick u meerder mis daē heb als ghy my doet/maer datter geschiet is/ is onwetende ghebeurt/ daerom en wilt doch niet meer vādroefheyt spreecken/want ick schep in u presentie alsucke vreuchde / dat alle de pijnen/miserien ende moeyten hier benefsens by my gheleden al nu ganssclijck vergeten zijn/ende hier met verbondē sy zijne wonden/eñ leydē hem inde Camer van de princesse Agriole / die hem met een cus kē ooc willecom hiete/seggende: mijn vrient Ptolomeus daer en resteerden niemant aen tgheheele ghesélschap als ghy : Siet hier Colmelie die voor twee maenden by mijn Heer Palmerin wederom gevonden is worden. Mijn Colmelikē seyde Ptolomeus/hertelijcke willecom moet ghy zijn/eñ daer na verhaeldē hy (opt versoeck vande princesse) alle zijne tegenspoeden eñ avontueren/ ghelijc ghy hier boven hebt mogen verstaen. Op mijn gelove mijn ghetrouwe

vrient (antwoorden Palmerin/ hoorende zijne geledene armoede) indien ghy moeyte gehadt hebt sinder dat wy vanden anderen gescheyden zijn / soo ghelooft ooc vrylijck datter niemandt onder alle dit gheselschap bevonden en can worde die inde selve tijt in ruste geweest is / maer op dat ghy oock meucht verstaen mijn beminde Ptolomeus een deel van mijn gheluck om niet altijdt met de memorie vant ongeluck gequelt te worden / soo weet dat ick mijn Vader eñ Moeder ghevonden hebbe/ d'welcke zijn Florendos Coninck van Macedonien / eñ Griane eenighe dochter vanden Keyser van Constantinopelen. Op goeder trouwen mijn Heer seyde Ptolomeus / mijn herte oordeelten altoos dat ghy van Coninckliken stamme ghesproten waert/ tot meerder vereeringhe vande welcke ick u bidde my de liberaelheyt te willen bewijsen/ eñ desr Ridders die u volck gevangen hebben vryschept gheven. Ptolomeus antwoorde/ Palmerijn en bidt my niet/ maer gebiet my u begeerte / eñ op staende voetliet hy de Turcksche Ridders by hem brengen/ eñ seyde: V luyden sal gelieven my t'excuseren vant ghene u misdaen is als onwetent geschiet zijnde/ ende ter liefde van uwē Capiteyn Ptolomeus stel ick u alle wederom in uwe voorgaēde vryschept/ met den last alleen dat ghy met my zult reysen tot binnē Constantinopolen/ om daer nae den Prince Olerike te geleyden / die moghelijc wederom sal keeren tot by uwe Princesse. Mijn Heer antwoorden sy / wy sullen u seer gheerne obedieren/ als den ghenen die wy t'anderen tijde vande meeste ghefavoriseerde des Soudaens gesien hebbē/ wat aenlangt onse doode Cammeraten daer en is geen remedie toe / dat is een hazart vāde fortuyne geweest/ eñ voorts hiernae worden de schepen ontclampt/ de welcke wy haren eersten wech zullen laten volghen/ om u daer en tusschen te verklaren/ dat vier daghen na dat Ptolomeus van Archidiane gescheydē was den Ambassadeur Maucette wederom arriveerden int Hoff van zijnen Heere den Soudaē van Babilonien/ den welcken wel verstoort worden als hy hoorden tresuys vandē Monarch van Persen/ maer stelden hem wederom een weynich te vreden/ als hy sach tghene hem Palmerin geschreven hadde/ segghende: Och edel Palmerin/ indien ghy niet hadt gheweest inde slachtinge voor Constantinopelen/ so en soude my den noot niet gedrongē hebben tot hulpe te versoecken de gene die it vermeint hadde mijne meeste vrienden te zijn / maer ter contrarien beminde (mijn Heer) seyde Maucette. Ick heb oock eenen brief aen Me-vrouwe. Het believet my seer wel seyde den Soudaen/ sy sal in dien te lesen haere ghewoonlicke melancolie yets moghen vergeten/ daerom gaet eñ brenghtse haer voort/ twelck hy achtervolchden/ ende als Archidiane den brief gelesen ende de ridderlijcke feyten inde wapenen van haren Palmerin verstaē hadde/ ontfingh daerover alsulcke blyschap in haren gheest / datmen die niet volcomelijc en soude mogen verklaren. eñ seyde tot dē Ambassadeur Maucette/ Ick sal u alle mijn leven danck weten dat ghy my nieumaren/ ghebrocht hebt vanden genen daer van den naem eeuwelijck floreren sal/ eñ daer na den brief wederom inde handt nemende/ cussense die/ eñ seyde. Och edel schrift geschrevē deur de handt vanden alderdeuchdelicsten Ridder die huydē leeft/ ghy sult bewaert worden onder mijne juweelen die ick 'taldermeest achte. Och ghelnckige princesse Zerphire / die by u hebt het spiegel vā alle ridderlichheyt eñ schoonheyt. Och mijn eenige alderliefste (seyde sy den brief cussende als oft haren Palmerin geweest ware) soudy wel also ge-

abuseert zijn van u by haer te verhoudẽ ofte sullen de Susters vanden Monarch van Persen haer van uwe liefde mogen beroemen/ sy zyn seer schoon alsoomen seyt: Maer men seyt mede/ dat ick by haer in schoonheyt noch niet te gelijckẽ en ben/ ende hier met riepse den Ambassadeur wederom by haer ende seyde. Mauctette/ wat segdyder van/ soude Palmerin wel met de princesse in Persen blyven. Neen Me-vrouwe antwoorden hy ick heb hem dicwils hoorẽ segghen/dat hy in min als een Maent verreysen wilde: alsoo moet het ghe schieden seyde de princesse ende veel eer ooc indient mogelijck is/ ende om daer met wederom te comen tot onsen propooste/ soo sult ghy weten dat de vaert Palmerin alsoo gheluckich was/dat hy op eenen saterdach smorghens quam inde Haven van Constantinopelen/biddende al zijn geselschap geen gerucht te wille doen maecken/ met Trompetten/ trommẽ ofte Schalmeyen/voor de wederkeeringhe van Colmelie/die hy met eene boot voor uit seynden om den Keyser te veradverteren van zyne comste/eñ den eerstẽ die Colmelie int palleys/ontmoeten/was zynen Vader Geerart(die nieuwelicx eerste Hofmeester gemaeckt was vanden Coninck Florendos)voor den welcken hy zyn een knie op d'eerde stelden/seggende: Mijn Vader wie soude opt ghemeynt hebben/ dat u alsulckẽ state vande fortuyne toegheestuert soude zyn worden/gheluckich sy den dach dat ghy den prince Palmerin vont/eñ noch geluckiger desen/ inden welcken ic veel blyder bootschappe al hier brenghe/als daer opt ontsanghen is/als den Ouden man zynen verlozen Soone in alsulche vreuchde voor hem sach/wert hy ombãgen met een onmatelicke blyschap/ eñ omhelsden hem/segghende: Mijn soone Colmelie/geluckich moet v gearriveert zyn/ hebdy nieuwers yet wat vernomẽ van onsen Heere Palmerin. Vader antwoorden Colmelie/volcht my ende ghy sult wonder hooren/ endt hier met gingense inde sale/ alwaer den Keyser met den prince Florendos ende vele andere Heerẽ veerdich stonde om na de kercke te gaen: als Geerart tot zijne Majest. seyde. Mijn Heer/siet hier mijn zoone Colmelie die eenen langhen tijt wt gheweest is om dẽ prince Palmerin te soecken. Ic denck dat hy uwe Mt. yet van hem sal weten te segghen/de gratie van den almogenden God wil het alsolaten gheschien seyde den Keyser/ terwijlen Colmelie hem te voeten viel/ ende bestonde zyn reden aldus. Mijn Heer den prince Palmerin effen inde Haven gearriveert met Trineus Soone vanden Keyser van Duytslant/den ridder Ptolomeus/ de vijf princen die hy met uyt Macedoniẽ nam/eñ de twee princessen van Engelant eñ van Duracẽ wenscht uwe Mt. geluck ende salicheyt/ eñ doet u seer ootmoedelic bidden/dat ghy hem peerden ende hackeneyen voor de Jofvrouwen wilt seynden/ op dat hy u de handen mach comen cussen. Als den Keyser ende Florendos dese woorden hoorden/meyndense van groote beweginge des blyschaps hare geesten te geven/eñ vergetende haren hoogen state/ gingense de schiltknecht omhelsen/hem mede seyndende nae de princessen ende Jonckvrouwen/ die noch in grooter blyschap waren als de princen lopende na de Zee/deen te voet eñ dander te peert. In sulcker voegen dat aleer de peerdẽ die den Keyser seynden aldaer comen costen/ de Haven geheel bedeckt was/so vande edeluydẽ/Coopluydẽ/ als voorts vande gheheele ghemeynte/maeckende sulcken getier van vreuchde eñ blyschap datmen meer als twee mijle weghs int ronde hoorẽ conde/sonderlinge om de arriveringe vã haren toecomende prince palmerin/die in alle manierẽ hebbẽ wil

de dat

dat voorrijdẽ soude den prince Trineus den welcken hierom van zijnen peerde tradt soo haest als hy den Keyser sach/ ende ginck dien de handen cussen/ segghende: Mijn Heer God wil uwe Mt. altijt in voorspoedicheyt voort gaen laten: alhier moechdy zien den genen om den welcken te soecken mijn Heer Palmerin soo veele moeyten aenghewendt heeft. Aen alsulcken woorden zijne Mt. wel kenden / dat den ghenen die hem groeten/ den soone vanden Keyser van Duytslant was / derhalven hy hem excuseerden in deser manieren. Heer Trineus u sal gelieven de schult te legghen op mijnen hooghen ouderdom/ van dat ick niet van mijn peert getreden en ben om u tonfanghen/ maer gaet doch wederom oock te peerd sitten/ want het soude my een groote schande zijn/ dat ick te voet by my hadde gaen een soo hoogen Prince. Eñ hier en tusschen ontfinghen Florendos eñ Griane harẽ soone Arismene den Coninck van Sparten/ ende Hermide Frisol met sulcke affectie / dat de Omstaenders nauwelicx en conden geloven tgene datse sagen/ ende na dat voorts alle de princen de reverentie gedaen hadden/ ginck den Keyser ontfanghen de twee Princessen / waeronder hem Agricle in schoonheyt alle de vrouwen van Constantinopelen dochte te boven te ghaen/ segghende: Voorwaer Me-vrouwe/ ic en verwonder my niet van dat den prince Trineus om uwent wille groote moeyten eñ perijculen geleden heeft/ aengesien uwe sonderlinghe gratie eñ excellente coleure eñ forme/ de schoonste die ick noch oyt gesien hebbe. Mijn Heer seyde de Coninc van Sparten/ ten can anders niet zijn dã dat Mevrouwe ende de Princesse van Duracẽ desen morgen hare ongelijck vindende schoone aengesichten verfraeyt eñ verciert hebben met hare sonderlinghe beleefde gracien/ om uwe Mt. eenen gheluckigen dach te wenschen/ maer ic en denc niet datse eenen yegelijc met alsulcke costele vertooninghen souden willen groeten: sy soudẽ moetẽ seyde den Keyser/ want de schoonheyt eñ goede gratie is so overvloedich in haer datse die niet en souden connen verbergen/ al wildese die voor yemant besluyten. Mijn Heer antwoordẽ Laurene/ tghene van sulcke saecken in ons is (immers soo veele my aengaet) is seer cleyne/ maer die excellente schoonheyt ende sonderlinge goede gratie in ons aengesichte wilde sien/ die soude daer vã eerst een spiegel moeten maecken / om daer in gheprent te worden de figueren van Me-vrouwen Griane/ Arismene ende Hermide. Hoe Me-vrouwe antwoorden Griane / t'is dan om met ons uwen tijt te corten/ dat u twelspreecken soo gunstich is. Twelspreecken en can my niet gunstich zijn Me-vrouwe (seyde Laurene) ten zy uwe cortosie my helpt niet hare wetenschap van cierlicke woorden / niet om den tijdt te corten / maer om de waerheyt te segghen / inde volcommen prijsinghe vande excellentheden/ die een yegelick in u doorluchtich can zien blincken/ ende in dese ende diergelijcke proposten voechdense haer nae't Palleys alwaerse de reste vanden dach voorts passeerden in alle gheneuchten eñ heerlicke banckettẽ/ eñ des anderẽ daeghs veerdichden Palmerin zijnen Dwerch af om de nieuwarẽ van haer kuyder aller comstete brengen/ aenden Perser vã Duytslant/ eñ d'infante Polinarde/ eñ daer nae ginck hy Frisol eenen vrolickẽ dach wenschen/ tot hem seggende: Mijn Broeder/ Me-vrouwe Griane heeft ons zinder onse wtwesinge rijcker gemaect met een suster/ ende de Princesse Hermide my met twee Neven/ ende u met twe soonen gelijc ick wel denck dat u al veradverteert is/ maer ick bidt u laet onse gaen zien. Ick sal ontbieden/ antwoordẽ

Frisol) haere Voester-moeder die volgens zijn bevel op staende voet aldaer brochten de twee jonge Princen/ daer van den outsten ghenoemt was Ditreus/ ende den jongsten Belcar/ met het jonge Princesken Denise alle drij soo schoone kinderen/ dat het scheen de nature een sonderlinghe cracht aenghewepnt te hebben inde selve te formerē. Voorwaer Heer Frisol/ seyde Palmerijn/ indien mijn Suster also verblacht/ so en behoeft het Connincrijck voor geene erfgenaemen bevreest te zijn: Wat/ twee op eenen mael veerdich te maken/ en ist gheen teecken van goede Werckmeysters? Wel mijn Broeder seyde Frisol/ wanneer hebdy playsier int voerten bestaen te nemen. Voorwaer ghelooft vrylijck indien de gheslachten nae de neerstichheyt vande werckinghe vermeerderen/ dat u Me-vrouwe Polinarde in sulcken gheval seer haest rijck van huysghesin soude maecken/ indien uwe couragie de hare maer conde ghelijcken/ ende aldus verbeyde dese Heeren ende jonghe Princen de wedercoemste vanden post die metten Dwerch Urbande ghereden was nae den Keyser van Duytslandt/ die alsdoen binnen Weenen in Oostenrijck zijn Hof hielde.

Hoe den Hartoch van Meuse eñ den Grave vā Redon in Asyrien geleyden, den Prince Olerike die aldaer gehylickt worden aende Prencesse Archidiane.

Cap. C.xxx.

PAlmerin/ Trineus ende Agriole moesten meer als een maent binnen Constantinopolen verbeydē/ eer alle haere saecken veerdich conden worden om nae Duytslandt te reysen/ gheduerende welcken tijdt Palmerijn den Prince Olerike vele teyckenen van grote vrientschap bewese/ ende siende dat hoe langher hoe meer zijn Amoreuse begeerten wiessen/ ginck ten lesten by hem ende seyde: Heer Olerike/ hoewel dat het in mijn machte niet en is te moghen voldoen de weldaden eñ diensten die ghy my bewesen hebt/ oft te recompenseren het minste deel vande quellinghe eñ moeyten die ghy in mijn geselschap eñ om mijnēt wil hebt moeten verdragen/ so ist nochtans dat ick niet en sal laten in vergheldinghe van sulcx te volbrengen alle t'gene by my ten effect gevoert can worden/ eñ ben tot diē eynde geresolveert (indict u goet dunct/ met u in Assyrien te seynden den Hartogh van Meuse/ ende den Grave van Rhedon tot Ambassadeurs aendē Soudaen/ soo wel vergheselschapt dat den Monarch Misos hem daer over niet en sal hebben te beclagen/ eñ dit in geender manieren (Prince mijn beminde vrient) om dat my u gheselschap soude connen verdrieten oft dat ick den Soudaen vreese/ maer om mijne geloefte te houden van u alle hulp ende bystandt te doen/ om ten houwelijck te moghen vercrijghen Me-vrouwe Archidiane/ wiens schoonheyt ick uwe ghedachten gedurichlijcken sie quellen. Mijn Heer antwoorde de Prince Olerike/ indien oyt perfecte vrientschap ghevonden is geweest int herte van eenen Prince/ soo en can die nochtans niet te boven zijn gegaen d'uwe/ want waer is oyt een gelijcke vrientschap gehoort/ dat een Christen vreede ghemaect heeft met zijnen vyant/ om de wille vā een vreemdelinc ende contrarie van zijne wet/ oft dat een alsulcken Prince als ghy zijt hem tot daertoe vernedert heeft/ vā voor zijn Cammeraet inde wapenē t'ontfangen den Sone van eenen simpelen Coninc van Arabien/ niet alleen voor den selvē vercrijgēde vryicheyt onder de Christenen/ maer oock tot zijn profijt practiserende de aliance metten aldergrootsten

Heere

Heere van gheheel Asia. Daerom souder een alte groote ondanckbaerheyt zijn (mijn Heer) indien ick de teyckenen van uwe vrientschap haeren voortganc niet en liet hebben met de aennemiinge van dese presentatie/ in gedachtenisse vande welcke desen Olerike hem alsoo aen uwe weldaden verbonden vindt/ dat hy hem altijt sal noemẽ siaeve vandẽ Prince van Griecken. Als Palmerin hem aldus tot de saecke gezint hoorden zijn/ dede hy hem in ghedachtenisse van hare vrientschap veele rijcke presenten eñ versach hem van alle saken tot de reyse nodich/ eñ schreef dese twee navolgende Brieven als den dach ghekomen was dat hy vertrecken soude.

Aenden Soudaen van Babylonien.

ALdermachtichste domineerder vã gheheel Assierien/ indien de obedientie diemen zijne Ouderen eñ Vaderlant schuldich is genoechsame oorsaecken zijn om eenen dolenden Ridder wederom nae zijn Lant te keeren/ ende alle uytlandighe vrientschappe eñ faueuren te verlaten/ so acht ic dat uwe Mt niet vremt en sal danckẽ mijn wederkeeringe vã Persen in Constantinopelen/ eñ ein dat ick aldaer deur uwen Ambassadeur Mancette verstaen hebbe uwe voorneemste om u leger wederom te senden teghens Constantinopelen/ en can ick u niet verswijghen hoe dat ick deur de gratie vanden opperstẽ Coninc der Coningen/ al nu te kennen ghekomen sy myn Vader ende moeder die also zijn/ dat destruerende Constantinopelen/ ghy mede vermelẽ sout moeten dien Palmerin die ghy hier te vooren so affectueuselijck bemint hebt/ als daer van eenige erfghenaem wesende.

Maer indien uwe Mt. der halven so veele ter liefde van my wil doen eñ vergheten de wraecke vanden overleden Prince Ganezio so sullen wy ende den onsen ons altijt voor uwe bontghenoten houden teghens alle uwe vyanden/ uytghenomen de Christenen. Dan indien ghy uwe voorgenomen opinie jmmers wilt volghen/ soo moeten wy ons verweren nae alle onse machte. Ende alsoo ick met weerdich excuys niet meer en cau verlaten mijn Landt/ Vrienden ofte Ouderen om te keeren in uwe Mt. dienste/ dient halven sende ick uwe Mt. wederom den Prince Olerike so cloeckmoedighen ende corragieusen Ridder als ick noch ghevonden heb in gheheel Turckyen/ soo wel in u Palleys als inden Hove vanden grooten Turck/ ende vanden Soudaen van Persen/ soo dat hy by uwe Mt. mijn plaetse sal mogen verbullen/ biddende dat ghy deur de gunste die ghy my toe droecht/ als ic in uwe presentie dẽ Prince Amaron overwon/ hem wilt ontfanghen voor uwen zoone deur t houwelijck van Me-vrouwe Archidiane als den gheenen die't weerdich is ende verdient indien opt Prince liefde van Jonck-vrouwe heeft connen meriteren deur deucht ofte ridderlicke feyten/ int twelck doende uwe Mt. my eeuwelijck verbinden sal/ tot de bekentenisse van dese weldaet.

Vwen bereyden vriendt Palmerin van Olieven.

Eenen anderen aen D'infante van Assierien.

AEn u Me-vrouwe Archidiane Dochter van den grooten Soudaen van Babylonien / wenscht Palmerin van Oliven uwen Ridder geluck ende voorspoet/ conform van uwe Heerlijckheyt/ met te kennẽ gevende dat ick tegenwoordich aen uwẽ vader voor Ambassadeurs ghesonden hebbe den Hertoch van Meuse / ende den Grave van Redon/ om te tracteren een eeuwighe peys eñ alliancie die u sal believen

favorabel te zijn Me-vrouwe / ē heeft my goet ghedocht u door de selve Ambassadeurs mede deseydē dese tegenwoordighe om u effectueuselijcken te bidden tot uwen Prince te willen ontfanghen den Heere Olerike / verwachtende de Croone van Arabien / u verseeckerende op ghelove van Prince Me vrouwe / dat hy noyt int Hof vanden Soudaen en is ghecomen / noch in den periculeusen stryt teghens de Broeders van Amaran gheweest is / noch hem inde swaere tempeesten der Zee gestelt heeft / om eenighe andere oorsaecken als om deelachtich te moghen worden uwe liefde / derhalven u wil ghelieven Me-vrouwe gratie te doen / den ghenen die veel min gebreest heeft zijn bloet uyt te storten / ende hem in ontallijcke veele perijckelen te stellen om uwent wille / als ick ghedaen heb inde handt aen de penne te steken / om te formeren desen brief / ick weet wel dat uwe goede gratiē sonderlinghe schoonheyt ende groote heerlicheyt den aldergrootsten Heere souden vereysschen vande gheele werelt / ende dat ick u selfs mijnen dienste belooft hadde naede wederkeeringe van Constantinopolen. Maer uwen Palmerijn is bekent geworden vande ghene die so veel machts over hem hebben als uwe schoonheyt doet over den Prince Olerike / oock ben ick een Christen / een vreemdelinck / ende maer eenen soone vanden cleynen Coninc van Macedonien / ende vande Dochter vanden Keyser van Grieckenlandt / ē cleyne Daden. Ende mijn Heer Olerike is van uwe wet / van uwe vrientschap / soone vanden rijcken Coninck van Arabien / ende so ridderlijckē Prince als ick oyt gesien heb / t'welck hy seer wel bethoont heeft in mijn presentie tegens de Phrigiers / ē op hondert andere plaetsen meer / soo dat ick huyden geen Prince ter werelt levende en weet die beter een groote aliancie verdient als hy / so verre die door edelheyt van herten ē getrouwe liefde gemeriteert can worden. O verseeckerende Mevrouwe dat ick veel liever duysent dooden soude willen sterven / als u in dese saecke yemants aen te prijsen de sulcx onweerdich soude zijn.

Ende soo haest als Palmerin dese brieven toegesloten hadde / gaf hyse in handen vande Ambassadeurs / de welcke met vierhondert jonghe grieckse Ridderen int schip gingen dat voor haer bereyt was / voorts gevolcht wordende vande hondert Ridderen van Maulerin / ē vande Turcken die vant volck van Ptolomeus overghebleven waren. Int midsen van de welcke ginghen den Prince Olerike met Palmerin die met hem devyseerden van veele propoosten / ende onder allen tot hem mede seyde: Mijn beminde vriendt / u sal noch seer wel ghedachtich zijn de overvallinghe die ons dede den Ammerael Olimael / ende vreesende dat u eene derghelijcke mochte geschien / heb ick tot u gaerde gheordineert de hondert Ridders die my den Coninc Maulerin met gaf / ende vierhondert vande aldercouragieuste Greken die ick heb moghen vinden / de welcke int schip vande Ambassadeurs zijn / u biddende my te willen excuseren in dien ick u niet en heb moghen gheven eenen state als uwen edeldom vereysten: mijn Heer antwoorden den Prince Olerike (nauwelijcx spreecken cunnende overmidts de groote droefheyt duer t scheyden van zijnen vrient) daer en is soo grooten Heere niet / hy sy wie hy sy / die hem niet te vreden stellen en soude met den Heerlijcken state ende gaerde die ghy my door uwe gratie ghegheven hebt / daer door ick u alle mijn levenlanck gedachtich sal zijn ende en waert niet alsoo dat

De

de quellinge vande liefde te seer over my donnineerden/ die my niet een ure in ruste en laet / om te gaen dienen de ghene die mijn herte onder alle Vrouwen uytvercoren heeft/ ick soude geheel Arabien met de Mahumetische Wet ghequiteert hebben/ om te blijven in u gheselschap / nochtans en sal my lant / noch vrienden/ noch gheene andere saecken daer toe moghen brenghen / dat ick my nae alle mijn vermoghen niet en soude houden voor uwen gheaffectioneerden Dienaer / tsy in wat plaetse dat ick zy / alsoo meuchdy u ooch altoos verseeckeren van mijnent wegen seyde Palmerijn/ ende hier mede vanden anderen oorlof ghenomen hebbende/ dede den Prince Olerike de seylen optrecken/ ende voeren met sulcken geluckigen ende voorspoedigen wint / datse sonder eenich perijckel inde Haven arriveerden daer den Soudaen sijn Hof hielde / alwaer voorts te Lande ghinghen de neghen Ridders die noch resteerden vande ghene die met Ptolomeus ghewecst hadden/ eene vande welcke de Princesse Archidiane te voete ginck valle/ tot haer seggende: Me Vrouwe uwe Ridder Ptolomeus recommandeert hem t'alderootmoedelicste int beste van uwe goede gratien/ ende sendt u desen Brief. Ooch zijn teghenwoordich alhier inde Haven ghearriveert/ den Prince Olerike / ende de Ambassadeurs vanden valianten Palmerijn Prince van Griecken landt ende Macedonien/ de welcke u ooch seer corts sullen comen salueren. Als de Princesse dese nieumaren verstonde/ ende tghene heur by Ptolomeus vande fortuynē van Palmerijn ghescreven was/ ghelesen hadde/ werdt sy alsoo bevangen datse eenen langhen tijdt sonder spreken bleef staen/ tot dat heure droevicheyt met eenen swaren sucht bestonde uyt te bersten / alsse seyde: Eylacy wreede Fortuyne / seer wel weet ghy alle saecken te keeren alsoot u ghelieft / maer niet nae de begheerten ende willen vande ghequetste herten / sonderlinghe vande aldergrootsten. O Palmerijn / ghy zijt den eenighen persoone die mijn hert oyt beminden. Och hoe gheluckich mach heur de schoone Polinarde noemē / van datse u heeft tot eenen Minnaer / ende in sulcker voeghen dat de schoonheydt ende goede gratie van soo veele Jonckvrouwen die u bemindt hebben/ noch de Rijckdommen diemen u ghepresenteert heeft om te beminnen/ u niet en hebben mogen afkeeren van uwe eerste affectie. Och ellendighe Archidiane/ den ghenen die soo veele Jonckvrouwen ende Ridderen gheluckich ghemaeckt/ eñ tot het eynde van heure begheerten doen comen heeft / deur de uytstortinghe van zijn bloedt ende perijckel van zijn leven/ sal die oorsaecke zijn dat ghy altoos in droevicheyt levē moet. Ja hy voorwaer/ overmits hy my met het geluck van een ander d'alderongheluckichste gemaeckt heeft die op aerden leeft / om dat mijn leven altijdt langhduyren sal moeten deur tverlies van u o mijn beminde Vriendt/ die ick meer achte als alle de rijckdommē des werelts. Eñ terwijlen de Princesse dese claghinghe dede gingen den Prince Olerike eñ de Ambassadeurs den Soudaen de handen kussen / waer teghens sy van hem seer eerlick ontfanghen worden/ ende presenteerden hem den brief vanden Prince Palmerijn/ dē welckē hy op staende voort dede lesen / eñ daer op seyde / dat hy de saken syne Heeren eñ syn Dochter voordragen soude/ eñ haer daer nae antwoordt gheven / waer met heur de twee Ghesanten ende den Prince na heur Logement vertrocken / ende den Soudaen het consenterende advijs van syne Heeren den volghenden dach verstaen hebbende / ontboodt syne Dochter by hem/ ende seyde tot haer: Archidiane mijne Princen ende Heeren accorderen ende

raden

caden my dat ick my Palmerin tegenwoordich Prince van gheheel Grieckē landt peys maecke / ende dat ick u ten houwelijck ghebe aenden vermaerden Heere Olerike. Daerom bedenckt u wat uwe meyninghe is / ſonderlinghe acht nemende op de Brieuen van Palmerin/daer inne hy hierom aen my ſeer affectueuſelijck gheſchreven heeft/ ende aen u oock ſomen my geſeyt heeft. Tis waer mijn Heer antwoorden ſy / ziet daer zijnen Brief(die haer den Hertoch van Meuſe int uytghaen vanden Soudaen den voorghaenden dach overghelevert hadde) ende nae dient u alſoo belieft ende u Heeren 'tſelve dunckt te ſtrecken tot het ghemeyne profijt ende welvaert/ſoo en ſal ick daer niet teghen ſegghen. Van welcke conſenteringhe den Soudaen ſeer verblijt wort / haer antwoordende : ghaet u dan toe ruſten mijn vriendinne/ want na den middach ſal ic u vanden Prince in preſentie vanden Ambaſſadeurs doen trouwen/derhalven ſy voorts wederom in hare Kamer meynden te gaen/maer den prince Olerike(die de ghelegentheyt den voorgaenden dach niet en hadde willen toelaten zijne alderliefſte aen te ſpreecken) quam haer tuſſchen weghen te gemoete/ alwaer ſy den anderen een groote reverentie dede/ ende gheveynſden de Princeſſe vande aengevinghe des houwelicks niet te weten/tot hem ſegghende: Nae dat ick verſtaen heb Prince Olerike ſoo wil ons uwē Cameraet Palmerin gheheel verlaten. Me-vrouwe antwoorden den Prince/dat hy u verlaten heeft / 'tſelve is gheſchiet deur den loop der fortune/ die hem veel gunſtiger is geweeſt als yemant anders die huydē ter werelt leeft/niet ſo ſeer nochtans dat hy deur de heerlijchedē ende groote eeren daer hy tegenwoordich in floreert uwe weldaden vergeet/want int ſcheyden van hem ſeyde hy teghens my dat hy hem alle zijn levē uwen Ridder noemen zoude : Godt wil hem daer voor bewaren van alle ongheluckenſeyde de Princeſſe in wat plaetſen dat hy oock is/ ende ick ſoude in recompentie van dien voor hem ſo veel doen als voor mijn eyghen broeder/indien hy eenigen dienſte op my begheerden/om dat mijn hert alſoo tot hem geaffectionneert is/ dat ick van hem hebben ſal een eeuwighe ghedachteniſſe. Me-vrouwe antwoorden Olerike / om dat hy ſulcx betrouden in uwe gunſte / heeft hy my tot u gheſonden om uwe gratie van zijnen weghen ootmoedelijck te bidden hem hulpe te willen verleenen inden peys die hy aen uwen Vader verſoeckt/ende my in zijn plaetſe te ontfanghen in dienſte/om inden welcken te beghinnen ick u op deſe ure preſenteer mijn hert/ t'welck zinder dat ick te ſcheep ghingh om nae Conſtantinopelen te varen / was tot nu toe dat ic wederomme in uwe preſentie gecomen ben/niet een ure ruſtens gehadt en heeft/ende ſoude ſonder twijfel door groote quellinghe 'tleven hebben moeten verlaten/ indient hem ſomtijts niet vertrooſt en hadde inde gedachten van uwe ghenade ende goedertierenheyt/ die my alleene wt droefheyt kan verloſſen/ ende den aldergeluckichſten maecken die op aerden leeft. V hert ontfang ick ſeer geerne te pande ſeyde de Princeſſe/om den wille van alſulcken edelen Ridder eñ de liefde van u/eñ geef u met ghelijcke affectie 'tmijne te borghe voor een eewige getrouwicheyt met verſoeckinge dat ghy my niet en wilt weygerē een gelofte. Neen byden God Jupiter antwoorden hy al ſoudet oock mijn leven coſten/daerom ſegt u beliefte t'is u met meerder affectie geconſenteert als ghy cont eyſſchen/ten ſal ſoo ſwaer niet zijn mijn alder liefſte ſeyde ſy/ ghy hebt my alleene belooft dat ghy my als ic ſal willen ſult gheleyden tot binnen Conſtanti-

stantinopolen/ op dat ick mach sien de schoone Polinarde ende het heerlijck hof van den Prince Palmerin/ in recompensie vant welcke ick van dese ure af u sal wesen tot een onderdaninghe vrouwe/ ende ghy my tot eene ghebiedende man/ of den Prince alsdoen blijde worde t'selve sullen t'alderbeste mogẽ bekennen de ghene die alsnoch de gratie van hare alderliefsten verwachtende zijn / ende in sulcker voeghen dat hy vergetende alle zijne quade fortuynen met zijn Princesse een groote vreuchde door de ceremonien van cussen ende omhelsinghen ginck bevestighen het nieuwe houwelijck / ende vertrocken haer daer mede een yegelijck nae zijn logement/ wes naeden noen dat haer de Princessen met haren staet Jofvrouwen ende veele andere groote vrouwen alle seer rijckelick toegemaect quamen presenteren in de groote saele vant Palleys / ende voor den Soudaen / den welcken oock voorts aldaer dede ontbieden de Ambassadeurs van Palmerin tot haer segghende: Mijn vrienden ick verseecker u alsnu dat den mensch sot is die hem betrout op zijn eyghen meyninghe/ ick dochte door mijn groote macht geheel Grieckenlant te destrueren/ maer ter contrarien heb ick aldaer mijn volck verlooren/ oock was ick gheresolveert altijt eenen grooten haet te draghen tegens uwen Heere den Keyser/ des niet temin wort ic alsnu bedwongẽ met hem peys te maecken/ niet door crachte/ maer den machtighen Godt van daer boven heeft alsulcke middelen ghestuert/ dat ick daer door beweecht worde hem den vrede te accorderen/ die ick hem eñ zijne navolgheren tegenwoordich by mijn Crone toesegght en presentie van alle mijn Heeren/ eñ met alsulcke affectie alsse aen my versoect uwen Heere/ eñ mijn beminden vrient Palmerin / om wiens goede fortuynen ick my niet minder en verblijde/ als hy mijnẽ eygen sone ware. Seer machtige Monarch antwoorden den Hartoch van Meuse / alle de ghene die onsen Heere den Doorluchtighen Prince Palmerin kennen/ zijn door zijn kennisse beweecht worden hem alsulcke affectie toe te dragen / als uwe Maj. verclaert in hem te beminnẽ/ in danckbaerheyt vãt welcke my van zijnent wegẽ verseeckeren/ eñ boven dat hy uwe Maj. sal doen hulpe eñ bystant tegens alle hare vyanden/ uytgenomen de Christenen. Ick en begeer daer van anders geene verseeckeringe antwoorden den Soudaen/ als t'ghene dat hy my gheschreven heeft / eñ om u te bethoonen dat ick hem eenen getrouwen vrient sal zijn/ so zullẽ den Prince Olerike en mijn dochter den anderen met trouwe beloven op dese ure / eñ alle de Heeren eñ Princẽ van mijne Coninckrijcken den peys confirmerẽ/ twelc oock also geschieden/ tot verblijdinge van een yegelijck/ sonderlinge vande twee gelieven die eenige dagen daerna te hoop gegeven worden met groote feeste / opde welcke mede genoot worden de Ambassadeurs met de vier hondert Griecsche Ridderẽ/ die Palmerin den Prince van Arabien mede gegeven had/ gelijck ghy hier vooren gehoort hebt / die daernae alle/ te weten/ soo wel sy als de Ambassadeurs/ wederomme nae Constantinopolen voeren/ hebbende haere schepen gheladen met giften eñ presenten / so vande gene die Archidiane aen Palmerin eñ Polinarde seyndẽ/ als van die haer den Soudaen ende den Prince Olerike gheschoncken hadden.

Hoe Palmerin, Trineus eñ Agriole vergeselschapt met veele Princen eñ andere groote Heeren, te VVeenẽ (nae den Keyser van Duytslant) reysden, alwaer met grootẽ triumphe gehouden wordẽ de bruylofte vande Prince Trineus, eñ vande Princesse van Engelant

Het Cxxxj. Capittel.

ALs den Prince Olerike eñ de Am-
bassadeurs van Griecken lant
vertrocke waren om na Assyrien te rey-
sen/haesten Palmerin so seer als moge-
lijc/de veerdich maeckinge der saecken
die hem op de reyse nae Duytslant van
nooden souden wesen.(Niet tegenstaen-
de dat den ouden Keyser Remitius hem
alsulcke reyse ontradẽ wilde)maer Pal-
merin beneerstichden ooc seer alle tgene
hy voor zijn vertrec meyndẽ wt te rich-
ten. In sulcker voeghen dat hy vier
dagen naet vertreck vanden voorseydẽ
Prince Olerike / eñ als hy den Coninck
van Sparten eñ Arismene zijn Conin-
ginne (om wederom nae haer Lant te
trecken) eenen halvẽ dach reysens buy-
ten Constantinopolen gheleyde gedaen
hadde / hem byden Hartoch van Pont
voechdẽ eñ seyde: Hartoch mijn bemin-
de vrient/my is seer wel gedachtich hoe
dat ghy den grooten Turck het hooft af
sloech/een feyt voorwaer vergeldinghe
weerdich. Nu weet ghy seer wel wat de
Princesse Laurene voor een Joncvrou-
we is/ want ghy hebt met haer gereyst
te water eñ te lande/ooc kent ghy haere
goederen eñ heerlijckheden : Daerom
bedenckt u oft zy u tot een Hartoginne
gevalt/belovẽde op gelove van Prince/
in sulcken geval u daerinne alle moghe-
lijcke faveur te bewijsẽ. Mijn Heer ant-
woorden den Hartoch / de vreese van u
moeyelijck te vallen / is alleen de eenige
oorsaecke dat ick tot hier toe wtghestelt
hebbe u daer van aen te spreecken/maer
nadien wy door uwe gratie in dese ter-
men geraect zijn/so en sal ick u de waer-
heyt niet verswijgen / maer sweer u op
mijn gelove mijn Heer/dat dit t'eenighe
punte is/ waertoe mijn grooste hope al-
tijts gestrect heeft sinder dat ick kennis-
se van haer hebbe bestaen te crijgẽ. Tis
genoech seyde Palmerin/eñ nam voorts
de saecke soo neerstich byde hant / datse
des avonts in presentie vanden Keyser
met den Coninck Florendos ende vele
ander Princen eñ Heeren malcanderen
in trouwe beloofden/ eñ den volghenden
morgen by den Eertzbisschop van Con-
stantinopolen te hoop gegeven worden:
drie dagen naet welcke zy vertrockẽ om
possessie te nemẽ van haer Hartochdom
van Duraceu/alwaer sy in groter eeren
ontfangen/eñ alle de steden in min als
een maent overgegeven worden in han-
den des Hartochs / die hy aldaer met
zijne alderliefste in vreuchden sullen la-
ten leven/ om wederomme te keeren tot
onsen Palmerin/ den welckẽ (siende dat
het meestendeel van zijne Cameraten
alsnu versien waren)maecten hem twee
dagen nae desselven Hartochs affschey-
dinge/op t neerstich voorderẽ van Tri-
neus ende Agriole met haer op den wech
verghesélschapt wordende van Typart
van Bohemen/vanden Hartoch Eusta-
ce / van Ptolomeus / eñ van meer an-
dere Heeren/eñ geleyden onder haer al-
len Frisol eñ Hermide zijn Princesse tot
in Vngarien/ alwaer sy die verblyven
lieten/ doende daer nae so vele door hare
neerstige dachreysen/datse op eenen ma-
vendach avont vier mijlen van Weenẽ
logeerden. Van welcke plaetse sy den
Keyser haere comste ontboden / die hy
oock alberects van Constantinopolen
door den Dwerch Orbande verstaẽ had-
de/maer wetẽde datse alsnu so nae wa-
rẽ/reedt hy haer des anderẽ daechs de
gemoete / ontfangẽ met sulcke blijschap
dat die onmogelic soude zijn door woor-
den te verclarẽ. Trineus/Trineus mijn
sone seyde hy den almachtigẽ Godt wil
gehengen dat ick in toecomende tijt also
grote vreuchde door u mach ontfangen/
als ick hier te vorens droefheyt eñ ver-
driet geleden hebbe door uwe sotticheyt
die ick u seer geerne vergeve / so om den
wille van uwen Broeder Palmerin/als
ooc der liefde van Agriole/die t'selve seer

wel

welmeriteert: voorwaer mijn kinderen
ick soude in een wonderlijcke vreese ge-
staen hebbe/ indiē ghy niet haest weder-
omme gecomen en hadt/ want den Co-
ninc van Vranckrijck siende dat ic mijn
dochter zijnen outsten sone niet ten hou-
welijck geven en wilde/ dede daer voor
versoecken Lesčinde Dochter vanden
Coninck van Spanien/ die hem gheac-
cordeert worden. Ende hebben de selve
twee Coningen met hulpe vanden Co-
ninck van Engelant albereets toe bestaē
te rusten een Leger / so te water als te
Lande/ het aldermachtichste dat noch
oyt den Rijn gepasseert is / maer nu ick
u luyden wederom sie in goede ghesont-
heyt / en vrees ick niet veel meer haere
dreygementen/ hoe wel dat het dry van
de principaelste Potentaten van Chri-
stenrijck zijn. Mijn Heer antwoorden
Palmerin/ en quelt u niet met haer voor-
neemsten / want ick hebbe goede hope
met de gratie van Godt almachtich
daerinne alsoo te wercken / dat binnen
dry Maenden alles gestilt ende te vre-
den gestelt sal zijn/ sonder uytstortinghe
van eenich bloet. Ic en twijffelder geen-
sins aen antwoorden den Keyser / om
dat ghy also gheluckich zijt gheweest in
uwe meyningen te volbrengen / twelck
seer wel gebleecken is int wederverkrij-
ghen van mijnen Sone (Trineus dien
thien duysent vande beste Ridders van
Christenrijck noyt onderstaen en soudē
willen hebben te vinden/ eñ volharden
voorts in haere propoosten / tot datse
binnen Weenen quaemen / alwaer de
nieuwe aencomers noch met veele meer-
der teyckenen van groote affectie vande
Princesse eñ Jofvrouwen ontfanghen
worden/ alsse vandē Keyser eñ zijne Hee-
ren willecom gheheeten waren worden.
Och mijn vriendē seyde de Keyserinne/
wie sal ick van u luyden het eerste om-
helsen. Och Trineus mijn soone wat
grooter verdriet hebdy my aengedaen
sonder dat ghy nae Engelant reysden/
seer wel mochdy onsen Heere danck we-
ten van dat hy u bewaert heeft in soo
veele periculen/ eñ uwen Broeder Pal-
merin van dat hy so ontallicke moeyten
voor u aengeweynt heeft. Mijn Doch-
ter / seyde sy tot de Princesse Agriole/
hertelijcke willecom moet ghy zijn/ God
wil u meerder ghelucr toe seynden / als
ghy mijn sone tot eenen man sult hebben
dan hy u vergost heeft / terwijlen dien
uwen Minnaer geweest is. Eñ gedim-
rende dese eñ dergelijcke meer propoostē
die de Princen eñ Princessen int wille-
com heeten metten anderen hieldē/ wa-
ren de oogen vande twee gelieven Pal-
merin eñ Polinarde den anderen door
teyckenē van lieffelijcke aenschouwinge
bethoonende/ met wat goeder affectie sy
de gepasseerde quade fortuynen door de
liefde patientelijc verdragen hadden/ eñ
was Polinarde so rijckelijc toegerust eñ
so dispoost geworden/ overmits de blijt-
schap daerse in geleeft hadde sonder de
arriveringe vandē Dwerch/ datse scheē
te wesen een andere Juno/ verkiesende
het kint Parijs tot den ordelaer vā hare
schoonheyt ofte wellustichz/ volgēde haer
moeder Venus. Nochtans (vresende dat
door al te groote caressen de voorgaende
goede tractementē openbaer haddē mo-
gen wordē) met sulcke gratie datse daer-
met gecontenteert soude hebbē dē alder-
wreetste vande Godē/ al haddēt ooc ge-
weest Vulcanus/ Mars ofte Neptunus/
eñ daerna gincse ontfangē de Princesse
Agriole/ tot haer seggēde: Mijn Suster
ick en ben niet verwondert dat uwe
schoonheyt eñ goede gratien met liefde
hebbē commē doorwondē mijnē broeder/
aengesiē de excellentheyden vandien die
also zijn/ datse zijnen dienste meriteren.
Me-vrouwe antwoorden Agriole / in-
dien de gheene die my inde jonckheyt ge-

leert hebben / my de weldaet hadden gedaen / ende verciert met eene vande selden gesiene schoonheyden / die u schijnē oft te volcommen wetenschap daermet uwe propoosten geregeert worden / om met mijn Heer cortoyselijck te hebben mogen diviserē / als ghy my eerst quam besoecken / in sulcken geval soude ic mede seggen / dat hy goede oorsaecke hadde ghehat om ter liefde van my moeyten te doen eñ pericülen te lijden / maer alsnu beken ick my also vol van imperfectien te zijn / dat de liefde die hy my toedraecht alleene spruyt uyt zijn gratie eñ niet uyt mijn weerdicheyt. Ende hierentusschen worden de Tafelē bereyt / so datse veerdich waeren om de spijse te nutten / als Palmerin voor den Keyser op de knien viel / segghende: Mijn Heer ick bid uwe Majesteyt my te willen verleenen een gratie die niemandt schadelijck en sal zijn. Staet op (antwoorden den Keyser) sy is u gheaccordeert. Mijn Heer seyde hy / doet dan tegenwoordich te samen trouwē mijn Broeder met de Princesse Agriole / op datse te hoop ghegeven worden eer den Hartoch van Mycene (die ick in meyninge ben nae Engelant te seynden) vertrecke / ten eynde hy den Coninck mach versceckeren mede opde Bruyloft gheweest te zijn. Om welck versoec de ceremoniē vande trouwinge op staende voet gheschieden / terwijlen Palmerin de Princesse van Saren byde handt nam / ende tot haer seyde: Me-vrouwe Brionnelle: Ick heb my alsnu teghens u ghequiteert van mijne gheloften / als ick can betuyghen met de presentie van uwen Ptolomeus / den welcken ick recommandeer in uwe goede gratie. Mijn Heer antwoorden Brionnelle / ick sal hem tracteren nae alle mijn vermoghen / maer niet inder manieren als ick wel wilde / om dat ick sal moeten slaepē inde Camer van Mevrouwe Polinarde / daert bedde voor de Princesse Agriole oock albereets toegherust is / ende en waeren by haer dese woorden noch nauwelijcks uyt gesproocken / oft Trineus hadde zyne saecken beschickt / ende seyde tot den Keyser indien u belieft mijn Heere / soo sullen mijn Heer Palmerin ende mijn Suster Polinarde insghelijcx doen / het gene ick met de Princesse van Engelant volbrocht hebbe / het welck den Keyser consenteerden / waeromme de blijtschap wederomme op nieuwes begost veel grooter te worden alsse oyt gedaen hadde / ende gingen daernae sitten de twee Princen aen de eene zijde / ende de twee Princessen aen de andere / tot de welcke Palmerin seyde:

Mevrouwe de aldergrootste begeerten die ick noch oyt ghehadt hebbe / is gheweest van u te sien in desen teghenwoordigen staete. Op mijn gelove mijn Heer / antwoorden Polinarde: na dat ick bekennen can / so machmen u noemen de eenige hulpe vande Jonckvrouwen.

En spreeckt alsoo niet Me-vrouwe seyde Palmerin / want de Jonckvrouwen zijnt alleene die Ridders gratie doē ende couragie gheven moghen / want indien ick haer oyt eenighe dienst ghedaen heb / het selve is gheschiet door de gedachtenisse van uwe schoonheyt ende deucht / ende in dese ende dergelijcke manieren deviseerden dese ghelieven te samen / met sulcke gratie ende eerbaerheyt dat de Griecken die met Palmerin ghecomen waeren / haer niet minder en verwonderden over Polinardes deuchdelijcke manieren / als over haere schoonheyt / ende dat tot dat de Tafelen opgenomen ende de tijdtcortingen van dansen ende andere recreatien gheeyndicht waeren. Als doen leyde Polinarde Agriole in haer Camer ende Trineus Palmerin inde ijne / alwaerse maer sus

en so

en so conden rusten/ om de quellende gedachten datse een yegelijck tot onrechte vergeselschapt waren/ende soo haest als den morghen ghecomen was ginck Palmerin den Keyser besoecken tot hem segghende: Mijn Heer u sal believen acht te nemen opden arbeyt ende moeyten by mijn Neve Ptolomeus aenghewent in my te volgen op de wedersoeckinghe van mijn Heer Trineus. Voorwaer mijn soone antwoorden den Keyser/ hy meriteert groote recompensie/ eyscht voor hem het ghene u ghelieven sal/ geeft hem dan u nichte Brionelle tot een Princesse. Mijn Heer seyde hy/ maer sprack den Keyser oft zijt niet doen en wilde/aengaende van my / het belieft my seer wel. Uwe Majesteyt laet my daer met gheweerden seyde Palmerin/ ick salse wel haest bekeerē indiense weygerich is/ ende ginck tot dien eynde met Trineus voorts inde Camer vande Princessen/alwaer hy albereets/ gecleet ende veerdich sach zijn/ om uyt te gaen Me-vrouwen Agriole ende Polinarde/ die hy vraechdē oft haer den voorgaenden nacht eenighe bevreesthept overcomen was/ om datse des smorghens so vroech op gestaen waren. Hoe mijn Heer seyde Brionelle acht ghy dat eenich nachtspoock / het sy wat het sy/ soude moghen verveeren so schoone Enghelkens : Voorwaer ick gheloof veel eer dat de begeerte om de Santen van het Paradijs der liefde te sien/ haer so vroech ghewecht heeft. Ick sweer u op mijn geloove seyde Palmerin / dat de selve ghedachten ons den gheheelen nacht slapen benomen hebben. Derhalven verclaer ick u teghenwoordich vry en vranck Me-vrouwe seyde hy tot Agriole / overmits ick u in mijne bewaringe ghenomen hadde / soo dat ghy alsnu uwe offerhanden meucht presenteren aenden ghenen daer u harte op dese werelt de grootste devotie toe heeft/ oock meuchdy alsnu sien oft ick u bedroghen hebbe / ende oft de heerlijckheyden ē Staten van mijn Heer Trineus niet grooter en zijn als ick u te kennen ghegheven had. Op goeder trouwen antwoorden de Princesse en had ick uwe woorden gheen geloove gegheven / ick en soude also niet verlaten hebben mijne ouders ende vrienden / maer indien ick die daer mede misdaen heb / van alsulcke misdaet / sal ick seer qualick vergiffenisse connen crijghen / want se my niet en can berouwen. Zijt welte vreeden Me-vrouwe seyde Palmerin / ick hope alles binnen een maent met de gratie Godts in gherusthepyt te stellen / ende nam hiermede Brionelle bydе handt/ē leyden haer alleene aen den venster vande Camer / seggende : Mijn vriendinne ick heb soo veele aenden Keyser te wegen gebracht / dat hy u tot een vrouwe ghegeven heeft aen Tholomeus dien ghy so ghewelدich haet / daerom bedenckt u of hy oock ontseyt sal worden. Mijn Heer antwoorden sy / ick heb u altyts onderdanich gheweest / daerom soude het een sotheyt zijn dat ick alsnu u gebot weygherden int ghene daer mijn eyghen begheerten toestrecken / maer ick en haet Tholomeus soo seere niet oft ick wilde (behoudens mijne eere) hem wel seer gheerne helpen verlossen vande quellingen ende verlanginghen die ick hondert mael op eenen dach in zijn oogē kan sporen / ende bedancke u seer ootmoedelic vande moeyten die ghy voor my ghenomen hebt / ende hier met gingense byden Keyser / alwaer Tholomeus ende Brionelle ghetrout worden/ vermeerderende hoe langher hoe meer de begoste vreuchden. Ende op dat het al te langhe verbeyden vande ambassadeurs nae Vranckrijck ende nae Enghelant te seynden / dat het Keyserrijck

niet schadelijc en woude vallen/ beneerstichten Palmerin het houwelijck van Trineus ende Agriole in sulcker voegē/ datse den volgenden sonnendach te hoop gegeven worden met de aldertriumphste feeste dienmen soude hebben moghen wenschen/ waerinne niet vergheten en worden Conunedien/ Tragedien/ dansingen mommeryen/ ende andere eerlijcke gheneuchten diemen ghewoonlijck is opde Bruylofs Feesten van groote Princen te houden / oock gheschiedender veele liberale geschencken/ ende veele tornoyinghe ende steeckspeelen / daerinne haer Palmerin ende Trineus niet en vermenghden door de begheerte eñ ghebodt des Keysers/ soo dat daer van den Hartoch van Mycene/ Ptolomeus ende Ypart den prijs vercreghen / ende derhalven doort geheel Duytslant vermaert worden/ sonderlinghe Ypart die wederomme nae Bohemen keerden by zijn Huysvrouwe Cardoine / de welcke geene tijdinghe van hem vernomen en hadde/ sinder dat hy vande Zeeroovers gevangen was.

Hoe Palmerin Ptolomeus Hartoch van Saxen in Ambassaetschap aenden Coninck van Vranckerijck sonde, ende den Hartoch Eustace van Mycene aenden Coninck van Enghelant, ende vandē peys die met de selve Heere getroffen worde.

Het Cxxxij. Capittel.

EEr dat Ypart noch na Bemen keerden / worden Ptolomeus man van Brionnelle Hartoch van Saxen gecroont / eñ daer nae van Palmerin onderricht wesende wat hy hadde te tracteren met den alderchristelijckisten Coninck van Vranckerijck/ als oock met den middelstē Sone vandien Lowijs genoemt (die alsdoē de Hartoginne van Borgonien getrout hadde) scheyden uyt Weenen / int geselschap van eenen goeden hoop Ridderen eñ reysdē seer neerstich tot dat hy te Oylon quam/ alwaer den Prince Lowijs so haest zijne legaetschap niet verstaen en hadde / oft hy gaf hem ter antwoort: Ptolomeus mijn vrient hier bevorens heb ick seer wel in Vranckerijck gekent den edelen Ridder Palmerin dat het den persone is die ick t'liefste playsier doen soude/ weshalven ick mijn Heer den Coninck raden eñ versoecken sal met hem peys te maken/ t'welck Ptolomeus seer goeden moet gaf om tot de begeerte van zijne legatie te sullen geraecken soo dat hy hem voorts na Parijs voechden byden Coninck/ den welcken gelesen hebbende de brieven van zijnen sone/ Ptolomeus/ mede gegeven eñ verstaen t'ghene Palmerin aen hem versochte/ dat den crijch die tegens den Keyser ondernomē was tegens hem (als getrout hebbende de Princesse Polinarde) gevoert soude moeten worden / gaf alsulcke antwoort. Hartoch van Saxen mijn vrient/ my is my is ghenoechsaem bekent de deucht ons Heeren/ gelijck my ooc genoechsaem openbaer was doen hy in Vranckerijck quam / dat hy voor de schoonheydt van Me-vrouwe Polinarde vochte/ maer en wiste niet t'ghene daerna gebeurt is/ eñ op dat het dan niet en schijnt dat ick een verstoringe inde Christēheyt wil maecken/ soo sal ick hem zijn Vrouwe in vreden laeten. Niet tegenstaende datse aen onsen outsten Sone beloost was/ bescheydende nochtans dat sonder eenige uytvlucht tusschē de eerste van onse toecomende Neven eñ Nichten houwelijck getractreert sal worden/ in plaetse van hare voorgangers. Maer wat aenlangt de Coningen van Spangien ende Engelant/ die beweecht zijn worden om my

bystant

bystant te doen / daer van en weet ick u
niet te seggen voor dat mijne posten die
ick aen haer seynden sal wederomme
gecomen zullen zijn. Mijn Heer ant-
woorden Ptolomeus / ick verseker uwe
Maj. in plaets van mijnen Heere (die
uwe avancie altijts grootelijcx gheesti-
meert heeft onder de Christen Princen)
dat hy de voorseyde bescheydene hou-
welijcken tusschen de toecomende Prin-
cen eñ Princessen in geender manieren
en sal tegenstaen / ende wat aenlangt de
reste mijn Heer / vanden Coninck van
Spanien eñ Engelant/die en geloof ick
niet dat hem sullen comen bestrijden/in-
dien ghy hem u faveur wilt verleenen/
ende weynich dagen hierna quamen de
Poste uyt Engelant eñ Spaniẽ weder-
om/vande welcke den Coninck de brie-
ven so geringe niet ontfangen eñ gelesen
en hadde/oft hy gaf Ptolomeus afscheyt
nae zijn begeerte/om dat de selve Conin-
gen (veradverteert zijnde vande weder-
comste van Palmerin/eñ Trineus) haer
van haere voorneemste lichtelijck lieten
ontraden sonderlinge den Coninck van
Engelant/die hem een groote eere aen-
ghedaen te zijn bekenden / dan dat den
Keyser zijn Dochter ghetrout hadde.
In sulcker voegen dat Ptolomeus we-
deromme by Palmerin reysdẽ na Wee-
nen/alwaer hy in groote feeste met zijn
Princesse te hoop ghegeven worde/ende
met de selve haere blijde incomsten gin-
gen doen in de Stedẽ van haer Hartoch-
dom/om also te verbeyden den tijdt dat
Palmerin wederom nae Constantino-
polen soude reysen.

Ende hierentusschen hadde den Har-
toch Eustace om ghelijcke vrede te han-
delen/haven genomen in Engelant: den
Coninc vant welcke albereets door zijn
bespieders die hy in Nederlant ende
Duytslant liggen h dde te weten ghe-
comen was / hoe dat Trineus zijne
Dochter ten houwelijck genomen had-
de waer door zijne furie vã gramschap
al versoet was / als hem den Hartoch
zijn legaetschap verclaerden/ soo dat hy
hem daerop antwoorden. Ambassadeur
mijn vrient / al ist dat uwen Heer e Pal-
merin ende den Prince Trineus met een
groote oneere aengedaen hebben gelijck
een yegelijck bewost is / soo accordeer
ick hem nochtans t'ghene hy versoeckt/
ende dat om niet te schouwen de vreede
die altijdts den crijch te voeren ghetroc-
ken behoort te worden / ende excuseer
haer vande misdoeninghe diese mijn
Dochter aenghedaen moghen hebben/
als achtende zulcx gheschiet te zijn met
haeren eyghen wille / ende bedanck
den Prince dat hyse ten houwelijck ge-
nomen ende niet verstoten en heeft/
om dat hy hem soo lichtveerdich volch-
den.

Mijn Heer antwoorden den Har-
toch/als uwe Maj. wel overdenckt het
gene Me-vrouwe uwe dochter gedaen
heeft so en sal hijt (behoudens de eere vã
uwe Maj.) mogelijck niet achten/tot on-
beschaemtheyt ofte indiscretie /want zy
wel dochte dat het houwelijck door gee-
ne andere middelen te wege gebrocht en
soude hebben moghen worden / om de
vyantschap tusschen u ende den Keyser/
oock en heeft sy Trineus niet ghevolcht
sonder voorgaende belofte van houwe-
lijck / het welck hy oock heeft doen vol-
brenghen met den alde:heerlijckſten
feest die opt een Coninck Dochter aen-
gedaen is / ende al en waer sulcke g e-
lofte oock niet gheschiet ghewest / soo
zijn hy ende mijn Heer Palmerin alsoo
deuchdelijcke Princen dat zy veel liever
haer leven souden verliesen / als te ont-
vuyren een Coninx Dochter / sonder
dat sulcx geraken soude uyt een goet eñ
eerlijck eynde. Het betrouwen op haere
deucht seyde dẽ Coninc/heeft my altijts

 onthou-

onthouden van Trineus ofte zijnen Vader/ om dese saecke te vervolgen. Niet tegenstaende my alle mijne Milourts niet goede redenen ter contrarien rieden/ maer wilt my doch alsnu volcomelijck verhaelen haer luyden ghepasseerde fortuynen / nademael wy van dese saecke in propooste zijn / om welck versoeck hem den Hartoch verclaerden in wat manieren Palmerin zijn ouders te kennen gecomen was/ende hoe hy de betooveringen vant Casteel derthien colommen/ ende vant Eylant van Malfade te niet ghedaen hadde/ als oock voorts alle ghepasseerde Fortuynen / ghelijck ghy hiervoren verstaē hebt/ sonder daer van yet te verswijgen/als de gevanckenisse van Agriole in handen des groten Turcx/ die hy niet verclaren en wilde om geen oorsaecke van quaet vermoedē te geven opde eerlijckheyt der Princesse/ ende hadde den Hartoch alleer hy zijnen last openbaerden/ aenden Coninck versocht/ dat sulcx mede geschieden mochte in presentie vande Coninginne / soo dat sy met haere Jofvrouwen mede hoordē vertrecken het discours van Palmerin/ Trineus ende haer Dochter/ waerop sy (met schreyenden ooghen door vreuchde ende medelijden) antwoordē/ ick en hadde noyt ghedocht / dat mijn Dochter so onbeschaemt soude zijn geweest vant Hof des Coninck/ haeren Vader te verlaeten om in vreemde Landen te volgen de Ridderen die sy anders niet en kenden als door haere woordē/ maer nu het alles tot een goet eynde gecomen is/vergeef ick haer seer geerne haere misdaet/ eñ danck Godt almachtich van zijne grote gratie/met meer andere propoostē/ die sy met den anderen hielden / geduyrende: de welcke den Hartoch zijn ghesichte soo neerstich sloech op Sabijnde Dochter vanden Heeren van Sanseuge eñ nichte vande Coninginne/ dat haere schoonhz eñ gracieuse manierē hem deden vergeten den rou van zijnen Vader die de werelt gelaten hadde sinder dat hy in Duytslant geweest was: In sulcker voeghen dat hy haer des sanderen daechs ten houwelijc versocht aende Coninc die hem de selve niet en refuseerdē/ nae dat hy verstaen hadde wat plaetse den Hartoch onder de Princē van Grieckenlant besat / met de vrientschap die hem Palmerin toedroege / ende dede in weynich dagen hiernae haer met grote vreuchde het houwelijck volbrenghen/ ende committeerden den Hartoch van Galles met eenen anderen Prince om Eustace int weder keeren geselschap te houden/ soo om den peys te bevestigen als om de Princesse te geleyden. Oock dede de Coninginne tot het vertrecken veerdich maecken twaelf Enghelsche Jofvrouwen alle van grooten huyse om haer Dochter te dienen / de welcke alle met den Hartoch van Mycene na Weenen reysden/alwaer den Prince Palmerin den Ambassadeur ende de nieuwe Princesse met haer geselschap een mijle weechs buyten de stadt quam willecom heyten/ ende gheleyden haer voorts int palleys alwaer haer een yeghelijck seer eerlijck ontfinge/ sonderlinge zijne Mey. Maj. den welcken oock op staende voet dede lesen de brieven vanden peys / die voorts gepubliceert worden door de geheele stadt. In sulcker voegen/ dat alle D'inwoonderen vandien seer veel groote vuyren boeten / eñ andere teyckenen van blijtschap deden.

Hoe Palmerin met Polinarde vā VVeenen vertrockē om nae Constantinopolen te reysen, alwaer hy naeden doot vanden ouden Remitius Keyser van Grieckenlant ghecroont worde, ende hoe Polinarde haeren eersten Soone baerden.

Capittel

Het Cxxxiij. Capittel.

Als Ptolomeus uyt zijn lant van Saren eñ den Ambassadeur uyt Engelant wederom-me gecomen waren/ sach Palmerin het Keyserrijck van Duytslant in een gheruste vrede zijn/ende nam oorlof aenden Keyser om zijn Princesse nae Constantinopolen te bre[n]gen/ tot sulckẽ bedroefheyt vande Keyserinne ende Polinarde sampt Agriole/ dat noyt bedructer scheydinge tusschen Moeder eñ Dochter en is ghesien / nochtans vertroosten haer den Keyser ende Trineus door het verhalen vande weldaet die sy seyden de Christenheyt te zullen geschie/ door dit houwelijck met Palmerin soo seere / datse ten lesten vanden anderen oorlof namen met zulcke weenende ooghen/dat haer de traenen over de wanghen liepen. Waernae den Keyser tot Polinarde seyde: Mijn dochter ic weet seer wel dat ghy eenẽ grooten staet gaet besitten / maer veel meer verblijdt my den hooghen ende heerlijcken naem van Palmerin van Olieven uwen man/ als de ghedachten van dat ghy noch sult moghen worden Keyserinne vant gheheele Griecksche rijck/adieu mijn dochter zijdt altoos ghedachtich de deucht/ als oock de ghetrouwicheydt die een Vrouwe haeren man schuldich is / als Polinarde den Keyser dese woorden voor den lesten adieu hoorden spreecken/ wortse also bevangen met droefheyt om de scheydinghe eñ natuyrlijcke liefde die een kint tot zijn Vader schuldich is te draeghen / datse hem niet een woort en conde antwoorden / waerom Palmerin zijne Maj. de handen kusten / Trineus omhelsden/eñ gebode daermet de muylendrijvers datse voort soude jagẽ de rosbare inde welcke de Princesse Polinarde gevuert worden / die hy naet afscheyden van haere ouderen bestonde te vertroosten/seggende: Me-vrouwe hoe ghy langer alhier blijft hoe ghy oock meerder verdriets sout scheppen int scheyden / maer int afwesen sal haer de droefheyt verminderẽ/ daerom laet ons met blijschap na Constantinopolen reysẽ / alwaer de ghene die u noch noyt gesien en hebben meerder recreatie sullen nemen in uwe comste/ als de duytsen verdriets gehat hebben in u vertreck/ eñ met der gelijcke propoosten meer dede Palmerin zijn beste om haer in plaets van droevicheyt in droevicheyt te stellẽ tot datse quaemen int lant van Vngarien/ alwaer haer den Coninck Frisol met de principaelste van zijne Heeren willecom hiete aende eerste stadt daerse van zijn gebiet aenquamen / ende seyde Palmerin: Mijn broeder ick heb u Suster Polinarde wel derven brengen / tot in u Coninckrijck met die meyninghe/ nochtans so ghyse voor uwe alderliefste wilt houden ghelijck ghy in Vranckerijck met de wapenen wildet bewijsen/ dat ick haer in sulcken gheval zal verdedigen tegens allen/ende eenen yderen voor mijne. Ey mijn Heer seyde Frisol hem omhelsende / ghy wilt dan dat een yegelijck mijne sotternie bekent is / ick bid u laet ons dat laten vaeren / ende de saecken in de jonge jeucht gheschiet/ niet meer ghedachtich zijn / maer op mijn gheloove ghelijck ghy den eersten zijdt in alle Ridderschap / alsoo is u oock toegeordonneert een Princesse die ter Weerelt gheen gelijck meer en heeft/ ende aldus te samen coutende ende reysende quaemense ten lesten te Albe een Stadt in Vngarien opde Danu ghelegen alwaerse haer scheyden / ende bleef Frisol in zijn Coninckrijck / maer Palmerin reysden voorts nae Grieckenlandt doende sulcke neerstichept dat hy in weynich daghen daernae binnen Constantinopolen quam / alwaer hy

drie dagen daernae de feeste des houwelijcx dede geschien / op de welcke de Griecken ende duytsen in sulcker manieren om het eerste braveerden ende Triumpherden / dat daer van zijn sal een eeuwighe memorie : soo om haere feyten van wapenen als om de groote liberaelheyt vanden ouden Keyser / de welcke zijne schatten open dede voor eenen yegelijcken vanden minsten tot den meesten / ende omtrent twaelf maenden hiernae/ginck Polinarde int kinderbedde liggen van eenen schoonen jonghen Soone die Primaleon ghenoempt worden/weynich daghen naet welcke den vremden Voghel van Palmerin eenen eyselijcken creet gaf/door dien dat den ouden Remicius groote blijtschap crijgende/om den nieuwen sone van Polinarde/eñ zijne geest geheel geconsoleert siende/ over de goede Fortuyne van zijne kinderen / vlooch door de doot (die het eynde is van deser weerelts sotheyt) nade hemelen latende het lichaem alhier geert te wordē met een cierlijcke begraefenisse by zijne navolgeren/ ende onderdanen die benessens Palmerin met geene biddingen oft smeeckingen den Coninck Florendos daer toe brengen conden/dat hy wilde ontfangen de Keyserlijcke Croone : Maer antwoorden haer mijn Vrienden / Godt en wil nimmermeer toelaten datmen den genen die my in vrijicheyt gestelt mijn fame bewaert/ ende het leven ghesalveert heeft / zijne toebehoorende eeren ontnemende my die toestelle/ want indien deucht/ autoriteyt oft geluck te punten zijn die eenen Keyser behooren te doen verkiesen/soo behooret Palmerin veel eer te zijn als ick / ick soude u mogen verhalen zijn Coninckliјcke afcomste ende deuchdelijcke wercken / zijne autoriteyt tot onder de onchristenen de gheluckige voortganghen van zijne voornemingen/ daer van de beletselen oft sware volbrengingen niet en hebben ghedient als tot meerder verheffinghe van zijne Triumphen. Oock soude ick moghen roemen de Coningen ende Princen/die door zijn middel regeren/ ende segghen zijne vercreghene victorien / het sy in gemeyne slachtingen oft particuliere Campvechtinghen/ en waert niet dat het schijnen soude/dat alle alsulcke saecken door my veel eer overmits gunste als om de waerheydt voorghebracht worden /maer alleen sal ick u verseeckeren / ende zullet hierna oock selfs moeten bekennen / dat alleene om den eenighen name van hem Griecken landt veel meerder sal ghevreest worden / als de voorgaende Keyser / eñ estimeringhe vandien de vremde Heeren hebben moghen inplanten met alle haere machten / ende wiste den Coninck voorts so wel te persuaderen/dat Palmerin op staende voet Keyser verclaert ende uytgeroepen worden/ ende op den selfsten dach voorts ghecroont nae de gewoontelijcke ceremonien ende manieren/ ende bleef Florendos noch eenigen tijt met zijnen sone kerende daernae wederom in Macedonien/ ende regeerden zijne onderdanen in grote liefde ende rechtveerdige justitie/houdende altijt zijne posten op den wech om te verstaen nieumaren/ so vanden Keyser als van zijnen jongen neve Primaleon die hoe langer hoe meerder opwies in sterckheyt eñ schoonte.

Hoe den Pri[illegible]ce Olerike ende Archidiane op Zee verdwaelden, denckende in Constantinopolen te reysen om te visiteren den Keyser Palmerin, ende vande clachte die Archidiane dede over haer quade Fortuyne, als oock hoe haer Palmerin vonde.

Het Cxxxiiij. Capittel.

Door

Door eene vande voorgaende Capittelen hebdy mogen verstaen / hoe dat Olerike zijn Princesse Archidiane beloofdē haer t'haerder gelieste te doen besoeckē den Keyser Palmerin / welcke ghelofte sy soo diep in hare fantasie prenten/datse drie maen den nae haere Bruylofte in meyninghe was nae Constantinopolen te reysen / maer de gemeyne sieckte vande jonge Dochters (de welcke is datse voorts nae haere houwinghe bevrucht worden) dede haer verbeyden tot nae datse haer sone geboren hadde/ eñ alsdoen ginckse by den Soudaen / begheerende van hem een gratie die hy haer beloofden/denckende dat het eenighe lichtveerdige saecke soude zijn: mijn Heer seyde sy/u sal dan ghelieven toe te laeten/dat den Prince Olerike my gheselschap houde tot in Constantinopolen/ om te besoecken den Keyser Palmerin. Mijn Dochter antwoorden haer Vader de reysen ter zee zijn seer periculeus/ ende dickwils worden de aldergrootste Heeren verlooren door schipbreeckinge. Niet te min naedient uwen wille also is: de Princesse dit consent vercregen hadde / de dese toerusten twintich soo Galeyen als schepen / het meestendeel vande welcke sy oock dede laden met peerden/zijde tapeten / eñ andere rijcdommen om daer van present te doen aen Palmerin eñ Polinarde/eñ de reste met Ridderen tot hare garde/ Joffvrouwen tot haren dienste ende voorts met alderhande precieuse meubelen/denckende also hare magnificentie eñ heerlijckheyt te betoonen int hof des Keysers/het welck nochtans heel anders gebeurdē/om dat de Fortuyne/(die nimmermeer in eenen geduyrigen state en blijft) ten tijde als Olerike eñ Archidiane van haer meynden te genieten t'meest fevent/haer ginc veranderē/in sulcker voegē datse meynden t'eynde haers levens aldaer present gheweest te zijn/want alsse met eenē seer gheluckigen wint / tot op thien dachreysens nae by Constantinopolen ghecommen waren/ begost haer de wijnt te contrarieren / het onweder te verheffen/ de Zee gelupt te geven/ ende de baren te vloeden met grooter snellicheyt als de swaluwe vlieghet / in zulcker voeghen datse in weynich tijdts ses van haere schepen te gronde sagen gaen/eñ de anderen uyt haer ghesichte verloren / oock brack het groote schip daer zy in waren ten lesten midden vanden anderē/waerover Archidiane sulcken deerlijcken gelate bedreef (bevindende haer in alsulcken perijckel) dat het een erbermenisse was haer te aenschouwen / ende soude voorseecker verdroncken hebben sonder de hulpe van eene vande stuyrluyden/ die haer met hem salveerdē in een bootgen/ende was desen Stuyrman soo ervaren op de Zee: eñ de neersticheyt van den Bootsman die haer luydē aenstont te kennen gaf/ dattet een goede Princesse was die om den Keyser te comen besoecken alle haer Volck op Zee verloren hadde/welc oorsaecke haerder comste verstaen hebbende/deden sy de Princesse. (Niet teghenstaende haeren voorgaenden quaden wille (logieren by een deuchdelijcke Coopmans weduwe / by de welcke haer Archidiane yet bestonde te verblijden/ om datse haer in seeckerheydt ende uyt het perijckel des Waters noot bevonde / maer soo haest alsse ghedachtich worde haer teghenwoordighe armoede / ende van het groote verlies van haeren Man. Den welcken zy meynden om haerent wille het leven verloren te hebben en conde haer edel herte noch de presentie der Griecken / die haer met grooten hoopen quamen visiteren niet bewaren van schreyen/maer hielde zulckē droevigen gelate

datse veele tot met haer te weenen be-
weechden/seggende: och ellendige crea-
tuere hoe wel heb ick verdient t'gheene
my so ongeluckich overcommen is/ och
qualick beradene Archidiane wat heeft
u anders beweecht u selven in dit prije-
kel te stellen/ als een sotte begheerte om
te comen in presentie eene daer vann
anders geene vertroostinge ofte verlich-
tenisse te verwachten en staet als te
scheppen een groote Droeffenisse int
aenschouwen vande Meesterssse ende be-
sitterssse van zijn herte: eylacy deuchde-
lijcken Prince Olerike van uwen Doot
ben ick de eenige oorsaecke/ eylacy ende
duysentmael eylace/ en behoorden ghy
niet te wesen mijnen eenigen troost/mijn
eenich playsier ende mijn eenige vreuch-
de/uwe liefde altijts perfect ende getrou
tot my geweest is/en had my die niet be-
horen te doen vergeten den genen die my
alle zijn leven niet dan strafheyt bewe-
sen en heeft/eñ die my alsnoch niet en be-
mint als door geveynstheyt/ indient ge-
beurt dat ghijt prijckel ontgaē zijt/twelc
my bycans ongheloofelick is/ soo hebt
ghy voorwaer goede redenen om my al-
tijt te haten: och ghy onsalige en is u niet
gedachtich de groote uytstortinghe des
bloets vanden uwen/en behoorden u dat
niet in plaets van sulcke begheericheyt
om Constantinopolē te sien van de selve
Stadt te maecken een groote verschric-
kinge ende haete/indien ick noch alleene
geleden hadde de straffe van mijn groo-
te sotticheyt/ maer eylacy de ghene die
daer van in geender manierē oorsaecke
en zijn/hebben mede moeten lyde de pla-
ge over mijne indiscretie. Och edele Jof-
vrouwē in plaetse van rijckelick gehout
te worden/in recompensie vande dienstē
die ghy my bewesen hebt/ zijn u teere eñ
Delicatie lichamen een voetsel voorde
visschen eñ Zee monsterē/eñ ghy andere
Ridderen eñ Edellupden in plaetse van
faem eñ eere met uwen Heere te behalē/
zydy in ellendicheyt vergaen sonder dat
men van eenige nieumarē oyt meer sal
hooren/indient niet en geschiet in droef-
heyt eñ verdriet. Als de Coopmans we-
der Archidiane aldus hoorden clagē/de-
dese haer beste om haer te vertroosten/
seggende: Me-vrouwe en mistroost u
also niet uwen man sal mogelijck (door
de gratie van Godt) noch int leven zijn/
eñ van uwe Jofvrouwen eñ Edellupden
dat is te vergeefs dat ghy daeromme
weēt/daer met en sullen sy se niet wederom
vander doot mogen verwecken/wy an-
dere arme ydioten ende onverstandighe
menschen moeten al de pacientie hebbē/
al verliesen wy schoon mannen kinderē
eñ goederē/eñ ghy die kennisse hebt van
den loop deses weerelts/ eñ dat wy alle
de quade Fortuynen eñ ellendicheyden
onderworpen zijn/despereert: voorwaer
ten dunckt my (sonder verbeteringe ge-
sproken) niet behoorlijck voor een Prin-
cesse/ den Keyser is soo Liberalen ende
deuchdelijcken Prince als noch in dit
lant geregeert heeft/hy sal u sonder twij-
vel so wel recompenseren dat ghy gheen
oorsaecke en zult hebben om u over hem
te beclagen/ ende wiste dese goede vrou-
we haer voorts soo veele te segghen/dat
syse een weynich te vreden stelden/ende
haer in haer huys dede verbeyden noch
negen oft thien dagen om te verwachtē
oft eenighe van haer Schepen souden
moghen overghebleven zijn ende aldaer
aencommen: maer als de Princesse sach
datse daer van in de zelve tijdt niet de
aldergheringhste nieuwmaren en ver-
stonde/ dedese vercoopen alle de cos-
tele ghesteenten van het cieraet haers
hoofts/ voor min ofte meerder/als het
twaelfste deel van datse weerdt wae-
ren/het welck nochtans soo beliep dat-
se daeromme coste vijf schoone Peer-
den/ soo voor haer als voor haere
Weerdinne

Weerdinne ende haere twee Dochteren / ende voor den Bootsman die haer uyt het perijckel ghebrocht hadde/doch veranderdense alle haer costelheydt in roucleederen/ ende vertrock met het gheselschap vande voorsz vier persoonen op eenen manendach smorgens/ om naede stadt van Constantinopolē te reysen/int welck doende sy langs een groot eñ dick bosch quamen dat maer ses mijlē vande selve stadt ghelegen en was: alwaer de Princesse soo diep bestonde te dencken op haer ongheluck met de schaemte eñ armoedē. Ende welcke sy haer voor den Keyser soude moeten presenteren datse uyt grooter benautheyt van haer Peert meynden te vallen: Twelck de Coopmans Weduwe ontwaer worden / ende dede haer derhalven vanden Heeren wech rijden / om yet wes te moghen rusten binnen inde dichticheyt der voornien vant foreest / alwaer sy ontwaer worden een seer schoone eñ clare fonteyne/bijde welc de Weduwe de Princesse (so swack zijnde datse haer niet langer over eynde houden en conde) dede nedersitten/ende nae dat de verslautheydt wederom overgegaen was/door eenige specerijen die haer de Dochters van haere Weerdinne gaven / baden die haer datse wederomme te peerde wildē gaen sitten. Eylacy mijn Vriendinnen seyde sy:moet ic die hier voormaels een groote Vrouwe plecch te zijn / nu in alsulcken bedroefde armoede vinden voor den ghenen die tanderen tyde mijne groote heerlijckheyt seer wel ghesien heeft. Maer(antwoorden de Dochters) indien wy langer alhier blijven so stellen wy ons int perijckel vādē wreede Beesten die in dit foreest woonen.

Och oft Godt beliefde seyde de Princesse/dat albereets eene van die mijn ellendige lichaem verslonden hadde. O doot die al te dickwils comt roepen de ghene daer van t leven noch notelijc is/ ende die u haten / waerom en comt ghy oock u officie niet bedienen over de ghene die nae u verlangen? Ende wesende in dese benautheyt gebeurdent ter goeder avontuyre dat den Keyser Palmerin (die op desen selfstē dach opde jachte gereden was) doort naeryden van een Hert int Bosch verdwaelden/ ende niet wetende om wegē ende paden van dien/ vervolchden t beeste soo lange/dat hy eñ zijn peert moede worden: weshalven hy routsom sach nae een bequame plaetse om te rusten / ende worde ten lesten ontwaer een cleyn voetweechsken / het welc hem tot opde Fonteyne leyde daer Archidione hare clachten dede / ende aldaer gearriveert zijnde verwonderden hem seer van in sulcke plaetse te sien soo droevige gheselschap. Des niet te min ginck hy hem wassen ende drinckē aende watersprounck al eer hy yemants yet wes vraechden/ waer door Archidiane hem te sien quam ende overmits een haestighe veranderinghe van quellinge in blijtschap also bevangen wort / datse gheheel uyt haer selven onder haer gheselschap neder viel / mijn Godt riep Palmerin (dit siende) soude ick wel eertijts dese Vrouwe eenich leet aenghedaen mogen hebben / aenghesien haer in mijne presentie soo haestige veranderinge bevanght / seght nu mijn vrient seyde hy tot dē Bootsgesel/en kent ghyse niet/ neen ick mijn Heer antwoorden den Stuyrman: maer seer wel weet ick dat het is een seer groote Princesse die om den keyser te comen besoeckē/verloren heeft haer volck eñ goederen. Voorwaer seyde Palmerin my dunct dat ickse meer gesiē hebbe/maer en can niet gedachtich worden in wat plaetse/eñ haer schoon aengesicht eñ witte handekens/ noch beter eñ neerstiger aenschouwende seyde hy in hem selfs, soudet de Princesse

Archidiane

Archidiane wel comen zijn/neemt voorwaer mijn Ambassadeurs hebben my geseyt datse aende Prince Olerike ghehout is / och wie is dese dan / veerdich mijn Vriendinnen seyde hy tot de jonge Dochters / doet haestelijck op haer aensicht yet wes frisch waters/waervā de Princesse de coelte so geringe niet gevoelt en hadde oft sy bestonde te suchtē/ ende een weynich daernae haere sprake wederom te crijghen / segghende: Och Heer Palmerin waerom belet ghy den uytganck der ziele van dese ellendighe Archidiane/denckt ghy dat hare scheydinge can gheschien in behaechelijcker tijt eū plaetse/als int Lant eū inde armē vanden genen die sy meer bemint heeft als haer eygen selfs/ende vanden welcken sy nochtans noyt geene andere cortoysie en heeft moghen ghenieten als dese tegenwoordighe. Och mijn Vrient het is meer als waer dat ghy alhier in uwe armen hout de sotte ende indiscrete Archidiane/die om uwent wille verlooren heeft Olerike haeren man (die haer so getrouwelijc beminde̅)met veele Ridderen Joncvrouwen/ eū onschattelijcke rijcdommen dat ick alles weynich achte / uytghenomen den doot van mijnen Heere/ wiens schade my niet wederom opgericht en can worden. Me-vrouwe antwoorden Palmerin/ist mogelick dat ghy Archidiane zijdt de wijse Dochter vanden Soudaen van Babylonien/die de eere ende Triumphe is van alle de Princessen van Turckyen. Die selfste ben ick mijn Heer(seyde sy)die u soo onmatelijck seere bemiune dat getrouwicheyt des houwelicx noch vreese vant perijckel der Zee noch de straffe refusen die ghy nu gedaen hebt soo wel in mijn presentie als door anderen/niet en hebbē connen afkeeren van haer te stellen / in dese beschaemtheydt om te besoecken u Hof / ende de schoone Polinarde / maer boven al om u noch eens te mogen sien/ tot welcken eynde ick mede herwaerts overbrochte mijnen man die eylacy soo ick gheloove verdroncken is / met een groot deel van myne Jofvrouwen ende Ridderen/d'alderschoonsten ende vraefsten die oyt gesien mogen worden / als oock soo veele costele ende excellente rijcdommen / datse bycans een Keyserrijck weerdich waren. O verslindende Zee(seyde den Keyser Palmerin)indien den Prince doot is door dese aventuyre/ so en sal mijn hert noyt meer in vreuchde comen leven : Och Me-vrouwe alsnu beken ick de groote liefde die ghy my toedraecht / om de welcke ick u bidde dat ghy u yet wes wilt vertroosten / op dat ten minsten van u twee den eenen verlooren zijnde d'ander niet mede en vergae : Dan en beclaecht (bid ick u) des Princen doot niet voor dat het tijdt is/ want ick belove u op mijn gheloove/ dat ick soo geringe niet in Constantinopolen en sal gecomen zijn/oft ick sal hem met alle neersticheyt doen soecken / ende indien hy wederomme gevonden wort/ so heeft alle het ander verlies weynich te beduyden / want Godt sy geloost wy hebben middelen ghenoech om die wederom op te richten. Maer Eylacy Me-vrouwe (seyde hy haer kussende / ende uyt medelijden schreyende) wat deucht oft wat verdiensten hebdy doch in my mogen kennen die weerdich zijn/het alderminste deel vande moeyten ende verdrietelijckheyden die ghy gedaen ende gheleden hebt / in soo veele vreesen ende verschrickingen / met couden hetsten eū arbeyts des weechs/ voorwaer ick soude al te seer gelastert mogen worden indien ick met u geene barmhertichheyt en hadde/ ende beloof/ende sweer u datmē my noyt meer croone en sal sien dragen/ indien dese quade Fortuyne tot uwaerts neemt een droeffelijck eynde. Eylacy

Me-vrouwe indien ick u voor desen tijt ongracieuse ghelaten ghetoont hebbe/ denct dat de selve geschiet zijn om u met te bedrieghen/ om dat ick alsdoen mijn herte alghestelt hadde inde machte van een andere die u bennimen sal/ als haer eyghen Suster/ jae maer mijn Vriendt (seyde de Princesse) indien ghy in uwe vroolickheyden ende amoreuse caressen haer eenich verhael gedaen hebt vā mijn onbeschaemde stoutichevt/ wat salse my dan anders moghen achten/ als een gemeyne Vrouwe. Op mijn ghelove Me-vrouwe antwoorden den Keyser/ic soude veel liever een van mijne leden verlooren hebben/ dan verseeckert u vryelijck/ datse soo wel van my als van anderen die in uwen dienste gheweest zijn/ghenoechsaem verstaen heeft de eere ende weldaet die ghy my deet/ doe ghy my vont in alsulcken staete/ als ick u nu ontmoet ben: het welck ick sal recompenseren oft in pijnē sterven/ ende sult oock veel beter van haer ontfangen worden als ghy niet en meynt/ laet ons derhalven na Constantinopolen rijden/ op dat ick u mach tracterē als uwe heerlichevt vereyscht. Keysen wy dan seyde de Princesse naedient u geliest my te ghebieden/ende wat aenlangt de gepasseerde saecken/ t'sy van uwe strafheyt ofte veronweerdiginghe die doen my uwe tegenwoordige liefde ende ootmoedicheyt ghcheel vergeten/ ende hiermet wildense opstaen / maer en conde door groote swackheyt niet vande plaetse comen / waerom haer Palmerin in zijne armen nam/ ende hielp haer wederom te peerde met hulpe vanden Stuyrman/ tot den welcken hy seyde: mijn vrient eñ ghy goede oude Moeder met uwe jonge Dochteren/comt alle met my/ ende ghy sult sien oft ic weet te vergeldē de moeyten die dese Princesse voor my genomen heeft/aen welcke woorden/ ende aende voorgaende propoosten sy luyden mercten/dat hy den Keyser was waeromme sy op haer knien vielen ende baden hem haer te willen vergeven/ van datse hem door onwetenheyt sulcke eere niet aengedaen en hadden/ als sijne Key. Maj. vereyschten. Mijn vrient eñ Vriendinnē seyde hy tis een geringe saecke/ de Werentlijcke eere / daerom volcht my sonder meer ceremonien te maecken/ ende hier met redense den cleynē voetwech/so lange tot datse aent eynde vant foreest quamen / alwaer veele Ridderen / Jaegers / eñ Boschwaerderen zijne Majesteyt verwachten: tot de welcke hy seyde/ hout op uwe jachte/want ick alleene heb eenen veel precieuseren vanck gedaē als ghy altesamen/waer van sy grootelijck verwondert worden/ groot verlangen hebbēde om te wetē wie dese Vrouwe was/ die hy also groote eere aen dede/ dan niemant en dorstet hem vragen/ uytgenomē den Hartoch van Myceene/ die hy antwoorden: Eustace mijn vriēt/ sy is een ander als ghy denct/ ghy moet u wapenen met alle uwe Cammeraten/ om te gaen soecken den Prince Olerike die op Zee verdwaelt is door den tempeest. O almachtighe Godt seyde den Hartoch wie heeft uwe Majesteyt dese droevighe tijdinge gebracht: dese Princesse antwoorden den Keyser die zijn Vrouwe is / ende miraculeuselijck ontcomen uyt het perijckel der schipbreckinghe door de hulpe van desen Bootsman/ ende aldus te samen coutende quamense ten lesten binnen Constantinopolen int Palleys / alwaer den Hartoch van Saren haer luyden tot opde voorplaetse te ghemoete quam om den Keyser te ontfangen: den welcken tot hem seyde/ Ptolomeus en kent ghy uwe Princesse Archidiane niet / den tijt is ghecomen/ dat ghy gedachtich moet wesen de weldaet datse u voor den arbeydt van des

snuts hanner bewaerden/ ghedachtich worden/ mijn Heer antwoorden Ptolomeus/ten sal my mijn leven niet vergeten maer ick en cant niet ghelooven dat zyt is/sy ist sonder twijfel seyde dē Keyser: helpt ghy ende den Hartoch van Mycene haer vant peert/ eñ leydt haer tot opde saele terwijlen ick de Keyserinne hare comste gae te kennen gheven/ om welcke woorden Ptolomeus haer in zijnen armen nam ende vant peert beurden/ segghende: Me-vrouwe hoe wel dat ick u sie ende in mijnen armen hebbe/ so dunckt my nochtans dese saecke maer een droome. Heer Ptolomeus antwoorden de Princesse ick ben de ghene selfs daer ghy aen twijfelt die(om te volbrengen het ghene ghy noch die ghene die ick u niet ghegeven hadt niet uytrechten en cont) geraect ben in dese armoede/ openbaer maeckende mijn cleyne wijshept met een onwederoprichtelijck verlies/ want mijn Heer e Olerike voorseecker verloorē is indien ghy luyden mijn Heeren geene bermhertichept met my en hebt om hem wederomme te soecken. Stelt u te vreeden Mevrouwe zeyde Ptolomeus/ ick hoop dat den Prince noch int leven sal zijn/ ende wat aenlanght van zijne soecken/ daermet zult ghy bekennen dat ghy alsoo groote machte hebt in dit hof als int Palleys van uwen Vader. Ende terwijlen sy aldus tsamen spraecken/ ginck Palmerin by Polinarde tot haer segghende: Mevrouwe ick heb huyden door Fortuyne int foreest ghevonden de Princesse Archidiane daer ick u te meer maelen van verhaelt hebbe/ Vrouwe vanden Prince Olerike/ die met my was als ick u te Gent quam visiteerē/ ick bid u dat ghyse cortoyselijck wilt tracteren ghelijck u seer wel gewest is/ want zijt weerdich is indient opt Vrouwe meriteerden.

Ick salt seer geerne doē met goeder herten antwoorden Polinarde/ tot welcken eynde haer Palmerin bydе hant nam eñ ginck de Princesse te ghemoete/ die hy mette tranen over haer oogen loopende de Keyserinne presenteerden/ seggende: ghy zult by Me-vrouwe blijven terwijlen ick mijn volck in oorden stelle om uwen man te gaen soecken. Godt wil my gratie verleenen antwoorden de Princesse dat hy wederomme mach ghevanden worden/ maer ick heb vreese dat mijne groote zondē het selve sullen beletten. Me-vrouwe seyde de Keyserinne/ Godt is also machtich eñ goedertieren om hem te salveeren/ als hy gheweest is om u het leven te bewaren. Elacy zeyde zy waerom en is hy alsnu niet mede alhier-toch tselve soude my t'aldergrootste playsier zijn dat my opt overcomen mach: hy salder wel haest zijn (met de gratie van Godt) antwoorden de Keyserinne/ daerom vertroost ende verblijdt u Me-vrouwe ghelijck oft ghy in Assyrien waert/ ende al ist dat dit palleys niet te ghelijcken en is by de heerlichept vant hof van Babilonien/ soo en hoop ick nochtans niet dat ghy yet wes ghebreck sult hebben van al het ghene u gelieven sal te eysschen. Me-vrouwe antwoorden Archidiane/ ick weet wel uwe cortosie eñ goedertierenheydt seer groot te zijn/ als oock de ghene van mijn Heer den Keyser/ weshalven ick alhier ben gecomen om de selve te genieten in mijn groote ongeluck/ het sal alles ten besten comen/ antwoordē de Keyserinne: daerom bid ick doet wech dese rouclederen eñ laet u anderen aendoen.

Ick en salse niet afleggen indient u belieft Me-vrouwe seyde sy/ tot dat mijn Heer wederom gevonden is/ nochtans wist haer de Keyserinne met haer Jofvrouwen so wel te vertroosten dat haer de droefhept haers harten in een beter veranderdē/ dan haer clederen bethoonden

den / int verbeyden vande quade ofte goede nieuwmaren vanden Princen Olerike.

Hoe den Prince Olerike Wederom verlost word uytte handen vande Moren door de jonghe Ridderen die Palmerin op zee ghesonden hadde, ende vande vreuchde die tot sijnder comste binnen Constantinopolē was.

Het Cxxxv. Capittel.

SOo geringe als den Keyser vā de Princesse ghescheyden was/ ginck hy byden Hartoch van Mycene / ende Ptolomeus tot haer seggēde datse terstont souden doē wapenen vijftich Ridderen/ eñ die stellen in twee gaioenen / ende Colmelie/ Bellekijn/ Sergil Sone van Cardijn/ eñ de twee Sonen van Estebon(die den Keyser alle cortelingh Ridder geslagen hadde)met dertich Soldaten in een andere/eñ om cort te seggen hy dede wapenen omtrent vier hondert Man/ eñ die stellen in acht lichte Schepen om opde zijden van Propontides ende Bosphori den Prince te gaen soecken. Oock suldy weten dat den selfsten dach als Archidiane vant perijckel des waters gesalveert worden/den Zeerover Alibarbanco nae Natolien werts uyt was om te rooven / ende derhalven soo lange ghedreven wordt vanden wint / dat hy ten lesten quam ter plaetse daer vergaen was het Schip van Olerike/die hy van verre sach vlietē op een kiste met Maertren/ t'welck zijn kostelijcke pelterien/eñ daerom naturlijcke bermhertichept met hem crijgende dede hy hem visschē/ als den Prince albereets so veel waters int lijf ghelooppen was / dat hy daer aen meynden te sterven/ maer Alibarbanco dede hem terstonts ontcleden ende so wel tracteren als zijn eygen persone/om dat hy hem so costelijck toegherust sach/ eñ alsulcke rijcke waren bevont int coffer daer hy oplach / want hy derhalven dochte dat het een groot eer moste zijn. In sulcker voegen dat hy een heerlijck rantsoen van hem verhoopten te treckē/ maer wort overmits zijne ghevanckenisse noch meer verblijt om dat Olerike hem selfs openbaerden so haest als hy hem boven zijne hope uyt het perijckel des doots verlost sach/seggēde: O God almachtich hoe sal ick u ghenoechsaem connen bedanckē van dat u gelieft heeft met uwe oogen der bermhertichept aen te sien den noot vā uwe creatuyre. Voorwaer alle mijn ander verlies soude my u licht zijn/indien ick wederomme vercrijgen conde de Princesse Archidiane. Och Me-vrouwe wat groter ongeluck wort ons toegeordineert doe wy ons op zee begaven. Och wat sal ick tegen uwē Vader segghen die my uwe persone so affectueuselijcken recommandeerden int scheyden. Inder waerheyt ick sie geene middelē om my wederomme te presenterē in zijne presentie/ also en doedy doch niet zeyde Alibarbāco (dese clachte hoorende) want by Mahumet ick sal u den grooter Turck presenterē die des Soudaens dootelijcken vyant is/ eñ zal van u hebben t'ghene ick van hem sal willen eysschen/ ende meynden derhalven wederomme nae Natolien te keeren so geringe als haer de Zee gestilt hadde. Int welck doende/hy ontmoeten onse jonghe Ridderen by Palmerin uytghesonden/ daer van hy noch een goede buyte dochte te trecken / maer t'gebeurden hem heel anders: want Bellekin wort terstonts aende vlaggen kennende dat het Turcken waren / eñ seyde tot zijne Cameraten:mijn vrienden my dunckt dat wy zijn inde hande van dese duyvelsche

Zeeroovers ende Mooren daerom bid
ick u laet ons een yeghelijck ons devoir
doen/t'welck sy oock seer wel naquamen/
bevechtende so dapperlick t'schip van
Alibarbanco / dat tegens zijnen danck
Bellekijn met zijne vier Cammeraten
daer in quam / doende alsulcke dootsla=
ninge eñ bloetvergietinghe onder dese
Zeeroovers/ dattet een eyssinge om aen
te sien was/t'welck Alibarbanco in een
groote gramschap dede onsteken/waer=
om hy met een furie Bellekijn quam aē
vallen / om dat hem die een seer groote
schade in zijn volck gedaen hadde/waer
van hy hem meynden te wreecken/maer
Bellekijn gaf hem so geweldigen slach
opden helmet / dat hy hem voor sijne
voeten dede vallen / eñ niet noch een an=
dere dede by t'hooft van hem inde Zee
vliegē/ waer door sy haer terstōts in zij=
nen handen overgaven alle de reste / de
welcke hy vraechden ofter eenighe ghe=
vangenen int schip waren. Niet als een
mijn Heer antwoordē sy/die wy onlancx
leden op t'water hebben vinden drijven
op een Kiste met Coopmanschap van
Pelterie. Om welcke woorden hy een
verlanghen kreegh/ om den selven ghe=
vanghen te zien/ der halven hy eñ Coi=
melie alle de overgeblievene Zeeroovers
deden binden/ ende gingen daerna inde
Cameren / in eene vande welcke zy den
Prince op een Matras vonden ligghen/
soo seere verschrict vant groot gherucht
dat hy boven opt schip ghehoort hadde/
dat hy haer niet een woort en conde toe=
spreecken/maer sy die hem kenden dedē
terstont hare helmen af eñ quamen hem
omhelsen/ seggende: O goddelicke goet=
heyt eeuwelijc moet ghy gelooft zijn/ van
dat ghy ons ten eersten hebt doen ondt=
moeten den gheenen om wiens verlies
geheel Griecken lant beroert was. Heer
Olerike seyden sy / hertelijck willecom
moet ghy zijn. Och mijn vrienden (ant=
woorden hy) wie heeft u den last gegevē
om my te soeckē / wie heeft doch den bo=
de gheweest van mijn quade fortuyne.
Den Keyser seyden zy/is het te wetē ge=
comē van u vrouwe Archidiane/die hy
deur een goede fortuyne ontmoet is jae=
gende na t'hert. Mijn vriendē antwoor=
den hy/mach ick my betrouwen op uwe
woorden: Me-vrouwe isse int hoff? Jaese
voorwaer antwoordē Bellekijn/ eñ den
Bootsman die haer gesalveert heeft/ooc
aē dē welckē den Keyser albereets so ve=
le goederē gegevē heeft dat hy der al de
reste van zijn levē sal wel af comē varē.
Jc bidde u dan seyde dē Prince dat ghy
de zeylen doet optreckē/om so haest doen
lijck binnen Constantinopelen te comen/
want mijn hert en sal niet versekert zijn
tot dat ickse gesien hebbe/ so groote vre=
se heb ick voor t'contrarie van dat my
deur u versekert is. Jc en moet nemmer
harnars meer aendoen ofte sweert vue=
ren antwoorden Bellekijn: indien ic haer
niet ghesproken en hebbe voor dat ick
van daer scheyden/ende sult binnen drie
daghen de waerheyt van mijn segghen
moeten bekennen/ende met nemende het
schip vanden Zeeroover Alibarbanco/
voerense voort tot datse inde Haven vā
Constantinopolen quamen/alwaerse tot
haerder aencomste so grooten gherucht
maecten/ met trommen/fluyten / trom=
petten eñ Cornetten / datmen de geheele
stadt over hoorden/ waer door der veele
derwaerts liep om te sien wat sulcken
triumph bedudē/ eñ onder andrē mede
eenē Ridder die de Galeacen kennende
wort aende witte vlaggen/waerome hy
terstont by dē Keyser liep seggēde: Mijn
Heer / op dese ure hebben alhier ancker
genomen uwe jonge Ridderen die (so ick
denck) den Prince gevonden hebben/ oft
ten minsten een groten buyt vercregē/o=
vermits t'grote geruchte dat sy gemaect
hebben t'haerder aencomste met trom=

petten

petten eñ anders/ van welcke nieumaré den Keyser seer verblijt wordé/ eñ ginck terstont bijde Princesse Archidiane/ tot haer seggéde: verblijt u Mevrouwe/ ghy zult wel haest verseeckert worden vant leven des Princé uwé man/ want de jonge Ridders zijn albereets wederom in de haven. Tis wel mogelick mijn Heer antwoorden de Princesse: dat u volc hem gevonden oft eenige nieumaren vã hem verstaé hebben/ maer ic en can niet geloven dat mijné alderliefsté levendich is/ so lange als ic hem niet present en sie/ eñ hierentussché quamé de Ridders te lande/ eñ leydé den Prince in so groté pompe of het geweest ware dé Keyser in persone/ dé welcké sy te peerde vondé (veerdich om haer luydé te comen ontfangé) opde voorplaetse van zijn Palleys/ alwaer Olerike hem de reverentie dede/ eñ seyde: Mijn Heer u geluc te bové gaéde alle andere/ is oorsaecke (somen my sept) dat Mevrouwe niet verloré en is/ eñ heeft ooc gedaen dat ic mede verlost sy/ eñ haer comé besoecké ben. Daerom bidde ick u mijn Heere dat ghy my de waerh3 niet en wilt bedecké/ maer seggé oft de sake also gelegé is/ op dat ick wel haest voorts sterve/ of wederom volcomé leve: mijn seer beminde vrient (antwoorde den Keyser) mijn geluck (onder verbeteringe gesprokê) en is daer van geene oorsake/ maer alleene de eenighe goedertierenheyt van Godt/ die u hierinne so genadelijc geweest is/ dat ic wel wilde dat hem geliefden u gelijcke gratie te doen inde openbaringhe van zijn heylige Evangelie/ op dat ghy mocht afstant doen vande superstitie eñ sotternie des Alcorans/ valschelijck geinventeert door den Logenaer Mahumet/ eñ hem daermede nae Bellekijn ende Colmelie keerende seyde hy: Mijn vrienden/ ick bedancke u van de moeyten die ghy gedaen hebt/ eñ geve u luydé al t'ghene dat ghy die Zeeroovers ontnomen mocht hebben. Voorwaer mijn Heer antwoorden Bellekijn na dat hy hem ootmoedelijck gedancht hadde) ick en wilde niet zijn Heere vande beste stadt van Griecken lant voor dese eerste fortuyne/ d'welcke schijnt datse ons int beghinsel heel heeft willen favoriseren. Daer op Palmerin geen antwoort en gaf/ om dat hy den Prince seer gheaffectioneert sach zijn tot de visiteringhe van zijn alderliefste/ ende leyden hem derhalven terstont inde Camer van Archidiane/ die hem quam omhelsen so geringe alsse hem ontwaer worden/ ende hieten den anderen so lieffelijck willecom/ dattet scheen dat haere sielen haere lichamen verlaten wouden hebben om te vliegen int Paradijs/ ende aldaer altijts in dese geneuchte te leven. Dan daernae als de blijtschap de sprake plaets ghemaect hadde/ quam den Prince de Keyserinne groeten/ ende een knye op de aerde hebbende/ seyde hy tot haer: Mevrouwe u sal believé door uwe cortosie te verdragen mijn imperfectie van dat ick u voor eerst de reverentie niet gedaen en heb/ mijn herte was soo benaut inde absentie van mijn Princesse/ ende wordt daer door also verblijt in haere presentie/ dat ick op gene saecken en docht als opde tegéwoordige vreuchde/ ende uwe Majesteyt (seyde hy tot den Keyser) sal oock gelieven my te excuseren/ om dat ick soo verandert van sinnen was/ als ick opde voorplaetse tot u ghesproocken heb/ dat indien my yemandt van eene saecke ghevraecht hadde/ ick op de ander gheantwoort souhebben/ also seer was ick verlangende om wederom te sien mijn beminde Archidiane/ die hierentusschen in haer selven seyde: Verdrietinge quellinghen ende ghy ghedachten van de gheleden schaden ende ongheluckén/ die niet en dient als om de Personen te tyranniseren/ gaet alsnu gheheelick uyt mijn herte/ naedien ick sie den ghenen

daer alle mijn gheluck ende vreuchde aenhanght / ende haer daermet wederomme na Olerike keerdē seydese: Voorwaer mijn Alderliefste ick hadde alsulcke vreese van u niet meer te sien dat mijnen Gheest niet gherusten en condt/noch dach noch nacht / maer altijts in hem selven seyde: O ellendige Archidiane wanneer suldy wederom sien uwē Olerike? wanneer suldy hem eens wederom mogen kussen? wanneer suldy hem in uwen armen houden? eñ en waeret niet gheweest dat ick my somtijts yet vermaeckt hadde met u visioē te aenschouwen in mijnen gheest / voorwaer de bedroeftheydt die ick schepte in uwe afwesen/soude voor langhe mijn Ziele uyt dit lichaem doen scheyden hebben / om d'uwe te gaen soecken/maer alsnu ick u sie ende hoore mijn beminde alderliefste: nu zal de geveynsde vreuchde die ic dus langhe ghehadt hebbe / inde presentie van Me-vrouwe de Keyserinne met oprechter herte geschiē/ ende en sal mijn hert voortaen niet dencken als om u te gevallen recreeren ende behaghen/ met meer andere propoostē diese metten anderen/hielden ende worden terstonts int Palleys een heerlijck logijs voor haer toegerust / oock worden voorts voor haer ghemaeckt heerlijcke Cleederen nae de wijse van Assyrien / ende om cort te segghen/ den Keyser en dede niet als alle manieren bedencken daermet hy haer mochte vermaecken ende den tijdt in gheneuchte doen passeren / ende drie daghen nae de comste vanden Prince ende jonghe Ridderen arriveerden oock aldaer de anderen / die insgelijcx tot dese soeckinghe uytgevaren waren/ daer onder hen mede bevondē de Hartoghen van Saren / ende van Mycene die gecregen hadden twee Zeeroovers schepen van Alibarbanco. Des niet te min warense so toornich om niet gevonden de gene diese sochten / datse haer wanschten alsnoch in Turckijen te wesen/maer alsse by den Keyser quamen/ ende dat die haer openbaerdē den Prince mette jonge Ridderen al gearriveert te zijn. Soo antwoorden den Hartoch Eustace / my dunckt dat wy ons voortaen behooren te rusten / ende de jongen de avontuyren laten besoecken: Jae voorwaer seyde Ptolomeus / alle dingen vereysschē haer ordre/daerom moet oock een yegelijck zijnen tijdt hebben/ maer ick bid u zeyde den Keyser laet ons gaen besoecken den Prince Olerike/ die niet en wilde ghelooven dat Mevrouwe Archidiane noch int levē was/ voor dat hy haer in zijne armen verroeren voelde / ende by hem commende (seyde Ptolomeus) wel mijn Heer Olerike en woudy de jonge Ridders niet ghelooven / en vondy haer segghen niet warachtich? Soo warachtich mijn Vrienden antwoorden den Prince / dat ick haer daer van alle mijn leven lanck danck weten sal / ende bidde oock den almachtigen Godt dat hy my de middelen wil toestuyren om eens te mogen recompenseeren/de groote moeytē die ghy luyden voor my ende Archidiane aengeweynt hebt. Tis alles meer als ghe recompenseert seyde Ptolomeus/soo door onse vrientschap als door de weldaden die wy hier voormaels van u ontfangen hebben / ende hielden voorts alle gheneuchelijcke te samencoutinghen/ overmits een yegelijc zijn beste dede om den Prince ende de Princesse te recreeren/ sonderlinge den Keyser/ die (om te beter nieuwe tijdtcortingen te ervinden) ontbode alle de principaelste Jofvrouwen ende Ridderen van zijn Keyserrijck in sulcker manieren / datter so veele Heeren ende Jonckvrouwen quamen / dat Archidiane meynden alle den Adeldom niet alleen van Grieckenlandt maer vā

t'ghee-

geheel Europa aldaer vergadert te zijn/
ende van u te verhalen de steeckspeelen/
tornoyingen/ dansingen / mommerien/
commedien en̄ andere geneuchelijcke tijt
cortingen/t'selve sou een al te lange saec-
ke zijn/ maer segh alleene: dat de per=
sonen die de batementspeelen speelden/
het natureel so wel wisten te conterfey=
ten als oft de saecken inder waerheydt
alsoo gebeurt hadden / ende terwijlen
dese vreuchde aldus in Constantinopo=
len floreerden/ quamen aldaer aen drij
Schepen gelaeden met presenten ende
rijckdommen/die de Princesse Zerphi=
re ende haeren Broeder den Coninck
Maulerin seynden aen den Keyser ende
de Keyserinne/met twee groote Heeren
van Persen in Ambassaetschap / om te
vercrijgen de vrientschap ende aliancie
van Palmerin / overmits hem den
Soudaen schuldich gevoelden aende
injurie die hy Trineus door gevancke=
nisse gedaen hadde/ ende dese Ambas=
sadeurs in presentie des Keysers com=
mende/ worden grootelijcks verwon=
dert door dien datse in zijn geselschap
sagen soo grooten ghetal van Heeren
Princen / Graven / Princessen / ende
groote Vrouwen / ende maeckten daer
van de voorreden van haer legaetschap
die den eenen van haer luyden aldus
begoste. Seer gevreesden Keyser ende
Monarch van alle de Griecken landen/
ten is geen wonder dat uwe onderdanē
u bemmmen ende visiterē aengesien uwe
deucht ende vrome feyten also gewon=
nen ende bevreest gemaeckt hebben de
herten der vreemde groote Princen en̄
Heeren/dat daer van de eene partye niet
en doet als besich zijn om haere Ambas=
sadeurs te seynden in u Hof/ ende de an=
dere en dorven hen niet verroeren noch
eenige vergaderie van volck maecken/
also seere wordt den naem van Palme=
rin ontsien door geheel Asien: twelck seer
wel betuygen den grooten Turck / den
Calif van Siconiē ende de Successeurs
vanden Prince Amaran van Nigreen/
ende de liefste tot uwe aliancie wort ge=
noechsaem bewesen door den Soudaen
van Babylonien / waer van ic hier pre=
sent sie/de Dochter met haeren man: als
oock door den victorieusen Abimar Co=
ninc van Griske/ en̄ van Romate met
den edelen Maulerin / en̄ den machtigē/
Soudaen van Persen / mijnen Heere/
Man / vande deuchdelijcke Princesse
Zerphire / de welcke met haeren Broe=
der u seyndt drij Schepen ghYeladen met
seer veele excellente presenten / ende sy
met mijnen Heere kussen de handen van
uwe hooge Majesteydt / ende versoec=
ken seer affectueusselijck dat u wil gelie=
ven te vergeten het ongelijck den Prince
Trineus aengedaen mette gevanckenis=
se / doen hy bevonden wort int plucken
vande vruchten der liefde met de scho=
ne Aurencide / ende hoe wel dat eenige
Philosophē seggen dat de liefde de men=
schen met sotheyt begaeft / terwijlen sy
onder zijn dominatie zijn / so ist noch=
tans dat dese twee gelieven t'alderper=
fecste werck volbracht hebben / datmen
noch in langen tijdt in geheel Persen ge=
sien heeft / want daer van gecomen is/
eenen Sone die mijnen Heere niet en sou=
de willen overgeven om een geheel Co=
ninckrijck / ende is al out over de twee
Jaren / maer so schoon ende albereets
van so cloeckē geeste / datmen hem acht
zijnen Vader niet min in Ridderschap
te sullen gelijcken / als hy zijn Moeder
doet in schoonheyt. Ambassadeur mijn
vrient antwoorden den Keyser / om de
groote deucht en̄ cortosie die ick bevon=
den hebbe so inde Princesse Zerphire als
in haeren Broeder / accordeer ick u seer
geerne de aliancie die ghy begeert/maer
van een saecke bedroef ick my/ te weten/
dat den Sone vande Prince Trineus

(groote hope vande Chriſtenheyt) aldus ſal opgevoet worden / ende zijn jonckheyt paſſeren onder de Mahumetiſten/ ſonder te hebben kenniſſe van onſen ſalichmaker Chriſti. Want de luyden die inde jonckheyt hincken connen qualijck inden ouderdom recht gaen/ oft ſy ghevoelen altijts yet wat van haere Oude manieren/ ende aengaende de preſenten die my den Coninck Maulerijn eñ zijn Suſter ſeynden / die ontfangh ick als comende van mijne vrienden / ende ſal haer wederomme vande mijne ſeyndẽ/ op datſe mijne vrientſchap ghedachtich moghen weſen ghelijck ick de heure in mijne memorie gheprent hebbe / ende ſoo haeſt als dit antwoordt gheſchiedt was / dede den Keyſer toeruſten een Heerlijck Palleys voorde voor-ſeyde Ambaſſadeurs / om wiens conſten de beghoſte vreuchde ende recreatien niet en verminderden / dan vermeerderden hoe langher hoe meer / maer ghelijckt vant beghinſel der Werelt af tot noch toe geſchiet is/ dat bycans geene groote feeſten en zijn gehouden / daerop de leſte banckettẽ geene confiturẽ van droefheyt en waren/ alſo gebeurdent ooc binnen Conſtantinopolen/ gelijc ghy int navolgende Capittel hooren mocht.

Vanden afſlach, die den grooten Turck dede opt verſoeck van Libcade, om tegens Conſtantinopolen te trecken, eñ vanden troubel dieder in Conſtantinopolen verrees door den verrader Nardides neve van Tariſius, met Libcades, Menaden ende haer beyder Vader.

Het Cxxxvj Capittel.

PAlmerin was ſo medelijdent eñ goedertierent / dat hy de betooveringe van Malfade te niet gedaen hebbende) vryicheyt eñ genoechſame proviande / om wederom in haer landen te mogen reyſen/ gaf aẽ alle de ghene die door alſulcke betoveringhe int ſelve Eylant gehouden waeren / ſoo wel Turcken als Chriſtenẽ/ waer onder hem mede bevonde den Neve van Olimael/ Libcades ghenoemt/ die ten tijde als Agriole ghevanghen wort Trineus voor zijn deel vande buyt vercregẽ hadde: deſen Libcades hem wederom ſiende in zijn Lant / ende uyt het perijckel/ ende wetende den doot vanden grooten Turck ende van zijnen Oom / quam hem preſenteren voorden Sultan / die alſdoen ter tijdt regeerden / ſeggende: Mijn Heer ghelijck natuyrlijck alle Menſchen geneycht zijn tot het leetweſen van haere ſchade / alſo zijn oock alle onderdanen ſchuldich haere Heeren te kennen te gheven t'ongeluck ende de injurien diemen haer aendoet. Dit ſeg ick om dat uwe Maj. noch niet ghewroken en heeft den doot vanden overleden deuchdelijcken Prince uwen Broeder/ (wiens ziele ruſt inde armen van Mahumet) valſchelijck omghebrocht door eenen Palmerin genoemt/ noch de vermoordinghe van wijlen mijnen Oom/ die de volghenden dach oock t'leven benomen wordt / met een groot deel andere courragieuſe Ridderen/ eñ op dat uwe Maj. niet onbekent en blijve vande ſake ſoo verſeker ick u dat deſen Palmerin die de Princeſſe Agriole met nam den Neve is vanden Keyſer van Grieckenlant/ ende zijne Cameraten den eenen dẽ Sone vandẽ Keyſer van Duytſlant/ eñ d'anderẽ alle Prinsẽ eñ Griecksche Heeren die om Turckyen te beſpieden alhier gecomen waren/ daerom dunct my dat uwe Majeſteyt (als al nu van andere Heeren in vrede ende ſeer machtich zijnde) behoort te vergaderen een machtich Leger/ eñ indien my daer over den laſt bevoolen wort ſoo ſweer ick by Jupiter

piter veerdich te zijn eenen quaden doot te sterven / indien ick niet en gerake tot mijn meyninge int vernielen van geheel Grieckenlant: wy zijn gedachtich ant-woorden den grooten Turck / dat uwen Oom alsulcke incomste dede int Huys van onsen overleden Broeder / als ghy tegenwoordich wilt doen in onse. Maer ick sweer u byden hooghen God dat wy ons beter voor de Verraders wachten sullen dan hy gedaen heeft / uwen Oom heeft last gehadt om tegens de Christenen te trecké wat isser wt gevolcht / anders dan den doot van zijnen Heere eñ een wonderbaerlijcke confusie & ende van u soude oock des-ghelickx moghen gheschien. Daerom maeckt u opstaende voet uyt ons hof / want en waert niet datmen ons soude moghen lasteren met eensame van alte groote wreetheyt / ick soude op dese ure u Lichaem in stucken doen houden / ghy Verrader die ons een saecke comt raden die ghy niet ten eynde en soudt connen vuyren / als tot u eñ onse schande / ghy behoordé eerst het eynde aen te mercken / ende acht te nemen op de ghene die teghenwoordich in Grieckenlant regieren / derhalven gaet wech ghy Verrader / ende en comt nimmermeer weer onder ons ghesichte: Of Libcades van alsulcke woorden verbaest ende verschrickt worden / daer en denck ick niemandt aen te sullen connen twijfelen / ende siende dat hy anders niet en conde proffiteeren / vertrock hem wederomme int huys van zijnen Vader / broeder vã Olimael / eé vande aldergrootste Tovenaers van gheheel Turckyen / aenden welcké hy sijn clachten dede / seggende: dat hy lieven soude verliesen oft den grooten Turck bethoone dat hy geenen Verrader en was / eñ weet ghy in wat manieren Vader seyde hy / ick ben vastelijck gheresolveert my voor eenen Christen uyt te gheven / ende so veele te weghe te brenghen / dat ick den Keyser Palmerin vant leven helpe / ende als dan soo sal den grooten Turck geen quaet vermoeden meer op my hebben / maer my veel meerder weldaets bewijsen als opt mijnen Oome ontfinghe van zijnen Broeder. Mijn Soone antwoorden zijnen Vader t'is onmoghelijck voor u te volbrenghen alsulcke voorneemste.

Die niettemin seer wel sal commé uytgericht worden by uwen Broeder Menaden / maer hy is noch te jonck / dan alst tijt sal zijn soo sal ick u t'selve openbaeren ende u oock selfs gheleyde doen / ick biddet u seer ootmoedelick seyde Libcades / want ick noyt ruste genieten en mach / tot dat ick den Keyser Palmerin met de selfste munte betaelt sal hebben / daer hy den overleden grooten Turck met geloont heeft: In welcke begheerte zijns Soons desen ouden Grisart seer neerstich was / oversiende hierentusschen alle zijne Boecken / die vande Astrologie, Divinatie, Magie, ofte nigromantie tracteerden soo van Zabulus, Orpheus, Hermes, Zoroastres, Circe, Medea, Alphonsus, Bacon, Apollonius, als anderen die inde swerte speculatie gheschreven hebben / die hy alle soo langhe las ende herlas / ende soo wel zijne waeckinghen / ende besweringhen dede / dat hem eenen Gheest ten lesten quam openbaeren de feeste diemen in Constantinopolen hielde / waeromme hy me na den Ridder dede slaen / eñ ging met hem eñ zijnen anderen Soone Libcades te Schepe tot haer segghende: mijn kinderen ick neem u met na Constantinopolé / alwaer wy door mijn conste eñ wetenschap binnen dry dagé sullé arriveren: derhalven zijt ghedachtich den doot vã uwé Oom / dé tijt is gecomé dat wijse sullen connen wreecken / eñ tot het selve te doé / [illegible] ons helpen ceené groté

Christen Heere die wy inde haven zullẽ vinden / mede aldaer comende om dese selfste oorsaecke/ende hier met dedẽse de Anckeren lichten eñ voeren in Zee met sulcken geweldigen wint oft al de duyvelen inde seylen geweest warẽ. In sulcker voeghen/ datse op de selfste ure inde haven van Constantinopelen quamen als Nardides oock aldaer arriveerden/ welcken Naridides eenẽ broeder was/ vande twee verraders Promptaleon eñ Oudin /, die van Palmerin ende Frisol (om de saecke des doots van Carisius) overwonnen worden ghelijck ghy hier boven hebt moghen verstaen/ ende waren alle drie kinderen vanden Hartoch eñ Hartoginne van Ormedes. Welcken Hartoch alsoo vergramt wordt over de doot van zijne twee Sonen/dat hy harẽ Broeder Nardides (inden ouderdom van seventhien oft achthien Jaren zijnde) dede beloven/dat hy de Ridders ooren soo haest niet ontfanghen en soude hebbẽ/ oft hy soude binnen Constantinopelen reysen/ende indient moghelijck waer den Keyser met Frisol ombrenghen/waer toe desen Nardides zijn uyterste beste dede / want drie jaeren hier nae (als hy ghetrout hadde de Dochter vanden Coninck van Polonien) beghaf hy hem op Zee met veertich Ridderen alleene/geresolveert zijnde tot het eynde van zijne begheerten te geraecken deur campvechtinge ofte verraderie/ eñ voer te dien eynde so langhe dat hy aen Constantinopelen te Lande quam/ ten tijde als boven verhaelt is/ende als hy avontuyre den Vader van Libcades sadt en speculeerden boven op zijn achter-schip/ ende Naridides op't zijne sach ghaen wandelen/ vast praecktiserende op zijne Verraderie / waerom den Turck tot hem seyde: Mijn Heer ick soude u geerne spreecken ende tot u proffijt indient u beliefden my twee ofte drie woorden int secreete te hooren / seer gheerne antwoorden Nardides/ende sal daeromme selfs tot u comen/ volghens t'welck hy hem vandt eene Schip op't ander voegden/ ende ghinck met den Turck inde Camer daer Libcades ende Menaden waren / alwaer den Nigromandt tot hem seyde: Heer Nardides ten is niet van nooden dat ghy voor my uwe saecken bedeckt/ want ick weet seer wel dat ghy expresselijck uyt Polonien ghescheyden zijdt met veertich van uwe Ridderen alle in Coopmans Clederen toeghemaeckt om te vernielen den Keyser overmits de injurie die hy u ghedaen heeft aende Persoonen van uwe Broederen.

Maer indien ghy my ghelooven wilt ende voortvaren deur de middelen die ick u sal openbaren / soo sult ghy sonder twijvel gheraecken tot de eyndinghe van uwe begheerten. Voorwaer antwoorden Nardides met dese woorden verwondert ghy my boven maten seer/ want daer en is niemant in mijn schip die mijn fantasie openbaer is/ ende ghy weet my die te verhalen / maer wel aen nae dien u de saecke kennelijck is / soo zoudet een sotheydt wesen die voor u te willen ghevevnsen / daerom seght uwe meyninghe ende ick sal toehooren. Desen avont zeyde den Turck sal den Keyser inde groote Saele van zijn Palleys eten met den Prince Olerike/ de Princesse Archidiane / den Coninck van Sparten / de Coninghinne van dien ende andere groote Heeren ende Princen / ende salder derhalven soo veel Volcr zijn / datmen gheen achten zal nemen op de vreemdelinghen dieder incommen/soo dat ghy ende mijnen Soone Menaden u beyden zult mogen wapenen/ int Palleys gaen ende den Keyser dooden/terwijlen ick ende Libcades u sullen verbeyden aende poorte / ende

in dien ghy aende zelven (nae dat t'seydt gheschier is) oock eens wederom gheraecken meucht / soo en isser gheen van allen die u sal connen vervolghen / soo groot is het beletsel dat ick haer aldaer bereyden sal / t'is wel waer datter inde Saele eenen Voghel hanght die eenen Mussabelijn alsoo besvvooren heeft / datter niemandt indt Hof commen en can om den Keyser quaede oft ghoede nieumaren te brenghen / oft den selven Voghel gheeft het hem te kennen deur zijnen sanck oft eysselijck geroep / maer en hebt gheen vreese / slaet vryelijck / niemandt en salder ghewapent zijn / soo dat ghy lichtelijck wederom uyt sult connen commen. Mijn vrient antwoorden Nardides / gheluckich sy de ure dat ick u gevonden heb eñ gelooft vryelijck dat ick u gheven sal alsulcke recompensie dat ghy ende den uwen altijdt rijck zult zijn / indien ick den Keyser t'leven mach benemen / ende dat ghy my daernae wederom in verseeckerde plaetse brenghen meucht.

Ick en begeere anders geene recompensie seyde den verrader als den doode des Keysers / hebt ghy slechts alleen eenen couragieusen moet / ende in somma als den avont ghecommen was / stelden heur alle dese vier verraders inde wapenen / bedeckten haer met mantels ende ghinghen tot aent Palleys aende poorte vant welcke verbleven Libcades eñ zijnen vader / die aldaer sulcke betooveringe dede / dat alle de ghene dieder uyt quamen terstonts in eenen vasten slape op d'eerde neder vielē / terwylē Nardides eñ Menaden haer soo wel onder des Keysers volck eñ dienaren wisten te vermengen / datse ten lesten inde Saele quamen / alwaer t'haerder aencomste den vogel terstont seer eysselick bestonde te crijten / eñ alsoo met zijnē beck op zijn borst te byten / als oft hy zijn eyghen hert uyt het lijf hadde willen rucken. Och Godt seyde den Keyser (dit siende ende hoorende) wilt my aensien in bermhertichheyt / het gecrijs van desen Vogel voorseyt ons een groote quade Fortuyne. Mijn vrienden zeyde hy tot de gene van zijn garde / gaet rasschelijck besien of hier eenighen vreemdelinck is / maer nauwelicx en hadde hy sulcx uytgesproken oft Naridides bekenden aen dese woorden / ende den rijcken stoel daer hy in sat dat het den Keyser was waeromme hy zijn sweert uyttrock ende docht hem thooft af te slaen / t'gheene Godt niet en wilde toelaten / want den Keyser bedeckten hem met een goude koppe / die den schencker hem effen ghelanght hadde / maer den slach was soo geweldich datse den gouden kop van een hiel / ende maeckten hem noch een groote ende diepe wonde int hooft. Olerike die aē d'ander zyde vande tafel was dit siende / spronck haestelijck op / ende viel den verrader om den hals / twelck nochtans so geringe niet gheschien en conde / oft den Keyser hadde vā Nardides noch al bevoorens twee seer periculeuse steecken ontfanghen / ende so geringe als Olerike hem de ermen bestonde te houdē / ructen Menaden zijn sweert uyte scheyde / ende sloech so dapper op dē selven Prince dat hy sonder twijvel zijn leeven soude gelaten hebben / sonder de hulpe van Ptolomeus die Menaden om d'ermen viel. Hierentusschen ruckten den Hartoch Eustace / Nardides zijn sweert uyte vuyst eñ sloech hem so gheweldich opt hooft dat hy hem ter eerden dede nedervallen / ende ruckten met de hulpe van Bellekijn (die daer toe ghelooppen was) voorts zijnen helm af / eñ hiel hem thooft vanden lijve / maer daer met noch niet te vreden wesende / gaf hem so veele slagen ende steecken nae zijnen doot / dat hy twee edelluyden daerontrent zijnde me-

de quetsten. Hierentusschē gaf Bellekijn (die onlancx gedoopt was ē den Keyser bemijnden zijn eygen Vader) Menaden die vanden Hartoch Ptolomeus gehouden wort / so vele steeckē van achteren met eenen ponjaert deur de tsamenvoechselen van zijne wapenstucken/ dat hy hem doot ter eerden dede nedervallē/ tot hem segghende: Ghy verrader wat profiteert u al nu uwe verraderie/ ghy sultse met het verlies van u leven betalē die als doen hadde sien ontwapenen de twee verraders/ men soude teffens ghehadt hebben playsier ende medelyden/ met sulcken affectie gingen de Ridders daer toe int werc/ maer haer yverichept en was geensins te gelijcken byde toornichept vande twe Princessen Polinarde ē Archidiane/ de welcke als rasende Leeuwinnē (die haer jongen verloren hebben) op de twee doode lichamen vande verraders/ vielē met sulcke furie/ datse haer de herten uyte lijven geruckt soude hebben/ in dienmen haer daer niet van ghetoghen en hadde/ waer na Polinarde van haer wierp alle haer verguldinghen/ Bagghen/ Ringhen/ Halsbandekens/ Bracceleten/ Lanpers ende voorts alle haer Cieraet/ oock bestonde sy haer costel kleederen deur onpatientie van een te rucken / alle wreethept te gebruycken/ teghens haer blonde hayre/ in schoonhept het gout te boven ghaende/ als oock teghens haer delicate ende schoone aenghesicht/ ende viel in sulcke mistroostichept (den bebloeden Keyser noch opde plaetse liggende) om den hals ende seyde: Och mijn alderliefste/ uwe wonden en doen my geene mindere pijne aen als u/ want indient ghebeurt dat u de ziele verlaet/ soo en sal de mijne oock niet langher de werelt hanteren. Mijn vriendinne antwoordē den Keyser: hout op u weenen ende comt my den lesten adieu seggen/ want de ure is hier dat wy sullen moeten scheyden/ ick heb soo veel bloets verloren dat my 't leven verlaten moet/ ende nauwe lijcx en hadde hy dese woorden uytghesproken oft hy gevoelden eenighe flauwichepdt / waeromme hy met luyder stemmen riep: O mijn Godt zijt my ghenadich/ ende wilt mijn ziele ontfangē / ende hier met beswijmden hy ende de Keyserinne boven op hē: In sulcker voeghen datse de handen oft voeten niet meer en verroerden als een die overleden is. Oock hielde Archidiane sulcken droevigen ghelaete (om datse meynden haren Olerike ter doodt toe ghewont te wesen) dat niemandt haer stillen en koste. Ende hierentussehen quamen alle de Keyserinnen/ Princessen ende Jofvrouwen / alsoo verschrickt wordende (siende haere vrouwe in soo deerlicken state) als ofmense alle ter doot veroordeelt hadde/ maer sy worden seer haest vertroost/ gelijck ghy voortlesende sult moghen hooren.

Hoe Musabelijn (wetende deur zijne conste de verraderie diemen den Keyser doen soude) hem te hulpe quam ende t'gene daer over ghebeurden.

Het Cxxxvij. Cappittel.

DEn Nigromant Mussabelijn (daer hier te voorens van verhaelt is) was den selfsten dach als dese troublen in des Keysers van Constantinopelen Hof geschiedē/ by avontuyren oversiende zijne boecken/ Metaphisicam ofte van saecken boven den loop der natuyren tracterende/ ende practiseerden daer in soo wel sijne wetenschap dat hy by hem dede commen twee van zijne Nachtegalē/ daer van men de weergade vindt inde Helle/ eene vande welcke tot hem seyde/

dat

dat den Keyser Palmerin met den Prince Olerike ende haere twee Princessen vandien dach haer leven souden eyndighen / soo verre hy haer niet te hulpe en quam. Mussabelijn dit hoorende / wapenden hem terstont met alle zijne wapenen / ghelijck hy dede doen hy Trineus secoureerden / ende dede de twee geesten lichamen vande locht aennemen gelijck als Reusen / met furieuse ende eyselijcke aengesichten. In sulcker maniere dat haer noch menschelijcke / noch beestelijcke creatuyre sonder verschricktheyt aensien en mochte / ende van dese twee cloecke voerluydẽ liet hy hem in een seer gheringe tijt binnen Constantinopolen vuyren / alwaer hy een groote tortse van selfs voor hem dede gaen / ende ginck alsoo met zijne brave Camerlingen naer Palleys / maer in sulcke stillicheyt datter noch Vrouwe noch Man en was die niet en vreesden van te vergaen door dẽ grooten donder eñ blixum die t'haerder aencomste gebeurden / eñ worden Mussabelijn seer haest siende den ouden Turc die aende poorte wachten / tot den welcken hy sprack: Ghy valsche Verrader moest ghy u teghens den ghenen stellen die ick in mijn bewaringhe ghenomen hebbe. Lustich mijn Cameraten (seyde hy tot zijne twee Edele Pasien) dat hy ghecortiseert worde naede maniere van Plutonis hof / dan bewaert hem my levendich / want ick wil hem een pijne aẽdoẽ duysentmael erger als de doot. Als dese twee hovelinghen dit hoorden / begosten sy dẽ Turck te caressieren / maer weet ghy in wat manieren ghelijck de straet maeckers haere steenen doen alsse die nederstampen / waer van den verrader seer verschrickt worden / meynende toevlucht te nemen tot zijne toverye / eñ veranderden hem in een Serpent. Tis te vergheefs seyde Mussabelijn / want ick sal u te deser uren bethoonen dat ick hier in veel grooter meester bẽ als ghy / ende beswoer hem also dat hy noyt wederom veranderen en soude moghen de forme die hy tegenwoordich aengenomen hadde / waerna hy twee goude ketenen nam / die hy aen zijnẽ hals hadde / ende maeckten daer van twee halsbanden / eenen voor den Serpent / ende de ander voor zijnen Soone Libcades / ende bevelende haer zijne twee wachters / ginck hy inde Sale met den helmet vant hooft ende t'rappier inde handt / seggende tot de Ridders: mijn Heeren den verrader die u dese verstoornisse aẽgedaen heeft is ghevangen / daerom verblijt u ende zijt goets moets / uwen Heere en is niet doot / maer leeft / ende sal noch leven / ende ten spijte vande nijdicheyt meer floreren dan hy oyt gedaen heeft. Maer den Princen desen onbekẽden ende gewapendẽ Ridder siende / en hielden haer niet al te seer verseeckert / niettegenstaende zijne geloften / dan Colmelie eñ Bellekijn worden hem kennende eñ liepen hem omhelsen: Och mijn Heer seyde Colmelie / hoe wel sydy te pas gecomen. Vader seyde Bellekijn nu ick u sie nu ben ick uyt alle vreese / comt doch haestelijck te hulpe Me-vrouwe Polinarde / het is een erbermenisse om haer te aenschouwen. Om welcke woorden Mussabelijn de Keyserinne (die t'aengesicht geheel becrabt ende mismaeckt hadde) omhelsden seggende: Mevrouwe waer is uwe wijsheyt ende verstant / laet dese sotte gelaeten / mistroostingen ende gecrijt voor t'gemeyne volck / uwen Heere en heeft geen perijckel / ende sal wederom ghesont ende wel te pas zijn binnen dry daghen. Doet haer van hier brengen seyde hy tot den Hartoch Eustace / ick verwonder my / hoe ghy hebt connen lijdẽ datse haer aldus misinaect heeft. Voorwaer mijn Heer antwoorden den Hartoch / alle de Menschen

der werelt en soudē haer daer voor niet hebben mogen bewaren. Oock vreesden een yegelijck van haer te misdoen/ eñ dit seggende/ nam hyse in zijne armen ende droech haer in haer Camer alsnoch soo swack eñ flau zijnde/ datse niet een woort geantwoorden en conde/ waerna Mussabelijn met de hulpe van zijn Soone eñ vanden Hartoch Ptolomeus den Keyser op een bedde brochte/ ende stelpten zijne wonden met een kostelijcke Salve/ ende laefden hem met een weynich vant water/ daer van de Princesse Zerphire genesen was/ t'welck den Nigromant in een cleyn Christalinen Fioeltgen met gebracht hadde/ ende en hadde den Keyser t'selve so geringe niet in zijnen mont ontfangen/ oft hy quam wederom tot zyn zelven/ ende de oogen opendoende seyde hy: Och mijn Godt/ hoe groot is uwe genade te mywaerts/ sonderlinghe om dat ghy toeghelaten hebt dat Mussabelijn die van een verre contreye is/ my is comen helpen in mijnen noot. Och Mussabelijn mijn vrient/ wat playsier heb ick u oyt gedaen/ t'welck u gheneycht heeft tot my te bewijsen al sulcke weldaet als dese die ic nimmermeer ten vollen bekennen en mach. Mijn Heer antwoorden Mussabelijn/ ick ben tot uwaerts gehouden by soo veele manieren/ dat indien ic anders gedaen hadde/ men my soude hebbē mogen achtē voor den alderondancbaersten van alle menschen/ ende hiermet bestonde hy zijne quetsuyren wederomme te vrijven/ met eenich sap van beswoorene cruyden/ ende seyde daernae tot de omstaende Princen ende Ridderen. Mijn Heeren laet ons uytte Camer gaen/ eñ den Keyser alleen laeten/ op dat hy mach rusten/ over morgen zuldy hem wederom sien in volcommen ghesontheyt/ ende so haest alsse uytte Camer waren/ ginghen alle de Princen ende Heeren den Nigromant eerst wellecom heyten/ hem een reverentie aendoende als oft hy den grootsten Prince van geheel ertryck geweest ware. Daerop hy haer antwoorden: mijn Heeren eenen simpelen Ridder als ick ben/ en staet alsulcke eere niet toe/ eñ indien ick eenighe saecke gedaen heb die u aengenaem mach zijn/ die is alleene gesproten uyt schult ende de voor/ ende derhalvē en ben ick daer van geen lof weerdich/ maer ick bid u/ laet ons de anderen gaen secourieren/ ende alsdoen ginck hy vertroosten de Princesse Archidiane/ ende verbont in haer presentie haeren Man ende de twee Ridderen/ die by ongeluck vanden Hartoch Eustace gequetst waeren/ als voorghesept is/ ende dede de selve gewonden daerna alle dry in haere Cameren brengen om te rusten tot den volgenden dach/ inden welcken hy de Lichamen van Nardides ende Menaden door de vensteren liet smijten voor het ghemeyn Volck/ t'welck riep datmen u stitie soude doen over de Verraders/ ende haer segghen oft haeren Heere doot was. Neen antwoordē Mussabelijn ghy zult hem morgen wederom gesont sien daerentusschē doet mette verraders t'ghene u gelieft/ siet daer haer vileyne lichamen/ de welcke t'ghemeyne volck terstonts in meer als duysent stucken hielden/ ende in een groot vuyr verbrandē. Dit geschiet zijnde/ dede hy Libcades in een stercke gevanckenisse brengen om hem den Keyser te presenterē als dien genesen soude zijn/ waernae hy door zijne twee Pagien de Serpent aent ketten dede leyden tot opde groote plaetse vant hof/ alwaer hy door zijne const in een ooghenblick stelden een colomme van Marmersteen met een yesere couwe daer boven op/ ende zeyde tot den ouden Verrader (die zijn forme aldus verandert hadde) ghy onsalighe creatuyre/ soo lange als

den

den Keyser int leven blijft / so sult ghy de-
se ghestaltenisse moeten ghebruycken/
ende tot u meerder pijne niet sterven/
ter tijdt toe den hooghen Godt tot hem
roept den ghenen die ghy meynden te
dooden / ende soo haest als hy dit ge-
seydt hadde / wordt den Serpent aen
een eyseren ketteten gheslooten / ter
plaetse geordineert by den Nigromant/
ende dat door zijne twee Dienaren die
voorts hiernae verdwenen / maer die
(terstonts als t gemeyne volck dese saec-
ke cundich was) ghesien hadde in wat
manieren sy den ghetransformeerden
Turck met vuylicheyt / dreck ende stee-
nen gingen beladen/die soude voorwaer
wel hebben moghen seggen dat het een
nieuwspeel geweest hadde / want den
Serpent wierp uyt (om haer te verveer-
ren) vuyr van achteren ende van voo-
ren / beet op de tanden/grinden gelijck
eenen ouden Aep / ende thoonden alle
de leelijcke gelaten die hy condē bedenc-
ken. In somma t'gerucht van dit mon-
ster worde also versprept/datter in meer
als hondert mijlen int ronde niemant en
was die voor een goet Cammeraet met
mocht/indien hijt niet ghesien en hadde.
Maer op dat wy niet te wijdt uyt het
hof des Keysers lopen / soo sult ghy weten
dat noch Heeren noch Jofvrouwen de
Keyserinne in geender manierē en con-
den vertroosten ofte te vreeden stellen/
waerom haer Mussabelijn ginck visi-
teren / ende haer by de hant nemende
leyden hy haer tot by den Keyser/ den
welcken sinder dat hy hem verbonden
ende van hem gegaē was noch niemant
aengesproocken en hadde. Ende also
Mussabelijn hem alsnu wacker vonde
ende geheel versterckt vant water dat
hy hem ingegeven hadde / seyde hy tot
de Keyserinne/ Me-vrouwe siet nu oft
ick een leugenaer geweest zy/en is uwen
alderliefsten niet wederom blijde/ vroo-
lijck ende galiaert : derhalven wilt u
oock verheugen ende niet meer bedroe-
ven. De Keyserinne seer blijde ende
wel te vreeden wordende door dese goe-
de aventuyre van haeren Man/ginck
hem so affectueselijck cussen als ofse
hem in thien Jaeren niet gesien en had-
de / maer als den Keyser haer Aensicht
also becrabt eñ mismaect sach zijn/seyde
hy / mijn alderliefste waerom heb dy be-
staen te verergeren tghene de natuyre so
perfectelijck in u geordineert hadde bo-
ven alle andere vrouwen / ende waerin
mijn hert hem verblijden / vertroosten
ende geheelijcken rusten! alwaert schoon
dat my t'leven verlaten hadde so en sou-
dy alsulcke wreetheyt niet hebben beho-
ren te gebruycken over u eyghen selfs.
Mijn Heer antwoorden Polinarde ver-
seeckert u vryelick dat ick u in sulcken
geval seer haest gevolcht soude zijn/wāt
mijn hert(t'welck geene vreuchde en can
scheppen als in uwe presentie)soude seer
geringe in droefheyt moeten vergaen/
alst verloren hadde de oorsaecke van al-
le zijne blijtschap / die my de benijdende
schelmen meinden te ontroven/ zijt daer-
omme ghedachtich seyde Mussabelijn/
dat met de wassinghe van yemants fa-
me/ glorie ende voorspoet ooc vermeer-
dert de nijdicheydt van anderen/ om die
wederom te niet te doen / daer van Ale-
xander Magnus eñ Julius Cesar seer
goede exempelen zijn. Derhalven hebt
voor ooghen mijn Heer (seyde hy tot dē
Keyser) dat ghy soo seer niet bemint en
wort van de eene oft ghy zijt oock mede
gehaet van de andere/ eñ doet uwe gar-
de voortaen neerstiger besorgen / maer
wat aenlangt de mismaectheyt des aen-
sichts van Me-vrouwe die sal wel haest
genesen zijn door t selfste middel daer met
de Princesse Zerphire geholpen worden/
eñ om sulcx te wege te brengen dede hy
de Keyserinne haer aensicht wasschen
ende

ende vrijven met de reste vant Water dat noch in zijn phioltgen was/ uit welc doende sy wederom vercreech haer eer-ste schoonheyt/ ende worden noch veel schoonder/ oock dat so wel haer als den Keyser seer wel behaechden. In sulcker manieren/ datse beyde den Nigromant daer van hooghelijck bedanckten. Me-vrouwe (seyde Mussabelijn) wy sullen van hier moeten gaen om dat de Medi-cijne/ die ick gisteren tot mijn Heer ghe-bruyct hebbe haer werckinge noch niet geheel geeyndicht en heeft/ waerom sy den Keyser wederomme alleen lieten eñ gingen besoecken de Princesse Archidi-ane met den Prince Olerike/ die van zij-ne wonde niet meer en sach oft voelde als oft hijse niet ontfangenen hadde/ eñ so haest als Archidiane de Keyserinne sach/ seydese tot haer: Me-vrouwe al ist dat/ dat mijn Heer Olerike gesont is/ so en can nochtans mijn quade Fortuyne niet geheel te niet gedaẽ zijn/ indien mijn Heer Palmerin niet volcomelijck gene-sen en is/ daerom wilt my doch seggen hoe hy hem gevoelt. Seer wel Mevrou-we (lof sy den oppersten Schepper) ant-woorden Polinarde/ t'welck ghy mo-gen met uwe eygene oogen sien zult mo-gen/ want so lange moet hy alleen blij-ven/ ende dit seydese om dat den Nigro-mant haer te kennen gegeven hadde/ dat den Keyser veertich uren moste rusten/ de welcke so haest niet geeyndicht warẽ/ oft Mussabelijn brocht hem wederom voor alle de Princen/ in wiens presentie hy ginck sitten in den selfsten stoel daer in hy gewont was worden/ ende aldaer wordt Libcades gecondenneert/ ende volghens de selve condemnatie ghelept inde groote plaetse vande Stadt/ ende in zijne volle Wapenen gelijck hy die aen hadde doen hy ghevanghen wordt/ aen handen ende voeten met yseren kettenẽ ghesloten in eenen yseren stoel/ ende van langher hant alleynskens levendich ge-brant/ eyndende alsoo seer miserabelijck zijn leven.

Hoe den Coninck Florendos, Griane, Frisol, Hermide ende de Ambassadeurs van Duytslant binnen Constantinopolen quamen om het ongheluck dat den Keyser Palmerin overcomen was.

Het Cxxxviij. Capittel.

DE nieumaren van dit ongeluck des Keysers worden in eenen seer gheringhen tijdt versprept door gheheel Grieckenlant eñ Vngarien/ in sulcker manieren dat den Coninck Florendos zijn Vader ende de Coninginne Griane zijn Moeder daer van veradverteert worden tot haere groote bedroefferisse/ ende sonder wij-ders nae de saecke te vernemen/ stelden-se haer met haer hofghesin opwech om nae Constantinopolen te trecken/ rey-sende nacht eñ dach in seer grote moey-ten ende verdriet/ tot datse door de pos-ten vernamẽ dat den Keyser wederom-me bestonde te ghenesen/ den welcken verstaen hebbende de comste van zijn Vader ende Moeder/ reet haer luyden te gemoete/ vergeselschapt wordẽde van den Prince Olerike/ Archidiane ende Mussabelijn zynen Medicijnmeester/ eñ so veer als den Coninck zijn Soone af-sien conde/ gaf hy zijn peert de spooren/ ende quam hem met vollen loope omhel-sen/ seggende: Och mijn Sone indien de Verraders tot haere meyninge geco-men waren/ hoe soude mijn hert hebben moghen verdragen de groote droefheyt die ick daer over soude hebben moeten ontfanghen: Ende hierentusschen quam de Coninginne daer oock by/ tot hem

seggende: Mijn beminde Sone wie waren dese schelmen die u soo verradelijck quamen overvallen/voorwaer indien icse tegenwoordich in mijnē handen hadde ick souse t'aensicht verscheuren. Och Godt soudy alsulcken eynde moeten hebben nae dat ghy verdragen hebt soo veele moeyten/geleden so vele quellingen eñ verdriets/negen oft thien Jaeren geweest als een simpel soldaet/ende sonder ophouden gewandelt in coude eñ hitte/de deuchdelijcke verdegent/ de gevangenen verlost/ ende de Slaven in vryicheyt gestelt hebt. Nu sien ick wel/dat hoe yemant meerder eeren / eñ meerder goederen heeft/ hoe hy oock meerder bespiet wort van de periculen ende nijdicheyt. Me-vrouwe antwoorden Mussabelijn ghy cont hier aen seer wel bekennen datter in dese werelt gheen versekertheyt te vinden en is/maer dat de eenige ruste van den Mensch eerst nae dit leven te verwachten staet. Och Mevrouwe(seyde Archidiane na datse haer een reverentie gelijck oft haer Moeder geweest waere gedaē hadde) wat soude ghy geseyt hebben indien ghy de verraders hadt sien houwen ende steecken? uwen Sone beswijmt zijn / u Dochter byeans uyt haer zinnen/ ende t'ghcheele hof in troubel / voorwaer daer en was so harden hert niet / t'welck byeans met en smelten in tranen / wat soudet uwe aldaer gedaen hebben ? maer alsmen wy verlost zijn vande oorsaecken van alle alsulcke droefheyt/so laet ons/ ons verheugen eñ verblijden / met meer andere propoosten die zy te samen hielden terwijlen dat den Coninck eñ Conincginne geleyt worden naer hof vanden Keyser/ die(door den raet van Mussabelijn) aen de poorten vande Stadt ende vant Palleys hadde doen stellē een nieuwe wacht (boven de gewoonlijcke) van vijf hondert gewapende mannen / eene vande welcke hem quam seggen (opde selfste tijt als den Coninck van Macedonien effen ingecommen was) mijn Heer den Coninc vā Ungariē met zijn Conincginne Hernide zijn alhier op staende voet gearriveert om van u we Ma^ts. ongeluc de warachtige gelegentheydt te mogen weten/ om welcke woorden den Keyser haer opde plaetse te gemoete ginck ontfangen / ende brochte haere conste wederom een nieuwe blijtschap die eenen langhen tijt duyrden. Waerentusschen Mussakelin oorlof nam van Palmerin/ ende hebbende een schip volgeladen van alderley rijckdommen die hem den Keyser ende Keyserinne met den Coninck eñ Coninginne van Macedonien gegeven hadden / keerden wederom nae Grieke met de Ambassadeurs vanden Sultan van Persen/ die van haeren Heere seer wel ontfanghen worden/om de versekeringe vanden peys ende vriendtschap diese hem brochten / maer Mussabelijn noch veel beter vanden Coninck Abimar als hy verstōde de goede dispositie ende welvaert vanden Keyser ende alle zijne Vrienden / ende sullen den selven Coninck met den Soudaen/d' Ambassadeurs ende Mussabelijn laten vraghen van de heerlijckheyt des Keysers van Griecken lant om u te segghen / dat soo geringe als den Keysers vā Duytslant deur zijnen Courier verstonde de quade avontuyre van zijnen Sone Palmerin/ sondt hy nae Constantinopolen zijnen Ammerael ende opperste Hoff-Meester om te vernemen de gerechte waerheydt der saecke/ de welcke ghesien hebbende dat aldaer niet dan vreuchde int gheselschap van vele Princē/Heeren/Ridders eñ Jofvrouwen gehanteert en worde/eñ dat den Keyser in goede gesōtheyt was/ namen van hem brieven ende oorlof / eñ sonder aldaer meer te verbeydē als twee dagē keerdense wederomme na Duytslandt

lant/alwaerse brochten dese goede tijdinghe tot groote blijtschap vanden Keyser ende alle zijn Hofgesin/ sonderlinge van Trineus die als de Ambassadeurs van zijnen Vader upttrocken een swaere cranckheyt leden/ maer soo haest als hy verseeckert worden dat zijnẽ Broeder Palmerin niet doot en was/ dan in veel grooter eeren ende vreuchdẽ leefden dan dien oyt gedaen hadde/ begost hy wederom te comen in volcommene gesontheyt. In sulcker voeghen dat (en haddet hem zijnen Vader niet belet) hy soude voorts ghereyst hebben naede Keyserlicke stadt van Constantinopolen/ alwaer vijfthien dagen naede comste van den Coninck Florendos de Princesse Archidiane een seer schoone jonge Dochter baerden/ die (opt affectueus versoeck van Palmerin) gedoopt ende Philochriste genoemt worde. Weynich dagen hier nae quam de Keyserinne ooc in de craem van een jonge Dochter/de alderschoonste creatuyre diemen noch opt gesien hadde/ende om dese oorsake wortse Bellicie ofte schoonte ghenoempt/ welcke saecke van versterckinge vant menschelijcke gheslacht oock binnen een maent hiernae ghebeurden/ Hermide Coninginne van Ongarien door de winninge van een jonge Princesse daer van Peter ende Peterssen waren Florendos Coninck van Macedonien/ Arismene Coninginne van Sparten/eñ Brionelle Hartoginne van Sarẽ/ die dit Kint opden doope Melicie deden noemen/ende worden om de gebeurten vande drij voorseyde jonghe Princessen soo veele Tornoyingen/steeckspeulen/eñ andere geneuchelijcke tijdtcortingen gehouden/ dat Coninck noch Prince daer present zijnde geen gedachten en creech op het wederom nae huys trecken. In sulcker voegen datse aldaer noch eenen langen tijdt verbleven souden hebben sonder de nieuwmaren die Frisol verstonde/van dat zijnen Vader overleden was/t'welck hem dede vreesen dat door faute van Gouverneur in zijn Coninckrijck eenighe partyschappen souden mogen gebrouwen zijn worden/ weshalven hy zijn Dochter Melicie aldaer liete om opgevoet te worden / int geselschap van de twee jonge Princessen Philochriste Bellicie/ ende keerden met zijn Conniginne wederomme na zijn Lant/alwaer hy met veel grooter geroep eñ vreuchtmakinge ontfangen worden dan hy opt gedaen hadde/ winnende door goedertierenheyt ende justitie de herten van zijne onderdanen.

Hoe den Soudaen van Babilonië sont om den Prince Olerike ende zijn Dochter Archidiane, eñ vanden grooten rouwe die de Keyser ende de Keyserinne hadden, soo om t'vertreck van haer Juyden als oock van veele andere Princen ende Heeren die uyt het Hof vertrocken,

Het Cxxxix. Capittel,

Den Soudaen van Babylonië siende dat zijnen Soone ende Dochter van Constantinopolen niet wederomme en quamen/ ende dat hy daer geene nieumaren van verstonde/ ende hem oock alsnu geheel out ende afgaende ghevoelende/ resolveerden haer te doen haelen/ daertoe hy committeerden den jonghen Coninc van Balisarke / desen jonghen Prince om te volgen het gebodt van zijnen Heere/zijn schip doen ontanckeren hebbende voer met sulcken voorspoedighen Wint / dat hy sonder eenich perijckel (oft ten minsten van dat weerdich is ver-

verhaelt te worden) arriverende inde havē vande groote stadt van Constantinopolen / alwaer hy eenen boot voor uyt seynden / doende syne comste ontbieden aendē Prince Olerike eñ Archidiane / die daeromme seer verblijt worden / eñ gingen hem aen de have te ghemoete / op datse hem alsoo in vreuchden nae't Palleys mochten geleyden / maer so geringe als hem den Coninck sonder wapenen te lande sach / ter plaetse daer verslagen waren so vele van syn vrienden / quamē hem de tranen inde oogen / ende seyde : Och miserabele creatuyre / moet ick in alsulcken state comen ter plaetse daer mijn vader / mijn broeder / eñ andere meer van mijne vriendē / met so vele vrome luydē tleven verlorē hebben. Och stadt van Constantinopolen die so groote schade gedaen heeft in onse Wet / suldy altoos floreren eñ tryumpheren met het bloet van d'aldergrootste van Turckijen / ic hoop noch dē dach te sien / dat uwe hoveerdicheyt sal worden vernedert. Coninck van Balisarke antwoorden Olerike / dat u vader ende broeder alhier heur leven gheeyndicht hebbē / is geschiet als ridderlijcke Princen / dienende heuren Heere / ende indien heurē doot u swaer valt / so gelooft ooc vrijelijck dat het verlies vande gene die sy versloegen / der selver naevolgers int Griecksche Keyserrijck met gheen gheringer verdriet verdragen moeten / ooc comdy hier in vrede ende peys / eñ ghy verhaelt de verloopen tijdt / t'welck my dunckt qualijc ten propooste te comen / daerom bid ick u laet ons laten varen tgene wy met onse machte niet beteren en connen / eñ doet tghene u bevolen is / also salt geschien seyde dē Coninc / nochtans en can ickt niet vergeten / eñ aldus tsamenspreekende int Palleys comende / stelden hy syn een knie voor Palmerin op d'eerde / eñ seyde: seer machtige ende vermaerde Keyser / mijnen Heere den Soudan van Babilonien / kennende dat deur synen hooghen ouderdom syn eynde nakēde is / dat uwe M^t. versoecken te willen gelieven hem wederom te seynden synen Sone eñ dochter / op dat hy die voor synen doodt mach stellen in syne Heerlicheden / ende sien regieren in goede vrede eñ versekerde gherustheyt / Ick denck antwoorden dē Keyser / dat heur afwesen uwen Heere also verdrietich valt / als my hare tegēwoordicheyt aengenaem is / nochtans plaetse gevende de redenen / soude ick wel qualick bedocht zijn / indien ick yemant van heur beyden hiele teghens synen wille / heur biddende my te willen excuserē / indiense alhier niet ontfangē / getracteert eñ geeert zijn / als heuren hoogen adeldom eñ grooten state vereyschten. Als Archidiane dese begeerte van heuren Vader hoorde / en costse heur tranen niet outhouden / eñ hoe wel dat de natuyre heur bedwonge totte begeerte vande plaetse haerder geboorte eñ ghesichte van hare vrienden / so ist nochtans dat hare vercreghene vrientschap (die alle andere te boven gaet) so stercken partye was tegens de voorseyde begeertē / datse t'rijc van Babilonien wel voor altijts adieu soude hebben willen segghen / om te blijven int hof vanden Keyser van Constantinopolen. Maer ten lesten aengemerckt hebbende de groote eñ ghelijcke liefde die Palmerin ende Polinarde den anderen toedroegē / besloot met heuren Prince Olerike desghelijcx te doen. In sulcker manierē dat sy hem (als dē dach gecomen was dat hy vertreckē wilde) uyt goeder affectien eñ met een vrywillich herte volchden / nemende oorlof aen den Keyser eñ de Keyserinne / nochtans in sulcke bedructheyt soo van d'een als vā d'andere / dat Palmerin swoer noyt yemandt met grooter droefheyt adieu

 gesept

geseyt te hebben/ den oorlof ghenomen zynde/ ghinckse d'Infante Philochriste haer Dochter cussen/ recommanderende die aenden Keyser eñ Keyserinne/ eñ ginck int schip met so droevige weeninge/ dat niemant daer tegen woordich bevondẽ en wort/ die niet mede en schreyden/ al was hy oock noch van soo onbeweechlijcken herte/ ende so haest als de Princesse int Schip was/ dede Olerike de seylen optrecken/ vaerende met een goede voorspoet tot in Assyrien/ alwaer den Soudan om de blijtschap van heure comste dertich daghen open hof hielde/ eñ verstaende de groote perijckelen diese ghepasseert waren/ werdt hy seer verwondert/ eñ maecten (opt versoeck van syn Dochter Archidiane) dẽ stuyrman die heur verlost hadde/ Capiteyn van syn garde/ oock gaf hy de Weduwe heure Weerdinne (die haer ghevolcht was) soo veele rijckdommen/ datse een groote Vrouwe worde/ eñ in weynich daghen hier na storf hy aen een daghelijcsche cortse/ daer van dẽ nieuwẽ Soudan Olerike den Keyser Palmerin veradverteerden/ ende sont hem wederom alle syne Ridderen die hy hem tot convoy mede gegevẽ hadde/ beneffens vele nieuwe ende vreemde geschencken/ met een groot ghetal van costele Orientaelsche gesteenten voor syn Dochter Philochriste/ t'welc den Keyser alles in blijtschap ontfinge binnen Constantinopolen/ waer uyt ooc voorts nae't afvaren van den Prince Olerike vertrockẽ den Coninck van Sparten met syn Coninghinne Arisnene/ den Hertoch Eustace met de Hertoginne Sabinde/ ende vele andere Princen eñ Heeren/ om wederom in heure landen te keeren/ dat oock doen wilden den Coninck Florendos/ Griane/ Ptolomeus eñ Brionelle/ dan Palmerin hielt heur met seer neerstige versoec eñ yverige begeerte noch eenen tijt-lanck daer ghedeurende/ de welcke de Coninginne Griane aen d'Infante Bellicie gaf de Dwerginne Amenane/ Suster van dẽ Dwerch Urbande. Desen Dwerch hadde so groote rijckdommen/ die hem geschoncken warẽ/ so van den Keyser van Duytslant doẽ hy dien de tijdinge vande comste syner kinderẽ brocht/ (als oock van synen Heere ende anderen) dat hem daeromme ten houwelijc gegeven worde een joncvrouwe van Constantinopolẽ/ daer hy by wonne een sone die vandẽ aert der Pigmeen was/ den welckẽ hy Risdene dede noemen/ eñ gaf hem den Coninck Florendos/ die hem voorts schonc aen dẽ jonghen Prince Primaleon/ Sone vanden Keyser Palmerijn/ wiens vader ende moeder ooc ten lesten wederom in heur lant vertrocken/ waer na hy altijts gedachtich was den arbeydt eñ moeyten die hy geledẽ hadde int soecken van syne aventuyren deur de werelt/ ende beminden derhalven de dolende eñ aventuyrsoeckende Ridders/ in sulcker voeghen datse uyt alle Landen in syn Hof binnen Constantinopolen quamen/ soo om te sien syne heerlijckheyt/ als om de wijdt vermaerde fame vande drie Infanten Philochriste/ Bellicie eñ Mellicie/ in der manieren dat alle jaer aldaer binnen Constantinopolẽ gehoudẽ worden Magnifijcke steeck-spelen eñ Tornoyen (principalijck om te verdedighen de groote schoonheyt vande drie jonge Princessen) inde leste vande welcke Belcar/ sone van Frisol/ eñ Tyrendus/ sone vanden Hertoch Eustace van Mycene/ met meer andere jonge Heeren de ordre des Ridderschaps ontfingen/ eñ waren desen dach als dit geschieden/ aldaer so vele Ridderen uyt Duytslant/ Italien/ Vranckrijck eñ Grieckẽ/ datse te boven gingen de groote menichte vande gene die ten tijde vanden Coninc Artus den

grooten Tornoy deden voort Casteel vande jonge Dochters/Eñ als dẽ Key-ser Palmerin op eene vande avonden terwijle dese feeste gebeurden/ met syne Princen ende Heeren was deviserende vande ghene die't alderbeste den prijs verdient hadde / quamder inde sale een Joffvrouwe seer costelijck ghecleet/ de welcke sonder yemandt te groeten ofte eenich woort te spreken / den Keyser eñ alle syn geselschap eenen langen tijt seer neerstich aenschoude/ maer eẽ weynich daer nae alsse bycans op eenen spronck stonde om wederom te keeren/ seydese geheel luyde: Edel Keyser Palmerin/ ic heb meer playsier ghenomen in te sien uwe Ridderschap/als van eenich ander Prince ter werelt/ om dat ghy in u Hof onderhout d'aldercloecmoedichste ende couragieuste Ridderẽ/ maer daer comt noch eenen tijt/ dat dẽ faem so wel van haer als van u vernedert sal worden deur de vreemdẽ/sonderlinge van eenen wiens deucht eñ couragie alsso sal zijn/ dat ghy deur u selfs oordeel hem seggen sult den besten te wesen onder alle an-deren/die teghenwoordich de wapenen voeren/ ende dit geseyt hebbende/ liepse na beneden/ciom op heur Peertgen/ eñ reedt soo seer wech alsse coste. Ende den Keyser verwondert wordende van dit propooste/ seyde tot syne Heeren ende Ridderen. Voorwaer ick zy qualick be-raden geweest/ dat ick dese Jonckvrou-we niet gevraecht en heb den naem van den Ridder die alle d'anderen in cloecke feyten te boven sal gaen/ welcke woor-den vele van diese hoorden/beweechden heur te wapenen/ ende de Jonckvrou-we(sonder den Keyser oft yemants an-ders daer van te veradverteren) nae te rijden/ onder die welcke mede waren Cardijn ende Colmelle/ die wy sullẽ la-ten soecken soo langhe tot dat syse ghe-vonden hebben/ om noch alleene te seg-ghen/dat den ghenen die hier van meer verstaen wil/ hem sal moeten addresse-ren tot de lesinge vant eerste eñ tweede Boeck van Primaleon/om dat wy van dit Boeck (gheintituleert van Palme-rin) in uwe lesinghe ende onse moeyten/ hier met maken een

Eynde.

Register / ofte Tafel / van alle de Capittelen / om lichtelijck te weten van wat materie yeder Capittel is tracterende.

ten

Hoe

Eynde des Registers.

TOT AERNHEM,

By Jan Janſz. Boeck-vercooper/

ANNO. 1613.

